



Proclamația Frontului Apărării Naționale

Frontul Apărării Naționale este organizație de luptă, nicidecum politică, care să urmărească luarea puterii în Stat (...). În Frontul Apărării Naționale se pot înrola toți cetățenii conștienți ai acestei Patrii, indiferent de naționalitate sau credință politică, care vor să lupte și să se sacrifice pentru:

- Libertatea și independența Patriei.
- Libertatea și respectarea tuturor drepturilor omului.
- Libertatea cultului.
- Libertatea gândului, scrisului și cuvântului.
- Libertatea și respectarea muncii.
- Libertatea inițiativei și proprietății individuale.

Români și toate naționalitățile conlocuitoare din toate colțurile patriei noastre: „uniți-vă”.

Trebuie să arătăm lumii întregi că 18 milioane de locuitori doresc libertatea și că știu să lupte și să se sacrifice pentru ea. Numai atunci Marii Noștri Aliați ne vor ajuta să ne recăpătăm Independența Patriei și Libertatea Întregului Popor Român.

- Trăiască înfrățirea pe veci a poporului român cu toate naționalitățile conlocuitoare.
- Trăiască România Mare, liberă și independentă.
- Trăiască regele, cheazășia scumpei noastre patrii și a dezvoltării în libertate a întregului popor român.

maior Nicolae Dabija

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU STUDIAREA ARHIVELOR SECURITĂȚII

Organizația de rezistență condusă de maiorul Nicolae Dabija (1948-1949)

Organizația de rezistență condusă de maiorul Nicolae Dabija (1948-1949) — Documente 1

Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității

**Organizația de rezistență condusă de maiorul
Nicolae Dabija (1948-1949)**

Documente editate, studiu introductiv și note de
Liviu Pleșa

Editura CNSAS
București
2009

**Consiliul Național pentru Studierea
Arhivelor Securității**
București, str. Matei Basarab, nr. 55-57, sector 3
www.cnsas.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

PLEȘA, LIVIU

Organizația de rezistență condusă de maiorul Nicolae Dabija : 1948 /
Liviu Pleșa. - București : Editura CNSAS, 2009
ISBN 978-973-88289-0-2

355.425.4(498)

Coperta: Cătălin Mândrilă
Machetare computerizată: George Enache

© Editura CNSAS

**Editura Consiliului Național pentru Studierea
Arhivelor Securității**
e-mail: editura@cnsas.ro

CUPRINS

Studiu introductiv.....	7
Notă asupra ediției.....	57
Lista abrevierilor.....	59
Lista documentelor.....	61
Documente.....	73
Date biografice ale persoanelor implicate în activitatea grupurilor de rezistență..	525
Date biografice ale cadrelor implicate în represiune.....	593
Indice de persoane.....	643

Studiu introductiv

Imediat după accederea la guvernare, în urma presiunilor sovieticilor, P.C.R. a folosit represiunea asupra opoziției interne pentru a-și consolida puterea. Primele arestări au avut loc începând chiar din martie 1945, fiind reținute îndeosebi persoanele care puteau fi acuzate folosindu-se ca pretext campania de „defascizare” a țării (impusă de Aliți). În această perioadă de început, reținerile de persoane erau efectuate de către diferite „gărzi muncitorești” sau „cetățenești”, iar opoziții erau anchetați și încarcerati fără nici un proces¹.

În perioada 1945-1947, P.C.R. a trecut la o campanie de atacuri fățișe împotriva principalelor partide politice, dorind discreditarea și compromiterea liderilor de marcă ai opoziției. Ținta principală a noului regim au constituit-o P.N.Ț. și Iuliu Maniu, partid și lider spre care se îndreptau speranțele majorității românilor, inclusiv ale celor din alte formațiuni politice². De acest aspect erau însă pe deplin conștiente și organele de represiune³.

Toate acestea, la care s-au adăugat trucarea grosolană a alegerilor din 1946 și arestările continue ale unor fruntași politici din opoziție, au condus la debusolarea întregii societăți românești, dar în special a vechii elite politice, surprinsă nepregătită în fața valului fără precedent de teroare care se năpustise asupra ei. În fața acestei situații, o parte a membrilor de vârf ai clasei politice a ales calea emigrării, legale sau ilegale, în Occident, unde a constituit diferite organisme îndreptate contra regimului comunist din România. Alți membri ai partidelor politice au avut diverse roluri în constituirea unor grupuri de rezistență în interior, cum ar fi: „Haiducii lui Avram Iancu”, „Sumanele Negre”, „Graul Sângelui” etc. Aceste ultime organizații au fost însă puternic infiltrate de serviciile secrete ale noii puteri, care au folosit activitatea acestora și procesele aferente ca un nou mijloc de compromitere a partidelor

¹ Într-o *Notă telefonică*, din 19 martie 1945, trimisă de Inspectoratul Regional de Poliție Timișoara, se precizează: „Comisariatul de Poliție Petroșani raportează că în ziua de 17 martie 1945 organizațiile F.N.D. din acel oraș au arestat la Petroșani 18 persoane, iar pe Valea Jiului 50 persoane, ca fasciste și legionare, care au fost adunate la sediile organizației F.N.D.”. Fiind sesizat de acest aspect, Teohari Georgescu a dispus ca „persoanele arestate să fie predate organelor polițienești pentru cercetare”. Cu toate acestea, Comisariatul de Poliție Petroșani raporta a doua zi următoarele: „nici până astăzi, ora raportului, nu s-a putut intra la cercetarea în fond a celor 14 persoane presupuse legionari și fasciști reținuți de către garda cetățenească Petroșani și predați nouă în ziua de 18 martie a.c. în sensul Ordinului d-lui ministru al Afacerilor Interne Teohari Georgescu. Motivul întârzierii este faptul că nici până în prezent garda cetățenească nu a prezentat probele vinovăției celor reținuți, cerând ziua de 21 martie 1945 ca ultim termen al administrării acestora” (Arhiva Consiliului Național pentru Studiul Arhivelor Securității – în continuare se va cita A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 204, vol. 1, f. 14).

² Spre exemplu, Alexandra Pop, viitoare membră a grupului lui Dabija, deși făcea parte din Mișcarea Legionară, motiv pentru care în anul 1941 fusese obligată să părăsească liceul din Blaj pe care îl urma, în timpul alegerilor din 1946 a făcut o propagandă intensă în favoarea P.N.Ț. în com. Bistra, fiind conștientă de faptul că doar acest partid putea să se opună P.C.R. pe cale electorală.

³ Într-un bilanț al Siguranței din 23 august 1947 se specifica: „am urmărit acțiunea politică sub toate aspectele, concentrându-ne vigilența asupra P.N.Ț., în jurul căruia am apreciat că s-a polarizat acțiunea subversivă” (Marius Oprea, *Nașterea Securității*, în „Analele Sighet”, nr. 6, *Anul 1948 – instituționalizarea comunismului*, Fundația Academia Civică, București, 1998, p. 297).

politice din opoziție. În acea perioadă, Silviu Brucan îi numea pe membrii organizațiilor de mai sus drept „strigoii repudiați cu dezgust de poporul nostru”⁴.

Trebuie amintit însă faptul că aderența populației la grupurile de rezistență constituite în perioada 1945-1947 a fost limitată, aceasta neavând amploarea de mai târziu. Cu precădere țărănimea, care ulterior va juca un rol deosebit de important, a avut un aport redus în această primă fază a rezistenței anticomuniste. Motivația rezidă în faptul că până în acel moment această categorie socială încă nu fusese afectată foarte tare de măsurile luate de noul regim. Mai mult, nu puțini locuitori ai satelor beneficiaseră de pe urma reformei agrare, când primiseră mici suprafețe de pământ, ceea ce i-a determinat să fie, dacă nu favorabili, oricum nu ostili fătuiș noii puteri.

Nu putem omite nici o oarecare „obișnuință” a societății cu dictatura, deoarece începând din 1938 România s-a aflat sub trei regimuri de autoritate. Populația, afectată și de desfășurarea războiului, nu reacționa cu virulență la abuzurile și îngrădirile libertății, pe care le percepea ca pe ceva aproape cotidian (spre exemplu, P.N.Ț. s-a aflat oficial în afara legii încă din 1938). Treptat, însă, odată cu intensificarea măsurilor represive, și mai ales după arestarea lui Iuliu Maniu, cel mai respectat om politic din țară, cu interzicerea partidelor politice și desființarea Bisericii Greco-Catolice, la care se adăuga și spectrul iminentei colectivizări, sentimentele anticomuniste ale populației au crescut în amploare, luând în multe zone forma împotrivrării armate.

Spre deosebire de poziția ferm ostilă în raport cu P.N.Ț. și P.N.L., atitudinea P.C.R. față de legionari a fost puțin diferită, în primii ani noua putere ezitând să se opună categoric acestora⁵ și chiar atrăgându-i în propriile rânduri în cursul procesului de consolidare. Campaniile de reținere pe scară largă a legionarilor, care au debutat în noaptea de 14/15 mai 1948⁶, au avut însă și un efect contrar. Astfel, cei care au reușit să scape de arestare s-au refugiat în munți, unde au format puternice grupuri de rezistență, dintre care le amintim pe cele conduse de Ion Gavrilă-Ogoranu⁷, Leon Șușman, Spiru Blănaru, Vasile Popșa⁸ ș.a. De

⁴ Silviu Brucan, *Războinici fără de patrie*, în „Scânteia”, 28 iunie 1946, p. 1.

⁵ Într-un material documentar referitor la grupurile de rezistență, întocmit de Siguranță la 7 mai 1948, se preciza: „Dat fiind faptul că din rezultatele obținute până acum reiese clar participarea activă a Mișcării Legionare în curs de reorganizare, se impune revizuirea atitudinii de până acum față de ea. Până în prezent, respectând linia fixată, s-a evitat a se lua măsuri contra acestei mișcări” (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 31, f. 50).

⁶ Într-o conferință ținută la Ministerul Afacerilor Interne, la 18 mai 1948, Teohari Georgescu, justificând pactul cu legionarii, afirma că „s-a considerat că nu era potrivit să se ducă lupta împotriva tuturor dușmanilor deodată”, dar că începând din acel moment „discuții cu unii legionari care ar pretinde că sunt cuminți nu facem. Nu mai credem pe nimeni. Trebuie să terminăm și cu dușmanul acesta și să fim fără milă, pentru a nu-i da nici o posibilitate de manevră”. Pentru procesul-verbal al conferinței a se consulta Florica Dobre (coord.), Florian Banu, Camelia Duică, Silviu B. Moldovan, Elis Neagoe-Pleșa, Liviu Țăranu (eds.), *„Bande, bandiți și eroi”. Grupurile de rezistență și Securitatea (1948-1968). Documente*, Editura Enciclopedică, București, 2003, p. 45.

⁷ Ion Gavrilă-Ogoranu, *Brazii se frâng, dar nu se îndoiesc*, vol. I-II, Editura Marineasa, Timișoara, 1993-1995, și vol. IV, Editura Mesagerul de Făgăraș, Făgăraș, 2004.

⁸ Despre activitatea în rezistență a fraților Popșa a se vedea pe larg în Camelia Ivan Duică, *Rezistența anticomunistă din Maramureș. Gruparea Popșa. 1948-1949*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2005.

altfel, legionari urmăriți de Securitate au fost prezenți în cvasitotalitatea grupurilor de rezistență din România.

Conștienți de faptul că ofițerii armatei române, în general patrioți și profund atașați țării, reprezentau un adevărat pericol la adresa regimului, liderii P.C.R. au căutat încă de la început să-și impună controlul asupra acestei instituții vitale a statului. Regimul comunist a declanșat o campanie de epurare a armatei, vizând îndeosebi ofițerii care luptaseră și se remarcaseră prin eroism pe frontul de Răsărit, dar și cadrele cunoscute cu simpatii față de fostele partide democratice sau cele având „origine nesănătoasă”.

Primele epurări de amploare în rândul ofițerilor au avut loc în vara anului 1946, în lunile iulie-august⁹, în contextul în care P.C.R. pregătea alegerile generale și înțelegea foarte bine pericolul reprezentat de o armată „reacționară”¹⁰. A fost deblocat un număr mare de militari, în principal cei decorați pentru faptele de arme din timpul luptelor contra U.R.S.S. Așadar, după ce luptaseră cu eroism și se jertfiseră pentru țară, mulți dintre ei fiind răniți în luptă, acești ofițeri de elită ai armatei constatau că, în loc să fi fost recompensați de noua putere, aceasta îi declara indezirabili. Lipsiți de orice venit, foștii ofițeri au fost nevoiți, pentru a-și întreține familiile, să presteze munci cu mult sub calificarea lor: simpli vânzători în magazine, muncitori etc. Epurările au continuat apoi o lungă perioadă în timpul regimului Dej, având însă o amploare mai redusă¹¹.

La toate acestea se adăuga și pericolul iminentei arestări. Ofițerii urmăreau cu înfrigurare acțiunile din ce în ce mai brutale ale puterii comuniste, așteptându-se în orice moment să fie încarcerați pentru vina de a fi luptat contra „marelui frate de la Răsărit”. Teama de represalii a dus la emigrarea clandestină a numeroși militari, cu precădere a acelor cu rang superior.

⁹ La 16 iunie 1946 fost publicată în „Monitorul Oficial” legea privind trecerea în cadrul disponibil a 40% dintre ofițeri (5.404 din armata de uscat, 1.996 de la aviație și 200 de la marină). După apariția legii au fost întocmite liste cu ofițerii ce urmau a fi deblocați, motiv pentru care, din onoare, 1.543 cadre militare și-au depus cererea de demisie, printre acestea numărându-se și maiorul Nicolae Dabija („România liberă”, 22 iulie 1946, p. 1).

¹⁰ La Plenara C.C. al P.C.R. din 25-28 ianuarie 1946, consacrată pregătirii alegerilor generale, Dumitru Coliu, șeful Secției pentru Probleme Militare a C.C. al P.C.R. și viitorul șef al temutei Comisii a Controlului de Partid, afirma: „Cadrele din armată de ofițeri și subofițeri, prin educația lor, sunt elemente ostile regimului democratic, o parte din convingere, iar altă parte importantă fiind sub permanenta influență a curcilor reacționare sau din cauza legăturilor pe care le au. (...) azi în armată sunt 17.000 ofițeri și 27.000 subofițeri. Deci o forță destul de puternică a armatei întregi, numai cadrele active care se găsesc în armată, nesocotind ofițerii de rezervă, care vin și pleacă și sunt într-un spirit permanent reacționar educați și mențin această stare printre țărani și muncitori, unde vin”. În opinia acestuia, măsura care trebuia luată era următoarea: „așa cum spunea și tov. Luca: de a izola și neutraliza în rândul cadrelor armatei elementele reacționare și apoi de a da lovitura prin epurație” (Arhivele Naționale Istorice Centrale – în continuare se va cita A.N.I.C., fond C.C. al P.C.R. – Cancelarie, dosar nr. 11/1946, f. 230-231).

¹¹ La Conferința M.A.I. din 16-18 septembrie 1958, Alexandru Drăghici arăta că în ultimul an organele de Contrainformații Militare au arestat 93 de persoane și „au luat măsuri pentru îndepărtarea din armată a unui număr de 1.530 militari, care nu prezentau încredere politică” (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 105, f. 11).

În acest context destul de agitat pentru fostele cadre militare, unii ofițeri au luat decizia de a forma grupuri de rezistență armată sau de a se alătura acelor deja existente. Primele grupuri constituite din militari au apărut încă din anul 1945, fenomenul accentuându-se în anul următor, mai ales după debutul epurărilor pe scară largă. Organizațiile constituite atunci au fost însă rapid anihilate de organele de represiune, mai ales că suportul din partea populației era încă redus. În vara anului 1946 au avut loc numeroase arestări în rândul militarilor, acuzați de implicare în Mișcarea Națională de Rezistență condusă de generalul Aurel Aldea, al cărei proces a avut loc cu câteva zile înainte de desfășurarea alegerilor generale¹², dorința noii puteri fiind aceea de a da un puternic semnal propagandistic și de forță.

Arestările au continuat însă și în anii imediat următori, astfel încât numeroși alți ofițeri au văzut ca unică soluție crearea unor organizații de rezistență armată anticomunistă. Alături de maiorul Dabija, cele mai semnificative exemple sunt cele ale colonelului Uță, colonelului Gheorghe Arsenescu, locotenentului Toma Arnăuțoiu, căpitanului Diamandi Ionescu¹³, locotenentului Leonida Bodiș, comandorului Petru Domășneanu ș.a.¹⁴. Toți cei menționați anterior au trecut la constituirea unor grupuri de rezistență în anii 1948-1949, odată cu exacerbarea măsurilor represive inițiate de partidul comunist, care afectau categorii tot mai largi ale populației. Acești lideri militari doreau constituirea unor grupuri de luptă bine înarmate, capabile să ducă acțiuni armate de partizani în cazul izbucnirii unui conflict între U.R.S.S. și puterile occidentale, pe care-l considerau a fi iminent.

În paralel cu deciziile privind eliminarea opozanților politici, au fost luate mai multe măsuri care vizau îndepărtarea persoanelor incomode din rândul tuturor categoriilor de personal bugetar și administrativ. Începând din anul 1945 au fost comprimate treptat toate persoanele din justiție, administrație centrală și locală etc., care se opuneau noului regim și nu erau de acord cu politica P.C.R. În mediul rural, în această perioadă a fost concediată sau înlocuită imensa majoritate a primarilor, notarilor, percepătorilor și diversilor funcționari, categorii învinuite de a se fi pus în slujba vechilor regimuri și a dictaturii antonesciene. O parte dintre aceste persoane, nemulțumite de situație și de noul lor statut, au aderat la mișcarea de rezistență armată, cel mai elocvent exemplu fiind cel al notarului Spiru Blănaru. Și printre persoanele de sprijin ale organizației lui Dabija au existat astfel de cazuri: notarul Emil Moraru, percepătorul Vasile Voicu ș.a.

Tot în acest context se înscrie, după declanșarea „reformei învățământului”, și comprimarea învățătorilor și profesorilor care nu agreau politica P.C.R., fiind vizați îndeosebi foștii membrii P.N.Ț. și legionari. Aderarea învățătorilor la grupurile de rezistență, persoane care se bucurau de respect în rândul populației rurale, a atras sprijinul multor locuitori față de

¹² Pentru informații detaliate referitoare la desfășurarea cercetărilor și a procesului M.N.R. a se consulta A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 26 și dosar nr. 27 și A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 18.

¹³ Vezi A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 710, vol. 1-3, dosar nr. 711, vol. 1-11, și dosar nr. 734, vol. 1-19.

¹⁴ Desigur, lista militarilor implicați în rezistența anticomunistă este lungă. A se consulta și Zicu Ionescu, *Cadre militare în grupările de rezistență armată anticomunistă în Munții Argeșului și Muscelului*, în *** *Experimentul Pitești. Grupuri înarmate de luptă împotriva bolșevizării României*, Fundația Culturală Memoria Filiala Argeș, Pitești, 2005, p. 224-230.

organizațiile anticomuniste. Învățătorii au avut un rol important și în cadrul organizației conduse de Nicolae Dabija, remarcându-se Cornel Pascu și Victor Vandor, ambii uciși de Securitate, dar și Vasile Toma, Dumitru Fuga, Dan Pamfil, Ioan Socaciu ș.a.

Măsurile luate de P.C.R. în anii 1947-1948, în vederea preluării controlului asupra economiei, cele de etatizare și naționalizare, nu au afectat doar marea burghezie, ci și pe micii proprietari din mediul rural care foloseau munca salariată (morari, deținătorii unor ateliere de cojocărie, cizmărie etc.), considerați de noua putere ca fiind „mici burghezi” sau „chiaburi”. Loviți pe nedrept de regim, aceștia au susținut de multe ori grupurile de rezistență, îndeosebi din punct de vedere material.

Introducerea cotelor obligatorii a avut repercusiuni asupra majorității categoriilor rurale, țărani protestând deseori contra acestor măsuri abuzive. Tot în această perioadă, în fața țăranimii și a întregii populații de la sate s-a ivit și problema colectivizării, care a debutat în martie 1949¹⁵, dar care fusese anunțată de către liderii partidului încă din anii anteriori¹⁶. De altfel, numeroși soldați care luptaseră pe frontul de Răsărit văzuseră cum arăta un colhoz, iar propaganda antonesciană, apoi cea național-țăranistă, le deschisese ochii asupra a ceea ce însemna în realitate colectivizarea¹⁷.

Începând cu anul 1947 au fost efectuate și primele arestări în rândul țăranimii, numeroși agricultori fiind trimiși în judecată și condamnați pentru „sabotaj”, „neînsămânțarea pământului”, „nepredarea cotelor” etc. Pedepsele nu erau mari, de la 14 zile la 3 luni, dar erau ceva inedit în mediul rural, populația de la sate începând să simtă pe cont propriu latura

¹⁵ La Plenara C.C. al P.M.R. din 3-5 martie 1949, Gheorghiu-Dej a prezentat *Raportul Biroului Politic în problema țărănească*, pe baza căruia s-a hotărât începerea colectivizării (pe larg asupra desfășurării Plenarei a se vedea *** *Stenogramele ședințelor Biroului Politic și ale Secretariatului Comitetului Central al P.M.R.*, vol. II, 1949, Arhivele Naționale ale României, București, 2003, p. 123-190).

¹⁶ Într-un articol apărut în toamna anului 1948, Gheorghiu-Dej preciza că răspunsul la problemele creșterii productivității în agricultură și a „lichidării exploatării la țară” a fost găsit de P.M.R. „tot în experiența istorică a Partidului Comunist (bolșevic) al Uniunii Sovietice”. În acest sens, secretarul general al partidului cita una dintre „genialele învățături” ale lui Stalin: «Soluția este trecerea de la gospodăriile țărănești mici și fărâmițate la gospodării mari și unite pe baza cultivării în comun a pământului» și nu uita să menționeze faptul că „și sub acest aspect Partidul Bolșevic are marele merit istoric de a fi găsit *unica soluție justă* a problemei reorganizării pe baze socialiste a agriculturii, nu numai pentru propria sa țară, ci și pentru *toate* [subl. a.] țările care merg spre socialism” (*Exemplul măreț de construire a socialismului*, în Gheorghe Gheorghiu-Dej, *Articole și cuvântări*, Editura Partidului Muncitoresc Român, București, 1951, p. 183-184, articol apărut inițial în „Pentru pace trainică, pentru democrație populară!”, nr. 19, 1 octombrie 1948).

¹⁷ Oferim spre exemplificare un fragment dintr-un manifest antonescian împărțit soldaților pe front în anul 1943, păstrat până în 1957 de Cornel Crai, din com. Poșaga de Jos, jud. Alba, persoană de sprijin a grupului lui Leon Șuşman: „mai bine să fim noi la Ruși, oricât de departe, decât bolșevicii la noi în țară. Celor ce preamăresc comunismul și binefacerile lui spuneți-le ce ați văzut în Rusia: țărani fără pământ și fără vite, înhămați ca boii la căruțe; lucrători și orășeni trăind în ruine, în cea mai neagră mizerie și murdărie; bărbați și femei și copii supti de muncă, de foame și bătuciți de dureri; biserici dărâmate; sate și târguri fără cimitire. Peste tot numai urme de omoruri, distrugerii și sărăcie lucie. Celor ce poartă grija Angliei și Americii spuneți-le că suntem și vom rămâne hotărâți în tabăra opusă comunismului. Cei ce ajută și îndeamnă pe Bolșevici nu ne pot fi decât dușmani” (Elis Neagoe-Pleșa, *Portret de favorizator: țăranul Crai Cornel din Poșaga de Jos*, în „Dosarele Istoriei”, nr. 10, 2002, p. 50-51).

represivă a regimului. Fiind conștiente de pericolul reprezentat de nemulțumirile apărute în rândul acestei categorii sociale, organele de presiune au trecut la recrutarea cât mai multor informatori din mediul rural¹⁸.

Trebuie amintite și câteva caracteristici ale țărănimii din județul Alba, care era de departe cea mai numeroasă categorie socială din zonă. În primul rând se remarcă numărul redus al țăranilor care dețineau suprafețe mari de pământ. Predomina mica gospodărie, țăranii din Alba deținând în general doar câteva jugăre de pământ, care de multe ori nu asigurau nici subzistența familiilor lor. Fenomenul era potențat în Munții Apuseni, unde sărăcia locuitorilor era cu mult mai acută. Tocmai din aceste motive mulți tineri țărani căutau locuri de muncă în alte zone, chiar peste Carpați, îndeosebi la București, unde învățau diferite meserii.

Din punct de vedere politic, marea majoritate a țărănimii din Alba simpatiza cu P.N.Ț., continuatorul Partidului Național Român, care militase atât de mult pentru realizarea Marii Uniri. Elocvent este și faptul că liderul acestui partid, Iuliu Maniu, candida de fiecare dată în circumscripția electorală de la Vințu de Jos, din imediata apropiere a orașului Alba Iulia. Spre sfârșitul perioadei interbelice, mai ales după marea criză economică, care le agravase situația și așa precară, numeroși țărani s-au alăturat Mișcării Legionare, fiind dezamăgiți de partidele politice tradiționale. După instaurarea regimului comunist, mulți țărani din zonă s-au înscris însă în Frontul Plugarilor, amăgiți probabil de reforma agrară și de promisiunile social-economice ale comuniștilor, fapt explicabil în condițiile sărăciei în care unii dintre ei își duceau traiul. În scurt timp însă, observând realitățile noului regim, aceștia aveau să realizeze că fuseseră crunt înșelați de propaganda comunistă.

Toate aceste caracteristici economice și politice ale țărănimii din zonă nu aveau să le scape nici activiștilor P.C.R., care încercaseră să ia măsuri pentru a le contracara încă din vara anului 1945¹⁹.

Desființarea Bisericii Greco-Catolice a avut un adevărat efect de bumerang asupra regimului, măsura fiind adânc resimțită de masele largi de credincioși din întreaga

¹⁸ Ordinul nr. 3.660/Cabinet, emis la 14 aprilie 1948 și semnat de directorul general al Siguranței, N.I. Popescu, stipula următoarele: „Având în vedere că reacțiunea internă va căuta din ce în ce mai mult să polarizeze în jurul său chiaburimea și prin ea masele țărănești, din motive deja expuse, este imperios necesar ca extinderea agenturilor la sate să se facă neîntârziat, astfel ca până cel mai târziu la 1 iunie a.c. teritoriul rural al țării să fie integral acoperit” (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 195, vol. 1, f. 29).

¹⁹ La ședința pe țară a responsabililor P.C.R. cu propagandă și agitația (11-14 iulie 1945), Miron Belea, activistul care răspundea de acest resort în județele Alba și Hunedoara, afirma: „În Alba, țărănimea este factorul care, prin numărul covârșitor, influențează mersul mișcărilor sociale (...) În județul Alba elementul preponderent este țărănimea legată de mica gospodărie, a cărei rentabilitate e asigurată pe Valea Mureșului și își pierde din puterea de producție în restul județului, prin constituția solului (...) Această structură social-economică în trecut a fost sprijinul înfripării în județul Alba a reacțiunii maniste, care a avut ca element de bază țărănimea. În regiunea moților, în centrul de gravitate «Mica», înrădăcinarea puternică a Mișcării legionare, care a avut repercusiuni și asupra centrelor de industrie grea din depresiunea Mureșului. Urmele complexului de acțiuni fasciste (maniste), șovine (legionare), prezintă și astăzi un pericol, care se manifestă printr-o susținere a lui Maniu în rândul țărănimii din județul Alba și prin acțiunea de mobilizare pentru sabotarea măsurilor de redresare economică ale guvernului” (A.N.I.C., fond C.C. al P.C.R. – Cancelarie, dosar nr. 61/2945, f. 12-13).

Transilvanie, îndeosebi din zonele locuite preponderent de greco-catolici: regiunile Blaj, Alba Iulia, Valea Mureșului, Munții Apuseni, Cluj, Sălaj, Maramureș, Făgăraș. Arestarea episcopilor și preoților greco-catolici, urmată de anchetarea violentă a acestora pentru a-și da acordul în legătură cu aderarea la Biserica Ortodoxă Română, dar și închiderea și profanarea bisericilor²⁰ etc. au deschis ochii întregii populații, care a conștientizat faptul că regimul nu avea nimic sfânt. La îndemnul episcopului Ioan Suciuc²¹, preoții greco-catolici au vorbit în ultimele lor predici ținute în fața întregii comunități adunate în biserici, cerând populației să-și păstreze credința în Dumnezeu și în Biserica Greco-Catolică și să nu treacă la ortodoxie.

Refuzând să-și trădeze credința, susținuți de episcopii și protopopii clandestini, mulți preoți greco-catolici și-au continuat activitatea în ilegalitate, ținând în continuare slujbe, predici, oficiind căsătorii sau înmormântări în clandestinitate etc. Începând din toamna anului 1948, unii dintre preoții care scăpaseră de arestare și condamnare s-au alăturat organizațiilor de rezistență sau au inițiat chiar ei formarea unor astfel de grupuri. Prezența lor în rândul rezistențelor, ca membri sau ca persoane de sprijin, a atras de partea acestora ajutorul populației din zonă, iar uneori chiar a unor comunități în integralitatea lor. Cele mai ilustrative exemple sunt cele ale preoților Simion Roșu și Grigore Jaflea, din com. Poșaga, jud. Alba (care practic au fost sufletul grupului condus de Leon Șușman)²², Ioan Joldea Dunca (din organizația fraților Popșu)²³, Atanasie Oniga (membru de frunte al grupului din Munții

²⁰ Conform mărturiei lui Nicolae Barna, din Blaj, „într-o noapte Corlea, Aldea Marțian, Cisteian și Coman [toți angajați ai S.J.S.P. Târnava Mică – n.n.] au intrat în Catedrala din Blaj și, beți fiind, au urinat pe cele sfinte” (***) *Noi nu am avut tinerțe. Cronica rezistenței anticomuniste. 1945-1989*, ediția a II-a, Editura „Altip”, Alba Iulia, 2005, p. 191).

²¹ În octombrie 1948, înaltul prelat a împărțit mai multor preoți greco-catolici o circulară în care îi îndemna pe credincioși să reziste presiunilor și să nu treacă la ortodoxie: „Luptați-vă lupta dreaptă a credinței, până în temniță și lanțuri, ca milioanele de mucenici. Luptați cu Inima Neprihănită a Mariei, în speranța neclătinată a biruinței Bisericii”. Pentru textul complet al circularii, a se vedea Elis Neagoe-Pleșa, *Motivație religioasă în mișcarea de rezistență anticomunistă. Rolul preoților greco-catolici Grigore Jaflea și Simion Roșu în Grupul „Leon Șușman”*, în Cosmin Budeancă, Florentin Olteanu, Iulia Pop (eds.), *Rezistența anticomunistă: cercetare științifică și valorificare muzeală*, Editura Argonaut, Cluj, 2006, p. 102-103 (conform unui document din A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 3.692, f. 63). Unul dintre preoții greco-catolici care au urmat îndemnul episcopului Suciuc a fost și Ieronim Șușman, fratele lui Leon Șușman, care în 1957, în timp ce era anchetat la Cluj de lt. maj. Ripeanu Ioan, declara: „Instrucțiuni în vederea desfășurării activității clandestine greco-catolice am primit în 1948 de la fostul episcop greco-catolic Suciuc Ioan, instrucțiuni care au stat la baza activității mele clandestine greco-catolice” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 965, vol. 1, f. 14). În mod similar, într-un raport al D.R.S. Stalin referitor la preotul greco-catolic Ștefan Berinde, paroh II la Blaj, arestat la 28 octombrie 1948 pentru „activitate clandestină religioasă”, se preciza: „Susnumitul în 1948 ia cunoștință cu anumite circulări și scrisori ale episcopului Suciuc Ioan (decedat), prin care îndemna populația și preoții greco-catolici să-și păstreze credința și să nu treacă la ortodoxie. Berinde Ștefan, în urma acestor circulări și scrisori, a ținut mai multe predici în fața credincioșilor, îndemnându-i să nu treacă la ortodoxie” (A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 133.569, vol. 1, f. 8).

²² E. Neagoe-Pleșa, *Motivație religioasă...*, p. 90-104.

²³ A se vedea Camelia Ivan Duică, *Ioan Dunca Joldea – un preot greco-catolic în rezistența armată anticomunistă*, în Adrian Nicolae Petcu (coord.), *Partidul, Securitatea și Cultele. 1945-1989*, Editura Nemira, București, 2005, p. 236-244..

Țibleșului condus de Nicolae Pop, organizație numită de altfel de Securitate drept „gruparea Pop-Oniga”²⁴ ș.a.

În multe comune cu o populație preponderent greco-catolică, locuitorii din uoară au refuzat în majoritatea lor trecerea la ortodoxie. Spre exemplu, într-un raport al Securității se arată că în comuna Bistra „un număr de 1.900 credincioși ai fostei legi catolice nu au aderat nici până în prezent la ortodoxism”, aceștia fiind influențați de către preoții Nicolae Bucea și Traian Marcu²⁵. Situația era similară și în com. Întregalde, unde „majoritatea locuitorilor au refuzat să semneze trecerea la ortodoxism”²⁶.

Întreg acest context intern favorabil mișcării de rezistență a fost dublat de acutizarea tensiunilor dintre blocul occidental și cel „democratic”. Liderii P.C.R., conștienți de faptul că întreaga lor putere era susținută doar de tancurile sovietice, se întreceau în atacarea statelor occidentale și îndeosebi a Statelor Unite ale Americii²⁷. Propaganda Vestului, și ea extrem de virulentă, ajungea în casele românilor prin intermediul posturilor de radio „Vocea Americii”, „B.B.C.”, „Radio Ankara” etc., regimul comunist nereușind să o controleze²⁸, deși ascultarea „posturilor de radio reacționare” și „răspândirea zvonurilor tendențioase propagate de acestea” erau considerate a fi delict, persoanele vinovate fiind arestate și condamnate. Cei

²⁴ Pentru mai multe informații despre activitatea preotului Atanasie Oniga în rezistența din Munții Țibleșului vezi A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 2.426, și Ștefan Bellu, *Pădurea răzvrătită. Mărturi ale rezistenței anticomuniste*, Editura Gutinul, Baia Mare, 1993.

²⁵ Raportul a fost întocmit la 25 noiembrie 1948 de către plt. maj. Mihai Nicoară (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 21, f. 122).

²⁶ Dumitru Fuga, *Povestea vieții mele – o poveste adevărată*, Editura Eurostampa, Timișoara, 2002, p. 104.

²⁷ Prezentăm doar un fragment dintr-un discurs al lui Gheorghiu-Dej, exemple asemănătoare fiind nenumărate: „În ciuda șubrezirii bazei sale materiale și a eșecurilor suportate în ultimul timp, imperialismul american încearcă să-și realizeze prin toate mijloacele politice sa agresivă de cucerire a lumii prin forță. Pactul Atlantic este principalul instrument al acestei politici agresive. (...) Generalii americani străbat țările marshallizate și, cu ajutorul guvernelor trădătoare, se străduiesc să organizeze carnea de tun la ordinele noilor pretendenți la dominația lumii. Atât de dragi le sunt monopolștilor americani popoarele europene, încât vor să le pună să lupte pentru cauza lor josnică” (*Raport cu prilejul adunării festive în cinstea zilei eliberării naționale a României*, în Gh. Gheorghiu-Dej, *Articole...*, p. 306, articol apărut inițial în „Scânteia” din 23 august 1949)).

²⁸ La ședința Biroului Politic al C.C. al P.M.R. din 13 iulie 1948, Gheorghiu-Dej afirma următoarele: „Noi nu ne-am gândit din vreme să luăm măsuri în legătură cu această ascultare a posturilor de radio Londra și America. (...) Am discutat odată, îmi aduc aminte, după Plenară, a fost pusă chestiunea să luăm măsuri cu aparatele de radio. Nu merge la noi ca în Uniunea Sovietică, dacă le strângem vor asculta clandestin reprezentanții organelor adverse din republica noastră și care prin aparatura lor au mijloace să răspândească lozinci. Aparatele de radio servesc drept mijloc prin care imperialștii anglo-americieni, pentru a transmite lozinci, directive, fac muncă de diversiune, iar membrii noștri de partid în loc să combată zvonurile le răspândesc” (***) *Stenogramele ședințelor Biroului Politic al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român*, vol. I, 1948, Arhivele Naționale ale României, București, 2002, p. 106-107). Totodată, la 28 februarie 1950, la Conferința națională ținută cu comandantii de Securitate și Miliție, cpt. Duma, comandantul Miliției Județene Someș propunea „confiscarea aparatelor de radio a tuturor elementelor chibaburești și mijloace care ascultă posturi de radio străine și prin aceasta ei fac instigații și propagandă în mijlocul populației pașnice” (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 199, f. 72).

care vorbeau la aceste emisiuni îndemneau deseori la rezistență față de comunizare, îndemnuri percepute de populație ca fiind semnale sigure ale izbucnirii unui nou război mondial, moment în care s-ar fi creat condiții extrem de prielnice pentru răsturnarea regimului comunist. În această perioadă chiar și liderii P.M.R. vorbeau deschis despre probabilitatea declanșării unui conflict între cele două blocuri, inițiat desigur de „imperialiștii americani”²⁹.

În aceste condiții, în anii 1948-1950, „mitul venirii americanilor” a cunoscut o amploare fără precedent în țară, aceștia fiind văzuți ca singurii „izbăvitori” care puteau face ceva pentru România³⁰. De acest fenomen erau pe deplin conștienți și liderii partidului comunist, unii dintre ei neezitând să ia poziție publică pentru a-l combate³¹.

Constituirea grupului Dabija

La începutul celui de-al doilea război mondial, Nicolae Dabija era căpitan în Regimentul 38 Infanterie, cu care a plecat pe frontul din U.R.S.S., unde a comandat Compania a V-a. A luat parte la confruntările din Peninsula Kerc, Caucaz, Kuban și Perikop. În toate aceste lupte a dat dovadă de curaj și eroism deosebit, fiind remarcat de superiorii săi. A fost citat de trei ori pe armată și o dată pe națiune și a fost înaintat la gradul de maior în mod excepțional, înaintea promoției sale. Pentru faptele de arme a primit mai multe decorații românești și germane: Ordinul „Steaua României” în grad de cavaler, „Crucea de Fier” clasa I și clasa a II-a, „Crucea Germană de Aur”. Pentru vitejia și spiritul de jertfă cu care și-a condus

²⁹ La 22 ianuarie 1948 în timpul unei ședințe comune a P.C.R. și P.S.D., Gheorghe Vasilichi afirma: „imperialismul sau capitalismul american merge mereu, cu toate încercările de a salva această situație, către o criză foarte gravă, așa cum capitalismul încă n-a cunoscut-o până azi (...) America merge către o criză și vrea să evite sau să amâne izbucnirea acestei crize, prin aceste manevre ale lor de cucerire de teritorii străine, de transformarea unor țări în colonii americane și, în ultimă instanță, se gândesc să rezolve această situație prin declanșarea unui nou război mondial” (***) *Stenogramele 1948...*, p. 4). La 21 ianuarie 1949, într-o conferință ținută la Ateneu, Gheorghiu-Dej spunea următoarele: „Imperialiștii duc o politică de ațâțare la un nou război, cheltuiesc sume imense pentru înarmări și discută intens formarea a tot felul de pacte și alianțe, al căror scop este pregătirea agresiunii împotriva Uniunii Sovietice și țărilor democrației populare. În același timp, imperialiștii întrețin războiul civil și susțin tabăra fascistă sau colonială în Grecia, China, Indonezia, Vietnam și Palestina. Drumul taberei imperialiste calcă și înăbușă libertatea și independența națională a popoarelor” (*Lenin, geniu al omenirii muncitoare și marele învățător al proletariatului revoluționar*, în Gh. Gheorghiu-Dej, *Articole...*, p. 224, articol apărut inițial în „Scânteia”, 22 ianuarie 1949).

³⁰ Fenomenul a fost tratat pe larg, în context transilvănean, de Cornel Jurj, *Mitul „venirii americanilor”. Studiu de caz: rezistența anticomunistă de la Huedin*, în „Anuarul Institutului de Istorie Orală”, vol. III, p. 186-191. A se vedea și Florian Banu, *Mitul venirii americanilor reflectat în documentele Securității*, în „Arhivele Totalitarismului”, nr. 44-45/2004, p. 34-46.

³¹ Într-o cuvântare ținută în campania electorală din 1948, Gheorghiu-Dej afirma următoarele: „Agenții imperialismului american, ieșiți din negura trecutului, se strecoară din casă în casă și răspândesc zvonul unei apropiate prăbușiri a regimului, zvonul iminenței unui nou război, pentru a provoca o stare de neliniște și de nesiguranță, pentru a speria pe cei cu inima slabă. Acești dușmani ai regimului nostru, acești trădători, își pun speranțele lor într-un război pentru a întoarce țara la timpurile trecute. Ei au devenit astfel colportorii dorinței cercurilor imperialiste ațâțătoare de război” (*Cuvântare rostită în fața alegătorilor din București în ziua de 26 martie 1948*, în Gh. Gheorghiu-Dej, *Articole...*, p. 156, articol apărut inițial în „Scânteia”, 28 martie 1948).

compania în luptele de la Ozereika (februarie 1943) a fost decorat cu Ordinul „Mihai Viteazu” clasa a III-a, cu spade.

Faptul că luptase cu atâta vitejie pe frontul de Răsărit, dar și patriotismul care-l caracteriza, erau exact calitățile de care noul regim nu avea nevoie în armată, pe care o dorea subordonată total. Știind că va fi trecut în cadrul disponibil odată cu primele valuri de epurări masive din cadrul armatei, maiorul Dabija și-a depus demisia de onoare la 20 iulie 1946, preferând să plece el decât să fie înlăturat de comuniști. Împreună cu soția sa Florica (născută Angheluță), s-a stabilit la Arad, unde a fost în proprietate cu 5 ha pământ, de care beneficia în calitate de membru al Ordinului „Mihai Viteazu”, teren pe care a început să-l lucreze. Lipsit de alte venituri, a fost nevoit să se angajeze muncitor zilier pe șantierul de construcție al aeroportului din Arad, unde căra pământ cu căruța.

În mai 1948, Nicolae Dabija a primit vestea arestării fratelui său Mircea, și el maior epurat, care fusese încarcerat la Jilava³². În încercarea de a obține eliberarea acestuia, în iunie 1948 Dabija a plecat la București, însă toate eforturile sale în acest sens au eșuat.

La București, maiorul Dabija s-a întâlnit cu cumnatul său Mihai Angheluță, împreună cu care a redactat un prim manifest anticomunist. Manifestul, conceput de Dabija și stilizat de Angheluță, denunța abuzurile noii puteri și chema la rezistență armată. Cei doi l-au multiplicat la o mașină de scris, apoi l-au trimis prin poștă la diferiți ofițeri deblocați și funcționari comprimați, ale căror adrese le-au luat din cartea de telefon. În ancheta de la Securitate, Mihai Angheluță declara: „Manifestul conținea o expunere critică a actualului regim, chemând la încadrarea în organizația subversivă a persoanelor nemulțumite de actualul regim, cărora le era adresat”³³.

Tot în această perioadă, maiorul Dabija a încercat să intre în contact cu Ambasada Statelor Unite pentru a obține ajutor din partea americanilor. În acest sens, în iunie 1948 Dabija a reușit să ia legătura cu consulul Turciei la București, căruia i-a predat două scrisori pentru ambasadorul acestei țări în România. Una dintre scrisori trebuia predată de către acesta din urmă omologului său american de la București. În scrisoarea adresată Ambasadei S.U.A., maiorul arăta că a înființat o organizație de rezistență anticomunistă și le cerea americanilor sprijin material³⁴. Ambasadorul Turciei a refuzat însă să predea această scrisoare, probabil temându-se să nu fi fost vorba de o provocare³⁵.

³² Nicolae Dabija declara în anchetă următoarele: „în primăvara anului 1948, fratele meu, maior în rezervă Dabija Mircea, a fost arestat și, primind o scrisoare de la el din închisoarea Jilava, mi-a spus că este acuzat pe nedrept, fiind denunțat calomnios de către un camarad de-al său” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 22, f. 141). Mircea Dabija a fost condamnat de Tribunalul Militar București, Secția I, prin Sentința nr. 2.159 din 10 decembrie 1948, la 1 an închisoare corecțională pentru „omisiunea denunțării unui complot”, iar în martie 1949 se afla închis la Penitenciarul Aiud (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 2, f. 320).

³³ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 259.

³⁴ La anchetă, Dabija preciza faptul că în această scrisoare „arătam că am înființat o organizație puternică ce are drept scop să treacă la exercitarea unor acțiuni de forță pentru răsturnarea actualului regim din țară și solicităm sprijin și ajutor american în fonduri bănești, precum și în material de luptă, necesare executării acestor acțiuni. Ceream totodată să mi se fixeze modalitățile prin care să intrăm în legătură cu o persoană calificată de la Misiunea Americană, indicându-mi-se locul, ziua și ora respectivă” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 1, f. 64).

După eșecul acestei tentative, Nicolae Dabija a luat legătura cu generalul Dumitru Petrescu, fost atașat militar al României la Washington, fiind convins că acesta avea contacte cu americanii. La această primă întâlnire, generalul l-a primit însă cu circumspecție, gândindu-se și el că putea fi o cursă întinsă de Siguranță.

Întors la Arad, Nicolae Dabija a luat legătura cu frații Traian și Alexandru Macavei, pe care îi cunoscuse în casa maiorului Ioan Opreanu în primăvara anului 1948 și cu care avusese și anterior mai multe discuții în care aceștia își manifestaseră împotrivirea față de regimul comunist. Cei doi frați proveneau dintr-o veche și înstărită familie românească din Munții Apuseni, comuna Bucium, fiind nepoți ai fostului fruntaș P.N.Ț. Ștefan Cicio-Pop. Traian (conducător industrial) și Alexandru (sublocotenent în armată) aveau doi frați mai mari: Viorel (avocat în Timișoara) și Nicolae (fost comisar la Siguranța din București). După ce toți au fost comprimați din serviciile pe care le dețineau, iar mina de aur ce o moșteniseră de la tatăl lor a fost naționalizată, cei patru frați Macavei au revenit în comuna natală, unde au intrat însă rapid în conflict cu noile autorități. La 7 iulie 1948, în timpul unei încercări a Siguranței de a-i aresta, frații Macavei au ripostat cu focuri de armă, rănind patru agenți. După incident, Nicolae s-a refugiat la București, Viorel s-a stabilit în Timișoara, iar Traian și Alexandru la Arad. La 9 octombrie 1948, întorcându-se la domiciliu, Alexandru Macavei a fost surprins de jandarmi, însă a reușit să scape doar după ce a ucis doi plutonieri majori și a rănit un soldat. În urma acestei fapte, el a fost condamnat în contumacie la muncă silnică pe viață, fiind căutat intens de organele de represiune.

La întâlnirea cu Dabija, Traian Macavei, exagerând, l-a informat pe acesta că situația din Munții Apuseni era explozivă, populația fiind în întregime împotriva regimului comunist și așteptând doar un semnal pentru a începe lupta armată organizată. Dabija a hotărât atunci să se retragă în Apuseni și să formeze un grup de rezistență în această zonă, cu ajutorul căruia să treacă la acțiuni armate de împotrivire față de noul regim.

Nicolae Dabija era conștient însă că o acțiune singulară de acest gen nu ar fi avut nici o șansă de izbândă în lipsa unei coordonări la scară națională cu alte acțiuni similare. În acest sens, maiorul vedea necesară crearea a numeroase grupuri de rezistență în toate zonele țării, care la prima ocazie ivită trebuiau să încerce răsturnarea regimului. Momentul cel mai prielnic era considerat a fi reprezentat de izbucnirea unui conflict între U.R.S.S. și statele occidentale, care părea a fi iminent. În această situație, grupurile urmau să ducă o luptă de partizani și să slăbească regimul din interior.

Din aceste considerente, Dabija a căutat în permanență să-și facă legături cu persoane care l-ar fi putut pune în contact cu o eventuală conducere pe țară a luptătorilor anticomuniști. Privirile sale se îndreptau bineînțeles spre ofițerii superiori, singurii în care avea încredere deplină și pe care-i considera a fi fost cei mai îndreptățiți și totodată capabili

³⁵ În perioada respectivă, poziția Misiunii Turciei în România era destul de delicată, aceasta fiind deja implicată într-o acțiune similară, care fusese descoperită de Siguranță. Conform stenogramei ședinței Secretariatului C.C. al P.M.R. din 6 septembrie 1948, Teohari Georgescu „ridică problema procesului unei bande în care este amestecat atașatul militar al legației turce și propune ca pe baza materialului să se ceară plecarea din țară a atașatului militar”. În consecință, Gheorghiu-Dej propunea trimiterea unei note oficiale în care să se ceară plecarea din țară a respectivului atașat, notă care urma să fie făcută publică, propunere aprobată de Secretariat (A.N.I.C., fond C.C. al P.C.R. – Cancelarie, dosar nr. 26/1948, f. 7-8). Documentul a fost publicat și în *** *Stenogramele 1948...*, p. 162-163.

de a forma un comandament unic pe țară al rezistenței anticomuniste. De asemenea, considera ca fiind vitală obținerea sprijinului efectiv al puterilor occidentale, în special al S.U.A., atât în bani, cât și în armament, fără de care cu greu s-ar fi putut organiza o luptă armată de succes la scară națională.

În octombrie 1948, din dorința de a obține susținere pentru noul său plan, Dabija a plecat din nou la București, unde a luat contact cu mai mulți ofițeri. În această perioadă s-a întâlnit iarăși cu generalul Dumitru Petrescu, care i-a promis tot ajutorul, cu condiția însă ca întreg grupul să fie pus în subordinea sa, ceea ce Dabija a acceptat imediat. Cu toate acestea, întâlnirea a rămas fără urmări, pentru că la sfârșitul lunii octombrie 1948 generalul Dumitru Petrescu a părăsit clandestin țara, refugiindu-se în Iugoslavia, apoi în Occident³⁶.

Totodată, Dabija a luat legătura cu maiorul Nicolae Nițescu, care fusese decorat și el de mai multe ori pentru faptele de vitejie pe care le făcuse în luptele contra U.R.S.S., motiv pentru care fusese „răsplătit” de noua putere cu trecerea în cadrul disponibil. La rândul său, Nițescu i-a atras pe alți doi ofițeri epurați de noua putere, Ioan Carra și Titus Ceaușu, ambii din București. Aceștia din urmă, deși aveau convingeri anticomuniste, nu agreau însă ideea refugierii în munți, optând pentru varianta formării unui grup politic³⁷.

După întoarcerea de la București, maiorul Dabija și cei doi frați Macavei au făcut ultimele pregătiri și au plecat împreună spre Munții Apuseni. Plecarea maiorului în munți a fost precipitată și de un conflict pe teme politice avut cu un grup de învățători comuniști din Arad, motiv pentru care intrase în atenția Securității. Înainte de a pleca, Dabija și-a vândut averea din Arad, apoi și-a trimis soția la București, aceasta neavând practic nici o legătură cu activitatea ulterioară a maiorului. Ajuns în județul Alba, Nicolae Dabija a găsit acolo mai multe organizații de rezistență deja formate, cele conduse de Alexandru Maxim, Ștefan Popa și Leon Șușman, pe care va încerca să le unească. Dintre acestea, cea mai puternică și mai extinsă era cea a lui Alexandru Maxim, alcătuită îndeosebi din foști membri P.N.Ț.

³⁶ Generalul Dumitru Petrescu a trecut ilegal frontiera în Iugoslavia, la 31 octombrie 1949, alături de amiralul Gheorghe Dumitrescu, fost atașat naval al României la Londra (Mihai Pelin, *Operațiunile „Melita” și „Eterul”. Istoria Europei Libere prin documente de Securitate*, Editura Albatros, București, 1999, p. 18). Pentru informații detaliate, a se vedea biografia generalului de la finalul volumului.

³⁷ La 6 martie 1949, Mihai Angheluță l-a prezentat pe Nicolae Nițescu celor doi ofițeri. În anchetă, acesta declara următoarele: „am discutat despre situația politică internă și externă și despre zvonurile care circulau în legătură cu arestarea ofițerilor deblocați din armată. Cum Carra, Ceaușu și Nițescu erau toți foști ofițeri, eu l-am rugat pe Nițescu să comunice celorlalți doi că noi avem legături cu o organizație din munți, pentru a examina dacă refugierea în munți n-ar fi pentru ei, în cazul când s-ar fi luat măsurile de mai sus. Carra și Ceaușu au respins ideea de a se refugia în munți, au respins din capul locului ideea de a participa la vreo acțiune practică și imediată (...) noi toți am fost de părere că este mai importantă pregătirea unui grup politic, adunat în jurul unui număr de idei, pe baza cărora noi credeam că s-ar putea forma un nou partid politic, în ipoteza în care situația internațională s-ar fi schimbat în așa fel încât să permită existența unei asemenea organizări. Pentru redactarea programului de idei am fost însărcinat eu” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 266).

Organizațiile de rezistență din județul Alba

La sfârșitul anului 1947 și începutul anului 1948, chiar după interzicerea activității P.N.Ț. și arestarea masivă a conducătorilor acestui partid, la care s-a adăugat și emigrarea clandestină a altor vârfuri ale partidului, unii dintre liderii rămași în libertate au luat decizia de a reconstitui P.N.Ț. în ilegalitate. Aceștia doreau refacerea organizatorică a partidului la nivelul întregii țări, astfel încât P.N.Ț. să fie pregătit în cazul izbucnirii războiului între U.R.S.S. și S.U.A. și în eventualitatea căderii partidului comunist și organizării unor alegeri libere.

Una dintre persoanele care doreau refacerea P.N.Ț.-ului era Ionel Robu, student la Drept, fost secretar general al T.U.N.Ț. București, eliberat la începutul anului 1948 din Penitenciarul Craiova. În primăvara aceluiași an, după ce a intrat în contact cu câțiva lideri ai P.N.Ț.³⁸, Robu a luat legătura cu mai mulți foști colegi din T.U.N.Ț., cu care a plănuit reorganizarea partidului în ilegalitate. În scopul reconstituirii unor organizații județene, Ionel Robu, ajutat de Radu Anton Ionescu, a apelat la studenții țărăniști din acele zone (Buzău, Călărași, Ialomița, Hunedoara). Pentru organizarea țărăniștilor din județul Alba s-a oferit tânărul Alexandru (Sandu) Maxim, originar din Prahova.

În vara anului 1948, Alexandru Maxim a sosit în com. Galda de Jos, jud. Alba, cu intenția de crea o organizație de rezistență formată preponderent din foști membri ai P.N.Ț. Fratele său mai mare, Virgil Maxim, era unul dintre foștii lideri ai Mișcării Legionare, închis la acea vreme la Aiud, unde fusese încarcerat încă din timpul regimului Antonescu, fără să fi fost eliberat după terminarea războiului³⁹. Cum fratele său era deseori scos din penitenciar și dus la munci agricole la marginea comunei Galda de Jos⁴⁰, Alexandru Maxim se stabilise în 1946 în această comună, pentru a putea să-l vadă mai des.

Ajuns în zonă, Maxim a luat legătura cu preotul greco-catolic Nicolae Suciu, din com. Întregalde, care s-a implicat activ în dezvoltarea organizației. La sfârșitul lunii august 1948, preotul Suciu s-a întâlnit la București cu Ionel Robu și Radu Ionescu, care l-au numit șef al

³⁸ În aprilie 1948, Ionel Robu a fost contactat de Emanoil Heul, trimis de Ion Bărbuș (fost președinte al T.U.N.Ț.-ului pe țară), care îi cerea, în numele unui comitet al P.N.Ț. pe țară, să treacă la organizarea tuturor tinerilor din P.N.Ț. și să extindă organizația în toate județele. De asemenea, la mijlocul lunii iunie 1948, Robu s-a întâlnit cu dr. Staicu Gheorghe, despre care știa că face parte, împreună cu Cezar Simionescu, din Comisia interimară pe țară de reconstituire în ilegalitate a P.N.Ț., condusă de dr. Aurel Dobrescu. Gheorghe Staicu i-a spus că militează și el pentru regrouparea P.N.Ț. și că a acționat în acest sens alături de Augustin Vișa și dr. Roxin, care între timp fuseseră arestați de Securitate (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 2, f. 105-106, 242).

³⁹ Virgil Maxim a fost închis apoi la Gherla, unde a fost supus reeducării, iar ulterior la Aiud (Gheorghe Boldur-Lătescu, Filip-Lucian Iorga, *Procesele reeducării, în Experimentul Pitești. Grupuri înarmate de luptă împotriva bolșevizării României*, Fundația Culturală Memoria Filiala Argeș, Pitești, 2005, p. 63).

⁴⁰ Practica scoaterii deținuților politici din Penitenciarul Aiud la munci agricole a fost sistată abia la 4 octombrie 1948, în urma unui ordin expres al col. A. Gluvacov adresat D.R.S.P. Sibiu, în care preciza următoarele: „referitor la starea de spirit a deținuților politici din Penitenciarul Aiud, rugăm dispuneți de urgență măsuri ca deținuții politici din penitenciarul menționat să nu mai fie întrebuințați la munci în afara închisorii”. Pentru remedierea situației la nivelul întregii țări, în aceeași zi col. Gluvacov înainta o adresă către conducerea Direcției Generale a Penitenciarelor, cu rugămintea de „a dispune de urgență ca pe viitor deținuții politici din toate penitenciarele să nu mai fie întrebuințați la munci, decât numai în incinta închisorii” (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 192, f. 221-222).

organizației din județul Alba. Robu a subliniat faptul că organizația era național-țărănistă și i-a explicat modul în care trebuia să fie constituită. Cea mai mică grupare o reprezenta nucleul, format din trei membri și un șef, iar în fiecare comună nu trebuiau să existe mai mult de două asemenea nuclee. Totodată, Robu i-a dat instrucțiuni preotului Suciu ca toți membrii să adune armele rămase după război și să nu treacă la nici o acțiune care ar fi putut să ducă la deconspirarea organizației: să nu împrăștie manifeste, să nu scrie inscripții contra regimului etc.

Apropierea ulterioară a preotului Suciu de organizația legionară condusă de Ștefan Popa a determinat apariția unui conflict între el și Alexandru Maxim. Ionel Robu, care dorea formarea unei grupări exclusiv țărăniste și nu era de acord cu o colaborare între P.N.Ț. și Mișcarea Legionară⁴¹, a hotărât înlocuirea lui Nicolae Suciu de la conducerea organizației P.N.Ț. din județul Alba cu Alexandru Maxim.

Maxim a depus o activitate mult mai intensă, formând grupuri de rezistență în toate comunele de pe Valea Gâlzii (Galda de Jos, Mesentea, Benic, Galda de Sus, Poiana Gâlzii, Cetea, Întregalde și Mogoș) și Valea Mureșului (Teiuș, Mihalt, Oiejdea, Obreja, Leorinț, Băgău, Sântimbru). Maxim le-a cerut tuturor să pregătească armament și muniții, să cotizeze câte 100 de lei lunar și să adune cereale.

Printre liderii din aceste comune amintim: în Mogoș – Marian Simion și Nicolae Bogdan, în Întregalde – Mihai Florinc și Sabin Vandor, în Galda de Sus – Petru Micu⁴² și Zaharia Nistor, în Benic – Aron Laslo și Petre Pascu, în Galda de Jos – Florian Picoș și Vasile Crișan, în Oiejdea – Vasile Fleșeriu, în Sântimbru – Partenie Fleșeriu, în Mihalt – Simion Hațegan și Ioan Bedeleanu, în Obreja – Petru Mărgineanu și Gheorghe Hațegan, în Ciunga – preotul greco-catolic Virgil Nicoară, în Cetea – Sabin Crișan, în Băgău – Vasile Voicu.

Au aderat la aceste grupuri în general foști membri ai P.N.Ț., dar și liberali sau persoane fără vreo apartenență politică, ulterior chiar și legionari⁴³. Trebuie specificat însă faptul că, în cazul tuturor organizațiilor de rezistență din Ardeal, nu se poate vorbi despre preponderența membrilor unui anumit partid politic în rândul persoanelor care le compuneau și mai ales al celor care le sprijineau. Toate partidele politice erau reprezentate în rândul celor care ajutau grupurile de rezistență, însă marea majoritate a acestora nu era încadrată în nici un partid politic. În cazul tuturor, susținerea se baza în principal pe convingerile și sentimentele anticomuniste și mult mai puțin pe concepțiile politice⁴⁴.

⁴¹ *Declarația* lui Radu Ionescu: „Robu când i se vorbea de legionari vedea negru în fața ochilor” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 2, f. 232).

⁴² Simion Doia declara la Securitate faptul că Petru Micu era casierul grupului de rezistență din sat și că „el a înființat această organizație la noi în comună și a recrutat pe toți oamenii din această organizație subversivă, el a agitat prin comună că trebuie să se organizeze, că regimul actual nu e bun și să ne organizăm și să luptăm împotriva lui” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 3, f. 197).

⁴³ Alexandru Maxim avea să declare în anchetă că „în organizație erau primiți numai români, oameni de încredere, de regulă foști național-țărăniști, liberali și mai târziu legionari, care erau (...) dușmani ai regimului actual” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 1, f. 47).

⁴⁴ A se vedea și Liviu Pleșa, *Apartenența politică a membrilor grupurilor de rezistență din Ardeal (1948-1958)*, în Gheorghe Onișoru (coord.), *Mișcarea armată de rezistență anticomunistă din România (1944-1962)*, Editura Kullusyus, București, 2003, p. 151-181.

Analizând biografiile persoanelor care au fost implicate în activitatea grupurilor la care ne referim, prezentate la finalul volumului, putem emite câteva considerații referitoare la apartenența politică a acestora.

În primul rând, trebuie să remarcăm faptul că jumătate din rândul celor implicați erau apolitici, împotrivirea lor la regim nefiind așadar de natură politică, fiind cauzată preponderent de motive de natură religioasă (desființarea Bisericii Greco-Catolice) sau economică. La acestea se adăugau desigur și alte considerente, cum ar fi: epurările din funcții, trecerile în rezervă etc. Nu puteam omite nici acele persoane ale căror sentimente anticomuniste sau antisovietice erau virulente, cel mai elocvent caz fiind chiar al liderului organizației, maiorul Nicolae Dabija.

Apoi se observă faptul că o treime dintre aceste persoane era reprezentată de membri ai P.M.R. sau ai organizațiilor politice satelite acestuia (Frontul Plugarilor, Tineretul Sătesc, P.N.P., U.A.E.R., U.F.D.R. etc.)⁴⁵. Aproape 20% dintre rezistenți erau înscrși în Frontul Plugarilor, cea mai mare parte însă în mod formal⁴⁶. Este necesar de specificat și faptul că o mare parte a acestor persoane, considerate apropiate regimului, făcuse parte din fostele partide sau formațiuni politice, în general din P.N.Ț., P.N.L. și Mișcarea Legionară⁴⁷. Acești oameni au aderat la P.C.R. începând cu anul 1946, în contextul întetirii campaniei regimului comunist împotriva opozanților politici, probabil și cu scopul de a-și face uitat trecutul politic, pentru a nu avea probleme cu noua putere. Cea mai numeroasă categorie a acestor aderenți era reprezentată de persoanele care se înscriuseră în aceste formațiuni doar pentru a-și păstra un loc de muncă mai bun sau o poziție privilegiată, mai ales în funcțiile supuse epurării (cum era cazul învățătorilor, de exemplu). Nu trebuie desigur omise nici acele persoane care au fost atrase de promisiunile de egalitate socială ale comuniștilor, îndeosebi de reforma agrară, acestea crezând sincer că sub noul regim vor avea o viață mai bună. Au fost însă rapid dezamăgite de politica agresivă a P.C.R., astfel încât s-au transformat din persoane apropiate regimului comunist în dușmani ai acestuia.

⁴⁵ Numărul mare de aderenți ai formațiunilor politice „democratice” prezenți în grupurile de rezistență este relevat și de o *Dare de seamă* a D.R.S.P. Cluj, din 22 august 1950, referitoare la organizația condusă de Diamandi Ionescu. Conform Securității, apartenența politică a membrilor organizației era următoarea: „22 neincadrați, 19 Frontul Plugarilor, 3 foști legionari acum P.M.R., 3 foști P.N.Ț., 10 U.T.M., 3 foști P.N.L. acum Frontul Plugarilor, 4 legionari acum Frontul Plugarilor, 5 P.N.Ț. acum Frontul Plugarilor, 7 legionari, 10 P.M.R., 1 P.N.Ț. acum P.M.R., 2 P.N.L.”. Din punct de vedere social, Securitatea arestase „13 chiaburi, 23 mic burghezi, 21 țărani mijlocași, 20 țărani săraci, 5 semiproletari, 5 muncitori, 3 muncitori agricoli” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 711, vol. 9, f. 43-48).

⁴⁶ Această situație nu a scăpat atenției Securității, care a emis mai multe instrucțiuni pentru supravegherea membrilor Frontului Plugarilor. Astfel, în iunie 1949, D.R.S.P. Pitești a trimis tuturor unităților subordonate un ordin „privind problema Frontului Plugarilor, problemă căreia în momentul actual și în viitor trebuie să i se dea o atenție deosebită”. Conținutul acestuia era tranșant: „Scopul ordinului circular a fost și este de a se trece imediat la o acțiune de pătrundere informativă în rândurile elementelor dușmănoase infiltrate în Frontul Plugarilor, pentru a fi în măsură să le cunoaștem activitatea” (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 130, vol. 1, f. 156).

⁴⁷ Cornel Căliman, din com. Tibru, fost șef de garnizoană legionară, fusese apoi atras în P.C.R., iar în 1946 era chiar membru în Comisia pentru reformă agrară din comună.

Un aspect demn de menționat este acela că erau membri ai P.M.R. chiar unii dintre cei mai activi lideri ai rezistenței (Cornel Pascu, Ioan Scridon, Traian Mihălțan, Ioan Bedeleanu), toți fiind ulterior uciși de Securitate. De asemenea, printre cei care au sprijinit grupurile de rezistență nu au fost numai membri de rând ai P.M.R., ci chiar persoane aflate în fruntea organizațiilor comuniste din zonă⁴⁸.

Aproximativ un sfert din totalul rezistențelor a fost constituit din rândul membrilor sau simpatizanților P.N.Ț., fapt explicabil dacă se ține cont de faptul că primele nucleee apăruseră în contextul eforturilor de reorganizare clandestină a acestui partid inițiate de Ionel Robu. Numărul legionarilor era mai redus, sub 15%, dar trebuie ținut cont și de faptul că aceștia în marea lor majoritate aderaseră la grupurile conduse de Ștefan Popa, Leon Șușman sau frații Spaniol, a căror componență nu am reușit s-o identificăm în întregime până în prezent și care oricum depășește cadrul prezentului volum.

Din punct de vedere social au fost atrase persoane din toate categoriile sociale: preoți greco-catolici – prezenți chiar într-un număr mare (Nicolae Suciu, Iacob Târziu, Virgil Nicoară, Nicolae Chindea, Aurel Meseșan, Victor Morariu, Victor Oțoiu ș.a.), notari și percepatori comprimați, militari și jandarmi deblocați (Ioan Scridon), învățători – și ei în număr mare, foști primari etc. Dar ceea ce a surprins însă în mod neplăcut Securitatea a fost numărul ridicat de țărani săraci care au aderat la această organizație. Alături de această categorie se situa și cea a țăranilor considerați de regim ca fiind „mijlocași” (cu toate că dețineau doar câteva jugăre de pământ, situate uneori în vârful muntelui), care ocupa un procent și mai ridicat în cadrul compoziției sociale a rezistențelor. Membrii celor două pături țărănești din zonă erau net majoritari în cadrul grupurilor de rezistență din jud. Alba⁴⁹. Intrarea țăranilor săraci în aceste nucleee de rezistență nu poate fi explicată prin faptul că ar fi avut de suferit de pe urma măsurilor economice luate de partidul comunist, dimpotrivă, ei fiind avantajați de noul context⁵⁰. Cu toate acestea, nici ei nu vedeau cu ochi buni sistemul cotelor și colectivizarea⁵¹. În marea majoritate a cazurilor adeziunea lor la organizațiile de luptă

⁴⁸ Spre exemplu, Romul Popa era secretar al Sindicatului agricol județean Alba și urma o școală de cadre la Deva, iar Ioan Fonoage era ajutor de primar în com. Lupșa.

⁴⁹ Într-o sinteză referitoare la grupurile de rezistență din munți, datată 9 mai 1949, D.G.S.P. preciza faptul că, spre deosebire de Banat, „În Ardeal însă țăranii săraci au fost atrași într-o măsură mult mai mică, în schimb au fost atrași numeroși țărani mijlocași. Astfel, în organizația manistă din județul Alba, din 99 arestați se numără 9 chiaburi, 65 mijlocași și 15 țărani săraci”. A se vedea F. Dobre (coord.), *„Bande, bandiți și eroi”...*, p. 72. Documentul se bazează desigur doar pe arestările efectuate până la acea dată, însă ponderea s-a păstrat și ulterior, accentuându-se chiar în cazul țăranilor săraci.

⁵⁰ La Plenara C.C. al P.M.R. din 3-5 martie 1949, Gheorghiu-Dej evidenția politica dusă de noul regim în favoarea țăranilor săraci: „prin lucrările reformei agrare au fost împroprietăriți un număr de 918.000 țărani săraci, cărora li s-au dat 1.109.000 ha din cele 1.468.000 ha expropriate, restul devenind rezervă de stat. (...) Țărănimea săracă și mijlocașă a căpătat posibilitatea de a-și îmbunătăți situația materială. (...) Partidul și guvernul au ajutat țărănimea săracă și mijlocașă, ducând în același timp o politică din ce în ce mai fermă de îngrădire a elementelor exploatare capitalistice din sate, chiaburii” (*Sarcinile Partidului Muncitoresc Român în lupta pentru întărirea alianței clasei muncitoare cu țărănimea muncitoare și pentru transformarea socialistă a agriculturii*, în Gh. Gheorghiu-Dej, *Articole...*, p. 238-245, articol apărut inițial în „Scânteia”, 18 martie 1949).

⁵¹ Vasile Crișan, țăran sărac din com. Galda de Jos, care i-a găzduit deseori pe Alexandru Maxim și Ștefan Popa, declara în anchetă că motivele pentru care a intrat în rezistență au fost următoarele: „în

armată contra regimului a fost cauzată de interzicerea Bisericii Greco-Catolice, peste 90% dintre aceste persoane aparținând acestui cult.

Alexandru Maxim a intrat în contact și cu Aurel Leluțiu, preotul Mănăstirii de călugărițe greco-catolice de la Obreja, care avea legături la București cu Nunțiatura Catholică⁵². Acesta i-a dat lui Maxim suma de 7.000 lei și mai multe exemplare dintr-un manifest religios care îndemna la rezistență, intitulat *Armata Albă a Inimii Neprihănite*⁵³, alături de mai multe iconițe și cruciulițe sfințite. Cu ajutorul fiului lui Petru Mărgineanu, Eugen, care fusese elevul lui Leluțiu la Blaj, manifestele au fost răspândite și printre studenții din Cluj⁵⁴.

În perioada 24-26 octombrie 1948, aflând de trecerea preotului Nicolae Suciu de partea legionarilor, Ionel Robu și Radu Ionescu s-au deplasat în județul Alba, unde au luat contact cu șefii tuturor nucleelor din comunele organizate. Într-o *Declarație* dată în anchetă, Radu Ionescu arăta că Robu a cerut atragerea oricărei persoane „ce nu face politică comunistă sau legionară, putea fi și era preferat un element național-țărănist și orice alt element politic sau apolitic. Elementele nețărăniste trebuiau să se supună conducerii și telurilor partidului”. Tot atunci, Ionel Robu l-a numit pe Cornel Pascu drept șef al organizației

primul rând nu acceptam unele din reformele sociale aplicate de guvern și regim, și anume: cotele de cereale care trebuia să le predăm statului la treierat, precum și impozitul, pe care-l consideram mare (...) scăpând astfel de predarea cotelor de cereale, de impozite și de a nu lucra pământul în colectiv” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 1, f. 94-95).

⁵² Conform unui raport al Securității, Aurel Leluțiu, „simțindu-se urmărit”, a fugit în martie 1949 la București, unde a fost ascuns de Nunțiatura Papală până la 30 ianuarie 1951, când a fost arestat (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 79, vol. 1, f. 3).

⁵³ Manifestul era bazat pe viziunea unei călugărițe de la Mănăstirea Obreja și avea următorul conținut: „Comunicarea Sfintei Fecioare, către Armata Albă a inimii Sale neprihănite. Preacurata vorbește: îți dau o misiune grea de îndeplinit pentru tine. Fii bun și comunică conducătorilor și luptătorilor Inimii Mele neprihănite să înceapă cât mai curând lupta pentru apărarea credinței, pentru salvarea Bisericii și a Țării noastre. Să nu se gândească la nimic. Eu sunt în mijlocul lor și lupt împreună cu ei, fără prea multă vărsare de sânge. De va fi o armată cât de mică, Tatăl Ceresc Își va arăta puterea dumnezeiască prin Inima Mea neprihănită. Această armată mică va învinge în cele din urmă armata numeroasă a Satanei. Înainte de a porni la luptă, întreaga Armată să se consfințească Inimii Mele neprihănite și fiecare să poarte la sine iconița sau o medalie cu inima mea, ca să se poată vedea că prin inima mea se face totul și pentru ca luptătorii să fie feriți de toate nenorocirile. Doresc să înceapă lupta fără întârziere, căci eu sunt cu voi, iar credincioșii sunt gata să vi se alăture, numai să le vadă credința și energia cu care luptă. Vor fi mulți, chiar și din cei mai [mar] dușmani ai credinței, care se vor alătura lor. Și veți fi copiii triumfători ai inimii mele. Iar eu voi fi Mama și Regina Bisericii și a țării voastre. Rugați-vă mereu Rozarului, jertfiți-vă și păstrați-vă inima curată, căci nu ura, minciuna și păcatul vor birui, ci iubirea, dreptatea și credința” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 79, vol. 1, f. 93).

⁵⁴ Preotul Aurel Leluțiu s-a născut la 21 aprilie 1914, în satul Olteț, com. Viștea, jud. Brașov, și fusese profesor la Academia Teologică din Blaj. Pentru întreaga sa activitate avea să fie condamnat de Tribunalul Militar București, prin Sentința nr. 396 din 18 aprilie 1952, la 25 ani muncă silnică. În 1955 se afla închis la Penitenciarul Râmnicu Sărat (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 204, vol. 11, f. 344). În anul 1977 domiciliat în Blaj și era urmărit de Securitate în cadrul dosarului de problemă „anacronicii”, iar în aprilie 1977 a fost avertizat „pentru faptul că a comentat știrile transmise de postul de radio «Europa Liberă» privind acțiunile întreprinse de Paul Goma” (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 427, vol. 1, f. 266).

din com. Benic și din împrejurimi, iar pe Sabin Vandor al celei din com. Întregalde. Radu Ionescu mai declara și faptul că: „Țăranii din câmpie mi s-au părut, cel puțin mie, mai războinici. Erau foarte curioși să știe, atât ei cât și toți pe unde am fost, ce este la București și ce se aude cu certurile politice dintre U.R.S.S. și S.U.A. Aproape toți erau nerăbdători să se petreacă evenimentul conflictului. Ne cereau arme și informații. Informații le-am dat suficiente, arme numai promisiuni”⁵⁵.

După cum se poate observa, starea de spirit în zonă era cu adevărat explozivă, iar locuitorii nu mai așteptau decât un simplu semnal pentru a porni la acțiune. Cei mai nemulțumiți erau țăranii din satele de pe Valea Mureșului, unul dintre motive fiind și faptul că ei erau deja afectați de cotele apăsătoare, la care se adăuga și iminența colectivizării. Unii dintre aceștia fuseseră chiar arestați și condamnați pentru „sabotaj” sau „neînsămânțarea pământului”⁵⁶. Spre deosebire de locuitorii de la câmpie însă, cei de la munte erau încă ferți de aceste probleme, astfel încât și înverșunarea lor contra regimului era mult mai redusă.

Nu trebuie să oitem nici faptul că Radu Ionescu a exagerat mult situația externă și internă, ca și amploarea organizației din București, pentru a nu-i dezamăgi și nemulțumi pe țăranii cu care se întâlneau⁵⁷. În consecință, locuitorii din întreaga regiune s-au implicat în număr mare în acțiune, fiind convinși că toate cele spuse de Robu și Radu Ionescu erau reale, că războiul urma să izbucnească în curând („până în iarnă”) și că regimul comunist avea să fie răsturnat.

În acord cu declarațiile lui Radu Ionescu, trebuie să observăm și faptul că, în cazul organizației la care ne referim, chiar și numărul arestațiilor proveniți din comunele de la poalele Apusenilor sau de pe Valea Mureșului a fost cu mult mai mare decât cel al rezistențelor de la munte (apreciem că ponderea celor din urmă s-a cifrat doar la aproximativ 10% din totalul reținuților și condamnaților).

În tratarea acestui aspect nu putem omite desigur situația grupului Leon Șușman, în faza a doua a existenței acestuia (1949-1957), care, după ce s-a retras în vârful Apusenilor, a fost sprijinit de comunitățile din localitățile Poșaga de Jos, Poșaga de Sus și Segagea aproape în integralitatea lor, peste o sută de persoane fiind condamnate sau dislocate pentru susținerea acordată. Între cele două cazuri au existat însă mai multe diferențe, printre care se numără și motivația aderenței la rezistența anticomunistă. Pentru țăranii din zona Poșaga convingerile religioase greco-catolice au fost esențiale, un impact major asupra susținătorilor avându-l prezența în grup a preoților greco-catolici Simion Roșu și Grigore Jaflea, care au oficiat numeroase slujbe și ceremonii în clandestinitate, pe când ideile politice, legionare, ale lui Leon Șușman au avut un rol mult mai redus.

⁵⁵ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 2, f. 228-229.

⁵⁶ Spre exemplu, Emil Drăgan și Iacob Albu fuseseră condamnați la 3 și respectiv 2 luni închisoare corecțională, ambii pentru „sabotaj”, iar Sebastian Lupea la 14 zile detenție, pentru că „nu a executat planul de însămânțare”.

⁵⁷ După aproximativ două săptămâni, Radu Ionescu a revenit în zonă, raportându-i apoi lui Robu faptul că „țăranii sunt nerăbdători să înceapă activitatea propriu-zisă de subminare a Siguranței Statului. Mi-a spus atât Laslo, cât și Maxim, că țăranii nu mai pot suporta și nu mai țin cont nici de București și nici de nimic. În fața acestei situații, le-am spus că războiul este iminent, că situația internațională este într-o continuă încordare și că nu o să mai dureze mult. Chestia este de săptămâni” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 2, f. 229).

În schimb, în ceea ce-i privește pe rezistenții din Apuseni care au aderat la organizația condusă de Dabija, motivațiile politice au fost mult mai importante pentru aceștia, fiind generate de adeziunea la ideile național-țărăniște sau legionare, formațiuni din care mulți făcuseră parte anterior, ca și de sentimentele anticomuniste de natură socială sau economică. Cum însă argumentele de natură politică sau de alt gen nu aveau nici pe departe forța de convingere a celor religioase, apare ca explicabilă diferența dintre numărul aderenților de pe Valea Mureșului față de cel al rezistenților din vârful Apusenilor. În acest context, trebuie amintit și faptul că în cazul celor dintâi motivației politice i s-a suprapus o motivație religioasă (șocul provocat de desființarea confesiunii în care fuseseră botezați) și una economică (nemulțumirea provocată de introducerea cotelor obligatorii și de anunțata colectivizare).

Ștefan Popa („Nuțu”) era fiul preotului ortodox din com. Decea, jud. Alba, și deținuse funcția de șef de grup al Frățiilor de Cruce din județul Turda (1940-1941). Ambii săi frați făcuseră parte din Mișcarea Legionară, motiv pentru care fuseseră arestați și condamnați de regimul comunist⁵⁸. Ștefan Popa a reușit să scape de arestările din mai 1948 de la Cluj și a luat apoi legătura cu studentul Cornel Pop („Puiu”)⁵⁹, care trecuse la reorganizarea legionarilor din Ardeal. De la Cornel Pop, Ștefan Popa a primit misiunea să se ocupe de această acțiune în județul Alba.

Treptat, Ștefan Popa a reușit să-i atragă alături de el și pe alți legionari urmăriți de Securitate: Nicolae Moldovan, Traian Gligor, Traian Mârza, Traian Socaciu, Petre Hălălae, Ilarie Rus, Cornel Căliman⁶⁰ ș.a. Grupul era cantonat pe Muntele Capra, dar Ștefan Popa își crease rețele de susținere în mai multe comune din zonă (Teiuș, Tibru, Cetea, Mesentea, Gârbova de Jos, Cacova, Ciugudu de Sus, Băgău, Beldiu, Racheș, Ciumbud). Lor li s-a

⁵⁸ Fratele său mai mare, Aurel Popa, se refugiase în Germania, fiind depus în lagărul de la Buchenwald. În septembrie 1944 a fost trimis în țară de Horia Sima și a trecut linia frontului cu grupul condus de Nistor Chioreanu, apoi a făcut parte din Comandamentul Legionar condus de Nicolae Petrașcu. A fost arestat la 15 mai 1948, în timpul campaniei de arestări masive din rândul legionarilor (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 913, vol. 6, f. 14-16).

⁵⁹ Cornel Pop, născut la 3 septembrie 1924, în com. Gărbău, jud. Cluj, fusese condamnat în 1942 la 8 ani închisoare corecțională pentru activitate legionară în Frățiile de Cruce de la Blaj. Eliberat în 1944, s-a înscris la Facultatea de Medicină din Cluj, iar ulterior a fost numit de Șerban Secu în funcția de subșef al organizației legionare din Ardealul de Nord. În mai 1946 a fost implicat în greva studenților din Cluj, fiind arestat de Siguranță (A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 514, f. 99). A fost arestat la 1 februarie 1949, la Oradea, fiind anchetat de cpt. Retezar Ioan. Condamnat de Tribunalul Militar Cluj, prin Sentința nr. 1.301/29 iulie 1949, la 15 ani muncă silnică, a fost închis la Pitești. Groaznic maltratat în timpul reeducării din acest penitenciar (a fost atât de mult bătut încât a rămas fără fese), a sfârșit prin a deveni și el tortionar, alăturându-se grupului lui Țurcanu. Transferat la Gherla, a continuat și aici activitatea de reeducare. A fost condamnat de Tribunalul Militar pentru Unitățile M.A.I. la moarte (pentru „activitate legionară în Penitenciarul Gherla și a maltratat deținuți din penitenciar”), fiind executat la 17 decembrie 1954, alături de ceilalți membri ai lotului Țurcanu (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 550, vol. 3, f. 26).

⁶⁰ Într-o *Declarație* dată în anchetă, Cornel Căliman preciza faptul că a fost atras în grupul condus de Ștefan Popa de către Ilarie Rus. Acesta mai arăta că aflaseră de existența organizațiilor lui Maxim și Dabija, dar admitea totuși următoarele: „Nu am căutat aceste organizații, întrucât nu vroiam să lucrez cu ei, deoarece erau țărăniști, maniști, iar noi eram în căutarea unei organizații legionare” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 961, vol. 7, f. 131).

adăugat un alt grup de legionari din apropiere, situat în com. Cricău, format din Victor Gruică, Pavel Mârza și Petru Săbăduș⁶¹, care obișnuiau și ei să se refugieze adeseori pe Muntele Capra.

În fiecare localitate au fost create nuclee formate din câte doi-trei oameni siguri⁶², care trebuiau să strângă armament și să păstreze secretul organizației, având permanent legătură cu conducerea. Erau pregătiți ca în momentul declanșării unui război între S.U.A. și U.R.S.S. să intre în acțiune, avându-se în vedere ocuparea primăriilor și a posturile de Miliție, arestarea comuniștilor locali și eliberarea deținuților politici din închisoarea Aiud⁶³.

La București, unde se deplasa uneori, Ștefan Popa avea legătură cu Șerban Secu, din Comandamentul Legionar, și cu fruntașul P.N.Ț. Ion Bărbuș. Organizația avea contacte și cu alte grupuri din zonă, toate formate din legionari: frații Hanu, organizația fraților Spaniol (din Aiud)⁶⁴ ș.a.

La începutul anului 1949, trei membri ai grupului condus de Ștefan Popa l-au atacat pe primarul com. Vălișoara, jud. Alba, care avea și funcția de secretar al organizației P.M.R. din comună, dorind să-i ia acestuia pistolul pe care-l deținea. În ajutorul primarului au sărit însă mai mulți membri de partid, astfel încât cei trei de mai sus au fost nevoiți să tragă focuri de armă pentru a se apăra. În timpul incidentelor un tânăr membru de partid și-a pierdut viața⁶⁵.

⁶¹ Toți erau foști studenți la Facultatea de Medicină din Cluj care reușiseră să scape de arestările operate asupra membrilor „Centrului Studentesc Legionar” din acel oraș, în mai 1948. Pavel Mârza și Petre Săbăduș erau liderii studenților legionari din facultate, motiv pentru care aveau să fie condamnați în contumacie la închisoare corecțională (pentru amănunte referitoare la arestarea și anchetarea studenților legionari din Cluj în anul 1948 vezi A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 57, vol. 3).

⁶² Sistemul de organizare se baza pe modelul legionar, constând în mici nuclee ai căror componenți nu aveau legături cu alți membri. Referitor la acesta, preotul Nicolae Suciuc declara în anchetă: „Sistemul de organizare era secret, subversiv, numai că la nuclee le ziceau cuiburi. Conținutul lui: organizație împotriva regimului și guvernului. Nu puteau fi primiți decât fii de români în organizație. Pedepse: eliminarea, apostrofarea mai întâi și trădarea cu moartea. Județul avea un comitet suprem” (A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 3.692, f. 48).

⁶³ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 4, f. 75.

⁶⁴ Spre exemplu, Ștefan Popa, după ce a fost rănit în confruntarea cu Securitatea de la Teiuș (2 februarie 1949), a fost găzduit câteva zile de Aron Spaniol (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 64, vol. 7, f. 47).

⁶⁵ Evenimentul a avut loc în seara zilei de 17 ianuarie 1949, când Traian Gligor, Traian Mârza și Traian Socaciu au plecat să-l atace pe primarul com. Vălișoara, Ioan Nicula, pentru a-l deposeda de pistol. Primarul se afla însă la o ședință de partid, iar toți cei prezenți s-au luat după atacatori, care au ripostat cu focuri de armă, în urma cărora a fost ucis Teodor Bârstan, în vârstă de 23 de ani. Într-un raport al S.J.S.P. Alba, din 2 iulie 1949, se consemnează desfășurarea incidentului: „Cei trei menționați mai sus, văzând că merg spre ei mai mulți indivizi, au început să se îndepărteze, dar, fiind somați de urmăritori, ei au început să tragă focuri de armă, deoarece ei erau înarmați, Mârza Traian cu pistol mitralieră, Gligor cu o armă militară, iar Socaciu Traian cu un pistol de buzunar și un baston, din care cauză Socaciu Traian a fost nevoit să dea cu bastonul peste mâna individului care a prins arma lui Gligor Traian și astfel au scăpat cu toții, dar, luând-o la fugă și văzând în apropierea lor un tânăr, au început să tragă din nou din arme și în timpul când fugeau au auzit țipetele individului asupra cărora au tras, care a fost rănit de ei, iar mai târziu a încetat din viață” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 961, vol. 7, f. 28).

Existența în aceeași zonă a celor două organizații de rezistență, una condusă de Sandu Maxim și formată din foști membri și simpatizanți P.N.Ț. și alta condusă de Ștefan Popa și alcătuită din legionari, a născut, cum era și firesc, ideea unirii acestora într-o singură organizație puternică. Printre cei care au depus cele mai multe eforturi pentru această colaborare s-a aflat Ștefan Popa. Conform lui Alexandru Maxim, în noiembrie 1948, Ștefan Popa „mi-a spus că vrea să facem fuziune între național-țărăniști și legionari, căci nu are nici un rost ca aceste două organizații să meargă despărțite, căci unirea face putere”. Maxim a răspuns că el era de acord, dar nu putea să facă acest pas fără instrucțiuni de la București. Pentru a obține aprobarea necesară, la 6 ianuarie 1949, Alexandru Maxim și Ștefan Popa au plecat la București și au vorbit cu Radu Ionescu, „unde, după ce au discutat mai multe, au căzut de acord ca să conlucreze”. Imediat Maxim i-a informat de cele hotărâte pe Petru Mărgineanu și Florian Picoș, „ca ei să le spună celor cu care ei mai au legătură”⁶⁶.

Avocatul Leon Șușman, fost ajutor al șefului Poliției legionare din județul Turda, după ce a scăpat de arestările din mai 1948, și-a format un grup de rezistență în zona Ocna Mureș-Aiud-Blaj, constituit din mai multe persoane urmărite de Securitate: Cornel Deac și Nicolae Moldovan (ambii erau căutați insistent de autorități deoarece în 1944 uciseseră în com. Ciunga doi soldați sovietici care jefuiau populația), Simon Părduțiu ș.a. Treptat, acestora li s-au alăturat și frații lui Leon Șușman, Ieronim⁶⁷ și Gheorghe, dar și preotul greco-catolic Iacob Târziu.

Leon Șușman aflase despre existența organizației maiorului Dabija și intenționa să acționeze concertat cu aceasta, dar și cu alte grupuri similare⁶⁸. În aprilie 1949, Șușman chiar a plecat înspre Apuseni pentru a-l întâlni pe Dabija, însă avea să ajungă mult prea târziu, maiorul fiind între timp arestat. Leon Șușman s-a reîntors în zona Ocna Mureș, pentru ca după câteva luni să plece iarăși în munți, la Poșaga, unde a rămas până în momentul descoperirii grupului de către Securitate⁶⁹. După plecarea lui Șușman, conducerea grupului rămas pe valea Mureșului a fost preluată de Cornel Deac, care a reușit să reziste până în vara anului 1952, când a fost arestat⁷⁰.

⁶⁶ Radu Ionescu i-a răspuns lui Maxim că a acceptat fuziunea pentru că legionarii „au mai multă experiență decât noi în a organiza subversiv, căci au trăit mai mult timp în ilegalitate” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 1, f. 36-37).

⁶⁷ Ieronim Șușman, preot greco-catolic, era urmărit de Securitate pentru că nu dorea să semneze trecerea la ortodoxie, motiv pentru care a dispărut de la domiciliu.

⁶⁸ Amos Ardiuș preciza într-o declarație faptul că, la 8 ianuarie 1949, în locuința sa avusese loc o ședință în care Leon Șușman le expusese planurile organizației. Liderul grupului le cerea să atragă cât mai mulți oameni și să adune arme, urmând să treacă la acțiune imediat după declanșarea unui război între S.U.A. și U.R.S.S., moment în care „vor acționa și organizațiile subversive din Muntele Mare, din munții Bistrei și din toate comunele unde sunt astfel de organizații subversive și cu astfel de putere vom reuși să răsturnăm actualul regim” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 64, vol. 1, f. 146).

⁶⁹ Pentru întreaga activitate a organizației conduse de Leon Șușman a se consulta A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 31, vol. 1-46; A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 211.614, vol. 1-16; și Elis Neagoie-Pleșa, *Grupul de rezistență Leon Șușman (1948-1957)*, în Gheorghe Onișoru (coord.), *Mișcarea armată de rezistență anticomunistă din România, 1944-1962*, Editura Kullusys, București, 2003, p. 45-72.

⁷⁰ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 964, vol. 1, f. 25. Ceilalți doi membri ai grupului Deac, Nicolae Moldovan și Ioan Mărgineanu, au fost arestați abia în toamna anului 1953.

Ștefan Popa și Leon Șușman se întâlneau deseori, cei doi lideri punându-se de acord asupra planurilor de viitor⁷¹. În multe comune din zonă, persoanele de sprijin ajutau ambele grupuri. Spre exemplu, Alexandrina (Dina) Teglaru (fostă șefă a Cetățuilor de Fete legionare pe întreg Ardealul) și Maria Gligor, care o perioadă au făcut parte din grupul lui Leon Șușman, au fost ascunse în anumite perioade de gazdele organizației lui Ștefan Popa.

Tot acest context favorabil avea să fie ulterior folosit de Nicolae Dabija, care a încercat reunirea sub o singură comandă a tuturor organizațiilor anticomuniste din zonă.

Atacul asupra Percepției din Teiuș. Instalarea grupului pe Muntele Mare

La 18 decembrie 1948, maiorul Dabija și frații Traian și Alexandru Macavei au ajuns la Întregalde, la locuința lui Silvestru Bolfea. Aici li s-au alăturat Sandu Maxim, Cornel Pascu și Iosif Clamba. Alexandru Maxim a fost de acord ca întreaga sa organizație să se subordoneze maiorului Dabija, fiind conștient că acesta avea pregătirea militară și capacitatea de a o conduce mult mai bine.

Primele probleme de care s-a lovit maiorul au fost reprezentate de numărul mic de persoane care doreau să se retragă în munți, ca și de lipsa armamentului și a fondurilor. Dacă în privința membrilor a primit asigurări că în scurt timp li se va alătura un număr mare de persoane, dotarea cu arme și muniții era mai greu de rezolvat. Cu toate că marea majoritate a aderenților au venit cu propriile lor arme, existau însă și persoane neînarmate, la care se adăuga și lipsa de muniție. Armament exista la locuitorii din zonă, care-l păstrasera în urma războiului, dar el trebuia cumpărat, cei care-l dețineau nedorind să-l cedeze decât în schimbul unor sume de bani⁷². Grupul era însă lipsit complet de fonduri, care erau imperios necesare și pentru procurarea de alimente, îmbrăcăminte, bocanci etc.

În aceste condiții a fost luată decizia atacării Percepției din Teiuș, acțiune care a avut loc în seara zilei de 22 decembrie 1948. La atac au participat maiorul Dabija, frații Macavei, Sandu Maxim, Cornel Pascu și Iosif Clamba. În timp ce ultimul a rămas de pază, ceilalți au intrat în percepție, unde au imobilizat rapid casiera și un funcționar. Perceptorul, Titus Ciortea, s-a împotrivit însă cu hotărâre, astfel încât rezistenții au fost nevoiți să-l împuște în cap. Cu toate acestea, perceptorul a reușit să scape și să fugă după ajutor, dar grupul a dispărut repede cu banii din casierie. A fost luată suma de 306.000 lei, fondurile fiind folosite pentru cumpărarea de arme, alimente și alte materiale.

⁷¹ Conform preotului greco-catolic Nicolae Chindea, o astfel de întâlnire a avut loc în com. Cacova, în locuința lui Traian Socaci (condamnat apoi la 20 de ani muncă silnică), cu care ocazie Ștefan Popa i-a spus lui Leon Șușman că gazda sa din Aiud a vrut să-l trădeze și ca atare să nu mai meargă pe acolo. Cei doi se plâneau și de lipsa banilor, după care Ștefan Popa „a scos niște hărți pe care s-au uitat toată noaptea” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 4, f. 130).

⁷² Nicolae Dabija arăta că, la sosirea în zonă, Alexandru Maxim l-a informat că: „armamentul cel mai important nu se poate procura decât cu bani. Astfel, mi-a raportat că a făcut legătura cu cineva de la Cugir, care ne poate da mitraliere și munițiuni câte vrem, însă trebuie să plătim. (...) Puși în fața acestei situațiuni, adică de a ne procura armament și muniții cu bani, cât și nevoia de a ne înarma cât mai repede posibil, deoarece o parte din membrii organizației erau slab sau chiar neînarmați, am discutat de unde ne procurăm fonduri pentru achiziționarea de armament” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 1, f. 53).

Acest atac nu a fost desigur un caz singular în rezistența armată din România, acțiuni asemănătoare fiind efectuate de mai multe grupuri de rezistență. Organizațiile din munți au fost nevoite să recurgă la această metodă cu precădere în momentele în care erau complet lipsite de alimente și nu aveau altă sursă de aprovizionare. Trebuie subliniat însă faptul că în marea majoritate a cazurilor au fost atacate unități de stat (cooperative de consum, cabane, unități I.P.E.I.L. etc.), rezistenții încercând să nu creeze pagube persoanelor fizice. Din același motiv, uneori lăsau diferite bunuri în schimbul alimentelor, astfel încât gestionarii acestor bunuri să nu fie trași la răspundere. Membrii grupului condus de frații Arnăuțoiu⁷³ se aprovizionau frecvent prin astfel de atacuri, la fel și cei ai organizației conduse de Teodor Șușman⁷⁴, dar și ai altor grupuri⁷⁵.

După atacul de la Teiuș, maiorul Dabija, frații Macavei, Cornel Pascu și Iosif Clamba, cărora li s-a adăugat și Ioan Scridon, au luat hotărârea de a se refugia pe Muntele Mare, în apropierea com. Bistra, jud. Alba. Ajunși pe munte, ei au intrat rapid în contact cu alți rezistenți izolați din zonă, urmăriti și ei de Securitate. Este vorba de Traian Ihuț, Nicolae Salagea („Mișu”) și Avram Ihuț, toți din com. Bistra. Primii doi erau căutați de autorități pentru a fi arestați din cauza activității lor intense în favoarea P.N.Ț. Intrarea în grup a unor persoane din zonă le-a facilitat ulterior obținerea alimentelor, ca și atragerea de noi membri.

Grupul astfel constituit a ridicat două cabane pe Muntele Mare, la locul numit Groși, unde organizația și-a fixat locul de cantonare, așteptând sosirea primăverii și atragerea unui număr mai mare de oameni pentru a începe acțiunile contra regimului. Stabilirea unei singure locații ca sediu avea să fie însă una dintre cele mai mari greșeli comise de maiorul Dabija. Trebuie să menționăm faptul că toate grupurile cu o existență longevivă (Ion Gavrilă-Ogoranu, Leon Șușman, Teodor Șușman, frații Arnăuțoiu) au reușit să reziste un timp mai îndelungat numai prin schimbarea continuă a locurilor de refugiu și prin părăsirea celor care fuseseră descoperite de persoane străine. În scurt timp, de existența unei organizații anticomuniste pe Muntele Mare avea să afle toată populația din zonă, astfel încât și Securitatea a fost imediat informată despre acest fapt. Mai mult, maiorul Dabija aflase chiar și faptul că în comuna Bistra „se vorbește intens de existența unor partizani pe Muntele Mare”⁷⁶, dar cu toate acestea nu a luat nici o contramăsură. Se pare totuși că grupul intenționa să-și schimbe locul de cantonare, însă aceasta era prevăzută pentru o etapă ulterioară⁷⁷.

Nicolae Dabija și-a intitulat organizația „Frontul Apărării Naționale – Corpul de Haiduci”. Cu acest nume el a semnat toate manifestele grupului, iar maiorul Nițescu a confecționat și o ștampilă cu această titulatură.

⁷³ La 5 august 1952, membrii grupului Arnăuțoiu au atacat o stână obștească și magazia I.P.E.I.L. Rucăr, de unde au luat alimente, lăsând în schimb un bon semnat „Partizanii libertății”, iar la 17/18 august 1952 cabanele Padina 1 și 2 (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 36, f. 135-136).

⁷⁴ A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 2.701, vol. 1-19.

⁷⁵ În noaptea de 16/17 aprilie 1953, membrii grupului Liviu Wuc au luat o cantitate mare de marfă de la cooperativa din com. Peștera (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 36, f. 97).

⁷⁶ Informația a fost obținută la 2 martie 1949, atunci când Dabija mai aflase și faptul că „o femeie a vorbit în satul Bistra că a văzut într-o noapte ieșind scânteii de la Groși” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 4, f. 73).

⁷⁷ Titus Onea declara că organizația dorea să-și schimbe sediul, dar numai după atragerea lui Costică Vodă și după efectuarea unor recunoașteri pentru a găsi un loc mai bun, fiind vizată se pare zona comunei Arada (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 921, vol. 9, f. 176).

Conform declarației maiorului Dabija, scopul principal al organizației conduse de el era acela de a forma „o forță armată pentru a lupta împotriva actualului regim din România și pentru a-l răsturna cu ajutorul acestei forțe, în colaborare cu alte organizații înarmate din acea regiune și din alte regiuni, despre care se zvonea că există”⁷⁸. Pentru îndeplinirea acestui deziderat, Nicolae Dabija și frații Macavei au întocmit un plan de acțiune, care prevedea pentru început răspândirea de manifeste prin care populația era îndemnată la luptă. După crearea unei organizații mult mai numeroase și mai puternice (de minim 100 de membri) și în cadrul unui context intern favorabil, urma trecerea la acțiuni efective de luptă. Dabija preciza că în acea fază „trebuiau executate atentate de cale ferată, pe cât se poate simultan, în defileurile Mureșului și Someșului, iar ulterior, când numărul membrilor organizației ar fi crescut, asemenea atentate de cale ferată urmau să fie executate și în defileurile Oltului, Prahovei și chiar în regiunea Vatra-Dornei, spre a se dezarticula comunicațiile feroviare în toate aceste regiuni”⁷⁹. Acestor obiective li se adăugau și altele, precum: preluarea controlului asupra primăriilor, posturilor de jandarmi și a birourilor de Securitate din zonă, răpirea și chiar asasinarea liderilor comuniști locali. În cazul izbucnirii unui conflict internațional, organizația urma să treacă la hărțuirea trupelor sovietice și românești din zonă. Pentru transpunerea în practică a acestor planuri ambițioase, Dabija spera în obținerea unui ajutor din partea Occidentului, fără de care era convins că întreaga acțiune avea puține șanse de reușită. Nu în ultimul rând, el considera ca fiind absolut obligatorie corelarea acțiunilor sale cu cele ale altor organizații de rezistență din diferite zone ale țării.

Organizația avea drept prim scop atragerea a cât mai multor membri, care urmau apoi să fie antrenați pentru a fi pregătiți în momentul începerii luptei. Nicolae Dabija plănuia ca debutul acțiunilor de mai sus să aibă loc după luna martie 1949, odată cu sosirea primăverii, când se puteau deplasa și camufla mai ușor prin pădure.

Sosirea maiorului Dabija în județul Alba a avut un efect de catalizator asupra tuturor organizațiilor și grupurilor deja constituite. Prezența unei persoane cu pregătirea și experiența militară necesare i-a atras pe toți rezistenții din regiune, care doreau fuziunea într-o singură organizație mare, pusă sub comanda maiorului Nicolae Dabija. Succesul atacului asupra Percepției din Teiuș a născut în rândul tuturor locuitorilor cu sentimente anticomuniste din zonă convingerea că sosisse momentul începerii luptei armate contra regimului impus de U.R.S.S. Treptat, au plecat spre Muntele Mare multe dintre persoanele din regiune căutate de Securitate pentru a fi arestate, în general din cauza activității politice din trecut (în favoarea P.N.Ț. sau a Mișcării Legionare). Au fost atrase însă și persoane din județele Hunedoara și Cluj, îndeosebi foști legionari urmăriți de autorități sau foști membri ai unor grupuri de rezistență descoperite de Securitate (precum Ioan Cigmăianu, Gheorghe Oprea, Augustin Rațiu)⁸⁰.

⁷⁸ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 35.

⁷⁹ *Ibidem*, f. 36.

⁸⁰ Ioan Cigmăianu făcuse parte dintr-o organizație legionară din com. Șibot, motiv pentru care a fost arestat, dar a reușit să evadeze din arestul Biroului local de Securitate Cugir. Fiind căutat de Securitate, cu ajutorul lui Ioan Oargă a reușit să ajungă la Muntele Mare, alături de Gheorghe Oprea, urmărit și el pentru apartenența la organizația legionară din com. Balomiru de Câmp. Augustin Rațiu

Fiind conștient de faptul că doar prin unirea tuturor forțelor anticomuniste din zonă putea fi constituită o organizație puternică, maiorul Dabija a decis să primească în grupul său pe orice persoană care ar fi dorit să lupte împotriva regimului, indiferent de originea sa socială și, mai ales, de convingerile politice. El declara în anchetă următoarele: „Hotărâsem împreună cu Traian Macavei să întemeiez în regiunea Munților Apuseni o organizație mare înarmată, sub conducerea mea, ai cărei membri trebuiau să fie recrutați de către Macavei Traian din rândurile elementelor dușmănoase față de actualul regim, ca: ofițeri deblocați, funcționari comprimați, chiaburi etc., indiferent de convingerea lor politică, putând fi maniști, legionari sau liberali”⁸¹.

În comunele de pe Valea Gălzii a fost creat un sistem eficient de călăuze, prin intermediul căruia au fost aduși pe Muntele Mare toți noii membri. Printre aceste călăuze se numărau: Emil Olteanu, Petru Pascu, Aron Laslo ș.a.. Rolul cel mai important l-a avut Silvestru Bolfea, din com. Întregalde, locuința acestuia fiind locul de adunare al noilor membrii, înainte de a urca pe Muntele Mare. Principalul curier al organizației a fost Petru Cosma, fost om de încredere al fraților Macavei la mina de aur pe care aceștia o deținuseră. El a asigurat legătura cu grupul de ofițeri de la București, dar și pe cea cu maiorul Ioan Opreanu din Arad. Cu ajutorul său au fost aduse în munți numeroase materiale de la București și tot prin el se transmiteau și se primeau instrucțiuni și informații. De asemenea, tot el a fost și cel care l-a adus de la București pe Titus Onea, nepot al fraților Macavei.

Între timp, la Teiuș a avut loc un nou incident. În seara de 2 februarie 1949 Ștefan Popa a fost trădat de maiorul Emil Oniga⁸², care avea misiunea de a-l preda în mâinile

făcuse parte dintr-o organizație de rezistență din com. Sărmășel, jud. Mureș, descoperită de Securitate, astfel încât s-a refugiat în grupul lui Dabija.

⁸¹ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 1, f. 49.

⁸² Născut la 29 iunie 1901, în com. Micoșlaca, jud. Alba, Emil Oniga a activat ca preot militar, având gradul de maior. După instaurarea regimului comunist a fost trecut în cadrul disponibil, ceea ce se pare că l-a făcut să adere la organizația de rezistență condusă de Cornel Pop. A făcut parte din grupul condus de dr. Ioan Gârduș, șeful organizației din jud. Turda. Membrii acestui grup, inclusiv Oniga, au fost arestați în zilele de 30-31 ianuarie 1949, la Cluj, în casa surorilor Blănaru, toți fiind ulterior condamnați. Peste numai câteva zile a fost arestat și Cornel Pop (pentru amănunte referitoare la ancheta întregului grup Gârduș-Cornel Pop a se consulta A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 339, vol. 1-4). Probabil că la anchetă, dacă nu tot el a fost cel care a trădat și această organizație, Emil Oniga a fost de acord să-l predea Securității pe Ștefan Popa, pentru a scăpa de condamnare. Menționăm faptul că Emil Oniga a fost eliberat de către D.R.S.P. Cluj după numai o zi de anchetă, fără a fi înaintat instanței. Una dintre persoanele care au cunoscut direct aceste evenimente, Alexandrina Teglaru, precizează faptul că prin anul 1948 maiorul Oniga trăia la Cluj, însă „excesele: băuturi, cărți de joc, femei, îi epuizaseră și ultimele resurse financiare”. Totodată, aceasta înaintea două posibile variante pentru trădarea lui Oniga: fie a aderat la un grup de rezistență și a trădat după ce a fost prins, fie a plecat de la început cu ideea de a se alătura acestor grupuri pentru a le trăda și a-și asigura astfel o sursă de venit de la Securitate. Totodată, Alexandrina Teglaru îi atribuie lui Oniga și implicarea în asasinarea de către Securitate, în orașul Aiud, la 1 februarie 1949, a lui Ioan Tiuțiu și a soției acestuia, una dintre gazdele lui Ștefan Popa, fapt verosimil dacă se ține cont de faptul că a doua zi el a participat la incidentul de la Teiuș. Pentru amănunte din această mărturie a se vedea Dina Teglaru-Voina, *Preț de sânge. Cazul Oniga*, în „Puncte Cardinale”, nr. 15/1992, p. 8). Se pare însă că trădarea sa a fost „răsplătită” chiar de Securitate, care ulterior l-a arestat și trimis la Canal, serviciile sale fiind uitate (***)

Securității. Atacat prin surprindere de cinci agenți de Securitate, Ștefan Popa și-a păstrat sângele rece, a împușcat trei subofițeri și a reușit să scape, fiind rănit la mână⁸³. Pentru că Oniga știa că printre gazdele și persoanele de încredere din Teiuș se numărau soții Maier și Traian Mihălțan, la sfârșitul lunii februarie 1949 aceștia au luat decizia de se refugia și ei pe Muntele Mare, fiind convinși că în caz contrar aveau să fie arestați de Securitate. Alături de ei, au plecat la munte și Traian Câmpeanu, Petre Deceanu, Iuliu Breazu, Lucian Mitrofan și Simion Moldovan, toți urmăriți de Securitate pentru activitatea lor din trecut, îndeosebi în favoarea P.N.Ț. În momentul în care Securitatea a atacat cabanele, grupul cantonat acolo era alcătuit din 25 de persoane, dar printre acestea se aflau trei femei și mai mulți elevi neexperimentați.

Unul dintre scopurile principale ale maiorului Dabija îl constituia reunirea sub comanda sa a tuturor grupurilor anticomuniste din zonă, ca și a rezistențelor izolate. În acest sens, la 7 martie 1949 era programată o întâlnire cu Ștefan Popa, care dorea și el fuziunea cu grupul lui Dabija⁸⁴. Contactul cu Ștefan Popa urma să fie intermediat de Titus Onea, care fusese coleg de studenție cu acesta la Cluj, ambi făcând parte din organizația studenților legionari din acel oraș. Legătura cu grupul lui Leon Șușman urma să fie făcută de Ioan Scridon, cei doi fiind originari din aceeași comună, Măhăceni, jud. Alba. Traian Ihuț și Mișu Salagea au încercat să-l aducă în grup și pe Constantin Vodă, dispărut de la domiciliu din 1947 și urmărit de Securitate pentru activitate în favoarea P.N.Ț. Costică Vodă, supranumit de moți „regele munților”⁸⁵, a refuzat însă să li se alăture, atât pentru că nu-i cunoștea pe Dabija și pe frații Macavei, cât și pentru că era conștient de faptul că o organizație de mari dimensiuni ar fi fost mult mai dificil de aprovizionat, iar riscul descoperirii de către Securitate era ridicat, temeri care ulterior s-au dovedit a fi fost întemeiate. Maiorul Dabija dorea să intre

Noi nu am avut tinerete..., p. 53). În anul 1972 locuia în comuna natală, fără a avea nici o remușcare privind faptele sale.

⁸³ Cornel Căliman, într-o *Declarație* dată în anchetă, consemna ceea ce-i povestise chiar Ștefan Popa despre acest incident: „Popa Ștefan a început să vorbească de cazul petrecut la 2 februarie 1949 în com. Teiuș, spunând că un om de-al nostru a fost luat, de la Maier de acasă, de un anume Oniga și au plecat spre gara Teiuș. În dreptul unei încrucișări de stradă a apărut o mașină și a fost atacat acel om, dar nu a spus numele, de cinci persoane și, prinzându-l peste brațe, unul i-a dat cu pistolul în cap și căzându-i pălăria el a încercat să și-o ridice și în acel timp a profitat de ocazie și băgându-și mâna în buzunarul hainei a scos pistolul și a tras și a văzut că doi au căzut jos și unul a fost împușcat în gură, iar omul urmărit a fost împușcat în mâna stângă. Maiorul Oniga a fugit la gară, iar omul urmărit a fugit pe o stradă către Coșlariu și intrând într-o casă s-a spălat și a plecat și este sigur că mr. Oniga l-a trădat, că a primit 750.000 lei de la Securitate” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 7, f. 114-115). Operațiunea a fost condusă personal de lt.-col. Gheorghe Crăciun, șeful D.R.S.P. Sibiu, care a coordonat acțiunea din gara Teiuș.

⁸⁴ La o întrunire ținută în casa lui Nicolae Rus, din satul Tibru, „s-a discutat că banda Macavei, după cum spunea Moldovan Nicolae, ar vrea să se unească cu banda Popa Ștefan. Tot atunci, Sandu Maxim ar fi vrut să intre să colaboreze cu bandele Popa Ștefan și Macavei. Ajungându-se la această înțelegere, toți cei de față s-au înțeles să meargă Sandu Maxim, Popa Ștefan și Moldovan Nicolae sus la Muntele Mare, să vorbească cu Macavei” (*Declarația* lui Cornel Căliman în A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 7, f. 115).

⁸⁵ Detalii privind activitatea acestuia și asasinarea sa de către Securitate în Liviu Pleșa, *Destine ale rezistenței din Apuseni: Constantin Vodă, „regele munților”*, în „Dosarele Istoriei”, nr. 5 (17), 2006, p. 56-60.

în legătură și cu preoții greco-catolici de la Blaj⁸⁶, sperând ca aceștia să-l poată ajuta cu bani, dar intenționa să realizeze contacte și cu alți rezistenți din zona Apusenilor⁸⁷. De asemenea, Traian Mihălțan și Traian Câmpeanu au intrat în legătură cu Ioan Popa, sergent în cadrul Regimentului 9 Cavalerie Oradea, care le-a promis că va ajuta grupul cu armament⁸⁸.

Încă din primul moment după instalarea pe Muntele Mare, maiorul Dabija a impregnat grupului un puternic spirit de organizare militară, toți membrii exersând în fiecare zi diferite metode de luptă (trageri cu arma, pregătirea unei ambuscade, deplasarea în pădure etc.). Traian Macavei declara în anchetă: „În pădure, grupul nostru de 6 oameni, sub comanda lui Dabija, formasem grupa de comandă, prin exercițiile militare ce le făceam pregăteam acești oameni pentru calitatea de viitori comandanți de grupe. Totodată, pregăteam materialul de propagandă subversivă, manifeste concepute și lucrate de Dabija, pregăteam de asemenea material de minare a terenului din jurul nostru”⁸⁹.

Având experiență în redactarea manifestelor, la începutul lunii februarie 1949 maiorul Dabija a întocmit *Proclamația Frontului Apărării Naționale* (vezi Doc. 15). Manifestul, stilizat de Alexandra Pop, a fost multiplicat în 50 de exemplare la o mașină de scris. Dabija dorea confecționarea câtorva mii de manifeste, ce urmau să fie răspândite în întreaga zonă a Apusenilor, dar și în diferite orașe din țară (București, Cluj, Timișoara etc.)⁹⁰. Maiorul dorea crearea unei stări generale de nemulțumire și agitație, prielnică pregătirii unor acțiuni armate. După răspândirea primei serii de manifeste, el intenționa să redacteze un al doilea manifest, pentru a întreține o stare de agitație continuă în sânul populației.

Nu putem omite nici caracterul antisemit al unor pasaje din *Proclamație*, însă opinăm că acesta se înscrie oarecum în tonul general al manifestelor din epocă, o atitudine asemănătoare regăsindu-se în numeroase alte astfel de documente răspândite în perioada respectivă⁹¹. Considerăm că în cazul organizației de față acest ton se explică doar printr-o

⁸⁶ Alexandra Pop declara în anchetă că Dabija intenționa „luarea legăturii cu preoții catolici prin intermediul lui Popa Ștefan, care o stabilise deja, pentru ca să fie asigurată organizația din punct de vedere financiar” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 229).

⁸⁷ Preotul Nicolae Bucea arăta că în februarie 1949, „Dabija mi-a cerut să-l întâlnesc cu avocatul Nelu Chirtop din Câmpeni, precum și să-l întâlnesc dacă pot cu unii fugari de pe Valea Arieșului de Sus, dar nu l-am întâlnit cu nici unii” (*Ibidem*, f. 341).

⁸⁸ De altfel, Traian Câmpeanu chiar s-a deplasat la Oradea pentru a primi armele promise de sergent, însă acesta nu reușise să le procure. Cu toate acestea, Ioan Popa a discutat cu mai mulți colegi despre faptul că avea contacte cu o organizație de rezistență din Apuseni, aceștia fiind de acord să-l ajute la momentul oportun, toți fiind însă arestați de D.R.S.P. Oradea (pentru amănunte a se vedea Arhiva Ministerului de Justiție, Direcția Instanțelor Militare – în continuare se va cita A.M.J., D.I.M., fond Penal, dosar nr. 328, vol. 1).

⁸⁹ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 3, f. 10-12.

⁹⁰ Conform *Declarației* lui Ioan Scridon, manifestele urmau a fi trimise „prin curieri, în toate centrele, ca București, Iași, Craiova, Timișoara, Brașov, Cluj, Oradea și altele, și a se răspândi de pe tren, din mers, iar în comune a se răspândi prin șefii de organizație și prin aruncarea lor în curtea sateanului” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 73).

⁹¹ Spre exemplu, un manifest răspândit de organizația „Haiducii lui Avram Iancu”, la 6 iunie 1945, la Tebea, cuprindea mai multe fraze antisemite: „șefii adevărați ai Partidului Comunist din România nu sunt români, ci străini, ca: Ana Pauker, dr. Cheșterter, Moscovici, Sraer, Maurer, toți jidovi. (...) Din piepturile voastre să nu răsune astăzi altceva decât «moarte iudeo-bolșevismului din România»” (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 25, f. 234-239). În septembrie 1948, în mediile P.N.Ț. din

percepție de moment, generată de prezența evreilor în număr mare în fruntea regimului, și mai puțin printr-un antisemitism virulent, mai ales că nu am identificat și alte manifestări de acest tip. Mai mult, Petre Pascu afirma că Alexandru Maxim și Cornel Pascu i-au spus că scopul organizației „este de a duce lupta împotriva comunismului și nu împotriva românilor, ungurilor sau jidanilor”⁹².

Pentru a asigura coeziunea organizației sale, Nicolae Dabija a redactat și un set de precepte morale, numit *Datoriile haiducului*, și a schițat câteva calități de care trebuiau să dea dovadă membrii organizației sale (printre acestea se numărau: „reînvierea sentimentului național patriotic în masele largi ale poporului”, „reînvierea spiritului de rezistență al poporului român”, „dragoste de Patrie, Neam și Rege” și „dorință arzătoare de a lupta până la sacrificiu”)⁹³.

Pentru ca organizația sa să devină cât mai puternică, maiorul Dabija a pus accent și pe activitatea informativă, fiind conștient de importanța obținerii la timp a unor informații precise⁹⁴. Acestea îi erau necesare atât pentru a evita căderea în mâinile Securității, dar îndeosebi pentru a se menține la curent cu toate evenimentele externe și interne, astfel încât să fie pregătit să acționeze împreună cu grupul său în cazul izbucnirii unui conflict între cele două mari puteri sau a unei revolte generale în interiorul țării. La cabanele din Muntele Mare a fost adus un radio, unde membrii grupului ascultau zilnic emisiunile transmise de posturile de radio „Vocea Americii” sau „B.B.C.”, pentru a afla care era situația internațională. De altfel, încă înainte de a pleca în Apuseni, maiorul concepușe un cod de informații, prin intermediul căruia maiorul Nițescu urma să-i furnizeze date de interes militar, politic, social și economic de pe întreg teritoriul țării. Numele județelor era prezentat codificat, iar sistemul consta în înlocuirea unei propoziții prestabilite cu un număr, la care se adăuga numele codat al județului respectiv.

Prin intermediul lui Petru Cosma, Mihai Angheluță i-a transmis maiorului Dabija mai multe informații solicitate de acesta⁹⁵, în care îl anunța de instituirea pedepsei cu moartea și

București, circula un manifest semnat „Comitetul de inițiativă”, care începea cu următoarele fraze: „Rușii, dușmani de veacuri ai neamului, nu se mulțumesc că ne-au sfâșiat din trupul țării mănoasa Basarabie și jumătate din frumoasa Bucovină. Ei vor să înghită întreaga țară, care e pe cale să fie vândută de jidani, cum a fost vândut Isus Mântuitorul. Pentru a ușura această vânzare, în frunte au așezat pe jidanca Ana Pauker (...) Pământul strămoșesc să fie al plugarului și nu al colhoznicilor conduși de jidani și alți stăpâni” (A.C.N.S.A.S., fond Rețea, dosar nr. 61.375, f. 15). În 1949, luptătorul anticomunist Vasile Blițaru, din Munții Țibleșului, scria o *Doină comunistă* care se încheia astfel: „Juliu Maniu să trăiască/că asta-i țară românească/Jos comanda Jidovească” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 1.083, vol. 3, f. 157).

⁹² A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 3.749, vol. 3, f. 7.

⁹³ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 4, f. 68.

⁹⁴ Acest aspect nu a scăpat atenției Securității, într-o *Dare de seamă asupra rezultatelor cercetărilor în problema bandelor din munți*, din 9 mai 1949, precizându-se: „Bandeles nu au numai sarcini teroriste, ci își asumă și misiuni informative. Astfel, colonelul Uță își organizase o rețea de informații, la fel și colonelul [maiorul] Dabija, asupra căruia s-a găsit un chestionar privitor la informațiile ce trebuia să i le procure maiorul Nițescu, asupra căruia s-a găsit același material” (F. Dobre – coord., *„Bande, bandiți și eroi”...*, p. 72).

⁹⁵ *Declarația* lui Nicolae Dabija: „îi ceream să-mi comunice: Cum este situația politică internă și externă, informații cu caracter militar” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 2, f. 9).

de organizarea unor corpuri de parașutiști, dar și de faptul că încerca să stabilească „unele contacte informative mai importante”⁹⁶.

Chiar de la sosirea în județul Alba, Dabija a încercat să confecționeze mai multe percutoare. Acestea urmau să fie amplasate în jurul locurilor de cantonare și aveau rolul de a-i avertiza pe rezistenți în cazul în care se apropia cineva. În decembrie 1948, maiorul a făcut o schiță a acestor percutoare și l-a însărcinat pe Alexandru Maxim cu confecționarea lor, dar acestea nu puteau fi făcute în comunele din zonă. În aceste condiții, Dabija a trimis schița maiorului Nicolae Nițescu, care a încercat fabricarea lor în București, comandând 100 de piese la două ateliere separate (pentru ca cei care le executau să nu-și dea seama despre ce este vorba). După ce a ridicat jumătate din bucăți, Nițescu a observat că celelalte piese au fost executate deficitar, astfel încât percutorul nu putea fi asamblat. Nițescu i-a retrimis schița lui Dabija, împreună cu un model din piesele executate, urmând ca acesta să facă eventualele corecții necesare.

Disponând de suma de bani luată în urma atacului asupra Percepției din Teiuș, Dabija a trecut imediat la dotarea organizației cu cât mai multe materiale necesare. Întrucât acorda un rol important, în cadrul strategiei grupului, răspândirii de manifeste, prin intermediul cărora dorea să câștige cât mai mulți aderenți, maiorul i-a trimis 40.000 lei lui Nicolae Nițescu, cerându-i să cumpere de la București cele necesare multiplicării acestora. Din banii primiți, Nițescu a achiziționat o mașină de scris și o mașină de multiplicat „Gestetner”, hârtie, cerneală, plumbagină etc., pe care le-a trimis la Muntele Mare prin Petru Cosma. Tot cu ajutorul lui Petru Cosma a fost trimisă o sumă de bani maiorului Ioan Opreanu din Arad, care trebuia să cumpere mai multe uniforme kaki (necesare pentru a se camufla în pădure), ca și alte materiale.

O altă parte din bani a fost utilizată pentru procurarea de alimente. Trebuie menționat faptul că, deși în comunele de la poalele Apusenilor au fost adunate cantități mari de cereale, foarte puține au fost aduse pe Muntele Mare, marea majoritate fiind depozitate la diverse persoane de încredere din com. Întregalde, urmând să fie transportate ulterior la organizație. În aceste condiții, membrii grupului au fost nevoiți să se aprovizioneze de la locuitorii din zona comunei Bistra, care le-au oferit alimente, dar numai în schimbul unor sume de bani⁹⁷ (o practică larg răspândită în Apuseni, din nefericire). În consecință, au fost cumpărate alimente de pe piața locală, prin intermediul lui Gheorghe Balea, Sanda Pop și Ioan Boia, care au primit în total aproximativ 40.000 de lei⁹⁸. În schimbul acestor bani, rezistenții au primit grâu, cartofi, un vițel, brânză, slănină etc. Tot cu ajutorul celor de mai sus au fost cumpărate de la magazinele din zonă diverse alte materiale, ca: bocanci, veselă, o sobă, geamuri pentru cabană etc.

⁹⁶ A.M.J., D.I.M., fond Penal, dosar nr. 328, vol. 9, f. 58-59.

⁹⁷ Ulterior aceste persoane au plătit scump faptul că au vândut alimente rezistenților. Alexandru Cătălina a dat unor membri ai grupului un kg de miere contra a 200 lei, neștiind că aceștia fac parte dintr-o organizație anticomunistă (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 464). Pentru „fapta” sa, el a fost arestat și condamnat la 5 ani închisoare corecțională.

⁹⁸ Spre exemplu, într-o *Declarație* dată în anchetă, Alexandra Pop arăta că la 8 februarie 1949, „am primit însărcinarea de a procura alimente, în care scop mi s-au dat bani, circa 15.000 lei, din care bani am cumpărat slănină, zahăr, tutun, brânză, un vițel” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 221).

Mult mai precară era însă dotarea organizației cu armament, mai ales că acesta fusese deficitar încă de la început. Membrii grupului nu au reușit să cumpere decât o cantitate mică de arme și muniții⁹⁹, care nu acoperea nevoile rezistenților. Traian Mihălțan declara următoarele: „Organizația dispunea cu ocazia tragerii în trupe de următorul armament și muniție: 15 arme militare, dintre care 3 automate, 1.200 cartușe pentru arma Z.B. și 62 cartușe pentru pistol automat”¹⁰⁰. În aceste condiții, chiar și persoanele care făceau de santinelă au trebuit să împrumute arme de la colegii lor¹⁰¹. La 3 martie 1949, chiar înainte de atacul Securității, după ce la cabană a ajuns un contingent numeros de rezistenți, Dabija a distribuit armamentul. Cum însă numărul armelor era insuficient, acestea au fost distribuite doar persoanelor considerate a fi capabile să se descurce cu succes în cazul unui atac. De asemenea, muniția a fost limitată la 50 de cartușe de luptător, astfel încât, în timpul luptei cu Securitatea, unii rezistenți s-au predat pentru că nu mai aveau cu ce riposta.

Luptele cu Securitatea și înfrângerea rezistenților

După ce grupul condus de Dabija a atacat Percepția din Teiuș, Securitatea și Jandarmeria au depus eforturi intense pentru descoperirea și arestarea membrilor organizației, mai ales că aflaseră că aceștia se refugiaseră în munți și că pregăteau noi lovituri. De altfel, acțiunile organelor de represiune s-au intensificat în toată țara, în condițiile în care, începând din toamna anului 1948, numărul grupurilor de rezistență s-a mărit considerabil, acestea făcându-și simțită prezența pe aproape întreg cuprinsul țării. Teohari Georgescu afirma la o ședință a M.A.I.: „Lupta nu se oprește, ci ea crește în intensitate, căci dușmanul turbează și el va căuta și poate încă să lovească”¹⁰². Anul 1949 a reprezentat anul de vârf în privința arestărilor efectuate în problema „bande”¹⁰³. Cum unele organizații trecuseră deja la anumite acțiuni de forță, problema era privită cu îngrijorare de către conducerea Securității, totul fiind corelat cu acutizarea conflictului internațional între cele două blocuri¹⁰⁴.

În acest scop, Direcțiile Regionale de Securitate Cluj și Sibiu, pe raza cărora activa grupul, au încercat să-și infiltreze agenți în cadrul organizației, care ulterior să ducă la descoperirea locului unde aceasta era cantonată și la arestarea tuturor membrilor.

⁹⁹ Nicolae Dabija arăta că din banii de la Teiuș s-au cumpărat numai două-trei arme ruse și Z.B. și două pistoale, cu munițiile respective (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 1, f. 69).

¹⁰⁰ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 98.

¹⁰¹ Simion Moldovan declara că el nu a primit armă, astfel că a făcut de santinelă cu pușca lui Ioan Cigmăianu (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 327). În aceeași situație s-a aflat și Sanda Pop.

¹⁰² A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 76, f. 20.

¹⁰³ Conform unui raport al Serviciului „C”, în 1949 au fost descoperite 200 grupuri de rezistență și au fost arestați 5.288 de membri și susținători ai acestora, dintr-un total de 8.539 arestați pe țară (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 53, vol. 3, f. 72-82).

¹⁰⁴ În ședința de analiză a M.A.I. din 11 februarie 1949, Teohari Georgescu evidențiază acest aspect: „Problema Teregova trebuie legată de problema externă. Bandele formează puncte de rezistență unde dușmanii poate să-și arunce oamenii lor. În perspectivă, trebuie să vedem unde poate să meargă lucrurile” (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 76, f. 35)

Aflând că gruparea de rezistență era condusă de un ofițer, Securitatea a decis trimiterea în munți și infiltrarea în grup a unor foști ofițeri, presupunând că Dabija ar fi fost interesat să ia legătura cu aceștia. Acestora li s-a creat legenda că ar fi fost urmăriți de autorități, pentru a putea fi acceptați mai ușor de către membrii organizației¹⁰⁵. Se pare că această metodă a fost sugerată chiar de Emil Bodnăraș și a fost aplicată pentru prima dată în toamna anului 1948, în încercarea de a-l captura pe locotenentul Leonida Bodiu¹⁰⁶.

D.R.S.P. Cluj s-a folosit iarăși de maiorul Emil Oniga, sperându-se ca acesta să reușească totodată și prinderea lui Ștefan Popa. D.R.S.P. Sibiu l-a trimis pe lt.-col. Iancu Bocan¹⁰⁷, agent recrutat personal de Gheorghe Crăciun, sub legenda că acesta ar fi reușit să evadeze în timpul unui proces ce i s-ar fi intentat la Sibiu și apoi ar fi fugit în munți¹⁰⁸.

Deși informatorii Securității au reușit să înșele vigilența călăuzelor de pe traseu și să ajungă pe Muntele Mare, încă de la început maiorul Dabija i-a considerat suspecti pe cei doi foști ofițeri, cărora nu le-a dat arme și i-a pus sub strictă supraveghere. Rolul lui Oniga a fost cert stabilit de Traian Mihăițan, care le-a spus celor prezenți că acesta încercase să-l atragă și pe el de partea Securității, motiv pentru care Dabija a cerut împușcarea trădătorului. Cu toate acestea, înainte de a-l executa pe Oniga s-a luat decizia de a-l chema la Muntele Mare pe Ștefan Popa, care trebuia să clarifice situația. Cu această ocazie urma să se facă și fuziunea cu organizația acestuia.

Fiind informată de existența unui grup de rezistență în apropierea com. Bistra, la care se alăturaseră și persoanele urmărite din zonă, Securitatea a depus o intensă activitate pentru recrutarea de informatori care să ducă la descoperirea organizației. La sfârșitul lunii februarie 1949, unul dintre acești informatori, Augustin Râștei, frate vitreg cu Avram Ihuț, a anunțat Securitatea de sosirea acestuia din urmă în comună după alimente. Avram Ihuț a fost arestat și anchetat cu brutalitate, fiind obligat să mărturisească locul unde era situat grupul. În

¹⁰⁵ Într-un raport al Siguranței, din 12 iulie 1946, referitor la activitatea informativă dusă pentru descoperirea unor grupuri de rezistență, printre lipsuri se menționau: „în primul rând s-a resimțit lipsa unei pătrunderi informative organizate în lumea militară, care a format elementul dinamic al M.N.R.-ului. Pătrunderea a fost îngreunată din cauza spiritului de castă ce domnește între militari, cât și din cauza activității conspirative pe care o duc” (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 32, f. 23-24). Aceste neajunsuri au fost însă corectate ulterior, Securitatea trimițând informatori recrutați din rândul militarilor.

¹⁰⁶ La 18 septembrie 1948, șeful Serviciului de Informații al Armatei, lt.-col. Gheorghe Evulescu, a trimis către D.G.S.P. următoarea adresă: „Domnul ministru al Apărării Naționale [Emil Bodnăraș – n.n.] sugerează ideea infiltrării unui element (ofițer sau subofițer deblocat) printre aceste grupuri de refugiați, în scopul de a procura date și informațiuni precise asupra acestora. Vă rugăm să binevoiți a ne comunica părerea dvs. asupra acestei propuneri. În cazul că vă însușiți această idee, organele Serviciului de Informații al Armatei vă stau la dispoziție pentru a colabora la descoperirea și prinderea acestor bande”. D.G.S.P. a fost de acord imediat cu această propunere. Pentru detalii a se vedea Oana Ionel, *Anihilarea organizației „Garda Albă” de către Securitate (1949)*, în C. Budeancă, F. Olteanu, I. Pop (eds.), *op.cit.*, p. 145 (conform unui document de la A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 299, vol. 1, f. 383).

¹⁰⁷ Pentru amănunte a se vedea Documentul nr. 27, prezentul volum.

¹⁰⁸ Într-o declarație, Ioan Oargă arăta că în locuința lui Silvestru Bolfea, pregătindu-se pentru a pleca pe munte, „era un colonel Bocan, care spunea că a fost trimis de aici, de la Alba Iulia, la tribunal la Sibiu și în Sibiu a fugit din fața omului care-l conducea” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 14, f. 12).

com. Bistra au fost aduse rapid două plutoane de soldați din cadrul Batalionului de Securitate Florești¹⁰⁹, iar comanda întregii operațiuni a preluat-o șeful S.J.S.P. Turda, cpt. Kovács Mihai. Trupele ce au acționat efectiv în lupta de la Muntele Mare au fost conduse de slt. Sabău Florea, ajutat de plt. Vociu Octavian, plt. maj. Pop T. Ioan și plt. maj. Copilu Gavrilă, toți din cadrul S.J.S.P. Turda¹¹⁰.

Acțiunea Securității a avut loc în dimineața zilei de 4 martie 1949, la orele 6³⁰. Lucian Mitrofan, aflat de santinelă, a reușit să dea alarma, plătind pentru aceasta cu viața, deoarece a fost ucis pe loc. Prima cabană, în care se aflau femeile și mai mulți membri neexperimentați și chiar neînarmați, a fost capturată imediat, cei din interior predându-se în momentul în care au fost aruncate grenade asupra lor. Ioan Scridon și Cornel Pascu au reușit însă să scape din această cabană și fugind în pădure.

Singurul care a avut o prezență de spirit deosebită a fost maiorul Nicolae Dabija, cel care a luat rapid comanda tuturor membrilor. El le-a cerut rezistențelor să nu se predea și să deschidă foc asupra atacatorilor. Tot el a fost și cel care a aruncat mai multe calupuri de trotil asupra Trupelor de Securitate, forțându-le să bată în retragere, ceea ce a permis apoi mai multor persoane să scape din încercuire. Conform rapoartelor Securității, maiorul Dabija a ucis cel puțin doi soldați și a rănit alți câțiva, iar un alt soldat a fost, se pare, împușcat mortal de către Traian Macavei.

Confruntarea cu Securitatea a durat peste o oră, timp în care majoritatea luptătorilor au terminat cele 50 de cartușe primite, iar o parte dintre aceștia a început să se predea. În timpul luptelor au fost uciși Ioan Cigmăianu și Petru Deceanu. Maiorul Oniga a reușit să pună mâna pe o armă și s-o ucidă pe Elena Maier, împușcând-o în ceafă, foarte probabil din dorința de nu rămâne martori la trădarea sa. Însă o dată cu moartea ei un alt suflet a plecat spre ceruri, deoarece Elena Maier era însărcinată. Crima lui Oniga a fost astfel dublă. Iosif Maier, îndurerat de moartea soției, după ce a tras toate cartușele, s-a sinucis cu un ultim glonț. Mai mulți membri ai grupului, printre care Victor Vador, Traian Mihăițan și Augustin Rațiu, au fost răniți, fiind astfel nevoiți să se predea.

Văzând că lupta era pierdută, frații Macavei au hotărât să scape din încercuire și au reușit să fugă în pădure. În scurt timp ei au fost urmați de maiorul Dabija, care însă a fugit separat de cei doi frați. A reușit să fugă și Traian Câmpeanu, dar el a fost prins peste doar două zile de câțiva locuitori din com. Bistra, care l-au predat Securității, după ce anterior scăpase din mâinile altor localnici¹¹¹. Restul celor prezenți în cabane au fost arestați, maltratați de militari și duși la Turda, unde au fost anchetați cu brutalitate.

¹⁰⁹ La ședința M.A.I. din 19 ianuarie 1949, după cazul Teregova, Teohari Georgescu a cerut organelor de Securitate ca, imediat ce apărea o problemă, să intervină cât mai rapid și cu toată forța: „Condițiile actuale ale dictaturii proletariatului nu permit situații confuze (...) De aceea, trebuie ca măsurile noastre să aibă obiective foarte precise, astfel încât să nu ne irosim forțele. Ca urmare, intervențiile noastre vor fi făcute imediat, pentru a lichida în cel mai scurt timp orice problemă ivită, făcând cât mai curând forțele disponibile. (...) Îndată ce va apărea un focar, el trebuie lichidat cât mai curând și cu toată hotărârea, nu într-o acțiune de durată” (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 76, f. 3).

¹¹⁰ A se vedea biografiile acestora de la finalul volumului.

¹¹¹ Traian Câmpeanu a fost prins prima dată la 5 martie, chiar a doua zi după confruntare, de către Boncea Petru și Adam Nicodim, ambii din Bistra, care i-au dat drumul doar în schimbul unui inel de aur. Pentru că l-au „eliberat”, cei doi au fost apoi arestați și anchetați de Securitate (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 24, f. 303-308).

De asemenea, au reușit să scape Traian Ihuț, Mișu Salagea și Iosif Clamba, care nu se aflau la cabane, fiind plecați după alimente. După ce au avut și ei o confruntare cu Securitatea la locuința lui Traian Ihuț, unde îi întâmpinaseră organele de represiune, cei trei au fugit în pădure fără a fi arestați. Organele de represiune s-au răzbunat însă pe părinții lui Ihuț, care au fost anchetați timp de un an, iar toate bunurile animale și materiale pe care le dețineau „în colaborare cu Partidul, au fost date unor proletari agricoli, iar casa a fost desfigurată, distrugându-i-se ușile și ferestrele”¹¹².

Rămas singur și rătăcind prin zonă, în seara zilei de 21 martie 1949 Nicolae Dabija i-a cerut găzduire lui Aron Diniș, rudă cu Traian Ihuț, pe care acesta i-l indicase ca fiind un om de încredere. Între timp însă, Diniș fusese șantajat de Securitate și recrutat ca informator¹¹³. După ce Dabija s-a culcat în șură, „gazda” a adunat mai mulți vecini, cu ajutorul cărora l-a imobilizat pe maior, predându-l apoi Securității.

Frații Macavei au reușit să mai reziste timp de câteva luni, ascunzându-se în pădurile din zona comunelor Bucium-Bistra-Lupșa-Mușca, timp în care Securitatea depunea eforturi intense pentru arestarea lor. Pentru a-i forța să se predea, încă din 11 octombrie 1948 Securitatea a arestat-o pe mama acestora, împreună cu alte 10 persoane din com. Bucium, rude și vecini, considerându-i pe toți drept „ostatici”¹¹⁴, o practică care amintea de începutul comunismului sovietic¹¹⁵. Pentru ofițerii de la D.R.S.P. Sibiu nu era prima acțiune de acest gen, ei arestându-l în vara anului 1948 pe tatăl lui Gheorghe Oprea, pentru a-l obliga pe acesta din urmă să predea niște arme¹¹⁶.

¹¹² *Ibidem*, f. 307.

¹¹³ Aflat în atenția Securității pentru că fusese legionar, Aron Diniș a fost recrutat ca informator de către locotenentul Gheorghe Coldea, șeful Biroului local al Securității Poporului Câmpeni. Fiind rudă cu Traian Ihuț, care era urmărit de organele de represiune, Diniș a încercat să ofere mită angajaților Securității Câmpeni pentru a-l scăpa pe acesta de la arestare. Locotenentul Coldea l-a șantajat însă, amenințându-l cu trimiterea în judecată pentru „mituirea unor funcționari publici”, astfel încât Diniș a cedat și a acceptat să devină informator (*Ibidem*, vol. 22, f. 422-429).

¹¹⁴ Într-un raport ulterior, lt.-col. Gheorghe Crăciun recunoștea că aceste persoane, cărora li s-a alăturat și soția lui Traian Macavei, Mariana (arestată la 29 iulie 1948), au fost „reținute ca ostatici, cu scopul ca prin cercetări să se poată prinde bandiții Macavei”. Nu a contat nici măcar faptul că una dintre femeile arestate nu era în deplinătatea facultăților mintale. Cei reținuți ca ostatici au fost eliberați abia la 30 iunie 1949, după aproape un an, când a devenit evident faptul că măsura nu avusese efectul scontat, fiind puși imediat sub supraveghere informativă. În același scop, la 9 februarie 1949, la Baia Mare, a fost arestată și Eugenia Bumbaș, sora fraților Macavei și mama lui Titus Onea, eliberată abia în anul 1950, fără să fi fost trimisă în judecată (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 2, f. 374-376).

¹¹⁵ Metoda a fost folosită de bolșevici pe scară extinsă în timpul războiului civil, fiind practică însă și în perioada următoare: „Sistemul luării de ostatici s-a păstrat însă și după încheierea războiului civil, devenind un procedeu notoriu folosit de poliția politică pentru a exercita presiuni, de exemplu asupra cetățenilor sovietici refugiați în străinătate. Astfel, măsurile de urgență din epoca Terorii Roșii și a comunismului de război au avut tendința să se permanentizeze cu practicile ulterioare ale statului sovietic, practici care, departe de a dispărea, au devenit din ce în ce mai extinse” (George Leggett, *Ceka: poliția politică a lui Lenin: Comisia Extraordinară Panrusă pentru Combaterea Contrarevoluției și Sabotajului*, Editura Humanitas, București, 2000, p. 179).

¹¹⁶ Gheorghe Oprea: „aflând că au venit organele Securității să ridice armele, eu atunci am fugit cu acestea pe câmp, unde am stat circa 2 săptămâni ascuns, după care timp am venit acasă și am aflat

Procedeu ca atare este condamabil în orice condiții, dar cu atât mai mult atunci când acesta este aplicat propriului popor. Ne raliem cu totul poziției lui Victor Suvorov, un fost ofițer în armata sovietică, ulterior emigrat în Occident: „Luarea de ostateci este interzisă de Conferința de la Haga din 1907. În toate timpurile, luarea de ostateci a fost considerată o foarte gravă crimă militară. În toate timpurile, conducătorul militar care și-a făcut de răs numele cu acest procedeu nedemn era disprețuit de cei din jur. La procesul de la Nürnberg și la toate procesele ulterioare ale socialiștilor germani, practica luării de ostateci a fost considerată crimă de război, iar cei care s-au făcut vinovați de ea au fost condamnați la moarte prin spânzurătoare. (...) Însă, comparând socialiștii ruși cu cei germani, să remarcăm și o deosebire: gauleiterii erau ocupanți pe teritoriu străin, pe când ceilalți în țara lor”¹¹⁷.

În anii următori, Securitatea a recurs și la practica deportării la Canal a celor care îi ajutau pe rezistenți¹¹⁸, sperând totodată ca simpla amenințare cu dislocarea să le determine pe persoanele de sprijin să-i trădeze pe cei urmăriți. Aceste acțiuni erau combinate cu exercitarea de presiuni asupra rudelor rezistenților sau a persoanelor în care aceștia aveau încredere (preoți, de exemplu), care erau determinate să încerce să-i influențeze pe cei dispăruți pentru a se preda de bunăvoie. Edificator este un raport din 19 noiembrie 1951, înaintat de Biroul Raional Câmpeni către D.R.S.S. Cluj, referitor la acțiunile duse pentru prinderea lui Traian Ihuț: „Pentru prinderea acestui bandit am luat legătură cu mama acestuia, pentru a o convinge că va fi iertat [i] mare parte din vinele pe care le are comise, dacă se va preda de bunăvoie. Pentru întărirea acestora am prelucrat preoți din comuna Bistra de a sprijini această acțiune, astfel că aceștia au dat o scrisoare în numele parohiei că, dacă se va prezenta de bună voie, va fi sprijinit de parohie”¹¹⁹. Cât de reale erau aceste „asigurări” că persoana în cauză „va fi iertată” se va dovedi în mai puțin de un an, când Traian Ihuț a fost ucis fără somație de la numai doi metri distanță, fără a se încerca arestarea acestuia.

În vara anului 1949, cei doi frați Macavei au luat contact cu Alexandru Lazăr, conducătorul unei alte organizații de rezistență, Liga Ardeleană a Moșilor, care le-a oferit găzduire. Arestarea acestuia la Turda, la 28 iulie 1949, a condus însă Securitatea pe urmele fraților Macavei. La 30 iulie 1949 aceștia au fost încercuiți de Securitate într-o șură de la marginea com. Mușca. Preveniți de gazdă, frații Macavei au reușit să scape, dar au fost grav răniți. Pentru a nu fi arestat, Alexandru s-a sinucis, iar Traian s-a refugiat la o persoană de sprijin, care l-a ascuns până ce s-a vindecat. La 20 septembrie 1949, Traian Macavei a plecat spre Arad, cu intenția de a trece în Iugoslavia, însă a fost arestat în împrejurări încă neelucidate în totalitate¹²⁰.

că tatăl meu era arestat și că nu-i va da drumul până nu se va preda armamentul pe care l-am ridicat” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 810, f. 184-185).

¹¹⁷ Victor Suvorov, *Epurarea. De ce a decapitat Stalin armata?*, Editura Polirom, Iași, 2000, p. 170-171.

¹¹⁸ La 6 iulie 1952, șeful Biroului Raional Câmpeni, lt. Crișan Iuliu, a trimis un raport către D.R.S.S. Cluj, în care sugera următoarea măsură pentru prinderea lui Traian Ihuț: „Pe numita Bocșa Ana propun să [o] arestăm și să fie trimisă la Canal pentru favorizarea și nedenumțarea banditului Ihuț Traian” (A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 2.232, vol. 4, f. 30).

¹¹⁹ *Ibidem*, f. 48.

¹²⁰ Până în prezent, cele mai verosimile date indică faptul că Traian Macavei a fost arestat în com. Tomești, jud. Hunedoara (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 795, vol. 4, f. 416). În alte documente ale Securității se precizează însă faptul că acesta ar fi fost prins în tren, în stația C.F.R. Hălmașiu (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 79, vol. 3, f. 24).

Traian Ihuț și Mișu Salagea s-au ascuns o perioadă în pădurile din jurul com. Bistra. În vara anului 1949 ei s-au întâlnit cu cpt. Diamandi Ionescu, dar nu s-au alăturat organizației conduse de acesta, preferând să activeze izolat¹²¹. În urma unei operațiuni conduse de mr. Kovács Mihai, Mișu Salagea a fost ucis de Securitate la 2 septembrie 1950 (în luptă a murit și un sergent de Securitate, iar un milițian a fost rănit), fiind descoperit tot prin trădare¹²². În ceea ce-l privește pe Traian Ihuț, acesta a reușit să reziste până în vara anului 1952, când a fost descoperit de Securitate și executat pe loc, după ce a fost trădat de ciobanii care îl ajutau¹²³.

Operațiunile Securității nu s-au oprit însă la atacul de la Muntele Mare, organele de represiune urmărindu-i pas cu pas pe Cornel Pascu și Ioan Scridon, care reușiseră să scape din încercuire. Cei doi s-au refugiat în com. Întregalde, unde s-au întâlnit cu Alexandru Maxim, Ștefan Popa și Nicolae Moldovan, care doreau să plece spre Muntele Mare pentru a conveni cu Dabija asupra fuziunii tuturor organizațiilor din zonă. Aflând de prezența trupelor de Securitate în comună, cei cinci s-au refugiat pe Muntele Capra. Organele de Securitate, conduse personal de lt.-col. Gheorghe Crăciun, recrutaseră însă mai mulți informatori în zonă, care divulgaseră sălașele rezistenților. Pentru a nu fi prinși, membrii grupului s-au retras pe Valea Tibrului, într-o colibă din locul numit Bogoloaia. În ziua de 8 martie 1949 au fost descoperiți însă de Securitate și, cu toate că au încercat să opună rezistență, au fost copleșiți numeric și înfrânți. Ștefan Popa, Cornel Pascu și Nicolae Moldovan au fost uciși pe loc, iar Alexandru Maxim și Ioan Scridon, răniți în luptă, au fost arestați¹²⁴.

Peste numai două zile, la 10 martie 1949, în aceeași zonă au fost surprinși de Securitate alți doi membri ai organizației lui Ștefan Popa, anume Traian Gligor și Traian Mârza, care au fost uciși după o luptă ce a durat peste 10 ore, în timpul căreia au opus o rezistență eroică în fața unei forțe disproporționat de mari¹²⁵.

¹²¹ Diamandi Ionescu declara următoarele în ancheta Securității: „fiind înștiințați că suntem căutați de Ganea Alexandru pentru a ne conduce la locul de întâlnire cu Ihuț Traian, am plecat cu acesta spre acest loc (niște colibe de păstori în apropiere de Bistra). Aici m-am întâlnit cu Ihuț Traian, căruia i-am expus situația mea, precum și activitatea de organizare ce am dus-o în comunele din regiunea Iara și Ocoliş, precum și acțiunea ce intenționez s-o declanșez în seara zilei de 31 iulie 1949. În acest scop i-am cerut să-mi facă legătura cu niște organizații cu care spunea el că e în legătură, una la Roșia Montană, cu frații Macavei, și o alta în localitatea numită Vârfurile. De asemenea, îmi spunea că are cu el încă vreo 12 oameni. Lui, dimpreună cu acești oameni, care spunea că sunt cu el, le-am cerut ca în seara zilei de 31 iulie să fie la Bistra, unde urma să se întâlnească cu Simion Gălbează, ce trebuia să se ducă acolo pentru a lua comanda în vederea acțiunii ce trebuia să se desfășoare”. În data stabilită, Simion Gălbează s-a prezentat la locul de întâlnire, dar Traian Ihuț și Nicolae Salagea nu au venit (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 711, vol. 1, f. 23-24).

¹²² A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 24, f. 204-205. Trebuie amintit totuși faptul că, cu numai două săptămâni înainte de acest moment, la 16 august 1950, Securitatea terorizase populația din zonă asasinând fără nici o judecată trei locuitori de frunte ai comunei Bistra: Ioan Andreșel, Traian Pom și Iosif Trifa (Marius Oprea, *Banalitatea răului. O istorie a Securității în documente. 1949-1989*, Editura Polirom, Iași, 2002, p. 212-228). În urma acestei violente acțiuni represive Securitatea a obținut rapid informațiile care au dus la descoperirea și apoi uciderea lui Nicolae Salagea.

¹²³ A fost ucis la 5 august 1952 de către o echipă condusă de lt. Vociu Octavian. Pentru amănunte a se vedea biografia lui Traian Ihuț de la finalul volumului.

¹²⁴ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 11, f. 269-270.

¹²⁵ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 4, f. 307.

În timp ce Securitatea acționa asupra rămășițelor grupului Dabija, noi persoane au plecat spre Muntele Mare, fără a cunoaște ceea ce se întâmplase cu organizația lui Dabija. La 15 martie 1949 un grup de patru persoane (Gheorghe Mai și elevii Ioan și Ovidiu Purcariu, Ioan Turcu), condus de Ioan Oargă, a plecat cu trenul din Alba Iulia spre com. Bistra. Ajunși în zonă, aceștia s-au despărțit și au cerut găzduire pe la diverși locuitori, printre care și unui informator al Securității. Toți localnicii care i-au „găzduit” aveau să-i imobilizeze, predându-i imediat organelor de represiune. Aproximativ la aceeași dată, un alt grup de elevi de la liceele din Alba Iulia a plecat pe jos spre Muntele Mare. Ajunși în apropierea com. Meteș, aceștia au fost atacați de Miliție cu focuri de armă, ceea ce i-a făcut să se întoarcă din drum. Toți aveau să fie înșă arestați de Securitate în scurt timp.

Aceste cazuri numeroase în care locuitorii comunei Bistra i-au prins și predat Securității pe rezistenți nu pot fi în nici un caz trecute cu vederea. După cum am amintit, Traian Câmpeanu a fost nevoit să-și cumpere libertatea cu un inel de aur, însă totul a fost în zadar, pentru că a fost prins apoi de alți localnici și dus la Securitate. Apoi toate persoanele care l-au ajutat pe Diniș Aron ca să-l prindă pe maiorul Dabija au fost recompensate cu bani de către Securitate (se pare cu suma de 10.000 lei). Mai mult, în cazul de față răsplata primită de Diniș a stârnit chiar invidia altor informatori ai Securității, care erau nemulțumiți că nu avuseseră și ei parte de prețul trădării¹²⁶. Trebuie să amintim și cazul ciobanilor ce l-au trădat pe Traian Ihuț, care au fost recompensați pe loc chiar din banii găsiți asupra celui ucis¹²⁷, bani pe care i-au acceptat fără nici un fel de remușcări. Acest fapt nu poate să nu ne ducă cu gândul la modul cum au fost trădați Horea și Cloșca, care au fost vânduți în schimbul a 300 de galbeni chiar de câțiva dintre moșii pentru ale căror drepturi au luptat și și-au dat viața. Peste numai o lună Crișan a avut aceeași soartă.

Trebuie apoi să avem în vedere și faptul că membrii grupului condus de Dabija primeau alimente de la locuitorii din Apusenii numai în schimbul unor sume de bani, pe când cei din zona de la poalele munților le donau în cantități mari (amintim și faptul că în comunele de pe Valea Gălzii și Valea Mureșului nu am identificat nici un caz de astfel de trădări în schimbul banilor). Iarăși, nu se poate omite nici faptul că maiorul Dabija, după ce a fost prins de Diniș și în timp ce era dus la Securitate, a fost maltratată de mai mulți localnici din com. Bistra. De altfel, un raport al lt. Coldea, șeful Biroului de Securitate Câmpeni, din 15 martie 1959, privind starea generală de spirit a populației din zonă este edificator: „În urma acțiunii din ziua de 4 martie 1949 de pe raza acestui Birou de Securitate, contra organizației subversive național-țărănistă din com. Bistra, jud. Turda, se observă în rândurile populației că se comentează intens această acțiune și totodată se condamnă din partea lor elementele

¹²⁶ Printre cei nemulțumiți se afla și Augustin Râștei, frate vitreg cu Avram și Traian Ihuț, cel care anunțase Securitatea de venirea lui Avram Ihuț în comună și care apoi condusesese trupele de Securitate pe Muntele Mare. Într-un raport al S.J.S.P. Turda, din 16 mai 1949, se precizau următoarele: „Pentru munca depusă și ajutorul dat în vederea prinderii acestei bande teroriste, numitul Diniș Aron și Râștei Avram, precum și ceilalți colaboratori ai săi, au primit recompensă în bani din partea Securității, în afară de Râștei Augustin, care a fost factorul principal în identificarea și arestarea acestor teroriști și, totodată, acest informator se simte oarecum nemulțumit, știind că prin el s-a desfășurat acțiunea din 4 martie 1949, în urma punerii în mână a fugarului Ihuț Avram” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 2, 293-294).

¹²⁷ A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 2.323, vol. 4, f. 20.

capturate acolo, comentând că așa își merită soarta cei care caută să producă iarăși vărsări de sânge în rândurile populației¹²⁸.

În aceste condiții, credem că o afirmație care să acrediteze ideea unui anticomunism generalizat al locuitorilor din Munții Apuseni nu ar fi practic susținută cu nimic, uneori exemplele fiind chiar contrare. Considerăm că sprijinul de care s-a bucurat grupul Leon Șuşman din partea întregii comunități din Poșaga este o excepție, explicabilă printr-o puternică motivație religioasă, generată de prezența preoților greco-catolici Simion Roșă și Grigore Jaflea printre rezistenți¹²⁹.

Nu în ultimul rând, trebuie să evidențiem și amatorismul evident de care au dat dovadă multe dintre persoanele implicate în rezistența anticomunistă din zonă. Elocvente sunt astfel cazurile în care tineri elevi de liceu, fără nici un fel de experiență, au plecat pur și simplu spre Muntele Mare pentru a se alătura grupului lui Dabija și pentru a lupta contra Securității. Dacă în cazul acestora faptul se poate totuși explica prin elanul tinereții de care au dat dovadă, în multe alte situații lucrurile nu au fost asemănătoare. Spre exemplu, unii aderenți ai nucleelor de rezistență din comune plănuiau să-i atace pe diverși reprezentanți ai regimului (pe secretarul organizației P.M.R. din com. Mihalt, pe un delegat cu monopolul ș.a.), fără a fi conștienți măcar de riscurile pe care le implicau astfel de acțiuni. În acest sens, incidentul de la Vălișoara credem că este edificator. De asemenea, trebuie amintit și faptul că cea mai mare parte a locuitorilor de la poalele Apusenilor credea că grupul de la Muntele Mare era condus de generalul Mociulski¹³⁰.

¹²⁸ Printre puținii care în acel moment erau întrucâtva favorabili rezistenților erau pădurarii, deși nu trebuie omis faptul că unii dintre ei au condus trupele de Securitate în mai multe acțiuni din zonă, inclusiv în timpul atacului de la Muntele Mare: „În rândurile pădurarilor și brigadierilor de la Ocolul Silvic Cămpeni-Turda, se observă la unii și s-ar putea spune la majoritatea, o completă lipsă de vigilență și colaborare cu organele de Securitate în vederea demascării și prinderii anumitor elemente refugiate prin munți, acest fapt datorându-se în general pentru motivul că unii pădurari și brigadieri în trecut au făcut parte din diferite partide politice antidemocratice și nu au fost verificați îndeajuns la încadrarea lor în aceste posturi. Totodată, suntem informați că unii dintre aceștia au colaborat chiar cu bandiți” (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 2.618, vol. 6, f. 15).

¹²⁹ Ion Gavrilă-Ogoranu considera că frații Leon și Gheorghe Șuşman „timp de 8 ani, împreună cu preoții greco-catolici Roșă Simion și Jaflea Grigore, cu o întreagă comună, dau viață poate celei mai mărețe simbioze dintre rezistența armată și rezistența religioasă, lăsând o epopee unică, prin măreția și frumusețea ei morală, în istoria României” (în *Cuvânt înainte* la Ion Gavrilă-Ogoranu, Elis Neagoie-Pleșa, Liviu Pleșa, *Brazii se frâng, dar nu se îndolesc*, vol. VII, Editura Marist, Baia Mare, 2007, p. 7).

¹³⁰ Fenomenul nu este însă singular. La 2 februarie 1950, în timpul Conferinței naționale cu comandanții de Securitate și Miliție, lt.-col. Constantin Câmpeanu, șeful D.R.S.P. Ploiești, referindu-se la rezistenții din Munții Buzăului, preciza: „După Conferința din august 1949, de comun acord cu Miliția, Securitatea din Buzău a trecut la operațiuni hotărâtoare și în același timp s-au putut prinde așa-ziii partizani. Erau numai 5 bandiți, care erau urmăriți de drept comun, erau doi urmăriți de noi. Din această cauză se crease pe acolo [zvoni – n.n.] că sunt bande înarmate ale faimosului Dragalina. Când s-a trecut la acțiune s-a văzut. Era o legendă creată de chiaburi și elementele ostile regimului” (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 199, f. 73).

Desfășurarea anchetelor și a proceselor

După uciderea și capturarea principalilor lideri ai organizațiilor de rezistență, Securitatea a trecut la arestarea tuturor persoanelor implicate: călăuze, gazde, sprijinitori, persoane care au cotizat bani sau cereale ș.a. Arestările au fost efectuate de către Serviciile județene de Securitate Turda și Alba, în funcție de raza de acțiune a fiecărui serviciu. În această primă fază, s-a intenționat organizarea unui proces la Cluj, pentru că Securitatea din această regiune îi descoperise pe rezistenți. Ca atare, arestații au fost anchetați la Turda, Cluj și Alba Iulia, abia ulterior aceștia fiind transferați la București și apoi la Sibiu.

După primele cercetări, Securitatea a aflat de existența unui grup de sprijin la București, format din ofițeri, ca și de faptul că Nicolae Macavei se ascundea în Capitală. La 13 martie 1949, o echipă a Securității a trecut la arestarea lui Nicolae Macavei, care a încercat să riposteze, însă a fost ucis imediat, fără a mai apuca să tragă. Gloanțele Securității au curmat și viața fiicei lui Nicolae Macavei, în vârstă de doar 6 ani, ceea ce a nemulțumit populația prezentă la fața locului. În zilele imediat următoare au fost arestați Mihai Angheluță, Nicolae Nițescu, Ioan Carra și Titus Ceaușu¹³¹.

Anchetatorii de la Turda, din rândul cărora s-a „remarcat” slt. Herța Vasile, au fost coordonați de șeful Serviciului Anchete din cadrul D.R.S.P. Cluj, lt. Stănescu Aurel. În privința anchetatorilor de la Alba Iulia, aceștia au primit instrucțiuni pentru desfășurarea cercetărilor din partea D.R.S.P. Sibiu. Anchetele din această primă fază au fost făcute cu o brutalitate deosebită, atât la Cluj¹³² și Turda¹³³, cât mai ales la Alba Iulia¹³⁴. Elocvent este faptul că, la 11 aprilie 1949, Traian Lupea a decedat în anchetă la Securitatea din Alba Iulia, în urma torturilor la care fusese supus. Anchetatorii („ambasadorii iadului”, cum i-a numit fostul deținut

¹³¹ La 19 aprilie 1949 cei patru au fost transferați pentru anchetă la Cluj.

¹³² Daniela Țăranu-Mărgineanu, fiica lui Nicolae Mărgineanu, își aduce aminte un episod elocvent din timpul anchetării la Cluj a lui Petru și Eugen Mărgineanu: „Toți bărbații familiei Mărgineanu erau arestați. Tata, unchiul Pătru și vărul meu Eugen. Mi-aduc aminte că, într-o dimineață, nu la mult timp după arestarea lui Eugen, eu și verișoara mea Elena, mai mare ca mine, ne-am prezentat la Direcția de Securitate din Cluj. La Obreja se primise o înștiințare prin care să se prezinte cineva din familie să aducă haine de schimb pentru cei arestați (...) la un moment dat, a fost strigat numele nostru și ne-am prezentat în fața ofițerului, întinzând pachetul cu haine curate. La rându-i, ofițerul ne-a dat un alt pachet, în care se aflau hainele lui Eugen. Erau pline de sânge. Pete de sânge pe fiecare haină. (...) Hainele rupte, murdare și pline de sânge erau indiciile evidente ale condițiilor inumane și torturilor la care a fost supus Eugen și, fără îndoială, și tatăl meu și unchiul Pătru” (conform Cristina Anisescu, *Nicolae Mărgineanu. Un psiholog în temnițele comuniste*, Editura Polirom, Iași, 2006, p. 404).

¹³³ Într-un raport către cpt. Kovács Mihai, un anchetator din Turda arăta că Petru Hălălae (membru al grupului lui Ștefan Popa) „este un element nesincer, șiret, căutând să ascundă, chiar și în urma unor constrângeri din partea noastră, cunoștințele pe care le posedă” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 24, f. 347).

¹³⁴ De altfel, maltratarea și brutalizarea excesivă a celor anchetați a rămas o constantă la Securitatea din Alba Iulia. În 1952, în timpul anchetei Ligii Anticomuniste din Alba Iulia, Nicolae Hațegan a avut de suferit de pe urma abuzurilor anchetatorului lordache Ioan, care i-a rupt mâna pentru a-l forța să „recunoască” apartenența sa la această organizație, cu toate că el nu avea nici o legătură cu respectiva organizație (A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 5.423, vol. 2, f. 92).

politic Dumitru Fuga, anchetat cu duritate la Alba Iulia¹³⁵) au utilizat diferite metode de tortură pentru a smulge de la cei anchetați declarațiile necesare pentru proces. Dintre acestea, cea pe care toți areștații au considerat-o a fi fost cea mai atroce a constat în schingiuirea cu firele de curent electric, la care se adăuga și „bătaia cu un par gros de gorun”¹³⁶.

Ca o caracteristică a anchetelor din Alba Iulia, se remarcă existența mai multor declarații scrise de anchetatori, întotdeauna aceiași (plt. maj. Dăian Nicolae și srg. maj. Sătmăreanu Ioan), pe motiv că persoana anchetată „prezintă tremurături de mână și nu poate scrie”. Chiar dacă este posibil ca uneori situația să fi fost reală, considerăm că de cele mai multe ori aceste „tremurături” au fost rezultatul durității anchetei și nu al unor infirmități fizice¹³⁷.

Nu trebuie omisă nici „legalitatea” cu care se efectuau perchezițiile. Pe lângă faptul că, în marea majoritate a situațiilor, ofițerii de Securitate nu aveau nici o aprobare din partea organelor judecătorești abilitate (acestea fiind obținute abia ulterior, pentru a se da o aparență de legalitate cercetărilor), în unele cazuri în locul martorilor la percheziție semnau tot ofițeri de Securitate¹³⁸. Mai exact, cei care efectuau percheziția erau și martorii care certificau corectitudinea acesteia.

Toate instrucțiunile privind desfășurarea anchetelor (întrebările care urmau a fi puse anchetaților, răspunsurile ce trebuiau obținute¹³⁹ etc.) au fost transmise de la București, de ofițeri din cadrul Direcției a V-a Anchete, fie personal de col. Mișu Dulgheru, fie de cpt. Antoniu Samuel sau cpt. Dumitrescu Nicolae. Imediat după arestare, maiorul Nicolae Dabija a fost transferat la Direcția a V-a, unde a început să fie anchetat. Securitatea a încercat să-l acuze și de comiterea unor crime de război pe frontul de Răsărit, în timpul luptelor de la

¹³⁵ *** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 164. Dumitru Fuga făcea trimitere la sintagma de „ambasadorii diavolului” folosită de episcopul Ioan Suci (D. Fuga, *Povestea vieții mele...*, p. 116).

¹³⁶ Pentru numeroase mărturii în acest sens a se vedea *** *Noi nu am avut tinerețe...*, printre care și mărturia lui Ioan Oargă din fișele biografice de la finalul volumului.

¹³⁷ Unul dintre cazurile evidente este cel al lui Partenie Stan. Pe *Declarația* în care acesta își „recunoștea” toate faptele și care avea să fie folosită în proces, datată 9 septembrie 1949, cei doi anchetatori, plt. maj. Dăian Nicolae și srg. maj. Sătmăreanu Ioan, au adăugat: „Declarația a fost scrisă de noi din cauză că numitul Stan Partenie prezintă tremurături de mână și nu poate scrie”. Cu toate acestea, în dosarul de anchetă se regăsește o declarație olografă a lui Partenie Stan, scrisă și semnată de acesta și datată 21 septembrie 1949, ceea ce demonstrează faptul că el putea să scrie (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 961, vol. 6, f. 117, 118 bis).

¹³⁸ Spre exemplu, la percheziția efectuată la domiciliul Silviei Roșu, la 17 iulie 1949, de către slt. Sebeși Ludovic, „martori” au fost plt. maj. Stăicu Ioan și plt. maj. Dăian Nicolae, toți din cadrul S.J.S.P. Alba. În mod similar, la percheziția efectuată la Vasile Groza, tot de către slt. Sebeși Ludovic, „martor” a fost plt. maj. Stăicu Ioan (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 961, vol. 7, f. 47 și dosar nr. 64, vol. 7, f. 23).

¹³⁹ Într-un referat din 8 mai 1949, cpt. Antoniu Samuel preciza: „Dabija Nicolae încearcă să prezinte activitatea sa teroristă ca având un caracter «naționalist-patriotic», colorând în această nuanță toate acțiunile sale criminale. Este necesară înlăturarea acestor tendințe manifestate de Dabija Nicolae în declarațiile sale. De asemenea, este necesar ca Dabija Nicolae să arate limpede că motivul principal care l-a determinat să treacă la activitatea sa teroristă și criminală este ura sa înverșunată împotriva regimului democratic al țării” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 13, f. 69-70).

Ozereika, dar nu s-au obținut probe concludente¹⁴⁰. În această fază, se intenționa și organizarea unui proces la Cluj, deoarece cea mai mare parte a rezistenților fusese arestată de către D.R.S.P. Cluj.

În primăvara anului 1949, pusă în fața amplexelor mișcărilor de împotrivire armată față de regimul comunist, conducerea P.M.R. a hotărât organizarea unui mare proces național al tuturor liderilor grupurilor de rezistență importante din țară. Principalele organizații aflate în vizor erau cele din Banat (care efectuaseră atacul de la Teregova) și cea condusă de Dabija (care atacase Percepția din Teiuș), dar și liderii altor grupuri de rezistență¹⁴¹. În ședința M.A.I. din 5 mai 1949 au fost puse la punct măsurile organizatorice pe care urma să le ia ministerul pentru desfășurarea anchetei și a procesului¹⁴².

Pentru derularea procesului, la începutul lunii mai 1949 au fost aduși la Direcția a V-a și anchetați toți liderii acestor grupuri de rezistență: Leonida Bodiu, Spiru Blănaru, Petre Domășneanu, Gheorghe Gheorghiu-Mărășești, Petre Pușchiță ș.a.¹⁴³. Alături de maiorul Dabija, au fost transferați la București și alți membri ai grupului acestuia: Alexandru Maxim, Ionel Robu, Nicolae Suciu, Ioan Scridon, Traian Mihăițan, Titus Onea, Silvestru Bolfea, Alexandra Pop și Petru Mărgineanu. Foarte probabil însă că unora dintre aceștia le fusese rezervat rolul de martori.

Se pare însă că rezultatele nu au fost cele dorite¹⁴⁴, astfel încât procesul a fost anulat, urmând ca fiecare grupare să fie judecată separat, iar unii dintre liderii rezistenței

¹⁴⁰ Anchetatorii au încercat să-l acuze pe maior că ar fi ordonat executarea a 22 de soldați sovietici, pe care-i luase prizonieri în urma luptelor. Dabija a negat însă cu vehemență aceste acuzații, care nu au putut fi dovedite în nici un fel. Cu toate acestea, la 7 aprilie 1949 Securitatea a obținut declarația unui soldat care afirma că în urma luptei de la Ozereika maiorul Dabija a luat un număr mai mare de prizonieri sovietici față de cel declarat oficial, unii dintre aceștia fiind apoi împușcați de un plutonier major din ordinul său (*Ibidem*, f. 127-128).

¹⁴¹ Problema a fost abordată în mai multe ședințe ale conducerii partidului comunist. Prezentăm mai jos un fragment din stenograma ședinței Secretariatului C.C. al P.M.R. din 10 mai 1949: „La punctul 5, tov. Teohari arată că la ultima ședință [din 3 mai 1949 – n.n.] s-a hotărât să se organizeze un proces pe baza noii legi a sabotajului. Cei propuși pentru a fi trimiși în judecată fac parte din mai multe bande care au dus acțiuni criminale în munți. Cei propuși sunt legionari, maniști, brătieniști și sunt condamnați de drept comun, care și-au împletit activitatea lor cu legionarii. Vor fi în total 11 inși. Actul de acuzare cuprinde crime contra țărănilor din Teregova, asasinarea unui tov. Cernescu, **atacul asupra unei percepții** [subl. n.], a unui post de jandarmi etc. (...) Secretariatul aprobă organizarea procesului, care va fi gata săptămâna viitoare” (A.N.I.C., fond C.C. al P.C.R. – Cancelarie, dosar nr. 48/1949, f. 6-7). Documentul a fost publicat și în *** *Stenogramele 1949...*, p. 260.

¹⁴² A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 76, f. 124-125.

¹⁴³ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 3, f. 128-132.

¹⁴⁴ Astfel, într-un *Referat* privind rezultatul cercetărilor efectuate asupra lui Silvestru Bolfea, întocmit de lt. Cristian T. Petrache la 8 mai 1949, se menționa la capitolul „lipsuri” faptul că cel anchetat, fiind sărac, „nu poate fi considerat chiabur” și ca atare „credem că ar putea fi folosit mai bine ca martor” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 20, f. 7-9). Intenția anchetatorilor de a culpabiliza categoria socială a „chiaburilor” este evidentă, după cum un rol similar l-a avut și includerea printre acuzați a preotului greco-catolic Nicolae Suciu, în scopul susținerii tezei privind „activitatea dușmănoasă și subversivă” a Bisericii Greco-Catolice.

menționați anterior au fost executați fără nici o judecată, precum Leonida Bodiu¹⁴⁵. În privința organizației lui Nicolae Dabija, s-a luat decizia desfășurării procesului la Sibiu, deoarece pe raza acestui tribunal se afla Percepția din Teiuș, cea care fusese atacată de grup. La Sibiu au fost aduși anchetatori de la toate serviciile județene de Securitate din zonă (Alba, Sighișoara, Hunedoara, Târnava Mică), care au fost puși sub comanda cpt. Antoniu Samuel, trimis special de către Direcția a V-a Anchete.

Pe măsură ce cercetările se extindeau, erau arestate noi și noi persoane care avuseseră legături cu organizațiile anticomuniste din zonă, marea majoritatea acestora fiind anchetată la Alba Iulia. Represiunea s-a răsfrânt și asupra membrilor familiilor celor direct implicați, indiferent de vârstă¹⁴⁶.

De asemenea, au fost arestate și trimise în judecată și persoane care practic nu au avut absolut nici o tangență cu grupurile de rezistență, fenomen care s-a manifestat de altfel pe întreg cuprinsul țării¹⁴⁷. Motivul real al reținerii lor l-a constituit fie faptul că făceau parte din anumite categorii sociale considerate ca fiind „exploatoare”, fie pentru că se manifestaseră critic la adresa regimului. Din aceste considerente, sub acuzația de „nedenunțare”, au fost arestați și condamnați Aurel Albini (provenit dintr-o veche familie de nobili români, fost primar al orașului Aiud), Horia Sava (funcționar la Blaj, care criticase deseori regimul nou instalat) ș.a. Se poate vorbi așadar de „dilatarea represiunii”, noua putere folosind pretextul așa-ziselor legături cu organizațiile de rezistență pentru a trimite în închisoare cât mai multe persoane despre care existau date că erau ostile regimului. În această perioadă, liderii P.M.R. vorbeau frecvent de „întărirea vigilenței” față de opoziția regimului, amintind teza stalinistă a ascuțirii luptei de clasă¹⁴⁸.

Cercetările au fost combinate cu plasarea unor informatori de celulă în preajma tuturor celor considerați a fi liderii organizației. Rolul acestora nu era doar acela de a afla faptele pe care anchetații nu le mărturisiseră în anchetă, ci și de a-i influența pe cei

¹⁴⁵ Locotenentul Leonida Bodiu a fost asasinat la 8 iulie 1949 de către D.R.S.P. Cluj. Alături de acesta au fost uciși alți doi membri ai grupului său, Ioan Burdeș și Dumitru Toader. Cei trei au fost asasinați de Securitate chiar înainte de a fi înaintați instanței, sub pretextul că ar fi fugit de sub escortă în timpul unei reconstituirii (O. Ionel, *op.cit.*, p. 157).

¹⁴⁶ De exemplu, Valentin Văndor a fost arestat și condamnat cu toate că nu împlinise vârsta de 16 ani în momentul reținerii, singura sa vină fiind aceea că era fiul lui Sabin Văndor, care era căutat insistent de Securitate.

¹⁴⁷ Un astfel de exemplu de arestări abuzive este oferit de o *Notă* a Serviciului II din Direcția a V-a, adresată col. Dulgheru la 24 noiembrie 1950, privind arestările operate de către Securitate în județele Arad și Bihor, în rândul membrilor grupului condus de Iosif Tocoianu: „Ținând cont că numitul Negru Ioan este arestat de la 27 iunie 1949 fără să fie vinovat, Dan Aurel arestat la 28 iulie 1949, tot fără să fie vinovat (...) ne însușim propunerile D.R.S. Timișoara pentru a fi puși în libertate după o temeinică prelucrare”. Col. Dulgheru a aprobat aceste propuneri, astfel încât cele două persoane au fost puse în libertate după aproape un an și jumătate de detenție și anchete, fără să fi avut absolut nici o vină (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 5, f. 80).

¹⁴⁸ Gheorghiu-Dej: „Pe măsură ce înaintează socialismul, dușmanul de clasă devine tot mai violent, mai turbat (...) Este necesară o ascuțire a vigilenței și mai mult spirit de prevenire față de uneltirile dușmănoase. Regimul de democrație populară este hotărât să zdrobească fără cruțare orice încercare de grupare și de rezistență a dușmanului” (Gh. Gheorghiu-Dej, *Raport cu prilejul adunării festive...*, p. 319).

încarcerate, zdrobindu-le rezistența psihică și ușurând astfel obținerea unor declarații cât mai incriminatoare¹⁴⁹. Totodată, în faza ultimă a anchetei, în așteptarea proceselor, informatorii aveau și sarcina de a le ridica moralul celor anchetați, pentru ca aceștia să se prezinte în condiții cât mai bune la proces¹⁵⁰. Procedeu a fost folosit cu succes în timpul anchetelor de la Jilava și mai ales în cazul celor de la Sibiu, după cum o dovedesc și documentele din volum. Spre exemplu, la București, un informator plasat în celulă cu Ionel Robu raporta: „Duc o muncă intensă de lămurire cu el. Aceasta în urma afirmației sale că ar fi cazul să recurgă la moarte, deoarece, [dacă] tot îl condamnă la moarte, mai bine se omoară singur (...) În prezent, starea morală a susnumitului este bună. Continui munca de lămurire cu el, pentru a-i menține moralul ridicat față de proces și față de faptele ce i se impută”¹⁵¹.

Cei anchetați au fost constrânși să declare fapte nereale, astfel încât acestea să poată duce la pronunțarea unor pedepse cât mai aspre¹⁵². De asemenea, o practică uzuală a anchetatorilor a fost aceea de a denatura în mod voit sensul declarațiilor, metodă importată din experiența „marelui frate de la răsărit”¹⁵³. În 1967, Alexandru Demeter, șeful Secției Cadre, recunoștea și el aceste practici: „tovarășii noștri la anchetă au formule din astea tipice. În loc să zică ce a făcut omul, adică fapta ca atare, adică – «uite, asta am zis, domnule» – trebuie să adauge ei acolo «că am dus activitate contrarevoluționară împotriva regimului». De ce facem noi ceva «contrarevoluționar» din ceva ce nu este «contrarevoluționar»?”¹⁵⁴. În privința martorilor, aceștia au fost, cu mici excepții, tot persoane provenite din rândul celor arestați, care erau însă judecate în alte loturi, astfel încât practic cei inculpați au fost obligați

¹⁴⁹ Rolul informatorilor de celulă este foarte bine evidențiat de cunoscutul disident rus Vladimir Bukovski: „Sarcina ciripitorului nu se reduce obligatoriu la obținerea unor secrete de la vecinul său de celulă. El trebuie să depună eforturi pentru a-l face pe acesta să-și recunoască vina, să-l convingă să dezvăluie totul benevol în fața anchetatorului. În afară de asta, el trebuie să urmărească starea de spirit a vecinului, mai ales atunci când acesta se întoarce de la interogatoriu, să surprindă care anume procedură folosită de anchetator a produs un mai mare efect asupra lui, de ce anume se teme mai mult, care sunt părțile sale mai slabe și altele. La prima vedere totul pare primitiv, grosolan, dar important este că e eficient. Asupra omului lipsit de experiență funcționează fără greș” (Vladimir Bukovski, *Și se întoarce vântul*, Fundația Academia Civică, București, 2002, p. 168-169)

¹⁵⁰ Un ordin al D.R.S.P. Pitești, din iulie 1949, prevedea următoarele: „Arestații vor primi masa cu regularitate, vor fi la timp bărbierii, urmând ca toți cei care se prezintă în fața instanțelor de judecată să apară în condiții cât mai bune din toate punctele de vedere” (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 130, vol. 1, f. 165)

¹⁵¹ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 2, f. 416.

¹⁵² Spre exemplu, într-o primă declarație dată în anchetă, Liviu Drăgan preciza că armamentul găsit la el, „adică un pistol calibru 6,35 marca Mauser, declar că îl am de la fratele meu, care a fost în poliție în anul 1945, el mi l-a dat mie și eu l-am îngrijit”. Pe această declarație, slt. Moldovan Ioan a pus următoarea rezoluție: „Să declare că pistolul îl are de la Sandu [Alexandru Maxim – n.n.] și nu de la fratele său, cum arată el” (A.M.J., D.I.M., fond Penal, dosar nr. 232, vol. 7, f. 191).

¹⁵³ Vladimir Bukovski: „anchetatorul, întocmind procesul-verbal, în mod obligatoriu va deforma tot ce i-ați spus. În loc de «întâlnire» va scrie «întrunire», în loc de «opinii» – «opinii antisovietice», în loc de «i-am dat să citească» – «am răspândit»” (V. Bukovski, *op.cit.*, p. 274).

¹⁵⁴ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 11.752, vol. 1, f. 87.

să se acuze între ei¹⁵⁵. La procesul lui Nicolae Dabija au fost aduși ca martori suplimentari personalul Percepției din Teiuș, precum și țărani care l-au prins pe maior la Bistra¹⁵⁶.

Din punct de vedere procedural, marea majoritate a actelor oficiale necesare reținerii în arest și anchetării (mandate de arestare și deținere, procese verbale de percheziție etc.) au fost completate mult mai târziu, fiind antedatate, pentru a putea fi considerate ca probe în instanță și pentru a da aparența de legalitate cercetărilor.

Cercetările au fost finalizate în septembrie 1949, după care cei arestați au fost înaintați Tribunalului Militar Sibiu pentru judecată. Deoarece numărul celor care urmau să fie judecați era foarte mare, regimul dorea să evite trimiterea în instanță a unui singur lot imens, care ar fi arătat tuturor faptul că rezistența anticomunistă era o mișcare de mare amploare. În aceste condiții, a fost luată decizia împărțirii celor arestați în mai multe loturi¹⁵⁷. Procedul a fost de altfel folosit și în cazul proceselor altor organizații de rezistență, cum au fost cele ale fraților Popșa (1949) sau Leon Șuşman (1958).

Au fost formate astfel peste 15 loturi, fiecare cuprinzând aproximativ 20 de persoane. Alături de lotul principal, în care au fost încadrați Nicolae Dabija și toți cei care luptaseră pe Muntele Mare, au mai fost constituite și alte loturi, în fruntea cărora au fost puse, ca „lideri de grup”, persoane considerate de Securitate ca având o activitate mai deosebită: Alexandru Maxim, Ionel Robu, Petru Mărgineanu, Petru Pascu ș.a. În final au fost condamnate peste 300 de persoane pentru legăturile avute cu grupurile de rezistență din zonă. Toate aceste procese s-au desfășurat în perioada octombrie 1949-februarie 1950, organizarea lor fiind amânată de mai multe ori, până în momentul în care anchetatorii au reușit să adune „probe” care să le garanteze aplicarea unor pedepse cât mai aspre¹⁵⁸. Actele de acuzare și rechizitoriile întocmite erau formulate stereotip, iar vinovățiile stabilite pentru membrii fiecărui lot erau identice.

Procesul lotului principal (al maiorului Dabija) s-a desfășurat între 30 septembrie și 4 octombrie 1949, însă condamnările fuseseră stabilite anterior de Securitate (mai exact de

¹⁵⁵ Într-un raport datat 22 august 1949, lt.-col. Crăciun Gheorghe preciza: „Raportăm că în privința lotului Dabija au putut fi audiați ca martori numai bandiți care au făcut parte din alte loturi, ceea ce a determinat ca nu pentru toți bandiții din acest lot să se poată găsi martori, cei cărora le lipsesc activând numai în cadrul bandei în care au fost încadrați” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 1, f. 1).

¹⁵⁶ În mărturia sa, Avram Râștei, unul dintre cei care l-au prins pe Dabija, declara la proces că în acele clipe a simțit „cea mai mare bucurie” a vieții sale. Într-un raport, cpt. Antoniu Samuel evidențiază acest moment: „este de menționat deosebita impresie pe care a produs-o asupra asistenței depoziția martorului Râștei Avram, țaran sărac, din comuna Bistra, jud. Turda, care în momentul când a explicat cum l-a prins pe Dabija a stărnit aplauzele entuziaste și spontane ale publicului din sală” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 2, f. 121-131).

¹⁵⁷ La fel s-a procedat și în cazul procesului organizației conduse de Leonida Bodiu, organizat la Cluj. În iulie 1949, D.R.S.P. Cluj arăta că pentru trimiterea în instanță a celor considerați vinovați „trebuie alcătuite loturi mici” (O. Ionel, *op.cit.*, p. 157).

¹⁵⁸ La 12 mai 1949, D.R.S.P. Sibiu a înaintat către D.G.S.P. următorul raport, semnat de lt.-col. Crăciun Gheorghe și lt. Nistor Victor: „avem onoare a vă raporta că procesul organizației subversive C.R. Alba Iulia a fost amânat pentru data de 2 iunie a.c. Acest proces a suferit amânare datorită faptului că probele de vinovăție ale acuzaților sunt insuficiente, iar magistrații au găsit de cuviință această amânare pentru a permite strângerea mai multor probe asupra susnumiților” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 3, f. 215).

Gheorghe Pintilie), procesul fiind în fapt doar o pură formalitate (vezi Documentul nr. 139). În acest rol s-au înscris perfect și avocații desemnați din oficiu pentru a-i apăra pe inculpați. Într-o *Dare de seamă* înaintată conducerii Direcției a V-a, cpt. Antoniu preciza: „Toți avocații apărării au dat dovadă în timpul pledoariilor de un deosebit tact, precum și de simț politic, arătând că au înțeles care este noua menire a apărătorilor sub regimul de democrație populară, ca slujitori și colaboratori devotați ai justiției, puse acum cu adevărat în slujba poporului muncitor, pentru a o ajuta în a face lumină și a împărți dreptatea”¹⁵⁹. Desigur, „noua menire a apărătorilor” nu putea fi alta decât aceea de a se transforma în acuzatori ai celor pe care-i „apărau”, uneori aceștia devenind chiar mai vehemenți decât procurorii¹⁶⁰.

În scop propagandist, pe parcursul procesului în sală au fost aduși câteva sute de muncitori și țărani săraci. Alături de aceștia au fost prezenți și doi reprezentanți ai ziarelor „Lupta Sibiului” (din Sibiu) și „Steagul Roșu” (din Petroșani), ambele publicații editate de P.M.R., care apoi au scris articole virulente împotriva celor condamnați. Această practică a propagandei comuniste nu era însă nouă, ea debutând încă din timpul procesului mareșalului Antonescu și amplificându-se începând cu toamna anului 1948¹⁶¹.

Nicolae Dabija, Ioan Scridon, Augustin Rațiu, Titus Onea, Traian Mihălțan, Gheorghe Oprea și Silvestru Bolfea au fost condamnați la moarte, iar Mihai Angheluță, Nicolae Nițescu, Alexandra Pop și Simion Moldovan la muncă silnică pe viață. Imediat după aflarea sentinței, Gheorghe Pintilie i-a cerut col. Dulgheru să nominalizeze persoanele care nu fuseseră condamnate la moarte, dar care avuseseră activitate importantă, „pentru a se crea un regim mai aspru în închisoare”¹⁶². Lista întocmită în urma acestui ordin i-a cuprins pe toți cei care fuseseră condamnați la muncă silnică pe viață și care ulterior aveau să fie asasinați fără judecată de către Securitatea din Cluj.

La 28 octombrie 1949, Nicolae Dabija, Titus Onea, Ioan Scridon, Gheorghe Oprea, Traian Mihălțan, Augustin Rațiu și Silvestru Bolfea au fost executați la Penitenciarul Sibiu. Înainte de a fi ucis, maiorul Dabija a strigat „Trăiască România!”¹⁶³. Trupurile lor au fost aruncate într-o groapă comună, în Cimitirul Săracilor din Sibiu, fără măcar să li se pună deasupra capului o cruce. Traian Macavei a fost condamnat și el la moarte de Tribunalul

¹⁵⁹ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 2, f. 121-131.

¹⁶⁰ Mărturia lui Dumitru Fuga: „Continuându-se mai departe ședința, avocatul meu apărător s-a transformat și el pur și simplu în procuror. Avocatul, în apărare, m-a acuzat mai mult decât procurorul. Luându-mi apărarea prin următoarele cuvinte: «Cazul inculpatului Fuga Dumitru este puțin mai delicat și mai grav. Acest tânăr învățător, pe care l-a numit statul român director de școală la vârsta de 24 ani, în loc să se ocupe cu problemele școlare, și-a pus serviciile în slujba Bisericii Greco-Catolice și a Vaticanului, ba mai mult, s-a împrietenit și cu partizanii din Munții Apuseni, de la Muntele Mare. Cu care a colaborat din plin și a fost de acord perfect cu ei, în concluzie, rog onorată instanță să i se dea o pedeapsă exemplară!»” (D. Fuga, *Povestea vieții mele...*, p. 124).

¹⁶¹ În ședința din 18 august 1948, când s-a discutat despre pregătirea procesului Popp-Bujoiu și a celor care aveau să urmeze, Secretariatul C.C. al P.M.R. a hotărât următoarele: „Aceste procese să fie precedate de o campanie de presă care să mobilizeze muncitorimea și masele populare din orașe și sate și a se adânci în masă un sentiment de ură și înfierare a acestor criminali. Această campanie va trebui să prilejuiască ascuțirea vigilenței revoluționare a partidului și a maselor muncitorești” (***) *Stenogramele 1948...*, p. 126).

¹⁶² A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 1, f. 19.

¹⁶³ *Ibidem*, f. 2-3.

Millitar Sibiu, fiind executat în noaptea de 11/12 octombrie 1950, fără a se cunoaște locul unde a fost îngropat. Înainte de a muri, și Traian Macavei a strigat „Trăiască Patria!”¹⁶⁴.

Această soartă tragică au avut-o însă mult mai multe persoane implicate în rezistența anticomunistă din Apuseni și județul Alba. Începând cu luna februarie 1950, la Penitenciarul Cluj au fost aduși, din diferite penitenciare (Aiud, Gherla, Pitești, Mislea), toți membrii organizației Dabija care fuseseră condamnați la pedepse mari cu închisoarea. La începutul lunii aprilie 1950, în urma unui ordin de la București, aceștia au fost luați din penitenciar, duși la Securitatea din Cluj și executați în împrejurări necunoscute. După toate probabilitățile, au fost urcați într-o dubă și uciși noaptea, la marginea unui drum, fără a se cunoaște locul unde au fost îngropați. Au fost astfel asasinați următorii: Alexandru Maxim, Mihai Angheluță, Nicolae Nițescu, Simion Moldovan, Alexandra Pop, Ionel Robu (la 2 aprilie 1950), Petru Mărgineanu, Mihai Florinc, Emil Dalea, Emil Olteanu, Ioan Bedeleanu, Florian Picoș, Victor Vandor (la 5 aprilie 1950)¹⁶⁵. În cazul tuturor, pe certificatele de deces întocmite ulterior s-a trecut drept cauză a morții „TBC pulmonar” sau „pneumonie”.

Tragismul situației este întregit și de indiferența autorităților de după 1989. Cu toate că în primii ani după căderea regimului comunist mai trăiau numeroși ofițeri de Securitate implicați în aceste asasinate (Mihai Patriciu a murit în 1996, la Cluj), nici unuia nu i s-a cerut să arate împrejurările exacte în care au avut loc aceste execuții sumare și locul unde au fost îngropați cei uciși.

Trupurile maiorului Dabija și ale celorlalte șase persoane executate la Sibiu au fost dezgropate și reînchinate creștinește abia în 1993 și numai grație ajutorului unui paznic al cimitirului, care și-a amintit după 45 de ani locul unde era situată acea groapă comună. Asociația Foștilor Deținuți Politici din România a ridicat o troiță în acel loc, la fel cum a procedat și la Muntele Mare și Mesentea (unde au fost uciși Traian Gligor și Traian Mârza)¹⁶⁶.

Cei de mai sus nu au fost însă singurele victime ale represiunii. Trimiși în penitenciare din toamna anului 1949, o mare parte a celor condamnați au fost torturați în timpul reeducărilor de la Pitești, Gherla sau Târgșor (în cazul elevilor). În aceste condiții, au decedat în detenție Ioan Purcariu (la Târgșor), Petru Pascu, Aurel Tiuțiu, Nicolae Bogdan (toți la Gherla) și alții. Radu Ionescu, închis la Pitești și Gherla, unde a fost groaznic maltrat în timpul reeducării, și-a pierdut mințile, fiind eliberat cu diagnosticul de „schizofrenie”¹⁶⁷.

De asemenea, imensa majoritate a celor condamnați a fost trimisă la Canal, unde au fost nevoiți să muncească în condiții inumane. O parte dintre ei au suportat și bătăile din

¹⁶⁴ *Ibidem*, vol. 3, f. 156-157.

¹⁶⁵ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 73, vol. 1, f. 26-27.

¹⁶⁶ Troița de la Muntele Mare a fost ridicată la 19 august 2001, din inițiativa primarului com. Bistra, Iustin Crețu (Dana Țăranu, *Memoria în prezent*, în „Memoria”, nr. 36-37, p. 235), iar cea de la Mesentea la 15 noiembrie 1991, de către A.F.D.P.R. Alba (Ion Gavrilă-Ogoranu, *În Munții Apuseni*, în „Puncte Cardinale”, nr. 12/1991, p. 11).

¹⁶⁷ Într-un memoriu înaintat Tribunalului de Casare de mama lui Radu Ionescu, la 9 noiembrie 1954, prin care cerea eliberarea acestuia, cerere ulterior aprobată, aceasta scria: „Fiul meu după condamnare a fost trimis Penitenciarului Pitești, iar de acolo transferat la Penitenciarul Gherla. În urma regimului la care a fost supus, fiul meu a suferit un șoc mintal” (A.M.J., D.I.M., fond Penal, dosar nr. 232, vol. 4, f. 1). Informațiile referitoare la torturile pe care le-a suferit Radu Ionescu în timpul reeducării de la Pitești, ca și datele similare privindu-i pe Aurel Tiuțiu și Cornel Căliman, ne-au fost furnizate de d-l Mircea Stănescu, căruia îi mulțumim și pe această cale pentru amabilitate.

timpul reeducării din Colonia Peninsula. Ioan Oargă, care trecuse și prin reeducarea de la Pitești, a avut de suportat același fenomen și la Peninsula: „Teroarea începută la Securitate, continuată la Pitești, nu contenea nici aici, pentru a nu permite oamenilor o clipă de răgaz, ca nu cumva să înceapă să reflecteze la ceea ce se întâmplă în jurul lor sau cu ei înșiși”¹⁶⁸. Una dintre victimele regimului de exterminare de la Canal a fost Gheorghe Pascu, care a decedat la scurt timp după ce a fost internat la Poarta Albă¹⁶⁹.

Familiiile celor condamnați au avut și ele mult de suferit. Spre exemplu, toată familia lui Gheorghe Balea a fost strămutată în 1952 în regiunea Galați, restricția fiind ridicată abia în anul 1956¹⁷⁰.

Pedepsele celor trimiși în închisori au fost suplimentate cu fixarea abuzivă a domiciliului obligatoriu în diverse comune din Bărăgan¹⁷¹. De regulă, măsura a fost luată în privința persoanelor care suferiseră condamnări grele și a legionarilor, Securitatea considerând că aceștia „nu au dovedit completă reeducare în timpul detenției”. Domiciliul obligatoriu era fixat în general pe o perioadă cuprinsă între 2 și 4 ani, dar în unele cazuri pedeapsa era prelungită printr-o nouă decizie abuzivă.

Calvarul celor implicați în rezistența anticomunistă nu s-a încheiat însă nici după eliberarea din temnițe. Având statutul de „foști condamnați politici”, acestor persoane le erau refuzate din start anumite locuri de muncă și orașe de domiciliu. În 1951, lt. Vancea Emil din D.R.S. Cluj a respins cererea lui Radu Dumitru de a se muta cu domiciliul în orașul Brașov „întrucât a făcut parte dintr-o organizație subversivă din jud. Alba, a fost cercetat de Serviciul Securității Alba și deci nu putem da avizul de stabilire în orașul Stalin, care este centru industrial”¹⁷². În mod similar, eliberarea din penitenciar a lui Vasile Toma, în 1964, s-a făcut doar cu mențiunea „nu poate fi plasat la locul de muncă avut la arestare, ca învățător, și nici în alte funcții de răspundere sau în întreprinderi de importanță republicană”¹⁷³. Chiar și atunci

¹⁶⁸ *** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 198-199.

¹⁶⁹ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 957, vol. 7, nenumrotat.

¹⁷⁰ Decizia de strămutare a fost luată la 8 iunie 1952, pe motiv că „au făcut politică P.N.T.”, regimul neținând cont nici măcar de vârsta celor strămutați. Au fost trimiși cu domiciliu obligatoriu în com. Șchei, regiunea Galați, următorii membri ai familiei lui Gheorghe Balea: soacra sa, Sofia Andreșel (soția lui Ioan Andreșel, asasinat anterior de Securitate), soția Maria Balea și copiii Sofia (17 ani), Carolina (13 ani), Laura (10 ani) și Liviu (7 ani). Pentru amănunte a se consulta A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 55, vol. 47, f. 856.

¹⁷¹ Abuzurile Comisiei de fixare și ridicare a locului de muncă, subordonată direct lui Gheorghe Pintilie, au fost recunoscute în 1971 chiar de generalul Evghenie Tănase, fost membru al comisiei: „Rolul atribuit acestei comisii era acela ca, în cazurile în care nu existau sau nu se puteau administra suficiente probe de vinovăție pentru ca un cetățean să fie trimis în justiție sau când un condamnat contrarevoluționar eliberat din detenție la termen nu inspira garanția că a renunțat la convingerile sale și deci în libertate putea constitui în continuare un anumit pericol social, se recurgea fie la fixarea domiciliului obligatoriu, fie la internarea lui într-una din coloniile de muncă (...) domiciliul obligatoriu sau colonia de muncă dădea posibilitatea majorării sau prelungirii camuflete a măsurilor privative de libertate, atunci când Codul Penal nu dădea în mod legal această posibilitate (...) obiectivitatea și justețea pe care trebuia să o îmbrace în multe cazuri aplicarea acestor măsuri avea un caracter cu totul relativ, ca să nu spun de-a dreptul subiectiv” (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 107, f. 28-29).

¹⁷² A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 3, f. 225.

¹⁷³ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 64, vol. 6, f. 4.

când reușeau să găsească un loc de muncă, acesta era de multe ori doar temporar, descoperirea „activității subversive” din trecut ducând uneori la concediere. Nu în ultimul rând, trebuie să recunoaștem că Securitatea s-a folosit cu abilitate de tot felul de mici invidii ale persoanelor din jurul foștilor deținuți politici, care nu aveau nici un fel de scrupul în a evidenția trecutul „dușmănos” al acestora pentru a le putea lua astfel locul câștigat prin muncă¹⁷⁴.

În unele cazuri, reinsertia în viața socială, comunizată în totalitate, s-a dovedit a fi imposibilă. Spre exemplu, Ioan Nistor, din com. Întregalde, s-a sinucis la nici două săptămâni de la eliberarea din penitenciar, posibil după ce a văzut că toată averea îi fusese confiscată de către regim¹⁷⁵.

După ispășirea pedepselor, toți cei condamnați au fost urmăriți și șicanați vreme îndelungată de Securitate, fiind supravegheați informativ de organele de represiune în cadrul problemei „foști condamnați”. În marea majoritate a cazurilor, foștilor deținuți le-au fost deschise dosare de urmărire informativă (D.U.I.), Securitatea recrutând numeroși informatori în preajma acestora. Persoanele care locuiau în mediul rural erau urmărite prin intermediul șefilor posturilor de Miliție respective, care aveau atribuții foarte clare în acest sens. Dacă în multe cazuri supravegherea a încetat după o anumită perioadă, îndeosebi în a doua jumătate a anilor '60, unele persoane au fost urmărite informativ până la sfârșitul vieții sau până la căderea regimului¹⁷⁶. Au existat și situații în care foștii rezistenți au continuat criticile la adresa regimului și după eliberarea din detenție, motiv pentru care au fost chemați la Securitate și avertizați¹⁷⁷. În unele cazuri au avut de suferit și fiii acestora (spre exemplu, copiii lui Mihai Florinc), care au fost urmăriți la problema „descendenți de foști condamnați”, fiind considerați de Securitate, chiar și în anii '80, drept o categorie aprioric ostilă regimului comunist¹⁷⁸.

¹⁷⁴ Un caz sugestiv în acest sens este cel al lui Nicolae Hațegan, care în anii '70 era șef de echipă la IJECOOP Alba. În 1972, muncitorii de la această întreprindere au protestat la conducere față de faptul că erau conduși de un fost deținut politic, care pe deasupra nu era nici membru de partid. Informatorii din acest obiectiv au ridicat și ei aceeași obiecție în notele lor către Securitate. În consecință, posibil și după intervenția Securității, a fost înlocuit cu un membru de partid și retrogradat ca simplu muncitor (A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 5.423, vol. 2, f. 67). Pentru măsurile represive luate de Securitate împotriva lui Nicolae Hațegan a se vedea biografia acestuia de la finalul volumului.

¹⁷⁵ A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 5.425, f. 10.

¹⁷⁶ Simion Bulbucan, din com. Benic, a fost supravegheat continuu până la căderea comunismului, deși avea peste 84 de ani, era bolnav și ieșea extrem de rar din casă (A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 5.443).

¹⁷⁷ Între anii 1974-1975, Traian Câmpeanu, fost membru al grupului de rezistență condus de maiorul Nicolae Dabija, și-a manifestat în repetate rânduri nemulțumirea față de politica regimului comunist („a avut manifestări dușmănoase, comentând denigrator unele măsuri întreprinse pe plan intern de către partidul și statul nostru”). El declara față de colegii de muncă de la I.M. Aiud că „muncitorilor li s-au impus norme de muncă pe care nu le pot realiza și astfel sunt plătiți prost, iar țărani sunt robiți în C.A.P., pentru că muncesc degeaba”. Din acest motiv, a fost avertizat de Securitate la 28 aprilie 1975. Măsura a avut efect, deoarece după avertizare acesta și-a încetat criticile, motiv pentru care la data de 3 martie 1979 a fost scos din baza de lucru cu prioritate (A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 5.442, vol. 1, f. 56).

¹⁷⁸ În Raportul pe anul 1984 al Serviciului III din Direcția I, semnat de col. Ciupercă Mihai, șeful acestui serviciu, se preciza: „Analiza activității informativ-operative desfășurate în rândul elementelor care au inițiat, condus sau participat în bande și organizații subversiv-teroriste și modul în care se realizează

Nu trebuie ascuns nici faptul că Securitatea a intenționat și a reușit să recruteze ca agenți chiar pe unii dintre foștii condamnați, care în anumite situații au fost folosiți pentru supravegherea foștilor colegi de detenție. Cu toate acestea, din cercetările efectuate până în prezent rezultă că numărul acestor informatori a fost foarte mic, sub 3% din totalul celor arestați și condamnați. De asemenea, în marea lor majoritate, aceștia au fost practic obligați să colaboreze cu Securitatea, fiind recrutați prin șantaj, speculându-se trecutul lor de foști condamnați, care-i făcea foarte vulnerabili în fața organelor de represiune, la care se adăugau și alte amenințări (eliminarea copiilor din școli, de pildă). Astfel, în *Raportul cu propunerea de recrutare* a lui Ioan Călin se precizau următoarele: „Susnumitul urmează a fi recrutat pe bază de material compromișător (...) exploatăndu-se faptul că susnumitul a fost membru F.D.C., a fost condamnat la un an pentru omisiune de denunț, precum și de faptul că un copil al său este elev la școala profesională din Codlea”¹⁷⁹. În aceste condiții, putem opina că practic unele dintre aceste persoane au fost încă o dată victime ale Securității și ale regimului dictatorial din țară. Până acum nu am identificat nici un caz în care vreunul dintre informatorii proveniți din rândul foștilor condamnați din organizația Dabija să fi fost recompensat de Securitate cu bani sau cu alte foloase, la care se adaugă și faptul că majoritatea notelor informative furnizate de aceștia au fost pur formale.

Ținem astfel să evidențiem comportamentul exemplar al țăranilor români, atât în temnițele comuniste, cât și în fața presiunilor Securității după eliberarea din detenție, mai ales dacă îl comparăm cu cel al intelectualilor, în rândul cărora cedările au fost mult mai numeroase și, din nefericire, mult mai grave. Desigur, în cazul celor din urmă, eforturile Securității pentru a-i atrage la colaborare au fost mai intense și mai complexe, miza fiind mult mai mare.

Cu toate acestea, în viziunea conducerii Securității, supravegherea informativă a foștilor participanți la rezistență nu se efectua la amploarea dorită, numărul persoanelor urmărite calificat fiind considerat mult prea mic față de cel al persoanelor condamnate pentru această activitate¹⁸⁰. De asemenea, Securitatea județului Alba era criticată în raportul Direcției I pe anul 1985, precizându-se faptul că ofițerii care-i supravegheau pe foștii condamnați aveau mai multe minusuri în activitatea lor: urmărirea nu se desfășura calificat, informațiile obținute nu erau de profunzime, dădeau dovadă de „tendință de formalism în realizarea planului de recrutare”, sursele folosite erau „fără posibilități” etc.¹⁸¹. Aceste deficiențe în supravegherea foștilor deținuți politici nu au fost înlăturate nici în anii următori,

controlul informativ asupra descendenților foștilor condamnați a oferit, pentru întregul aparat din problemă, concluzii operative de natură să ducă la înțelegerea în mod realist a pericolului social pe care îl reprezintă persoanele din această categorie, necesitatea îmbunătățirii cunoașterii pentru neutralizarea oricărei încercări de activitate dușmănoasă” (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 131, vol. 1, f. 60).

¹⁷⁹ A.C.N.S.A.S., fond Rețea, dosar nr. 1.216, f. 31.

¹⁸⁰ Într-un raport al Direcției I, din noiembrie 1984, se arăta că „datorită lipsei unor informații de profunzime, numărul elementelor cuprinse în priorități de către securitățile Alba (...) este redus, deși pe teritoriul județelor respective există un număr apreciabil de persoane fost condamnate”. Într-un alt raport se preciza și faptul că la Securitatea județului Alba existau deficiențe „în activitatea de instruire și dirijare a rețelei informative” din rândul „elementelor care au inițiat, condus sau participat în bande și organizații subversiv-teroriste” (F. Dobre – coord., *Securitatea 1967-1989...*, p. 660, 677).

¹⁸¹ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 31, f. 122.

într-o *Informare* a Direcției I din anul 1986 arătându-se că organele de Securitate din județul Alba „nu desfășoară în toate cazurile o activitate informativ-operativă corespunzătoare în rândul persoanelor potențial periculoase din această categorie, în locurile și mediile prioritare”¹⁸².

În încheiere, nu putem decât să ne manifestăm întreaga noastră apreciere pentru aceste persoane care au încercat să se opună instaurării dictaturii comuniste în România. Desigur, șansele lor de reușită erau practic nule, în condițiile prezenței trupelor sovietice în țară și mai ales a lipsei oricărui ajutor extern. Această lipsă de șanse valorizează însă cu atât mai mult acțiunile foștilor participanți la mișcarea de rezistență. Ne raliem cu totul unei opinii exprimate de istoricul Zoe Petre, conform căreia rezistența anticomunistă din țara noastră a fost una a țăranilor, o categorie care nu se bucură de o mare vizibilitate, acesta fiind și unul dintre motivele pentru care acest fenomen este mult mai puțin cunoscut în Occident în comparație cu mișcările intelectuale din Polonia, Ungaria sau Cehoslovacia. Chiar și în România, atunci când se vorbește de încercările de împotrivire ale unor persoane față de regim, de multe ori accentul este pus pe intelectualii dizidenți din ultimii ani ai dictaturii, fiind deseori neglijate suferința și activitatea zecilor de persoane implicate în rezistența armată anticomunistă, care trăiesc astăzi și se sting în anonimitate.

Ne exprimăm speranța că unele dintre viitoarele studii și lucrări vor trata și acest aspect și se vor opri asupra destinului individual al cât mai multor participanți la mișcarea de rezistență armată anticomunistă, în încercarea de a scoate la iveală motivele care i-au determinat spre acest pas, acțiunile plănuite și eșecurile acestora, suferințele pe care le-au îndurat în anchetă și detenție, dar și anii de supraveghere continuă din partea Securității după ieșirea din închisoare.

Liviu Pleșa

¹⁸² F. Dobre – coord., *Securitatea 1967-1989...*, p. 688.

Notă asupra ediției

În decursul cercetărilor am consultat fonduri documentare din Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, Arhiva Ministerului de Justiție – Direcția Instanțelor Militare, Arhiva Ministerului de Interne, Arhivele Naționale Istorice Centrale și Arhivele Militare Române.

Volumul cuprinde aproape exclusiv documente create de fosta Securitate, la care am adăugat și documente întocmite de organele de Jandarmerie sau de justiție militară. În privința tipurilor de documente, au fost incluse: ordine, referate, rapoarte și sinteze informative, declarații și procese verbale de anchetă, note informative, adrese, sentințe etc.

Imensa majoritate a documentelor sunt inedite. Documentul nr. 70 a mai fost publicat în volumul Florica Dobre – coord., Florian Banu, Camelia Duică, Silviu B. Moldovan, Elis Neagoe-Pleșa, Liviu Țăranu, „Bande, bandiți, eroi”. *Grupurile de rezistență și Securitatea (1948-1968)*, Editura Enciclopedică, București, 2003, p. 56-58, însă considerăm că acesta se integrează în tematica prezentului volum. De asemenea, fragmente din unele documente au fost citate de diferiți cercetători în lucrările lor.

De regulă, redactarea documentelor a respectat cât mai fidel textul original. Au fost operate tacit modificările impuse de normele ortografice actuale sau acolo unde formularea îngreuna înțelegerea sensului frazei. Greșelile evidente de stenografiere și dactilografiere au fost corectate fără a se marca acest fapt în text. Au fost păstrate însă greșelile de ortografie, pentru a evidenția nivelul precar de educație al unora dintre angajații Securității (spre exemplu aceea conform căreia un conflict între U.R.S.S. și S.U.A. era „eminent”).

Corecțiile și intervențiile în text au fost semnalate cu litere italice între paranteze pătrate. Lipsurile în document au fost semnalate în subsolul paginii. În unele cazuri informațiile au fost întregite cu ajutorul notelor de subsol.

În cazul localităților, au fost păstrate denumirile corespunzătoare împărțirii administrative din perioada respectivă, chiar dacă în prezent unele județe nu mai există (spre exemplu Turda și Târnava Mică), iar unele localități au statutul de sat sau oraș și nu cel de comună.

Redactarea fișelor biografice ale persoanelor implicate în rezistență s-a făcut preponderent pe baza datelor descoperite în dosarele de cercetări penale întocmite de Securitate. Pentru corectarea erorilor s-a consultat cu bune rezultate volumul *** *Noi nu am avut tinerețe. Cronica rezistenței anticomuniste. 1945-1989*, ediția a II-a, A.F.D.P.R. Filiala Alba, Editura „Altip”, Alba Iulia, 2005.

Fișele biografice ale cadrelor de Securitate și Miliție au fost întocmite de regulă pe baza documentelor consultate în Arhiva C.N.S.A.S. și în Arhiva M.I. Pentru completarea acestora s-au folosit Doina Jela, *Lexiconul negru. Unelte ale represiunii comuniste*, Editura Humanitas, București, 2001, și Marius Oprea, *Banalitatea răului. O istorie a Securității în documente 1949-1989*, Editura Polirom, Iași, 2002. De un mare ajutor au fost și datele obținute prin amabilitatea Direcției Investigații din cadrul C.N.S.A.S.

Lista abrevierilor

a.c. – anul curent
A.C.N.S.A.S. – Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității
al. – aliniatul
A.M.I. – Arhiva Ministerului de Interne
A.M.J., D.I.M. – Arhiva Ministerului de Justiție, Direcția Instanțelor Militare
A.M.R. – Arhivele Militare Române
A.N.I.C. – Arhivele Naționale Istorice Centrale
art. – articolul
av. – avocat
cal. –calibru
C.C. – Comitetul Central
c.d. – cadru disponibil
C.F.R. – Căile Ferate Române
C.J.M. – Codul Justiției Militare
C.M. – Colonia de Muncă
col. – colonel
com. – comuna
C.P. – Codul Penal
cpt. – căpitan
ctg. – contingentul
D.G.S.P. – Direcția Generală a Securității Poporului
D.G.S.S. – Direcția Generală a Securității Statului
D.L. – Decretul Lege
D.M.R.U. – Direcția Management Resurse Umane
D.O. – domiciliu obligatoriu
dos. – dosarul
dr. – doctor
D.R.S. – Direcția Regională de Securitate
D.R.S.P. – Direcția Regională a Securității Poporului
D.R.S.S. – Direcția Regională a Securității Statului
D.S.C. – Direcția Securității Capitalei
D.U.I. – dosar de urmărire informativă
E.C.P. – Educație Culturală și Propagandă
f. – fila
F.D.C. – Frăția de Cruce
G.A.S. – Gospodăria Agricolă de Stat
I.J. – Inspectoratul Județean
I.S.J. – Inspectoratul de Securitate Județean
I.T.A. – Întreprinderea de Transporturi Auto
î.c. – închisoare corecțională
jud. – județul
L. – Legea
L.A.M. – Liga Ardeleană a Motșilor

lit. – litera
lt. – locotenent
M.A.I. – Ministerul Afacerilor Interne
maj. – major
M.A.N. – Marea Adunare Națională
M.Ap.N. – Ministerul Apărării Naționale
M.I. – Ministerul de Interne
mr. – maior
M.S.S. – Ministerul Securității Statului
M.St.M. – Marele Stat Major
nr. – numărul
ord. – ordinul
P.C.R. – Partidul Comunist Român
P.C.dR. – Partidul Comunist din România
pct. – punctul
plt. – plutonier
P.M.R. – Partidul Muncitoresc Român
P.N.P. – Partidul Național Popular
P.N.Ț. – Partidul Național Țărănesc
p.p. – prevăzută și pedepsită
P.S.D. – Partidul Social Democrat
Reg. – Regimentul
R.P.R. – Republica Populară Română
S.I.G. – supraveghere informativă generală
S.J.S.P. – Serviciul Județean al Securității Poporului
S.M.T. – Stațiunea de Mașini și Tractoare
S.O. – supraveghere operativă
srg. – sergent
S.S.I. – Serviciul Special de Informații
St. – Sentința
str. – strada
T.F. – transporturi feroviare
T.M. – Tribunalul Militar
T.O. – tehnică operativă
tov. – tovarășul
T.U.N.Ț. – Tineretul Universitar Național Țărănesc
U.A.E.R. – Uniunea Asociațiilor Elevilor din România
U.F.D.R. – Uniunea Femeilor Democrate din România
U.M. – Unitate de Muncă
U.N.S.R. – Uniunea Națională a Studenților din România
U.R.S.S. – Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste
U.T.C. – Uniunea Tineretului Comunist
U.T.C.dR. – Uniunea Tineretului Comunist din România
U.T.M. – Uniunea Tineretului Muncitoresc
vol. – volumul

Lista documentelor

1. **1946 august 6.** Notă informativă întocmită de Postul de jandarmi Mihalț asupra activității lui Aurel Cerghidean
2. **1948 octombrie 18.** Raport al Biroului Securității Poporului Câmpeni către S.J.S.P. Turda privind predica ținută în biserică de preotul greco-catolic Nicolae Bucea
3. [**1948 decembrie**]. Scrisoare adresată de Mihai Angheluță lui Nicolae Dabija cuprinzând informații cu caracter politic și militar
4. **1949 ianuarie 8.** Notă informativă referitoare la Gheorghe Oprița primită de Biroul Securității Poporului Cugir de la S.J.S.P. Hunedoara
5. **1949 ianuarie 19.** Raport al Biroului Securității Poporului Câmpeni către S.J.S.P. Turda asupra activității informative depuse pentru arestarea lui Traian Ihuț, Nicolae Salagea și Constantin Vodă
6. **1949 ianuarie 20.** Raport al S.J.S.P. Turda către D.R.S.P. Cluj privind supravegherea informativă a „fugarilor politici” din zona comunei Bistra
7. **1949 februarie 21.** Raport al Biroului Securității Poporului Câmpeni către S.J.S.P. Turda asupra măsurilor operative preconizate a se lua pentru prinderea lui Traian Ihuț, cu propunerea de răpire a familiei acestuia
8. **1949 februarie 21.** Programul unei zile de instrucție militară redactat de maiorul Dabija pentru membrii organizației
9. **1949 [februarie].** Proiect intitulat *Scopul Corpului de Haiduci*, întocmit de Nicolae Dabija
10. **1949 [februarie].** *Datoriile Haiducului* redactate de maiorul Nicolae Dabija
11. **1949 [februarie].** Program de instrucție întocmit de maiorul Nicolae Dabija pentru pregătirea militară a membrilor organizației
12. **1949 [februarie].** Instrucțiuni date de Nicolae Dabija membrilor organizației din Muntele Mare
13. **1949 [februarie].** Programul de organizare al Frontului Apărării Naționale conceput de maiorul Nicolae Dabija
14. **1949 februarie 26.** Ordin al D.R.S.P. Sibiu către S.J.S.P. Târnava Mică referitor la desfășurarea cercetărilor pentru descoperirea armamentului deținut de Simion Ordeanu și Ioan Breazu
15. **1949 martie 1.** *Proclamația Frontului Apărării Naționale* redactată de Nicolae Dabija
16. **1949 martie 2.** Sinteză întocmită de Nicolae Dabija cuprinzând informațiile obținute de membrii organizației
17. [**1949 martie 3**]. Interogatoriu luat de Nicolae Dabija maiorului Emil Oniga la Muntele Mare, pentru descoperirea activității acestuia de informator al Securității
18. [**1949 martie 3**]. Interogatoriu luat la Muntele Mare de Nicolae Dabija lui Traian Mihălțan pentru a descoperi activitatea de informator al Securității a lui Emil Oniga
19. **1949 martie 3.** Formula jurământului întocmit de Nicolae Dabija, ce urma să fie depus de toți membrii organizației la 4 martie 1949

20. **1949 martie 3.** Radiogramă a D.R.S.P. Cluj către D.G.S.P. referitoare la arestarea lui Avram Ihuț și la începerea operațiilor pentru descoperirea grupului condus de Nicolae Dabija
21. **1949 martie 4.** Ordin al D.G.S.P. prin care se cere D.R.S.P. Cluj anchetarea lui Avram Ihuț pentru a afla unde se află organizația de rezistență
22. **1949 martie 4.** Raport de activitate al plutonierului major de Securitate Octavian Vociu asupra desfășurării luptei de la Muntele Mare
23. **1949 martie 4.** Proces-verbal de percheziționare a lui Augustin Rațiu în momentul arestării acestuia
24. **1949 martie 4.** Proces-verbal de percheziționare a lui Gheorghe Oprîța în momentul arestării acestuia
25. **1949 martie 5.** Notă telefonică transmisă de D.R.S.P. Cluj către D.G.S.P. privind rezultatul luptei de la Muntele Mare
26. **1949 martie 5.** Telegramă a D.R.S.P. Cluj către D.G.S.P. referitoare la desfășurarea acțiunii de la Muntele Mare
27. **1949 martie 5.** Declarația locotenent-colonelului Iancu Bocan, informator al Securității, privind activitatea dusă de el pentru descoperirea grupului condus de Nicolae Dabija
28. **1949 [martie].** Notă informativă redactată de maiorul Emil Oniga referitor la activitatea depusă de el pentru descoperirea organizației condusă de Nicolae Dabija
29. **1949 martie 5.** Declarație autobiografică dată în anchetă la S.J.S.P. Turda de Traian Mihăițan
30. **1949 martie 7.** Raport al S.J.S.P. Turda către D.R.S.P. Cluj referitor la prinderea grupului Dabija
31. **1949 martie 7.** Raport al S.J.S.P. Turda către D.R.S.P. Cluj privind acțiunea de la Muntele Mare
32. **1949 martie 7.** Raport al Biroului Securității Poporului Câmpeni către S.J.S.P. Turda referitor la desfășurarea acțiunii de la Muntele Mare și arestarea unor sprijinitori ai organizației
33. **1949 martie 8.** Notă a D.G.S.P. cuprinzând raportul D.R.S.P. Sibiu referitor la acțiunile duse pentru prinderea lui Nicolae Dabija și a fraților Macavei după atacul de la Muntele Mare
34. **1949 martie 8.** Adresă a D.R.S.P. Cluj către S.J.S.P. Turda cuprinzând instrucțiunile date pentru anchetarea celor arestați pe Muntele Mare
35. **1949 martie 9.** Proces-verbal de constatare întocmit de Crăciun Gheorghe privind desfășurarea luptei din Valea Tibrului, soldată cu uciderea lui Ștefan Popa, Cornel Pascu și Nicolae Moldovan și cu arestarea lui Alexandru Maxim și Ioan Scridon
36. **1949 martie 9.** Declarație dată în anchetă la D.R.S.P. Cluj de Alexandra Pop referitoare la întreaga sa activitate
37. **1949 martie 10.** Sintează înaintată lui Gheorghe Gheorghiu-Dej cuprinzând rezultatul primelor cercetări efectuate asupra organizației lui Dabija
38. **1949 [martie].** Notă a D.G.S.P. privind desfășurarea luptei de la Mesentea, în cursul căreia au fost uciși Traian Gligor și Traian Mârza

39. **1949 martie 12.** Referat întocmit de Direcția a V-a privind arestarea lui Nicolae Nițescu și documentele găsite asupra acestuia („Informațiuni de ordin intern” și numele codificat al județelor)
40. **1949 martie 12.** Declarație autobiografică dată în anchetă la S.J.S.P. Turda de Ioan Scridon
41. **1949 martie 14.** Raport al Direcției Securității Capitalei privind uciderea lui Nicolae Macavei
42. **1949 martie 14.** Raport al D.R.S.P. Sibiu către D.G.S.P. privind arestările efectuate și armamentul confiscat în urma operațiunilor efectuate împotriva organizațiilor de rezistență din jud. Alba
43. **1949 martie 14.** Raport al Biroului Securității Poporului Câmpeni către S.J.S.P. Turda referitor la activitatea informativă depusă pentru prinderea lui Nicolae Salagea
44. **1949 martie 15.** Notă întocmită de căpitanul Constantin Popescu, anchetator în cadrul Direcției a V-a, prin care se cere arestarea lui Mihai Angheluță, Ioan Carra și Titus Ceaușu
45. **1949 martie 16.** Ordin al Direcției a V-a către D.R.S.P. Cluj cuprinzând instrucțiunile date pentru anchetarea persoanelor arestate din grupul Dabija
46. **1949 martie 17.** Declarație dată în anchetă la S.J.S.P. Turda de Traian Câmpeanu referitoare la întreaga activitate desfășurată de el în grupul Dabija
47. **1949 martie 17.** Raport al S.J.S.P. Turda către D.R.S.P. Cluj privind anchetarea lui Gheorghe Mai și a elevilor Ovidiu Purcariu, Ioan Purcariu și Ioan Turcu, arestați în timp ce încercau să ajungă la organizația din Muntele Mare
48. [**1949 martie**]. Raport adresat lui Gheorghe Gheorghiu-Dej cuprinzând un document descoperit asupra lui Nicolae Macavei în care acesta arată că ar fi avut ocazia de a-l asasina pe liderul P.M.R., împreună cu Ana Pauker
49. **1949 martie 21.** Raport al S.J.S.P. Târnava Mică referitor la implicarea lui Simion Ordeanu în organizația „Fii Cerului”
50. **1949 martie 22.** Referat cuprinzând rezultatul verificărilor efectuate de D.G.S.P. în arhive pentru a afla date despre Traian Macavei
51. **1949 martie 23.** Declarație dată de informatorul Diniș Aron la Biroul Securității Poporului Câmpeni referitoare la contribuția sa la prinderea lui Nicolae Dabija
52. **1949 martie 23.** Declarație dată de plutonierul major de Securitate Mihai Nicoară privind măsurile luate la aflarea prinderii lui Nicolae Dabija
53. **1949 martie 23.** Proces-verbal întocmit de plutonierul major de Securitate Copilu Gavrilă referitor la obiectele găsite asupra lui Nicolae Dabija la percheziție
54. **1949 martie 23.** Declarație dată de Nicolae Dabija în anchetă la S.J.S.P. Turda privind întreaga activitate desfășurată
55. **1949 martie 23.** Raport al D.R.S.P. Cluj către D.G.S.P. cuprinzând rezultatul cercetărilor și arestărilor efectuate până în acel moment
56. **1949 martie 24.** Raport al D.R.S.P. Cluj către D.G.S.P. referitor la arestarea maiorului Nicolae Dabija
57. **1949 martie 25.** Declarație dată în anchetă de maiorul Nicolae Dabija referitoare la legăturile sale cu generalul Dumitru Petrescu

58. **1949 martie 25.** Notă întocmită de căpitanul Constantin Popescu referitoare la cercetările efectuate pentru descoperirea atelierelor unde a fost comandată executarea percutoarelor
59. **1949 martie 28.** Notă a Direcției a V-a prin care se cerea arestarea generalului Dumitru Petrescu
60. **1949 martie 30.** Raport al Biroului Securității Poporului Câmpeni către S.J.S.P. Turda cuprinzând procesul-verbal al cercetărilor efectuate asupra persoanelor care au ajutat grupul condus de Dabija
61. **1949 martie 31.** Raport al S.J.S.P. Turda către D.R.S.P Cluj referitor la arestările efectuate din rândul membrilor grupului de rezistență și a sprijinitorilor acestora
62. **1949 martie 31.** Raport al D.R.S.P. Cluj către D.G.S.P. privind arestările efectuate în rândul membrilor organizației Dabija
63. [**1949 martie**]. Tabel întocmit de căpitanul Mihai Kovács, șeful S.J.S.P. Turda, privind armamentul și materialele descoperite în cabana de la Muntele Mare
64. **1949 aprilie 6.** Extras din procesul-verbal de anchetă întocmit de D.R.S.P. Oradea referitor la grupul organizat de sergentul Ioan Popa în cadrul Regimentului 9 Cavalerie Oradea
65. **1949 aprilie 16.** Referat întocmit de Direcția a V-a referitor la arestarea persoanelor din București care au sprijinit organizația lui Dabija și primele declarații ale acestora
66. **1949 aprilie 16.** Proces-verbal de cercetare întocmit de S.J.S.P. Târnava Mică referitor la anchetarea lui Simion Ordeanu
67. **1949 aprilie 20.** Ordin al D.G.S.P. adresat D.R.S.P. Oradea prin care se cere trimiterea în judecată a lotului Ioan Popa, cu instrucțiuni de refacere a procesului-verbal de anchetă
68. **1949 aprilie 20.** Proces-verbal de predare-primire prin care Biroul Securității Poporului Câmpeni înainta organizației U.F.D.R. din plasa Câmpeni obiectele confiscate abuziv de la părinții lui Traian Ihuț
69. **1949 aprilie 29.** Declarație dată în anchetă la S.J.S.P. Turda de Gheorghe Oprița referitoare la activitatea sa anticomunistă anterioară intrării în organizația condusă de Dabija
70. **1949 mai 5.** Procesul-verbal al ședinței M.A.I. referitoare la pregătirea „procesului bandelor teroriste din munți”
71. **1949 [mai].** Chestionar cuprinzând întrebările ce urmau să-i fie adresate lui Nicolae Dabija de anchetatorii Direcției a V-a
72. **1949 mai 5.** Autobiografie dată de Nicolae Dabija în anchetă la Direcția a V-a
73. **1949 mai 5.** Declarație dată în anchetă la Direcția a V-a de Nicolae Dabija privind întreaga sa activitate anticomunistă
74. **1949 mai 7.** Adresă a D.R.S.P. Timișoara către D.R.S.P Cluj referitoare la maiorul Ioan Oprean și legăturile acestuia cu Nicolae Dabija
75. **1949 mai 7.** Autobiografie dată în anchetă la Direcția a V-a de Titus Onea
76. **1949 mai 8.** Referat întocmit de căpitanul S. Antoniu privind rezultatul cercetărilor efectuate asupra maiorului Nicolae Dabija și modalitățile de continuare a anchetei
77. **1949 mai 8.** Declarație dată în anchetă la București de Alexandru Maxim privind întreaga sa activitate din anii 1948-1949

78. **1949 mai 8.** Referat întocmit de Direcția a V-a privind rezultatul cercetărilor efectuate asupra lui Ioan Scridon
79. **1949 mai 8.** Referat întocmit de locotenentul Cristian T. Petrache din Direcția a V-a cuprinzând activitatea lui Silvestru Bolfea și propunerea de a fi folosit ca martor în proces
80. **1949 mai 8.** Referat întocmit de Direcția a V-a privind rezultatul cercetărilor efectuate asupra lui Titus Onea
81. **1949 mai 8.** Referat întocmit de Direcția a V-a referitor la rezultatul cercetărilor privindu-l pe Ionel Robu
82. **1949 mai 8.** Referat întocmit Direcția a V-a asupra întregii activități a lui Alexandru Maxim
83. **1949 mai 9.** Autobiografie dată în anchetă la Direcția a V-a de Ioan Scridon
84. **1949 mai 10.** Declarație dată în anchetă de Nicolae Dabija privind desfășurarea atacului asupra Percepției din Teiuș și modul cum au fost folosiți banii luați
85. **1949 mai 10.** Declarație dată în anchetă de Nicolae Dabija referitoare la scopurile și planurile de viitor ale organizației sale
86. **1949 mai 10.** Declarație dată în anchetă de Ionel Robu referitoare la activitatea sa de reorganizare a P.N.Ț. în județul Alba
87. **1949 mai 11.** Declarație dată în anchetă de Nicolae Dabija referitoare la formularul codat conceput de el pentru culegerea de informații
88. **1949 mai 11.** Declarație dată în anchetă de Nicolae Dabija privind redactarea manifestelor și modul cum intenționa să le răspândească
89. **1949 mai 11.** Declarație dată în anchetă de Nicolae Dabija privind scopul pentru care a redactat „Statutul” organizației
90. **1949 mai 11.** Declarație dată în anchetă la Direcția a V-a de Alexandru Maxim referitoare la participarea sa la atacul asupra Percepției din Teiuș
91. **1949 mai 11.** Declarație dată în anchetă de Titus Onea referitoare la desfășurarea atacului de la Muntele Mare
92. **1949 mai 11.** Autobiografie dată în anchetă de Silvestru Bolfea
93. **1949 mai 12.** Declarație dată în anchetă de Nicolae Dabija privind încercările sale de a intra în contact cu Misiunea Americană de la București în vederea obținerii de ajutoare pentru organizația sa
94. **1949 mai 12.** Declarație dată în anchetă de Nicolae Dabija referitoare la motivele care l-au determinat să treacă la rezistență anticomunistă armată
95. **1949 mai 12.** Declarație dată în anchetă de Ioan Scridon privind armamentul deținut de fiecare persoană din organizație în timpul luptei de la Muntele Mare
96. **1949 mai 12.** Declarație dată în anchetă de Ioan Scridon referitoare la desfășurarea atacului de la Muntele Mare
97. **1949 mai 12.** Declarație dată în anchetă de Ioan Scridon privind lupta de la Valea Tibrului și prinderea lui de către Securitate
98. **1949 mai 12.** Declarație dată în anchetă de Titus Onea referitoare la activitatea sa în cadrul grupului
99. **1949 mai 13.** Raport al unui informator de celulă referitor la starea de spirit a lui Alexandru Maxim în timpul anchetei de la București
100. **1949 mai 16.** Autobiografie dată în anchetă la D.R.S.P. Sibiu de Augustin Rațiu

101. **1949 mai 16.** Raport al căpitanului Samuel Antoniu către D.G.S.P. referitor la măsurile luate pentru desfășurarea anchetei și procesului grupului Dabija
102. **1949 mai 16.** Raport al S.J.S.P. Turda către D.G.S.P. referitor la modul de folosire a informatorilor pentru descoperirea organizației și arestarea lui Dabija și nemulțumirile acestora față de recompensele primite
103. **1949 mai 17.** Autobiografie dată în anchetă la D.R.S.P. Sibiu de Traian Mihălțan
104. **1949 mai 18.** Declarație dată în anchetă de Emil Dalea asupra planului de a-l asasina pe secretarul organizației P.M.R. din com. Mihălț
105. **1949 mai 18.** Declarație dată în anchetă la D.R.S.P. Sibiu de Mihai Angheluță privind legăturile pe care le-a avut cu Nicolae Dabija
106. **1949 mai 19.** Declarație dată în anchetă la D.R.S.P. Sibiu de Traian Mihălțan referitoare la motivele care l-au determinat să intre în organizația condusă de Dabija
107. **1949 mai 20.** Declarație dată în anchetă la D.R.S.P. Sibiu de Nicolae Nițescu privind întreaga sa activitate pentru ajutorarea organizației lui Dabija
108. **1949 mai 30.** Raport al Biroului Securității Poporului Câmpeni către S.J.S.P. Turda referitor la arestarea lui Constantin Vodă
109. **1949 mai 30.** Raport al D.R.S.P. Sibiu către D.G.S.P. prin care se cere aprobarea pentru reținerea ca ostatică a Eugeniei Bumbaș, soră cu frații Macavei, până la arestarea acestora
110. **1949 mai 30.** Raport al Direcției Securității Capitalei cuprinzând date privind-l pe generalul Dumitru Petrescu
111. **1949 iunie 5.** Raport al D.R.S.P. Sibiu către D.G.S.P. referitor la starea generală a persoanelor arestate în lotul Dabija, la desfășurarea anchetei și pregătirea procesului
112. **1949 iunie 10.** Raport al D.R.S.P. Sibiu către D.G.S.P. referitor la urmărirea informativă a lui Dabija în timpul anchetei
113. **1949 iunie 13.** Referat întocmit de Direcția a V-a privind rezultatul cercetărilor efectuate asupra organizației Dabija
114. **1949 iunie 13.** Raport al S.J.S.P. Turda către D.R.S.P. Cluj asupra arestării și anchetării lui Constantin Vodă
115. **1949 iunie 30.** Notă a căpitanului Popescu Constantin cuprinzând un raport al D.R.S.P. Sibiu referitor la punerea în libertate a persoanelor reținute ca ostatici pentru prinderea fraților Macavei
116. **1949 iulie 1.** Notă informativă privind starea de spirit a lui Radu Anton Ionescu în timpul detenției la D.R.S.P. Sibiu, cu rezoluția lui Gheorghe Crăciun pentru influențarea acestuia cu ajutorul unor promisiuni
117. [**1949 iulie**]. Referat întocmit de căpitanul Cosma Alexandru privind rezultatul cercetărilor preliminare asupra lotului Dabija
118. **1949 iulie 28.** Autobiografie dată în anchetă la S.J.S.P. Alba de către Ioan Oargă
119. **1949 iulie 29.** Declarație dată în anchetă la D.R.S.P. Sibiu de Nicolae Nițescu referitoare la rolul său în cadrul organizației
120. **1949 iulie 29.** Declarație dată în anchetă la S.J.S.P. Alba de Alexandru Cătălina referitoare la „ajutorul” pe care l-a dat organizației

121. **1949 iulie 30.** Declarație dată în anchetă la S.J.S.P. Alba de Ioan Boia, privind cumpărăturile pe care le-a făcut pentru organizație
122. **1949 iulie 30.** Declarație dată în anchetă la S.J.S.P. Alba de Simion Moldovan privind motivele intrării în organizație și activitatea desfășurată
123. **1949 august 1.** Autobiografie dată în anchetă la D.R.S.P. Sibiu de Alexandra Pop
124. **1949 august 1.** Autobiografie dată în anchetă la D.R.S.P. Sibiu de Mihai Angheluță
125. **1949 august 1.** Autobiografie dată în anchetă la D.R.S.P. Sibiu de Gheorghe Oprea
126. **1949 august 1.** Autobiografie dată în anchetă la S.J.S.P. Alba de Ioan Carra
127. **1949 august 1.** Raport al S.J.S.P. Turda către D.R.S.P. Cluj privind desfășurarea unei acțiuni pentru prinderea fraților Macavei
128. [**1949 august**]. Declarația milițianului Popa Cornel referitoare la lupta cu frații Macavei în com. Mușca
129. **1949 august 3.** Raport al S.J.S.P. Turda către D.R.S.P. Cluj referitor la urmările luptei din com. Mușca cu frații Macavei
130. **1949 august 3.** Declarație dată în anchetă la D.R.S.P. Sibiu de Nicolae Nițescu referitoare la încercările de confecționare a avertizoarelor comandate de Nicolae Dabija
131. **1949 august 3.** Declarație dată în anchetă de Dumitru Fuga referitoare la întreaga sa activitate anticomunistă
132. **1949 [august]**. Fișă întocmită de S.J.S.P. Alba cuprinzând datele de identificare ale lui Dumitru Fuga și propunerea de trimitere în justiție
133. **1949 august 4.** Autobiografie dată în anchetă la S.J.S.P. Alba de Titus Ceaușu
134. **1949 august 5.** Declarație dată în anchetă la D.R.S.P. Sibiu de Iosif Țălnaru privind „promisiunile” făcute lui Dumitru Măgureanu și Ioan Oargă că le va da armament
135. **1949 august 6.** Declarație dată în anchetă la D.R.S.P. Sibiu de Mihai Angheluță privind relațiile sale cu Ioan Carra și Titus Ceaușu
136. **1949 august 6.** Proces-verbal întocmit de căpitanul Cosma Alexandru privind încheierea cercetărilor asupra lotului Dabija
137. [**1949 august**]. Referat întocmit de căpitanul Cosma Alexandru cuprinzând „elementele de identificare” ale lui Nicolae Dabija și propunerea de trimitere în justiție
138. **1949 august 7.** Raport al S.J.S.P. Turda către D.R.S.P. Cluj referitor la asasinarea lui Constantin Vodă și Victor Marc
139. [**1949 august**]. Raport al D.R.S.P. Sibiu referitor la rezultatul anchetării lotului Dabija, cu rezoluția lui Gheorghe Pintilie asupra pedepselor la care să fie condamnate persoanele trimise în justiție
140. **1949 august 15.** Proces-verbal întocmit de D.R.S.P. Sibiu privind încheierea cercetărilor asupra lotului Ionel Robu
141. **1949 august 15.** Declarație dată în anchetă la D.R.S.P. Sibiu de Nicolae Dabija referitoare la toate persoanele cu care a colaborat în cadrul organizației de rezistență
142. **1949 august 15.** Declarație dată în anchetă la D.R.S.P. Sibiu de Mihai Angheluță privind informațiile politice și militare trimise de el lui Dabija

143. **1949 august 15.** Declarație dată la S.J.S.P. Alba de percepătorul Titus Ciortea privind desfășurarea atacului asupra Percepției Fiscale din Teiuș
144. **1949 august 15.** Declarație dată la S.J.S.P. Turda de martorul Râștei Avram privind contribuția lui la prinderea maiorului Dabija
145. **1949 august 18.** Proces-verbal întocmit de D.R.S.P. Sibiu referitor la încheierea cercetărilor asupra lotului Alexandru Maxim
146. **1949 august 25.** Proces-verbal întocmit de căpitanul Cosma Alexandru referitor la încheierea cercetărilor asupra lotului Mărgineanu
147. **1949 august 31.** Declarație dată în anchetă de Petru Pascu asupra activității sale de sprijinire a grupului Dabija
148. **1949 septembrie 9.** Proces-verbal întocmit de D.R.S.P. Sibiu referitor la încheierea cercetărilor privind lotul Petru Pascu
149. **1949 septembrie 12.** Referat al Direcției a V-a privind trimiterea în justiție a lotului Alexandru Maxim
150. **1949 septembrie 12.** Referat al Direcției a V-a asupra trimiterii în justiție a lotului Petru Mărgineanu
151. **1949 septembrie 13.** Referat al Direcției a V-a asupra trimiterii în judecată a lotului Ionel Robu
152. **1949 septembrie 19.** Declarație dată în anchetă la S.J.S.P. Alba de Ștefan Pușcașiu referitoare la legăturile sale cu Ștefan Popa, Traian Mihălțan și soții Maier
153. **1949 septembrie 20.** Raport al D.R.S.P. Sibiu referitor la arestarea lui Traian Macavei
154. **1949 septembrie 20.** Declarație dată în anchetă la D.R.S.P. Sibiu de Nicolae Dabija referitoare la desfășurarea luptei de la Muntele Mare și a atacului asupra Percepției Fiscale din Teiuș
155. **1949 septembrie 23.** Raport al D.R.S.P. Sibiu către D.G.S.P. referitor la rezultatul primelor cercetări efectuate asupra lui Traian Macavei
156. **1949 septembrie 24.** Referat al Direcției a V-a prin care au fost trimiși în justiție membrii lotului Petre Pascu
157. **1949 septembrie 29.** Plan întocmit de D.R.S.P. Sibiu pentru asigurarea pazei Tribunalului Civil Sibiu pe timpul procesului lotului Dabija
158. **1949 octombrie 4.** Pronunțarea sentinței de către Tribunalul Militar Sibiu în lotul Dabija, cu rezoluția lui Gheorghe Pintilie
159. **1949 octombrie 4.** Adresă a D.R.S.P. Cluj către D.R.S.P. Sibiu prin care se cere predarea lui Traian Macavei pentru a fi cercetat de S.J.S.P. Turda referitor la eventualele legături cu organizațiile Diamandi Ionescu și Liga Ardeleană a Moșilor
160. **1949 octombrie 6.** Dare de seamă întocmită de căpitanul Samuel Antoniu privind desfășurarea procesului lotului Dabija
161. **1949 octombrie 13.** Proces verbal întocmit de D.R.S.P. Sibiu referitor la încheierea cercetărilor asupra lotului Vasile Toma
162. **1949 octombrie 15.** Sentința-minută pronunțată de Tribunalul Militar Sibiu privind pedepsele la care au fost condamnați membrii lotului Ionel Robu
163. **1949 octombrie 18.** Sentința-minută emisă de Tribunalului Militar Sibiu cuprinzând pedepsele la care au fost condamnate persoanele din lotul Alexandru Maxim

164. **1949 octombrie 18.** Proces verbal întocmit de D.R.S.P. Sibiu referitor la încheierea cercetărilor asupra lotului format din persoanele de sprijin de pe Valea Gălzii
165. **1949 octombrie 19.** Declarație dată în anchetă la D.R.S.P. Sibiu de Traian Macavei privind legăturile sale cu Nicolae Dabija
166. **1949 octombrie 20.** Sentința-minută pronunțată de Tribunalul Militar Sibiu în procesul lotului Petru Mărgineanu
167. **1949 octombrie 21.** Sentința-minută pronunțată de Tribunalul Militar Sibiu privind pedepsele la care au fost condamnate persoanele din lotul Petre Pascu
168. **1949 octombrie 22.** Declarație dată în anchetă la D.R.S.P. Sibiu de Traian Macavei privind persoanele care l-au ajutat sau care i-au cunoscut activitatea
169. **1949 octombrie 22.** Telegramă adresată de D.R.S.P. Sibiu către D.R.S.P. Timișoara prin care se cere supravegherea averii lui Nicolae Dabija în vederea confiscării
170. **1949 octombrie 26.** Proces-verbal întocmit de D.R.S.P. Sibiu referitor la încheierea cercetărilor asupra lotului Simion Bulbucan
171. **1949 octombrie 28.** Ordin al D.G.S.P. prin care se cere D.R.S.P. Sibiu să obțină de la Traian Macavei declarații referitoare la fiecare din persoanele care l-au găzduit
172. **1949 octombrie 29.** Raport al D.R.S.P. Sibiu privind desfășurarea execuției persoanelor condamnate la moarte din lotul Dabija
173. [**1949 octombrie**]. Declarație dată în anchetă de Traian Macavei asupra relațiilor cu Alexandru Lazăr, conducătorul organizației L.A.M.
174. [**1949 octombrie**]. Declarație dată în anchetă de Traian Macavei referitoare la „planurile de atac” ale grupului
175. **1949 noiembrie 3.** Notă a Direcției a V-a referitoare la aprobarea propunerii D.R.S.P. Sibiu de arestare a persoanelor care l-au găzduit pe Traian Macavei
176. **1949 noiembrie 4.** Adresă a D.R.S.P. Cluj către D.R.S.P. Sibiu referitoare la persoanele care i-au găzduit pe frații Macavei
177. **1949 noiembrie 30.** Raport al D.R.S.P. Sibiu către D.G.S.P. referitor la arestarea și cercetarea persoanelor care i-au găzduit pe frații Macavei
178. **1949 decembrie 8.** Sentința-minută nr. 982 pronunțată de Tribunalul Militar Sibiu privind condamnarea persoanelor din lotul Vasile Toma
179. **1949 decembrie 22.** Raport al D.R.S.P. Sibiu referitor la arestarea și anchetarea unor persoane care i-au ajutat pe frații Macavei
180. **1950 ianuarie 7.** Notă întocmită de Serviciul II din Direcția a V-a referitoare la uciderea lui Nicolae Macavei
181. **1950 ianuarie 17.** Sentința-minută pronunțată de Tribunalul Militar Sibiu privind condamnarea persoanelor de sprijin de pe Valea Gălzii
182. **1950 ianuarie 20.** Adresă a D.R.S.P. Sibiu către Parchetul Tribunalului Militar Sibiu prin care cere eliberarea mandatelor de deținere pentru persoane reținute ilegal în penitenciar
183. **1950 ianuarie 23.** Ordin al D.R.S.P. Sibiu către S.J.S.P. Alba prin care se cerea trimiterea unui anchetator la Penitenciarul Aiud spre a obține declarații de la deținuți referitoare la Traian Macavei
184. **1950 ianuarie 26.** Sentința-minută pronunțată de Tribunalul Militar Sibiu privind condamnarea persoanelor din lotul Simion Bulbucan

185. **1950 februarie 17.** Raport al D.R.S.P. Sibiu către D.G.S.P. privind activitatea „subversivă” a lui Sabin Vandor și arestarea acestuia de către Securitate
186. **1950 februarie 20.** Raport al D.R.S.P. Oradea către D.G.S.P. cuprinzând pedepsele la care au fost condamnate persoanele judecate în lotul sergentului Ioan Popa
187. **1950 februarie 21.** Declarație dată în anchetă de Dumitru Fuga referitoare la activitatea lui Sabin Vandor
188. **1950 martie 2.** Ordin al Serviciului II din Direcția a V-a prin care se respinge cererea înaintată de D.R.S.P. Sibiu referitoare la punerea în libertate a lui Viorel Macavei
189. **1950 martie 10.** Raport al S.J.S.P. Turda către D.R.S.P. Cluj referitor la „punerea sub strictă supraveghere” a doctoriței Viorica Gâscă
190. **1950 martie 16.** Proces-verbal de anchetă referitor la încheierea cercetărilor asupra lui Traian Macavei și Sabin Vandor
191. **1950 aprilie 2.** Adresă a D.R.S.P. Cluj prin care se cerea Penitenciarului Tribunal Cluj predarea a șapte deținuți condamnați în lotul Dabija, care apoi au fost asasinați
192. **1950 aprilie 5.** Adresă a D.R.S.P. Cluj prin care se cerea Penitenciarului Tribunal Cluj predarea a șase deținuți condamnați în lotul Dabija, care apoi au fost asasinați
193. **1950 iunie 7.** Raport al D.R.S.P. Sibiu către D.G.S.P. referitor la condamnările pronunțate de Tribunalul Militar Sibiu în cazul persoanelor care l-au ajutat pe Traian Macavei (lotul Ioan Oprean)
194. **1950 iunie 16.** Ordin al Direcției a V-a către D.R.S.P. Sibiu privind trimiterea în judecată a lui Traian Macavei cu aplicarea Legii 16/1949
195. **1950 iunie 23.** Adresă a D.R.S.P. Sibiu către Parchetul Tribunalului Militar Sibiu prin care se cere emiterea mandatelor de deținere pentru Traian Macavei și Sabin Vandor, deținuți în mod ilegal
196. **1950 iulie 17.** Raport al D.R.S.P. Sibiu către D.G.S.P. referitor la desfășurarea procesului lui Traian Macavei
197. **1950 iulie 18.** Sentința nr. 312 pronunțată de Tribunalul Militar Sibiu prin care sunt condamnați Traian Macavei și Sabin Vandor
198. **1950 iulie 18.** Sinteză întocmită de șeful Biroului Securității Poporului Câmpeni referitoare la acțiunile întreprinse pentru prinderea lui Traian Ihuț, Nicolae Salagea și Leon Șuşman
199. [**1950 august**]. Memoriul Eugeniei Bumbaș (sora lui Traian Macavei) adresat Prezidiului M.A.N. prin care cerea comutarea pedepsei fratelui său
200. **1950 septembrie 3.** Raport al D.R.S.P. Cluj către D.G.S.P. referitor la uciderea lui Nicolae Salagea (Mișu)
201. **1950 octombrie 4.** Adresă a D.R.S.P. Sibiu către D.R.S.P. Cluj privind sinuciderea lui Iosif Clamba
202. **1950 octombrie 23.** Raport al D.R.S.P. Sibiu către D.G.S.P. referitor la desfășurarea execuției lui Traian Macavei
203. **1951 iulie 16.** Proces-verbal de confiscare a averii lui Sabin Vandor
204. **1952 august 7.** Raport al Serviciului Raional Turda privind descoperirea și asasinarea lui Traian Ihuț
205. **1954 martie 17.** Cerere adresată comandantului Penitenciarului Sibiu de Titus Ceaușu, deținut la Formațiunea 0606 Gherla, prin care solicită restituirea obiectelor de valoare „depuse” la acel penitenciar

206. **1954 noiembrie 9.** Memoriu înaintat de mama lui Radu Anton Ionescu către președintele Tribunalului de Casare prin care cere eliberarea fiului său din penitenciar, deoarece „în urma regimului la care a fost supus a suferit un șoc mintal”

207. [**1955 decembrie**]. Referat de anchetă întocmit de locotenentul Miron Crăciunescu, loctiitor al comandantului pentru pază și regim la Formațiunea 0627 Baia Sprie, referitor la „abaterile” deținutului Iosif Țălnaru

208. **1957 februarie 3.** Notă informativă referitoare la atitudinea din Penitenciarul Aiud a lui Ioan Carra

209. **1957 iulie 20.** Referat întocmit de Serviciul „C” din M.A.I. prin care se respinge eliberarea înainte de termen a lui Dumitru Măgureanu, deoarece „nu a dovedit completă reeducare”

210. **1958 august 4.** Referat al Comisiei de fixare și ridicare a locului de muncă referitor la stabilirea domiciliului obligatoriu pe timp de 48 de luni preotului Nicolae Bucea în com. Rubla

211. **1959 noiembrie 25.** Referat întocmit de Serviciul „C” din M.A.I. referitor la restricțiile domiciliare impuse lui Ioan Oargă

212. [**1966-1967**]. Situație întocmită de Secția Raională Alba referitoare la încadrarea informativă a foștilor membri ai grupului Dabija

213. [**1967**]. Extras dintr-un tabel nominal întocmit de Serviciul „C” din Consiliul Securității Statului referitor la deținuții decedați în penitenciarele și aresturile Securității

214. **1998 septembrie 25.** Memoriu înaintat de Valeria Vandor, soția lui Sabin Vandor, pentru admiterea recursului în anulare contra Sentinței nr. 312/1950, prin care a fost condamnată

DOCUMENTE

1946 august 6. Notă informativă întocmită de Postul de jandarmi Mihalț
asupra activității lui Aurel Cerghidean

Legiunea jandarmi Alba

Postul jandarmi Mihalț

Nota informativă
nr. ... * din 6 august 1946

Asupra activității desfășurate de suspectul Cerghidean Aurel, din comuna Mihalț, jud. Alba¹⁸³.

Clasificarea informației	Calificarea informației	Izvorul de unde s-a cules
	Sigură	Direct și <i>[prin]</i> agenți informatori
Reacțiune contra guvernului	<p>Individul Cerghidean Aurel, în sărbătorile Paștilor, a afișat lozinci național-țărăniste pe garduri în comuna Mihalț, tot în aceste sărbători a mers în propagandă în favoarea acestui partid în comunele Obreja și Pețelca. În ziua de 8 iunie 1946, a venit în comuna Mihalț un tânăr din comuna Obreja, anume Ciontea Ironim, ca să ia contact cu tineretul din comuna Mihalț, cu scopul de a se înscrie în organizația Frontului Plugarilor, acesta când a auzit, a ațâțat spiritele tineretului, sărind asupra vorbitorului ca să-l bată, acesta scăpând cu fuga, luându-se circa 200-250 tineri după el, în frunte cu Cerghidean Aurel, a fost scăpat din mâna acestora de către primarul comunei Mihalț, anume Comșa Simion.</p> <p>În ziua de 21 iulie 1946, a agitat populația din comuna Mihalț contra organizației în masă ce venise în comuna Mihalț pentru conferința și lămurirea sătenilor în legătură cu noua ordine de stat, care populație, la plecarea mașinii din comună, a început să strige și să fluiera după membrii ce formau această organizație, iar unii tineri, la trecerea mașinii prin fața bisericii, au zvârlit cu pietre în mașină.</p> <p>Cazul s-a cercetat de către d-l comandant de sector, care a fost prezent la această scenă.</p>	

Șeful postului
Plutonier major Serghie Ion

* Lipsă în text.

¹⁸³ În anul 1947, șeful Postului de jandarmi Mihalț, plutonier major Serghie Ion, a completat o *Foaie personală* pe numele lui Aurel Cerghidean, catalogându-l drept „reacționar” și acuzându-l de „propagandă antidemocratică”. În completare la cele menționate în prezenta notă informativă, se mai specificau și alte fapte ale lui Aurel Cerghidean: „În ziua de 6 octombrie 1946 a împiedicat jandarmii postului de a aresta un răufăcător instigând populația pentru asedierea postului. În ziua de 6 aprilie 1947 a afirmat că acei care sunt în P.C.R. nu simt românește, căutând a face scandal cu cei înscrși în P.C.R.” (A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 5.508, f. 6-7).

A.M.J., D.I.M., fond Penal, dosar nr. 274, vol. 5, f. 315.

2

1948 octombrie 18. Raport al Biroului Securității Poporului Câmpeni către S.J.S.P. Turda privind predica ținută în biserică de preotul greco-catolic Nicolae Bucea

Biroul Securității Poporului Câmpeni

[Nr.] 1/1.652

18 octombrie 1948

Către

Serviciul Securității Poporului al Județului Turda

Avem onoarea a vă raporta că în ziua de 10 octombrie a.c. preotul greco-catolic Bucea Nicolae, din comuna Bistra, jud. Turda, după terminarea liturghiei religioase a ținut o predică în biserică, spunând: „Iubiți credincioși, eu vă rog să vă păstrați credința și alianța cu Biserica din Apus, de care să nu vă lepădați, pentru că știe Dumnezeu dacă eu voi mai putea servi la acest altar”. În urma acestui discurs, populația a început să plângă și când s-a căutat să se convingă să treacă la ortodoxism au refuzat acest lucru în masă¹⁸⁴.

Locotenent de Securitate

Coldea Gheorghe

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 21, f. 108.

3

[1948 decembrie]. Scrisoare adresată de Mihai Angheluță lui Nicolae Dabija cuprinzând informații cu caracter politic și militar

Veștile pe care le-am așteptat atât au sosit și ne aduc multă nădejde.

Instrucțiunile trimise n-au putut fi îndeplinite în întregime din cauza celor două sărbători consecutive (23 și 24 I.c.) și pentru că unele necesită un timp mai îndelungat spre a fi executate.

Va fi deci nevoie să mai primim o vizită peste 2 sau 3 săptămâni.

¹⁸⁴ Influența de care se bucura preotul greco-catolic Nicolae Bucea în comuna Bistra este reliefată și de un raport informativ întocmit la 25 noiembrie 1948 de plutonierul major de Securitate Mihai Nicoară și adresat șefului Biroului Securității Poporului Câmpeni, locotenentul Gheorghe Coldea. În raport se afirmă faptul că: „un număr de 1.900 credincioși ai fostei legi catolice nu au aderat nici până în prezent la ortodoxism, fiind influențați de către susnumitul” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 21, f. 122).

Amănunte despre materiale ți le va da N.¹⁸⁵.

În ce privește oamenii, aceștia vor pleca la a doua venire a omului nostru, care însă trebuie să fie *foarte bine instruit*, pentru că altfel ne poate crea dificultăți.

Eu am închiriat o garsonieră în care pot adăposti pe cei care vin și care ar putea fi utilizată și *altfel*.

Situația internațională este încordată și consecințele ei pe plan intern sunt măsurile importante care s-au luat:

- pedeapsa cu moartea.
- evacuarea de către trupele românești a litoralului și a bazinului Dunării și ocuparea acestor poziții de către ruși.
- la Statul Major se studiază actualmente ipoteza atacului din sud.
- Direcția Delaborărilor a fost desființată.
- s-au organizat corpuri de parașutiști, probabil pentru luptele cu partizanii.
- șantierele Bragadiru și Rudeni (pentru delaborări) au trecut la M.Ap.N. și primesc alte sarcini.

În orice caz, socotesc că momentul începutului trebuie foarte bine ales și coordonat cu planuri mai mari.

În această privință, voi încerca să stabilesc unele „contacte informative” mai importante.

De asemenea, eu aș vrea să te văd și să vorbesc cu tine. Aș veni la tine sau înspre tine în primele zile ale lunii martie. Comunică-mi dacă este posibil și în ce fel.

Aș vrea să știu cu aproximație de ce mijloace bănești dispunem pentru ceea ce am avea noi de făcut aici, pentru că în funcție de aceasta nu putem să facem sau să întreprindem aici unele acțiuni utile.

Aștept cât mai curând vești bune și aș fi mulțumit dacă n-ai începe nimic important înainte de a ne vedea.

Al tău M.

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 4, f. 113.

¹⁸⁵ Nicolae Nițescu.

1949 ianuarie 8. Notă informativă referitoare la Gheorghe Oprea primită de Biroul Securității Poporului Cugir de la S.J.S.P. Hunedoara

Serviciul Județean de Securitate Hunedoara Deva
Nr. 11/135 din 8 ianuarie 1949

Către
Biroul Local de Securitate Cugir

Vă trimitem mai jos în copie una notă informativă¹⁸⁶ cu privire la numitul Oprea Gheorghe, din comuna Balomiru de Câmp, județul Hunedoara, urmărit pentru activitate subversivă, rugându-vă să binevoiți a dispune verificarea celor semnalate mai jos, raportându-ne rezultatul până la data de 14 ianuarie 1949¹⁸⁷.

Maior de Securitate
Ioan Mohoreanu

Locotenent
Ioan Hațeganu

Copie

Notă informativă

Suntem informați că numitul Oprea Gheorghe, din comuna Balomiru de Câmp, care este amestecat în organizația subversivă legionară din susnumita comună, descoperită vara trecută, care însă nu a putut fi arestat, deoarece a dispărut.

În prezent stă ascuns în jurul Cugirului și săptămânal, o dată sau de două ori, vizitează părinții lui în timpul nopții, luându-și alimente și spre dimineața se întoarce înapoi la Cugir.

Susnumitul umblă numai înarmat cu pistolul mitralieră, fiind un element foarte periculos actualului regim.

Ultima dată a fost văzut acum vreo 10 zile în comună, când a spus unui cunoscut de al său că dacă vor veni organele Securității să le trimită la Cugir dacă au curajul.

Pentru conformitate
Ioan Hațeganu

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 11, f. 153.

¹⁸⁶ Nota informativă a fost trimisă S.J.S.P. Hunedoara de către D.R.S.P. Sibiu la data de 4 ianuarie 1949, fiind primită în ziua de 30 decembrie 1948 de un ofițer al acestei direcții, probabil din cadrul S.J.S.P. Alba. Ofițerul de Securitate consemna faptul că sursa care a furnizat această notă informativă era „sigură” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 11, f. 150).

¹⁸⁷ Biroul Securității Poporului Cugir, condus de sublocotenentul Călinaș Ioan, a raportat rezultatul cercetărilor abia la 3 februarie 1949, arătând faptul că „din acțiunea informativă întreprinsă de noi susnumitul nu ar fi în regiune. Am recrutat un informator în jurul acestei probleme, dar informatorul nostru nu ne-a dat încă nimic pozitiv. În caz pozitiv vom raporta la timp” (*Ibidem*, f. 152).

**1949 ianuarie 19. Raport al Biroului Securității Poporului Câmpeni către
S.J.S.P. Turda asupra activității informative depuse pentru arestarea
lui Traian Ihuț, Nicolae Salagea și Constantin Vodă**

Biroul Securității Poporului Câmpeni
[Nr.] 1/146
19 ianuarie 1949

Către
Serviciul Securității Poporului a Jud. Turda

Aveam onoarea a vă raporta că în legătură cu banda teroristă descoperită în raza comunei Bistra, jud. Turda, în care ar fi încadrați toți [ce] urmăriți de către Securitatea Statului din raza acestui Birou de Securitate, am constatat că în zilele de 17 și 18 ianuarie 1949 informatorul nostru Bucea Gheorghe¹⁸⁸, din comuna Bistra, jud. Turda, cătunul Gârde, cutreierând tot Muntele Mare și mai ales că acum este zăpadă de cca 20 cm nu a găsit nici un fel de urmă despre acea bandă și totodată în acel sălaș unde au fost cantonați până în prezent nu se mai găsesc în prezent. În seara zilei de 18 ianuarie 1949, venind înspre casă, pe la orele 11 seara, dintr-un loc din apropierea locuinței fugarului Ihuț Traian, care este și el în acea bandă, a tras cineva un foc de armă după el și pe urmă el a fugit în pădure imediat. După cum declara informatorul, în apropierea casei susnumitului, la cca 1 km, se găsesc mai multe lăcașuri de vară și probabil acolo sunt refugiați toți bandiții din bandă.

Numitul Ihuț Traian de patru zile a fost observat în fiecare zi acasă de către informatorul nostru, tatăl lui fiind bolnav grav pe pat și nu are cine conduce gospodăria.

Totodată suntem informați de către numitul Salagea Alexandru, primar al comunei Bistra, jud. Turda, care este și informatorul acestui Birou de Securitate, că numitul Vodă Constantin a fost văzut în cursul serii de 15 ianuarie 1949 acasă la domiciliul său, însă a stat numai cca 2 ore și a plecat înspre Muntele Mare.

Numitul Salagea Nicolae, zis Mișu, din comuna Câmpeni – Turda, cătunul Dealul Capsei, în seara zilei de 16 ianuarie 1949 a fost la o clacă de tors cănepă din cătunul Dealul Capsei – Turda și, în stare de ebrietate, a tras un număr de cca 10 focuri de armă, având asupra sa una armă Steyer.

După cele declarate de către informatorul nostru, este probabil că acea bandă, din cauza zăpezii multe care a căzut în zilele acestea încontinuu în această regiune, să se fi retras cu toții în jurul casei numitului Ihuț Traian, care îi aprovizionează cu cele necesare

¹⁸⁸ Bucea Gheorghe, zis „Băcu”, avea să se „remarce” apoi și prin alte acțiuni asemănătoare. La sfârșitul lunii februarie 1949 a condus Securitatea la locuința lui Traian Ihuț (vezi Doc. 16). De asemenea, conform unei mărturii directe, l-a maltratat pe maiorul Dabija imediat după ce acesta a fost arestat: „În timpul transportului de la locul prinderii și până în centrul comunei, maiorul Dabija, legat fiind cu funii, a fost bătut crunt de mai mulți cetățeni din satul Gârde, mai ales de unul Bucea Gheorghe, zis Băcu, care-l lovea cu securea nemilos în spate și-l injura” (Ioan Gligor, *Evenimentele dramatice din comuna Bistra (1946-1953)*, în „Memoria”, nr. 39, p. 120).

alimentației, deoarece numai în așa fel se poate explica faptul că acesta de cca 5 zile este văzut în fiecare zi pe acasă, ceea ce denotă că el nu este adăpostit prea departe de casă și totodată este semnificativ și focul de armă tras după informatorul nostru în seara zilei de 18 ianuarie 1949.

Totodată, din informațiile culese de către noi și până în prezent în legătură cu numiții Vodă Constantin, Ihuț Traian și Salagea Nicolae rezultă că ei nu stau în permanență împreună și umblă răsfirați fiecare pe cont propriu și numai în anumite ocazii se întâlnesc ei cu toții, însă în permanență țin legătura între ei.

În urma constatărilor noastre de până în prezent în legătură cu acești indivizi, rugăm să binevoiți a interveni locului în drept pentru a se aproba arestarea lor individuală și totodată în prezent dacă s-ar efectua o operație la locuința numitului Ihuț Traian, din comuna Bistra – Turda, arestarea lui ar fi sigură deoarece el stă ziua mai mult timp pe acasă și el odată arestat cunoaște toate locurile pe unde stau camarazii lui și urmărirea și arestarea lor ar putea fi mai ușoară.

Informatorul nostru i-am dat dispoziții de felul cum trebuie să urmărească pe viitor problema. Informatorul nu se mai prezintă la acest Birou decât în ziua de 22 ianuarie 1949, plecând la Muntele Mare.

Rugăm să binevoiți a dispune cele legale.

În ziua de 20 ianuarie 1949 urmează să se prezinte al doilea informator recrutat în această cauză, care ne-a anunțat în scris că are ceva important în cauza numitului Vodă Constantin. Vom raporta la timp informațiile primite.

Locotenent de Securitate
Coldea Gheorghe

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 25, f. 2-3.

6

1949 ianuarie 20. Raport al S.J.S.P. Turda către D.R.S.P. Cluj privind supravegherea informativă a „fugarilor politici” din zona comunei Bistra

Serviciul Securității Poporului Județul Turda
[Nr.] 1/713
20 ianuarie 1949

Către
Direcțiunea Regională a Securității Poporului Cluj

La ordinul dvs. nr. 4/1.617 din 17 ianuarie 1949, cu privire la reverificarea celor raportate de noi cu raportul nr. 481 din 15 ianuarie 1949, avem onoarea a vă raporta următoarele:

În urma investigațiilor întreprinse în regiunea Bistrei, jud. Turda, pentru a identifica fugarii politici Vodă Constantin, Ihuț Traian, Salagea Nicolae, zis Mișu, Macavei Traian, Șuşman Leon etc., am constatat că în cabana unde erau adăpostiți, așa cum am arătat în

raportul nr. 481 din 15 ianuarie 1949, nu se mai află în acea cabană, refugiindu-se în altă direcție.

Am dispus din nou recrutarea de informatori, care fiind în sânul lor, pentru a-i putea identifica și locul precis unde se adăpostesc, însă mai necesită timp, având în vedere că comuna Bistra are o întindere de cca 40 km pătrați.

Prin raportul nr. 481 am raportat starea de fapt, precum și locul precis unde se află această bandă, operație ce se putea opera cu succes din partea organelor noastre, așteptând ordinul dvs. în acest sens.

Întrucât necesită încă timp până îi vom putea identifica, ținând cont că acești fugari, observând urmărirea lor, și-au schimbat direcția și se feresc de orice persoană străină de a mai da față știind că aceștia o să-i divulge.

Prin raportul nostru nr. 481 din 18 ianuarie 1949, în urma investigațiilor efectuate de către organele noastre de Securitate, au putut să identifice informatorii reali ai lor, cu care țin legături, îi aprovizionează cu mâncare și îmbrăcăminte.

Rugăm binevoii a ne da aprobarea în acest sens din timp, urmând ca atunci când vom constata precis locul unde se adăpostesc, legăturile cu cine le au, ca să trecem imediat la operație, urmând ca să raportăm rezultatul imediat dvs.

În caz că dvs. nu ne veți da aprobarea și vom identifica pe susnumiții și vom raporta imediat, până vom primi aprobarea dvs. acești fugari din nou își vor schimba locul.

Rugăm binevoii a dispune.

Căpitan de Securitate
Kovács Mihai

Sublocotenent de Securitate
Popa Vasile

[Rezoluții]

21 ianuarie 1949.

S. 4¹⁸⁹: se va prezenta tov. colonel Cuteanu.

[indescifrabil]

Se vor identifica precis câți sunt, unde sunt și raportați imediat.

Gheorghe Cuteanu

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 24, f. 7.

¹⁸⁹ Secția a IV-a din cadrul D.R.S.P. Cluj.

1949 februarie 21. Raport al Biroului Securității Poporului Câmpeni către S.J.S.P. Turda
asupra măsurilor operative preconizate a se lua pentru prinderea
lui Traian Ihuț, cu propunerea de răpire a familiei acestuia

Biroul Securității Poporului Câmpeni
[Nr.]1/476
21 februarie 1949

Către
Serviciul Securității Poporului a Jud. Turda

Avem onoarea a vă raporta următoarele:

În urma informațiilor primite până în prezent asupra bandei de fugari politici urmărită de către noi și a cărei elemente se găsesc în raza acestui Birou de Securitate, am constatat că numiții Vodă Constantin, Ihuț Traian, Ihuț Avram și Salagea Nicolae, zis Mișu, care fac parte din acea bandă, săptămânal trec pe la casele lor de 2-3 ori pentru a-și lua haine de schimb și alimente. Informatorii recrutați în cauză până în prezent au adus un aport foarte mic și am constatat că unii dintre informatorii recrutați, chiar membri de partid fiind, nu au fost destul de conștienți și nu au raportat imediat ce au aflat ceva, motivând că stau departe și nu pot fi tot timpul pe drumuri pentru noi.

Totodată, am onoarea a raporta că am mai găsit informativ și locurile pe unde ei stau, cine îi aprovizionează și totodată pe unde umblă ei.

În concluzie, eu cred de cuviință că dacă această chestiune o vom mai amâna, pentru viitor pe cale informativă cei de mai sus nu vor fi arestați, deoarece populația din această regiune în majoritate este de partea bandiților și nu-i divulgă pe aceștia, deci cred de cuviință că momentan acțiunea în mare nu se poate face deoarece chiar din rapoartele informative primite rezultă că nu au loc stabil, ci circulă de la un obiectiv la altul, însă momentan sunt de părere să trecem noi pe teren într-un număr mai mare, de cca 6 organe de la Serviciul Turda și cu personalul de la acest Birou de Securitate, și să urmărim sub formă de pândă aceste persoane și în această formă să procedăm la arestarea vreunui din bandă și ulterior să se treacă la acțiune în mare.

Propun ca familia lui Ihuț Traian să fie adusă (răpită) într-o noapte de acasă, să rămână acasă numai tatăl său, care este om bătrân, și totodată în casă să se posteze un număr de 4 organe de ale noastre cu pistoale automate și una pușcă mitralieră, ca eventual dacă vin mai mulți să [le] poată face față lor la atac. În felul acesta, cred că stând așa la pândă trei-patru zile el, ori cu alții ori singur, va veni acasă și astfel va putea ușor fi arestat.

La cele de mai sus, rog să binevoiți a studia și dvs. problema și rugăm să binevoiți a ne comunica de urgență hotărârea dvs. în această cauză.

Locotenent de Securitate
Coldea Gheorghe

[Rezoluție:]

Planul este greșit, nu așa se procedează în asemenea cazuri. Noi vom trimite un evadat care va fi instruit că este fugar și într-adevăr va fi urmărit. Acest evadat va avea un loc indicat unde se va întâlni cu organele Securității, o scorbură sau copac unde va lăsa notițe, care se va prezenta la chemarea noastră.

Prin răpirea membrilor de familie se divulgă tot secretul nostru, deci veți proceda conform instrucțiunilor.

Mihai Kovács

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 25, f. 74-75.

8

1949 februarie 21. Programul unei zile de instrucție militară redactat de maiorul Dabija pentru membrii organizației

21 februarie 1949

9-9⁰⁵ Raportul

9⁰⁵-9³⁵ Instrucția tehnică

- Poziția soldatului
- Salutul de pe loc
- Întoarcerile de pe loc

9³⁵-10 Instrucția tragerii

- Poziția tragerii în picioare
- Poziția tragerii în genunchi
- Poziția tragerii culcat

10-10¹⁰ Repaus

10¹⁰-11 Instrucția pregătitoare de luptă

- Folosirea terenului în înaintare. Saltul
 - pregătire
 - executare
 - schimbarea locului de salt

15³⁰-16²⁰ Instrucția de luptă

- Comportarea unei echipe izolate în marș
 - prin pădure
 - luminișuri
 - cotitura de drum

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 4, f. 68.

1949 [februarie]. Proiect intitulat *Scopul Corpului de Haiduci*,
întocmit de Nicolae Dabija

Corp delict. Vizat de noi.
Sublocotenent **Herța Vasile**

Scopul Corpului de Haiduci

- Un mic istoric asupra haiducilor din trecutul istoric al poporului român.
 - Rolul Corpului de Haiduci în momentul de față.
 - a) Moral
 - reînvierea sentimentului național patriotic în masele largi ale poporului.
 - reînvierea spiritului de rezistență al poporului român.
 - recrutarea de voluntari.
 - b) Material – fizic:
 - a începe lupta.
 - a duce lupta.
 - a câștiga victoria, lupta.
- Pentru aceasta, se cere fiecărui haiduc:
- Dragoste de Patrie, Neam și Rege.
 - Rezistență morală și fizică.
 - Dorință arzătoare de a lupta până la sacrificiu.

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 4, f. 68.

1949 [februarie]. *Datoriile Haiducului* redactate de maiorul Nicolae Dabija

Datoriile Haiducului

1. Să fie foarte disciplinat.
2. Să fie devotat comandanților săi.
3. Să-și iubească camarazii.
4. Să fie conștient în lupta ce s-a angajat de bună voie.
5. Să fie pătruns de puternice sentimente de sacrificiu pentru izbânda cauzei ce și-a propus.
6. Să dea dovadă de rezistență morală și fizică în fața oricăror evenimente și greutăți.
7. Să-și încurajeze camarazii în toate împrejurările când dau dovadă de scăderi morale sau fizice.
8. Să aibă curajul răspunderii faptelor sale.

9. Să fie pătruns de o dorință arzătoare de a se lua la luptă în orice moment cu tiranii și călăii neamului românesc.

10. Să aibă o singură credință: „Vom învinge”.

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 4, f. 7

11

1949 [februarie]. Program de instrucție întocmit de maiorul Nicolae Dabija pentru pregătirea militară a membrilor organizației

Program de instrucție

Săptămâna I

Zilele	Materia de predat				
	Instrucția tehnică individuală 30'	Instrucția tragerii 30'	Instrucția pregătitoare de luptă 60'	Instrucția de luptă 60'	Educație 30'
Luni	Fără armă Poziția soldatului Salutul de pe loc Întoarcerea de pe loc	Poziția tragerii în picioare Poziția tragerii în genunchi Poziția tragerii culcat	Folosirea terenului la înaintare - saltul - pregătire - executare	Comportarea unei echipe. - în marș prin pădure - pe cărări - luminișuri - în câmp deschis - cotitura de drum - trecerea în pădure prin grup de case	Scopul Corpului de Haiduci
Martți	Fără armă Salutul de pe loc Salutul din mers Prezentarea	Poziția de tragere - în picioare - în genunchi - culcat	Tragerile de pe loc - drept înainte - jumătate stânga - jumătate dreapta	Comportarea echipei față de o ambuscadă - întrebuințarea armei - întrebuințarea grenadei - diferite alte procedee	Spiritul de corp
Miercuri	Poziția soldatului cu pușca - pe umăr - la picior	Exerciții pregătitoare de tragere asupra țintelor	Tragere din mers - drept înainte - jumătate	Cercetarea unei - case - grup de case	Camaraderia

	- la șold Salutul de pe loc Prezentarea	mișcătoare - frontal - lateral - în pas de marș și fugă	stânga - jumătate dreapta		
Joi	Salutul de pe loc Prezentarea Mănuitul puștii - de pe umăr - pentru prezentare	-	Repetare tragerea din mers	Pregătirea unei ambuscade	Spirit de sacrificiu
Vineri	Încărcarea puștii și descărcarea puștii pentru inspecție Salutul de pe loc Prezentarea cu arma	Deschiderea focului prin surprindere din spatele unui adăpost	Trageri din fugă - drept înaintea - jumătate stângă - jumătate dreaptă	Căutarea de informații - cine - cât - când - unde - ce face sau va face	Jertfă și abnegație

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 4, f. 90.

12

1949 [februarie]. Instrucțiuni date de Nicolae Dabija membrilor organizației din Muntele Mare

Corp delict. Vizat de noi.
Sublocotenent **Herța Vasile**

Instrucțiuni

- Formarea de nuclee în fiecare comună, de 2-3 oameni.
- Strângerea de armament și muniții și orice echipament militar (hărți, centuri, ranițe, foi [de] cort).
- Păstrarea și conservarea armamentului și munițiilor în cea mai bună stare.
- Propagandă de la om la om, pentru a menține vie conștiința națională.
- Nu se va produce nici un act de sabotaj sau de revoltă contra regimului din inițiativă proprie.
- Se va păstra secretul cel mai desăvârșit.
- Nu se vor face ședințe.

86

- Se vor identifica toți comuniștii din regiune, urmărind îndeaproape activitatea lor și ce ordine și dispoziții primesc de la organizațiile lor.
- Știrile importante se vor comunica prin curieri (oameni de încredere) la centru.
- Se vor face recunoașteri în munți, pentru a afla adăposturile și locurile cele mai sigure.
- Se va căuta să se inducă în eroare autoritățile (militare și civile), când suntem urmăriți, dându-le informații false.
- Toți fugarii politici, după ce au fost verificați că prezintă garanții, vor fi găzduiți până va veni un curier să-i ridice.
- Nu se va divulga niciodată numele celor care sunt în organizație – fiecare va avea numele schimbat.
- Nu se va mai minți populația și nu se va mai strânge și colecta cereale.

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 4, f. 77.

13

1949 [*februarie*]. Programul de organizare al Frontului Apărării Naționale conceput de maiorul Nicolae Dabija

Frontul Apărării Naționale

I. Norme generale

Frontul Apărării Naționale este o organizație de luptă și nicidecum politică, care să urmărească luarea puterii în Statul Român.

În Frontul Apărării Naționale pot activa toți cetățenii conștienți ai Patriei, indiferent de credința lor politică sau religioasă, care vor să lupte pentru eliberarea patriei de sub jugul tiraniei comunisto-jidovite.

Frontul Apărării Naționale se împarte în două diviziuni:

- Corpul de Haiduci.
- Rezistența Română.

1. În Corpul de Haiduci se pot înrola numai acei ce sunt în stare din punct de vedere fizic și moral să suporte toate greutatea unor acțiuni de luptă prin munți și păduri și să poarte cu bărbăție armele.

Înrolarea în Corpul de Haiduci se va face în urma unei recomandări făcute de un haiduc, după care noul voluntar va depune jurământul de credință.

Înrolarea în Corpul de Haiduci este voluntară, iar după depunerea jurământului de credință, activarea până la curățirea totală a țării de către comuniști este obligatorie. Orice act de sustragere de la această îndatorire va fi socotit ca un act de trădare a Patriei și Neamului, ce nu va rămâne nesancționat.

2. În Rezistența Română pot activa toți acei care nu pot suporta greutatea unor acțiuni de luptă prin munți și păduri, însă pot să producă în comune și orașe acte de sabotaj, terorism și luptă subversivă contra guvernului, organizațiilor și membrilor partidului comunist.

Acțiunile grupelor de rezistență trebuie să se conjuge cu acțiunile Corpului de Haiduci.

În fiecare comună și oraș se vor organiza grupe de rezistență de 2-3 oameni hotărâți. Orice act de renunțare la luptă va fi socotit ca un act de trădare.

II. Organizarea Corpul de Haiduci

1. Comandamentul:

- Comandant
- Stat Major
- Justiție

2. Trupe:

- Corpul de Haiduci
- Detașamente
- Grupe

3. Mijloace:

- Cele existente
- Cele ce se vor găsi în zonă
- Capturi

Toți comandanții Corpului de Haiduci vor fi aleși după aptitudini, calități combative și disciplinare, indiferent de pregătirea lor anterioară.

Numirea la comandă a comandanților de grupe și detașamente se va face de către comandantul Corpului de Haiduci.

Statul Major va cuprinde: Biroul I Informații, Biroul II Organizare, Biroul III Operații, Biroul IV Servicii. Se va încadra cu personalul necesar pe măsură ce Corpul de Haiduci se va dezvolta. În faza embrionară în care se găsește, comandantul va fi ajutat numai de un adjutant.

Justiție: pentru păstrarea și întărirea disciplinei Corpului de Haiduci, toate faptele săvârșite de haiduci vor fi judecate și sancționate de un Tribunal Extraordinar, compus dintr-un Președinte, patru Membri și un Comisar Special.

Președintele și Membrii vor fi aleși de Comandant dintre cei mai capabili și conștienți luptători. Președintele va fi ales din rândul comandanților, iar membrii din rândul luptătorilor. Nu pot face parte din completul de judecată comandanții direcți ai împricinatului. Comisarul special este permanent. Fiecare împricinat va avea un apărător din oficiu.

Pronunțarea sentinței se va face prin vot secret și este executorie cu o majoritate simplă.

Cazurile care vor fi judecate de Tribunalul Extraordinar sunt:

Trădarea, dezertarea, fuga din fața inamicului, neexecutarea de ordin, insulta și lovirea superiorului și instigațiile la rebeliune.

Toți Comandanții pot cere trimiterea în judecata Tribunalului Extraordinar a subalternilor săi când au săvârșit una din aceste fapte.

După aducerea la cunoștința Comandantului Corpului de Haiduci a faptului petrecut, Comandantul va constitui în termen de 24 ore Tribunalul Extraordinar, care va trebui să judece cazul semnalat.

Comandantul Corpului de Haiduci este singurul în măsură să suspende execuția unei sentințe capitale pronunțată de Tribunalul Extraordinar.

III. Drepturi și datorii

1. Drepturi

Drepturile de hrană, echipament și întreținerea fiecărui haiduc, în funcție de mijloacele materiale disponibile și de posibilitățile de aprovizionare. Rațiile de hrană existente sunt deopotrivă pentru toți, de la comandant și până la ultimul om. Orice încercare de tratamente și regimuri preferențiale de hrană va fi socotit un act împotriva camaraderiei și solidarității unității noastre, ce va trebui înfrânat.

Fiecare haiduc are dreptul să-și reclame drepturile personale numai pe cale ierarhică.

Fiecare haiduc are dreptul, potrivit priceperii, muncii, zelului, disciplinei și calităților sale combative și de conducere, să fie pus în funcția de comandă ce-i revine. Numai aceste calități pot fi criteriile pentru înaintarea în funcții și comandă.

Fiecare haiduc are dreptul, dacă este comandant, la respectul subalternilor săi și la considerație și stimă din partea comandanților și camarazilor dacă este subaltern.

2. Datorii

a) ale comandanților

- Foarte disciplinat.
- Demn și cu curajul răspunderii.
- Corect față de sine însuși și față de subalterni.
- Să țină cu toată strășnicia ca ordinele să nu fie comentate, ci executate la timp și întocmai.

- Să ridice moralul subalternilor săi în toate împrejurările când sunt copleșiți de oboseală fizică sau deprimare sufletească.

- Să se îngrijească întâi de traiul și viața oamenilor de sub comanda sa și apoi de sine însuși.

- Să păstreze secretul.

b) ale subalternilor

- Să fie disciplinat.
- Să fie credincios și devotat comandanților săi.
- Să fie cinstit și corect cu comandanții și camarazii.
- Să fie respectuos față de superiorii săi.
- Să fie bun camarad.
- Să aibă curajul răspunderii.
- Să păstreze secretul.

3. Disciplina este forța morală hotărâtoare a unei organizații militare sau civile.

A fi disciplinat înseamnă a executa întocmai și la timp toate ordinele fără murmur și șovăire, împlinind toate îndatoririle din convingere și cu drag.

IV. Recompense și pedepse

1. Dreptul de a pedepsi revine fiecărui comandant.

Abaterile disciplinare vor fi sancționate prin:

- observare
- serviciul peste rând
- luarea dreptului de a fi recompensat
- suspendarea din comandă

Faptele prevăzute la capitolul II, punctul 4, vor fi socotite crime, care vor fi judecate numai de Tribunalul Extraordinar și sancționate cu pedeapsa capitală.

2. Recompensele vor fi de ordin material și moral.

De ordin material, se vor acorda în raport cu mijloacele materiale disponibile.

De ordin moral:

- înaintarea în funcții și comandă

- după obținerea victoriei, fiecare va fi recompensat după activitatea

pe care a depus-o în Corpul de Haiduci de la data înrolării și până în ziua când vom depune armele.

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 24, f. 58-59.

14

1949 februarie 26. Ordin al D.R.S.P. Sibiu către S.J.S.P. Târnava Mică referitor la desfășurarea cercetărilor pentru descoperirea armamentului deținut de Simion Ordeanu și Ioan Breazu

Ministerul Afacerilor Interne
Direcțiunea Regională a Securității Poporului Sibiu
Nr. 7.417 din 26 februarie 1949

Confidențial

Către
Serviciul Județean de Securitate Blaj¹⁹⁰

La raportul dvs. nr. 1/1.595 S, din 25 februarie a.c., rugăm luați urgente măsuri pentru ca, în colaborare cu Serviciul Județean de Securitate Alba, să efectuați o percheziție domiciliară în comuna Mihalț, jud. Alba, cu scopul de a se găsi pistolul automat și muniția respectivă.

Percheziția se va face pe motiv că se caută grâu ascuns în acele locuri, cazul tratându-se, în aparență, ca un fapt divers.

În caz că se va găsi armamentul, să fie ridicat pe neobservate, fiind numai organele dvs. de față.

Elevii în cauză vor fi ținuți și pe mai departe camuflați¹⁹¹, continuând în mod serios cercetările.

Raportați rezultatul la timp.

Locotenent-colonel,

Sublocotenent,

¹⁹⁰ Este vorba de S.J.S.P. Târnava Mică, Blajul fiind doar centrul administrativ al județului Târnava Mică.

¹⁹¹ Cei doi elevi fuseseră arestați cu câteva zile înainte, Ioan Breazu la 23 februarie, iar Simion Ordeanu la 24 februarie, ambii fiind acuzați de a fi membri ai „organizației subversive manistă-legionară din Mihalț, cu denumirea de «Fii cerului»” (A.M.J., D.I.M., fond Penal, dosar nr. 328, vol. 6, f. 221).

1949 [februarie]. *Proclamația Frontului Apărării Naționale*
redactată de Nicolae Dabija

Corp delict. Vizat de noi.
Sublocotenent **Herța Vasile**

**PROCLAMAȚIA
FRONTULUI APĂRĂRII NAȚIONALE
căt̄re
ROMĂNI ȘI TOATE NAȚIONALITĂȚILE CONLOCUITOARE***

O clică comunisto-jidovită, compusă din cei mai josnici trădători de Neam și Țară, cu totul străină de sfânta noastră credință strămoșească, de obiceiurile și tradițiile Neamului și de toate jertfele și sacrificiile făcute de-a lungul veacurilor de Poporul Român pentru Libertate și Independență, s-a înscăunat acum 4 ani la conducerea Scumpei Noastre Patrii, prin forță și cu ajutor străin.

Această bandă de nemernici și ticăloși, dornică numai de măririi și mari demnități, avidă de bun trai și îmbogățire, s-a transformat în cele mai devotate și credincioase slugi ale Moscovei, care de la Petru Cel Mare și până în zilele noastre nu a urmărit decât un singur scop:

Subjugarea tuturor popoarelor vecine sub călcăiul Moscovei, pentru a se realiza un mare imperiu PAN-SLAV.

În trecut, Rușii și-au făcut drum spre occidentul Europei și Balcani folosindu-se de pretextul că apărau popoarele creștine de persecuțiile semilunii. Dar cum epoca războaielor religioase a trecut de mult, rușii de astăzi, credincioși planului strămoșilor lor, pentru a-și face din nou drum prin aceste părți ale Europei, au substituit CRUCEA prin IDEEA COMUNISTĂ. Adică, sub motiv că urmăresc fericirea și bunăstarea claselor muncitoare din întreaga lume, ei îngenunchează țară după țară.

Comunismul profetizat de Lenin și pus în aplicare de perfidul său apostol, Stalin, este cea mai odioasă propagandă imperialistă de subjugare a popoarelor, *unică în istoria omenirii*.

Doctrina Comunistă se bazează pe descompunerea socială a națiunilor, pe ură și răzbunare între frații și fii aceluiași neam, în concluzie, pe distrugerea civilizației omenirii, plămădită cu jertfele și sacrificiile a sute de milioane de ființe omenești, în decursul celor câtorva mii de ani.

* Cuvintele scrise cu majuscule respectă întocmai documentul original.

O Națiune, un popor zdruncinat din temelii din punct de vedere moral, politic, economic și spiritual, cuprins de haos și anarhie, poate fi ținut în robie nu zeci ci sute și chiar mii de ani.

Ca urmare, banda comunisto-jidovită formată la școala trădării, urii și răzbunării de la Doftana, de când s-a înscăunat la conducerea treburilor Statului, pentru a îndepărta atenția și conștiința întregului Popor Român de la adevăratele intenții și porniri criminale ale hrăpăreților săi stăpâni, a dezlănțuit ea mai crudă teroare și tiranie contra tuturor fiilor acestei Patrii care nu vor să se întovărășească la ticăloșiile lor, în timp ce plugărima și clasa muncitoare este îndopată cu așa zisele luminate învățături ale demonului Lenin și meschinului Stalin, înșelând mulțimea că ele singure ar fi cheia fericirii și a bunei stări pe pământ a tuturor celor ce muncesc cu brațul și cu mintea.

MUNCITORI ȘI PLUGĂRIME MUNCITOARE

Călăuziți de dorul vostru nestins de a vedea cât mai curând împlinite îndreptățile voastre revendicări, pentru care luptați de atâta amar de vreme, fiind de bună credință că preinșii voștri conducători sunt însuflețiți de cele mai curate sentimente și dorințe pentru clasa muncitoare și întregul Popor Român, le-ați încredințat lor apărarea intereselor clasei voastre, fără a vă da seama că odată cu acesta ticăloșii au pus mâna pe interesele superioare ale Scumpei Noastre Patrii și ale întregului Popor Român.

Bestiile comuniste odată împuternicite cu mandatul vostru, spre a scăpa de orice răspundere, toate faptele nelegiuite ce le-au săvârșit împotriva Scumpei Noastre Patrii și a întregului Neam, le-au pus în sarcina voastră.

- Poporul a voit; Poporul a cerut.

Acești călăi ai Țării, care își zic, spre rușinea voastră, reprezentanții clasei muncitoare și ai plugărimii, prin tratatul de pace de la Paris, au renunțat, în numele Întregului Popor Român, la Basarabia, Bucovina și Dunăre, cu toate că am contribuit la obținerea victoriei Marilor Aliați, din Carpați și până în Cehoslovacia, cu jertfele a 200.000 ofițeri, subofițeri și soldați.

Au consimțit ca întregul Popor Român să plătească rușilor despăgubirile de război în condiții care nici peste zeci de ani nu vor putea fi plătite.

Au cedat rușilor 70% din industriile și fabricile noastre, sub motiv că au fost bunuri inamice, deși au fost construite înainte de anul 1940.

Au naționalizat Banca Națională nu pentru a veni în ajutorul muncitorilor și plugarilor, ci pentru a se putea mai ușor înstrăina și fura tezaurul Țării. În primăvara anului 1948 banda comunisto-jidovită și-a făcut rezerve de aur în Elveția, transportând săptămânal zeci de tone de aur cu avioanele Soc. TARS.

Au naționalizat toate fabricile și industriile nu pentru a ușura traiul muncitorilor și țăranilor, ci pentru a-și plasa membrii bandei comunisto-jidovite în posturile de conducere ale acestor instituții, împiedicând astfel orice urmă de control asupra produselor fabricate.

Au creat clasei muncitoare un contract colectiv de muncă prin care muncitorii și-au pierdut toate drepturile și libertățile muncitorești.

Au dat plugărimii muncitoare iluzia că urmărește bunăstarea și propășirea ei prin reforma agrară, pentru ca mai apoi să-i ia prin teroare și silnicie toate produsele pământului și muncii, pregătindu-i în mod sigur dezmoștenirea de pământul sfânt și drag pentru care a sângerat și s-a jertfit sute de ani.

Au fost azvârliți din câmpul muncii sute de mii de muncitori manuali și intelectuali, a căror familii au ajuns muritoare de foame, în timp ce pretinsele societăți de binefacere democratice strâng în mod abuziv și sfidător ajutoare pentru copiii și armata greacă, iar guvernul trimite bani și materiale în valoare de sute de miliarde [de] lei armatei comuniste din China și greviștilor din Franța și Italia.

Au distrus brava și glorioasa Armată Română, care timp de aproape una sută ani a fost scutul și chezașia Independenței Patriei Noastre, înlocuind-o cu armata zisă a poporului, garda bandei comunisto-jidovite, în care toți dezertorii și trădătorii au fost înaintați la cele mai înalte grade ofițerești.

Au săvârșit cel mai mare sacrilegiu contra Sfintei Noastre Biserici și Prea Luminatei Noastre Școli, care timp de veacuri au fost esența vieții noastre spirituale și naționale, transformându-le în cele mai infecte focare de propagandă comunistă.

Banda comunisto-jidovită a încheiat la începutul anului 1948 un tratat de prietenie și alianță cu Uniunea Sovietică, prin care România a fost transformată într-o *GUBERNIE RUSEASCĂ*, pierzându-și prin acest tratat suveranitatea politică și economică pe timp de 25 ani.

Tot prin acest tratat a fost trădată cauza celor peste 200.000 prizonieri români care mai zac în lagărele și închisorile din Siberia, fiind abandonați definitiv.

Au alungat monarhia, care timp de 80 ani de domnie a încheșat, dezvoltat și consolidat Țara noastră, fără să fi fost consultată voința Poporului Român.

Au umplut închisorile și lagărele cu sute de mii de muncitori, țărani și intelectuali care au îndrăznit să gândească și să simtă românește, împiedicând astfel orice încercare de afirmare a drepturilor omenești.

Au fost masacrați pe frontierele de Vest și Sud-Vest, de la înscăunarea la domnie a bandei comunisto-jidovite, mii de persoane care au încercat să părăsească Țara pentru a-și câștiga libertatea.

MUNCITORI ȘI PLUGĂRIME MUNCITOARE,

Acum, când cunoașteți toate ticăloșiile, trădările și crimele ce au fost săvârșite de banda comunisto-jidovită contra Scumpei Noastre Patrii și a întregului Popor Român, *a merge mai departe alături de ea înseamnă a vă angaja în fața Patriei și a întregului Popor Român cu cea mai grea răspundere, ce nu vă va fi iertată niciodată.*

ROMĂNI ȘI TOATE NAȚIONALITĂȚILE CONLOCUITOARE,

Banda comunisto-jidovită de la Doftana, a cărei număr nu trece de câteva sute de indivizi, prin înscăunarea ei la conducerea Scumpei Noastre Patrii a dat cea mai grea palmă demnității și onoarei unui Popor de 18 milioane de locuitori, iar guvernarea lui Petru Groza a înscris cea mai neagră pagină în istoria Poporului Român.

Armata, economia, finanțele, bogățiile solului și subsolului, precum și apărarea intereselor superioare ale Patriei Noastre au fost încredințate jidanilor și străinilor.

Armata este condusă de dezertorul și trădătorul de Patrie fostul locotenent Emil Bodnariuc (Bodnăraș).

Siguranța internă este condusă de jidovitul Teohari Georgescu și satrapii ruși.

Economia națională este încredințată jidanului Maurer, finanțele Țării secuiului Laslo Luca, agricultura cizmarului ungar Vaida, pădurile ungarului Vincze, minele și petrolul românesc sunt administrate de jidanul Moise Cohn (Miron Constantinescu), iar asigurările Sociale ale întregii clase muncitoare sunt în mâinile jidanului bucovinean Lotar Würtzel (Rădăceanu).

Apărarea intereselor superioare ale Sfintei Noastre Patrii în relațiile cu celelalte State au fost încredințate jidoafcei galțiene Ana Pauker, membră în Comitetul Central al partidului comunist bolșevic de la Moscova.

Înaltul Prezidium a fost onorat cu prezența jidoafcei basarabence Liuba Chișinevschi, iar președinția Consiliului de Miniștri cu jidanul Zeiger.

ROMÂNI ȘI TOATE NAȚIONALITĂȚILE CONLOCUITOARE,

De aproape 5 ani în Scumpa Noastră Patrie s-a dezlănțuit cea mai bestială teroare, iar întregului Popor Român i s-a impus să plătească cel mai greu tribut, cum nici pe vremea Turcilor și a Fanarioților nu s-a pomenit.

Banda comunisto-jidovită ne-a vândut și jefuit Țara de toate bogățiile ei, iar blândului și harnicului Popor Român i-a pregătit o soartă de sclavie veșnică sub călcăiul Moscovei.

După ani de suferințe, dureri și umilințe, a sosit timpul redeșteptării:

„FRONTUL APĂRĂRII NAȚIONALE”, prin prezenta PROCLAMAȚIE, cheamă la luptă pe toți Români și Naționalitățile Conlocuitoare pentru eliberarea Sfintei Noastre Patrii de sub jugul groazniciei tiranii a bestiilor comunisto-jidovite.

„FRONTUL APĂRĂRII NAȚIONALE” este organizație de luptă, nicidecum politică, care să urmărească luarea puterii în Stat. După curățirea Scumpei Noastre Patrii de bestiile comunisto-jidovite întreaga Națiune Română își va spune cuvântul prin vot secret, liber și universal:

„Cine va trebui, s-o conducă”

În FRONTUL APĂRĂRII NAȚIONALE se pot înrola toți cetățenii conștienți ai acestei Patrii, indiferent de naționalitate sau credință politică, care vor să lupte și să se sacrifice pentru:

- Libertatea și independența Patriei.
- Libertatea și respectarea tuturor drepturilor omului.
- Libertatea cultului.
- Libertatea gândului, scrisului și cuvântului.
- Libertatea și respectarea muncii.
- Libertatea inițiativei și proprietății individuale.

ROMÂNI ȘI TOATE NAȚIONALITĂȚILE CONLOCUITOARE din toate colțurile PATRIEI NOASTRE: „UNIȚI-VĂ”.

Trebuie să arătăm lumii întregi că 18 milioane de locuitori doresc libertatea și că știu să lupte și să se sacrifice pentru ea. Numai atunci Marii Noștri Aliați ne vor ajuta să ne recăpătăm Independența Patriei și Libertatea Întregului Popor Român.

- TRĂIASCĂ ÎNFRĂȚIREA PE VECI A POPORULUI ROMÂN CU TOATE NAȚIONALITĂȚILE CONLOCUITOARE.

- TRĂIASCĂ ROMÂNIA MARE, LIBERĂ ȘI INDEPENDENTĂ.

- TRĂIASCĂ REGELE, CHEZĂȘIA SCUMPEI NOASTRE PATRII ȘI A DEZVOLTĂRII ÎN LIBERTATE A ÎNTREGULUI POPOR ROMÂN.

„MOARTE trădătorilor de neam și țară”.

„MOARTE călăilor Poporului Român”.

„MOARTE bestiilor comunisto-jidovite”.

„FRONTUL APĂRĂRII NAȚIONALE”

1 martie 1949.

N.B. Citește și dă mai departe și altuia să citească. De ești conștient, înregistrează-te în FRONTUL APĂRĂRII NAȚIONALE. Cei în stare să poarte armele se vor înrola în Corpul de Haiduci, ceilalți se vor organiza în fiecare comună și oraș în grupe de rezistență de 2-3 oameni hotărâți. Nu-ți trebuie unelte și arme speciale pentru a suci gâtul unui trădător, a da foc unei mașini sau unui locaș cuib de bestii comuniste.

Va veni ziua când fiecare va fi întrebat cum și cu ce a contribuit la eliberarea Sfintei Noastre patrii de sub jugul tiraniei comunisto-jidovite.

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 4, f. 48-49.

16

1949 martie 2. Sintează întocmită de Nicolae Dabija cuprinzând informațiile obținute de membrii organizației

Corp delict. Vizat de noi.
Sublocotenent **Herța Vasile**

Activitatea informativă

2 martie 1949

- O femeie a vorbit în satul Bistra că a văzut într-o noapte ieșind scânteii de la Groși.

- În noaptea de 1 spre 2 martie, coloana de partizani ce venea de la Mogoș a fost somată de un gardian de noapte din comuna Lupșa. Partizanii au bătut pe gardian și i-au luat actele. După miezul nopții a căzut un strat de zăpadă de 2-3 cm și a acoperit urmele.

- În comuna Câmpeni au fost aduși 60 polițiști formați la școala comunistă, pentru a încadra comunele din plasa Câmpeni. În comuna Bistra au fost deja repartizați 4 dintre acești comuniști.

- În comuna Bistra se vorbește intens de existența unor partizani pe Muntele Mare.

- Acum 5-6 zile s-a făcut descindere de noapte și perchezitie de mai multe echipe ale Sig.[*uranțele*] pe la toate sălașele și casele suspecte de la Nord-Est de Bistra, până în apropiere de pădure.

- Locuitorul Bâcu a condus o echipă a Sig.[*uranțele*] la casa lui Ihuț Traian.

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 4, f. 73.

17

[1949 martie 3]. Interogatoriu luat de Nicolae Dabija maiorului Emil Oniga la Muntele Mare, pentru descoperirea activității acestuia de informator al Securității

- Când l-ați cunoscut pe d-l Maier?

- Înainte de Crăciun.

- Cine v-a făcut legătura cu d-l Maier?

- Pop Cornel.

- Motivul pentru care v-a făcut legătura cu d-l Maier?

- Eram în mișcarea de rezistență și trebuia să-l caut pe Nuțu¹⁹².

- Ce mișcare de rezistență?

- Avea sediul la București.

- Ați avut vreo parolă când ați venit la Maier?

- Da, mi-a dat-o Pop Cornel.

- Ce ați discutat cu d-l Maier?

- L-am căutat pe Nuțu.

- L-ați găsit pe Nuțu?

- Nu era acasă și mi-a dat o întâlnire la „Leul”.

- Când v-ați revăzut a doua oară cu Maier?

- După aceea ne-am revăzut în ziua accidentului, la 12⁴⁰.

- De la prima întâlnire și până la a doua întâlnire ce vi s-a întâmplat?

- Am fost arestat pe ziua de 31 ianuarie 1949.

- Pentru ce motiv?

- Am fost arestat împreună cu d-ra Blănaru și sora ei, făcând parte din acest complot.

- Prin ce împrejurări ați ajuns din nou în libertate?

- Am fost cercetat în ziua de 31 și pus în libertate, neavând dovezi de vinovăția mea. După eliberare am fost obligat să părăsesc Clujul.

- Eliberarea dvs. a mai fost condiționată de altceva?

- Nu, numai de aceasta.

¹⁹² Ștefan Popa.

- După arestarea membrilor din complotul din care făceați parte ce s-a întâmplat cu organizația dvs.?

- În ziua aceea am fost arestat eu și d-ra dr. Blănaru, ulterior toată organizația, afară de mine, Maier și Nuțu.

- La ce dată v-ați revăzut cu Maier?

- În ziua de 2 februarie, ora 12⁴⁰.

- Pentru ce motiv ați ținut să luați legătura cu Maier a doua oară?

- Trebuia să găsec pe Nuțu, care la rândul lui trebuia să anunțe pe Puiu¹⁹³ ca vinerea să fie la Cluj pentru o întâlnire cu șeful mișcării ardelen.

- Nu vă reamintiți să-i mai fi spus ceva lui Maier?

- Am spus că am adus 2 băieți lui Nuțu ca să-i plaseze și că Viorel este plecat în reg. Sălaj, unde s-a întâmplat o defecțiune.

- Vă reamintiți ce-ați spus la Mogoș despre această chestiune lui Maier?

- Cei doi care trebuiau ridicați de Nuțu m-am convins ulterior că erau agenți ai Siguranței.

- Au fost la d-ta acasă?

- Întâlnirea era la gară.

- Ce-ați mai spus d-lui Maier în afară de cele declarate pe când erați la Teiuș?

- I-am spus că trebuie să plec la București cu o scrisoare [către] dr. Niculescu, str. Batiștei, nr. 17.

- De ce n-ați plecat la București?

- Am plecat la gară, dar am scăpat trenul.

- Unde s-a întâmplat accidentul cu Nuțu?

- Înspre gară, seara, la ora 9.

- Cum s-a întâmplat?

- Am luat masa la Maier împreună cu Nuțu, ne-am dus înspre gară împreună cu Nuțu. Apropiindu-ne de gară, pe stânga drumului am observat 2 indivizi, după câțiva pași, în dreapta, veneau 3, după alți câțiva pași veneau 2, iar pe stânga, și 3 pe mijloc. În dreptul mașinii Siguranței ne-am dat seama că suntem urmăriți. Nuțu fiind atacat, eu neînarmat, am fugit într-o stradă paralelă cu gara. Am fost arestat și dus la poliția gării. Inspectorul Crăciun de acolo m-a dezlegat și i-am povestit totul. Crăciun mi-a spus dacă nu-s curios să cunosc conținutul scrisorii ce trebuia s-o duc la București și care realmente nu conținea decât 1 foaie albă. În momentul acela a intrat un polițist însângerat și a luat un pistol mitralieră ca să plece în urmărirea agresorului.

- Ai fost recunoscut de comisarii care te-au urmărit?

- Da, de 2 comisari.

- Prin ce miracol v-a pus în libertate?

- În timpul șederii mele în birou, inspectorul Crăciun dădea relații celor de la Cluj.

- Este posibil ca atunci când doi agenți ai Siguranței v-au recunoscut că ați fost împreună cu un asasin care a rănit 3 persoane din serviciul Siguranței să nu fiți reținut cel puțin pentru cercetări?

- Da, era posibil.

¹⁹³ Cornel Pop.

[1949 martie 3]. Interogatoriu luat la Muntele Mare de Nicolae Dabija
lui Traian Mihălțan pentru a descoperi activitatea
de informator al Securității a lui Emil Oniga

- Când ai cunoscut pe d-l maior Oniga? Și unde?
- Acum 4 săptămâni la Teiuș, în casa d-lui Maier?
- De cine era însoțit?
- Soții Maier, împreună cu d-l maior Oniga.
- Cine ți-a făcut legătura cu d-l maior sau prin cine l-ai cunoscut?
- Prin d-l Maier.
- Cine te-a chemat la d-l Maier?
- Popa Ionuț.
- Pentru ce te-a chemat?
- Să facem legătura cu Nuțu și cu Blajul. Această propunere nu s-a făcut, în lipsa maiorului Oniga.
- De cine a fost adus maiorul Oniga la d-l Maier?
- Nu știu.
- Ce conversație a avut loc între d-ta, maiorul Oniga și Maier?
- Nici o conversație. După plecarea maiorului Oniga am vorbit cu Maier despre legătura cu Nuțu și cu muntele. La sfârșitul acestei conversații a sosit Nuțu, iar după un timp de 15 minute a sosit Oniga.
- Ați avut vreo discuție împreună?
- Nu.
- Când ați aflat de accidentul lui Nuțu?
- În aceeași seară, un membru al partidului comunist mi-a adus la cunoștință că au fost împușcați 2 polițiști.
- Ce-ai făcut d-ta după luarea la cunoștință a celor petrecute?
- Am dormit mai departe.
- În ziua următoare ce-ai făcut?
- M-am interesat dacă a căzut vreunul dintre ai noștri. Am trimis un om de-al nostru ca să vadă dacă Maier a fost sau nu prins. Aceeași persoană mi-a comunicat c-a plecat.
- Ce-ai făcut ulterior?
- Am stat acasă.
- Când te-ai revăzut cu maiorul Oniga?
- După 8-10 zile.
- Cine ți-a pus în vedere să pleci de acasă?
- După incident, mi-a pus în vedere Maier.
- De cine a fost anunțat Maier?
- Maier a fost anunțat de un curier de-al lui Nuțu, comunicându-mi totodată că maiorul Oniga este trădător.
- La a doua întrevvedere ce-ați vorbit?

- Am fost întrebat ce știu de Nuțu și eu i-am spus c-a scăpat.
- Ți-a făcut vreo propunere?
- Am fost întrebat dacă plec la munte, la răspunsul meu afirmativ mi-a comunicat că nu mă poate momentan însoți, dar să-i comunic d-lui general Mociulschi că el și cu alte persoane poate veni.
- Ți-a mai făcut vreo comunicare?
- Mi-a spus că dacă trimite vreun agent cu parola „calul bălan” să știu că-i om de-al lui și să-i dau informații, după care a plecat.
- Când te-ai revăzut pentru a treia oară?
- Înainte de ziua târgului, cam prin 14-15 februarie.
- Ce-ați discutat?
- M-a întrebat despre ce am aranjat cu legătura și i-am spus că sunt dezorientat fiindcă am plecat de acasă, dar aștept informații de la munte. Am plecat, luând hotărârea de a ne revedea la târg, pe la 17 februarie.
- Ce-ați vorbit în ziua târgului?
- M-a întrebat dac-am primit ceva sau nu. El mi-a spus că are pe cineva [*din*] Întregalde, care merge să caute pe altul care are legătură directă cu muntele.
- Ți-a propus să mergi cu el la munte?
- Mi-a spus să mă duc la ora 1 în târg ca să-mi dea rezultatul.
- Ce răspuns ți-a dat la ora 1?
- Nu m-am dus.
- Când te-ai mai revăzut cu maiorul Oniga și ce-ați discutat?
- În ziua de 25 februarie, în comuna Teiuș (Dăneța), m-a chemat să vin la munte. I-am răspuns că nu pot veni că trebuie să merg la București.
- A insistat maiorul Oniga să vii cu el la munte?
- A insistat, însă i-am răspuns că nu pot pleca decât în ziua următoare.
- Pentru a nu fi descoperiți și-a merge la munte ați făcut vreo înțelegere?
- L-am întrebat unde ne întâlnim și la cine. Mi-a răspuns că nu-mi poate divulga persoane, însă mi-a fixat locul de întâlnire la biserica din Întregalde, pe înserat.
- I-ai spus maiorului Oniga că s-ar putea să fi prins pe drum?
- Da.
- Ce recomandări ți-a dat el ca să nu fi prins sau după ce vei fi prins?
- Mi-a spus că persoanei care va încerca să mă aresteze să-i comunic că sunt 7+3 și mă cheamă Alexandru sau 7+2 și mă cheamă Emil.
- Dacă totuși ai fi putut fi arestat ce trebuia să faci?
- Să dau un telefon la miliția gării, după ce am comunicat parola.
- Ai plecat a doua zi, după cum a fost înțelegerea?
- Nu.
- Când te-ai revăzut cu Oniga?
- În noaptea de 1 spre 2 martie, orele 22.
- Ce ți-a spus când te-a revăzut?
- Aici ești, măi Mihălțan? No foarte bine, că eram foarte îngândurat să nu cazî.

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 4, f. 104-105.

1949 martie 3. Formula jurământului întocmit de Nicolae Dabija, ce urma să fie depus de toți membrii organizației la 4 martie 1949

Corp delict. Vizat de noi.
Sublocotenent **Herța Vasile**

Jurământul

În numele lui Dumnezeu atotputernicul, eu, Haiducul,
Jur să lupt până la moarte pentru eliberarea Patriei și a Poporului Român de sub jugul tiraniei Comuniste.

- Jur să execut ordinele fără murmur și fără șovăire.
- Jur credință și devotament tuturor comandanților.
- Jur că nu voi depune armele și nu voi pleca din rândurile Corpului de Haiduci până ce toți trădătorii de Patrie și Neam nu vor fi pedepsiți.
- Jur să păstrez secretul.
- Așa să-mi ajute Dumnezeu.

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 4, f. 59.

1949 martie 3. Radiogramă a D.R.S.P. Cluj către D.G.S.P. referitoare la arestarea lui Avram Ihuț și la începerea operațiunilor pentru descoperirea grupului condus de Nicolae Dabija

Cluj
Nr. 244/3 martie 1949, orele 13²⁰

Radiogramă

Către
Direcția Generală a Securității Poporului

București

Raportăm că în noaptea de 1 spre 2 martie 1949, pe la orele 24, tânărul Colda Teodor, din comuna Luncani, jud. Turda, care este casierul Sindicatului Agricol din com. Câmpeni, jud. Turda, pe când se înapoia acasă de la o șezătoare din com. Lupșa, jud. Turda, la punctul numit „Locul Târlului”, a dat peste o bandă de înarmați de circa 10 persoane, care l-au atacat, rupându-i vesta de pe el și luând-o cu ei.

În vestă avea un tabel cu toți sindicaliștii din susamintita comună, 14 fotografii ale sindicaliștilor, precum și suma de 500 lei și alte notițe.

După cum se constată din urmele lăsate, au venit dinspre județul Alba și au plecat spre Muntele Mare.

În urma investigațiilor întreprinse de către organele noastre de Securitate, în noaptea de 2 spre 3 martie 1949 am reușit să identificăm și să arestăm pe individul Ihuț Avram, fugar politic, care a făcut parte din cei 10 bandiți din com. Lupșa.

Din declarațiile lui Ihuț Avram, reiese că în Muntele Mare, unde se afla și el, erau 15 persoane, iar în urma celor întâmplare în legătură cu președintele Sindicatului Agricol din com. Lupșa, cei zece indivizi, împreună cu el, s-au refugiat în Muntele Mare. Tot el declară că în noaptea de 3 martie 1949 urmează a se prezenta încă 15 fugari politici din județul Alba, astfel se deduce că la Muntele Mare există un număr total de 40 de fugari bine înarmați, între care, după cum reiese din declarația lui Ihuț Avram, sunt și ofițeri de jandarmi din București.

Întrucât Ihuț Avram ar urma ca până în seara zilei de azi, 3 martie 1949, să se reîntoarcă în Muntele Mare la cuibul lor, iar în caz că nu s-ar reîntoarce am risca ca bandiții să bănuiască că sunt urmăriți și în acest fel ei să-și schimbe cuibul și direcția.

Pentru a evita o astfel de chestiune, am luat toate măsurile pentru a întreprinde operațiuni pentru depistarea acestor bandiți în noaptea de 3 spre 4 martie 1949.

Rezultatul operațiunilor urmează a vă raporta la timp.

Colonel de Securitate

Patriciu Mihai

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 24, f. 120.

21

1949 martie 4. Ordin al D.G.S.P. prin care se cere D.R.S.P. Cluj anchetarea lui Avram Ihuț pentru a afla unde se află organizația de rezistență

Direcția Generală a Securității Poporului

Nr. 51/27.574

4 martie 1949

Teleimprimator

Direcția Regională de Securitate Cluj

La raportul dvs. nr. 1/690 din 3 martie 1949, referitor la numitul Colda Teodor, luați măsuri ca numitul Ihuț Avram, reținut ca făcând parte din acea bandă, să fie cercetat cu amănunțime pentru a se putea afla locul unde se ascund, întrucât reiese din raportul dvs. că aceștia sunt fugari politici.

Totodată, veți lua măsuri ca din cercetările numitului Ihuț Avram să se stabilească din îndemnul cui s-a format acea bandă, din ce elemente este formată, legionari sau P.N.Ț.-iști, ce scopuri urmăresc, cum sunt organizați, ce armament posedă, de unde îl are, precum și cine îi finanțează sau îi găzduiește.

Rezultatul cercetărilor va fi raportat de urgență la această Direcțiune Generală.

Căpitan de Securitate

Răzvan Sergiu

Căpitan de Securitate

S. Antoniu

1949 martie 4. Raport de activitate al plutonierului major de Securitate Octavian Vociu
asupra desfășurării luptei de la Muntele Mare

Raport de activitate
din 3-4 martie 1949

Domnule căpitan

La ordinul dvs. verbal din ziua de 4 martie 1949 pentru a merge la Biroul Securității Câmpeni și împreună cu încă două plutoane de soldați să ne deplasăm în regiunea Bistrei la Muntele Mare – Turda ca să prindem organizația subversivă organizată în acel munte și totodată raportez și operația cum s-a desfășurat asupra obiectivului în mod concret, am onoarea a raporta următoarele:

Din ordinul d-lui colonel, care se găsea la Biroul Securității Câmpeni, și conform planului care s-a făcut de forurile superioare, la orele 12 noaptea, împreună cu plutoanele de soldați, am plecat la Bistra și de acolo în Muntele Mare spre obiectiv, unde oamenii erau împărțiți în felul următor:

Erau două plutoane de soldați, la fiecare pluton patru grupe, care fiecare pluton era comandat [de] un sublocotenent de-al lor, cu misiunea ca plutonul I să ocupe partea [de] deasupra obiectivului, iar plutonul II partea de la vale, să facă legătura între ei pe margine, ca obiectivul să fie înconjurat pe toate părțile, la primul pluton era călăuză și informator Ihuț Avram, care știa locul, terenul și obiectivul, iar [la] al doilea pluton era călăuză primarul din Bistra¹⁹⁴ și încă un pădurar.

Am sosit la Bistra la orele 1 noaptea în ziua de 3 spre 4 martie 1949, unde am mers pe valea Bistrei ajungând în pădure spre Muntele Mare la [locul] așa-zis „Fierăstrău” la o distanță de 18 km de Bistra, unde mai aveam o oră de mers de la „Fierăstrău” la obiectiv.

La orele 6 și 30 minute dimineața am ajuns în marginea pădurii, la o distanță de 400 m de obiectiv, unde erau cabanele fugarilor instalate.

Din marginea pădurii unde am ajuns noi, în fața noastră era un teren gol fără de pădure, adică o poiană pentru fânaș, în acel teren erau mai multe colibe și cabane, iar deasupra cabanelor era marginea pădurii din deal, care la o distanță de 100-150 m, în pădurea din margine, erau cele două cabane ale fugarilor.

Noi când am ajuns în marginea pădurii de vale, Ihuț Avram a arătat căci dincolo de colibe din poiană, în marginea pădurii, la distanță de mai sus în pădure, sunt colibe fugarilor, unde sublocotenentul care era cu comanda operației a împărțit plutoanele conform ordinului și planului de jos, adică plutonul I deasupra obiectivului, iar plutonul II în valea obiectivului, ca să înconjoare cabana să facă legătura între ei ca să fie prinși toți.

¹⁹⁴ Alexandru Salagea, informator al Biroului Securității Poporului Câmpeni.

Plutonul I, fiind distanța mai mică și cu lhuț care știa bine terenul, a ajuns în spatele obiectivului, unde a prins a trage în cabanele fugarilor și aruncând grenade, iar plutonul II, la care era primarul și pădurarul de călăuză, mergând înspre obiectiv, auzind împușcăturile de la plutonul I, s-au dezorientat și zăpăcit de cap, luând-o la vale la o distanță de 400-500 m.

Înainte ca plutonul I să deschidă foc asupra obiectivului au fost observați de către santinela organizației de la cabanele fugarilor, unde santinela a tras un foc de armă și a fluierat de două ori dând alarma fugarilor care în acel timp dormeau toți.

Plutonul II, fiind dezorientat și auzind împușcăturile de la plutonul I la aceeași distanță, s-au culcat toți la pământ nemaiascultând nici o comandă a comandantului plutonului și a grupelor respective, ce au prins a trage și ei înspre plutonul I, *[în direcția din]* care s-au auzit împușcăturile.

Coborând prea în vale de obiectiv, după auzul grenadelor atunci și plutonul II a urcat la deal, îndreptându-se și ajungând la o distanță de 20-30 m de prima cabană a fugarilor, unde trăgeau de jos în sus în cabană, iar plutonul de sus trăgea în jos înspre cabană și în acel moment era o încurcătură căci trăgeau aproape unii într-alții.

Plutonul I deasupra, care a ajuns mai repede la obiectiv, a dat foc cu grenadele primei cabane, care ardea în flăcări, unde s-au predat acei care se găseau în cabană, la fel în a doua cabană, la distanță de 30 m, aruncase grenade înăuntru și trăsesse cu pistoale automate întrânsa, unde la fel făcuse și acolo morți și o parte din ei ridicase mâinile sus și se predase.

În momentul acestei acțiuni partea din stânga a cabanelor nu era acoperită nefăcându-se legătură plutoanele, au putut ca să fugă restul, adică Dabija, Macavei și ceilalți.

În momentul când ardea prima cabană, la o distanță de 30 m de baracă era adăpostit după un brad individul Onea Titus, voind să fugă.

Subsemnatul eram după el la o distanță de 5 m, dar nu l-am văzut.

În acel moment, soldații care erau deasupra lui m-au făcut atent zbierând la mine ca să nu mă împuște, arunci l-am observat, vrând să fugă l-am somat și m-am apropiat de el, neavând armă la dânsul aruncând-o în acel moment.

L-am prins culcându-l cu fața jos în zăpadă și cu mâinile la spate, eram cu pistolul în mâna dreaptă, iar cu mâna stângă am vrut să iau o sfoară din buzunarul de la manta ca să-l leg, în acel moment individul a sărit asupra mea, m-a prins cu dinții de urechea stângă, iar cu amândouă mâinile mi-a apucat pistolul. Arunci subsemnatul am prins pistolul cu amândouă mâinile, răsucindu-i pistolul în mâna lui, nevrând să-l împușc, l-am doborât la pământ scoțându-mi pistolul din mâinile lui, unde l-am legat și l-am dus la ceilalți capturați.

Întrebându-l de ce a făcut asta, a răspuns că a vrut să-mi ia pistolul din mână ca să se împuște, el singur știind că ce-l așteaptă la Securitate.

Între timp plutoanele se strânseseră toate în jurul cabanelor la foc unde ardea baraca, dar în marginea barăcii era o cantitate de 8-10 kg slănină, la fel atâta brânză, patru pâini mari de câte 6 kg una, cununi de ceapă, unde soldații au început să împartă slăcina și pâinea și au început să mănânce, fiind misiunea terminată și liniște peste tot.

După aceasta, subsemnatul am *[vru]* să văd tot ce este în cabană, morți și răniți, unde am constatat următoarele:

Lângă cabană, la 20 m, era un grup de cinci indivizi capturați, dintre care se găseau doi ofițeri, apropiindu-mă de ei, care erau culcați pe spate cu mâinile în sus, unul din ei m-a chemat că vrea să-mi spună ceva, l-am ascultat și mi-a spus că sunt informatori de-ai noștri

din Alba și Sibiu, rugându-mă ca să nu-i mai bată ostașii și i-au buzunărit, luându-le tot ce aveau ei, adică legitimațiile, ceasuri și tot ce aveau la ei.

În acel moment am văzut că ar fi adevărat cele spuse de ei, unde am ordonat soldaților și am raportat comandantului sublocotenent să nu-i mai bată pe cei doi, iar lucrurile ce le-au luat de la ei imediat să le dea înapoi, iar soldații care cum îi buzunăreau plecau printre pluton printre ceilalți, de nu-i mai cunoșteai.

M-am dus la a doua cabană, care era făcută din lemne groase de brad și era mare de 6 m lungime și 3 lățime, acoperită cu pământ, unde numai fațada se vedea, adică ușa și două geamuri în părți, alte geamuri sau ieșiri nu mai avea.

Deasupra ușii era tăiat în brad și scris: „Izbândă sau moarte”.

Am intrat înăuntru, unde înăuntru se găsea sublocotenentul de Securitate Sabău Florea și plutonierul major Pop T. Ioan, care au făcut o perchezitie corporală la cei morți dinăuntru, precum și în interiorul cabanei.

Văzând acestea, subsemnatul am căutat imediat material subversiv, unde am găsit mai multe manifeste, un mare interogatoriu al maiorului Oniga și al altora, precum și una mașină de scris, un binoclu, o armă Z.B. și un pistol, la care le-am luat asupra mea, nemaigăsind altceva ce interesa Securitatea deoarece înaintea mea era sublocotenentul Florea și încă alții care luau ce îi interesa.

După aceasta am ieșit afară, unde am mers de la mort la mort constatând că erau cinci morți, adică trei în cabană, doi bărbați și o femeie, unul mort în fața cabanei și unul mai la vale de cabană, care atât sublocotenentul Sabău Florea, cât și sublocotenentul comandant al operației i-au verificat, luându-le actele împreună cu maiorul Oniga.

Eu fiind încărcat cu materialul pe care îl aveam și [?] păzeam și pe lhuț, nu am putut ca să identific mai bine pe cei morți, ci am trimis acolo în baracă unde era sublocotenentul Florea pe plutonierul major șef Cosman Gheorghe ca să-i spună sublocotenentului Florea ca să identifice pe toți cei morți și să adune mai mult material de la ei, fiindcă dânsul a fost primul care a intrat acolo.

La fel am spus și personal dacă i-a luat în scris pe cei morți și ce material subversiv a găsit. Mi-a răspuns că nu-l interesează și ce să facă el acolo că i-a scris pe toți sublocotenentul, comandantul plutoanelor.

După aceasta am constatat că [din] acei fugari în număr de 22 care au fost acolo în momentul operației, 10 au fost prinși, în afară de cei doi colonei, cu ei 12, iar [morți] care i-am văzut eu personal au fost cinci, restul au fugit din cauză că operația nu a decurs bine și a fost o simplă zăpăceală, nemaifinând cont nimeni de nici o comandă, nici soldații nu mai ascultau de nimeni.

Am mai văzut că ei, fugarii, erau foarte bine alimentați, am văzut slănină, brânză, un vițel tăiat, fasole, făină, conserve, compot și toate cele necesare de ale mâncării înăuntru, precum și vesela necesară, ca: farfurii, castroane, linguri, furculițe, sobă de gătit înăuntru cabanei.

Ce au fost de mâncat din alimente le-au împărțit ostașii între ei și le-au mâncat, iar restul de haine, lucruri, pături, îmbrăcăminte și încălțăminte de la cei morți ce au mai rămas de la ostași s-au pus grămadă în niște foi de cort și s-au adus în vale, la fel și armele care erau aruncate prin jurul barăcii, neluându-le nimeni, subsemnatul le-am adunat [și] le-am împărțit pe ostași ca să le aducă în vale, precum și aparatul de radio cu baterii care se găsea în baracă a fost dat lui lhuț Avram ca să-l aducă.

Operația a început la 6³⁷ și s-a terminat la 8³⁰⁻⁹ în ziua de 4 martie 1949, unde ne-am încolonat și am pornit înspre Bistra, la care din trupă au fost trei morți și doi răniți.

Indisciplina care a fost în rândurile soldaților, neascultând de ofițeri, era cât pe aci să rămână morții acolo, adică camarazii lor, nevrând să asculte de ofițeri ca să-i ducă în vale, ci cu multă insistență și comandă și chiar înjurături soldații i-au strâns pe cei morți ca să-i ducă în vale.

La orele 12 am ajuns la Bistra la comandament, unde toată lumea trebuia să depună tot ce a găsit acolo în cabane la Comandament, unde subsemnatul aveam asupra mea manifestele, precum și interogatoriul, o mașină de scris, un binoclu, o armă Z.B., un pistol Steyer și o lunetă pe care am predat-o la Comandament, nerămânând nimic asupra mea.

Față de cele de mai sus binevoiti a dispune și totodată raportez că numitul Ihuț Avram în tot decursul operațiunilor și-a dat tot interesul, ducându-ne direct la obiectiv așa după cum și-a luat angajamentul față de forurile superioare ale noastre.

Plutonier major de Securitate
Vociu Octavian

[Rezoluții.]

7 martie 1949. Foarte urgent.

[Biroul] 1. *Veți întocmi un raport către Direcțiune lăsând afară abaterea lui Pop T. și Sabău, pe care îi vom sancționa noi, prin care veți arăta cum a decurs operația, arătând toate greșelile care s-au comis, greșeala cercului, lipsa unui post de comandă pe terenul de operație și neascultarea ostașilor, din partea comandanților, când subofițerul a dat ordin de atac s-a trezit singur în fața cabanei, urmat de un ostaș, iar restul nu l-au urmat, cărui fapt se datorează că cele două elemente curajoase și-au pierdut viața.*

Mihai Kovács

Veți accentua curajul lui Vociu luptându-se cu Onea Titus cu riscul vieții pentru a-l prinde de viu.

Mihai Kovács

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 25, f. 143-145.

23

1949 martie 4. Proces-verbal de percheziționare a lui Augustin Rațiu
în momentul arestării acestuia

Proces-verbal

Azi, la 4 martie 1949.

Noi, plutonier major Copilu Gavrilă, din Serviciul Securității Poporului Turda, am reținut pentru cercetări pe numitul Rațiu Augustin, din com. Sărmășel, jud. Cluj.

La percheziția corporală, am găsit următoarele obiecte:

1. Una armă Z.B.
 2. Una sută lei
 3. Una cămașă
 4. Una pereche indispensabili
 5. Una curea de pantaloni
 6. Una pereche șireturi
- Drept pentru care am încheiat prezentul proces-verbal, spre cele legale.

Percheziționat
Rațiu Augustin

Plutonier major
Copilu Gavrilă

Pentru conformitate
Sergent major
Doina Vulturar

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 810, f. 160.

24

1949 martie 4. Proces-verbal de percheziționare a lui Gheorghe Oprița
în momentul arestării acestuia

Proces-verbal

Azi, la 4 martie 1949.

Noi, plutonier major Copilu Gavrilă, din Serviciul Securității Poporului Turda, am reținut pentru cercetări pe numitul Oprița Gheorghe, din com. Balomiru de Câmp, jud. Hunedoara.

La percheziția corporală, am găsit următoarele obiecte:

1. Una pistol mitralieră „Daimmler” seria 1991
 2. Una curea de pantaloni
 3. Una pereche de șireturi
 4. Un carnet cu diferite însemnări
 5. Una cămașă și una pereche indispensabili
- Drept pentru care am încheiat prezentul proces-verbal, spre cele legale.

Percheziționat
Oprița Gheorghe

Plutonier major
Copilu Gavrilă

Pentru conformitate
Sergent major
Doina Vulturar

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 810, f. 178.

1949 martie 5. Notă telefonică transmisă de D.R.S.P. Cluj către D.G.S.P.
privind rezultatul luptei de la Muntele Mare

Direcțiunea Regională de Securitate Cluj

5 martie 1949

Către
Direcțiunea Generală a Securității Poporului

Notă telefonică

Direcțiunea Regională Cluj, primind informații că în sectorul comunei Bistra – Turda, la poalele Munților Apuseni, se află o bandă de fugari, în dimineața zilei de 4 martie a.c. a trecut la operațiuni de capturare.

A avut loc o luptă de o oră și jumătate cu banda compusă din 26 persoane, în urma căreia rezultatele sunt următoarele: 12 bandiți au fost capturați, 7 sunt morți, 3 au reușit să fugă. Patru bandiți lipseau în acel timp, fiind plecați după alimente, așa că au reușit să scape.

Din rândurile organelor Securității sunt 4 răniți și 3 morți (un subofițer și doi soldați).

S-au capturat: 2 puști automate, 6 arme militare, 4 pistoale și un Gestetner.

Vom raporta de urmare.

Colonel de Securitate
Patriciu Mihai

[Rezoluție:]

S. I + II¹⁹⁵

*Veți urmări cercetarea indivizilor pentru a vedea legătura între legionari și P.N.Ț.-iști.
Lucrarea rămâne să fie urmărită de S. I.*

Mișu Dulgheru

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 2, f. 347.

¹⁹⁵ Serviciile I și II din Direcția a V-a.

1949 martie 5. Telegramă a D.R.S.P. Cluj către D.G.S.P. referitoare la desfășurarea acțiunii de la Muntele Mare

Telegramă

Direcțiunea Regională a Securității Poporului Cluj
Nr. 4/7.088 din 5 martie 1949

Către
Direcțiunea Generală a Securității Poporului

București

Urmare a raportului nostru nr. 1/6.909 din 3 martie 1949, cu privire la efectuarea operațiunilor din jurul Câmpeni – Munții Apuseni, în urma aprobării dvs. telefonice am obținut de la Batalionul de Securitate Florești efectivul necesar.

În ziua de 3 martie 1949, orele 24, trupele de operațiune s-au deplasat la Câmpeni, unde a fost fixat comandamentul, fiind încadrați de ofițeri și subofițeri din Securitate. Trupele de operație, în urma informațiilor sigure că fugarii politici sunt cantonați la cota 1201, circa 24 km de la Câmpeni, au pornit la fața locului, primind misiunea ca contactul cu inamicul să se ia la orele 6 dimineața.

Operația s-a început la orele 6 dimineața, luând contact cu fugarii politici și fiind scoși din cabane cu asalt de grenade, s-a început o luptă cot la cot care a durat o oră și jumătate.

Rezultatul acestei operațiuni fiind următorul:

Au fost capturați 11 fugari politici, care sunt:

1. Bocan Iancu, colonel [nr] rezervă, 2. Onea Titus, student medicină, legionar, 3. Moldovan Simion, student, legionar, 4. Breazu Iuliu, student, manist, 5. Oprița Gheorghe, plugar, legionar, 6. Vador Victor, învățător, 7. Alexandra Pop, manistă, 8. Rațiu Augustin, plugar, legionar, 9. Mihălțan Traian, naționalist, 10. Buțuțui Viorica, naționalistă, 11. Ihuț Traian [Avram – n.n.], plugar.

Lupta s-a soldat cu 7 morți din partea fugarilor: 1. Macavei Alexandru¹⁹⁶, sublocotenent de rezervă, manist, 2. Cigmăianu Ioan, legionar, 3. Mitrofan Lucian, manist, 4. Câmpeanu Traian, naționalist, 5. Maier Iosif, mecanic, 6. Maier Elena, casnică, 7. Deceanu Petru, manist.

Dintre fugari, în timpul luptei, au fugit numiți: 1. Macavei Traian, 2. Dabija Nicolae (Mircea), 3. Scridon Ioan, fost subofițer de jandarmi, care a fost și rănit.

Au fost plecați după alimente următorii: 1. Ihuț Traian, 2. Clamba Iosif, 3. Salagea Nicolae și 4. Pascu Cornel¹⁹⁷.

¹⁹⁶ Alexandru Macavei și Traian Câmpeanu au fost trecuți din eroare în rândul celor uciși în timpul operațiunii, Securitatea nereușind până la acea dată identificarea corectă a celor morți.

¹⁹⁷ În realitate, Cornel Pascu s-a aflat în cabană în timpul luptei, dar a reușit să scape, fugind împreună cu Ioan Scridon.

Au fost capturate următoarele obiecte: un multiplicator şapirograf, un aparat de radio, una maşină de scris, un binoclu, două lunete, 5 capse dinamite, una şampilă, 4 pistoale portative, 6 arme diferite, două pistoale mitralieră, 140 cartușe pistol rus, 53 cartușe Z.B. și 39 cartușe ungurești.

De asemenea, s-au găsit [ca] material subversiv manifeste intitulate „Proclamația Frontului Apărării Naționale către români și toate naționalitățile conlocuitoare”, cu semnătura Frontul Apărării Naționale, cu un cuprins defăimător R.P.R.-ului și U.R.S.S.-ului, acesta a fost redactat la 1 martie 1949, pe hârtie volantă trasă pe şapirograful capturat.

Din partea Batalionului de Securitate, în timpul luptei, au murit 3 persoane (2 soldați și un subofițer), iar 4 sunt răniți ușor.

S-au luat măsuri de urmărire a celor dispăruți.

Urmează raport prin curier.

Colonel de Securitate
Patriciu Mihai

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 24, f. 67-68.

27

1949 martie 5. Declarația locotenent-colonelului Iancu Bocan, informator al Securității, privind la activitatea dusă de el pentru descoperirea grupului condus de Nicolae Dabija

5 martie 1949

Declarație

Subsemnatul locotenent-colonel pensionar Bocan Iancu, din comuna Pianul de Sus, județul Alba, am urmat două clase primare în sat la școala primară română din sat. Părinții mei, Adam și Simza Bocan, plugari, cu o avere de numai trei jugăre, de religie ortodoxă, au muncit și m-au dat la școală în oraș, astfel că am făcut restul de două clase primare în orașul Sebeș la unguri, iar patru clase secundare la liceul german, tot din Sebeș. Am plecat apoi la Brașov, unde am urmat liceul comercial românesc. Sunt născut în comuna Pianul de Sus, jud. Alba, din părinți români, ortodocși, plugari, la data de 28 octombrie 1895.

După absolvirea Liceului Comercial român din Brașov, fiind înrolat în 1915 în Regimentul 64 Infanterie al armatei austro-ungare, am dezertat înainte de a mă prezenta la acel regiment, am trecut munții în România și m-am înrolat voluntar în armata română, în care am făcut războiul, alături de armata aliată rusă.

În războiul al doilea mondial, fiind clasat la serviciul de birou pentru motive de boală, am fost numit șeful Serviciului Domeniilor Militare la Corpul 7 Armată, unde am rămas până în 1945, când am ieșit la pensie. În acel an am lucrat reparații de cazărmi pentru armata aliată rusă, astfel încât dl. prefect Celacu de la Craiova a ținut să mă prezinte d-lui ministru de Interne Teohari Georgescu la București, unde domnia sa mi-a adus mulțumiri și felicitări.

În toamna anului 1945, fiind pensionat, m-am mutat de la Craiova la Ploiești, de unde este soția mea și am luat o casă în chirie, unde locuiesc și acum și de unde posed buletinul de populație. Am un copil, Mircea Bocan, care este în clasa I complementară la Ploiești și are vârsta de 12 ani.

Părinții mei murind, eu am venit pe rând, fie cu soția, fie cu soacra mea, în comuna natală, Pianul de Sus, unde îmi lucrez cele 7 jugăre de pământ rămas de la părinți.

Politică părinții mei nu au făcut niciodată, iar eu, ieșind în toamna anului 1945 la pensie, m-am înscris în Partidul Național Popular din 1946 și posed carnet asupra mea.

În luna decembrie 1948, ziua 11, fiind pârât pe bază de minciuni, am fost ridicat și dus la Serviciile de Securitate Sebeș, Alba Iulia și Sibiu.

La Sibiu, dl. colonel inspector Crăciun, apreciind dreptatea cauzei mele, m-a pus în libertate, fără a fi trimis în judecată.

Mi-a făcut cinstea să-mi încredințeze o misiune specială de a afla unde și ce forțe au bandiții frații Macavei și Pascu Cornel.

D-sa mi-a comunicat că de această misiune nu va ști decât d-sa și dl. căpitan chestor Popa, șeful Serviciului Securității Județului Alba, care a fost de față la Inspectoratul Sibiu.

D-sa, adică dl. inspector colonel Crăciun, mi-a spus să-l chem ori de câte ori la telefon, spunându-i Dr. și telefon nr. 1310.

Mi s-a fixat să mă prezint la oficiul telefonic în Sebeș joi, 24 februarie, ora 12. Acolo a venit dl. căpitan chestor Popa cu mașina și am plecat spre Benic. În drum, d-sa mi-a completat oarecare date ce le promisem de la dl. colonel inspector și în apropiere de Benic am fost lăsat să-mi continui drumul.

M-am prezentat la locuința lui Petre Pascu, fratele banditului, pe care am reușit să-l conving că fiind dat în judecată am fugit de la Tribunalul Militar Sibiu și deci trebuie să mă refugiez în munți. Mi-a cercetat carnetul de C.F.R. și buletinul populației cu fotografiile respective și mi-a dat un bilețel pe care scria 131 și semnat Pascu. Apoi mi-a spus să plec imediat spre joagăr, la fratele său Ion.

Fiind seară, nu am putut merge decât până la Galda de Sus, unde am fost oprit de șeful de post din Benic. L-am convins să nu mă reîntorcă de la Benic căci pierd timpul și mi-a dat chiar concurs de am putut să dorm la un învățător pensionar.

A doua zi, vineri 25 februarie, înainte de a pleca spre joagăr, a venit din nou la mine șeful de post, însoțit de comandantul de sector. Am justificat într-un fel misiunea mea și mi-am exprimat îngrijorarea că dat fiind felul de a fi supravegheat de Cornel Pascu și frații Macavei și cine o mai fi la sediul bandiților nu mă voi putea descleșta repede spre a telefona fie direct d-lui inspector colonel Crăciun la nr. 1310, fie d-lui Iorgu (chestor căpitan Popa) la nr. 318. Atunci am stabilit cu dl. comandant de sector să-mi expedieze o scrisoare la soție la Ploiești, str. Plăieșilor, [nr.] 3, în care am stabilit că dacă îi voi scrie o carte poștală, natural cenzurată de bandiți, în care voi spune că sunt îngrijorat de sănătatea copilului, asta înseamnă că sunt îndeaproape păzit ziua și noaptea și deci ca să anunțe pe dl. colonel inspector și dl. căpitan chestor. Apoi am plecat la joagăr, unde am găsit pe Ion Pascu, care mi-a indicat ca să mă duc înainte până la un pod, pe sub care curge un pârâu, pe care să o iau la dreapta în sus, dar să am grijă să nu fiu văzut de nimeni și el va veni în pădure și mă va conduce mai departe. A venit și m-a condus la casa și șura lui Bolfea, unde se aflau Bolfea și Cornel Pascu. Aici am dormit peste noapte. A doua zi a venit la această șură un

student, Oargă Ioan, care a condus pe Oprița Gheorghe și Cigmăianu. Oargă Ioan este din com. Șeușa, jud. Alba, și a spus că se duce în județ și chiar la Petroșani spre a mai aduce oameni. Atunci m-am gândit la o nouă cale de a informa Securitatea în caz că eu nu mă voi putea descleșa. Anume am dat lui Oargă o scrisoare, cenzurată de Cornel Pascu, către soacra mea de la Pianul de Sus, ca să-l cheme pe un consătean de-al meu fost jandarm, Teodorescu, care va fi de folos bandiților dacă îi dau armă și cu care urma să mă înțeleg ca să anunțe el Securitatea și s-o conducă la sediul bandiților. Cornel Pascu mi-a spus să-i dau eu 800 de lei bani de drum lui Oargă și el mi va da înapoi din fondul lor, dar pe urmă a refuzat să mi mai dea, căci doar, spunea el, n-am nevoie de tren.

Duminică noaptea am plecat cu toții de la șura lui Bolfea la casa lui [din] Întregalde, unde am găsit printre alții pe Traian Macavei, maiorul Oniga, fostul șef de post Scridon și aici trebuiau să mai vină Nuțu, ca să plece cu noi cu un grup de 15 legionari. Aici se discuta planul de atac cu 200 oameni al închisorii Aiud, planul de atac al cazarmii din Câmpeni, Brad, Alba Iulia, Turda și apoi chiar Clujul și calea ferată spre Arad, regiune unde să se facă joncțiunea cu ceilalți și să fie stăpânită de ei, așa cum este cazul în Polonia, unde bandiții sunt la porțile Varșoviei. Între alte planuri, de a se lua banii de la o bancă, Cornel Pascu a povestit cum el și cu Sandu au luat 300.000 de mii lei de la Percepția din Teiuș, unde receptorul încăpătânându-se să apere banii a fost împușcat de ei în gură.

Tot aici mi-au spus el și Macavei Traian că vor tăia capul secretarului partidului din Întregalde, pe motiv că i-a trădat că au fost văzuți prin sat.

Luni noaptea am plecat cu toții spre Mogoș. În drum s-au mai alăturat vreo 6 oameni cu Mihălțan, Deceanu și alții și spre ziuă am tras la o casă mică și șură, imediat sub Geamăna. Marți noaptea am plecat iarăși cu toții, vreo 16, prin com. Geamăna spre Lupșa. Aici, după un drum foarte greu și dându-mi seama că nu voi mai putea să scap din ghearele bandiților nici pe motiv de boală, m-am lăsat jos trântindu-mă și spunând că orice s-ar întâmpla eu, om de 54 ani, bolnav și după o foame de 72 de zile la Securitate și bătăi suferite, de am urinat numai sânge, eu nu mai pot merge. Atunci tot grupul s-a adunat în jurul meu și în acest moment a strigat gardianul comunal, care a auzit cum vorbeam, „Stai! Ho!” etc. S-a apropiat și atunci a fost grav lovit de Macavei Traian, Cigmăianu și alții și unul i-a luat actele și i-a rupt pieptarul, iar în momentul când Cornel Pascu a pus mâna să-l facă prizonier și să-l ia cu noi, unde sigur că ar fi fost împușcat, acesta mușcându-l pe Pascu de mână a scăpat din mâini și a fugit, strigând și sculând tot satul: „Hoții! Bandiții!” etc. În acest moment, fiindcă eu am provocat acest incident, nevoind să plec, am fost condamnat la moarte. M-a scăpat, ca prin minune, maiorul Oniga. Ne-am încolonat, sub amenințarea aspră a lui Traian Macavei, și am plecat în pas rapid.

Eu am spus din nou că nu mai pot și atunci am fost pus eu în capul coloanei, să merg cum pot.

Urcând Muntele Tarnița, cu 50 cm zăpadă, i-am rugat pe Macavei și Pascu plângând să mă lase la o șură până a doua zi.

M-au amenințat și i-au pus pe Deceanu și Maier să mă tragă în sus. A fost un chin pe care nu și-l poate imagina o minte omenească.

Pe la orele 9 dimineața am ajuns la Muntele Mare, deci miercuri dimineața, 2 februarie [martie – n.n.], unde ne-a primit comandantul, maior Dabija, și al doilea Macavei, Sandu, care mi-a arătat arma cu care a împușcat pe cei doi șefi de post mortal, iar a treia persoană a fost grav rănită.

Imediat după sosire, maiorul Dabija, comandantul, ne-a citit o proclamație către popor și un proiect de legi militare. A accentuat că se va da ordin scris ca din toate comunele să se taie capul la două sau trei persoane, comuniști mai de seamă.

În această zi, după-masă, deci în 2 martie, eu am fost repartizat în bordeiul mic, de 8 persoane, unde s-a instalat și Cornel Pascu cu Viorica și întreținuta sa și eu eram supravegheat chiar și când mă duceam la closet. M-am întins pe priciuri, m-am făcut că dorm și atunci maiorul Dabija, Pascu și încă doi, nu le rețin numele, au hotărât condamnarea la moarte a maiorului Oniga. A doua zi, joi 3 martie, l-au grațiat, în vederea depunerii jurământului de a doua zi, dar urmând să-l supravegheze de aproape. Tot în această zi s-au exprimat față de maiorul Oniga că eu voi fi împușcat.

După-masă am vorbit cu comandantul maior Dabija și Alexandru Macavei că, fără a mă gândi la un răspuns, să-mi dea voie să-i scriu soției, natural cenzurat, și am scris o carte poștală care este în actele mele de la Securitate, luată ieri 4 martie, care poartă data de 3 martie și în care eu scriam soției, după codul stabilit, că sunt îngrijorat de sănătatea copilului, adică că sunt îngrijit (cu hrană și căldură) zi și noapte, dar am aer cum avea ea când pleca la Sinaia cu grupul tineretului, adică nu mă pot descleșta și că grupul bandiților este între 20-30 persoane. Cartea poștală urma să o dau a doua zi, vineri 4 martie, lui Sandu Macavei, care mi-a spus că o va depune la Arad, să nu se știe regiunea din care este expediată. Deci eu neputând pleca prima sau a doua zi sub nici un motiv și nici o săptămână poate două spre a informa Securitatea, a rămas să aștept venirea consăteanului meu Teodorescu și prin cărți poștale.

A treia zi, vineri dimineața, la orele 6³⁰ aproximativ, santinela Mitrofan a anunțat că suntem atacați, Cornel Pascu și Deceanu, care erau în bordei, au ieșit și au tras cu armele în soldați, iar eu, care nu aveam armă, și Viorica, ca și Mihăițan, care mi se pare avea armă și ieșise cu ea afară fără să ia foc, a venit și el în bordei și strigam cu toții să ne predăm, am plecat spre soldați cu mâinile în sus și servieta mea în mână, unde Cornel Pascu își ținea actele, plus un carnet. De asemenea, ținea pelerina mea de ploaie, cu care intenționa să se îmbrace în caz de atacare a caselor, ca să nu fie cunoscuți.

Am avut [*noroc*] a treia oară că nu am fost împușcat de soldați, dar am fost lovit cu patul armei și mi s-au rupt dinții, de asemenea în cap, piept și spate.

Am spus plutonierului Cosman, care m-a recunoscut, precum și d-lui plutonier care a fost mușcat de ureche¹⁹⁸ și altui domn plutonier și am arătat un soldat cu buza mai mare care ținea arma asupra mea și care mi-a văzut ceasul la mâna stângă („Longines”) și l-a ridicat și doi soldați care m-au legat, urmând să fie cercetați. M-am plâns și la brazi d-lui locotenent că am acest ceas de 24 ani și mi-a spus că se va cerceta.

După opt zile de chinuri, marșuri numai noaptea, apoi două zile la sediul pe Muntele Mare, am terminat misiunea mea, scăpând a treia oară de la împușcare și rog a se aduce această declarație și la cunoștința d-lui colonel inspector Crăciun și d-lui căpitan chestor Popa.

Sunt extrem de extenuat, fiind și suferind, am însă mulțumirea sufletească că am făcut tot ce mi-a fost omenește posibil la vârsta mea de 54 ani și închei cu cuvintele:

¹⁹⁸ Plutonierul major de Securitate Octavian Vociu.

Trăiască și înflorească Republica Populară Română, care nu va cădea pradă nimănui și cu atât mai puțin unor bandiți descreierați¹⁹⁹!

Locotenent-colonel pensionar
Bocan Iancu

Completare

I-am auzit spunând că în caz de eșec în republică, ei se vor grupa până la 100 oameni și vor trece frontiera în Iugoslavia.

Locotenent-colonel
Bocan Iancu

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 22, f. 16-21.

28

1949 [martie]. Notă informativă redactată de maiorul Emil Oniga referitor la activitatea depusă de el pentru descoperirea organizației condusă de Nicolae Dabija

Notă informativă

În ziua de 24 februarie 1949, am primit o informație din Întregalde că Nuțu²⁰⁰ a fost acolo și a cumpărat ceva de la cooperativă, apoi împreună cu alți trei a plecat spre sud de sat, la înălțimea Muncelul. Acest om îmi mai spunea că știe un om care mai are legătură cu dl. Mociulschi și care ne poate duce acolo sigur. Am luat hotărârea să plec imediat și să intru de partizan. Am luat contact înainte de plecare cu secretarul organizației de bază, căruia i-am spus că unde plec și i-am rugat să aranjeze în așa fel ca Căminul Cultural și A.R.L.U.S., unde sunt președinte, să nu sufere până la înapoierea mea.

În gara Teiuș m-am dus în prealabil pe la Miliția gării, unde cunoșteam pe plutonierul Petre din seara de 2 februarie 1949, și i-am spus „Mă cunoști, am știri despre Nuțu. Legătura vreau s-o țin numai cu dumneata. Lucrez cu încă un om. Indicatorul este

¹⁹⁹ Cu toată „înflorirea” R.P.R., soarta avea să răzbune trădarea lt.-col. Bocan, serviciile aduse de el Securității fiind rapid uitate. După lupta de la Muntele Mare s-a retras în orașul Ploiești, deoarece casele care le deținea în comuna natală i-au fost confiscate de către regim. Acolo a intrat în atenția Securității, iar la 28 iulie 1954 D.R.S. Ploiești l-a luat în evidența elementelor suspecte la problema „deblocării”. Cu o altă ocazie a fost arestat și anchetat o zi la Securitatea din același oraș pentru că a refuzat să primească în casă persoanele repartizate în locuința sa de la Spațiul locativ. Mai mult, și-a sfârșit zilele la Căminul de bătrâni din Brazi (la 16 ianuarie 1958), pentru că „soția îl alungase de acasă întrucât de îmbolnăvise” (A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 5.745, f. 38).

²⁰⁰ Este vorba de Ștefan Popa, pe care încerca să-l prindă, conform celor convenite cu colonelul Mihai Patriciu, șeful D.R.S.P. Cluj.

pentru mine 7 plus 2 Emil, iar pentru celălalt 7 plus 3 Alexandru, orice comunicări din partea noastră la Cluj, S.[*erviciu*] Securitate”.

Am plecat pe la Mihălțan și am convenit că a doua zi ne vom întâlni în Întregalde.

Semnul l-am făcut pe direcția N. Mesentea, apoi creasta dealurilor ce duce la sud de Întregalde.

Nu am găsit nimic pe acest traseu, am coborât în sat, unde am dormit la această călăuză, ca a doua zi să mă întâlnesc cu un oarecare Mihai²⁰¹ (fost pe la cooperativă), care urma să mă ducă sus. La prima întâlnire, mi-a spus că nu mă poate duce întrucât sunt suspect. l-am spus că vreau să mă justific și l-am rugat să raporteze acest lucru. M-a și dus în seara aceea la o casă în Popești (ultima cum privești din vale, are în dosul casei oi și doi câini negru cu alb trofănești), unde l-am cunoscut pe Macavei Traian, pe Pop [*Pascu* – n.n] Cornel din Benic, pe sergentul major jandarm Scridon, apoi din grupul lui Nuțu pe Căliman (Zagrici), pe Stoica (Moldovan)²⁰², soțul doctoriței din Întregalde.

Apariția mea imediat a produs o vie discuție de acuze, susținute de cei din grupul lui Nuțu. Problema se puneă că trebuia oricum să ajung acolo unde doream și pentru aceasta am întrebuințat toate mijloacele necesare. Nu puteam nimic să fac mai bun decât să simulez o sinceritate absolută, pentru ca să câștig încrederea, spunând tot, poate și mai mult despre calitatea mea și misiunea mea, fapt ce a făcut pe Macavei Traian să-mi acorde absolută încredere și să-mi spună că are să mă ia cu el la dl. general Mociulschi (locul lor).

De duminică seara până luni seara la ora 7 ne-am împrietenit mult și am vorbit multe. Mi-a spus că Nuțu este pe înălțimea Capra cu un grup și că au venit să-l ducă acolo, „dar nu ne-am înțeles, întrucât ei cer subordonarea mea lor – aștept răspuns luni”.

Luni seara primește o scrisoare de la grupul lui Nuțu în care îi scrie ca să nu mai stea de vorbă cu mine că sunt un trădător ordinar și să-mi facă o percheziție corporală și a bagajelor și să mă țină la dispoziția lor până vine Nuțu. Norocul că eram în haine țărănești, iar bagajele cu scrisoarea redactată „că sunt pe urmele lor” era jos. Macavei însă, „domn”, spune „Cornel, dă pistolul tău” pe care îl ia în mână și mi-l predă fără condiții, în semn de încredere, apoi îmi dă scrisoarea să o citesc.

În trecere prin Lupșa, am poposit dincolo de gară, dincolo de un drum, unde am fost auziți de cineva, care a strigat „Hoții!”, ne-am culcat jos, luând poziție de tragere și a apărut un individ (țăran) care venise să vadă ce e acolo. A fost capturat și bătut și urma să fie dus și împușcat. Am intervenit eu și a fost lăsat liber. Era președintele sindicatului agricol.

Pe drum am vorbit numai de planurile din viitor, am ajuns la orele 8 la locul de destinație. După un ceai am dormit puțin și apoi am fost chemat la comandament (maior Dabija), la interogator. Mi s-au pus întrebări pe hârtie și răspunsuri. Am răspuns la fel ca și lui Traian, poate chiar exagerată realitatea.

Însă nu am reușit a-l convinge de nevinovăția mea și în fața a patru asistenți, d-șoara Pop și dl. colonel au adus o hotărâre în concluzie că sunt agentul Siguranței și mă așteaptă pistolul. M-au trimis în dormitor, spunându-mi că mâine un juriu compus din cei vechi vor hotărâ definitiv. Mi s-a pus pază peste noapte și dimineața împușcarea mea ca spion. Urma să fiu executat după masa, însă am solicitat o audiență la dl. comandant al

²⁰¹ Mihai Florinc.

²⁰² Nicolae Moldovan.

„Corpului de haiduci” și au hotărât că amână execuția până nu vine și Nuțu ca să-și completeze informațiile.

A trecut apoi la citirea actului de constituire a Frontului Național, a formulei jurământului și repartizarea armelor și muniției pe oameni. Afară de mine, care a trebuit să stau înăuntru, au fost dotate și femeile.

După masă ne-am mai împrietenit și a fost o adevărată ședință solemnă de program pentru viitor, până la constituirea noului cabinet.

Dimineața urma să depunem jurământul. Am adormit toți, după ce ascultasem toate posturile străine. Dimineața, pe la orele 6, ne-a trezit un foc de armă. „Alarmă!”, striga dl. comandant. Șefii s-au îmbrăcat foarte repede, au tras câteva focuri din ușa barăcii, au aruncat două explozive în loc de grenade și au luat-o la fugă toți cei vechi. Lupta au continuat-o cei noi, în frunte cu Maier. Focul se strângea tot mai mult în jurul nostru și începuse inamicul să arunce grenade în ușa colibeii, din care o schijă m-a atins în buze. În baracă mai era o singură luptătoare, d-na Maier, care îndemna la rezistență, și studentul Deceanu, rănit la un picior, trăgea cu un Steyer. A fost lovit de un glonț și a căzut pe loc. Voind a lua pistolul de jos, s-a descărcat în d-na Maier.

Atunci am strigat să nu mai tragă că ne predăm și am ieșit afară cu mâinile sus, apoi culcați la pământ și tratați cam așa cum trebuie în astfel de momente.

Morții, răniții și dispăruții se știu. Ne-am încărcat bagajele și am venit în Bistra.

Concluzii

Că organizația Corpul haiducilor urma să trimită astă-seară o echipă la Podeni, pădurea Ceagzului (Pietroasa), pentru a lua contact cu Șuşman Leon, care are în organizație 19 oameni, în scop de fuzionare. Șeful echipei era numit sergentul major Scridon Ioan.

O altă echipă la Popești, care să aducă în seara zilei de duminică pe Nuțu etc. Tot acolo la Popești urmează aflarea legionarilor fugiți, precum și la țărani din sat: Mihai (fost la cooperativă conducător), Vandor Sabin, Popa Petru și unul Silvestru (om înalt).

Mihai mai are misiunea de a vinde grâul și porumbul colectat din cca 15 sate (aproximativ 4 vagoane) și a preda banii lui Traian, altul din V. Arieșului, pentru viitoarele concentrări, care se prevăd a se ridica la cca 5.000 oameni.

Nuțu se găsește cu Stoica și Zagrici la sud de Întregalde, pe înălțimea Capra. Cristea Ovidiu cred că este plecat în grupul lui Nuțu, pentru că la noi a fost invitat și nu a venit. Iar un anume Sandu²⁰³, pe care îl cunosc mulți din Benic și Întregalde (certat acum cu frații Macavei), se găsește în acea regiune îmbrăcat țaran, făcând fel de fel de escrocări și o organizație nouă cu Nuțu. Propun în special ca mașina să nu intre în Benic și Întregalde, dar agenții să fie civili, o să meargă civili, o să meargă seara, luând contact cu învățătorul comunist, cu care să întocmească un plan de recunoaștere și supraveghere.

Măsuri pentru controlul „Capra” nu propun, deoarece nu cunosc înălțimea.

Mai adaugă că cei căzuți prizonieri sănătoși (nerăniți), nu au tras nici un foc de armă.

Soția lui Stoica este medic la Întregalde, unde poate fi ușor capturată duminică.

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 22, f. 1-3.

²⁰³ Alexandru Maxim.

1949 martie 5. Declarație autobiografică dată în anchetă
la S.J.S.P. Turda de Traian Mihălțan

5 martie 1949

Autobiografie²⁰⁴

Eu, subsemnatul Mihălțan Traian, născut în 13 iulie 1914, în comuna Stremț, jud. Alba, din părinți Mihălțan Simion și Ana, săraci, fără avere, având numai 2 jugăre și 600 stânjeni prmiți de la reforma agrară din trecut și 500 stânjeni loc de casă, care acești părinți sunt morți de 10 ani de zile.

În anul 1921 m-am dus la Școala primară din com. Coșlariu, jud. Alba, până în 1923, iar în anul 1924 am fost intrat servitor în com. Mihălț, până în anul 1928, iar tot în anul 1928 am intrat ca ucenic la domnul Costică Tomescu, care acum este plecat la București, iar în anul 1933 am fost eliberat ca lucrător. Tot în anul 1933 am plecat la Constanța, unde am fost angajat ca lucrător la Serviciul Salubrității al municipiului Constanța, până în anul 1934, iar în anul 1935 am plecat la București, unde am fost angajat ca mecanic la Fabrica de Țesut Saturn, unde am lucrat până în anul 1936, când am plecat în armată și [am fost] încorporat la Batalionul 10 Vânători [de] Munte Sighetu Marmației. În anul 1938 m-am eliberat cu gradul de soldat, iar în anul 1938, în 22 februarie, m-am căsătorit cu soția Mihălțan Elena, născută Voica, din com. Galtiu, jud. Alba. Tot în anul 1938, în 17 ianuarie, am fost angajat ca muncitor la Uzinele C.M.C. Cugir, până în anul 1946, 25 iulie, când am fost deplasat pentru lucru la Uzinele Malaxa București.

În anul 1945 am fost înscris în Partidul Social Democrat în com. Cugir, jud. Hunedoara, fiind chemat la domnul Țirleanu, fost conducător tehnic și angajat la Uzinele C.M.C., cu sfatul de a ne organiza cât mai mulți pentru ca alegerile ce s-au făcut în 28 [79 – n.n.] noiembrie 1946 să ieșim noi cu majoritatea voturilor. Însă în intervalul anului 1945 și până în anul 1946 domnul Țirleanu, fost secretar al Partidului Social Democrat, în toate ședințele ce le-am avut cu caracter politic spunea că P.C.R. este un organ politic care vrea să lucreze prin forță și amenințare de pistol, însă P.S.D. prin convingere și libertate. Eu văzând atâtea acuzări, atât din partea Partidului Social Democrat aduse P.C.R., cât și din partea activiștilor P.C.R. contra P.S.D., în luna martie a anului 1946 m-am înscris în P.N.Ț., unde am activat până în 25 iulie 1946, când am fost deplasat la București pentru lucru la Malaxa.

În ziua de 25 iulie 1946 am fost arestat la Ministerul de Interne din București, împreună cu Zuga Nicolaie din Cugir, jud. Hunedoara, care mergea la aceeași uzină cu mine. Motivul arestării noastre a fost că am cântat „Tot ce-i românesc nu piere” și am strigat „Să trăiască Iuliu Maniu!”. După ce am fost arestat 12 zile, adică de la data de 25 iulie 1946 și până pe ziua de 4 august 1946, când am fost pus în libertate de către domnul inspector Nicolschi, al Ministerului de Interne București. În ziua când ne-a eliberat ne-a chemat la birou, unde ne-a dat următoarele sfaturi: să ne înrolăm în organizația P.C.R., dar nu imediat, numai după ce suntem convingși de această organizație că este în favoarea muncitorilor sau nu. În

²⁰⁴ Autobiografia a fost dată în fața sublocotenentului Vasile Herța, anchetator în cadrul S.J.S.P. Turda.

luna octombrie, anul 1946, m-am înscris în P.C.R. din Teiuș, unde am activat în mod hotărât în campania electorală a alegerilor, prin care se poate vedea în procesele verbale făcute de către secretarii de celulă ai fiecărei comune (Căpuș, Pețelca, Beldiu și Gârbova de Jos).

La data de 1 ianuarie 1947 am primit din partea P.C.R. un post [*de responsabil*] cu resortul administrativ al P.C.R., care și această sarcină am dus-o la îndeplinire în limita posibilităților, fiind timpuri grele.

Când am luat această sarcină asupra mea, în casa organizației nu s-a găsit nici un ban și, din contră, o datorie de 1.500.000 lei, care erau împrumutați de la Pețelcan Gheorghe, din Stremț, și Crișan, cu depozitul din Teiuș. Eu, ca activiștii din organizația P.C.R. Teiuș să nu înceteze activitatea până la alte posibilități, le-am dat 2 felde de grâu și făină de porumb și chiar și lemne de foc (vasăzică din toate cele puține ale mele aprovizionări am ajutat pe tovarășii mei pentru a lupta contra burghezimii). Acest lucru îl pot dovedi cu fosta bucătăreasă a organizației și chiar și cu tovarășul Gliga, care acum se găsește acolo. Însă după schimbarea secretarului Sălcudeanu și înlocuirea lui cu noul secretar, Mărginean Gheorghe, care era numai pentru el însuși și cu ordinul de a forța morile, presa de ulei, măcelăriile și prăvăliile de a face o subvenție forțată, până când și clasa muncitoare, pantofari, cojocari, tâmplari și croitori, îi obliga să facă o subvenție insuportabilă. Și acest fapt îl dovedesc cu următorii: Sechereș Aurel, Coardoș Gligor, Rișa Emil, Popa Teodor și Chitulie și alții, tot din Teiuș, jud. Alba.

Toate acestea duceau în mod sigur la compromiterea organizației P.C.R. Teiuș. Eu văzând acestea, i-am spus că acesta este imposibil de a le putea duce la îndeplinire și mai mult la compromiterea P.C.R. Teiuș, cerându-mi demisia din postul de [*responsabil*] administrativ, conform statutului, și rămânând membru credincios, însă el a făcut de bine că m-a exclus definitiv din organizația P.C.R. Teiuș, cam prin luna octombrie sau noiembrie a anului 1947. De atunci și până în luna decembrie 1948 nu am mai făcut nici o politică, însă în ziua de 8 decembrie 1948 a venit la mine Pascu Cornel, din com. Benic, și Bolfea Silvestru, din Întregalde, cu următoarele propuneri de a începe să organizez în Teiuș P.N.Ț., ca șef al acestei organizații să fie Moldovan Alexandru, fost plutonier major. Însă eu nu am stat de vorbă cu acea persoană, adică cu Moldovan Alexandru, însă mi-au mai propus ca în caz contrar, dacă nu îl cunosc, să stau de vorbă cu Popa Ionuț, cantorul. Eu m-am dus la Popa Ionuț acasă [și] l-am întrebat dacă știe ceva despre această organizație, el mi-a răspuns că nu știe nimic, eu i-am spus să întrebe pe Moldovan Alexandru dacă știe ceva despre această organizație. Popa Ionuț a fost la Moldovan și i-a spus că nu știe deocamdată nimic. Popa a mai fost odată la Moldovan și spunea că din cele constatate de el lui Moldovan i-ar fi frică să-i spună sau că nu știe nimic. Însă Pascu Cornel [*im*] spunea mie că trebuie să fi primit Moldovan o scrisoare cu iscălitura „Vulturul negru”. Însă toate acestea, de la 8 decembrie și până în 28 decembrie 1948 au rămas lucrurile baltă. În 28 decembrie primesc o scrisoare prin care mă însărcinează să încep cu acțiunea de a organiza, în special să îndrum pe cei ce sunt urmăriți pe chestii politice, indiferent de politică, însă eu l-am întrebat prin fratele său că unde este locul de a-i trimite. El mi-a scris tot prin fratele lui, Pascu Petre, să-i trimit la fratele său, că fratele lui îi va trimite prin Bolfea la Sulărești, la Victor²⁰⁵, iar acolo îi vor aștepta delegați, care îi vor duce la ei. Însă în ziua de 1 sau 2 februarie, pe la orele 4³⁰, am fost chemat de către Maier Iosif să mă duc la el. M-am dus. Când am intrat în casă am văzut pe domnul

²⁰⁵ Victor Văndor.

maior Oniga. După ce am intrat eu în casă, la 15 sau 20 minute, Oniga a plecat, rămânând numai eu și cu el în casă, adică cu Maier Iosif, unde mi-a spus să-i spun precis dacă-l cunosc pe Pascu Cornel. I-am spus, îl cunosc, lucrează în vreo organizație sau nu? I-am spus, eu știu că a venit la mine și mi-a făcut propunerea de a intra în organizație, dându-mi [*sarcină*], prin o scrisoare pe care a adus-o fratele lui, Pascu Petre, ca să trimit oamenii care sunt urmăriți, de orice politică, însă eu până acum nu am trimis pe nimeni. Maier îmi spune: lucrez și eu în organizația legionară și șeful meu vrea să stea cu tine de vorbă, cred că vrea să facă legătura cu organizația țărănistă, trebuie să vină și el imediat. Pe la orele 6³⁰ a venit Nuțu²⁰⁶, șeful lui Maier, tot în ziua mai sus notată, după circa 15 minute a venit și maiorul Oniga. Au intrat amândoi într-o cameră, ce au discutat nu știu.

După ce a ieșit maiorul Oniga am intrat eu, unde mi-a spus următoarele întrebări: dacă pot să-l trimit în munte sau nu și prin cine. I-am spus imediat că nu pot, însă pe ziua de 15 februarie 1949 îi voi da răspunsul. Tot el spunea că caută de vreo două luni ca să poată ajunge în legătură cu cei din munți. Înțelesul între noi a rămas să se decidă în 15 februarie 1949. Eu am plecat. Oniga împreună cu Nuțu au rămas la Maier. Pe la orele 10 seara a venit Cobliș Ioan, din Teiuș, și a bătut la geam. Deschizându-i geamul m-a întrebat dacă sunt acasă. I-am aprins becul și s-a uitat în casă, I-am întrebat ce este cu tine, spunea că s-au împușcat două persoane, care nu se știe cine le-a împușcat. După aceea eu m-am culcat. În ziua de 6 februarie a venit Câmpeanu Traian, din Teiuș, la mine și mi-a spus să mă duc la Maier imediat. M-am dus la Maier și mi-a spus că victimele căzute sunt isprava lui Nuțu, fiind trădat de către maiorul Oniga. Știu precis că suntem informați de Nuțu, care îl urmărește să-l împuște pe Oniga, așa că noi trebuie să plecăm în munte, că o să fim prinși și noi. Eu le-am spus să meargă prin Benic, pe la Pascu Petre, că el îi va duce la locul indicat, la Bolfea, [*din*] Întregalde, iar Bolfea îi va duce la Victor în Sulărești, însă Maier mi-a spus să plec și eu cu el, că altfel voi fi și eu prins. Atunci am plecat și eu cu Maier și soția lui, împreună trecând pe la Pascu Petre, prin Benic. Primind informații precise am mers până la Bolfea Silvestru, unde am stat o zi, iar noaptea am plecat până în Sulărești, la Victor. Acolo erau delegații Macavei Traian și Scridon, din Benic. Eu i-am spus lui Macavei Traian că eu vreau să mă duc sus să văd dacă există sau nu generalul Mociulschi. El mi-a spus că dacă mă duc sus nu îmi mai dă voie să mă mai întorc înapoi, așa că eu am venit din Sulărești înapoi cu Bolfea.

Domnul maior Oniga, în ziua de 5 octombrie [*februarie 1949 – n.n.*] a venit la mine și m-a întrebat unde-i Nuțu și Maier, eu i-am spus că nu știu nimic nici de Nuțu nici de Maier. El spunea că vrea necondiționat să se întâlnească cu Nuțu, însă care era scopul maiorului nu știu. După aceea, maiorul Oniga a mai venit la mine în ziua de 13 sau 14 februarie, unde mi-a spus să ne întâlnim în târgul de cai în ziua de 17 februarie. Ne-am întâlnit în târgul de cai, unde mi-a spus că el vrea să plece necondiționat în munte, fiindcă a găsit un om din Galda care îi va face legătura cu cei din munți, însă el mi-a spus că pe la ora 1, în 17 [*februarie*], să mă duc să-mi dea rezultatul plecării, însă eu nu m-am dus. Pe urmă, în ziua de 26 decembrie [*februarie – n.n.*], pe la orele 9, a venit la mine. Eu eram la judecătorie, unde aveam o chestie de a plăti suma de 2.044 lei pentru un certificat de proprietate. Trimițând copilul după mine, i-am spus copilului că sunt ridicat de către postul de jandarmi. Acest motiv era pentru a evita întâlnirea cu Oniga, însă totuși m-am întâlnit în Calea Dăneșii, ce ducea la Benic. La întâlnire m-a invitat să plec cu dânsul împreună, iar eu i-am spus că nu pot merge fiindcă i-am spus că

²⁰⁶ Ștefan Popa.

plec la București pentru a aranja o amendă, însă Oniga mi-a spus să las Bucureștiul la o parte și să plec a doua zi. Întâlnirea o aveam la biserica din Întregalde, iar în caz contrar că de cineva voi fi arestat și mă întreabă cine sunt să-i spun sunt „7+3 Vasile”, indicativul lui Oniga era „7+2 Emil”, și să vorbească cu Miliția gării din Teiuș și să caut pe Nuțu și pe Maier necondiționat, propunându-mi că în caz că vom putea ajunge chiar sus ar fi mai bine, fiindcă el mi-a spus că dacă îl voi descoperi pe Nuțu sau vom ajunge sus la comandant îmi va salva și garanta libertatea mea din cele înfăptuite până în prezent în legătură cu P.N.Ț. Scopul final era ca unul dintre noi doi să evadăm pentru a descoperi această organizație, însă fiindcă Macavei a primit o scrisoare din partea unui legionar că Oniga ar fi un trădător, după ce am ajuns sus a trebuit să dăm declarații de când ne cunoaștem și ce am discutat, așa că evadarea a oricărui dintre noi era zadarnică imediat, fiindcă era ziua santinelă, iar noaptea planton, iar la surprinderea făcută de către armata R.P.R. eu, deși am avut armă, nu am tras nici un cartuș, spunând că nu merge arma, și m-am băgat sub pat împreună cu domnul colonel Iancu și Buțuțui Florica [Viorica – n.n.], la care timp cel mai favorabil ne-am predat toți trei împreună.

Aceasta îmi este declarația, dată de bunăvoie și fără să fiu forțat, drept pentru care semnez.

Traian Mihăiță

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 21, f. 319-320.

30

**1949 martie 7. Raport al S.J.S.P. Turda către D.R.S.P. Cluj
referitor la prinderea grupului Dabija**

Serviciul Securității Poporului Județul Turda
[Nr.] 1/2.234
7 martie 1949

**Către
Direcțiunea Regională a Securității Poporului Cluj**

Urmare raportului nostru nr. 2.234 din 3 martie 1949, cu privire la identificarea fugarilor politici din regiunea Bistrei, jud. Turda,

Avem onoarea a vă raporta următoarele:

În ziua de 1 martie 1949, numitul Macavei Traian a organizat o bandă din elementele dușmănoase actualului regim în regiunea comunei Întregalde, jud. Alba, cu scopul de a întări banda din Muntele Mare (Munții Apuseni), înrolându-se în această bandă 17 indivizi, care în frunte cu Macavei Traian au plecat din locul numit Întregalde cu direcția Muntele Mare, trecând prin comuna Lupșa, jud. Turda, unde în drum au întâlnit pe casierul Sindicatului Agricol din comuna Câmpeni, jud. Turda, anume Colda Teodor, din Lupșa, bătându-l și luându-i actele ce posedă asupra lui, un tabel al sindicalștilor și suma de 500 lei,

fapt pentru care în ziua de 2 martie 1949 a fost adus la cunoștința acestui Serviciu de Securitate și raportat dvs. cu raportul nr. 2.211 din 2 martie 1949.

Cazul s-a petrecut în noaptea de 1 spre 2 martie, orele 24, în comuna Lupșa, județul Turda.

Banda din Muntele Mare ne-a fost semnalată la acest Serviciu de Securitate încă de prin luna octombrie 1948, în care eram încunoștințați că fac parte numiții: Vodă Costică, Ihuț Traian, Ihuț Avram, Salagea Nicolae, zis Mișu, precum și de frații Macavei, însă de acești frați informațiile niciodată nu au putut fi sigure.

Pentru a putea identifica locul precis unde sunt acești fugari și unde se adăpostesc, precum și legăturile pe care le au, am căutat pe cât posibil să introducem [un] informator din sânul lor, iar după identificare să putem trece la o acțiune.

Reușind într-un oarecare mijloc ca să acaparăm ca informator pe numitul Hârstei Petru, nepot al fugarului Ihuț Avram, care și-a luat obligația că în cel mai scurt timp va putea să ne dea informații precise, numărul fugarilor, precum și locul unde se află, întrucât unchiul lui Hârstei Petru, anume Ihuț Avram, îi va spune tot, având încredere în el și plus de aceasta Ihuț Avram are dorința de a se sustrage din aceea bandă.

Fiind introdus acest Hârstei Petru și instruit de felul cum să ne informeze și de felul cum activează banda, acest Hârstei într-adevăr a reușit ca să se alătore de Ihuț Avram, care îi spunea totul, dându-i tot concursul pentru a putea prinde banda.

Într-una din zilele lunii februarie 1949, Ihuț Avram a spus lui Hârstei Petru ca să anunțe Securitatea și să fie prins și el la rândul lui va declara totul cum este organizată banda, precum și din cine se compune.

În ziua de 28 februarie, organele noastre l-au prins pe Ihuț Avram, care într-adevăr cunoștea numărul fugarilor, numele lor și locul precis unde se adăpostesc în Muntele Mare.

Acest Ihuț Avram ne-a informat că în Muntele Mare se află ca conducător al bandei [un] anume maior Dabija Nicolae, frații Macavei, Scridon Ioan, Maier Iosif, Maier Elena, Vodă Costică, iar în ziua de 2 martie 1949 urmează să sosească încă un număr de vreo 17 persoane, bandă care va fi condusă de către frații Macavei.

Fiind informația sigură și aducând la cunoștința dvs, prin raportul nostru nr. 2.234/3 martie 1949, în care am cerut aprobarea desfășurării acțiunii, acțiune ce s-a desfășurat în ziua de 4 martie 1949, orele 6 dimineața, am putut constata următoarele:

Întreaga bandă era condusă de maiorul Dabija Nicolae, ajutat de frații Macavei, Scridon Ioan, Maier Iosif și Maier Elena.

În această acțiune au fost prinși: Onea Titus, student la medicină, din Cluj, Rațiu Augustin, din comuna Sărmășel, jud. Cluj, Vador Victor, din comuna Întregalde, jud. Alba, Moldovan Simion, din Blaj, Mihăițan Traian, din Teiuș, Oprea Gheorghe, comuna Balomiru de Câmp – Hunedoara, Alexandra Pop, din comuna Bistra, jud. Turda, Buțuțui Viorica, din comuna Întregalde, jud. Alba, Ihuț Avram, Breazu Iuliu, din Teiuș.

Morți: Mitrofan Lucian, Maier Iosif, Maier Elena, Deceanu Petru, Macavei Alexandru²⁰⁷.

Dispăruți: Dabija Nicolae, Macavei Traian, Scridon Ioan, Pascu Cornel, Ihuț Traian, Iliuță Ioan²⁰⁸, Salagea Nicolae, zis Mișu, Vodă Costică, Cigmăianu Ioan.

²⁰⁷ Este vorba de o eroare de identificare, cel ucis fiind Ioan Cigmăianu, Alexandru Macavei reușind să scape.

Dispăruți propriu zis în acțiunea desfășurată în Muntele Mare au fost numai Dabija Nicolae, Macavei Traian, Scridon Ioan, Pascu Cornel, iar restul erau trimiși după alimente în ziua de 3 martie 1949 seara, urmând ca aceștia să se prezinte în Muntele Mare în ziua de 4 martie 1949 dimineața, orele 6, însă observând cum se desfășoară acțiunea nu s-au mai prezentat la sediul lor.

După desfășurarea acțiunii s-a putut constata felul cum era organizat și felul cum urma ca să dea diferite atacuri teroriste.

În locul numit Muntele Mare această bandă era bine adăpostită, posedând două barăci (adăposturi), prevăzute cu tot confortul necesar, alimente, armament, mașină de scris, mașină de multiplicat etc.

Scopul acestei organizații teroriste din Muntele Mare: urmarea ca să recruteze cât mai multe elemente dușmani ai regimului, întărindu-și prin acesta pozițiile lor, iar pe măsură ce se recrutau elemente urmau ca să depună jurământ în ritmul lor și care să lupte în organizația teroristă contra actualului regim prin metode teroriste.

Aceste elemente erau ținute în cea mai mare strictețe, iar fiecare membru din această organizație era supravegheat pas cu pas pentru ca nu cumva vreunul dintre ei să-i vândă, iar acel care va călca regulamentul lor i se aducea sentință de condamnare la moarte.

Acest Serviciu de Securitate, după terminarea operației din Muntele Mare, a continuat și continuă și în prezent [*acțiunile*] pentru prinderea teroriștilor fugiți, în care scop am putut să prindem pe numitul Câmpeanu Traian în ziua de 6 martie 1949.

Cercetările acestor teroriști continuă, iar rezultatul se va raporta dvs. la timp.

Pe măsura identificării persoanelor fugite și prinderea lor, la fel vom raporta.

Căpitan de Securitate
Kovács Mihai

Sublocotenent de Securitate
Popa Vasile

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 24, f. 43-44.

31

1949 martie 7. Raport al S.J.S.P. Turda către D.R.S.P. Cluj
privind acțiunea de la Muntele Mare

Serviciul Securității Poporului Județul Turda
[Nr.] 1/2.316
7 martie 1949

Către
Direcțiunea Regională a Securității Poporului Cluj

Urmare raportului nostru nr. 2.234 din 7 martie 1949²⁰⁹, în legătură cu organizația teroristă din Muntele Mare, jud. Turda.

²⁰⁸ Numele real este Iosif Clamba, cunoscut drept „Iliuță”.

²⁰⁹ Vezi documentul anterior.

Avem onoarea a vă raporta de felul cum s-a desfășurat operația în ziua de 4 martie 1949.

În ziua de 3 martie 1949, conform planului stabilit de forurile superioare ale Securității Poporului și Batalionului de Securitate, s-a stabilit ca plecarea să fie din Câmpeni la orele 12 noaptea a personalului din Serviciul Securității Poporului Turda, precum și a personalului din Batalionul [de] Securitate Cluj²¹⁰.

S-au format două plutoane și fiecare pluton era comandat de către un sublocotenent de-al lor, având ca misiune primul pluton să ocupe partea [de] deasupra a obiectivului, iar al doilea pluton să ocupe partea de jos a obiectivului, urmând ca aceste două plutoane să facă legătura între ele, în așa fel ca obiectivul să fie înconjurat din toate părțile.

Pentru ca operația să se desfășoare în condițiile cele mai bune, la primul pluton s-a introdus ca călăuză informatorul nostru Ihuț Avram, iar la Plutonul II primarul comunei Bistra și un pădurar²¹¹.

Plecarea s-a făcut din Câmpeni la orele 12, ajungând la Bistra la orele 1 noaptea (3 spre 4 martie 1949), mergând pe valea Bistrei în sus au ajuns la o pădure mare spre Muntele Mare, la locul numit „Fierăstrău”, iar de aici mai era circa o oră de mers până la obiectivul urmărit.

La orele 6³⁰ dimineața, personalul a ajuns la apropierea obiectivului la o distanță de circa 400 m în marginea unei poieni.

Informatorul nostru ne-a descris că deasupra acelei poieni se află cele două cabane ale fugarilor (menționăm că poiana avea o suprafață de circa 5-600 m², posedând mai multe colibe de vară) și astfel s-a împărțit ca Plutonul I să meargă pe partea dreaptă a pădurii în sus și să facă frontul deasupra cabanei, iar Plutonul II va merge pe partea stângă a pădurii și se va întâlni în acele două plutoane în partea stângă a cabanelor, formând în felul acesta front înspre cabană.

Distanța de la locul de unde au pornit și s-au despărțit cele două plutoane, adică distanța Plutonului I a fost mai scurtă și a ajuns la punctul fixat mai repede decât Plutonul II.

Paza cabanelor (adăposturi) ale fugarilor era făcută de către o santinelă de-a lor și observând că cineva se îndreaptă înspre ei a tras un foc de armă și două fluierături, dând astfel alarma fugarilor.

Acești fugari imediat s-au echipat și maiorul Dabija, împreună cu frații Macavei, au ieșit urgent afară și observând că sunt prinși în cursă au intrat din nou în adăpost, dând alarma, iar unul din soldații din Plutonul I a tras un foc de armă asupra unui câine ce avea fugarul, omorându-l pe loc, iar în acel timp Plutonul I a deschis foc înspre cabană. Plutonul II, auzind deschiderea focului și încă neajuns la locul amintit, s-au intimidat și s-au dezorientat și în loc s-o ia înspre cabane s-au retras mai în jos de cabană, având o distanță de la obiectiv circa 500 m.

Plutonul II, orientându-se că obiectivul se află în altă direcție de cum a fost fixat, s-au îndreptat înspre Plutonul I, apropiindu-se de obiectiv la o distanță de circa 20-30 m de

²¹⁰ Este vorba de Batalionul 7 de Securitate Florești.

²¹¹ Cele două călăuze erau Salagea Alexandru și brigadierul silvic Oneț Solomon. În timpul luptei ei s-au retras sub un brad, dar au fost descoperiți de frații Macavei după ce aceștia au scăpat din încercuire. Unul dintre frații Macavei a încercat să-i împuște, dar arma nu a luat foc, astfel încât aceștia au scăpat (I. Gligor, *op.cit.*, p. 117).

prima cabană a fugarilor, de unde trăgeau de jos în sus în cabană, iar Plutonul I trăgea de sus în jos înspre cabană și în acel moment era o încurcătură căci trăgeau aproape unii în alții.

Plutonul I a aruncat grenade în prima cabană, care aceasta a luat foc și s-au predat acei care se găseau în acea cabană, la fel în a doua cabană, la o distanță de circa 30 m de prima cabană, se aruncaseră grenade înăuntru și se trăsese cu pistoale automate în ea, unde la fel făcuse și acolo morți, iar o parte din ei ridicaseră mâinile sus pentru predare.

În momentul acestei acțiuni, partea din stânga a cabanelor nu era acoperită, neținându-se legătura între plutoane, o parte din fugari ușor a putut să dispară.

În această învălmășeală, un individ fugar, Onea Titus, era adăpostit la o distanță de 5 m după un brad și observându-l pe plutonierul major de Securitate Vociu Octavian – acesta neobservându-l – a sărit asupra plutonierului major cu scopul de a-i lua pistolul și a-l împușca, însă plutonierul major Vociu Octavian fiind de statură voinică s-a luptat cu acesta trântindu-l jos, iar banditul neputându-i lua pistolul a sărit cu gura la urechea plutonierului major mușcându-l, însă acest plutonier major deși l-a împins jos și l-a pus la respect totuși nu a vrut să-l împuște, ci a căutat să-l acapareze viu, după care l-a legat și l-a introdus între ceilalți capturați.

După terminarea operației, plutoanele s-au adunat la locul barăcii unde ardea, o parte din soldați s-au dus și au ridicat cantitatea de 8-10 kg slănină, la fel atâta brânză, patru pâini mari a 6 kg și alte alimente, iar aceste alimente le-au împărțit între ei după ce operația a fost terminată și s-a liniștit peste tot.

În acest timp, când cei capturați erau păziți de câțiva ostași, fugarii puși cu fața în jos pe pământ, o parte din soldați a început să-i bată și să-i buzunărească, iar între ei se găseau doi foști ofițeri introduși ca informatori, unul din partea Clujului²¹² și altul din partea Sibiului²¹³, au rugat pe plutonierul major Vociu Octavian că ei sunt informatori și-l roagă ca să oprească ostașii de a nu-i mai bate.

De felul cum s-au exprimat cei doi informatori, plutonierul major Vociu Octavian a luat în crezare cuvintele lor și a raportat această situație unui sublocotenent comandant de pluton de a nu-i mai bate, iar lucrurile luate de la aceștia să le fie date înapoi, însă nu s-a executat, deoarece ostașii, care cum buzunăreau, se introduceau între ceilalți, așa că nu puteau fi cunoscuți.

Menționăm că ostașii, pe cât au putut, au luat îmbrăcăminte, încălțăminte de la cei care au căzut morți și alte lucruri rămase de la ei în cabana fugarilor, iar restul lucrurilor rămase s-au transportat în jos la Bistra, unde întreg personalul operativ, împreună cu fugarii capturați, au ajuns la orele 12.

Concluzii:

Operația a fost foarte slab condusă din lipsă că nu aveau un comandament în apropierea obiectivului urmărit, cei doi sublocotenenți comandanți de plutoane erau tineri fără experiență, idem ostașii și datorită acestei greșeli și în special a lipsei de comandament în spatele operației s-a întâmplat ca în rândurile noastre să fie trei morți și cinci răniți, dintre care doi mai grav, precum și a lipsei de disciplină, unde soldații nu au căutat să execute ordinele comandanților lor.

²¹² Maiorul Emil Oniga.

²¹³ Locotenent-colonelul Iancu Bocan.

Un singur sergent major, care a căzut, a avut spirit de inițiativă, curaj, care a cunoscut și și-a dat seama de felul cum trebuie să acționeze, a ajuns ca el să [se] strecoare până la baracă, să arunce grenada, însă datorită faptului că soldații din acel pluton și în special soldații din grupa lui nu l-au urmat și datorită faptului că arma în acel moment nu i-a percutat a fost omorât de fugari.

Menționăm că primii care au ajuns la punctul urmărit au fost sublocotenentul Sabău Florea, plutonierul major Pop T. Ioan, plutonier major șef Cosman Gheorghe și plutonierul Pintilie Alexandru, care s-au apropiat la circa 10 m de cabană și au deschis foc cu pistoalele, după care au ieșit din bordei frații Macavei și maiorul Dabija trăgând în direcția lor, aceștia neavând un armament bun pentru acționare au fost nevoiți să se retragă înapoi circa 20 m, întrucât la strigătele acestora ostașii nu au ascultat, ba chiar nici de comandanții lor de plutoane, invocând motivul că li s-au defectat armele și retrăgându-se pentru a le repune în funcțiune.

Cu această ocazie, plutonul s-a împrăștiat în dezordine, comandanții degeaba strigau ca să vină în punctele principale pentru a deschide foc, din motivele de mai sus.

Personalul Securității Turda ce se afla în acțiune, văzând că la îndemnul lor ostașii nu ascultau și nici chiar de comandanții lor, prin care fapt s-a produs o dezordine, temându-se ca în poziția înaintată în care se aflau să nu fie împușcați din spate chiar de ostașii proprii, care trăgeau fără nici un rost în direcția obiectivului, chiar deasupra personalului nostru, s-au retras la circa 20 m de cabană, [de] exemplu ca prin minune plutonierul major Pop T. Ioan a scăpat neîmpușcat cu toate că un grup de cartușe din pistolul automat al unui ostaș care trăgea din urmă a lovit căciula acestui subofițer.

După multe insistențe și strigăte ale comandanților, acțiunea s-a redresat, apropiindu-se ostașii de obiectiv împreună cu organele noastre, după care la câteva minute au înconjurat cabana și au capturat pe prizonieri.

După terminarea operației, comandanții de plutoane au intrat în cabană pentru a aduna lucrurile găsite și corpurile delict, în care timp ostașii buzunăreau pe cei capturați și interesându-se în special de mâncare, împărțind între ei alimentele găsite și o parte din echipamentul găsit, amestecându-se de-a valma cu cei capturați, așa că aceștia ușor puteau să evadeze.

Pentru a preveni aceasta, organele noastre au fost nevoite să stea acolo făcând paza acestora.

Numele celor capturați, celor morți și celor dispăruți sunt specificate în raportul nostru nr. 2.234 din 7 martie 1949.

Căpitan de Securitate
Kovács Mihai

Sublocotenent de Securitate
Popa Vasile

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 24, f. 45-47.

1949 martie 7. Raport al Biroului Securității Poporului Câmpeni către
S.J.S.P. Turda referitor la desfășurarea acțiunii de la Muntele Mare
și arestarea unor sprijinitori ai organizației

Biroul Securității Poporului Câmpeni
[Nr.] 1/546
7 martie 1949

Către
Serviciul Securității Poporului a Județului Turda

Referitor la acțiunea întreprinsă în ziua de 4 martie 1949, avem onoarea a vă raporta următoarele:

În seara zilei de 2 martie 1949 am fost informați de către informatorul nostru că numitul Ihuț Avram, din comuna Bistra, județul Turda, se găsește din ziua de 27 februarie 1949 acasă, fiind bolnav, din care cauză a venit de la acea cabană unde a fost încadrat în organizația subversivă naționalistă descoperită și că el în timpul zilei stă tot timpul acasă, iar noaptea nu se știe precis unde doarme, însă în orice caz nu se găsește acasă. Informatorul nostru a căutat să-l convingă să se prezinte de bună voie la acest Birou de Securitate, însă el a refuzat categoric acest lucru și a spus că de ce caută să îl nenorocească.

În ziua de 3 martie 1949, la orele 6 dimineața, personalul acestui Birou de Securitate, împreună cu încă 2 brigadieri și un milițian al acestui Birou de Securitate, au desfășurat o acțiune la locuința susnumitului a cărei rezultat a fost pozitiv, susnumitul fiind acaparat și arestat. Susnumitul a fost arestat în felul următor:

Personalul de la acest Birou de Securitate, în primul rând, apropiindu-se de casa susnumitului, au împrejmuit casa, conform planului întocmit anterior, și chiar în momentul când a făcut această acțiune a fost observat că susnumitul se îndrepta dintr-o pădurice din apropierea casei înspre casă. S-a lăsat să intre în casă și s-a observat că imediat ce el a intrat în casă ușa a fost încuiată și totodată lampa de petrol, care până atunci ardea, a fost stinsă. Imediat după intrarea lui în casă s-a efectuat operațiunea și susnumitul a fost acaparat.

În urma arestării susnumitului și în urma informațiilor primite de la susnumitul, constatându-se precis locul unde sunt ceilalți fugari politici, s-a raportat telefonic Serviciului Securității Poporului Turda.

În baza raportului nostru, în dimineața zilei de 4 martie 1949, la orele 5 fix, s-a dezlănțuit acțiunea în regiunea Dealul Muntelui, la locul denumit Stănele Groși, unde era instalată, într-o cabană săpată în pământ și alta la circa 20 metri de ea clădită la suprafață din lemn de brad, organizația subversivă cu denumirea de „Frontul Apărării Naționale”, acțiunea condusă de către organele de Securitate și dezlănțuită de către 2 plutoane din Batalionul de Securitate Florești – Cluj.

În timpul cât ostașii de Securitate se apropiau de cabană, totodată nefiind indicat locul precis de către banditul Ihuț Avram, fiind duși în eroare, la circa 300 metri de acea cabană unde erau bandiții i-a mirosit un câine și în urma lătratului câinelui santinela bandiților

de la cabană a tras 2 focuri de armă pentru alarmare și deja când ostașii s-au apropiat de cabană cei dinăuntru au deschis foc în mare asupra soldaților.

Dacă nu ne inducea în eroare numitul Ihuț Avram și dacă nu-i simțea câinele pe ostași, pe motivul că toți bandiții din cabană dormeau, numai santinela fiind de pază, rezultatul era câștigat cu sută la sută.

Acțiunea fiind terminată la orele 6³⁰, rezultatul a fost următorul:

I. Acaparați de vii:

1. Onea Titus, student, anul VI, medicină, originar din comuna Roșia Montană, jud. Alba, urmărit de către Securitatea Poporului pentru legionarism.

2. Bocan Iancu, colonel pensionar, originar din Alba.

3. Pop Alexandra, casnică, domiciliată în comuna Bistra – Turda, fost condamnată pentru legionarism și a luat parte activă în anul 1941 la rebeliunea din orașul Turda, pentru care fapt a fost condamnată.

4. Vandor Victor, agricultor, fost și învățător suplinitor, originar din comuna Întregalde, jud. Alba, urmărit pentru naționalism.

5. Buțuțui Viorica, casnică, originară din comuna Întregalde, jud. Alba, urmărită pentru colaborare cu bandiții.

6. Oniga Emil, maior [în] rezervă, din comuna Mihalț [Micoșlaca – n.n.] – Alba.

7. Oprița Gheorghe, agricultor, originar din comuna Balomir, jud. Alba, urmărit de către Securitatea Poporului.

8. Rațiu Augustin, agricultor, originar din comuna Sărmășel, jud. Cluj, urmărit de către Securitatea Poporului.

9. Moldovan Simion, student, Academia Comercială București, originar din Blaj, jud. Târnava Mică, urmărit de către Securitatea Poporului pentru legionarism.

10. Mihălțan Traian, mecanic, originar din comuna Teiuș – Alba.

11. Breazu Iuliu, fără profesie, originar din comuna Teiuș, jud. Alba.

12. Ihuț Avram, agricultor, domiciliat în comuna Bistra, jud. Turda, urmărit de către Biroul Securității Poporului Câmpeni ca membru în organizație subversivă și care a fost arestat în ziua de 3 martie 1949 la domiciliul său.

13. Câmpeanu Traian, morar, originar din comuna Teiuș, jud. Alba, dispărut de la cabană în urma acțiunii în timpul atacului și prins în apropierea comunei Bistra, jud. Turda, de către organele Securității Poporului Câmpeni abia în ziua de 6 martie 1949, orele 8 dimineața.

II. Morți în timpul acțiunii:

1. Macavei Alexandru²¹⁴, criminalul de la Bucium – Alba.

2. Maier Iosif.

3. Maier Elena.

4. Mitrofan Lucian.

5. Deceanu Petru.

III. Fugiți în timpul acțiunii:

1. Dabija Mircea [Nicolae – n.n.], maior deblocat.

2. Macavei Traian, fără profesie, fratele criminalului Macavei Alexandru.

3. Pascu Cornel, zis „Eroll Flynn”.

²¹⁴ În realitate cel ucis a fost Ioan Cigmăianu, Alexandru Macavei reușind să scape din încercuire.

4. Scridon Ioan, subofițer de jandarmi, și Cigmăianu Ioan.

IV. Plecați după alimente și neprinși:

1. Clamba Iosif.

2. Ihuț Traian, din comuna Bistra, jud. Turda.

3. Salagea Nicolae, zis Mișu, din comuna Câmpeni – Turda, cătunul Dealul Capsii, urmărit de acest Birou de Securitate.

În timpul acțiunii desfășurate sus la cabana lor, din declarațiile culese de la informatorii noștri rezultă că numitul Macavei Traian a împușcat un subofițer din Batalionul de Securitate, mortal, iar numitul Dabija Mircea [*Nicolae* – n.n.] a omorât cu grenade doi soldați din același Batalion.

Cei trei arătați mai sus care au fost plecați după alimente încă [*din*] seara zilei de 3 martie 1949, pe la orele 18, de la cabană, la orele 5 dimineața, în ziua de 4 martie 1949 au ajuns la casa părinților numitului Ihuț Traian, din comuna Bistra, jud. Turda, și aici, fiind întâmpinați cu foc de către organele noastre de Securitate și ostași, au reușit să evadeze, găsindu-se pe zăpadă o dără de sânge în urma lor și pe urmă pierzându-se trecând într-un câmp fără zăpadă.

La acțiunea de la casa numitului Ihuț Traian cei trei nu au intrat în casă pentru motivul că au simțit probabil că cineva este la pândă și în acel moment când s-au apropiat de casă au deschis foc aiurea, la care foc au răspuns oamenii noștri.

În cadrul acțiunii de mai sus, din partea noastră am avut pierderi de la Batalionul de Securitate Florești – Cluj următoarele persoane:

1. Mateș I. Gheorghe, sergent major, originar din comuna Arada, jud. Turda.

2. Mărgineanu Gh. Marin, fruntaș, originar din comuna Dumitrești, jud. Olt.

3. Oană Gh. Traian, soldat, originar din comuna Holbor, jud. Brașov.

Totodată, am avut un număr de 1 subofițer și 2 soldați grav răniți și circa 4 soldați răniți ușor, toți din Batalionul de Securitate.

În cadrul acțiunii am fost informați că unii dintre cei scăpați au fost răniți, însă nu se știe numele lor.

În ziua de 5 martie 1949, organele de Securitate de la acest Birou, însoțiți fiind de un număr de 20 ostași, un subofițer, șeful Postului de Miliție Bistra, primarul comunei Bistra și sanitarul comunei Bistra, jud. Turda, ne-am deplasat la fața locului unde a avut loc acțiunea și am înmormântat cadavrele găsite. Situația, în ziua de 5 martie 1949, acolo unde a avut loc acțiunea, s-a prezentat în felul următor:

Cabana din lemne care a fost clădită la suprafața pământului s-a găsit arsă până la temelie, arzând în timpul acțiunii din cauza exploziei unei grenade în ea.

În cabana care era amenajată în pământ, pe un pat, s-a găsit o femeie împușcată prin ceafă, care era numai în combinezon și chiloți și din constatările sanitarului era gravidă, aceasta fiind Maier Elena.

În cabană s-au mai găsit 2 indivizi morți și anume unul slab, pansat la degetele de la piciorul stâng, care este Deceanu Petru, și altul gras, bine dezvoltat, având pe el pantaloni gri, pulover gri și 2 dinți de aur în față, acesta fiind Maier Iosif.

În fața cabanei, afară pe zăpadă, s-au găsit alți doi indivizi morți, unul chiar în fața cabanei, fără o mână, și găsindu-i-se în buzunar un buletin de la Biroul populației pe numele

Cosma Petru, anexat la acest raport*, neidentificabil la față, fiind distrus de grenadă, și despre care se crede că a fost numitul Mitrofan Lucian, iar al doilea s-a găsit la circa 10 metri de la cabană, având [în] picioare bocanci maro uzați, haină scurtă vătuită de culoare maro închis, pantaloni gri de casă, ciorapi [de] lână în picioare cu 3 trese deasupra, cămașă galbenă cu dungii albe și s-au găsit într-un buzunar un număr de circa 40-50 buc. pastile vinete care erau într-o cutie în buzunarul hainei și care fiind comparat cu fotografia am dedus că ar fi numitul Macavei Alexandru.

Toți morții de mai sus au fost băgați în cabana amenajată în pământ și pe urmă a fost surpată peste ei și nivelat terenul.

S-a controlat pe o rază de circa 500 metri [în] jurul cabanei și nu s-au găsit alte persoane decedate.

De la fiecare persoană găsită moartă s-a luat câte o bucată din îmbrăcămintea avută pe el, care s-a putut, și care se anexează la acest raport.

Totodată, în cadrul acestui raport se anexează și un număr de 14 buc. fotografii mici de carnet*, care au fost luate cu forța de către Macavei Traian de la numitul Colda Teodor, din comuna Lupșa, jud. Turda, în noaptea de 1/2 martie 1949, când numitul Macavei Traian transporta noul lot de elemente la acea cabană.

Totodată, se înaintează alăturat și o adeverință* a banditului prins deja Onea Titus și o fotografie* a unui individ necunoscut, care s-au găsit în cabană, și un bilet de identitate pe numele Șerban Iuliana*, din comuna Lupșa – Turda, găsit tot în acea cabană.

În urma investigațiilor efectuate de către noi în comuna Bistra, jud. Turda, am constatat că acea bandă a mai avut legături cu următorii indivizi notați mai jos, care se înaintează dvs. cu ocazia plecării Batalionului de Securitate la Cluj și care sunt următorii:

1. Dura Ana, [a] lui Andronic, de profesie casnică, domiciliată în comuna Bistra, jud. Turda, soția numitului Ihuț Avram, care în ziua de 3 martie 1949, după arestarea soțului ei de către organele Biroului Securității Poporului Câmpeni, a trimis pe servitoarea ei la locuința numitului Ihuț Traian, comunicându-i că soțul ei a fost arestat, deși i s-a pus în vedere acesteia să nu divulge nimănui acest lucru. Totodată, susnumita, din informații, a avut cunoștință de locul precis unde a fost baraca în care se găsea și soțul ei.

2. Ihuț Maria, casnică, domiciliată în comuna Bistra, jud. Turda, soția numitului Ihuț Traian, fost membru al organizației de mai sus și care a reușit să evadeze, nefiind arestat până în prezent, care deși a știut locul unde se găsește soțul ei și totodată a văzut că soțul ei este aprovizionat de către tatăl și mama lui cu alimentele necesare întregii bande, cu toate că a fost interogată în acest sens în repetate rânduri de către organele noastre de Securitate, niciodată nu a vrut să dea nici un fel de informații în acest sens.

3. Ihuț Maria, casnică, văduvă, (...) domiciliată în comuna Bistra, jud. Turda, care se face vinovată pentru faptul că adresa ei a fost dată pentru primirea scrisorilor de către numitul Pascu Cornel, zis „Eroll Flynn”, și ea nu a divulgat acest lucru celor în drept²¹⁵.

* Toate documentele marcate cu steluță nu se regăsesc în dosarul fond Penal, nr. 141.

²¹⁵ Securitatea a interceptat o scrisoare trimisă la 11 februarie 1949 de Cornel Pascu lui Silvestru Bolfea în care îi cerea să-i trimită scrisori pe adresa Mariei Ihuț. Prin ordinul nr. 11/5.277 din 17 februarie 1949, D.G.S.P. cerea Biroului Securității Poporului Câmpeni să urmărească toată corespondența Mariei Ihuț, „iar acea corespondență să fie copiată, după care [i] se va da drumul să-și

4. Balea Gheorghe, agricultor, chiabur, domiciliat în comuna Bistra, jud. Turda, și care are cea mai bună situație materială din susnumita comună, care se face vinovat pentru faptul că, singur a declarat în fața noastră, în ziua de 26 februarie 1949 a venit la el numitul Ihuț Petru, tatăl lui Ihuț Traian, și i-a adus o listă de cumpărături și cinci mii lei într-un plic, spunându-i că i le-a trimis numita Pop Alexandra, fiica lui vitregă și care a fost prinsă în acea bandă, și el în ziua de 28 februarie 1949 s-a deplasat la Abrud, jud. Alba, unde a cumpărat 1.200 buc. țigări diferite, 10 kg petrol lampant, 2 litri porumb, care porumb și în prezent se găsește la Abrud – Alba la numitul Goțoiu (lângă cooperativa din Abrud-Sat), neputându-l transporta acasă, și 3 kg orez, dintre cele de mai sus orezul și țigările dându-le în seara zilei de 1 martie 1949 numitului Ihuț Petru, care tot atunci a spus că fiica sa Pop Alexandra este cu fiul său Traian la o cabană în Dealul Muntelui, în regiunea Stănele Groși, spunându-i că acolo mai sunt încă vreo 20 persoane cu ei și o duc foarte bine.

În noaptea de 3/4 martie 1949, pe la orele 2, adică mediat după ce trupele noastre de acțiune au trecut înspre Muntele Mare pentru a efectua acțiunea din ziua de 4 martie 1949, a venit la susnumitul un individ tânăr, necunoscut de el, [cu] cizme în picioare, în cap având șapcă neagră de miel și pe el palton negru, care bătându-i la geam l-a întrebat că unde este Sanda și pe urmă, lăsându-l în casă, i-a dat lui 2 scrisori și l-a rugat să-i spună la Sanda dacă vine acasă să meargă la Turda și să le pună la poștă, rezultând că numita Pop Alexandra a făcut legătură organizației și cu vreo persoană din orașul Turda, ea fiind și în organizație și umblând și prin diferite părți.

Scrisorile au fost găsite de către noi în ziua de 5 martie 1949 într-un șopron, acoperite cu pământ.

Totodată, susnumitul ne-a declarat că el a aflat de la numitul Ihuț Petru, tatăl numitului Ihuț Avram, locul precis unde este acea organizație instalată și câți membri are ea și totodată singur ne-a declarat că nevasta lui, anume Balea Maria, născută Andreșel, mama numitei Pop Alexandra, știe multe în legătură cu fiica ei, însă niciodată nu i-a spus nimic.

5. Balea Maria, [a] lui Andreșel, de profesie casnică, domiciliată în comuna Bistra, jud. Turda, mama numitei Pop Alexandra găsită în bandă, care se face vinovată pentru faptul arătat mai sus de către soțul ei, numitul Balea Gheorghe, și totodată suntem informați în mod precis că în ziua de 3 martie 1949 susnumita, văzând camioanele cu ostașii Batalionului de Securitate venind înspre Cămpeni, trecând prin comuna Bistra, s-a dus la soția lui Vodă Constantin, din susnumita comună, și i-a spus că desigur aceștia au venit pentru a aresta pe toți fugarii politici din munți.

6. Ioanette Sabin, fost notar în comuna Bistra, jud. Turda, comprimat în toamna anului 1948 pentru atitudine antidemocratică și pentru faptul că în trecut a fost membru activ în P.N.Ț. Maniu și totodată în repetate rânduri a avut ieșiri antidemocratice, posedând dosar personal la acest Birou de Securitate, domiciliat în comuna Cămpeni, jud. Turda, chiabur, care în ziua de 22 februarie 1949, pe când organele noastre de Securitate făceau investigații pe teren pentru descoperirea locului unde este instalată acea organizație, susnumitul a fost văzut mergând călare la o moșie de-a lui care este situată la circa 1 km de locul unde au fost instalați bandiții și totodată se poate observa din rapoartele noastre anterioare că numitul Ihuț Traian din acea organizație s-a exprimat o dată către informatorul nostru că șeful bandei vrea

continue cursul, urmând ca atunci când noi vom începe operația să știm unde să mergem și pe cine să putem prinde" (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 25, f. 39).

să se întâlnească cu o persoană din Câmpeni, al cărui nume nu l-a spus, și noi credem că acesta ar fi acea persoană, dovedindu-l antecedentele lui politice și atitudinea lui actuală²¹⁶.

7. Bucea Nicolae, preot, domiciliat în comuna Bistra, jud. Turda, care are dosar de suspect la acest Birou de Securitate, chiabur, a instigat populația să nu treacă la ortodoxism, trecând și el abia în ultimul moment, în luna ianuarie 1949, și despre care am fost informați că ar fi subvenționat cu bani și alimente acea organizație, fapt raportat de către noi anterior.

8. Salagea Ileana, [a] lui Traian, soră cu numitul Ihuț Traian, casnică, domiciliată în comuna Bistra, jud. Turda, care se face vinovată pentru faptul că în ziua de 4 martie 1949, auzind de acțiune, s-a dus imediat la casa fratelui ei, unde a fost arestată de către organele noastre. Și susnumita a fost împreună cu mama ei să cumpere acele 30 litre de porumb de la Abrud – Alba pentru bandă, fapt semnalat de noi la timp, și care porumb și în prezent se găsește la susnumita acasă și de a cărui soartă rugăm să binevoii a dispune.

9. Boncea Petru, agricultor, membru de partid, domiciliat în comuna Bistra, jud. Turda, care se face vinovat pentru faptul că în ziua de 5 martie 1949, pe la orele 12, a prins împreună cu numitul Adam Nicodim, locuitor din Bistra, pe banditul Câmpeanu Traian, evadat de la cabană în timpul acțiunii, și pe care pe urmă l-au lăsat în schimbul unui inel de aur, anexat la prezentul raport, primit de la susnumitul bandit.

10. Adam Nicodim, agricultor, domiciliat în comuna Bistra, jud. Turda, în prezent fără partid, în trecut fost membru activ în P.N.Ț. Maniu, care se face vinovat pentru aceeași faptă arătată la numitul Boncea Petru și totodată susnumitul a fost semnalat dvs. de către noi că suntem informați despre el că ar avea legături cu numitul Ihuț Traian din acea bandă.

Alăturat anexăm una notă despre anumite articole care urmau să fie cumpărate din comerț pentru acea bandă, găsită în portmoneu la numitul Balea Gheorghe, tatăl banditei Pop Alexandra.

Alăturat anexăm și un raport informativ al tov. plutonier major Nicoară Mihai, de la acest Birou de Securitate, care conține anumite chestiuni ce le-a aflat susnumitul de la banditul Câmpeanu Traian.

Totodată, anexăm alăturat și un inventar despre obiectele găsite în cabana organizației de mai sus după terminarea acțiunii.

²¹⁶ Sabin Ioanette (n. 1899, Câmpeni) nu a avut practic nici o legătură cu organizația lui Dabija, deși membrii grupului aveau intenția de a intra în contact cu el și a-l atrage de partea lor. De altfel, trebuie specificat faptul că el fusese arestat încă din data de 23 februarie 1949, pentru simpla bănuială că el ar fi persoana cu care Traian Ihuț dorea să se întâlnească. Chiar și maiorul Kovács Mihai, șeful S.J.S.P. Turda, s-a arătat nemulțumit de această practică, la 10 martie 1949 el precizând următoarele: „Noi nu putem aresta o persoană numai pe motivul că noi credem. Veți cerceta dacă are legături sau nu și-l veți pune în libertate” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 24, f. 228). În consecință, Sabin Ioanette a fost eliberat din arest după aproximativ două luni de anchetă. A fost arestat însă iarăși la 18 iunie 1950 de către Securitatea din Turda. La 30 august 1950 a fost internat în C.M. pe 18 luni (în baza Ordinului 100), la propunerea S.J.S.P. Turda, sub următoarea motivație: „În 1949 a compătimit pe bandiții prinși și distruși la Muntele Mare, jud. Turda. A spart geamurile secretarului P.M.R. Câmpeni. În 1950 s-a manifestat pentru imperialiști, că el îi va susține” (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 126, f. 70). A fost ucis în Colonia de Muncă Bicaz în noaptea de 16/17 octombrie 1951 (***) *Noi nu am avut tinerete. Cronica rezistenței anticomuniste. 1945-1989*, ediția a II-a, A.F.D.P.R. Filiala Alba, Editura „Altip”, Alba Iulia, 2005, p. 171).

Raportăm că în conformitate cu ordinul verbal primit de la dvs., în cursul zilei de 5 martie 1949 am ridicat toate obiectele și bunurile găsite la casa părinților și a numitului Ihuț Traian, locuind în aceeași clădire, care bunuri au fost date internatului școlii elementare din comuna Câmpeni – Turda, vitele au fost date cooperativei din comuna Câmpeni, jud. Turda, oile, în colaborare cu Partidul, au fost date anumitor proletari agricoli, iar casa a fost desfigurată, distrugându-i-se ușile și geamurile. Totodată, din alimente s-a pregătit hrană caldă pentru ostașii Batalionului de Securitate care sunt aici.

În ziua de 7 martie 1949 ne-am deplasat la locul unde a avut loc acțiunea și am fotografiat terenul, urmând ca fotografiile să le înaintăm dvs. după terminarea lor.

Investigațiile noastre continuă pentru găsirea elementelor care au reușit să evadeze în timpul acțiunii, raportând la timp orice constatare în legătură cu aceștia.

Locotenent de Securitate
Coldea Gheorghe

Anexă

Biroul Securității Poporului Câmpeni – Turda

**Inventar
despre obiectele găsite în urma acțiunii la cabana organizației**

1 șapirograf
5 arme Z.B.
2 pistoale mitralieră
1 armă prefăcută
1 binoclu
4 pistoale de buzunar
1 aparat radio-recepție
1 mașină de scris cu cutie
1 lunetă
100 buc. plicuri albastre
2 pile electrice
8 buc. bateri
5 capse pentru trotil
1 lanternă cu oglindă în față
37 buc. cartușe armă rusă
70 buc. cartușe arme Z.B.
1 încărcător pistol mitralieră
2 ștampile
200 buc. cartușe pistol mitralieră
2 buc. trotil
Circa 200 buc. manifeste reacționare
1 bucată colimator brand
Îmbrăcăminte diferită în mare cantitate.

Locotenent de Securitate
Coldea Gheorghe

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 24, f. 303-308.

33

1949 martie 8. Notă a D.G.S.P. cuprinzând raportul D.R.S.P. Sibiu referitor la acțiunile duse pentru prinderea lui Nicolae Dabija și a fraților Macavei după atacul de la Muntele Mare

8 martie 1949

Notă

Direcția Regională de Securitate Sibiu raportează că pentru prinderea bandelor numitului Macavei și Dabija s-au întreprins următoarele:

În seara de 5 februarie [*martie* – n.n.] a.c., s-au primit informații că Macavei Traian și maiorul Dabija, conducătorii bandelor de pe Muntele Mare, jud. Turda, au luat masa la un locuitor pe drumul dintre Abrud-Brad și având indicații că își continuă drumul spre Arad a fost trimisă o echipă compusă din 6 oameni de Securitate și Miliție, urmând ca la Abrud să ia comanda acestei echipe sublocotenentul de Securitate Oneț, care cunoștea regiunea respectivă.

De asemenea, s-au luat măsuri ca toate punctele de trecere dintre jud. Alba și Hunedoara să fie controlate de organele de Securitate.

În ziua de 6 martie, controlându-se, s-a constatat că organele de Securitate sunt în obiectiv.

Până în prezent se raportează că nu au rezultate pozitive.

Se știe că banda lui Popa Ștefan se găsește în Muntele Capra și urmează a se stabili locul precis unde se află banda, pentru a se putea trece la operațiuni.

Unul din informatori susține că în satul Popești, la locuitorul Bolfea, banditul Traian Macavei a chemat la întâlnire pentru ziua de 6 martie pe Popa Ștefan sau delegați de ai lui, pentru a se stabili fuziunea bandei Popa Ștefan, compusă din 11 bandiți, cu banda lui Dabija și Macavei. S-au luat măsuri pentru supravegherea casei și păzirea punctelor obligatorii de trecere ale bandiților.

La această întâlnire urmează să ia parte și un grup de circa 20 de tineri noi recrutați pentru bandă și care de acolo urmează să fie duși în munți.

De banda lui Șuşman [*Leon* – n.n.], care se găsește în Muntele Muncel, se ocupă în mod informativ.

Trupele puse la dispoziția Direcției de Securitate sunt cazate în Sibiu.

În ziua de 7 martie 1949, D.R.S. Sibiu mai raportează următoarele:

Echipa de sub conducerea sublocotenentului de Securitate Oneț, plecată pentru urmărirea bandiților Dabija și Macavei, s-a întors fără rezultat, în seara zilei de 6 martie a.c. În

sectorul respectiv se continuă informațiile. Se menține barajul drumurilor, controlul trenurilor, autobuzelor și călătorilor.

Pentru urmărirea bandei Popa Ștefan, au identificat locul precis unde se găsește această bandă, prin doi informatori care au fost la adăpostul lor. Ea se găsește adăpostită într-o șură, la aproximativ 1 km de Vârful Piatra Caprei, la locul numit Muncelul. Banda se compune din 5 indivizi neidentificați, care stau la un loc, apoi alți indivizi care stau pe la diferite gazde, totalizându-se după informații aproximativ 20.

În ziua de 6 martie a.c. fiind hotărâtă recrutarea de bandiți în vederea întâlnirii dintre banditul Popa Ștefan și Macavei Traian, din casa numitului Bolfea Silvestru, cătunul Popești, ca centru de colectare, sunt semnalate următoarele case: casa Bolfea Silvestru, Popa Petre și Vador Sabin, din cătunul Popești.

Obiectivele de mai sus urmează a fi atacate cu 200 oameni de Securitate, împărțiți pe grupe, fiecare grup având călăuză și instrucțiuni de felul cum să procedeze, iar celelalte obiective vor fi atacate de câte o grupă, la fel compuse din călăuze din partea locului.

În vederea începerii acțiunii, s-au chemat trupele de la Sibiu la orele 21¹⁵, socotind că vor ajunge în aceeași seară, până la orele 23³⁰, la Alba, unde urma să se primească schițele și instrucțiunile până la ora 1, când trebuiau să plece cu mașinile înspre obiective, pentru ca la ora 6, în ziua de 7 martie, să înceapă atacul. Trupele au sosit la ora 3⁴⁰ la Alba și, după ce s-au distribuit muniții și hrană, de-abia la orele 6 s-au putut trimite din Alba. Această defecțiune comandantul trupelor o atribuie mașinilor, care nu pot merge cu viteză mare, precum și șoferilor, care nu sunt instruiți.

În ziua de 8 martie 1949, D.R.S. Sibiu mai raportează următoarele:

Acțiunea ce urma să aibă loc în ziua de 7 martie a.c. asupra Vârfului Caprei a fost amânată din cauza zăpezii și a viscolului foarte puternic care era pe munte. Batalionul de Securitate Sibiu, neputându-și atinge obiectivele, a fost nevoit a se întoarce din drum.

În dimineața zilei de 8 martie 1949, echipele destinate au pornit din nou înspre aceleași obiective. Din cauză că nu s-a putut acționa în cursul zilei de 7 martie, în parte acțiunea a fost compromisă.

La fața locului se găsește locotenent-colonel de Securitate Gheorghe Crăciun, din ziua de 7 martie 1949, orele 11.

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 2, f. 331-333.

1949 martie 8. Adresă a D.R.S.P. Cluj către S.J.S.P. Turda cuprinzând
instrucțiunile date pentru anchetarea celor arestați pe Muntele Mare

Direcția Regională a Securității Poporului Cluj
 [Nr.] 5/7.358
 8 martie 1949

Către
Serviciul de Securitate a Poporului Turda

Referitor la operațiunile efectuate în regiunea Câmpeni, vă rugăm a ne raporta prin curieri, până astăzi, 8 martie 1949, orele 19, rezultatul primelor cercetări efectuate asupra celor arestați, arătându-se detaliat activitatea și legăturile ce le-au avut fiecare.

Totodată, veți lua măsuri ca ancheta asupra celor reținuți să fie adâncită pentru a se stabili următoarele chestiuni: cum s-a ajuns la stabilirea legăturilor membrilor acestei bande și prin cine s-au făcut aceste legături.

Cum s-a ajuns la legăturile de colaborare între legionarii și P.N.Ț.-iștii din această bandă.

Cu cine din foștii conducători P.N.Ț.-iști sau legionari au avut legături în acest scop și cine a inițiat, organizat și constituit această bandă și ce scopuri urmăreau.

Unde mai sunt asemenea bande organizate.

Dacă au avut legături cu acestea și de unde au procurat armamentul, muniția, multiplicatorul și toate celelalte materiale interzise găsite asupra lor, precum și scopul în care urmau să fie întrebuințate.

Cum își procurau alimente.

Rezultatul anchetei, în modul indicat mai sus, va fi raportat încă în cursul zilei de astăzi, fiindu-ne cerut de către Direcțiunea Generală²¹⁷, urmând a primi ordine de urmare.

Colonel de Securitate
Patriciu Mihai

Locotenent de Securitate
Stănescu Aurel

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 24, f. 65.

²¹⁷ Toate aceste indicații au fost date D.R.S.P. Cluj de către colonelul Mișu Dulgheru, șeful Direcției a V-a Anchete, prin telegrama nr. 266 din 7 martie 1949 (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 24, f. 66).

1949 martie 9. Proces-verbal de constatare întocmit de Crăciun Gheorghe privind desfășurarea luptei din Valea Tibrului, soldată cu uciderea lui Ștefan Popa, Cornel Pascu și Nicolae Moldovan și cu arestarea lui Alexandru Maxim și Ioan Scridon

Proces-verbal de constatare

Dresat azi, 9 martie 1949.

Noi, Gheorghe Crăciun, locotenent-colonel de Securitate din Direcțiunea Regională de Securitate Sibiu, prin prezentul proces-verbal constatăm:

Că pe teritoriul județului Alba ne-a fost semnalată desfășurarea activității bandei fraților Macavei, maiorul deblocat Dabija, Popa Ștefan, Pascu Cornel, Maxim Alexandru și Scridon Ioan și alții, care prin apariția în diferite părți ale județului Alba terorizau și jefuiau populația pașnică, amenințând și ducând propagandă contra regimului democratic de la noi din țară.

În același timp, bandiții au trecut la regruparea și organizarea elementelor reacționare și dușmănoase regimului, foste maniste și legionare, în scopul de a produce panică prin atacuri date asupra autorităților și elementelor politice, precum și atacuri la diferite instituții și săvârșirea actelor de sabotaj la calea ferată și diferite alte industrii.

O parte dintre bandiții sus amintiți își aveau stabilit locul la muntele Dealul [Muntele – n.n.] Mare pe teritoriul județului Turda și o altă parte pe muntele Piatra Caprii pe raza județului Alba, aprovizionarea și-o făceau prin oameni de legătură care erau recrutați din comunele din împrejurimi. Bandiții aveau în perspectivă atacul Băncii Republicii din Alba Iulia, cu scopul de a-și procura mijloace materiale pentru desfășurarea acțiunilor de teroare și sabotaj, mai aveau în plan atacarea și a altor instituții.

Aveau în plan, de asemenea, să provoace acte de teroare, pregătind chiar la podul Mureșului, în seara de 8 februarie, atacul asupra secretarului organizației de bază din comuna Mihălț, Uscă Nicolae, planul a fost făcut în casa numitului Mărgineanu Petru din comuna Obreja, la care au luat parte Maxim Alexandru, Ioan Bedeleanu, Hațeganu Simion, Mărgineanu Petru, Hațeganu Gheorghe. Uscă urma să fie atacat în acest loc, ucis și apoi aruncat în Mureș.

Acte de jaf și crime săvârșite de bandiții sus amintiți pe raza județului Alba sunt următoarele:

La data de 10 octombrie 1948 au ucis pe plutonierii majori Cioban și Ștefan.

La data de 22 decembrie 1948 au atacat Percepția de Circumscripție din Teiuș – Alba, împușcând percepătorul și furând suma de lei 325.000.

La data de 1 februarie 1949, au atacat și împușcat pe subofițerii de Securitate Moldovan Ioan și Staicu Ioan.

Bandiții, pentru săvârșirea celor de mai sus, și-au procurat armament, muniții, grenade, exploziv și capse pirotehnice.

În urma determinării locului unde bandiții stau pe teritoriul județului Alba, în ziua de 6 martie 1949 am organizat acțiunea pentru prinderea lor, înconjurând masivul Piatra Caprii, unde au fost găsiți: Popa Ștefan, Pascu Cornel, Moldovan Nicolae, Sandu Maxim și Scridon

Ioan, care la apariția organelor noastre de Securitate au tras cu arme de foc simple și automate, aruncând grenade și încercând să fugă, cu această ocazie au fost împușcați mortal Popa Ștefan, Pascu Cornel și Moldovan Nicolae, fiind capturați vii numiții Maxim Sandu și Scridon Ioan.

Făcând cercetări asupra celor doi capturați din bandă, am constatat că organizația cuprinde elemente din comunele: Șard, Ighiu, Tibru, Cricău, Șeușa, Mesentea, Galda de Jos, Benic, Galda de Sus, Întregalde, împreună cu cătunele respective, Mogoș, împreună cu cătunele respective, Oiejdea, Teiuș, Mihalț, Obreja, Băgău, Stremț, Aiud, Cacova, Măgina, Leorinț, Meșcreac, Ciumbud, Lopadea Nouă, Ciunga, din cercetările efectuate rezultă că banda are legături cu elemente de la centru din București.

Locotenent-colonel de Securitate
Crăciun Gheorghe

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 11, f. 269-270.

36

1949 martie 9. Declarație dată în anchetă la D.R.S.P. Cluj de Alexandra Pop referitoare la întreaga sa activitate

Declarație

Subsemnata Alexandra Pop, născută în 4 februarie 1927, în comuna Bistra, jud. Turda, fiica lui Teofil și a Mariei, de profesie casnică, nu posed avere, în trecut n-am fost înscrisă în nici un partid politic și nici în prezent nu sunt încadrată în vreunul. Necăsătorită, judecată și condamnată nu am fost, domiciliată în comuna Bistra, jud. Turda, declar următoarele.

Școala primară am urmat-o în comuna natală, Bistra, liceul primele 4 clase le-am făcut între anii 1937-1941 la Turda. În anul 1941-1942 am fost la Blaj, în clasa a V-a [1a] Școala Normală. Ne fiind spirit încadrabil Blajului, anul următor, 1942-1943, l-am urmat la Lugoj în clasa a VI-a, n-am terminat din cauza febrei tifoide. M-am înscris în toamna anului 1945 la Liceul Comercial de Băieți din Turda, unde am făcut [17] particular în sesiuni extraordinare clasele a V-a și a VI-a, până în primăvara anului 1946. După aceea, din cauza unui început de T.B.C., n-am mai putut continua.

În toamna anului 1946, fiind alegerile, deși nu eram înscrisă în nici un fel de organizație P.N.Ț. Maniu am simpatizat totuși cu ei, neavând drept de vot deoarece n-aveam vârsta împlinită, pentru aceasta. Am arătat totuși oamenilor care este semnul partidului spre a fi votat și în special femeilor, fără ca aceasta să-mi fi fost o directivă politică. Deoarece nu mă interesa nici nu am mai încercat vreă încadrare în vreă ordine politică.

În luna februarie 1949, prin 12 sau 13, era o duminică seara, a venit la locuința părinților mei (a mea) femeia Bucea Rafila – casnică –, domiciliată în comuna Bistra, jud. Turda, și mi-a spus că nepotul ei, fugarul Ihuț Traian – de profesie agricultor, domiciliat și el în aceeași comună, mă așteaptă la ea acasă, fără să-mi mai dea și alte amănunte. Am refuzat și nu am mers. După aceasta, miercurea din săptămâna ce era în curs, bunicul meu Andreșel

Ioan²¹⁸, care păzea vitele la locul numit Hălci, pe dealul muntelui comunei Bistra, venind acasă, mi-a comunicat că a fost vizitat de către fugarul Ihuț Traian și de alții doi, bine îmbrăcați și foarte înarmați, că l-au rugat să-mi comunice că ar vrea să discute ceva cu mine și să le fac cunoscut eventual când a-ș fi dispusă. Le-am și comunicat în ziua următoare, prin Ihuț Petru, un bătrân, tatăl fugarului Ihuț Traian, indicându-le data zilei și locul. Mi-au răspuns, tot prin Ihuț Petru, că acceptă data zilei la fel și locul și după primirea bilețelului lor în aceeași zi, am plecat la Hălci, proprietatea noastră, în ziua de 15 februarie, unde am întâlnit pe Dabija – maior –, Alexandru Macavei și Traian Ihuț. Întâlnirea a avut loc în prezența tatălui meu vitreg, Balea Gheorghe, și nu pot preciza cât a durat. La început s-au discutat banalități, apoi maiorul Dabija mi-a dat următoarele însărcinări: 1) Să-i specific unde este în Câmpeni localul Siguranței, 2) Ce efectiv are, 3) Principalii ei conducători, la ce distanță și unde locuiesc în Câmpeni. Să-i informez pe fugari dacă se știe în sat de prezența lor, dacă vine armata în sat, dacă raziile Siguranței sunt normale sau s-au întesit și obișnuit de ce vehicule de transport uzează. Tot dacă m-aș putea interesa dacă la Blaj – unde ei auziseră că ar exista o organizație ilegală de preoți catolici –, e un fapt adevărat sau numai zvonuri. Pe tatăl meu vitreg l-am rugat să se intereseze dacă doi arestați din Lupșa, „Cutea”, au fost sau nu puși în libertate de Siguranța din Câmpeni²¹⁹ și să le cumpere zahăr, ceai, tutun, sticlă pentru geamuri, în care scop i-au dat 3.000 lei. Tot tatălui meu vitreg i-am cerut să cumpere un vițel, vreo 20 kg slănină și ceva brânză. Toate aceste lucruri urmau să fie duse la Hălci, iar de acolo le duceau fugarii la cabanele lor, deoarece nu era permis accesul străinilor acolo. La revenirea mea acasă am găsit pe logodnicul meu Romi Gorea, din com. Râciu, jud. Mureș, student [în] anul IV la Academia Comercială din Brașov. A fost foarte mirat văzându-mă și s-a mirat și mai mult după cele povestite, evident mi-a atras atenția, dar datorită încăpățănării mele în a nu ceda sfaturilor lui de a nu intra în legătură cu acei oameni l-am convins să-mi cumpere de la Brașov 5 kg de zahăr, dându-i 1.000 de lei, dar nici până astăzi nu știu dacă l-a cumpărat sau nu, și cum el avea permis pe C.F.R. să se oprească pe la Blaj să se intereseze de profesorul Ioan Aron – preot – dacă e acolo la Blaj, pentru a se putea lua cu el legătura și stabili întrucât e dreaptă afirmația [existenței] unei organizații de preoți. A fost sau nu la Blaj nu știu, doar atât că mi-a comunicat că prof. Ioan Aron nu se găsește la Blaj. Din punctele care mi le-au dat să le duc la îndeplinire am putut satisface două: am știut că localul Siguranței din Câmpeni se află în aceeași clădire cu Banca Doina și am aflat de asemenea că un agent Nicoară (sau nu cunosc funcția lui adevărată) locuiește foarte departe de sediu, iar locotenentul care este șeful Siguranței locuiește chiar lângă Siguranță. De asemenea, au fost urcate acolo sus o parte din alimente: vițelul, ceaiul, 1 pachet cafea „Unica” de 60 lei, 3 kg zahăr, circa 20 bucăți plăcinte cu marmeladă (prăjitură), 25 bucăți cutii țigări, sticlă pentru geamuri și o sobă mică, obișnuită. La a doua întâlnire, prin 18 februarie, pe care am avut-o tot acolo sus la Hălci, eu le-am adus 40-50 bucăți sulfamide, cca 100-150 g vată și 20 g apă

²¹⁸ Ioan Andreșel a fost asasinat de Securitatea din Turda în ziua de 16 august 1950. Alături de el, în aceeași operațiune au fost uciși Iosif Trifa și Traian Pom, ambii din com. Bistra (pentru detalii privind aceste execuții a se vedea Marius Oprea, *Banalitatea răului. O istorie a Securității în documente. 1949-1989*, Editura Polirom, Iași, 2002, p. 212-228). Soția sa, Sofia Andreșel, a fost strămutată în com. Schei, regiunea Galați, în perioada 2 iunie 1952-19 ianuarie 1956 (***) *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 219).

²¹⁹ Ioan Boia și Petru Căbulea.

oxigenată. Toate acestea le-am cerut de la dr. Viorica Salagea Gâscă, căreia i-am și explicat pentru ce, și pentru că doream să fiu mai elegantă am împrumutat pantalonii ei de schi, care erau mai frumoși, și bocancii ei. Mărturisesc că tot ei i-am spus – dat fiind că-mi era prietenă – tot ce mi-au spus la prima întâlnire, noutățile de radio pe care mi le comunicaseră. Această a doua întâlnire a avut loc în prezența bunicului meu și de data aceasta au venit: Scridon Ioan, Clamba Iosif și Traian Ihuț. Le-am dat informațiile specificate mai sus ca obținute, după cum și medicamentele, cu destulă strângere de inimă. Scridon a observat că mi-e frică și mi-a spus: „Suntem nu mai puțin de 5.000 de oameni, toți înarmați și toți hotărâți, nici nu e nevoie de aceste medicamente, deoarece avem să ne sosească cel puțin 20 de medici, care toți vor veni cu trusele puse la punct”. Apoi ne-au spus, împreună cu bunicul meu, că prin jurul lui 1 martie, dacă zăpada va fi curățită, vor începe mari acțiuni, dar mă vor preveni când, ca să plec din timp și să nu întâmpin greutăți. Deoarece ne temeam, i-am rugat pe fugari, care urmau să mă întâlnească din nou peste două zile, adică sâmbătă seara, să nu ne mai întâlnim acolo la noi, ci în altă parte, ei mi-au spus să plec seara pe la ora 8 și mă vor aștepta aproape de sat și apoi se va vedea cum și în ce împrejurări vom putea discuta.

Reîntorcându-mă acasă, în dimineața zilei următoare le-am povestit părinților mei tot ce mi-au spus și de asemenea doctoriței Gâscă. În ziua următoare, vineri dimineața, a venit soția preotului Bucea din sat și i-a spus mamei, chemând-o deoparte, că sunt urmărită. Pentru ca să obțin mai amănunțit informații de la preteasă despre acea urmărire, cum locuia vizavi de noi și eram și prieteni, m-am dus imediat după comunicarea mamei. Mi-a spus că nu-mi poate spune persoana sigur, dar că sunt urmărită și m-a întrebat despre fugari cum arată și să-i dau amănunte. I-am spus tot ce știam din urma acelor întâlniri, deși mărturisesc că mi-a fost atrasă atenția de la început să n-o fac. În după masa aceleiași zile a venit și soțul ei, preotul Nicolae Bucea, care m-a întrebat ce însărcinări mi-au dat și pe care i le-am adus la cunoștință. Natural, mi-a spus că și el a primit cam la fel și-mi poate spune să le comunic lor că depozitul de armament de la Batalionul din Câmpeni este înconjurat de 2 cercuri de sârmă ghimpată, la distanță de 5 m unul de altul, iar la gheretă se găsește și câine. I-am spus ce noutăți mi-au comunicat și că se grăbesc să înceapă acțiunea de teroare a regiunii, care depinde de zăpadă, însă e fixat prin jurul a 1 martie. A spus că are și el vreo 30 de bărbați gata, n-a vorbit încă nimic cu ei precis, dar la momentul oportun vor da ajutorul cuvenit. Tot el a spus că de primăvară și așa nu mai e de stat pe acasă și pleacă în sus, i-am spus că dacă ar primi femei așa merge și eu. La urmă mi-a spus că el a luat contact cu fugarii atunci când au venit în sat și că știe că s-a mai luat contact și cu Nițu Cătălina – licențiat în drept –, locuitor tot în Bistra. Mai avea ceva informații de dat, dar nu le avea la el și mi-a spus că mi le va da în ziua următoare, adică sâmbătă, pe la orele 4 după masa, oră pe care de altfel i-am indicat-o eu.

Cum în acea zi de sâmbătă 21 februarie atât preotul Bucea, cât și soția lui mi-au spus că știu din sursă sigură că sunt urmărită și cel mai bun lucru e să încetez orice activitate de acest gen, deoarece în felul acesta îmi periclitez nu numai viața mea ci și a părinților mei, am renunțat și în urma hotărârii luate de întreaga familie să rupem orice relații cu fugarii și să plec la Brașov la Romi Gorea. Tatăl meu vitreg, care trebuia să-l înlocuiască pe bunicul meu la Hălci la vite, urma să le spună fugarilor care veneau să mă întâlnească că sunt urmărită și să nu mai aibă nici un fel de legături cu mine. Fugarii care au venit de data aceasta au fost: Macavei Traian, Clamba Iosif, zis Iliuță, și Ihuț Traian, l-au convins pe tata că din moment ce sunt urmărită unica soluție e să merg acolo la ei, mai au încă o femeie, așa că n-o să-mi fie

greu, și l-au trimis în sat după mine, ei rămânând acolo să aștepte. M-a trezit din somn și am mers, ducând cu mine o pătură, un cearșaf, prosop, săpun și mașina de tocat carne care o ceruseră ei, o farfurie și o lingură cu furculiță. În noaptea acelei zile, adică sâmbătă spre duminică, am mers toată noaptea și am ajuns abia pe la orele 6 dimineața. Acolo am făcut cunoștință cu persoanele din organizație, care nu le așteptam și care spre decepția mea erau abia trei: soții Maier din Teiuș și Pascu Cornel, de la Benic (sau Întregalde, nu știu precis), pe ceilalți, maiorul Dabija, Macavei Alexandru, Scridon Ioan, îi cunoșteam din prima întâlnire.

Prima zi m-am odihnit, mai bine zis am dormit. Erau acolo două cabane, una mai mare, alta mai mică, cea mai mare fusese terminată abia când m-au întâlnit pe mine prima dată, deoarece erau geamurile ce le cumpărasem noi la cabana aceea nouă, după cum și soba. Tot în ziua aceea, după ce s-a înserat, au plecat la Roșia Montană: Macavei Alexandru și cu Clamba Iosif, zis Iliuță, pentru ca să se întâlnească sau să se intereseze de agentul lor de legătură, Petru Cosma, dacă a venit din misiunea unde plecase. A doua zi am fost considerată încă tot musafir, pentru simplul motiv că nu făceam nimic la fel ca toți ceilalți. În dimineața zilei de 24 februarie sau întors cei doi, Macavei și Clamba, de la Roșia, fără nici un rezultat. Cam pe la ora 2 din acea zi a apărut și Petru Cosma cu o servietă grea în mână. Am fost prezentă în cabană când a scos mașina de scris – o marcă franceză pe care n-o mai rețin –, una lunetă și un tub cilindric de metal alb căruia îi spuneau percutor. Din spicuri am auzit că acest Petru Cosma trebuia să aducă și niște scrisori de la un cumnat de-al lui Dabija și era foarte supărat că nu le adusese, nu cunosc cum și în ce fel a motivat Cosma faptul că nu a adus nimic. L-am auzit spunând că percutoarele sunt toate de aceeași formă, dar nu sunt încă gata și n-a mai putut aștepta după ele. Costul lor a fost 40.000 lei, mașina a costat 10.000 lei, iar luneta nu știu. Tot cu Cosma Petru a venit de la București Onea Titus, care rămăsese la o distanță apreciabilă în pădure deoarece venise tot pe jos de la Podul-Mureș și-l dureau picioarele. În seara zilei de 24 februarie au plecat Macavei Traian, Maier Iosif, Scridon Ioan și Pascu Cornel, în grup, spre valea Mureșului, pentru ca să aducă oameni și să ia contact cu organizatorii de acolo, pe care îi lăsaseră ei. Împreună cu ei au plecat înspre casă Petru Cosma și Clamba Iosif, care urmau să-l aducă pe Onea Titus.

Petru Cosma a venit înarmat cu arma lui Macavei Alexandru, cu care acesta din urmă săvârșise crimele de la Bucium-Montari. În ea se găseau 4 cartușe și îi era și țeava și lemnul tăiat. De plecat a plecat neînarmat Petru Cosma sau poate avea revolver, asta nu știu. Știu numai că Dabija i-a dat între 2-4 scrisori, nu pot preciza exact, cu destinația București-Arad. Tot acest Cosma trebuia să se ducă, în săptămâna următoare cel mai târziu, la București și Arad și urma ca sâmbătă 5 martie Macavei Alexandru împreună cu Onea Titus să aducă ceea ce ar fi adus Cosma, care nu mai venea de data aceasta până sus în munte, ci aștepta acasă la el.

Joi 25 februarie, după plecarea grupului, a început activitatea mea. Dabija încă la București fiind, deci în vară, a compus textul unei „Proclamații” cu caracter antidemocratic, pe care l-a difuzat în plicuri prin poștă. Acum voia să-i dea o formă mai perfectă, menționez a formei, nu a conținutului, și dorea ca semnele punctuației să fie puse la locul lor. Pentru aceasta se descompuneau fragmente pe hârtie, erau gata vreo șapte file, la dictare am scris pe patru, tot cu creionul, a urmat apoi să dictez iar maiorul Dabija bătea la mașină (ar fi trebui să fi fost invers, însă nu știam bate la mașină). După aceasta, până în ziua de 1 (unu) martie, zilnic, am dictat după copii înainte de masă maiorului Dabija, iar după masă lui Alexandru Macavei – care bătea foarte repede și mult mai bine ca și Dabija. La 1 martie, Dabija, care

întocmise un jurământ pe care urma să-l depunem cu toții îndată ce am fi fost mai mulți, l-a bătut singur la mașină, după cum a bătut și un așa zis Statut al Corpului de Haiduci, care urma ca pe viitor să fie ființă reală, după ce s-ar fi adunat suficienți oameni, în jurul la 2-5.000. Organizarea lor s-ar fi făcut în grupe mici și sediul central ar fi fost în muntele Biharia. Grupele – după auzite – trebuiau să acționeze după indicații în diferite orașe ale țării și apoi să dispară, în tot cazul să hărțuiască populația.

Deoarece nu toți aveau arme, trebuiau să și le procure, atacând la început Depozitul de armament din Câmpeni și Abrud – asta după ce vor fi fost cel puțin 2-300 oameni –, iar banii necesari prin lovituri la agențiile de bănci de prin reședințele de plasă. Deocamdată, cât grupul era în embrion, pe cât posibil trebuia înconjurat locul, pentru ca să nu fie descoperit. În răstimpul zilelor dintre 25 [februarie]-1 martie, restul membrilor rămași la cabană, adică: Dabija, Macavei Alexandru, Onea Titus, Ihuț Traian, Ihuț Avram, Clamba Iosif și noi femeile, Elena Maier, care era bucătăreasa grupului, și eu, eram foarte atenți la toate zvonurile care circulau și pe care obișnuit le aduceau Ihuț Avram și Ihuț Traian, pentru că ei plecau după alimente – uneori însoțiți de Clamba Iosif sau Macavei Alexandru. În sera zilei de 1 martie, au plecat la sălașul tatălui meu de la Hălci Macavei Alexandru, Clamba Iosif, Ihuț Traian, au adus brânza promisă, 1.200 țigări, niște lenjerie pentru mine. Macavei Alexandru vroia să-l însoțească pe tatăl meu pentru a stabili prin el legătura cu Nicolae (sau Vasile, nu știu exact numele) Condoș, din Cărpiniș, jud. Alba, pentru ca la rândul lui acest Condoș să înlesnească prin cunoștințele lui luarea legăturii cu toată regiunea aceea, Abrud-Zlatna-Brad. Mărturisesc că acestea sunt spicuri și adevărul caracter nu-l cunosc.

În ziua de 2 martie dimineața, pe la 8-9, s-au întors ambele grupuri.

Grupul de pe Valea Mureșului format din Mihălțan Traian, Câmpeanu Traian, Cigmăianu Ioan, Deceanu Petru, Breazu Iuliu, Moldovan Simion, Rațiu Augustin, Oprea Gheorghe, Vandor Victor, maior Oniga, colonel Bocan, femeia Buțuțui Viorica și Mitrofan Lucian. Parte din ei au fost înarmați, parte nu. În ziua aceea am făcut santinelă, într-un rând ½ de oră dimineața, după sosirea primului grup, cu arma memorabilă a lui Macavei Alexandru, însă fără cartușe, deoarece neștiind trage cu arma să nu se întâmple s-o descarc într-un mod nenorocit. După masă, i-am ținut companie lui Clamba Iosif vreun sfert de oră, deoarece n-aveam unde sta în cabană, fiindcă se odihneau cei nou veniți. În răstimpul cât grupul a fost plecat am adormit cu Elena Maier într-un pat, care mi-a povestit că a fugit de acasă cu soțul ei din cauză că Nuțu²²⁰ a împușcat în Teiuș-Aiud niște oameni și ei ([soții] Maier), care erau în legătură directă cu el (Nuțu), au fost primii vizați să plece. Nu mi-a dat amănunte pentru că spunea că nu cunoaște împrejurările în care s-a săvârșit crima, deoarece ei au plecat în dimineața următoare accidentului, dar că e foarte nerăbdătoare să se reîntoarcă grupul, în care erau așteptați printre alții și Dina²²¹ și Nuțu (Dina este concubina lui – din auzite de la soția lui Maier), și să-i dea amănunțele respective.

²²⁰ Ștefan Popa.

²²¹ Alexandrina Teglaru s-a născut la 18 ian. 1924 în Toplița, fiica lui Laurențiu și Alexandrina. În timp ce era studentă la Cluj, a fost numită șefă a Cetățuilor de Fete din cadrul Centrului Universitar Cluj. Concomitent cu această funcție am fost însărcinată cu organizarea femeilor legionare din întreg Ardealul. Urmărită de Securitate, a reușit să scape de arestările din mai 1948 și s-a alăturat grupurilor de rezistență conduse de Ștefan Popa și Leon Șușman. După plecarea lui Leon Șușman în Apuseni, a

În noaptea de 2/3 [*martie*] am dormit împreună cu Macavei Traian. Dimineața zilei de 3 martie am petrecut-o așteptându-ne rândul la spălat (apa era departe). Puțin înainte de masă, Dabija mi-a dat ordin să iau cu mine câteva coli de hârtie și să-l urmez în cabana mică, unde se aflau colonelul Bocan Iancu și Mihălțan Traian. I-am luat interogatoriul, după cum dicta Dabija, lui Mihălțan cu scopul de a demasca activitatea lui Oniga, care era crezut ca un agent al poliției. Din declarația făcută de către Mihălțan ieșea clar acel lucru, deoarece Mihălțan fiind cap de organizație fusese în strânsă legătură cu Nuțu, după cum chiar el afirmase. După Mihălțan a urmat Maier, căruia la fel i s-a luat declarație aproape identică cu a lui Mihălțan. În tot cazul, ambii erau șefi de organizație, ambii se cunoșteau foarte bine cu Nuțu și cu Puiu²²² și tot ambii îl acuzau pe Oniga ca fiind trădător.

A urmat declarația lui Oniga, care a încercat să se apere. A fost percheziționat fără să i se găsească nimic suspect. În după masa acelei zile, spre seară, a fost ținută o conferință pentru cazul acela special și au luat parte la ea Dabija, frații Macavei, Scridon, Pascu, Onea, Mihălțan și Maier. Restul persoanelor am fost în cabana mare. După consfătuire au revenit cu toții și Dabija, după un discurs introductiv (improvizat) în care ne-a exaltat spiritul, ne-a citit jurământul ce urma să-l depunem chiar atunci, dar din cauză că acesta a stârnit de-a dreptul consternare în rândurile noastre ni s-a dat timp de gândire până în ziua următoare, cam pe la orele 11.

Tot în ziua de 3 [*martie*], eu am întocmit 3 tabele: primul cuprinzând numele persoanelor, locul nașterii, anul, profesia, starea civilă și materială, precum și de ce este urmărit. Evident totul era justificat prin acte, acei care nu le posedau, trebuia ca o altă persoană din organizație să garanteze exactitatea celor afirmate; al doilea tabel cuprindea numai numele persoanelor bărbați și avea scopul să evidențieze exact armamentul și muniția, care a fost verificată pe teren, în prezența tuturor bărbaților, de către Macavei Alexandru. În timpul acestei verificări, eu am întocmit al treilea tabel, în care am trecut de asemenea numai numele bărbaților, deoarece servea la a ști cine e santinelă – care din ziua de 2 martie dimineața se schimba din 3 în 3 ore, indiferent de zi și noapte. În urma celor raportate de grupul care fusese dimineața, în ziua de 3 martie a început întocmirea în creion a unui așa zis jurnal de informații (zvonurile care circulau prin sat despre grup) și ceea ce făcea în general grupul. Această descriere s-a făcut pentru ziua de 1-2 și 3 [*martie*], în aceeași zi, de către mine personal, la cele dictate de Dabija.

În ziua de 3 martie, pe la orele 18 seara, au plecat un grup de trei persoane, Traian Ihuț, Clamba Iosif și Nicolae Salagea, zis Mișu, să aducă alimente de la Ihuț Traian și totodată să-l întâlnească pe Costică Vodă, locuitor în com. Bistra și fugar, și să-l aducă sus în grup, fiind socotit drept unul dintre cei mai valoroși membri.

Tot în jos au plecat următoarele persoane: Pascu Cornel, Vandor Victor, Rațiu Augustin, Oprița Gheorghe, Onea Titus, Deceanu Petru și Cigmăianu Ioan, aceștia ca să aducă paie și cartofi de la o șură a noastră din munte – Runculeu –, foarte aproape de Groși, la o distanță de 1½ [*km*] maximum. De altfel, mi s-a cerut consimțământul meu deoarece acolo nu era nimeni și era încuiat. Desigur am aprobat, deoarece și eu dormeam pe scândura goală. Au adus paie pentru toate paturile și circa un dubludecalitru de cartofi, deoarece de toți

rămas în cadrul grupului condus de Cornel Deac, fiind arestată la descoperirea acestei organizații (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 31, vol. 1, f. 158-159).

²²² Cornel Pop.

erau numai 2½-3 acolo. Cam pe la orele 11 ne-am culcat cu toții, afară de santinelă, care a fost Breazu Iuliu, cu pușca aceea tăiată, care nu știu precis cui i s-a distribuit, lui Breazu sau lui Mihăițan sau Mitrofan, deoarece la distribuirea armelor eu am fost foarte supărată că nu mi-au lăsat-o mie, însă nu era chip, nici nu știam s-o mânuiesc și pe urmă erau mulți bărbați care n-aveau arme și așa 2 dintre bărbați, în afară de maiorul Oniga și colonelul Bocan, au rămas neînarmați, Breazu și Moldovan. Fiindcă n-am adormit repede am auzit când s-a schimbat santinela, luându-i locul lui Breazu Mitrofan Lucian.

În zorii zilei de 4 martie, buimăciți de somn, auzim focuri de armă, alarmă peste tot, bărbații ne călcau în picioare, nu-mi găseam bocancii, nu pot preciza cine a ieșit înainte pe ușa cabanei, deoarece era semiintuneric și apoi, ca toți de altfel, eram cuprinsă de panică. Cam toate primele focuri trase de cei din grup au fost la ușa cabanei, apoi s-au răzlețit, toată lumea țipa, nu se știa ce e, cam după ½ oră au rămas maiorul Dabija dinaintea cabanei și Maier Iosif, încă mai îmi căutam după un bocanc pierdut, când a intrat maiorul Dabija și a aprins fitilul la 2-3-4, nu pot preciza, bucăți de trotil, pe care îl arunca apoi chiar din ușa cabanei. În momentul acela a intrat Deceanu rănit la picior – el dormise în cealaltă cabană – și căutam cu ce să-l pansez. Aproape simultan maiorul Oniga a descărcat în soția lui Maier revolverul lui Deceanu, cu care intrase acesta din urmă în mână. Menționez, înăuntru în cabană neînarmați eram următorii: maior Oniga, Breazu Iuliu, Moldovan Simion, Elena Maier și eu (Alexandra Pop). Toți aceștia n-am părăsit cabana de la deschiderea focului până la predare.

Moartea soției lui Maier a provocat revolta lui Maier, care a voit să-l împuște pe Oniga, a intervenit maiorul Dabija, care mai era încă la ușă, dar [pe] care l-am văzut dispărând aproape imediat. I-am rugat pe Breazu și pe Moldovan s-o ridice pe pat pe Elena Maier să văd unde-i rănită, [dar] era prea târziu, deoarece era în agonie. Clipele apoi s-au succedat fără să-mi mai dau seama, m-am întors lângă Deceanu să-l termin de pansat, am auzit „Ura! Ura!” și un glonț trecând pe lângă capul meu s-a înfipt în capul lui Deceanu. De afară se azeau strigăte de „Predați-vă”. Noi cei dinăuntru eram înnebuniți. Maier, singurul care ne mai apăra, își terminase toate gloanțele, ne cerea nouă, îmi amintesc precis că eu i-am strâns de pe jos niște cartușe de revolver, le-a aruncat împreună cu arma și cu același pistol cu care a tras Oniga în soția lui s-a sinucis, după ce ne ordonase să ne predăm cu toții. Am ieșit cu frică fiecare, înghiontindu-ne care să iasă mai înainte, soldații ne strigau să ieșim numaidecât că vor arunca grenade înăuntru peste noi. Chiar în ușa cabanei era un mort din grupul nostru, Mitrofan Lucian.

Scopul organizației Frontul Apărării Naționale, după cele cunoscute din manifeste și spuse de Dabija și Macavei, era înlăturarea regimului actual prin forță și violență.

Oamenii s-ar fi recrutat tot prin ajutorul acestor manifeste, în cazul că nu ar fi fost constituiți deja în organizații.

Armele s-ar fi obținut în urma luptelor și dezarmării câtorva unități armate, în frunte cu Batalionul din Câmpeni.

Alimentele s-ar fi procurat de la populație și depozitele ce ar fi fost cuprinse.

Cartierul probabil: Muntele Biharia.

Data acțiunilor ce trebuia începută era în funcție de acumularea oamenilor în organizație, eventual începutul lui iunie.

Cei care au înființat organizația, după cele ce mi s-au spus, au fost: Dabija, frații Macavei, Sandu Maxim (nu-i știu adevăratul nume), Scridon Ioan și Pascu Cornel. Tot ei au

afirmat că în Bistra au venit cam pe la 27 decembrie 1948 și că prin locuitorul Cătălina Alexandru, de la Aronești, au făcut legătura cu fugarul Ihuț Traian, care la rândul lui a făcut celelalte legături cu Bistra: Ihuț Avram, preot Bucea Nicolae, Alexandra Pop și Nițu Cătălina.

Tot de la Dabija și Macavei știu că ei au organizat înainte Valea Mureșului, desemnându-și și membrii la care se vor face etapele pentru a veni sus în munte. Nu cunosc numele decât a trei organizatori: Sandu Maxim, Mihălțan Traian și Maier Iosif, dar au fost 20 [de] persoane. Menționez, Sandu Maxim a colectat cereale și diferite alimente de la populația de acolo, pe care apoi a întrebuințat-o în scopuri personale, dar toate acestea eu le știu numai din auzite, Mihălțan fiind unul dintre membri care ar putea face lumină în această situație. Unul dintre etapiști și ultimul, despre care am auzit foarte des vorbindu-se, este „Moș Silvestru”²²³, de la Mogoș, cei care au venit cu grupul din ziua de 2 martie trebuie să-l cunoască și să știe amănunțit cum îl cheamă și celălalt nume.

Organizația cu care trebuia luată legătura acum când au mers să aducă grupul a fost a lui Nuțu și Puiu, nu cunosc pricina pentru care nu s-a luat legătură.

Tot despre o organizație subversivă a vorbit Onea Titus când a venit de la București, îi spunea el lui Dabija că a întâlnit acolo un bătrân condamnat pentru o crimă, de loc din Secătura, jud. Turda, care i-ar fi spus că pe la Secătura există un grup de cca 30 bărbați înarmați.

Tot în grup se vorbea despre o organizație bănățeană pe la Caransebeș, fără a se specifica nimic exact, urmând ca aceasta să fie descoperită de către Macavei Alexandru, când se ducea înspre Brad pe data de 10-15 martie.

Persoanele în măsură să dea indicații precise: Dabija, Macavei Traian, Petru Cosma, ca și agent, nu cunosc în ce măsură ar putea fi și Onea Titus informator.

Cu Valea Mureșului: Mihălțan Traian, Vandor Victor, Scridon Ioan, Sandu Maxim și Pascu Cornel și probabil nepotul soției lui Maier, Câmpeanu Traian.

Femeia Buțuțui Viorica, din Mogoș, jud. Alba, a afirmat că în Mogoș, într-un loc numit Capra, atunci când au venit ei, stăteau la o șură sau sălaș trei oameni înarmați, unul dintre ei având chiar o pușcă mitralieră (sau pistol mitralieră), bine asortat ca armament. Ei erau de mai mult timp acolo și au rămas acolo și după acea dată (de 2 martie a.c., când au venit cei de la Alba)²²⁴.

Tot pe Scridon l-am auzit întâmplător vorbind că o persoană – fără să-i specifice numele – i-ar putea furniza ceva armament de la Oradea. În legătură cu aceasta, informații precise le poate da Scridon Ioan, Pascu Cornel, Macavei Traian și Dabija.

Aparatele din cabană: radio, proprietatea lui Macavei Traian, baterii, aduse 20 bucăți chiar acum când a venit cu grupul de la Alba, la 2 martie a.c.

Șapirograful l-am găsit acolo.

Mașina de scris a fost adusă de Petru Cosma de la București, împreună cu luneta.

Binoclul mare a fost adus de Oniga Emil.

După depunerea jurământului, care urma să se facă în ziua de 4 martie a.c., se citea Statutul și apoi se formau grupele – în cazul numărului de persoane existente – se intenționa formarea a 3 grupe, cărora li s-ar fi numit comandantul și funcțiile respective. Mie

²²³ Silvestru Bolfea.

²²⁴ Este vorba de grupul de rezistență condus de Ștefan Popa și format din foști legionari.

urma să mi se dea – așa spuneau cel puțin – aceea de secretară, pentru ca să nu fie un bărbat luptător luat la astfel de însărcinări.

Din cauză că șapirograful nu avea matriță, manifestele fiind bătute la mașină, era foarte dificil să se ajungă la numărul proiectat de cca 5.000 bucăți. Erau abia 60-70 bucăți în ziua de 3 martie. Dacă se ajungea la acel număr se recrutau persoane care urmau să le împartă la aceeași dată în fiecare oraș mai important al țării. Mi s-a spus că voi fi trimisă și eu – după depunerea jurământului, natural – într-o astfel de misiune.

În timpul cât am stat eu acolo au avut loc 3 consfătuiri particulare între comandanți: prima între Dabija, frații Macavei și Petru Cosma; a doua Dabija, frații Macavei, înainte de plecarea acestora pe valea Mureșului; a treia: Dabija, frații Macavei, Scridon, Pascu Cornel, Onea Titus, Maier și Mihălțan.

Cluj, 9 martie 1949.

Pop Alexandra
comuna Bistra, jud. Turda.

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 21, f. 475-484.

37

1949 martie 10. Sintează înaintată lui Gheorghe Gheorghiu-Dej cuprinzând rezultatul primelor cercetări efectuate asupra organizației lui Dabija

Strict secret

Tov. Gheorghe Gheorghiu-Dej

Sintează²²⁵

Asupra primelor cercetări efectuate cu privire la banda teroristă din jurul localității Câmpeni – Munții Apuseni, bandă condusă de Macavei Traian și Dabija Mircea [*Nicolae* – n.n.].

10 martie 1949

Sintează

asupra primelor cercetări cu privire la banda teroristă din jurul localității Câmpeni – Munții Apuseni, bandă condusă de Macavei Traian și Dabija Mircea [*Nicolae* – n.n.]

În urma operațiilor efectuate în ziua de 4 martie 1949 de către organele Direcției Regionale de Securitate Cluj asupra bandei teroriste condusă de către Macavei Traian și Dabija Mircea [*Nicolae* – n.n.], bandă ce activa în jurul localității Câmpeni – Munții Apuseni, au fost reținute 13 persoane, din a căror primă cercetare s-au stabilit cele ce urmează:

²²⁵ La 26 mai 1958 materialul a fost predat de Direcția Treburilor a C.C. al P.M.R. către Ministerul Afacerilor Interne (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 91, f. 220).

1. **Onea Titus**, student anul V medicină Cluj, originar din comuna Roșia Montană, jud. Alba, fugar legionar, în ziua de 4 martie 1949, când s-a trecut la operațiuni, a avut asupra sa o armă Z.B. cu 50 cartușe, cu care armă a acționat până la epuizarea gloanțelor.

În declarațiile sale recunoaște că s-a încadrat în această organizație în vara anului 1948, după ce a fugit din Cluj, fiind urmărit pentru activitate legionară. A luat cunoștință de această organizație prin legionarul Pop Cornel și pentru ca să nu fie prins de organele Securității a luat legătura cu frații Macavei. A mai avut legătură cu numitul Cosma Petru, din comuna Bucium-Montari, care a fost curierul organizației. A avut cunoștință, de asemenea, de un oarecare Sabin, care știa de niște lăzi de grenade și o pușcă mitralieră.

În organizație a depus activitate, fiind folosit ca medic.

2. **Mihălțan Traian**, mecanic, originar din Teiuș, jud. Alba, în ziua de 4 martie 1949, când s-a trecut la operațiuni, a avut asupra sa o pușcă Z.B. și 50 cartușe, cu care a acționat până la epuizarea muniției.

Arată în declarațiile sale că a avut cunoștință de această organizație, fiind însărcinat de către Pascu Cornel de a organiza Valea Mureșului. A fost trimis de către acesta la un anume Moldovan, fost plutonier major, cu care urma să ia legătura prin Popa Ionuț, cantor în comuna Teiuș, dar care n-a vrut să-i facă legătura.

Pascu Cornel i-a dat lui Mihălțan parola „Vulturul Negru”, prin care să-l recunoască pe Moldovan, dar acesta a refuzat și de astă dată și atunci Pascu Cornel i-a încredințat lui Mihălțan plasa Teiuș, unde a organizat 6 persoane, cu care a plecat la Pascu Petre în comuna Benic, jud. Alba, și de aici, cu o călăuză, a cărui nume nu-l cunoaște, a plecat la Bolfea Silvestru, în comuna Întregalde, cătunul Popești, unde era centrul de întâlnire pentru cei care mergeau în munți. Susține că a mai avut legătură cu studentul Crișan Ion, din comuna Galda de Jos, asupra căruia s-a găsit armament, ce trebuia să fie transportat la munte, care armament nu cunoaște în ce împrejurări a fost procurat de acel student.

A mai avut legătură cu Pușcaș Ștefan, din comuna Stremț, jud. Alba, care a fost călăuză a organizației. Mai susține că la numitul Deceanu Petre, din comuna Mihălț, jud. Alba, se găsesc 5.000 cartușe de pistol automat, care urmau să fie transportate de tatăl lui Deceanu Petre²²⁶ (mort în timpul operațiilor), în comuna Întregalde, jud. Alba, în pădure.

Mihălțan Traian a colectat cereale pentru organizație de la diverși cetățeni. A mai avut legătură cu sergentul Popa Ioan, din Teiuș, în prezent militar activ la Regimentul Roșiori din Oradea Mare, care urma a aduce în organizație 200 soldați înarmați, fapt despre care știe și Câmpeanu Traian, din Teiuș, jud. Alba.

3. **Câmpeanu Traian**, de profesie morar, din comuna Teiuș, jud. Alba, în ziua de 4 martie 1949, când s-a trecut la operațiuni, a avut asupra sa un pistol automat, cu care a acționat până la epuizarea muniției.

A avut misiunea de a măcina cereale pentru organizație, care erau colectate de Cerghidean Virgil, din comuna Mihălț, jud. Alba. A avut cunoștință despre această organizație încă din anul 1948, prin Maier Iosif (decedat în acțiune). A fost introdus în această organizație de Mihălțan Traian.

Arată că mașina de scris a fost cumpărată din banii care au fost furati de la Percepția din Teiuș. Aceasta în urma afirmației ce i-a făcut-o Scridon Ioan (dispărut).

²²⁶ Este vorba de Florian Deceanu, din com. Mihălț.

4. **Breazu Iuliu**, din comuna Teiuș, jud. Alba, în ziua de 4 martie 1949, când s-a trecut la operațiuni, a tras cu pistolul până la epuizarea cartușelor.

A fost recrutat în organizație de către Câmpeanu Traian și la plecarea din comună avea asupra lui un pistol cu tobă cu 14 cartușe și o armă Z.B., care i-a fost dată de către Rusu Octavian, din comuna Teiuș.

5. **Oprîța Gheorghe**, agricultor, din comuna Balomiru de Câmp, jud. Hunedoara, în ziua de 3 martie 1949 a intrat de santinelă în schimbul de la 12 la 3 noaptea și în timpul operațiunilor a tras cu arma până la epuizarea cartușelor. A fost recrutat și adus în organizație de către studentul Oargă Ioan, din comuna Șeușa, jud. Alba. A fost adus de mai multe călăuze, la care nu le știe numele, până la Bolfea Silvestru, din comuna Întregalde.

6. **Rațiu Augustin**, agricultor, în comuna Sărmășel, jud. Cluj, în ziua de 3 martie 1949 a fost santinelă, iar în ziua de 4 martie 1949, în timpul operațiunilor, a tras cu arma Z.B. având 50 de cartușe și, drept dovadă că a luat parte activă la luptă, este rănit. Are cunoștință despre această organizație de la numitul Morariu Alexandru și a fost adus în munți de către Deceanu Petru și predat fraților Pascu Petre și Gheorghe Pascu, din comuna Benic, care l-au trimis la Bolfea Silvestru, cu consemnul 131.

7. **Moldovan Simion**, fără profesie, din Blaj, în timpul operațiunilor a dat ajutor celor răniți din cabană, ducând și muniție celor care se aflau pe poziție, spre a duce lupta mai departe.

A intrat în această organizație fiind introdus de către Câmpeanu Traian și pentru că nu era suficient cunoscut urma ca după verificare să fie înarmat.

8. **Vandor Victor**, agricultor, din comuna Întregalde, jud. Alba, în timpul operațiilor a servit cu muniții pe cei ce au deschis foc și a fost rănit. A fost introdus în organizație de către Macavei Traian, urmând să fie înarmat după verificare.

9. **Buțuțui Viorica**, casnică, din comuna Întregalde, jud. Alba, a fost capturată în timpul operațiunilor, fiind găsită în cabana fugarilor. În prezent se află la Serviciul Județean de Securitate Alba, pentru cercetări.

10. **Ihuț Avram**, agricultor, din comuna Bistra, jud. Turda, a fost recrutat și introdus în organizație de către Ihuț Traian. A luat parte la construirea unei cabane, precum și la transportarea alimentelor. A fost informatorul organizației despre ceea ce se întâmpla în comunele de la poalele muntelui.

11. **Ihuț Petru**, agricultor, din comuna Bistra, jud. Turda, a avut cunoștință despre organizație din anul 1948, având pe fiul său, Ihuț Traian, membru în organizație. A avut misiunea de a găzdui pe toți fugarii din această organizație, fiind și curier.

12. **Ihuț Ana**, casnică, din comuna Bistra, jud. Turda, avea cunoștință despre organizație de la fiul ei, Ihuț Traian. A procurat alimente și a informat organizația despre evenimentele din comună.

13. **Pop Alexandra**, fără profesie, din comuna Bistra, jud. Turda, în timpul operațiunilor a îndeplinit funcția de infirmieră și a încurajat pe bandiți să lupte până la ultimul cartuș. A fost introdusă în organizație de către Ihuț Traian și i-a fost încredințată misiunea de secretară a organizației. A avut misiunea de a se interesa unde este Biroul de Securitate în Câmpeni, cât efectiv are și personalul, la ce distanță de Birou, misiune ce a îndeplinit-o, ducând toate datele.

Toți cei de mai sus arată în declarațiile lor că scopul organizației subversive „Frontul Apărării Naționale, Corpul [de] Haiduci”, era răsturnarea actualului regim, prin atacarea

organelor Securității Poporului, dezarmarea diferitelor unități militare și înarmarea grupului de haiduci, asasinarea tuturor secretarilor P.M.R., spre a produce panică în rândurile populației și a începe o revoluție internă spre instaurarea unui guvern naționalist. Legăturile membrilor acestei bande au fost făcute de către Macavei Traian și Dabija Mircea [*Nicolae* – n.n.], care au hotărât să organizeze această bandă în Munții Apuseni. Legăturile între membri se făceau prin Lhuț Traian, cu cei din comuna Bistra, jud. Turda, prin Maier Iosif, Mihălțan Traian, Pascu Cornel și Scridon Ioan, cu cei de pe Valea Mureșului.

Legăturile pe care le-a avut această organizație cu foștii conducători P.N.Ț.-iști și legionari sunt:

Popa Ștefan, zis Nuțu, legionar; Pop Cornel, zis Puiu, legionar; iar legăturile la București, Arad și Timișoara se făceau prin individul Cosma Petru, din comuna Bucium-Montari, jud. Alba.

Armamentul existent s-a procurat prin Macavei Traian, care a adus cinci arme, pe care acesta și le-a reținut de când era ofițer activ și tot el a procurat troitul, Scridon Ioan a adus două pistole rusești, iar restul armamentului a fost adus de fiecare persoană în parte.

Multiplicatorul, care avea lipsă matrițele, a fost adus de către Cosma Petru din București, împreună cu mașina de scris, pe care le-a cumpărat de la un magazin de consignație cu suma de 10.000 lei.

Mașina de scris a fost întrebuințată pentru editarea Statutului și a manifestelor, care după ce erau multiplicare urma ca prin diferite persoane din organizație să fie răspândite în centrele industriale, într-o zi pe întreaga țară.

Procurarea alimentelor s-a făcut prin colectarea de cereale de la diverși cetățeni din valea Mureșului, care donau din proprietatea lor, fiind oameni cu avere, iar legătura cu aceștia a făcut-o Lhuț Traian.

Capitalul de care a dispus banda provenea din spargerea efectuată la Percepția din Teiuș de către Macavei Traian și alți membri ai bandeii, de unde au furat suma de 320.000 lei.

În afară de armamentul, muniția, multiplicatorul și mașina de scris, s-a mai ridicat cu ocazia operațiilor și Statutul organizației, manifestul organizației, precum și jurământul de credință, pe care fiecare membru era obligat a-l depune.

Concluzii:

Din rezultatele primelor cercetări reiese că în regiunea Munților Apuseni din jurul localităților Câmpeni, din raza Direcției Regionale de Securitate Cluj, elemente legionare în strânsă colaborare cu elemente maniste, precum și cu alte elemente dușmănoase regimului democratic (ofițeri deblocați, elemente comprimate sau epurate, chiaburi), au constituit o bandă înarmată, având un caracter specific terorist, scopul ei fiind de a trece la acte de violență destinate să răstoarne prin forță actualul guvern democratic.

În vederea realizării acestui scop, membrii bandeii au trecut la recrutarea de elemente dușmănoase, aparținând localităților din regiunea în care bandiții activau. În vederea atingerii aceluiași scop, a fost redactată o proclamație manifest, a cărei difuzare a fost împiedicată prin operațiunile efectuate la 4 martie 1949 de către Direcția Regională de Securitate Cluj. Caracterul acestei proclamații-manifest este antidemocratic, antisovietic și antigvernamental, având și trăsături de propagandă monarhistă și instigându-se populația la comiterea de acte de teroare și sabotaj.

Statutul organizației, precum și formula de jurământ a membrilor ei, au un pronunțat caracter militar și legionar, atât prin cuprinsul lor, cât și prin stilul în care sunt redactate.

Conducătorii bandei au fost numiți Macavei Traian și Dabija Mircea [*Nicolae* – n.n.], actualmente dispăruți, nerezultând însă din cercetări dacă aceștia sunt totodată și inițiatorii acestei bande sau dacă au trecut la organizarea ei în urma unor instrucțiuni primite de la legături superioare nedescifrate încă. De asemenea, nu s-a stabilit încă din cercetări dacă însăși textul statutului și al proclamației-manifest este opera conducătorilor bandei sau dacă acest text a fost trimis de la aceleași legături superioare rămase nedescoperite.

Rezultă, de asemenea din primele cercetări, și existența unor alte bande teroriste similare din aceeași regiune și din cele învecinate (jud. Cluj, jud. Turda, jud. Alba) din raza atât a D.R.S.-ului Cluj, cât și a D.R.S. Sibiu, bande cu care organizația teroristă condusă de Macavei Traian și Dabija Mircea [*Nicolae* – n.n.] avea legături strânse.

Totodată, rezultă că, pentru găzduirea și aprovizionarea membrilor ei, banda dispunea în acea regiune de o rețea de elemente în majoritate chiaburești, elemente care nu au fost încă descoperite.

Anexe: 1. Statutul organizației²²⁷.

2. Proclamația cu data de 1 martie a organizației²²⁸.

3. Formula de jurământ a organizației²²⁹.

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 16, f. 22-27.

38

1949 [*martie*]. Notă a D.G.S.P. privind desfășurarea luptei de la Mesentea, în cursul căreia au fost uciși Traian Gligor și Traian Mârza

Notă

Direcția Regională de Securitate Sibiu, cu raportul nr. 5/9.481 din 10 martie a.c., raportează:

În legătură cu operațiile din com. Galda de Jos, asupra Muntelui Caprei, în legătură cu banda Popa Ștefan, din declarațiile numitului Sandu Maxim s-a stabilit că într-o casă conspirativă situată în comunele Galda de Jos și Mesentea, jud. Alba, ar putea fi găsită legionara Dina Teglaru.

Organele de Securitate Sibiu și Alba s-au deplasat, în număr de 7, la locul specificat. Trimițându-se o femeie înainte (pentru a camufla acțiunea) s-a stabilit că ușa era încuiată. Trecându-se la forțarea ușii, organele Securității au fost primite cu focuri de pistol automat, din interiorul casei, unde se aflau doi bandiți. Retrăgându-se pe poziții prielnice, organele Securității au deschis foc împotriva bandiților. Continuându-se focul de ambele părți, cu mici întreruperi, s-a trimis după ajutoare la Alba Iulia, de unde au venit 25 de persoane din partea Miliției. Continuându-se focul de ambele părți, iar bandiții fiind baricadați și neputându-se distruge cuibul bandiților, s-a cerut, prin Direcția Regională de Securitate Sibiu, două mitraliere și două branduri. La cererea aceasta, comandantul garnizoanei, locotenent-

²²⁷ Vezi Documentul nr. 13.

²²⁸ Vezi Documentul nr. 15.

²²⁹ Vezi Documentul nr. 19.

colonelul Cara, a consimțit cu foarte multă greutate, trimițând un tun anticar cu o întârziere de 7 ore față de ora cerută. A fost constituită o grupă de pușcași mitraliori și grenadieri, aruncându-se circa 30 grenade, precum și multe grenade incendiare, obiectivul fiind atacat neîntrerupt până la orele 17, cu 4 puști mitraliere, plus pistoalele automate și tot felul de armament avut asupra organelor Securității.

La ora 17, încetându-se focul din partea lor, au fost luați doi localnici legionari și trimiși în adăpostul bandiților spre a aduce vești dacă bandiții vor să se predea, precum și câți bandiți sunt.

Leșind din casă peste puțin timp, cei doi aveau cu ei două pistoale automate, unul de tip sovietic, unul german, cu două încărcătoare, precum și două pistoale de buzunar cal. 9 m/m.

S-a găsit în interior, depozitat, următoarele: 80 feldere de grâu (1.200 kg), [o] cantitate mare de porumb, carne, untură și mai multe haine, de diferite feluri, cu care bandiții se îmbrăcau după caz.

În interiorul casei au fost găsiți doi bandiți, unul mort, iar celălalt a murit peste puțin timp.

Fiind transportat la fața locului, banditul Sandu Maxim, din banda lui Popa Ștefan, acesta a recunoscut că cei doi sunt din aceeași bandă, unul numit Gligor Traian, legionar, din Cacova, iar celălalt numit Mârza, din Galtiu, jud. Alba.

Cercetările sunt în continuare pentru a se afla și prinde gazda celor doi, precum și pe curiera Dina Teglaru, care nu a fost găsită.

Organele Miliției au dat ajutor suficient în această operațiune, de asemenea, formația militară a avut o comportare bună.

Direcția Reg. Sec. Sibiu remarcă atitudinea lipsită de interes totală a numitului locotenent-colonel Cara, care poate fi apreciată ca sabotaj, netrimițând la timp armamentul cerut și chiar invocând că nu are cele ce au fost cerute.

De asemenea, Dir. Reg. Sibiu remarcă atitudinea căpitanului Breazu, din serviciul E.C.P., ajutor al [locotenent]-colonelului Cara, și care, trecând peste ordinul tov. ministru Bodnăraș, a refuzat, de asemenea, să trimită două pistoale automate, de care a fost nevoie în acțiunea anterioară acesteia, adică aceea de la Teiuș împotriva bandei lui Popa Ștefan.

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 4, f. 307.

1949 martie 12. Referat întocmit de Direcția a V-a privind arestarea lui Nicolae Nițescu și documentele găsite asupra acestuia („Informațiuni de ordin intern” și numele codificat al județelor)

Strict secret
Nr. 0.529/15 martie 1949

12 martie 1949

Referat

În urma cercetărilor efectuate asupra membrilor bandei teroriste care activa în regiunea Munții Apuseni – împrejurimile localității Câmpeni, sub conducerea numiților Dabija Nicolae și Macavei Traian, actualmente dispăruți (Macavei, descoperit și ucis în luptă²³⁰), s-a stabilit că numitul Nicolae Nițescu, maior guard de artilerie deblocat, din București, Parcul Vatra Luminoasă, str. D. Marinescu, nr. 13, era om de legătură al acestei organizații teroriste în București și a procurat pentru acesta material explozibil și tuburi amortizante, având și legături cu alți 2 ofițeri deblocați din Capitală.

În urma acestor date, în ziua de 12 martie 1949, s-a trecut la reținerea discretă a numitului Nițescu Nicolae asupra căruia s-au găsit în buzunarul mic de ceas de la pantalon atât un cod care cuprinde indicative conspirative pentru numele județelor din țară, cât și instrucțiuni cu privire la activitatea cu caracter informativ și organizatoric, corpuri delictive pe care le alăturăm în copie la prezentul referat.

Fiind cercetat numitul Nițescu Nicolae, au rezultat până în prezent următoarele:

În cursul lunii iunie 1948, a venit în București cumnatul său Dabija Nicolae, din Aradul Nou, str. Horia, nr. 13, și i-a lăsat o hârtie și un anumit cod cu rugămintea ca să-i comunice acele date atunci când i le va cere.

În luna noiembrie, Nicolae Dabija a venit din nou în București și i-a reamintit numitului Nițescu Nicolae despre hârțiile care i le dase în luna iunie 1948, acesta confirmând că le păstrează.

Susține că Dabija Nicolae a stat circa 50-60 zile în București însă în acest timp el era plecat la șantierul Colibași – Muscel.

De asemenea, mai susține că în jurul datei de 24 ianuarie 1949 a venit la domiciliul său un cetățean, anume Cosma, care i-a comunicat că vine de la Dabija și că acesta este refugiat undeva în pădure cu mai multe persoane.

Cosma i-a comunicat că a fost trimis la București pentru a procura anumite lucruri lui Dabija și l-a rugat pe el să facă acest lucru. A primit de la Cosma suma de 20.000 lei, din care a cumpărat circa 500 coli hârtie, una pereche bocanci, un stilou, plicuri, una pilă fierăstrău, 4 coli șmirghel, un ghem de sfoară, ace de cusut și alte obiecte casnice. Toate acestea au costat 13.600 lei, iar restul de bani i-a întrebuințat pentru uz personal.

²³⁰ Informație eronată, în acel moment Securitatea nu stabilise identitatea exactă a cadavrelor descoperite după lupta de la Muntele Mare din 4 martie 1949.

A doua zi după sosirea lui Cosma la București susține că a venit la domiciliul său 2 indivizi, unul cu numele de Macavei, iar al doilea student la medicină, căruia nu-i știe numele²³¹, aceștia întrebându-l despre situația lui Dabija și dacă pot să se ducă și ei la locul unde se află acesta.

Din cele aflate de la Cosma, susține că Nicolae Dabija se află într-o pădure cu încă 7-8 persoane refugiate și bănuiește că s-ar găsi undeva în apropierea minelor de aur, deoarece Cosma i-a afirmat că este miner în acele mine. Știe, de asemenea, tot din afirmațiile lui Cosma, că sunt bine aprovizionați cu alimente și că populația din împrejurimi le procură cu ușurință, deoarece o parte din cei refugiați sunt din acea regiune și sunt bine cunoscuți.

În legătură cu numitul Macavei care a venit la domiciliul său la data arătată mai sus, susține că acesta este ardelean și că locuiește în București în direcția Gării de Nord.

Două anexe²³².

[Anexa 1]

Informațiuni de ordin intern²³³

A. De ordin politic

1. Situația politică internă normală.
2. Situația politică internă foarte încordată.
3. S-au produs tulburări în regiunile
4. S-au produs tulburări în rândurile muncitorilor C.F.R. din
5. S-au produs tulburări în rândurile muncitorilor din întreprinderile particulare.
6. S-au produs tulburări în rândul populației civile de la sate din
7. Acte de contrarevoluție s-au produs în
8. S-au făcut arestări masive în rândul ofițerilor și subofițerilor activi.
9. S-au făcut arestări masive de ofițeri și subofițeri de rezervă.
11. S-au făcut arestări în rândul magistraților în
12. S-au făcut arestări în rândul personalului de poliție din
13. S-au făcut arestări în rândul personalului de jandarmi din
14. S-au făcut arestări în rândul aparatului administrativ din
15. S-au făcut arestări în rândul populației civile de la sate și orașe din
16. S-au făcut arestări masive în rândul muncitorilor din
17. Arestații politici sunt deportați peste graniță.
18. Arestații politici au dispărut fără urmă.
19. Arestații politici din au fost trimiși la
21. S-au produs dezertări masive de la unitățile din

²³¹ Titus Onea.

²³² Anexele cuprind documentele primite de Nicolae Nițescu de la maiorul Nicolae Dabija, cu ajutorul cărora trebuia să transmită, codificat, informații (*Anexa 1* – codul prin care trebuiau transmise informații, *Anexa 2* – numele codat al județelor).

²³³ După cum se poate observa, numerele multiplu de 10 nu au fost folosite de maiorul Dabija, probabil pentru a nu se crea confuzii în timpul folosirii codului.

B. De ordin militar

22. S-au concentrat trupe române în zona
23. S-au concentrat trupe rusești în zona
24. S-au concentrat forțe polițienești și de jandarmi în zona
25. Forțele din zona s-au retras.
26. S-au ocupat și s-au pus în stare de apărare depozitele de la
27. S-au pus gărzii în gări și la trenuri.
28. S-au ocupat și pus în stare de apărare nodurile de comunicație din zona
29. S-au ocupat și pus în stare de apărare trecerile munților în
31. S-a organizat apărare antiaeriană în zona
32. Se organizează poziții defensive în zona
33. S-au lansat ordine de chemare masive pentru ofițeri și subofițeri [de] rezervă.
34. Idem pentru trupă.
35. Se aprovizionează unitățile operative cu muniții în zona
36. Toate unitățile din sunt în stare de alarmă.
37. Starea de spirit a unităților din bună.
38. Starea de spirit a unităților din foarte slabă.
39. S-au produs acte de sabotaj la unitățile din

C. De ordin contrarevoluționar

41. S-au produs atentate contra oamenilor politici din
42. S-au produs atentate contra aparatului polițienesc din
43. S-au produs atentate contra ofițerilor din E.C.P.
44. S-au produs atentate de C.F.R. la
45. S-a aruncat podul în aer de la ...
46. S-a aruncat depozitul de muniții în aer de la
47. S-a incendiat gara
48. S-au incendiat depozitele de combustibil de la
49. S-a atacat depozitul de muniții de la
51. S-au furat muniții și armament de la

D. De ordin moral

52. Acțiunea de la a avut un mare efect moral.
53. Acțiunea de la nu a avut efect moral.
54. Acțiunea de la nu a avut nici un efect material și moral.

E. De siguranță

55. S-a descoperit cine sunt autorii de la
56. Nu s-a descoperit cine sunt autorii de la
57. Sunteți urmăriți.
58. S-au trimis în urmărire voastră forțe superioare.
59. Rezultatul urmăririi a fost nul.
61. Ați fost denunțați de o persoană necunoscută.
62. Este un trădător printre voi.
63. A fost descoperit ultimul transport.

64. A fost interceptată corespondența.
65. Se oprește orice transport.
66. Încetează orice corespondență.
67. Așteptați noi dispoziții.
68. S-au făcut razii mari la
69. Se fac controale serioase în trenuri și gări.
71. Nu se poate călătorii fără autorizații.
72. Se fac cercetări serioase la
73. S-a descoperit organizația noastră de la

F. Organizare (lucru)

74. Recrutați voluntari.
75. Nu se poate recruta voluntari.
76. Am un lot de voluntari gata de plecare.
77. Trimiteți lotul de voluntari.
78. Lotul de voluntari a plecat din la data de
79. Se poate călătorii fără pericol.
81. Se poate relua lucrul.
82. Nu am informații de la
83. Luați legătura cu
84. Nu pot lua legătura cu
85. A sosit ultimul transport. Totul în regulă.
86. Nu luați legătura cu, suspect.
87. Am nevoie de bani.
88. Nu mai am mijloace și posibilități.
89. Am nevoie de echipament.
91. Am nevoie de armament.
92. Am nevoie de muniții.
93. Am nevoie de alimente.
94. Am nevoie de medicamente.
95. Activați mai intens.
96. Nu mai activați în zona
97. Verificați ce s-a întâmplat la
98. Totul se desfășoară normal la
99. Schimbați codul, a fost descoperit.

[Anexa 2]

- | | |
|----------------------|-----------------------|
| 1. Alba – Adela | 30. Muscel – Mihai |
| 2. Arad – Alexandru | 31. Năsăud – Nanciu |
| 3. Argeș – Anton | 32. Neamț – Niculai |
| 4. Bacău – Bazil | 33. Odorhei – Ofelia |
| 5. Baia – Bianca | 34. Olt – Onofrei |
| 6. Bihor – Banu | 35. Prahova – Petrica |
| 7. Botoșani – Bogdan | 36. Putna – Petru |
| 8. Brăila – Beatrice | 37. Rădăuți – Raul |

- | | |
|-------------------------------|----------------------------|
| 9. Braşov – Bănică | 38. Roman – Radu |
| 10. Buzău – Baci | 39. Râmnicu Sărat – Raneti |
| 11. Câmpulung (Buc.) – Costel | 40. Romanai – Romeo |
| 12. Caraş – Constantin | 41. Sălaj – Ştefan |
| 13. Ciuc – Costache | 42. Severin – Stoian |
| 14. Cluj – Cezar | 43. Satu Mare – Stelian |
| 15. Constanţa – Catinca | 44. Sibiu – Stan |
| 16. Covurlui – Cristea | 45. Someş – Stancu |
| 17. Dâmboviţa – Dumitra | 46. Suceava – Stăncuţa |
| 18. Dolj – Dumitru | 47. Târnava Mare – Tatiana |
| 19. Dorohoi – Dragoş | 48. Târnava Mică – Tincuţa |
| 20. Făgăraş – Florea | 49. Timiş – Traian |
| 21. Fălciu – Florian | 50. Trei Scaune – Tudor |
| 22. Gorj – Gheorghe | 51. Tecuci – Tache |
| 23. Hunedoara – Helen | 52. Teleorman – Tănase |
| 24. Ilfov – Ion | 53. Turda – Tanţa |
| 25. Ialomiţa – Ioana | 54. Tulcea – Titel |
| 26. Iaşi – Iosif | 55. Tutova – Tudoriţa |
| 27. Maramureş – Marin | 56. Vaslui – Vasile |
| 28. Mehedinţi – Marian | 57. Vlaşca – Valerica |
| 29. Mureş – Maricel | 58. Vâlcea – Victoria |
- Bucureşti – Buzdugan

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 16, f. 39-45.

40

1949 martie 12. Declaraţie autobiografică dată în anchetă
la S.J.S.P. Turda de Ioan Scridon

Azi, la data de 12 martie 1949.
Dată în faţa noastră pentru neschimbare.
Sublocotenent **Herţa Vasile**

Declaraţie

Subsemnatul Scridon Ioan, de ani 27, născut la data de 22 februarie 1922, în com. Măhăceni, jud. Turda, fiul lui Dumitru şi Rafila (+), de profesie agricultor, fost sergent major de jandarmi, de religie ortodox, căsătorit, cu 2 copii, avere n-are, carte ştie, având la bază 7 clase primare, serviciul militar satisfăcut, ctg. 1942, cu gradul sergent major voluntar, Regimentul Şcoala de subofiţeri, condamnat nu am fost, cu ultimul domiciliu în com. Benic, jud. Alba, declar următoarele:

Sunt născut din părinţi de profesie agricultori, avere au avut 3 jugăre de loc. Mai am 5 fraţi: Borsan Maria, de ani 46, căsătorită, cu un copil, avere n-are, în trecut n-a făcut politică, în prezent nu ştiu ce politică face, cu domiciliul în Hunedoara, str. Oraşul Nou, nr. 1,

cumnatul meu, Borsan Alexandru, de ani 46, de profesie mecanic, avere n-are, în trecut a fost legionar, în prezent nu știu ce politică face, cu domiciliul în Hunedoara, str. Orașul Nou, nr. 1; Ghirghișan Vasile, de ani 46, de profesie agricultor, în trecut n-a făcut politică, în prezent apolitic, căsătorit, cu 2 copii, cumnata mea, Domnica, de ani 40, de profesie casnică, avere are 5 jugăre de loc, în trecut n-a făcut politică, în prezent apolitică, cu domiciliul în com. Măhăceni, jud. Turda; Moga Susana, de ani 44, de profesie casnică, în trecut n-a făcut politică, în prezent apolitică, căsătorită, cu 5 copii, cumnatul meu, Moga Nicodim, de ani 44, de profesie agricultor, în trecut n-a făcut politică, în prezent [*membru*] P.M.R., provenit din P.C.R., cu domiciliul în com. Ciugudu de Sus, jud. Alba; Matei Ana, de ani 38, în trecut n-a făcut politică, în prezent apolitică, căsătorită cu Matei Alexandru, dispărut pe frontul contra U.R.S.S., sora mea este cu domiciliul în București, de profesie croitoreasă, str. Dr. Dobrogescu, nr. 9; Herman Valeria, de ani 30, în trecut n-a făcut politică, în prezent nu știu ce politică face, căsătorită, cu 4 copii, cumnatul meu, Gh. Herman, de ani 36, de profesie agricultor, în trecut n-a făcut politică, în prezent membru în Frontul Plugarilor, cu ultimul domiciliu în com. Măhăceni, jud. Turda.

Școala primară am făcut-o în com. Măhăceni, jud. Turda, în trecut n-am făcut nici un fel de politică, în prezent [*sun*] fost membru P.C.R.

În anul 1948, luna septembrie, am stat de vorbă cu Pascu Cornel, fost [*membru*] P.N.Ț. și șeful organizației subversive din jud. Alba. Îmi amintesc că fugarul Pascu Cornel mi-a spus că organizația a luat ființă la București, unde are legătură cu ambasada anglo-americană, de unde, la fel, sunt finanțați, această organizație avea [*drept*] scop răsturnarea regimului, instaurarea unui guvern naționalist și să strecoare panică în populație prin masacre și asasinări. Recunosc că am acceptat să intru în această organizație și să lucrez subversiv. Îmi amintesc că tot în aceeași lună, pe la data de 20, s-a ținut o ședință cu toți membrii din organizație din com. Benic, jud. Alba, la această ședință au participat 17 persoane, în frunte cu Sandu Maxim, care era delegatul centrului de la București. Din acele 17 persoane, îmi amintesc că erau Pascu Cornel, care era șeful organizației jud. Alba, Pascu Petre, șeful organizației din com. Benic, Preja Ștefan, membru, Preja Dominic, membru, Preja Nicolae, Preja Alexandru, Laslo Aron, Dărămuș Vasile, Frâncu Vasile, Pascu Ionuț, de restul nu-mi aduc aminte. Această ședință a avut scopul lămuririi și întăririi organizației sau mai bine spus că această organizație are scopul ca în momentul când americanii vor lansa parașutiști noi să apărăm pe acești parașutiști până la locul destinat: fabrici, administrații etc. Eu am rămas membru mai departe în comună. În data de 12 octombrie 1948 știu că a venit un delegat de la București, cu numele de Radu Ionescu, pentru a controla organizațiile pe teren, să vadă cum funcționează, când a făcut o adunare în locul numit Fântânele, în com. Benic. La această întâlnire au luat parte toți membrii din organizație, afară de mine. Știu că la această ședință s-a discutat că să avem toată încrederea în anglo-americani căci în luna octombrie 1948 va începe acțiunea în contra U.R.S.S.-ului și atunci [*se*] va face invazie și în România. De asemenea, se mai pune problema ca toți membrii să cotizeze cu două feldere de cereale, care cereale s-au dat conform instrucțiunilor, am dat și eu. La fel s-a dat câte una sută lei lunar cotizație, de fiecare membru, care cotizație am dat și eu. La 12 noiembrie 1948 s-a ținut iarăși o ședință de către Radu Ionescu, delegat din partea Bucureștiului, la care ședință au participat toți șefii de organizație din comunele din apropiere. Această ședință s-a ținut în com. Oiejdea, jud. Alba, în casa șefului de organizație, Fleșeriu Vasile. Ședința a avut de scop întărirea organizației și delegatul Radu Ionescu a spus că el va merge la București și

în perioada aceasta vor veni americanii și toată lumea să fie gata pentru a da ajutor și tot atunci a luat pe delegatul Sandu Maxim, care se afla la ședință, și l-a dus la Cugir, la Fabrica de armament, pentru a face cunoștință cu organizația din fabrica Cugir, de unde avea să procure armament. Știu că în luna noiembrie 1948 Sandu Maxim a spus că a adus 200 de arme Z.B. și 4.000 de cartușe și care arme și muniții sunt îngropate în Galda de Jos, într-o vie, de către Picoș Florian, șeful organizației din acea comună. Tot în luna noiembrie 1948, delegatul Sandu Maxim a spus în casa lui Pascu Gh. că a fost la Cugir și a mai obținut 20 de pistoale Mauser și 25 de cartușe de fiecare pistol, care arme și cartușe urmau să se împartă la șefii de organizație pe comune. Tot atunci a spus că a mai adus mai multe puști mitraliere și câteva lăzi de muniție. Recunosc că la data de 28 noiembrie 1948 eu am dispărut de la domiciliu, fiind membru activ al organizației și am luat parte la organizarea și recrutarea de membri, din încredințarea șefului organizației din Alba, Pascu Cornel. Mai mult, am organizat în Geoagiu, jud. Alba, pe numiții Albu Iacob și Beldean Ilarie, dându-le sarcini să fie gata când vor primi ordin din partea șefilor pentru a ocupa primăriile și instituțiile și de a arunca în aer toate nodurile centrale de comunicație și întreprinderile, centrale telefonice etc., pentru a împiedica armata R.P.R.-ului atunci când vor fi lansați parașutiștii, avioane și alte armate în țară. Mai aveau scopul de a izola Ardealul de celelalte provincii prin ocuparea trecătorilor Carpaților, să [le] blocheze prin aruncare în aer, ca armata din Ardeal să rămână izolată de celelalte provincii până va fi distrusă și trupele străine să poată ocupa punctele strategice. Sau mai făcut hărți, planuri, de către legionarul Hălălae Petru, din com. Cetea, jud. Alba, și de către preotul Suci Vasile [*Nicolae* – n.n.], din Ciunga, jud. Alba, toate aceste planuri au fost înaintate la centrul din București. În ziua de 22 decembrie 1948, stând de vorbă cu Pascu Petre, șeful organizației din com. Benic, jud. Alba, mi-a spus că a sosit la el generalul Mociulschi cu încă 2 ofițeri superiori, care au plecat în munți la Muntele Mare, pentru a forma Comandamentul.

Această venire în munți a avut scopul de a aduna pe toți fugarii politici din munți și de a le da instrucțiuni. În ziua de 23 decembrie 1948, am trecut prin com. Cicău, jud. Alba, m-am abătut la locuitorul Călin Ioan, curierul organizației, care făcea legătura între Aiud și fugarul Șușman Leon, interesându-mă de organizație, cum funcționează, cum recrutează elemente. L-am întrebat cine este șeful organizației locale, mi-a spus că este Popa Gheorghe, din com. Cicău, jud. Alba, mi-a mai spus că are legătură cu fugarul legionar Șușman Leon. Întrebându-l cum aș putea face întâlnire cu acest Șușman, el a spus că numai Popa Gheorghe știe unde se află. Eu am luat legătura cu Popa Gheorghe, care mi-a spus că Șușman se află în com. Rățișă²³⁴, jud. Alba. Eu i-am spus lui Popa Gheorghe că pe data de 28 decembrie 1948 mă reîntorc și să-mi facă legătura cu el. La data fixată eu m-am întors la Cicău la numitul Popa Gheorghe, pentru a mă întâlni cu Șușman, el n-a venit, dar eu am lăsat vorbă că plec în Muntele Mare, unde se grupează toți fugarii și i-am spus să vină și el împreună cu oamenii și i-am dat punctul de îndrumare în com. Benic la Laslo Aron sau Pascu Petre. Recunosc că de sărbătorile Crăciunului am fost în com. Măhăceni, jud. Turda, la părinți. Cât am stat în comună am stat de vorbă cu Părduț Simion, la care i-am spus că sunt fugar și că fac parte dintr-o organizație subversivă. Mai mult am stat la fratele meu Vasile, unde au venit mai mulți cetățeni, cu care am stat de vorbă și le-am spus și le-am arătat

²³⁴ Localitate neidentificată.

situația actualului regim și că până în primăvară nu durează să nu se înceapă o mișcare internă și sunt legături cu străinătatea.

Mai menționez că eu am căutat să mă interesez dacă este vreo organizație în comună și am vrut să organizez, numai [că] nu m-a lăsat fratele meu. Din com. Măhăceni am plecat în com. Benic, jud. Alba, unde am stat până la 9 ianuarie 1949, unde am avut legătură cu Bolfea Silvestru, șeful organizației din com. Întregalde, care mi-a spus că la el a fost generalul Mociulschi și a stat 9 zile, care pe ziua de 20 ianuarie urma să se întoarcă o patrulă la locuința lui Bolfea să mai ridice persoanele care vreau să meargă la munte. Recunosc că eu din 9-20, până când a venit patrula de la munte, care era formată din Sandu Macavei, Pascu Cornel și Clamba Iosif, zis Iliuță, tot timpul acela am stat la Bolfea Silvestru. Am plecat la Vandor Sabin, în com. Întregalde, cătunul Ghioncani, de unde Macavei Alexandru a cerut aparatul lui de radio pe care-l avea în păstrare la el și interesându-se dacă mai are armament și dacă s-a interesat de cei din Feneș²³⁵, jud. Alba, despre care Vandor Sabin avea cunoștință. Tot Macavei Alexandru s-a interesat de fratele lui Vandor Sabin, de Vandor Victor, dacă a sosit de la Timișoara, de unde trebuia să aducă 2 încărcătoare de pistol mitralieră și o mașină de încărcat, pe care Macavei Traian i le-a dat în primire la Arad lui Vandor Victor. Toate aceste lucruri le primise Macavei Traian de la maiorul Opreanu Ioan, maior deblocat, din Arad, și un număr de 16 baterii de radio, pe care trebuia să le transporte la Luncani – Întregalde și să le păstreze până va veni cineva după ele. Numitul Vandor Sabin i-a răspuns că nu a sosit, atunci Macavei Alexandru i-a spus că dacă va veni să-l păstreze până se vor întoarce din nou din munte. La numitul Vandor Sabin am stat timp de 2 zile, după care am luat radioul și am plecat în com. Mogoș, jud. Alba, unde am făcut un nou popas de o zi, la locuința lui Crișan Vasile, care ne-a hrănit și dormit. În acest interval, a venit Sularea Victor, din com. Mogoș, cătunul Sulărești, care a adus 14 cartușe 9 lung. Numitul Macavei Alexandru l-a întrebat pe Sularea Victor dacă a făcut rost de cartușe Z.B., el a spus că sunt, dar în schimbul altor cartușe, de 6,35, la care Macavei a lăsat să ceară de la Vandor Sabin un număr de 10 cartușe, pentru a putea scoate cele 100 sau 200 cartușe Z.B. Numitul Macavei Alexandru i-a spus lui Sularea Victor și lui Crișan Vasile să țină legătura cu Ponorul, adică cu Bărluț Aurel, care e șeful organizației, care ar putea dispune în sectorul lui de mai mult armament. Tot în com. Mogoș, jud. Alba, mai era ca șef de organizație învățătorul Bogdan, din satul Cojocani, care cotiza și care cotizație era vărsată la preotul Suci Vasile [Nicolae – n.n.]. Seara, pe la orele 7, în aceeași zi, am plecat de la locuitorul Crișan Vasile, din com. Mogoș, cu direcția Muntele Mare, trecând prin comunele Vința Geamănă și Lupșa. Ajungând la Muntele Mare, la locul unde era organizația, am găsit, afară de cei care au plecat, pe Dabija Nicolae, Macavei Traian, Ihuț Avram. În momentul sosirii mele acolo, cei de mai sus, Dabija Nicolae, în calitate de comandant militar, frații Macavei Traian și Alexandru, ca șefi organizatori, Ihuț Traian și Ihuț Avram, cu aprovizionarea. Dabija Nicolae, în sectorul militar, știu că avea legătură cu maiorul Opreanu și plutonierul major Iancu Lazăr, ambii din Arad, și maiorul Nițescu, din București. De la maiorul Nițescu din București s-au primit toate rechizitele, de la maiorul Opreanu s-au primit 2 încărcătoare și mașina de încărcat și codul de hartă *România în automobil*, împreună cu plutonier major Iancu Lazăr. Tot cei de mai sus urmau să facă aprovizionarea în mare și încadrarea de noi elemente. De la Arad, prin curierul

²³⁵ Este vorba de grupul de rezistență condus de Ștefan Popa, aflat pe Muntele Capra, în apropierea comunei Feneș.

special Cosma Petru, din com. Bucium Montari, urma ca să se aducă matrițe pentru mașina de multiplicat și uniforma de partizani, care urma să fie terminată, despre această uniformă știa maiorul Opreanu.

Această uniformă, după câte știu, era șapcă vizieră maro, bluză maro, sistem sport, și pantaloni de cizmă kaki.

Recunosc că la o convorbire a maiorului Dabija cu cei din bandă ne spunea că a luat legătura cu generalul Angelescu²³⁶ pentru a-i face legătură cu ambasadele anglo-americeane, în vederea sprijinirii în timpul organizării Frontului Apărării Naționale, Corpul de Haiduci, din Munții Apuseni și în tot timpul unei acțiuni din partea Corpului de Haiduci.

Din raportul făcut de către maiorul Dabija, Corpului de Haiduci, în legătură cu conversațiile avute cu generalul Angelescu, din București, acesta acceptând propunerea maiorului Dabija să ia legătura cu ambasadele anglo-americeane în vederea sprijinirii din punct de vedere moral și material a Corpului de Haiduci din Munții Apuseni, spunându-i ca să se întoarcă după câteva zile, când îi va da rezultatul obținut din partea ambasadelor anglo-americanilor. Mai recunosc că generalul Dabija, la conversațiile pe care le-a avut ulterior cu generalul Angelescu, care i-a spus că a stat de vorbă cu reprezentanții ambasadelor, spunându-i generalului Angelescu că ambasadele momentan nu dispun pentru finanțarea acestui Corp, ci numai în momentul unei acțiuni pornite dintr-un punct al țării, la care generalul Angelescu s-a angajat ca el să rămână comandant direct al acestui Corp, în București. Reîntorcându-se maiorul Dabija de la București a luat inițiativă proprie pentru organizarea Corpului de Haiduci și formarea comandamentului în munți, care avea ca scop încadrarea tuturor elementelor dușmănoase actualului regim, ca foști ofițeri deblocați și toți acei care erau urmăriți de Securitate, cu care la un moment dat să atace batalioanele cele mai apropiate pentru a le dezarma, cât și depozitele de armament din Câmpeni, care era cel mai aproape. Din batalioanele care urmau să fie dezarmate și atacate erau: Abrud, Câmpeni și Beiuș, iar după înarmarea totală a haiducilor urma să se atace Serviciile de Securitate, pe care le considerau cele mai importante, organizațiile de bază de partid, cât și organizațiile județene. Mai precizez că în ce privește lovitura dată Batalionului de la Abrud, urma să se facă prin Macavei Alexandru, care a fost sublocotenent la acest batalion. La Câmpeni urma să se facă legătura după indicațiile date de Alexandra Pop, preotul Bucea Nicolae, ambii din comuna Bistra, jud. Turda, și prin Salagea Nicolae, zis Mișu, din Câmpeni, care era membru activ al acestei organizații. În ce privește Batalionul de la Beiuș, urma ca prin fugarul Vodă Costică, care urma să facă legătura cu organizația din muntele Scărișoarei, acestea fiind la propunerea Alexandrei Pop, iar cu acest grup, care era condus de colonelul Crișan, din regiunea Beiușului, care cunoștea situația Batalionului din Beiuș, și împreună să procedeze la dezarmarea lui. Recunosc că în ce privește discuțiile avute în Comandamentul de Haiduci se pune problema alimentării și îmbrăcăminteii noilor sosiți și a celor care urma ca în scurtă vreme să sosească la munte. În ce privește finanțarea, urma să se facă lovituri de bănci, ca: Banca Mică din Brad, Ighiu și Banca Națională din Cluj.

Recunosc că în acest scop Comandamentul Corpului de Haiduci a proiectat prima lovitură la Banca Mică Brad, unde au trimis pe Cosma Petru, care era curier special și informator, în legătură cu situația care se găsește acolo, ce pază și ce armată există în Brad, care era așteptat în tot momentul să vină să aducă lămuriri despre situația de la Brad. Mai

²³⁶ În realitate este vorba de generalul Dumitru Petrescu.

recunosc că dintre cei care formau comandamentul, cu aprovizionarea cu alimente era însărcinat Ihuț Traian și Ihuț Avram, din comuna Bistra, jud. Turda, din care comună procurau alimente prin diferite persoane, ca: Anuța, fostă servitoare la Macavei Alexandru, și în special Balea Gheorghe, care a aprovizionat cu un vițel, 20 kg slănină, 40 kg brânză, țigări, tutun, zahăr. Mai recunosc că în ce privește aprovizionarea, în repetate rânduri am plecat la locuința lui Ihuț Traian, din com. Bistra, jud. Turda, pentru a ridica pâinea care se cocea de către soția lui și mama lui. Tot din com. Bistra, de la numitul Balea Gheorghe, eu personal, însoțit de Clamba Iosif, am adus vițelul și 2 pâini, care au fost date de Ihuț Traian. Mai recunosc că în ce privește armamentul era procurat prin frații Macavei, care aveau legătură cu Crișan Vasile din Mogoș, care urma să-i procure armament, Dan Pamfil, din Mogoș, care urma să procure armament de pe Valea Arieșului și care lucrează pe la Atelierele C.F.R. din Cluj, care era urmărit de 4 ani de zile de către Securitate, Sularea Victor, din Mogoș, care urma să procure niște lăzi de muniție și grenade împreună cu Crișan Vasile, ambii din Mogoș, jud. Alba, Vandor Sabin și Mihai Florinc, din com. Întregalde, care până în prezent au dat un număr de 7-8 arme acestui grup și ceva muniție, Mărgineanu Petru, din com. Obreja, jud. Alba, urma să trimită un număr de pistoale automate, mai mult poate specifica Mihai Florinc de unde și cine i-a promis mai mult armament și muniție, fiindcă dânsul se pregătea să plece cu 2 căruțe după el.

Recunosc că numita Alexandra Pop, care a avut legături strânse cu noi și care era informatoare, căreia i s-a dat misiunea de a constata numărul de ostași din batalion, ce efectiv are Securitatea din Câmpeni, unde locuiesc aceștia, unde se află depozitul de muniție și ce pază are, cât și locuința comandantului din Câmpeni, despre care a întocmit o schiță, arătând toate punctele cerute și [a fost] trimisă prin Ihuț Traian. Numita Alexandra Pop, după ce a mers sus, din partea Comandamentului de Haiduci i s-a dat funcția de secretară, ajutată de maiorul Dabija, care împreună cu cei din comandament lucra la întocmirea manifestelor, în special la acestea Sanda lucra împreună cu Dabija, care urmau să fie repartizate prin membrii Corpului de Haiduci din toată țara. Imediat după răspândirea acestor manifeste, Corpul de Haiduci din Munții Apuseni urmau să înceapă acțiunile teroriste.

Numitul Onea Titus, care în Corpul de Haiduci din Munții Apuseni a fost adus de către delegatul Cosma Petru, din București, și care îndeplinea misiunea [de] colaborator în comandamentul Corpului de Haiduci și care mai îndeplinea și misiunea de santinelă în jurul cabanei, a mai avut misiunea de doctor al Corpului de Haiduci. Atâta știu, că numitului, când a venit în cabană, i s-a dat una armă Z.B. și 50 de cartușe. Numitul a mai făcut parte și din Comitetul Corpului de Haiduci. Numitul a mai luat parte la toate întrunirile comandamentului, plus la verificarea membrilor noi aduși. În ziua de 3 martie 1949, recunosc că s-a făcut repartizarea armamentului pe oameni. Recunosc că numita Alexandra Pop a primit un pistol calibru 7,65, împreună cu 6-7 bucăți cartușe, cu care în ziua de 4 martie 1949, în timpul acțiunii, stătea la ușa cabanei, de unde supraveghea acțiunea și îndruma pe cei de afară să țină focul.

Recunosc că numitul Rațiu Augustin, care a fost adus la cabană în ziua de 2 martie 1949, a primit o armă Z.B. și 50 de cartușe. Numitul, în ziua de 4 martie 1949, în timpul acțiunii, a ieșit afară din cabană și a luat parte activă la acțiune.

Mai recunosc că numitul Oprîța Gheorghe, în ziua de 3 martie 1949, a primit un pistol mitralieră Daimler și 10 cartușe. În ziua de 4 martie 1949, în timpul acțiunii, nu știu ce activitate a depus, doar atâta știu că era încontinuu alături de Cigmăianu Ioan.

Mai recunosc că numitul Vandor Victor a avut strânse legături cu frații Macavei, în ziua de 4 martie 1949 numitul nu știu ce acțiune a depus, fiindcă eu am fost primul care a evadat.

Mai recunosc că numitul Breazu Iuliu, căruia nu i s-a repartizat armă, având proprietatea lui una armă și un pistol, activitatea numitului atâta știu că a făcut de santinelă, dar activitatea din 4 martie 1949 nu o cunosc din motivul că eu am fugit.

Recunosc că numitul Moldovan Simion, știu că a venit, dar cu ce armament nu știu, în cadrul organizației a fost santinelă, iar în ziua de 4 martie 1949 nu știu ce activitate a depus deoarece eu am fugit.

Mai recunosc că numitul Mihălțan Traian a primit una armă Z.B. și 50 de cartușe, în ziua de 4 martie 1949, în timpul acțiunii, știu că era la cabana nr. 1.

Recunosc că numita Buțuți Viorica, care a fost adusă prin ziua de 2 martie, care știu că era și informatoarea Corpului de Haiduci, ce le transmitea prin Pascu Cornel, și care recunosc că prin frații Macavei i s-au încredințat fotografiile numiților Macavei și a soțiilor lor și a lui Pascu Cornel, pentru a fi lipite pe buletine în alb spre a le sigila la Întregalde și a fi predate în alb fraților Macavei, pentru a fi completate de ei. În cadrul Corpului de Haiduci din munte a fost încredințată cu bucătăria și spălaturile rufelor.

Mai recunosc că între cei care erau în Comandamentul Corpului de Haiduci se găsea următorul armament:

Maiorul Dabija, care avea o armă de vânătoare care funcționa cu cartușe Z.B., cât și circa 40 kg trotil și o cutie cu circa 150-200 capse și aproximativ 1 metru și jumătate fitil.

Mai recunosc că numitul Macavei Alexandru avea o armă automată rusă, un încărcător cu 12 cartușe și un pistol de buzunar Parabellum cu 2 încărcătoare.

Mai recunosc că numitul Macavei Traian avea un pistol mitralieră Daimler, cu 280 cartușe și 2 încărcătoare și o grenadă.

Mai recunosc că numitul Ihuț Traian a avut o carabină Malnicher și 180 cartușe și un pistol 7,65 Browning cu 40 de cartușe. Mai recunosc că numitul Ihuț Avram avea o armă Z.B. cu 50 de cartușe, recunosc că numitul Salagea Nicolae, zis Mișu, care avea tot o armă Z.B. cu 50 de cartușe.

Mai recunosc că numitul Clamba Iosif avea tot o armă Z.B. și 50 de cartușe.

Recunosc că numitul Pascu Cornel (+) avea tot o armă Z.B. și 50 de cartușe și un pistol 7,65 Fromal cu 10 cartușe.

Numitul Deceanu Petru (+) avea un pistol Steyer și 30 de cartușe 9 scurt.

Mai recunosc că numitul Cigmăianu (+) a avut o carabină Robert cu 50 de cartușe și un pistol Steyer [cu] 40 de cartușe 9 scurt.

Mai recunosc că numitul Maier Iosif (+) a avut o carabină Malnicher cu 5 cartușe, iar soția lui Maier nu avea armament și era bucătăreasa Corpului de Haiduci.

Recunosc că în seara zilei de 23 februarie 1949, fiind încredințat din partea Corpului de Haiduci pentru a mă deplasa în com. Întregalde, împreună cu Macavei Traian, Pascu Cornel și Maier Iosif, unde aveam ca misiune de a transporta un număr de oameni ce se găseau în Întregalde și care erau recrutați de Pascu Petre, Bolfea Silvestru și Mihălțan Traian, în care știu că am primit misiunea din partea maiorului Dabija de a lua legătura cu Popa Ștefan, zis Nuțu, cu preoții de la Blaj, prin Pascu Petre, care cunoștea situația lor, la Teiuș să facă legătura cu Popa Ioan, sergent din Reg.[imentul] 9 Cavalerie Oradea, prin Câmpeanu Traian și Mihălțan Traian, prin care sergentul Popa urma să furnizeze o cantitate

mare de arme și muniții pentru Corpul de Haiduci și care urma să aducă și un număr de 200 de ostași înarmați. Am mai avut misiunea ca în Valea Mureșului să ridicăm armamentul existent și de a da instrucțiuni pentru procurarea pe mai departe de armament.

Recunosc că în ziua de 28 februarie 1949, ora 22 seara, îndeplinindu-ne misiunea, am plecat, ridicând împreună cu noi un număr de 13 persoane, dintre care au fost: Mihălțan Traian, Câmpeanu Traian, Breazu Iuliu, Moldovan Simion, Deceanu Petru, Mitrofan Lucian, Rațiu Augustin, Cigmăianu Ioan, Oprița Gheorghe, Oniga Emil, Bocan Iancu, Vandor Victor, Buțuțui Viorica, care au fost depuși de către noi în Muntele Mare, unde am ajuns în ziua de 2 martie 1949, ora 8 dimineața.

Recunosc că în ziua de 4 martie 1949, în timpul acțiunii, după ce am reușit să fug împreună cu Pascu Cornel, am plecat înspre Mogoș, iar de acolo plecând în com. Întregalde, unde am fost semnalat de băiatul lui Cristea Ioan, din com. Întregalde, că în urma noastră sunt jandarmii, de aici am reușit a ne strecura peste munte până în Valea Tibrului, în apropiere de com. Tibru, jud. Alba, unde în ziua de 8, ora 14, am fost surprinși de jandarmi, unde eram împreună cu Popa Ștefan, Sandu Maxim, Moldovan Alexandru [*Nicolae* – n.n.], Pascu Cornel, unde la somația jandarmilor de a ne preda numiții Popa Ștefan, zis Nuțu, Pascu Cornel, Moldovan Alexandru [*Nicolae* – n.n.], Sandu Maxim, au deschis foc asupra jandarmilor, eu ieșind afară am aruncat pistolul și m-am predat, de unde am fost ridicat.

Aceasta-mi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu, nefiind silit de nimeni.

Scridon Ioan

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 15, f. 13-18.

41

**1949 martie 14. Raport al Direcției Securității Capitalei privind
uciderea lui Nicolae Macavei**

Direcțiunea Securității Capitalei

14 martie 1949

Raport

În ziua de 13 martie 1949, orele 10 a.m., o echipă compusă dintr-un ofițer și doi subofițeri civili, de la Direcția [a] IV[-a] din Direcțiunea Generală a Securității Poporului, s-au deplasat în strada Cornățel (prin Șoseaua Olteniței) pentru a aresta pe numitul Șandor²³⁷.

²³⁷ Nicolae Macavei. Prin telegrama nr. 5/7.358 din 11 martie 1949, colonelul de Securitate Patriciu Mihai, șeful D.R.S.P. Cluj, îl anunța pe colonelul Mișu Dulgheru că „numitul Macavei Nicolae, fugar, fost comisar, care se ascunde în București, str. Cornățel, fost Fundătura Olteniței, nr. 6, este de statură înalt, gras, șaten, privirea cruntă, poartă asupra sa pistol și are legături directe cu maiorul deblocat Nițescu, împreună procurând materialele necesare pentru organizație” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 2, f. 323).

Sosite în curtea imobilului de la adresa de mai sus, organele Securității au somat pe susnumitul, la care acesta a scos pistolul și a tras primul foc.

Față de această situație, organele Securității au deschis focuri de armă asupra susnumitului Șandor, care a fost rănit mortal. Totodată a fost împușcată și o fetiță a acestuia de 6 ani care se află în casă.

Fetița a fost transportată la Spitalul Văcărești.

În toila luptei a mai fost împușcat în picior numitul Pruteanu Vasile, care se găsea printre vecini.

Cetățenii alarmați de aceste împușcături au venit în grabă pentru a afla ce se petrece, iar echipa Securității a înlăturat lumea din jur cu pistoalele în mână, rămânând până la orele 13³⁰, când au plecat.

Menționăm că în tot timpul acesta în fața casei staționa o mașină jeep.

Populația din cartier, formată în majoritate din muncitori, muncitoare și gospodine, comentează astfel cele întâmplate:

Unii spun că victima a luat copilul în brațe pentru a impresiona pe cei care veniseră să-l aresteze.

Cetățenii din împrejurimi afirmă că „dacă cel împușcat a fost un bandit, care era vina copilului?”.

Femeile – după înfățișare muncitoare – discutau că „astăzi este timpul să nu mai spui nimic, că dacă vorbești ceva vin agenții ziua și te împușcă în casă”.

În general cetățenii arătau rezerve față de străinii de cartier și se abțineau să comenteze.

Victima nu avea legături cu nimeni, trăia retras și era cam suspect cetățenilor din cartier prin felul lui de a trăi.

La un moment dat, unul din polițiști ar fi telefonat de la restaurantul din colțul fundăturii Cornățel cerând să li se trimită muniții. Această convorbire telefonică ar fi fost auzită de către cei din restaurant, care apoi a fost retransmisă cetățenilor din cartier, fapt care a constituit încă un prilej de comentarii nefavorabile la adresa poliției.

[Rezoluție:]

S. 1238.

17 martie 1949.

În dosarul Macavei Nicolae.

S. Antoniu

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 2, f. 282-283.

²³⁸ Serviciul I din cadrul Direcției a V-a.

1949 martie 14. Raport al D.R.S.P. Sibiu către D.G.S.P. privind arestările efectuate și armamentul confiscat în urma operațiunilor efectuate împotriva organizațiilor de rezistență din jud. Alba

Direcția Regională a Securității Poporului Sibiu
Nr. 58.589 din 14 martie 1949

Către
Direcția Generală a Securității Poporului

București

Urmare raportului nostru nr. 5/8.589 din 9 martie a.c., raportăm că, trecând la arestarea celor rezultați de pe urma distrugerii bandei Popa Ștefan și interogând mai multe persoane care fac parte din această organizație, s-a stabilit că respectiva organizație este de nuanță național-tărănistă, cu caracter terorist și de sabotaj, fiind dirijată de la București.

Din această organizație fac parte în special elemente național-tărăniste, mai ales din mediul rural, având ramificații în diferite părți ale țării.

După informațiile date de către Sandu Maxim, rezultă că au primit instrucțiuni de la București ca în comunele în care național-tărăniștii au fost împuterniciți să formeze grupuri maniste, iar unde sunt legionarii grupuri legionare, iar unde sunt liberalii grupuri liberale. Din cele constatate până în prezent rezultă colaborarea în special între național-tărăniști și legionari. Astfel, banditul Popa Ștefan era legionar, condamnat pentru activitate depusă în slujba acestei organizații, iar banditul Pascu Cornel era țărănist. Banda Macavei era compusă în special din elemente național-tărăniste, urmând să se unească cu banda lui Popa Ștefan, care era compusă din legionari și național-tărăniști.

La unii din bandiții arestați s-au găsit la gât rozare (mărgele cu cruciulițe), precum și chipul Maicii Domnului, identice cu cele purtate de preoții greco-catolici și romano-catolici. Din aceasta rezultă că bandele sunt în legătură cu elemente ale Bisericii Catolice. Pe această pistă noi căutăm completarea informațiilor pentru a stabili legăturile lor cu biserica.

Din operațiunile efectuate până în prezent au fost arestați un număr de 14 bandiți și identificați ca făcând parte din organizație, dar nearestați până în prezent, un număr de 35 bandiți.

Ca armament s-au găsit:

4 buc. pistoale automate (două rusești cu roată și două germane)

4 buc. arme Z.B.

6 buc. pistoale de buzunar (4 cal. 9 mm și 2 cal. 7,6 mm)

1 buc. pistol de rachetă

399 buc. cartușe de pistol

186 buc. cartușe de armă Z.B.

24 buc. grenade Kissel

5,300 kg trotil

100 buc. capse pirotehnice

40 cm fitil Bikfort

Tot acest material a fost găsit asupra sau la domiciliile bandiților arestați până la această dată.

Din declarațiile celor arestați până în prezent rezultă următoarele:

1. **Pascu Petre**, de ani 44, de profesie agricultor, domiciliat în com. Benic, jud. Alba, în trecut a fost membru în P.N.Ț. Maniu, iar în prezent înscris în P.M.R. Declară că a fost recrutat în organizația subversivă P.N.Ț. Maniu de către fratele său Pascu Cornel încă din vara anului 1948. Recunoaște că în vara anului 1948 au fost convocați un număr de 17 locuitori din com. Benic, jud. Alba, pe un loc în afara comunei, numit „Valea Cetei”, unde, ducându-se, a găsit acolo pe fratele său Pascu Cornel, pe Sandu Maxim și încă o persoană, cu numele de Scridon. Aceștia trei le-au spus pentru ce au fost chemați, cerându-le să se organizeze într-o organizație subversivă manistă, să cotizeze bani, să colecteze cereale pentru cei din munți și să țină ședință. Susnumitul susține că toți cei convocați la acea adunare au acceptat propunerea făcută, au dat cotizații în bani și au strâns cereale, pe care le-au dus la numitul Preja Ștefan, din com. Benic, de unde apoi le-au transportat la munte.

Recunoaște că este șeful organizației subversive din com. Benic și declară că din organizația lui făceau parte următorii: Laslo Aron, Dărămuș Vasile, Preja Nicolae, Preja Dominic, Preja Alexandru, Pascu Ionuț, Pascu Gheorghe, Frâncu Vasilică, Preja Ștefan, Bulbucan Simion, Duca Anghel, Moraru Ion și Man Ștefan, toți din com. Benic, jud. Alba.

2. **Picoș Florian**, de ani 50, de profesie agricultor, domiciliat în com. Galda de Jos, jud. Alba, fost membru P.N.Ț. Maniu, fost primar antonescian, în prezent neincadrat. Recunoaște că a fost șeful organizației subversive maniste din com. Galda de Jos.

În vara anului 1948 declară că a cunoscut pe un tânăr anume Sandu (Maxim), și un anume Radu (Ionescu), ambii tineri, al doilea din București, care i-au arătat necesitatea înființării unei organizații subversive care să răstoarne actualul regim. Aceștia doi au dat instrucțiuni asupra felului cum să recruteze membri pentru organizația subversivă manistă. Recunoaște că a recrutat membri pentru organizație, că a ținut ședință, în care au hotărât că, atunci când se va da semnalul, ei să arunce podurile în aer, să distrugă căile ferate, să ocupe instituțiile din comună, contribuind astfel la lovitura de stat. Declară că din organizația subversivă din Galda de Jos făceau parte următorii: Dalea Emil, Olteanu Emil, Gliga Traian, Udrea Iuliu, Șonea Iulian și Crișan Vasile.

3. **Olteanu Emil**, de ani 27, de profesie agricultor, domiciliat în com. Galda de Jos, membru P.M.R., în trecut neincadrat. Recunoaște că a fost recrutat în organizația subversivă manistă de către Picoș Florian. A luat parte la ședințe și a plătit cotizații. Recunoaște că a luat parte la o acțiune în care urma să fie asasinat un membru P.M.R. din com. Mihalț, pe când acesta se întorcea de la Teiuș, însă acțiunea nu a reușit pentru faptul că victima s-a întors pe alt drum acasă. Recunoaște că a transportat bandiților din munți alimente. De asemenea, recunoaște că a avut ascunse la el acasă un număr de 7 grenade, trotil și capse.

4. **Dalea Ion [Emil – n.n.]**, de ani 32, de profesie agricultor, domiciliat în com. Galda de Jos, neincadrat. Recunoaște că a făcut parte din organizația subversivă manistă din com. Galda de Jos, susținând cu bani și alimente bandiții din munți. Și-a procurat armament, găsindu-se la domiciliul său cu ocazia perchezitei una armă Z.B. în stare de funcționare, mai multe cartușe și una grenadă. A participat la ședințe și a căutat să recruteze membri pentru o organizație. A participat împreună cu Olteanu Emil la acțiunea de asasinare a unui membru P.M.R. din com. Mihalț, acțiune ce nu le-a reușit. Declară că are cunoștință de existența mai multor arme și muniții la unii locuitori din com. Galda de Jos.

5. **Șonea Iulian**, de ani 30, de profesie agricultor, domiciliat în com. Galda de Jos, jud. Alba. Recunoaște că în luna ianuarie 1949 a fost recrutat în organizația subversivă manistă din com. Galda de Jos de către numitul Dalea Emil. A participat la ședințe și și-a procurat armament, găsindu-i-se la domiciliu una armă Z.B. și 50 cartușe. Cunoștea scopul acestei organizații subversive, adică acela de a răsturna actualul regim.

6. **Bolfea Silvestru**, de ani 50, de profesie agricultor, domiciliat în com. Întregalde, cătunul Modolești, jud. Alba, în trecut fost membru P.N.L. Brătianu, în prezent membru P.M.R. Recunoaște că în toamna anului 1948 au venit la el acasă frații Macavei, un maior din Timișoara și Pascu Cornel, care i-au spus că ei sunt organizați într-o organizație subversivă manistă și este necesar ca și în comuna Întregalde să se formeze o organizație subversivă manistă în vederea răsturnării actualului regim. I-au mai spus că ei se vor duce la Muntele Mare, unde vor sta ascunși. Recunoaște că a primit de la susnumiții însărcinarea de a forma organizația subversivă în comuna sa, în care scop a recrutat trei membri, și anume pe Marian Victor, Onea Florian și Ilie Simion, cărora spunându-le scopul organizației au acceptat să facă parte din ea. La numitul Bolfea Silvestru se strângeau indivizii noi recrutați pentru bandă, care urmau să plece în munți.

7. **Bedeleanu Ioan**, de ani 30, de profesie pantofar, domiciliat în com. Mihalț, jud. Alba, recunoaște că a fost recrutat în organizația subversivă manistă de către Hațeganu Simion, din aceeași comună, încă din luna august 1948. A luat parte la ședințe, a avut legătură cu bandiții din munți și a procurat armament și muniții. Recunoaște că la o ședință ținută în com. Obreja, jud. Alba, la locuința numitului Mărgineanu Petru, a cunoscut pe un individ anume Sandu²³⁹ care l-a întrebat care dintre locuitori sunt mai periculoși. I-a răspuns că cei mai periculoși sunt Breazu și Usca, ambii membri în P.M.R. Pentru aceștia doi au pregătit un plan după care urmau să fie chemați la Teiuș, de unde în mod foarte discret să fie răpiți și duși în munte, unde după ce vor obține secrete de la ei asupra P.M.R. să fie împușcați. Declară că a posedat un pistol mitralieră sistem rusesc și mai multe cartușe.

8. **Turcu Ion**, de ani 48, de profesie pensionar, fost șef de tren C.F.R., domiciliat în com. Teiuș, jud. Alba, în trecut fost simpatizant P.N.Ț. Maniu, în prezent membru în Frontul Plugarilor. Declară că a fost recrutat în mișcarea subversivă manistă de către numitul Mihălțan Traian, din com. Teiuș. Recunoaște că a cotizat și a dat alimente pentru bandiții din munți. A recrutat un număr de doi membri pe care apoi i-a trimis în munți. A căutat să recruteze membri în această organizație din rândul personalului C.F.R. din Teiuș.

În afară de aceștia, se mai află arestați următorii:

9. **Giurgiu Silvia**, de profesie casnică, din com. Mesentea, jud. Alba.

10. **Pleșa Iosif**, frănar C.F.R.

11. **Comșa I.**, student, domiciliat în com. Crăciunel – Alba.

12. **Surduc Ludovic**, de profesie tăbăcar, [din] com. Mihalț – Alba.

13. **Sandu Maxim**, despre care am raportat în raportul anterior.

14. **Scridon Ioan**, fost subofițer de jandarmi, despre care de asemenea am raportat anterior.

Cercetările sunt în continuare și de urmare vom raporta noile constatări făcute în legătură cu organizația subversivă manistă.

²³⁹ Alexandru Maxim.

Locotenent-colonel
Gh. Crăciun

Sublocotenent
Gore M.

[Rezoluție:]

17 martie 1949.

Adresă D.R.S. Sibiu:

- Ce legături a avut Sandu Maxim cu însoțitorul lui Radu Ionescu, pe nume Nelu²⁴⁰.

- Ce instrucțiuni de organizare și activitate a dat acest Nelu.

- Precizarea legăturilor de colaborare a bandei Popa Ștefan cu banda Dabija.

- Proveniența armamentului.

- Acțiuni plănuite.

S. Antoniu

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 4, f. 297-299.

43

1949 martie 14. Raport al Biroului Securității Poporului Câmpeni
către S.J.S.P. Turda referitor la activitatea informativă
depusă pentru prinderea lui Nicolae Salagea

Biroul Securității Poporului Câmpeni
[Nr.] 1/644
14 martie 1949

Către
Serviciul Securității Poporului a Jud. Turda

Avem onoarea a vă raporta că azi data de mai sus s-a prezentat la acest Birou de Securitate, numitul Costișel Nicolae, din comuna Certege, jud. Turda, informatorul recrutat pentru urmărirea banditului Salagea Nicolae, zis, din comuna Câmpeni, cătunul Dealu Capsei, jud. Turda, susnumitul informându-ne următoarele:

În noaptea zilei de 12 martie 1949, pe la orele 3 din noapte, a fost la el acasă numitul Salagea Nicolae, cu care el a avut legături din trecut, împreună cu numitul Ihuț Traian, ambii având la ei câte o pușcă Z.B. și trei bucăți pâine de casă de circa 4 kg bucata.

La susnumitul în casă au stat cu lampa stinsă pe întuneric și au consumat 1 kg de țuică împreună, nevoind să bea mai mult, spunând că vreau să iasă din comună până este noapte.

Numitul Salagea Nicolae a lăsat la informatorul nostru un ceas de buzunar pentru a-l da la reparație unei persoane din comuna Certege, jud. Turda, spunând informatorului nostru că la finele acestei săptămâni, într-o noapte, va veni după el. Totodată, l-a rugat pe informatorul nostru să-i procure circa 2 kg țuică și ceva șuncă pentru mâncat. Totodată, l-a

²⁴⁰ Ionel Robu.

mai rugat să-i procure vreo 10 bucăți cartușe Z.B., deoarece nu are și totodată nu are de unde își procura el singur.

Informatorul nostru la ambii le-a dat ceva slănină de au mâncat pe loc și întrebându-i unde stau și dacă mai au pe cineva cu ei, ei au spus că au legături și cu alte persoane și stau cu toții în Muntele Zboru, de lângă Muntele Mare, însă le este foarte frig deoarece ziua nu pot face foc fiindcă se observă fumul. Referitor la acțiunea din 4 martie 1949 contra lor nu au amintit absolut nimic.

Informatorul nostru, pentru a nu fi suspect, nu a căutat să aprofundeze problema, deci nu a întrebat cu cine sunt, câți sunt și unde își au adăpostul, însă pentru faptul că aveau 3 pâini la ei dă de bănuț că mai au legături cu cineva.

Am instruit informatorul nostru ce are de făcut când vor veni din nou după ceas și totodată i-am dat o cantitate din acea țuică preparată pentru ei, care conform înțelegerii dintre noi și informator va da rezultate pozitive sigure.

Totodată, am trimis un număr de pădurari să facă investigații pe la Muntele Zboru, în vederea sondării terenului dacă mai sunt sau nu și alte persoane cu ei.

Raportăm că din investigațiile și informațiile primite până în prezent de la informatorul nostru din regiunea unde își are locuința numitul Ihuț Traian rezultă că susnumitul de la data de 4 martie 1949 și până în prezent nu a mai fost deloc pe acasă și totodată nu au fost observate nici alte persoane pe acolo.

Acțiunea condusă de către plutonierul major șef Rigo Ioan împreună cu un număr de 14 milițieni, din noaptea zilei de 11 martie 1949 și până în dimineața zilei de 13 martie 1949, a fost negativă.

Orice constatări în legătură cu cele mai sus menționate le vom raporta la timp, urmărind îndeaproape problema.

Locotenent de Securitate
Coldea Gheorghe

[Rezoluție:]

15 martie 1949.

[Biroul] 1. Veți răspunde [că] ar fi bine să mai fie încă o persoană în apropiere care să anunțe Securitatea imediat la apariția lor. Omul ar fi bine să aibă 2 perechi cătușe sau funie, după ce au adormit să-i lege bine și imediat să vină să ne anunțe. Milițienii să fie gata să se deplaseze rapid după ei. Simultan ne veți anunța și pe noi, căci rezultatul depinde de rapiditatea prinderii, anchetei și deplasarea pe teren după cellalți.

Mihai Kovács

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 25, f. 151.

1949 martie 15. Notă întocmită de căpitanul Constantin Popescu, anchetator
în cadrul Direcției a V-a prin care se cere arestarea lui
Mihai Angheluță, Ioan Carra și Titus Ceaușu

Notă

Din declarația dată în ziua de 15 martie 1949 de către reținutul Nițescu Nicolae, maior deblocat, cercetat asupra legăturilor sale cu banda teroristă din Munții Apuseni condusă de Dabija Nicolae și Macavei Traian, rezultă că au cunoscut existența acestei bande teroriste, având legături cu ea, următoarele persoane:

1) Angheluță Mihai, licențiat în drept, domiciliat în București, str. Olari, nr. 43, ap. 7, sau la părinții săi din București, str. colonel Papazoglu, nr. 41 sau 43, cu serviciul la magazinul „Winter” din București, str. Lipscani.

Numitul Angheluță Mihai avea misiunea de a face legături între persoane din Capitală și banda teroristă a lui Dabija Nicolae și a adăpostit în apartamentul său din str. Olari, nr. 43, pe numitul Cosma, curierul bandei teroriste.

2) Carra, fost ofițer de aviație, având de asemenea serviciul la magazinul „Winter” din București, str. Lipscani, cunoștea de asemenea existența bandei teroriste, de la numitul Angheluță Mihai.

3) Ceaușu Titus, fost ofițer de aviație, domiciliat în București, Calea Călărași, nr. 132 (telefon 4.31.25), care de asemenea cunoștea existența bandei teroriste de la Angheluță Mihai.

Cei trei mai sus indicați sunt arătați de către numitul Nițescu Nicolae, în declarația sa din 15 martie 1949, că împreună cu dânsul au luat parte la două întâlniri conspirative în ultimele 10-12 zile, la locuința numitului Angheluță Mihai din str. Olari, nr. 43, cu care prilej s-a discutat atât situația politică, cât și situația bandei teroriste din Munții Apuseni.

În interesul cercetărilor, este necesară imediata reținere a celor trei persoane mai sus arătate.

Căpitan de Securitate
Popescu Constantin

[Rezoluție:]

15 martie 1949.

Vor fi arestați foarte discret.

[indescifrabil]

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 22, f. 303.

1949 martie 16. Ordin al Direcției a V-a către D.R.S.P Cluj cuprinzând instrucțiunile date pentru anchetarea persoanelor arestate din grupul Dabija

Direcția Generală a Securității Poporului
Nr. 51/30.572
10 martie 1949

[Către]
Direcția Regională de Securitate Cluj

La raportul dvs. nr. 5/7.358 din 8 martie a.c., referitor la banda lui Macavei Traian și Dabija Mircea [*Nicolae* – n.n.], luați măsuri ca ancheta asupra celor reținuți să fie adâncită asupra următoarelor chestiuni:

- De la cine, după știința lor, au primit numiții Macavei Traian și Dabija Mircea [*Nicolae* – n.n.] instrucțiuni pentru întemeierea, organizarea și înarmarea acestei bande teroriste.
- Cui, unde și prin cine raportau Macavei Traian și Dabija Mircea [*Nicolae* – n.n.] activitatea teroristă a bandei.
- De la cine și prin cine s-a primit statutul, proclamația și formula de jurământ a organizației.
- Din ordinul cui și de către cine a fost executat atacul asupra Percepției din Teiuș.
- Ce acțiuni teroriste erau plănuite pentru viitor.
- Cine avea misiunea de a recruta noi membri pentru bandă și care erau mijloacele întrebuițate pentru recrutarea de membri.
- Ce altă activitate a desfășurat această bandă în tot timpul existenței ei, în afară de cele semnalate prin ultimul raport.
- Ce legături avea această bandă teroristă cu alte bande similare din acea regiune sau din alte regiuni mai apropiate sau mai îndepărtate, de ce natură erau acele legături și prin cine se făceau ele (arătându-se numele curierilor).

Rezultatul cercetărilor în legătură cu instrucțiunile de mai sus va fi raportat de urgență acestei Direcții Generale.

Colonel de Securitate
M. Dulgheru

Căpitan de Securitate
S. Antoniu

[Rezoluții]

15 martie 1949.

S. 5²⁴¹: Coanexare și veți îndruma Serviciul Turda pentru strictă conformare²⁴².

²⁴¹ Secția a V-a Anchete din cadrul D.R.S.P. Cluj.

²⁴² La 16 martie 1949, D.R.S.P. Cluj a trimis S.J.S.P. Turda adresa nr. 5/8.298 prin care transmitea măsurile de anchetă trimise de Direcția a V-a și cerea îndeplinirea întocmai a acestora (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 24, f. 80).

Mihai Patriciu

15 martie 1949.

Tov. Taloş va da ordin la Turda şi informări pentru strictă conformare.

Aurel Stănescu

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 24, f. 81.

46

1949 martie 17. Declaraţie dată în anchetă la S.J.S.P. Turda de Traian Câmpeanu referitoare la întreaga activitate desfăşurată de el în grupul Dabija

Azi, la data de 17 martie 1949. Dată în faţa noastră pentru neschimbare.
Sublocotenent **Herţa Vasile**

Declaraţie

Subsemnatul Câmpeanu Traian, de ani 25, născut la data de 20 mai 1923, în com. Aiud, fiul lui Aurel şi Ana, de profesie morar, carte ştiu, având la bază 7 clase primare, necăsătorit, de religie ortodox, avere nu posed, condamnat nu am fost, serviciul militar satisfăcut, ctg. 1945, cu gradul de caporal, Regimentul 23 Infanterie Alba Iulia, cu ultimul domiciliu în com. Teiuş, str. Traian, nr. 64, declar următoarele:

Sunt născut din părinţi de profesie morari, tatăl Aurel, de ani 56, în trecut n-a făcut politică, în prezent apolitic, iar mama Ana, de ani 48, de profesie casnică, în trecut n-a făcut politică, în prezent apolitică. Mai am patru fraţi: Cornelia, măritată Iosif, de ani 22, în trecut n-a făcut politică, în prezent membră U.F.D.R., căsătorită, cu un copil, cumnatul meu, Romulus Iosif, de profesie mecanic C.F.R., în trecut n-a făcut politică, în prezent membru P.M.R., cu domiciliul în com. Teiuş; Anuţa, măritată Crişan, de ani 20, de profesie casnică, în trecut n-a făcut politică, în prezent apolitică, căsătorită, cu un copil, cumnatul meu, Crişan Alexandru, de ani 27, de profesie impiegat de mişcare, în trecut n-a făcut politică, în prezent membru al P.M.R., cu domiciliul în com. Teiuş, jud. Alba. Ceilalţi doi fraţi sunt minori.

Şcoala primară am făcut-o în com. Teiuş, în trecut n-am făcut politică, în prezent apolitic. Am luat parte la campania dinspre Apus până în Cehoslovacia.

Recunosc că am intrat în organizaţia subversivă, la propunerea lui Mihălţan Traian, în luna ianuarie 1949, la jumătate. Mihălţan Traian mi-a spus că această organizaţie este în munţi şi spunea că şefii acestei organizaţii sunt Popa Ştefan, zis Nuţu, şi cu Pascu Cornel. Mi-a dat misiunea de a organiza elemente care sunt urmărite de Securitate sau alte cauze penale. Mi-a mai spus ca eu să spun celor pe care îi voi recruta că această organizaţie are de scop răsturnarea actualului regim prin revoluţie.

Mi-a mai spus că fiecare membru trebuie să cotizeze cu grâu şi cu bani. Recunosc că eu am stat de vorbă cu Cerghidean Virgil, din com. Mihălţ, jud. Alba, căruia i-am spus că există o organizaţie subversivă arătându-i scopul de a răsturna guvernul şi de a instaura un guvern naţionalist, totodată i-am spus că pentru ca organizaţia să se poată menţine trebuie

să se dea 100 de lei lunar și 2 feldere de grâu, după aceea i-am făcut legătura cu Mihălțan Traian, care era șeful organizației din Teiuș. Recunosc că la moara tatălui meu s-au măcinat 4 feldere de cereale pentru organizație, mai știu că toate cerealele erau adunate la Mihălțan Traian, cerealele erau adunate la Mihălțan Traian, cerealele erau duse la Pascu Petre, din com. Benic, de unde erau ridicate de fugari și duse în munte.

Recunosc că am avut încontinuu legături cu Mihălțan Traian, care îmi spunea că sunt urmărit de Securitate și că ar fi bine să fugim în munte. Recunosc că în data de 26 februarie 1949 am avut înțelegere și cu Breazu Iuliu, cu care am stat și înainte de vorbă despre organizație, tot la această dată m-am întâlnit și cu Moldovan Simion, din com. Blaj, care era urmărit de Securitate și era refugiat în Teiuș.

În seara zilei de 26 februarie 1949 am avut un punct de întâlnire pe un deal, unde ne-am întâlnit cu Mihălțan, Deceanu Petru, Breazu și cu Moldovan. Menționez că din cei plecați au avut armă Breazu Iuliu, care avea una armă și 8 cartușe și un revolver cu 14 cartușe, Deceanu Petru a avut un revolver cu 150 de cartușe, iar ceilalți am fost fără armă. Recunosc că până în com. Stremț, jud. Alba, am fost conduși de Mihălțan Traian până la locuitorul Pușcaș Ștefan, pe la ora 10 seara. De la Pușcaș, am plecat împreună cu Pușcaș până la Cetea. În comună a intrat Pușcaș și cu un băiat, mai târziu au venit 3 țărani, unul din ei ne-a condus până la Bolfea Silvestru.

În dimineața zilei de 27 februarie 1949 am ajuns la Bolfea Silvestru, din com. Întregalde, jud. Alba, unde ni s-a spus că Macavei Traian și Maier se găesc în com. Popești și ne așteaptă.

În seara zilei de 28 februarie 1949 am plecat spre comuna Popești, unde ne-am întâlnit cu Macavei Traian, Maier Iosif, Scridon Ioan și cu toții am plecat la Mogoș. O parte din noi au dormit într-un grajd, iar o altă parte în casa lui Victor din Sulărești – Mogoș, unde știu că a venit un cetățean și a adus ceva mâncare. Eu eram în casă, unde erau Macavei Traian, Oniga, Scridon, Maier și 2 cetățeni, auzeam că se discuta despre o ladă de grenade și de o pușcă mitralieră, spuneau că această ladă cu grenade și pușca mitralieră se găseau în com. Tecșești, mai precis de această ladă de grenade, precum și de mitralieră știa Victor din Mogoș – Sulărești. În aceeași seară am plecat spre munte, unde în com. Lupșa ne-am întâlnit cu un om. Acel om a strigat la noi „Opriti!”, atunci s-au năpustit asupra lui Pascu și cu Macavei și i-au rupt o parte din haină bătându-l și știu că s-a mai năpustit asupra lui și Opreța Gheorghe, care l-a lovit cu un băț în cap. În ziua de 2 martie 1949 am ajuns la cabană, unde era de santinelă studentul Onea Titus. Am intrat cu toții în cabana mare, unde am făcut cunoștință cu toți cei aflați acolo: Alexandra Pop, maiorul Dabija, soții Maier, Onea Titus, Iliuță etc. Maiorul ne-a vorbit de scopul organizației, care trebuia să-și mărească efectivul. Se mai discuta ca toți cei ce vor veni să intre în organizație trebuie să aibă asupra lor arme și muniții. În ziua de 3 martie 1949 s-au repartizat armele, atâta știu că mi s-a repartizat și mie un pistol german, care nu mi l-au dat fiindcă eram bolnav. Doar atâta știu că în baracă mea s-a mai ținut o ședință cu tot grupul. Mai știu că în seara zilei de 3 martie 1949 au plecat după alimente Ihuț Traian, Clamba Iosif, am văzut că le-a dat 3.000 de lei să cumpere 5 feldere de grâu. În dimineața zilei de 4 martie 1949 trebuia să se depună jurământul, acel jurământ avea scopul ca fiecare dintre haiduci trebuia să-și îndeplinească misiunea fără murmur și șovăire, s-a mai spus că după jurământ se intenționa să se atace mai multe unități de miliție și [unități/ale] armatei pentru a fi dezarmate și a întări organizația cu armament. Recunosc că au mai spus că trebuie să atace mașina care transporta aurul de la Brad. Recunosc că din discuții

am auzit că Percepția de la Teiuș a fost atacată de către frații Macavei, Pascu, Iliuță, Clamba Iosif, știu că din banii aceia pe care i-au luat de la percepție știu că i-a întrebuințat pentru organizație.

Recunosc că armamentul l-au adus o parte din cei veniți în munte.

Recunosc că în ziua de 4 [martie 1949], în timpul cât a fost atacul, eu eram în cabana mare, împreună cu Dabija și cu Macavei Traian, Maier și soția, Breazu, Moldovan S. și Onea Titus, Alexandra Pop. Știu că au ieșit afară la luptă frații Macavei, Scridon, Rațiu Augustin, aceștia au tras cu arma contra soldaților, iar din cabană trăgea Dabija și Maier. Mai știu că Dabija a aruncat trotil în soldați. Recunosc că eu în timpul atacului am tras cu una armă Z.B. care am luat-o de la santinelă, care era rănit, și am tras cu el până am terminat 40 de cartușe și după aceea am fugit spre com. Bistra, unde am intrat la un om cu 10 copii, care acesta m-a dat afară din casă deoarece el este om sărac. Știu că în noaptea de 4 martie 1949 am dormit la o casă la care le-am spus că am venit de la Câmpeni. Știu că am trecut prin mai multe comune și întâlnindu-mă cu doi cu căruța i-am rugat să mă lase să mă duc cu ei cu căruța să cumpăr ceva țigări, aceștia m-au condus la o crăsmă la marginea șoselei și spunându-le cine sunt m-au predat șefului de post.

Recunosc că intenționez să merg să mă întâlnesc cu Popa Ștefan, zis Nuțu, care era pe Muntele Capra, în jud. Alba, unde știam că mai este o bandă și să lupt cu ei mai departe.

Aceasta-mi este declarația pe care o dau, susțin și o semnez propriu, nefiind îndemnat de nimeni.

Câmpeanu Traian

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 22, f. 65-66.

47

1949 martie 17. Raport al S.J.S.P. Turda către D.R.S.P. Cluj privind anchetarea lui Gheorghe Mai și a elevilor Ovidiu Purcariu, Ioan Purcariu și Ioan Turcu, arestați în timp ce încercau să ajungă la organizația din Muntele Mare

Serviciul Securității Poporului Județul Turda
[Nr.] 1/2.645
17 martie 1949

Către
Direcția Regională a Securității Poporului Cluj

Avem onoare a vă raporta că în seara zilei de 15 martie 1949, orele 21, în comuna Bistra, jud. Turda, au debarcat de pe trenul personal ce merge de la Turda la Abrud un număr de patru indivizi străini de localitate, dintre care unul a fost prins imediat de către un cetățean căruia i-a cerut sălaş pentru noapte, iar restul de trei mergând înspre comuna Mușca, jud. Turda, și trecând Arieșul s-au îndreptat înspre cătunul Vârșii Mici, comuna Bistra, intenționând după cum se prezintă situația terenului să treacă în comuna Roșia Montană, jud.

Alba, și care indivizi mergând pe la orele 22³⁰ la informatorul nostru Creț Simion din acel cătun și bătându-i la geam i-au cerut să le dea sălaș pentru noapte.

Informatorul nostru i-a îndreptat la un sălaș ce-l avea în câmp pentru vară, la circa 300 m de la locuință sa și i-a urmărit ce fac.

La orele 4 dimineața din ziua de 16 martie 1949, s-a dus la ei să vadă ce fac, a găsit pe unul dintre ei de santinelă în ușa sălașului, iar pe doi i-a găsit dormind în sălaș. Intrând în vorbă cu ei, aceștia i-au cerut să-i conducă la Muntele Mare, promițându-i în schimb bani.

Informatorul nostru i-a invitat atunci la el acasă pentru a se încălzi, neavând foc peste noapte în sălașul unde au dormit și totodată în același timp informatorul nostru a trimis un om de legătură la Biroul Câmpeni.

Timpul fiind înaintat și fiindu-i frică să nu plece, a ieșit din casă, a adunat un număr de patru persoane înarmate cu securi și prinzându-i în casă i-a legat și i-a dus până la Postul de Miliție Bistra, de unde Biroul Câmpeni i-a preluat imediat.

Acești indivizi, printre discuțiile avute cu informatorul nostru, s-au declarat drept partizani, spunând că nu mai pot suferi actualul regim, spunând că ei sunt elevi de liceu și până la Paști situația trebuie să se schimbe ori mai bine mor cu toții. Totodată, au declarat că ei în ziua de 14 martie 1949 au fost la recrutare și de acolo nu s-au mai reîntors la școală și au venit să se ducă să se încadreze la partizani.

Indivizii au întrebat pe informatorul nostru că dacă el cunoaște pe unul lhuț Traian, din comuna Bistra, jud. Turda, spunând că ei nu-l cunosc însă au legături cu el. Totodată, i-au spus informatorului nostru că în munți ei sunt în număr de 70.000 și în această primăvară vor face revoluție în Munții Apuseni, întrebând totodată și de numitul Cătălina Alexandru dacă-l cunoaște sau nu informatorul nostru.

Indivizii în cauză sunt:

1. Mai Gheorghe – sas – din comuna Ungureni, jud. Alba, care a fost prins încă în noaptea de 15 martie 1949.

2. Purcariu Ovidiu, elev, clasa a XI-a, Liceul „M. Viteazul” din Alba Iulia, originar din comuna Vingard, jud. Alba, care cu următorii doi mai jos notați au fost aduși de către informatorul nostru Creț Simion.

3. Purcariu Ioan, văr cu Purcariu Ovidiu, elev, clasa a XI-a, Liceul „M. Viteazul” din Alba Iulia, originar din comuna Vingard, jud. Alba.

4. Turcu Ioan, elev, clasa a XI-a, la Liceul „Mihai Viteazul” din Alba Iulia, originar din comuna Vingard, jud. Alba.

Asupra susnumiților s-au găsit o carte turistică cu hărți din toată România pe regiuni și totodată, după declarațiile lor, ei s-au ghidat cu ajutorul acestor hărți. S-au mai găsit scrisori prin care arată că ei pleacă și alte obiecte.

Procedând la interogarea celor în cauză, ne declară după cum urmează:

1. Numitul Mai Gheorghe, de profesie tricoter, originar din comuna Ungureni, jud. Alba, – sas – declară că în ziua de 13 martie 1949, la orele 17, s-a întâlnit în Alba Iulia cu numitul Oargă Nicolae [Ioan – n.n.], student, pe care-l cunoaște dinainte, originar fiind din comuna Șeușa, jud. Alba, și care acesta întrebându-l dacă are sau nu serviciu, el răspunzându-i că nu are, i-a propus să se încadreze într-o tabără de partizani despre care i-a spus că sunt stabiliți în Muntele Mare, din comuna Bistra, jud. Turda, și totodată i-a spus că mai sunt încă trei elemente de la Liceul „Mihai Viteazul” din Alba Iulia care pleacă cu el,

fixând ziua de plecare [pe] data de 14 martie 1949, orele 2 dimineața, urmând să se întâlnească cu toții în gara C.F.R. Alba Iulia.

La ora susmenționată, în gara C.F.R. Alba Iulia s-a întâlnit cu Oargă Nicolae [Ioan – n.n.] și încă trei elevi din comuna Vingard, jud. Alba, pe care nu i-a cunoscut până atunci, și eu neavând bani de tren mi-au plătit ei biletul și am venit până în gara Turda, de unde am urcat pe mocăniță și am venit până în gara Bistra, unde înainte de oprirea trenului am sărit jos din tren singur, iar pe ceilalți trei și pe numitul Oargă Nicolae [Ioan – n.n.] nu i-a văzut când au sărit din tren, urmând după spusele lui Oargă Nicolae [Ioan – n.n.], care a spus că are doi cunoscuți în comuna Bistra – Turda care îi vor conduce la partizani, urma cu toții să ne întâlnim la podul de la Mușca care trece peste Arieș.

Eu după ce am sărit din tren m-am dus la acel pod și negăsind pe nici unul acolo, așteptând un timp de circa 15 minute, m-am dus la o casă unde am văzut lampa arzând și pe urmă bătând la geam am intrat înăuntru pentru a-mi da sălaș de noapte. Cetățeanul acela unde am intrat mi-a cerut actele și pe urmă m-a dus la Postul de Miliție Bistra.

Oargă Nicolae [Ioan – n.n.] mi-a spus că aici sunt vreo 200 partizani și că în primăvara aceasta se schimbă regimul și va fi bine de noi. Numele celor doi cunoscuți ai lui din comuna Bistra – Turda nu mi le-a spus și totodată am auzit vorbind că el vrea să se întâlnească cu un colonel deblocat din armată, al cărui nume și locul unde se află nu mi l-a spus, însă despre care a spus că știe despre partizanii din munți.

2. Numitul Purcariu Ioan, elev în clasa a XI-a la Liceul „Mihai Viteazul” din Alba Iulia, originar din comuna Vingard, jud. Alba, declară că a cunoscut pe numitul Oargă Ioan, care a fost elev la Liceul Comercial din Alba Iulia, jud. Alba, și care a terminat liceul, negăsind serviciu, cu susnumitul în repetate rânduri s-au înțeles în locuința elevului Moldovan Simion, din clasa a IX-a de la Liceul Comercial din Alba Iulia, jud. Alba, unde mai asista și colegul de cameră al susnumitului elev, care și în prezent ambii sunt la școală, și unde au mai fost numiții cu Purcariu Ovidiu și Turcu Ioan, care au venit cu mine ca să plecăm în Muntele Mare, din apropierea comunei Bistra, și să ne încadrăm ca partizani, deoarece acolo mai există o bandă de partizani, lucru pe care ni l-a spus numitul Oargă Ioan și care a spus că el are legături cu aceștia, fără a ne spune persoana în cauză, și totodată el ne-a spus că a mai fost prin comuna Galda și Balomir, de unde a aflat de această organizație.

Totodată, n-a spus că cu el în comuna Galda și Balomir a mai fost și susnumitul Moldovan Simion, însă acesta de data aceasta a refuzat să vină cu noi. Întrebându-l ce efectiv are acea organizație a spus că nici el nu știe ce efectiv are, însă crede că sunt câteva mii. Totodată, ne-a spus că în curând se va face revoluție și se va răsturna guvernul actual. Ne-a spus că a auzit și el că această organizație ar fi condusă de un general zis Mociulschi.

În seara zilei de 14 martie 1949 am hotărât plecarea pentru ziua de 15 martie 1949 la orele 2 dimineața, când ne-am întâlnit cu toții, și anume: subsemnatul, Oargă Ioan, Purcariu Ovidiu, văr de-al meu, Turcu Ioan și Mai Gheorghe, venind cu trenul până la Turda, iar de acolo cu trenul mic până în comuna Bistra, jud. Turda.

Pe tren înspre comuna Bistra, jud. Turda, nu știu de la cine, numitul Oargă Ioan a auzit că persoana pe care o cunoștea el în Bistra, cu numele Ihuț Traian, ar fi arestat.

Atunci numitul Oargă Ioan ne-a spus că atunci când ajungem în apropiere de gara C.F.R. Bistra – Turda să sărim din tren jos, să mergem cu toții într-o pădure din apropierea comunei Bistra – Turda, unde să stăm peste noapte și în dimineața de 16 martie 1949 el va

merge în comună, se va interesa de acea persoană (Iluț Traian) și vor vedea ce o să facă pe urmă.

Înainte de a auzi că numitul Iluț Traian este arestat, Oargă Ioan ne-a spus că după ce vom sări din tren cu toții ne vom întâlni lângă un pod în apropierea comunei Mușca – Turda ce trece peste Arieș.

Mai declară cu numitul Oargă Ioan i-a spus că sunt vreo 74.000 partizani în Munții Apuseni. Pe numitul Mai Gheorghe eu împreună cu ceilalți doi colegi ai mei cu care am venit nu l-am cunoscut decât în gara Alba Iulia.

În seara zilei de 15 martie 1949, orele 21, ajungând în comuna Bistra, jud. Turda, cu trenul, înainte de oprirea în stație am sărit jos eu împreună cu Purcariu Ovidiu și Turcu Ioan, am trecut Arieșul peste o punte din apropierea comunei Bistra, jud. Turda, și am urcat un deal, ne-am adăpostit la un sălaș și pe urmă mergând la un cetățean pentru a ne încălzi am fost prinși, arestați și duși la Postul de Miliție Bistra.

Despre numitul Mai Gheorghe nu am nici o cunoștință când a sărit din tren și încotro a apucat-o.

Numitul Oargă Ioan, în apropierea stației C.F.R. Bistra – Turda, ne-a spus la toți să sărim noi prima dată din tren și pe urmă va sări el, însă ulterior nu l-am mai văzut, totodată nu am nici o cunoștință unde este în prezent sau încotro a apucat.

Totodată, declar că nu am nici un fel de cunoștință cu cine are susnumitul legături în această regiune.

Despre această organizație și despre plecarea noastră din această organizație știu numiții: Moldovan Simion, colegul lui de cameră, Ceuca Achim, și Măgureanu ...* [Dumitru – n.n.], toți trei elevi la Liceul Comercial din Alba Iulia, care în prezent se găsesc la susnumitul liceu, nevenind cu noi nu știu din ce motive.

3. Numitul Purcariu Ovidiu, interogată în cauză, declară aceleași lucruri ca și numitul Purcariu Ioan.

4. Numitul Turcu Ioan, interogată în cauză, declară aceleași lucruri ca cei doi de mai sus.

În consecință, vinovați principali în această cauză sunt numiții: Purcariu Ioan, arestat, care a avut legături cu numitul Oargă Ioan, nearestat până în prezent, și numitul Mai Gheorghe.

Rugăm binevoii a dispune de urgență arestarea susnumiților: Moldovan Simion, elev clasa a IX-a, Liceul Comercial din Alba Iulia, cu domiciliul în str. Oituz, nr. 5, Măgureanu ...* [Dumitru – n.n.], elev clasa a XI-a, Liceul Comercial Alba Iulia, Nicoară Titus, elev, clasa a XI-a, Liceul „Mihai Viteazul” Alba Iulia, Ceuca Achim (Nichifor), elev la Liceul Comercial, cu domiciliul în str. Oituz, nr. 5.

Acești patru elevi sunt organizați în bandă subversivă teroristă și care urmează să plece și aceștia cât de curând, însă nu am putut până în prezent preciza motivele ce i-au determinat de nu au plecat o dată cu indivizii arestați de mai sus.

Rezultatul cercetărilor în legătură cu acești indivizi o să le raportăm detaliat cu un raport ulterior.

Căpitan de Securitate

Sublocotenent de Securitate

* Lipsă în text.

Kovács Mihai

Popa Vasile

[Rezoluție:]

17 martie 1949.

S. 5²⁴³: Se va raporta la Dir.[ecția] Gen.[erală], de asemenea veți cere arestarea indivizilor mai jos notați și subliniați la fila 3²⁴⁴.

Mihai Patriciu

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 24, f. 85-87.

48

[1949 martie]. Raport adresat lui Gheorghe Gheorghiu-Dej cuprinzând un document descoperit asupra lui Nicolae Macavei în care acesta arată că ar fi avut ocazia de a-l asasina pe liderul P.M.R., împreună cu Ana Pauker

Strict secret

Tov. Gheorghe Gheorghiu-Dej²⁴⁵

Document găsit asupra lui Macavei Nicolae, unul din conducătorii bandei din Munții Apuseni (banda Dabija-Macavei).

După încercuirea bandei în munți, Dabija și Macavei s-au refugiat în București.

În urma descoperirii casei în care se adăpostește Macavei, a urmat o luptă în urma căreia Macavei a fost ucis.

În seara zilei de 16 octombrie 1948, orele 23, am avut ocazia unică săucid pe Ana Pauker și Gheorghiu Dej, în Gara de Nord, în timp ce acești doi indivizi scârboși își luau rămas bun de la fii lor ce plecau cu trenul la Moscova pentru studii, împreună cu alți 94 studenți.

În acel timp, plecasem la gară pentru a merge acasă, în Bucium – Alba, și astfel luasem cu mine două pistoale cal. 7,65, încărcate cu câte 9 cartușe, și două grenade de mână, pentru a mă apăra împotriva poliției și jandarmilor, deoarece sunt urmărit politic.

Pătrunsesem printre vizitatori și călători până am ajuns lângă Ana și gândeam ce ușor îmi este să-i suprim, dar am renunțat pentru simplul motiv că doream ca să trăiască, să ajungă clipa când vor trebui să se refugieze iar de unde au venit pentru a face atât rău muncitorilor pe care i-au mințit și-i mint cu nerușinare!

²⁴³ Secția a V-a Anchete din cadrul D.R.S.P. Cluj.

²⁴⁴ La 19 martie 1949, prin adresa nr. 5/8.630, D.R.S.P Cluj a cerut D.R.S.P Sibiu să-i aresteze pe Simion Moldovan, Dumitru Măgureanu, Titus Nicoară, Achim Ceuca și Ioan Oargă, precizând și datele de identificare ale acestora (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 24, f. 84).

²⁴⁵ La 26 mai 1958 materialul a fost predat de Direcția Treburilor a C.C. al P.M.R. către Ministerul Afacerilor Interne (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 91, f. 220).

Cred că-mi va ajuta D-zeu să văd prăbușirea comunismului și să nu regret că nu i-am ucis pe cei doi de mai sus, în caz că poliția ar reuși să mă răpună înainte de prăbușirea comunismului, a cărui zile sunt numărate și le văd cum se apropie cu pași repezi²⁴⁶.

Nicolae Macavei

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 16, f. 21-22.

49

1949 martie 21. Raport al S.J.S.P. Târnava Mică referitor la implicarea lui Simion Ordeanu în organizația „Fii Cerului”

Serviciul Județean de Securitate Târnava Mică
Nr. 5/1.595 din 21 martie 1949

Către
Direcțiunea Regională a Securității Sibiu

La ordinul dvs. telegrafic nr. 5/9.805 din 13 martie 1949 și urmare la raportul nostru nr. 1/1.595 din 25 februarie 1949 și 1/1.595 din 2 martie 1949, cu privire la numitul Ordeanu Simion și Breazu Nicolae [*Ioan* – n.n.], ambii din com. Mihaiț, jud. Alba, reținuți la acest Serviciu Județean de Securitate, implicați în organizația subversivă cu caracter manist „Fii Cerului”, descoperită anterior în comuna mai sus amintită.

Avem onoare a raporta următoarele:

Continuând cercetările asupra numitului Ordeanu Simion, născut la data de 10 februarie 1927 în comuna Mihaiț, jud. Alba, fiul lui Ioan, agricultor, cu 5 jugăre pământ, și Virginia, casnică, studii are 4 clase liceul industrial, în judecată sau condamnat nu a fost, serviciul militar nesatisfăcut, necăsătorit, înainte de 1948 nu a făcut politică, după acest an a fost încadrat în organizația mai sus amintită, în continuarea cercetărilor efectuate asupra susnumitului nu s-a putut stabili că acesta să facă parte din vreo organizație subversivă sau să aibă legături cu vreo organizație subversivă din raza noastră de activitate.

²⁴⁶ Cazul a fost amintit de Gheorghiu-Dej peste ani, la Plenara C.C. al P.M.R. din 30 noiembrie-5 decembrie 1961, într-o discuție cu Alexandru Drăghici referitoare la „bandele” organizate de legionari după pactul încheiat de aceștia cu Ana Pauker și Teohari Georgescu. Momentul a fost prezentat însă distorsionat, Nicolae Macavei fiind prezentat ca legionar, deși era apolitic, iar faptul că Ana Pauker era ținta principală a fost desigur omis: „**Tov. Alex. Drăghici:** (...) Bandele acestea împrăștiate în munți, tovarăși, mult sânge s-a vărsat din partea unor ostași ai organelor noastre pentru a le decima. Au existat astfel de bande în Banat, au existat în munții Făgărașului. **Tov. Gh. Gheorghiu-Dej:** Dar au existat și în București, erau în București. Amintește-ți de jurnalul unuia dintre conducătorii legionari, era la șase pași în spatele meu cu grenadele și-i cerea, se ruga la Dumnezeu să-l ierte că n-a folosit prilejul acesta să mă răpună (...) ăsta era rezultatul pactului cu legionarii” (A.N.I.C., fond C.C. al P.C.R. – Cămară, dosar nr. 54/1961, vol. 2, f. 209).

Din declarațiile date rezultă că în cursul lunii februarie 1949, stând de vorbă cu un văr al lui, și anume Aldea Ioan, domiciliat în comuna Mihaiț, care i-a declarat că trebuie să primească de la cineva o traistă cu trotil, cu care va prinde pește în Mureș sau Târnăvă.

În continuare, mai declară că stând de vorbă în 13 februarie 1949 cu numitul Sabău Simion, din comuna Mihaiț, membru în organizația subversivă „Fii Cerului”, acesta i-a declarat că cu ocazia deplasării lui la vânătoare, împreună cu Drâmbărean Cornel, s-a dus prin comunele Totoi și Dumitra, unde după ce au poposit la un prieten a lor, care le-a dat de mâncare și băut. La plecarea lor de la acest prieten l-a invitat și pe acesta să meargă cu ei împreună la vânătoare, răspunzându-le prietenul că nu știe ce fel de armă să ia, întrucât Sabău a declarat că a văzut la acest prieten fel de fel de arme.

Insistând pentru a stabili dacă Ordeanu Simion are legătură cu bandele teroriste din munte sau cu alte organizații cu caracter subversiv.

Nu am putut stabili până în prezent [ca] acesta să aibă legături în sensul de mai sus arătat.

Din declarația numitului Breazu Ioan, elev [în] clasa a XI-a [la] Liceul Mixt din Blaj, domiciliat în str. Aron Pumnul, nr. 2, născut la data de 15 martie 1930, în comuna Mihaiț, jud. Alba, fiul lui Petru, agricultor, cu 10 jugăre pământ, și Carolina, casnică, serviciul militar nesatisfăcut, necăsătorit, în judecată sau condamnat nu a fost, înainte de anul 1944 nu a făcut politică, după acest an până în anul 1949 a fost înrolat în organizația Tineretului Sătesc.

Din declarațiile susnumitului [rezultă] că a avut cunoștință de numitul Ordeanu Simion că face parte din organizația subversivă „Fii Cerului”, precum și de existența unei organizații subversive din comuna Mihaiț.

Mai rezultă că a avut cunoștință de asasinarea membrului de partid Uscă Nicolae, care pe acesta urma ca pe ziua de 16 februarie 1949 să-l asasineze banda lui Bedeleanu Gheorghe [Ioan – n.n.] din comuna Mihaiț.

Menționăm că numitul Ordeanu avea ca sarcină de a asasina ajutorul de primar din comuna Mihaiț, și anume Mihăițan Vianu, fapt ce recunoaște și prin declarațiile date.

Această sarcină era primită de la Bedeleanu și ...*.

Față de cele de mai sus vă rugăm să binevoiți a aprecia dacă nu este cazul ca susnumiții să fie înaintați Serviciului Județean de Securitate Alba Iulia pentru continuarea cercetărilor, cunoscând că la acest Serviciu de Securitate nu s-a putut stabili ca susnumiții să facă parte din vreo organizație cu caracter subversiv.

Rugăm să binevoiți a dispune.

Căpitan de Securitate
I. Triponescu

Plutonier major de Securitate
Cisteianu Gheorghe

A.M.J., D.I.M., fond Penal, dosar nr. 328, vol. 6, f. 239-240.

* Nume indescifrabil.

1949 martie 22. Referat cuprinzând rezultatul verificărilor efectuate de
D.G.S.P. în arhive pentru a afla date despre Traian Macavei

Direcțiunea Generală a Securității Poporului
 Secretariat

Nr. 3.958/3.903
22 martie 1949

Referat

asupra următoarelor persoane verificate în arhivele D.S.C., S.S.I. și A.S.

1. Macavei Traian

La D.S.C. – necunoscut.

La S.S.I. Din dos. 3.092/946 este cunoscut un anume Macavei, fără date de stare civilă, director școlar din Cluj, semnalat membru P.N.Ț.

Din dos. 3.025/940 este cunoscut un anume Macavei, fără alte date, inspector șef al Învățământului Școlar în ținutul Nistru, semnalat că a fost confirmat de către Administrația Sovietică în postul de mai sus.

Din dos. 3.089/945 este cunoscut un anume Macavei, fără date de stare civilă, avocat legionar, semnalat ca unul ce a lucrat împreună cu dr. Emil Ghilezan, fost director al Băncii Ardelene.

La A.S. Din dos. 67.765 ind./942 este cunoscut Macavei A. Traian, născut în anul 1910, în com. Bucium Montari, jud. Alba, fiul lui + Alexandru și Tereza, de profesie specialist în aparate de măsurat de precizie pentru radio, cu serviciul militar satisfăcut în Marina Regală Română, ctg. 1932, cu gradul de sergent major, domiciliat în comuna Bucium Montari, jud. Alba, semnalat că a fost înscris în Mișcarea Legionară și a activat ca șef de cuib în comuna de mai sus, unde ar fi încercat să participe la rebeliunea legionară.

În anul 1935 a fost angajat la Malaxa în specialitatea pe care o are, iar pentru completarea cunoștințelor în domeniul acelei specialități a fost trimis 6 luni la Milano, 2 luni la Viena, 2 luni la Frankfurt am Main și 2 luni la Berlin.

În anul 1937 a demisionat de la Malaxa, deschizându-și în comuna sa natală o întreprindere de cherestea.

În anul 1938 a fost angajat la postul de radioemisiune Bod, demisionând însă și de acolo.

În iulie 1941 a fost concentrat la Marină, unde a executat anumite lucrări de specialitate, iar în noiembrie același an a fost avansat la gradul de sergent major pentru fapte de arme, ca apoi în luna iunie 1942, conform ord. M.St.M. nr. 82.183 și nr. 88.100/942 să fie vărsat la Regimentul 94 Infanterie, ca suspect legionar.

Din dos. 19.785 jr. 51.175/944 este semnalat sergentul Macavei Traian că i s-a încredințat comanda plutonului din comuna Roșia Montană, din lipsă de ofițeri.

Numitul este semnalat ca înfocat legionar și că a luat parte la rebeliune.

Sunt informații că Macavei Traian ar avea dosar pentru activitatea sa legionară atât la Secțiia de Jandarmi Abrud-Sat, cât și la Legiunea de Jandarmi Alba.

Din dos. 4.253 sp. 1940 este cunoscut un anume Macavei Traian, fără date de stare civilă, fost subinginer la postul de radioemisiune Bod și expert tehnic în prelucrarea aurului.

Numitul are trei frați, care au fost comprimați din serviciile lor și trăiesc cu toții la casa părintească din comuna Bucium Montari.

Toți acești trei frați au lucrat la restaurantul unuia dintre ei, anume Alexandru Macavei, unde au format o bandă care se ocupă cu contrabanda de aur.

Au fost arestați de mai multe ori de către comisarul Cristu Victor, din Serviciul Siguranței Abrud, în prezent comprimat, care în schimbul aurului ce-l primea îi pune în libertate.

În ziua de 7 iulie 1948 s-a deplasat o echipă de polițiști și jandarmi pentru arestarea fraților Macavei, însă a fost primită cu focuri de armă de vânatoare, fiind răniți cu această ocazie mai mulți polițiști, după care frații Macavei au dispărut în munți.

În ziua de 10 octombrie 1948, organele jandarmerești fiind informate că numitul Macavei Alexandru a coborât din munți la locuința fratelui său Macavei Traian și voind să-l aresteze, numitul Macavei Alexandru a făcut uz de pistolul său, omorând cu această ocazie doi plutonieri majori de jandarmi.

Locotenent de Securitate
V. Popescu

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 2, f. 284-285.

51

1949 martie 23. Declarație dată de informatorul Diniș Aron la Biroul Securității Poporului Câmpeni referitoare la contribuția sa la prinderea lui Nicolae Dabija

23 martie 1949. Dată în fața noastră.
Locotenent **Coldea Gheorghe**

Declarație

Subsemnatul Diniș Aron, de ani 61, născut la data de 5 noiembrie 1888, în comuna Bistra, jud. Turda, fiul lui Gheorghe (+), agricultor, și Răfila (+), casnică, de religie ortodoxă, de profesie agricultor, carte știu, având la bază 2 clase primare, avere posed, căsătorit, fără copii, serviciul militar satisfăcut, ctg. 1909, cu gradul de soldat, domiciliat în comuna Bistra, jud. Turda, interogat în cauză, declar următoarele:

Eu fiind încredințat de către domnul locotenent Coldea Gheorghe, de la Biroul Securității Poporului Câmpeni – Turda, pentru a culege informații în legătură cu fugarii politici care sunt semnalati în regiunea comunei Bistra, jud. Turda, primind această misiune încă din luna ianuarie 1949²⁴⁷ și care misiune mi-am luat obligația de a o rezolva în bune condiții când

²⁴⁷ Aflat în atenția Securității deoarece a fost legionar, iar la alegerile din 1946 a făcut o intensă propagandă în favoarea P.N.Ț. și contra P.C.R., la care se adăuga și faptul că era de religie greco-catolică și a refuzat să treacă la ortodoxie, îndemnând populația să-i urmeze exemplul, Aron Diniș a

se va ivi vreun caz de acest gen și, totodată, având instrucțiuni ca în cazul [că] vreun fugar politic îmi va cere sălaş sau de mâncare să îl primesc și să-i dau cele cerute de el și pe urmă să caut să concentrez forțe civile și să-l acaparez și, totodată, să anunț Biroul Securității Poporului Câmpeni – Turda, alt mijloc de a-l anunța imediat când se ivesc astfel de cazuri neavând, deoarece stau la o distanță de cca 17 km de comuna Câmpeni – Turda.

În seara zilei de 21 martie 1949, pe la orele 21, a venit la mine la ușă un individ necunoscut, eu fiind culcat, și m-a rugat să îl las în casă că este om bun. Eu am deschis ușa și l-am lăsat în casă, întrebându-l cine este, mi-a spus că este maiorul Dabija, dacă am auzit eu de acest nume, însă nu mi-a spus că este fugar și urmărit. Eu știind că în această bandă a fost unul din com. Bistra, jud. Turda, cu numele de Ihuț Traian, am întrebat dacă îl cunoaște sau nu pe acesta și atunci, spunându-i că eu nu sunt comunist ci reacționar înfocat, mi-a spus că și el este din banda lui Ihuț Traian, fără a-mi mai spune alte amănunte în legătură cu această bandă subversivă. Mi-a cerut ceva de-ale mâncării și atunci i-am dat două pahare de lapte și nițică șuncă. Pe urmă i-am dat una pereche de ciorapi, spunându-mi că este ud la picioare, deoarece vine din versantul opus Arieșului, dinspre com. Mușca, jud. Turda, și neputând trece podul (puntea) peste Arieș care este în dreptul casei mele, fiind demontată peste noapte, conform ordinelor primite de la Biroul Securității Poporului Câmpeni – Turda. L-am rugat ca să se culce în casă, știind deja că cine este, auzind că șeful acelei organizații subversive, anume maiorul Dabija, a dispărut în urma atacului din ziua de 4 martie 1949. El mi-a spus că nu se culcă în casă, ci dacă îl pot lăsa undeva afară, prin vreun pod de șură sau grajd. Eu atunci i-am spus că se poate și acest lucru, însă îi va fi frig și atunci l-am dus în podul grajdului și i-am dat un țol pentru a se acoperi peste noapte.

Când eu am venit de la grajd, după ce l-am aranjat cu dormitul, el mi-a spus că dacă fac vreun pas din casă voi fi imediat împușcat.

Pe la orele 4 dimineața, în ziua de 22 martie 1949, m-am dus tiptil până la cătunul Gârde, comuna Bistra, jud. Turda, unde am sculat pe numiții Râștei Gheorghe, delegat

fost recrutat ca informator prin șantaj de către locotenentul Gheorghe Coldea, șeful Biroului local al Securității Poporului Câmpeni. Fiind o rudă mai îndepărtată cu Traian Ihuț (urmărit de Securitate din septembrie 1948), la rugămintele mamei acestuia, la 27 noiembrie 1948 a încercat să-i mituiască pe locotenentul Gheorghe Coldea și pe plutonierul major Mihai Nicoară, de la același birou de Securitate. În schimbul sumei de 20.000 de lei și a unei cantități de alimente, cei doi trebuiau să înceteze urmărirea lui Traian Ihuț. Fiind acuzat de încercare de mituire a unor funcționari publici și amenințat cu trimiterea în judecată, Aron Diniș a promis că până la 1 ianuarie 1949 va dezvălui locul unde se ascunde Traian Ihuț, pentru a putea fi arestat. Cu toate acestea, Aron Diniș, „în loc de a-și respecta angajamentul, a îndemnat pe susnumitul [Traian Ihuț – n.n.] să nu se prezinte la acest Birou de Securitate”. Din acest motiv, la 11 ianuarie 1949 a fost iarăși arestat, „sub pretextul că a avut anumite ieșiri ostile față de actualul regim în stare de ebrietate, fără a ști nimeni cauza arestării lui”, după cum se menționează într-un referat întocmit de plutonierul major Mihai Nicoară. La 20 ianuarie 1949, locotenentul Coldea a întocmit actele pentru trimiterea în judecată a lui Aron Diniș, care „se face vinovat de mituire a unor funcționari publici și totodată această mituire efectuându-se în scopul ascunderii unei persoane care este urmărită de către Securitatea Poporului pentru activitate antidemocratică”. Probabil în schimbul renunțării la această acuzație, Diniș a acceptat să devină cu adevărat informator, având un rol esențial în prinderea maiorului Dabija. În toate declarațiile ulterioare date de Diniș, inclusiv cele folosite ca probe la proces, el nu a mai menționat faptul că era informator al Securității. Pentru amănunte a se consulta A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 22, f. 422-429.

sătesc, Râștei Avram, Râștei Aron și Goia Alexandru, aceștia fiind cu casele lor aproape de a mea, și le-am spus cazul, conform ordinelor primite anterior în calitate de informator, neputând anunța cazul Biroului Securității Poporului Câmpeni – Turda, fiind departe, [la] 17 km distanță, și dacă mergeam eu să anunț pierdeam prada cu siguranță. Cei de mai sus s-au sculat, au venit și au înconjurat șura, numitul Goia Alexandru s-a dus până la podul de peste Arieș din dreptul comunei Mușca – Turda și a adus de acolo cu el un milițian care era de serviciu, pentru a avea cel puțin un om cu armă în caz de atac din partea banditului. Am spus milițianului să îl someze și să tragă un foc de armă prin scândură, dar aiurea, pentru a vedea el ce va face în acest caz. Milițianul a tras un foc de armă și pe urmă a mai tras unul și totuși cel în cauză nu a răspuns cu foc de armă, cu toate că el seara când a venit la mine avea asupra lui una armă tip german, însă nu știu dacă avea sau nu cartușe asupra lui, deoarece nu a tras nici un foc de armă. Milițianului i-a fost frică să urce în podul grajdului să vadă ce este cu banditul și atunci s-au urcat trei din cei arătați mai sus, l-au aruncat jos din pod, l-au legat bine și dus la Postul de Miliție Bistra, jud. Turda, de unde nu mai știu ce s-a făcut cu el, eu raportând cazul și Biroului Securității Poporului Câmpeni – Turda.

Atât declar, susțin și semnez propriu, fără a fi silit de către nimeni.

Diniș Aron

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 12, f. 263.

52

1949 martie 23. Declarație dată de plutonierul major de Securitate Mihai Nicoară privind măsurile luate la aflarea prinderii lui Nicolae Dabija

Dată în fața noastră azi 23 martie 1949.

Locotenent de Securitate
Coldea Gheorghe

Declarație

Subsemnatul Nicoară Gh. Mihai, plutonier major din Biroul Securității Poporului Câmpeni, jud. Turda, prin prezenta declar următoarele:

În seara zilei de 21 martie 1949, dl. locotenent Coldea Gheorghe, șeful Biroului Securității Poporului de mai sus, împreună cu dl. plutonier major șef Rigo Ioan, din același Birou de Securitate, au fost chemați telefonic la Turda pentru ziua de 22 martie 1949, unde au și plecat în dimineața zilei de 22 martie 1949, la orele 5³⁰ dimineața, cu autobuzul R.A.T.A.

Cu ocazia celor de mai sus, am primit ordin verbal din partea d-lui locotenent Coldea de a gira acest Birou până la înapoierea dumnealui.

În dimineața zilei de 22 martie 1949, la orele 6 dimineața, am fost anunțat prin telefonul C.F.R., printr-o persoană pusă de informatorul nostru, anume Diniș Aron, din locul numit puntea peste Arieș dintre comunele Mușca și Bistra, jud. Turda, că numitul maior Dabija, conducătorul organizației subversive din com. Bistra, este în podul grajdului său, adică al informatorului nostru Diniș Aron.

Față de cele de mai sus am luat următoarele măsuri:

1) Ca acest informator, anume Diniș Aron, să mobilizeze, după putință, persoane civile (vecini și alții), pentru ca cel semnalat să nu poată fugi și să fie ținut pe loc până la sosirea altor forțe.

2) Am dat ordin telefonic posturilor de miliție din com. Lupșa și Bistra, situate din părți opuse cu locul unde se găsea cel în cauză și fiind mai apropiate, de a se deplasa imediat cu întreg personalul disponibil la fața locului, cu aceea de a-l înconjura să nu poată fugi până la apariția altor forțe.

3) Am anunțat și cerut ordine telefonice d-lui căpitan de Securitate Kovács Mihai, șeful Serviciului Securității Poporului Turda, care mi-a ordonat telefonic deplasarea de la acest Birou cu tot personalul disponibil pentru a-l menține pe loc pe cel în cauză, anunțându-ne în același timp că va veni personal la fața locului pentru a întreprinde acțiunea.

4) În urma ordinului de mai sus, am obținut imediat camionul Sanatoriului T.B.C. din Câmpeni – Turda, cu care, împreună cu organele Circumscripției de Miliție Câmpeni, ne-am îndreptat spre locul în cauză. Ajunși în com. Bistra, am fost acostați de șeful postului de miliție, anume plutonierul de miliție Jitaru, care ne-a raportat că maiorul Dabija se găsește la postul său, fiind prins de către informatorul Diniș Aron împreună cu încă două persoane civile și ajutorul dat de către un milițian de la Circumscripția de Miliție Baia de Arieș care făcea paza la podul de peste Arieș din com. Mușca.

Față de cele de mai sus, am ordonat întoarcerea mașinii spre Câmpeni, preluând pe numitul maior Dabija, pentru a-l transporta la Biroul Securității Poporului Câmpeni, deoarece în com. Bistra se adunase populația civilă într-un număr destul de mare (cca. 80-100 persoane) și care populație era foarte alarmată și agitată, căutând chiar să-l omoare pe loc pe maiorul Dabija. Văzând acestea, în mod foarte brusc, numitul maior a fost urcat printre mulțime în camion, fiind legat cu mâinile la spate, a fost transportat sub sigură pază la Biroul Securității Poporului Câmpeni, unde a stat legat până la sosirea d-lui căpitan Kovács Mihai, șeful Serviciului Securității Poporului Turda, dându-i-se tot ce a avut nevoie: țigări, apă și de ale mâncării.

După sosirea d-lui căpitan, susnumitul maior a fost luat și transportat cu mașina la Turda, sub directă supraveghere a d-lui căpitan Kovács Mihai.

Menționez că am ajuns cu susnumitul maior Dabija la acest Birou la orele 9 dimineața, iar la orele 9³⁰ a sosit dl. căpitan Kovács Mihai, care imediat a plecat cu cel în cauză la Serviciul Securității Poporului Turda.

Acestea declar, susțin și semnez propriu.

Plutonier major de Securitate
Nicoară Mihai

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 12, f. 267-269.

1949 martie 23. Proces-verbal întocmit de plutonierul major de Securitate Copilu Gavrilă referitor la obiectele găsite asupra lui Nicolae Dabija la percheziție

Proces-verbal

Azi la 23 martie 1949.

Noi, plutonier major Copilu Gavrilă, din Serviciul Securității Poporului Turda, am reținut pentru cercetări pe numitul Dabija Nicolae, maior deblocat, șeful organizației teroriste din Muntele Mare.

La percheziția corporală, s-au găsit următoarele lucruri:

1. Una porthartă cu o hartă
2. Un plic cu actele lui
3. Cinci plicuri cu manifeste
4. *România în automobil*
5. Două bucăți carnete notițe
6. Un tabel cu informații de ordin intern politice și militare
7. Una armă tip german, cu 14 cartușe Z.B.
8. Una grenadă ofensivă
9. Una cruciuliță de aur și una tabacheră cu țigări
10. 8 lei și un fluier
11. Una curea de pantaloni și una pereche șireturi
12. Două bucăți batiste
13. Una mașină bărbierit cu una lamă
14. Un creion și 3 cutii de chibrituri
15. Una cârpă albă
16. Un cod.

Drept pentru care am încheiat prezentul proces-verbal spre cele legale.

Percheziționat
Maior rezervă
Dabija N.

Plutonier major
Copilu Gavrilă

Asistent
Pasor Ioan

Pentru conformitate
Sergent major
Doina Vulturar

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 13, f. 52.

1949 martie 23. Declarație dată de Nicolae Dabija în anchetă la S.J.S.P. Turda privind întreaga activitate desfășurată

Declarație²⁴⁸

Subsemnatul maior în rezervă Dabija Nicolae, fiul lui Dumitru, de profesie tâmplar, și al Ioanei, de profesie casnică, de ani 42, domiciliat în Aradul Nou, str. Ana Ipătescu, nr. 25, declar următoarele:

În primăvara anului 1948, nu-mi amintesc ziua, am cunoscut în locuința maiorului [în] rezervă Oprean Ioan, din Arad, str. Episcopiei, nr. 1, pe Traian Macavei, care mi-a spus că în Munții Apuseni au început să se organizeze grupuri de rezistență. Neputând să-mi dea relații precise, nu am luat nici o hotărâre, recomandându-i totuși să se intereseze mai îndeaproape de această chestiune.

Din primăvara anului arătat nu mai m-am întâlnit decât în luna octombrie 1948, de data aceasta cu frații Macavei Traian și Sandu, care în mod insistent m-au rugat să merg cu ei în munți, că populația clocotește de revoltă, aducându-mi la cunoștință că au strâns alimente și muniții pentru sute de oameni.

De data aceasta, crezând că declarațiile lor sunt sincere, le-am răspuns că merg cu ei, dar mai întâi vreau să mă duc la București, să mă interesez care este și situația internațională și dacă acțiunea noastră nu este prea timpurie. La București nu am găsit pe nimeni care să-mi dea relații, decât pe domnul general pensionar Petrescu Dumitru.

Cu domnul general Petrescu am vorbit următoarele lucruri: despre situația externă și dacă sunt șanse să înceapă un război.

Domnia sa mi-a răspuns că situația externă este imprecisă și că nu sunt șanse să înceapă un război imediat.

I-am comunicat că eu sunt hotărât să organizez o rezistență în munți și dacă d-sa este dispus să-mi dea vreau sprijin moral sau material.

Domnul general, din discuțiile care au durat aproape 10-18 minute, mi-a spus și mai mult am dedus că nu vrea să întreprindă nici o acțiune contra guvernului și mi-a spus să nu care cumva să încerc să fac ceva că nu va avea sorți de izbândă.

Chiar în seara când am avut această convorbire cu domnul general am și plecat la Arad, unde când am ajuns am aflat că în timpul cât am fost plecat la București Sandu Macavei a împușcat trei jandarmi.

Pus în fața acestui fapt, am abandonat orice acțiuni cu frații Macavei și mi-am văzut de ocupațiile mele. Am început să lucrez cu căruța la căratul pământului la aeroportul ce se construiește în orașul Arad. Lucrul la aeroport a durat până la mijlocul lunii noiembrie 1948, când s-au sistat lucrările. Căutând între timp să intru să lucrez la vreo instituție de stat sau particulară mi s-a refuzat orice acces, sub motivul că nu sunt înscris în nici un partid de masă.

²⁴⁸ Declarația a fost dată la 23 martie 1949 în fața sublocotenentului Vasile Herța, anchetator în cadrul S.J.S.P. Turda.

Pe la începutul lunii decembrie 1948, frații Macavei au venit din nou la mine și mi-au spus că populația din Munții Apuseni e gata din moment în moment să pornească revoluția și acum momentul cel mai prielnic să fim și noi acolo.

Dat fiind situația materială în care mă găseam la acea dată și cum nu-mi surâdea nici o șansă de a-mi câștiga existența, m-am hotărât să merg cu ei și am fixat ziua de 15 decembrie 1948 pentru plecare.

În seara zilei de 15 decembrie 1948, m-am suit în tren, iar la 2 noaptea am ajuns în gara Coșlariu, de unde pe jos am mers până [la] Întregalde, la un sălaș al lui Silvestru din comuna Popești. La această șură am găsit pe Cornel Pascu, Sandu Maxim și un anume Iosif.

A doua zi, făcând o cercetare la fața locului, am constatat că nu sunt sute de oameni cu arma gata de luptă. La această dată, echipa aceasta de 6 oameni nu avea decât un pistol automat german al lui Pascu Cornel, două pistoale Parabellum ale fraților Macavei, una armă Z.B. a lui Iosif și una pușcă rusă tăiată a lui Silvestru. La indignarea mea când am văzut ce armament am găsit, la spusele mele că cu una carabină cu care am venit și câteva arme nu se poate face nimic, frații Macavei și Sandu Maxim mi-au răspuns că în câteva zile vor face rost de armament și muniții. În cele 6-7 zile cât am stat [la] Întregalde s-au strâns un pistol automat german, un pistol automat rus, una pușcă maghiară și una pușcă Z.B. Pușca maghiară și cele două pistoale automate am aflat că sunt de la pădurarul Vandor Sabin, iar celelalte arme nu-mi amintesc numele persoanelor, deoarece au fost strânse de frații Macavei, Pascu Cornel și Sandu Maxim, care cunoșteau regiunile și erau localnici.

La două-trei zile [de] la sosirea [la] Întregalde, am avut o consfătuire cu toți cei arătați mai sus asupra scopului organizației noastre, [pe] care îl vom trece într-un statut mai târziu.

Organizația noastră și-a format ca scop acțiuni teroriste, atentate de C.F.R., suprimări de persoane ce dețin funcții mari în P.M.R., acțiuni armate contra organelor de Siguranță etc., fără a face precizări, rămânând ca hotărârile definitive să fie luate după ce vom avea vreo organizație temeinică și vom reprezenta o forță armată serioasă.

Întrucât unii dintre cei care posedau arme și muniții nu voiau să le dea fără plată, așa mi-au spus frații Macavei, Pascu Cornel și Sandu Maxim, și cum nu dispuneam de fonduri materiale, s-a pus problema cum ne procurăm fonduri.

Frații Macavei, Pascu Cornel și Sandu Maxim au propus să luăm banii Percepției de la Benic, dar cum au găsit [că] la Percepția din Benic nu vor fi bani îndeajuns, ne-am hotărât să atacăm Percepția din Teiuș. În acest scop, am trimis în ziua de 20 decembrie 1948 la Teiuș pe Pascu Cornel și Silvestru ca să facă o recunoaștere topografică asupra percepției. Mi s-a adus la cunoștință, în urma recunoașterii, că percepția nu este păzită, că are un personal de 3-4 oameni și că miercuri, fiind zi de vărsare a percepțiilor din plasa Teiuș, ar fi ziua cea mai potrivită pentru a fi atacată.

În acest scop, am hotărât ca miercuri seara să atacăm percepția, cuvântul de ordine dat de mine fiind: se vor lua banii fără crimă.

Martī noaptea spre miercuri ne-am deplasat din Întregalde în vilele din apropierea Teiușului, unde am stat miercuri toată ziua, într-o cabană dintr-o vie. La căderea serii am intrat în Teiuș, făcând o recunoaștere în prealabil.

După recunoaștere am hotărât: Traian Macavei și cu Sandu Maxim vor intra în camera din dreapta, spre a mobiliza personalul de acolo, Sandu Macavei, Pascu Cornel și cu

mine vom merge la casă, iar Iosif va păzi la poartă. În urma dispozițiilor date, s-a trecut la acțiune.

În camera din dreapta s-a găsit un funcționar care nu a opus nici o rezistență, iar în camerele ce duceau spre casa de bani am dat într-o cameră de o domnișoară care a început să strige, căreia Sandu Macavei a încercat să-i pună mâna la gură, însă după câteva clipe s-a smucit din mâinile lui și a fugit. Eu m-am îndreptat spre camera unde era casa de bani, însă perceptorul, îngrozit, a dat peste mine, l-am somat printr-un foc de pistol, pe care mi l-a împrumutat pentru această operație Traian Macavei, să ridice mâinile sus, însă fiind prea intimidat a fugit și s-a luat la luptă cu Pascu Cornel. Pascu Cornel l-a lovit cu pistolul în cap, însă demoralizat că pistolul nu-i ia foc a ieșit din cameră și m-a lăsat cu perceptorul, care s-a luat și cu mine la luptă. Tot timpul cât a durat această operație cu perceptorul, între mine, Pascu Cornel și perceptorul, Sandu Macavei a intrat la casă și a luat banii ce i-a găsit acolo, iar un alt funcționar al percepției, ce se găsea lângă casă, nu a opus nici o rezistență.

În timp ce eu mă luptam cu perceptorul, Sandu Macavei a ieșit din casierie și văzând că perceptorul se luptă cu mine a tras un foc de pistol în perceptor, rănindu-l la față, după care a plecat. Sandu Macavei spunându-mi că a luat toți banii, am plecat cu toții pe drumul comunei Stremț înspre Benic, peste dealuri.

Ajunși la șura lui Silvestru, s-au numărat banii și s-au găsit 310.000 lei. Din acești bani s-a dat fiecăruia o primă de 5.000 lei, iar lui Silvestru 15.000 lei.

Am mai stat la șura lui Silvestru două zile după operația de la Teiuș, după care ne-am deplasat spre Muntele Mare, unde spuneau frații Macavei că au mari legături.

Am scăpat să pun că în timpul cât am stat la șura lui Silvestru, Pascu Cornel a chemat pe așa prelinșii șefi de organizații, recrutați de el și de Sandu Maxim, pentru a lua contact cu noi. Au venit 6-7 persoane, pe care i-am însemnat într-un carnet, împreună și cu cei care nu au putut veni.

Șefilor de organizații le-am dat instrucțiuni să strângă armament, să recruteze oameni și să culegă informații. Toate instrucțiunile ce le-am dat au fost într-un birou pe care l-am lăsat în cabană în ziua când s-a întâmplat acțiunea.

În ziua de 24/25 decembrie 1948 am început deplasarea înspre Muntele Mare. În dimineața zilei de 25 decembrie 1948 am ajuns în comuna Mogoș și am tras cu toții la Crișan Vasile.

În ziua întâi de Crăciun, Crișan Vasile a adunat mai mulți oameni din sat, din care nu rețin decât numele lui Victor Țocu, care au spus că ne vor da tot concursul material în cazul că vom întreprinde o acțiune contra guvernului. Oamenilor acestora le-am dat aceleași instrucțiuni ca și celor din Întregalde.

În noaptea de 25/26 decembrie ne-am deplasat la [Bucium] Montari, la Petru Cosma, zis „a Răgușitului”, unde am stat două zile.

Lui Petru Cosma i s-au dat bani ca să facă cumpărături de la Arad, stofă pentru haine, bocanci și alte lucruri de toaletă și să se intereseze dacă se pot confecționa percutoare pentru trotii. Modelul percutorului a fost dat de mine și care nu este altul decât o copie a punctului de mină rus, experimentat și întrebuințat pe front.

Comanda acestui percutor s-a făcut în urma promisiunii unui văr al fraților Macavei că ar avea vreo 40 kg trotii.

Pentru a verifica dacă acest trotii există, am cerut să ni se aducă câteva bucăți de probă și mi s-au adus vreo 4 kg, pe care l-am luat cu noi când am plecat. De la Montari am

plecat la un anume Ghiuri²⁴⁹, din Cărpiniș, unde am stat o noapte, iar a doua noapte ne-am mutat la un alt locuitor, al cărui nume nu-l știu. La locuitorul Ghiuri, frații Macavei s-au întâlnit cu Ion²⁵⁰, ginerele lui Căbulea, din Lupșa, care și-a luat angajamentul să ne ducă la o șură a lor după Muntele Măgura și să ne aprovizioneze. La șura aceasta a venit și cumnatul lui Ion, un anume Petru²⁵¹, care l-a ajutat la adusul alimentelor. Între timp, Petru Cosma a adus la Cărpiniș, la Ghiuri, restul de trotil, unde se găsește și în prezent.

La șura lui Ion al lui Căbulea, găsind că locul e neprielnic, am spus fraților Macavei să caute pe cineva care să ne ducă spre Muntele Mare. După circa două zile, Sandu Macavei a venit cu Ihuț Traian, din Bistra.

Eu, Macavei Traian și Traian Ihuț am pornit a doua zi la recunoaștere și am găsit că cel mai nimerit loc pentru construirea unei cabane ar fi la Groși.

După două zile ne-a mutat la Groși, într-o șură de vară și am început lucrul pentru executarea unei cabane. În timpul acesta, aprovizionarea aceasta ne-o făcea tot Ion al lui Căbulea. Într-o zi, Sandu Macavei și Pascu Cornel, fiind trimiși după alimente, au fost văzuți de un locuitor din Bistra la șura lui Căbulea. La câteva zile după aceea, Traian Ihuț ne-a adus vestea că Ioan și Petre a lui Căbulea au fost arestați. Ioan și Petre a lui Căbulea nu au știut de noul nostru loc, deoarece nu le-am spus în ce parte ne-am deplasat. De la arestarea lui Ioan și Petre aprovizionarea ne-a făcut-o Traian Ihuț, iar după ce a fost adus, la vreo câteva săptămâni, și Avram Ihuț aprovizionarea ne-au făcut-o tot timpul împreună. Nu am cunoștință de la ce persoane s-au procurat alimente, deoarece nu am fost niciodată în sat după alimente.

La câteva zile după venirea lui Avram Ihuț, Traian Ihuț, Sandu Macavei și cu mine am mers în satul Bistra pentru a lua legătura cu cineva din sat. Am fost duși la mătușa lui Traian Ihuț²⁵², care [*a fos*] trimisă după Sanda, preotul din sat²⁵³ și Nuțu a lui Cătălina. Dintre toți a venit numai preotul, cu care am stat de vorbă. I-am propus dacă vrea să colaboreze cu noi. Preotul a acceptat în principiu, dându-i o notă de ce m-ar interesa. Nota s-a referit la informații din punct de vedere militar și a organelor de Securitate. Ce trupe au venit noi în sectorul Bistrei, dacă s-au întărit jandarmii și Miliția, cum activează organele de Securitate și care sunt persoanele cele mai active de la Câmpeni și alte localități de care poate avea cunoștință. Dacă are legătură cu organele greco-catolice și dacă pot să ne subvenționeze cu ceva. După despărțire, de la această dată cu preotul nu m-am mai întâlnit și nici nu mi-a trimis vreo informație.

La o săptămână după întâlnirea cu preotul, Sanda a transmis o scrisoare prin Ihuț Traian că vrea să se întâlnească cu noi și într-o duminică seara ne-am dus eu, Sandu Macavei, Traian Ihuț, la șura lui bunicul său, unde am găsit pe Sanda și tatăl său. Le-am făcut propunerea dacă vor să lucreze cu noi și au acceptat. Chiar în seara aceea le-am dat niște bani pentru a ne cumpăra niște alimente. Tot în seara aceea i-am spus Sandei să ne procure informații de natura celor propuse preotului și dacă poate să ne dea informații mai

²⁴⁹ Gheorghe Bara.

²⁵⁰ Ioan Bola.

²⁵¹ Petru Căbulea.

²⁵² Rafila Bucea, soră cu Petru Ihuț, tatăl lui Traian.

²⁵³ Preotul greco-catolic Nicolae Bucea.

precise cine sunt cei mai severi oameni de la Securitate, unde stau și dacă se poate o schiță topografică a locuințelor.

La câteva zile, Sanda ne-a trimis două schițe cu topografia locuințelor d-lui plutonier major Nicoară și a d-lui șef din Câmpeni. O dată cu trimiterea schițelor și informațiilor că în Câmpeni ar fi vreo 60 de milițieni care vor fi împărțiți pe la comune, Sanda și-a exprimat dorința că ar veni și ea la cabană, eu am admis și a doua oară Traian Macavei și Traian Ihuț au adus-o.

Între timp au fost aduși și soții Maier de la Teiuș de către Traian Macavei, ca unii [ce] ziceau că ei au fost descoperiți de Siguranță că au activat împreună cu Nuțu Popa²⁵⁴ din Valea Gălzilor. La 26 februarie 1949, Macavei Traian, Pascu Cornel și Scridon, care a fost adus de Pascu Cornel pe la mijlocul lunii ianuarie 1949, au plecat [la] Întregalde și au adus un lot de 13 persoane, între care se găsea și maiorul Oniga. Întrucât am auzit de acțiunea lui Nuțu Popa de la Teiuș și comportarea maiorului Oniga în acea acțiune, am și avut convingerea că maiorul Oniga este suspect. Luat la cercetări chiar în ziua când a fost adus, la 2 martie 1949, am constatat în mod ferm că Oniga este informatorul Securității. Cazul lui vrut să-l supun unui juriu pentru a hotărî, însă Traian Macavei s-a opus, deoarece a fost convins de către maiorul Oniga că este nevinovat. Din cauza acestui motiv, cât și prin faptul că frații Macavei făceau greșeli mari în recrutarea voluntarilor, au adus oameni neinstruiți și bătrâni și fără armament și muniții, contrar dispozițiilor date de mine, a doua zi, 3 martie a.c., am făcut o ședință cu Traian Macavei, Sandu Macavei, Pascu Cornel, Scridon, Traian Ihuț și Onea Titus, în care le-am adus la cunoștință că eu abdic de la comandă, căci în felul cum s-a lucrat până în prezent activitatea noastră este compromisă. Am fost însă insistent rugat de către cei arătați mai sus să rămân la comandă și pe mai departe.

A doua zi, vineri 4 martie 1949, am fost atacați în zorii zilei de către organele de Securitate. Atacul a fost dat prin surprindere și prima cabană a căzut din primul moment, iar până să ne îmbrăcăm a fost încercuită și a doua cabană. Ne-am făcut drum prin azvârlirea a trei bucăți de trotil, din care numai două au luat foc, și prin focuri de arme și pistol.

Văzând că forțele adverse sunt mai puternice și că pierderile noastre au fost mari, personalul din prima cabană capturat și câțiva morți din a doua cabană, am refuzat să mai continui lupta și am fugit, mai ales că nu am mai știut nimic de frații Macavei.

Am fugit în Valea Mare și m-am ridicat circa 50-60 m pe versantul advers. Am stat în pădure până la căderea serii, după care am venit pe Valea Mare în jos, iar la întretărirea cu Valea Plotoresei m-am întâlnit cu niște locuitori, care mi-au spus următoarele:

În ziua de 3 martie 1949, a fost prins Avram Ihuț, care a divulgat toată organizația noastră, iar în dimineața de 4 martie, Traian Ihuț, un anume Mișu, care a fost adus numai de două zile de către Traian Ihuț, și Iosif, care fuseseră trimiși după alimente, au avut lupte cu organele Securității la ei acasă și că Traian Ihuț ar fi mort.

Fiind obosit și degerat la picioare, la prima șură care am întâlnit-o pe Valea Plotoresei am intrat, dând peste doi locuitori, pe care i-am rugat să mă găzduiască peste noapte, lucru pe care l-au și făcut. Din discuțiile lui Traian Macavei și Traian Ihuț, am știut că

²⁵⁴ Ștefan Popa.

pe Valea Plotoresei este un locuitor Iosif²⁵⁵, care cândva l-a găzduit pe Costică Vodă. De la locuitorii la care am dormit în noaptea de 4/5 martie am aflat unde stă acest Iosif și am ajuns pe la orele 12 la el acasă, unde nu am găsit decât pe soția sa. l-am spus că îl caut pe Iosif pentru a vorbi ceva cu el și, văzându-mă înghețat și cu picioarele degerate, mi-a dat un lapte și am făcut o baie rece la picioare.

Către seară a venit Iosif, care la început a refuzat să-mi dea vreo informație despre Traian Ihuț, însă după aceea mi-a spus că Traian Ihuț, Mișu și Iosif sunt sănătoși și au venit cu o noapte în urmă la dânsul la șura de vară. A doua zi am fost dus la șura de vară de către Iosif și am găsit acolo pe cei trei arătați. Am stat toată ziua de 6 martie la această șură, iar pe la 10 seara a venit Iosif la noi și ne-a spus să plecăm, deoarece s-a dus vestea pe Valea Plotoresei că am fi acolo.

În acea noapte am și plecat la o altă șură din apropiere de poiana din Valea Mare. La această șură am stat luni și marți, când am fost descoperiți de niște băieți.

De la această șură am plecat chiar în noaptea aceea în sectorul lui Mișu, în apropiere de Câmpeni, unde spunea el că are legături. În noaptea aceea am ajuns la niște șuri nelocuite, unde am stat de asemenea două nopți. Mișu umblând după stabilirea de legături, ne-a dus la un locuitor care nu știu cum îl cheamă și am dormit de asemenea două zile.

Aprovizionarea în această săptămână ne făcut-o Traian Ihuț și Mișu. La acest locuitor am aflat de la Ihuț Traian că un anume Patriciu Palade din Câmpeni ar putea să ne dea ceva informații de ceva organizații de pe Valea Arieșului, în care scop i-am trimis o scrisoare, însă locuitorul nu mi-a adus nici o informație, ci doar răspunsul că este de acord și că va veni a doua zi la mine să vorbească, însă nu a venit. La plecare, i-am mai lăsat o scrisoare să o ducă la Patriciu Palade, însă nu știu ce a făcut cu ea. Cred că nu a mai dus-o, căci i-a fost frică să nu se afle, așa mi-a făcut impresia când am plecat.

Duminică seara am plecat din nou spre șura lui Iosif, unde am stat o zi, hotărându-ne să mergem cu toții înspre Mogoș și Întregalde, pentru a lua legătura cu oamenii de acolo.

Luni seara am plecat cu toți patru înspre Mogoș, [dar] din cauza ploii din seara aceea ne-am oprit o noapte într-o șură de deasupra Mușcăi, iar marți noaptea am mers înspre Mogoș, unde în zorii zilei am ajuns la șura lui Crișan Vasile.

Pe la ora 9 au venit copiii lui și ne-au spus că tatăl lor este arestat și că jandarmii au stat până ieri de pază la ei acasă. La căderea serii am luat legătura cu Victor Țocu, care ne-a spus ce s-a întâmplat la Mogoș și Întregalde.

La auzul acestora, în noaptea aceea ne-am despărțit, din cauza imposibilității de aprovizionare și lipsei de bani, frații Macavei fiind fugiți cu toți banii. Victor Țocu m-a dus la o casă și am dormit în grajd la o femeie din Mogoș. Ihuț Traian și cu Mișu au plecat înspre Bistra, iar Iosif înspre Ponor, de unde este de origine. La despărțire ne-am înțeles ca după topirea zăpezii să ne regroupăm și să mergem pe Arieș în sus, să vedem ce organizații sunt pe acolo.

A doua zi am fost dus de Victor Țocu la o casă din Mogoș, [cătunu] Mămăligani, unde m-a lăsat pe mine să dorm, el spunându-mi că se duce să-și vadă soția. A doua zi

²⁵⁵ Este vorba de Iosif Balea, născut la 17 martie 1893, agricultor, domiciliat în com. Bistra. Acesta a fost arestat imediat după de Nicolae Dabija a dat prezenta declarație, fiind anchetat la 30 martie 1949 de locotenentul Gheorghe Coldea (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 22, f. 391).

Victor Țocu nu a mai venit și femeia mi-a pus în vedere să plec, lucru ce l-am și făcut în acea seară, îndreptându-mă înspre Montari, la Petru Cosma, ca să dau de urma fraților Macavei. Am ajuns la casa lui Petru Cosma vineri noaptea, pe la orele 2, unde soția lui mi-a spus că Traian Macavei și Sandu Macavei au fost pe la ei în noaptea de 6 martie 1949, iar Petru a plecat înspre ei în ziua de 8 martie a.c.

În noaptea ceea am plecat înspre Mogoș, însă din cauza oboselii și lipsei de alimentație m-am oprit să mă odihnesc o zi într-o șură de deasupra Montarilor. În prima șură părăndu-mi că a-și fi putut fi descoperit, deoarece era prea aproape de drum, înspre ziua m-am deplasat la o șură mai sus pe munte, prin pădure. Pe la orele 9 am ajuns la această șură, unde am găsit o parte dintr-o scrisoare trimisă de un anume lancu din Arad, un fost subaltern al meu, aruncată pe jos, ce a fost folosită la necesități. Intrând în cabană, am găsit încă jar nestins în vatră, iar după urmele de zăpadă am constatat că frații Macavei au fost peste noapte în această cabană și în zorii zilei au plecat spre Montari. Nu am putut să-i urmăresc, deoarece a fost ziua, însă în noaptea următoare m-am dus din nou acasă la Cosma și am vorbit cu nevasta lui dacă frații Macavei nu au fost pe la ea. Dânsa mi-a spus că nu și nu a voit să iasă din casă să stea cu mine de vorbă. Totuși, i-am spus că dacă Macaveii vin în noaptea aceea pe la ea să le spună că eu mă găsesc în cabana în care au dormit în noaptea precedentă, dar fiind ora 4 dinspre ziua, acest lucru l-am dedus după mersul lunii, și din cauza viscolului din acea noapte, nu m-am mai reîntors prin satul Montari la cabană, ci am căutat să ocolesc satul.

Fiind noapte, obosit și oarecum dezorientat, am rătăcit drumul și pe la adăpatul vitelor am ajuns la o șură, unde am găsit o femei bătrână de vreo 70 ani, care m-a găzduit. În seara aceea a venit stăpâna ei din Roșia și i-am spus că sunt un jandarm care merg spre Lupșa pentru a lua trenul spre Turda și că fiind ud și înghețat am rugat-o să mă lase o noapte să dorm la șură, rugând-o să-mi cumpere un pachet de țigări. Femeia, în urma convorbirii ce a avut-o cu soțul ei, a dedus că nu sunt jandarm, mi-a adus țigările, a doua zi însă mi-a pus în vedere să plec imediat de la șura ei ca să nu o bag în bucluc. Mi-a arătat drumul înspre Mușca și la rugămintea mea de a-mi da o adresă unde să poposesc la Mușca mi-a dat-o pe a lui Ciru Ion. Ducându-mă la el acasă, după câteva cuvinte mi-am dat seama că am căzut într-o cursă și am plecat imediat din casa acestui om, îndreptându-mă înspre pădurea din spatele Mușcei, unde am găsit o cabană în vârful muntelui și am stat toată ziua și m-am odihnit. La căderea serii am plecat spre podul de sârmă de la Mușca, pe la orele 12 noaptea l-am trecut și am intrat în prima casă de lângă pod, unde mi-a spus lhuț Traian că ar sta o rudă a sa. Moșul nu a vrut să mă recunoască, totuși, la rugămintele mele de a duce o scrisoare la Patriciu Palade a acceptat.

În scrisoare îl rugam pe Patriciu Palade să-mi comunice ce legături are pe Arieș în sus și să-mi dea ceva bani și alimente.

Am mai rugat pe moș să mă culce în șură la el până a doua zi seara, ca să pot lua răspunsul și a acceptat. A doua zi dimineața, moșul, după ce a dat de mâncare la vaci, a spus să mă culc mai departe, că el se duce la Câmpeni, dar după o aproximativ oră am fost trezit din somn de o sumedenie de voci și de două focuri de arme. Mi-am dat seama că orice rezistență este de prisos, deoarece în grajd fiind prins eram ca într-o cușcă, n-am mai încercat nici cel mai mic gest de apărare și m-am predat. Părerea mea a fost că moșul m-a trădat. Am fost [dus] imediat la Siguranța din Câmpeni și după aceea la Turda.

Din suma ce am luat-o [de] la Teiuș ne-am propus să facem următoarele lucruri:

- Să procurăm echipament pentru cei care nu au, în care scop au fost cumpărate 4 perechi de bocanci.

- A fost trimis Petru Cosma la București să cumpere una mașină de scris și una de multiplicat și să confecționeze 100 percutoare pentru mină și de asemenea material pentru confecționarea manifestelor. Mașina de scris a fost cumpărată de Niculiță [Nicolae – n.n.] Macavei, iar mașina de multiplicat ne-a fost dată de un văr al meu, Mișu Angheluță. Percutoarele, ștampila și mașina de scris au fost achiziționate de cumnatul meu, maior în rezervă Nițescu Nicolae. Sumele ce s-au cheltuit cu procurarea materialelor și alimentelor s-au ridicat la circa 200.000 lei, o socoteală amănunțită nu am putut avea, gestiunea banilor fiind ținută de Traian Macavei, care până în prezent nu a făcut nici o justificare.

După convorbirea cu Traian Macavei de la începutul primăverii, prin luna iunie am fost la București și am căutat să aflu noutăți cu privire la organizațiile de partizani ce s-ar fi aflat în munți, răspândite din zvon public, dar pe toți care i-am întreat nu mi-au putut da precizări, toate având caracter de legende. Unii spuneau că generalul Dragalina ar avea ceva în Banat, alții spuneau că generalul Manoliu se organizează în Munții Neamț, un avocat legionar, al cărui nume nu-l rețin, mi-a spus că legionarii sunt sub comanda lui Petrașcu și vor trece imediat la acțiune, însă mi-am dat seama că nu sunt altceva decât vorbe de stradă, deoarece erau spuse pe stradă de indivizi cu care întâmplător făceam cunoștință.

Având deja înăscut în mine germele unei încercări de rezistență serioasă, în urma psihozei ce s-a creat din cauza răspândirii acestor zvonuri și a arestării fratelui meu, mi-am propus, în luna iulie, să formulez o proclamație pentru a agita spiritele. După ce am formulat-o în spiritul celei de față, am trimis-o prin poștă la diferite persoane a căror adrese erau luate din cartea de telefoane și în special celor care erau trecuți în ziare ca comprimați din serviciu.

Așadar proclamația de față nu este altceva decât o reeditare a celei anterioare și nu a avut un scop politic, ci mai mult un caracter de agitație, prielnică pentru crearea unor grupe de rezistență combative de răsturnare a regimului.

Din prima proclamație nu am putut trimite prin poștă decât vreo 30 exemplare, din cauză că mijloacele nu-mi permiteau să fac astfel de cheltuieli. Nu am cerut concursul material nimănui, pentru a păstra secretul.

După ce am sosit în munți, am voit ca această proclamație să fie tipărită în mai multe mii de exemplare, care vor fi răspândite în cât mai multe orașe din țară. Nu s-a putut realiza acest plan din cauză că nu ne-am putut [procura] tot materialul necesar: matrite pentru mașina multiplicatoare și hârtie. Am hotărât atunci să lucrez numai cu mașina de scris, însă lucrurile mergând încet nu am putut face multe exemplare, decât cele găsite în urma acțiunii, din care nu s-a putut răspândi nici unul.

Pentru a da un caracter militar organizației noastre, am conceput proiectul de regulament ce s-a găsit în scripte, care în principiu a fost aprobat de toți cei prezenți la acea dată, care trebuia mai târziu să fie dezvoltat, iar pentru a da un caracter de coeziune și stabilitate am formulat formula jurământului, ce trebuia depus tocmai în ziua acțiunii de la Groși.

Nu am avut legătură cu nici o organizație politică din țară sau străinătate și în organizația noastră putea intra orice cetățean român, indiferent de naționalitate sau credința lui politică, cu obligația de a nu face nici un fel de propagandă politică, fiecare având dreptul

ca după răsturnarea regimului să facă politica pe care o va crede de cuviință și după mersul vremii.

Organizația noastră a avut un caracter combativ, naționalist, antișovin și în încheierea proclamației m-am referit numai la o parte dintre comuniști și evrei, care după părerea mea nu au apărat interesele clasei muncitoare și a întregului Popor Român.

Cred în reușita viitoare a organizării omenirii pe baze socialiste, însă pe cale evolutivă, în cadrul națiunilor, până la dispariția diferențelor de cultură și civilizație, ce va dăinui încă multă vreme între națiuni și rase. O nivelare de cultură și civilizație între popoare este în detrimentul omenirii, deoarece numărul celor înapoiți este înzecit față de a celor înaintați.

Organizația noastră a avut un caracter contrarevoluționar, care trebuia să-și înceapă acțiunea în cazul unui conflict armat între Marile Puteri, care nu se înțeleg și când speram că vom primi ajutoare dacă vom reprezenta o forță bine organizată.

Simpatiile tuturor erau către Occident și în special către anglo-americani.

Mai declar următoarele:

Cât am stat în București, în vara anului 1948, am căutat să iau legătura cu legionarii prin Mișu Angheluță, care mi-a prezentat un avocat, al cărui nume nu-l rețin, dar nu am putut obține nici un rezultat pozitiv, fiind în derută în urma arestării lui Petrașcu.

Cu alte organizații nu am avut nici o legătură.

Finanțarea organizației noastre s-a făcut inițial de către frații Macavei, iar ulterior prin fondurile obținute din lovitura de la Teiuș și contribuții benevole, în care scop am confecționat 10 chitanțiere ce trebuiau date la șefii de organizație.

Am căutat să iau legătura și cu maiorul Boberco de la Cluj, căruia i-am trimis prin Sandu Maxim o scrisoare, însă nu a mai ajuns la destinație din cauză că Sandu Maxim nu s-a mai dus la Cluj, ci [la] Întregalde. Maiorul Boberco avea cunoștință de planurile mele și contam pe colaborarea lui.

Am mai încercat să iau legătura cu Ambasada Americană, prin Consulatul turc din București, făcând o scrisoare în limba franceză împreună cu Mișu Angheluță, pe care am dus-o personal, la care nu mi s-a dat nici un răspuns.

În luna octombrie 1948, când m-am hotărât cu frații Macavei să trecem la înființarea organizației noastre, am plecat la București să aranjez legături cu anglo-americanii, prin domnul general Petrescu Dumitru, care știam că are legătură cu ei. Din convorbirea ce-am avut-o cu dl. general am dedus că domnia sa îmi va face această legătură după ce voi deveni o forță combativă, fapt ce m-a încurajat să trec la fapte.

Dispoziții nu am primit de la nimeni până în prezent, însă urma ulterior să le primesc prin Mișu Angheluță.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu.

23 martie 1949.

Maior în rezervă
Nicolae Dabija

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 22, f. 153-166.

1949 martie 23. Raport al D.R.S.P. Cluj către D.G.S.P. cuprinzând rezultatul cercetărilor și arestărilor efectuate până în acel moment

Direcțiunea Regională a Securității Poporului Cluj
[Nr.] 5/9.206
23 martie 1949

Către
Direcțiunea Generală a Securității Poporului

București

În legătură cu organizația subversivă teroristă „Frontul Apărării Naționale, Corpul de Haiduci”, descoperită în Munții Apuseni, din cercetările făcute până în prezent, s-au constatat următoarele:

În luna februarie 1948, Macavei Traian (dispărut), prin cumnatul său, maiorul Opreanu Ioan, din Arad, a luat legătura cu maiorul Dabija Nicolae, căruia i-a spus că moșii din Munții Apuseni sunt foarte agitați contra guvernului democrat și sunt gata pentru acțiuni de răsturnare a regimului.

Maiorul Dabija Nicolae, în urma arestării fratelui său, maiorul Dabija Mircea, în luna iunie 1948 a mers la București spre a interveni pentru el, dar nereușind să afle decât că este arestat la Jilava s-a întâlnit la București cu numitul Angheluță Mișu, funcționar la magazinul „Winter”, din strada Lipscani, care locuiește în str. Lt. colonel Papazoglu, nr. 41, căruia i-a spus că are legături cu frații Macavei Traian și Sandu, ambii din regiunea Munților Apuseni, împreună cu care intenționa a organiza un grup de rezistență în munți. Împreună cu Angheluță Mișu, maiorul Dabija Nicolae a redactat o scrisoare în limba franceză, pe care a dus-o la Consulatul turc și a predat-o consulului personal, spre a o înmâna atașatului american. Prin această scrisoare, făceau cunoscut atașatului american că sunt organizați în munți și cerea ajutor material, armament și muniții, stabilind ca în termen de 7 zile să primească rezultatul telefonic de la consulul turc, prin consemn, dacă pașaportul este gata însemna că primește ajutor și că poate lua legătura, iar dacă primea răspunsul că pașaportul nu este gata însemna că răspunsul este negativ. Astfel, au vorbit telefonic cu consulul turc, care a comunicat că americanii nu primesc.

Aceste lucruri, precum și intenția de a organiza o rezistență în Munții Apuseni, maiorul Dabija le-a făcut cunoscute și lui maiorul Nițescu, din București, la care și stătea.

După acesta, maiorul Dabija, văzând că nu a reușit să ia legătura direct cu americanii, împreună cu maiorul Nițescu, a mers acasă la generalul Petrescu Dumitru, din București, fost atașat militar la Washington, căruia i-a spus despre intențiile sale de a organiza o rezistență în munți și a cerut să-i facă legătura cu legația americană, acesta inițial spunând că încă nu este potrivit pentru asemenea lucruri.

Tot la București, maiorul Dabija, împreună cu Angheluță Mișu, a redactat un manifest prin care chema la luptă pe bunii români, care manifest a fost multiplicat la mașină și trimis prin poștă la adresele mai multor ofițeri și funcționari comprimați.

În luna septembrie 1948, maiorul Dabija a plecat din București la Arad și aici, tot prin maiorul Opreanu Ioan, a luat din nou legătura cu Macavei Traian și apoi cu fratele acestuia, Macavei Alexandru, care au spus că au organizat în județul Alba mai mulți cetățeni înarmați, au colectat cereale și bani și sunt gata să meargă în munți. Maiorul Dabija, împreună cu frații Macavei, a stabilit că înainte de a pleca în munți el să meargă la București și să caute să ia legătura cu legația americană, în care scop, prin maiorul Opreanu Ioan, a primit de la Macavei Traian 3.000 lei pentru drum. Ajuns la București, maiorul Dabija a mers din nou la generalul Petrescu Dumitru, căruia i-a spus că va pleca în munți, unde are oameni organizați, cerând să-i facă legătura cu legația americană, însă nici de data aceasta nu i-a dat un rezultat precis. Tot în acest timp, a luat legătura cu maiorul Nițescu, căruia i-a spus că va pleca în munți și atunci când va veni un om al său să-i dea concursul ce i-l va cere.

Întorcându-se la Arad, maiorul Dabija a aflat de la maiorul Opreanu Ioan că Macavei Alexandru, fiind în comuna Roșia [*Montană* – n.n.], jud. Alba, a avut o luptă cu jandarmii și a împușcat trei jandarmi, iar Macavei Traian este urmărit de Securitate pentru activitate legionară. După câțva timp, se întâlnește cu Macavei Traian și Macavei Alexandru și stabilesc ca pe ziua de 15 decembrie 1948 să plece în munți. La această întâlnire a fost și plutonierul deblocat Iancu Lazăr, din comuna Chișineu-Criș, jud. Arad, care și el urma să meargă în munți. Pentru a procura îmbrăcăminte și cele necesare pentru plecare, Macavei Alexandru i-a dat maiorului Dabija douăzeci mii lei, din care acesta a cumpărat bocanci, raniță și altele.

Între timp, maiorul Dabija a făcut un focos prototip pentru mină, care însă inițial nu a funcționat, fiind greșite dimensiunile, și pe care a vrut să-l dea plutonierului Iancu Lazăr spre a-l face, dar pentru că frații Macavei au spus că prezintă urgență întrucât au depozitat 40 kg dinamită, maiorul Dabija a luat focosul cu el spre a-l trimite la București pentru a confecționa mai multe.

În ziua de 15 decembrie 1948, conform întâlnirii stabilite, Macavei Alexandru și Macavei Traian au venit la maiorul Dabija acasă și împreună au plecat cu trenul la Coșlariu și de acolo în comuna Întregalde, jud. Alba, la Bolfea Silvestru. Maiorul Dabija a cerut ca să stea de vorbă cu șefii de organizații și a ținut o ședință împreună cu frații Macavei, Pascu Cornel, Sandu Maxim și Clamba Iosif, care au raportat că membrii organizației au colectat cereale și bani. Maiorul Dabija a plecat de acasă înarmat cu o armă Z.B. și 14 cartușe (care s-a găsit asupra lui în momentul reținerii).

La această întâlnire, maiorul Dabija a cerut să se aducă armele spre verificare și șefii de organizație mai sus menționați au adus un pistol automat german, două pistoale Parabellum, una armă Z.B. și o pușcă rusească. El exprimându-și nemulțumirea căci numai cu atât armament nu pot acționa, frații Macavei și-au luat obligația că vor procura arme și după câteva zile au adus încă un pistol automat german și unul automat rusesc și 3 arme Z.B. de la Vandor Sabin. Au hotărât atunci în consfătuirea pe care au ținut-o că misiunea organizației este de a întreprinde acțiuni teroriste, de a arunca liniile C.F.R. în aer, de a ataca organele de Securitate, conducătorii P.M.R. și Batalioanele de Securitate, de unde apoi să ia armele și muniția.

Punându-se problema fondului, au hotărât să atace Percepția din Teiuș și în seara de 20 decembrie 1948, Macavei Alexandru, Macavei Traian, maiorul Dabija, Sandu Maxim, Pascu Cornel și Clamba Iosif au trecut la acțiune, atacând percepția, furând 310.000 lei și rănind grav pe percepător. După aceasta, din ordinul lui Dabija, Pascu Cornel a adus pe șefii

de organizații: Pascu Petre, din comuna Benic, jud. Alba, Laslo Aron, din com. Benic, Vador Sabin, din com. Întregalde, Mihai Florinc, din com. Întregalde, Micu Petru, din com. Întregalde [*Galda de Sus* – n.n.], Man Candin, din cătunul Poiana, jud. Alba, Roșu Ioan, din com. Tibru, jud. Alba, cărora maiorul Dabija le-a dat ordin să procure armament.

După aceasta, maiorul Dabija, Macavei Alexandru, Macavei Traian, Pascu Cornel, Sandu Maxim și Clamba Iosif au plecat în com. Mogoș, unde au luat legătura cu Crișan Vasile și alți oameni din comună, cărora maiorul Dabija le-a dat instrucțiuni de a se organiza și a-și procura arme pentru a veni în munți. Apoi au plecat în com. Bucium Montari, la Cosma Petru, pe care frații Macavei l-au propus a face misiunile de curierat la București-Arad. Maiorul Dabija a dat lui Cosma Petru 10.000 lei spre a procura materiale de la București, totodată dându-i și focosul prototip pentru mine spre a-l da maiorului Nițescu să confecționeze 100 buc.

Cosma Petru a plecat la București și a luat legătură cu maiorul Nițescu, căruia i-a dat focosul prototip și lista de cumpărături, urmând ca după două săptămâni să meargă să le ridice. La București, Cosma Petru a mai luat legătură cu Macavei Nicolae și Onea Titus, cărora le-a propus să vină în munți.

Cosma Petru, întorcându-se de la București, urma să ia legătura cu banda în comuna Cărpiniș, la numitul Ghiuri, unde a dus 40 kg de dinamită și negăsindu-i acolo a îngropat-o în pământ și apoi prin Căbulea Petru, din comuna Lupșa, i-a găsit pe maiorul Dabija și banda la Muntele Măgura, când i-a raportat cele ce a făcut la București. După aceasta, maiorul Dabija a dat misiune lui Cosma Petru să meargă la Arad, unde să ia legătura cu maiorul Oprean Ioan și plutonierul Iancu Lazăr, care urma a confecționa uniforme pentru partizani, de unde apoi a mers la București și a luat legătura cu maiorul Nițescu, de la care a adus rechizite, mașina de scris, ștampila organizației și o pereche bocanci, urmând ca în al doilea drum să aducă și focoasele prototip, despre care Nițescu a spus că nu au fost gata întrucât șeful din atelierul din fabrică ar fi fost observat. Toate aceste lucruri, cu o scrisoare din partea maiorului Nițescu, le-a dus la maiorul Dabija în Muntele Mare, de unde apoi a plecat în comuna sa, Bucium Montari, unde Macavei Traian i-a adus încă 50.000 lei pentru a achita focoasele de mină și Cosma a plecat la București, de unde a dus mașina de multiplicat, focoasele nefiind încă gata, a venit la Muntele Mare aducând și pe studentul Onea Titus.

Maiorul Dabija împreună cu banda sa, stabilindu-se în locul numit Groși din Muntele Mare, a căutat a face legături cu comunele mai apropiate și astfel a luat legătura cu Ihuț Traian, Ihuț Petru, preotul Bucea Nicolae, Pop Alexandra, Buțuțui Viorica, Bucea Rafila, toți din comuna Bistra, jud. Turda, care le-au furnizat informații despre Batalionul de Securitate din Câmpeni, depozitul de muniție, Biroul de Securitate din Câmpeni și în același timp aprovizionându-i cu alimente.

În timpul cât au stat în Muntele Mare, maiorul Dabija, împreună cu Macavei Alexandru și Pop Alexandra, au editat statutul organizației și proclamația, pe care apoi le-au multiplicat, totodată compunând formula de jurământ ce urma a fi depus de membrii organizației.

După ce au construit cabanele, s-a pus problema de a aduce noi membri în organizație și astfel au fost delegați să meargă în comuna Întregalde Macavei Traian, Macavei Alexandru, Pascu Cornel și Clamba Iosif spre a aduce noi membri. Macavei Alexandru s-a întors în munte împreună cu Scridon Ioan, Maier Iosif și Maier Elena, iar în

ziua de 2 martie 1949 a fost adus al doilea lot de noi membri, compus din Vandor Victor, Mihălțan Traian, Deceanu Petru, Breazu Iuliu, Câmpeanu Traian, Moldovan Simion, Rațiu Augustin, Oprița Gheorghe, Cigmăianu Ioan, Buțuțui Viorica, Bocan Iancu și Mitrofan Lucian, pe care când au ajuns în munte i-au înarmat.

Maiorul Dabija intenționa a unifica toate grupurile existente în Munții Apuseni sub comanda sa, în care scop urma a trimite curier pentru identificarea lor, dar pentru că s-a trecut la operațiuni nu s-au putut face aceste legături.

Dintre cei implicați în organizație, până în prezent au fost reținuți următorii:

1. Dabija Nicolae, născut la 18 aprilie 1907, în Galați, fiul lui Dumitru și al Ioanei, de profesie agricultor, maior deblocat, căsătorit, fără copii, ca avere are 9 jugăre de pământ, având liceul militar și școala militară, în trecut nu a fost membru în nici un partid politic, iar în prezent neîncadrat în nici o organizație politică democrată, cu ultimul domiciliu în Aradul Nou, str. Ana Ipătescu, nr. 25, luând parte în războiul din răsărit.

2. Scridon Ioan, născut la 27 februarie 1922, în comuna Măhăceni, jud. Turda, fiul lui Dumitru și Rafila, de profesie agricultor, fără avere, căsătorit, având doi copii, carte știe, serviciul militar satisfăcut în Regimentul Centru 1 Timișoara în gradul de sergent major, a intrat ca voluntar în anul 1942, a fost în campania din răsărit și apus, necondamnat, cu ultimul domiciliu în comuna Benic, jud. Alba.

3. Moldovan Simion, născut la 15 septembrie 1929, în comuna Teiuș, jud. Alba, fiul lui Simion și al Anetei, de profesie student, anul II, Academia Comercială, necăsătorit, avere nu are, serviciul militar nesatisfăcut, condamnat nu a fost, cu ultimul domiciliu în Blaj, str. Clujului, nr. 100.

4. Rațiu Augustin, născut la data de 6 ianuarie 1923, în comuna Sărmășel, jud. Cluj, fiul lui Emil și Domnica, de profesie agricultor, avere nu are, necăsătorit, carte știe, serviciul militar satisfăcut, cu gradul de sergent, la Regimentul 7 Artilerie Ploiești, ctg. 1945, a fost în campania din apus, necondamnat, cu ultimul domiciliu în comuna Sărmășel, jud. Cluj. În trecut nu a făcut politică, acum [*este membru în*] Frontul Plugarilor.

5. Câmpeanu Traian, născut la data de 20 mai 1923, în comuna Aiud, jud. Alba, fiul lui Aurel și Ana, de profesie morar, fără avere, necăsătorit, serviciul militar satisfăcut, la [*Batalionul*] 23 Infanterie Alba Iulia, având gradul de caporal, carte știe, necondamnat, în trecut nu a făcut nici o politică, la fel nici în prezent nu este încadrat în nici o organizație politică democrată, cu ultimul domiciliu în comuna Teiuș, jud. Alba.

6. Breazu Iuliu, născut la data de 29 iunie 1928, în comuna Teiuș, jud. Alba, fiul lui Laurean și Carolina, de profesie elev, având 5 clase secundare, necăsătorit, serviciul militar nesatisfăcut, necondamnat, în trecut nu a fost membru în nici o organizație, iar în prezent este membru al organizației Frontul Plugarilor, cu ultimul domiciliu în Teiuș, jud. Alba.

7. Mihălțan Traian, născut la data de 13 iulie 1914, în comuna Stremț, jud. Alba, fiul lui Simion și Ana, de profesie mecanic, fără avere, căsătorit, având 1 copil, carte știe, serviciul militar satisfăcut, având gradul de soldat, la Regimentul 10 Vânători Munte în Sighet, ctg. 1936, în trecut a fost P.N.Ț.-ist, după 1944 a fost membru în P.M.R., actualmente exclus, cu ultimul domiciliu în comuna Teiuș, jud. Alba.

8. Oprița Gheorghe, născut la 27 februarie 1927, în comuna Balomiru de Câmp, jud. Hunedoara, fiul lui Gheorghe și Dorina, de profesie agricultor, carte știe, avere nu are, necăsătorit, serviciul militar nesatisfăcut, necondamnat, în trecut nu a făcut nici o politică, iar

în prezent membru al organizației Frontul Plugarilor, domiciliat în comuna Balomiru de Câmp, jud. Hunedoara.

9. Vandor Victor, născut la data de 29 august 1910, în comuna Întregalde, jud. Alba, fiul lui Izidor și Paraschiva, de profesie agricultor, are 6 jugăre de loc, căsătorit, fără copii, carte știe, având 4 clase secundare, serviciul militar satisfăcut la Regimentul 3 Grăniceri, gradul frunțaș, necondamnat, a luat parte la campania din răsărit, în trecut nu a făcut nici o politică, în prezent este membru al organizației Frontul Plugarilor, cu ultimul domiciliu în comuna Întregalde, jud. Alba.

10. Onea Titus, născut la data de 10 ianuarie 1925, în comuna Roșia Montană, jud. Alba, fiul lui Gherasim și Eugenia, de profesie student la medicină, ultimul an, fără avere, necăsătorit, serviciul militar satisfăcut la secția de pregătire militară de pe lângă Facultatea de Medicină din Cluj, ctg. 1947, necondamnat, în trecut a fost membru al Frăților de Cruce și al Gărzii de Fier, în prezent nu este încadrat în nici o organizație politică democrată, cu ultimul domiciliu în Cluj, jud. Cluj.

11. Buțuțui Viorica, născut la data de 15 aprilie 1919, în comuna Întregalde, jud. Alba, fiica lui Iosif și Victoria, de profesie casnică, fără avere, necăsătorită, carte știe, necondamnată, nici în trecut nici în prezent nu face nici o politică, domiciliată în Întregalde, jud. Alba.

12. Pop Alexandra, născută la data de 4 februarie 1927, în comuna Bistra, jud. Turda, fiica lui Teofil și Maria, fără profesie, carte știe, având 6 clase secundare, necăsătorită, fără avere, necondamnată, în trecut nu a făcut nici o politică, după 1944 a fost simpatizantă P.N.Ț.-istă, cu ultimul domiciliu în comuna Bistra, jud. Turda.

13. Ihuț Avram, născut la data de 12 martie 1919, în comuna Bistra, jud. Turda, fiul lui Ioan și Sofia, de profesie agricultor, avere nu are, carte știe, căsătorit, fără copii, serviciul militar satisfăcut la [Regimentul] 8 Grăniceri Iași, condamnat a fost (...) pe timp de 3 luni, însă a dezertat, nu a făcut nici un fel de politică nici în prezent și nici în trecut, cu ultimul domiciliu în comuna Bistra, jud. Turda.

14. Ihuț Petru, născut la data de 22 februarie 1884, în comuna Bistra, jud. Turda, fiul lui Petru și al Mariei, de profesie agricultor, are 8 jugăre de loc, căsătorit, având 3 copii, carte nu știe, serviciul militar satisfăcut la Regimentul 5 Infanterie Brașov, ctg. 1905, necondamnat, în trecut nu a fost membru în nici o organizație politică, iar în prezent la fel nu s-a încadrat în nici o organizație politică democrată, cu ultimul domiciliu în comuna Bistra, jud. Turda.

15. Ihuț Ana, născută la data de 2 ianuarie 1890, în comuna Bistra, jud. Turda, fiica lui Dinu Vornic și Rafila, de profesie casnică, avere are 3 jugăre de pământ, căsătorită, având 3 copii, carte nu știe, necondamnată, în trecut nu a fost membră în nici o organizație subversivă, în prezent nu este încadrată în nici o organizație democrată, cu ultimul domiciliu în comuna Bistra, jud. Turda.

16. Bucea Nicolae, născut la data de 25 noiembrie 1910, în comuna Bistra, jud. Turda, fiul lui Niculaie și al Mariei, de profesie preot ortodox²⁵⁶, căsătorit, fără copii, fără avere, serviciul militar nesatisfăcut, necondamnat, în trecut nu a făcut nici o politică, iar în

²⁵⁶ Preotul greco-catolic Nicolae Bucea trecuse la ortodoxie abia în ianuarie 1949, după ce timp de câteva luni a încercat să se împotrivescă „unificării” religioase. Predicile sale în care cerea păstrarea vechii credințe au avut un efect deosebit asupra credincioșilor greco-catolici din Bistra, care au refuzat în masă să adere la Biserica Ortodoxă Română (a se vedea și Documentul nr. 2).

prezent nu s-a încadrat în nici o organizație politică democrată, cu ultimul domiciliu în comuna Bistra, jud. Turda.

17. Bucea Constanța, născută la data de 17 ianuarie 1906, în comuna Bistra, jud. Turda, fiica lui Simion și Carolina, de profesie casnică, are 6 jugăre de pământ, căsătorită, fără copii, carte știe, având 4 clase secundare, necondamnată, în trecut nu a făcut nici o politică, iar în prezent este membră în U.F.D.R., cu ultimul domiciliu în comuna Bistra, jud. Turda.

18. Balea Gheorghe, născut la data de 15 august 1902, în comuna Bistra, jud. Turda, fiul lui Petru și Sofia, de profesie agricultor, având 8 jugăre de loc, căsătorit, având 5 copii, carte știe, serviciul militar satisfăcut la [*Regimentul*] 3 Jandarmi București, [*cu*] gradul de sergent, necondamnat, politică nu a făcut nici în prezent și nici în trecut, cu ultimul domiciliu în comuna Bistra, jud. Turda.

19. Balea Maria, născută la data de 6 noiembrie 1904, în comuna Bistra, jud. Turda, fiica lui Ioan și Sofia, de profesie casnică, având 8 jugăre de pământ, carte știe, căsătorită, având 6 copii, necondamnată, politică nu a făcut nici în trecut și nici în prezent, cu ultimul domiciliu în comuna Bistra, jud. Turda.

20. Bucea Rafila, născută la data de 5 februarie 1888, în comuna Bistra, județul Turda, fiica lui Petru și a Mariei, de profesie casnică, fără avere, văduvă, cu 5 copii, carte nu știe, necondamnată, politică nu a făcut nici în trecut și nu face nici în prezent, cu ultimul domiciliu în comuna Bistra, jud. Turda.

21. Cătălina Alexandru, născut la data de 14 noiembrie 1897, în comuna Bistra, jud. Turda, fiul lui Iosif și Zamfira, de profesie agricultor, având 2 hectare de pământ, căsătorit, fără copii, carte știe, serviciul militar satisfăcut la [*Regimentul*] 32 Obuzieri Cluj, necondamnat, politică nu a făcut în trecut și nu face nici în prezent, cu ultimul domiciliu în comuna Bistra, jud. Alba.

22. Purcariu Ovidiu, născut la data de 28 octombrie 1929, în comuna Vingard, jud. Alba, fiul lui Niculaie și al Anei, de profesie elev, necăsătorit, fără avere, serviciul militar nesatisfăcut, necondamnat, în trecut nu a făcut nici o politică, iar în prezent face parte din U.A.E.R., cu ultimul domiciliu în comuna Alba Iulia, jud. Alba, str. Oituz, nr. 1.

23. Turcu Ioan, născut la data de 18 septembrie 1929, în comuna Vingard, jud. Alba, fiul lui Ilie și Sinefta, de profesie elev, clasa a XI-a, necăsătorit, avere nu are, serviciul militar nesatisfăcut, necondamnat, în trecut nu a făcut nici o politică, în prezent membru U.T.M. și U.A.E.R., cu ultimul domiciliu în comuna Alba Iulia, jud. Alba, str. Plevnei, nr. 35.

24. Purcariu Ioan, născut la data de 15 decembrie 1929, în comuna Vingard, jud. Alba, fiul lui Ioan și Saveta, de profesie elev, clasa a XI-a, necăsătorit, fără avere, serviciul militar nesatisfăcut, necondamnat, în trecut nu a făcut nici o politică, în prezent membru U.A.E.R., cu ultimul domiciliu în Alba Iulia, str. Oituz, nr. 36.

25. Mai Gheorghe, născut la data de 10 octombrie 1925, în comuna Ungureni, jud. Sibiu, fiul lui Adami Ioan și Mai Maria, de profesie tricoter de ciorapi, necăsătorit, carte știe, fără avere, serviciul militar satisfăcut la armata germană, Wehrmacht, fost prizonier în U.R.S.S., în trecut a făcut parte din Corpul Etnic German, în prezent nu este încadrat în nici o organizație politică democrată, cu ultimul domiciliu în comuna Balomiru de Câmp, jud. Hunedoara.

Totodată, înaintăm în copie declarația maiorului Dabija Nicolae*.
Cercetările sunt în curs, urmând a vă raporta rezultatele obținute.

Colonel de Securitate
Patriciu Mihai

Locotenent de Securitate
Stănescu Aurel

[Rezoluție:]

25 martie 1949.

- Va fi dus imediat în anchetă.

- Se va insista asupra legăturilor sale în sus.

- Va da declarații în legătură cu generalul Petrescu, M. Angheluță.

- Cu ce scop a întocmit materialul-chestionar pentru procurarea de informații?

- Cui a furnizat sau trebuia să furnizeze materialul?

Mișu Dulgheru

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 2, f. 309-314.

56

1949 martie 24. Raport al D.R.S.P. Cluj către D.G.S.P. referitor la
arestarea maiorului Nicolae Dabija

Direcțiunea Regională a Securității Poporului Cluj
[Nr.] 1/9.392
24 martie 1949

Confidențial personal

Către
Direcțiunea Generală a Securității Poporului
Tov. general Nicolschi

București

Raportăm felul cum s-a procedat la arestarea maiorului Dabija Nicolae, din com. Bistra, jud. Turda, implicat în organizația subversivă „Frontul Apărării Naționale”, fiind șeful acestei organizații. În dimineața zilei de 22 martie 1949, orele 4, a fost prins maiorul Dabija în urma acțiunii dirijate de către șeful Serviciului Securității Truda, căpitan Kovács Mihai, și locotenentul Coldea Gheorghe, de la Biroul Securității Cămpeni, prin informatorul Diniș Aron, din com. Bistra, jud. Turda.

Informatorul, împreună cu numiții Răștei Gheorghe, delegat sătesc, Răștei Avram, Răștei Aron și Goia Alexandru, neputând anunța Biroul de Securitate Cămpeni, care era la 17 km depărtare, au chemat din com. Mușca – Turda, de la podul peste Arieș, pe milițianul care făcea acolo de pază, ca în caz de atac din partea lui Dabija să poată face față. Diniș Aron, având dispoziții de a prinde pe maiorul Dabija și acesta, în seara zilei de 21 martie 1949, venind la ușa casei lui, a cerut ca să fie ascuns de acesta, l-a culcat în podul grajdului și în

* Documentul nu există în dosar.

dimineața zilei de 22 martie a.c., orele 4, cu cei de mai sus, l-au prins și l-au predat la Postul de Miliție Bistra.

Vă înaintăm alăturat un număr de 5 declarații din care reiese felul cum s-a desfășurat acțiunea prinderii susnumitului maior*.

Informatorul nostru a adus pe milițian pentru a avea cu ei un om cu armă, în caz de încercare de evadare din partea maiorului, dar la această acțiune, maiorul fiind luat prin surprindere de către informatorul nostru și alți cetățeni civili care au luat parte la acțiune, milițianul nu a contribuit cu nimic la prinderea maiorului.

Colonel de Securitate
Patriciu Mihai

Locotenent de Securitate
Gh. Breiner

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 13, f. 71.

57

1949 martie 25. Declarație dată în anchetă de maiorul Nicolae Dabija referitoare la legăturile sale cu generalul Dumitru Petrescu

Declarație

Subsemnatul maior [i/n] rezervă Dabija Nicolae, cu ultimul domiciliu în Aradul Nou, str. Ana Ipătescu, nr. 25, declar următoarele:

Am cunoscut pe dl. general Petrescu Dumitru în luna mai 1943 la Comandamentul Armatei [a] III-a, în orașul Simferopol, cu ocazia reîntoarcerii mele pe front din concediu. A doua întâlnire am avut-o în anul 1944, tot prin luna mai, în orașul Galați, când Comandamentul Armatei [a] III-a se găsea în acest oraș, după retragerea din Crimeea, iar eu mă găseam în concediu medical.

A treia întâlnire a avut loc prin lunile mai-iunie 1948 în orașul București, la locuința d-sale, str. Argentina, nr. 41, când i-am făcut o vizită într-o dimineață, pe la orele 10.

Scopul vizitei a fost de a-l revedea după 4 ani de întrerupere și a lua cunoștință de situația internă și externă din punct de vedere politic, știind că d-sa a fost cândva subsecretar de stat și atașat militar la Washington.

Vizita a durat cam 15-20 minute, în care timp mi s-au adus la cunoștință arestările din București care s-au făcut în ultimul timp în rândul ofițerilor deblocați, reamintindu-mi-se cazul generalului Niculescu de la Palat și alții. Asupra situației externe, mi-a spus că nu este încă clară și nu sunt indicii sigure că în cursul aceluși an ar putea avea loc declanșarea unui conflict între ruși și anglo-americieni. Mi s-au făcut recomandări să am răbdare și să mai aștept [să văd] cum se desfășoară evenimentele. Nu i-am pomenit nimic de intențiile mele la această vizită.

* Nu se publică din considerente de spațiu. Este vorba de declarațiile date la Biroul local al Securității Poporului Câmpeni de cele cinci persoane care l-au prins pe Dabija. Pentru consultarea acestora a se vedea A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 13, f. 172-177.

La despărțire, i-am lăsat adresa mea, la cumnatul meu Petre Zevonian, din str. Gheorghe Dimitrov, nr. 40, și când va avea nevoie de mine să mă găsească.

A patra întrevvedere a avut loc în luna octombrie 1948, când m-am hotărât în mod definitiv să trec la organizarea unei forțe de rezistență în munți. Am fost însoțit de cumnatul meu, maior [in] rezervă Nițescu Nicolae, care a rămas afară, așteptându-mă.

Această întrevvedere a avut loc seara, tot la domiciliul d-sale și a durat tot 15-20 minute.

De data aceasta i-am adus la cunoștință intențiile mele de a trece la organizarea unei rezistențe în munți, rugându-l să-mi facă legătura cu americanii, pentru a primi sprijinul material de care voi avea nevoie.

D-sa a fost contra începerii unei acțiuni, fiind însă pentru un început de organizare, iar în ce privește legătura cu americanii, a refuzat să mi-o facă în numele meu, lăsând a înțelege că dacă mă voi subordona d-sale atunci o va face, lucru ce l-am acceptat, raportându-i următoarele: D-le general, sunt oricând gata cu oamenii mei la ordinele d-voastre, domnia sa răspunzându-mi: Așa da! Ne-am despărțit, urându-ne noroc, după care am plecat, iar a doua zi am părăsit Bucureștiul, cu destinația Arad.

Pentru comunicări și legături am lăsat pe cumnatul meu, maior Nițescu Nicolae, care nu a acționat nimic, deoarece de la 15 decembrie 1948 și până în prezent am găsit de cuviință că nu e cazul, fiind în faza inițială de organizare, urmând ca la sfârșitul lunii martie să raportez situația d-lui general.

Aceasta-mi este declarația pe care o susțin, o semnez, propriu și nesilit.

25 martie 1949

Maior în rezervă
Nicolae Dabija

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 2, f. 260-261.

58

1949 martie 25. Notă întocmită de căpitanul Constantin Popescu referitoare la cercetările efectuate pentru descoperirea atelierelor unde a fost comandată executarea percutoarelor

25 martie 1949

Notă

Din declarația dată în ziua de 17 martie 1949 de către numitul Nițescu Nicolae, rezultă că în urma unei scrisori primite de la Dabija Nicolae, în care îl ruga să-i confecționeze niște grenade și niște dispozitive de alarmă, fiindu-i necesare în munți, numitul Nițescu Nicolae a confecționat aceste materiale la două ateliere, unul din Șos. Mihai Bravu și altul din str. Avrig, însă nu știe cum se numesc patronii, rămânând anonim pentru aceștia.

Piesele nu au reușit și o parte se găsesc la atelierul din str. Avrig, iar o parte din ele le-a dat numitului Angheluță Mihai.

Cercetând pe numitul Angheluță Mihai, acesta ne arată, în declarația sa dată pe ziua de 25 martie 1949, că într-adevăr Nițescu Nicolae i-a dat niște piese într-o servietă, spunându-i că este chemat de Securitate și că aceste piese i-au fost cerute de Dabija Nicolae, care era în munți.

Angheluță Mihai pretinde că a ținut piesele până când a auzit că Nițescu Nicolae a fost arestat, la care dată a luat piesele și le-a aruncat într-un canal de scurgere de pe str. Nerva Traian.

Întrucât Nițescu Nicolae nu ne poate preciza atelierile unde au fost confecționate acele piese și nici Angheluță Mihai unde le-a aruncat, propunem, pentru desăvârșirea anchetei, ca numiții Nițescu Nicolae și Angheluță Mihai, sub sigură pază, să însoțească organele noastre pentru identificarea locului unde au fost confecționate și aruncate aceste piese.

Căpitan de Securitate
Popescu Constantin

[Rezoluții]
25 martie 1949.
De acord cu propunerile prezentei note.
S. Antoniu

25 martie 1949.
Împreună cu ofițerul anchetator, cu bază dublă și încătușați, se va merge cu fiecare în parte.
[indescifrabil]

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 22, f. 293.

59

1949 martie 28. Notă a Direcției a V-a prin care se cerea arestarea
generalului Dumitru Petrescu

28 martie 1949

Notă

Din declarațiile numitului Dabija Nicolae, din 26 martie 1949, rezultă următoarele:
A luat legătura cu generalul de rezervă Dumitru Petrescu, căruia i-a comunicat intenția sa de a grupa elemente fugare politice în Munții Apuseni.

A cerut acestuia să-i facă legătură cu anglo-americanii în numele său, însă a refuzat, spunând că face aceasta numai în cazul când el, maiorul Dabija, și cu toți oamenii lui se va declara subordonat generalului Petrescu Dumitru, fapt care l-a aprobat.

La sfârșitul lunii martie 1949 urma să ia din nou legătură cu generalul Petrescu Dumitru și să-i raporteze situația bandei din munți.

Generalul Petrescu Dumitru locuiește în București, strada Argentina, nr. 41, telefon 1.04.96.

În interesul cercetărilor, propunem identificarea și arestarea susnumitului.

Locotenent de Securitate
Gheorghe Alexandrescu

[Rezoluții]

28 martie 1949.

De acord cu propunerile notei de față.

Samuel Antoniu

28 martie 1949.

S. ¹²⁵⁷ continuă cercetările și semnaleză D. ¹²⁵⁸ pentru a fi urmărit informativ²⁵⁹.

Mișu Dulgheru

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 2, f. 259.

60

1949 martie 30. Raport al Biroului Securității Poporului Câmpeni către S.J.S.P. Turda cuprinzând procesul-verbal al cercetărilor efectuate asupra persoanelor care au ajutat grupul condus de Dabija

Biroul Securității Poporului Câmpeni
[Nr.] 1/743
30 martie 1949

Către
Serviciul Securității Poporului a Județului Turda

Avem onoarea a vă înainta alăturat dosarul cu actele încheiate contra indivizilor: Boia Ioan, Căbulea Petru, Bara Gheorghe, Urs Teodor, Râștei Aron, Balea Iosif, Popa Alexandru și Căbulea Ioan, precum și indivizii în cauză, care se fac vinovați pentru faptul de tănuire, adăpostire, complicitate și aprovizionare a elementelor descoperite în organizația subversivă capturată la data de 4 martie 1949.

Raportăm că numitul Boia Ioan declară că Macavei Alexandru i-a spus, la data de 28 decembrie 1948, că o să-l trimită într-o zi la Bara Gheorghe după niște astralită, fără a-i menționa cantitatea, însă nu l-a mai trimis, nu se știe din ce motiv. Individul Bara Gheorghe declară că Macavei Alexandru, când a plecat de la el împreună cu ceilalți cinci indivizi, i-a

²⁵⁷ Serviciul I din cadrul Direcției a V-a.

²⁵⁸ Direcția I.

²⁵⁹ Încercarea de arestare a lui Dumitru Petrescu a eșuat deoarece nu a fost găsit la domiciliu, el emigrând clandestin în octombrie 1948 și aflându-se la această dată la Paris.

spus că o să vină o persoană, fără a-i menționa numele, și care o să aducă ceva material pentru ei, fără a spune ce anume, însă el declară că nu a mai venit nimeni cu nimic.

Pe individul Căbulea Ioan, tatăl individului Căbulea Petru și socrul individului Boia Ioan, propunem a se pune în libertate, deoarece nu se găsește nici un fel de acuzație că ar fi avut cunoștință că acei indivizi se aflau în sălașul său din comuna Bistra – Măguri – Turda.

Locotenent de Securitate
Coldea Gheorghe

Proces-verbal

Astăzi, 30 martie 1949.

Noi, Coldea Gheorghe, locotenent de Securitate din Biroul Securității Poporului Câmpeni – Turda,

Având în vedere rezultatul anchetei asupra elementelor găsite încadrate în organizația subversivă descoperită în ziua de 4 martie 1949, în comuna Bistra, regiunea Dealul Muntelui, jud. Turda, și constatându-se că mai sunt implicate o serie de persoane care i-au aprovizionat și găzduit pe acei indivizi,

În baza celor de mai sus, procedând la anchetarea cazului, am chemat în fața noastră la acest Birou de Securitate pe numiții Boia Ioan, Căbulea Petru, Bara Gheorghe, Urs Teodor, Râștei Aron, Balea Iosif, Popa Alexandru și Căbulea Ioan, care interogați în cauză ne declară după cum urmează:

Individul Boia Ioan, de profesie agricultor, domiciliat în comuna Lupșa, jud. Turda, interogat în cauză, ne dă o declarație aparte, semnată propriu și vizată de noi pentru neschimbare, anexată la prezentul proces-verbal*, din care rezultă că susnumitul recunoaște că în ziua de 26 decembrie 1948, mergând la numitul Bara Gheorghe, din comuna Sohodol, cătunul Vârși, jud. Turda, a întâlnit acolo un număr de 6 indivizi înarmați, dintre care a recunoscut pe frații Macavei, Traian și Alexandru, pe care îi cunoștea dinainte, și a convenit cu ei să-i conducă până la un sălaș al socrului său din comuna Bistra, jud. Turda, unde i-a și condus în seara zilei de 27 decembrie 1948 și ulterior i-a aprovizionat cu alimentele necesare și anumite obiecte, pe care le-a cumpărat din comerț, primind bani de la ei și cu toate că știa că cine sunt frații Macavei, auzind de crima săvârșită de ei în comuna Bucium Montari – Alba, nu i-a denunțat locului în drept.

Individul Căbulea Petru, de profesie agricultor, domiciliat în comuna Lupșa, jud. Turda, interogat în cauză, ne dă o declarație aparte, semnată propriu și vizată de noi pentru neschimbare, anexată la prezentul proces-verbal, din care rezultă că el, îndemnat de cumnatul său Boia Ioan, s-a dus de trei ori la sălașul lor și a dus de mâncare bandiților și totodată a adus din comuna Bucium Montari la sălaș pe individul Cosma Petru. Cu toate că știa situația lor, nu a divulgat acest lucru organelor în drept.

Individul Bara Gheorghe, de profesie agricultor, domiciliat în comuna Mușca, jud. Turda, interogat în cauză, ne dă o declarație aparte, semnată propriu și vizată de noi pentru neschimbare, anexată la prezentul proces-verbal, din care rezultă că susnumitul, în ziua de

* Din considerente de spațiu, declarațiile tuturor persoanelor anchetate nu au fost publicate. Acestea pot fi consultate la A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 22, f. 402-421.

27 decembrie 1948, a găzduit la el în casă un număr de 6 indivizi înarmați, dintre care a recunoscut pe frații Macavei, pe care îi cunoștea dinainte, le-a dat de mâncare și de băut și totodată i-a plasat peste noapte la numitul Râștei Aron și a trimis după numitul Urs Teodor, din ordinul acelor indivizi. A primit propunerea că dacă va veni cineva cu ceva materiale, fără a recunoaște în declarație despre ce materiale a fost vorba, să le primească și să le păstreze la el, însă el declară că nu i-a adus nimeni nici un fel de materiale și totodată declară că el nu are cunoștință de nici un fel de troli lăsat la el de frații Macavei. Cu toate că recunoaște că a știut situația fraților Macavei, totuși nu a reclamat cazul de mai sus organelor în drept.

Individul Urs Teodor, de profesie agricultor, domiciliat în comuna Cărpiniș, jud. Alba, interogat în cauză, ne dă o declarație aparte, semnată propriu și vizată de noi pentru neschimbare, anexată la prezentul proces-verbal, din care rezultă că venind după el o fetiță a lui Bara Gheorghe și chemându-l la acesta s-a dus acolo, unde a întâlnit 6 indivizi înarmați, dintre care a recunoscut pe frații Macavei, Traian și Alexandru, pe care îi cunoștea dinainte și care știa ce fapte au făcut și totuși din neglijență nu i-a denunțat organelor în drept că i-a văzut la Bara Gheorghe în casă. Nu recunoaște că Bara Gheorghe i-a spus să-l cheme pe Boia Ioan la el, însă declară că văzându-l pe acesta inopinat i-a spus să treacă pe la Bara Gheorghe, fără a menționa că de ce anume.

Individul Râștei Aron, de profesie agricultor, domiciliat în comuna Bistra, cătunul Vârșii Mari, jud. Turda, interogat în cauză, ne dă o declarație aparte, semnată prin punerea degetului și vizată de noi pentru neschimbare, anexată la prezentul proces-verbal, din care rezultă că la data de 27 decembrie 1948 numitul Bara Gheorghe l-a adus la el pe criminalul Macavei Alexandru, pe care el l-a recunoscut, cunoscându-l dinainte, și care cerându-i sălaş peste noapte el a acceptat propunerea și acesta la rândul lui a mai adus încă cinci indivizi, dintre care nu cunoștea nici pe unul, și care au dormit la el în acea noapte și au stat până în cealaltă zi seara, când a venit după ei numitul Boia Ioan și s-au dus cu acesta, fără a ști unde. El și-a dat seama că sunt fugari și totuși nu a reclamat cazul de mai sus organelor în drept.

Individul Balea Iosif, de profesie agricultor, domiciliat în comuna Bistra, jud. Turda, interogat în cauză, ne dă o declarație aparte, semnată prin punerea degetului și vizată de noi pentru neschimbare, anexată la prezentul proces-verbal, din care rezultă că în cursul lunii martie a.c., data nu o știe precis, a găzduit la sălaşul său din apropierea casei pe fugarii Ihuț Traian, care mai era încă cu doi pe care nu i-a cunoscut, și a găzduit o noapte pe maiorul Dabija și totodată în toamna anului 1948 a găzduit câteva zile pe fugarul Vodă Constantin. Cu toate că cunoștea situația lor, declară că din neglijență nu a adus la cunoștința organelor în drept cazul de mai sus.

Individul Popa Alexandru, de profesie agricultor, domiciliat în comuna Bistra, jud. Turda, interogat în cauză, ne dă o declarație aparte, semnată prin punerea degetului și vizată de noi pentru neschimbare, anexată la prezentul proces-verbal, din care rezultă că în cursul lunii martie 1949, data nu și-o amintește precis, într-o seară, a venit la el la sălaş fugarul Ihuț Traian, despre care el știa că este evadat din acea bandă în urma acțiunii din ziua de 4 martie 1949, și când a ieșit afară cu acesta a mai văzut încă un număr de trei indivizi înarmați, care erau tot cu Ihuț Traian, și a nu a adus la cunoștință organelor în drept cele de mai sus. Nu recunoaște faptul că el i-a condus pe aceștia în diferite sălaşe pentru adăpostire peste noapte, precum reiese din declarația maiorului Dabija Mircea [Nicolae – n.n.].

Individul Căbulea Ioan, de profesie agricultor, domiciliat în comuna Lupșa, jud. Turda, interogat în cauză, ne dă o declarație aparte, semnată propriu și vizată de noi pentru neschimbare, anexată la prezentul proces-verbal, din care rezultă că el nu are nici o cunoștință despre faptul că fiul său, Căbulea Petru, și ginere său, Boia Ioan, au condus și alimentat pe acei bandiți de la sălașul său și totodată declară că nu i-a văzut pe aceștia și nu a avut nici o cunoștință că ar fi la sălașul său adăpostiți.

Concluzii

Individul Boia Ioan, domiciliat în comuna Lupșa, jud. Turda, se face vinovat pentru faptul de tăinuire și aprovizionare cu alimentele necesare a acelor elemente din organizația subversivă descoperită.

Individul Căbulea Petru, domiciliat în comuna Lupșa, jud. Turda, se face vinovat pentru faptul de tăinuire pentru faptul de tăinuire, complicitate și aprovizionare cu alimente a acelor elemente din organizația subversivă descoperită.

Individul Bara Gheorghe, domiciliat în comuna Mușca, jud. Turda, se face vinovat pentru faptul de tăinuire și găzduire de elemente care fac parte din organizație subversivă.

Individul Urs Teodor, domiciliat în comuna Cărpiniș, jud. Alba, se face vinovat pentru faptul de tăinuire și complicitate cu elemente din organizație subversivă.

Individul Râștei Aron, domiciliat în comuna Bistra, jud. Turda, se face vinovat pentru faptul de tăinuire și găzduire a unor elemente din organizație subversivă.

Individul Balea Iosif, domiciliat în comuna Bistra, jud. Turda, se face vinovat pentru faptul de tăinuire și găzduire a unor elemente din organizație subversivă.

Individul Popa Alexandru, domiciliat în comuna Bistra, jud. Turda, se face vinovat pentru faptul de tăinuire și complicitate cu elemente din organizație subversivă.

Individul Căbulea Ioan, domiciliat în comuna Lupșa, jud. Turda, propunem a fi pus în libertate, neavând fapte acuzatoare în această cauză.

Drept pentru care am încheiat prezentul proces-verbal spre cele legale, care împreună cu întreg dosarul se înaintează Serviciului Securității Poporului a Județului Turda, precum și indivizii în cauză, pentru a dispune.

Locotenent de Securitate
Coldea Gheorghe

[Rezoluție:]

31 martie 1949.

[Biroul] ²⁶⁰. *Dosare personale.*

[Biroul] ⁴²⁶¹. *Veți ancheta pe fiecare în parte și-l veți depune la penitenciar. Prima dată o veți ancheta pe doctorița²⁶² care nu figurează în acest dosar.*

Kovács Mihai

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 22, f. 389-392.

²⁶⁰ Biroul 1 Operativ din cadrul S.J.S.P. Turda.

²⁶¹ Biroul 4 Anchete din cadrul S.J.S.P. Turda.

²⁶² Este vorba de doctorița Viorica Gâscă.

1949 martie 31. Raport al S.J.S.P. Turda către D.R.S.P Cluj referitor la arestările efectuate din rândul membrilor grupului de rezistență și a sprijinitorilor acestora

Serviciul Securității Poporului Jud. Turda

[Nr.] 4/2.234

31 martie 1949

Către

Direcția Regională a Securității Poporului Cluj

La ordinul dvs. telefonic avem onoarea a vă raporta o situație nominală despre toți deținuții și complicii din organizația Frontul Apărării Naționale, Corpul de Haiduci, organizație teroristă, precum și situația celor morți.

După încetarea atacului din ziua de 4 martie 1949 au fost arestați următorii indivizi:

- | | |
|--------------------|----------------------|
| 1. Onea Titus | 6. Buțuțui Viorica |
| 2. Alexandra Pop | 7. Moldovan Simion |
| 3. Ihuț Avram | 8. Rațiu Augustin |
| 4. Vandor Victor | 9. Breazu Iuliu |
| 5. Oprița Gheorghe | 10. Mihălțan Traian. |

Iar în ziua de 11 martie 1949 și 6 martie 1949 și 23 martie 1949 am reușit să-i arestăm pe cei fugiți de la cabană în timpul acțiunii care avut loc în ziua de 4 martie 1949.

- | | |
|--------------------|--------------------|
| 1. Scridon Ioan | 3. Dabija Nicolae. |
| 2. Câmpeanu Traian | |

Iar în ziua de 17 martie 1949 au fost arestați încă patru indivizi care au fost aduși de către Oargă Ioan pentru a da ajutor organizației, aceștia au fost arestați în com. Bistra, jud. Turda.

- | | |
|--------------------|------------------|
| 1. Purcariu Ovidiu | 3. Purcariu Ioan |
| 2. Turcu Ioan | 4. Mai Gheorghe. |

Complicii care au aprovizionat și au informat organizația au fost următorii:

- | | |
|-------------------|------------------------|
| 1. Ihuț Petru | 5. Bucea Nicolae |
| 2. Ihuț Ana | 6. Bucea Constanța |
| 3. Balea Gheorghe | 7. Bucea Răfala |
| 4. Balea Maria | 8. Cătălina Alexandru. |

Iar complicii care au aprovizionat, au informat și au fost călăuze, care au fost arestați în ziua de 31 martie 1949.

- | | |
|------------------|------------------|
| 1. Boia Ioan | 3. Bara Gheorghe |
| 2. Căbulea Petru | 4. Urs Teodor. |

În total, arestați din această organizație sunt 29, care se află la acest Serviciu de Securitate.

Totodată, vă raportăm situația numerică [a] celor morți în timpul acțiunii din ziua de 4 martie 1949.

- | | |
|--------------------|-------------------|
| 1. Mitrofan Lucian | 4. Deceanu Petru |
| 2. Maier Iosif | 5. Cigmăianu Ioan |

3. Maier Elena

6. Macavei Alexandru

Referitor la Macavei Alexandru, care nu s-a putut identifica precis din cauză că era desfigurat, reiese că acea mână ar fi fost a lui²⁶³.

Căpitan de Securitate
Kovács Mihai

Sublocotenent de Securitate
Herța Vasile

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 24, f. 301.

62

1949 martie 31. Raport al D.R.S.P. Cluj către D.G.S.P. privind arestările efectuate în rândul membrilor organizației Dabija

Direcțiunea Regională a Securității Poporului Cluj
Nr. 5/10.261
31 martie 1949

Către
Direcțiunea Generală a Securității Poporului
Tov. colonel Dulgheru

București

La ordinul dvs. telefonic din 31 martie 1949 și urmare raportului nostru nr. 5/9.206 din 23 martie 1949, raportăm situația nominală despre reținuții în cadrul organizației „Frontul Apărării Naționale Corpul de Haiduci”, descoperită în Muntele Mare, și situația armamentului și munițiilor capturate, după cum urmează:

În operațiunea făcută în ziua de 4 martie 1949 în Muntele Mare, la cabanele unde era comandamentul organizației subversive, au fost arestați următorii:

1. Onea Titus, student în medicină.
2. Pop Alexandra, fără profesie.
3. Ihuț Avram, agricultor.
4. Vandor Victor, agricultor.
5. Oprița Gheorghe, agricultor.
6. Buțuțui Viorica, casnică.
7. Moldovan Simion, student.
8. Rațiu Augustin, agricultor.
9. Breazu Iuliu, elev.
10. Mihălțan Traian, mecanic.

Toți cei de mai sus au fost reținuți de organele noastre după încetarea luptei, activitatea fiecăruia, precum și datele personale, au fost raportate de noi cu nr. 5/9.206 din 23 martie 1949.

²⁶³ Este vorba de o eroare de identificare, Alexandru Macavei reușind să scape în urma luptei de la Muntele Mare.

Complici și care au aprovizionat și au informat organizația au fost reținuți următorii:

1. Ihuț Petru, agricultor.
2. Ihuț Ana, casnică.
3. Balea Gheorghe, agricultor.
4. Balea Maria, casnică.
5. Bucea Nicolae, preot.
6. Bucea Constanța, casnică.
7. Bucea Rafila, casnică.
8. Cătălina Alexandru, agricultor.

Activitatea lor, precum și datele personale, au fost raportate de noi cu nr. 5/9.206 din 23 martie 1949.

În continuarea acțiunilor pentru depistarea elementelor implicate în organizație, au fost reținuți în ziua de 6 martie 1949, Câmpeanu Traian, morar, în ziua de 11 martie 1949, Scridon Ioan, plutonier de jandarmi deblocat, și, în ziua de 22 martie 1949, maiorul Dabija Nicolae, șeful organizației subversive, a căror activitate și datele personale au fost raportate cu nr. 5/9.206 din 23 martie 1949.

În ziua de 17 martie 1949, au fost arestați: Purcariu Ovidiu, Turcu Ioan și Purcariu Ioan, toți elevi, și Mai Gheorghe, tricoter, care au fost aduși de către Oargă Ioan pentru a fi introduși în organizație, a căror activitate, precum și datele personale, au fost raportate de noi prin rapoartele nr. 5/8.630 din 19 martie 1949 și 5/9.206 din 23 martie 1949.

În ziua de 30 martie 1949, au fost arestați numiții:

1. Boia Ioan, născut la 10 martie 1911, în comuna Cărpiniș, jud. Alba, fiul lui Constantin și Rafila, de profesie agricultor, carte știe, căsătorit, fără copii, fără avere, serviciul militar satisfăcut, domiciliat în comuna Lupșa, jud. Turda.

2. Căbulea Petru, născut la 24 decembrie 1921, în comuna Lupșa, jud. Turda, fiul lui Ioan și Valeria, de profesie agricultor, carte știe, fără avere, căsătorit, cu un copil, serviciul militar satisfăcut, neîncadrat în nici un partid politic, cu domiciliul în comuna Lupșa.

3. Bara Gheorghe, născut la 15 aprilie 1900, în comuna Sohodol, jud. Turda, fiul lui Iacob și Maria, de profesie agricultor, carte știe, avere are 5 jugăre de pământ, serviciul militar satisfăcut, neîncadrat în nici un partid politic, cu domiciliul în comuna Mușca, jud. Turda.

4. Urs Teodor, născut la 15 martie 1898, în comuna Cărpiniș, jud. Alba, de profesie agricultor, carte știe, avere are 2 case și 5 jugăre de pământ, căsătorit, cu 3 copii, neîncadrat în nici un partid politic, cu domiciliul în comuna Cărpiniș, jud. Alba.

Cei de mai sus au fost reținuți întrucât din cercetările făcute s-a constatat că au găzduit și au alimentat pe elementele din organizația subversivă, urmând a fi cercetați și rezultatul îl vom raporta.

În ceea ce privește armamentul și muniția capturate, raportăm următoarele:

În urma operațiunii întreprinse în munți în ziua de 4 martie 1949 s-au găsit 6 arme, 2 pistoale automate, 4 pistoale de buzunar, toate în stare de funcționare, și 140 buc. cartușe pentru pistol automat rusesc, 53 cartușe Z.B. și 32 cartușe ungurești, care au aparținut numiților:

- Onea Titus, una armă Z.B.
- Rațiu Augustin, una armă Z.B.
- Cigăianu Ioan (decedat), una carabină maghiară.

Maier Iosif (decedat), una carabină Manlicher.
Breazu Iuliu, una armă Z.B. și un pistol 7,65.
Mitrofan Lucian (decedat), una armă Z.B.
Câmpeanu Traian, un pistol mitralieră Daimler.
Oprîța Gheorghe, un pistol mitralieră Daimler.
Deceanu Petru (decedat), 2 pistoale de buzunar, unul Steyer 9 lung și unul 9 scurt.
Macavei Alexandru (decedat), [un] pistol de buzunar 9 lung Parabellum.
Menționăm că fiecare din cei arătați mai sus au avut asupra lor și câte 50 de cartușe, pe care în timpul acțiunii le-au tras până la epuizare, după care s-au predat.

Totodată, raportăm că în acțiunea întreprinsă în munți, dintre membri organizației, în timpul atacului, au murit următorii:

Mitrofan Lucian, care era de santinelă.
Maier Iosif, mecanic, mort în cabană.
Maier Elena, casnică, moartă în cabană.
Deceanu Petru, student, mort în cabană.
Cigmăianu Ioan, găsit mort în fața cabanei.

Macavei Alexandru, despre care se bănuiește că ar fi mort²⁶⁴, neputând fi identificat precis, întrucât în ziua următoare cadavrul lui nu s-a găsit, ci s-a găsit numai o mână, pentru că a fost viscol mare; de asemenea, încă un individ, care n-a putut fi identificat și nici cadavrul n-a fost găsit.

Colonel de Securitate
Patriciu Mihai

Locotenent de Securitate
Stănescu Aurel

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 2, f. 307-308

63

[1949 *martie*]. Tabel întocmit de căpitanul Mihai Kovács, șeful S.J.S.P. Turda, privind armamentul și materialele descoperite în cabana de la Muntele Mare

Tabel

Despre armamentul, muniția și materialul corp delict aparținând bandeii teroriste Dabija Nicolae-Macavei Traian.

1. Una armă Winchester, în perfectă stare de funcțiune, fără serie, cu 13 cartușe, care s-a găsit asupra lui Dabija Nicolae.

2. Una grenadă Kissel și un porthart, găsite asupra maior Dabija Nicolae.

3. Una armă rusească, cu patul și țeava scurtate, seria 146889F, găsită în cabană după acțiune, cu care a acționat Macavei Alexandru.

4. Una armă Z.B., seria 48450B, în bună stare de funcțiune, cu care a acționat Onea Titus.

²⁶⁴ În fapt, Alexandru Macavei a reușit să scape din încercuirea organelor de Securitate de la Muntele Mare.

5. Una armă Z.B., seria VZ24, în bună stare de funcțiune, cu care a acționat Rațiu Augustin.

6. Una armă maghiară, seria 31080, în bună stare de funcțiune, cu care a acționat Vandor Victor.

7. Una armă Malnicher, seria C1015, în bună stare de funcțiune, cu care a acționat Maier Iosif (decedat în luptă).

8. Una armă cu pat montat, în bună stare de funcțiune, cu seria 301M, cu care a acționat Breazu Iuliu.

9. Un pistol mitralieră Daimler, seria 2810L, cu care a acționat Câmpeanu Traian.

10. Un pistol mitralieră Daimler, seria 1991, în bună stare de funcțiune, cu care a acționat Oprița Gheorghe.

11. Un pistol Browning, seria 209721, calibrul 9 mm, scurt, în stare de funcțiune, cu care a acționat Cigmăianu Ioan (decedat în luptă).

12. Un pistol Parabellum, seria 2547, calibrul 9 mm, cu care a acționat Macavei Alexandru (decedat în luptă).

13. Un pistol Steyer, seria 5937, calibrul 9 mm lung, cu care a acționat Deceanu Petru (decedat în luptă).

14. Un pistol Steyer cu tobă, calibrul 8 mm, cu care a acționat Breazu Iuliu.

- S-au mai găsit, după acțiune, 140 cartușe de pistol mitralieră rusec, 53 cartușe Z.B., 32 cartușe de armă maghiară.

În cabană, după acțiune, s-au găsit:

Una lunetă lungă.

Un vizor, una ștampilă cu inscripția „Frontul Apărării Naționale”.

Un aparat de radio A.E.G. cu două acumulate, care a fost adus de către Macavei Alexandru.

Una mașină de scris, marca Monarch Pioneer, un multiplicator și 45 manifeste ale organizației.

S-au găsit 1.620 lei aparținând organizației.

Se certifică de noi exactitatea prezentului tabel.

Căpitan de Securitate

Kovács Mihai

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 2, f. 262.

64

1949 aprilie 6. Extras din procesul-verbal de anchetă întocmit de D.R.S.P. Oradea referitor la grupul organizat de sergentul Ioan Popa în cadrul Regimentului 9 Cavalerie Oradea

Proces-verbal

Azi, 6 aprilie 1949, la Direcțiunea Regională a Securității Oradea;

Noi, Retezar Ioan, căpitan, din Direcțiunea Regională de Securitate Oradea;

Având în vedere telegrama D.R.S.P. Cluj nr. 5/7358 din 10 martie 1949, prin care ne semnalează că în Regimentul 9 Cavalerie Oradea un sergent a avut strânsă legătură cu o organizație subversivă din județele Alba și Turda;

Având în vedere delegația verbală a d-lui Director Regional²⁶⁵;

În baza celor de mai sus, cu ocazia investigațiilor făcute de noi, am identificat că sergentul în cauză este numitul Popa Ioan, sergent bibliotecar din Regimentul susamintit.

Am dispus de arestarea²⁶⁶ și cercetarea susnumitului pentru a stabili legăturile și activitatea subversivă a susnumitului, cu care ocazie am constatat următoarele:

Susnumitul Popa Ioan, de origine mic burgheză, care în trecut totdeauna a trăit fără gânduri, numai în urma realizărilor clasei muncitoare, a simțit greutatea vieții, pentru care motiv a devenit un dușman al actualului regim. Cu ocazia concediului de Crăciun 1948/1949, în ziua de 2 ianuarie 1949, în Teiuș, prin numitul Câmpeanu Traian, membru în organizația subversivă [dir] județul Alba, ia contact cu numitul Mihăițan Traian, cârciumar din Teiuș, tot membru în organizația subversivă [dir] județul Alba, în locuința susnumitului cârciumar.

Aci susnumitul Popa este pus la curent de către Mihăițan și Câmpeanu de existența organizației subversive, cu scopul de a răsturna actualul regim printr-o insurecție armată, cu ajutorul primit din străinătate. A mai fost adus la cunoștința lui Popa că numele organizației este „Vulturul Negru”, care denumire servește și drept parolă între membrii organizației. Au solicitat de la susnumitul Popa Ioan strângerea armamentului și organizarea unui cuib în rândurile Regimentului. Numitul Popa Ioan a fost de acord cu toate cele expuse și s-a angajat la toate misiunile primite.

În ziua de 4 ianuarie 1949, Popa Ioan se reîntoarce la Regiment și începe organizarea cuibului, conform instrucțiunilor primite.

În jurul zilei de 18-20 ianuarie 1949 este vizitat în Regiment de către numitul Câmpeanu Traian, din partea organizației „Vulturul negru”, care îi aduce o scrisoare din partea șefului organizației, zis Nuțu, care de fapt este Popa Ștefan, student, urmărit din Cluj, șeful organizației legionare subversive din județul Alba. În scrisoare, Nuțu îl asigură pe Popa de tot sprijinul organizației și-i cerea activitate pentru organizație, asigurându-l că în caz de pericol să fugă la ei în munți.

Cu această ocazie, Câmpeanu Traian cere de la Popa anumite informații referitor la efectivul și numele comandanților. Popa i-a dat aceasta. Popa primește instrucțiuni pentru o activitate mai intensă în ceea ce privește procurarea armamentului și organizarea oamenilor de a fugi în munți, fiind absolut necesare organizației în vederea revoluției.

Susnumitul Popa Ioan, începând de la data reîntoarcerii lui din concediul de Crăciun și până în momentul arestării, a dus o vie activitate de organizare în rândurile Regimentului.

S-a folosit de următoarea metodă: După un timp de oarecare observare a vizat persoana pe care a vrut să o organizeze. Mai târziu a provocat-o la discuții politice, prelucrând cu persoana respectivă situația de azi, instigând contra actualului regim, elogiind imperialismul apusean. Din comentariile făcute de persoana vizată pentru încadrare s-a

²⁶⁵ Este vorba de locotenent-colonelul Czeller Ludovic, șeful D.R.S.P. Oradea, funcție deținută în perioada 30 august 1948-1950. Până la înființarea Securității, Czeller Ludovic a ocupat postul de șef al Chesturii de Poliție a Municipiului Oradea.

²⁶⁶ Sergentul Ioan Popa a fost arestat la 12 martie 1949, iar pe baza declarațiilor date de el în anchetă au fost arestați și ceilalți militari.

convins că este bun sau nu, bun pentru a fi încadrat. Când s-a convins că este a trecut la încadrarea lui în organizație, destăinuind că: „Există organizația Vulturul Negru, a fugarilor politici, cu scopul de a răsturna actualul regim. Organizația este condusă de generalul Mociulschi, sunt foarte mulți, bine înarmați cu muniții, că au scopul de a face revoluție și răsturnarea actualului regim și când va veni timpul, adică când va veni ordin de la organizația din munte, toți din Regiment vor pleca în munți”.

Astfel, de la data când a primit misiunea de a organiza în Regiment și până în momentul arestării, a reușit să organizeze pe următorii:

În jurul zilei de 20 ianuarie [1949], încadrează pe soldatul Boescu Ilisie, șoferul Regimentului, cu care fixează ca, în cazul când va fi momentul fugii, să fugă cu camionul Regimentului. Boescu a fost de acord de a face acest lucru.

Tot în ianuarie, încadrează pe caporalul Cucui Octavian, la propunerea căruia încadrează pe sergentul Ioniga Ioan și tot atunci încadrează pe fruntașul Câmpeanu Traian, iar la propunerea acestuia pe caporalul Brândaș Iosif și Maxim Gheorghe. Caporalul Maxim a mai primit misiunea că la momentul oportun, când va veni ordinul de a pleca în munți, el va deschide magazia de armătură, de unde vor lua cât mai mult armament.

Cu susnumiții, Popa ținea ședințe de obicei în sala de mese, cu care ocazie ținea discursuri înflăcărâte contra actualului regim, vorbind mereu despre revoluție și noul război mondial.

Popa a mai încadrat în organizație pe sergentul Teodorescu Nicolae și pe caporalul Comșulea Alexandru, care au fost de acord, însă până în momentul arestării nu i-a pus în legătură cu ceilalți. Caporalul Comșulea a tatonat pe numiții sergenți Bodea și Hărdăuți, însă aceștia l-au refuzat.

Popa a mai vrut să încadreze pe plutonierul Buium Ioan, sergentul Gorgan Nicolae și caporalul Zimbru Ioan, cărora le-a expus existența organizației și scopurile organizației. Dintre aceștia, ultimii doi l-au refuzat categoric. Plutonierul Buium nu i-a dat nici un răspuns. Toți știau de existența unei organizații subversive în rândurile regimentului, însă nu au raportat acest lucru.

În ziua de 7 februarie 1949, în remiza bateriei de artilerie, Popa Ioan face ședință, la care participă: sergentul Ioniga Ioan, caporalul Maxim Gheorghe, caporalul Cucui Octavian, caporalul Brândaș Iosif și fruntașul Câmpeanu Traian. Cu ocazia acestei ședințe, a expus din nou situația și scopurile organizației, cerând de la ei o foarte mare conspirativitate, punându-le totodată în vedere că în caz de trădare cel în cauză va fi împușcat. La sfârșitul ședinței, susnumiții au depus următorul jurământ, formulat de Popa Ioan: „Jur credință comandantului nostru, generalul Mociulschi, că vom lupta pentru dreptatea lui. Așa să-mi ajute Dumnezeu. Moarte trădătorilor”.

Paralel cu cele de mai sus, sergentul Popa ținea contact cu legăturile sale superioare în cadrul organizației. Astfel, în cursul lunii ianuarie a.c., fiind într-o delegație în Cluj, s-a dus până la Teiuș, unde raportează lui Mihăițan Traian rezultatele obținute de el din punct de vedere organizatoric. Mihăițan îi cere să facă un raport în scris, care urma să fie dus în munți, la Comandamentul organizației.

Popa face un raport în scris exagerat, pentru a fi mai bine văzut de comandanții organizației. În scris a comunicat următoarele: are 200 oameni, de care dispune și care sunt gata de acțiune în orice moment, că vor putea pleca cu tot echipamentul, că pot să aducă cu

ei atâta armament cât se poate duce cu o mașină²⁶⁷. Totodată, a cerut un om de legătură care cunoaște terenul, pentru a ține contact cu organizația și care pentru faptul că cunoaște terenul va putea ușura fuga, fixând ca consemn de recunoaștere numărul 5257 +. Acest consemn a fost găsit scris pe căptușeala bonetei sergentului Popa Ioan.

Pe la sfârșitul lunii februarie, Popa pleacă în concediu. În Teiuș ia contact din nou cu Mihăițan, la care interesându-se de data începerii acțiunii primește răspuns că se va începe la 15 martie sau la 1 aprilie. Planul general a fost că prima dată vor fi prinși șefii politici, primarii localităților, poșta, telegraful, căile de comunicație și sediile organizațiilor democratice. Cele de mai sus ar fi semnalul pentru începerea acțiunii.

Venind înapoi din concediu, Popa comunică cele de mai sus membrilor organizației.

Planul lui Popa Ioan, pentru organizația lui din Regiment, a fost următorul:

Pe caporalul Maxim l-a încredințat cu facerea unei hărți a județului Bihor și că în momentul plecării va deschide magazia de armament.

Prima dată au plănuit că plecarea se va face cu caii Regimentului, mai târziu însă au hotărât că vor pleca cu mașina Regimentului, având încadrat în organizație pentru acest scop pe șoferul soldatul Boescu Ilisie.

L-a însărcinat pe caporalul Comșulea cu întocmirea unui plan de a fugi din regiment, în legătură cu o aplicație de noapte. Planul, până în momentul arestării, nu a fost făcut de caporalul susamintit.

Deci planul organizației a fost ca, în momentul când ar fi fost anunțați de către un curier al organizației, cu mașina pregătită de soldatul Boescu și cu armamentul pus la dispoziție de caporalul Maxim, conform planului ce ar fi trebuit să fie făcut de caporalul Comșulea, ar fi fugit din Regiment la bandele de fugari din munți, pentru a lupta contra actualului regim.

(...)

Având în vedere că susnumiții au comis faptele înșirate mai sus ca militari, urmează ca articolele în care au fost încadrați să fie combinate cu articolele respective din Codul Justiției Militare.

Drept care am încheiat prezentul proces-verbal, spre cele legale.

Căpitan de Securitate
Retezar Ioan

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 530, vol. 1, f. 3-14.

65

1949 aprilie 16. Referat întocmit de Direcția a V-a referitor la arestarea persoanelor din București care au sprijinit organizația lui Dabija și primele declarații ale acestora

16 aprilie 1949

²⁶⁷ Conform unei declarații a lui Ioan Scridon, Dabija nu a oferit informații exacte sergentului Ioan Popa, deoarece credea că acesta venea în munți doar pentru a-i captura și preda Securității (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 530, vol. 1, f. 7)

Referat

În urma cercetărilor efectuate de către D.R.S.P. Cluj asupra membrilor bandei teroriste care activa în regiunea Munților Apuseni, [în] împrejurimile localității Câmpeni, sub conducerea numiților Dabija Nicolae și Macavei Traian, s-a stabilit că numitul Nicolae Nițescu, maior guard de artilerie deblocat, din București, Parcul Vatra Luminoasă, str. D. Marinescu, nr. 13, era omul de legătură al acestei organizații teroriste în București și a procurat pentru aceasta material explozibil și tuburi amortizante, având și legătură cu alți doi ofițeri deblocați din Capitală.

În urma acestor date, semnalate nouă de către D.R.S. Cluj, prin raportul telegrafic nr. 5/7.358 din 9 martie 1949, în ziua de 12 martie 1949 s-a trecut la reținerea discretă a numitului Nițescu Nicolae, asupra căruia s-au găsit în buzunarul mic de ceas de la pantalon atât un cod care cuprinde indicative conspirative pentru numele județelor din țară, cât și instrucțiuni cu privire la activitatea cu caracter informativ și organizatoric, corpuri delictive pe care le alăturăm în copie la prezentul referat.

Fiind cercetat numitul Nițescu Nicolae, atât asupra celor semnalate nouă de către D.R.S. Cluj, cât și cu privire la corpurile delictive arătate mai sus, au rezultat următoarele:

În cursul lunii iunie 1948, a venit la București cumnatul său Nicolae Dabija, din Aradul Nou, str. Horia, [nr.] 13, și i-a lăsat două hârtii și un anumit cod, cu rugămintea ca să-i comunice acele date atunci când i le va cere.

În luna noiembrie, Nicolae Dabija a venit din nou în București și i-a amintit numitului Nițescu Nicolae despre hârtiile pe care i le dăduse în luna iunie, acesta confirmând că le păstrează.

De asemenea, susține că în jurul datei de 24 ianuarie 1949 a venit la domiciliul său un curier, anume Cosma, care i-a comunicat că vine de la Dabija și că acesta este refugiat în Munții Apuseni.

Curierul Cosma i-a comunicat că a fost trimis la București pentru a procura anumite lucruri lui Dabija și i-a rugat pe el să facă acest lucru. A primit de la Cosma suma de 20.000 lei, din care a cumpărat circa 500 coli de hârtie, una pereche bocanci, un stilou, plicuri, una pilă de fierăstrău, 5 coli șmirghel, un ghem de sfoară, ace de cusut și alte obiecte casnice. Toate acestea au costat 13.600 lei, iar restul de bani i-a întrebuințat pentru uz personal. A doua zi după sosirea lui Cosma la București susține că au venit la domiciliul său doi indivizi, unul cu numele de Macavei, iar al doilea student la medicină, căruia nu-i știe numele²⁶⁸, aceștia întrebându-l despre situația lui Dabija și dacă pot să se ducă și ei la locul unde se află acesta.

Din cele aflate de la Cosma, susține că Nicolae Dabija se află în Munții Apuseni cu încă 7-8 persoane refugiate. Știe, de asemenea tot din afirmațiile lui Cosma, că sunt bine aprovizionați cu alimente și că populația din împrejurimi le procură cu ușurință, deoarece o parte din cei refugiați sunt din acea regiune și sunt bine cunoscuți.

Continuând cercetările cu Nițescu Nicolae, în declarația sa dată în ziua de 15 martie a.c. ne arată că în legătură cu organizația din munți sub conducerea lui Dabija mai are cunoștință următoarele persoane:

²⁶⁸ Titus Onea.

1. **Angheluță Mihai**, licențiat în drept, cu domiciliul în București, str. Locotenent-colonel Papazoglu, nr. 41, și str. Olari, nr. 43, ap. 7, cu serviciul la magazinul „Winter” din str. Lipsani. Acesta avea misiunea de a face legătura între persoane politice din București și banda Dabija, găzduind pentru o noapte pe curierul Cosma, care făcea *[legătura]* între munți și București.

2. **Carra Ioan**, fost ofițer de aviație, București, Calea Victoriei, nr. 31, cu serviciul la magazinul „Winter” din str. Lipsani, are cunoștință de organizația din munți prin Angheluță, însă nu cunoaște pe Dabija și nici pe curierul Cosma.

3. **Ceașu Titus**, fost ofițer de aviație, cu domiciliul în București, Calea Călărași, nr. 132, și acesta are cunoștință de organizația din munți prin Angheluță Mihai.

Numitul Nițescu Nicolae, împreună cu cei trei arestați, a avut două întâlniri în București, str. Olari, nr. 43, unde s-a discutat situația politică și situația organizației din munți, de care aveau cunoștință Nițescu Nicolae și Angheluță Mihai. În aceste discuții s-a hotărât să nu se facă vreo acțiune momentan, lăsând ca evenimentele să hotărască, totodată s-a luat hotărârea să se recruteze elemente ce trebuie să meargă în munți.

Pentru continuarea arestărilor, s-a trecut la arestarea discretă a numiților Angheluță Mihai, Ceășu Titus și Carra Ioan, care în declarațiile lor ne arată:

Angheluță Mihai, funcționar-contabil la firma „Winter”, născut la Galați, în anul 1920, luna octombrie, ziua 4, fiul lui Dumitru și Elena, cu domiciliul în București, str. Locotenent-colonel Papazoglu, nr. 41, ne arată, în declarația sa dată în ziua de 19 martie 1949, că este văr prin alianță cu Dabija Nicolae și că acesta, într-o vizită pe care i-a făcut-o, i-a spus că vrea să ia legătura cu niște camarazi ai săi care sunt fugiți în munți. Prin decembrie 1948 a venit numitul Cosma din partea lui Dabija, care era refugiat în munți, aducând o scrisoare pentru el și Nițescu în care erau rugați să le procure mai multe materiale. Cu această ocazie l-a găzduit pe curierul Cosma în garsoniera din str. Olari, nr. 43. Mai declară că în această garsonieră s-au întâlnit numiții Nițescu N., Carra Ioan și Ceășu Titus, unde au discutat despre banda din munți condusă de Dabija Nicolae. Angheluță Mihai ne arată că a redactat împreună cu Dabija Nicolae niște scrisori pentru Consulatul Turc, în care solicita intervenție pe lângă americani. Au dat aceste scrisori, urmând ca rezultatul să-l primească el, iar la rândul lui să i-l transmită lui Dabija Nicolae, susține că rezultatul a fost nefavorabil.

Angheluță Mihai ne declară că a primit pentru păstrare de la Nițescu Nicolae niște piese care făceau parte din dispozitivele de alarmă care erau comandate de Dabija Nicolae prin Nițescu Nicolae, pe care le-a confecționat la două ateliere mecanice, fără ca meșterii acestor ateliere să știe despre ce este vorba.

Carra Ioan, casier la magazinul „Winter”, născut în anul 1909, în comuna Leova, jud. Cahul, cu domiciliul în București, Calea Victoriei, nr. 31, ne arată, în declarația sa din ziua de 22 martie 1949, că a avut două întâlniri cu Angheluță Mihai, Ceășu Titus și Nițescu Nicolae, unde Nițescu le-a spus despre existența bandei din munți și că poate să refugieze în munți ofițerii deblocați. Arată că el nu a fost de acord cu această propunere.

Ceașu Titus, locotenent-colonel în rezervă de aviație, declară, în ziua de 16-18 martie 1949, că a luat parte la întâlnirile avute cu cei arătați mai sus în str. Olari, nr. 43. Arată că știa de existența bandei teroriste din munți și a primit ca sarcină să recruteze oameni pentru a merge în munți, însă nu a recrutat.

În timpul cercetărilor, ne-a sosit sub stare de arest și numitul Dabija Nicolae, care ne arată, în declarația sa din ziua de 25 martie 1949, că într-adevăr a avut legături cu Capitala

prin curierul Cosma cu numiții Nițescu Nicolae și Angheluță Mihai. Prin Angheluță Mihai trebuia să se facă legătura cu Ambasada Turcă și Americană.

Concluzii:

Numiții Nițescu Nicolae, Angheluță Mihai, Carra Ioan și Ceaușu Titus aveau legătură prin curierul Cosma în banda teroristă din Munții Apuseni condusă de Dabija Nicolae și Macavei Traian.

Propuneri:

Pentru continuarea și desăvârșirea anchetei propunem ca numiții: Angheluță Mihai, Nițescu Nicolae, Carra Ioan și Ceaușu Titus, împreună cu declarațiile și corpurile delictate să fie înaintați D.R.S. Cluj, unde sunt reținuți și restul de membri din banda de sub conducerea lui Dabija Nicolae și Macavei Traian, care au activat în Munții Apuseni.

Căpitan de Securitate
Popescu Constantin

[Rezoluții:]

16 aprilie 1949.

De acord cu concluziile și propunerile cuprinse în referatul de față.

Căpitan de Securitate

S. Antoniu

16 aprilie 1949.

Vor fi trimiși la Cluj.

Urmăriți cercetările.

Mișu Dulgheru

18 aprilie 1949.

Adresă [cătore] D.[irecția] a IV-a pentru a da delegați care să ridice de la Jilava pe Nițescu Nic., Angheluță Mihai, Ceaușu Titus și Carra Ioan să-i ducă la Cluj.

Adresă [cătore D.R.S.P.] Cluj la care se vor alătura declarațiile lor și corpurile delictate (piesele metalice).

S. Antoniu

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 3, f. 345-348.

66

1949 aprilie 16. Proces-verbal de cercetare întocmit de S.J.S.P.
Târnava Mică referitor la anchetarea lui Simion Ordeanu

Proces-verbal

16 aprilie 1949

Noi, Corlea Ioan, sublocotenent în Serviciul Județean de Securitate Târnava Mică.

Având în vedere ordinul în rezoluție al d-lui căpitan Triponescu Iuliu din Serviciul Județean de Securitate Târnava Mică pus pe ordinul Direcțiunii Regionale a Securității Sibiu nr. 5/13.439 din 14 aprilie 1949, prin care ne ordonă înaintarea la Serviciul Județean de Securitate Alba a numiților Ordeanu Simion și Breazu Ioan, ambii originali din comuna Mihalț, județul Alba, învinuți pentru activitate subversivă „manisto-legionară”.

Bazați pe cele de mai sus, s-a procedat la interogarea susnumiților, care ne dă aparte fiecare câte o declarație vizată de noi spre neschimbare, face parte integrantă din prezentul, din care în rezumat reiese:

Învinuitul Ordeanu Simion, de profesiune elev la Școala industrială, clasa a V-a, în Blaj, original [sic!] din comuna Mihalț, jud. Alba, în etate de 22 ani, fiul lui Ioan și Virginia, agricultori.

Recunoaște că împreună cu Bedeleanu Ioan a activat în organizația subversivă manistă „Fii Cerului”, existentă în comuna Mihalț, iar membri care fac parte în organizație sunt: Hațeganu Gheorghe, Deceanu Dănilă („Bătrânu”), Hațeganu Simion („[a] lui Aurel”), Sabău Simion („[a] lui Toma”), Barna Iulius („[a] lui Mălai”), Mărgineanu Petru, din comuna Obreja, jud. Alba.

Recunoaște că Bedeleanu i-a dat un pistol mitralieră împreună cu 200 cartușe calibru 9 mm lung, precum și 5 calupuri de trotil și un pistol cu butie, ce l-a dat la Sabău Viorel, frate cu Sabău Simion.

Declară că organizația avea drept scop răsturnarea regimului de democrație populară și totodată asasinarea elementelor care ar căuta descoperirea organizației, astfel că în ziua de 16 februarie 1949 trebuia asasinat Uscă Nicolae, membru de partid din Mihalț, care a avut intenția de a-i demasca, precum și pe ajutorul de primar Mihălțan Vian, din acea comună.

Mai rezultă din declarații că următorii membri și simpatizanți ai organizației posedă armament: Barna Iulius („[a] lui Mălai”), Sabău Simion („[a] lui Toma”), Drâmbărean Cornel („[a] lui Florean”), Barna Ioan, frați, doi în același nume, care ambii posedă armament, Hațeganu Simion.

Din declarația învinuitului Breazu Ioan, elev [m] clasa a XI-a [a] Liceul Mixt Blaj, în etate de 19 ani, original din comuna Mihalț, jud. Alba, fiul lui Petru și Carolina, agricultori.

Recunoaște că a avut cunoștință de organizație, precum și că Ordeanu i-a vorbit despre asasinarea numitului Uscă Nicolae, membru de partid din Mihalț.

Drept pentru care am încheiat prezentul proces-verbal spre cele legale.

Sublocotenent de Securitate

Corlea Ioan

A.M.J., D.I.M., fond Penal, dosar nr. 328, vol. 6, f. 246.

1949 aprilie 20. Ordin al D.G.S.P. adresat D.R.S.P. Oradea prin care se cere trimiterea în judecată a lotului Ioan Popa, cu instrucțiuni de refacere a procesului-verbal de anchetă

Direcția Generală a Securității Poporului
 [Nr.] 513/44.313
 20 aprilie 1949.

Direcțiunea Regională de Securitate Oradea

În referire la adresa dvs. nr. 5/9.785 din 12 aprilie 1949, prin care ne înaintați dosarul de anchetă încheiat în cauza organizației subversive „Vulturul Negru” de la Regimentul 9 Cavalerie Oradea, vă rugăm să trimiteți în judecată pe numiții: Popa Ioan, Puiu [Cucui – n.n.] Octavian, Câmpeanu Traian, Maxim Gheorghe, Brândaș Iosif, Ioniga Ioan, Buium Ioan [Ilsie – n.n.] și Gorgan Nicolae.

Înainte de a-i trimite în justiție însă vă rugăm să refaceți procesul-verbal²⁶⁹ în sensul următor:

În loc de paragraful: „având în vedere telegrama D.R.S.P. Cluj nr. 5/7.358...” și apoi „având în vedere delegația verbală a d-lui Director Regional” etc., scrieți „fiind informați că în Regimentul 9 Cavalerie Oradea există organizație teroristă, am trecut la cercetări, chemând în fața noastră pe numiții: ...

Din cercetarea lor a reieșit cele ce urmează: ...”.

Vă atragem atenția că în general din cuprinsul procesului-verbal nu trebuie să reiasă felul în care am căpătat informațiile, nici felul în care am dus cercetarea, adică nu trebuie să reiasă că am arestat întâi un vinovat care ne-a divulgat pe un altul și care la rândul lui ne-a divulgat pe un al treilea.

Un proces-verbal care arată sursa informațiilor, care arată numărul unei telegrame prin care suntem informați și deci arată indicativele pe care le întrebuițăm, care arată cum a mers cercetarea, în sensul cine a fost cel care a divulgat pe un altul, constituie o deconspirare inutilă a muncii noastre.

Vă rugăm, de asemenea, să înlocuiți termenul „fugari politici”, cu termenul „membrii a unor bande teroriste”, deoarece nu este vorba de niște cetățeni cu idei politice pe care nu le pot susține în libertate, ci de niște infractori la legile țării, urmăriți pentru acele infracțiuni, între care unele chiar de drept comun, și care se dedau la acte de teroare.

A întrebuița termenul „fugari politici” înseamnă a le crea un pedestal de martiri.

Procesul-verbal, de asemenea, nu trebuie să cuprindă încadrarea în drept a faptelor incriminate.

Într-adevăr, procesul-verbal de încheiere de cercetări, după cum îi arată și numele, are un rol bine determinat de lege, și anume acela de a arăta faptele materiale constatate prin cercetări.

²⁶⁹ Vezi Documentul nr. 64.

Încadrarea în textul de lege trebuie să fie cuprinsă în referatul introductiv făcut de Parchetul Militar.

Colonel de Securitate
M. Dulgheru

Căpitan de Securitate
S. Antoniu

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 530, vol. 1, f. 145-146.

68

1949 aprilie 20. Proces-verbal de predare-primire prin care Biroul Securității Poporului Câmpeni înainta organizației U.F.D.R. din plasa Câmpeni obiectele confiscate abuziv de la părinții lui Traian Ihuț

Proces-verbal

Astăzi, 20 aprilie 1949.

Noi, Coldea Gheorghe, locotenent de Securitate din Biroul Securității Poporului Câmpeni – Turda, și Boncea Maria, secretara Organizației U.F.D.R. pe plasa Câmpeni – Turda, am procedat primul la predarea și secundul la primirea obiectelor menționate mai jos, confiscate de la individul Ihuț Petru²⁷⁰, din comuna Bistra, jud. Turda:

- 1 pereche ghete damă
- 2 perechi bocanci
- 1 pieptar damă
- 20 buc. cămăși damă
- 11 buc. cămăși bărbățești
- 4 perechi indispensabili
- 26 buc. prosoape
- 7 buc. șervete
- 5 buc. fețe pernă
- 20 metri liniari pânză de casă
- 3 buc. fețe masă
- 8 buc. poale femeiești
- 3 buc. cearceafuri
- 9 buc. veste bărbățești
- 4 buc. vestoane bărbățești
- 2 buc. bluze pânză bărbățești
- 3 buc. pantaloni bărbățești
- 2 buc. basmale femeiești
- 1 buc. fustă femeiască
- 2 buc. gheme lână colorată
- 6 metri pânză de lână colorată

²⁷⁰ Asupra „legalității” și modului în care a decurs „confiscarea” de către Securitate a acestor bunuri aparținând lui Petru și Ana Ihuț, părinții lui Traian Ihuț, a se vedea Documentul nr. 32.

1 buc. căciulă de miel
1 buc. jersey lână
2 buc. site
4 perechi ciorapi lână
5 buc. traiste
6 buc. desagi lână
1 buc. joagăr
3 buc. oale diferite
8 buc. căni diferite
3 buc. cratițe diferite
10 buc. farfurii diferite
10 kg untură
10 kg slănină
5 kg carne de porc
3 buc. pături
1 buc. bundă
9 buc. saci diferiți
1/2 litră sămburi bostan
2 litri sămânță cânepă
2 litre făină porumb
2 buc. canapele din lemne de brad
26 gheme cânepă
58 fuioare cânepă
1 buc. saltea

Drept pentru care am încheiat prezentul proces-verbal de predare și primire spre cele legale.

Am predat
Locotenent de Securitate
Coldea Gheorghe

Am primit
Secretara U.F.D.R.
Boncea Maria

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 25, f. 272.

1949 aprilie 29. Declarație dată în anchetă la S.J.S.P. Turda de Gheorghe
Oprîța referitoare la activitatea sa anticomunistă anterioară
intrării în organizația condusă de Dabija

Azi, la data de 29 aprilie 1949. Dată
în fața noastră pentru neschimbare.
Sublocotenent **Herța Vasile**

Declarație

Subsemnatul Oprîța Gheorghe, de ani 22, născut la data de 27 februarie 1927, în com. Balomiru de Câmp, jud. Hunedoara, fiul lui Gheorghe și Dorina, de profesiune agricultor, avere n-are, carte știe, având la bază 7 clase primare, necăsătorit, de regie ortodoxă, serviciul militar nesatisfăcut, condamnat nu am fost, cu ultimul domiciliu în com. Balomiru de Câmp, jud. Hunedoara, declar următoarele:

În luna iunie 1948, după terminarea cursurilor școlare, vărul meu Anghel Avram, care este student la belle-arte din București și care în prezent este arestat²⁷¹, mi-a spus că la București studenții sunt organizați în organizație subversivă legionară, tot atunci mi-a spus ca să fac și eu parte din organizație și să organizez în comună. În 20 iulie 1948, tot vărul meu Anghel Avram, care venise cu suma de 600.000 de lei, pe care i-a primit de la organizația din București, din care în ziua arătată mi-a dat mie suma de 16.000 lei pentru a cumpăra cereale, cu care am plecat la Alba Iulia, unde am cumpărat 60 ferdele porumb, care au costat 10.200 [le] și pe care cereale le-am depozitat la Anghel Avram acasă, în com. Balomir, jud. Hunedoara. În ziua următoare, 21 iulie, mi-a mai dat suma de 8.000 de lei pentru a mai cumpăra cereale de la Vințu de Jos, de unde am cumpărat câte 41 ferdele, care tot la Anghel Avram au fost depozitate. Tot în luna iulie, în ziua de 25, împreună cu Anghel Avram și Chimish Ioan, care făcea parte din organizație, am plecat la Alba Iulia, unde s-a cumpărat un porc de 230 kg și care a costat 30.000 lei, care a fost transportat tot în com. Balomir și tăiat de Chimish Ioan și [pe] care l-a pregătit Anghel Avram împreună cu mama sa.

Tot pentru organizație, s-a mai cumpărat un porc de 120 kg cu 12.000 lei, pe care l-a cumpărat de la fostul notar Balomiri Aviron, din com. Balomir, jud. Hunedoara, pe care la fel l-au conservat în butoaie. Numitul Anghel Avram știu că avea legătură cu Fleșeriu Adrian, din com. Balomiru de Câmp, jud. Hunedoara, și cu Pătruț Remus, din aceeași comună. În com. Șibot, jud. Hunedoara, avea legătură cu Trifu Ioan, student, care avea și serviciu pe la Orăștie, iar în com. Acmaru, jud. Alba, avea legătură cu feciorul preotului din această

²⁷¹ Avram Anghel (Avrămuț), născut la 24 iunie 1924 în satul Balomiru de Câmp, com. Șibot, jud. Alba, student în anul V la Facultatea de Bellearte din București, a fost arestat la 12 august 1948. Condamnat de Tribunalul Militar Sibiu la 15 ani închisoare, a fost deținut la Jilava (1950-1951), Pitești (iun.-aug. 1951), Gherla (din aug. 1951), Canal, Baia Sprie, Aiud. A fost eliberat din Colonia Salcia la 8 august 1963. A decedat la 2 iunie 1979 (***) *Noi nu am avut tinerețe...* p. 219). La Penitenciarul Gherla a fost supus reeducării, fiind maltratată de grupul condus de Țurcanu (Traian Popescu, *Experimentul Pitești*, în *Experimentul Pitești*, vol. I, Fundația Culturală Memoria Filiala Argeș, Pitești, 2003, p. 85-87).

comună, anume Tibi, absolvent a 8 clase normale, din Deva. În com. Vinerea, jud. Hunedoara, mai avea legătură cu Bura, muncitor la fabrică în Cugir.

Mai știu că Anghel Avram avea legătură cu [un] inginer de la București, la care nu-i știu numele, de la care primea instrucțiuni și bani și care a fost de două ori prin com. Balomir. Pe la sfârșitul lunii iulie 1948, eu, Anghel Avram și Fleșeriu Adrian am plecat în com. Vinerea, unde ne-am întâlnit cu numitul Bura, care era muncitor la fabrică la Cugir, de unde s-au ridicat 5 bombe și 10 mine, care au fost ridicate de la Depozitul de Muniție din Vinerea și transportate cu căruța mea în com. Balomir și depozitate la văduva Badiu Stela, unde se mai găseau și 4 arme, care au fost depozitate de Anghel Avram. Pe la 1 august 1948 știu că a venit în comună inginerul de la București și care împreună cu Anghel Avram a cumpărat o cantitate mare de pânză de pe la diferiți cetățeni din comună, dar pe care nu-i știu și la fel nu știu ce urma să facă cu acea pânză. Tot în seara zilei de 1 august 1948 a venit feciorul preotului din com. Acmariu, anume Tiberiu, pe care împreună cu Anghel Avram și inginerul de la București i-am dus la o petrecere în com. Blandiana, jud. Alba, unde au stat circa 3 ore. După acest timp ne-am reîntors, numitul Anghel Avram am auzit spunându-i inginerului și lui Tiberiu că s-a întâlnit cu un sublocotenent sau locotenent din com. Vințu de Jos, jud. Alba, unde făcea serviciul la un depozit de muniție din acea comună, al cărui nume nu-l știu, doar atât am auzit că acesta le-a promis muniție și grenade, care urma ca s-o transporte cu barca pe Mureș de la Vințu de Jos în com. Balomir. Acestea urma să le ridice în momentul când acel ofițer îi va anunța. Inginerul a stat în comună 2 zile, după care a plecat la București, în care interval a plătit lui Bogdan Achim suma de 1.000 lei pentru ca să scoată trotilul din bombe, care a fost scos și ridicat de către inginerul de la București și duse la București, împreună cu cele 10 mine, care au fost ridicate tot de la depozitul de muniție din com. Vinerea, jud. Hunedoara. A doua zi după plecarea inginerului la București, numitul Anghel Avram, Fleșeriu Adrian și Pătruț Remus au fost arestați de către Securitatea Deva, tot atunci s-au mai arestat și învățătorul Anghel Virgil, Adam Domițian, Adam Petru, Bogdan Achim, Chimiș Ioan, pe ultimii până atunci nu i-am știut încă în organizație.

După ce au fost arestați toți cei de mai sus, eu am stat mai mult ascuns prin câmp. Într-una din zile, întâlnindu-mă cu văduva Badiu Stela, spunându-mi armele care au fost depuse de către Anghel Avram la ea și că ar trebui transportate de acolo, eu mergând la numita Badiu Stela, de la care am ridicat un pistol mitralieră automat și un încărcător plin de cartușe și un pistol mic de buzunar, pe care le-am dus acasă. În ziua următoare, aflând că au venit organele Securității să ridice armele, eu atunci am fugit cu acestea pe câmp, unde am stat circa 2 săptămâni ascuns, după care timp am venit acasă și am aflat că tatăl meu era arestat și că nu-i va da drumul până nu se va preda armamentul pe care l-am ridicat de la văduva Badiu Stela. Atunci am predat armele, după care am plecat și a stat mai mult timp ascuns. După această dată eu am stat mai mult ferit, iar în luna noiembrie 1948 a venit la mine Cigmăianu, muncitor, din com. Șibot, jud. Hunedoara, care era urmărit pentru evadare de la închisoare²⁷² pentru atitudine legionară (în prezent decedat la Muntele Mare din 4 martie 1949), care aflase că sunt fugit, propunându-mi să plecăm împreună. De data aceasta eu nu am plecat cu el nicăieri. În ziua de 10 ianuarie 1949 a venit din nou la mine Cigmăianu Ioan, cu care de data aceasta am plecat în com. Vaideei, jud. Hunedoara, unde am stat timp

²⁷² Ioan Cigmăianu evadase din sediul Biroului local de Securitate Cugir, unde se afla arestat, probabil pentru activitatea legionară desfășurată în trecut.

de 10 zile la Borcan Gheorghe, care spunea că este rudenie de-a lui Cigmăianu. După 10 zile, cât am stat la Vaideei, m-am reîntors din nou acasă, unde am stat mai mult tot ascuns, până în ziua de 22 februarie 1949, când a venit din nou la mine, spunându-mi că are pe cineva la Alba Iulia care ne va poate duce la munte, unde vom fi apărați. La acea dată am și plecat cu el la Alba Iulia, la Cristian Mihai, muncitor la C.F.R., care ne-a făcut legătură cu studentul Oargă Ioan și încă cu un elev de la liceu²⁷³, cu care am plecat în com. Galda de Jos, la unul Olteanu²⁷⁴, care era șef de organizație în acea comună și care ne-a îndreptat în com. Benic la unul Dominic²⁷⁵, care ne-a dus mai departe la Laslo Aron, tot din com. Benic, care la rândul lui ne-a trimis la Bolfea Silvestru în com. Întregalde, de unde studentul Oargă Ioan s-a întors acasă. La Bolfea Silvestru am fost predați lui Pascu Cornel, Macavei Traian, Scridon Ioan și Maier Iosif, cu care am plecat în Muntele Mare la cabană.

Aceasta-mi este declarația pe care o dau, susțin și o semnez propriu, nefiind silit de nimeni.

Oprița Gheorghe

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 810, f. 184-185.

70

1949 mai 5. Procesul-verbal al ședinței M.A.I. referitoare la pregătirea „procesului bandelor teroriste din munți”²⁷⁶

Proces-verbal

Astăzi, 5 mai 1949, la București.

Întrunindu-se colectivul format din: tov. ministru Bunaciu Avram, tov. ministru adjunct Jianu Marin, tov. general-locotenent Pintilie Gheorghe, tov. general-maior Nicolschi Alexandru și tov. colonel Dulgheru Mișu, pentru a lua în discuție și a stabili planul de lucru și atribuirea sarcinilor concrete ce revin fiecăruia în vederea pregătirii procesului bandelor teroriste din munți, s-a hotărât următoarele:

1. Studiarea dosarelor și întocmirea unui referat pentru fiecare individ în parte:
 - revine tov. colonel Dulgheru Mișu, care le va supune întregului colectiv.
2. Ancheta propriu-zisă.
 - revine tov. colonel Dulgheru Mișu, cu echipa de anchetatori.
3. Stabilirea indivizilor care vor merge în proces:

²⁷³ Simion Moldovan.

²⁷⁴ Emil Olteanu.

²⁷⁵ Dominic Preja.

²⁷⁶ Documentul a mai fost publicat și în Florica Dobre (coord.), Florian Banu, Camelia Duică, Silviu B. Moldovan, Elis Neagoe-Pleșa, Liviu Țăranu (eds.), „Bande, bandiți și eroi”. *Grupurile de rezistență și Securitatea (1948-1968). Documente*, Editura Enciclopedică, București, 2003, p. 56-57. Am considerat însă a fi utilă editarea lui în acest volum, deoarece printre cei vizați în acest proces se aflau și unii membri ai organizației conduse de maiorul Nicolae Dabija.

- discutarea cu ei revine colectivului, iar responsabilitatea o are tov. ministru Bunaciu Avram.

4. Fixarea martorilor acuzații:

- discutarea cu martorii revine tov. ministru adjunct Jianu Marin și tov. colonel Dulgheru Mișu.

5. Regimul ce urmează a li se aplica:

- Informatori în celule.

- Hrană.

- Pază.

- Problema informatorilor revine tov. ministru adjunct Jianu Marin, restul cade în sarcina tov. colonel Dulgheru Mișu.

6. Întocmirea referatului introductiv:

- revine tov. ministru Bunaciu Avram.

7. Pregătirea apărării și a completului de judecată:

- revine tov. ministru Bunaciu Avram

8. Fixarea localului de judecată:

- revine tov. ministru adjunct Jianu Marin.

9. Studiarea dosarelor existente la Direcțiunea Generală a Securității Poporului va începe în ziua de 6 mai 1949, urmând să se continue cu celelalte de îndată ce vor sosi din provincie.

Drept care am încheiat prezentul proces-verbal.

A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 76, f. 124-125.

71

1949 [ma]. Chestionar cuprinzând întrebările ce urmau să-i fie adresate lui Nicolae Dabija de anchetatorii Direcției a V-a

Dabija Nicolae

Chestionar

1. Care au fost principalele motive care v-au determinat să desfășurați activitate teroristă și informativă?

2. Ce motive de ordin personal v-au stârnit ura împotriva actualului regim democratic din țară?

3. Ce influență au exercitat anumite puteri străine imperialiste asupra desfășurării activității dvs. subversive, teroriste și informative?

4. Prin ce mijloace s-a exercitat această influență a unor puteri străine asupra dvs.?

5. Pe sprijinul căror puteri străine v-ați bizuit în desfășurarea activității dvs. subversive, teroriste și informative?

6. Ce ați făcut pentru a lua legătura cu anumite misiuni ale unor puteri străine în vederea obținerii acestui sprijin?

7. Ce scrisori ați adresat unor anumite misiuni străine, în ce limbă erau ele redactate și care era conținutul lor?
8. Din ce trebuia să fie constituit ajutorul și sprijinul solicitat acestor misiuni străine pentru desfășurarea activității dvs. subversive, teroriste și informative?
9. Ce ați înțeles să oferiți acestor puteri străine în schimbul ajutorului pe care contați că-l veți primi?
10. Ce alte acțiuni ați plănuit pentru viitor în vederea intrării în legătură cu aceste misiuni străine?
11. Ce instrucțiuni cu caracter de activitate informativă i-ați dat lui Nițescu și în ce scop?
12. Când și în ce împrejurări ați redactat aceste instrucțiuni?
13. În ce scop ați urmărit să culegeți informații de ordin politic, militar și economic?
14. Ce corespondență conspirativă cu Nițescu Nicolae ați purtat în baza acestor instrucțiuni?
15. Ce indicative cu caracter conspirativ ați transmis lui Nițescu Nicolae și care era scopul lor?
16. Ce informații v-a transmis Nițescu Nicolae pe baza instrucțiunilor primite?
17. Căror alte persoane ați dat instrucțiuni asemănătoare?
18. Ce instrucțiuni ați dat membrilor organizației teroriste pe care ați condus-o cu privire la culegerea de informații cu caracter militar, politic și economic?
19. Ce scopuri ați urmărit prin constituirea bandei pe care ați condus-o?
20. Ce plan imediat de acțiune avea banda în vederea atingerii scopurilor sale?
21. Cine a alcătuit planul de acțiune și cine urma să conducă executarea lui?
22. Prin ce mijloace urma să realizați atingerea scopurilor propuse?
23. În eventualitatea izbucnirii unui nou conflict, ce plan de acțiune avea banda condusă de dvs.?
24. În ce mod și prin ce mijloace trebuia să se aducă la îndeplinirea și executarea acestui plan?
25. Cine trebuia să conducă executarea acestui plan de acțiune?
26. Când s-a desfășurat atacul asupra Percepției Fiscale din Teiuș?
27. Cine a propus executarea acestui atac?
28. Cum s-a desfășurat atacul și cine a participat la executarea lui?
29. Făcea parte acest atac dintr-un plan general de acțiune al bandei pe care ați condus-o?
30. Ce victime ați provocat în rândurile personalului percepției?
31. Ce sumă de bani ai reușit să jefuiți?
32. Ce destinație avea suma jefuită și ce întrebuințare i-ați dat?
33. Ce alte atacuri plănuise să execute banda dvs. și din a cui inițiativă?
34. Ce scopuri urmărea executarea acestor atacuri teroriste?
35. Ați mai cunoscut și alte persoane din alte organizații subversive?
36. Cine este autorul manifestului intitulat „Proclamația”, pe care urma să-l răspândească banda condusă de dvs.?
37. Prin ce mijloace ați multiplicat acest manifest și în câte exemplare a fost multiplicat?

38. Ce scopuri ați urmărit prin redactarea, multiplicarea și răspândirea acestui manifest?
39. Ce caracter avea acest manifest prin conținutul său?
40. În ce loc și de către cine s-a efectuat multiplicarea manifestului?
41. Cum v-ați procurat mijloacele necesare acestei multiplicări și în ce mod urma să fie răspândit manifestul?
42. La ce dată urma să se realizeze răspândirea manifestelor și cine fixase data răspândirii lor?
43. În ce regiuni și în care localități urmau să fie răspândite manifestele?
44. Ce motive de ordin obiectiv au împiedicat răspândirea manifestelor și în câte exemplare au fost ele multiplicare în vederea răspândirii lor?
45. Era plănuită multiplicarea și răspândirea altor manifeste în afară de cel intitulat „Proclamația” și ce acțiune urma să aibă acesta?
46. Cine este autorul așa zisului „Statut” al bandei pe care ați condus-o?
47. Ce motive v-au determinat să redactați acest „Statut”?
48. Ce scopuri ați urmărit prin alcătuirea acestui „Statut”?
49. Cine este autorul formulei de „jurământ” destinată membrilor bandei condusă de dvs.?
50. Ce motive v-au determinat să redactați această formulă?
51. Ce scopuri ați urmărit prin redactarea acestei formule de jurământ?
52. Când urmau să depună jurământul membrii bandei condusă de dvs.?
53. Ce motive obiective au împiedicat depunerea jurământului de către membrii bandei pe care ați condus-o?
54. Cum ați acționat în Muntele Mare când ați fost împresurați de trupe?

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 1, f. 379-382.

72

1949 mai 5. Autobiografie dată de Nicolae Dabija în anchetă la Direcția a V-a

Declarație

Autobiografie

Subsemnatul Dabija Nicolae, maior în rezervă, născut la 18 aprilie 1907, în orașul Galați, jud. Covurlui, din părinți Dumitru și Ioana, ambii decedați, tatăl de profesie tâmplar, iar mama casnică, de naționalitate și cetățenie română, de religie ortodoxă, căsătorit în anul 1933 cu Florica, născută Angheluță, neavând copii, având ca studii 5 clase de liceu teoretic și absolvent al cursului de completare de la Liceul Militar din Iași, fost ofițer de carieră, cu ultimul grad maior în Cercul Teritorial Arad, trecut în cadrul disponibil la cerere în vara anului 1946, posedând ca avere imobiliară 5 hectare de pământ arabil în Aradul Nou, ca lot „Mihai Viteazul”, întrucât sunt decorat cu acest ordin, soția mea posedând ca avere imobiliară o casă în orașul Brăila, str. Ștefan cel Mare, trimis în judecată sau condamnat nu am fost

niciodată până în prezent, având ultimul domiciliu în orașul Aradul Nou, str. Ana Ipătescu, nr. 25, declar cele ce urmează:

M-am născut la 18 aprilie 1907 în orașul Galați, având ca părinți pe Dumitru și Ioana, ambii decedați, tatăl de profesie tâmplar, iar mama casnică. La vârsta de 9 ani am rămas orfan de tată și ca urmare întreaga mea copilărie și adolescență a fost lipsită de sprijinul material necesar. Am urmat cursul primar la Școala primară de băieți nr. 6 din Galați până în anul 1918, după care am intrat să urmez studiile liceale la Liceul „Vasile Alecsandri” din Galați. În anul 1922 am fost nevoit să întrerup cursurile la Liceul „Vasile Alecsandri” din cauza lipsurilor materiale în care se găsea familia mea la acea dată și să intru funcționar la un birou. Clasele [a] 4-a și [a] 5-a de liceu le-am dat în particular. În anul 1926 am intrat voluntar în armată la Regimentul 13 Infanterie Iași, unde am fost îndemnat de șefii mei ierarhici să mă duc să-mi completez studiile la Liceul Militar din Iași și să intru în școala militară pentru a mă face ofițer.

În anul 1926/1927 am urmat cursurile complementare de la Liceul Militar Iași, având gradul de sergent, iar în toamna anului 1927, în urma concursului pe care l-am dat, am intrat la școala pregătitoare de ofițeri.

Am urmat cursurile școlii pregătitoare de ofițeri din anul 1927 până în anul 1929, când am absolvit-o, fiind clasificat al 41-lea din 186 de candidați.

Carierea de ofițer am făcut-o prin mai multe garnizoane și unități din țară. În gradele de sublocotenent și locotenent am făcut serviciul în garnizoanele Galați, Brăila, Soroca și Chișinău. De la 1 iulie 1929 și până la 1 octombrie 1933 la Regimentul 11 Infanterie Galați, de la 1 octombrie 1933 și până la 10 mai 1934 la Regimentul 38 Infanterie Brăila, de la 10 mai 1934 și până la 1 octombrie 1936 în Regimentul 39 Infanterie Soroca, iar de la 1 octombrie 1936 până la 1 septembrie 1939 la Liceul Militar Chișinău.

În gradul de căpitan am făcut serviciul în Regimentul 4 Grăniceri Deva de la 1 septembrie 1939 până la 15 octombrie 1941, când am plecat pe front. De la această dată am luat parte la campania din răsărit contra Uniunii Sovietice, luând parte la luptele din Peninsula Kerci, 1942, Caucaz, primăvara anului 1943, Cuban, în vara anului 1943, și Pericop, din toamna anului 1943 până la 12 aprilie 1944, când am fost evacuat, fiind rănit.

Tot stagiul pe front, în gradul de căpitan și maior, l-am făcut cu Regimentul 38 Infanterie.

În decursul acestei campanii am fost rănit de două ori. Tot timpul am fost numai comandant de unitate de luptă, iar faptele deosebite de eroism pe care le-am săvârșit au fost citate în trei rânduri pe întreaga armată și o dată pe națiune.

Am fost decorat cu Ordinul „Steaua României” în gradul de cavaler, ofițer și comandor.

Cu Ordinul „Mihai Viteazul” clasa a III-a²⁷⁷, cu „Crucea de Fier”, clasele a II-a, I și „Crucea Germană în Aur”.

²⁷⁷ Raportul special pentru propunerea de decorare cu Ordinul „Mihai Viteazul” clasa a III-a a căpitanului Dabija Nicolae din Regimentul 38 Infanterie, cu nr. 137.306, întocmit de comandantul Diviziei 10 Infanterie, generalul Sava Caracaș, la 9 febr. 1943, avea următorul conținut: „Căpitanul Dabija Nicolae, comandantul Companiei 5 din Regimentul 38 Infanterie, a dovedit, pe timpul debarcării inamice din noaptea de 3/4 febr. 1943 și următoarele 4 zile de luptă, un exemplu înălțător de vitejie, destoinicie și devotament în luptă. În îndeplinirea misiunii de a apăra coasta mării cu compania sa în

Am fost înaintat la gradul de maior în mod excepțional, înaintea promoției mele.

La 23 august 1944 mă găseam la Regimentul 38 Infanterie, luând parte la operațiunile de regrupare ale forțelor române din jurul Bucureștiului. La data de 1 septembrie 1944 am fost internat în spital din cauza răniilor care mi se deschisese, unde îmbolnăvindu-mă de două ori de erizipel la Spitalul Militar din Târgoviște am fost nevoit să stau internat până la 1 decembrie 1944.

De la 1 decembrie 1944 și până la 20 iulie 1946, când am trecut în cadrul disponibil, am făcut serviciul în Regimentul 4 Grăniceri și 10 Grăniceri, neluând parte la campania din vest, ca unul ce aveam aproape 3 ani neîntreruși de stagiul pe front.

După retragerea mea din cadrele active ale armatei m-am stabilit în Aradul Nou, unde m-am ocupat cu cultivarea celor 5 hectare de pământ arabil cu care am fost împroprietărit ca fiind decorat cu Ordinul „Mihai Viteazul”.

Aceasta-mi este declarația pe care o dau, o susțin și semnez propriu, nesilit de nimeni.

București, 5 mai 1949.

Maior în rezervă
Nicolae Dabija

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 13, f. 46-47.

sectorul Iushnaia Ozereika, căpitanul Dabija, rezistând dărz 3 zile și 4 nopți, încercuit de un inamic mult superior ca număr și care a atacat însoțit de numeroase care de luptă, a reușit să neutralizeze și să rețină asupra punctului de sprijin ce comanda focul și forțele inamice și astfel să ușureze înaintarea rezervelor. În timpul atacului, căpitanul Dabija, după 4 zile de încercuire, ia comanda tuturor trupelor și atacând concentric inamicul reușește a-l nimici complet. Este de remarcat că acest înalt spirit de îndeplinire a misiunii până la capăt l-a împrumutat și subalternilor, întrucât peste unul din punctele sale de sprijin inamicul a trecut, distrugându-l în întregime, fără ca un singur om să dea înapoi, iar cele două puncte de sprijin comandate de 2 subalterni au rezistat eroic, sub directul său impuls, timp de 4 zile, trecând apoi la atac cu un elan indescritibil și nimicind pe inamic până la unul. În acțiunea sa, căpitanul Dabija a transformat debarcarea celei mai bune brigăzi sovietice, dotată cu care de luptă americane, într-un eșec total, producându-i: peste 800 sovietici morți, răniți sau prizonieri; 31 care de luptă distruse; 1 șlep cu benzină distrus; 1 șlep cu autoturisme nimicite și peste 40 de ambarcațiuni intacte, de proveniență engleză, capturate. Prin rezistența sa eroică și reacțiunea violentă, căpitanul Dabija a asigurat menținerea întregului front al Caucazului de Sud și în special a Novorossiskului, care în cazul când importanta acțiune a inamicului ar fi reușit, primejduia întregul plan de acțiune al Înaltului Comandament, care se sprijină pe garantarea litoralului până la sacrificiu. Pentru aceste motive și pentru o recompensare binemeritată a înaltelor fapte de arme săvârșite de căpitanul Dabija Nicolae, îl propun la decorarea cu Ordinul «Mihai Viteazul» clasa a III-a” (Arhivele Militare Române, fond Decorații Est, dosar nr. 338, f. 16-17, document primit prin amabilitatea d-nei Florica Dobre, căreia îi mulțumim și pe această cale).

1949 mai 5. Declarație dată în anchetă la Direcția a V-a de Nicolae Dabija
privind întreaga sa activitate anticomunistă

Data în fața noastră azi, 5 mai 1949²⁷⁸.
Căpitan Cosma Alexandru

Declarație

Subsemnatul Dabija Nicolae, maior în rezervă, născut la 18 aprilie 1907, în orașul Galați, județul Covurlui, din părinții Dumitru și Ioana, ambii decedați, de naționalitate și cetățenie română, de religie ortodoxă, căsătorit în anul 1933, cu Florica, născută Angheluță, neavând copii, având ca studii 5 clase de liceu teoretic și absolvent al cursului de completare de la Liceul Militar din Iași, fost ofițer de carieră, cu ultimul grad maior, la Cercul Teritorial Arad, trecut în cadrul disponibil la cerere în vara anului 1946, fiind trecut în rezervă la 9 iulie 1947, posedând ca avere imobiliară 5 ha de pământ arabil în Aradul Nou, ca lot „Mihai Viteazul”, soția mea posedând ca avere imobiliară o casă în orașul Brăila, str. Ștefan cel Mare, trimis în judecată sau condamnat nu am fost niciodată până în prezent, având ultimul domiciliu în Aradul Nou str. Ana Ipătescu nr. 25, declar următoarele:

În primăvara anului 1948, am luat hotărârea de a trece la acțiuni de forță împotriva actualului regim din țară, luând în acest scop decizia de a alcătui și conduce o organizație înarmată în vederea realizării acestui scop. Această hotărâre am luat-o de comun acord cu frații Macavei Traian și Macavei Alexandru, pe primul dintre ei cunoscându-l în primăvara anului 1948 la Arad, în casa camaradului și prietenului meu maior în rezervă Oprean Ioan, din str. Episcopiei nr. 1, iar pe Alexandru Macavei cunoscându-l în aceeași casă câteva luni mai târziu, în octombrie 1948, după ce activitatea mea începuse.

Hotărârea de mai sus am luat-o determinat de faptul că nu eram de acord, după cum nici acum nu sunt, cu transformările și reformele sociale aplicate de actualul regim, nefiind de asemenea de acord cu transformările și reformele aplicate în armată, ceea ce mă determinase ca după apariția legii cadrului disponibil, din vara anului 1946, să părăsesc cadrele active ale armatei, înaintând și cerere în acest sens.

Prevedeam, de asemenea, dezlănțuirea apropiată a unui război între anglo-americieni și Uniunea Sovietică și înțelegeam să lupt din nou împotriva Uniunii Sovietice, așa cum am făcut și în trecut.

La luarea acestei hotărâri au avut o mare influență și emisiunile radiofonice ale posturilor de radio Londra, „Vocea Americii” și Ankara, în care vedeam îndemnuri clare de a trece la acțiuni violente pentru răsturnarea actualului regim din țară. Tocmai din această cauză eram convins că voi putea căpăta oricând sprijin și ajutor american în acțiunile pe care începusem a le plănu.

Hotărâsem împreună cu Traian Macavei să întemeiez, în regiunea Munților Apuseni, o organizație mare înarmată, sub conducerea mea, ai căror membrii trebuiau să fie recrutați de către Traian Macavei din rândurile elementelor dușmănoase față de actualul regim, ca:

²⁷⁸ Autentificarea declarației a fost făcută ulterior, la D.R.S.P. Sibiu.

ofițeri deblocați, funcționari comprimați, chiaburi etc., indiferent de convingerea lor politică, putând fi maniști, legionari sau liberali.

Scopul urmărit de mine prin înființarea unei asemenea organizații înarmate era acela de a trece la acțiuni imediate îndreptate împotriva frunțașilor politici democrați și autorităților din localitățile situate în regiunea Munților Apuseni, prin atacarea și asasinarea frunțașilor locali ai Partidului Muncitoresc Român, ca și prin atacarea și incendierea sediilor autorităților locale, precum și a sediilor Partidului Muncitoresc Român. Totodată urmăream să provoc atentate de cale ferată în acea regiune, aruncări de poduri în aer, incendieri de fabrici și alte acte de sabotaj asemănătoare, pentru a semăna panică în rândurile populației locale și pentru a pregăti o stare de spirit prielnică declanșării unei insurecții armate, pentru răsturnarea actualului regim. Acesta era un scop imediat, care trebuia atins independent de eventualitatea izbucnirii unui nou război.

Pentru aceste eventualități urmăream să execut acțiuni de mai mare amploare prin ocuparea căilor de comunicație din defileurile Mureșului, Someșului, Oltului, Prahovei și chiar în regiunea Vatra Dornei, spre a dezarticula traficul de pe aceste căi de comunicație. În caz de război, plănuiam de asemenea să execut cu membrii organizației mele atacuri de hărțuială împotriva unităților militare ale Armatei Sovietice și Române, precum și atacarea și jefuirea de depozite militare de armament, muniții, echipament, alimente, medicamente etc.

A rămas stabilit ca Macavei Traian să înceapă să recruteze membri pentru organizație, iar eu am plecat la București pentru a lua legătura cu persoane îndreptățite de la Misiunea Americană, spre a cere sprijin bănesc și ajutor în materiale de luptă.

Încă din vara anului 1948, cam prin luna iunie, am început să activez subversiv în colaborare cu Mihai Angheluță, căutând să iau legături cu Misiunea Americană din România. În acest scop, am redactat împreună cu Mihai Angheluță două scrisori în limba franceză prin care în prima scrisoare rugam pe consulul turc, cu care am avut legătura, să dea a doua scrisoare Ambasadei Americane. În această din urmă scrisoare rugam pe Ambasada Americană din București să-mi dea ajutor material în fonduri bănești și materiale de luptă pentru organizația mea.

Tot în acest scop, am încercat să iau legătura cu Misiunea Americană prin domnul general [in] rezervă Petrescu Dumitru, din București, str. Argentina nr. 41, ca unul ce a fost atașat militar la Washington, și-l bănuiam că are legături cu anglo-americanii.

În toamna anului 1948, după ce am avut o consfătuire cu frații Macavei Sandu și Traian, în casa maiorului Oprean Ioan, din Arad, m-am hotărât să trec la organizarea organizației mele înarmate. În acest scop, m-am deplasat, cam pe la mijlocul lunii decembrie 1948, din Arad în județul Alba Iulia [*Alba* – n.n.], regiunea Întregalde. În seara zilei de 16 decembrie 1948, împreună cu frații Macavei Traian și Sandu Macavei, am poposit la sălașul lui Bolfea Silvestru, din comuna Întregalde. După câteva zile am dat ființă organizației mele subversive, care la acea dată se compunea din următorii membri: maior rez. Dabija Nicolae, șef și comandant, Sandu Macavei și Traian Macavei, consilieri, Pascu Cornel, din comuna Benic, Sandu Maxim, Bolfea Silvestru și Iosif²⁷⁹, din comuna Mogoș, ca membri.

Armamentul și munițiile organizației mele a fost strâns de la locuitorii nemulțumiți cu actualul regim, aceștia fiind chiaburii din comunele din regiunea Munților Apuseni.

²⁷⁹ Iosif Clamba.

Recrutarea de noi membri pentru organizația mea se făcea în urma unei propagande dușmănoase regimului, fiind preferați ca membri cei din pătura nemulțumiților, adică chiaburi, funcționari deblocați, militari din rezervă și deblocați.

În numele organizației mele, am redactat o proclamație prin care urmăream să fac agitație în rândul populației pretabile de o insurecție armată contra actualului regim. Această proclamație a fost multiplicată în mai multe exemplare.

Pentru a da un caracter de rigiditate militară în ceea ce privește normele organizatorice, este redactat pentru organizația mea subversivă un așa-zis statut, iar paralel cu acest statut am redactat și formula unui jurământ pe care ceream să-l depună toți membrii organizației.

Fondurile bănești necesare organizației mele urmau să se procure prin jefuirea instituțiilor bancare din regiunea Munților Apuseni, în care scop s-a și dat un atac asupra Percepției din comuna Teiuș, la data de 22 decembrie 1948, și ulterior, după ce luam legătura cu anglo-americanii, de la aceștia.

- De la Percepția din Teiuș s-a jefuit suma de lei 310.000, luând parte la acest atac: Sandu Macavei, Traian Macavei, Sandu Maxim, Pascu Cornel, Iosif din Mogoș și Bolfea Silvestru. Această sumă a fost întrebuințată la procurarea de armament, echipament și materiale de propagandă pentru organizația noastră.

Acțiunile pregătite de organizația mea erau de ordin terorist și trebuiau să se execute prin atentate de cale ferată, atacuri contra membrilor Partidului Muncitoresc Român, contra organelor Securității etc. și urmau să înceapă la ordinele și dispozițiile mele.

La ajungerea mea în regiunea Munților Apuseni, fiind informat de frații Macavei, Pascu Cornel și Sandu Maxim că în această regiune mai sunt fugari și bande organizate, am căutat să iau legătura cu ele. În acest scop, prin luna februarie 1949, Traian Macavei a luat legătura cu Popa Ștefan, din regiunea Benic-Cricău, și urma să mă întâlnesc cu el la 6 martie 1949, însă acest lucru nu s-a mai putut executa din cauza intervenției trupelor de Securitate la 4 martie 1949.

- Am mai intenționat ca după topirea zăpezii să luăm legătura și cu organizațiile subversive din Banat și Munții Neamțului.

- În dimineața zilei de 4 martie 1949, pe la orele 6 dimineața, când mă găseam pe Muntele Mare, am fost surprinși de către trupele de Securitate.

Fiind luați prin surprindere și dezechipați, prima cabană, în care se găseau 6 membri din organizația noastră, a căzut din primul moment în mâinile Securității. În a doua cabană, în care mă găseam eu împreună cu 16 membri din organizație, văzând că este înconjurată de trupele de Securitate, am încercat să ne deschidem drum prin aruncarea de trotil și foc de armă. După câteva minute ne-am despresurat, însă trupele Securității fiind mai numeroase și mai puternic înarmate ne-au copleșit, forțându-ne să abandonăm lupta. Acest lucru a mai fost determinat și prin prinderea a 6 membri din organizația noastră. La această acțiune am luat parte, dirijând toată acțiunea organizației mele și luptând contra trupelor de Securitate cu arma și aruncări de trotil.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu, nesilit de nimeni.

București, 5 mai 1949.

Maior rezervă
Nicolae Dabija

1949 mai 7. Adresă a D.R.S.P Timișoara către D.R.S.P Cluj referitoare la maiorul Ioan Opreanu și legăturile acestuia cu Nicolae Dabija

Direcția Regională a Securității Poporului Timișoara
Nr. 11/6.277

Către
Direcția Regională a Securității Poporului Cluj
Spre știința D.G.S.P.

La telegrama dvs. nr. 5/7.358 din 10 martie 1949, avem onoarea a vă comunica următoarele:

Numitul Opreanu Ioan, domiciliat în Arad, str. Episcopiei, nr. 1, a fost reținut la Serviciul de Securitate Arad și cercetat asupra legăturilor pe care le-a avut cu maiorul Dabija, șeful unei organizații subversive descoperite în Muntele Mare, jud. Turda.

Din cele declarate de susnumitul rezultă că pe Dabija Nicolae l-a cunoscut în școala militară, fiindu-i coleg de pluton, iar mai târziu au fost ambii deblocați, fiind legați oarecum atât prin faptul că se cunoșteau încă din școala militară, cât și prin situația lor creată în urma măsurilor de deblocare [a] unor ofițeri din armată.

Pe plutonierul Iancu l-a cunoscut în anul 1948, luna mai, prin intermediul lui Dabija Nicolae.

Prin luna iunie 1948, maiorul Dabija Nicolae a făcut un chef în comuna Ghioroc, jud. Arad, unde s-a certat cu niște învățători, cu care a avut vii discuții politice, după care a plecat la București, unde s-a refugiat pentru un timp de cca 2 luni, după care s-a reîntors la Arad, unde și-a vândut lucrurile spunând că va pleca din nou la București, întrucât este decorat cu „Mihai Viteazul” și „Crucea de Fier” și se teme să nu fie arestat pentru faptele comise pe teritoriul Uniunii Sovietice în timpul războiului.

Maiorul Dabija Nicolae a propus maiorului Opreanu Ioan să treacă împreună peste frontieră, însă acesta din urmă nu a fost de acord.

Pe la sfârșitul lunii noiembrie 1948, Opreanu Ioan a fost chemat de Dabija Nicolae la el acasă în Aradul Nou, unde i-a spus că a vândut caii, căruța și lucrurile pe care le avea și că pleacă dispărând dintre oameni, fără a-i spune unde se duce.

I-a cerut lui Opreanu Ioan să aibă grijă de soția lui și s-o ajute să vândă lucrurile ce i-au mai rămas.

După plecarea lui Dabija, maiorul Opreanu Ioan a fost vizitat de către plutonierul Iancu, cu domiciliul în comuna Chișineu Criș, jud. Arad, care i-a cerut să-i comunice ceva vești despre Dabija, însă până la această dată nu aflase nimic despre el.

Pe la începutul lunii ianuarie 1949, înainte de Bobotează, s-a prezentat la maiorul Opreanu Ioan din Arad un curier din partea lui Dabija, anume Petre²⁸⁰, care i-a spus că a adus o scrisoare pentru el și una pentru plutonierul Iancu.

Imediat după sosirea curierului la Opreanu acasă a sosit și plutonierul Iancu. În scrisoarea trimisă lui Opreanu maiorul Dabija îi cerea să cumpere cca 10 m de stofă kaki, pe care să o vopsească și să o țină la el, trimitându-i și o sumă de cca 80-100 mii lei.

Opreanu Ioan, după ce a citit scrisoarea, l-a întrebat pe curier unde se află Dabija Nicolae, însă acesta a spus că nu poate să spună, astfel că Opreanu Ioan neștiind unde se află nu a primit banii, spunându-i să nu mai vină pe la el și să-i spună și lui Dabija să-l lase în pace. De la acea dată maiorul Opreanu Ioan nu a primit nici o veste de la Dabija Nicolae.

În scrisoarea adresată lui Iancu, maiorul Dabija îl ruga să-i procure articole de scris, mașină de scris, hârtie, indigo etc. și să-l însoțească pe curier.

Plutonierul Iancu a fost la Opreanu Ioan prin 15 martie 1949, spunându-i că a fost solicitat din partea cuiva să intre într-o organizație de partizani și să activeze, cerându-i sfatul asupra acestui lucru, Opreanu sfătuindu-l să nu se amestece și să nu creadă în astfel de oameni, întrucât aceștia nu sunt decât escroci care caută să-l stoarcă de bani, plutonierul Iancu, și el deblocat, având o stare materială bună, o casă și ceva avere în comuna Chișineu Criș, jud. Arad.

Am luat măsuri ca plutonierul Iancu să fie reținut de către Biroul de Securitate Chișineu Criș și înaintat Serviciului de Securitate Arad pentru a fi cercetat, însă până în prezent acesta nu a apărut în comună, fiind plecat de cca 2 săptămâni la Cluj pentru a-și face o operație.

Din cercetările întreprinse de noi am stabilit că maiorul de rezervă Opreanu Ioan, care lucra în fabrica I.T.A. ca muncitor la secția aspritorie din luna iunie 1948, a mai luat cunoștință de existența organizației de partizani și de la numitul Povicescu Felix, portar, cu domiciliul în Arad, str. Episcop Gr. Comșa, nr. 1, mergând într-o zi la acesta pentru a-i plăti apa și salariul la portar.

La Povicescu se afla Ungureanu Teodor, șeful organizației de partizani din județul Arad, care a fost prezentat de Povicescu lui Opreanu și care a început să spună cum stau lucrurile cu organizația de partizani de sub conducerea generalului Dragalina.

La cele spuse de Ungureanu Teodor, maiorul Opreanu și-a exprimat neîncrederea în reușita organizației de partizani de a răsturna guvernul, arătând că acest lucru este foarte greu de făcut, mai ales când este vorba de lupta împotriva unei armate organizate.

Ungureanu a căutat să-l convingă că organizația are strânse legături cu jandarmii și ofițerii din armată și când va începe răscoala aceștia se vor alătura acțiunii lor, la care Opreanu a răspuns prin cuvintele: „Să vă ajute Dumnezeu”, menționând că el nu se amestecă întrucât este suspectat de pe urma cumnaților săi, care la fel sunt fugiți și au fost cercetați în repetate rânduri pentru faptul că au bătut niște subofițeri.

După această discuție, Ungureanu rămânând numai cu Povicescu Felix, i-a dat acestuia sarcina de a-l verifica pe Opreanu, întrucât la nevoie ar putea să le fie de folos.

După cca 3 zile, Povicescu Felix l-a vizitat pe Opreanu acasă, vorbindu-i despre acțiunile partizanilor din regiunea Oravița, unde aceștia au eliberat din închisoare deținuți politici și că au atacat un tren și ceva depozite cu muniții, la care Opreanu s-a exprimat că nu

²⁸⁰ Petru Cosma.

se va putea câștiga lupta partizanilor, deoarece aceștia nu luptă pentru libertate, ci caută să jefuiască oamenii de bunurile lor, pierzându-și simpatia și sprijinul maselor.

Maiorul Opreanu a luat cunoștință din timp de existența organizației de partizani, fiind solicitat de către maiorul Dabija și plutonierul Iancu de a se încadra și lupta în cadrul organizației și de către Ungureanu Teodor și Povicescu Felix, care de asemenea i-a propus a se încadra în rândurile partizanilor, însă acesta a refuzat de a se amesteca în ambele cazuri, fără însă a denunța pe cei în cauză.

Opreanu urmează a fi cercetat și în cadrul organizației de partizani, încadrându-se ca tăinuitor, urmând a se încheia acte întregului lot.

Se anexează câte un exemplar din fișa personală*.

Locotenent-colonel de Securitate
Ambruș Coloman

Maior de Securitate
Moiș Aurel

[Rezoluție:]

8 mai 1949.

Tov. Beiner va studia și va raporta tov. colonel spre a se lua măsuri pentru reținerea plutonierului Iancu.

Aurel Stănescu

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 24, f. 153-155.

75

1949 mai 7. Autobiografie dată în anchetă la Direcția a V-a de Titus Onea

Dată în fața noastră azi 7 mai 1949.

Vizată spre neschimbare²⁸¹.

Căpitan **Cosma Alexandru**

Declarație

Subsemnatul Onea Titus, de profesie student, anul VI medicină umană Cluj, născut în anul 1925, luna ianuarie, [ziua] 10, în comuna Roșia Montană, jud. Alba, necăsătorit, de naționalitate și cetățenie română, de religie greco-catolică, fiul lui Gherasim, pensionar public, și al Eugeniei, născută Macavei, casnică. Am un frate Remus, de ani 23, student anul IV medicină Cluj, și o soră Ofelia, de ani 22, studentă anul III farmacie Cluj. Serviciul militar l-am satisfăcut în cadrul facultății, având gradul de caporal, fără avere imobiliară, cu ultimul domiciliu în Cluj, str. Anatole France 11.

Declar următoarele:

Am făcut 4 clase primare la Roșia Montană, jud. Alba, iar părinții mei având posibilități m-au trimis la Cluj la Liceul „Gh. Barițiu”, unde am făcut cl. I și [a] II-a. M-am mutat

* Nu se publică din considerente de spațiu.

²⁸¹ Declarația a fost autenticată ulterior, la D.R.S.P. Sibiu.

apoi la Blaj, unde am făcut clasele III-VII, iar clasa a VIII-a la București, la Liceul „Mihai Viteazul”. Bacalaureatul l-am luat la Orăștie. În timpul cât am fost la liceul din Blaj, și anume în anul 1940, am făcut parte din Frăția de Cruce condusă de Pop Cornel.

În anul 1943 m-am înscris la Facultatea de Medicină din Cluj-Sibiu, făcând trei ani la Sibiu, iar doi la Cluj. În anul 1947, fiind solicitat de colegul Golea Ioan, am contribuit și eu cu ceva făină și rufărie pentru ajutarea legionarilor închiși la Aiud. În iunie 1948, văzând că se fac arestări în rândul studenților și dat fiind faptul că am contribuit și eu la ajutarea legionarilor, am căutat să mă ascund, stând până la 20 iulie 1948 la Bucium-Montari, la bunica mea, iar din 20 iulie 1948 până la 20 august 1948 la mama mea, la Baia Mare, iar din 20 august până la 24 octombrie 1948 la mătușa mea, la Satchinez, de unde am plecat la București, unde am stat la Gruber Alexandru, până la 24 februarie 1949, când, împreună cu Cosma Petru, am plecat la Muntele Mare, jud. Turda.

Am luat legătură cu organizația condusă de maiorul Dabija prin Cosma Petru, care m-a căutat la București și mi-a propus să-l însoțesc la Muntele Mare. Prima lui propunere am refuzat-o, iar când Cosma Petru a revenit la București și mi-a repetat propunerea am acceptat-o, la data de 24 februarie 1949 plecând împreună cu el. Am fost determinat să plec de faptul că eram urmărit și Cosma Petru mi-a spus că locul unde se găsea organizația era o ascunzătoare sigură. La Muntele Mare am ajuns în ziua de 26 februarie 1949, găsind acolo pe maiorul deblocat Dabija Nicolae, Macavei Traian și alții. Am fost primit ca și toți ceilalți în organizația condusă de maiorul Dabija. La Muntele Mare am făcut de 5-6 ori santinelă la marginea pădurii, pentru paza organizației.

Am asistat la ședința în care maiorul Dabija a vorbit despre scopurile organizației sale, spunând în esență că acestea sunt recrutarea a cât mai mulți oameni, lupta împotriva regimului și [//] final răsturnarea prin forță a regimului actual.

În ziua de 3 martie 1949 s-a făcut distribuirea armamentului și cu această ocazie am primit o armă Z.B. și 50 cartușe.

Conducătorul organizației înarmate de la Muntele Mare, jud. Turda, era maiorul deblocat Dabija Nicolae, iar ajutor al său îl avea pe Macavei Traian.

Mayorul Dabija a conceput un manifest pe care l-a multiplicat cu ajutorul unei mașini de scris aduse de Cosma Petru. La multiplicarea acestui manifest a fost ajutat de către d-ra Pop Alexandra, care-i dicta.

Pentru viitor se intenționa în primul rând recrutarea de membri, iar după ce s-ar fi ajuns la un număr suficient să se dea atacuri la depozite de muniții și armament pentru aprovizionarea organizației cu astfel de materiale, precum și, la momentul ce s-ar fi socotit oportun, diverse acte de sabotaj.

Scopul final al organizației era răsturnarea actualului regim prin forță.

Organizația și-a procurat fonduri prin atacul dat asupra Percepției din Teiuș.

Prin acțiunea de la 4 martie 1949, dusă de forțele Securității, organizația condusă de maiorul Dabija Nicolae a fost lichidată.

În decursul acțiunii eu am făcut uz de armă, trăgând în direcția în care fugeam 4 cartușe și apoi am aruncat arma și restul de cartușe.

Cu ocazia acțiunii de la 4 martie 1949 au fost împușcați mortal doi ostași și un sergent major din trupele de securitate.

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez propriu și nesilit de nimeni.

București, 7 mai 1949.

Titus Onea

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 122-123.

76

1949 mai 8. Referat întocmit de căpitanul S. Antoniu privind rezultatul cercetărilor efectuate asupra maiorului Nicolae Dabija și modalitățile de continuare a anchetei

8 mai 1949

Referat

Dabija D. Nicolae, maior deblocat, născut la Galați, la 18 aprilie 1907, din părinți Dumitru, tâmplar, și Ioana, casnică, ambii decedați, căsătorit și fără copii, a luat parte la Campania din Est din 1941-1944, fiind decorat cu Ordinul „Mihai Viteazul” și cu „Crucea germană de aur” și fiind citat de 3 ori pe întreaga armată și o dată pe națiune.

La data de 22 martie 1949 a fost arestat în comuna Bistra, jud. Turda, fiind prins printr-o operațiune de capturare în podul unui grajd unde se ascunsese. La arestarea sa a fost găsit înarmat cu armă automată și grenade, dar fiind împresurat n-a putut face uz de ele.

Din cercetările efectuate până în prezent asupra sa, rezultă cele ce urmează:

Dabija Nicolae a cunoscut la Arad, în primăvara anului 1948, pe frații Macavei Traian și Macavei Alexandru, cu care a discutat despre existența unor grupuri teroriste în Munții Apuseni. A luat, împreună cu cei doi frați Macavei, hotărârea de a organiza un grup similar, după ce în prealabil urmau să se intereseze dacă într-adevăr în Munții Apuseni s-au format astfel de grupuri.

Venind la București, la începutul verii anului 1948 (mai-iunie), Dabija Nicolae recrutează pe linia acestei activități subversive pe Nițescu Nicolae, cumnatul său, de asemenea maior deblocat (arestat) și pe o altă rudă a sa prin alianță, Angheluță Mihai (arestat), fost secretar de legație la Ministerul Afacerilor Străine, comprimat.

A încercat în acea epocă să ia legătura cu personalități de la Misiunea Americană din Capitală.

În acest scop, l-a vizitat pe generalul în rezervă Petrescu Dumitru (dispărut), fost atașat militar la Washington, care l-a sfătuit să aștepte pentru moment desfășurarea evenimentelor internaționale.

În același scop, a obținut o întrevedere cu un consul de la Consulatul Turciei din București, Calea Dorobanților, [nr.] 72, al cărui nume nu-l cunoaște, întrevedere obținută sub pretextul solicitării unei vize de intrare în Turcia.

În cursul acestei întrevederi, Dabija Nicolae a înmănat consulului turc 2 scrisori redactate în limba franceză, scrisori la a căror redactare a participat și Angheluță Mihai.

Prima scrisoare era adresată Misiunii Americane, conținutul ei arătând că în țară a luat ființă o organizație subversivă cu scopul de a răsturna prin acțiuni violente actualul regim democratic, solicitând sprijin american în materiale de luptă (arme, muniții, echipament, medicamente) și fonduri.

A doua scrisoare era adresată însuși consulului turc și-l solicita pe acesta să predea prima scrisoare Misiunii Americane. Consulul turc a oprit cele două scrisori, rezervându-și câteva zile pentru răspuns și spunând că va discuta în acest sens cu ministrul plenipotențiar al Turciei din București. Răspunsul urma să fie dat telefonic, printr-o formulă convențională: „actele de viză sunt gata”. Peste câteva zile, Anghelută Mihai a dat un telefon consulului turc și a primit un răspuns negativ: „actele de viză nu sunt gata”.

Tot în vara anului 1948, în timp ce se afla în Capitală, Dabija Nicolae a redactat și a bătut la mașină, în 30 de exemplare, un manifest cu conținut violent antidemocratic, antisovietic și monarhist. Aceste exemplare le-a trimis prin poștă la diferiți ofițeri deblocați și funcționari comprimați, ale căror adrese le-a luat din cartea de telefon.

În același timp, Dabija Nicolae a căutat să intre în Mișcarea Legionară prin intermediul lui Anghelută Mihai, care i-a prezentat un avocat legionar al cărui nume nu și-l amintește. Acest contact n-a avut însă rezultate deoarece respectivul avocat i-a comunicat că în urma arestării lui Nicolae Petrașcu legionarii sunt în derută.

Plecând din nou la Arad în octombrie 1948, Dabija Nicolae s-a întâlnit iar cu frații Macavei, hotărând împreună cu aceștia plecarea în Munții Apuseni și alcătuirea acolo a unui grup terorist. Înainte însă de a pleca în munți, Dabija vine din nou în Capitală, unde îl vizitează încă o dată pe generalul în rezervă Petrescu Dumitru. În cursul acestei vizite, generalul Petrescu Dumitru i-a promis că va lua contact cu persoane de la Misiunea Americană în vederea obținerii unui sprijin american pentru organizație, însă i-a pus lui Dabija condiția ca atât el, cât și oamenii săi, să i se subordoneze, ceea ce Dabija Nicolae a acceptat. De atunci n-a mai avut nici o legătură cu generalul Petrescu Dumitru.

Cu prilejul aceleiași călătorii în Capitală, Dabija a predat cumnatului său, maiorul deblocat Nițescu Nicolae, un formular cuprinzând instrucțiuni asupra culegerii de informații politice, militare și economice în diferite regiuni ale țării, precum și un tabel al tuturor județelor din țară, cuprinzând indicative conspirative ale acestora (ambele aceste documente au fost găsite atât asupra lui Dabija, cât și asupra lui Nicolae Nițescu, la arestarea sa).

La 15 decembrie 1948, Dabija Nicolae, împreună cu frații Macavei, au luat calea munților, construindu-și două cabane întărite pe Muntele Mare, în regiunea Munților Apuseni, în apropiere de localitatea Câmpeni. Astfel, banda teroristă condusă de Dabija Nicolae, inițiată și organizată de către acesta și frații Macavei, a ajuns să aibă un efectiv de 24 membri. Ea avea ca scop răsturnarea prin violență a regimului democratic din țara noastră, iar în vederea atingerii acestui scop erau plănuite atentate de cale ferată simultane în defileurile Mureșului, Someșului, Oltului, Prahovei și Vatra Dornei, asasinat asupra frunțașilor PMR din regiunea unde activa banda, atacarea organelor de Securitate, precum și a autorităților publice locale.

Pentru eventualitatea izbucnirii unui război între anglo-americani și Uniunea Sovietică, banda își propusese să ocupe defileurile Mureșului și Someșului, spre a paraliza orice comunicație prin ele.

Procurarea de fonduri urma să se facă prin atacarea instituțiilor bancare și fiscale.

În ziua de 22 decembrie 1948, Dabija Nicolae, împreună cu frații Macavei și alți trei membri ai bandei, au atacat înarmați Percepția Fiscală din Teiuș, jefuind-o de suma de 310.000 lei și rănind grav cu acest prilej pe perceptorul care le-a opus rezistență.

Cu ajutorul unui curier trimis în Capitală, banda și-a procurat o mașină de scris, precum și hârtie, cumpărate la București de maiorul deblocat Nițescu Nicolae. Cu ajutorul

acestor materiale, Dabija a redactat în cabanele de pe Muntele Mare o așa numită „Proclamație” în numele bandei sale, pe care o intitulase pompos „Frontul Apărării Naționale – Corpul de Haiduci”. Această „Proclamație” a fost scrisă la mașină în cca 500 exemplare care însă n-au putut fi răspândite, deoarece au intervenit operațiunile de capturare a bandei. Aceste manifeste, cu un violent conținut antidemocratic, antisovietic și monarhist, au fost găsite în cabane cu prilejul operațiilor.

De asemenea, Dabija redactase un „Statut” al organizației, care avea un pronunțat caracter militar, atât prin rigiditatea disciplinei impuse membrilor, cât și prin sistemul de organizare a bandei. Totodată, el redactase și un formular de jurământ pentru membrii bandei sale.

Tot în Capitală s-au comandat, prin maiorul deblocat Nițescu Nicolae, una sută percutoare pentru mine detonante, care însă n-au fost expediate de către acesta la Muntele Mare (50 dintre acestea au fost găsite la atelierul unde fuseseră comandate).

În ziua de 4 martie 1949, membrii bandei urmau să depună în mod solemn jurământul în fața lui Dabija, dar în dimineața aceleiași zile cele două cabane au fost atacate de trupele de Securitate. Cu prilejul luptelor ce s-au dat, au fost uciși 7 bandiți, fiind de asemenea victime și în rândul trupelor Securității (un subofițer și doi soldați morți, precum și patru soldați răniți). Dabija Nicolae a reușit să părăsească locul luptei, după ce a tras în tot timpul acestor lupte în trupele de Securitate, continuând apoi să rătăcească prin munți până în ziua de 22 martie 1949, când a fost arestat.

Banda lui Dabija a fost lichidată, 7 bandiți fiind uciși, 16 arestați și unul urmărit.

A fost capturat următorul armament aparținând bandei:

1. 6 arme război
2. 3 pistoale mitraliere
3. 4 pistoale calibru 9 [m/m] lung, cu 157 cartușe
4. 1 pistol automat rusesc, cu 71 cartușe
5. Una armă Z.B., cu 35 gloanțe
6. Un pistol rachetă
7. 5 grenade
8. 238 cartușe
9. Trotil și fitil

În declarațiile sale, Dabija Nicolae indică pe frații Macavei Traian și Macavei Alexandru ca principali inspiratori și inițiatori ai bandei teroriste pe care el însuși a condus-o.

Pe de altă parte, Dabija Nicolae încearcă să prezinte activitatea sa teroristă ca având un caracter „național-patriotic”, colorând în această nuanță toate acțiunile sale criminale.

Este necesară înlăturarea acestor tendințe manifestate de Dabija Nicolae în declarațiile sale.

De asemenea, este necesar ca Dabija Nicolae să arate limpede că motivul principal care l-a determinat să treacă la activitatea sa teroristă și criminală este ura sa înverșunată împotriva regimului democratic al țării.

Căpitan de Securitate

S. Antoniu

1949 mai 8. Declarație dată în anchetă la București de Alexandru Maxim privind întreaga sa activitate din anii 1948-1949

Dată în fața noastră azi 8 mai 1949
și vizată de noi spre neschimbare²⁸².
Căpitan **Cosma Alexandru**

Declarație

Subsemnatul Maxim Alexandru, născut în comuna Ulmeni-Pământeni, jud. Ilfov, la data de 22 martie 1926, fiul lui Constantin, de profesie grădinar la ferma Ciorani – Prahova, și al Alexandrinei, casnică. Mai am încă 2 frați, și anume: Virgil, de ani 27, care a fost condamnat în anul 1942 la 25 ani muncă silnică pentru activitate subversivă legionară și se găsește deus la Penitenciarul Târgșorul Nou, Ioan de 25 ani, de profesie agricultor la ferma Ciorani, jud. Prahova.

Posed două clase liceu comercial, cu situația militară nesatisfăcută din cauză că nu m-am prezentat la încorporarea contingentului meu, necăsătorit, fără profesie, fără avere imobiliară, în judecată am fost trimis și am fost condamnat în lipsă la 2 luni închisoare pentru pescuitul cu material exploziv, cu ultimul domiciliu stabil în comuna Sălciile, jud. Prahova, declar următoarele:

Până la vârsta de 11 ani am urmat școala primară din comuna Ciorani – Prahova și două clase la liceul comercial la Mizil, din jud. Buzău. Între anii 1940 și 1948 am lucrat în diferite localități, ca com. Drăgănești – Prahova, Ploiești, Aiud, comuna Galda de Jos, jud. Alba.

Pe data de 1 mai 1948 am cunoscut pe studentul Nicu Marin, care mi-a spus că face parte dintr-o organizație subversivă manistă și mi-a fixat [*o întâlnire*] pe data de 1 mai 1948 la București, strada Fabrica de Pâine, nr. 43, pentru a discuta intrarea mea în această organizație. Prezentându-mă [*la*] data fixată la Nicu Marin la București mi-a făcut legătură cu studentul Radu Ionescu de pe strada Viitorului nr. 44, care mi-a spus că ei au o organizație subversivă manistă în București și că au legătură cu anglo-americanii și că ei caută să întindă această organizație și în alte părți ale țării.

Scopul apropiat al acestei organizații subversive este de a pregăti oameni, de a-i înarma pentru ca la momentul oportun să intervină la schimbarea regimului actual prin violență.

Totodată, mi-a dat și sarcini ca la înapoierea mea în comuna mea să încep a organiza un grup de 10 sau 15 oameni, urmând ca în ziua de 4 iunie să mă întâlnesc iarăși cu el pentru a-i raporta rezultatul. În ziua de 4 iunie m-am întâlnit iarăși la București cu Radu Ionescu, i-am raportat de activitatea mea și prin el am făcut cunoștință cu un tânăr despre care am aflat mai târziu că îl cheamă Robu Ioan, din partea acestora am primit însărcinarea

²⁸² Declarația a fost vizată ulterior, la D.R.S.P. Sibiu.

de a mă deplasa la Cluj pentru a preda două scrisori studentului Pompiliu Șelmereanu, din strada Victor Babeș, nr. 14.

Semnul de recunoaștere la redarea scrisorilor era arătarea unei monede vechi de metal de 100 lei cu capul lui Mihai. Am predat cele două scrisori și m-am întors la București, raportând executarea ordinelor lui Radu Ionescu și de acolo m-am întors înapoi în comuna mea.

În 17 iunie 1948 am plecat din comuna mea din cauză că mi-a fost demascată activitatea mea subversivă și am venit în Ardeal și stabilindu-mă în jud. Alba, în comuna Galda de Jos, unde am făcut cunoștință cu Suciu Nicolae, preot greco-catolic, căruia i-am spus de existența organizației și care a plecat la București și a luat legătura cu Radu Ionescu și Robu Ioan.

Începând din luna august 1948 și până în 8 martie 1949, data arestării mele, am depus o activitate mai pronunțată, luând legătură în acest sens și cu membrii organizației subversive legionare, ca Popa Ștefan, zis Bratu, precum și cu elemente provenite din [rândurile] armatei antonesciene, ca maiorul Dabija și Scridon Ioan, fost plutonier major.

Împreună cu cei menționați mai sus, oarecum și cu alții, am trecut la recrutarea membrilor din rândurile maniștilor, legionarilor, a elementelor epurate din rândurile armatei, precum și din rândurile chiaburilor satelor, dând celor recrutați ordin de procurare de armament și muniție, eu personal dispuneam de un pistol Parabellum. Pentru procurarea de fonduri pentru întreținerea noastră și intensificarea propagandei contra regimului, am plănuit jefuirea unui brigadier din comuna Întregalde care manipula salariile muncitorilor pădurari, jefuirea Percepției din Benic și jefuirea Percepției din Teiuș.

Primele două planuri au fost abandonate din diferite motive, iar în seara zilei de 23 decembrie 1948, subsemnatul, împreună cu Dabija Nicolae, Pascu Cornel și frații Macavei, am atacat Percepția fiscală din Teiuș, unde s-a făcut uz de armă, rănind grav pe percepător și jefuind suma de 310.000 lei, care sumă a fost folosită pentru scopul organizației subversive.

În luna februarie 1949, pentru a ușura munca organizației subversive din comuna Mihail, jud. Alba, am pregătit răpirea sau asasinarea lui Uscă Nicolae, element democrat din acea comună, însă această acțiune nu ne-a reușit din motive că cel în cauză nu a trecut [pe] la locul așteptat.

Menționez că scopul apropiat al organizației subversive din care făceam și eu parte era de a recruta aderenți din rândurile maniștilor și legionarilor, a elementelor îndepărtate din armată din rândurile chiaburilor, înarmarea acestora și pregătirea acestora ca într-un eventual conflict armat între Republica Populară Română și anglo-americani să treacă la acte de sabotaj, ca: ocuparea instituțiilor de stat, arestarea membrilor organizațiilor democratice și tăierea firelor de telefoane.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu, nesilit de nimeni.

București, 8 mai 1949.

Maxim Alexandru

A.M.J., D.I.M., fond Penal, dosar nr. 328, vol. 1, f. 15-17.

1949 mai 8. Referat întocmit de Direcția a V-a privind rezultatul cercetărilor efectuate asupra lui Ioan Scridon

8 mai 1949

Referat

Scridon Ioan, născut la 18 februarie 1922, în comuna Măhăceni, jud. Turda, fiul lui Dumitru și Rafila, plugari, posesori a 3 jugăre de pământ, fost plutonier de jandarmi, deblocat la 1 martie 1948. Se ocupă cu plugăria de la această dată, muncind la socrul său, în comuna Benic, jud. Alba, unde este căsătorit, are un copil și unde domiciliază în prezent. Nu posedă nici un fel de avere personală, judecat și condamnat nu a mai fost, fost membru P.M.R.

A fost arestat împreună cu Sandu Maxim și alții în urma operației efectuate de organele Securității, de la Muntele Capra, care s-a soldat cu împușcarea altor membri ai bandeii, ca: Pascu Cornel, Popa Ștefan și Moldovan Nicolae.

Activitatea desfășurată:

A făcut parte din organizația subversivă național-tărănistă, din septembrie 1948 până în momentul arestării, fiind recrutat de studentul Pascu Cornel (împușcat).

A plătit cotizații în bani și în natură, participând la ședințele organizatorice.

Împreună cu Pascu Cornel, căruia i-a fost ajutor, a organizat mai multe comune în jud. Alba, strângând cotizații de la membri și instigând populația.

A recrutat membri noi și a făcut legătura între alte organizații subversive, în calitate de „controlor al organizațiilor din sate”, titlu pe care și l-a dat singur.

A condus în mai multe rânduri diferite persoane urmărite de Securitate, în munte.

A mijlocit transportarea, furnizarea alimentelor și materialelor necesare bandeii din munți.

A participat efectiv la două lupte (Muntele Mare și Capra), împotriva organelor Securității.

Scăpând din prima luptă (Muntele Mare), a încercat să reorganizeze membrii nearestați și să ia legătura cu Șușman Leon, pentru a intra în banda acestuia.

Ce recunoaște:

Recunoaște toate cele menționate mai sus, mai puțin participarea lui efectivă la luptele împotriva organelor Securității.

Aprecieri asupra anchetei dusă până în prezent:

Dosarul e incomplet, întrucât nu are decât o declarație, cu multe confuzii, inexactități și necompletă, ca fapte.

De asemenea, sunt expresii care nu pot apărea în dosar.

Ancheta nu este terminată, susnumitul nerecunoscând participarea lui efectivă la lupte.

Locotenent de Securitate
Mateescu Emil

1949 mai 8. Referat întocmit de locotenentul Cristian T. Petrache
din Direcția a V-a cuprinzând activitatea lui Silvestru Bolfea și
propunerea de a fi folosit ca martor în proces

8 mai 1949

Referat

Din cercetarea dosarului numitului Bolfea Silvestru, reținut la 7 martie 1949, rezultă următoarele:

Născut în anul 1899, luna septembrie, ziua 15, în comuna Întregalde, jud. Alba, fiul lui Ion și Sanfloarea, recăsătorit cu Varvara, născută Hațeganu, de ani 37, fără copii, de profesiune agricultor, cu ultimul domiciliu în comuna Întregalde, cătunul Modolești, jud. Alba, are 4 clase primare, a satisfăcut serviciul militar la Cercul de Recrutare Alba, cont. 1921, cu gradul de soldat, are 12 jugăre de pământ și case de locuit.

În trecut n-a făcut politică, în 1945 s-a înscris în P.C.R., iar în 1948 a fost exclus. Judecat, condamnat n-a mai fost.

Din declarațiile sale date la D.R.S. Sibiu reiese că: în luna noiembrie 1948 au venit la el acasă frații Macavei cu un maior din Timișoara și Pascu Cornel, pe care îl cunoștea mai demult, au dormit la el trei nopți, în care timp i-au spus că ei se duc la Muntele Mare, că fac parte dintr-o organizație subversivă de-a lui Maniu și că au de gând să grupeze în jurul lor un număr de 1.000 persoane, cu care apoi din munte să coboare la 1 aprilie 1949 prin comune, să pună mâna pe instituțiile publice, să împuște pe comuniști și să răstoarne actualul regim. Lui personal i-a spus să organizeze în comuna Întregalde oameni pentru această organizație și să aștepte în comună ordinele lor din munte; iar când cei din munte vor da semnalul să pornească și ei la atac. Cei care veniseră la el aveau arme automate și i-au cerut și lui să-și procure arme.

În declarații recunoaște că după plecarea celor ce venise la el, stabilindu-se ca el să se ocupe de organizarea din comuna Întregalde, s-a întâlnit cu Ilie Simion, Marian Victor și Onea Florian, cărora le-a spus tot ce știa el despre organizația subversivă, iar aceștia au fost de acord.

Prin luna decembrie 1948 a plecat cu numitul Pascu Cornel în comuna Teiuș pentru a studia topografia percepției din această comună, pentru ca mai târziu s-o atace și s-o jefuiască.

După verificare s-au întors la el acasă, unde au găsit pe frații Macavei, Sandu Maxim, maiorul Dabija și un soldat dezertor²⁸³, originar din comuna Ponor, jud. Alba.

A doua noapte toți cei amintiți mai sus au făcut spargerea la percepția din comuna Teiuș, omorând pe perceptor și luând din casierie suma de 310.000 lei. După furt s-au întors din nou tot la el acasă, i-au dat lui 15.000 lei ca să nu spună nimic și pentru a cumpăra

²⁸³ Este vorba de Iosif Clamba, care era însă originar din com. Mogoș.

alimente cu care să-i ospăteze când vor mai veni pe la el. Restul de bani i-a luat Macavei Traian, care a plecat la Muntele Mare împreună cu ceilalți membri ai bandei.

La 1 februarie 1949 au venit la el din munte din nou: Macavei Alexandru, Pascu Cornel, maiorul din Timișoara și dezertorul, întrebându-l ce a realizat în privința recrutărilor de membri în organizație. El i-a încunostințat despre ce realizase. Mai recunoaște că considerându-se conducător al organizației din comuna Întregalde a convocat al el acasă de trei ori pe numiții Ilie Simion, Marian Victor și Onea Florian, punându-i în curent cu scopul organizației și arătându-le de fiecare dată misiunea lor, spunându-le că la 1 aprilie 1949 anglo-americanii vor începe războiul iar ei vor trebui să atace: Serviciul Județean de Securitate Alba, Județeană P.M.R., instalațiile P.T.T. și Poșta, precum și gările de importanță din județ (gara Teiuș, Coșlariu, Alba Iulia), să arunce în aer toate podurile de pe șosele și de pe C.F.R., să atace Batalionul din Câmpeni pentru a procura arme și muniții.

A făcut propagandă printre oameni că frații Macavei și Pascu Cornel vor chema la munte sus pe șefii de organizații din comune, pentru a-i instrui, urmând apoi ca ei să coboare și la rândul lor să-i instruiască pe cei în subordine. Declară că oamenii din subordinea sale au refuzat să primească.

În ziua de 28 februarie 1949 au venit la el noaptea, la orele 24, Pascu Cornel, Macavei Traian, Spiridon [*Scridon* – n.n.] și Maier, cu încă 13 inși, întrebându-l despre persoanele care pleacă în munte. El a răspuns că s-a hotărât doar o femeie, Buțuțui Viorica, care trăia în concubinaj cu Pascu Cornel.

Are cunoștințe de toate cele făcute de bandiții din munte, arătând că pentru a nu-i divulga bandiții îi promisese că atunci când vor reuși să schimbe regimul îl vor pune primar în comună.

Lipsuri: Stând de vorbă cu susnumitul în scopul caracterizării, îmi spune că posedă 15 jugăre de pământ și un jugăr și jumătate pădure, că are o casă cu o cameră mare și o bucătărie de vară, unde locuiește el, soția, două surori și un cumnat, toți laolaltă, are doi boi, o vacă și 16 oi, dar că cele 12 jugăre de pământ, precum și pădurea sunt proprietatea nu numai a lui, ci și a celor două surori. Cu casa este situat la cca 5 km afară din comună, în pădure, că Pascu Cornel a venit la el și i-a spus că vrea să se întâlnească din când în când în casa lui cu femeia Buțuțui Victoria [*Viorica* – n.n.] pentru că aici nu i-ar fi văzut nimeni, iar mai târziu Pascu Cornel i-a adus și bandiții.

Din P.C.R. bănuiește numai că a fost exclus, pentru că i-a spus secretarului de celulă că el e departe de locul unde se țin ședințele și că nu mai poate activa.

Ne mai spune că atunci când a fost cu Pascu Cornel pentru a studia topografia Percepției din Teiuș el a mers în târg pentru că avea treabă, s-a dus numai Pascu Cornel, care îi spusese că o să facă planul că schimbă o mie de lei. N-a luat parte la atacul asupra percepției. A știut însă totul despre pregătirea atacului și felul cum s-a produs din spusele lui Pascu Cornel și a celorlalți. Susține în plus că receptorul nu e mort și că l-a întâlnit după atac.

La el acasă susține că a ținut o singură ședință cu Ilie Simion, Marian Victor și Onea Florian, n-a mers niciodată în bandă, recunoaște că a fost gazda bandelor.

Față de cele constatate credem că ar putea fi folosit mai bine ca martor. Nu poate fi considerat chiabur.

Locotenent de Securitate

Cristian T. Petrache

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 20, f. 7-9.

80

1949 mai 8. Referat întocmit de Direcția a V-a privind rezultatul cercetărilor efectuate asupra lui Titus Onea

8 mai 1949

Referat

Onea Titus, student anul VI la Facultatea de Medicină Umană Cluj, născut în anul 1925, luna ianuarie, ziua 10, în comuna Roșia Montană, jud. Alba, fiul lui Gherasim, fost subinginer la minele de aur din localitate, în prezent pensionar, și al Eugeniei, casnică. Ca avere mobilă și imobilă, posedă o clădire în Cluj, str. Anatolie France, nr. 11, o clădire în comuna Roșia Montană și 4 ha pământ.

Tatăl său în trecut n-a făcut politică, în prezent membru P.M.R. Mama sa [este] fără apartenență politică. Susnumitul a satisfăcut serviciul militar în cadrul Facultății de Medicină Umană, domiciliat în str. Anatolie France, nr. 11, Cluj.

Onea Titus a intrat în Mișcarea Legionară în anul 1940, făcând parte din frăția de cruce de la Liceul de băieți din Vlașca²⁸⁴. În anul 1942, a fost judecat pentru activitate subversivă legionară și, din lipsă de dovezi, a fost achitat.

La 4 martie 1949 a fost capturat de către organele Securității de pe Muntele Mare, jud. Alba, după mai multe schimburi de focuri între membrii bandei și organele Securității.

I se pune în sarcină că a tras în trupele Securității în momentul operațiilor de pe Muntele Mare.

Din cercetarea sa rezultă că, fiind urmărit de organele de Securitate Cluj pentru activitate subversivă, dusă în cadrul Facultății de Medicină Umană din Cluj, în luna iunie 1940 [1948 – n.n.], susnumitul a părăsit Clujul, simțindu-se urmărit pentru activitate legionară, și datorită acestui fapt s-a retras în comuna natală, Roșia Montană.

În această comună a luat contact cu unchiul său, Macavei Traian, legionar, și Macavei Alexandru. Pe când se afla la domiciliul lui Macavei Traian, au fost surprinși în casa acestuia de către organele Securității. Cu această ocazie, Macavei Traian a tras cu arma de vânătoare, rănind 4 persoane, după care au reușit să fugă în diferite direcții, el fugind în București, la un văr al unchiului său, pe str. Olteniței, nr. 11.

În ziua de 20 ianuarie 1949 s-a întâlnit în București cu Cosma Petru, originar din comuna sa natală, care i-a spus că face parte dintr-o bandă teroristă ce se află ascunsă în Muntele Mare, jud. Alba, condusă de maiorul deblocat Dabija Nicolae, în același timp făcându-i propunerea să se încadreze și el în această bandă. Cosma Petru venise la București cu misiunea de a cumpăra diferite obiecte de îmbrăcăminte necesare bandei și pentru confecționarea a 100 percutoare.

²⁸⁴ Este vorba de o eroare, Titus Onea fiind membru al F.D.C. din cadrul Liceului de Băieți „Sf. Vasile” din Blaj.

În jurul datei de 26 februarie, Onea Titus, însoțit de Coma Petru, au sosit în Muntele Mare, unde se găsea sediul bandei. Acolo a găsit de față pe următorii: maiorul Dabija Nicolae, Macavei Traian, Macavei Alexandru, Pascu Cornel, Scridon Ioan, familia Maier, compusă din el și soția, Ihuț Traian, Ihuț Avram, Clamba Iosif și d-ra Pop Alexandra.

În ziua de 3 martie s-a făcut repartitia armamentului disponibil:

Maiorul Dabija, armă cu 60 cartușe

Macavei Traian, pistol mitralieră german cu 3 încărcătoare

Macavei Alexandru, armă automată rusă, restul bandei având arme și câte 50 cartușe de persoană. De la această dată, susnumitul a devenit membru al bandei teroriste.

În bandă n-a deținut un rol important. El a tras 50 cartușe cu arma Z.B. în trupele Securității, în momentul operațiilor.

Nu rezultă din cercetări ce activitate de viitor avea plănuită banda, precum nici ce misiune a deținut în cadrul bandei teroriste condusă de maiorul Dabija.

De asemenea, este necesar să arate ce instrucțiuni i s-au dat pentru acțiunile ce urmau în viitor.

Sublocotenent de Securitate

Staicu Tudor

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 921, vol. 9, f. 140-141.

81

1949 mai 8. Referat întocmit de Direcția a V-a referitor la rezultatul cercetărilor privindu-l pe Ionel Robu

8 mai 1949

Referat

Ion Robu este născut la Timișoara la 22 martie 1922, tatăl este mort, mama sa a fost bucătăreasă, este student în anul IV al Facultății de Științe Juridico-Administrative, fost funcționar la I.N.C.O.P. Înscris ca membru T.U.N.Ț. în ianuarie 1946. În martie 1947 este ales secretar general al Centrului Universitar București T.U.N.Ț.

La 5 mai 1947 este arestat și reținut la Craiova până la 31 decembrie 1947.

A fost arestat la 13 februarie 1949, ca unul ce căuta persoane ce intenționau să părăsească țara, punându-le în legătură cu numitul Hanusek Victor (arestat), care urma să le înlesnească mai departe trecerea clandestină peste frontieră.

I se pun în sarcină următoarele fapte:

A trecut la reorganizarea ilegală a T.U.N.Ț. în București, a încercat să-l organizeze la Cluj, a pornit la reorganizarea tineretului național țărănesc în Sectorul II Negru la Oltenița, la Buzău.

A cerut directive printr-o scrisoare trimisă lui Niculescu-Buzești.

A căutat legături superioare și a obținut asemenea legături prin avocatul Heul Emanoil (arestat). Aceste legături erau făcute de Bărbuș Ion (arestat), Staicu Gheorghe (arestat).

Împreună cu Radu Ionescu (arestat), hotărăște trimiterea lui Alexandru Maxim (arestat) la Cluj pentru a lua legătura cu Pompiliu Șelmereanu (arestat), în scop de a organiza T.U.N.Ț. Cluj și apoi de a organiza nuclee T.U.N.Ț. în județul Hunedoara.

În august 1948 află de la Radu Ionescu că Alexandru Maxim a găsit în județul Alba pe preotul greco-catolic Suciu Nicolae (arestat) în comuna Întregalde, care ar avea o organizație subversivă și caută legătură la București.

Robu a dat instrucțiuni lui Radu Ionescu să cheme la București pe Alexandru Maxim și preotul Suciu.

La întrevvedere care a avut loc în casa lui Radu Ionescu în septembrie 1948, de față cu Radu Ionescu, Alexandru Maxim și Dan Cruceanu, a dat dispoziții de organizare pe linie de P.N.Ț. în județul Alba.

Organizarea trebuia făcută pe comune, cu un număr restrâns de oameni, fost P.N.Ț. În mod excepțional se vor primi și foști liberali.

Nu se vor întreprinde nici un fel de acțiuni, ca: manifeste, inscripții, atacuri, pentru a nu trezi vigilența autorităților.

Organizația din județul Alba va fi subordonată în mod strict conducerii de la București.

În octombrie 1948, aflând de la Sandu Maxim că Suciu, care fusese numit șeful județului Alba, ținea legătura cu legionarii și anunțase o fuziune P.N.Ț.-legionară, Robu pleacă la fața locului pentru a ridica de la conducere pe Suciu și a dezminți cele spuse de acesta.

Ține 5 ședințe în diferite comune din județul Alba, unde precizează caracterul P.N.Ț.-ist al organizației, dezmințe orice legătură cu legionarii, dă dispoziții pentru colectare de cereale și armament, care vor fi întrebuințate în momentul trecerii la acțiune. Acest moment trebuie să coincidă cu declanșarea războiului dintre marile puteri.

Află de Sandu Maxim că acesta intenționează ca împreună cu frații Macavei să treacă la atacuri banditești pentru a-și procura fonduri.

Poziția lui Robu în anchetă.

Robu are o inteligență destul de vie, ordonată, hotărât să-și asume răspunderea pentru faptele sale.

Recunoaște tot ce i se pune în sarcină. Accentuează pe următoarele puncte:

Este anti-legionar, acțiunea sa avea ca scop între altele să-și creeze o platformă împotriva grupului Bărbuș, care era filo-legionar.

Tot pe această linie a scos de la conducere pe Suciu.

Prezintă toată activitatea lui [ca] o activitate pur politică, fără legătură vrută sau știută de el cu bandele.

A cerut lui Alexandru Maxim să nu întreprindă nici un atac banditesc.

Afirmațiile sale sunt coroborate cu ale celor reținuți în cauză.

Căpitan de Securitate
Răzvan Sergiu

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 2, f. 273-275.

1949 mai 8. Referat întocmit Direcția a V-a asupra întregii activități
a lui Alexandru Maxim

8 mai 1949

Referat

Maxim Alexandru, fără profesie, născut la data de 22 martie 1926, în comuna Ciorani – Prahova, fiul lui Constantin, horticultor la Ferma Camerei Agricole din comuna Ciorani, și al Alexandrinei, casnică, necăsătorit, absolvent a 2 clase secundare, cu serviciul militar nesatisfăcut, fără avere, în trecut nu a făcut politică, în prezent înscris în Frontul Plugarilor, fost condamnat la 2 luni închisoare pentru delictul de pescuit fără autorizație legală cu explozivi, pedeapsă ce nu a executat-o.

Susnumitul, în luna mai 1948, se întâlnește cu colegul său Nicu Marin (arestat), student la Academia Comercială din București, care-i confiază că face parte dintr-o organizație subversivă de nuanță național-țărănistă și la 21 mai 1948 îl pune în legătură cu Radu Ionescu (arestat), student și el la Academia Comercială, la locuința căruia toți trei au discutat despre organizația subversivă, stabilind a doua întâlnire la data de 4 iunie 1948, când Maxim urma să primească o misiune.

La data fixată, Maxim Alexandru se prezintă la Radu Ionescu, care împreună cu Robu Ioan (arestat) îl trimite la Cluj cu două scrisori către studentul Pompiliu Șelmereanu (arestat). După ce înmânează scrisorile lui Pompiliu Șelmereanu, trece în comuna Galda de Jos, unde în anul 1947 fusese angajat ca servitor la notarul pensionar Hulea Aurel și cu care ocazie cunoscuse mai multă lume din comună, printre care și pe Trif Milinton și Picoș Florian, ambii arestați, Trif Milinton îl însărcinează să-i procure niște dinamită pentru Horia Lupu de la Bucium-Montari.

De la Galda de Jos se înapoiază la București și îi raportează lui Radu Ionescu modul cum și-a executat misiunea.

Înapoiindu-se de la București în satul său natal și auzind că este urmărit pentru a-și ispăși pedeapsa de două luni închisoare la care fusese condamnat, fuge de acasă, adăpostindu-se în comunele Piuș-Pietrii – Ialomița și Hârșova – Constanța, din acesta din urmă procurându-și și dinamita solicitată de Trif Milinton.

De aici se deplasează din nou la Galda de Jos, la Trif Milinton, ducându-i și dinamita pe care i-a cerut-o. Cu această ocazie, Trif Milinton i-a vorbit despre Macavei, spunându-i că acesta în momentul când s-au prezentat autoritățile pentru a-i lua în primire mina sa a tras cu arma, după care a fugit, părăsindu-și domiciliul.

În casă la Trif Milinton [7] cunoaște pe preotul Suciu²⁸⁵, din comuna Întregalde, căruia îi vorbește despre legăturile lui cu Radu Ionescu la București. După discuția avută, preotul Suciu îl ia la el acasă, solicitându-i să-l pună și pe el în legătură cu Radu Ionescu, lucru pe care îl face și după care preotul Suciu trece la constituirea de organizații subversive în comunele: Întregalde, prin Mihai Florinc, în cătunul Ghioncani, din aceeași comună, prin

²⁸⁵ Preotul greco-catolic Nicolae Suciu.

Vandor Sabin, în comuna Benic, prin Pascu Cornel, și în comuna Ciunga, prin preotul Virgil Nicoară.

La sfârșitul lunii septembrie 1948, se deplasează din comuna Întregalde în comuna Galda de Jos, unde ia legătura cu Picoș Florian, căruia îi vorbește de asemenea despre legăturile sale de la București.

După discuția avută cu Picoș Florian, pleacă la București, de unde se înapoiază împreună cu Radu Ionescu și Robu Ioan în comuna Benic, la Pascu Cornel, la care are loc o ședință cu toți șefii organizațiilor sătești, în cadrul căreia aceștia îi prezintă lui Radu Ionescu un raport cu numele elementelor recrutate din comune și armamentul de care dispun.

De aici îl duce pe Radu Ionescu în comuna Întregalde, unde-l pune în legătură cu Mihai Florinc și Vandor Sabin, cărora li se dau instrucțiuni organizatorice.

La plecarea lui Radu Ionescu la București, în gara Teiuș, îi aduce lui Robu Ioan suma de 1.300 lei ca bani de drum, sumă ce o primește de la Benig Ioan și Pascu Petre, Radu Ionescu fixându-i data când se va înapoia din nou în județul Alba, cerându-i ca la data fixată să îl aștepte în gara Teiuș. La data fixată, Radu Ionescu se înapoiază de la București și de la gară îl conduce la Fleșeriu Victor, din comuna Oiejdeea – Alba, la care are loc o ședință în cadrul căreia Radu Ionescu le face cunoscut că flota anglo-americană se găsește masată în [Marea] Mediterană, să fie curajoși, că momentul oportun se apropie. La această ședință au luat parte următorii: Mărgineanu Petru, Fleșeriu Victor și Hațeganu Simion, din comuna Mihalt, Picoș Florian, din Galda de Jos, Sabin Crișan, din Cetea, și un fin al lui Mărgineanu.

Prin preotul Suci, în luna august 1948, în casa lui Vandor Sabin, din comuna Ghioncani, cunoaște pe Macavei Traian, care-i propune să rămână alături de el, până când vor reuși împreună să formeze un grup de 10 oameni, cu care să atace sediile partidului comunist și să dea anumite lovituri, pentru a-și putea reface pierderile suferite în urma naționalizării minei sale.

Cu Macavei se mai întâlnește încă o dată în casa lui Vandor Sabin, cu care ocazie acesta îi dă un pistol, stabilind ca a treia întâlnire să aibă loc la 13 noiembrie 1948, tot în casa lui Vandor Sabin. La data fixată, Macavei nu se înapoiază și vine de-abia în luna decembrie, cu care ocazie, în casa lui Bolfea Silvestru, îl prezintă pe maiorul Dabija Nicolae, stabilind împreună să dea lovitura la Percepția din Teiuș pentru a-și procura fonduri. În dimineața zilei următoare pleacă împreună cu Macavei Traian, Macavei Alexandru, Nicolae Dabija, Pascu Cornel și un dezertor ce fusese recrutat în Mogoș [ș] efectuează atacul [asupra] percepției, în cadrul căruia este împușcat receptorul. După ce au furat banii, s-au îndreptat cu toții spre Stremț – Alba, apoi pe Muntele Mare și de acolo, conduși de locuitorul Ion din Lupșa²⁸⁶, s-au oprit la o colibă a acestuia în Dealul Muntelui, la Negura. De acolo, în luna martie 1949 se înapoiază în județul Alba, unde în comuna Mesentea intră în legătură cu grupul legionar al lui Popa Ștefan, compus din: Mârza²⁸⁷, din Galtiu, Traian²⁸⁸, din Cacova, Căliman Cornel și Rus Ilarie, cu care împreună se deplasează la coliba lui Popa Ștefan, intenționând să-i facă acestuia legătura cu grupul de sub conducerea lui Dabija Nicolae. Nu reușește să facă această legătură întrucât pe Valea Tibrului sunt atacați de trupele de Securitate, fac uz cu toții

²⁸⁶ Ioan Boia.

²⁸⁷ Traian Mârza.

²⁸⁸ Traian Gligor.

de arme, iar Popa Ștefan, Pascu Cornel și Moldovan Nicolae sunt împușcați mortal, el și cu Scridon Ioan scapă cu viața și sunt prinși.

Din cuprinsul dosarului rezultă că Maxim Alexandru se prezintă sub un triplu aspect, și anume:

Ca om de legătură și organizator al lui Radu Ionescu pe linia P.N.Ț., ca membru în organizația de sub conducerea lui Dabija Nicolae, cu grupul căruia dă lovitura de la Percepția de la Teiuș, și ca membru al grupului legionar de sub conducerea lui Popa Ștefan, căruia intenționa să-i facă legătură cu grupul Dabija.

Nu s-a stabilit dacă acțiunea dusă de el a fost pornită din proprie inițiativă sau avea dispoziții în acest sens.

Nu rezultă că ar fi tras în trupele de Securitate.

Declarația este lipsită de precizări asupra activității sale, fiind redată sub formă narativă, ca ceva întâmplător.

Sublocotenent de Securitate
Manu Aurel

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 203, f. 68-71.

83

1949 mai 9. Autobiografie dată în anchetă la Direcția a V-a de Ioan Scridon

Dată în fața noastră azi, 9 mai 1949,
și vizată spre neschimbare²⁸⁹.
Sublocotenent **Șandru Ioan**

Declarație

Subsemnatul Scridon Ioan, de profesie fost plutonier de jandarmi, actualmente agricultor, cu ultimul domiciliu în comuna Benic, județul Alba, născut în anul 1922, luna februarie, ziua 22, căsătorit, cu 2 copii, fiul lui Dumitru și Rafila, mai am patru surori căsătorite și un frate, tot căsătorit, în comuna natală (Măhăceni, jud. Turda), prin prezenta declar următoarele:

Școala primară am făcut-o în comuna Măhăceni, județul Turda, 7 clase, după care la vârsta de 18 ani am plecat în București, unde am lucrat în mai multe locuri până în anul 1942, când am fost admis la Școala nr. 1 de Jandarmi Timișoara, ca voluntar.

În această școală am stat până la 1 iulie 1942, când am trecut pentru anul II în Școala de Subofițeri din Drăgășani, unde la data de 1 iulie 1943 am absolvit această școală și am fost repartizat cu serviciul la Postul de Jandarmi din Benic, jud. Alba. După 7 luni am fost mutat la Postul [de] Jandarmi Petrești, tot în jud. Alba, iar la data de 8 aprilie 1944 am fost încadrat în Compania 57 Poliție din Sibiu, de unde am plecat pe front în Moldova.

²⁸⁹ Declarația a fost autenticată ulterior, la Sibiu, având ștampila D.R.S.P. Sibiu.

Am luptat atât pe frontul de Răsărit cât și pe frontul din Apus până la 9 mai 1945. La data de 23 august 1945 am fost repartizat de Legiunea de Jandarmi Turda să fac serviciul la Postul de Jandarmi Câmpeni.

La data de 13 martie 1946 am fost mutat la de la Postul de Jandarmi Câmpeni în comuna Sohodol, unde am făcut serviciul până la 1 martie 1948, când am plecat din armată.

În decursul acestui timp am simpatizat Partidul Național Țărănesc condus de Iuliu Maniu. La data de 1 septembrie 1948, m-am întâlnit cu Pascu Cornel, din comuna Benic, care mi-a propus să intru în organizația teroristă formată din național-țărăniști. Eu fiind nemulțumit de actualul regim, împotriva căruia nutream o ură, neîmpăcându-mă cu reformele din ultimul timp, am acceptat propunerea ce mi s-a făcut. Cu ajutorul lui Pascu Cornel, am intrat în organizația subversivă care avea ca scop să acționeze împotriva armatelor sovietice și a aliaților săi. Fiind primit în organizație, am luat parte la ședința din 18-20 septembrie 1948, la care a vorbit Pascu Cornel și Maxim Alexandru despre felul cum a luat naștere organizația, care are centrul la București, de cine este sprijinită ea și care este scopul organizației. La data de 14 octombrie 1948, eu, împreună cu Pascu Cornel, care era numit de la centru ca șef al organizației pe jud. Alba, am plecat în comuna Cetea pentru sistarea zvonului lansat prin comună de existența organizației noastre. Pe drum, Pascu Cornel mi-a spus că are să ceară de la centru să fiu numit ajutorul lui, fapt care m-a determinat să umblăm mai mult împreună.

La data de 15 noiembrie 1948, am plecat împreună cu Pascu Cornel pe la capii organizației din com. Galda de Jos, Oiejdea, Galtiu, Coșlariu și gara Coșlariu, cărora le-am dat instrucțiuni. De aici am plecat în comunele Întregalde și Mogoș, unde am luat contact cu Marian Simion și alți membri ai organizației.

La data de 12 decembrie 1948, m-am întâlnit cu Pascu Petre, fratele lui Pascu Cornel, care mi-a adus la cunoștință că au fost însărcinați și trimiși de la centru de la București un general și doi colonei, care au fost în comuna Benic și care aveau sarcina de a forma conducerea organizației noastre în Muntele Mare. La 21 decembrie 1948 m-am întâlnit din nou cu Pascu Petre, care mi-a adus la cunoștință că conducerea organizației se găsește acasă la Bolfea Silvestru, în comuna Întregalde, și urmează să plece în munte împreună cu alte persoane care trebuie să sosească.

În ziua de 22 decembrie 1948, m-am întâlnit cu conducătorul organizației din comuna Beldiu, jud. Alba, al cărui nume nici azi nu-l cunosc și care m-a ajutat cu niște bani ca să merg în comuna Măhăceni, jud. Turda, la părinți.

La data de 1 ianuarie 1949 mă aflam la domiciliu în comuna Benic, unde a venit la mine numitul Bolfea Silvestru, din comuna Întregalde, cu care am organizat plecarea mea în munte și care mi-a spus că conducerea a plecat de la el de acasă pe data de 22 decembrie 1948 și lucrează în Muntele Mare.

În ziua de 5 ianuarie 1949, am plecat în comuna Teiuș, unde m-am întâlnit cu conducătorul organizației din Beldiu, căruia i-am spus că plec în munte și tot în aceeași zi am fost informat de un om din comună că sunt urmărit de jandarmi. În ziua de 7 ianuarie 1949, Pascu Petre mi-a arătat o scrisoare de la fratele său Pascu Cornel, trimisă din munte, care a fost adusă de Maxim Alexandru și în care îmi scria ca să plec și eu la munte. La data de 9 ianuarie 1949, am fugit de acasă la Bolfea Silvestru în comuna Întregalde, jud. Alba, unde am stat ascuns până la data de 21 ianuarie 1949, așteptând să vină patrula din munte, care a și

venit și cu care în seara zilei de 22 ianuarie 1949 am plecat în Muntele Mare, la cabana conducătorilor organizației.

În munte am fost primit în conducere și maiorul Dabija Nicolae, care era conducătorul organizației, mi-a dat sarcina de a verifica armamentul organizației și m-a numit ca comandant de grupă. În munte, organizația avea următorul armament: 40 kg trotil, 100 capse pentru trotil, 4 pistoale mitralieră, 7 arme Z.B., 3 carabine Malnichier, 2 arme rusești, din care una automată, o grenadă Manițiu, 6 pistoale de buzunar automate diferite și un număr de cca 1.000 cartușe pentru aceste arme.

În munte am primit mai multe sarcini de la maiorul Dabija Nicolae, și anume: de două ori am fost trimis cu Macavei Traian în comuna Mogoș și Întregalde, unde am luat contact cu principalii membri din organizație, și am mai fost de câteva ori sub munte, la casa lui Ihuț Traian, după alimente.

În conducerea organizației subversive din munte eram următorii:

Conducător suprem maior Dabija Nicolae, organizator Macavei Traian și ajutor Macavei Alexandru, fratele său, conducător pe jud. Alba era Pascu Cornel, afară de aceștia mai eram eu, Scridon Ioan, Ihuț Traian, Ihuț Avram și Clamba Iosif, care ne ocupam cu aprovizionarea conducerii și alte misiuni ce ni se dădeau.

Până la data de 10 februarie 1949 numărul celor din munte a rămas același, iar de la această dată și până la 2 martie 1949 numărul celor fugiți în munte a crescut la 24 persoane. În munte s-au pus la cale, de conducerea organizației și mai mult de maiorul Dabija Nicolae și frații Macavei, diferite planuri și anume ca membrii organizației să arunce gări și poduri în aer, să atace serviciile de Securitate și batalioanele de vânători, pe care să-i dezarmeze [că] să poată trece cu mai multă ușurință la ocuparea instituțiilor de stat, și alte acțiuni de acest fel.

În dimineața zilei de 4 martie 1949, pe la orele 6-6³⁰ dimineața, am fost surprinși de armată în cabana noastră din Muntele Mare, asupra căreia o parte din membrii organizației au deschis foc. Văzând apropierea pericolului de a fi prins, am luat pistolul mitralieră la mine și am fugit din cabană pe partea de jos a muntelui, de unde nu se trăgeau focuri de armă asupra cabanei. Din fugă, am tras și eu 2 rafale de pistol înspre trupe, unde am văzut că trag și ceilalți. Continuând fuga, m-am îndepărtat de cabana organizației din munte împreună cu Pascu Cornel și nu ne-am oprit în comuna Bistra, de unde am plecat mai departe în comuna Mogoș, unde am stat o zi și o noapte și ne-am odihnit. Din comuna Mogoș am plecat în comuna Întregalde, unde ne-am întâlnit cu Popa Ștefan, Alexandru Maxim și Moldovan Nicolae, care au fost aduși de Văndor Sabin și care făceau parte din organizația subversivă compusă din foști legionari care erau în cabana din muntele Piatra Caprei.

Eram în ziua de 7 martie 1949, când pe la ora 12, am aflat că a venit în comună o unitate militară care urmărea membrii organizației noastre, fapt care ne-a determinat să fugim în Muntele Capra, împreună cu Popa Ștefan și oamenii lui.

Am stat puțin în Muntele Capra și de acolo am plecat spre comuna Tibru.

În ziua de 8 martie 1949, când toți ne aflam într-o cabană din Valea Tibrului, unde ne-am oprit ca să ne odihnim, după masă pe la orele 15, am fost anunțați de un copil că a sosit armata să ne prindă și am ieșit cu toții afară din cabană, în urma căreia eu am fost arestat împreună cu Maxim Alexandru.

Aceasta îmi este declarația mea pe care o dau, susțin și semnez propriu, nefiind silit de nimeni.

București, la 9 mai 1949.

Scridon Ioan

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 68-70.

84

1949 mai 10. Declarație dată în anchetă de Nicolae Dabija privind desfășurarea atacului asupra Percepției din Teiuș și modul cum au fost folosiți banii luați

Data în fața noastră astăzi, 10 mai 1949,
și vizată de noi spre neschimbare.
Căpitan de Securitate
S. Antoniu

Declarație

Subsemnatul Dabija Nicolae, maior [nr] rezervă, cu ultimul domiciliu în Aradul Nou, str. Ana Ipătescu, nr. 25, declar următoarele:

În vederea procurării de fonduri pentru executarea acțiunilor plănuite de organizația mea și pentru echiparea membrilor organizației mele în vederea executării acestor acțiuni, am hotărât ca un grup restrâns de cinci membri înarmați ai organizației, sub comanda mea, să execute un atac asupra Percepției Fiscale din Teiuș, spre a o jefui.

Planul acestei acțiuni a fost făcut de mine, fiind imediat aprobat atât de frații Traian și Alexandru Macavei, cât și de ceilalți membri ai organizației.

Atacarea acestei percepții a avut loc în seara zilei de miercuri 22 decembrie 1948.

De altfel, această acțiune făcea parte din planul general de acțiuni plănuite de mine pentru procurarea de fonduri, prin atacarea și jefuirea diferitelor instituții bancare și fiscale din localitățile situate în apropierea Muntelui Mare.

Pentru a asigura o deplină reușită a atacării Percepției din Teiuș, cu două zile înainte, și anume în ziua de luni 20 decembrie 1948, am trimis la Teiuș pe Pascu Cornel și Silvestru Bolfea, ambii membri ai organizației mele, pentru a recunoaște terenul, pentru a vedea ce efectiv de personal păzește percepția și pentru a afla dacă în acel moment se aflau sume de bani mai importante în casa percepției.

Pascu Cornel era învățător din comuna Benic, jud. Alba, iar Silvestru Bolfea era agricultor în comuna Întregalde, cătunul Popești, din același județ. Ei au plecat la Teiuș în ziua de luni 20 decembrie 1948 și în aceeași seară s-au întors la sălașul lui Bolfea Silvestru, unde mă adăposteam în acel moment. Ei mi-au raportat că în casa percepției se află o sumă importantă de bani, ce proveneau din recente încasări de impozite, și că percepția nu este păzită de un personal numeros, ci de 4-5 funcționari neînarmați.

Chiar în ziua atacului, adică miercuri 22 decembrie 1948, l-am trimis din nou pe Bolfea Silvestru la Teiuș, spre a face o nouă recunoaștere și spre a vedea dacă nu a intervenit vreo schimbare a situației. Pe la amiază, Bolfea s-a înapoiat din Teiuș și mi-a

raportat că situația este neschimbată, percepția nefiind serios păzită și având în casă o sumă mai importantă de bani, provenită din încasarea recentă a impozitelor.

În consecință, la căderea serii am intrat în Teiuș, împreună cu Macavei Traian, Macavei Alexandru, Alexandru Maxim, Pascu Cornel și Iosif din Mogoș, conducerea atacului fiind exclusiv a mea. După o scurtă recunoaștere în împrejurimile percepției, am hotărât următoarele: Macavei Traian și Alexandru Maxim trebuiau să intre în camera din dreapta a percepției, pentru a imobiliza personalul de serviciu, sub amenințarea armelor; Iosif din Mogoș trebuia să stea de pază înarmat la poarta percepției, pentru a ne da de știre în cazul ivirii unui eventual pericol; Macavei Alexandru, Pascu Cornel și eu trebuia să intrăm în camerele din stânga, ca să golim casa de bani a percepției. Le-am atras atenția că acțiunea trebuia executată cât mai repede, ceea ce s-a și făcut.

Alexandru Maxim și Macavei Traian au intrat în camera din dreapta a percepției, unde au găsit un singur funcționar, pe care l-au imobilizat sub amenințarea armelor. Iosif din Mogoș a rămas înarmat de pază la poarta percepției, urmând a ne da alarma în caz de pericol.

Macavei Alexandru, Pascu Cornel și cu mine am intrat în încăperile din stânga și într-una din camerele care duceau spre camera în care se afla casa de bani am dat peste o funcționară, care a început să țipe. Alexandru Macavei a încercat să-i astupe gura cu palma însă nu a reușit și femeia, smucindu-se din mâinile lui, a fugit în curtea din spatele percepției. Acțiunea trebuia deci terminată cu și mai mare repeziciune, deoarece exista pericolul ca femeia să alarmeze vecinătatea. Eu m-am îndreptat repede spre camera în care se afla casa de bani și unde am dat peste percepător și alți doi funcționari. Pentru a-i intimida, am tras un foc de pistol deasupra capetelor lor, somându-i să ridice mâinile. Însăpăimântat peste măsură, percepătorul a încercat să fugă și s-a lovit de Pascu Cornel, cu care a început să se lupte. Atunci Pascu Cornel l-a lovit cu pistolul în cap. Apoi Pascu Cornel a tras cu pistolul în percepător, dar pistolul nu a funcționat și, speriat, Pascu Cornel a ieșit din cameră. Percepătorul, revenindu-și în fire în urma loviturii pe care i-o dăduse Pascu Cornel, a sărit la mine, încercând să-mi apuce pistolul. În acel moment, Alexandru Macavei, care între timp golise casa de bani, a intrat în cameră și văzându-mă luptând cu percepătorul i-a tras acestuia un foc de pistol în față, lovindu-l în gură. Percepătorul și-a pus imediat mâinile la față, fugind spre curtea din spatele percepției.

Alexandru Macavei spunându-ne că a luat toți banii, am fugit cu toții pe drumul comunei Stremț, peste dealuri, înspre Benic. Ajunși la șura lui Silvestru Bolfea din Întregalde, am numărat banii jefuiți și am găsit 310.000 lei.

Din această sumă, fiecare dintre noi a primit câte 5.000 lei sub formă de primă, iar Silvestru Bolfea a primit suma de 15.000 lei. Restul banilor au fost luați de Macavei Traian, care administra fondurile organizației.

Din acești bani s-au cumpărat ulterior provizii alimentare pentru organizație; de asemenea s-a cumpărat o parte din echipamentul necesar membrilor organizației, și anume: vreo 7-8 perechi bocanci, un cearceaf și [o] față [de] pernă, precum și două-trei arme ruse și Z.B., ca și două pistoale cu munițiile respective. Tot din această sumă de bani s-a cumpărat în Capitală o mașină de scris, 500 coli [de] hârtie, 1.000 plicuri, plombagină, [o] ștampilă și panglică pentru mașina de scris. Cu ajutorul acestor materiale, s-a multiplicat la cabana de pe Muntele Mare un prim manifest al organizației.

Tot din aceeași sumă de bani s-au comandat la București 100 (una sută) de percutoare pentru minele ce urmau să fie confecționate cu ajutorul trotilului pe care-l aveam. Aceste percutoare însă nu le-am primit până în momentul lichidării organizației de către trupele Securității. Cumpărăturile din Capitală, precum și comanda de percutoare au fost făcute de către cumnatul meu din București, maior [în] rezervă Nițescu Nicolae, căruia i-am trimis în acest scop, prin curierul Petru Cosma, circa 40.000 lei, în două rânduri, în lunile ianuarie și februarie 1949.

Menționez că planul atacării Percepției Fiscale din Teiuș a fost cunoscut și aprobat în întregime de toți cei care au luat parte la executarea atacului.

Numai Alexandru Maxim nu a fost mulțumit cu cei 5.000 lei primiți și susținea să i se dea o sumă mai importantă.

Un alt atac plănuț de mine pentru procurarea de armament necesar organizației, trebuia să fie îndreptat împotriva depozitului de arme și muniții al Batalionului de Vânători de Munte din Câmpeni. În acest scop, urmau să se facă chiar recunoașteri prealabile ale terenului, dar aparatul trupelor de Securitate a împiedecat îndeplinirea acestei acțiuni.

În general, scopul imediat urmărit de mine și de organizația mea prin executarea acestor atacuri cu caracter terorist, era acela de a semăna panică în rândurile populației localnice, precum și în rândurile autorităților locale. Aceasta pe de o parte. Pe de altă parte urmăream să creez o stare de spirit prielnică unei insurecții armate împotriva actualului regim din țară.

Aceasta-mi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu, nesilit de nimeni.

București, 10 mai 1949.

Maior rez. Nicolae Dabija

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 50-51.

85

1949 mai 10. Declarație dată în anchetă de Nicolae Dabija referitoare la scopurile și planurile de viitor ale organizației sale

Dată în fața noastră astăzi, 10 mai 1949,
și vizată de noi spre neschimbare.

Căpitan de Securitate

S. Antoniu

Declarație

Subsemnatul Dabija Nicolae, maior [în] rezervă, cu ultimul domiciliu în Aradul Nou, str. Ana Ipătescu, nr. 25, declar următoarele:

Prin constituirea organizației subversive înarmate pe care am alcătuit-o și condus-o în regiunea Munților Apuseni, pe Muntele Mare, în împrejurimile localității Câmpeni, am urmărit să organizez în Munții Apuseni o forță armată pentru a lupta împotriva actualului regim din România și pentru a-l răsturna cu ajutorul acestei forțe, în colaborare cu alte

organizații înarmate din acea regiune și din alte regiuni, despre care se zvonea că există, cu care urmăream să iau legătură tocmai în vederea atingerii acestui scop.

Pentru atingerea scopurilor propuse, am alcătuit imediat un plan de acțiune ce trebuia adus la îndeplinire de îndată. Planul nu l-am așternut pe hârtie și el am rămas definitiv stabilit în urma discuțiilor ce le-am avut în acest sens cu frații Traian Macavei și Alexandru Macavei.

Potrivit acestui plan imediat de acțiune, organizația urma să multiplice și să răspândească manifeste prin care populația era incitată împotriva actualului regim din țară, fiind îndemnată la acte de sabotaj și de teroare împotriva autorităților locale și a fruntașilor politici democrați localnici.

Pe de altă parte, conform aceluiași plan de acțiune imediată, membrii înarmați ai organizației teroriste pe care am condus-o trebuiau să răpească și să asasineze diferiți fruntași politici ai Partidului Muncitoresc Român, din diferite localități situate în regiunea Munților Apuseni. De asemenea, urmau să se execute asasinat împotriva reprezentanților autorităților din acele localități, ca: primari, șefi ai serviciilor de Securitate, șefi ai posturilor de Miliție și alții.

Totodată, trebuiau executate atentate de cale ferată, pe cât se poate simultan, în defileurile Mureșului și Someșului, iar ulterior, când numărul membrilor organizației ar fi crescut, asemenea atentate de cale ferată urmau să fie executate și în defileurile Oltului, Prahovei și chiar în regiunea Vatra-Dornei, spre a se dezarticula comunicațiile feroviare în toate aceste regiuni.

Toate aceste acțiuni planuite de mine au fost în amănunt discutate cu frații Macavei, ei fiind în totul de acord cu executarea lor, scopul urmărit fiind acela de a produce panică în rândurile populației și de a stârni, totodată, o psihoză generală de răzvrătire împotriva actualului regim din țară.

Pentru procurarea fondurilor necesare acestor acțiuni, am plănuit atacarea și jefuirea diferitelor instituții bancare și fiscale din localitățile mai apropiate.

Un astfel de atac a și fost executat, sub conducerea mea, de către cinci membri înarmați ai organizației mele, asupra Percepției Fiscale din Teiuș, cu care prilej am reușit să jefuim suma de 310.000 lei.

Acțiunile mai sus arătate urmau să fie executate de către grupuri mici, înarmate, ale organizației mele, compuse din maxim 5-6 persoane.

Pentru trecerea la acțiuni de amploare mai mare, hotărâsem să aștept ca numărul membrilor organizației mele să atingă un efectiv de circa 100 oameni, iar pe de altă parte am hotărât să cer sprijinul Misiunii Americane din România, ceea ce de altfel mai încercasem de două ori, pe două căi diferite, încă din vara și toamna anului 1948. Înțelegeam să cer Misiunii Americane din Capitală atât ajutor în fonduri bănești, cât și sprijin material în armament, muniții, echipament, medicamente etc.

Întregul plan de acțiune mai sus arătat a fost inspirat și alcătuit de mine, fiind aprobat în totalitatea sa de către frații Macavei, iar conducerea executării acestui plan trebuia să o am eu în mod exclusiv.

Executarea tuturor acestor acțiuni trebuia să înceapă imediat, indiferent de faptul dacă un nou război ar fi izbucnit sau nu. Executarea acestor acțiuni a fost împiedicată prin operațiunile executate în ziua de 4 martie 1949 de către trupele de securitate, cu care prilej organizația condusă de mine a fost lichidată.

Pentru eventualitatea izbucnirii unui război între anglo-americani și Uniunea Sovietică, alcătuisem, de asemenea, un plan de acțiune, potrivit căruia membrii înarmați ai organizației mele trebuiau să ocupe defileurile Mureșului și Someșului, paralizând orice comunicație în aceste defileuri, și executând atacuri de hărțuire împotriva unităților militare ale Armatei Sovietice și Armatei Române. Trebuiau, de asemenea, atacate diferite depozite de armament, muniții sau echipament, pentru a ne procura astfel noi cantități de materiale de luptă. Totodată, trebuiau atacate și ocupate instituțiile și localurile autorităților din diferite localități situate în aceste defileuri și în regiunile învecinate.

Pentru executarea acestui plan de amplasare mai mare aveam convingerea că voi mări efectivul organizației mele, prin recrutarea în rândurile ei de noi membri, aleși din sânul celor nemulțumiți, ca ofițeri deblocați, funcționari comprimați, chiaburi și alții, indiferent de credința lor politică, cu condiția numai de a fi dușmani ai actualului regim din țară. De asemenea, pentru executarea acestui plan mai mare de acțiune, ce trebuia desfășurat în timpul desfășurării ostilităților dintre anglo-americani și Uniunea Sovietică, eram ferm convins că voi obține tot sprijinul necesar din partea anglo-americanilor, atât în fonduri, cât și în materiale de luptă, prin parașutarea la nevoie a acestor materiale.

Și executarea planului nostru de acțiuni pentru caz de război urma, de asemenea, să fie condusă exclusiv de mine, având ca ajutoari imediați pe frații Macavei.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu, nesilit de nimeni.

București, 10 mai 1949.

Maior rez. Nicolae Dabija

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 35-36.

86

1949 mai 10. Declarație dată în anchetă de Ionel Robu referitoare la activitatea sa de reorganizare a P.N.Ț. în județul Alba

Declarație

Subsemnatul Robu C. Ionel, născut la Timișoara, în anul 1922, luna martie, ziua 22, fiul lui Constantin și Elena, de profesie student, anul IV, Facultatea de Științe Juridice din București, serviciul militar amânat pentru studii și apoi pus la dispoziția Marelui Stat Major, nejudecat și nici condamnat, de origine română, religie ortodoxă, fost secretar general al T.U.N.Ț. din Centrul Universitar București, cu ultimul domiciliu în București, Splaiul Unirii, nr. 191, declar următoarele:

În luna februarie 1948, împreună cu Vasile Bourceanu, Alexandru Drăgulescu și Sava Stăjereș, am hotărât să reluăm legături cu fostele elemente din cadrul T.U.N.Ț. București și cu care să menținem un permanent contact informativ și schimb de vederi. Aceasta a fost până în luna aprilie 1948, când am întâlnit pe avocatul Emanoil Heul, trimis de către Ioan Bărbuș, și care mi-a făcut cunoscut să pășesc la regruparea elementelor tinere din cadrul fostului P.N.Ț. și pe care să le folosesc apoi în acțiunea de extindere în județe a Partidului Național Țărănesc în ilegalitate.

În luna iunie 1948 am întâlnit și pe dr. Gheorghe Staicu, care de asemenea m-a informat de acțiunea de reconstituire în ilegalitate a fostului P.N.Ț. și m-a făcut să pășesc la regruparea elementelor foste P.N.Ț., împărtășindu-mi totodată că scopul acestei regrupări este de a contribui prin orice mijloace la înlăturarea regimului de democrație populară din țara noastră. Pentru aceasta urma să facem uz de forță și în consecință să căutăm să procurăm materialul necesar.

În ceea ce mă privește, motivele care m-au determinat să particip la această acțiune sunt determinate de o serie de împrejurări, și anume: mediul burghez în care am trăit și care mi-a imprimat modul său de gândire, educația pe care am primit-o în anii de școlaritate, precum și asigurările pe care mi le-au făcut Emanoil Heul și Gheorghe Staicu că va izbucni un nou război, regimul burghez va continua să existe și că socialismul este un curent politico-social care trebuie distrus. De aici a plecat ura mea contra socialismului și construirii sale în țara noastră, precum și dorința mea de a contribui la distrugerea lui.

Prin activitatea subversivă de reconstituire în ilegalitate a fostului P.N.Ț. se urmărea pe de o parte regruparea fostului P.N.Ț., iar pe de altă parte întrebuintarea lor într-o acțiune de forță care să ducă la preluarea puterii în stat și înlăturarea regimului de democrație populară.

Acțiunea subversivă de regrupare a fostelor elemente P.N.Ț. din județul Alba a început în luna septembrie 1948, când Alexandru Maxim mi-a prezentat pe preotul greco-catolic Nicolae Suci, căruia, după ce a primit să ia parte la regruparea elementelor foste P.N.Ț. din Alba, i-am dat următoarele dispoziții și instrucțiuni:

Să caute să constituie în fiecare comună, ca o primă bază, nuclee din foști membri P.N.Ț., în număr de circa 5-6 oameni.

Să caute să detecteze local armamentul și munițiile ce eventual s-ar găsi rămase după urma războiului.

Să nu pășească la nici o manifestare sau acțiune care ar putea să deconspire organizația, precum: lansarea de manifeste, inscripții, lozinci, atacuri etc.

Că nici o acțiune, de orice fel, nu poate fi întreprinsă până nu primește aprobare sau dispoziții de la București prin mine.

Legătura cu organizația din județul Alba am menținut-o astfel prin Sandu Maxim, care a venit la București în octombrie 1948, în decembrie 1948 și ianuarie 1949, prin mine și Radu Ionescu, când împreună am fost pe la sfârșitul lunii octombrie 1948 în județul Alba și am luat contact cu fruntași ai organizației, și prin Radu Ionescu singur, când a fost pentru a doua oară în județ, pe la mijlocul lunii noiembrie 1948, și a luat contact cu alți fruntași ai organizației.

În afară de acțiunea din jud. Alba, prin membri din cadrul T.U.N.Ț. am extins acțiunea și am constituit nuclee P.N.Ț. și în județul Prahova, regiunea orașului Oltenița, regiunea orașului Călărași, regiunea com. Apeceanca – Buzău și jud. Hunedoara.

Colaboratori mai apropiați erau în special foști membri ai T.U.N.Ț. și menționez pe: Vasile Bourceanu, Radu Ionescu, apoi pe Alexandru Maxim, preotul greco-catolic Nicolae Suci, care stabilea o legătură cu elementele legionare, și alții. Cu elementele legionare era posibilă o acțiune comună împotriva regimului.

În luna ianuarie 1949, când Alexandru Maxim a venit pentru ultima oară la București, mi-a făcut cunoscut că el s-a alăturat unui grup condus de maiorul c.d. Dabija și au atacat

Percepția din Teiuș, jefuind-o de circa 300.000 lei. Aceasta au făcut-o pentru ca Dabija să-și poată procura cele necesare organizației sale.

Ca legături superioare în cadrul acțiunii de regrupare a fostelor elemente P.N.Ț. am avut pe aceea cu avocatul Emanoil Heul, care mi-a vorbit în numele lui Ioan Bărbuș și al unui Comitet pe țară, precum și pe aceea cu dr. Gheorghe Staicu, care făcea parte, împreună cu Cezar Simionescu și alții, din Comisiei interimară pe țară de reconstituire în ilegalitate a P.N.Ț. și care se găsea sub președinția lui dr. Aurel Dobrescu.

Despre activitatea desfășurată în jud. Alba după directivele date de mine am informat pe la jumătatea lunii septembrie 1948 pe Ioan Bărbuș, iar pe la sfârșitul lunii septembrie începutul lui octombrie 1948 pe dr. Gheorghe Staicu.

Mai menționez că în luna iunie 1948, printr-un cetățean american care mi-a fost prezentat de Radu Ionescu și care se repatria, am trimis o scrisoare lui Grigore Niculescu-Buzești și prin care făceam cunoscut că s-a pornit la o acțiune de regrupare a fostelor elemente P.N.Ț. pe întreaga țară și să-mi facă cunoscut modul în care se activa.

În ceea ce privește problema înarmării, instrucțiunile pe care le-am dat constau în aflarea la fața locului, atât la membrii organizației, cât și la alții, a materialului rămas de pe urma războiului și a-l avea oricând la îndemână.

Ca acțiuni de viitor, organizația avea plănuită preluarea puterii în stat, când ar fi urmat atacarea sediilor autorităților, tăierea firelor telefonice și telegrafice, tăierea mijloacelor de comunicație și atacarea depozitelor de armament pentru procurarea de material necesar acțiunii. Aceste acțiuni urmau să aibă loc în cazul izbucnirii unui război sau când aș fi primit dispoziții speciale de la Gheorghe Staicu sau Emanoil Heul.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu, nesilit de nimeni.

10 mai 1949.

Robu C. Ionel

A.M.J., D.I.M., fond Penal, dosar nr. 232, vol. 1, f. 12-14.

87

1949 mai 11. Declarație dată în anchetă de Nicolae Dabija referitoare la formularul codat conceput de el pentru culegerea de informații

Dată în fața noastră astăzi, 11 mai 1949,
și vizată de noi spre neschimbare
Căpitan de Securitate
S. Antoniu

Declarație

Subsemnatul maior în rezervă Dabija Nicolae, cu ultimul domiciliu în Aradul Nou, str. Ana Ipătescu, nr. 25, declar următoarele:

Prin luna octombrie 1948, după ce luasem din nou contact cu frații Alexandru și Traian Macavei, hotărând în mod definitiv să plecăm în munți pentru a organiza un grup

înarmat sub comanda mea, aflându-mă la Arad, în casa camaradului meu de promoție, maior în rezervă Oprean Ioan, domiciliat în Arad, str. Episcopiei, nr. 1, am redactat și bătut la mașina de scris a acestui prieten un formular cuprinzând instrucțiuni cu privire la culegerea de informații, mai ales militare și politice.

Acest formular l-am bătut la mașină în trei exemplare, fiind intitulat „Informațiuni de ordin intern”, iar instrucțiunile cuprinse în el erau numerotate de la 1 la 99, fiecare instrucțiune constituind în același timp o informație cu caracter fie militar, fie politic, iar numărul respectiv de ordine constituind un cifru indicativ cu ajutorul căruia trebuia transmisă informația respectivă. Întrucât era vorba să caut a culege informații din toate regiunile țării, am bătut la mașină, de asemenea în trei exemplare, un tabel cuprinzând 57 județe ale țării, plus orașul București, tabel în care numele fiecărui județ avea în dreptul său un indicativ conspirativ format dintr-un nume propriu al cărui inițială era aceeași cu a județului respectiv.

Astfel: Argeș era Anton, Covurlui era Cristea, Putna era Petru, Teleorman era Tănase etc.

În ce privește instrucțiunile de ordin informativ, ele se prezentau cam în felul următor:

- 22. S-au concentrat trupe române în zona ...
- 23. S-au concentrat trupe rusești în zona ...
- 29. S-au ocupat și pus în stare de apărare trecerile munților din ...
- 31. S-a organizat apărare antiaeriană în zona ...

Deci, dacă cel ce a cules informația cu privire la organizarea de apărare antiaeriană în regiunea jud. Putna, îmi transmitea această informație, el trebuia să utilizeze următorul indicativ cifrat:

31. Petru.

O altă informație, cu privire la concentrarea de trupe române în regiune jud. Argeș, urma să fie transmisă cifrat astfel:

22. Anton.

După cum deci se poate vedea, formularul de instrucțiuni cu privire la culegerea de informații de ordin militar și politic constituia în același timp un cod cifrat de transmitere a informațiilor culese, după cum, de asemenea, constituia un cod cifrat tabelul de indicative pe județe, ambele coduri urmând a fi utilizate neapărat împreună, deoarece trebuia să rezulte cu precizie în care anume regiune a țării s-a produs faptul ce forma obiectul informației transmise.

Prin redactarea acestor două coduri cifrate pentru culegerea de informații de ordin militar și politic, precum și prin însăși culegerea unor asemenea informații, eu urmăream două obiective:

a) Doream ca atât pentru mine, cât și pentru organizația înarmată pe care urma să o comand, să posed cât mai multe informații militare și politice din diferitele regiuni ale țării, pentru ca în funcție de aceste informații să pot alătura diferitele planuri de acțiune ale organizației.

b) Întrucât căutam să iau legătura cu persoane calificate de la Misiunea Americană din Capitală, pentru a cere sprijin și ajutor american în fonduri și materiale de luptă pentru organizația mea, înțelegeam să am la îndemână posibilitatea de a culege informații politice și militare spre a le transmite Misiunii Americane, ca ele să poată fi folosite de către aceasta în eventualitatea izbucnirii unui război între anglo-americani și Uniunea Sovietică. De altfel,

eram convins că aceste informații mi le-ar fi cerut Misiunea Americană în schimbul ajutorului și sprijinului ce mi l-ar fi dat.

Din cele trei exemplare ale instrucțiunilor informative și ale tabelului de indicative pe județe, eu am oprit două exemplare de fiecare pentru a le utiliza personal, iar al treilea exemplar din fiecare l-am dat cumnatului meu, maior în rezervă Nițescu Nicolae, din București, cu prilejul vizitei pe care am făcut-o în Capitală pe la mijlocul lunii octombrie 1948.

Cu maiorul Nițescu Nicolae vorbisem încă din vara anului 1948 despre organizația pe care urma să o alcătuiesc și s-o conduc, astfel încât atunci când i-am dat exemplarul formularului de instrucțiuni informative, precum și exemplarul tabelului cu indicativele județelor, i-am dat toate lămuririle cu privire la modul în care să culeagă diferite informații militare sau politice și cum să se folosească de limbaj cifrat spre a mi le transmite.

Pe baza acestui cod cifrat, i-am trimis maiorului Nițescu Nicolae o scrisoare, pe la finele lunii decembrie 1948, scrisoare pe care i-am dat-o lui Alexandru Maxim să o ducă la poștă, faptul acesta întâmplându-se în comuna Întregalde, jud. Alba.

Prin această scrisoare, i-am transmis cu cifru numerele 74 și 81, care reprezentau îndemnul de a trece la recrutare de membri pentru organizația mea, precum și de a relua lucrul, adică activitatea, deoarece când plecasem în toamnă din București eu îi spusese maiorului Nicolae Nițescu că-i voi comunica cifrat momentul în care organizația mea a luat ființă, urmând ca el să înceapă a activa la rândul său, recrutând elemente pentru această organizație. La această scrisoare, maiorul Nicolae Nițescu mi-a răspuns, ulterior, numai în ceea ce privește faptul că a comandat 50 percutoare pentru minele ce urma să le confecționăm, precum și că va căuta să cumpere matrite în vederea multiplicării manifestelor organizației, plata acestora urmând să fie făcută din suma de circa 40.000 lei pe care i-am trimis-o prin Petru Cosma și care provenea din jefuirea Percepției din Teiuș. Cu privire însă la recrutarea de noi membri pentru organizație, maiorul Nițescu Nicolae nu mi-a comunicat nimic.

Altora persoane în afară de maiorul Nicolae Nițescu nu le-am dat instrucțiuni pentru culegerea de informații politice și militare, însă asemenea instrucțiuni urma să le dau tuturor membrilor organizației conduse de mine, fapt însă ce nu l-am putut realiza întrucât la 4 martie 1949 au intervenit operațiunile trupelor de Securitate, care au dus la lichidarea organizației mele.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu, nesilit de nimeni.

București 11 mai 1949.

Nicolae Dabija

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 30-31.

1949 mai 11. Declarație dată în anchetă de Nicolae Dabija privind redactarea manifestelor și modul cum intenționa să le răspândească

Data în fața noastră astăzi, 11 mai 1949,
și vizată de noi spre neschimbare.
Căpitan de Securitate
S. Antoniu

Declarație

Subsemnatul Dabija Nicolae, maior în rezervă, cu ultimul domiciliu în Aradul Nou, str. Ana Ipătescu, nr. 25, declar următoarele:

Pe la începutul lunii februarie 1949, cam cu o lună înainte de ziua de 4 martie 1949, când organizația condusă de mine a fost lichidată prin operațiunile trupelor de Securitate, am redactat în ciornă un manifest în numele organizației mele, manifest intitulat „Proclamație” și semnat „Frontul Apărării Naționale”.

După vreo două săptămâni, a fost adusă din București, de către Petru Cosma și Onea Titus, o mașină de scris, cumpărată din suma jefuită de la Percepția din Teiuș.

Cu ajutorul acestei mașini de scris, atât eu cât și Macavei Alexandru am multiplicat circa 50 exemplare de pe acest manifest, al cărui conținut mi l-a dictat Alexandra Pop, de pe ciorna redactată de mine.

Prin conținutul său, acest manifest avea un pronunțat caracter antisovietic, antidemocratic și monarhist.

Prin redactarea și multiplicarea acestui manifest, de pe care la început trebuiau răspândite 500 exemplare, am urmărit incitarea populației împotriva regimului actual din țară, pentru a crea în sânul populației o stare de nemulțumire și agitație, prielnică pregătirii unei insurecții armate împotriva actualului guvern.

Cu vreo două-trei săptămâni înainte de a fi adusă din București mașina de scris, Petru Cosma, singur, îmi adusese din Capitală o mașină de multiplicat „Gestetner”, însă fără matrițe, achiziționată de asemenea din banii jefuiți de la Percepția din Teiuș. Neavând matrițe, nu am putut multiplica un număr mai mare de manifeste și am fost deci silit să bat la mașină numai 50 exemplare de pe manifest. Aveam intenția să completez un număr de 500 exemplare, deoarece aveam la dispoziție 500 coli [de] hârtie aduse din Capitală de Cosma Petru, o dată cu mașina de multiplicat.

După ce aș fi completat cele 500 exemplare ale manifestului, ele urmau să fie răspândite de membrii organizației mele în localitățile din regiunea Munților Apuseni. Ulterior, intenționam să-mi procur matrițele necesare pentru multiplicarea unui număr de câteva mii de exemplare.

În acest scop, cu circa o săptămână înainte de 4 martie 1949, când au intervenit operațiunile trupelor de Securitate, Traian Macavei l-a trimis pe Petru Cosma la Timișoara, spre a lua contact cu un cumnat al lui Macavei Traian, notar la Timișoara, al cărui nume nu-l cunosc, spre a achiziționa prin acesta matrițele necesare. Nu știu dacă Petru Cosma a luat

legătura cu acest notar din Timișoara, deoarece nu s-a mai înapoiat de acolo și de la plecarea sa nu l-am mai văzut.

Nu fixasem o anumită zi pentru răspândirea manifestelor, deoarece nu puteam ști când vor fi gata toate cele 500 de exemplare ce urmau să fie bătute la mașină.

Intenționam ca după răspândirea primei serii de manifeste să redactez un al doilea manifest, pentru a întreține o permanentă propagandă în scris a organizației mele și pentru a provoca în sânul populației o stare de agitație continuă împotriva actualului regim din țară.

Răspândirea acestor manifeste nu s-a putut produce din motive independente de voința mea, deoarece această acțiune a fost împiedecată de intervenția operațiilor trupelor de Securitate din dimineața zilei de 4 martie 1949, cu care prilej a fost lichidată organizația condusă de mine.

Aceasta-mi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu, nesilit de nimeni.

București, 11 mai 1949.

Maior rez. Nicolae Dabija

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 39.

89

1949 mai 11. Declarație dată în anchetă de Nicolae Dabija privind scopul pentru care a redactat „Statutul” organizației

Data în fața noastră astăzi, 11 mai 1949,
și vizată de noi spre neschimbare.

Căpitan de Securitate
S. Antoniu

Declarație

Subsemnatul Dabija Nicolae, maior în rezervă, cu ultimul domiciliu în Aradul Nou, str. Ana Ipătescu, nr. 25, declar următoarele:

Pe la sfârșitul lunii februarie 1949, cam cu o săptămână înainte de ziua de 4 martie 1949, când au intervenit operațiunile trupelor de Securitate contra organizației conduse de mine, eu am alcătuit un „Statut” al organizației, în care erau trecute principiile organizatorice, condițiile de intrare în organizației, regulile de disciplină ce trebuiau respectate de membrii organizației, drepturile și datoriile membrilor organizației, precum și sancțiunile se urmau să se aplice celor ce ar fi călcat regulile de disciplină.

Ca autor al acestui „Statut”, i-am imprimat un caracter de rigiditate militară, atât în ceea ce privește normele organizatorice, cât și în ceea ce privește disciplina membrilor organizației.

Prin alcătuirea acestui „Statut” am urmărit să imprim oamenilor de sub comanda mea o supunere disciplinată față de dispozițiile mele, spre a-i împiedica de a activa fiecare după capul lui.

Am fost determinat să iau această măsură tocmai pentru că prea puțini din membrii organizației mele erau obișnuiți cu disciplină militară și aveau credințe politice deosebite, unii fiind maniști, alții legionari, astfel încât dacă n-aș fi luat această măsură ar fi existat pericolul unor acțiuni dezordonate și dezorganizate.

Totodată, paralel cu alcătuirea acestui „Statut”, am redactat formula unui jurământ, pe care ceream să-l depună toți cei ce intraseră în organizația condusă de mine.

Prin redactarea acestei formule de jurământ, am reușit ca oamenii de sub comanda mea să se simtă mai legați de organizație și să execute cu devotament și cu hotărâre acțiunile ordonate.

Atât „Statutul” cât și formula de jurământ redactată de mine, au fost bătute la mașină în câte două exemplare de mine însumi, cu ajutorul mașinii de scris aduse de la București de Petru Cosma și Onea Titus, fiind cumpărată în Capitală de către Macavei Nicolae sau de către cumnatul meu Nițescu Nicolae, nu știu precis. Mașina de scris a fost cumpărată din banii jefuiți de la Percepția din Teiuș.

Oamenii de sub comanda mea urmau să depună jurământul chiar în ziua de 4 martie 1949, însă în aceeași dimineață au intervenit operațiunile trupelor de Securitate, operațiuni de pe urma cărora organizația condusă de mine a fost lichidată, iar eu am fugit prin munți, fiind impresurat și arestat în ziua de 22 martie 1949.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu, nesilit de nimeni.

București, 11 mai 1949.

Maior rez. Nicolae Dabija

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 42.

90

1949 mai 11. Declarație dată în anchetă la Direcția a V-a de Alexandru Maxim referitoare la participarea sa la atacul asupra Percepției din Teiuș

11 mai 1949. Dată în fața noastră.
Sublocotenent de Securitate
Manu Aurel

Declarație

Subsemnatul Maxim Alexandru, de 23 ani, născut în anul 1926, 22 martie, în comuna Ciorani, jud. Prahova, fiul lui Constantin și al Alexandrinei, declar următoarele:

La începutul lunii august 1948 eram la preotul Suciu Nicolae, în comuna Întregalde, dânsul a fost în cătunul Ghioncani – Alba, unde a făcut o slujbă religioasă. După masă, când s-a înapoiat, a venit împreună cu Victor Vandor, din cătunul Ghioncani, și mi-a spus că s-a întâlnit acolo cu Macavei Traian, care i-a spus că acesta ar vrea să aibă în jurul lui un număr de 10 oameni cu care să dea diferite lovituri, că i-a vorbit și despre mine și că de aceea a venit aici Vandor Victor, ca acesta să mă conducă la locul unde urma să mă întâlnesc cu Macavei și că i-a spus lui Macavei că eu fac parte dintr-o organizație național-țărănistă. La

cele arătate de preotul Suciu, eu am acceptat ca să mă deplasez, însoțit de Vandor Victor, la Vandor Victor acasă, unde să iau legătura cu Macavei Traian, lucru pe care l-am și făcut.

La această primă întâlnire, Macavei Traian mi-a spus că el vrea să adune un număr de 10 oameni cu care să atace anumite sedii ale P.M.R. și anumite instituții pentru a-și câștiga fonduri și a-și reface cele pierdute cu ocazia naționalizării minei sale. Eu nu am fost atunci de acord cu cele propuse de el și m-am întors înapoi în com. Întregalde, la preotul Suciu.

În luna octombrie, pe la sfârșit, aflându-mă la Vandor Victor, m-am întâlnit din nou cu Macavei Traian, de data aceasta fiind și cu fratele său Alexandru. Cu această ocazie, mi-a dat un pistol și mi-a spus că a doua zi să mergem împreună la Bucium Montari să-și ridice doi porci și vaca. Seara am plecat de acolo la Galda de Jos, iar a doua zi nu m-am întors, numai peste trei zile, când i-am găsit din nou la Vandor Victor, cu care fusese împreună la Bucium Montari și s-au întors cu un aparat de radio pe care l-a lăsat la Vandor Sabin, cu scopul de a asculta mai multe posturi străine. Tot atunci, am stabilit împreună ca să ne întâlnim după 15 zile, adică pe data de 15 noiembrie 1948. La plecare, Macavei mi-a spus că dacă mai știu pe cineva fugit să-l îndrept la Vandor Sabin.

Eu nu am întâlnit pe nimeni, însă Pascu Cornel a găsit un dezertor de la Mogoș²⁹⁰ pe care l-a dus la coliba lui Bolfea Silvestru, unde stătea fugit și el.

Macavei nu s-a întors la data fixată și s-a întors la data de 18-19 decembrie. Când i-am întâlnit la coliba lui Bolfea Silvestru, unde am fost chemat de Pascu Cornel. Cu această ocazie am făcut cunoștință cu maiorul Dabija.

În ziua următoare, maiorul Dabija mi-a dat o schiță cu forma unui percutor de mină, după care mi-a spus să caut să găsesc un strungar ca să-mi facă 3 sau 4 bucăți cu care să facă o probă, ca după aceea să trimită la Arad, unde să facă mai multe bucăți, cu care să mineze în jurul colibeii unde ne vom stabili pe Muntele Mare. Tot atunci, mi-a dat două plicuri pentru București pe care să le pun la poștă. Adresa nu o mai rețin, dar rețin ceea ce maiorul mi-a citit în una din scrisori în care maiorul spunea: cred că sunt mai câștigat cu 84 de puncte decât cu 71²⁹¹.

Întorcându-mă din Galda de Jos, la coliba unde ei se aflau, i-am spus maiorului că nu am găsit unde să fac percutoare. Tot atunci s-a discutat ca să se dea lovitură și să se fure banii de la Percepția din Teiuș. Astfel, în ziua următoare, a fost trimis Pascu Cornel și Bolfea Silvestru la Teiuș și urma ca, așa cum hotărâsem cu toții, aceștia să aducă planul percepției și să se intereseze dacă au bani în casă. Planul a fost adus de aceștia și atunci am hotărât cu toții ca miercuri seara să mergem cu toții să luăm banii de la percepție.

Martți noaptea, pe la orele 2 sau 3, am plecat cu toții până aproape de Teiuș, la o colibă pe hotarul comunei Benic, unde am stat de dimineața până seara la ora 5. La ora 5 am plecat și am ajuns la ora 6 în Teiuș la percepție. Acolo ajungând, 5 din noi am plecat într-o grădină, iar Alexandru Macavei s-a dus și a schimbat 500 lei ca să vadă dacă casierita este acolo sau este plecată. A schimbat banii și a venit și ne-a spus să mergem. Maiorul Dabija, Macavei Alexandru și Pascu Cornel au intrat la casierie, iar eu și cu Macavei Traian am intrat la Control și Verificări și dezertorul Iosif a rămas afară la intrare pe scări.

²⁹⁰ Iosif Clamba.

²⁹¹ Este vorba de o mică eroare, în realitate Nicolae Dabija i-a transmis maiorului Nițescu numerele 74 și 81 (vezi Documentul nr. 87).

Eu aveam misiunea ca după ce îi somăm, Traian Macavei să-i țină sub amenințarea pistolului și eu să-i leg cu mâinile la spate. Intrând înainte la Control și Verificări eu și Traian Macavei, acolo nu era decât un singur domn, căruia i-am spus să ridice mâinile sus, văzând că e numai unul, nu l-am mai legat, și auzind împușcături în cealaltă cameră, eu m-am întors pe coridor la ușa de la ieșire afară, ca să nu intre sau să iasă cineva. Atunci am văzut pe casierită și pe receptor împușcat ieșind din camera din stânga și fugind pe coridor în fund. Imediat după aceasta, au venit Pascu Cornel, Alexandru Macavei și maiorul Dabija, spunând: hai să mergem. Am mai auzit pe maiorul Dabija întrebându-l pe Alexandru Macavei dacă a luat tot, iar acesta spunându-i că a luat tot.

Am ieșit cu toții și am plecat la coliba lui Bolfea Silvestru, la Întregalde. După ce maiorul și Macavei ne-au căutat pe toți ca nu cumva să avem ceva bani la noi, ne-a dat câte 5.000 lei fiecăruia, spunând că restul e pentru fonduri, căci ei vreau să facă o organizație cu grade și cu salarii. Eu le-am spus atunci că credeam că banii or să se împartă și atunci i-am rugat să-mi dea 10.000 lei, ca să-mi pot lua haine.

Atunci maiorul Dabija [*a spus*] că va trimite la Arad unde se găsește stofă și o să ne cumpere ca să ne facă uniforme la toți. La trei zile după lovitura dată la percepție, adică vineri, ne-am deplasat la Muntele Mare, de unde eu mi-am cerut de la maiorul Dabija o învoire de 3-4 zile pentru a pleca la Cluj să mă tratez de o boală venerică. Mi s-a acordat această învoire din partea maiorului, ca să mă înapoiez la data fixată, dându-mi și suma de 3.000 lei ca să-mi cumpăr bocanci. Eu nu m-am mai înapoiat la banda lui Macavei, însă am trimis maiorului Dabija, conducătorul acestei bande, o scrisoare printr-un băiat din Alba Iulia, recomandat de Emil Olteanu din comuna Galda de Jos, în care îi scriam maiorului Dabija să-i spună lui Traian Macavei să nu mă mai facă hoț și să nu mai spună că dacă mă prinde mă împușcă că nu am mai venit acolo, căci eu i-aș fi putut trimite mai mulți oameni dacă el nu spunea așa.

La 7 martie 1949, când urma să se întâlnească, la Ghioncani, la Vandor Sabin, banda lui Dabija și banda lui Popa Ștefan, din care făceam și eu parte, dimineața a venit numai Scridon și Pascu Cornel, care au făcut parte din banda lui Dabija, și ne-au spus că au fost atacați pe Muntele Mare și că s-au rătăcit de ceilalți.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau și o semnez nesilit de nimeni.

București, 11 mai 1949.

Maxim Alexandru

A.M.J., D.I.M., fond Penal, dosar nr. 328, vol. 1, f. 35-37.

1949 mai 11. Declarație dată în anchetă de Titus Onea referitoare la desfășurarea atacului de la Muntele Mare

11 mai 1949. Dată în fața noastră²⁹².
Sublocotenent **Staicu Ioan**

Declarație

Subsemnatul Onea Titus, de profesie student, anul VI, medicină umană, născut în anul 1925, luna ianuarie, [ziua] 10, în comuna Roșia Montană, jud. Alba, fiul lui Gherasim, funcționar public, și al Eugeniei, casnică, cu serviciul militar satisfăcut în cadrul Facultății de Medicină, cu ultimul domiciliu legal în Cluj, str. Anatole France, [nr.] 11. În trecut, începând din iunie 1948, am fost urmărit pentru activitate legionară dusă în cadrul Facultății de Medicină din Cluj, iar în prezent fac parte ca membru în banda teroristă condusă de maiorul deblocat Dabija Nicolae.

Declar următoarele:

În dimineața zilei de 4 martie 1949 a avut loc acțiunea care a dus la capturarea bandei teroriste conduse de maiorul Dabija Nicolae. Înainte cu vreo 4 zile, mie personal îmi indicase Macavei Alexandru direcția în care să mă retrag în caz de atac. Asupra unui plan precis de acțiune a bandei, nu știu dacă s-a făcut în timpul cât am stat acolo.

În ziua de 4 martie 1949 am fost deșteptat din somn de un foc de armă și imediat după aceea a intrat în cabană Mitrofan, care făcea de santinelă înarmat și care avea misiunea ca în caz că aude ceva să dea alarma. La strigătul lui: „Alarmă!”, s-a sculat maiorul Dabija, care a spus să luăm armele și să ieșim și să tragem în trupele Securității.

În timpul în care eu mă îmbrăcam, au ieșit din cabană următorii: Macavei Alexandru, Macavei Traian, Cigmăianu, Deceanu Petru, Scridon Ioan. Tot în acest timp, maiorul Dabija a aruncat două grenade în trupele Securității.

Mai târziu, după explozia în fața cabanei a unei grenade, am ieșit și eu cu arma și muniția respectivă și după ce am fugit vreo 10 metri m-am trântit la pământ, în acel moment explodând o a doua grenadă. Am început apoi să fug în direcția indicată înainte de Macavei Alexandru și, în timp ce fugeam, am tras cu arma în această direcție mai multe cartușe. După ce făcusem vreo 250-300 metri, am fost prins și scos în afara încercuirii formate de armată în jurul celor două cabane, cu aproximativ 40-50 minute înainte de sfârșitul acțiunii armatei. În ce privește ceilalți membri ai bandei, au făcut și ei uz de armă împotriva trupelor Securității.

În urma atacului dat de banda condusă de maiorul Dabija, având ca ajutor de comandant pe Macavei Traian, au fost împușcați mortal doi ostași și un plutonier din trupele Securității.

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez propriu și nesilit de nimeni.

București, 11 mai 1949.

Titus Onea

²⁹² Declarația a fost autenticată ulterior, la D.R.S.P. Sibiu.

1949 mai 11. Autobiografie dată în anchetă la Direcția a V-a de Silvestru Bolfea

Dată în fața noastră azi, 11 mai 1949.

Vizată spre neschimbare²⁹³.

Sublocotenent **Șandru Ioan**

Declarație

Subsemnatul Bolfea Silvestru, născut în anul 1899, [luna] februarie, ziua 15, în comuna Întregalde, județul Alba, din părinții Ioan și Sanflora, agricultori, decedați amândoi. Sunt de naționalitate român, de religie ortodox, de profesie plugar, am patru clase primare. Serviciul militar l-am făcut la Cercul de recrutare Alba, contingentul 1921, sunt căsătorit cu Varvara Hațiegan, de ani 36, avere am 4 jugăre de pământ. Dat în judecată n-am fost. Cu ultimul domiciliu în comuna Întregalde, cătunul Modolești, Alba, declar următoarele:

În anul 1909 am intrat în școala primară din comuna Întregalde și am urmat 4 clase până în anul 1913, după aceasta am lucrat la pământ cu părinții până în anul 1919.

La 1 martie 1919 am intrat ca voluntar în armată [a] Regimentul 18 Vânători. În luna aprilie 1919 am plecat pe front în Ungaria și am luptat până în 1920 în contra bolșevicilor. Din 1920, luna ianuarie, până în octombrie 1920, am lucrat la pământ în comuna Întregalde. În octombrie 1920 am intrat din nou în armată, la Cercul de recrutare Alba. În 1922, toamna, m-am eliberat cu gradul de soldat.

După eliberare m-am întors în comuna Întregalde, ocupându-mă de agricultură. În 1925 am luat în căsătorie pe Nestor Veturia, decedată [în] 1940. Începând din 1939, până în 1943, am fost concentrat în fiecare an câte o lună sau două la armată. Pe front nu am fost. Am simpatizat Partidul Național Țărănesc Maniu începând din 1930, altă politică nu am făcut.

Începând din anul 1947 venea pe la mine Pascu Cornel, cu care aveam legături de prietenie. În anul 1948, luna noiembrie, veneau pe la mine ca să se ascundă, că erau urmăriți, banda lui Macavei și a lui Pascu Cornel, pe care am găzduit-o de mai multe ori. De fiecare dată când veneau le dădeam alimente. În acest timp se țineau ședințe la care spuneau că trebuie să ne organizăm în organizație subversivă pentru a dărâma prin forță armată regimul de democrație populară din țara noastră. M-au sfătuit și pe mine ca să intru în organizația lor și, totodată, să recrutez și alți oameni pentru organizație. Eu am primit și am plecat să organizez oameni, am găsit pe Ilie Simion, Marian Victor și Onea Florian. I-am ales pe aceștia trei pentru că știam că sunt dușmani [a] regimului. I-am dus la mine acasă și le-am spus că [a] Muntele Mare sunt organizați mai mulți oameni și când aceștia vor da semnalul noi să fim gata să le dăm ajutorul nostru, ca prin forță armată să omorăm conducătorii democrației, să aruncăm podurile în aer, să ocupăm gările și percepțiile și să schimbăm regimul. Pentru aceasta trebuia să ne procurăm imediat arme, ei au spus că sunt gata să facă acest lucru.

²⁹³ Autenticarea declarației s-a efectuat ulterior, la D.R.S.P. Sibiu.

În luna decembrie 1948 au venit la mine frații Macavei, Pascu Cornel și încă trei persoane, pe care nu-i cunosc, împreună cu mine s-au hotărât să atace Banca din Ighiu sau Percepția din Teiuș, ca să le jefuiască de bani, iar acești bani să fie întrebuințați pentru cumpărarea de armament și muniții, cu care să fie înzestrată organizația subversivă. S-a căzut de acord să fie atacată Percepția din Teiuș. În această acțiune, eu și cu Pascu Cornel am fost trimiși ca să facem recunoaștere la percepție, ca să vedem cum este păzită și cum s-ar putea jefui. Noi doi am plecat imediat, iar ceilalți au rămas la mine acasă, așteptându-ne pe noi să venim cu răspunsul. După ce am văzut cum este păzită, ne-am întors și le-am spus cum este. În noaptea aceea au plecat frații Macavei și încă patru ca să jefuiască percepția. A doua noapte s-au întors cu banii furati la mine. Din suma furată, care era de 310.000 lei, după cum spuneau ei, Macavei Traian mi-a dat și mie 15.000 lei, cu care bani să-mi cumpăr, dacă găsesc, armă și muniție, iar cu ceilalți bani au plecat în munți. La 1 februarie 1949 au venit la mine acasă Sandu Macavei și încă 2, înarmați, și mi-au spus că au să vină la mine mai mulți oameni și eu să-i conduc în comuna Mogoș, la Crișan Vasile, căci de acolo ei îi vor duce în munți. La 15 februarie a venit la mine Mihăițan Traian și încă 2 persoane, pe care eu i-am condus noaptea la Cristea Vasile, din Mogoș, i-am lăsat acolo pe cei 2, iar Mihăițan s-a întors cu mine. În 28 februarie a venit din nou Mihăițan, cu 4 persoane, pe care i-am condus în Valea Tiocului, unde am fost așteptat de Macavei. Cu el erau 7 persoane. După aceasta au plecat cu toții în munți, [iar] eu m-am întors acasă.

Am intrat în organizația subversivă teroristă, care avea ca scop imediat să răstoarne prin forță armată teroristă, pentru că nu eram de acord cu acțiunile întreprinse de regimul democratic din țara noastră.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez nesilit de nimeni.

București, 11 mai 1949.

Bolfea Silvestru

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 176-178.

93

1949 mai 12. Declarație dată în anchetă de Nicolae Dabija privind încercările sale de a intra în contact cu Misiunea Americană de la București în vederea obținerii de ajutoare pentru organizația sa

Dată în fața noastră astăzi, 12 mai 1949,
și vizată de noi spre neschimbare
Căpitan de Securitate
S. Antoniu

Declarație

Subsemnatul maior [n] rezervă Dabija Nicolae, cu ultimul domiciliu în Aradul Nou, str. Ana Ipătescu, nr. 25, declar următoarele:

În desfășurarea întregii mele activități subversive și teroriste, precum și pentru reușita deplină a tuturor acțiunilor de forță pe care plănuisem a le executa în viitor împotriva

actualului regim din țară, eu aveam convingerea adâncă că voi fi sprijinit și ajutat de către anglo-saxoni, în special de către americani, atât prin fonduri, cât și prin materiale de luptă (arme, muniții, echipamente, medicamente, aparate de transmisiuni etc.).

Această convingere a mea era determinată mai ales de faptul că toate acțiunile mele erau în deplină concordanță cu scopurile politice ale anglo-americanilor, care, după cum vedeam eu din emisiunile radiofonice ale posturilor anglo-americane, nu urmăreau altceva decât subminarea și dărâmarea actualului regim din țara noastră, ceea ce corespundea pe deplin și cu țelurile urmărite de mine.

Determinat de aceste considerații, încă din vara anului 1948 am căutat să intru în legătură cu persoane calificate de la Misiunea Americană din Capitală, spre a cere sprijinul și ajutorul arătat mai sus.

Întrucât sora unui cumnat al meu, Petre Zevonian, și anume Maria Vasuian, care este infirmieră de profesie, făcea un tratament de injecții soției unui consul turc de la Consulatul turc din București, Calea Dorobanți, nr. 72, am căutat ca prin intermediul acestei femei să intru în legătură cu acest consul, care să mă recomande la rândul său la Misiunea Americană din Capitală.

În consecință, întâlnind pe Maria Vasuian în casa cumnatului meu Petre Zevonian, din str. Gh. Dimitrov, nr. 42, am rugat-o să-mi mijlocească o vizită la consulul turc, pe a cărui soție ea o trata, întrucât aș dori să-i solicit o viză de intrare în Turcia. Acestea se întâmplau prin luna iunie 1948.

După vreo două zile, Maria Vasuian mi-a comunicat că a vorbit cu consulul turc, al cărui nume nu-l rețin, și că acesta mi-a fixat o întrevvedere pentru marțea următoare, la orele 11 dimineața.

În vederea acestei vizite, am redactat împreună cu Angheluță Mihai, văr al meu prin alianță și membru al organizației mele, două scrisori în limba franceză. Angheluță Mihai cunoștea binișor limba franceză, deoarece fusese secretar de legăție în Ministerul nostru de Externe.

Prima din aceste scrisori era adresată Misiunii Americane și prin ea arătam că am înființat o organizație puternică, ce are de scop să treacă la exercitarea unei acțiuni de forță pentru răsturnarea actualului regim din țară și solicitam sprijin și ajutor american în fonduri bănești, precum și în materiale de luptă, necesare executării acestor acțiuni. Ceream, totodată, să mi se fixeze modalitățile prin care să intrăm în legătură cu o persoană calificată de la Misiunea Americană, indicându-mi-se locul, ziua și ora respectivă.

Cea de a doua scrisoare era adresată însuși consulului turc și prin ea ceream să transmită prima scrisoare la Misiunea Americană.

În marțea fixată, la orele 11 dimineața, m-am dus singur la Consulatul turc din Calea Dorobanți, nr. 72, unde am fost primit de consulul turc în biroul său, situat în fundul curții, pe dreapta, la parter.

Era un om în vârstă de 35-36 ani, de statură mijlocie, bine legat, brun, cu părul peste cap, cu ochii negri și îmbrăcat elegant, cu haine de vară de culoare crem deschis.

Am conversat cu el în limba franceză și i-am arătat adevăratul scop al vizitei mele, punându-i ambele scrisori deschise. El le-a citit pe amândouă și mi-a promis că le va preda superiorului său ierarhic, adică ministrului plenipotențiar al Turciei din Capitală, ca acesta, la rândul său, să predea Misiunii Americane scrisoarea mea.

Totodată, am stabilit cu el ca după câteva zile să-i dau un telefon într-un limbaj convențional, spunându-i că telefonul va fi dat sub numele de Artur Damian, care întreabă „dacă pașaportul este gata”. În caz afirmativ, înseamnă că ministrul plenipotențiar al Turciei este de acord să predea scrisoarea mea la Misiunea Americană. În caz contrar, răspunsul urma să fie dat sub forma „pașaportul nu este gata”.

Vizita mea la Consulatul turc a durat aproximativ 20-30 minute.

După 2-3 zile, Mihai Angheluță a dat un telefon consulului turc, spunându-i că la telefon este Artur Damian și întrebând dacă pașaportul său este gata. Consulul turc a răspuns că pașaportul nu este gata, ceea ce însemna că ministrul plenipotențiar al Turciei a refuzat să predea scrisoarea mea la Misiunea Americană.

Ulterior, prin luna octombrie 1948, cu prilejul vizitei mele în Capitală, am încercat pe altă cale să intru în legătură cu Misiunea Americană.

În acest scop, am făcut o vizită generalului în rezervă Petrescu Dumitru, din București, str. Argentina, nr. 41, despre care știam că fusese pe timpuri atașat militar al României la Washington și despre care eram convins că are relații la Misiunea Americană din Capitală. De altfel, îl mai vizitasem pe generalul Petrescu la începutul verii anului 1948, după ce luasem primul contact cu frații Macavei și după ce hotărâsem împreună cu aceștia să întemeiez organizația condusă de mine. Cu prilejul acelei prime vizite, generalul Petrescu, căruia i-am comunicat intențiile mele, m-a sfătuit să mai aștept desfășurarea evenimentelor internaționale, spunându-mi totodată că nu este încă momentul prielnic pentru trecere la acțiune și că fuseseră arestați unii ofițeri superiori învinuți de activitate subversivă, pomenindu-mi în acest sens și numele generalului Constantin Nicolescu, de la fostul palat regal.

Cu prilejul celei de-a doua vizite, din octombrie 1948, am cerut d-lui general Petrescu să-mi facă cu cineva legătura la Misiunea Americană, spre a obține sprijin și ajutor pentru acțiunile plănuite de mine împotriva regimului actual. Domnul general Petrescu a acceptat în principiu acest lucru, cu condiția însă ca atât eu cât și oamenii de sub comanda mea să ne considerăm subordonați domniei sale, ceea ce eu am primit.

Urma ca la o nouă vizită a mea în Capitală să raportez domnului general Petrescu cele realizate de mine și de organizația de sub conducerea mea, dar această nouă vizită la București, pe care o proiectasem pentru luna martie 1949, nu a mai avut loc, deoarece la 4 martie 1949 organizația mea a fost lichidată de către trupele de Securitate.

De atunci nu l-am mai văzut pe domnul general Petrescu.

Alte încercări de a lua legătura cu Misiunea Americană din Capitală, prin alte persoane decât cele arătate mai sus, nu am făcut. Menționez că în schimbul ajutorului și sprijinului, pe care eram convins că-l voi primi din partea americanilor, eram hotărât să transmit acestora informații de ordin militar sau politic, în care scop întocmisem instrucțiuni și cod cifrat pentru culegerea unor asemenea informații.

Aceasta-mi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu, nesilit de nimeni.

București 12 mai 1949.

Maior rez. Nicolae Dabija

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 25-26.

1949 mai 12. Declarație dată în anchetă de Nicolae Dabija referitoare la motivele care l-au determinat să treacă la rezistență anticomunistă armată

Data în fața noastră astăzi, 12 mai 1949,
și vizată de noi spre neschimbare.
Căpitan de Securitate
S. Antoniu

Declarație

Subsemnatul maior [in] rezervă Dabija Nicolae, cu ultimul domiciliu în Aradul Nou, str. Ana Ipătescu, nr. 25, declar următoarele:

Motivele care m-au determinat să trec la desfășurarea întregii mele activități subversive cu caracter terorist și informativ, destinată a răsturna actualul regim din țară, sunt următoarele:

a) Nu am fost și nu sunt de acord cu transformările sociale și cu reformele sociale pe care actualul regim le pune în aplicare, deoarece aceste transformări și reforme sociale se inspiră din cele realizate de către Uniunea Sovietică, față de care am avut întotdeauna un sentiment de aversiune și adversitate și împotriva căreia am luptat în campania 1941-1944, fiind chiar decorat cu Crucea Germană de Aur și fiind citat pe întreaga națiune de fostul mareșal Antonescu. Aceste transformări și reforme sociale pe care le pune în practică actualul regim din țara noastră m-au făcut să nutresc și să păstrez o dușmănie neîmpăcată față de acest regim.

b) Pe de altă parte, nu am fost de acord cu transformările și reformele pe care începuse să le aplice regimul actual în organizarea armatei, astfel încât după apariția legii cadrului disponibil din vara anului 1946 am înțeles să părăsesc cadrele disponibile ale armatei, făcând și cererea respectivă în acest sens. Și aceste reforme și transformări ale armatei au determinat în mine o creștere a aversiunii și chiar a dușmăniei mele față de actualul regim, luând astfel hotărârea de a face tot ce-mi va sta în putere spre a contribui la dărâmarea acestui regim și la redobândirea vechii mele situații într-o armată organizată după concepțiile mele, așa cum a fost ea în trecut.

c) În afară însă de motivele mai sus arătate, eu constatam că pe zi ce trece neînțelegerile dintre anglo-americani și Uniunea Sovietică cresc în intensitate și eram convins că ele vor determina izbucnirea unui nou război mondial, în care înțelegeam să lupt din nou din toate puterile mele împotriva Uniunii Sovietice și a aliaților lor. Ascultam foarte des posturile de radio Londra și „Vocea Americii”, precum și Ankara, astfel încât emisiunile radiofonice ale acestor posturi au exercitat o influență considerabilă asupra mea, constituind pentru mine un îndemn permanent de a trece la acțiuni de forță spre a răsturna actualul regim din țara noastră. Emisiunile radiofonice ale acestor posturi mi-au imprimat convingerea că voi putea căpăta oricând ajutorul și sprijinul anglo-americanilor pentru susținerea acțiunilor pe care le plănuisem împotriva actualului regim din țară. Aceasta cu atât mai mult cu cât din aceste emisiuni îmi dădeam seama că acțiunile plănuită de mine sunt în concordanță deplină cu interesele politice și militare al anglo-americanilor.

Cele mai sus arătate au constituit principalele motive care m-au determinat să inițiez și să conduc organizația mea în care mi-am desfășurat întreaga activitate subversivă cu caracter terorist și informativ.

Aceasta-mi este declarația pe care o dau, o susțin și semnez propriu, nesilit de nimeni.

București, 12 mai 1949.

Maior rez. Nicolae Dabija

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 45.

95

1949 mai 12. Declarație dată în anchetă de Ioan Scridon privind armamentul deținut de fiecare persoană din organizație în timpul luptei de la Muntele Mare

12 mai 1949. Dată în fața noastră²⁹⁴.

Sublocotenent **Mitrici Teodor**

Declarație

Subsemnatul Scridon D. Ioan, de profesie fost plutonier de jandarmi, domiciliat în comuna [Benic], județul Alba, declar următoarele:

În ceea ce privește împărțirea armamentului, mie mi s-a dat un pistol mitralieră rus, la data de 26 februarie, de către Macavei Traian, cu un număr de 212 cartușe și un încărcător, lui Pascu Cornel nu i s-a dat, fiindcă avea o armă Z.B. și una sută cartușe, la fel, Clamba Iosif a primit [o] armă Z.B. și 100 cartușe, Sandu Macavei avea armă automată rusă și una sută cartușe. Ihuț Traian avea armă Manlicher și 200 cartușe, Ihuț Avram avea armă Z.B. și 100 cartușe, Dabija Nicolae avea armă Z.B. și 50 cartușe, iar Macavei Traian avea pistol mitralieră și 320 cartușe calibru 9 lung. Menționez că Macavei Traian și Macavei Alexandru mai aveau și pistoale Parabellum, care funcționau cu acele cartușe 9 lung.

S-au mai dat arme lui Maier Iosif, la data de 11 februarie, și 50 cartușe, armă Z.B. dată când a fost adus în munte.

S-au mai împărțit arme, la data de 3 martie 1949, următorilor oameni, ce au fost aduși la data de 2 martie 1949, după cum urmează:

Mihăițan Traian armă Z.B. și 50 cartușe, Onea Titus armă Z.B. și 50 cartușe, Rațiu Augustin armă Z.B. și 50 cartușe, Cigmăianu Ioan armă Manlicher și 50 cartușe, numitul avea și pistol Steyer și 40 cartușe, Salagea Nicolae armă Z.B. și 50 cartușe, Mitrofan Lucian armă rusă și 50 cartușe, Breazu Iuliu armă Z.B. și fără cartușe, Oprița Gheorghe pistol mitralieră Daimler, fără cartușe, Câmpeanu Traian pistol mitralieră Daimler, fără cartușe, Deceanu Petru n-a primit, că nu a mai fost armament și avea pistol Steyer și 50 cartușe, Vândor Victor nu a primit și nici Simion Moldovan, fiindcă nu au mai fost arme, iar domnișoara Sanda Pop a primit pistol Browning calibru 6,35 și 6 cartușe.

²⁹⁴ Declarația a fost autenticată ulterior, la D.R.S.P. Sibiu.

Menționez că la restul, care nu au primit arme și nici cartușe, li s-a spus de către Macavei Traian că vor primi ulterior, că el va merge în misiune și va aduce arme, căci mai are la Bucium-Montari ascunse un număr de 10 arme și circa 4.000 cartușe.

Menționez că tot acest armament și muniție a fost împărțit de Macavei Traian și Macavei Alexandru, fiindcă tot armamentul a fost procurat de ei.

Acest armament a fost împărțit cu scopul de a fi întrebuințat în luptă, și anume de maiorul Dabija Nicolae și cu frații Macavei, [care] au făcut un plan de acțiune care se limita la atacarea Securităților, atacarea și dezarmarea batalioanelor de vânători din apropiere, precum și dezarmarea lor, la fel a Miliției de la sate și, în caz că nu mai au bani să se poată aproviziona și îmbrăca pe cei din bandă, să atace diferite bănci de stat, ca [banca din] Brad, banca din Cluj și altele.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez.

Azi, 12 mai 1949.

Ioan Scridon

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 86.

96

1949 mai 12. Declarație dată în anchetă de Ioan Scridon referitoare
la desfășurarea atacului de la Muntele Mare

Dată în fața noastră azi, 12 mai 1949,
vizată spre neschimbare²⁹⁵.
Sublocotenent **Șandru Ioan**

Declarație

Subsemnatul Scridon Ioan, de profesie fost plutonier de jandarmi, cu ultimul domiciliu în comuna Benic, județul Alba, declar următoarele:

În ziua de 4 martie 1949 mă aflam în Muntele Mare, județul Turda, la piciorul acestuia, numit Groși, aici locuiam în două cabane făcute de noi. În cabana întâi locuiam următorii:

Pascu Cornel, Deceanu Petru, Mihălțan Traian, Ihuț Traian, Mitrofan Lucian, Clamba Iosif și Salagea Nicolae și Buțuțui Viorica, concubina lui Pascu Cornel; în cabana a doua mă aflam eu, maiorul Dabija Nicolae, Macavei Traian, Macavei Alexandru, d-ra Sanda Pop, maior Oniga Emil, Onea Titus, Vandor Victor, Cigmăianu Ioan, Oprița Gheorghe, Maier Gavril [Iosif – n.n.], cu soția Maier Elena, Câmpeanu Traian, Breazu Iuliu și Moldovan Simion.

Armamentul se afla la fiecare care a primit. În jur de orele 6-6³⁰ am auzit o împușcătură, după care eu, fiind trezit, am ieșit afară, unde m-am întâlnit cu Pascu Cornel, care venea de la cealaltă cabană și m-a întrebat că ce este, la care i-am răspuns că nu știu, după care am intrat în cabană să mă îmbrac, unde i-am găsit și pe ceilalți îmbrăcați și m-au întrebat că ce este, la care eu le-am răspuns că suntem înconjurați de armată.

²⁹⁵ Declarația a fost autenticată ulterior, la D.R.S.P. Sibiu.

Atunci Macavei Traian și Rațiu Augustin și-au luat armele, primul pistolul mitralieră, iar al doilea pușca Z.B. Îndată după ieșirea lor afară, s-au auzit împușcături mai dese de pistol mitralieră și arme. Atunci am ieșit și eu afară cu pistolul mitralieră și i-am văzut pe Macavei Traian stând în fața cabanei în partea dreaptă în genunchi și trăgea cu pistolul mitralieră, iar Pascu Cornel și Rațiu Augustin în fața cabanei mai jos, tot în genunchi lângă câte un copac, de unde trăgeau și ei cu armele Z.B. Eu m-am dus lângă Pascu Cornel și care m-a întrebat ce facem, eu i-am spus că fugim. Între timp am tras și eu de două ori câte o rafală cu pistolul mitralieră din poziția în picioare în direcția spre pădure, în ce direcție trăgeau și ei. Văzând foc intens asupra noastră de pistoale mitralieră și arme, mă și miră faptul că nu am fost rănit sau chiar că nu am căzut și ca să nu fiu prins m-am hotărât să fug. În timpul acesta ceilalți continuau să tragă.

Hotărându-mă să fug, am fugit pe partea de jos a muntelui. Am fugit în această direcție știind că în această direcție nu era foc de arme și am bănuț că aici poate nu este armată, precum nici nu a fost. În urma mea, la 4-5 pași, a fugit și Pascu Cornel. Am fugit 4-5 km, unde am stat într-o cabană până seara, după care ne-am dus la soacra lui Ihuț Traian, la circa 7-8 km de munte.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez.

12 mai 1949.

Ioan Scridon

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 79.

97

1949 mai 12. Declarație dată în anchetă de Ioan Scridon privind lupta de la Valea Tibrului și prinderea lui de către Securitate

12 mai 1949. Dată în fața noastră²⁹⁶.
Sublocotenent **Mitrici Teodor**

Declarație

Subsemnatul Scridon D. Ioan, de profesie fost plutonier de jandarmi, cu ultimul domiciliu în comuna Benic, județul Alba, declar următoarele:

În ziua de 8 martie [1949 – n.n.] mă aflam într-o cabană din Valea Tibrului cu următorii fugari: eu, Pascu Cornel, Popa Ștefan, Sandu Maxim și Moldovan Nicolae.

Armamentul aflat asupra noastră era după cum urmează: eu aveam [un] pistol mitralieră rus, cu care am fugit din Muntele Mare, și 72 cartușe în încărcător la pistol; Pascu Cornel o armă Z.B. și 65 cartușe, tot cu care a fugit din Muntele Mare; Popa Ștefan avea două pistoale și anume unul Beretta și unul Steyer, muniție nu știu, că nu l-am întrebat, el mai avea și 3 grenade defensive; Sandu Maxim avea [un] pistol Parabellum, muniție nu știu, iar Moldovan Nicolae avea un pistol Steyer, la fel muniție nu știu ce a avut.

²⁹⁶ Declarația a fost autenticată ulterior, la D.R.S.P. Sibiu.

Aici am stat până la orele 14-15, când am fost înștiințați de un băiat de circa 14-15 ani că vin jandarmii. Atunci noi ne-am sculat, fiindcă eram culcați, și am ieșit afară, după care am văzut doi ostași. Atunci eu am strigat ne predăm, iar Popa Ștefan a strigat nu se predă nimeni, după care eu am fugit de lângă dânsul circa 15-20 m, știindu-l hotărât și să nu fiu împușcat de el, după care m-am predat fără să fi tras un foc. Trăgând am văzut pe Popa Ștefan și Sandu Maxim.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu.

12 mai 1949.

Ioan Scridon

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 81.

98

1949 mai 12. Declarație dată în anchetă de Titus Onea referitoare la activitatea sa în cadrul grupului

Declarație

Subsemnatul Onea Titus, student anul VI medicină umană, născut în anul 1925, luna ianuarie, [ziua] 10, în comuna Roșia Montană, jud. Alba, fiul lui Gherasim, pensionar public, și al Eugeniei, casnică, cu serviciul militar satisfăcut în cadrul facultății de medicină, în trecut nu am suferit nici o condamnare, nu posed nici un fel de avere mobilă sau imobilă, domiciliat în str. Anatole France, [nr.] 11 Cluj.

Declar următoarele:

În trecut, începând din iunie 1948, am fost urmărit de Securitatea din Cluj pentru activitate legionară dusă în cadrul Facultății de Medicină, iar în prezent fac parte ca membru în banda teroristă condusă de maiorul deblocat Dabija Nicolae.

În ziua de 20 ianuarie 1949, m-am întâlnit în București, pe Blv. 6 Martie, cu vărul meu Oprișa Ovidiu, care mi-a spus că a fost pe la el un om pe care el nu-l cunoaște și l-a întrebat dacă nu știe unde locuiesc eu și că acel om se numea Cosma Petru și i-a lăsat vărului meu, pentru eventualitatea că mă întâlnește, adresa maiorului Nițescu în București, Parcul Vatra Luminoasă, str. B., nr. 13, unde eu să-l caut pe Cosma. L-am găsit pe Cosma Petru la maiorul Nițescu acasă. Cosma Petru mi-a spus că [a] venit la București fiind trimis de maiorul Dabija, care constituise o bandă, împreună cu frații Macavei, pe Muntele Mare, jud. Turda, pentru a face anumite cumpărături necesare bandei, lista acestor cumpărături predând-o maiorului Nițescu, împreună cu suma de aproximativ 40.000 lei.

Cosma Petru, care venise la București în calitate de delegat al lui Dabija, mi-a propus și mie să merg la Muntele Mare. I-am spus că nu merg momentan și că mă voi gândi și-i voi da răspunsul când va reveni dânsul la București.

În ziua de 20 februarie 1949 Cosma Petru a revenit la București pentru a ridica și restul de lucruri comandate de maiorul Dabija prin intermediul maiorului Nițescu. Lucrurile comandate urmau să servească scopurilor bandei de la Muntele Mare, jud. Turda.

Aproximativ la data de 24 februarie 1949, i-am spus și eu lui Cosma Petru că accept să devin membru al bandei și să merg cu el la Muntele Mare. Am fost determinat la această

acceptare datorită faptului că Cosma Petru mi-a spus că banda este bine ascunsă și că locul unde se găsea era pentru mine o ascunzătoare mult mai sigură decât la București.

Am ajuns la Muntele Mare la data de 26 februarie 1949. Am găsit acolo pe următorii: maior Dabija, Macavei Traian, Macavei Alexandru și alții. Șef al bandei era maiorul Dabija, iar ajutor al său era Macavei Traian.

În ceea ce privește armamentul care se găsea acolo, știu doar faptul că arma semiautomată rusă ce o avea Macavei Alexandru a procurat-o prin intermediul lui Ihuț Traian de la cineva din comuna Bistra, jud. Turda, în schimbul unui pistol de buzunar și a unei sume de bani. Restul armelor nu știu de unde s-au procurat, iar în privința felului de aprovizionare cu armament pentru viitor știu că maiorul Dabija i-a spus lui Macavei Traian ca, pe cât îi este posibil, să aducă oameni înarmați, urmând ca după ce s-ar fi adunat un număr mai mare de oameni să se încerce procurarea de arme de la autorități și armată prin forță. În prezența mea, maiorul Dabija a vorbit cu Macavei Alexandru despre posibilitatea de reușită a unui atac asupra depozitului de muniție al Batalionului de la Abrud, jud. Alba, Macavei Alexandru arătând că acest depozit, fiind construit din beton, nu poate fi spart, existând pericolul de a fi aruncat în aer. S-a vorbit apoi de depozitul de muniție din Câmpeni, jud. Turda. S-a mai vorbit și de depozitul de dinamită de la minele de aur de la Roșia Montană, jud. Alba. Acest depozit se găsea în mină și deci nu se putea scoate decât cu mare greutate.

Acest plan urma să se pună în aplicare când banda ar fi avut un număr mai mare de oameni.

În privința scopurilor de viitor ale bandei, Dabija a declarat în fața tuturor că toate acțiunile bandei vor fi îndreptate împotriva regimului actual și că va fi primit ca membru oricine este dispus să lupte împotriva acestui regim politic.

Se conta pe izbucnirea unui război între U.R.S.S. și S.U.A. și în această eventualitate banda ar fi dus o acțiune de sabotaj în dosul frontului, acțiune constând în distrugerea de căi de comunicații, poduri, depozite de muniții și orice acte în stare de a împiedica acțiunea armatelor româno-sovietice.

Până atunci urma ca banda să-și adune oameni și arme și, pe cât posibil, să adune în jurul său cât mai mulți oameni, pentru ca la momentul oportun să poată ocupa întreaga regiune a Munților Apuseni. În privința acțiunilor minore de teroare, a fost vorba ca susținătorii mai entuziaști ai regimului actual, câte unul din fiecare sat din jur, să fie amenințat cu distrugerea avutului sau chiar moartea, dacă aflând ceva despre legăturile bandei în sat le divulga. Exemple de acte de terorism ale membrilor bandei cunosc faptul că Macavei Alexandru a împușcat mortal doi plutonieri, iar alți membri din bandă au bătut pe șeful sindicatului agricol din comuna Lupșa, jud. Turda, pe acesta bătându-l pentru că a strigat „Săriți! Bandiții!”.

În privința armamentului, știu că la sosirea mea la Muntele Mare cei de acolo, în afară de femei, erau toți înarmați, și anume:

Mayor Dabija – o armă și 60 cartușe.

Macavei Traian – un pistol automat german și un pistol de buzunar.

Macavei Alexandru – o armă semiautomată rusă și un pistol de buzunar.

Scridon Ioan – un pistol automat rus și muniția respectivă.

Subsemnatul o armă Z.B. cu 50 cartușe, iar ceilalți membri ai bandei aveau arme cu repetiție, muniția respectivă și unii și pistoale de buzunar.

În ziua de 3 martie 1949, Macavei Alexandru a făcut verificarea întregului armament și muniții ce se găsea acolo, dând celor ce nu aveau cele două sau trei arme ce se găseau la cabană, împărțind la fel cartușele, așa ca fiecare om cu armă să aibă în jurul numărului de 50 cartușe. Scopul urmărit prin aceasta era ca în momentul unui atac să aibă cât mai mulți oameni înarmați pentru a ataca autoritățile.

În ceea ce privește modul de recrutare a membrilor nu cunosc prea bine cum se făcea, dar știu că erau câțiva oameni de legătură în comunele: Întregalde, Galda de Sus, Galda de Jos, Benic, Teiuș, toate în jud. Alba, iar Pascu Cornel era cel prin intermediul căruia banda păstra legătura cu acești oameni. Urma să fie primiți ca membri de preferință legionari, P.N.Ț.-iști Maniu și ofițeri deblocați.

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez propriu și nesilit de nimeni.

București, 12 mai 1949.

Titus Onea

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 124-126.

99

1949 mai 13. Raport al unui informator de celulă referitor la starea de spirit a lui Alexandru Maxim în timpul anchetei de la București

**Raport nr. 6
asupra deținutului de la celula nr. 2**

13 mai 1949

În seara zilei de 12 mai a.c., venind de la anchetă, era foarte abătut și mi-a spus că tov. anchetator nu-l mai crede nici atunci când spune adevărul, deoarece la început a vrut să mintă, l-a prins și de atunci nu-l mai crede.

Spune că ar fi vrut să cadă la un anchetator mai bun, căci cei de la Alba, deși l-au bătut²⁹⁷, totuși au mai pus în declarație și ce au vrut ei.

Tov. anchetator a vorbit la telefon în nenumărate rânduri în fața lui, dar nu a înțeles nimic despre ce este vorba, căci răspunde foarte scurt, cu cuvintele: da, nu, se face, mai târziu, vin etc.

Când pleacă tov. anchetator, rămâne cu soldatul, a încercat o dată să-i vorbească, dar nu i-a răspuns.

Despre tov. anchetator spune că este sever și prea mult îl descoase.

Se plânge că-i trece în declarații și unele lucruri pe care nu le-a făcut²⁹⁸.

²⁹⁷ Alexandru Maxim s-a plâns deseori față de informatorul din celulă referitor la brutalitatea anchetei de la Alba Iulia: „Moralul lui este ridicat, adică spune că este tratat bine, mâncare bună, dormit, nu l-a bătut nimeni și că este diferență ca de la cer la pământ față de Securitatea din Alba” (notă informativă din 9 mai 1949). La 13 mai 1949, când i s-a cerut să-și pregătească bagajul pentru plecare, „l-a spus că nu este sigur unde-l va trimite, în nici un caz să nu-l trimită la Alba” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 1, f. 301, 305).

Mi-a spus că el a procurat armament lui Pascu și Silvestru²⁹⁹.

De asemenea, mi-a spus despre un schit de călugărițe, la număr 100, iar stareța lor spunea că la una din călugărițe i s-a arătat Maica Domnului și i-a spus să comunici că Armata Albă a inimii curate să lupte contra armatei răului, că deși mică la număr ea va învinge.

Cu acestea avea legătură Mărgineanu³⁰⁰, care era din aceeași comună (Obrezeni [Obreja – n.n.]) și care avea legături cu popa de la schit³⁰¹.

Mă întrebă dacă atacul care l-au dat la Percepția din Teiuș la 20 XII 1948 se pedepsește cu legea „pedeapsa cu moartea” apărută în ianuarie 1949³⁰².

Tot aseară, era foarte hotărât, spunând că el nu se dă înapoi de la ceea ce a făcut, că nu se roagă să fie iertat sau să plângă, chiar dacă va primi moartea³⁰³.

A luat exemplul de la comuniști, care au stat zeci de ani în închisori și au luptat pentru o idee și până la urmă au învins.

Așa și el.

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 1, f. 304.

100

1949 mai 16. Autobiografie dată în anchetă la D.R.S.P. Sibiu de Augustin Rațiu

Dată în fața noastră azi, 16 mai 1949.

Vizată de noi pentru neschimbare.

Sublocotenent de Securitate

Pastii Pompiliu

Declarație

Subsemnatul Rațiu Augustin, de profesie plugar, necăsătorit, cu domiciliul în com. Sărmășel, jud. Cluj, născut în com. Sărmășel, jud. Cluj, în anul 1923, luna ianuarie, ziua 6, din părinții Rațiu Emil și Domnica, născută Șugar, de profesie agricultori, cu serviciul militar satisfăcut la Regimentul 7 Artilerie Auto, în Ploiești, cu gradul de sergent, ctg. 1945, de naționalitate română, origine română, condamnat nu am fost niciodată.

Declar următoarele:

²⁹⁸ Notă informativă din 12 mai 1949: „Aseară spunea că a scris în declarație și unele care nu le-a făcut, numai ca tov. sublocotenent anchetator să fie mulțumit” (*Ibidem*, f. 302).

²⁹⁹ Alexandru Maxim a primit o armă Z.B. cu 89 cartușe de la Vasile Crișan, pe care le-a dat lui Cornel Pascu, și o armă Z.B. cu 5 cartușe de la Florian Picoș, pe care le-a dat lui Silvestru Bolfea (*Ibidem*, f. 53).

³⁰⁰ Petru Mărgineanu.

³⁰¹ Preotul Aurel Leluțiu.

³⁰² Legea nr. 19/1949.

³⁰³ Se pare că, în urma numeroaselor anchete, desfășurate fără oprire, Sandu Maxim ajunsese la capătul forțelor. La 9 mai 1949 informatorul preciza: „De foarte multe ori se exprimă singur astfel: «Doar de s-ar termina odată; împuște-mă dacă vor, numai să scap»” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 1, f. 301).

După ce am terminat 7 clase primare am rămas în comună, unde am ajutat părinții la munca câmpului, lucrând împreună cele cincisprezece jugăre ce le aveam.

Frați am numai unu, Rațiu Emil, care este mai mic ca mine cu un an, cu Facultatea de Drept terminată.

Până în anul 1944 am lucrat cu părinți la câmp. Nu am făcut parte din nici o organizație sau partid politic.

În anul 1944, luna mai, am fost încorporat la Regimentul 7 Artilerie Auto din Ploiești, de unde am plecat pe front în apus. În septembrie 1945 am fost mutat la Brașov, la Regimentul 4 Artilerie Auto, iar de acolo, prin luna iulie 1946, am fost mutat la Regimentul 3 Artilerie Auto, la Cluj, de unde m-am și eliberat în luna decembrie 1946.

Prin luna mai 1948, în urma propunerilor făcute de către vărul meu, am intrat în organizația condusă de Dabija.

Nu eram de acord cu măsurile luate de actualul regim pentru a nu pierde poziția socială și economică, atât a părinților mei, cât și a mea.

Determinat de aceste motive, am luat o hotărâre fermă de a lupta înarmat contra regimului democrat, bazându-mă pe ajutorul anglo-americanilor, despre care ni se spunea că vor veni.

La prima ședință la care am luat parte ni s-a spus că noi trebuie să ne înarmăm bine, ca la momentul oportun să dăm lovitura, înarmați, regimului democrat.

Ni s-a mai spus ca să contribuim cu bani pentru a ne procura armamentul de care aveam nevoie. Apoi mi s-a dat misiunea de a recruta doi membri pentru organizație, pe care i-am recrutat, conform ordinelor primite.

Prin luna februarie 1949 am fugit de acasă la fratele meu, în Cluj, pentru ca acesta, prin cunoștința lui, să mă plaseze în munți, în organizație, unde se găsea șeful ei, Dabija.

Cu ajutorul băiatului lui Mărgineanu Petru am plecat în comuna Obreja, jud. Alba, la Mărgineanu Petru, unde am stat ascuns timp de o săptămână. Apoi am plecat împreună cu Mărgineanu Petru în com. Benic, jud. Alba, la Pascu Petre.

Acolo am primit cincizeci de cartușe de la Mărgineanu Petru, pentru a le duce la munte organizației, iar de la Pascu Petre un bilețel pe care era scris numărul 131.

Cu acest bilețel am plecat, trecând și pe la Pascu George [*Gheorghe* – n.n.], care mi-a arătat unde locuiește Bolfea Silvestru, care trebuia să mă trimită în munte.

Ajungând la Bolfea Silvestru, am găsit pe Macavei Traian, Scridon Ioan și alții, care mi-au fost prezentați de către Bolfea Silvestru.

Seara, când am plecat de acolo împreună cu ceilalți, mi s-a dat o armă, pe care am dus-o până sus în munte. Cele cincizeci de cartușe pe care le-am primit de la Mărgineanu Petru le-am predat lui Macavei Traian la Bolfea Silvestru în casă.

În dimineața zilei de 2 martie 1949 am ajuns în Muntele Mare, unde am fost întâmpinați de către Dabija, șeful organizației, Onea Titus, Pop Alexandra și alții.

A doua zi ni s-a citit un manifest contra regimului, care urma să fie multiplicat pentru a fi împărțit țăranilor. După aceea mi s-a dat o armă și cincizeci de cartușe.

Ședințele ce [se] țineau în cadrul organizației se țineau de către Dabija, care [le] conducea.

Se hotărâse ca să atace la Câmpeni un depozit pentru a procura armament, și apoi penitenciarul de la Aiud, ca să elibereze deținuții și să-i înarmeze.

În dimineața zilei de 4 martie 1949, când trebuia să depunem jurământul, pe la orele șase dimineața, s-a strigat „alarmă”.

Am pus mâna pe armă și pe cele cincizeci de cartușe și, din ordinul lui Dabija, am început să trag în armatele Securității, care ne împresurase cabana. După epuizarea cartușelor, nemaivând cu ce trage, m-am predat.

Aceasta îmi este declarația ce o dau, semnez și susțin propriu, fără să fiu silit de nimeni.

16 mai 1949.

Rațiu Augustin

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 152-153.

101

1949 mai 16. Raport al căpitanului Samuel Antoniu către D.G.S.P. referitor la măsurile luate pentru desfășurarea anchetei și procesului grupului Dabija

Direcțiunea Regională a Securității Poporului Sibiu

Către,
Direcțiunea Generală a Securității Poporului

București

Pentru tovarășul colonel M. Dulgheru

În urma dispozițiilor primite din partea tov. colonel M. Dulgheru, de a mă deplasa la D.R.S. Sibiu, însoțit de tov. locotenent Anghel Mircea, pentru a conduce, îndruma și participa la cercetarea unui lot de 12 reținuți destinați a forma obiectul unui proces public la Tribunalul Militar Sibiu, precum și pentru a sprijini și ajuta pregătirea desfășurării în bune condiții a acestui proces, am onoarea a raporta următoarele:

1. Sosit la Sibiu, împreună cu tov. locotenent Anghel Mircea, în după amiaza zilei de 14 mai a.c., am luat imediat contact cu tov. locotenent V. Nistor, șeful Secției a V-a³⁰⁴ din D.R.S. Sibiu, întrucât tov. director regional locotenent-colonel Gh. Crăciun se afla în Capitală, urmând a se întoarce a doua zi.

Am vizitat de îndată arestul regionalei în care se aflau depuși cei reținuți și am constatat că acest arest nu numai că este cu totul impropriu și nu corespunde în nici un caz unei bune pregătiri pentru proces a celor arestați, dar el constituie un adevărat atentat la sănătatea acestora.

Fiind alcătuit din hrube umede, întunecoase, fără lumină electrică în interiorul celulelor, fără ferestre, fără nici o aerisire, cu pământ pe jos, fără ca acesta să fie măcar acoperit cu scânduri, fără nici un fel de mobilier în celule, reținuții trebuind să doarmă pe câte o scândură sau pe paie așternute pe jos, cu un miros pătrunzător de aer stătut și mucegăit, arestul regionalei în aceste condiții este cu totul inutilizabil. Se impunea deci schimbarea grabnică a condițiilor de cazare a celor arestați, cu care luând imediat contact am putut

³⁰⁴ Secția Anchete.

constata că erau demoralizați de condițiile de aici, reușind întrucâtva a le ridica moralul și explicându-le că este vorba de încă cel mult o singură noapte.

A doua zi dimineața, în urma înapoierii din Capitală a tov. locotenent-colonel Gheorghe Crăciun, am stabilit de comun acord cu domnia sa să vizitez Penitenciarul Sibiu, spre a vedea dacă reținuții nu ar putea fi cazați acolo în mai bune condiții.

Cu prilejul vizitării penitenciarului local, am constatat că atât la etajul I, cât și la etajul II al acestui penitenciar, reținuții ar putea fi cazați în condiții ireproșabile, izolarea lor putându-se face perfect în celule bine aerisite și luminate, mobilierul celulelor fiind absolut nou, celulele fiind de asemenea dotate cu saltele, cearceafuri, perne și paturi, de asemenea absolut noi. Pe de altă parte, penitenciarul local se află la o foarte mică distanță de Direcțiunea Regională, astfel încât transportul arestaților pentru cercetări nu prezintă mari dificultăți.

În urma acordului tov. director regional locotenent-colonel Gh. Crăciun, am stabilit cu tov. Popa, directorul penitenciarului local, ca în aceeași după amiază de 15 mai a.c. reținuții ce se aflau în opt celule de la etajul I, precum și în patru celule de la etajul II, să fie mutați într-o sală a penitenciarului, destinată pentru școala de analfabeți. Această operațiune a fost efectuată, astfel încât un număr de 173 condamnați, ale căror pedepse au fost executate sau au fost pronunțate cu suspendare, au fost mutați în acea sală, iar reținuții de la Direcțiunea Regională de Securitate au fost transferați la penitenciar și cazați în condiții foarte bune.

Întrucât cei 173 condamnați ce au fost mutați din acele celule se află la dispoziția Direcțiunii Generale a Securității Poporului, situația lor nefiind până în prezent clarificată, vă rugăm să binevoiți a interveni la Direcțiunea Generală a Penitenciarelor pentru transferarea lor la Penitenciarul Dumbrăveni până la clarificarea situației lor, întrucât cazarea lor într-o sală mare comună prezintă greutate serioase, fiind vorba de 10-15 zile, timp prea îndelungat pentru a se putea menține o astfel de cazare. Totodată, vă rugăm să binevoiți a face demersurile necesare pe lângă Direcțiunea Generală a Penitenciarelor spre a trimite la Sibiu trenul-dubă, cu o capacitate de 120 locuri, spre a se putea face transferarea respectivă de la Penitenciarul Sibiu la cel din Dumbrăveni.

Tot la penitenciarul local s-a asigurat și cazarea în bune condiții a martorilor, aceștia fiind izolați unii de alții, în sensul că stau în celule cu alte persoane decât cele ce apar în această problemă.

Începând de astăzi, 16 mai a.c., atât cei destinați să alcătuiască lotul de acuzați, cât și martorii respectivi, primesc un bun regim alimentar, țigări, precum și îngrijire medicală.

2. Cu concursul și sprijinul tov. director regional locotenent-colonel Gheorghe Crăciun și după indicațiile domniei sale, s-a alcătuit o echipă de 12 tovarăși ofițeri anchetatori, dintre care 5 tovarăși de la D.R.S. Sibiu, 3 tovarăși de la Serviciul Județean de Securitate Sighișoara, 2 tovarăși de la Serviciul Județean de Securitate Hunedoara (Deva), 1 tovarăș de la Serviciul Județean de Securitate Alba și 1 tovarăș de la Serviciul Județean de Securitate Târnava Mică (Blaj).

Acești tovarăși au ajuns la Sibiu în cursul serii de duminică, 15 mai a.c., astfel încât în cursul dimineții de astăzi, 16 mai a.c., am ținut, sub conducerea tov. director regional locotenent-colonel Gheorghe Crăciun, între orele 8³⁰-12³⁰, o ședință de punere în temă, îndrumare și instructaj, atât cu întreaga echipă de ofițeri anchetatori, cât și cu tov. sublocotenent Gore Mihai din Secțiunea V-a a Direcțiunii Regionale de Securitate, ca responsabil al secretariatului cercetării, secretariat care cuprinde de asemenea 2 tovarăși

subofițeri din Direcțiunea Regională de Securitate, ca ajutori ai secretarului, precum și patru tovarășe dactilografe.

În cursul acestei ședințe, am dat îndrumări și instrucțiuni precise atât asupra atitudinii pe care tovarășii anchetatori trebuie să o aibă față de cei cercetați, cât și asupra modului în care trebuie luate declarațiile respective, precum și asupra celor ce trebuie să cuprindă aceste declarații. Am dat, de asemenea, îndrumările și instrucțiunile necesare asupra felului în care trebuie să funcționeze secretariatul anchetei.

În cursul aceleiași ședințe s-a făcut, de asemenea, repartiția pe anchetatori, atât a celor ce trebuie să intre în lot ca acuzați, cât și a celor ce trebuie să figureze în proces ca martori.

O dificultate constă în faptul că nu s-au putut afecta pentru cercetări decât opt camere, precum și o sală în care va fi instalat secretariatul cercetărilor. Tot în cursul ședinței de anchetă, ținându-se seama de faptul că o bună parte din cei reținuți au fost cercetați în cea mai mare măsură la București, astfel încât aici urmează a li se lua numai unele declarații în completare și a se menține cu ei un contact mai strâns în vederea justei lor prezentări ca acuzați în boxă.

3. În ce privește munca informativă în celule, am întâmpinat o dificultate în sensul că, din lipsă de informatori mai pricepuți, aceasta nu s-a putut asigura decât parțial, adică numai pentru un număr de 5 reținuți din lot (Dabija Nicolae, Robu Ioan, Maxim Alexandru, Rațiu Augustin și Căliman Cornel, ultimii doi făcând parte din grupul de patru reținuți adăugați la cei opt inițiali pentru a alcătui lotul de 12 acuzați).

4. Lotul celor 12 acuzați are acum următoarea componență:

Dabija Nicolae
Maxim Alexandru
Robu Ioan
Onea Titus
Scridon Ioan
Mărgineanu Petru
Bolfea Silvestru
Suciu Nicolae
Mihălțan Traian
Căliman Cornel
Rațiu Augustin
Dalea Emil

Ultimii patru se prezintă în bune condiții fizice și situația lor este următoarea:

a) Mihălțan Traian, în vârstă de 35 ani, actualmente de profesie mecanic, căsătorit și soția sa a fost proprietar al unei cârciumi, el însuși fiind fiu de agricultori înstăriți.

A fost recrutat în organizația subversivă manistă din județul Alba în luna decembrie 1948 de către Pascu Cornel și Bolfea Silvestru. De altfel, el însuși este fost manist înfocat și odată pătruns în organizație a devenit șeful unui grup subversiv alcătuit de el la Teiuș – Alba, intrând totodată și în banda teroristă a lui Dabija Nicolae, recrutând elemente pentru această bandă, îndemnându-le la înarmare și procurându-le armament. A condus la Muntele Mare un grup terorist înarmat, iar la 4 martie 1949, cu ocazia operațiunilor de lichidare a bandei Dabija, a tras în Trupele de Securitate până la epuizarea muniției (50 cartușe), fiind rănit la picior. Recunoaște toate aceste fapte.

b) Căliman Cornel, în vârstă de 33 ani, de profesie pantofar, fost legionar, având funcția de comandant legionar de garnizoană.

A fost membru al bandei teroriste conduse de Popa Ștefan, fiind înarmat chiar de către acesta cu un pistol mitralieră sovietic cu muniția respectivă. A aprovizionat banda lui Popa Ștefan cu alimente aduse de la propria sa locuință. Fiind însărcinat de către Popa Ștefan, a luat legătură atât cu Macavei Traian, cât și cu Alexandru Maxim, în vederea fuzionării bandei Popa Ștefan cu banda condusă de Dabija Nicolae. Asupra sa s-a găsit pistolul mitralieră sovietic, cu muniția respectivă. Recunoaște toate aceste fapte.

c) Rațiu Augustin, în vârstă de 26 ani, de profesie agricultor, de origine socială chiaburească, neîncadrat politicește.

În vara anului 1948 a intrat în organizația subversivă legionară din comuna Sărmășel – Cluj și simțindu-se urmărit a dispărut din comuna sa, iar prin intermediul studentului Eugen Mărgineanu a luat legătura cu tatăl acestuia, chiaburul Petru Mărgineanu, care l-a recrutat în organizația subversivă din jud. Alba, predându-l apoi lui Pascu Petre spre a fi dus de către acesta la banda lui Dabija Nicolae de la Muntele Mare. A căpătat de la Mărgineanu Petru 150 cartușe de pistol automat spre a le duce la Muntele Mare, iar de la Pascu Petre a primit un bilet cuprinzând cifrul conspirativ (numărul 131), cu ajutorul căruia s-a dus la Bolfea Silvestru, unde întâlnindu-se cu Macavei Traian, Pascu Cornel și Scridon Ioan a plecat împreună cu aceștia la Muntele Mare. Acolo a fost înarmat cu o armă Z.B. cu 50 cartușe. A luat parte la alcătuirea planului bandei lui Dabija Nicolae de a ataca închisoarea din Aiud pentru a elibera pe deținuți, precum și de a ataca Batalionul de Vânători de la Câmpeni, pentru procurarea de armament și muniții. La 4 martie 1949, cu prilejul lichidării bandei lui Dabija de către Trupele de Securitate, a tras în acestea până la epuizarea muniției (50 cartușe), fiind el însuși rănit la picior. Recunoaște toate aceste fapte.

d) Dalea Emil, în vârstă de 32 ani, de profesie agricultor, de origine socială chiabur, în trecut neîncadrat politicește.

În decembrie 1948 a intrat în organizația subversivă manistă din Galda de Jos, jud. Alba. Organizația avea de scop asasinarea fruntașilor politici democrați din regiune.

A plănit, împreună cu Maxim Alexandru, Bedeleanu Ion și Mărgineanu Eugen, asasinarea secretarului organizației P.M.R. din comuna Mihalț – Alba, așteptându-l într-o seară în acest scop pe acesta lângă podul de peste Mureș de lângă comuna Mihalț – Alba, unde el personal trebuia să-l înjunghie cu cuțitul și să-l arunce în Mureș. Crima nu a putut fi îndeplinită deoarece secretarul organizației P.M.R. din comuna Mihalț nu a putut fi atras în cursă. În vederea activității sale teroriste, s-a înarmat cu o armă Z.B cu 50 cartușe, un pistol cu butoi cu 13 cartușe și o grenadă defensivă, armele fiind găsite în locuința sa, iar grenada în buzunarul său.

Recunoaște toate aceste fapte.

5. În ceea ce privește martorii, aceștia sunt în număr total de 27, dintre care 21 arestați, iar 6 liberi. Au fost eliminați de pe lista inițială de martori următorii: Bourceanu Vasile, Vandor Sabin, Voicu Vasile, Preja Alexandru, Preja Dominic, Dărămuș Vasile, Vandor Valeria și Nicolae Marin, ca fiind inutili față de numărul suficient de martori. Printre martorii liberi ce urmează a fi audiați sunt cei doi țărani care au contribuit la capturarea lui Dabija Nicolae (Diniș Aron și Răștei Avram), Ciortea, perceptorul din Teiuș, precum și funcționara de la Percepția din Teiuș, urmând a se puncta 2 țărani săraci mai isteți, unul din regiunea Alba și

altul din regiunea Turda, pentru a demasca terorizarea populației pașnice de către aceste bande.

Voi raporta la timp felul cum se desfășoară cercetările și de pregătirea organizată a procesului.

Căpitan de Securitate
S. Antoniu

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 3, f. 163-168.

102

1949 mai 16. Raport al S.J.S.P. Turda către D.G.S.P. referitor la modul de folosire a informatorilor pentru descoperirea organizației și arestarea lui Dabija și nemulțumirile acestora față de recompensele primite

Serviciul Securității Poporului Județul Turda
[Intrat la D.G.S.P. cu nr. 056.739 din 16 mai 1949]

Către
Direcțiunea Generală a Securității Poporului

București

Avem onoare a vă raporta felul cum a fost descoperită și prinsă organizația teroristă din Muntele Mare, jud. Turda.

Această organizație a luat ființă încă din 1 august 1948 și a funcționat până la data de 4 martie 1949, dată când a fost prinsă.

În această perioadă de timp ni s-a semnalat că în Muntele Mare ar exista ceva organizație, însă neavând ceva concret, deoarece nici informatorii noștri nu puteau să pătrundă în sânul lor, pentru a ne informa numărul lor, precum și locul precis unde sunt adăpostiți, am trecut la o acțiune informativă intensă pentru a putea găsi un informator, care introdus în rândurile lor și care aceștia să aibă încredere în el, am putut reuși ca în luna ianuarie 1949 să recrutăm un informator, anume Răștei Augustin³⁰⁵, zis Grăsunel, din comuna Bistra, cătunul Vârși, jud. Turda, care este frate vitreg cu numitul Ihuț Avram și Ihuț Traian, ambii fugari politici.

Acesta și-a luat angajamentul față de acest Serviciu de Securitate și, instruit în acest sens, a depus o muncă în vederea identificării bandei teroriste din Muntele Mare.

Întrucât acesta era considerat de către fratele său vitreg, anume Ihuț Avram, ca om de încredere al lui, s-a atașat de acea bandă și a început să ne furnizeze material despre organizația teroristă.

³⁰⁵ Conform unei mărturii, se pare că Răștei Augustin era urmărit de autorități pentru anumite motive, dar nu de ordin politic (I. Gligor, *op.cit.*, p. 117). Foarte probabil că în acel context el a fost șantajat de Securitate și constrâns să devină informator.

La data de 1 martie 1949, susnumitul informator ne-a informat că fratele său vitreg, anume Ihuț Avram, nu mai vrea ca să rămână în organizație, ci ar dori să se predea organelor Securității și să demaște pe restul din organizație și, în urma acestei informații primite de la informatorul nostru, am reușit ca să putem aresta pe Ihuț Avram.

La data de 1 martie 1949, organizația teroristă din Muntele Mare era compusă numai din șapte persoane, însă în perioada de timp de la august și până la 1 martie șeful organizației teroriste, Dabija Nicolae, prin frații Macavei, au recrutat elemente de-ale lor și astfel că în 2 martie au sosit în Muntele Mare încă un număr de 17 indivizi.

Având la bază pe informatorul nostru, care cunoștea terenul și locul unde sunt adăpostiți, și având arestat și pe fugarul Ihuț Avram, am adus la cunoștința D.R.S.P. Cluj, în urma cărui fapt, în ziua de 4 martie 1949 a început acțiunea, cu care ocazie au fost arestați un număr de 10 indivizi, și anume: Onea Titus, student, Rațiu Augustin, din comuna Sărmășel, jud. Cluj, Vândor Victor, din comuna Întregalde – Alba, Moldovan Simion, din Blaj – Târnava Mică, Mihăița Traian, din Teiuș – Alba, Oprea Gheorghe, din Balomiru de Câmp – Hunedoara, Alexandra Pop, din Bistra, jud. Turda, Buțuțui Viorica, din comuna Întregalde – Alba, Ihuț Avram, din Bistra – Turda, și Breazu Iuliu, din comuna Teiuș – Alba.

Morți: Mitrofan Lucian, Maier Iosif, Maier Elena, Deceanu Petru și Macavei Alexandru³⁰⁶.

Dispăruți: Dabija Nicolae, Macavei Traian, Scridon Ioan, Pascu Cornel, Ihuț Traian, Iliuță Ioan³⁰⁷, Salagea Nicolae, zis Mișu, Vodă Costică³⁰⁸, Câmpeanu Ioan [*Traian* – n.n.].

Dispăruți propriu zis în acțiunea desfășurată în Muntele Mare au fost numai Dabija Nicolae, Macavei Traian, Scridon Ioan și Pascu Cornel, iar restul erau trimiși după alimente în ziua de 3 martie 1949 seara, urmând ca aceștia să se prezinte în Muntele Mare în ziua de 4 martie 1949 dimineața, orele 6, însă observând cum se desfășoară acțiunea nu s-au mai prezentat la sediul lor.

Tov. șef al Serviciului Securității Poporului Turda³⁰⁹ a instruit în acest sens pe anumiți membri de partid din comuna Bistra, jud. Turda, ca orice persoană străină de comună să fie arestată cu ajutorul altor cetățeni din comună, instruire ce a fost dată cu scopul ca cei care au reușit să scape din acțiune să fie prinși.

Cu această ocazie, a fost instruit numitul Diniș Aron, din comuna Bistra, jud. Turda, și pe numitul Râștei Avram a lui Pinti, știind că Dabija Nicolae trage pe la Diniș Aron, și în urma acestui fapt, în ziua de 21 martie 1949, acest Diniș Aron, în colaborare cu Râștei Avram, a putut să aresteze pe maiorul Dabija Nicolae.

Acest fugar Dabija în acea zi a tras la Diniș Aron pentru adăpostire, unde s-a urcat în podul grajdului, iar informatorul nostru fiind lămurit de felul cum trebuie să acționeze și importanța arestării maiorului Dabija și pericolul ce-l prezintă pentru poporul muncitor, acesta imediat a mobilizat un număr de 5 cetățeni din comuna Bistra, iar pentru ca să aibă o mai bună siguranță pentru a putea aresta pe fugarul Dabija a chemat imediat pe milițianul Cămărășan Gligor, de la Postul de Miliție Ocoliş, ce făcea pază la podul de peste Arieș din

³⁰⁶ În fapt, Ioan Cigmăianu.

³⁰⁷ Iosif Clamba.

³⁰⁸ În realitate, Constantin Vodă nu a făcut parte din organizația condusă de maiorul Dabija și nu a fost niciodată prezent pe Muntele Mare.

³⁰⁹ Căpitanul Kovács Mihai.

comuna Mușca, jud. Turda, după care aceștia au trecut la arestarea susnumitului fugar și [-*au*] predat organelor Securității noastre.

În raza noastră de acțiune în Munții Apuseni, rămășițe de-ale fugarilor mai avem pe Ihuț Traian, Salagea Nicolae, zis Mișu, și Vodă Costică, care până în prezent nu au putut fi prinși.

Acțiunea noastră informativă pentru descoperirea lor continuă, iar speranța noastră de a-i putea aresta avem pe numitul informator Râștei Augustin³¹⁰.

Pentru munca depusă și ajutorul dat în vederea prinderii acestei bande teroriste, numitul Diniș Aron și Râștei Avram, precum și ceilalți colaboratori ai săi, au primit recompensă în bani din partea Securității³¹¹, în afară de Râștei Augustin, care a fost factorul principal în identificarea și arestarea acestor teroriști și, totodată, acest informator se simte oarecum nemulțumit, știind că prin el s-a desfășurat acțiunea din 4 martie 1949, în urma punerii în mână a fugarului Ihuț Avram.

Concluzii:

Miezul principal în legătură cu identificarea și arestarea bande teroriste al cărei comandant era Dabija Nicolae a fost Râștei Augustin, iar după acțiunea din 4 martie 1949, acțiune în care Dabija Nicolae a putut să fugă și care a fost arestat după acțiune, în ziua de 21 martie 1949, se datorează numitului Diniș Aron, din comuna Bistra, jud. Turda, și Râștei Avram, din comuna Bistra, jud. Turda.

Căpitan de Securitate
Kovács Mihai

Locotenent de Securitate
Popa Vasile

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 2, f. 293-294.

³¹⁰ Râștei Augustin a fost implicat ulterior și în acțiunile informative duse de Securitate pentru descoperirea lui Traian Ihuț și Nicolae Salagea, care l-au amenințat și maltratat drept pedeapsă pentru că a ajutat la prinderea lui Dabija. Într-un raport al S.J.S.P. Turda către D.R.S.P. Cluj, din 15 august 1950, referitor la acțiunile duse pentru arestarea lui Traian Ihuț și Nicolae („Mișu”) Salagea, se preciza: „acești doi bandiți au fost văzuți de către Râștei Aron [*Augustin* – n.n.], care stă cu toată familia lui la Prislop, acesta fiind încă cu doi cetățeni din comuna Bistra, și care a adus rezultatul cu banda Dabija [subl. n.]. Numitul Ihuț Traian a spus numitului Râștei ca să spună la rândul său celor doi cetățeni din comuna Bistra că el, adică Râștei, a fost prins de către Ihuț Traian și Mișu și va fi împușcat pe motivul că a divulgat banda lui Dabija. Susnumitul Ihuț Traian nu a putut dovedi acest fapt numitului Râștei, nici acesta nu a recunoscut, iar după ce numitul Mișu i-a dat vreo două paturi de armă susnumitului, banditul Ihuț Traian s-a împăcat cu Râștei, spunându-i că sunt veri și să nu mai umble după ei. Numitul Râștei a fost instruit din partea noastră, însă până în prezent nu a dat nici un material pozitiv. (...) din declarațiile informatorului nostru, anume Râștei, reiese că Ihuț Traian i-a spus că ei sunt 12 înși în bandă” (A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 2.323, vol. 4, f. 118).

³¹¹ Se pare că cei implicați în prinderea maiorului Nicolae Dabija ar fi primit suma de 10.000 lei ca recompensă din partea Securității (I. Gligor, *op.cit.*, p. 120).

1949 mai 17. Autobiografie dată în anchetă la D.R.S.P. Sibiu de Traian Mihălțan

Dată în fața noastră azi, data de 17 mai 1949,
și semnată de noi pentru neschimbare.

Locotenent de Securitate

Ticiu Ladislau

Declarație

Subsemnatul Mihălțan Traian, născut în anul 1914, ziua 13 iunie, din părinții Mihălțan Simion și Ana, născută Barna, de profesie casnică, mecanic auto, de naționalitate și cetățenie română, de religie ortodoxă, cu 2 clase primare, cu serviciul militar satisfăcut cu gradul de soldat la unitatea Batalionul 10 Vânători de Munte Sighet, divorțat și recăsătorit cu Boca Ana, de profesie casnică, fost comerciantă, am un copil propriu cu prima soție, îl cheamă Traian, de 10 ani, elev la școala primară, și 2 copii, Breaz Iacob și Breaz Elena, elevi la școala primară, fiind a soției de-a doua, avere imobiliară nu am, nu am mai fost trimis în judecată și condamnat până în prezent.

Declar următoarele: De la vârsta de 7 ani am fost la școala primară, iar la 15 ani am fost dat la meserie, învățând [*meseria*] de lăcătuș mecanic în comuna Mihălț, jud. Alba, unde am stat 4 ani, când am plecat la Constanța, la vârsta de 19 ani, deoarece în împrejurimi nu se găsea de lucru.

Am lucrat la Serviciul salubrității al municipiului Constanța, când am fost nevoit să plec la București din cauza schimbării regimului țărănist cu cel liberal, iar eu am avut o recomandare de la secretarul Dejanu, care era secretarul general al județului Constanța, național-țărănist. La București am stat un an până în 1936, când m-am încorporat la Batalionul 10 Vânători de Munte Sighet.

După eliberare, în 1938, m-am angajat la Uzina Cugir, unde am lucrat până în 1946, când din cauza politicii mele antidemocratice am fost comprimat.

Politică de partid nu am făcut până în 1945, când m-am înscris în Partidul Național Țărănesc Maniu. Mai am 4 frați, Ion, Mărioara, Valer și Alexandru, dintre care Ion a fost legionar, iar ceilalți nu știu ce politică au făcut, fiind plecați de mult de acasă.

La data de 8 decembrie 1948, am intrat în organizația teroristă condusă de Dabija Nicolae. Cel cu care am luat legătura a fost Pascu Cornel, tot pe data de 8 decembrie, când am și intrat.

Am intrat în această organizație subversivă teroristă din cauza că uram regimul actual și toate reformele lui și pentru faptul că făcusem politică național-țărănistă, care era cu totul contrară regimului democrat din țară și împotriva regimului sovietic.

Știrile ce le ascultam la radioul ce era instalat sus în munte la organizație și erau transmise de la posturile „Glasul [*Vocea* – n.n.] Americii” și altele m-au îndârjit și mai mult ca să desfășor activitate împotriva regimului actual. Organizația teroristă din care făceam parte avea ca scop imediat de a trece la atacarea și dezarmarea unităților militare din Câmpeni și Abrud, pentru a-și însuși arme necesare membrilor în vederea altor acțiuni mai mari

îndreptate împotriva regimului. Tot ca scop imediat avea atacarea Securității din împrejurimi, pentru a putea acționa mai în liniște.

Scopul principal al organizației teroriste condusă de Dabija Nicolae era de a lovi cu putere, înarmați, pentru subminarea și răsturnarea regimului.

Sarcinile mele în organizație erau de a recruta și organiza alți membri, de a aduna alimente, a strânge cotizațiile de la membri și a procura armament și muniție organizației.

Am recrutat și organizat un număr de 8 persoane, printre care Câmpeanu Traian, Popa Ionuț, Turcu Ioan și alții.

Organizația dispunea cu ocazia tragerii în trupe de următorul armament și muniție: 15 arme militare, dintre care 3 automate, 1.200 cartușe pentru armă Z.B. și 62 cartușe pentru pistol automat.

Am încasat diferite sume de bani provenite din cotizații, cu care să procur pentru organizație armament, în care scop am luat legătura cu unul Popa Ioan, de la Oradea, care promisese că îmi va procura armament, trimițând în acest scop pe Câmpeanu Traian, care și primise scrisoare de la Popa Ioan ca să meargă la el, după cum ne-am înțeles înainte. Câmpeanu Traian nu a adus de la Oradea armament, nefiindu-i dat de Popa Ioan.

Auzind de la Popa Iacob, membru în organizație, că la Blaj sunt preoți care dispun fiecare de câte o armă și muniție, precum și bani, astfel că i-am spus lui Popa Iacob să ia legătura cu acei preoți și să le spună să trimită delegatul lor la mine acasă în Teiuș, pentru a discuta asupra organizației și armamentului, dar delegatul lor nu a venit.

Am adunat la mine acasă, pentru organizație, 15 feldere de grâu de la diferiți membri, printre care Hațegan Ioan și David Virgil, și le-am expediat la organizație prin Pascu Petre, care le-a dus cu carul.

Sarcini mai precise ce urma să primesc împreună cu ceilalți membri, urmau după depunerea jurământului pe data de 4 martie 1949 în fața conducătorului organizației, Dabija Nicolae.

Eu am condus sus la Muntele Mare, la organizație, un grup de 5 persoane pe care le-am recrutat și organizat, prezentându-le șefului organizației pe data de 2 martie 1949, printre care au fost Câmpeanu Traian, Deceanu Petru, Breazu Luliu și alții.

După ce am ajuns sus în munte cu grupul organizat și condus de mine, ni s-a servit câte un ceai, după care eu am fost chemat de Dabija Nicolae în cabană, unde era și Pop Sanda, [ș] mi s-a luat un interogatoriu despre maiorul Oniga.

Organizația noastră trebuia să treacă la acțiune împotriva regimului actual cu puterile ei, urmând ca americanii și englezii să ne caute pentru a ne sprijini. Aceasta mi-a spus-o Macavei Traian. În zorii zilei de 4 martie 1949, pe la orele 6 dimineața, am fost anunțați de către santinela organizației, Mitrofan, că suntem descoperiți de trupe.

Eu am ieșit din cabană, am luat arma și cele 50 cartușe care mi-au fost repartizate, m-am așezat pe poziție, am încărcat arma, am pus-o la ochire și am început a trage în trupe.

După ce am tras 5 cartușe, am observat că arma nu mai funcționează și a trebuit să o pun la o parte, nemaiputându-mă folosi de ea, și să mă predau trupelor la somare.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu, nesilit de nimeni.

Sibiu, 17 mai 1949

Mihălțan Traian

1949 mai 18. Declarație dată în anchetă de Emil Dalea asupra planului de a-l asasina pe secretarul organizației P.M.R. din com. Mihălț

Dată în fața noastră azi 18 mai 1949,
vizată de noi spre neschimbare.
Sublocotenent de Securitate
Nistorescu Florian

Declarație

Subsemnatul Dalea Emil, cu ultimul domiciliu în comuna Galda de Jos, jud. Alba, declar următoarele:

Eu personal am avut ca armament un pistol cu buton, 13 cartușe de pistol, o carabină Z.B. germană cu 50 cartușe, pe care după intrarea mea în organizația subversivă la păstram pentru scopurile organizației.

De asemenea, am luat de la Șonea Iulian o grenadă pentru a o da lui Picoș s-o trimită organizației de la Muntele Mare.

Am luat parte la o acțiune teroristă a organizației subversive în scopul de a asasina pe secretarul organizației P.M.R. din comuna Mihălț, jud. Alba. La această acțiune am instrucțiuni și directive de la Sandu³¹².

Prin luna decembrie, Sandu, împreună cu Olteanu Emil, au venit la mine acasă și mi-a spus că în seara aceleiași zile să merg împreună cu Olteanu Emil în apropiere de stația Coșlariu, unde-l vom găsi pe el și toți 3 să-l atacăm pe secretarul organizației P.M.R. din comuna Mihălț și să-l omorâm.

În seara zilei, la locul întâlnirii, Sandu m-a întrebat dacă am ceva armament la mine. Eu i-am arătat un cuțit pe care îl luam la mine special pentru acțiunea din acea seară.

Sandu mi-a zis că eu voi da cu cuțitul în secretarul P.M.R. din comuna Mihălț, jud. Alba, pentru a-l omori, iar el și cu Olteanu Emil îl vor ține de mâini și îi vor astupa gura ca să nu țipe. Sandu avea în seara aceea un pistol la el, pe care mi l-a arătat mie și lui Olteanu, acolo Sandu mi-a spus că dacă ne reușește această acțiune ne va scăpa și pe noi de secretarul P.M.R. din comună.

Această acțiune plănuită nu a avut loc, deoarece secretarul P.M.R. din comuna Mihălț nu a trecut pe la locul unde-l așteptam să-l atacăm. Eu și Olteanu Emil am plănuit să atacăm delegatul monopolului, care duce monopol de la cooperativa din Teiuș la cooperativele din jur, atunci când acesta aducea bani spre Teiuș. Atacul trebuia să se dea între comunele Geoagiu și Stremț, cu scopul de a-i lua banii pe care să-i dăm lui Sandu pentru organizația subversivă. Această acțiune nu a avut loc însă.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu, nesilit de nimeni.

³¹² Alexandru Maxim.

Sibiu 18 mai 1949.

Dalea Emil

A.M.J., D.I.M., fond Penal, dosar nr. 328, vol. 1, f. 74.

105

1949 mai 18. Declarație dată în anchetă la D.R.S.P. Sibiu de Mihai Angheluță
privind legăturile pe care le-a avut cu Nicolae Dabija

Dată în fața noastră astăzi 18 mai 1949
și vizată de noi spre neschimbare.
Locotenent de Securitate
[*indescifrabil*]

Declarație

Subsemnatul Mihai Angheluță, născut la Galați, județul Covurlui, la 20 octombrie 1920, fiul lui Dumitru și al Elenei, ambii părinți trăiesc, n-au nici unul avere personală, mama fiind casnică, iar tatăl meu era, până la data arestării mele, asociat și funcționar la o firmă comercială, de naționalitate și cetățenie română, religia creștină ortodoxă, licențiat în drept, ocupația funcționar, serviciul militar nesatisfăcut, fiind scutit pentru cauză de boală, necăsătorit, trimis în judecată sau condamnat nu am mai fost, cu ultimul domiciliu în București, str. Lt.-col. Papazoglu, nr. 41, declar următoarele:

Pe Dabija Nicolae îl cunosc fiindu-mi rudă prin alianță, deoarece este însurat cu o vară primară a mea.

Prima oară am vorbit cu Dabija cam pe la sfârșitul lunii iunie sau începutul lui iulie 1948.

Dabija a venit la București, unde ne-am întâlnit și, printre alte discuții, mi-a spus că este hotărât să înceapă o activitate subversivă contra actualului regim. În acest scop, Dabija intenționa să ia legătura cu una din legațiile străine la București. El a întreprins în acest sens următoarea acțiune: mi-a comunicat conținutul unei scrisori adresată ministrului Statelor Unite la București, pe care mi-a cerut s-o traduc în limba franceză, lucru pe care l-am făcut. Apoi Dabija a dus această scrisoare la Consulatul turc din București, unde a pătruns sub pretextul că fiind armean se interesează de posibilitățile de a pleca în Turcia. Apoi mi-a povestit cum s-a desfășurat întvederea cu consulul turc și faptul că rămăsese stabilit să primească răspuns după două zile prin telefon. Atunci, deoarece eu cunoșteam limba franceză, m-a rugat să telefoniez conform înțelegerii stabilite, lucru pe care l-am făcut și când mi s-a comunicat că nu este nici un răspuns de primit la scrisoarea înaintată.

Dabija a plecat cam la începutul lunii august, reîntorcându-se în luna octombrie, cu care prilej a stat în București numai 2-3 zile. La această a doua venire a lui Dabija m-a rugat să-i dau o mașină de multiplicat, pe care el știa că eu pot să i-o procur. Eu am procurat mașina, pe care i-am dat-o lui Nițescu, care a transmis-o prin Cosma.

Cosma a venit în București cam pe la sfârșitul lui decembrie, aducând două bilete, unul pentru Nițescu și altul pentru mine.

De la Cosma am aflat că Dabija se găsește în Munții Apuseni, unde are o cabană și unde sunt vreo opt persoane.

Cu această ocazie și în urma biletului lui Dabija, eu am dus la Nițescu mașina de multiplicat, pentru a fi trimisă lui Dabija prin Cosma.

Știu că și în luna februarie, pe la începutul ei, Cosma a venit în București, fără ca eu să-l fi văzut.

După plecarea lui Cosma, cam la începutul lui martie, Nițescu a adus la mine niște percutoare, pe care m-a rugat să le țin până când el va putea să le reia. Ele erau în număr de circa 45-50 de piese. Piesele acestea erau destinate a fi trimise lui Dabija.

În aceeași vreme, eu am predat lui Nițescu 4 hărți, indicând regiunile Clujului, Alba Iulia, Oltului și Dunării. Acestea mi-au fost înapoiate de Nițescu și eu le-am distrus prin ardere.

Aceasta este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu, nesilit de nimeni.

Mihai Angheluță

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 257-258.

106

1949 mai 19. Declarație dată în anchetă la D.R.S.P. Sibiu de Traian Mihălțan referitoare la motivele care l-au determinat să intre în organizația condusă de Dabija

Dată în fața noastră astăzi 19 mai 1949.
Locotenent de Securitate
Ticiu Ladislau

Declarație

Subsemnatul Mihălțan Traian, cu ultimul domiciliu în comuna Teiuș, județul Alba, str. Barbu Lăutaru, nr. 9, declar următoarele:

Am intrat în organizația subversivă teroristă condusă de Dabija Nicolae pentru următorul motiv: În anul 1945, fiind înscris în P.N.Ț. Maniu, care partid știam că era împotriva regimului democrat de la noi din țară, precum și împotriva Uniunii Sovietice, având legătură cu Anglia și cu America, am căutat să duc o activitate pe linia acestui partid împotriva regimului prin orice mijloace, activând în acest partid pe față până când din cauza unor neplăceri avute din cauza manifestării mele pe tren în drum spre București, în 1946, când am adus ofense la adresa guvernului și regimului de atunci, pentru a mă camufla și a nu fi urmărit în urma manifestărilor mele contra regimului, m-am înscris în Partidul Comunist Român, unde am activat până în anul 1947, luna aprilie, când am fost exclus, probabil din cauza politicii din trecut.

Văzându-mă în situația că am fost demascat ca național-țărănist și că în Partidul Comunist nu mai puteam sta camuflat, fiind exclus, ura mea împotriva regimului democrat a crescut și mai mult și eram hotărât să lupt și mai dârz împotriva acestui regim.

Astfel, auzind despre existența organizației subversive teroriste din Muntele Mare, jud. Turda, condusă de generalul Mociulschi, dar în realitate era condusă de fostul maior Dabija Nicolae, m-am hotărât să iau legătura și să intru în această organizație, lucru ce am făcut la data de 8 decembrie 1948.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu, nesilit de nimeni.

Sibiu, 19 mai 1949

Traian Mihălțan

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 109.

107

1949 mai 20. Declarație dată în anchetă la D.R.S.P. Sibiu de Nicolae Nițescu privind întreaga sa activitate pentru ajutorarea organizației lui Dabija

Dată în fața noastră, astăzi 20 mai 1949

și vizată de noi spre neschimbare.

Sublocotenent de Securitate

Moldovan Ioan

Declarație

Subsemnatul Nițescu Nicolae, maior în rezervă, născut în anul 1908, luna ianuarie, ziua 30, fiul lui Marin (+) și Maria, în comuna Căndești, jud. Dâmbovița, de naționalitate și cetățenie română, religie ortodoxă, absolvent al școlii de artificieri, Școlii de ofițeri guarzi de artilerie și Școlii de aplicație ofițeri de artilerie, căsătorit cu Elena, născută Anghelută, având un copil de sex masculin, în vârstă de nouă ani, pe nume Cătălin, având o casă primită în dotă, situată în Galați, str. Buna Vestire, nr. 26, trimis în judecată și condamnat nu am fost.

Ultimul domiciliu în București, Parcul Vatra Luminoasă, str. D. Marinescu, nr. 13, declar următoarele:

În toamna anului 1948, în luna octombrie sau noiembrie, a venit la mine maiorul Dabija Nicolae și mi-a dat un cod cifrat, conținând o serie de întrebări cu caracter militar, politic și subversiv și o altă hârtie cu numele județelor, la care corespundea un nume de bărbat sau femeie.

După acest cod trebuia să-i răspund atunci când el mi-ar fi cerut și în măsura în care aș fi cunoscut chestiunea la care se referea.

În legătură cu scopul ce-l urmărea prin acest cod nu mi-a dat lămuriri, fiindcă se grăbea și urma să mi le comunice ulterior în scris.

De la acea dată nu mi-a mai comunicat nimic în legătură cu scopul organizației subversive condusă de el.

În consecință, nici subsemnatul nu i-am comunicat nimic în legătură cu codul cifrat ce mi-a lăsat la data amintită mai sus.

Prin luna ianuarie 1949 a venit la mine în București Cosma, cu o scrisoare din partea lui Dabija, prin care îmi cerea să-i procur o serie de materiale – arătate mai jos – pentru care mi-a adus suma de 40.000 (patruzeci de mii) lei.

Din acești bani am procurat următoarele materiale: hârtie, plicuri, plumbagină, cerneală, un stilou, precum și alte rechizite de birou.

De asemenea, am procurat baterii pentru lanternă, una pereche bocanci, articole de toaletă, praf D.T.T. etc.

Toate aceste materiale au fost împachetate și împreună cu o mașină de reproduș-multiplicat, pe care o adusese Angheluță Mihai mai înainte, și au fost predate lui Cosma.

Prin scrisoarea amintită mai sus, Dabija Nicolae îmi mai cerea procurarea unei mașini de scris, 100 (una sută) avertizoare, 10 (zece) grenade pentru armă, una ștampilă și 10 (zece) boniere a 100 file. Acestea urmau să fie predate lui Cosma la prima venire la București.

Din toate aceste materiale, am comandat la două ateliere din București 50 (cincizeci) de avertizoare, în piese separate. Pentru acestea am primit o schiță și un model de la Dabija.

La încercarea ce am făcut de a le asambla, piesele comandate la unul din ateliere nu au corespuns și nu le-am mai ridicat, afară de o singură bucată, pe care i-am trimis-o lui Dabija, pentru a vedea că nu corespund. Partea pirotehnică a acestor avertizoare urma să fie completată de Dabija.

Cele 10 grenade nu am încercat să le fac; de asemenea cele 10 boniere.

Ștampila am confecționat-o personal și am dat-o prin Cosma, împreună cu modelul de avertizor amintit mai sus.

Tot prin scrisoarea amintită mai sus, Dabija îmi cerea procurarea unei mașini de scris, dar Cosma a spus că nu e nevoie, că are el undeva una.

La a doua venire a lui Cosma în București, acesta a venit însoțit de nepotul lui Macavei, care m-a întrebat dacă mai am bani pentru mașina de scris, că a văzut una la un magazin. I-am răspuns că nu am și mi-a spus că va cere bani lui Macavei să o cumpere.

În scopul formării organizației subversive, știu că Dabija a mai avut legături în București cu Angheluță Mihai. Alte persoane nu mai cunosc.

Toate materialele arătate mai sus au fost procurate lui Dabija pentru organizația teroristă pe care o avea.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu.

20 mai 1949

Nicolae Nițescu

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 280-282.

1949 mai 30. Raport al Biroului Securității Poporului Câmpeni către S.J.S.P. Turda referitor la arestarea lui Constantin Vodă

Biroul Securității Poporului Câmpeni
30 mai 1949

Către
Serviciul Securității Poporului a județului Turda

Obiect:

Arestarea fugarului politic Vodă Constantin din com. Bistra – Turda.

Avem onoare a vă înainta, odată cu prezentul raport, pe individul Vodă Constantin, zis Costică, din comuna Bistra, jud. Turda, care de la data de 20 decembrie 1947 a stat fugar politic în regiunea comunei Bistra, fiind urmărit de către Securitatea Poporului pentru insulte aduse Guvernului, instigarea populației contra actualului regim și pentru faptul că în trecut a fost naționalist notoriu, fiind membru în P.N.Ț. Maniu și delegat la urna de vot de la Secția de votare Bistra – Turda în anul 1946.

Susnumitul, după alegerile guvernamentale din anul 1946, instigând populația contra actualului regim, a fost deferit Tribunalului Militar Cluj, fiind achitat la data de 14 mai 1947, iar la data de 17 iunie 1947 a fost internat ca suspect în lagărul de internați politici Gherla, de unde a fost eliberat la data de 11 septembrie 1947. După eliberarea sa din lagăr, în luna decembrie 1947, în stare de ebrietate, insultând Guvernul actual, defăimând regimul și instigând populația contra actualului regim, de frica arestării, a dispărut de la domiciliu și a stat fugar în regiunea comunei Bistra, în diferite locuri, până la data de 29 mai 1949, când a fost arestat.

Susnumitul declară că tot timpul cât a stat fugar nu a părăsit regiunea comunei Bistra, în iarna anului 1947 a stat pe la diferite sălașe de vară părăsite din apropierea casei lui, fiind aprovizionat cu alimentele necesare de către soția sa, iar în vara anului 1948 a lucrat la plantat de puietți în Valea Ierii și pe urmă și-a făcut scânduri și material lemnos în Muntele Mare, autorizația de la Ocolul Silvic Câmpeni pentru acest material obținând-o prin soția lui.

În iarna anului 1948, prin luna decembrie, data nu o știe precis, a fost chemat de cca 3 ori de către fugarul politic Ihuț Traian și Salagea Nicolae, zis Mișu, să se încadreze și el în acea bandă subversivă descoperită în comuna Bistra – Turda, el refuzând categoric acest lucru, spunându-le că este mai bine să stea singur în caz că va fi prins, decât să fie prins în bandă. Din luna februarie 1948 [1949 – n.n.], fugind și soția lui de acasă la el, s-au stabilit în apropiere de comuna Bistra – Turda, pe munte, într-un loc de case izolate, noaptea stând tot timpul într-o groapă făcută în pământ sub o stâncă, iar ziua stând în podul casei la numitul Bustan Ioan, în care a avut încredere, fără a fi rudenie cu el, și care nu l-a divulgat. Despre el mai știa că este acolo și numitul Donea Ioan, zis Mățu, domiciliat în același grup de case, membru în organizația Frontul Plugarilor și corespondent la ziarul Frontul Plugarilor și care la fel nu l-a divulgat.

Susnumitul declară că din luna decembrie 1948 și până în prezent el nu s-a îndepărtat din acest loc și de la acea dată nu s-a întâlnit cu Ihuț Traian și Salagea Nicolae și nu are cunoștință de alți fugari politici, decât din auzite, fără a vedea el pe nici unul.

După acțiunea din ziua de 4 martie 1949, el, pentru a nu fi eventual prins cu arma asupra lui, arma și-a îngropat-o în pământ lângă acea groapă unde dormea el. Arma se înaintează odată cu susnumitul. Alt armament nu s-a găsit asupra lui.

Susnumitul posedă dosar de suspect la acest Birou de Securitate, însă material concret și material de importanță deosebită nu are asupra lui, ca acuzare.

Susnumitul este un element tânăr, în vârstă de 40 ani, inteligent, și ar putea fi folosit cu succes ca informator în descoperirea organizațiilor subversive existente în Munții Apuseni, fiind un element care prin faptul că de 2 ani de zile stă fugar prin munți și-a câștigat un renume în această direcție, fiind denumit de către populație „Regele Munților”.

Susnumitul, după instructaj și cercetare, trebuie făcut evadat și fixat punctele și zilele de întâlnire cu organele noastre, cărora să le dea materialul cules în direcția fugarilor politici³¹³.

Arestarea susnumitului la data de 29 mai 1949 s-a petrecut în felul următor:

La data de 14 mai 1949, din inițiativa și instructajul primit de la noi, șeful Postului de Miliție din comuna Bistra – Turda, cu întreg efectivul său, a fost trimis pe teren pentru investigații și culegeri de material în problema fugarilor politici, reîntorcându-se la domiciliu la data de 29 mai 1949, ora 4 dimineața, fără nici un material concret sau informativ.

În noaptea de 28/29 mai 1949, în comuna Bistra s-a furat niște lână și fiind învinuit numitul Donea Ioan, zis Mățu, care locuia în acel grup de case unde stătea Vodă Constantin ascuns în podul casei numitului Bustan Ioan. Când șeful Postului de Miliție din comuna Bistra – Turda, împreună cu 3 milițieni, mergea înspre acea casă, găsindu-se la o distanță de cca 100 m de casa unde stătea Vodă Constantin, în pod fiind și soția lui cu el acolo, nevasta nelegitimă a individului Bustan Ioan, proprietarul casei, și soția nelegitimă a numitului Donea Ioan, zis Mățu, l-au anunțat imediat pe Vodă Constantin, care imediat a sărit din pod împreună cu nevasta și au fugit înspre pădure. În acel moment, milițianul Duță Iorgu, de la Postul de Miliție Bistra, crezând că acesta este autorul furtului de lână, a început să strige să stea pe loc și în acel moment numitul Donea Ioan spunându-i că cel care fuge este Vodă Constantin, a tras 4 focuri de armă după el în fugă, în acel moment, Vodă Constantin oprindu-se pe loc, numitul Donea Ioan a fugit la el, l-a prins și sosind milițianul Duță l-a ținut la pământ până ce a venit șeful postului cu restul de 2 milițieni, care erau în spate la cca 100 metri, soția lui Vodă Constantin dispărând prin pădure, nemaifiind urmărită de către șeful Postului de Miliție Bistra, nefiind prinsă până în prezent³¹⁴.

După ce Vodă Constantin a fost prins, milițienii împreună cu șeful de post l-au lovit cu armele și cu picioarele, lăsându-l imobilizat la pământ, până ce a început să vomiteze sânge și l-au adus la Postul de Miliție Bistra, de unde l-am preluat noi.

³¹³Acțiunea a eșuat însă, motiv pentru care Constantin Vodă a fost dus la Muntele Băișorii, unde activa organizația Diamandi, și executat de Securitatea din Turda în noaptea de 6/7 august 1949, sub pretextul că ar fi făcut și el parte din acest grup.

³¹⁴ Soția lui Constantin Vodă, Rafila, a fost arestată la 9 iunie 1949 de Biroul de Securitate Câmpeni (A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 5434, vol. 2, f. 20).

Imediat după prinderea lui, șeful de post, împreună cu milițienii, au făcut vâlvă în întreg satul că susnumitul a fost prins și arestat.

Raportul telefonic dat de către comandantul Circ. Miliție Câmpeni, plutonier major Iordache, către căpitanul Jugureanu Constantin, fiind ascultat la telefon de către subsemnatul, am auzit că acesta i-a raportat că susnumitul a fost prins în cadrul investigațiilor efectuate de către Postul de Miliție Bistra în timpul de la 14 mai 1949 până la 29 mai 1949, caz raportat mai sus, că el a fost prins de către Miliție mergând la loc sigur acolo, neamintindu-se de cazul cu furtul de lână și nu s-a amintit nimic referitor la reușita evadării soției lui. În raportul telefonic, susnumitul plutonier major acordă tot meritul prinderii susnumitului plutonierului de Miliție Jitaru Vasile, de la Postul de Miliție Bistra – Turda, în fond acesta neavând nici un merit, ci mai mult merit are milițianul Duță Iorgu de la acel post.

Modul prinderii numitului Vodă Constantin l-am aflat din declarația milițienilor prezenți la fața locului.

Locotenent de Securitate
Coldea Gheorghe

[Rezoluție:]

30 mai 1949.

Slt. Popa³¹⁵. Cercetați legăturile lui Vodă cu fugarii politici și bandele teroriste din munți și raportați în cursul zilei de azi, cu curier special, la D.R.S.P. Cluj.

Mihai Patriciu

A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 5434, vol. 1, f. 71-72.

109

1949 mai 30. Raport al D.R.S.P. Sibiu către D.G.S.P. prin care se cere aprobarea pentru reținerea ca ostatică a Eugeniei Bumbaș, soră cu frații Macavei, până la arestarea acestora

Direcțiunea Regională de Securitate Sibiu
Nr. 5/9.617 din 30 mai 1949

Către
Direcțiunea Generală a Securității Poporului

București

Obiect:

Privește pe numita Bumbaș Eugenia, sora bandiților Macavei, reținută la această Dir.[ecțiune] Reg.[ională] de Securitate ca având legături cu frații săi susamintiți.

Avem onoare a vă raporta că la această Direcțiune Regională de Securitate ne-a fost trimisă sub stare de arest, la cererea noastră, numita Bumbaș Eugenia³¹⁶, născută

³¹⁵ Este vorba de slt. Popa Vasile, șeful Biroului I Informații din cadrul S.J.S.P. Turda.

Macavei, la data de 15 decembrie 1903, în com. Bucium Montari, jud. Alba, fiica lui Alexandru și Terezia, căsătorită, având patru copii, de profesie casnică, cu domiciliul în Baia Mare, str. Dealul Crucii.

Din informațiile pe care le-am deținut susnumita a luat legătura, în luna august 1948, cu frații săi, bandiții Traian și Alexandru Macavei, și a luat în primire copilul lui Traian Macavei, în vârstă de 7 ani, pe care și în prezent îl îngrijește la domiciliul său din Baia Mare.

Întrucât susnumita avea cunoștință de activitatea fraților, precum și de faptul că aceștia sunt urmăriți, rugăm binevoitii a aproba reținerea acesteia ca ostatică până când se va reuși arestarea celor doi de mai sus amintiți.

Locotenent-colonel de Securitate
Gh. Crăciun

Locotenent de Securitate
Nistor Victor

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 2, f. 363.

110

1949 mai 30. Raport al Direcției Securității Capitalei cuprinzând date privind-l pe generalul Dumitru Petrescu

Direcțiunea Securității Capitalei
Nr. 42/16.330
30 mai 1949

[Către]
Direcțiunea Generală a Securității Poporului

La ordinul dvs. nr. 116/50.021, din 12 mai a.c., avem onoare a raporta următoarele:
Petrescu Dumitru este născut la 29 octombrie 1890, în Buzău, general de rezervă, căsătorit cu Constanța, are un copil adoptiv și a domiciliat în București, str. Argentina, nr. 1.

Susnumitul a fost secretar de stat la Ministerul Apărării Naționale sub regimul lui Rădescu.

A locuit în str. Argentina, nr. 1, din anul 1938 până în anul 1948, luna noiembrie, când a părăsit Bucureștiul, fără a lăsa adresa.

³¹⁶ Eugenia Bumbaș a fost arestată la Baia Mare la 6 februarie 1949, după o supraveghere de câteva zile. La 1 februarie 1949 un ofițer al S.J.S.P. Alba, care îi cunoștea personal pe frații Macavei, a fost trimis la Baia Mare, bănuind că frații Macavei se ascund la sora lor. În colaborare cu organele locale de Securitate, el a supravegheat atât locuința acesteia, cât pe cea a soțului ei, din com. Natig, jud. Sălaj, de unde era originar, dar frații Macavei se aflau în Munții Apuseni. În urma acestei operațiuni, la 13 februarie 1949 D.R.S.P. Sibiu, prin locotenent-colonelul Gheorghe Crăciun și locotenentul Victor Nistor, au raportat D.G.S.P. faptul că „a fost ridicată pentru cercetări numita Bumbaș, sora fraților Macavei, și urmează să ne fie trimisă de către Biroul Local de Securitate Baia Mare” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 2, f. 358). Propunerea D.R.S.P. Sibiu a fost aprobată de organele centrale de Securitate, Eugenia Bumbaș fiind eliberată abia în anul 1950, fără a fi fost judecată.

Proprietara imobilului, anume Zoe Diaconescu, ne informează că după arestarea numitului general Diaconescu Nicolae, în iunie 1948, generalul Petrescu Dumitru a spus că se va retrage cu familia sa la Orăștie, la socrul său, care este preotul orașului.

De la plecarea sa din București și până în prezent nu mai știe nimic de situația susnumitului și nu i-a luat fișa de ieșire nr. 3, întrucât a plecat luându-și fișa nr. 2.

La A.S. din D.S.C.³¹⁷ susnumitul este cunoscut dintr-un dosar din care rezultă că a mai fost căutat și negăsindu-l în Capitală a fost dat în urmărire prin Birourile de Securitate ale D.S.C.-ului.

Locotenent-colonel de Securitate
T. Sepeanu

Maior de Securitate
D. Maccsim

[Rezoluție:]

9 iunie 1949.

Adresă către D.R.S. Sibiu pentru identificarea lui Petrescu Dumitru la Orăștie, după care va fi arestat și transferat la București sub pază sigură.

S. Antoniu

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 2, f. 246.

111

1949 iunie 5. Raport al D.R.S.P. Sibiu către D.G.S.P. referitor la starea generală a persoanelor arestate în lotul Dabija, la desfășurarea anchetei și pregătirea procesului

Direcțiunea Regională a Securității Poporului Sibiu
Nr. 5/8.589 din 5 iunie 1949

Către
Direcțiunea Generală a Securității Poporului
Tov. colonel Dulgheru

București

Raportăm că în continuarea anchetei făcută de noi în legătură cu cei reținuți din lotul Dabija, în afară de luarea contactului zilnic între anchetați și anchetatori, am organizat rețeaua informativă din penitenciar spre a cunoaște poziția pe care cei reținuți o vor lua în proces, precum și eventuale alte amănunte în legătură cu activitatea lor subversivă.

În general toți cei implicați în cauză, inculpați și martori, au în fața anchetatorilor o atitudine care indică că în proces vor adopta o atitudine favorabilă nouă, inculpații recunoscându-și capetele de acuzare, iar martorii susținând declarațiile așa cum ele au fost date la primele cercetări.

Luând pe fiecare în parte dintre acuzați, situația se prezintă astfel:

³¹⁷ Direcția Securității Capitalei.

1. Dabija Nicolae.

Ca stare generală a sănătății se prezintă în bune condiții, fiind extrem de mulțumit de tratamentul ce i se aplică.

Pretenții față de regimul alimentar nu a ridicat, singura obiecție pe care a făcut-o era în legătură cu țigările, care îi erau insuficiente. Am luat imediat măsuri ca rația zilnică să-i fie majorată, astfel că și această nemulțumire a fost înlăturată.

În fața anchetatorului, Dabija Nicolae mereu repetă că se simte dezarmat față de noi prin tratamentul ce i se aplică, aceasta este după părerea noastră un șiretlic al său pentru a capta pe anchetator, de la care ar dori să afle anumite relații atât în legătură cu procesul – loc și timp –, cât și cu situația politică internă, dar mai ales cu situația internațională, elemente de care-și leagă poziția sa în proces.

Într-adevăr, informatorul nostru ne raportează că în discuțiile pe care le-a purtat în penitenciar Dabija s-a exprimat că atitudinea lui în proces va fi în funcție de evenimentele internaționale.

Astfel, dacă Conferința miniștrilor de externe de la Paris va merge bine, în sensul că vor ajunge la un acord, el va lăsa ca procesul să se desfășoare așa cum dorește Securitatea, defalcându-se cauza în două, pentru a nu apărea în fața instanței și a opiniei publice mase de țărani, ceea ce ar dăuna regimului. În acest caz, el ar lua o poziție autocritică, făcând mărturisiri complete, laudând regimul și pe U.R.S.S., deoarece este convins că o înțelegere între miniștrii de externe ar îngloba între condițiile de înțelegere și clauza eliberării din închisori a deținuților politici, prin acordare de largă amnistie.

În cazul când Conferința miniștrilor de externe de la Paris nu s-ar termina printr-un acord, în primul rând va lua o atitudine de negare în ceea ce privește declarațiile date la primele cercetări, arătând instanței de judecată că în momentul când declarațiile respective i-au fost luate el se găsea într-o totală stare de amnezie, ca o urmare firească a faptului că timp de 18 zile, înainte de a fi prins, a umblat prin munți fără mâncare, iar declarațiile ulterioare le-a dat cum a voit Securitatea, de teamă să nu fie bătut.

Va căuta apoi să arate Tribunalului Militar că acțiunea sa a fost inspirată de către frații Macavei, care l-au chemat să acționeze, fiind trimiși de către cei vreo 300 țărani săraci nemulțumiți cu actualul regim și cu măsurile ce le ia și pe care țărănimea le consideră nedrepte.

Va căuta, de asemenea, ca elementele chiaburești să le treacă sub tăcere, neimplicând nici un moșier în această cauză.

Față de această situație, am dat instrucțiuni și directive anchetatorului ca în cursul luării de contact cu Dabija să nu-i divulge absolut nimic din situația politică, ci din contră să-l facă a înțelege că la Paris Consfătuirea miniștrilor de externe decurge sub semnul unei dorințe vii de înțelegere din partea tuturor miniștrilor de externe.

În ceea ce privește comportarea sa în penitenciar, nu avem nimic de semnalat, tot timpul fiind foarte calm, câteodată arătând chiar optimism.

2. Robu Ioan.

Este cel mai pretențios dintre toți reținuții, în fiecare având ceva de obiectat, fie în legătură cu alimentația, fie în legătură cu comportarea personalului de la penitenciar.

Astfel, s-a plâns anchetatorului că într-o dimineață administratorul penitenciarului a intrat în celulă și nu l-a salutată, fapt ce l-a revoltat enorm. Am luat măsuri de remediere a acestor lipsuri.

Servindu-i-se țigări „Mărășești”, a refuzat să le primească, spunând că tușește, și a cerut să i se dea „Carpați”. Imediat am luat măsuri pentru a i se îndeplini pretenția.

Starea generală a sănătății îi este bună, în ultimele zile însă, făcând baie, a răcit ușor, iar la cererea sa i-am procurat medicamente, astfel că și aceasta a fost pe loc remediată.

În ziua de 3 iunie a.c., Robu Ioan a refuzat la masa de prânz să primească mămăligă cu brânză, care i s-a servit drept felul doi, iar seara, la ora 19, a refuzat complet masa, spunând că nu este obișnuit cu astfel de mâncare (pilaf de arpacaș și mămăligă cu brânză) și că organismul nu-i permite să mănânce nimic.

Anchetatorul, luând cunoștință despre refuzul său, l-a adus la anchetă și l-a servit cu o masă improvizată.

Vorbește foarte elogios despre tov. colonel Dulgheru și își exprimă mereu dorința de a-l revede, de asemenea și despre tov. căpitan Antoniu, care i-a câștigat toată încrederea.

În privința procesului, informațiile ce le deținem ne arată că el va recunoaște cele declarate la primele cercetări, dar totodată că mai are multe de declarat în legătură cu Staicu, Dobrescu și Bărbuș.

Atitudinea sa în fața instanței de judecată s-ar prezenta astfel:

Dacă pedeapsa ar fi în funcții de declarațiile pe care dă înaintea procesului, ar ști cum să facă aceste declarații la Securitate, pentru a grăbi chestiunea.

În cazul când însă procurorul va cere pedeapsa după declarațiile pe care le face în timpul procesului nu ar avea nici un rost să declare ceea ce gândește el.

Cu alte depoziții mai importante, în ceea ce privește procesul central de la București, vrea să mai aștepte până va vedea ce pedeapsă i se va aplica aici în Sibiu.

Dacă pedeapsa lui va oscila între 8-10 ani, atunci va spune tot ceea ce știe despre Staicu, Dobrescu și ceilalți din conducerea centrală, însă dacă i se vor da 15-20 ani atunci nu ar avea nici un rost, deoarece în acest caz își va păstra demnitatea.

Pe această linie de comportare a sa, informatorul ne mai încunoștințează că, preocupat fiind și de posibilitatea condamnării sale la moarte, Robu a spus că în acest caz el ar fi primul „student țărănist” din țară care a primit această pedeapsă și numele său ar rămâne neșters în rândurile P.N.Ț.

Totuși, sub presiunea gândului la mama și logodnica sa, ar fi dispus să dea amănunte în legătură cu activitatea lui Staicu, Dobrescu și ceilalți din conducerea centrală, dacă un personaj central din D.G.S.P. i-ar garanta în scris că pedeapsa nu-i va fi mai mare de 7 ani, garanție scrisă care ar urma să fie predată mamei sale.

Ca atitudine generală de comportare în celulă, Robu înjură mereu pe fostul general Mociulschi, pe care îl taxează drept om fără cuvânt, înjură U.R.S.S. și P.M.R. și fredonează continuu imnul american și englez. Speră în izbucnirea unui război între U.R.S.S. și anglo-americieni, fapt ce l-ar scoate din pușcărie.

Atât Robu, cât și Dabija au fost chemați la cabinet, unde li s-a arătat atitudinea pe care trebuie să o aibă la proces.

3. Sandu Maxim.

Ca stare generală a sănătății se prezintă bine, fiind mulțumit de tratamentul ce i se aplică și de alimentația pe care o primește.

În fața anchetatorului, atitudinea sa este corectă, nefiind semne că ar intenționa să revină asupra declarațiilor date la primele cercetări.

Informatorul însă ne încunoștințează că în fața Tribunalului Militar Sandu Maxim vrea să arate că el s-a bazat pe țăranimea săracă și nu pe chiaburi, așa cum – zice el – vor cei de la Securitate.

În privința declarației sinteză (autobiografie) pe care a dat-o la Sibiu, dar pe care a semnat-o ca fiind dată la București, are de gând să o declare nevalabilă.

În legătură cu pedeapsa pe care o va primi, s-a exprimat că ar fi posibil să-l condamne la moarte, dar mai sigur se așteaptă la muncă silnică pe viață sau, în cel mai fericit caz, la 25 ani închisoare.

Crede în această ultimă posibilitate, bazat pe faptul că el consideră ca cea mai gravă faptă a sa atacul Percepției de la Teiuș și intenția de a ucide un secretar politic P.M.R.

Are de gând [ca] în fața completului de judecată să adopte o atitudine autocritică și să arate că înainte de a intra în legătură cu Robu Ioan și Radu Ionescu nu a făcut nici un fel de politică, ba din contră, a lucrat pe linie de partid.

Mai afirmă că dacă i se va pune întrebarea „Ce l-a determinat să intre în această organizație?” va răspunde că mizeria și foamea, deoarece actualul regim nu i-a dat posibilitatea de trai.

Este convins că nu va face prea multă închisoare deoarece va izbucni un război între U.R.S.S. și anglo-americieni și atunci va fi salvat prin victoria sigură a acestora din urmă ori regimul – care are nevoie de brațe de muncă –, după 2-3 ani de închisoare, îl va trimite la o școală de reeducare, după care va scăpa.

Am mai aflat, tot prin informator, că este autorul unui omor săvârșit de el asupra unui ostaș sovietic în gara Urziceni, în timpul repatrierii basarabenilor.

În ceea ce privește comportarea sa în penitenciar nu avem nimic de obiectat, el fiind calm și supus regulamentului închisorii.

4. Scridon Ioan.

Starea generală a sănătății îi este bună.

Obiectând că ar avea ceva la plămâni, l-am supus unei vizite medicale, care a constatat că nu este nimic serios, fiind o indispoziție trecătoare.

În fața anchetatorului are o comportare bună, poziția sa în proces fiindu-ne favorabilă, prin faptul că își va susține declarațiile date la primele cercetări.

Informatorul ne încunoștințează că vorbește elogios pe seama tov. ministru Teohari Georgescu, cu care, spune el, a stat de vorbă.

Este mulțumit cu tratamentul ce i se aplică de către organele anchetatoare, precum și de regimul alimentar.

Este îngrijorat de soarta soției și a celor doi copii ai săi.

În ultimul timp a căzut în extaz religios și în discuțiile avute cu anchetatorul și-a mărturisit credința, arătată lui în vise, în care crede, că în curând un război este inevitabil între U.R.S.S. și anglo-americieni, în urma căruia Uniunea Sovietică va fi distrusă și generalisimul Stalin va cădea.

Comportarea sa în penitenciar este corectă.

5. Rațiu Augustin.

Rănit la picior cu ocazia acțiunii care a avut loc la Muntele Mare a fost tratat, astfel că în prezent este pe punctul de a fi total vindecat. Astfel, starea sănătății îi este bună, fiind mulțumit cu regimul ce i se aplică.

Față de anchetator are o comportare corectă și lasă impresia că în fața instanței de judecată își va menține declarațiile date la primele cercetări.

Totuși, informatorul nostru ne face cunoscut că într-o conversație avută cu Rațiu în primele zile ale anchetei acesta a afirmat că cele declarate la Securitatea din Turda nu corespund adevărului și au fost date sub presiunea bății.

La Sibiu și-a menținut întru totul declarațiile date la Turda de frică să nu fie din nou bătut și s-a interesat de la informator dacă poate în fața instanței să revină asupra celor declarate.

În posesia acestei informații, am dirijat anchetatorul în așa fel ca să-i câștige încrederea și să-i arate că numai o poziție sinceră și justă poate ca să ducă la un verdict mai ușor pentru el.

Rezultatul a fost că în ziua de 3 iunie a.c., în discuția avută cu informatorul, Rațiu și-a fixat poziția în a recunoaște faptele ce i se impută, inclusiv faptul că a tras asupra Trupelor de Securitate.

Este obsedat de ideea că i se va aplica pedeapsa capitală și pare a fi foarte mulțumit dacă ar fi condamnat chiar la închisoare pe viață.

Această speranță a lui este strâns legată de convingerea pe care o are că un război între U.R.S.S. și anglo-americani este inevitabil, în urma căruia, prin faptul că sovietele vor fi învinse, el va scăpa.

6. Căliman Cornel.

Se prezintă în bune condiții fizice, fiind complet refăcut.

Este mulțumit atât cu regimul de la penitenciar, cât și cu tratamentul la anchetă.

În fața anchetatorului recunoaște faptele ce i se impută și pare că își va menține declarațiile date la primele cercetări și în fața instanței.

Informatorul ne informează că în discuții, comentând tratamentul bun ce i se aplică, și-a exprimat părerea în sensul că acest tratament dovedește intenția regimului de a-l reabilita.

Este un legionar convins, nu are încredere în englezi și americani, pe care îi taxează drept pungași. De asemenea, urăște pe liberali și țărăniști.

Discutând în continuare cu informatorul nostru, Căliman Cornel și-a exprimat mulțumirea că nu a luat parte la nici o activitate a grupului terorist și este convins că aceasta îi va folosi mult în proces.

Fiind vorba de proces, și-a exprimat poziția pe care o va avea, precizând că va încerca să „o scalde”, dar a afirmat că dacă îl enervează o spune pe șleau.

În discuția avută în ziua de 4 iunie a.c. cu informatorul nostru și-a exprimat părerea că contactul zilnic cu anchetatorul nu este altceva decât o școală care precede reabilitarea. Tot atunci a spus că în instanță va recunoaște tot ce a greșit și își va cere pedeapsa, ca apoi mergând acasă să devină alt om.

7. Onea Titus.

Starea fizică îi este bună, iar contactul zilnic cu anchetatorul i-a ridicat moralul. De asemenea, introducerea în celulă a informatorului nostru i-a creat o stare de spirit liniștită, toată ziua făcând planuri de viitor și discutând diverse probleme.

În fața anchetatorului are o comportare corectă și nu avem nici un indiciu că nu și-ar recunoaște și susține în fața instanței declarațiile date la primele cercetări.

Tot față de informator, este deschis și își arată ura față de U.R.S.S. și față de regim.

Îl interesează conjunctura politică internațională, punând mari speranțe într-o schimbare a politicii externe.

8. Dalea Emil.

Ca stare generală a sănătății se prezintă bine, fiind mulțumit de tratamentul ce i se aplică, neridicând nici o pretenție față de regimul alimentar.

Față de anchetator are o comportare bună și suntem de părere că în fața Tribunalului Militar își va menține întru-totul declarațiile date la primele cercetări.

Informatorului nostru i-a declarat că se miră de bunul tratament ce i se aplică, atât la penitenciar, cât și la Securitate, și că își va menține declarațiile date, fiind convins că nu va primi pedeapsă mai mare de un an închisoare, dar și aceasta probabil cu suspendare, după care întorcându-se acasă își va schimba cu totul felul de viață, neîncrezându-se în viitor în nimeni.

9. Mărgineanu Petru.

Plângându-se anchetatorului că suferă de inimă, a fost supus unui tratament medical, în urma căruia astăzi, din punct de vedere al sănătății, se prezintă în condiții bune.

Față de anchetator are purtare corectă și i-a declarat că-și va susține întru-totul declarațiile date la Securitate.

Este mulțumit de tratamentul care i se aplică la penitenciar, cât și la Securitate.

În discuțiile avute însă cu informatorul nostru caută ca să-și justifice atitudinea cu aceea că a luat parte la acțiunea grupului subversiv datorită faptului că a fost persecutat de către oamenii regimului, ca unul ce a îndeplinit timp de 14 ani funcția de primar liberal în comuna Obreja, jud. Alba.

S-a mai exprimat că dacă ar avea posibilitatea să fie încă o dată liber el ar fi acela care ar demasca pe foarte mulți dintre foștii legionari infiltrați în P.M.R.

10. Mihăițan Traian.

La sosirea sa în Sibiu prezenta un început de cangrenă la piciorul drept, care în urma unui tratament a fost vindecată, astfel că în prezent starea sănătății îi este bună.

Comportarea sa față de anchetator este bună, deși la început a arătat multe rezerve și bănuiele, dar printr-o muncă asiduă acestea au fost înlăturate, astfel că avem indicii din care deducem că declarațiile date la primele cercetări și le va susține în fața instanței de judecată.

Este mulțumit cu tratamentul de la Securitate și cu regimul de la penitenciar.

11. Bolfea Silvestru.

Ca stare generală a sănătății se prezintă bine, fiind mulțumit cu regimul alimentar și cu tratamentul de la Securitate.

Față de anchetator are comportare bună, acesta câștigându-i încrederea.

Nu avem nici un indiciu care ne-ar arăta că în fața instanței de judecată nu și-ar menține declarațiile date la primele cercetări.

În vederea procesului, am luat măsuri ca fiecare dintre deținuți să i se aducă haine și lenjerie bună.

În fiecare săptămână toți sunt vizitați de medicul penitenciarului, iar aceia care se plâng că sunt suferinzi sunt vizitați imediat.

În fiecare sâmbătă, reținuții, acuzații și martorii fac baie.

Pentru securitatea reținuților, am instituit un post de al nostru, pe timp de noapte, în incinta închisorii, care a fost instruit despre misiunea ce trebuie să o îndeplinească.

Am luat măsuri pentru găsirea clădirii corespunzătoare dezbaterii procesului și am mai aflat, în afară de sala prefecturii și cazarma Școlii de Ofițeri de Infanterie, săli și camere corespunzătoare la Liceul Teoretic de Fete, la Școala Pedagogică de Băieți și la internatul Liceului „Gheorghe Lazăr”.

Am rezolvat, în parte, chestiunea avocaților.

Nu suntem în măsura de a da relații, mai ales bune, despre magistrații din localitate.

Din discuțiile pe care le-am purtat cu magistrații, precum și din practica lor profesională, nu rezultă că ar fi elemente care să poată face față sarcinilor.

Locotenent-colonel de Securitate
Gh. Crăciun

Locotenent de Securitate
Nistor Victor

[Rezoluție:]

6 iunie 1949.

Biroul Juridic.

La dosarul lotului de la Sibiu.

Mișu Dulgheru

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 3, f. 320-327.

112

1949 iunie 10. Raport al D.R.S.P. Sibiu către D.G.S.P. referitor la urmărirea informativă a lui Dabija în timpul anchetei

Direcțiunea Regională a Securității Poporului Sibiu
10 iunie 1949
[Nr.] 5/8.589

Către
Direcțiunea Generală a Securității Poporului
Tov. colonel Dulgheru

București

Urmare la raportul nostru nr. 5/8.589 din 5 iunie 1949, raportăm următoarele:

Intensificând acțiunea informativă în jurul lui Dabija Nicolae, am aflat că acesta are intenția de a adapta o atitudine care să micșoreze vigilența noastră, spre a apărea ca un element ce a fost indus în eroare de către alte persoane, dar că în prezent este convertit.

Această atitudine ne-a fost semnalată de informatorul nostru după luările de contact între Dabija și anchetator și în special după audierea sa la cabinet, unde, spune dânsul, a debitat o mulțime de minciuni pentru a lăsa o bună impresie și a spus informatorului că va continua cu acest fel de comportare pentru a părea că este un visător care s-a lăsat indus în eroare de știrile radiofonice străine, că este victima fraților Macavei, care l-au antrenat într-o acțiune pe care acum o regretă sincer.

Tratamentul care i se aplică la Securitate este interpretat de către Dabija drept o încercare a noastră de a-l convinge ca în schimbul libertății el să dea pe mâna Securității pe frații Macavei.

Comentând cu informatorul nostru această perspectivă, s-a exprimat că atâta ar dori numai să mai fie liber o dată, că atunci ar arăta el regimului „comunism” și „frații Macavei”.

Și-a exprimat, tot în fața informatorului, bucuria că la cercetări nu a fost întreat cui a trimis „Proclamația”, căci în acest caz ar fi fost nevoit să divulge o mulțime de ofițeri, colonei și căpitani.

A mai spus că dacă vede o înrăutățire a situației sale va profita de transportarea sa – pentru anchetă – de la penitenciar la Securitate și va încerca să evadeze.

Pentru a se păstra cea mai strictă conspirativitate și discreție, am dat directive și instrucțiuni anchetatorului ca prin întrebări ocolite să caute a lămuri chestiunile semnalate de informatorul nostru.

Am luat măsuri ca escortarea lui Dabija la penitenciar să se facă de 3 subofițeri, de asemenea am luat toate măsurile de a nu putea sub nici o formă să ajungă la vreun corp tare, cu care să-și ușureze tentativa de evadare.

Locotenent-colonel de Securitate
Gh. Crăciun

Locotenent de Securitate
Nistor Victor

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 3, f. 328-329.

113

1949 iunie 13. Referat întocmit de Direcția a V-a privind rezultatul cercetărilor efectuate asupra organizației Dabija

D.G.S.P.
513³¹⁸

13 iunie 1949

Referat asupra bandei Dabija-Macavei

Cu raportul nr. 4/5.821 din 13 februarie 1949, Direcția Regională de Securitate Sibiu semnalează, ca urmare [a] ordinului Direcției Generale nr. 53/59.728/1948, raport motivat de raportul aceleiași direcții regionale nr. 5/11.492 din 7 noiembrie 1948, existența unei bande a fraților Macavei.

La 3 martie 1949, cu telegrama nr. 244, Direcția Regională de Securitate Cluj raportează că în noaptea de 1 spre 2 martie Colda Teodor, casierul Sindicatului Agricol din comuna Cămpeni, jud. Turda, a fost atacat și jefuit pe teritoriul comunei Lupșa de o bandă înarmată.

În urma investigațiilor făcute imediat, a fost arestat în noaptea de 2-3 martie 1949 numitul Ihuț Avram, care făcea parte din banda ce atacase pe Colda Teodor.

³¹⁸ Direcția a V-a Anchete, Serviciul I, Biroul 3.

Din declarațiile lui Ihuț Avram au apărut mai multe fapte:

1. Că numitul urma să se înapoieze pe Muntele Mare, unde își avea sediul banda, până în seara de 3 martie și că deci neprezentarea lui la termen ar fi trezit bănuielele bandei, îndemnând-o să-și părăsească ascunzișul.

2. Că banda era mai numeroasă decât cea care atacase pe Colda.

3. Că în noaptea de 3 spre 4 martie urmau să mai sosească pe Muntele Mare noi aderenți ai bandei, efectivul acesteia crescând la cca 40 de oameni.

Față de această situație, s-a trecut la operații în dimineața de 4 martie 1949, când după o luptă de două ore banda a fost lichidată.

Cercetările au fost întreprinse de îndată, Direcția Generală a Securității Poporului dând îndrumări prin adresa nr. 51/27.574 din 4 martie, 51/28.770 din 7 martie, 51/30.572 din 10 martie și 51/44.300 din 27 aprilie a.c.

I. **Din cercetările întreprinse rezultă următoarele:**

1. La 1 august 1948 a luat ființă în regiunea Muntele Mare o bandă subversivă teroristă condusă de maiorul deblocat Dabija Nicolae, sub denumirea „Frontul Apărării Naționale”.

2. Scopul bandei era dezlănțuirea războiului civil și răsturnarea prin violență a regimului democrat.

3. Forma organizatorică:

- a) o bandă înarmată de intervenție, condusă direct de Dabija
- b) cadre permanente organizate în comunele apropiate
- c) informatori
- d) curieri
- e) călăuze
- f) puncte de aprovizionare
- g) centre de greutate.

Banda de intervenție a fost lichidată prin capturați, morți și dispăruți.

S-au identificat cadre permanente ale bandei ca șefi de organizație:

- a) în com. Benic: Pascu Petre și Laslo Aron
- b) în com. Întregalde: Vador Sabin, Mihai Florinc și Micu Petru³¹⁹
- c) în com. Poiana: Man Candin
- d) în com. Tibru: Roșu Ioan
- e) în com. Mogoș: Crișan Vasile
- f) în com. Galda de Jos: Olteanu și Crișan Ion.

Au fost identificați ca informatori în com. Bistra: Ihuț Traian, Ihuț Petre, preotul Bucea Nicolae, Bucea Rafila.

Curier a fost identificat Cosma Petru, din comuna Bucium Montari.

Puncte de aprovizionare la informatori și Boia Ioan, din Lupșa, Căbulea Petru, Gâscă Victoria [*Viorica* – n.n.].

Călăuze: Bara Gheorghe, Urs Teodor, Oargă Ioan.

Centre de recrutări: Cristian Mihai, în Alba Iulia, Bolfea Silvestru și șefii de organizații.

4. Legături:

³¹⁹ În realitate, Petru Micu era șeful organizației din satul Galda de Sus.

a) la București: Angheluță Mișu, maior Nițescu, general Petrescu Dumitru, Consulatul Turciei.

b) la Arad: maior Opreanu și plutonier major Iancu.

c) la Teiuș: ing. Lazăr Iacob și Popovici; de asemenea, Rusu Octavian.

d) la Galda de Sus: căpitan [m] rezervă Lazăr³²⁰.

e) în com. Mogoș: învățătorul Bogdan Lazăr.

f) la Oradea: sergent Popa Ion, dintr-o unitate de roșiori³²¹.

g) la Obreja, jud. Alba: Mărgineanu Petru.

h) la Mihaiț: Cerghidean Virgil și Băltan Ionuț.

i) la Stroești – Alba: Pușcaș Ștefan.

j) cu banda lui Popa Ștefan.

5. Metode de acțiune:

a) recrutare de aderenți

b) răspândire de manifeste

c) acte teroriste

6. Corpuri delictive:

- un șapirograf

- un aparat radio-recepție

- o mașină de scris

- un binoclu

- două lunete

- cinci capse dinamită

- trotil

- patru pistoale

- șase arme diferite

- două pistoale-mitralieră

- formulare de jurământ

- manifeste

- o șampilă

II. Urmează a se stabili:

1. Totalitatea localităților și grupurilor de cadre permanente ale bandei.

2. Componerea tuturor grupurilor ce erau sub conducerea așa numiților șefi de organizație.

3. Întreaga rețea de călăuze, informatori, curieri și recrutori. Oprîta Gheorghe dă prețioase relații asupra unei filiere de recrutare. Trebuie aflat cum s-au constituit aceste rețele, din îndemnul cui și ce legături mai au.

4. Condițiile în care s-a produs atacul asupra lui Colda, asupra Percepției din Teiuș, asasinarea jandarmilor din comuna Roșia.

5. Ce acte teroriste mai puseseră sau intenționau să pună la cale, îndeosebi în legătură cu ing. Iacob Lazăr și Popovici, din Teiuș.

6. Unde se găsesc depozitate cele 40 kg dinamită. La ce trebuiau să servească, de unde au fost procurate.

³²⁰ Căpitanul Lazăr Nicodim.

³²¹ Regimentul 9 Cavalerie Oradea.

Are, de asemenea, de exploatat materialul furnizat de Opreța Gh. în legătură cu Anghel Avram.

[Rezoluție:]

Tov. colonel Dulgheru

Este redactat într-un stil prea telegrafic. Este greu să faci o apreciere și analiză obiectivă studiind acest referat.

[indescifrabil]

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 2, f. 366-369.

114

1949 iunie 13. Raport al S.J.S.P. Turda către D.R.S.P. Cluj asupra arestării și anchetării lui Constantin Vodă

Serviciul Securității Poporului Jud. Turda

[Nr.] 4/6.586

13 iunie 1949

Către

Direcția Regională a Securității Poporului Cluj

Obiect:

Raportează relații referitoare la numitul Vodă Costică, din com. Bistra, jud. Turda.

La ordinul dvs. nr. 5/19.747 din 8 iunie 1949 și urmare la raportul nostru nr. 24 din 29 mai 1949, referitor la Vodă Costică, avem onoarea a vă raporta:

Susnumitul este născut în comuna Bistra, jud. Turda, la data de 1909, luna iunie, ziua 10, fiul lui Teodor și Maria (decedați), căsătorit, cu un copil, avere posedă 3 jugăre pământ, carte știe, având la bază 3 clase primare, serviciul militar satisfăcut la Batalionul 10 Jandarmi Târgu-Ocna, ctg. 1931, înainte de 1944 numitul nu a fost înscris în nici un partid politic, iar în anul 1946 s-a înscris în partidul P.N.Ț. Maniu, unde în alegerile parlamentare din 1946 a fost delegat la secția de votare Bistra – Turda din partea P.N.Ț., condamnat nu a fost, dar în anul 1947 fost internat în lagărul de la Gherla, unde a stat 3^{1/2} luni, cu ultimul domiciliu în comuna Bistra, jud. Turda.

Făcând interogatoriul susnumitului, care recunoaște că în iarna anului 1947 și-a părăsit domiciliul, unde a stat fugar pe la diferite sălașe și peșteri. În tot timpul a fost aprovizionat cu alimentele necesare de către soția sa, iar în anul 1948 a lucrat la plantații de puiet de brad pe Valea Ierii.

Numitul în tot timpul cât a fost fugar nu a avut legătură cu nici o organizație teroristă, nici cu alți fugari politici, tot timpul cât a fost fugar a stat în jurul comunei lui, neluând contact cu nimeni decât cu soția sa, care îl alimenta. Susnumitul a părăsit domiciliul din cauza fricii de bătaie, fiind amenințat de către diferiți cetățeni că ar fi urmărit de Securitate.

Susnumitul în ziua arestării lui de către Postul de Miliție Bistra, jud. Turda, la data de 29 mai 1949, asupra sa s-a găsit una armă tip maghiar și 4 cartușe (arma era păstrată în

pământ și s-a dezgropat în fața organelor de Miliție). Această armă a fost cumpărată de la un pădurar din Valea Ierii, la care nu-i știe numele, arma este defectată și ruginită, nefuncționând.

Făcând cercetări amănunțite asupra sa dacă a avut legături cu banda teroristă de pe Muntele Mare, s-a constatat că susnumitul a fost căutat de cei de pe Muntele Mare, dar nu a fost găsit, pentru că acesta nu a vrut să aibă legătură, pentru faptul că aceștia terorizează populația și Vodă Costică nu a avut nimic la activul lui politic.

Numitul este un element în vârstă de 40 ani, inteligent și ar putea fi de folos Serviciului nostru pentru a ne furniza informații și a descoperi diferite organizații subversive ce s-ar găsi în Munții Apuseni și de a-l face informatorul acestui Serviciu.

Căpitan de Securitate
Kovács Mihai

Sublocotenent de Securitate
Herța Vasile

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 24, f. 161.

115

1949 iunie 30. Notă a căpitanului Popescu Constantin cuprinzând un raport al D.R.S.P. Sibiu referitor la punerea în libertate a persoanelor reținute ca ostateci pentru prinderea fraților Macavei

D.G.S.P.
513³²²

30 iunie 1949

Notă

Direcția Regională de Securitate Sibiu, cu adresa nr. 5/20.303 din 10 iunie 1949, ne înaintază un tabel nominal cuprinzând un număr de 12 persoane reținute ca ostateci în scopul ca din cercetările efectuate asupra lor să se poată ajunge la arestarea banditului Macavei.

Cu toate că s-au luat aceste măsuri de reținere a celor 12 persoane, bandiții, în frunte cu Macavei, nu vor să se supună, neprezentându-se singuri.

Față de cele mai sus arătate, Direcția Regională de Securitate Sibiu propune punerea în libertate și supravegherea numiților:

- | | |
|---------------------|---------------------|
| 1. Ciura Iosif | 7. Macavei Victor |
| 2. Dumitraș Aurelia | 8. Macavei Terezia |
| 3. Giurcă Nicolae | 9. Prața Veturia |
| 4. Laslo Aurora | 10. Oprea Sabina |
| 5. Macavei Mariana | 11. Tudoruț Eugenia |
| 6. Macavei Terezia | 12. Visea Elvira |

Suntem de acord cu aceste propuneri.

³²² Direcția a V-a Anchete, Serviciul I, Biroul 3.

Căpitan de Securitate
C. Popescu

[Rezoluții]
30 iunie 1949.
De acord cu propunerile notei de față.
Căpitan de Securitate
S. Antoniu

30 iunie 1949.
Vor fi puși în libertate și supravegheați.
Mișu Dulgheru

Direcțiunea Regională de Securitate Sibiu
Nr. 5/20.303 din 10 iunie 1949

Către
Direcțiunea Generală a Securității Poporului

București

Cu onoare înaintăm alăturat un tabel nominal cuprinzând un număr de 12 persoane reținute ca ostateci, cu scopul ca prin cercetări să se poată prinde bandiții Macavei.
Tabelul conține propunerile noastre privind eliberarea.

Locotenent-colonel de Securitate
Gheorghe Crăciun

Locotenent de Securitate
Nistor Victor

[Rezoluție]
Tov. căpitan Popescu Constantin va face propuneri pentru punerea în libertate a celor din tabelul alăturat.
Gheorghe Alexandrescu

Direcțiunea Regională a Securității Poporului Sibiu

**Tabel-nominal
de persoanele reținute ca ostateci pentru bandiții Macavei
din comuna Bucium Montari – Alba**

Elemente de identificare
Ciura Iosif, agricultor, născut la 25 ianuarie 1924, Roșia Montană – Alba, fiul lui Ioan și Elena, agricultori, domiciliat în Roșia Montană – Alba.

Motivul arestării
Reținut la 11 octombrie 1948. Este unchiul soției lui Macavei Alexandru. A fost reținut pentru a fi cercetat în legătură cu activitatea subversivă a bandiților Macavei din Bucium Montari, jud. Alba.
Din cercetări nu rezultă ca acesta să știe locul unde se află ascunși bandiții.

În trecut, cât și în prezent, nu a făcut parte din nici un partid politic.
Propunem eliberarea și supravegherea.

Dumitraș Aurelia, casnică, născută la 12 iulie 1908, Bucium Sat – Alba, fiica lui Dumitru și Ana, domiciliată în Roșia Montană, jud. Alba.
Reținută la 11 octombrie 1948. Este vecină cu Macavei Traian și a fost reținută pentru a fi cercetată în legătură cu activitatea subversivă a bandiților Macavei.
Din cercetări nu rezultă ca aceasta să știe locul unde se află ascunși bandiții Macavei.
În trecut, cât și în prezent, neincadrată.
Propunem eliberarea și supravegherea sa.

Giurcă Nicolae, contabil, născut la 22 iulie 1923, Ciamurlia – Tulcea, fiul lui Gheorghe și Tereza, agricultori, domiciliat în comuna Roșia Montană, jud. Alba.
Reținut la 11 octombrie 1948. Nu este rudă cu bandiții și nici vecin, însă a avut strânse legături de prietenie cu aceștia. A fost reținut pentru a fi cercetat în legătură cu activitatea subversivă a bandiților Macavei.
Din cercetări nu rezultă ca acesta să cunoască activitatea bandiților și nici locul unde s-ar afla ascunși.
În trecut nu a făcut politică. În prezent membru în P.M.R.
Propunem eliberarea și supravegherea sa.

Laslo Aurora, învățătoare, născută la 28 aprilie 1912, Bucium Montari – Alba, fiica lui Alexandru și Tereza, chiaburi. Domiciliată în Alba Iulia, str. V. Roaită, nr. 12.
Reținută la 11 octombrie 1948. Este soră cu bandiții. Nu a avut nici o legătură cu ei și nici nu s-a întâlnit cu ei cu un an în urmă de arestare. A fost reținută pentru a fi cercetată în legătură cu bandiții.
Din cercetări nu reiese ca aceasta să știe locul unde se află ascunși bandiții.
În trecut nu a făcut parte din nici un partid politic, în prezent membră în U.F.D.R. și P.M.R.
Propunem eliberarea și supravegherea sa.

Macavei Mariana, casnică, născută la 4 decembrie 1912, Galați, fiica lui Anton și Maria, funcționari, domiciliată în Bucium Montari – Alba.
Reținută la 29 iulie 1948. Este soția lui Macavei Traian. A fost arestată înainte de a i se cunoaște crima și nu a avut cunoștință ca soțul ei să fie contra regimului democrat.
Din cercetări nu rezultă ca aceasta să știe locul unde se află ascunși bandiții.
În trecut, cât și în prezent, n-a făcut parte din nici un partid politic.
Propunem eliberarea și supravegherea sa.

Macavei Terezia, casnică, născută în Bucium Montari – Alba, fiica lui Nicolae și Veronica, mineri, domiciliată în Bucium Montari – Alba.
Reținută la 11 octombrie 1948. A fost femeie de serviciu la Macavei Traian și a fost reținută pentru a fi cercetată în legătură cu bandiții Macavei.
Din cercetări nu rezultă ca aceasta să știe ceva despre activitatea banditului Macavei Traian sau să știe unde se află ascunși aceștia, deoarece este bolnavă (anormală).
Propunem eliberarea și supravegherea sa.

Macavei Victor, agricultor, născut la 6 februarie 1898, Bucium Montari, județul Alba, fiul lui Ion și Elena, miner, domiciliat în comuna Bucium Montari, județul Alba.
Reținut la 11 octombrie 1948. Este văr cu bandiții Macavei și a fost vecin cu ei. A fost reținut pentru a fi cercetat în legătură cu activitatea subversivă a bandiților.
Din cercetări nu rezultă ca acesta să știe unde se află ascunși bandiții sau despre activitatea desfășurată de aceștia.
În trecut nu a făcut parte din nici un partid politic, în prezent membru în P.M.R.
Propunem eliberarea și supravegherea acestuia.

Macavei Terezia, casnică, născută la 2 decembrie 1873, Bucium – Alba, fiica lui Gheorghe și Maria, agricultori, domiciliată în Bucium Montari, jud. Alba.

Reținută la 11 octombrie 1948. Este mama bandiților și a fost reținută pentru a fi cercetată în legătură cu activitatea subversivă a bandiților Macavei.

Din cercetări nu rezultă ca aceasta să știe locul unde se află ascunși bandiții, întrucât este în vârstă înaintată și inconștientă. Nu știe despre faptele săvârșite de fiii ei. În trecut, cât și în prezent, nu a făcut parte din nici un partid politic. Propunem eliberarea și supravegherea ei.

Prața Veturia, casnică, născută la 9 octombrie 1931, comuna Bucium Montari – Alba, fiica lui Ion și Aurelia, mineri. Domiciliată în Bucium Montari – Alba.

Reținută la 11 octombrie 1948. Este vecină cu banditul Macavei Traian și a fost reținută pentru a fi cercetată în legătură cu activitatea subversivă a bandiților Macavei.

Din cercetări nu rezultă ca aceasta să știe unde se află ascunși bandiții și despre activitatea acestora. Atât în trecut, cât și în prezent, nu a fost încadrată în nici un partid politic.

Propunem eliberarea și supravegherea ei.

Sabina Oprea, casnică, născută la 7 decembrie 1931, fiica lui Ion și Reghina, mineri, domiciliată în Bucium Montari, jud. Alba.

Reținută la 11 octombrie 1948. Este soră cu banditul Macavei Alexandru. A fost reținută pentru a fi cercetată în legătură cu activitatea subversivă a bandiților Macavei.

Din cercetări nu rezultă ca aceasta să știe locul unde se află ascunși bandiții, întrucât nu a locuit împreună cu Macavei Alexandru.

În trecut, cât și în prezent, neîncadrată.

Propunem eliberarea și supravegherea acesteia.

Tudoruț Eugenia, casnică, născută la 7 octombrie 1928, în comuna Vulcani – Hunedoara, fiica lui Gheorghe și Elena, mineri. Domiciliată în comuna Bucium Montari, jud. Alba.

Reținută la 11 octombrie 1948. Nu este rudă cu bandiții, însă a locuit în casa numitei Prața Veturia și fost reținută pentru a fi cercetată în legătură cu activitatea subversivă a bandiților.

Din cercetări nu rezultă ca aceasta să fi avut legături cu bandiții sau să știe locul unde se află ascunși.

Atât în trecut, cât și în prezent, neîncadrată.

Propunem eliberarea și supravegherea ei.

Visea Elvira, casnică, născută la 15 octombrie 1929, Bucium Montari, jud. Alba, fiica lui Ion și Elena, miner, domiciliată în comuna Bucium Montari, jud. Alba.

Reținută la 11 octombrie 1948. Nu este rudă cu bandiții, însă a avut legături cu familia Macavei. A fost reținută pentru a fi cercetată în legătură cu activitatea subversivă a bandiților.

Din cercetări nu rezultă ca aceasta să știe unde se află ascunși bandiții și nici nu le cunoaște activitatea.

În trecut, cât și în prezent, nu a fost încadrată în nici un partid politic.

Propunem eliberarea și supravegherea sa.

Se certifică de noi exactitatea prezentului proces-verbal.

Locotenent de Securitate
Nistor V.

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 2, f. 374-376.

1949 iulie 1. Notă informativă privind starea de spirit a lui Radu Anton Ionescu în timpul detenției la D.R.S.P. Sibiu, cu rezoluția lui Gheorghe Crăciun pentru influențarea acestuia cu ajutorul unor promisiuni

1 iulie 1949

**Notă informativă
Radu Ionescu**

Este convins că va fi martor în procesul său. Uneori are ezitări asupra acestei posibilități. Din discuția avută cu el, a declarat că este hotărât a avea o atitudine docilă, singura care îi va putea ajuta.

Din câte am înțeles, la ultimul cuvânt va face un act de pocăință și de disculpație.

În ce privește vina, se consideră că a acționat înainte de 1 ianuarie, deci anterior legii pedepsei cu moartea, și că organizația concepută de el nu a avut caracter subversiv terorist, dar că a deviat din cauza că a intrat pe mâini legionare și mai ales din cauza maiorului Dabija, care a ordonat lovitura de la Teiuș, când a fost jefuită percepția.

Cred că asupra acestor împrejurări va insista la proces, fiindcă invocă mereu aceasta. Cu toată inteligența sclipitoare care îl caracterizează, este destul de ușor influențabil. Asupra atitudinii sale ar decide și împrejurările momentane. Deduc acestea pentru motivul că asupra situației sale reflectează în mod felurit. Va acționa docil dacă i se va insufla convingerea că rolul său nu va fi ca un rol de prea mare importanță, adică prin aceasta i s-ar ușura situația. Se interesează de cazul de la Alba, cerând tot mai multe amănunte pentru a-și putea forma o idee generală pe care să o utilizeze în scopul apărării sale.

Se pare că consideră procesul apropiat și reflectează asupra situației.

Este destul de calm.

[Rezoluție:]

Să i se arate că depinde de el dacă va avea o situație mai ușoară sau nu în proces.

Gheorghe Crăciun

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 2, f. 369.

[1949 iulie]. Referat întocmit de căpitanul Cosma Alexandru privind rezultatul cercetărilor preliminare asupra lotului Dabija

Referat

Lotul Dabija Nicolae se compune dintr-un număr de 23 bandiți, care au activat sub diferite forme în grupul terorist, având diferite activități, pe care le expun mai jos:

1. **Dabija Nicolae**, maior deblocat, este șeful bandei. A luat parte la jaful și atacul Percepției de la Teiuș, unde a împușcat pe receptorul Ciortea Titus.

A condus întreaga activitate a bandei, atât din punct de vedere organizatoric, cât și operativ.

A condus acțiunea de la Muntele Mare, trăgând în trupele de Securitate, cu care ocazie banda a împușcat mortal 1 subofițer de securitate și doi ostași, rănind grav pe alții șase.

A proiectat și alte acte teroriste și de jaf care însă nu au putut fi duse la îndeplinire datorită intervenției trupelor de Securitate.

Este un element foarte periculos, viclean și un dușman neîmpăcat al regimului democrat.

2. **Onea Titus**, student anul VI, medicină. A făcut parte din bandă și a luat parte la acțiunea de la Muntele Mare, trăgând în trupele de Securitate.

A avut cunoștință despre toate planurile teroriste ale bandei.

Este un element foarte periculos și un dușman neîmpăcat al regimului democrat. Fost legionar.

3. **Rațiu Augustin**, fiu de țaran chiabur, de profesiune agricultor. A făcut parte din banda lui Dabija, luând parte la acțiunea de la Muntele Mare trăgând din cabana în care se găsea adăpostit, în trupele de Securitate.

A avut cunoștință de proiectele teroriste ale bandei.

Este un element periculos. În ultimul timp este stăpânit de un misticism religios dus până la extrem.

4. **Scridon Ioan**, fost plutonier de jandarmi, fără avere.

A fost un sincer simpatizant al P.N.Ț. Maniu și a intrat în banda lui Dabija din ură contra regimului democrat.

A luat parte la acțiunea de la Muntele Mare, unde a tras în trupele de Securitate.

Este un element periculos și datorită aversiunii sale față de democrație, precum și pentru devotamentul față de bandă, a fost ales de Dabija în cercul de conducere, fiind însărcinat cu aprovizionarea bandei.

5. **Mihăițan Traian**, de profesiune mecanic auto, fără avere.

A organizat un grup de cinci persoane pe care le-a condus la banda lui Dabija. A aprovizionat cu alimente banda.

A luat parte la acțiunea de la Muntele Mare și a tras în trupele de Securitate.

A avut cunoștință despre viitoarele acțiuni teroriste pe care le proiectase banda.

Este un element periculos și dușman al regimului democrat.

6. **Bolfea Silvestru**, țaran chiabur din com. Întregalde.

A găzduit pe membrii bandei teroriste a lui Dabija. A recrutat membri în bandă, a făcut recunoașterea terenului la Percepția din Teiuș și a informat banda despre modul cum poate fi atacată Percepția. Din suma jefuită de la Percepția din Teiuș a primit de la Dabija 15.000 lei, pentru a cumpăra arme.

S-a încadrat în bandă din ura ce o nutrește contra regimului democratic din țara noastră. Este un element periculos.

7. **Nițescu Nicolae**, maior în rezervă, proprietarul unei case în Galați.

Este cumnat cu Dabija. A primit de la acesta un cod cifrat cu care să poată corespunda în acțiunile lor subversive.

A procurat pe seama bandei lui Dabija, material necesar propagandei și pentru actele teroriste (mașină de scris, hârtie, ștampile, precum [ș] avertizoare, percutoare). Avea în proiect să procure grenade, tot pe seama bandei.

Este un element periculos și dușman al regimului democrat.

8. **Angheluță Mihai**, licențiat în drept, de profesie funcționar, fără avere.

A procurat o mașină de scris pentru banda lui Dabija și a păstrat un număr de 40-45 percutoare destinate bandei. A dat lui Nițescu patru hărți indicând regiunile: Cluj, Alba, regiunea Dunării și a Oltului.

A avut cunoștință despre caracterul bandei și a dus o scrisoare către Legația Americană din București, în care banda cerea sprijin din partea americanilor.

Este un element periculos regimului democratic, cu vădite sentimente naționaliste.

9. **Pop Alexandra**, absolventă a 6 clase de liceu comercial, fără profesie, avere nu are.

A făcut parte din banda lui Dabija și a avut misiunea de a face informații asupra Securității din Câmpeni, misiune pe care și-a îndeplinit-o. A procurat medicamente pentru bandă. A dictat personal lui Dabija manifestul redactat de acesta. În timpul luptelor de la Muntele Mare a dat primul ajutor bandiților și a îmbărbătat pe bandiți în luptă. Făcea instrucție militară cu membrii bandei.

Avea cunoștință de intenția bandei de a ataca depozitul cu armament al Batalionul 12 V.M.³²³ din Câmpeni, în care scop banda obținuse toate datele.

Fostă legionară, nutrește sentimente de dușmănie față de regimul de democrație populară de la noi.

10. **Oprița Gheorghe**, în vârstă de 22 ani, nu are avere.

A făcut parte din banda lui Dabija, fiind un element foarte activ al acestei bande.

A stat în Muntele Mare, cunoscând bine scopurile teroriste ale bandei. A luat parte la acțiunea de la Muntele Mare trăgând zece focuri de pistol automat asupra trupelor de securitate.

Deși este un țaran fără pământ nutrește totuși sentimente antidemocratice, fiind un fervent naționalist.

11. **Buțuțui Viorica**, de profesie casnică (țărăncă), fără avere.

A avut cunoștință de existența bandelor din munți, precum și de planurile bandei. A stat mult timp în Muntele Mare, împreună cu bandiții, fiind concubina lui Pascu Cornel (mort).

A avut cunoștință, de la Pascu Cornel, despre faptul jafului de la Percepția din Teiuș. (...)*

12. **Oargă Ioan**, de profesie brutar, apoi contabil comprimat.

A recrutat elevi pentru Muntele Mare, ținând contact permanent cu Pascu Cornel.

A cotizat pe seama bandei.

13. **Măgureanu Dumitru**, elev clasa [a] 8-a, Liceul Comercial Alba Iulia.

A făcut intensă propagandă printre elevi pentru a se încadra în banda de la Muntele Mare.

A intrat în legătură cu un plutonier major³²⁴ pentru a procura arme. Tatăl a fost militar activ.

³²³ Vânători de Munte.

* Nu se publică.

14. **Bucea Nicolae**, preot ortodox³²⁵. A întreținut legături cu Dabija și frații Macavei. A cules informații despre Securitate și depozitul de muniții din Câmpeni și le-a transmis bandei prin Alexandra Pop. A avut intenția ca după topirea zăpezii să plece în munți.
15. **Bucea Constanța**, preoteasă, soția preotului Bucea. A cunoscut activitatea soțului ei și a avut legături cu Alexandra Pop.
16. **Balea Gheorghe**, de profesiune agricultor, proprietar a 5 ha pământ arabil, fost membru al P.N.Ț. Este tatăl lui Alexandra Pop, a avut cunoștință despre activitatea bandei, pe care a aprovizionat-o cu alimente.
17. **Bara Gheorghe**, agricultor, proprietar a 3 ha de pământ. A găzduit pe Dabija și pe frații Macavei, cărora le-a înlesnit întâlniri cu restul membrilor bandei. A cunoscut activitatea bandei.
18. **Boia Ioan**, de profesiune agricultor, proprietar a 2 ha pământ arabil. În decembrie 1948, a luat legătura cu Dabija și frații Macavei și a aprovizionat banda cu alimente. A găzduit pe membrii bandei și le-a dat informații. În trecut nu a fost încadrat în nici un partid politic, iar până la arestare a fost membru al Frontul Plugarilor.
19. **Căbulea Petru**, de profesiune agricultor, proprietar a 3 ha pământ, neincadrat în nici un partid politic, nici în trecut nici în prezent. Împreună cu Boia Ioan, a aprovizionat banda lui Dabija cu alimente și a făcut legătura între această bandă și curierul ei Cosma Petru. A adăpostit șefii bandei.
20. **Cătălina Alexandru**, agricultor, proprietar a 5 ha pământ. A luat legătura cu frații Macavei și cunoștea activitatea bandei teroriste condusă de Dabija.
21. **Carra Ioan**, agricultor, proprietar a 4 ha pământ. A avut legături cu Nițescu și Angheluță cu care a ținut ședințe subversive. A recrutat membri pentru banda lui Dabija. A fost agentul de legătură între bandă și Nițescu-Angheluță³²⁶. Nu a fost și nu este încadrat în nici o organizație politică.
22. **Ihuț Avram**, de profesiune plugar – mijlocaș. Nu a fost încadrat în nici un partid politic. Fiind condamnat la 3 luni închisoare pentru răspândire de boli venerice, a fugit în Muntele Mare la banda Dabija, unde a ajutat la construirea cabanelor și era folosit de bandă drept curier pentru a aduce alimente.
23. **Moldovan Simion**, elev. Părinții săi posedă ½ ha pământ, tatăl fiind muncitor C.F.R. Împreună cu Mihălțan a plecat la Muntele Mare unde s-a încadrat în bandă. A făcut de santinelă și a cunoscut planurile bandei.

³²⁴ Iosif Țălnaru.

³²⁵ În fapt, Nicolae Bucea fusese preot greco-catolic și a trecut la ortodoxie abia în ianuarie 1949, în urma presiunilor la care a fost supus de regim.

³²⁶ Ioan Carra era locotenent-colonel în rezervă, iar afirmația conform căreia era „agent de legătură între bandă și Nițescu-Angheluță” nu corespunde realității, deoarece el nu avea absolut nici un contact direct cu grupul lui Dabija.

Armamentul și muniția aflată asupra bandei cu ocazia acțiunii de la Muntele Mare este cel specificat în inventarul anexă³²⁷.

Căpitan de Securitate
Cosma Alexandru

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 1, f. 14-18.

118

1949 iulie 28. Autobiografie dată în anchetă la S.J.S.P. Alba de către Ioan Oargă

Dată în fața noastră. Vizată spre
neschimbare. 28 iulie 1949.
Locotenent **Rușeț Vasile**

Declarație

Subsemnatul Oargă Ioan, născut în com. Șeușa, jud. Alba, în anul 1926, [luna] martie, [ziua] 9, din părinții Dumitru și Ana, de profesie agricultor și casnică, trăiesc și sunt în viață, de naționalitate română și de cetățenie tot română, de religie fost greco-catolic, de profesie student, posed ca studii bacalaureatul comercial cu serviciul militar nesatisfăcut, amânat ca prisos de ctg., necăsătorit, avere nu posed, condamnat nu am mai fost, cu ultimul domiciliu în com. Șeușa, declar următoarele:

Sunt născut din părinți țărani, tatăl meu a fost membru în mișcarea legionară, având funcția de șef de cuib, a luat parte la rebeliune. Cursul primar l-am făcut în com. Șeușa, jud. Alba, din anul 1940-1942 am făcut școala profesională de ucenici în Alba Iulia, iar în primăvara anului 1942 m-am înscris ca elev particular la Liceul Comercial din Alba Iulia, unde am urmat până în anul 1947, când am terminat și mi-am luat bacalaureatul. Mai am trei frați: Nicolae, de ani 26, de meserie croitor, cu domiciliul în com. Săsciori, jud. Alba, necăsătorit, Petru, de ani 20, de profesie agricultor, necăsătorit, cu domiciliul în com. Șeușa, jud. Alba, Raveca, de ani 16, de profesie casnică, necăsătorită, cu ultimul domiciliu în com. Șeușa, jud. Alba.

În luna februarie 1949, m-am întâlnit cu numitul Moldovan Simion, cu care am discutat despre organizația teroristă care s-ar afla în munți, în urma cărui fapt, eu nefiind mulțumit cu traiul vieții, m-am hotărât să mă duc în munți să iau contact cu ei pentru a rămâne acolo, fapt [pe] care l-am și făcut în urmă cu vreo 3 săptămâni după convorbirea avută cu Moldovan Simion.

În munți am plecat cu Cigmăianu Ioan, Oprîța Gh. și Moldovan Simion, cu intenția de a lua contact cu organizația teroristă, respectiv să luăm contact cu numitul Olteanu Emil, din com. Galda de Jos, jud. Alba, ca acesta să ne pună în legătură cu organizația teroristă la care intenționam să mergem.

³²⁷ Nu există în dosar.

După directivele date de Oltean Emil, am plecat mai departe în com. Benic, la Laslo Aron, care ne-a dat indicații unde-l putem găsi pe numitul Bolfea Silvestru, unde avea să vină Pascu Cornel, cu care să stăm de vorbă pentru a intra în organizația teroristă.

La Bolfea Silvestru am găsit pe Pascu Cornel, împreună cu un anume colonel Bocan, cu care am discutat despre caracterul organizației teroriste, spunându-mi că ei pedepsesc aspru pe trădători, adică pe aceia care ar încerca să-i atace sau să le împiedice activitatea.

Eu mă hotărâsem să plec înapoi, în același timp Pascu Cornel mi-a făcut propuneri să mă interesez de armament și muniție, iar la 15 martie 1949 să mă duc la Bistra, la Ihuț Traian, și acolo îl voi găsi pe el, pentru a-mi da bani să plătesc armele și munițiile pe care eu le voi găsi. La plecare, colonelul Bocan mi-a dat 2.000 lei, dintre care 1.000 lei să îi dau la soacra sa, iar 1.000 lei să o am eu de drum, dus și întors.

Referitor la procurarea armamentului, eu i-am spus lui Moldovan Simion, iar Moldovan Simion i-a spus lui Măgureanu Dumitru și, prin luna martie 1949, Măgureanu Dumitru a venit la mine cu un plutonier major, al cărui nume mi se pare că e Țălnar, și împreună am discutat referitor la procurarea armamentului, însă neavând încredere în el nu am procurat armament.

Bănuiesc că conducătorul organizației teroriste era numitul Dabija, deoarece acesta era în strânsă legătură și colabora direct cu Macavei.

La data de 15 martie 1949 m-am dus la Bistra ca să mă întâlnesc cu Pascu Cornel, ca să-mi dea bani, așa cum fuseserăm înțeleși. La plecare din Alba Iulia, numitul Moldovan Simion mi-a mai dat încă 3 (trei) elevi să-i duc la Pascu Cornel, acești elevi sunt următorii: Purcariu Ion, Purcariu Ovidiu și Turcu Ioan, cu care am plecat împreună cu trenul la Turda, iar de la Turda spre Abrud, în tren, am auzit discutându-se despre atacul organelor de Securitate dat asupra organizației teroriste la care eu trebuia să merg. Reieșind din discuțiile oamenilor că numitul Ihuț Traian a fost arestat, fapt ce m-a determinat să nu mă mai dau jos în Bistra, deoarece la el trebuia să mă întâlnesc cu Pascu Cornel. Eu am plecat mai departe cu trenul la Abrud, iar cei trei elevi s-au dat jos la Bistra să ia contact cu organizația respectivă, cu Pascu Cornel.

La 15 martie 1949, când eu am plecat la Bistra după bani, Măgureanu Dumitru a vrut să meargă el după bani, însă eu nu l-am lăsat, plecând eu.

Prin luna martie 1949, înainte de a pleca la Bistra după bani, am auzit că la Securitatea din Alba Iulia se găsesc arestați mai mulți oameni și eu m-am exprimat către Măgureanu Dumitru că dacă am fi mai mulți și am avea armament și cele necesare să atacăm Securitatea și să scăpăm pe cei arestați, însă nu le-am făcut, deoarece era imposibil.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu, nesilit de nimeni.

Alba Iulia, la 28 iulie 1949

Oargă Ioan

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 302-304.

1949 iulie 29. Declarație dată în anchetă la D.R.S.P. Sibiu de Nicolae Nițescu referitoare la rolul său în cadrul organizației

Dată în fața noastră azi 29 iulie
1949, pentru neschimbare.
Locotenent de Securitate
Ticiu Ladislau

Declarație

Subsemnatul Nițescu Nicolae, maior în rezervă, născut la 30 ianuarie 1908, în comuna Căndești, județul Dâmbovița, din părinții Marin, de profesie agricultor, decedat, și Maria, casnică, de naționalitate și cetățenie română, religie ortodoxă, căsătorit cu Elena, născută Angheluță, cu un copil, cu studii Școala de Artificieri din București și Școala Pregătitoare de Ofițeri Guarzi de Artilerie și Școala Specială de Ofițeri Guarzi de Artilerie, fost ofițer activ, trecut în cadrul disponibil în august 1946, am ca avere o casă dotată în Galați, str. Buna Vestire, [nr.] 26, și o bucată de pământ în suprafață de circa un pogon în comuna Dragodănești, jud. Dâmbovița, politică nu am făcut, iar în anul 1947 m-am înscris în Partidul Național Popular, unde am activat până în mai 1948, când am fost deplasat cu serviciul în Colibași – Muscel, trimis în judecată și condamnat nu am fost până în prezent, cu ultimul domiciliu în București, Parcul Vatra Luminoasă, str. B, nr. 13, declar următoarele:

Cunosc pe maiorul în rezervă Dabija Nicolae din anul 1938, dată când am luat în căsătorie pe sora soției lui, cu care el m-a și cununat. În toamna anului 1948, în luna octombrie, a venit la mine la domiciliu, în București, Dabija Nicolae și găsindu-mă acasă și profitând de ocazia că eram singur a scos din buzunarul hainei două hârtii, dintre care una conținea o serie de întrebări cu caracter militar și politic subversiv, de exemplu: Trupe românești concentrate în regiunea..., S-au concentrat trupe rusești în zona..., S-au ocupat și pus în stare de apărare trecerile munților din...

Din întrebările cu caracter politic și subversiv nu-mi amintesc ce conținea.

Cu această ocazie, Dabija mi-a spus că intenționează să organizeze o organizație politică contrară regimului actual și că eu să-i procur informațiile necesare, conform tabelului cu întrebări amintit mai sus, în măsura în care voi putea.

Despre organizația lui Dabija am luat legătura și [am] discutat cu doi ofițeri de rezervă aviatori, anume Ceaușu Titus și Carra Ioan, la domiciliul lui Angheluță Mihai din București, str. Olari, [nr.] 40, unde am fost chemat de Angheluță pentru a mi-i recomanda. Am discutat cu cei doi ofițeri, cărora le-am spus că cunosc pe cineva care este fugit în munți și are opt oameni, în Ardeal. La aceasta ei au spus că nu este cazul să păstrăm legătura cu ei sau să le dăm vreun ajutor, fiindcă o asemenea acțiune nu ar putea face nimic. Această întâlnire a avut loc la 6 martie 1949.

În momentul în care am primit, prin Cosma, scrisoarea de la Dabija, la data de 20 ianuarie 1949, în care mi se cerea să procur: mașină de scris, una sută avertizoare, zece grenade, boniere, ștampilă, hârtie, plicuri, toc rezervor etc., mi-am dat seama că organizația sa este cu caracter subversiv terorist, îndreptat împotriva regimului.

Misiunea mea în această organizație era de a procura informații, în măsura posibilităților, după tabelul cu întrebări amintit mai sus și de a procura lucrurile cerute prin curierul Cosma, ca avertizoare, grenade, hârtie etc.

Din cele cerute de Dabija și menționate mai sus, am procurat următoarele:

Una mașină de multiplicat, adusă de Angheluță, o șampilă, hârtie, baterii pentru lanternă, una pereche bocanci, unsoare de bocanci, una pilă semirotondă, ață, săpun, panglică de mașină, praf D.T.T. Acestea au fost împachetate de subsemnatul și trimise prin Cosma lui Dabija, are se afla undeva în Munții Apuseni.

În ceea ce privește avertizoarele și grenadele, am procedat astfel:

Am comandat la două ateliere din București, unul pe str. Avrig și altul pe str. Mihai Bravu, 50 (cincizeci) avertizoare în piese separate. Pentru aceasta am primit o schiță și model de la Dabija.

Întrucât aceste percutoare (avertizoare) nefiind executate conform schemei de către atelier, am ridicat o singură bucată și am trimis-o lui Dabija.

Capsa la aceste avertizoare trebuia să fie procurată de Dabija.

În ceea ce privește grenadele, nu le-am confecționat, dându-mi seama că nu se pot face după schița lui Dabija.

Pentru procurarea materialelor arătate mai sus, am primit prin Cosma suma de 40.000 (patruzeci mii) lei de la Dabija, la data de 20 ianuarie 1949.

În afară de Cosma, au mai venit la mine la domiciliu în București doi indivizi, unul Macavei și nepotul său³²⁸, care m-au întrebat ce legături am cu Dabija și ce știu despre el, la care eu le-am răspuns că în afară de ce mi-a spus Cosma nu mai știu nimic. Aceștia au fost trimiși de Cosma, curierul lui Dabija.

De amândouă datele când Cosma a venit la mine, în ianuarie și februarie 1949, l-am întrebat ce este cu Dabija și cu organizația sa și la care mi-a răspuns că se află în munte, împreună cu alți șapte sau opt inși, într-o cabană.

Prin Cosma, am trimis un bilețel către Dabija, prin care i-am comunicat materialele trimise și cât a costat și că restul le voi procura și trimite ulterior.

Ștampila pe care i-am trimis-o lui Dabija, prin Cosma, am confecționat-o eu din cauciuc după o schiță dată de Dabija și cuprindea următoarea inscripție: „Frontul Apărării Naționale – Corpul de Haiduci”, iar la mijloc stema țării, cea veche.

Am primit de la Angheluță Mihai, pentru a le trimite lui Dabija, 4 hărți cu regiunile Cluj, Turda și Valea Oltului, scara 1/100.000 și 1/200.000, și pe care, din cauză că le-am primit după plecarea lui Cosma, le-am restituit lui Angheluță.

În scopul formării organizației subversive, știu că Dabija mai avea legături cu Angheluță Mihai, în afară de mine.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu, nesilit de nimeni.

Sibiu, 29 iulie 1949

Nicolae Nițescu

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 285-286.

³²⁸ Nicolae Macavei și Titus Onea.

1949 iulie 29. Declarație dată în anchetă la S.J.S.P. Alba de Alexandru Cătălina referitoare la „ajutorul” pe care l-a dat organizației

Dată în fața noastră. Vizată de noi
spre neschimbare. 29 iulie 1949.
Locotenent **Rușeț Vasile**

Declarație

Subsemnatul Cătălina Alexandru, născut în comuna Bistra, jud. Turda, în anul 1897, luna noiembrie, ziua 17, din părinții Iosif și Zamfira, morți, de profesie agricultori, sunt de naționalitate română, de cetățenie română, de religie fost greco-catolic, de profesie agricultor, studii posed 4 clase primare, cu serviciul militar satisfăcut, căsătorit cu Râștei Elena, avere posed 4 jugăre pământ arabil, condamnat nu am mai fost, cu ultimul domiciliu în comuna Bistra, jud. Turda, declar următoarele:

Sunt născut din părinți agricultori, în prezent ambii decedați, mai am 4 frați, anume Ioan Cătălina, de 44 ani, de profesie agricultor, în trecut știu că îi plăcea mai mult de Brătianu, iar în prezent nu este înscris în nici un partid democrat, are 10 jugăre pământ arabil. Sora Ana Poșogan, de 53 ani, de profesie casnică, are avere 6 jugăre pământ arabil, în trecut nu a fost înscrisă în nici un partid politic, iar în prezent la fel nu este înscrisă în nici un partid democrat, este căsătorită cu Poșogan Alexandru, de profesie agricultor, care nu știu să fi făcut vreo politică, iar în prezent nu știu dacă este înscris sau nu. Simion Cătălina, de 50 ani, de profesie funcționar, în trecut nu știu să fi făcut vreo politică, iar în prezent la fel nu știu dacă este înscris în vreun partid democrat sau nu. Sora Maria Stan, de ani 40, de profesie casnică, posedă avere 3 jugăre pământ arabil, în trecut nu știu să fi făcut vreo politică, iar în prezent la fel nu știu dacă este înscrisă în vreun partid democrat sau nu, afară de fratele Simion, care locuiește în Turda, și Maria, care locuiește în comuna Chețani, jud. Turda, restul locuiesc în comuna Bistra, jud. Turda.

Școala primară am făcut-o în comuna Bistra, jud. Turda. După terminarea școlii primare am stat acasă și m-am ocupat cu gospodăria. În trecut îmi plăcea mai mult de Brătianu, iar în prezent nu sunt înscris în nici un partid politic, deoarece nu mi-a plăcut de nici un partid politic actual.

Pe la sfârșitul lunii decembrie 1948, au venit la mine 2 oameni pe care nu i-am cunoscut, prezentându-se că sunt cumpărători de ceară și m-au întrebat dacă cunosc pe Ihuț Traian și pe Vodă Costică, eu le-am spus că îi cunosc, iar apoi ei m-au întrebat dacă știu unde locuiesc și rugându-mă în același timp să le arăt unde stau Ihuț Traian și Vodă Costică, după care eu le-am arătat direcția pe unde să o ia.

Unul dintre aceștia mi-a arătat un pistol mic, spunându-mi că cu acest pistol a împușcat pe doi plutonieri majori de miliție și că vrea să se organizeze în munți și că eu să le dau alimente. Nu le-am dat alimente, că nu am avut, le-am dat însă 1 kg miere de stup, pe care mi l-a plătit cu 200 lei, după care cei doi au plecat să caute pe Ihuț Traian și Vodă Costică.

Prin luna iulie 1948, a venit la mine un om necunoscut, împreună cu Mera Agafia, rugându-mă să-i găzduiesc soția și copiii, fiind bolnavi, nu i-am găzduit deoarece nu aveam loc.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu, nesilit de nimeni.

Alba Iulia la 29 iulie 1949

Alexandru Cătălina

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 465-468.

121

1949 iulie 30. Declarație dată în anchetă la S.J.S.P. Alba de Ioan Boia, privind cumpărăturile pe care le-a făcut pentru organizație

Dată în fața noastră [la] 30 iulie 1949
și vizată de noi pentru neschimbare.
Sublocotenent **Sebeși Ludovic**

Declarație

Subsemnatul Boia Ioan, născut în comuna Cărpiniș, jud. Alba, [în anul] 1910, luna martie, ziua 18, din părinții Constantin și Rafila, de profesie agricultori, tatăl decedat, mama în viață, de naționalitate și cetățenie română, de profesie agricultor, căsătorit cu Căbulea Sava, fără copii, condamnat nu am mai fost, carte nu știu, situația militară satisfăcută la Regimentul 6 Artilerie Grea la Alba Iulia, ultimul domiciliu în comuna Lupșa, jud. Turda. Declar următoarele:

De la etatea de 7 ani am fost tot la păzit de vite și la cai, până la etatea de 18 ani, iar de la această dată am lucrat la pământ, atât la al nostru, cât și la alții, fiind plătit cu ziua, fiindcă eram un băiat sărac și nu aveam din ce trăi. La etatea de 22 ani m-am încorporat în armată și am fost recrutat la Regimentul 6 Artilerie Grea la Alba Iulia, la care unitate am făcut tot timpul de activitate militară și concentrare, până la data de 1 august 1944, când am fost desconcentrat. Tot cu această unitate am fost și pe frontul din Răsărit mai mult timp. După desconcentrare am mers iarăși acasă în comuna Cărpiniș, jud. Alba, la părinți, unde am stat până în anul 1948, luna martie, când m-am căsătorit și m-am mutat cu domiciliul la soția mea, adică la casa ei părintească din comuna Lupșa, jud. Turda, unde am fost până în prezent, ocupându-mă cu agricultura și ducându-mă la lucru cu ziua la unul și la altul din comună.

În anul 1948, luna decembrie, nu-mi amintesc precis ziua, eu m-am dus la mama mea acasă în comuna Cărpiniș, jud. Turda, fiind sărbătoare, unde în aceeași zi a venit la mine nevasta lui Urs Teodor, care m-a chemat să merg până la ei acasă. Eu m-am dus la Urs Teodor, care m-a întrebat dacă am ceva de lucru, eu i-a spus că nu am, atunci el m-a trimis la Bara Gheorghe din com. Mușca, jud. Turda, spunându-mi că el are ceva de lucru.

Ducându-mă la Bara Gheorghe și intrând în casă am văzut pe Macavei Alexandru, care la intrare mi-a spus „Noroc, Ioane”, acesta era însoțit de încă 5 indivizi pe care nu-i cunoșteam.

La cerința lui Macavei să-i conduc la șura lui socrul meu pe care o avea în apropierea pădurii lângă Muntele Mare, eu le-am spus că da, are socrul meu șură și eu îi conduc acolo. Ei îmi spuneau că au să stea câteva zile acolo fiindcă sunt la vânatoare. După ce i-am dus la această șură mi-au dat suma de 7 mii lei pentru a le cumpăra diferite lucruri, ca 2 perechi bocanci, 1 felinar, sare de lămâie și tutun, boia. După aceste lucruri m-am dus să le cumpăr de la Roșia Montană, dar nu am găsit bocanci și felinar. Ducându-le lucrurile cumpărate m-au trimis din nou la Lupșa să le cumpăr ce nu am găsit la Roșia. Toate cele ce mi-au spus să le cumpăr le-am găsit și le-am și cumpărat, afară de bocanci. Din nou am fost trimis la Bistra, jud. Turda, să le cumpăr făină de grâu și porumb și să le fac pâine, toate acestea le-am făcut. Din nou am fost trimis la Turda, de unde le-am cumpărat 1 cratiță, 1 oală, 1 găleată, 5 farfurii și diferite zarzavaturi și un kg untdelemn. Toate acestea le-am cumpărat pentru ei.

Din convorbirile pe care le-am avut cu acești indivizi am înțeles că conducătorul lor era maiorul Dabija.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și o semnez propriu, nesilit de nimeni.

Alba Iulia la 30 iulie 1949

Ioan Boia

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 356-357.

122

1949 iulie 30. Declarație dată în anchetă la S.J.S.P. Alba de Simion Moldovan privind motivele intrării în organizație și activitatea desfășurată

Dată în fața noastră [a] 30 iulie 1949
și vizată de noi pentru neschimbare.
Plutonier major **Staicu Ioan**

Declarație

Subsemnatul Moldovan Simion, născut în comuna Teiuș, județul Alba, în anul 1929, luna septembrie, ziua 15, din părinții Simion și Aneta, de profesie muncitor și proprietar a 1 jugăr pământ, tatăl mort, de naționalitate română, de cetățenie română, fost de religie greco-catolic, de profesie elev, absolvent a 8 clase liceu și bacalaureat, serviciul militar nesatisfăcut, avere personală nu posed, cu ultimul domiciliu în Blaj, Calea Clujului, nr. 100, condamnat nu am mai fost, declar următoarele:

De la etatea de 4 ani am trăit în Blaj împreună cu părinții mei, în Blaj am urmat Liceul comercial de băieți, terminând liceul în anul 1947. În anul 1947-1948 m-am înscris ca student la Academia Comercială București, dar din cauza bolii nu am terminat anul și m-am înapoiat la Blaj. Mai am trei frați, unul Ștefan, impiegat de mișcare în stația Cistei, Virgil, de profesie militar activ pus în cadrul disponibil, fost arestat pentru activitate subversivă în anul 1948, Viorel, funcționar la Societatea de Gaz Metan – Șaros. Eu nu am fost încadrat în nici

un partid politic, dar în anul 1946, la Blaj, am activat într-o organizație cu caracter naționalist-religios, împreună cu Daina Dumitru, Rațiu Ilie și alții, care sunt arestați.

În decembrie 1948, înapoiindu-mă de la Petroșani, unde am fost plecat pentru interese particulare, mama mi-a spus că în timpul cât am fost plecat am fost căutat de Securitate, iar eu, știind că am luat parte la o ședință a organizației menționate mai sus, nu m-am mai dus la Blaj și am rămas la Teiuș la mătușa mea, Popa Elvira. De la Teiuș am plecat la Reghin la o cumnată a mea, Moldovan Firuța, de unde m-am înapoiat iarăși la Teiuș la mătușa mea Popa Elvira. În acest timp, după înapoierea mea, a venit la mătușa mea Câmpeanu Traian și Breazu Iuliu din Teiuș, care mi-au spus că și ei sunt urmăriți de Securitate și ar fi bine să plecăm la munte spre a scăpa de urmărirea Securității. Eu am fost de acord cu plecarea la munte și în aceeași seară am și plecat cu ei spre munte, iar cu ei mai era Mihălțan Traian din Teiuș și alții. În drum spre munte am poposit la Bolfea Silvestru în comuna Întregalde, de unde am plecat spre banda de la Muntele Mare, conduși fiind de Scridon Ioan și alții care făceau parte din banda de la Muntele Mare. În drum spre Muntele Mare, întâlnindu-ne cu un țăran care ne-a întrebat că unde mergem, Opreța Gheorghe, împreună cu alții doi din banda de la Muntele Mare, s-a aruncat la acel țăran necunoscut începând a-l bate, cu mare greu țăranul a reușit să scape.

Ajungând pe urmă la adăpostul bandei de la Muntele Mare, ne-a întâmpinat maiorul Dabija, conducătorul bandei și alți membri. Imediat după sosire ne-am dus să ne odihnim, iar a doua zi maiorul Dabija ne-a citit un manifest făcut de el, prin care ni se cerea să luptăm contra regimului actual care este condus de muncitorime. Tot atunci li s-a repartizat celor sosiți armament și muniție, dar mie nu mi s-a repartizat nici o armă, dar când am fost pus de santinelă pentru a asigura liniștea bandei am făcut cu arma lui Cigmăianu Ioan. În dimineața zilei de 4 martie 1949, santinela a dat semnalul prin focul de armă că suntem atacați de Securitate, iar imediat după aceasta membrii bandei au început să tragă focuri asupra Securității, eu netrăgând deoarece nu aveam armă. După cum am eu cunoștință, o parte din armament a fost procurat de maiorul Dabija, conducătorul bandei, și ceilalți membri, iar o parte și-a procurat-o fiecare membru. Alimentele erau aduse din comuna Bistra, dar de la cine anume nu știu.

Știu din manifestul citit de maiorul Dabija, conducătorul bandei de la Muntele Mare, [că] avea de gând să dea diferite lovituri teroriste și am cunoștință de la Scridon Ioan, membru marcant al bandei de la Muntele Mare, că el împreună cu alții au dat lovitura la Percepția din Teiuș, unde au împușcat pe receptor și au sustras banii percepției. De asemenea, am fost martor ocular când Opreța Gheorghe împreună cu alții au bătut pe un țăran pașnic. Eu datorită faptului că am făcut liceul la Blaj, unde diferiți preoți ne sugerau ideea că regimul de democrație populară nu e bun, eu m-am atașat organizației subversive din Blaj cu caracter naționalist-religios, care fiind descoperită eu am părăsit domiciliul și m-am refugiat în rândurile bandei de la Muntele Mare.

Aceasta declar, susțin și semnez propriu, nesilit de nimeni.

Alba Iulia, 30 iulie 1949

Simion Moldovan

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 328.-329.

1949 august 1. Autobiografie dată în anchetă la D.R.S.P. Sibiu de Alexandra Pop

Dată în fața noastră azi, 1 august 1949,
și vizată de noi pentru neschimbare.

Căpitan de Securitate
Cosma Alexandru

Declarație

Subsemnata Alexandra Pop, în vârstă de 22 ani, născută în 4 februarie 1927, în com. Bistra, jud. Turda, fiica lui Teofil și Maria, tatăl meu comerciant, mama casnică, fără profesie, absolventă a 6 clase liceu comercial, condamnată n-am fost niciodată, cu ultimul domiciliu în comuna Bistra, jud. Turda, declar următoarele:

La vârsta de 1 an, părinții mei au divorțat, legea atribuindu-mă mamei. Atât tatăl, cât și mama mea s-au recăsătorit, ambii mai au copii din căsătoriile ulterioare. Din partea tatălui meu am 2 frați, Mircea, 20 ani, absolvent al liceului comercial, și Remus, în vârstă de 7 ani.

Din partea mamei [am] 5 frați: Maria, în vârstă de 19 ani, căsătorită, Sofia, 12 ani, Carolina, 9 ani, Laura, 6 ani, Liviu, 4 ani.

Tatăl meu nu posedă avere materială, iar mama mea are 5 ha pământ și o casă.

Școala primară am urmat-o la Bistra și primele 4 clase de liceu la Turda. [În] clasa [a] 5 [-a] am trecut la Șc. Normală la Blaj, unde am terminat-o, dar datorită simpatiilor mele pentru legionari n-am mai fost primită în anul următor, pe care l-am făcut la Lugoj. În 1943 m-am îmbolnăvit de tuberculoză și n-am mai continuat, doar în anul 1945-1946 am reluat studiile, de data aceasta la Liceul Comercial din Turda, unde, tot așa, n-am terminat decât primele 2 clase din cursul superior.

În 1946 mi-am orientat ideile politice înspre național-țărăniști, cărora le-am făcut propagandă în comuna mea natală, în 1946, fără însă să fiu înscrisă în rândurile lor.

Din 1946 până în 1949, n-am mai făcut deloc politică, deoarece toate preocupările mele erau de ordin școlar.

La data de 8 februarie 1949, am luat legătura cu organizația subversivă a maiorului Dabija Nicolae, prin consăteanul meu Ihuț Traian, care făcea și el parte din organizație, ca membru mai vechi. La data mai sus arătată am făcut cunoștința maiorului Dabija și a lui Macavei Alexandru, prin Ihuț, [iar] aceștia mi-au comunicat că sunt conducătorii unei organizații subversive care-și are sediul în Muntele Mare. La propunerea maiorului Dabija de a intra în organizație eu am acceptat. Cu această ocazie, maiorul Dabija mi-a dat misiunea de a culege informații în legătură cu Securitatea din Câmpeni, mișcările neobișnuite pe care le-ar efectua organele Securității.

Tot atunci, Dabija mi-a spus că mă va trimite la București pentru a distribui manifeste contra regimului și că va trebui să culeg informații precise în legătură cu organizarea preoților catolici de la Blaj, materialul cules urmând a-i fi predat personal lui Dabija, el fiind șeful organizației, ajutat de frații Macavei.

Din misiunile încredințate inițial, am executat următoarele: am cules informații despre organele Securității, arătând locuințele locotenentului Coldea și Nicoară, am predat o

schiță a orașului Câmpeni, cu indicarea localului Securității, am furnizat informații în legătură cu paza depozitului de muniții de la Câmpeni, informații culese de mine de la preotul Bucea Nicolae, din Bistra.

Tot atunci, am primit însărcinarea de a procura alimente, în care scop mi s-au dat bani, circa 15.000 lei, din care bani am cumpărat: slănină, zahăr, tutun, brânză, un vițel.

Ducându-mă la sediul organizației subversive din Muntele Mare și luând contact cu membrii organizației subversive, am aflat că scopurile imediate ale organizației au fost:

Recrutarea de membri.

Procurarea de alimente, armament, muniții, percutoare.

Lansarea de manifeste.

Instruirea militară a membrilor.

În programul de viitor se preconiza:

Schimbarea sediului, fuzionarea organizației Dabija cu organizația Popa Ștefan, luarea legăturilor cu preoții greco-catolici de la Blaj, din partea cărora organizația ar fi urmat să primească fonduri, procurarea de dinamită de la Roșia Montană, atacarea depozitului de muniții de la Câmpeni. Iar în cazul arestării unor membri din organizație, răpirea organelor de Securitate drept represalii.

În cazul declanșării războiului între anglo-americi și U.R.S.S., grupul ar fi acționat, în sensul că ar fi ajutat armata anglo-americană, prin diferite acte de sabotaj.

La Muntele Mare, eu personal am depus următoarea activitate:

Am ajutat la redactarea manifestului, împreună [cu] frații Macavei și Dabija, cărora apoi le-am dictat la mașină spre multiplicare.

Am întocmit tabele nominale despre membri și situații-evidență a armamentului și muniției.

Am dat indicații lui Dabija despre locul unde urma să ne fixăm noul sediu.

Am efectuat post de santinelă, înlocuind pe Macavei Alexandru.

Am luat interogatoriul maiorului Oniga, împreună cu maiorul Dabija, în prezența membrilor: Mihălțan, Maier, Macavei Alexandru și Onea Titus.

În ziua de 4 martie 1949, ziua în care organizația a avut lupta cu organele de Securitate, eu mă găseam în Muntele Mare, în cabana așa-zisă a șefilor.

În timpul luptelor cu Securitatea, eu am dat primul ajutor răniților noștri.

În legătură cu activitatea membrilor organizației, știu următoarele:

Dabija Nicolae era șeful organizației, în sensul acesta îi revenea sarcina de a fixa directiva politică. În acest scop, a întocmit „Proclamația Frontului Apărării Naționale” – manifestul organizației. De asemenea, maiorul Dabija trimitea membrii în diferite misiuni, ca: aduceri de alimente, procurarea de armament și informații etc. Tot maiorul Dabija făcea instrucția militară a membrilor. Susținea moralul din grup prin diferite discursuri. A dat dispoziții de împărțire a armamentului și munițiilor pe oameni. A făcut cunoscut membrilor din organizație formula jurământului ce urma să fie depus în ziua de 4 martie și „Statutul”, un fel de cod prin care se fixau membrilor anumite drepturi și obligații.

Știu că avea legătură cu Bucureștiul prin cumnatul său, maiorul Nițescu.

Maiorul Dabija a fost acela care a fixat sarcinile imediate ale organizației și le-a preconizat pe cele de viitor, în înțelegere cu frații Macavei.

Din auzite, am aflat că maiorul Dabija a luat parte la atacul Percepției de la Teiuș.

În ziua de 4 martie, Dabija Nicolae a luat parte la lupta împotriva organelor de Securitate, îndemnând și pe ceilalți membri din grup la luptă, personal văzându-l aruncând trotil asupra trupelor de Securitate, care au avut cu această ocazie 3 morți: 1 subofițer și 2 soldați.

Despre Onea Titus știu că a sosit la cabana din Muntele Mare a grupului Dabija Nicolae în ziua de 26 februarie a.c. Misiunea lui Onea Titus era aceea de mijlocitor în fuzionarea grupului Dabija cu cel al lui Popa Ștefan, din regiunea Teiuș, jud. Alba, pentru care fapt urma să plece în cea regiune, întovărășit de Scridon și Pascu Cornel. Cunoștea, de la maiorul Dabija, misiunile imediate și planurile de viitor ale grupului.

Știu că a făcut serviciu de santinelă, iar în ziua de 4 martie a fost prezent în Muntele Mare și avea repartizată asupra lui o armă Z.B. împreună cu 50 cartușe, dar eu fiind în interiorul cabanei și dânsul afară nu știu dacă a tras.

Pe Scridon Ioan l-am cunoscut în ziua de 16 februarie, când i-am predat un bilet pentru maiorul Dabija care conținea planul orașului Câmpeni și informații. L-am cunoscut mai bine după urcarea mea la Muntele Mare, când am aflat că este unul din membrii de încredere ai grupului, făcând parte chiar din conducerea acestui grup subversiv. Știu că avea misiunea de a recruta membri, alimente, armament și muniții. Știu că a procurat organizației 1 pistol automat german și 2 pistoale automate rusești cu roată, împreună cu cartușele respective, el având asupra sa un pistol automat rus și unul mic, de buzunar.

Cu ocazia luptelor, l-am văzut pe Scridon trăgând asupra trupelor de Securitate.

Despre Mihăițan Traian știu că a luat parte la consfătuirea din 2 martie a.c., când Dabija a citit manifestul și formula jurământului. Știu că i s-a distribuit 1 armă Z.B. și 50 cartușe.

Despre Rațiu Augustin știu că a venit la Muntele Mare în ziua de 2 martie, iar în ziua de 3 martie i s-a distribuit o armă și muniția respectivă, știu, de asemenea, că în ziua luptei, luându-și arma, a ieșit afară din cabană.

Menționez că am intrat în organizația subversivă condusă de Dabija Nicolae datorită pronunțatelor mele sentimente și convingeri legionare, precum și faptului că nu eram de acord cu transformările sociale ale actualului regim. Determinant a fost și faptul că nu mă puteam integra regimului comunist, având simpatii pentru Germania.

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez nesilită de nimeni.

Sibiu, 1 august 1949

Pop Alexandra

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 224-227.

1949 august 1. Autobiografie dată în anchetă la D.R.S.P. Sibiu de Mihai Angheluță

Dată în fața noastră azi 1 august 1949
și vizată spre neschimbare.
Căpitan Cosma Alexandru

Declarație

Subsemnatul Mihai Angheluță, de profesie diplomat, domiciliat în București, str. Lt.-colonel Papazoglu, nr. 41, necăsătorit, născut la 4 octombrie 1920, în Galați, din părinții Dumitru Angheluță, de profesie funcționar comercial, și Elena Saxu, casnică, declar următoarele.

Am terminat școala primară la Galați în anul 1930, după care am început Liceul „Vasile Alecsandri”, terminându-l în anul 1939. M-am înscris la Facultatea de Drept din București, luându-mi licența în anul 1943. În același [an m-am angajat] la Ministerul Afacerilor Străine, ca subșef de birou. În 1944, 1 septembrie, am demisionat. Din 1941 și până la 1 septembrie 1944 am fost membru al grupării „Gândul Nostru”, de sub conducerea profesorului Mihail Ralea. De serviciul militar am fost scutit pe bază medicală, deoarece eram suferind la piciorul stâng de caxolgie tuberculoasă.

Prin fuzionarea Partidului Socialist Țărănesc, al profesorului M. Ralea, cu Frontul Plugarilor, am fost numit șef al tineretului pe țară din Frontul Plugarilor.

Datorită acestui fapt am fost numit și șef de cabinet al d-lui dr. Petru Groza, unde am figurat până la 1 iunie 1945.

La această dată, în fruntea unui număr de tineri, m-am retras din organizația de tineret a Frontului Plugarilor, nefiind de acord cu o serie întreagă de idei politice propuse de organizație.

De la această dată m-am retras complet din arena politică, ocupând postul de avocat în Contenciosul Soc. Malaxa, diplomat în Ministerul de Externe, de unde la 1 septembrie 1947 am fost comprimat pe motive bugetare, și, apoi, funcționar contabil la Magazinul „Winter” din București.

Prin luna iunie 1948, am luat contact cu Dabija Nicolae, care mi-a propus să fac parte dintr-o organizație subversivă*. Am intrat în organizație pe motivul că nu eram de acord cu anumite măsuri luate de guvernul actual.

În aceeași lună, Dabija a redactat un manifest la care eu am făcut diferite corecții de stil. Câteva din aceste manifeste au fost împărțite de mine în diferite cutii poștale din oraș.

Manifestul conținea o expunere critică a actualului regim, chemând la încadrarea în organizație subversivă a persoanelor nemulțumite de actualul regim, cărora le era adresat manifestul.

Tot în același timp, Dabija m-a rugat să-i traduc în limba franceză o scrisoare adresată ministrului Statelor Unite la București, prin care comunica că era formată o organizație, solicitând posibilitatea de a stabili legături cu delegații ai Misiunii americane.

* Corectat peste „de rezistență națională”.

Scrisoarea tradusă de mine a fost dusă de Dabija la Consulatul Turciei din București. După două zile, la spusele lui Dabija, am telefonat consulului turc, având ca semn de recunoaștere un nume armenesc dat de Dabija, la care mi s-a răspuns că nu are nimic de răspuns la scrisoarea care i-a fost depusă.

Prin luna octombrie a aceluiași an, când a venit Dabija de la Arad mi-a comunicat că a găsit bani și oameni de care avea nevoie pentru organizație. Mi-a spus să fac rost de o mașină de multiplicat, de care avea nevoie și pe care eu am procurat-o ulterior.

Pe la sfârșitul lunii decembrie, a venit la mine fostul maior Nițescu și m-a anunțat că a sosit un om din partea lui Dabija și mi-a adus o scrisoare.

În această scrisoare Dabija îmi cerea să-l ajut pe Nițescu la procurarea unor materiale pe care i le cerea acestuia, să-l informez de situația internă și externă, să recrutez elementele așa cum hotărâsem și să-i trimit mașina de multiplicat.

Seara, omul trimis de Dabija, pe nume Cosma, l-am dus să se culce în garsoniera pe care eu o foloseam de la un cunoscut. A doua zi am dus lui Nițescu mașina de multiplicat cerută de Dabija, precum și răspunsul la scrisoare, prin care îi comunicam lui Dabija că se vor face arestări în rândurile militarilor deblocați, se iau măsuri contra celor fugiți în munți, iar referitor la recrutarea de membri că mă voi ocupa.

Pe la sfârșitul lunii februarie 1949, Nițescu a adus la mine o servietă în care erau hărțile procurate de mine, cu regiunile Alba Iulia, Cluj, Oltul și Dunărea la Porțile de Fier, cerute de Dabija, precum și cca 40 percutoare.

A fost adusă această servietă la mine acasă pentru a o păstra, deoarece Nițescu fiind chemat la Securitate și nu voia să le păstreze la el, pentru a nu fi găsite la o eventuală percheziție.

La începutul lunii martie 1949, vrând să restitui percutoarele lui Nițescu, acesta neprimindu-le pentru motivele de mai sus, le-am dus la o prietenă, Maria Iordănescu, ca să le păstreze, fără să-i spun despre ce conținea pachetul.

După arestarea lui Nițescu hărțile care se găseau la mine le-am ars.

Fiind arestat, nu am mai avut timp să ridic pachetul cu percutoarele de la prietena mea.

Aceasta îmi este declarația, pe care o dau, susțin și semnez propriu, nefiind silit.

Sibiu, la 1 august 1949.

Mihai Angheluță

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 261-265.

1949 august 1. Autobiografie dată în anchetă la D.R.S.P. Sibiu de Gheorghe Opreța

Dată în fața noastră, spre
neschimbare, azi, 1 august 1949.
Sublocotenent de Securitate
Șandru Ioan

Declarație

Subsemnatul Opreța Gheorghe, de profesie agricultor, născut la data de 22 februarie 1927, în comuna Balomiru de Câmp, jud. Hunedoara, de cetățenie română, fiul lui Gheorghe, de ani 55, de profesie agricultor, și al Dorinei, de ani 50, de profesie casnică, avere au 6 jugăre în comună, sunt necăsătorit, serviciul militar nesatisfăcut, carte am 7 clase primare, avere personală nu posed, [i/n] afară de ceea ce au părinții mei, condamnat nu am mai fost, cu ultimul domiciliu în com. Balomiru de Câmp, declar următoarele:

Am început școala primară în anul 1935, în comuna Balomiru de Câmp, jud. Hunedoara, și am terminat în anul 1942. Terminând școala primară, am urmat doi ani la școala de cântăreți din Sibiu, care am terminat-o în anul 1944, apoi am ocupat postul de cantor al Bisericii ortodoxe din com. Balomiru de Câmp, unde m-am ocupat și de agricultură, împreună cu părinții mei, până în anul 1949.

În ziua de 10 ianuarie 1949 a venit la mine Cigmăianu Ioan, din com. Șibot, jud. Hunedoara, pe care îl cunoșteam din anul 1947, spunându-mi că este urmărit de Securitate și că voi fi arestat și eu în curând și mi-a propus să plecăm amândoi să stăm ascunși la o rudenie de-a lui în comuna Vaidei. Am primit și am plecat cu el la Borcan Gheorghe, unde am stat ascuns timp de o săptămână, după care eu am venit înapoi acasă. În ziua de 22 februarie 1949 m-am întâlnit din nou cu Cigmăianu Ioan, care mi-a propus să mă duc cu el până la Alba Iulia. La Alba Iulia Cigmăianu Ioan a luat legătura cu numitul Oargă Ioan și tot atunci aceștia mi-au spus că în munți există [o] organizație subversivă.

La propunerea lui Oargă Ioan, am plecat toți trei la munte. Ajungând în com. Galda de Jos, Oargă Ioan a luat legătura cu Olteanu Emil, care ne-a trimis în com. Benic, la numitul Lascu [Laslo – n.n.] Aron, și de acolo am fost trimiși la numitul Bolfea Silvestru, în com. Întregalde. Acolo am ajuns în ziua de 26 februarie 1949, unde am găsit pe Buțuțui Viorica și pe Pascu Cornel și am aflat despre ei că sunt membri din organizația subversivă din Muntele Mare.

De la Bolfea Silvestru am plecat în cătunul Popești, la părinții acestuia, unde i-am găsit pe Macavei Traian, Scridon Ioan și alții. În timpul de două zile cât am stat acolo, au mai venit Rațiu Augustin și Vandor Victor, toți aceștia erau membri ai organizației subversive și voiau să ajungă la Muntele Mare.

În ziua de 28 februarie 1949 am plecat spre Muntele Mare, conduși de Scridon Ioan și Macavei Traian, care erau înarmați cu pistoale automate. Pe drum ne-am întâlnit cu Mihălțan Traian și alții trei și formând un grup am plecat mai departe. În dimineața zilei de 1 martie 1949 am ajuns în com. Mogoș, unde am stat la un individ până seara, când am plecat din nou la Muntele Mare. În drum, trecând prin com. Lupșa, jud. Turda, am întâlnit un țăran,

care a fost prins și bătut de către Pascu Cornel și Macavei Traian, iar la îndemnul lor am dat și eu în țaran.

În ziua de 2 martie am ajuns la Muntele Mare și am fost întâmpinați de studentul Onea Titus, care făcea de santinelă, apoi ajungând la cabană am găsit pe maiorul Dabija, care era șeful organizației subversive. Afară de el, se mai găseau Macavei Traian, Sanda Pop și alții. După ce am luat câte un ceai, maiorul Dabija ne-a citit niște manifeste, care erau întocmite de el, frații Macavei și Scridon Ioan. Aceste manifeste urmau să fie împărțite prin sate și aveau un caracter de subminare a regimului democrat.

În ziua de 3 martie 1949, maiorul Dabija și frații Macavei au împărțit oamenii pe două grupe, una din grupe era condusă de Pascu Cornel, iar cealaltă de Scridon Ioan. În grupa lui Scridon Ioan eram împărțit și eu. Tot în ziua aceea, maiorul a citit și un jurământ care urma să-l impună fiecărui membru care se încadra în organizația subversivă. După aceasta, maiorul Dabija, Scridon Ioan și frații Macavei au dat la fiecare membru câte o armă și 50 cartușe. Insistând asupra mea Pascu Cornel, am primit și eu un pistol automat. În noaptea de 3 spre 4 martie am făcut de santinelă. În dimineața zilei de 4 martie 1949, la semnalul santinelei Mitrofan Lucian că vin trupele de Securitate, maiorul Dabija a dat ordin să iasă afară cu armele, iar la acel moment Macavei Traian mi-a dat 10 cartușe pentru pistolul automat. Am ieșit și eu afară și am tras cele 10 cartușe în direcția trupelor de Securitate, pe urmă m-am predat și am văzut că a murit un subofițer și doi soldați din Securitate. Scopul acestei organizații era de a recruta cât mai mulți oameni dușmani ai regimului și la momentul potrivit să se împartă pe grupe care să ocupe primăriile și să omoare conducătorii democrației. Pentru procurarea de arme era proiectat să se atace depozitul de muniții din Câmpeni.

Motivele care m-au determinat de a mă înrola în această organizație subversivă au fost următoarele:

Eram urmărit pentru activitatea mea depusă în organizația subversivă legionară în vara anului 1948, căroră le-am ajutat a transporta muniții, și nu eram de acord cu unele transformări făcute în țară.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu, nesilit de nimeni.

1 august 1949

Gheorghe Oprea

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 199-200.

1949 august 1. Autobiografie dată în anchetă la S.J.S.P. Alba de Ioan Carra

Dată în fața noastră azi, 1 august 1949.

Vizată de noi spre neschimbare.

Locotenent **Rușeț Vasile**

Declarație

Subsemnatul Carra Ioan, născut în com. Leova, jud. Cahul, în anul 1909, 26 februarie, din părinți Ioan și Elena, de profesie agricultori, ambii decedați, de naționalitate, cetățenie română.

Sunt de profesie funcționar, posed ca studii bacalaureatul teoretic și sunt locotenent-colonel de rezervă, căsătorit cu Virginia Platos, de profesie profesoară, nu am copii.

Avere imobilă nu posed și nu am fost condamnat. Cu ultimul domiciliu în București, Calea Victoriei, [nr.] 31, și declar următoarele:

Sunt născut din părinți de profesie agricultori, cu 4 ha pământ arabil. Am doi frați, Anton Carra, de ani 46, de profesie șef de serviciu C.F.R., Direcția Economate, în trecut nu știu dacă a făcut politică, în prezent încadrat în P.M.R., este căsătorit cu Alexandra Săndulescu, fostă funcționară la C.F.R., în prezent pensionară și încadrată în U.F.D.R., cu domiciliul în București, nu cunosc strada.

Niculae Carra, de profesie inginer silvic, cu domiciliul în București, str. Intrarea Biserica Albă, nr. 1, atât în trecut, cât și în prezent nu a făcut nici o politică.

Mai am trei surori:

1. Carra Eufrosina, căsătorită Balantoff, de 53 ani, de profesie profesoară, domiciliată în București, str. Linger, nr. 10, în trecut nu a făcut politică, în prezent încadrată în U.F.D.R.

2. Carra Alexandrina, căsătorită Steopol, de 49 ani, de profesie șefa laboratorului de biologie animală, domiciliată în str. Popa Ioana, nr. 8. În trecut nu a făcut politică, în prezent membră în P.M.R.

3. Carra Maria, căsătorită Voitanovici, de 44 ani, de profesie profesoară, cu domiciliul în Deva, str. Coșbuc, nr. 19. În trecut nu a făcut politică, în prezent încadrată în U.F.D.R.

După terminarea liceului, la Ismail, am urmat Școala Militară de Aviație din București, de unde, ieșind sublocotenent, am fost repartizat la Flotila de Luptă Pipera.

Din 1939 și până la 1941 am făcut parte din Flotila II Vânătoare Turda-Cluj, când am plecat pe front, iar în 1943 am fost chemat la Școala Superioară de Război, unde am rămas până în anul 1944, iunie, când am fost repartizat la C.[*orpu*] I Aerian Tecuci.

După 23 august 1944 am fost trimis pe frontul de vest, unde am rămas până la terminarea războiului.

În august 1946 am fost scos în cadrul disponibil cu gradul de maior, fiind avansat la gradul de locotenent-colonel în cursul anului 1947.

În anul 1943 am fost decorat cu „Virtutea Aeronautică” clasa a III-a și „Coroana României” cu panglică de „Virtutea Militară”, iar în 1945 am fost decorat cu „Virtutea Aeronautică” clasa a II-a și medalia „Victoria”.

În trecut nu am făcut politică, de asemenea nici în prezent nu sunt încadrat în nici un partid politic.

Pe Angheluță Mihai l-am cunoscut în toamna anului 1948, prin numirea acestuia ca funcționar la magazinul unde lucram și eu. Pe vărul lui Angheluță Mihai, Nițescu Nicolae, l-am cunoscut în locuința lui Angheluță Mihai, unde am fost chemat de către susnumitul cu scopul de a înlesni intrarea vărului său în magazinul „Winter”.

După discuții preliminare în legătură cu scopul întrunirii, Angheluță Mihai ne-a făcut cunoscut că este informat despre eventualele arestări în rândurile funcționarilor comprimați și a foștilor ofițeri și că în munți exista o organizația de fugari, care ar fi un loc de refugiu pentru cei vizați. La cele de mai sus, am replicat lui Angheluță Mihai că această chestiune nu mă interesează.

La cea de-a doua întâlnire, care a avut loc la circa 10 zile după prima, cu același scop ca și prima întâlnire, Angheluță Mihai, după discuții cu caracter personal, ne-a vorbit despre o eminentă schimbare a politicii interne datorită conjuncturii politicii internaționale. Ne-a arătat că în eventualitatea unei schimbări intenționează a face un partid politic, al cărui program urmează să ni-l prezinte și în cazul când vom fi de acord a adera la el.

La a treia întâlnire, Angheluță Mihai mi-a vorbit despre securitatea persoanei lui, confirmându-ne că intenționeze să plece, eventual în munți, deoarece este convins că în curând va izbucni un război. Totodată, Angheluță Mihai ne-a arătat că are legături cu mai multe persoane din Ministerul de Externe, de unde el a fost comprimat.

La toate aceste trei întâlniri au fost prezenți următorii: Angheluță Mihai, Nițescu Nicolae și Ceaușu Titus.

La a treia întâlnire, care a durat un sfert de oră, am fost chemat de Angheluță Mihai pentru a preda lui Ceaușu T. și Nițescu Nicolae aprobarea de a intra în magazin.

Dacă eventual se întâmplau cele afirmate de Angheluță Mihai, că prin schimbarea politicii internaționale Angheluță Mihai ar fi reușit să formeze un partid și în cazul când programul politic ar avea un caracter socialist, poate aș fi aderat la el, dacă, bineînțeles, mi-ar fi convenit.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu, nesilit de nimeni.

Alba Iulia, 1 august 1949.

Carra Ioan

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 438-442.

**1949 august 1. Raport al S.J.S.P. Turda către D.R.S.P. Cluj privind
desfășurarea unei acțiuni pentru prinderea fraților Macavei**

Serviciul Securității Poporului Turda
Nr. 10.085
1 august 1949

Către
Direcțiunea Regională a Securității Poporului Cluj

Urmare [a] raportului nostru nr. 10.084 din 31 iulie 1949 referitor la acțiunea din Mușca, jud. Turda, asupra fraților Macavei, raportăm următoarele:

În ziua de 30 iulie 1949 un număr de 9 milițieni și un număr de 2 organe de Securitate³²⁹ s-au deplasat în comuna Mușca, jud. Turda, ducând totodată și pe numita Lazăr³³⁰, care cunoștea locul unde sunt adăpostiți frații Macavei și care urma să ia legătura cu ei, în care scop să le dea un pachet conținând țigări, pâine, țuică.

Plecarea a fost la orele 5 dimineața, iar la o distanță de circa 2 km femeia a fost lăsată singură ca să meargă până la obiectiv, pentru a vedea dacă sunt acolo și să le dea pachetul, după vreo 3 ore, adică pe la orele 9 dimineața, a sosit cu rezultatul că sunt acolo frații Macavei și că a primit pachetul, desfăcându-l și a băut din țuică.

Comandanții grupelor, sublocotenentul Popa Vasile și sublocotenentul Sabău Florea, au dispus deplasarea la obiectiv, luând toți milițienii în direcția Geamăna, pentru a se coborî în spatele obiectivului din pădurea de brazi. Ajunși în pădurea de brazi ce se afla la o distanță de circa 500 m de obiectiv, s-au format 3 echipe.

Prima echipă, condusă de plutonier de Miliție Vâtcă și plutonier de Miliție șeful Postului de Miliție Lupșa, care a înaintat spre obiectiv și s-a adăpostit în partea dreaptă a obiectivului, înspre Mușca, a doua echipă, condusă de sublocotenentul Sabău Florea, a înaintat spre obiectiv adăpostindu-se în partea stângă a obiectivului, spre pădurea de brazi, iar a treia echipă, condusă de sublocotenentul Popa Vasile, a înaintat spre obiectiv ocupând partea deasupra obiectivului.

În timpul când toate grupele înaintau spre obiectiv, obiectivul fiind un grajd, fata proprietarei casei³³¹ a intrat din curte în grajd, iar când am ajuns la punctele fixate acea fată a

³²⁹ Cele „două organe de Securitate” erau slt. Popa Vasile și slt. Sabău Florea, ambii ofițeri în cadrul S.J.S.P. Turda. Totodată, trebuie precizat faptul că în ziua de 30 iulie 1949 cei doi ofițeri doar au plecat din Turda spre com. Lupșa, unde au ajuns abia la miezul nopții. După cum menționa slt. Popa Vasile într-un raport, la Lupșa „am stat la Postul de Miliție până în dimineața, orele 4, după care am plecat împreună cu femeia Lazăr” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 956, vol. 4, f. 74). Așadar, întreaga acțiune a avut loc în dimineața zilei de 31 iulie 1949.

³³⁰ Este vorba de Maria Lazăr, soția lui Alexandru Lazăr, arestat la 27 iulie 1949 la Câmpia Turzii pentru că a format organizația „Liga Ardeleană a Motșilor”. Anchetat dur, acesta a recunoscut legăturile sale cu frații Macavei și faptul că aceștia se ascundeau la mătușa sa, David Sofia, în com. Mușca.

³³¹ Cea care i-a anunțat pe frații Macavei de prezența Securității a fost Ioana Petruța, fiica lui David Sofia. Pentru gestul său a fost arestată în aceeași zi și condamnată la 10 luni închisoare corecțională

ieșit din grajd, în care moment Macavei Traian a tras un foc de armă asupra grupei a 2-a, ce era în partea stângă a obiectivului, iar al doilea foc de armă și restul de focuri din partea bandiților s-au tras asupra grupei a 3-a, ce era deasupra obiectivului și totodată bandiții putea trage în acea direcție, ușa de la grajd fiind în acea parte³³².

Grupa a 3-a fiind cea mai aproape de obiectiv a deschis foc, iar bandiții au ieșit din grajd spre drumul ce duce în Mușca și în partea grupei 1-a, reușind să scape fără a deschide foc serios asupra lor.

Grupa 1-a și o parte din grupa a 2-a, deși s-au semnalat și s-a văzut cum bandiții fugeau, nici un milițian nu au fugit după ei, deși nu aveau mai mare distanță de ei, circa 80 m.

Grupa a 3-a, văzând că nu fuge nimeni după ei, un milițian, anume Popa³³³, de la Postul de Miliție Lupșa, a fugit după el, fără să aducă rezultat, restul nu puteau să fugă fiindcă în direcția lor se trăgeau cu armele deasupra obiectivului, fără ca bandiții să fie acolo, de către grupa a 2-a³³⁴.

Obiectivul a fost bine înconjurat, grupele a fost bine adăpostite, însă greșeala că nu s-a putut prinde bandiții se datorește faptului că grupa 1-a nu a acționat cum a trebuit și plus de aceasta milițienii din grupa 1-a în special nu au fugit după bandiți, ținând cont că bandiții au fugit dinspre ei și această grupă era cea mai aproape.

Căpitan de Securitate
Kovács Mihai

Sublocotenent de Securitate
Popa Vasile

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 710, vol. 2, f. 281.

128

[1949 august]. Declarația milițianului Popa Cornel referitoare la
lupta cu frații Macavei în com. Mușca

Declarație*

Subsemnatul milițian Popa Cornel, de la Postul de Miliție Lupșa, declar următoarele:

prin Sentința nr. 21 din 25 ian. 1950, emisă de Tribunalul Militar Cluj (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 956, vol. 1, f. 158).

³³² Slt. Popa Vasile raporta: „Sublocotenentul de Securitate Sabău și un civil au oprit pe fata proprietăresei, întrebând-o că cine sunt în grajd și câți anume, la care fata a răspuns că nu există, iar în acel moment Macavei Traian a tras un foc de armă înspre civil, care se afla la o distanță de 10 m, însă nu l-a lovit, iar al doilea foc l-a îndreptat înspre subsemnatul, la care la fel nu m-a lovit. În acel moment, am deschis personal focuri de arme asupra individului, susținându-mă milițianul Popa de la Miliția Lupșa” (*Ibidem*, vol. 4, f. 74).

³³³ Este vorba de milițianul Popa Cornel, vezi documentul următor.

³³⁴ De altfel, slt. Popa Vasile preciza într-un raport faptul că „întregul efectiv a tras foarte slab, că în loc să tragă în obiectiv trăgeau la vreo 20-30 metri deasupra obiectivului, astfel că eram periclitați să fim împușcați” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 956, vol. 4, f. 74).

* Documentul respectă întocmai ortografia originală.

În ziua de 30 spre 31 iulie am fost anunțați că frații Macavei sunt în pădurea Muștei, la un adăpost de firez. Pe la orele 8³⁰ am plecat spre obiectiv. Am fost conduși [de] domni sublocotenenți prin partea a Hădărăului cătun, unde ajungând în pădure la Mușca circa de 500-600 metri de obiectiv, unde neam așezat sub un brad stufos și mi sa arătat obiectivul pe care trebuia săl ținem cu foc. Prima grupă era condusă de plutonierul Vâtcă, care s-a așezat în partea dreaptă a obiectivului, grupa 2 era în partea stângă a obiectivului, condusă de d-l sublocotenent Florea, iar eu cu domnul sublocotenent Popa eram în marginea pădurii, pe unde era trecerea lor. Eu mam așezat lângă un păr deasupra obiectivului [la] circa 20 m, iar d-l sublocotenent Popa lângă un măr, tot deasupra obiectivului, circa tot 20 metri. Într-un moment dat au deschis foc frații Macavei spre un civil, iar d-l sublocotenent a tras un cartuș, după care ei au observat că este aproape de ei, au îndreptat arma spre d-l sublocotenent și a tras. Eu am și deschis foc cu pistolul automat, după care am strigat să deschidă toți.

Iar după ce au mai atacat, ei au fost siliți să părăsească adăpostul. După ce a fugit, Traian a sărit peste un gard, era îmbrăcat militar, eu cu d-l sublocotenent am deschis foc asupra lui, iar el s-a ficut nevizut. După 1-2 minute a sărit și Alexandru, care era îmbrăcat civil. Și după acesta am deschis foc amândoi, după care erau trecuți pe șosea. Grupa d-lui plutonier Vâtcă nu a deschis foc și că era într-un câmp bun de tragere. Acești indivizi când au trecut gardul erau răniți din șura unde se odihnea ei, căci s-a văzut sângele pe gard. Iar eu am fugit după ei pe câmp și d-l sublocotenent Popa a sărit să fugă cu mine, iar dânsul a fost atacat de cartușele de la ai noștri trăgând tot la picioarele dânsului, după care a fost silit să se adăpostească. Eu am fugit după Traian, iar el după ce ma sărit a tras un cartuș după mine, eu am venit înapoi și am cerut ajutor și nu a venit nimeni. Dacă grupa condusă de d-l plutonier Vâtcă deschidea foc spre ei când au fugit pe drum ei erau prinși pe loc. D-l plutonier major Durnea Petre a strigat trageți și înaintați că fug și nici un milițian nu a fugi după ei.

Atât declar, susțin și semnez propriu.

Milițian Popa Cornel

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 956, vol. 4, f. 40.

129

1949 august 3. Raport al S.J.S.P. Turda către D.R.S.P. Cluj referitor la urmările luptei din com. Mușca cu frații Macavei

Serviciul Securității Poporului județul Turda

[Nr.] 1/10.084

3 august 1949

Către

Direcția Regională a Securității Poporului Cluj

Obiect: Referitor la acțiunea din comuna Mușca, jud. Turda, asupra fraților Macavei. Urmare raportului nostru nr. 1/10.084 din 1 august 1949, referitor la acțiunea din comuna Mușca, jud. Turda, asupra criminalilor fraților Macavei, raportăm detaliat următoarele:

Macavei Alexandru, în ziua de 31 iulie a.c. fiind scăpat din acțiune cu o rană gravă la cap în partea stângă, rană primită în grajd, a fugit o distanță de circa 3 km și 200 m, unde a căutat să se adăpostească la locuitorul Fonoage Ioan (actualmente reținut la acest Serviciu de Securitate), cu scopul de a se pansa, însă acesta nu a fost găsit acasă de către criminal, a alergat la o altă casă, însă nereușind să-l găsească acasă a mers pe un părau circa 500 m, iar pentru că în regiunea aceea se aflau organele noastre în căutarea urmăritorilor și pentru că nu mai putea suporta rana, s-a împușcat cu arma pe care o avea asupra lui.

Criminalul s-a împușcat la orele 1²⁰ în ziua de 31 iulie a.c.

Fugarul Macavei Traian, care la fel a reușit să fugă din acțiune, însă și acesta grav rănit, întrucât din declarației proprietarei casei unde au locuit fugarii, anume David Sofia, reiese că în timpul fugii lui înspre sat se ținea cu ambele mâini aplecat înainte și abia putea să meargă, văietându-se în același timp către susnumita femeie.

Macavei Traian a fugit tot în direcția unde a fugit fratele său Alexandru și a fost văzut de o femeie până în acel părau unde s-a împușcat fratele său Alexandru, luând direcția înspre comuna Geamăna, de unde i s-au pierdut urmele.

În ziua de 31 iulie 1949, când s-a împușcat Macavei Alexandru pe la orele 13²⁰, la circa 20 minute s-a auzit o împușcătură și deci deducem că susnumiții s-au întâlnit în timpul fugii lor și pentru a nu fi prinși de vii s-au înțeles să se împuște și deci acele două împușcături nu au putut fi decât că s-au împușcat și unul și altul.

Dacă nu se decidea Macavei Traian [*Alexandru* – n.n.] să se sinucidă, în mod sigur fratele său Traian îi lua arma, muniția, pentru a [*le*] putea da la un alt fugar care se va atașa lui.

Macavei Traian este surd și sprijinul îl avea numai în fratele său Alexandru, adevăratul criminal, iar în caz eventual că în prezent este în viață, siguranță pe sine nu mai are, neavând spiritul unui fugar periculos.

În ziua de 1 august 1949, organele noastre, împreună cu șase organe de-ale Miliției, s-au deplasat în vederea căutării fugarului Macavei Traian, precum și identificării cadavrului [*lui*] Macavei Alexandru, în care scop cadavrul lui Macavei Alexandru a fost identificat că într-adevăr el este, identificarea fiind făcută de către persoanele care l-au cunoscut de mic copil și anume de către femeia David Sofica, ce a lucrat mai mult timp la susnumiții criminali.

Asupra lui Macavei Alexandru s-au găsit o cărticică de rugăciuni, două fotografii, sentința de condamnare la muncă silnică pe viață, una armă tip rusesc, un sac merinde tip militar și 38 cartușe, un piaptăn de os și una batistă.

Macavei Alexandru era îmbrăcat în haine țărănești din regiunea Mușca, pantaloni bufanți de lână de casă gri, veston țărănesc de lână de culoare gri, în cap una șapcă și în picioare bocanci.

Fratele său Macavei Traian era îmbrăcat în haine militare kaki de ostaș.

Totodată, raportăm că după terminarea acțiunii, făcându-se percheziția domiciliară unde au locuit criminalii, în urma lor s-au găsit următoarele:

Una raniță tip civilă, una cutie de binoclu, un încărcător pentru armă Daimler, una traistă țărănească, pe care o întrebuița ca raniță, un bidon de apă, una gamelă, un cojoc de piele de oaie, un ștergar, 61 ruble fabricate în anul 1937, una panglică de „Virtute Militară”,

una medalie „Carol I” pentru trecerea Donului și una medalie „Ferdinand I” din războiul trecut³³⁵.

Echipele noastre pentru căutarea lui Macavei Traian se află și în prezent la fața locului și vor sta mai multe zile.

Orice rezultat pozitiv în acest sens vom raporta la timp.

Căpitan de Securitate
Kovács Mihai

Sublocotenent de Securitate
Popa Vasile

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 956, vol. 3, f. 360-361.

130

1949 august 3. Declarație dată în anchetă la D.R.S.P. Sibiu de Nicolae Nițescu referitoare la încercările de confecționare a avertizoarelor comandate de Nicolae Dabija

Dată în fața noastră azi, 3 august
1949, pentru neschimbare.
Locotenent de Securitate
Ticiu Ladislau

Declarație

Subsemnatul Nițescu Nicolae, de profesie maior în rezervă, cu ultimul domiciliu în București, Parcul Vatra Luminoasă, str. B, nr. 13, declar următoarele:

Prin scrisoarea primită de la Dabija prin Cosma pe la data de 20 ianuarie 1949, mi s-a cerut să confecționez 100 (una sută) avertizoare, după schița și modelul trimis.

Pentru procurarea lor, m-am adresat la două ateliere – unul pe str. Mihai Bravu și altul pe strada Avrig. Primul atelier a executat 50 (cincizeci) bucăți din piesele comandate, adică percutorul avertizorului. Cel de-al doilea atelier nu le-a executat bine și le-am refuzat

Aceste 50 percutoare urmau să fie trimise lui Dabija în cazul când și celelalte piese ar fi fost executate, astfel ca avertizorul să fie complet.

Pentru a nu fi găsite la mine acasă de către organele Siguranței, aceste percutoare, împreună cu cele 4 (patru) hărți militare privind regiunile Cluj-Turda și Valea Oltului, care hărți au fost primite de la Angheluță, le-am dus la acesta pe la sfârșitul lunii februarie 1949.

Avertizoarele confecționate după schița și modelul trimis de Dabija puteau fi întrebuințate în scopul de a semnaliza apropierea unei persoane în zona unde acestea erau instalate, în modul următor:

Se instalează avertizoarele în jurul unei zone, prin fixarea lor în pari bătuți în pământ, și se leagă între ele cu o sârmă subțire, invizibilă.

³³⁵ Foarte probabil decorațiile îi aparțineau lui Alexandru Macavei, fost ofițer activ (deblocat în 1946) și participant la luptele din U.R.S.S.

Când o persoană se apropie de locul împrejmuit și lovește sârma cu piciorul, percutorul avertizorului se declanșează și se produce o detunătură care dă de veste celor interesați.

Dabija nu mi-a scris anume pentru ce întrebuințează aceste avertizoare, dar după modelul și schița trimisă, iar eu cunoscând tehnica funcționării acestora, am dedus că vor fi întrebuințate în scopul arătat mai sus.

Lui Dabija i-am trimis, prin Cosma, un percutor și încă o piesă din cele nereușite la atelier, iar în ceea ce privește cele 49 percutoare duse de mine la Angheluță nu știu dacă au fost expediate la Dabija sau nu.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu, nesilit de nimeni.

Sibiu, 3 august 1949

Nicolae Nițescu

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 289.

131

1949 august 3. Declarație dată în anchetă de Dumitru Fuga referitoare la întreaga sa activitate anticomunistă³³⁶

Data în fața noastră azi, 3 august 1949.

Vizată de noi spre neschimbare.

Locotenent de Securitate

Rușeț Vasile

Declarație

Subsemnatul Fuga Dumitru, născut în comuna Benic, județul Alba, în anul 1925, luna martie, ziua 15, din părinți Silvestru și Maria, de profesie tatăl cojocar și mama casnică, trăiesc și sunt în viață, de naționalitate română, de cetățenie română, de religie greco-catolic, nu am trecut la ortodoxism, de profesie învățător, posed ca studii Școala Normală și 2 ani Academia Teologică din Blaj, cu serviciul militar nesatisfăcut, fiind amănat pentru studii, necăsătorit, avere nu posed, condamnat nu am mai fost, cu ultimul domiciliu în comuna Întregalde, județul Alba, declar următoarele:

Sunt născut din părinți, tata cojocar, mama casnică, tatăl în trecut și în prezent nu a făcut politică, idem mama. Sora mea, Virginia, de 29 ani, de profesie casnică, căsătorită cu Spiridonescu Nicolae, de profesie mecanic C.F.R., domiciliază în Brașov, în trecut și în prezent nu a făcut politică, Silvia de ani 27, de profesie funcționară C.F.R., necăsătorită, în trecut nu a făcut politică, în prezent este în P.M.R., cu domiciliul în Brașov; sora mea Elena, de ani 21, de profesie casnică, căsătorită cu Teleoacă lordache, de profesie plutonier în aviație, cu domiciliul în Buzău, în trecut și în prezent nu a făcut politică; Maria, de ani 20, de

³³⁶ Pentru amănunte suplimentare, recomandăm a fi consultată lucrarea memorialistică a lui Dumitru Fuga, intitulată *Povestea vieții mele – o poveste adevărată*, Editura Eurostampa, Timișoara, 2002

profesie casnică, căsătorită cu Doncea Silviu, de profesie notar, domiciliată în com. Ghirbom, jud. Alba, în trecut și în prezent nu a făcut politică; Emilia, de ani 17, de profesie funcționară, necăsătorită, cu domiciliul în comuna Benic, județul Alba, în trecut și în prezent nu a făcut politică.

Școala Normală am făcut-o în Blaj, din anul 1936-1944, iar din anul 1946-1948 am făcut [în] particular Academia Teologică, în același timp făcând funcția de învățător în comuna Întregalde, județul Alba, până în anul 1949.

În intervalul de timp începând din anul 1936 și până în anul 1944, când am terminat Școala Normală din Blaj, nu am fost încadrat în nici un partid politic, totuși 23 august 1944 m-a găsit un simpatizant al fostelor partide istorice, fapt care m-a făcut să nu văd bine actul de la 23 august 1944, devenind și mai tare în această direcție prin faptul că reformele sociale făcute la noi în țară nu le-am văzut bine.

După 23 august 1944 am avut anumite discuții referitoare la mersul politicii, atât la noi în țară, cât și pe plan internațional, fiind în contradicție cu aceia cu care discutam, deoarece eu credeam într-o apropiată schimbare a politicii pe plan internațional, iar învingători în această schimbare îi vedeam pe anglo-americani, cu atât mai mult convingerea mea se întărea prin faptul că în raport cu schimbarea politicii pe plan internațional vedeam o schimbare și la noi în țară, iar la conducere vedeam pe vechii politicieni, al căror simpatizant eram, fapt ce m-a determinat ca până în prezent să nu mă încadrez în nici o organizație democrată.

Pe Pascu Cornel l-am cunoscut din copilărie, am știut că în anul 1946 numitul Pascu Cornel s-a ocupat cu organizarea fostului P.N.Ț. Maniu în localitate, fapt ce m-a determinat să-l simpatizez mai mult pentru acest fapt.

Prin luna iulie 1948, numitul Pascu Cornel mi-a spus că vrea să organizeze o organizație subversivă, cerându-mi să intru și eu în această organizație, la care eu am fost de acord, după ce în prealabil mi-a explicat scopul acestei organizații, și care scop era următorul:

În momentul când se producea declanșarea unui război de către anglo-americani contra țărilor cu democrație populară, noi, respectiv organizația care o formam, să ocupăm autoritățile administrative, ca: primării, telefoane, posturi de miliție, întreruperea circulației principale, venind astfel în ajutorul anglo-americanelor, iar tot în același timp să procedăm la arestarea conducătorilor organizațiilor democratice și a acelorora cu funcții de răspundere în aparatul de stat. Prin luna august 1948, m-am întâlnit cu numitul Sandu Maxim, care la fel mi-a explicat cele de mai sus – ceva mai mult. Sandu Maxim mi-a mai spus că el are un depozit de muniții și armament care-l va scoate la momentul oportun. Discuții referitoare la formarea acestei organizații am mai avut cu Sandu Maxim în locuința preotului greco-catolic Suci Nicolae și în locuința numitului Avrămuț Dumitru, despre care se credea că ar fi șeful organizației în regiunea noastră.

Căutând să mă interesez mai [în] amănunt despre această organizație, am întrebat pe Sandu Maxim de unde știe cele ce mi-a spus mie, la care mi-a răspuns că el are legături cu centrul acestei organizații din București, unde se găsește instalat și un post de radio-emisie, prin care primește directive din Anglia și America, nu mi-a dat însă nume de persoane.

Într-o noapte, Florinc Mihai a adus acasă la el 4 (patru) oameni, dintre care am remarcat pe Sandu Maxim, iar restul prezentându-se rețin numele unuia de Radu, restul nu le

mai rețin numele, care mi s-a spus că merg în comuna Ghioncani și Mogoș, bănuiesc că erau veniți cu scopul de a se interesa de organizație.

Mai declar că am asistat la o discuție între preotul Suciu Nicolae și Sandu Maxim referitor la această organizație, auzind pe preotul Suciu spunând către Sandu Maxim că de ce nu vrei să ascuți de mine, căci eu ți-am spus să nu vii cu nimeni străin pe aici, la care Sandu Maxim a răspuns că ești legionar și legionarii trebuie să colaboreze, să fie uniți cu membrii fostului P.N.Ț. Maniu, eu deducând din aceasta mai mult că Sandu Maxim ar fi sub ordinele preotului Suciu Nicolae. Mai cunosc pe numiții Vandor Sabin, Vandor Victor, Florinc Mihai, Nistor Ioan și Bolfea Silvestru, care făceau parte din această organizație; discuții referitoare la organizație nu am avut decât cu Florinc Mihai, care mi-a spus că la Muntele Mare sunt mai mulți oameni organizați și înarmați care așteaptă declanșarea războiului împotriva țării cu democrație populară, iar atunci ei împreună cu noi să desfășurăm activitatea cum am spus mai sus.

Activitatea depusă de mine în cadrul acestei organizații a constat în ținerea de legături cu membrii acestei organizații, am luat parte la diferite consfătuiri cu membrii organizației și fiind de acord cu scopul și caracterul organizației.

Faptul ce m-a determinat să nu divulg aceste chestiuni chiar de la prima mea întâlnire cu Pascu Cornel a fost că cunoscând scopul organizației, care era răsturnarea actualului regim și înlocuirea lui cu un alt regim după principiile vechilor partide istorice, a fost că subsemnatul tocmai așa ceva doream.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu, nesilit de nimeni.

Alba Iulia, la 3 august 1949

Fuga Dumitru

A.M.J., D.I.M., fond Penal, dosar nr. 232, vol. 1, f. 175-178.

132

1949 [august]. Fișă întocmită de S.J.S.P. Alba cuprinzând datele de identificare ale lui Dumitru Fuga și propunerea de trimitere în justiție

Reținut la Serviciul Județean de Securitate Alba

...* 1949

Elemente de identificare

I. Fuga Dumitru

Născut la 15 martie 1925 în comuna Benic, jud. Alba, fiul lui Silvestru și Maria, tatăl de meserie cojocar și mama casnică, ambii domiciliați în comuna Benic, jud. Alba, nu posedă pământ arabil.

Posedă Școala Normală și doi ani de Academia Teologică din Blaj, domiciliat în comuna Întregalde, jud. Alba, nu posedă avere.

* Lipsă în textul original. Dumitru Fuga a fost arestat de S.J.S.P. Alba la 7 martie 1949.

Serviciul militar nesatisfăcut.

Frați are pe Virginia, căsătorită [cu] Spiridonescu Nicolae, casnică, cu domiciliu în Brașov, str. Cacova, nr. 34, în trecut ca și în prezent nu a fost încadrată în nici o organizație politică.

Silvia, de profesie funcționară la C.F.R. Brașov, necăsătorită, cu domiciliul în Brașov, nu știu dacă face parte din vreun partid politic.

Elena, căsătorită cu Teleoca Iordache, de profesie casnică, cu domiciliul în Buzău, nu știu dacă face parte din vreun partid politic.

Maria, căsătorită cu Doncea Silviu, casnică, cu domiciliul în Ghirbom – Alba, în trecut ca și în prezent nu a făcut politică.

Emilia, necăsătorită, cu domiciliul în Benic – Alba, funcționară la Primăria Benic – Alba, în trecut ca și în prezent neîncadrată în nici o organizație politică.

II. Antecedente

În trecut nu a fost încadrat în nici o organizație politică.

Condamnat nu a mai fost.

III. Rezultatul perchezițiilor

Cu ocazia percheziției domiciliare efectuate la locuința susnumitului în comuna Întregalde, jud. Alba, nu s-a găsit armament și muniții.

IV. Științe rezultate din declarațiile sale

Din declarația dată la cercetări, susnumitul recunoaște că a făcut parte din organizația subversivă din Întregalde, jud. Alba, care era condusă de Avrămuț Dumitru.

În luna octombrie 1948 a luat parte la o ședință care s-a ținut la locuința numitului Mihai Florinc, din com. Întregalde, la acea ședință a luat parte și Alexandru Maxim, Radu Ionescu și alții.

A avut cunoștință de bandele din munți, precum și că a discutat despre aceasta cu Suciu Nicolae, preot greco-catolic, din com. Întregalde, jud. Alba, precum și că șeful organizației subversive pe jud. Alba era Suciu Nicolae.

V. Științe rezultate din declarațiile altora

-

VI. Confruntări

Nu s-au făcut.

VII. Caracterizări personale

Anchetatul este o fire calmă, energic, inteligent, nu ascunde faptele făcute de susnumitul, sincer.

VIII. Concluzii

În fapt, susnumitul se face vinovat de activitate subversivă dusă în cadrul organizației subversive din comuna Întregalde, jud. Alba.

În drept, aceste fapte sunt calificate ca ueltime contra ordinii sociale și securității statului.

IX. Propuneri

Trimiterea lui în justiție cu întreg lotul.

Anchetator
Locotenent Rușeț Vasile

1949 august 4. Autobiografie dată în anchetă la S.J.S.P. Alba de Titus Ceaușu

Data în fața noastră azi, 4 august 1949.

Vizată de noi spre neschimbare.

Locotenent **Rușeț Vasile**

Declarație

Subsemnatul Ceaușu Titus, născut în com. Botoșești-Paia, jud. Dolj, în anul 1910, luna octombrie, ziua 23, din părinți Marin și Maria, sunt în viață, de profesie agricultori, de naționalitate și cetățenie română, de profesie profesor, fost locotenent-colonel, în prezent în rezervă, posed ca studii 8 clase de liceu, serviciul militar satisfăcut în aviație ca pilot, căsătorit cu Eugenia Bărbulescu, am un copil cu numele de Ileana, de ani 6 și jumătate, avere imobiliară nu posed, condamnat nu am mai fost, [cu] ultimul domiciliu în București, Calea Călărași, nr. 132, declar următoarele:

Sunt născut din părinți țărani, tatăl meu pe vremuri a fost, cred, simpatizant al Partidului Național Liberal, în prezent nu face nici o politică, mai am trei frați, și anume:

- Gheorghe Ceaușu, de ani 50, de profesie ofițer pensionar, căsătorit, în trecut și în prezent nu a făcut politică, domiciliază în București, Calea Călărași, nr. 132,

- Eugenia Ceaușu, căsătorită Dăscălescu, de profesie casnică, în trecut și în prezent nu a făcut politică, domiciliază în comuna Botoșești-Paia, jud. Dolj,

- Eufrosina Ceaușu, căsătorită Popescu, de ani 44, de profesie învățătoare, domiciliază în comuna Botoșești-Paia, jud. Dolj, în trecut nu a făcut politică, iar în prezent membră P.M.R.

Din anul 1921 până în anul 1928, am făcut Liceul Militar la Iași, iar din 1929 până în 1931 am făcut Școala Pregătitoare de Ofițeri de Aviație din București, de unde am ieșit cu gradul de sublocotenent, fiind repartizat la Centrul de Instrucție al Aeronauticii în București, unde am stat până în anul 1936, unde am fost și avansat la gradul de locotenent.

Din anul 1936 și până în anul 1940 am fost la Școala Pregătitoare de Ofițeri de Aviație din București, unde am fost și avansat la gradul de căpitan.

Din anul 1940 și până în anul 1942 am fost elev la Școala Superioară de Război.

Din luna septembrie 1942 până la 1 aprilie 1943 am fost pe frontul de răsărit, ca șef al Biroului Operații al Flotei 2 Vânătoare.

Pe front am fost decorat cu „Steaua României”, clasa [a] V [-a], cu panglică de virtute militară, și „Virtutea Aeronautică” crucea de aur cu spade, ambele decorații fiind primite de mine pentru merite de serviciu.

Din 1 aprilie 1943 și până în 20 noiembrie 1946 am fost în Statul Major al Aerului.

Din 1946 și până în 1 septembrie 1947 am fost la Flotila 1 Vânătoare, când am fost trecut din oficiu în rezervă.

Pe când mă găseam la liceu la Iași, datorită faptului că în acea vreme Mișcarea Legionară apărea și lua proporții, fiind considerați de mine ca o mișcare care reprezintă mai

bine interesele românilor, o simpatizam într-o măsură oarecare, iar mai târziu dictatura antonesciană am simțit-o și acceptat-o datorită educației mele de militar, de la vârsta de 10 ani, de a executa ordinele în totalitatea lor.

În prezent nu fac politică.

Prin luna februarie 1949, am fost chemat de numitul Carra Ioan la o întâlnire în garsoniera din str. Olari, pentru a mă întâlni cu el și cu Angheluță Mihai, despre care el afirmase că va veni pentru a discuta chestiuni comerciale. M-am dus împreună cu Angheluță Mihai, iar ulterior a venit și Carra Ioan, unde am discutat situația politică internațională, problemă ridicată de numitul Angheluță Mihai, și care mai spunea că ar avea informații că în curând se vor face arestări în rândul funcționarilor comprimați și în special al ofițerilor deblocați și că în munți ar fi o organizație subversivă, un loc de refugiu pentru cei vizați în această direcție.

Tot în luna februarie sau martie, la începutul anului acesta, am fost chemat din nou la Carra Ioan, în același loc, pentru a discuta tot chestiuni comerciale.

Ducându-mă la locul indicat, am găsit acolo pe numiții Angheluță Mihai și încă o persoană, care s-a prezentat cu numele de Nițescu Nicolae, ulterior venind și numitul Carra Ioan, unde s-a pus din nou în discuție de către Angheluță Mihai situația politică, internă și externă, vorbind în același timp despre un război posibil între anglo-americani și U.R.S.S., din care prevedea că ar ieși învingători pe anglo-americani, unde ne-a făcut propuneri din nou ca pentru securitatea noastră personală să fugim în munți la organizația subversivă. Tot la această întrunire, numitul Angheluță Mihai ne-a vorbit că vrea să facă, în caz că situația politică internă și externă se va schimba, o organizație politică și că peste câtva timp ne va prezenta un program politic conceput de el pentru această organizație.

În luna martie 1949 am avut din nou întâlnire în același loc, subsemnatul, Carra, Angheluță și Nițescu, unde tot numitul Angheluță a pus din nou în discuție crearea organizației politice și că nu a avut timp pentru întocmirea programului, însă îl va întocmi și-l va prezenta ulterior.

Nu ni l-a prezentat, deoarece au survenit arestările noastre.

Numitul Angheluță Mihai, din cele ce ne spunea nouă, intenționa să organizeze un partid politic, iar la o eventuală schimbare a politicii pe plan internațional, când ar fi trebuit să se schimbe și politica la noi în țară, numitul să fie conducătorul acestui partid. Subsemnatul, dacă politica pe plan internațional s-ar fi schimbat și s-ar fi schimbat și la noi în țară, iar Angheluță Mihai ar fi reușit să creeze un partid politic al cărui program și scopuri îmi conveneau, cred că aș fi aderat.

Motivele care m-au determinat să nu divulg cele afirmate de Angheluță Mihai, precum și întâlnirile noastre, au fost că în primul rând nu vedeam serioasă chestiunea pusă de Angheluță, iar în al doilea rând, având unele reproșuri față de actualul regim, doream o schimbare a politicii pe plan internațional, care ar fi adus după ea oarecare schimbări a politicii pe plan intern.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez, propriu, nesilit de nimeni.

Alba Iulia 4 august 1949

Ceaușu Titus

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 423-425.

1949 august 5. Declarație dată în anchetă la D.R.S.P. Sibiu de Iosif Țălnaru privind „promisiunile” făcute lui Dumitru Măgureanu și Ioan Oargă că le va da armament

Dată în fața noastră azi, 5 august
1949, spre neschimbare.
Sublocotenent **Șandru Ioan**

Declarație

Subsemnatul plutonier Țălnaru Iosif, din Batalionul Pontonieri Râuri, născut la 10 noiembrie 1919, în comuna Gârbova de Jos, județul Alba, fiul lui Ilarie, agricultor, decedat, și al Ravecăi, casnică, serviciul militar ca activ satisfăcut la Batalionul 1 Pionieri Munte din Aiud, cu contingentul 1938, carte știu, patru clase primare, de naționalitate și cetățenie română, căsătorit cu Viorica, născută Munteanu, am un copil de cinci ani, avere posed o jumătate de jugăr, condamnat nu am mai fost, cu ultimul domiciliu în Alba Iulia, str. Karl Marx, nr. 13, declar următoarele:

În anul 1926 am început să urmez școala primară din comuna Gârbova de Jos, jud. Alba, unde am făcut patru clase, și apoi am stat la părinți timp de vreo trei ani. În acest timp a murit tata, iar mama m-a dat ca copil de trupă la Batalionul 1 Pionieri de Munte din Aiud. În toamna anului 1937, am fost încadrat ca voluntar și am satisfăcut serviciul militar în termen de doi ani. În toamna anului 1939 am intrat în Școala de Subofițeri Activi de Geniu. În toamna anului 1940 am terminat școala, fiind avansat sergent major și repartizat la Regimentul 3 Transmisiuni, unde am făcut serviciu până în toamna anului 1945, când am fost mutat la Cercul Teritorial Someș. În toamna anului 1945, am fost mutat la Batalionul Pontonieri Râuri, unde am stat până în prezent.

În luna ianuarie 1949, mă aflam într-o seară la o cârciumă cu maistrul cizmar Măgureanu Gheorghe, unde am băut vin. În acest timp a venit băiatul acestui maistru, cu numele de Măgureanu Dumitru, și a băut și el cu noi împreună. La despărțire, băiatul acestui maistru mi-a spus că o să vină până la mine. A doua zi a venit la mine și mi-a cerut să-i dau șase grenade. Eu i-am spus că nu am de unde să-i dau și l-am întrebat că ce face cu ele. El mi-a spus că-i trebuie, că el are legătură cu niște partizani de la Abrud, unde este generalul Mociulschi. Eu i-am spus să nu umble cu prostii din astea, că sunt numai zvonuri. Văzând că nu i-am dat, nu a mai insistat și a plecat. A doua zi a venit din nou la mine și mi-a cerut să-i dau un pistol și eu i-am spus că nu am de unde să-i dau și că nu am decât pistolul meu la care am dreptul să-l port. El a stăruit mai mult să-i dau și ca să mă convingă mi-a spus că are legătură cu un student ce e în legătură directă cu Mociulschi. A doua sau a treia zi, seara, mă aflam într-un restaurant, unde am băut bere, și în acest timp a venit elevul Măgureanu Dumitru și am mai băut și amândoi, după care mi-a spus să ieșim în stradă să-mi facă cunoștință cu acel student și, într-adevăr, în stradă am întâlnit pe acel individ, ce s-a prezentat cu numele de studentul Oargă și m-a luat dintr-o dată cu cuvintele: „Uite ce este, domnule plutonier, noi avem nevoie de armament de la dumneata”. Eu fiind și băut și curios

să aflu, crezând că voi afla mai multe de la el, am început să-i spun că nu-l cred și el mi-a spus că dacă îmi va aduce dovezi îi dau, eu atunci i-am spus că da.

Atunci fiind grăbit, așa cum spunea, mi-a spus că îmi va da un camion și opt oameni, pe care tot trebuie să-i ducă la Abrud, la Mociulschi, și la despărțire mi-a spus că mă face atent să nu spun cuiva că am stat de vorbă cu el, că voi plăti împreună cu întreaga mea familie și mi-a spus de un colonel de la Aiud care a plătit tot așa, dar al cărui nume nu-l mai țin minte.

Camionul despre care îmi spunea era destinat să transporte armamentul despre care vorbea el la Abrud. În timpul discuției mele cu Oargă mi-a dat de înțeles că ei vor veni la conducere, dar nu mai îmi amintesc cuvintele cu care s-a pronunțat el. Aceasta a fost prima și ultima întâlnire a mea cu acel Oargă până azi și care nu a durat mai mult de câteva minute, spunându-mi că e grăbit să meargă într-o comună peste Mureș, unde are treabă.

Motivul care m-a determinat să-i promit lui Oargă că-i voi procura armament a fost faptul că am vrut să aflu din cine este compusă organizația subversivă și ce scopuri urmărește.

Aceasta îmi este declarația ce o dau și susțin și semnez nesilit de nimeni.

5 august 1949

Plutonier Țălnaru Iosif

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 455-456.

135

1949 august 6. Declarație dată în anchetă la D.R.S.P. Sibiu de Mihai Angheluță privind relațiile sale cu Ioan Carra și Titus Ceaușu

Dată în fața noastră azi 6 august 1949
și vizată spre neschimbare.
Căpitan **Cosma Alexandru**

Declarație

Subsemnatul Mihai Angheluță, de profesie diplomat, cu ultimul domiciliu în București, str. Lt.-col. Papazoglu, nr. 41, declar următoarele:

Pe Carra Ioan îl cunosc de la Magazinul „Winter” din București, unde eram colegi, el în calitate de casier, iar eu ca funcționar contabil. Pe Ceaușu Titus îl cunosc prin Carra. La începutul lunii martie 1949, vrând să-l prezint pe Nițescu lui Carra, am chemat pe Carra și pe Ceaușu în garsoniera pe care eu o foloseam în str. Olari. Carra a venit cu Ceaușu, iar eu l-am adus pe Nițescu.

Primul subiect al conversațiilor a fost referitor la un aranjament cu caracter de afaceri, pentru care Nițescu să obțină prin Carra posibilitatea de a cumpăra din magazin mărfuri, din revânzarea cărora să realizeze un beneficiu. Carra l-a amănat pe Nițescu cu răspunsul pentru o dată ulterioară.

Al doilea subiect al conversațiilor a fost cu caracter politic, și anume am discutat despre situația politică internă și externă și despre zvonurile care circulau în legătură cu

arestarea ofițerilor deblocați din armată. Cum Carra, Ceaușu și Nițescu erau toți foști ofițeri, eu l-am rugat pe Nițescu să comunice celorlalți doi că noi avem legături cu o organizație din munți, pentru [a] examina dacă refugierea în munți n-ar fi pentru ei în cazul când s-ar fi luat măsurile de mai sus. Carra și Ceaușu au respins ideea de a se refugia în munți și au respins din capul locului ideea de a participa la vreo acțiune practică și imediată.

Discutând mai departe, noi toți am fost de părere că este mai importantă pregătirea unui grup politic, adunat împrejurul unui număr de idei, pe baza cărora noi credeam că s-ar putea forma un nou partid politic, în ipoteza în care situația internă s-ar fi schimbat în așa fel încât să permită existența unui asemenea organism.

Pentru redactarea programului de idei am fost însărcinat eu.

După aceasta ne-am despărțit, urmând să ne întâlnim într-o altă dată. A doua întâlnire a avut loc la circa o săptămână, când eu am comunicat că nu am avut timp să redactez programul de idei și după ce ne-am schimbat din nou veștile pe care le aveam fiecare ne-am despărțit, urmând să ne întâlnim peste o săptămână.

Între timp am fost arestat.

Despre opiniile politice ale lui Carra și Ceaușu, declar că erau nemulțumiți pentru că fuseseră scoși din armată, deși se considerau elemente militare bune. Apoi ei aveau o părere contrară actualului regim în mai multe privințe, ca de exemplu suprimarea libertăților.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu, nesilit de nimeni.

6 august 1949

Mihai Angheluță

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 267.

136

1949 august 6. Proces-verbal întocmit de căpitanul Cosma Alexandru privind încheierea cercetărilor asupra lotului Dabija

Proces-verbal

Încheiat astăzi, șase august, anul una mie nouă sute patruzeci și nouă.

Noi, Cosma Alexandru, căpitan de Securitate, din Direcția Regională de Securitate Sibiu.

Încheind cercetările privitoare pe numiții Dabija Nicolae, Scridon Ioan, Mihăițan Traian, Onea Titus, Rațiu Augustin și ceilalți mai jos menționați, care au inițiat și organizat, colaborat și participat la constituirea unei bande subversive teroriste, politică și paramilitară, au coordonat și condus activitatea subversivă a bandei, au intrat în legătură cu membrii oficiali ai Misiunii Turciei, pentru stabilirea de legături cu membrii autorizați ai Ambasadei Americane de a solicita sprijinul acestora în vederea declanșării unei insurecții armate contra actualei ordini în stat.

Au inițiat și întreprins acțiuni teroriste și atentate împotriva conducătorilor politici ai instituțiilor de stat, precum și a funcționarilor acestora. Au inițiat acte de sabotaj, precum și

atacuri armate asupra instituțiilor militare pentru însușirea armamentului necesar înarmării bandei.

Au lansat zvonuri tendențioase în rândurile populației cu scopul de a forma o stare de spirit agitată, creând astfel o psihoză specială în rândurile populației în legătură cu declanșarea unui nou război între anglo-americani și U.R.S.S.

Aveau în program a organiza atentate de cale ferată, aruncarea podurilor în aer, distrugerea șoselelor și alte asemănătoare acte de sabotaj.

În eventualitatea izbucnirii unui război între anglo-americani și U.R.S.S., au stabilit organizarea unor atacuri de hărțuială în spatele trupelor române și sovietice, precum și ocuparea punctelor strategice, urmărind prin aceasta aservirea teritoriului R.P.R. forțelor imperialiste străine, dușmănoase democrației și actualei ordini în stat.

S-au opus înarmați și au tras în autoritățile de stat legale atunci când au fost încercuți.

Astăzi data de mai sus încheind cercetările, am stabilit următoarele:

1. **Dabija Nicolae**, maior de rezervă prin demisie, născut în 1907, luna aprilie, ziua 18, cu domiciliul în Aradul Nou, str. Ana Ipătescu, nr. 25.

A inițiat și organizat banda teroristă din foști legionari, P.N.Ț.-iști, militari deblocați și elemente chiabure, pentru atacarea instituțiilor publice și militare, asasinarea conducătorilor politici, acte de sabotaj, ca: aruncarea în aer a podurilor, nodurilor de cale ferată, distrugerea șoselelor, lansarea de zvonuri tendențioase, de a produce panică în rândurile populației, precum și declanșarea unei insurecții armate în scopul răsturnării actualului regim.

În vederea celor de mai sus, începând din primăvara anului 1948, a redactat un manifest cu caracter antidemocratic, terorist și vădit caracter monarhist, care a fost împărțit elementelor dușmănoase regimului din București, ajutat de acuzatul Angheluță Mihai.

A luat legătură cu membri autorizați ai Ambasadei Americane prin consulul turc, solicitând ajutorul acestora pentru susținerea bandei.

A grupat în jurul său un număr din elementele enumerate mai sus, cu care s-a instalat în Muntele Mare, din regiunea Turzii, pentru a-și putea pune mai ușor planurile în aplicare.

Pentru procurarea de fonduri necesare bandei, a condus un grup înarmat care a atacat și jefuit Percepția din Teiuș, de unde au jefuit suma de lei 310.000, din care sumă s-a procurat armament, muniție, alimente și materiale necesare bandei.

A redactat un manifest intitulat „Proclamația” și semnat „Frontul Apărării Naționale”, cu conținut antisovietic și antidemocratic, care, multiplicat, urma să fie împărțit în centrele populate ale țării. De asemenea, a redactat Statutul bandei și formula de jurământ, pe care membrii bandei urmau să-l depună.

În ziua de 4 martie 1949, când au fost descoperiți și impresurați de trupe, a condus banda teroristă înarmată, dând ordin de a trage în trupe, trăgând el însuși cu arma și aruncând trotil și grenade asupra acestor trupe, care în urma faptului de mai sus au avut trei morți și șase răniți.

2. **Scridon Ioan**, plutonier de jandarmi, trecut în cadrul disponibil, născut în anul 1922, luna februarie, ziua 22, cu domiciliul în com. Benic, jud. Alba Iulia [Alba – n.n.].

A făcut parte din conducerea bandei teroriste condusă de Dabija, a recrutat și organizat membri.

Împreună cu Popa Ștefan [*Pascu Cornel* – n.n.], a luat contact cu diferite elemente chiabure, dându-le instrucțiuni în sensul organizării și înarmării.

A procurat armament, a condus elemente recrutate în Muntele Mare, avea sub comanda sa un grup pe care îl instruia în vederea acțiunilor.

A tras în trupe la Muntele Mare.

3. **Mihăițan Traian**, mecanic auto, născut în anul 1914, luna iulie, ziua 14, cu domiciliul în com. Teiuș, jud. Alba.

A recrutat și condus noi membri în Muntele Mare.

A depozitat cerealele ce erau colectate de membrii bandei.

A colectat bani de la membrii bandei pentru procurarea de alimente și muniții. Cunoștea scopurile bandei.

A tras în trupe la Muntele Mare.

4. **Onea Titus**, student anul VI medicină, născut în anul 1925, luna ianuarie, ziua 10, cu domiciliul în Cluj, str. Anatole France, nr. 11.

A participat și colaborat împreună cu Dabija Nicolae la organizarea și conducerea bandei teroriste în munți.

Avea cunoștință de planurile teroriste ale bandei ce urmau să fie puse în aplicare.

A avut misiunea de a mijloci fuzionarea grupului terorist Popa Ștefan cu banda acuzatului Dabija Nicolae.

A tras în trupe când au fost impresurați la Muntele Mare.

5. **Rațiu Augustin**, agricultor, născut în anul 1923, luna ianuarie, ziua 6, cu domiciliul în com. Sărmășel, jud. Cluj.

A recrutat membri și a contribuit cu bani pentru procurarea de armament necesar organizației.

A transportat în Muntele Mare armamentul primit, în casă la acuzatul Bolfea Silvestru, de la individul Macavei Traian.

A tras în trupe la Muntele Mare.

6. **Bolfea Silvestru**, agricultor, născut în anul 1899, luna septembrie, ziua 15, cu domiciliul în com. Întregalde, jud. Alba.

A găzduit la domiciliul său șefii bandei teroriste.

A luat parte la hotărârile unde s-a stabilit atacarea și jefuirea Percepției din Teiuș.

A avut misiunea de a recunoaște terenul în vederea reușitei atacului de jefuire, pe care și-a îndeplinit-o.

Din banii jefuiți i-au fost încredințați suma de lei 15.000, pentru procurarea de armament.

A recrutat, găzduit și îndrumat elemente pentru banda din Muntele Mare.

7. **Oprița Gheorghe**, agricultor, născut în anul 1927, luna februarie, ziua 27, cu domiciliul în Balomiru de Câmp, jud. Hunedoara.

S-a înrolat în banda teroristă condusă de acuzatul Dabija Nicolae în luna februarie 1948 [1949 – n.n.], unde are următoarea activitate:

la cunoștință despre planurile teroriste ale bandei, cu care cade de acord, iar în ziua de 4 martie 1949 ia parte la acțiunea din Muntele Mare, trăgând în trupe.

8. **Pop Alexandra**, fără profesie, absolventă a 6 clase liceu comercial, născută în anul 1927, luna februarie, ziua 4, cu domiciliul în com. Bistra, jud. Turda.

A făcut parte din banda teroristă, cunoscând planurile acesteia, a cules informații despre Depozitul de muniții și Securitatea din Câmpeni, făcând precum și schița orașului, unde erau fixate ca puncte principale: depozitul de muniții, Securitatea și locuințele organelor de conducere.

A procurat alimente și îmbrăcăminte, a luat parte la ședințele organizate ale grupului, unde se hotărau acțiunile imediate.

A contribuit la multiplicarea manifestelor în Muntele Mare.

A dat primul ajutor celor răniți din bandă cu ocazia acțiunilor de la Muntele Mare.

9. **Angheluță Mihai**, diplomat, născut în anul 1920, luna octombrie, ziua 4, cu domiciliul în București, str. Lt.-col. Papazoglu, nr. 41.

A contribuit la redactarea manifestului cu acuzatul Dabija Nicolae și împărțit în București.

A tradus în limba franceză scrisoarea făcută de acuzatul Dabija Nicolae către Misiunea Turciei, prin care solicita ajutorul acestora pentru ducerea la îndeplinire a acțiunilor sale subversiv teroriste.

A procurat [o] mașină de multiplicat, care a fost trimisă în Muntele Mare acuzatului Dabija Nicolae.

A furnizat informații politice, care au fost transmise prin curierul bandei, Cosma Petru.

A ascuns material exploziv, procurat de Nițescu Nicolae, ce era destinat bandei. A făcut propagandă în favoarea bandei, luând legătura în acest sens cu acuzații Carra Ioan și Ceaușu Titus, din București.

A avut misiunea de a recruta membri pentru organizație.

10. **Nițescu Nicolae**, maior trecut în cadrul disponibil, născut în anul 1908, luna ianuarie, ziua 30, cu domiciliul în București, str. Parcul Vatra Luminoasă, nr. 13.

În toamna anului 1948, a luat contact cu acuzatul Dabija Nicolae, primind misiunea de a face informații militare și politice, transmițându-le după un cod secret primit de la acuzatul Dabija Nicolae.

A procurat pentru bandă material exploziv și diferite materiale necesare organizării bandei teroriste.

11. **Oargă Ioan**, student, născut în anul 1926, luna martie, ziua 9, cu domiciliul în com. Șeușa, jud. Alba.

A intrat în organizație, plecând în munți împreună cu individul Cigmăianu Ioan și Oprița Gheorghe.

În casă la Bolfea Silvestru, a luat contact cu conducătorii bandei teroriste, unde i s-au adus la cunoștință scopurile teroriste ale acestei bande.

A primit misiunea de a procura armament. În acest scop a luat legătură cu acuzatul Țălnaru Iosif și Măgureanu Dumitru.

A recrutat și condus membri în Muntele Mare.

12. **Măgureanu Dumitru**, elev, născut în anul 1930, luna martie, ziua 1, cu domiciliul în Alba Iulia, str. Horia, Cloșca și Crișan, nr. 8.

A intrat în organizație la propunerea individului Nicoară Titus.

A avut cunoștință despre proiectul de atac al bandei asupra mașinii Uzinelor Cugir, pentru a fi jefuită de banii ce erau destinați salariilor muncitorilor.

A luat legătură cu acuzatul Țălnaru Iosif, de la Batalionul de Pontonieri Râuri din Alba Iulia, de la care a cerut să-i procure armament și muniții necesare bandei teroriste.

A avut cunoștință de jefuirea Percepției din Teiuș, precum și [de] planurile de viitor ale bandei teroriste de a ataca și suprima conducătorii politici democrați.

13. **Moldovan Simion**, elev, născut în anul 1929, luna septembrie, ziua 15, cu domiciliul în Blaj, str. Clujului, nr. 100.

A făcut parte din banda teroristă condusă de acuzatul Dabija Nicolae, atașându-se ei și plecând în Muntele Mare, condus de către acuzatul Mihăițan Traian.

A avut cunoștință despre planurile imediate ale bandei și de manifestul redactat de acuzatul Dabija Nicolae.

14. **Bucea Nicolae**, preot, fost greco-catolic, născut în anul 1910, luna februarie, ziua 25, cu domiciliul în com. Bistra, jud. Turda.

A luat contact cu șeful bandei, acuzatul Dabija Nicolae, primind misiunea de a furniza informații despre paza și situația depozitului de muniții din Câmpeni. A transmis informațiile cerute prin acuzata Pop Alexandra.

15. **Boia Ioan**, agricultor, născut în anul 1910, luna martie, ziua 18, cu domiciliul în com. Lupșa, jud. Turda.

A luat legătură cu conducătorii bandei teroriste.

A servit drept călăuză acestora, ascunzându-i într-o șură a sa situată lângă Muntele Mare.

A primit bani de la conducătorii bandei pentru procurarea de alimente și îmbrăcăminte, misiune pe care și-a îndeplinit-o.

16. **Buțuțui Viorica**, casnică, născută în anul 1919, luna aprilie, ziua 20, cu domiciliul în com. Întregalde, jud. Alba.

A intrat în banda teroristă în urma propunerilor făcute de Pascu Cornel. A mers în Muntele Mare, unde a îndeplinit diferite sarcini date ei de către conducătorii bandei teroriste.

17. **Căbulea Petru**, agricultor, născut în anul 1921, luna decembrie, ziua 6, cu domiciliul în com. Lupșa, jud. Turda.

A intrat în organizație prin intermediul acuzatului Boia Ioan.

A făcut legătură între membrii bandei.

A avut misiunea din partea bandei de a procura alimente și a le transporta acestora.

18. **Ihuț Avram**, agricultor, născut în anul 1919, luna martie, ziua 15, cu domiciliul în com. Bistra, jud. Turda.

S-a încadrat în banda teroristă condusă de acuzatul Dabija Nicolae, prin intermediul individului Ihuț Traian.

A procurat și transportat alimente în munte la bandă, a avut cunoștință de atacarea și jefuirea Percepției din Teiuș, precum și [de] scopurile imediate ale bandei.

A depus muncă la construirea cabanei din Muntele Mare, care a servit [drept] adăpost bandei.

A avut asupra sa repartizat din partea bandei o armă și muniție.

19. **Balea Gheorghe**, agricultor, născut în anul 1902, cu domiciliul în com. Bistra, jud. Turda.

A procurat alimente, în urma dispozițiilor primite de la acuzatul Dabija, pe care le-a transportat într-o șură a sa, de unde au fost ridicate și duse apoi în Muntele Mare, de către membrii bandei.

A contribuit la întreținerea bandei cu alimente, ce au fost procurate cu bani primiți de la conducătorii acesteia, contribuind [e] însuși benevol cu alimente.

20. **Carra Ioan**, funcționar, fost locotenent-colonel aviator, născut în anul 1910, luna februarie, ziua 26, cu domiciliul în București, Calea Victoriei, nr. 31.

A luat cunoștință, prin acuzatul Angheluță Mihai, despre existența bandei condusă de acuzatul Dabija Nicolae, precum și [de] scopurile acesteia.

A luat parte la consfăturile ce s-au ținut la domiciliul acuzatului Angheluță Mihai, fiind de față și acuzații Nițescu Nicolae și Ceaușu Titus, discutând diferite chestiuni în legătură cu organizația din munți, precum și constituirea unei noi grupări politice.

21. **Ceaușu Titus**, profesor, fost locotenent-colonel, născut în anul 1910, luna octombrie, ziua 2, cu domiciliul în București, Calea Călărași, nr. 13.

A avut cunoștință despre existența bandei de la acuzatul Angheluță Mihai.

A luat parte la mai multe consfătuiri ce s-au ținut la domiciliul acuzatului Angheluță Mihai, din București, împreună cu acuzații Nițescu Nicolae și Carra Ioan, unde s-a discutat în legătură cu organizația, precum și constituirea unei noi grupări politice.

22. **Țălnaru Iosif**, plutonier activ, născut în anul 1919, luna noiembrie, ziua 10, cu domiciliul în Alba Iulia, str. Karl Marx, nr. 11.

A luat contact cu membrii organizației teroriste, cărora le-a promis că le va da armamentul necesar. În acest scop a luat contact cu acuzații Măgureanu Dumitru și Oargă Ioan.

23. **Cătălina Alexandru**, agricultor, născut în anul 1897, luna noiembrie, ziua 17, cu domiciliul în comuna Bistra, jud. Turda.

În luna decembrie 1948, a găzduit în casa lui pe conducătorii bandei, arătându-le acestora locuințele diferiților membri și vânzându-le alimente.

24. **Bara Gheorghe**, agricultor, născut în anul 1900, luna aprilie, ziua 15, cu domiciliul în comuna Ceaușa, jud. Turda.

A avut cunoștință de existența bandei, a găzduit și alimentat un grup din bandă, în frunte cu individul Macavei Traian.

25. **Bucea Constanța**, casnică, născută în anul 1906, luna februarie, ziua 16, cu domiciliul în comuna Bistra, jud. Turda.

A avut cunoștință că soțului ei i s-au cerut informații în legătură cu Depozitul de muniții de la Câmpeni de către conducătorii bandei teroriste.

Drept pentru care am încheiat prezentul proces-verbal spre cele legale.

Căpitan de Securitate
Cosma Alexandru

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 2-9.

[1949 august]. Referat întocmit de căpitanul Cosma Alexandru cuprinzând „elementele de identificare” ale lui Nicolae Dabija și propunerea de trimitere în justiție

Direcțiunea Regională de Securitate Sibiu

Elemente de identificare

I. **Dabija Nicolae**, de profesiune maior în rezervă, născut la data de 18 aprilie 1907, în com. Galați, jud. Covurlui, fiul lui Dumitru și Ioana, decedați.

Studii, are 5 clase de liceu teoretic și [este] absolvent al cursului de completare de la Liceul Militar din Iași.

Serviciul militar: Ctg. 1929, Școala Militară Inf. Sibiu, Reg. 11 Infanterie, Reg. 38 Infanterie, Reg. 39 Infanterie, liceul militar Chișinău, Reg. 10 Grăniceri și Cercul Teritorial Arad. A luat parte la campania din răsărit, unde a fost decorat cu „Steaua României” în grad de cavaler, „Steaua României” în grad de comandor, „Mihai Viteazul” clasa [a] III-a, „Mihai Viteazul” clasa [a] III-a cu spade, „Crucea de Fier” clasa I și clasa [a] II-a și „Crucea României” în aur.

Frați: Dumitru, de ani 59, de profesiune pensionar, comerciant, domiciliat în București, str. Luterani, nr. 134, nu face politică, căsătorit, având un copil.

Dan, de 54 ani, de profesiune căpitan de marină în rezervă, pensionar, nu face politică, cu domiciliul în Constanța, str. Dorobanți, [nr.] 57, căsătorit, cu doi copii.

Mircea, de ani 36, de profesiune maior în rezervă deblocat, nu face politică, domiciliat în Turda, str. Panait Cerna, nr. 26, căsătorit, fără copii, și Ecaterina, de profesiune învățătoare, de ani 51, văduvă, domiciliată în Galați, nu face politică.

Cu ultimul domiciliu în Aradul Nou, str. Ana Ipătescu, nr. 25.

II. Antecedente

Nu a făcut politică, fiind ofițer activ de carieră.

III. Rezultatele percheziției

Una armă Winchester, 14 cartușe, una grenadă Kissel, un port hartă, 200 g trotil, 5 plicuri cu manifeste și un cod cifrat.

IV. Științe rezultate din declarațiile sale

În declarație ne arată că în primăvara anului 1948 a luat hotărârea de a trece la acțiuni cu forța împotriva regimului actual. În acest scop, s-a decis de a forma și conduce o organizația subversivă înarmată.

Motivul care l-a determinat să treacă la asemenea acțiuni era ura îndreptată contra regimului actual și reformelor lui sociale și politice, adversitate față de Uniunea Sovietică, precum și știrile auzite la posturile de radio străine, Londra, „Vocea Americii” și Ankara, care îl încurajau în acțiunile sale.

Scopul bandei sale era de a trece la atacarea instituțiilor și asasinarea conducătorilor democrați, acte de sabotaj, pentru aruncarea în aer a podurilor, căilor ferate, incendii la fabrici, pentru a produce panică în rândul populației, spre a pregăti o stare de spirit prielnică declanșării unei insurecții armate pentru răsturnarea actualului regim.

În caz de război, plănuia să treacă la atacuri de hărțuire împotriva trupelor române și sovietice. A redactat și trimis prin consulul turc din București o scrisoare către Ambasada Statelor Unite la București, prin care solicita ajutor material și militar pentru organizație. A redactat o proclamație în numele bandei și care a fost multiplicată în mai multe exemplare, a mai redactat un statut și o formulă de jurământ pentru toți membrii bandei. A luat parte la atacul și jefuirea Percepției din Teiuș, pe data de 22 decembrie 1948, de unde a fost jefuită suma de 310.000 lei, care a fost întrebuințată pentru procurarea de armament și muniții bandei.

La acest atac a luat parte împreună cu: Sandu Macavei, Traian Macavei, Sandu Maxim, Pascu Cornel, Iosif din comuna Mogoș și Bolfea Silvestru.

A tras cu arma și [a] aruncat trotil împotriva trupelor Securității pe data de 4 martie 1949, a încurajat și condus banda din munte în acțiunile de tragere în trupe.

Despre Bolfea Silvestru, declară că la domiciliul său din comuna Întregalde a fost găzduit împreună cu frații Macavei și unde s-au pus baze pentru formarea bandei, pe data de 16 decembrie 1948, și din care făcea parte și Bolfea Silvestru.

Despre Angheluță Mihai, declară că acesta i-a tradus o scrisoare în limba franceză pentru Ambasada Americană din București, prin care cerea ajutoare pentru bandă, că făcea parte din organizație și a procurat bandei o mașină de multiplicat.

Despre Nițescu Nicolae, maior deblocat, cu care este cumnat, declară că i-a dat un tabel și instrucțiuni de a culege informații politice și militare pentru bandă și a recruta membrii. I-a fost trimisă suma de 40.000 lei din banii jefuiți de la Percepția de la Teiuș, din care a cumpărat rechizite și a comandat material militar, ca percutoare, amortizoare etc. și o șampilă pentru bandă. Aceste materiale au fost trimise de Nițescu lui Dabija prin Cosma Petru, care era curierul bandei în legătură cu Bucureștiul.

Despre Alexandru Maxim, declară că, împreună cu Iosif din Mogoș, a plecat la Benic pentru a face informații în legătură cu atacarea Percepției din acea comună. Tot despre Alexandru Maxim, declară că a luat parte la atacul și jefuirea Percepției din Teiuș.

V. Științe rezultate din declarațiile altora

Nițescu Nicolae ne declară că la 16 octombrie 1948 a venit la el la domiciliu, în București, Dabija Nicolae, care i-a spus că este hotărât să formeze și să conducă o grupare politică subversivă împotriva regimului actual, cerând lui Nițescu să-i furnizeze informații cu caracter politic și militar, după un tabel cu întrebări și un cod dat de Dabija. Mai declară că Dabija i-a trimis prin Cosma Petru suma de 40.000 lei pentru a procura bandei material ofensiv și rechizite, lucru ce a făcut.

Angheluță Mihai declară că a luat contact cu Dabija Nicolae prin luna iunie 1948 și i-a propus Dabija ca să facă parte dintr-o organizație subversivă. Știe că Dabija a redactat un manifest contra regimului actual, prin care chema persoanele nemulțumite să intre în organizația condusă de el. La cererea lui Dabija, a tradus acestuia o scrisoare în limba franceză către ambasadorul american la București, prin care comunica că are formată o organizație, solicitând ajutor.

Bolfea Silvestru declară că la domiciliul său a avut [loc] consfătuirea dintre Dabija și alții, pentru atacarea și jefuirea Percepției din Teiuș și că Dabija a luat parte la această operațiune, aducând banii jefuiți în locuința sa, unde s-au numărat și au fost 310.000 lei.

Pop Alexandra ne declară că Dabija Nicolae era conducătorul organizației cu sediul la Muntele Mare. Dabija i-a dat instrucțiuni pentru a culege informații despre Securitatea din

Câmpeni, schița orașului și mișcările neobișnuite ale agenților Securității. Știe că Dabija a întocmit „Proclamația Frontului Apărării Naționale” – manifestul organizației. De asemenea, Dabija a luat parte la atacul Percepției din Teiuș, iar banii jefuiți trebuiau să fie întrebunțați pentru organizație. În ziua de 3 martie, Dabija a făcut cunoscut membrilor formula jurământului ce urma să se depună în 4 martie 1949.

La 4 martie a.c., Dabija Nicolae a aruncat trotil și a tras cu arma în trupele Securității, îndemnând și pe ceilalți membri din bandă să tragă în trupe.

VI. Caracterizări personale

Mai puțin inteligent, face impresie de om brutal, fire impulsivă, urăște de moarte regimul democrat și Uniunea Sovietică, nutrește idei naționaliste, rasiale, capabil de acte de teroare, foarte periculos.

VII. Concluzii

În fapt, susnumitul se face vinovat de organizare, conducere la rebeliune înarmată contra ordinii sociale și politice în stat, dând ordin bandei al cărei șef era de a trage în trupele Securității, trăgând el însuși, aruncând grenade și trotil în trupe.

VIII. Propuneri

a) Trimiterea sa în justiție sub stare de arest.

Anchetator
Căpitan de Securitate
Cosma Alexandru

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 11-14.

138

1949 august 7. Raport al S.J.S.P. Turda către D.R.S.P. Cluj
referitor la asasinarea lui Constantin Vodă și Victor Marc

Serviciul Securității Poporului Turda
[Nr.] 1/10.242
7 august 1949

Către
Direcțiunea Regională a Securității Poporului Cluj

Obiect: Raport asupra acțiunii din Muntele Băișorii din ziua de 6 august 1949.

Urmare [a] raportului nostru nr. 10242 din 4 august 1949, în legătură cu acțiunile din Muntele Băișorii, raportăm următoarele:

Având informații sigure că banditul cpt. Diamandi Ionescu și încă cu doi bandiți s-ar afla adăpostiți în casele lui Marc Victor din comuna Muntele Băișorii, care și acesta a devenit fugar de prin luna iulie 1949 și care a luat parte la acțiunea din Muntele Băișorii din ziua de 30

iulie a.c.³³⁷, organele noastre, conduse de căpitan Kovács Mihai, s-au deplasat în Muntele Băișorii în ziua de 6 august a.c., orele 18.

Luând legătura cu informatorul nostru Orzei, care a putut să îl atragă de partea lui pe fugarul Marc Victor, garantându-i că dacă ne dă pe mână pe bandiți el o să scape cu bine. La instrucțiunile date de noi, informatorului nostru Orzei a putut să-l acapareze pe Marc Victor, care la rândul lui ne-a condus până la obiectiv, unde organele noastre s-au instalat pe poziție pe la orele 24.

Înainte de a se instala organele noastre pe poziție, Marc Victor l-a chemat pe căpitanul Kovács ca să recunoască terenul și în special să identifice grajdurile unde se adăposteau bandiții, acesta ducându-l până la cca 30 m de bandiți, însă căpitanul Kovács fiind precaut nu a mai înaintat spre grajd, deoarece bandiții erau afară și nu cumva să pună mâna pe dânsul, intenția lui Marc Victor fiind de a-l preda bandiților, însă nereușind să-l predea bandiților Marc Victor și-a schimbat tactica, prin aceea că el dorește să scape de acei bandiți, unde până la urmă a condus organele noastre și a fost înconjurat dispozitivul, el stând tot timpul pe poziție lângă un organ de-al nostru care-l avea în primire, fiind și el înarmat cu armă Z.B., armă care o avea de la bandiții de mai sus.

Pe la orele 1 noaptea, bandiții au ieșit din grajd cu tot echipamentul, înaintând spre grupa ce se afla în fața grajdului deasupra obiectivului la cca 30 m, în care timp grupa a deschis foc asupra bandiților, aceștia s-a observat să au fugit înspre comună pe pantă, unde au fost primiți cu focuri de arme de către o altă grupă care era postată acolo, după care s-a observat că după un timp de cca una oră au intrat în grajd, neputându-se deosebi numărul indivizilor în cauza întinericului.

La deschiderea focului de către organele noastre bandiții au răspuns cu focuri de pistoale automate, care a durat până la orele 3 dimineața.

În zorii zilei, grupa ce se afla deasupra obiectivului a înaintat până la obiectiv, ocupând fiecare poziție în jurul obiectivului la o distanță de cca 5-6 m, de unde două organe de ale noastre l-au introdus pe Marc Victor în grajd pentru a controla dacă nu cumva bandiții se află acolo, în acel moment un organ de al nostru ce se afla în grajd l-a silit pe Marc Victor ca să urce în podul grajdului. În momentul în care acesta urca pe scară în pod, unul dintre bandiți a tras un foc de armă asupra lui Marc Victor, care a fugit imediat afară din grajd împreună cu organul nostru, după care bandiții imediat au tras o rafală de intimidare în direcția unde credeau că grupa noastră ar fi adăpostită.

După aceasta a început schimbul de focuri din partea organelor noastre, cu care ocazie trăgându-se și cu cartușe trasoare și grajdul fiind acoperit cu paie și construit numai din lemn de brad și foarte uscat a luat foc. În timpul arderii s-au auzit mereu pocnituri de explozii de la cartușele bandiților și o explozie de grenadă.

În timpul incendiului nu a fost văzut nici unul să iasă din grajd și nici de la prima rafală trasă de bandiți din zorii zilei.

Din cauză că grajdul era o construcție mare și veche și a puterii focului, nu s-a putut intra pentru constatarea rezultatului, continuând să ardă, din care motiv s-au pus echipe de

³³⁷ La 30 iulie 1949, membrii grupului condus de Diamandi Ionescu, după ce anterior reușiseră să scape dintr-o încercuire a Militei, pierzând însă cea mai mare parte a echipamentului lor, au atacat cabana turistică de la Muntele Băișorii, de unde au luat încălțăminte și îmbrăcăminte (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 711, vol. 1. f. 4).

milițieni pentru pază, iar în zorii zilei de 8 august 1949 urmează să meargă o echipă de recunoaștere pentru a constata rezultatul și a găsi eventual armament, de care vom raporta de urmare.

În timpul acțiunii au fost împușcați Marc Victor, care făcea parte din susnumita bandă, era găzduitorul acelei bande, precum și pe Vodă Costică, originar din Bistra, care a fost identificat ca făcând parte din bandă și împușcat noaptea în timpul acțiunii și găsit în zorii zilei în apropiere de grajd. În momentul când Marc Victor a fost în grajd pentru a se urca în podul grajdului, după ce a fugit în jos să fugă afară, a fost trasă o rafală de către bandiți după el și înspre organele noastre, iar el nefiind adăpostit a fost atins mortal³³⁸.

Căpitan de Securitate
Kovács Mihai

Sublocotenent de Securitate
Popa Vasile

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 711, vol. 11, f. 137-138.

139

[1949 august]. Raport al D.R.S.P. Sibiu referitor la rezultatul anchetării lotului Dabija, cu rezoluția lui Gheorghe Pintilie asupra pedepselor la care să fie condamnate persoanele trimise în justiție

Direcțiunea Regională [*de Securitate*] Sibiu

Lotul Dabija Nicolae

1. Dabija Nicolae

Maior în rezervă, șeful bandeii de la Muntele Mare, conducând și dirijând întreaga activitate a bandeii. Împreună cu Angheluță Mihai a redactat, multiplicat și răspândit un manifest cu caracter antidemocratic și terorist.

Cu ajutorul consulului turc a stabilit legătura cu Ambasada Americană în vederea obținerii de ajutoare în acțiunea ce a întreprins.

A organizat, condus și executat un atac asupra Percepției din Teiuș, de unde a jefuit suma de 310.000 lei. Cu acest prilej a fost rănit grav percepătorul.

³³⁸ În realitate, Constantin Vodă și Victor Marc au fost executați de organele Securității, fapt recunoscut chiar de maiorul Kovács în anul 1950: „Primind aprobarea să fac o acțiune noaptea în com. Muntele Băișorii pentru a-l prinde sau depista pe banditul Marc Victor, care teroriza populația comunelor din jur, înainte de a merge în acțiune am primit ordin că după acțiune să-l duc acolo unde a fost acțiunea și pe teroristul Vodă Costică, poreclit «Regele Munților», originar din Bistra, pe care-l prinsesem acum vreo trei săptămâni și să raportez în scris că a fost împușcat în acțiune. În acea noapte, banditul Marc Victor a fost atras în cursă, împușcat, după ce a tras și el, dar nu a nimerit, iar dimineață a fost adus la fața locului banditul din Bistra, Vodă Costică, împușcat și am raportat că a murit în acțiune, deci raportul a fost denaturat, conform ordinului primit din partea tov. colonel Patriciu” (Gheorghe Iancu, Virgiliu Țărău, *Un episod din implicarea Securității în colectivizarea agriculturii românești*, în „Anuarul Institutului de Istorie Cluj”, XXXVII, 1998, p. 285).

A organizat și condus o acțiune de rezistență împotriva trupelor de Securitate, la 4 martie 1949, personal a tras cu arma și a aruncat cu trotil în ostași.

A redactat un Statut al organizației și un formular de jurământ ce se lua membrilor bandei la încadrare.

A organizat militărește banda, instruind-o prin exerciții de tragere în diferite poziții și cu armament diferit.

2. Onea Titus

S-a încadrat în organizație la 28 februarie 1949. La 3 martie 1949 primește 1 armă Z.B. și 50 cartușe. La parte în ziua de 4 martie 1949 la acțiunea de rezistență a bandei, trăgând în trupele de Securitate.

În cadrul organizației avea misiunea specială de a înlesni fuziunea grupului Dabija cu grupul Popa Ștefan.

A participat la ședințele ținute de Dabija. Era omul de încredere al lui Dabija și frații Macavei.

3. Rațiu Augustin

Născut la 6 ianuarie 1923, părinții săi posedă 15 jugăre pământ. S-a încadrat în bandă în mai 1948. Se refugiază în munți în februarie 1949, cu ajutorul fratelui său și al lui Mărgineanu Petru, de la care primește 50 cartușe de pistol pentru a le duce în munți. La Întregalde face legătura cu Macavei Traian, Onea Titus și Pascu Cornel. De la acesta primește o armă.

Ajuns în munți i se repartizează arma și cele 50 cartușe

La atacul din ziua de 4 martie 1949 a tras toate cele 50 cartușe, prin fereastra cabanei, în trupele de Securitate.

4. Scridon Ioan

Născut la 22 februarie 1922, fost plutonier de jandarmi, fost membru P.C.R., posedă 3 jugăre pământ.

În septembrie 1948 a primit propunerea de a se încadra în bandă, luând parte la ședințele ținute de Pascu Cornel și Maxim Alexandru.

În noiembrie 1948, împreună cu Pascu Cornel, vizitează șefii de organizații din com. Galda de Jos, Oiejdea, Coșlariu și altele, dându-le instrucțiuni asupra activității ce trebuie să desfășoare.

La 9 ianuarie 1949 se stabilește la Muntele Mare. În drum este găzduit de Bolfea Silvestru. Pe munte este însărcinat de Dabija cu funcția de comandant de grupă, cu misiunea de a verifica armamentul bandei.

De la Pop Alexandra a primit planul com. Cămpeni, care urma să fie atacată de bandă.

Avea, de asemenea, misiunea de a recruta gazde, lucru pe care l-a și executat în com. Benic, Întregalde și Mesentea.

La atacul din ziua de 4 martie 1949 a tras cu pistolul în trupele de Securitate.

5. Mihălțan Traian

Născut la 13 iunie 1914, de profesie lăcătuș, fost membru P.N.Ț. de la 23 august 1944 până în februarie 1949, când s-a încadrat în banda lui Dabija.

La locuința sa din Teiuș a constituit un depozit de cereale pentru bandă, care ulterior a fost transportat pe munte cu ajutorul lui Pascu Petre.

Având misiunea de a procura armament, a stabilit legătura cu sergentul Popa Ioan din Teiuș.

La 4 martie 1949 a tras în trupele de Securitate.

6. Bolfea Silvestru

Născut la 15 septembrie 1899, posedă 4 jugăre pământ, fost membru P.M.R.

Încă din vara 1948 a stabilit legătura cu membrii bandei Dabija, pe care îi găzduia și le da alimente. A recrutat membri pentru bandă. În decembrie 1948, pune la cale și pregătește împreună cu frații Macavei și Pascu Cornel atacul de la Percepția Teiuș. A recunoscut terenul și poziția Percepției, iar după atac a primit suma de 15.000 lei.

Era utilizat și de călăuză a membrilor bandei. În februarie 1949 conduce pe Mihălțan Traian la Cristea Vasile, unde au fost luați în primire de Macavei și duși la Muntele Mare. În aceeași lună conduce pe Mihălțan cu încă 4 persoane în Valea Tibrului, unde erau așteptați de Macavei.

În locuința sa își dau întâlnire Pascu Cornel, Sandu Maxim, frații Macavei, iar în martie 1949, Dabija întrunește în locuința lui Bolfea Silvestru 16 persoane, membri ai bandei.

7. Nițescu Nicolae

Maior în rezervă, născut la 30 ianuarie 1908, fost membru P.N.P.

Se încadrează în bandă în toamna 1948 oferindu-se să furnizeze lui Dabija informații cu caracter politic și militar, servindu-se de un cod cifrat dat de Dabija.

A procurat bandei un multiplicator, hârtie și 40 percutoare, pe care le-a trimis lui Dabija prin Angheluță.

A confecționat pentru bandă o șampilă pentru organizație.

Ținea legătura (din București) cu Dabija prin Cosma.

8. Angheluță Mihai

Născut la 4 octombrie 1920, fost membru al grupării „Gândul Nostru”, contopită după 23 August 1944 cu Partid Socialist Țărănist și apoi cu Frontul Plugarilor. Fost șeful tineretului Frontului Plugarilor. Fost șef de cabinet la Președinția Consiliului de Miniștri de la noiembrie 1944 până la 1 iunie 1945.

În iunie 1948 se încadrează în banda lui Dabija. A ajutat pe Dabija la corectarea și stilizarea manifestului difuzat. A răspândit în București manifestul.

A tradus în limba franceză scrisoarea lui Dabija adresată Ambasadei Americane, prin care se cerea sprijin material și militar.

A ajutat pe Nițescu să procure și să trimită lui Dabija o mașină de multiplicat și 40 percutoare.

A dat lui Nițescu, pentru Dabija, 4 hărți cu regiunile: Cluj, Turda și Valea Oltului.

A ajutat pe Dabija la redactarea unei scrisori adresate consulului turc la București.

9. Pop Alexandra

Fără profesie, absolventă a 6 clase liceu, născută la 4 februarie 1927, părinții săi posedă 5 ha pământ.

În februarie 1949, prin Ihuț Traian, face legătura cu Dabija și frații Macavei.

Este utilizată de Dabija ca agentă informatoare. Informează pe Dabija de ceea ce se petrece la Securitatea din Câmpeni, furnizează adresele ofițerilor de Securitate Coldea și Nicoară. Procură o schiță a orașului Câmpeni, cu indicarea poziției localului Securității și a poziției depozitului de muniții.

A procurat alimente pentru bandă.

A ajutat pe Dabija la redactarea manifestului, a întocmit tabele cu evidența membrilor și a armamentului. A făcut de santinelă la cabană.

În ziua de 4 martie 1949, a dat ajutor răniților organizației, îmbărbătând pe cei care luptau. Fostă legionară.

10. **Oprița Gheorghe**

Țăran mijlocăș, născut la 27 februarie 1927. Posedă 6 jugăre pământ.

Se încadrează în bandă în februarie 1949, luând contact cu Cigmăianu Ioan, Olteanu Emil și Oargă Ioan. La 28 februarie 1949 pleacă la Muntele Mare, trecând prin com. Întregalde, Mogoș și Lupșa, unde s-au întâlnit cu Pascu Cornel, Macavei Traian și alți membri ai organizației.

În drum spre Muntele Mare întâlnește un țăran pe care îl ia la bătaie.

Este încadrat în grupa lui Scridon Ioan și primește de la Pascu Cornel un pistol automat.

La 4 martie 1949 a tras în trupele de Securitate.

11. **Buțuțui Viorica**

Țărăncă săracă din com. Întregalde, născută la 20 aprilie 1919.

Se încadrează în bandă în luna decembrie 1948. La locuința lui Bolfea Silvestru a luat contact cu Pascu Cornel, frații Macavei și alți membri ai bandei. La 2 martie 1949 pleacă la Muntele Mare împreună cu Scridon și alții. Pe munte i s-a dat misiunea de a pregăti alimentele pentru membrii bandei. Era concubina lui Pascu Cornel

12. **Oargă Ioan**

Student, născut la 9 martie 1926, a fost încadrat în bandă în luna februarie 1949, prin Moldovan Simion. Împreună cu Cigmăianu Ioan, Oprița Gh. și Moldovan Simion, au plecat la Întregalde, la Bolfea Silvestru, unde au luat legătura cu Pascu Cornel. De la Pascu Cornel primește misiunea de a procura armament, în care scop i se dă și un avans de 2.000 lei.

Recrutează pe Purcariu Ioan, Purcariu Ovidiu și Turcu Ioan, pe care îi prezintă lui Pascu Cornel.

13. **Măgureanu Dumitru**

Născut la 1 martie 1930, tatăl sau [este] maistru militar. Elev la Școala tehnică de administrație. A primit propunerea lui Nicoară Titus de a se încadra în bandă. Este prezentat de Nicoară lui Oargă, care organizează pe cei noi recrutați. A recrutat la rândul său două elemente. A luat legătura cu plutonierul Țălnaru de la Batalionul Pontonieri Râuri pentru a procura armament. Nu a fost pe munte.

14. **Bucea Nicolae**

Preot, născut la 25 noiembrie 1910, posedă 4 ha pământ. Prin sora sa, Bucea Rafila, a stabilit legătura cu Dabija, Macavei Alexandru și Ihuț Traian. Dabija i-a propus să-i facă legătura cu avocatul Nelu Chirtop și alți membri ai bandei, dar nu a primit. De asemenea a primit o scrisoare de la Dabija pentru Pop Alexandra, dar nu a predat-o acesteia, ci a rupt-o.

Fiind întrebat de Pop Alexandra asupra depozitului de la Câmpeni, i-a spus că este bine păzit, că ofițerii sunt E.C.P.-iști și că depozitul are și câini de pază.

15. **Bucea Constanța**

Soția preotului Bucea Nicolae, născută la 16 februarie 1906. A cunoscut activitatea bandei Dabija, de la Pop Alexandra, care a vizitat-o acasă în luna februarie 1949.

Știa că soțul ei are legături cu banda și avea misiunea de la acesta să-i facă legătura cu persoane fugare, camuflăte în regiunea „De pe ape”.

16. **Balea Gheorghe**

Fiu de chiaburi, născut la 12 noiembrie 1902, posedă 11 ha pământ. Fost simpatizant P.N.T. și apoi membru în Frontul Plugarilor.

A întreprins acțiuni în favoarea bandei lui Dabija. A procurat alimente în valoare de 2.000 lei. A cumpărat un vițel pe care l-a transportat la Muntele Mare. A dat alimente bandei din avutul său, fără plată. Ulterior a procurat alimente în valoare de 25.000 lei.

17. **Căbulea Petru**

Țăran sărac, născut la 6 decembrie 1921.

În luna decembrie 1948 a fost trimis de cumnatul său Boia Ioan să ducă țigări la o casă a lor din Măgura, unde erau adăpostiți 6 indivizi pe care nu-i cunoștea. De la aceștia a primit un bilet pe care l-a dus lui Răgușitu Petre, iar pe acesta l-a condus apoi la indivizii menționați. Și-a luat angajamentul să le ducă alimente, dar nu a mai dus, fiind arestat între timp.

18. **Bara Gheorghe**

Țăran mijlociu, născut în anul 1900.

În luna decembrie au venit la el 6 indivizi, dintre care cunoștea pe Macavei Traian. A observat că toți sunt înarmați. A dat mâncare la unul din ei. l-a găzduit o zi.

19. **Boia Ioan**

Țăran sărac, născut la 18 martie 1910.

În luna decembrie 1948 a fost trimis de Urs Teodor la Boca Gheorghe în com. Cărpiniș, unde a întâlnit pe Macavei Alexandru însoțit de încă 5 indivizi. l-a condus la șura socrului său. Aici a primit 7.000 lei pentru a le procura alimente, ceea ce a și făcut. Alimentele le-a predat bandei prin Căbulea Petru.

20. **Cătălina Alexandru**

Țăran mijlociu, născut la 17 noiembrie 1897.

Pe la sfârșitul lunii decembrie 1948 au venit la el doi indivizi care l-au întrebat dacă cunoaște pe Ihuț Traian și Vodă Costică. Le-a arătat unde locuiesc aceștia, apoi le-a vândut un kg miere contra a 200 lei. La plecare, cei doi indivizi i-au arătat un pistol cu care spuneau că au omorât un plutonier de jandarmi.

În luna iulie 1948 a venit la el un necunoscut cerându-i să-l găzduiască. Nu l-a găzduit întrucât avea nevasta și copiii bolnavi.

21. **Carra Ioan**

Funcționar (în București), născut la 26 februarie 1909. Locotenent-colonel aviator în rezervă.

În toamna 1948 a fost chemat de Angheluță care i-a spus că se vor face arestări în rândurile militarilor deblocați. Cu acest prilej i-a spus că în munți există o organizație care este un bun refugiu pentru cei vizați. A avut cu Angheluță trei întâlniri.

22. **Ihuț Avram**

Țăran sărac, născut la 15 martie 1919.

Fiind condamnat la 3 luni închisoare pentru că a contaminat de boli venerice o femeie, a fugit în munți împreună cu Ihuț Traian, vărul său. În munte a dat concursul la construirea cabanei, cum și la procurarea și transportarea alimentelor. Știa când s-a proiectat și atacat Percepția Teiuș. Știa că banda plănuia să dea un atac similar la Mina Brad.

23. Moldovan Simion

Absolvent a 8 clase de liceu, născut la 15 septembrie 1929, tatăl său muncitor C.F.R.

În decembrie 1948, înapoiindu-se acasă de la Petroșani, a aflat de la mama sa că a fost căutat de Securitate. Știind că este urmărit că a luat parte la o ședință a bandei. Plecat la Blaj, se întâlnește cu Câmpeanu Traian și Breazu Iuliu care i-au spus că și ei sunt urmăriți și au hotărât să plece în munți.

A fost de acord cu plecarea și au plecat cu toții însoțiți de Mihăițan Traian. Au găzduit la Bolfea Silvestru, de unde conduși de Scridon Ioan s-au dus în munte.

Pe drum au întâlnit un țăran care i-a întrebat unde merg și atunci Oprîța Gheorghe, care de asemenea îi însoțea, a luat pe țăran la bătaie.

A doua zi Dabija i-a pus la curent cu organizația, le-a citit manifestul și le-a repartizat muniții. În ziua de 4 martie nu a tras în trupele de Securitate întrucât nu avea armă.

La cabană a făcut de santinelă cu arma lui Cigmăianu Ioan.

24. Ceaușu Titus

Locotenent-colonel în rezervă, profesor, născut la 2 octombrie 1910, domiciliat în București.

Comentând situația internațională, cu Carra Ioan, Angheluță Mihai și Nițescu Nicolae, a aflat că în munți există o organizație. Cu aceeași a discutat despre formarea unui partid politic al cărui șef să fie Angheluță și la care urma să adere și el.

25. Țălnaru Iosif

Plutonier activ la Batalionul 1 Pionieri Munte, născut la 10 noiembrie 1919.

În luna ianuarie 1949 a aflat de existența organizației de la Măgureanu Dumitru care i-a cerut grenade pentru banda din munți.

Prin Măgureanu a cunoscut pe Oargă Ioan care i-a cerut de asemenea să le procure armament. Oargă i-a spus că îi va da un camion și opt oameni să transporte armamentul. Susține că era beat atunci când vorbea cu Oargă și în plus era curios să vadă ce va mai spune Oargă.

[Rezoluție:]

Să fie trimiși în justiție și sunt de acord cu propunerile făcute de colectivul direcției, adică cei care sunt subliniați cu verde (7) propuși pentru pedeapsa capitală³³⁹ și 18 (optsprezece) subliniați cu creion vișiniu la diferite pedepse³⁴⁰.

13 august 1949.

³³⁹ Este vorba despre Nicolae Dabija, Titus Onea, Augustin Rațiu, Ioan Scridon, Traian Mihăițan, Silvestru Bolfea și Gheorghe Oprîța, toți fiind ulterior condamnați la moarte de către Tribunalul Militar Sibiu.

³⁴⁰ Pedepsele înscrise în dreptul numelor acestor persoane sunt următoarele: Nicolae Nițescu, Mihai Angheluță, Alexandra Pop și Simion Moldovan – muncă silnică pe viață, Viorica Buțuțui – 15 ani, Ioan Oargă – 25 de ani, Dumitru Măgureanu – 20 de ani, Nicolae Bucea – 10 ani, Constanța Bucea – 5 ani, Gheorghe Balea – 25 de ani, Petru Căbulea – 15 ani, Gheorghe Bara – 5 ani, Ioan Boia – 15 ani, Alexandru Cătălina – 5 ani, Ioan Carra – 10 ani, Avram Ihuț – 25 ani, Titus Ceaușu – 7 ani și Iosif Țălnaru – 8 ani. Marea majoritate a acestor „propuneri” de pedepse au fost acordate întocmai de către completul de judecată (Tribunalul Militar Sibiu), ceea ce demonstrează faptul că deciziile privind condamnările se luau de către Securitate, instanța având doar rolul de a da aparența legalității.

Gheorghe Pintilie

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 1, f. 7-13.

140

1949 august 15. Proces-verbal întocmit de D.R.S.P. Sibiu privind
încheierea cercetărilor asupra lotului Ionel Robu

Proces-verbal

Încheiat astăzi, cincisprezece august, anul una mie nouă sute patruzeci și nouă.

Noi, Cosma Alexandru, căpitan din Direcțiunea Regională de Securitate Sibiu.

Încheind cercetările privitoare pe numiții: Robu Ionel, Ionescu Radu, Picoș Florian, Lazăr Nicodim și ceilalți mai jos menționați, care au inițiat și organizat, colaborat și participat la constituirea unei organizații subversive cu caracter terorist, politică și paramilitară, au coordonat și condus activitatea organizației. Au intrat în legătură cu elemente antidemocratice fugite fraudulos după graniță, de a solicita sprijinul acestora în vederea organizării.

Au inițiat acte teroriste și atentate împotriva conducătorilor politici și [a] instituțiilor de stat și militare, pentru însușirea de armament necesar organizației.

Aveau în program de a organiza atentate de cale ferată, aruncarea podurilor în aer, distrugerea șoselelor și alte asemănătoare acte de sabotaj.

În eventualitatea izbucnirii unui nou război între anglo-americi și U.R.S.S., au stabilit atacuri de hărțuială în spatele trupelor române și sovietice, precum și ocuparea punctelor strategice, urmărindu-se prin aceasta aservirea teritoriului Republicii Populare Române forțelor imperialiste, dușmănoase democrației și actualei ordinii în stat.

Astăzi, data de mai sus, încheind cercetările, am stabilit următoarele:

1. **Robu Ionel**, de ani 27, de profesiune student, născut în anul 1922, luna martie, ziua 22, în orașul Timișoara, cu ultimul domiciliu în București, str. Splaiul Unirii, nr. 191.

- A inițiat și organizat, din elementele fost național-țărăniște, [o] organizație subversivă, cu scopul de a întreprinde acțiuni de răsturnare în mod violent a ordinii sociale existente în stat.

Diferite acte de sabotaj, ca: aruncarea în aer a podurilor de cale ferată, distrugerea șoselelor, atacarea instituțiilor publice și militare, asasinarea conducătorilor politici democrați, precum și declanșarea unei insurecții armate în scopul răsturnării actualului regim.

- În vederea celor de mai sus, în luna februarie 1948, a început să ia legătura cu fostele elemente ale Tineretului Universitar Național Țărănist, ca în luna aprilie a aceluiași an să treacă la regruparea lor în organizația naționalist țărănistă inițiată de el.

- Prin acuzatul Ionescu Radu, a intrat în legătură cu un cetățean american, prin care a trimis o scrisoare elementelor reacționare antidemocratice, fugite fraudulos în America, prin care cerea sprijinul acestora în vederea organizării.

- Dădea dispoziții precise celor de mai încredere elemente recrutate de el, Radu Ionescu și alții, pentru organizare subversivă în județul Alba, precum și în vederea procurării de armament, necesar organizației pentru ducerea la îndeplinire a planurilor teroriste.

- S-a deplasat personal, în luna octombrie 1948, în județul Alba, unde, împreună cu Radu Ionescu, a luat legătură directă cu capii organizației, ca: Picoș Florian, Mihai Florinc, Lazăr Nicodim și alții, dându-le dispoziții direct de modul organizării, precum [și de] scopurile imediate și de viitor ale organizației.

- A ținut în permanență legătura cu organizația, prin acuzatul Radu Ionescu, tot prin acesta dădea și instrucțiunile.

2. **Ionescu Radu**, de ani 19, de profesie student, născut în anul 1930, luna ianuarie, ziua 2, în București, cu ultimul domiciliu în București, str. Viitorului, nr. 44.

- A intrat în organizația subversivă teroristă condusă de acuzatul Robu Ionel, la propunerea acestuia.

- A primit misiunea de a recruta noi membri, misiune pe care a dus-o la bun sfârșit, recrutând elemente din rândurile tineretului universitar din București.

- S-a deplasat de mai multe ori în județul Alba, având misiune specială de la acuzatul Robu Ionel de a intra în legătură cu preotul Suci Nicolae.

- A ținut ședințe cu elementele de încredere din organizație.

- A dat instrucțiuni în vederea recrutării de noi membrii, precum și în vederea procurării de armament, plătirii de cotizații și colectarea de alimente pentru întreținerea organizației.

- Ține legătura între șeful organizației, acuzatul Robu Ionel, și restul conducătorilor din județul Alba.

- A avut cunoștință de planurile imediate și de viitor ale organizației.

3. **Picoș Florian**, de ani 50, de profesie agricultor, născut în anul 1899, luna octombrie, ziua 15, în comuna Galda de Jos, [cu] ultimul domiciliu în comuna Galda de Jos, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă teroristă în toamna anului 1948.

- A luat cunoștință despre planurile organizației, cu care a fost în totul de acord.

- A colectat alimente pentru susținerea organizației.

- A recrutat elemente, pe care îi încadrează în organizație.

- A ținut ședințe cu elementele recrutate de el, cărora le-a dat instrucțiuni în vederea înarmării.

- A luat parte la ședința ținută de Radu Ionescu cu scopul de a unifica organizația lor cu o bandă teroristă legionară.

- A amenințat cu moartea pe membrii organizației care [o] vor divulga autorităților legale.

4. **Lazăr Nicodim**, de ani 31, de profesie căpitan pensionat, născut în anul 1918, luna august, ziua 1, în comuna Mușca, jud. Turda, cu ultimul domiciliu în comuna Galda de Jos [de Sus – n.n.], jud. Alba.

- A intrat în organizația subversiv-teroristă în toamna anului 1948.

- A luat parte la ședințele organizației, cunoscând planurile acesteia, cu care cade de acord.

- A primit misiunea din partea organizației de a recruta membri și procura armament. A posedat un pistol calibru 9 mm scurt.

- A intrat în legătură cu șeful organizației, acuzatul Robu Ionel, de la care a luat cunoștință în amănunțime despre planurile imediate și de viitor ale acesteia.

5. **Vandor Victor**, de ani 39, de profesie agricultor, născut în anul 1910, luna august, ziua 29, în comuna Întregalde, cu ultimul domiciliu în comuna Întregalde, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă teroristă condusă de acuzatul Robu Ionel în vara anului 1948.

- A făcut legătura între membrii organizației și conducătorii bandei teroriste condusă de Dabija Nicolae.

- A luat contact cu banditul Macavei Traian, de la care a aflat despre banda teroristă din Muntele Mare, precum și scopurile acesteia.

- Pentru aprovizionarea bandei teroriste din Muntele Mare, a mers la Arad, împreună cu bandiții frații Macavei, de unde a adus diferite materiale necesare scopurilor teroriste.

- S-a [dus] în Muntele Mare, unde a luat contact direct cu banda condusă de Dabija Nicolae.

- În ziua de 4 martie 1949, când banda a fost împresurată la Muntele Mare de către trupe, se afla în cabană.

6. **Florinc Mihai**, de ani 44, de profesie agricultor, născut în anul 1905, luna septembrie, ziua 17, în comuna Întregalde, județul Alba, cu ultimul domiciliu în comuna Întregalde, jud. Alba.

- În luna septembrie 1948 a intrat în organizația subversivă teroristă.

- A făcut legătura între diferiți membri ai organizației, conform misiunii ce [o] primise.

- A luat parte la ședința ținută de șeful organizației, acuzatul Robu Ionel, și Radu Ionescu la domiciliul său, unde a luat cunoștință despre planurile teroriste imediate și de viitor ale organizației.

- A cartiruit și întreținut cu alimente pe acuzatul Robu Ionel, care se găsea în comuna Întregalde pentru a da instrucțiuni în vederea actelor teroriste ale organizației.

- A avut cunoștință despre banda teroristă din munți, din partea căreia a primit diferite misiuni prin banditul Macavei Traian.

- A cunoscut membrii bandei din Muntele Mare, precum și faptul că aceștia erau înarmați.

7. **Drăgan Liviu**, de ani 21, de profesie agricultor, născut în anul 1928, luna septembrie, ziua 21, în comuna Galda de Jos, cu ultimul domiciliu în comuna Galda de Jos, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversiv-teroristă în toamna anului 1948, în urma propunerilor făcute de acuzatul Picoș Florian.

- A luat parte la ședința ținută în casa acuzatului Picoș Florian, unde a luat cunoștință despre planurile teroriste ale organizației, cu care a fost în totul de acord.

- A contribuit cu bani și alimente pentru întreținerea organizației.

- Din partea organizației, a primit un pistol pentru a acționa după planurile teroriste, atunci când primea ordin.

8. **Drăgan Emil**, de ani 29, de profesie student, născut în comuna Benic, jud. Alba, în anul 1920, luna noiembrie, ziua 10, cu domiciliul în comuna Galda de Jos, jud. Alba.

- A luat contact cu membrii organizației subversive în toamna anului 1948.

- A cunoscut scopurile organizației, precum și membrii de conducere, prin numitul Alexandru Maxim.

- A întreținut legături cu diferiți membri ai organizației.

- A ascuns la domiciliul său un pistol mitralieră pentru scopuri teroriste.

9. **Fuga Dumitru**, de ani 24, de profesie învățător, născut în comuna Benic, județul Alba, în anul 1925, luna martie, ziua 15, cu domiciliul în comuna Întregalde, județul Alba.

- A intrat în organizația subversivă în vara anului 1948, cunoscând planurile organizației, cu care a fost cu totul de acord.

- A luat contact cu banditul Alexandru Maxim, de unde a cunoscut mai în amănunțime planurile organizației.

- A luat parte la ședințele ce s-au ținut, unde s-au hotărât planurile teroriste de viitor ale organizației.

- A tăinuit organizația, legăturile membrilor, precum și scopurile acesteia, fiind un aprig dușman al regimului de democrație populară din țara noastră.

10. **Gliga Traian**, de ani 26, de profesie agricultor, născut în comuna Galda de Jos, județul Alba, în anul 1923, luna august, ziua 23, cu domiciliul în comuna Galda de Jos, județul Alba.

- A intrat în organizația subversivă în toamna anului 1948, în urma propunerilor făcute de acuzatul Picoș Florian.

- A luat parte la ședința unde s-au discutat planurile teroriste imediate și de viitor ale organizației, cu care a fost în totul de acord.

- A întreținut legături cu membrii organizației.

- A contribuit cu alimente la întreținerea organizației.

11. **Giurgiu Chirion**, de ani 34, de profesie agricultor, născut în comuna Galda de Jos, județul Alba, în anul 1915, luna octombrie, ziua 25, cu domiciliul în comuna Galda de Jos, jud. Alba.

- S-a înscris în organizația subversiv-teroristă în toamna anului 1948, la propunerea făcută de numitul Dalea Emil.

- A luat cunoștință despre planurile imediate și de viitor ale organizației de la acuzatul Picoș Florian.

- A întreținut legături cu diferiți membri ai organizației.

- A avut cunoștință despre atacul dat de bandiții organizației subversive contra organelor legale.

- A păstrat la locuința sa o armă și muniții pentru scopuri teroriste.

12. **Șonea Iulian**, de ani 30, de profesie agricultor, născut în comuna Galda de Jos, județul Alba, în anul 1919, luna august, ziua 11, cu domiciliul în comuna Galda de Jos, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă teroristă la propunerea făcută de către numitul Dalea Emil.

- A luat parte la ședințele ținute în cadrul organizației de către acuzatul Picoș Florian, unde s-au discutat planuri teroriste ale organizației, cu care a fost de acord.

- A contribuit la întreținerea organizației cu alimente.

- A ascuns la domiciliul său o armă și muniții, cu scopul de a ataca autoritățile legale atunci când se va desfășura insurecția armată.

- A ținut legătura cu membrii organizației.

- A dat banditului Dalea Emil una grenadă, cu scopul de a o întrebuiți aceasta la atacarea organelor legale.

13. **Șelmereanu Pompiliu**, de ani 25, de profesie student, născut în orașul Deva, jud. Hunedoara, în anul 1924, luna februarie, ziua 17, cu domiciliul în comuna Șibot, județul Hunedoara.

- A intrat în organizația subversivă teroristă în urma propunerilor făcute de către acuzatul Ionescu Radu.

- A luat cunoștință de la acesta despre scopurile organizației, cu care a fost de acord, nutrind aceleași idei.

- A întreținut strânse legături cu acuzatul Radu Ionescu, de la care primea instrucțiunile.

- A recrutat membri pentru organizație, instruindu-i o dată în scopurile teroriste ce le urmărea organizația.

- A avut misiunea de a organiza în orașul Cluj pe toți foștii membri naționali țărăniști.

- A primit din partea acuzatului Radu Ionescu misiunea de a furniza informații precise despre Uzinele Cugir.

- A ajutat cu bani membrii organizației pentru procurarea armamentului necesar.

Drept pentru care am încheiat prezentul proces-verbal spre cele legale.

Căpitan de securitate
Cosma Alexandru

A.M.J., D.I.M., fond Penal, dosar nr. 232, vol. 1, f. 2-7.

141

1949 august 15. Declarație dată în anchetă la D.R.S.P. Sibiu de Nicolae Dabija referitoare la toate persoanele cu care a colaborat în cadrul organizației de rezistență

Dată în fața noastră azi 15 august 1949
și vizată de noi spre neschimbare.
Căpitan de Securitate **Cosma Alexandru**

Declarație

Subsemnatul Dabija Nicolae, cu ultimul domiciliu în Aradul Nou, str. Ana Ipătescu, nr. 25, declar următoarele:

În urma unei consfătuiri avute în Arad, în casa maiorului [in] rezervă Oprean Ioan, cu frații Sandu și Traian Macavei, ne-am hotărât ca la 15 decembrie 1948 să plecăm în Munții Apuseni pentru a organiza o organizație subversivă.

În noaptea de 15/16 decembrie 1948 am ajuns în comuna Întregalde, unde am fost conduși de Pascu Cornel la sălașul lui Bolfea Silvestru.

În ziua de 19 decembrie 1948 am pus bazele organizației, după ce în prealabil m-am consfătuțit cu frații Macavei, Pascu Cornel, Sandu Maxim, Iosif Clamba și șefii de organizații subversive din comunele din regiunea Întregalde. Toți aceștia fuseseră recrutați din vara anului 1948 de către frații Macavei, Pascu Cornel și Sandu Maxim.

Odată organizația întemeiată, s-a trecut la dotarea ei cu armament, în care scop au fost trimiși pentru a-l aduce frații Macavei, Pascu Cornel și Sandu Maxim, ca unii ce aveau cunoștință că se găsea la diverși locuitori din regiunea Întregalde. Frații Macavei au adus două pistoale automate (unul rus și altul german) și una pușcă maghiară de la Vandor Sabin, din comuna Întregalde. Pascu Cornel a adus o pușcă și un pistol automat german, iar Sandu Maxim un pistol Parabellum și una pușcă germană, despre aceștia doi din urmă nu-mi amintesc de la cine le-au procurat.

La data de 20 decembrie 1948, asupra organizației se găseau: una pușcă Winchester, adusă de mine de la Arad, pe care o aveam din timpul războiului, de pe front, două pistoale Parabellum, aduse de frații Macavei de la Arad, și armamentul colectat, care se compunea, după câte îmi amintesc, din 1 pistol automat Parabellum, 3 puști și pistoale automate. Ca muniții, 50 cartușe pentru fiecare pușcă și câte un încărcător pentru pistoale automate. După plecarea noastră spre Muntele Mare și până la data de 4 martie 1949, când am fost desființați, acest armament s-a sporit astfel:

Pe măsură ce frații Macavei, Pascu Cornel și Scridon Ioan au fost trimiși să ia contact cu șefii organizațiilor subversive din comunele învecinate, au adus armament și muniții, pe care aceștia le-au colectat între timp, parte din armament a fost adus chiar de membrii organizației când au venit la Muntele Mare.

Armamentul adus de către membrii organizației, după câte îmi amintesc, este: un pistol automat adus de Scridon Ioan, un pistol automat de Oprița Gheorghe, un pistol Steyer adus de Deceanu Petru și cinci arme aduse de Rațiu Augustin, Vandor Victor, Maier Iosif, Breazu Iuliu și încă una nu-mi amintesc cine a adus-o. Parte din ei au avut și pistoale de buzunar, pe care nu-mi amintesc.

Frații Macavei, prin Cosma Petru au procurat o cantitate de circa 50 kg trotil și una grenadă Kissel, pe care eu am luat-o asupra mea.

Nu pot preciza de la cine au fost procurate armele, munițiile și materialul exploziv arătate mai sus.

Prima cabană a fost construită pe Muntele Mare între 1 și 6 ianuarie 1949 de către frații Macavei, Traian Ihuț, Pascu Cornel și Iosif Clamba. A doua cabană s-a construit pe la mijlocul lunii februarie 1949 de către frații Macavei, Pascu Cornel, Iosif Clamba, Traian Ihuț, Avram Ihuț, Maier și Scridon Ioan. Ambele cabane s-au construit după dispozițiile date de mine.

În cabana primă au locuit: Traian Ihuț, Pascu Cornel, Bocan Iancu, Rațiu Augustin, Viorica Buțuțui și Mihălțan Traian. În cabana a doua: subsemnatul, Dabija Nicolae, frații Macavei, Pop Alexandra, soții Maier, Oniga Emil, Onea Titus, Cigmăianu Ioan, Scridon Ioan, Deceanu Petru, Mitrofan Lucian, Simion Moldovan, Vandor Victor, Breazu Iuliu, Oprița Gheorghe, Câmpeanu Traian și Avram Ihuț.

Rezistența din ziua de 4 martie 1949 a fost ordonată și dirijată de mine.

În ziua de 4 martie a.c., când am fost înconjurați de trupele Securității, am alarmat organizația și am dat ordinul de rezistență, eu personal am luat arma, eu am tras circa 20-25 cartușe și am aruncat 2-3 calupuri de trotil când a fost înconjurată cabana. Trotilul a fost amorsat și pregătit de către mine cu câteva zile înainte, unele simple, iar altele învelite cu sârmă. Menționez că nu am aruncat grenade.

În ziua de 4 martie 1949, când am fost înconjurați de trupele Securității, au fost prezenți la cele două cabane de la Muntele Mare următorii: Dabija Nicolae, Sandu și Traian

Macavei, Pascu Cornel, Scridon Ioan, soții Maier, Oniga Emil, Onea Titus, Cigmăianu Ioan, Deceanu Petre, Mitrofan Lucian, Moldovan Simion, Vandor Victor, Breazu Iuliu, Câmpeanu Traian, Oprîța Gheorghe, Buțuțui Viorica, Rațiu Augustin, Mihălțan Traian și Alexandra Pop.

Din toți aceștia, după câte îmi amintesc, Oniga Emil, Vandor Victor, Pop Alexandra, Buțuțui Viorica, soția lui Maier și încă unul, pe care nu pot să mi-l amintesc, nu au avut asupra lor armament și muniții și nu au tras asupra trupelor de Securitate. Ceilalți au avut armament și muniții în stare bună de funcționare și cred că au tras cu toții asupra trupelor. Eu personal văzând pe frații Macavei, Onea Titus, Maier, Scridon Ioan, iar pe ceilalți nu am [putut] să-i observ din cauza pădurii.

Armamentul și muniția au fost repartizate membrilor organizației în ziua de 3 martie 1949 de către mine și Sandu Macavei, exceptând pe cei menționați mai sus că nu au avut armament. Fiecăruia i s-a dat cam circa 50 cartușe.

Din exemplarele Informații de ordin intern și Cifru am dat un exemplar numai maiorului [în] rezervă Nițescu Nicolae.

Pe Petru Cosma l-am cunoscut prin frații Macavei când ne-am deplasat din regiunea Întregalde în zona Muntelui Mare, la data de 25 decembrie 1948. În noaptea de 25/26 decembrie 1948 am dormit la dânsul, în comuna [Bucium] Montari, jud. Alba. Onea Titus a fost adus de frații Macavei prin Cosma Petru, când a fost la București după mașina de scris, aproximativ pe la mijlocul lunii februarie 1949. Pe Alexandra Pop am cunoscut-o prin Ihuț Traian și a fost adusă de Traian Macavei, tot pe la mijlocul lunii februarie 1949.

Cu Sanda Pop și Onea Titus am discutat scopurile organizației și le-am spus că scopul acestei organizații este de a lupta în contra actualului regim, prin acte de sabotaj contra căilor de comunicații, instituții, acte teroriste contra membrilor P.M.R. și contra forței armatei. În discuțiile avute nu a fost nici un dezacord asupra scopului și modului de procedare.

Sanda Pop, în timpul când nu venise în munte, a procurat informații asupra membrilor Securității din Câmpeni, asupra depozitului de muniții din Câmpeni și asupra pazei de noapte din comune. În timpul cât a fost la Muntele Mare, Sanda Pop a îndeplinit funcția de secretară a organizației, luând parte la corectarea manifestului și transcrierea lui. A lucrat diferite situații despre persoane și armament și a făcut de câteva ori de santinelă. A adus, când a venit la Muntele Mare, medicamente, iar tatăl său, Balea Gheorghe, ne-a procurat alimente și o sobă. A transcris informațiile aduse în ziua de 2 martie a.c. de Ihuț Traian. A participat la interogarea maiorului Oniga Emil.

Onea Titus a depus o activitate de santinelă, a luat parte la consfătuiri, la interogarea maiorului Oniga Emil și urma să se ducă să ia contact cu Popa Ștefan, pentru a se contopi organizația noastră cu a lui, iar în ziua de 4 martie a.c. a luat parte la luptă, având asupra sa armament și muniții.

În ceea ce privește activitatea lui Cosma Petru, ea se concretizează în următoarele: a procurat diverse lucruri necesare igienei corporale a membrilor organizației, a adus de la București mașina de scris și mașina de multiplicat Gestetner și material de birou, ca hârtie, plicuri, plumbagină, cerneală, ștampila organizației și mostrele de percutoare. A mai adus și o armă rusă tăiată.

În seara când m-am dus la sălașul lui Bolfea Silvestru, Pascu Cornel l-a adus pe Sandu Maxim și mi l-a prezentat drept student cu care colaborase toată vara anului 1948 în

regiunea Ȫntregalde și Mogoș. De altfel, Sandu Maxim era cunoscut și de frații Macavei. La Bolfea Silvestru în sălaș am discutat scopurile organizației mele, el căzând cu totul de acord.

Proclamația scrisă de mână a fost concepută și redactată de mine, iar la mașină [o] parte a fost bătută de mine și [o] parte de Sandu Maxim.

Cunosc dactilografia și bat binișor la mașină.

Proclamația a fost citită și explicată de mine tuturor, și anume: frații Macavei, Pascu Cornel, Clamba Iosif, Ihuț Traian, Onea Titus, Scridon Ioan, Cigmăianu Ioan, Moldovan Simion, Mitrofan Lucian, Breazu Iuliu, Câmpeanu Traian, Oprița Gh., Vandor Victor, Maier Iosif, Rațiu Augustin, Mihălțan Traian, Deceanu Petre, Bocan Iancu, Oniga Emil, Salagea Nicolae, Pop Alexandra, Viorica Buțuțui și Ihuț Avram. Când am multiplicat manifestul la mașină, de asemenea și jurământul și proiectul de regulament, am fost ajutat de Sanda Pop, ea dictându-mi-le.

- Jurământul și Scopul Corpului de Haiduci au fost redactate de mine, care de asemenea au fost citite și explicate tuturor membrilor organizației, cărora le-am citit și proclamația.

- Programul de instrucție a fost redactat de mine, din care s-a executat numai prima ședință și la care au participat: frații Macavei, Pascu Cornel, Iosif Clamba, Avram Ihuț, Scridon Ioan și Traian Ihuț.

- Instrucțiunile și Ȫndatoririle haiducului au fost redactate de mine, care n-au fost explicate, neavând formă definitivă, și nu au fost multiplicare.

- Schițele de percutoare au fost concepute de mine și desenate pe o bucată de hârtie și au fost executate în creion.

- Tabelele nominale despre efectuarea diferitelor servicii, precum și tabelul nominal despre efectuarea serviciului de santinelă, au fost întocmite de către Pop Alexandra din ordinul meu, pentru a se păstra o ordine în efectuarea serviciului.

- Pe la sfârșitul lunii ianuarie 1949 l-am cunoscut pe Scridon Ioan, fiind adus de Pascu Cornel și Sandu Macavei. Mihălțan Traian a sosit la Muntele Mare în ziua de 2 martie 1949, împreună cu grupul adus de Traian Macavei, Scridon Ioan, Pascu Cornel și Iosif Maier.

- În același grup au venit și Moldovan Simion, Oprița Gheorghe și Rațiu Augustin.

- Ca funcție, l-am încredințat pe Scridon Ioan ca comandant de grupă, iar parte din ei au făcut serviciul de santinelă, după cum se specifică în situația găsită.

- Toți cei sosiți în munte au fost puși în cunoștință de cauză de către mine în ceea ce privește scopurile organizației și rostul ei, urmând ca în ziua de 4 martie 1949 să depună jurământul.

- Activitatea tuturor membrilor este cea specificată mai sus în prezenta declarație, timpul fiind scurt până la lichidarea organizației, nepermițându-ne a ne desfășura activitatea propusă.

- Instrucțiunile (ține drumul drept, drumul este periculos, mâna la gură, mâna la spate etc.) au fost redactate de mine în scopul de a putea comunica în mod convențional când se va ivi cazul. Nu s-au folosit și urmau să fie puse în aplicare după ce membrii organizației ar fi fost instruiți.

- Ștampila a fost concepută de mine și a fost trimisă de maiorul Nițescu Nicolae prin Cosma Petru, pentru a o aplica pe manifeste și scriptele organizației.

- Cele două interogatorii luate, unul maiorului Oniga Emil și al doilea lui Mihăițan Traian, au fost luate de mine și scrise de Pop Alexandra, prezentă și dânsa la interogarea celor doi de mai sus.

- Scopul interogării maiorului Oniga Emil și [a lui] Mihăițan Traian a fost de stabili dacă [era adevărată] informația primită de mine de la un membru din organizația lui Popa Ștefan că Oniga ar fi fost acela care a trădat Securității organizația subversivă condusă de Popa Ștefan. Pe Mihăițan Traian l-am audiat ca martor. Hotărârea pentru judecarea lui Oniga Emil nu a fost luată de mine, care aveam acest drept în conformitate cu Statutul, până la sosirea lui Popa Ștefan, care urma să fie adus de Onea Titus și care trebuia să aibă cuvântul [în] instanță, ca unul ce era direct vizat în trădarea lui Oniga Emil. Nu s-a mai luat nici o măsură întrucât au intervenit evenimentele din 4 martie 1949.

- Nu pot da precizări de la cine a emanat scrisoarea indescifrabilă.

- Scrisoarea semnată M. am primit-o de la Mihai Angheluță și este rezultatul convorbirilor pe care le-am avut cu dânsul în toamna anului 1948, când l-am lămurit despre acțiunea ce urma să o încep, despre scopurile și metodele organizației subversive și despre necesitatea informațiilor, ce urma să mi le procure, pentru orientarea organizației în acțiunile cu urmau să se desfășoare. În scrisoarea trimisă lui Mihai Angheluță, la care dânsul mi-a răspuns, îi ceream să-mi comunice: care este situația politică internă și externă, informații cu caracter militar, apoi să-i dea concursul lui N. Nițescu la procurarea materialelor de care aveam nevoie, ca: mașină de scris, mașină de multiplicat, percutoare, rechizite de birou, recrutare de membri etc.

- Scrisoarea a fost trimisă prin Cosma Petru, care mi-a adus și răspunsul, în care M. Angheluță mi-a comunicat informații de care aveam nevoie și pe care urma să le exploatez.

- Aparatul de radio a fost proprietatea lui Traian Macavei și a fost adus de dânsul de la Vădăreț Sabin.

- În afară de armamentul și munițiile arătate, alimente și rechizite, organizația nu mai poseda la munte nici un fel de material.

Aceasta-mi este declarația pe care o dau, susțin și semnez nesilit de nimeni.

Nicolae Dabija

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 2, f. 11-17.

1949 august 15. Declarație dată în anchetă la D.R.S.P. Sibiu de Mihai Angheluță privind informațiile politice și militare trimise de el lui Dabija

Dată în fața noastră azi 15 august 1949
și vizată de noi spre neschimbare.
Căpitan de Securitate **Cosma Alexandru**

Declarație

Subsemnatul Mihai Angheluță, cu ultimul domiciliu în București, str. Lt.-col. Papazoglu, nr. 41, declar următoarele:

Prin luna ianuarie 1949 am primit de la Dabija Nicolae o scrisoare, adusă de curierul organizației subversive, Cosma Petru. Prin această scrisoare, Dabija îmi cerea următoarele:

Să-i ajut lui Nițescu să procure materialele solicitate în scrisoarea trimisă lui, ca rechizite de birou, o șampilă cu vechea stemă a țării (stema regală) și cu inscripția „Frontul Apărării Naționale, Corpul de Haiduci”, o mașină de multiplicat, bocanci, foi de cort, grenade, percutoare, o lunetă pentru armă, hărți, recrutarea de elemente noi și o expunere asupra situației politice interne și externe.

Din însărcinările primite din partea lui Dabija Nicolae, șeful organizației subversive, din care și eu făceam parte, am executat următoarele:

L-am ajutat pe Nițescu la cumpărarea rechizitelor de birou și a bocancilor.

Am primit de la Nițescu Nicolae percutoarele care urmau să fie trimise în munte, pe care Nițescu mi le-a dat spre păstrare pentru a nu fi găsite la el în eventualitatea unei percheziții domiciliare.

Deși am căutat să procur matrițe pentru Gestetner, aceasta n-a fost posibil deoarece nu le-am găsit.

În ceea ce privește ștampila, eu neputând să o execut, aceasta a fost confecționată de Nițescu Nicolae și trimisă de el prin curierul Cosma Petru lui Dabija. Ștampila a fost confecționată întocmai după indicațiile date.

În ceea ce privește informațiile politice și militare, de ordin intern și extern, ca răspuns la scrisoarea lui Dabija, eu i-am comunicat, tot prin curierul Cosma Petru, că situația internațională este încordată și ca urmare a acestei situații s-au luat importante măsuri politice și militare, de ordin intern și extern, ca:

- instituirea pedepsei cu moartea;
- evacuarea de către trupele românești a litoralului mării și a bazinului dunărean, precum și ocuparea acestor poziții de către ruși;
- studierea la Statul Major a posibilității atacului din sud;
- desființarea Direcției Delaborărilor din M.Ap.N.³⁴¹.
- organizarea unor corpuri de parașutiști, aceasta probabil în vederea luptei cu partizanii;

³⁴¹ Ministerul Apărării Naționale.

- trecerea la M.Ap.N. a șantierelor Bragadiru și Rudeni, care urmează a primi alte sarcini.

În aceeași scrisoare adresată lui Dabija Nicolae, i-am dat sfatul ca începutul acțiunilor să fie bine ales și coordonat cu planuri mai mari.

Îi mai scriam că pentru a fi de real folos organizației subversive în desfășurarea acțiunilor sale, voi încerca să stabilesc contacte informative pentru desfășurarea unei activități mai importante, sfătuindu-l de asemenea să nu înceapă nimic mai important până nu ia contactul cu mine.

În acest scop, intenționez să plec în regiunea Munților Apuseni pe la începutul lunii martie.

Mă mai interesam, în acea scrisoare, de posibilitățile bănești ale organizației, pentru ca în funcție de acestea noi să putem întreprinde unele acțiuni utile organizației din care făceam parte.

Precizez că informațiile transmise de mine în legătură cu desființarea Direcției Delaborărilor și trecerea șantierelor Bragadiru și Rudeni la M.Ap.N. mi-au fost comunicate de Nițescu Nicolae, iar restul culese de mine din discuții pe care le aveam cu diferiți cunoscuți, cu care discutam cu scopul de a mă informa precis asupra situației interne și externe.

Aceasta declar, susțin și semnez nesilit de nimeni.

Mihai Angheluță

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 2, f. 60-61.

143

1949 august 15. Declarație dată la S.J.S.P. Alba de perceptorul Titus Ciortea privind desfășurarea atacului asupra Percepției Fiscale din Teiuș

Dată în fața noastră azi 15 august 1949
și vizată de noi pentru neschimbare.
Sublocotenent **Șandru Ioan**

Declarație

Subsemnatul Ciortea Titus, domiciliat în comuna Teiuș, strada Avram Iancu, nr. 41, născut în comuna Căpuț, județul Alba, în anul 1919, luna aprilie, ziua 18, fiul lui Titus și Maria, de profesie agricultor.

Sunt căsătorit cu Olimpia Ionescu, de profesie învățătoare, membră în P.M.R. și U.F.D.R.

Cu trei copii minori:

1. Emilia Ligia, de 9 ani
2. Cecilia, de 7 ani
3. Maria Elena, de 5 ani.

Absolvent a 8 clase liceu și bacalaureat, cu serviciul militar satisfăcut, obținând gradul de sergent T.R. Regimentul 39 Art. din Târgu Mureș, fost mobilizat și trimis pe front cu Coloana Tr. Hipo în anul 1942 și desconcentrat în 1943, aprilie.

Posed avere imobiliară una casă de locuit în comuna Teiuș și una vie în întindere de 467 stânjeni pătrați.

Politică înainte de 1945 nu am făcut, în anul 1945 m-am înscris în P.S.D., iar în martie 1946 am trecut în Frontul Plugarilor, unde aparțin și în prezent. În anul 1947, luna august, am dat adeziune pentru a fi primit membru în P.M.R., până în prezent nu am primit confirmarea.

Declar după cum urmează cu privire la atacul banditesc din ziua de 22 decembrie 1948:

Pe la orele 6 seara, pe când mă aflam în biroul meu personal, împreună cu tov. controlor Maier Iosif, și tocmai în momentul când introduceam în casa de bani suma preluată de la casierita percepției, Munteanu Ana, am auzit pe d-ra casierită țipând cu voce stridentă „Aoleo, d-le perceptor, vin hoții!” și la a doua țipătură am și auzit foc de armă. Crezând că au împușcat pe d-ra, m-am îndreptat spre ușa ce despărțea biroul, pentru a-i veni în ajutor, dar înainte de a ajunge la ușă au apărut în prag doi indivizi înarmați cu pistoale și ambele îndreptate spre mine, indivizii erau necunoscuți, unul era mic, bărbos și îmbrăcat în salopetă, iar al doilea era înalt, bărbierit proaspăt, îmbrăcat militar, pe cap bonetă și cu o manta îmblănită, după cum am observat, la rever.

Nu-mi amintesc să-mi fi zis ceva, atât doar că cel mic a vrut să descarce revolverul la inimă, apăsând de mai multe ori pe trăgaci, fără însă să ia foc, atunci, văzându-mă în pericol, am sărit asupra lui și, trântindu-l, al doilea, militarul, a tras și m-a lovit în obrazul drept, glonte, zdrobindu-mi maxilarul, a ieșit prin ceafă.

L-am avizat pe tov. controlor că m-au împușcat, el era în dreptul ușii cu mâinile sus și imediat l-am văzut aplecându-se după birou.

În luptă fiind cu militarul pe care l-am izbit de cuptorul de cărămidă și cu cel mic în brațe fiind, pe care l-am apucat după ce s-a ridicat de jos, am primit apoi câteva lovituri în cap cu revolverul de la militarul cel înalt, care mi-au cauzat 12 leziuni, scăpând dintre ei și căutând un corp tare pentru răzbunare, am dat să ies din a treia cameră când, în antreu, un al treilea individ mi-a pus o armă Z.B. în piept, somându-mi să stau. L-am înlăturat și pe acesta și, ieșind în curte, de lângă ușă am apucat o bucată de lemn, cu care înapoiindu-mă nu am avut pe cine mă răzbuna, bandiții au dispărut după ce au jefuit casa de bani, eu reintrând în birou împreună cu tov. controlor am strâns resturile de bani de pe jos, introducându-i în casă. Am închis casa, când să ieșim din birou am întâlnit pe tov. Ovac Ioan, de la organizația P.M.R., și plutonier major Crișan Petru, șeful de post, care a fost avizat telefonic, și eu am fost expediat cu mașina la dispensar și de acolo la spitalul Aiud, iar a doua zi, în stare gravă, am fost transportat la clinica chirurgicală Cluj, fixându-mi maxilarul și cu proteza până în luna mai 1949, când mi-a fost luată, refăcut fiind în parte, fața dreaptă și capul fiindu-mi și acum amorțite.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, semnez și o susțin nesilit de nimeni.

Alba Iulia la 15 august 1949

Ciortea Titus

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 3, f. 45-48.

1949 august 15. Declarație dată la S.J.S.P. Turda de martorul Râștei Avram
privind contribuția lui la prinderea maiorului Dabija

Dată în fața noastră azi 15 august 1949.
Vizată de noi spre neschimbare³⁴².
Sublocotenent **Malea Petru**

Declarație

Subsemnatul Râștei Avram, născut în anul 1904, în luna aprilie, ziua 4, în com. Bistra, jud. Turda, fiul lui Nicolae, decedat, și al Mariei, de profesie agricultor, de naționalitate și cetățenie română, de religie ortodox, carte nu știu, doar să iscălesc numele, serviciul militar satisfăcut, contingentul 1926, căsătorit cu numita Gaftea, fără copii, avere posed 1 ha pământ și una casă, judecat și condamnat nu am fost, înainte de 23 august 1944 nu am făcut nici un fel de politică, din anul 1946 sunt membru în P.M.R., cu ultimul domiciliu în com. Bistra, jud. Turda, declar următoarele:

În dimineața de 22 martie 1949, pe la orele 4 dimineața, a venit la mine acasă numitul Diniș Aron, din com. Bistra, jud. Turda, care este vecin cu mine, și m-a rugat să mă duc imediat la el acasă, că mai vin și alți vecini, ca să prindem pe un anume Dabija, care era culcat la el în podul grajdului.

Acest Dabija era șeful unei bande care stătea la Muntele Mare. Înainte de a se da atacul la Muntele Mare acești bandiți, în frunte cu Dabija, cutreierau toate satele de prin jur, terorizând populația și amenințându-i cu armamentul ce-l aveau, pentru a lua de la locuitorii pașnici alimente și diferite lucruri de care ei aveau nevoie.

Eu imediat m-am îmbrăcat și am mers la numitul Diniș Aron, unde m-am întâlnit cu numitul Râștei Aron. Nu peste mult timp am văzut că vine dinspre com. Mușca un milițian, împreună cu Goia Alexandru, șef de echipă C.F.R.

După ce toți am înconjurat grajdul în podul căruia se afla banditul, milițianul a tras două focuri de armă pentru intimidare, prin acoperișul grajdului, la care focuri cel în cauză nu a răspuns nimic, cu toate că banditul poseda asupra lui o armă militară, o grenadă și 35 cartușe pentru armă.

Văzând că după ce a tras cele două focuri de armă nu zice nimic, ne-am hotărât ca trei dintre noi să ne urcăm în pod și să-l dăm jos, iar milițianul l-am lăsat jos să stea cu arma pregătit în caz că vrea să fugă sau va trage cu arma lui.

După ce l-am dat jos din podul grajdului, l-am legat bine și l-am predat Postului de Miliție Bistra.

Aceasta-mi este declarația pe care o dau, o semnez și susțin nesilit de nimeni.

Turda, 15 august 1949

Râștei Avram

³⁴² Declarația a fost autentificată ulterior, la D.R.S.P. Sibiu.

1949 august 18. Proces-verbal întocmit de D.R.S.P. Sibiu referitor la încheierea cercetărilor asupra lotului Alexandru Maxim

Proces-verbal

Încheiat astăzi, optsprezece august, anul una mie nouă sute patruzeci și nouă.

Noi, Cosma Alexandru, căpitan, din Direcțiunea Regională de Securitate Sibiu.

Încheind cercetările privitoare pe numiții: Maxim Alexandru, Dalea Emil, Olteanu Emil, Bedeleanu Ioan și ceilalți mai jos menționați, care au inițiat și organizat, colaborat și participat la constituirea unei organizații subversive teroristă, politică și paramilitară din fostele elemente național-țărăniste și chiabure, cu scopul de a răsturna prin violență actuala ordine în stat.

Au coordonat și condus activitatea organizației, au inițiat și întreprins acte teroriste și atentate împotriva conducătorilor politici, instituțiilor de stat și funcționarilor acestora, asupra instituțiilor militare, depozitelor de armament și muniții, pentru însușirea armamentului necesar înarmării organizației.

Au lansat zvonuri tendențioase în rândurile populației cu scopul de a forma o stare de spirit agitată prin care urmăreau a discredita regimul actual în fața maselor muncitoare și totodată în favoarea unui eventual război între anglo-americani și U.R.S.S.

Aveau în program de a organiza diferite acte de sabotaj, ca: atentate de cale ferată, aruncarea podurilor în aer, distrugerea șoselelor, precum și alte asemănătoare acte de sabotaj.

În eventualitatea izbucnirii unui război între anglo-americani și U.R.S.S., au stabilit atacuri de hărțuială în spatele trupelor române și sovietice, ocuparea punctelor strategice, urmărind prin aceasta aservirea teritoriului Republicii Populare Române forțelor imperialiste străine dușmănoase democrației și actualei ordini în stat.

Astăzi, data de mai sus, încheind cercetările, am stabilit următoarele:

1. **Maxim Alexandru**, de ani 23, fără profesie, absolvent a două clase liceu comercial, născut în comuna Ulmenii-Pământeni, jud. Ilfov, în anul 1926, luna martie, ziua 22, cu ultimul domiciliu în comuna Ciorani, jud. Prahova.

- A inițiat și organizat, din fostele elemente național-țărăniste și chiabure, [o] organizație subversivă cu scopuri teroriste. A întreprins atentate în contra conducătorilor politici, atacarea instituțiilor publice și militare, acte de sabotaj, ca: aruncarea în aer a podurilor, căilor ferate, distrugerea șoselelor, lansarea de zvonuri tendențioase de a produce panică în rândurile populației, precum și declanșarea unei insurecții armate în scopul răsturnării în mod violent a actualei ordini în stat.

În vederea celor de mai sus, începând din primăvara anului 1948, a luat contact cu elemente ostile regimului din București, de la care a primit instrucțiuni în vederea organizării în regiunea Prahova.

- A format în comuna Ciorani, jud. Prahova, un nucleu pentru organizație din 10-15 persoane.

- Fiind descoperită activitatea sa subversiv-teroristă, a fugit de la domiciliu, ascunzându-se. A plecat din nou la București, de unde a primit noi instrucțiuni, după care s-a deplasat în regiunea Alba, unde a început organizarea conform instrucțiunilor.

- A recrutat elemente pentru organizație din foștii naționali țărăniști și din chiaburi.

- A ținut ședințe cu ei, dându-le instrucțiuni în vederea organizării, aducându-le totodată la cunoștință membrilor planurile teroriste imediate și de viitor ale organizației.

- A dat dispoziții pentru colectarea de alimente și strângerea de cotizații, precum și de înarmarea membrilor organizației.

- A procurat armament și muniții pe care le-a împărțit la diferiți membri ai organizației de a acționa cu ajutorul lor, conform planurilor stabilite de el.

- A inițiat planuri pentru asasinarea conducătorilor politici, atacarea instituțiilor și acte de sabotaj, pe care le-a adus la cunoștință membrilor în ședințele pe care le ținea cu ei.

- A luat parte la jefuirea Percepției din Teiuș de unde au jefuit suma de 310.000 lei și au împușcat grav un funcționar al acelei instituții.

- Conform dispozițiilor sale și ajutat de acuzații: Dalea Emil, Olteanu Emil și alții, au așteptat în luna februarie 1949 pe secretarul P.M.R.-ului din comuna Mihălț, jud. Alba, cu scopul de a-l asasina.

- A dotat cu armament pe diferiți membri din banda teroristă condusă de Dabija Nicolae.

- A recrutat și condus în Muntele Mare membri pentru banda teroristă condusă de Dabija și a ținut în permanență strânse legături cu aceștia.

- A făcut fuzionarea organizației constituită de el cu o bandă teroristă de legionari.

- A procurat și păstrat asupra lui armament și muniții pentru a [e] întrebuința în scopurile teroriste ale organizației.

- A amenințat cu moartea prin împușcare pe membri în caz că vor divulga autorităților legale organizația lor subversivă.

2. **Dalea Emil**, de ani 32, de profesie agricultor, născut în comuna Galda de Jos, jud. Alba, în anul 1917, luna august, ziua 20, cu ultimul domiciliu în comuna Galda de Jos, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă, fiind de acord cu planurile teroriste, despre care a luat cunoștință de la acuzatul Maxim Alexandru.

- A luat parte la ședințele organizației, unde au discutat planurile teroriste, precum și modul de a fi puse în aplicare.

- A contribuit cu alimente pentru întreținerea organizației.

- A procurat armament, pe care și l-a păstrat cu scopul de a-l întrebuința atunci când va fi nevoie în acțiunile teroriste inițiate de ei.

- A făcut un plan împreună cu Maxim Alexandru, după care au încercat să asasineze pe secretarul P.M.R.-ului din comuna Mihălț, jud. Alba, unde a avut misiunea el de a implanta cuțitul în pieptul acestuia, iar ceilalți de a-l imobiliza.

- A procurat o grenadă pentru a o trimite în Muntele Mare la banda teroristă a lui Dabija.

- A făcut un plan de a ataca și jefui, împreună cu acuzatul Olteanu Emil, pe delegatul cooperativelor care încasa bani de pe monopol.

3. **Olteanu Emil**, de ani 27, de profesie agricultor, născut în comuna Galda de Jos, jud. Alba, în anul 1922, luna noiembrie, ziua 11, cu ultimul domiciliu în comuna Galda de Jos, jud. Alba.

- S-a înscris în organizația subversivă teroristă în luna decembrie 1948, în urma propunerilor făcute de Picoș Florian.

- A luat parte la ședințele ținute în cadrul organizației, unde discutau planurile teroriste ce trebuiau puse în aplicare .

- A recrutat membri pentru organizație, precum și a condus pe alții la banda teroristă din Muntele Mare.

- A luat parte, în luna februarie 1949, la actul de asasinare a secretarului P.M.R.-ului din comuna Mihălț, jud. Alba, împreună cu Maxim Alexandru, Dalea Emil și ceilalți, unde a avut misiunea de a-l imobiliza, pentru ca Dalea Emil să împlante mai ușor cuțitul în pieptul acestuia.

- A contribuit cu bani pentru deplasarea la București a șefului organizației, Maxim Alexandru, care trebuia să primească noi instrucțiuni în legătură cu organizația.

- A procurat material exploziv care urma să fie întrebuințat în scopurile teroriste ale organizației.

- A contribuit la alimentarea bandei teroriste din Muntele Mare.

- Împreună cu Dalea Emil, au făcut un plan de a ataca și jefui pe delegatul cooperativelor care încasa bani de pe monopol.

4. **Bedeleanu Ioan**, de ani 30, de profesie pantofar, născut în comuna Mihălț, jud. Alba, în anul 1919, luna decembrie, ziua 6, cu ultimul domiciliu în comuna Mihălț, jud. Alba.

- A intrat în organizație, acceptând în totul scopurile teroriste imediate și de viitor.

- A luat parte la ședințele ținute în cadrul organizației, unde discutau planurile teroriste ce trebuiau puse în aplicare.

- A recrutat elemente pentru organizație.

- A procurat armament și muniții, precum și exploziv cu scopul de a fi întrebuințat în scopurile teroriste ale organizației.

- A plănuit și propus acuzatului Ordeanu Simion de a asasina membrii comisiei interimare, prin aruncarea unei grenade în mijlocul sălii de ședință când aceștia se aflau acolo.

- A fost de acord cu asasinarea secretarului P.M.R.-ului din comuna Mihălț, jud. Alba, când s-a făcut propunerea de către Maxim Alexandru, fiind el unul din aceia care s-a oferit de a servi drept complice la acest asasinat.

5. **Crișan Vasile**, de ani 25, de profesie desenator tehnic, născut în comuna Galda de Jos, jud. Alba, în anul 1924, luna aprilie, ziua 15, cu ultimul domiciliu în comuna Galda de Jos, jud. Alba.

- S-a încadrat în organizația subversivă condusă de Maxim Alexandru în urma propunerilor făcute de acesta în toamna anului 1948.

- A luat parte la ședințele organizației, unde a luat cunoștință de planurile acesteia, cu care a fost cu totul de acord.

- A avut cunoștință despre planul terorist ce s-a făcut într-una din ședințele organizației de a asasina pe secretarul P.M.R.-ului din comuna Mihălț, jud. Alba.

- A procurat armament și muniții pentru organizație în scopul de a fi întrebuințat la actele teroriste ce le urmăreau.

- A avut cunoștință de atacul și jefuirea Percepției din Teiuș.

6. **Crișan Laurean**, de ani 48, de profesie muncitor la C.F.R., născut în comuna Galda de Jos, jud. Alba, în anul 1901, luna aprilie, [ziua] 15, cu ultimul domiciliu în comuna Galda de Jos, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă condusă de Maxim Alexandru la propunerile făcute de către fiul său, Crișan Vasile.

- A luat parte la ședințele organizației ținute la domiciliul său, unde a cunoscut în întregime planurile teroriste.

- A procurat armament și muniție, precum și diferite materiale explozive, pe care le-a predat fiului său, acuzatul Crișan Vasile, și lui Maxim Alexandru, cu scopul de a le întrebuința organizația în scopurile teroriste ce le urmăreau.

- A avut cunoștință de colectările de alimente și cotizațiile de bani ce se făceau de diferiți membri pentru întreținerea organizației.

7. **Trif Liviu**, de ani 28, de profesie agricultor, născut în comuna Galda de Jos, jud. Alba, în anul 1921, luna martie, ziua 21, cu ultimul domiciliu în comuna Galda de Jos, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă, la propunerea făcută de Picoș Florian, în toamna anului 1948.

- A luat parte la ședințele ținute de organizație, în cadrul cărora a luat cunoștință de planurile teroriste imediate și de viitor, cu care a fost în totul de acord.

- A avut cunoștință că membrii organizației sunt înarmați.

- A contribuit cu o sumă de bani dată organizației sub formă de cotizație, precum și o cantitate mare de alimente necesare întreținerii organizației și a bandei din Muntele Mare, despre care a avut cunoștință.

- A procurat și ascuns la domiciliul său, precum și distribuit, material exploziv, cu scopul de a fi întrebuințat în actele teroriste ale organizației.

8. **Udrea Iuliu**, de ani 27, de profesie agricultor, născut în comuna Galda de Jos, jud. Alba, în anul 1922, luna octombrie, ziua 12, cu ultimul domiciliu în comuna Galda de Jos, jud. Alba.

- S-a înscris în organizație în luna decembrie, anul 1948.

- A luat parte la ședința ținută la locuința acuzatului Dalea Emil, unde a luat cunoștință despre planurile organizației, pe care le-a acceptat în totul, precum și înarmarea lor.

- A contribuit cu alimente pentru întreținerea organizației, precum și a bandei teroriste din Muntele Mare.

- S-a interesat în mai multe rânduri de armament de la Picoș Florian, despre care era interesat direct și a tăinuit existența organizației.

9. **Breazu Iuliu**, de ani 21, fără profesie, absolvent a cinci clase secundare, născut în comuna Teiuș, jud. Alba, în anul 1928, luna iulie, ziua 29, cu ultimul domiciliu în comuna Teiuș, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă în urma propunerilor făcute de numitul Câmpănu Traian.

- Pentru scopurile teroriste, de care avea cunoștință, și-a procurat o armă cu muniție și un pistol de buzunar.

- A plecat cu armamentul procurat la Muntele Mare, la banda teroristă condusă de Dabija Nicolae.

- A efectuat în Muntele Mare post de santinelă, însărcinare primită din partea bandei.

- A avut cunoștință despre planurile teroriste imediate și de viitor ale bandei.

- În timpul atacului dat de bandă asupra trupelor de care erau împresurați se afla în cabana bandei.

10. **Fleșeriu Vasile**, de ani 52, de profesie agricultor, născut în comuna Oiejdea, jud. Alba, în anul 1897, luna martie, ziua 14, cu ultimul domiciliu în comuna Oiejdea, jud. Alba.

- S-a înscris în organizația subversivă în toamna anului 1948, în urma propunerilor făcute de Maxim Alexandru.

- A avut misiunea de a organiza în comuna sa, Oiejdea, primind responsabilitatea de șef al organizației în acea comună de la Maxim Alexandru.

- A luat parte la ședințele ținute în cadrul organizației de Maxim Alexandru, care au avut loc la domiciliul său, unde a luat cunoștință despre planurile teroriste ale organizației, precum și de procurarea de armament, colectarea de alimente și cotizații.

- La domiciliul său s-a ținut ședința în care s-a hotărât fuzionarea organizației lor și a unei bande teroriste legionare.

- A contribuit cu o sumă de bani, pe care i-a dat sub formă de cotizații pentru procurarea celor necesare organizației.

11. **Deceanu Florian**, de ani 49, de profesie agricultor, născut în comuna Mihălț, jud. Alba, în anul 1900, luna aprilie, ziua 17, cu ultimul domiciliu în comuna Mihălț, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna februarie 1949, în urma propunerilor făcute de Mihălțan Traian.

- A luat parte la ședințele organizației, unde a cunoscut scopurile teroriste ale acesteia, precum și de existența bandei teroriste din Muntele Mare.

- A contribuit cu alimente pentru întreținerea organizației, precum și pentru banda din munți.

12. **Ordeanu Simion**, de ani 22, de profesie elev lăcătuș, născut în comuna Mihălț, jud. Alba, în anul 1927, luna februarie, ziua 10, cu ultimul domiciliu în comuna Mihălț, jud. Alba.

- A intrat în organizație în vara anului 1948, în urma propunerilor făcute de Bedeleanu Ioan.

- A luat parte la ședințe, unde discutau planurile teroriste imediate și de viitor ale organizației, cu care era în totul de acord, de asemenea, a luat parte și la ședința unde au plănuit asasinarea secretarului P.M.R.-ului din comuna Mihălț, precum și răpirea numitului Breazu Petru, care vroia să denunțe organizația.

- A ascuns la domiciliul său un pistol mitralieră și muniții, precum și o cantitate de material exploziv primit de la organizație și de la Bedeleanu Ioan, în scopul de a le întrebuința atunci când se vor pune în aplicare planurile lor teroriste.

- A avut misiunea din partea organizației de a procura muniție.

- A plănuit împreună cu Bedeleanu Ioan de a arunca o cantitate de exploziv în sala de ședință, când comisia interimară se găsea acolo, cu scopul de a asasina membrii comisiei.

13. **Fleșeriu Partenie**, de ani 50, de profesie agricultor, născut în comuna Sântimbru, jud. Alba, în anul 1899, luna februarie, ziua 18, cu ultimul domiciliu în comuna Sântimbru, jud. Alba.

- S-a încadrat în organizația subversiv-teroristă în toamna anului 1948, la propunerea făcută de acuzatul Maxim Alexandru.

- A luat parte la ședința în care i s-a dat responsabilitatea organizației pe comună, de a recruta și încadra membri noi.

- A luat cunoștință de toate scopurile organizației teroriste, imediate și de viitor, cu care a fost în totul de acord, precum și procurarea de armament și colectarea de alimente.

- A avut cunoștință despre existența bandei teroriste din Muntele Mare.

14. **Popa Ioan**, de ani 42, de profesie agricultor, născut în comuna Teiuș, jud. Alba, în anul 1907, luna aprilie, ziua 13, cu ultimul domiciliu în comuna Teiuș, jud. Alba.

- A intrat în organizație în luna ianuarie 1949, la propunerea făcută de Mihăițan Traian.

- A luat cunoștință de scopurile teroriste ale organizației, cu care a fost în totul de acord.

- A contribuit cu bani dați sub formă de cotizații pentru organizație, în scopul de a se procura armamentul necesar actelor teroriste.

- În cadrul organizației a avut misiunea de curier, pe care o făcea între șefii nucleelor din diferite comune.

- A avut cunoștință despre existența bandei teroriste din munți.

15. **Hațegan Ioan**, de ani 51, de profesie agricultor, născut în comuna Mihaiț, jud. Alba, în anul 1899, luna august, ziua 5, cu ultimul domiciliu în comuna Mihaiț, jud. Alba.

- În toamna anului 1948 a intrat în organizația subversiv teroristă.

- A luat parte la ședințele ținute la domiciliul său în cadrul organizației, unde a luat cunoștință despre planurile teroriste, cu care a fost de acord.

- A transportat alimentele colectate de membrii organizației la numitul Câmpeanu Traian, unde se depozitau.

- A făcut serviciul de agent de legătură între conducătorii diferitelor nuclee din comunele în care exista organizație.

16. **Nicoară Virgil**, de ani 48, de profesie preot, născut în comuna Ciunga, jud. Alba, în anul 1901, luna august, ziua 16, cu ultimul domiciliu în comuna Ciunga, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă în urma propunerilor făcute de Maxim Alexandru.

- A avut misiunea de a recruta membri pentru organizație.

- A cotizat bani pentru întreținerea organizației.

- A avut mai multe discuții la domiciliul său cu Maxim Alexandru de la care a luat cunoștință despre planurile teroriste imediate și de viitor ale organizației.

- A cules informații pentru a le furniza lui Maxim Alexandru în legătură cu trenul de muniție pentru a fi aruncat în aer.

- A fost de acord cu acțiunea teroristă de a răsturna prin violență actuala ordine în stat.

Drept pentru care am încheiat prezentul proces-verbal spre cele legale.

Căpitan de Securitate
Cosma Alexandru

1949 august 25. Proces-verbal întocmit de căpitanul Cosma Alexandru referitor la încheierea cercetărilor asupra lotului Mărgineanu

Proces-verbal

Încheiat astăzi, douăzeci și cinci august, una mie nouă sute patruzeci și nouă.

Noi, Cosma Alexandru, căpitan din Direcția Regională de Securitate Sibiu,

Încheind cercetările privitoare pe numiții: Mărgineanu Petru, Gherman Victor, Toporeț Ioan, Voicu Vasile și ceilalți menționați mai jos în prezentul proces-verbal, care au inițiat și organizat, colaborat și participat la constituirea unei organizații subversive cu caracter terorist din foști național-țărăniști și chiaburi.

Au coordonat și condus activitatea organizației subversive. Au inițiat acte teroriste și atentate împotriva conducătorilor politici democrați, precum și ocuparea instituțiilor de stat civile și militare, cu scopul de a însuși armamentul necesar înarmării organizației.

Aveau în plan diferite acte de sabotaj, ca: aruncarea în aer a podurilor de cale ferată, distrugerea șoselelor, căilor de comunicații și alte asemănătoare acte de sabotaj.

În eventualitatea izbucnirii unui război între anglo-americani și U.R.S.S., aveau în plan de a iniția atacuri de hărțuială în spatele trupelor române și sovietice, urmărind prin aceasta ocuparea punctelor strategice, precum și aservirea teritoriului Republicii Populare Române forțelor imperialiste dușmănoase statului nostru de democrație populară.

Astăzi, data de mai sus, încheind cercetările, am stabilit următoarele, după cum urmează:

1. **Mărgineanu Petru**, de ani 46, de profesie agricultor, născut în comuna Obreja, jud. Alba, în anul 1903, luna februarie, ziua 7, cu ultimul domiciliu în com. Obreja, jud. Alba.

- A inițiat și organizat, din foștii național-țărăniști și chiaburi, dușmani ai democrației populare, [o] organizație subversivă cu caracter terorist, cu scopul de răsturnarea în mod violent a ordinii sociale existente în stat.

- A inițiat diferite acte de sabotaj, ca: aruncarea în aer a podurilor de cale ferată, distrugerea șoselelor, căilor de comunicație, ocuparea instituțiilor publice, civile și militare, pentru înarmarea organizației cu armamentul necesar, precum și asasinarea conducătorilor politici democrați.

În vederea celor de mai sus, în toamna anului 1948 a început, din foștii național-țărăniști și chiaburi, să recruteze elemente pentru organizația subversivă în diferite comune din județul Alba.

- A ținut în cadrul organizației ședințe cu membrii, punându-i în cunoștință de cauză cu planurile teroriste imediate și de viitor ce le urmăreau.

- A ținut legătura cu diferiți conducători din organizațiile subversive din alte comune, cărora le dădea instrucțiuni.

- A procurat și păstrat armament și muniții necesare acțiunilor teroriste ale organizației ce le aveau în plan.

- A ascuns și întreținut la domiciliul său și a condus în banda teroristă de la Muntele Mare membri.

- A procurat și trimis la banda din munți muniții, ținând precum și legături cu diferiți membri ai acestei bande.

- A făcut legătura între diferiți conducători ai organizației subversive din care făcea parte.

2. **Gherman Victor**, de ani 50, de profesie agricultor, născut în comuna Leorinț, jud. Alba, în anul 1899, luna septembrie, ziua 8, cu ultimul domiciliu în com. Leorinț, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă condusă de Mărgineanu în toamna anului 1948, la propunerile făcute de Mărgineanu.

- A fost de acord cu scopurile imediate și de viitor ale organizației, de care a luat cunoștință de la Mărgineanu Petru.

- A avut misiunea de a recruta elemente noi în organizație, precum și de a procura armament.

- A tăinuit organizația, precum și membrii ei, cu toate că a avut cunoștință că șeful ei este Mărgineanu Petru.

3. **Toporeț Ioan**, de ani 45, de profesie muncitor manual, născut în comuna Clococeni, jud. Bălti, în anul 1904, luna martie, ziua 1, cu ultimul domiciliu în comuna Obreja, jud. Alba.

- A avut cunoștință de înarmarea organizației subversive și că Mărgineanu era unul din aceia care făcea parte din acea organizație.

- A contribuit la înarmarea organizației, dând acuzatului Mărgineanu Petru circa 250-300 cartușe de pistol automat.

4. **Voicu Vasile**, de ani 37, de profesie perceptor, născut în comuna Obreja, jud. Alba, în anul 1912, luna mai, ziua 13, cu ultimul domiciliu în com. Băgău, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă în toamna anului 1948, în urma propunerilor făcute de acuzatul Mărgineanu Petru.

- În cadrul ședinței care s-a ținut la domiciliul său, a luat cunoștință de planurile imediate și de viitor ale organizației, cu care a fost în totul de acord.

- A avut misiunea în cadrul organizației de curier între membrii și conducătorii din satele din împrejur, misiune pe care și-a dus-o la bun sfârșit.

- A tăinuit existența organizației.

5. **Cioară Rozalia**, zisă Maria Constantina, de ani 35, de profesie călugăriță greco-catolică, născută în comuna Macicoș, jud. Cluj, în anul 1914, luna februarie, [ziua] 11, cu ultimul domiciliu la mănăstirea din Obreja, jud. Alba.

- A avut cunoștință de existența organizației din toamna anului 1948 de la Mărgineanu Petru, pe care l-a pus în legătură cu preotul Leluțiu Aurel.

- A făcut legătura între membrii organizației, care se întâlneau și țineau ședințe la mănăstirea unde era ea.

- A multiplicat la mașină manifeste cu caracter antidemocratic, date de către Mărgineanu Petru în mai multe rânduri.

- A contribuit pentru întreținerea organizației cu medicamente, precum și întreținere cu alimente.

6. **Repede Gheorghe**, de ani 50, de profesie agricultor, născut în comuna Geoagiu de Sus, în anul 1899, luna aprilie, ziua 13, cu ultimul domiciliu în com. Geoagiu de Sus, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă în toamna anului 1948, la propunerile făcute de acuzatul **Albu Iacob**.

- A luat parte la ședințele organizației, unde a luat cunoștință de planurile acesteia, cu care a fost în totul de acord.

- A primit sarcină din partea organizației de a contribui cu alimente necesare organizației pentru întreținere, precum și procurare de armament, cotizații în bani.

7. **Albu Iacob**, de ani 55, de profesie agricultor, născut în comuna Geoagiu de Sus, jud. Alba, în anul 1894, luna octombrie, ziua 14, cu ultimul domiciliu în comuna Geoagiu de Sus, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă în toamna anului 1948, în urma propunerilor făcute de numitul **Crișan Sabin**.

- A luat parte la ședințele organizației care s-au ținut la domiciliu său, unde a luat cunoștință de scopurile organizației de prezent și viitor, cu care a fost în totul de acord.

- A avut misiunea de a recruta membri și forma o organizație subversivă în comuna Geoagiu de Sus, jud. Alba, precum și de a contribui la întreținerea acestei organizații cu alimente.

- A avut cunoștință de existența bandei teroriste din munți.

- A tăinuit existența organizației, nedivulgând-o autorităților legale.

8. **Lupea Sebastian**, de ani 64, născut în com. Obreja, jud. Alba, în anul 1885, luna ianuarie, ziua 5, cu ultimul domiciliu în com. Obreja, jud. Alba.

- A intrat în organizație în toamna anului 1948, în urma propunerilor făcute de către acuzatul **Mărgineanu Petru**.

- A avut cunoștință de planurile organizației, cu care a fost de acord.

- A făcut legătura între șeful organizației, acuzatul **Mărgineanu Petru**, și restul membrilor din organizație.

9. **Lazăr Victor**, de ani 38, de profesie preot greco-catolic, născut în comuna Leorinț, jud. Alba, în anul 1911, luna decembrie, ziua 31, cu ultimul domiciliu în comuna Benic, jud. Alba.

- A avut cunoștință despre organizația subversivă teroristă de la numitul **Laslo Ioan**, precum și de banda teroristă din munți.

- A cunoscut mai târziu și conducătorul bandei, **Dabija Nicolae**.

- A primit manifeste cu caracter antidemocratic, propagând conținutul numitului **Cristea Ovidiu**, care datorită acestui fapt a spus că va merge în munți.

- A tăinuit existența organizației, precum și pe conducătorii acesteia, fiind un convins adept al ei.

10. **Moraru Emil**, de ani 39, de profesie agricultor, fost notar, născut în comuna Ohaba, jud. Târnava Mică, în anul 1910, luna decembrie, ziua 9, cu ultimul domiciliu în comuna Benic, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă teroristă în toamna anului 1948, la propunerea făcută de banditul **Pascu Cornel**.

- A luat parte la ședințele organizației, unde a luat cunoștință de planurile teroriste de prezent și viitor ale organizației, cu care a fost în totul de acord.

- A avut misiunea din partea organizației de a procura armament necesar scopurilor teroriste ale organizației, precum și cotizarea de bani și întreținerea cu alimente necesare membrilor.

- A tăinuit existența organizației, precum și componența ei, fiind un membru devotat al acesteia.

11. **Marian Bazil**, de ani 45, de profesie agricultor, născut în comuna Meșcreac, jud. Alba, în anul 1904, luna noiembrie, ziua 6, cu ultimul domiciliu în comuna Meșcreac, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă, în urma propunerilor făcute de Mărgineanu Petru, în toamna anului 1948.

- A luat parte la ședințele organizației, unde a aflat scopurile teroriste ale acesteia de la acuzatul Mărgineanu Petru, care o conducea.

- A avut sarcina de a recruta elemente pentru organizație.

- S-a interesat în cadrul unei ședințe de armamentul necesar organizației, referitor la care a primit răspuns de la Mărgineanu Petru că va fi procurat de el.

12. **Mărgineanu Eugen**, de ani 23, de profesie student, anul III, la Facultatea de Medicină Cluj, născut în comuna Obreja, jud. Alba, în anul 1926, luna iunie, ziua 23, cu ultimul domiciliu în Cluj, str. Parcului, nr. 2.

- A intrat în organizația subversivă teroristă deoarece tatăl său, Mărgineanu Petru, era șeful organizației.

- A făcut legătura între diferiți membri ai organizației, Sandu Maxim și preotul Leluțiu Aurel.

- A primit pentru răspândire manifeste antidemocratice camuflaate sub masca chipurilor religioase de la Leluțiu Aurel.

- A făcut legătura între șeful organizației, Mărgineanu Petru, și elemente antidemocratice.

- A condus din Cluj la domiciliul părinților săi din comuna Obreja pe un membru al bandei teroriste din Muntele Mare³⁴³.

- Cunoștea existența bandei din munți, precum și membrii ei.

13. **Radu Dumitru**, de ani 26, de profesie student, născut în comuna Rădești, jud. Alba, în anul 1923, luna noiembrie, ziua 15, cu ultimul domiciliu în Cluj, str. Andrei Mureșanu, nr. 3.

- A ascuns la domiciliul său pe numitul Rațiu Augustin, care a fost urmărit de autoritățile legale.

- A făcut legătură acestuia cu diferiți indivizi pentru a fi ținut ascuns.

- Datorită recomandării sale, numitul Rațiu Augustin a fost condus la Muntele Mare la banda teroristă, prin acuzatul Mărgineanu Eugen.

14. **Câmpeanu Traian**, de ani 26, de profesie morar, născut în comuna Aiud, jud. Alba, în anul 1923, luna mai, ziua 20, cu ultimul domiciliu în Teiuș, str. Traian, nr. 64.

- A intrat în organizație în luna februarie, în urma propunerilor făcute de Mihălțan Traian.

- A luat parte la ședințele organizației, unde a luat cunoștință de planurile teroriste ale organizației.

³⁴³ Augustin Rațiu.

- A recrutat membri noi în organizație.
 - A contribuit la întreținerea organizației cu o cantitate de cereale.
 - A luat legătura cu diferiți membri pentru a-și procura armament.
 - A purtat corespondență cu banda teroristă din munți, prin care i-a informat că le va duce membri înarmați.
 - S-a încadrat în banda teroristă din Muntele Mare.
 - A transportat armament adus de membrii bandei în Muntele Mare.
 - A primit din partea bandei un pistol de buzunar.
 - În ziua când au fost împresurați de trupe, neavând cartușe ca să tragă, a reușit să fugă din încercuire.
 - A avut cunoștință de planurile teroriste ale bandei, pe care le-a primit în totul.
15. **Cerghidean Virgil**, de ani 31, de profesie agricultor, născut în comuna Mihalț, jud. Alba, în anul 1918, luna august, ziua 29, cu ultimul domiciliu în comuna Mihalț, jud. Alba.
- A intrat în organizația subversivă în luna februarie 1949, la propunerea făcută de acuzatul Câmpeanu Traian.
 - A luat parte la mai multe ședințe ale organizației subversive, unde a luat cunoștință de planurile teroriste imediate și de viitor, cu care a fost în totul de acord.
 - S-au ținut ședințe în cadrul organizației și la domiciliul său.
 - A avut misiunea în organizație de curier, misiune pe care a dus-o la bun sfârșit.
 - A întreținut legătura cu șefii organizației din comunele vecine.
 - A procurat și ascuns la domiciliul său arme pentru organizație și muniții, având ca scop de a le întrebuința în acțiunile teroriste ce le urmărea organizația, conform planurilor stabilite.
 - A contribuit cu cereale pentru întreținerea organizației în mai multe rânduri.
16. **Hațeganu Gheorghe**, de ani 26, de profesie ajustor mecanic, născut în anul 1924, luna aprilie, ziua 27, în com. Mihalț, jud. Alba.
- A intrat în organizația subversivă în luna februarie 1949, la propunerea făcută de numitul Mărgineanu Petru.
 - A luat parte la mai multe ședințe, unde a luat la cunoștință de scopurile organizației teroriste, imediate și de viitor, cu care a fost în totul de acord.
 - A primit misiunea de a răpi pe secretarul organizației de bază P.M.R. din com. Mihalț în momentul când acesta se va duce la Teiuș, iar după răpire să-l predea banditului Maxim Alexandru, cu scopul de a-l duce bandei teroriste din Muntele Mare.
17. **Avrămuț Dumitru**, de ani 42, de profesie agricultor, născut în com. Întregalde, în anul 1907, luna noiembrie, ziua 8, cu ultimul domiciliu în com. Întregalde, jud. Alba.
- A intrat în organizația subversivă în toamna anului 1948, la propunerea făcută de numitul Vandor Sabin.
 - A luat parte la mai multe ședințe, unde a luat cunoștință de scopurile organizației teroriste imediate și de viitor, cu care a fost în totul de acord.
 - A recrutat noi membri în organizația subversivă, cărora le-a dat instrucțiuni și le-a arătat scopul organizației.
 - A contribuit cu alimente pentru întreținerea organizației teroriste.
 - A făcut transporturi cu carul, ducând cereale, pe care le-a luat din comuna Benic de la numitul Preja și le-a dus în comuna Întregalde, de unde au fost transportate mai departe în munți de către membrii bandei.

- A primit o sumă de bani de la numitul Crișan Vasile pentru a-i da banditului Maxim Alexandru [pentru] a-i întrebuința în scopurile teroriste urmărite de organizație.

18. **Totoianu Simion**, de ani 45, de profesie agricultor, născut în comuna Obreja, jud. Alba, în anul 1904, luna februarie, ziua 2, cu ultimul domiciliu în com. Obreja, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă în luna ianuarie 1949, la propunerea făcută de acuzatul Mărgineanu Petru.

- A luat parte la ședințele organizației subversive, unde s-au discutat scopurile organizației imediate și de viitor, cu care a fost în totul de acord.

- A recrutat noi membri în organizația subversivă, cărora le-a explicat scopurile organizației și le-a dat instrucțiuni.

- A tănuit existența organizației teroriste, fără a denunța-o autorităților legale.

19. **Micu Petru**, de ani 43, de profesie agricultor, născut în com. Galda de Jos, jud. Alba, în anul 1906, luna ianuarie, ziua 27, cu ultimul domiciliu în com. Galda de Sus – Alba.

- A intrat în organizația subversivă în luna octombrie 1948, în urma propunerilor făcute de numitul Pascu Cornel.

- A luat parte la ședințele organizației teroriste, unde a luat cunoștință de scopurile organizației imediate și de viitor, cu care a fost în totul de acord.

- A fost conducătorul organizației teroriste din comuna Galda de Sus și a recrutat noi membri în organizație, pe care i-a pus în cunoștință de cauză cu scopurile organizației.

- A procurat armament pentru organizație și a dat un pistol banditului Maxim Alexandru, pentru a-l întrebuința la scopurile teroriste.

- A contribuit la întreținerea organizației cu bani, sub formă de cotizație.

- A avut legături cu șefii organizației din satele din jur.

20. **Man Ștefan**, de ani 33, de profesie agricultor, născut în comuna Galda de Sus, jud. Alba, în anul 1916, luna decembrie, ziua 27, cu ultimul domiciliu în comuna Benic, județul Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna octombrie 1948, în urma propunerilor făcute de numitul Pascu Cornel.

- A luat parte la mai multe ședințe unde s-au arătat scopurile organizației imediate și de viitor, cu care a fost în totul de acord.

- A contribuit cu cereale și bani, sub formă de cotizație, la întreținerea organizației, pentru a fi duse la bun sfârșit scopurile teroriste ce le urmărea.

21. **Man Candin**, de ani 60, de profesie agricultor, născut în comuna Galda de Sus, județul Alba, în anul 1889, luna august, ziua 8, cu ultimul domiciliu în comuna Galda de Sus, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă, în urma propunerii făcute de banditul Maxim Alexandru, prin luna august 1948.

- A întreținut cu alimente și cartiruit la domiciliul său pe unul din conducerea centrală a organizației³⁴⁴.

- A luat cunoștință despre scopurile teroriste ale organizației, de la numitul Sandu Maxim, cu care a fost în totul de acord.

- A primit misiunea de a forma nuclee pentru organizație în comunele din jur.

³⁴⁴ Este vorba de Radu Anton Ionescu, pe care l-a găzduit la a doua venire a acestuia în jud. Alba (în octombrie 1948).

- A recrutat elemente noi pentru organizație, cărora le-a adus la cunoștință scopurile organizației.

- A luat parte la ședințele organizației, unde au discutat predarea de alimente pentru întreținerea organizației, precum și cotizarea de bani necesari în vederea scopurilor ce le urmăreau conform planurilor stabilite de ei.

- S-a deplasat în mai multe comune, împreună cu Alexandru Maxim, unde au organizat și ținut ședințe cu membri.

Drept pentru care am încheiat prezentul proces-verbal spre cele legale.

Căpitan de Securitate
Cosma Alexandru

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 3, f. 8-16.

147

1949 august 31. Declarație dată în anchetă de Petre Pascu
asupra activității sale de sprijinire a grupului Dabija

Dată în fața noastră astăzi 31 august 1949
și vizată de noi spre neschimbare.

Plutonier major de Securitate
Bakó Ladislau

Declarație

Subsemnatul Pascu Petre, de ani 45, de profesie agricultor, născut în anul 1904, luna aprilie, ziua 24, în comuna Benic, jud. Alba, fiul lui Simion, decedat, fost agricultor, și Maria, de profesie casnică, posed 1 ha și jumătate pământ arabil, de naționalitate și cetățenie română, de religie ortodox, posed 2 ha pământ arabil, carte știu, având 2 clase primare, sunt căsătorit cu Pascu Veronica, de profesie casnică, am doi copii, și anume: Liviu, de ani 3, și Doina, de ani 2, de origine socială țărănească, cu serviciul militar satisfăcut la Regimentul 7 Jandarmi Cluj, eliberându-mă cu gradul de sergent, în trecut am fost membru în P.N.Ț. Maniu, în prezent exclus din P.M.R., condamnat nu am mai fost, cu ultimul domiciliu în comuna Benic, jud. Alba. Am 2 frați: Ioan, de profesie agricultor, avere nu posedă, necăsătorit, cu ultimul domiciliu în comuna Benic, jud. Alba, și Cornel, de 26 ani, de profesie student, necăsătorit, avere nu are, cu ultimul domiciliu în comuna Benic, jud. Alba. De antecedentele lor politice nu știu. Declar următoarele:

Prin luna august 1948 a venit la mine acasă fratele meu cu numele Pascu Cornel și Maxim Alexandru, discutând cu ei mi-au propus ca să organizăm în comuna Benic o organizație subversivă teroristă.

Atunci eu i-am propus ca să recrutăm pe numiții oameni în care aveam încredere, și anume: Pascu Ionuț, Preja Alexe, Preja Nicolae și Laslo Aron.

În luna noiembrie 1948, înainte de plecarea în munți a fratelui meu (Pascu Cornel), am primit însărcinarea de la el ca să conduc organizația subversivă din comună, totodată

dacă vine cineva cu scopul de a merge în munți la organizație să-i dau un bilet și să-l trimit cu el la numitul Bolfea Silvestru, din comuna Întregalde, de unde îl va conduce la organizația din Muntele Mare. După câțva timp, prin luna decembrie, au venit la mine mai multe persoane, la care nu le cunosc numele, cărora le-am dat îndrumări și instrucțiuni de felul cum vor merge în munți, le-am dat un bilet cu care să meargă în com. Întregalde la numitul Bolfea Silvestru, de unde au fost duși în Muntele Mare. Pe bilet a fost scris o parolă conspirativă, nr. 131.

Scopul organizației noastre era de a ne înarma și când vor veni anglo-americanii să le dăm tot concursul la răsturnarea regimului democratic. Ajutorul nostru consta prin ocuparea instituțiilor publice și militare și de a instaura în posturi de conducere membri devotați din organizația subversivă.

Aveam ca sarcină să colectez și cereale de la membrii organizației subversive pentru susținerea bandei teroriste din Muntele Mare, eu personal am contribuit cu 24 kg grâu și porumb și 100 lei și am expediat cu carul 15 feldere cereale de la Mihălțan Traian din com. Teiuș, care au fost colectate de Mihălțan Traian de la membrii organizației. Aceste 15 feldere de cereale le-am adus din Teiuș în com. Benic, de unde au fost expediate la banda teroristă din munți împreună cu cerealele colectate în Benic, expedierea în munți le-a făcut Pascu Cornel și Avrămuț, care a venit cu carul din Întregalde.

În cursul lunii noiembrie 1948 am primit o scrisoare de la fratele meu Cornel cu care să mă duc în Teiuș la numitul Mihălțan Traian și să i-o dau lui. Scrisoarea a avut următorul conținut: să meargă Mihălțan Traian la Turda pentru a lua legătura cu șeful unei organizații subversive și să ducă niște studenți din comună, Mihălțan, în munți la banda teroristă.

Cauza încadrării mele în organizația subversivă teroristă a fost aceea că nu am fost de acord cu reformele și legile care era votate și doream schimbarea și răsturnarea actualului regim cu un alt regim, care să fie condus de conducătorii vechilor partide politice. Am avut toată încrederea într-o schimbare de regim prin violență și de aceea am fost de acord cu toate scopurile organizației noastre, de care am avut cunoștință totală.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu, nesilit de nimeni.

Sibiu la 31 august 1949

Pascu Petre

A.M.J., D.I.M., fond Penal, dosar nr. 275, vol. 1, f. 13-14.

148

1949 septembrie 9. Proces-verbal întocmit de D.R.S.P. Sibiu referitor la încheierea cercetărilor privind lotul Petre Pascu

Proces-verbal

Încheiat astăzi, nouă septembrie, una mie nouă sute patruzeci și nouă.

Noi, Călinaș Ioan, sublocotenent din Direcția Regională de Securitate Sibiu.

Încheind cercetările privitoare pe numiții: Pascu Petre, Costinaș Nicolae, Laslo Aron, Marian Simion și ceilalți menționați mai jos în prezentul proces-verbal, care au inițiat și

organizat, colaborat și participat la constituirea unei organizații subversive cu caracter terorist din foști național-țărâniști și chiaburi.

Au coordonat și condus activitatea organizației subversive. Au inițiat acte teroriste, ca: ocuparea instituțiilor de stat, civile și militare, cu scopul de a însuși armamentul necesar înarmării organizației.

Au coordonat și condus, punându-și în plan diferite acte de sabotaj, ca: aruncarea în aer a podurilor de cale ferată, distrugerea șoselelor, căilor de comunicații și alte asemănătoare acte de sabotaj.

În eventualitatea izbucnirii unui război între anglo-americani și U.R.S.S., aveau în plan de a iniția atacuri de hărțuială în spatele trupelor române și sovietice, urmărind prin aceasta ocuparea punctelor strategice, precum și aservirea teritoriului Republicii Populare Române forțelor imperialiste, dușmane statului nostru de democrație populară.

Astăzi, data de mai sus, încheind cercetările, am stabilit următoarele, după cum urmează:

1. **Pascu Petre**, de ani 45, de profesie agricultor, născut în comuna Benic, jud. Alba, în anul 1904, luna aprilie, ziua 24, cu ultimul domiciliu în comuna Benic, jud. Alba.

- A inițiat și organizat pe foști național-țărâniști și chiaburi, dușmani ai democrației populare, o organizație subversivă cu caracter terorist, cu scopul de a răsturna în mod violent a ordinii sociale existente în stat.

- A inițiat diferite acte de sabotaj, ca: ocuparea instituțiilor publice, militare și civile, cu scopul înarmării organizației cu armament necesar scopului propus de viitor.

- În vederea celor de mai sus, în toamna anului 1948, și din inițiativa banditului Maxim Alexandru și Pascu Cornel, a început a recruta elemente național-țărâniști și chiabure pentru organizația subversivă din comuna Benic, jud. Alba.

- A ținut în cadrul organizației subversive ședințe, punându-i pe membrii organizației în cunoștință de cauză cu planurile teroriste imediate și de viitor ce le urmărea organizația subversivă.

- A ținut legătura cu membrii bandei din Muntele Mare și a avut misiunea de curier a bandei din Muntele Mare, misiune care a îndeplinit-o în total.

- A recrutat membri pentru banda din Muntele Mare și prin consemnul „113” [131 – n.n.] i-a îndrumat a se prezenta la șeful bandei din Muntele Mare.

- A colectat cantități mari de cereale de la membrii organizației și a făcut transport cu carul de cereale de la Teiuș, de la numitul Mihălțan Traian, în comuna Întregalde, la banditul Bolfea Silvestru, de unde au fost transportate de membrii în Muntele Mare, la banda teroristă, pentru întreținerea ei.

- A ținut ascuns la domiciliul său una armă militară, în scopul organizației, și a contribuit pentru organizație cu cantități de cereale și cu o sumă de bani.

2. **Costinaș Nicolae**, de ani 48, de profesie agricultor, născut în anul 1901, luna aprilie, ziua 15, în comuna Mogoș, jud. Alba, cu ultimul domiciliu în comuna Mogoș, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna decembrie 1948, la propunerile făcute de Crișan Vasile.

- A luat parte la mai multe ședințe ale organizației, dintre care una în prezența banditului Dabija Nicolae, care ședință a avut caracter terorist.

- A procurat armament și muniții pentru scopul organizației subversive, în scopurile ei de prezent și viitor.

- A contribuit pentru organizația subversivă cu o cantitate de cereale și a cotizat o sumă de bani.

- A cunoscut planul organizației subversive, cu care a fost în totul de acord, precum și membrii ei, tăinuind existența organizației.

3. **Laslo Aron**, de ani 40, de profesie agricultor, născut în comuna Benic, jud. Alba, în anul 1908, luna ianuarie, ziua 14, cu ultimul domiciliu în comuna Benic, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna august 1948, la propunerea făcută de banditul Pascu Cornel.

- A fost de acord cu planurile organizației, imediate și de viitor, care i s-au explicat de către banditul Pascu Cornel.

- A luat parte la mai multe ședințe ale organizației, care au fost cu caracter terorist.

- A avut misiunea în organizație de curier între organizațiile subversive din jur, care misiune a îndeplinit-o în totul.

- A contribuit pentru banda lui Dabija Nicolae, din Muntele Mare, cu armament și muniții și a ținut la domiciliul său armament și muniții pentru scopul urmărit de organizație, imediat și de viitor.

- A contribuit pentru organizația subversivă cu o cantitate de cereale și a cotizat o sumă de bani.

4. **Marian Simion**, de ani 51, de profesie agricultor, născut în comuna Mogoș, jud. Alba, în anul 1898, luna februarie, ziua 27, cu ultimul domiciliu în comuna Mogoș, jud. Alba.

- A inițiat și organizat, în toamna anului 1948, pe foștii național-țărăniști și chiaburi, dușmani ai democrației populare, o organizația subversivă cu caracter terorist în comuna Mogoș, cu scopul de a răsturna în mod violent ordinea socială din stat.

- A ținut, în cadrul organizației subversive, ședințe cu caracter terorist, a dat instrucțiuni membrilor din organizație, a cărei șef era el.

- A ținut legătura cu șefii organizațiilor subversive din județul Alba și cu șeful bandei de pe Muntele Mare, banditul Dabija Nicolae.

- A inițiat acte de sabotaj, ca: ocuparea instituțiilor civile, publice și militare, cu scopul înarmării organizației în scopurile ei teroriste imediate și de viitor.

- A contribuit pentru organizație cu armament și muniție și a întreținut organizația subversivă cu cantități de cereale și cu o sumă de bani, pentru scopurile ce le urmărea.

5. **Marian Horia**, de ani 31, de profesie agricultor, născut în anul 1918, luna octombrie, ziua 16, în comuna Mogoș, jud. Alba, cu ultimul domiciliu în comuna Mogoș, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă la propunerea făcută de acuzatul Marian Simion, în toamna anului 1948, și care organizație era condusă de acuzatul Marian Simion.

- A recrutat membri noi pentru organizația subversivă.

- A luat parte la ședințele organizației la care s-au discutat scopurile teroriste, imediate și de viitor.

- A avut misiunea în organizația de casier și a strâns cotizații de la membrii organizației.

- A contribuit pentru organizație cu o sumă de bani, iar pentru întreținerea bandei din Muntele Mare a contribuit cu o cantitate de alimente.

- A fost membru devotat organizației subversive și a avut cunoștință de planul organizației, imediat și de viitor, și toate sarcinile ce i s-au dat le-a dus la bun sfârșit.

6. **Marinescu Remus**, de ani 53, de profesie agricultor, născut în comuna Mogoș, jud. Alba, în anul 1896, luna noiembrie, ziua 18, cu ultimul domiciliu în comuna Mogoș, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă în toamna anului 1948, la propunerea făcută de acuzatul Marian Simion.
- A fost de acord cu planurile organizației, imediate și de viitor, care i-au fost explicate de acuzatul Marian Simion.
- A luat parte la mai multe ședințe ale organizației.
- A contribuit pentru organizație cu o sumă de bani, drept cotizație.
- A tăinuit existența organizației, precum și pe membrii ei, cu toate că a avut cunoștință că șeful ei este Marian Simion.

7. **Nistor Zaharia**, de ani 42, de profesie agricultor, născut în comuna Galda de Sus, jud. Alba, în anul 1907, luna martie, ziua 18, cu ultimul domiciliu în comuna Galda de Sus, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă la propunerea făcută de banditul Maxim Alexandru, în toamna anului 1948.
- A luat parte la ședințele organizației, care a avut caracter terorist.
- A avut misiunea de a organiza o organizație în comuna Galda de Sus.
- A avut cunoștință de scopul organizației, de prezent și viitor, tăinuind existența ei, fiind un convins adept al ei.

8. **Preja Dominic**, de ani 27, de profesie agricultor, născut în comuna Benic, jud. Alba, în anul 1922, luna aprilie, ziua 14, cu ultimul domiciliu în comuna Benic, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă în toamna anului 1948, la propunerea făcută de banditul Pascu Cornel.
- A luat parte la ședințele organizației, unde a luat cunoștință de planul organizației, imediat și de viitor.
- A contribuit pentru întreținerea organizației cu o cantitate de cereale și a cotizat o sumă de bani.
- A tăinuit existența organizației, precum și componența ei, fiind un convins adept al ei.

9. **Preja Axente [Alexe – n.n.]**, de ani 30, de profesie agricultor, născut în comuna Benic, jud. Alba, în anul 1919, luna aprilie, ziua 28, cu ultimul domiciliu în comuna Benic, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă la propunerea făcută de banditul Pascu Cornel, în toamna anului 1948.
- A luat parte la ședințele organizației, unde a luat cunoștință de scopul organizației, imediat și de viitor.
- A contribuit cu o cantitate de cereale și bani pentru întreținerea organizației.
- A tăinuit existența organizației, precum și componența ei, fiind un convins adept al ei.

10. **Preja Ștefan**, de ani 54, de profesie agricultor, născut în anul 1895, luna aprilie, ziua 10, în comuna Benic, jud. Alba, cu ultimul domiciliu în comuna Benic, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă în toamna anului 1948, la propunerea făcută de banditul Pascu Cornel, care i-a explicat scopul organizației, punându-l în cunoștință de cauză, cu care a fost în totul de acord.

- A avut misiunea în organizație de casier, care sarcină a dus-o la bun sfârșit.
- A colectat bani și cereale de la organizația subversivă.
- A contribuit pentru organizație cu o cantitate de cereale și a cotizat o sumă de bani pentru scopul urmărit de organizație.
- A tăinuit existența organizației, precum și componența ei, fiind un convins adept al ei.

11. **Prața Traian**, de ani 35, de profesie agricultor, născut în comuna Geamăna, jud. Turda, în anul 1914, luna aprilie, ziua 14, cu ultimul domiciliu în comuna Mogoș, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă în toamna anului 1948, la propunerea făcută de acuzatul Marian Simion.

- A luat parte la ședințele organizației, unde a luat cunoștință de planurile teroriste ale organizației, cu care a fost în totul de acord.

- A avut misiunea de organizator în organizație și a recrutat noi membri pentru organizație.

- A tăinuit existența organizației, precum și componența ei, fiind un convins adept al acestei organizații.

12. **Polhac Aurel**, de ani 41, de profesie agricultor, născut în comuna Mogoș, jud. Alba, în anul 1908, luna aprilie, ziua 3, cu ultimul domiciliu în comuna Mogoș, [cătunul] Valea Cetii, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă, la propunerea făcută de acuzatul Marian Simion, în toamna anului 1948.

- A luat parte la ședințele organizației, unde a primit sarcina de a organiza în cătunul Valea Cetii o organizație.

- A tăinuit existența organizației, fiind în cunoștință de cauza și de componența ei și știind că șeful ei este Marian Simion.

13. **Sularea Victor**, de ani 41, de profesie agricultor, născut în comuna Mogoș, cătunul Miclești, jud. Alba, în anul 1948, luna decembrie, ziua 10, cu ultimul domiciliu în comuna Mogoș, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă în toamna anului 1948, la propunerea făcută de acuzatul Marian Simion.

- A luat parte la mai multe ședințe ale organizației, dintre care una în prezența banditului Dabija Nicolae, care ședință a avut caracter terorist.

- A procurat armament și muniții pentru banda din Muntele Mare, cu scopul înzestrării acesteia, în scopurile ei imediate și de viitor.

- A contribuit pentru organizație cu o cantitate de cereale și a cotizat cu o sumă de bani, precum și [cu] armament și muniții.

- A tăinuit existența organizației, fiind în totul de acord cu planurile ei teroriste.

14. **Sularea Vasile**, de ani 38, de profesie agricultor, născut în comuna Mogoș, jud. Alba, în anul 1911, luna aprilie, ziua 19, cu ultimul domiciliu în comuna Mogoș, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă în toamna anului 1948, la propunerea făcută de acuzatul Marian Simion.

- A luat parte la mai multe ședințe ale organizației, dintre care una în prezența banditului Dabija Nicolae, de unde a luat cunoștință de scopul și planul organizației, imediat și de viitor, cu care a fost în totul de acord.

- A procurat și contribuit pentru organizație cu armament și muniții, precum și cotizat cu o sumă de bani, pentru întreținerea ei, în scopurile ei teroriste.

- A avut cunoștință de existența bandei din Muntele Mare, tăinuind existența ei, fiind un convins adept al ei.

15. **Sântu Teodor**, de ani 47, de profesie agricultor, născut în comuna Rădești, jud. Alba, în anul 1902, luna februarie, ziua 12, cu ultimul domiciliu în comuna Meșcreac, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă în luna decembrie 1948, la propunerea făcută de numitul Mărgineanu Petru.

- A recrutat noi membri în organizație.

- A avut cunoștință de existența organizației și de componența ei, tăinuind existența organizației, fiind un convins adept al ei.

16. **Sularea Ioan**, de ani 43, de profesie agricultor, născut în comuna Mogoș, jud. Alba, în anul 1907, luna iulie, ziua 8, cu ultimul domiciliu în comuna Mogoș, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă în toamna anului 1948, la propunerea făcută de acuzatul Marian Simion.

- A luat parte la mai multe ședințe ale organizației, unde a luat la cunoștință de planul ei, imediat și de viitor, și a fost în totul de acord.

- A contribuit pentru organizația subversivă, cotizând o sumă de bani.

- A tăinuit existența organizației subversive, fără a denunța-o autorităților legale.

17. **Victor Iancu**, de ani 30, de profesie agricultor, născut în comuna Mogoș, jud. Alba, în anul 1919, luna aprilie, ziua 16, cu ultimul domiciliu în comuna Mogoș, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă în anul 1948, la propunerea acuzatului Marian Simion, care i-a făcut cunoscut planul organizației, imediat și de viitor, și cu care a fost întru-totul de acord.

- A contribuit pentru organizația subversivă cu o sumă de bani, drept cotizație.

- A tăinuit existența organizației, precum și pe conducătorii acesteia, fiind un convins adept al ei.

18. **Costea Victor**, de ani 43, de profesie agricultor, născut în comuna Mogoș, jud. Alba, în anul 1906, luna octombrie, ziua 21, cu ultimul domiciliu în comuna Mogoș, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă în toamna anului 1948, la propunerea acuzatului Marian Simion.

- A luat parte la ședințele organizației, unde și-a luat angajamentul că va lupta cot la cot cu membrii bandei din Muntele Mare.

- A contribuit pentru organizație cu armament și muniții, precum [și] cotizând o sumă de bani pentru scopul organizației.

- A tăinuit existența organizației, precum și pe conducătorul ei, cunoscând scopul de prezent și viitor, cu care a fost în totul de acord.

Drept pentru care am încheiat prezentul proces-verbal.

Sublocotenent de Securitate

Călinaș Ioan

A.M.J., D.I.M., fond Penal, dosar nr. 275, vol. 1, f. 2-8.

149

1949 septembrie 12. Referat al Direcției a V-a privind trimiterea
în justiție a lotului Alexandru Maxim

5 R.

12 septembrie 1949

Referat

Cu raportul nr. 5/8.589 din 2 august 1949, D.R.S. Sibiu înaintează dosarul cercetărilor efectuate în legătură cu organizația subversivă P.N.Ț. condusă de numitul Maxim Alexandru, cu activitatea îndreptată împotriva statului.

Din studiul dosarului rezultă că Maxim Alexandru a inițiat și constituit organizația subversivă cu caracter terorist, activând în județul Alba. A recrutat membri în organizație, a stabilit legături cu bandele teroriste din Muntele Mare, căreia i-a procurat oameni și armament.

Lotul este format din 16 acuzați, cu activitate legată de aceea a lui Maxim Alexandru și a căror vinovăție este stabilită prin declarațiile aflate la dosar și reprodusă în rezumat în nota alăturată prezentului referat*.

Propuneri:

Înaintarea în justiție a lotului organizației subversiv-teroriste conduse de Maxim Alexandru.

Căpitan de Securitate
T. Fiambolli

[Rezoluție:]

17 septembrie 1949.

Justiție, nu se vor încadra în Legea 16.

Mișu Dulgheru

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 1, f. 2.

150

1949 septembrie 12. Referat al Direcției a V-a asupra trimiterii
în justiție a lotului Petru Mărgineanu

5 R.

12 septembrie 1949

Referat

* Nu se regăsește în dosar.

Cu raportul nr. 5/8.589 din 3 septembrie 1949, D.R.S. Sibiu a trimis dosarul cercetărilor efectuate în legătură cu organizația subversivă P.N.Ț. din județul Alba.

Lotul constituit este format din 21 acuzați, în frunte cu numitul Mărgineanu Petru, chiabur, fost membru P.N.L., care, în cadrul acțiunii subversive desfășurate de Maxim Alexandru, a organizat trei comune din județul Alba.

Activitatea fiecăruia din acuzații încadrați în procesul-verbal încheiat de D.R.S. Sibiu este arătată în nota alăturată prezentului referat*.

Vinovăția celor încadrați în actele încheiate de D.R.S. Sibiu fiind pe deplin stabilită prin declarațiile aflate în dosar.

Propunem:

Înaintarea în justiție a lotului organizației subversive Mărgineanu Petru.

Căpitan de Securitate

T. Fiambolli

[Rezoluție:]

17 septembrie 1949.

Justiție, nu vor fi încadrați în Legea 16.

Mișu Dulgheru

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 3, f. 3.

151

1949 septembrie 13. Referat al Direcției a V-a asupra trimerii
în judecată a lotului Ionel Robu

5 R.

13 septembrie 1949

Referat

Cu raportul nr. 5/8.589/949, D.R.S. Sibiu înaintează dosarul încheiat lotului de 13 reținuți în frunte cu Robu Ioan, constituiți în bandă subversivă teroristă, cu scopul de a întreprinde o acțiune comună cu bandele conduse de Dabija Nicolae și Macavei Traian în vederea răsturnării prin violență a regimului democratic din țară.

În acțiunea sa, Robu Ioan a fost ajutat de Ionescu Radu, care a recrutat aderenți din sânul tineretului universitar și făcea legătura cu grupurile organizate din județul Alba.

Era ajutat de asemenea de Vador Victor, care ținea legătura cu banda Dabija și Macavei, prin contact direct cu aceștia la Muntele Mare.

În planurile imediate ale organizației erau prevăzute o serie de acțiuni de sabotaj, ca: aruncarea în aer a podurilor de cale ferată, distrugerea șoselelor și atacarea instituțiilor publice, asasinarea conducătorilor politici și pregătirea unei insurecții armate în vederea realizării scopului urmărit.

* Documentul nu se află în dosar.

Cu concursul lui Radu Ionescu și cu ajutorul unui cetățean american, a trimis o scrisoare elementelor trădătoare fugite peste graniță, cerându-le sprijinul pentru dotarea și susținerea organizației.

Concluzii:

Vinovăția elementelor încadrate în dosarul anexat este stabilită prin declarațiile celor reținuți, din care rezultă acțiunea de uneltire împotriva ordinii sociale organizată de cei arestați.

Activitatea fiecăruia din reținuți este redată în rezumat în nota alăturată.

Propuneri:

Opinăm pentru înaintarea în justiție a lotului format din Robu Ioan, Ionescu Radu, Vandor Victor și ceilalți.

Căpitan de Securitate

T. Fiambolli

[Rezoluție:]

17 septembrie 1949.

Vor fi trimiși în justiție. Nu se încadrează în Legea 16.

Mișu Dulgheru

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 2, f. 88.

152

1949 septembrie 19. Declarație dată în anchetă la S.J.S.P. Alba de Ștefan Pușcaș referitoare la legăturile sale cu Ștefan Popa, Traian Mihăițan și soții Maier

Dată în fața noastră azi, 19 septembrie 1949.

Vizată de noi spre neschimbare.

Sergent major de Securitate

Sătmăreanu Ioan

Declarație

Subsemnatul Pușcaș Ștefan, născut în comuna Stremț, județul Alba, în anul 1921, luna martie, ziua 15, din părinți Ioan și Maria și de profesie agricultori, ambii trăiesc, de naționalitate și cetățenie română și de religie ortodox, de profesie agricultor, carte știu, patru clase liceu teoretic, cu stagiul militar satisfăcut la Școala Militară de Infanterie nr. 3 Sibiu, eliberându-mă cu gradul de sergent major, căsătorit cu Aurelia Sălcudean, copii nu am, în trecut am făcut parte din Mișcarea Legionară, în prezent neîncadrat în nici o organizație democratică, avere posed 2½ hectare pământ arabil, condamnat nu am mai fost, cu ultimul domiciliu în comuna Stremț, jud. Alba.

Declar următoarele:

Sunt născut din părinți agricultori, avere au posedat 27 ha pământ arabil, în trecut nu au făcut politică, în prezent neîncadrați în nici o organizație democratică, cu ultimul domiciliu

în comuna Stremț, jud. Alba. Mai am o soră, Sabina, de ani 24, căsătorită cu Peptea Gheorghe din Sibiu, de profesiune comerciant, despărțită, avere nu are, cu ultimul domiciliu în Stremț, jud. Alba.

Prin luna septembrie 1948 a venit la mine acasă numitul Popa Ștefan, la care i-am dat de mâncare și 200 lei și ulterior mi-a propus ca să organizez și eu o organizație subversivă legionară, cu scopul ca la venirea anglo-americanilor să le dăm ajutor pentru dărâmarea actualului regim și pentru a ocupa primăria și toate instituțiile publice. Am organizat pe Mihălțan Traian, Maier Iosif și Maier Elena și le-am indicat drumul către organizația subversivă care era în Muntele Mare. Șeful acestei organizații subversive era Popa Ștefan. Mai erau membrii în această organizație subversivă următorii: Mârza Traian, Medrea Mihail, Dina Teglaru, Maria Gligor, unul cu numele T. Traian³⁴⁵ și un student cu numele Grigore și unul cu numele de Călin, care făcea legătura lui Popa Ștefan cu Bucureștiul, cu avocatul Secu Șerban din București. Scopul acestei organizații subversive era dărâmarea actualului regim și înlocuirea lui cu un alt regim și la venirea anglo-americanilor să le dăm ajutor pentru a răsturna regimul și să ocupăm primăria și toate instituțiile publice. Ajutor pentru organizația subversivă am dat mâncare membrilor din organizația subversivă în mai multe rânduri și am cotizat suma de 600 lei. Alimentele pentru organizația subversivă le procura Mihălțan Traian de la membri din organizație. Mai declar că cantitatea de alimente era strânsă de Mihălțan Traian, 225 kg grâu, acesta făcea legătura cu organizația subversivă din munți.

Iar numitul Popa Ștefan spunea că are un depozit de armament în cantitate de 400 pistoale Orița și munițiile necesare, care sunt într-un depozit pe Valea Arieșului și aceste pistoale vor fi date membrilor din organizația subversivă. Am luat parte la patru ședințe de organizație subversivă, care s-au ținut la locuința mea și au participat Popa Ștefan, Mârza Traian, T. Traian, Mihălțan Traian. La aceste ședințe de organizație subversivă pe care le-am avut la locuința mea se discuta procurarea armamentului și alimentelor și membrii în organizația subversivă. Subsemnatul am avut cunoștință de organizația subversivă din munți și [de] scopul ei și am fost de acord cu scopul organizației subversive, pentru că organizația subversivă avea ca scop dărâmarea actualului regim și înlocuirea lui cu un nou regim. La locuința mea s-a găsit o armă Z.B. și era ținută pentru scopul organizației subversive, dată de numitul Popa Ștefan. Faptul ce m-a determinat să dau mâncare membrilor din organizația subversivă și cotizația de lei 600 pentru organizație și să țin arma la mine acasă, să fiu membru în organizația subversivă, doream cu orice preț schimbarea actualului regim și înlocuirea lui cu un al regim.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu, nesilit de nimeni.

Alba Iulia la 19 septembrie 1949

Pușcaș Ștefan

A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 64, vol. 1, f. 41-42.

³⁴⁵ Este vorba de Traian Gligor.

1949 septembrie 20. Raport al D.R.S.P. Sibiu referitor la
arestarea lui Traian Macavei

Direcțiunea Regională de Securitate Sibiu
Teleimprimator
15.02 stat cuv. 55 20 septembrie 1949, ora 22⁴⁵

Către
Direcțiunea Generală a Securității Poporului

București

Raportăm că azi, data de mai sus, banditul Macavei Traian a fost arestat în comuna
Tomești, județul Hunedoara³⁴⁶.

Numitul în prezent se găsește la această Direcțiune de Securitate și rezultatul
cercetărilor îl vom raporta de urmare.

Locotenent-colonel de Securitate
Gheorghe Crăciun

Nr. 5/22.613
20 septembrie 1949

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 795, vol. 4, f. 416.

³⁴⁶ Într-un alt document întocmit de Securitate se menționează însă faptul că Traian Macavei a fost arestat în tren în stația C.F.R. Hălmagiu (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 79, vol. 3, f. 24). Din cercetările efectuate până în prezent nu am reușit să identificăm circumstanțele exacte ale reținerii lui Traian Macavei.

1949 septembrie 20. Declarație dată în anchetă la D.R.S.P. Sibiu de Nicolae Dabija referitoare la desfășurarea luptei de la Muntele Mare și a atacului asupra Percepției Fiscale din Teiuș

Data în fața noastră azi, 20 septembrie 1949,
la Sibiu, și vizată de noi spre neschimbare.
Sublocotenent de Securitate
Călinaș Ioan

Declarație

Subsemnatul Dabija Nicolae, cu ultimul domiciliu în Aradul Nou, str. Ana Ipătescu, nr. 25, declar următoarele:

În completare la declarațiile anterioare, mai declar că în prima cabană din Muntele Mare se găseau, după câte îmi amintesc, următoarele persoane: Pascu Cornel, Mihălțan Traian, Deceanu, Bocan Iancu, un student înalt, șaten, care a fost rănit la picior, și Cigmăianu.

În a doua cabană mă găseam eu, frații Macavei, Onea Titus, soții Maier, Scridon Ioan, Vandor Victor, Oniga Emil, Sanda Pop, Oprea Gh. și de restul nu-mi pot aminti numele lor, din cauză că erau veniți numai de două zile la cabană.

În momentul când am fost alarmați de focurile trase de santinela noastră, m-am echipat, deoarece eram dezbrăcați. Până să ne echipăm a fost încercuită și cabana a doua, în care mă găseam și eu. Pentru a ieși din cabană și a ne face drum printre trupele Securității, care se postaseră în jurul și fața cabanei, am aruncat personal 2-3 cartușe de trotil, ce fusese amorsat cu câteva zile înainte, după care am deschis foc cu carabina chiar din ușa cabanei, dând ordin în acest timp să iasă toți din cabană. În timpul luptei nu am observat dacă a căzut cineva din trupele Securității. După ce am aruncat ultimul cartuș de trotil, fugitiv am observat că un ostaș din stânga cabanei, unde căzuse trotilul, s-a aplecat să ridice ceva de jos. Menționez că nu pot preciza dacă după trotil sau altceva a făcut ostașul această mișcare. Ulterior am auzit de la organele Securității că acel soldat a fost zdrobit de explozia trotilului în partea trunchiului.

Prin amorsarea trotilului se înțelege a se introduce în locașul făcut în trotil capsă cu fitilul respectiv.

Dacă peste trotil se pune sârmă sau alt obiect de metal, i se dă o putere mai mare de distrugere.

Pentru a fi pregătiți a desfășura acțiunile pe care ni le-am propus, cea mai mare parte din membrii organizației au venit înarmați, iar restul de armament, muniții și exploziv a fost procurat de frații Macavei. Menționez că trotilul, capsele și fitilul a fost adus de frații Macavei.

La cabane au fost aduse circa 4-5 kg trotil, iar circa 40-45 kg trotil a fost depozitat la un locuitor numit Ghiuri, din comuna Cărpiniș, jud. Turda. De acest lucru știu: Cosma Petru, care l-a adus, Iosif Căbulea [*Clamba* – n.n.] și Scridon Ioan. Precizez că din cele circa 4-5 kg

trotii am aruncat numai 2-3 cartușe, iar restul probabil a fost luat de către ceilalți membri ai organizației în momentul luptei, iar o parte a fost găsită de organele Securității.

În legătură cu jefuirea Percepției din Teiuș declar:

În ziua de 18 decembrie 1948, Bolfea Silvestru și Pascu Cornel au fost trimiși să facă recunoașterea Percepției din Teiuș. Întorcându-se la șura lui Bolfea Silvestru în aceeași seară, cu rezultatul că în percepție s-ar găsi circa 5-6 milioane lei și că e slab păzită percepția, am hotărât ca în seara zilei de 22 decembrie 1948 să atacăm percepția. În acest scop, ne-am deplasat în noaptea de 21/22 decembrie 1948 din regiunea Întregalde în vilele din apropierea Teiușului, unde am stat adăpostiți într-o cabană nelocuită toată ziua de 22 decembrie 1948. În seara zilei de 22 decembrie 1948 ne-am deplasat la Teiuș și pe la orele 18-18³⁰, după ce am făcut din nou o recunoaștere, am intrat în percepție în felul următor: Traian Macavei și Sandu Maxim în camera din dreapta percepției, unde se găsea numai o persoană. În camerele din stânga, unde se găsea casa de bani, am intrat eu, Sandu Macavei și Pascu Cornel. Afară am lăsat de pază pe Iosif Clamba (Căbulea).

La intrarea în percepție, funcționara de acolo a dat un strigăt de spaimă, care l-a alarmat pe receptor din camera vecină. Acesta, intimidat, nu a știut ce să mai facă și s-a aruncat înspre ușă, însă a fost împiedicat de mine să iasă afară. În acest timp, Sandu Macavei s-a dus la casa de bani, care era deschisă, și a luat toți banii. Receptorul, în zăpăceala în care se găsea, s-a îndreptat din nou spre mine, însă l-am intimidat cu un foc de pistol tras în aer. Într-un moment de neatenție, receptorul s-a azvârlit asupra lui Pascu Cornel și a vrut să se ia la luptă cu el. Pascu Cornel l-a lovit cu pistolul în cap și l-a trântit peste o masă. Văzând că a fost făcut inofensiv, nu i-am mai dat atenție și la un moment dat s-a repezit la mine, prinzându-mă de mâna în care țineam pistolul. În acest timp Sandu Macavei a ieșit din casieria percepției și a observat lupta dintre mine și receptor. Crezând că sunt în pericol, Sandu Macavei a tras un foc de pistol care l-a rănit pe receptor în față și a ieșit din cameră înaintea noastră. După cele petrecute am părăsit cu toții percepția.

Menționez că în ziua de 4 martie, cu ocazia atacului de pe Muntele Mare, am dat ordin membrilor din organizație să iasă afară din cabană și să deschidă foc asupra trupelor Securității care ne înconjuraseră.

În ceea ce privește pe numitul Cătălina Alexandru, îmi aduc aminte că la ajungerea în Muntele Mare Sandu Macavei s-a dus la el acasă și a avut o convorbire cu acesta. Personal nu l-am cunoscut și nu am stat niciodată cu el de vorbă.

Aceasta-mi este declarația pe care o susțin și semnez propriu, nesilit de nimeni.

Nicolae Dabija

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 5, f. 5-7.

1949 septembrie 23. Raport al D.R.S.P. Sibiu către D.G.S.P. referitor la rezultatul primelor cercetări efectuate asupra lui Traian Macavei

Direcțiunea Regională a Securității Poporului Sibiu
Nr. 5/8.589 din 23 septembrie 1949.

Către
Direcțiunea Generală a Securității Poporului

București

Obiect:

Referitor la rezultatul primelor cercetări în legătură cu banditul Macavei Traian.

Urmare raportului nostru telegrafic nr. 5/22.613 din 20 septembrie 1949, raportăm mai jos rezultatul primelor cercetări în legătură cu banditul Macavei Traian:

Susnumitul a devenit membru al organizației subversive prin intermediul lui Vandor Sabin, prin luna august 1948, care i-a făcut cunoștință cu preotul Suci, care la rândul lui i-a făcut cunoștință cu presupusul student Sandu Maxim. Preotul Suci l-a pus la curent cu existența unei organizații subversive teroriste și cu planurile ei, încercând a obține adeziunea lui Macavei pentru intrarea acestuia în organizație. După ce acesta îl pune în legătură cu Sandu Maxim, Macavei Traian arată că Maxim Alexandru, într-o convorbire avută între ei, i-a spus că dispune de mari cantități de armament și muniții, de legături cu oameni superiori din București și că are o organizație subversivă.

Banditul Macavei Traian recunoaște că după această convorbire a devenit membru al organizației subversive a lui Maxim Alexandru și comp.

Mai târziu cu câteva zile a luat contact cu Pascu Cornel, prin intermediul lui Vandor Victor (cu care se cunoștea, fiind colegi de școală), iar Pascu Cornel, de asemenea, i-a spus că și el are o organizație subversivă. Macavei Traian, după ce ia cunoștință de aceasta, sugerează ideea unificării organizațiilor într-un singur nucleu (organizație mare). Prin luna septembrie 1948, fiind la Arad, s-a întâlnit cu numitul Dabija Nicolae, maior în rezervă, cu care apoi a discutat toate cele ce le-a discutat și cu Pascu Cornel și Maxim Alexandru, la care Dabija îi întărește convingerea, spunând că dacă într-adevăr există acele organizații subversive și materialul de care a vorbit Maxim Alexandru s-ar putea într-adevăr începe o acțiune puternică contra actualei ordini în stat.

După această discuție, Macavei Traian pleacă la Timișoara, unde-și stabilește domiciliul în comuna Sat-Chinez până după data zilei de 10 octombrie 1948, când fratele lui, Macavei Alexandru, săvârșește crima de omor, împușcând 2 plutonieri majori care veniseră în casa lor.

După comiterea acestei crime, Macavei Traian își aduce fratele la Arad, unde au stat mai mult timp.

După un oarecare timp, frații Macavei se deplasează din Arad pentru a-și aduce copilul de la Bucium Montari – Alba, iar în drum spre acesta s-au abătut pe la Vandor Sabin, unde s-au întâlnit din nou cu Sandu Maxim, Avramuț Dumitru și Vandor Victor, care împreună

le-au făcut propunerea să atace banca din Ighiu – Alba, însă neavând armamentul necesar pentru aceasta nu au trecut la fapte.

De acolo merg și iau legătura cu Dabija Nicolae, cu care, după ce se înțeleg, trec la constituirea unei bande subversive în regiunea Muntele Mare – Alba. Pentru constituirea acestei bande, susnumitul depune o bogată activitate organizatorică, reușind împreună cu Dabija Nicolae, Pascu Cornel și Maxim Alexandru să constituie într-adevăr o bandă teroristă compusă din mai mulți membri, care își fixează sediul în punctul numit Muntele Mare.

În ziua de 4 martie 1949, când organele competente au trecut la acțiune în contra acestor bande, Macavei Traian a luat parte efectiv la luptele duse în contra Trupelor de Securitate, însă nu a fost prins, reușind să fugă și să se ascundă prin județ, la următorii: Achim Alexandru, comuna Bucium – Alba; Ciama Nicolae, tot din Bucium; Romul Ionuț, tot din Bucium; Bar Traian, comuna Vârtop – Alba; Gheorghe [a] lui Bustan, Vârtop – Alba; Vandor Sabin, comuna Întregalde – Alba; Silvestru, cunoscut de Vandor Sabin, din comuna Întregalde; Sofica lui Tomeleu, comuna Mușca – Turda; Sabina Fonoage, din aceeași comună, ultimele două foste membre în „Liga Ardeleană a Moșilor”.

Numitul Macavei Traian arată munițiile și armamentul de care știe că se mai află la următorii locuitori:

1. Bar Traian, din comuna Vârtop – Alba, un pistol mitralieră M.P. cu 40 cartușe, una centură cu un portpistol și efectele lui Macavei Traian pe care le purta la munte.

2. Gheorghe al lui Bustan, din aceeași comună, unde a fost găzduit o zi și una noapte, se găsesc două tabele nominale cu numele membrilor din banda teroristă din Muntele Mare, care i-au fost date de Macavei Traian spre a fi păstrate.

3. Ghiuri [a] lui Iacob, din comuna Cărpiniș – cătunul Vârtop, se găsește o ladă cu cca. 35 kg trotil, fapt ce este afirmat și de Dabija Nicolae.

4. Romul Ionuț, din comuna Bucium Montari, la care se găsește una armă militară tip rusesc cu 3-4 cartușe, un portmagazie și una magazie de rezervă.

5. Achim Alexandru, din aceeași comună, una armă militară Steyer, cu 10-15 cartușe.

6. Pușcaș, fiul, din comuna Stremț, știe de unul sau doi saci cu grenade ascunse în niște paie.

7. În comuna Mogoș, Tupu Victor, în prezent reținut, știe unde se găsește una ladă cu grenade.

8. Tot în comuna Mogoș este un anume Danu care știe una pușcă mitralieră germană cu 2 benzi de cartușe.

Cercetările continuă și vom raporta de urmare, iar la cele de până acum vom lua măsurile necesare.

Locotenent-colonel de Securitate
Gh. Crăciun

Locotenent de Securitate
Nistor Victor

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 2, f. 403-405.

1949 septembrie 24. Referat al Direcției a V-a prin care au fost trimiși
în justiție membrii lotului Petre Pascu

5/R

24 septembrie 1949

Referat

Direcția Regională de Securitate Sibiu ne înaintează, cu raportul nr. 5/8.589 din 17 septembrie 1949, dosarul cuprinzând cercetările asupra lotului P.N.Ț. din județul Alba, în frunte cu Pascu Petre.

Din cercetarea dosarului rezultă că organizația subversivă P.N.Ț. din jud. Alba, condusă de Pascu Petre, Costinaș Nicolae, Laslo Aron și alții, a activat în raza jud. Alba, cu scopul de a răsturna regimul actual, bazându-se pe rămășițele reacționare și chiaburești.

Activitatea acestei organizații urmărea ca, prin acte de teroare și sabotaj, să pregătească o insurecție armată pentru realizarea scopurilor sale, în eventualitatea izbucnirii unui război între anglo-americani și U.R.S.S.

În acest scop, membrii bandei luau parte la ședințe, recrutau noi membri pentru această bandă, păstrau legătură cu bandele de fugari din Muntele Mare conduse de bandiții Dabija Nicolae, Sandu Maxim și alții.

De asemenea, membrii organizației colectau mari cantități de cereale pentru alimentarea bandiților fugari din munți, procurând armament și muniții și acte false pentru uzul aceluiași bandiți.

Din declarații rezultă vinovăția membrilor acestei organizații, actele fiind bine încheiate pentru întreg lotul.

Propuneri:

Față de cele de mai sus, propunem înaintarea întregului lot al organizației subversive P.N.Ț. din jud. Alba în justiție, și anume: Pascu Petre, Costinaș Nicolae, Laslo Aron, Marian Simion, Marian Horia, Marinescu Remus, Nistor Zaharia, Preja Dominic, Preja Alexe, Preja Ștefan, Prața Traian, Polhac Aurel, Sularea Victor, Sularea Vasile, Sântu Teodor, Sularea Ioan, Victor Iancu și Costea Victor.

Vinovăția fiecăruia dintre acuzați rezultă din tabelul anexat prezentului referat*.

Locotenent de Securitate

Siegler Simion

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 4, f. 340.

* Nu se regăsește în dosar.

1949 septembrie 29. Plan întocmit de D.R.S.P. Sibiu pentru asigurarea pazei Tribunalului Civil Sibiu pe timpul procesului lotului Dabija

Direcțiunea Regională de Securitate Sibiu

Ordin de bătaie

Repartizarea tovarășilor ofițeri și subofițeri de la această Direcțiune, precum și a Trupeii de Securitate și organele Miliției, pentru asigurarea pazei exterioare și interioare a Tribunalului Civil din Sibiu, precum și pentru escortarea arestaților de la penitenciar până la sala de ședințe, cu ocazia judecării procesului bandei Dabija și alții, care proces începe din ziua de 30 septembrie 1949.

Măsurile de pază și securitate încep din ziua de 29 septembrie a.c., orele 24³⁰ [sic].

Paza exterioară și interioară a Tribunalului, precum și a penitenciarului, ziua se compune din 17 (șaptesprezece) posturi fixe, iar noaptea se compune din 7 (șapte) posturi fixe cu efective de Trupe de Securitate sau milițieni, precum și din 5 (cinci) posturi de noapte și 17 (șaptesprezece) posturi fixe și mobile cu efective din această Direcțiune de Securitate.

Prin postul de ziua se înțelege luarea pazei în primire cu cel puțin o oră înainte de începerea ședinței, iar după terminarea ședinței se va comunica ora începerii posturilor. În timpul mesei, posturile vor pleca la masă prin rotație.

Toate posturile de mai sus sunt însemnate cu obiective pe alăturatul plan.

Tovarășii ofițeri și subofițeri din această Direcțiune de Securitate sunt repartizați la posturile arătate mai jos cu consemne speciale.

1. Tov. sublocotenent Amster Hugo, ajutat de tov-ii plutonier major Stan Ion și plutonier major Bertha Iosif, precum și [de] două organe ale Trupelor de Securitate sau Miliție, vor face serviciul în rotație la intrarea principală în clădirea tribunalului, având ca consemn special de a nu permite intrarea în incinta clădirii numai persoanelor care au invitație specială, pe baza cărora au dreptul să participe la dezbaterile procesului. De asemenea, pot intra în incinta clădirii persoanele care pot dovedi, cu citații, că au procese în cursul zilei respective sau avocații care au interese de serviciu. În unele cazuri, când cetățenii nu pot dovedi cu citații de procese și totuși au proces, se va clarifica situația acestora prin concursul organelor competente.

Cetățenii care solicită certificate de cazier vor fi îndrumați în camera de gardă, unde li se vor rezolva, prin organele competente, cererile lor.

Nu se permite intrarea nici unei persoane în incinta clădirii cu arme de foc, arme albe sau introducerea pachetelor suspecte. În caz că cineva se găsește cu asemenea obiecte și caută să pătrundă în interiorul clădirii, va fi reținut și înaintat sub pază sigură la această Direcțiune de Securitate. De asemenea, nu se permite intrarea sub nici un motiv a persoanelor cu activitate dușmănoasă față de regim și cunoscută de organele noastre.

Avându-se în vedere că procesul este public și este un proces politic, la care proces vor participa oamenii muncii, se va proceda cu mult tact, pentru a nu da loc la comentarii, însă în cazuri de provocări se va proceda cu multă energie.

În timpul mesei, precum și în timpul nopții, nu se permite intrarea nici unei persoane fără aprobarea tovarășului colonel sau locțiitorului dânsului.

2. Tov-ii plutonier major Popică Ioan, ajutat de sergenții majori Hodișan Gheorghe și Mareș Teofil, sunt repartizați la postul permanent ce se găsește în curtea dintre penitenciar și clădirea tribunalului, având ca consemn special: cu concursul celor 2 posturi (una permanentă și una de ziuă), compuse din organele Trupelor de Securitate sau Miliție, nu permite intrarea nici unei persoane străine în curtea respectivă și nu permite ieșirea din penitenciar a nici unei persoane neînsoțite de cel puțin trei organe ale D.R.S.P. însărcinate cu escortarea arestaților.

Atât în timpul zilei, cât și în timpul nopții, circulația pe scările din dos este admisibilă numai tovarășilor cu permisie specială.

3. Tov-ii plutonieri Apolzan Ion și Cautil Ștefan sunt repartizați pentru a forma posturi mobile pe coridoarele parterului de la tribunal, cu următorul consemn special: vor supraveghea toate posturile [*persoanele* – n.n.] care au intrat și care staționează pe aceste coridoare, având anumite treburi de aranjat. Cu concursul celor 2 posturi compuse din Trupe de Securitate și Miliție, se vor lua măsuri pentru interzicerea circulației persoanelor neapartinătoare tribunalului (persoanele care aparțin tribunalului vor avea bilete speciale, ștampilate și semnate de către tov-ul prim președinte al tribunalului, Longhinescu), vor menține cea mai perfectă liniște, observând ca oamenii care au terminat treburile să părăsească clădirea.

4. Posturile din afara clădirii penitenciarului, cât și tribunalului, vor fi controlate de către organele de control ale Trupelor de Securitate și Miliție, împreună cu tov. locotenent Matei [*Mathe* – n.n.].

5. Tov-ii plutonier major Bucerzan Constantin, împreună cu tov. plutonier Geleru Ion, ajutați de cele două posturi compuse din Trupe de Securitate sau Miliție, au aceleași atribuții pe etajul I ca și tov-ii enumerați la punctul 3.

6. Tov-ii plutonier major șef Szabo Adalberth și plutonier Dordea Traian, ajutați de 2 organe din Trupele de Securitate sau Miliție, au aceleași atribuții la etajul II ca tovarășii enumerați la punctul 3 și 4.

7. Tov. locotenent Nistor Victor și tov. plutonier major Bucur Dănilă, ajutați de 2 organe ale Trupelor de Securitate sau Miliție, vor bara scările care duc spre sala de ședințe, procedând la percheziția corporală a tuturor persoanelor care vor intra în sala de ședințe, pe bază de invitații speciale sau pe bază de citații, ca martori etc., confiscând eventuale arme de foc sau arme albe găsite asupra acestora. Cu ocazia percheziției corporale se va proceda cu cât mai mult tact, explicând tovarășilor că această măsură este o măsură generală. Pentru percheziționarea femeilor este delegată tov. Burnete pentru acest scop.

Tov. Nistor Victor și Bucur Dănilă vor primi încă dispoziții ulterioare în acest sens.

8. Tov. sublocotenent Călinaș, ajutat de tov-ii plutonier major Sintion Nicolae, plutonier major Cărstianu Constantin și sergent major Timoc Mihai, sunt repartizați de a face serviciul pe coridorul din fața sălii de ședință și vor primi instrucțiuni în acest scop ulterior.

9. Tov. locotenent Dordea Ion, ajutat de tov. plutonier major Crăciun Vasile și cu un organ din Trupele de Securitate, sunt repartizați pentru paza martorilor și vor face de serviciu în camera repartizată în acest scop, având ca consemn special de a nu permite martorilor să vorbească între ei sau cu alte persoane, fie organe de ale noastre, fie organele Trupelor de Securitate sau Miliție.

Vor avea grijă ca martorii să nu staționeze în jurul geamurilor de la acea cameră.

10. Tov. căpitan Cosma, ajutat de tov-ii sublocotenent Seleş Paul, plutonier major şef Bogdan, plutonier major şef Rociu, plutonier major Faloba şi plutonier Urzică Traian, sunt repartizați în interiorul sălii de şedințe. Se vor conforma ordinelor primite de la tov. colonel şi tov. preşedinte al tribunalului.

11. Tov. locotenent Löprrich Ştefan, ajutat de tov-ii plutonier major şef Cozma Cornel, plutonier major şef Hegeduş, plutonier major Prodea Ion, plutonier major Tudor Alexandru, plutonier major Adam, plutonier major Vereş, plutonier major Molnar Emil, plutonier major Stancu Ion şi tov. sublocotenent Moldovan, cel din urmă fiind primul ajutor al tov. locotenent Löprrich, sunt însărcinați cu escortarea acuzaților de la penitenciar la sala de şedințe a tribunalului şi viceversa, având următoarele consemne speciale:

Escortarea arestaților se face numai pe traseul fixat; nici un arestat nu poate să fie escortat de mai puține persoane decât trei. Escortarea se face în felul următor: de la luarea în primire din poarta interioară a penitenciarului sau din incinta penitenciarului, 2 tov. mai destoinici vor merge la stânga şi la dreapta escortatului, iar al treilea va merge în urma acestuia, primii doi având grijă ca escortatul să nu poată să încerce a se sinucide prin producerea de leziuni corporale cu obiecte tăioase (bucăți de sticlă) sau să încerce aruncarea prin geam de la etaj.

În timpul când arestatul este escortat pe scările din dos, cel mai destoinic tov. va merge alături de arestat, având grijă ca arestatul să fie către perete şi nu către balustradă, ceilalți doi tov. din escortă, unul va merge înainte, iar al doilea înapoi. Acest procedeu se va face în așa fel ca arestatul să nu observe nimic, însă totuși să i se asigure paza lui.

În caz de încercare de evadare în timpul transportării, avându-se în vedere paza asigurată 100%, nu se face uz de armă decât în cazul când arestatul a reușit să iasă din incinta tribunalului sau din curte. Se va căuta a prinde şi a demobiliza rapid şi fără zgomot.

Tov. locotenent Löprrich Ştefan, în cursul zilei de 29 crt., va instrui cele trei echipe în sensul de mai sus şi la fața locului.

12. Restul tov-ilor din această Direcțiune de Securitate rămân la dispoziția tov. locotenent-colonel Crăciun Gheorghe.

13. Se atrage atenția tov-ilor că în caz de neexecutare întocmai a celor prevăzute mai sus, rămân personal răspunzători şi în caz de abateri vor fi aspru sancționați.

29 septembrie 1949

Locotenent-colonel de Securitate
Gh. Crăciun

Locotenent de Securitate
E. Matei³⁴⁷

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 2, f. 144-148.

³⁴⁷ Este vorba de o greșeală de dactilografiere, numele real al ofițerului fiind Emerich Mathe.

1949 octombrie 4. Pronunțarea sentinței de către Tribunalul Militar Sibiu
în lotul Dabija, cu rezoluția lui Gheorghe Pintilie

5 R.

4 octombrie 1949

Tribunalul Militar Sibiu

Dezbaterile procesului primului lot al bandelor din regiunea Sibiului,
în frunte cu Dabija Nicolae

Ziua [a] IV-a

Nota nr. 6

Azi 4 octombrie 1949, la orele 12⁴⁵, Tribunalul Militar Sibiu a pronunțat următoarea
sentință în procesul bandei teroriste conduse de Dabija Nicolae:

1.	Dabija Nicolae	Pedeapsa cu moartea
2.	Scridon Ioan	Pedeapsa cu moartea
3.	Mihălțan Traian	Pedeapsa cu moartea
4.	Onea Titus	Pedeapsa cu moartea
5.	Rațiu Augustin	Pedeapsa cu moartea
6.	Oprîța Gheorghe	Pedeapsa cu moartea
7.	Bolfea Silvestru	Pedeapsa cu moartea
8.	Pop Alexandra	Muncă silnică pe viață
9.	Angheluță Mihai	Muncă silnică pe viață
10.	Nițescu Nicolae	Muncă silnică pe viață
11.	Moldovan Simion	Muncă silnică pe viață
12.	Oargă Ioan	10 ani muncă silnică
13.	Ihuț Avram	10 ani muncă silnică
14.	Balea Gheorghe	10 ani muncă silnică
15.	Măgureanu Dumitru	10 ani muncă silnică
16.	Boia Ioan	8 ani muncă silnică
17.	Bucea Nicolae	10 ani temniță grea
18.	Țălnaru Iosif	8 ani închisoare corecțională

19.	Ceașu Titus	7 ani închisoare corecțională
20.	Carra Ioan	7 ani închisoare corecțională
21.	Căbulea Petru	6 ani închisoare corecțională
22.	Cătălina Alexandru	5 ani închisoare corecțională
23.	Bara Gheorghe	5 ani închisoare corecțională
24.	Bucea Constanța	5 ani închisoare corecțională
25.	Buțuțui Viorica	1 an închisoare corecțională cu suspendare

Pentru acuzații de la Nr. 1-16, inclusiv, Tribunalul a pronunțat și confiscarea averii acuzaților.

La pronunțarea sentinței au participat circa 250 muncitori și țărani, care au primit cu satisfacție hotărârea Tribunalului, cu vii aplauze.

[Rezoluții]

Tov. Dulgheru.

*Hotărârea Tribunalului Sibiu să fie pusă în practică, în plus să se facă **propuneri urgente**, din indivizii din listă, care nu a fost condamnați la moarte și au tras cu arma în organele noastre pentru a se crea un regim mai aspru în închisoare³⁴⁸.*

Gheorghe Pintilie

6 octombrie 1949.

Tov. căpitan Antoniu. Veți discuta cu mine.

Mișu Dulgheru

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 1, f. 19-20.

³⁴⁸ Pe document există adnotări în dreptul numelor lui Alexandra Pop, Mihai Angheluță, Nicolae Nițescu și Simion Moldovan, toți fiind executați la Cluj la 2 aprilie 1950, fără nici o judecată, pe certificatul lor de deces specificându-se faptul că au murit de T.B.C. pulmonar.

159

1949 octombrie 4. Adresă a D.R.S.P. Cluj către D.R.S.P. Sibiu prin care se cere predarea lui Traian Macavei pentru a fi cercetat de S.J.S.P. Turda referitor la eventualele legături cu organizațiile Diamandi Ionescu și Liga Ardeleană a Moșilor

Direcția Regională a Securității Poporului Cluj
Nr. 5/42.713
4 octombrie 1949

Către
Direcția Regională a Securității Poporului Sibiu
Spre știința D.G.S.P.

Rugăm binevoiti a preda Serviciului de Securitate Turda pe numitul Macavei Traian, care se află reținut la Direcția dvs.

Susnumitul ne este necesar pentru a fi anchetat în legătură cu activitatea subversivă desfășurată în județul Turda, precum și legăturile pe care le-a avut cu organizația subversivă L.A.M. și banda teroristă lamandi, iar după cercetarea lui va fi restituit.

Totodată, vă rugăm a ne comunica data când acesta va fi predat Serviciului de Securitate Turda.

Colonel de Securitate
Patriciu Mihai

Locotenent de Securitate
Beiner Sigy

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 734, vol. 2, f. 29.

160

1949 octombrie 6. Dare de seamă întocmită de căpitanul Samuel Antoniu privind desfășurarea procesului lotului Dabija

D.G.S.P.
51³⁴⁹

6 octombrie 1949

**Dare de seamă
asupra dezbaterilor procesului bandei teroriste a lui Dabija Nicolae, proces judecat în
zilele de 30 septembrie, 1, 3 și 4 octombrie 1949
de către Tribunalul Militar Sibiu**

În dimineața zilei de 30 septembrie 1949, Tribunalul Militar Sibiu a început judecarea procesului bandei teroriste condusă de către Dabija Nicolae, bandă alcătuită din teroriștii Scridon Ioan, Onea Titus, Mihălțan Traian și alții.

³⁴⁹ Direcția a V-a Anchete, Serviciul I.

Dezbaterile procesului au fost declarate deschise la orele 8³⁰, Tribunalul Militar Sibiu având următoarea alcătuire:

Președinte:	Locotenent-colonel magistrat	Eftimie Călin
Membri:	Maior magistrat	Bica Liviu
	Locotenent-colonel Transmisiuni	Simoiu Ion
	Căpitan Infanterie	Andrei Emil
	Căpitan Infanterie	Badiu Constantin

Fotoliul Ministerului Public a fost ocupat de către procurorul militar, căpitanul magistrat Teodorescu Ovidiu.

Grefier al Tribunalului: Bădescu Ilie.

În boxa acuzaților au luat loc cei 25 de inculpați, în frunte cu Dabija Nicolae, ei fiind așezați în trei rânduri, dispuse în următoarea ordine:

Rândul I, următorii 9 acuzați:

Dabija Nicolae, Carra Ioan, Onea Titus, Oargă Ioan, Nițescu Nicolae, Bucea Nicolae, Scridon Ioan, Ceaușu Titus și Țălnaru Iosif.

Rândul II, următorii 8 acuzați:

Balea Gheorghe, Măgureanu Dumitru, Buțuțui Viorica, Moldovan Simion, Boia Ioan, Opreța Gheorghe, Căbulea Petru și Rațiu Augustin.

Rândul III, următorii 8 acuzați:

Mihălțan Traian, Bara Gheorghe, Cătălina Alexandru, Pop Alexandra, Angheluță Mihai, Bucea Constanța, Ihuț Avram și Bolfea Silvestru.

Pe banca apărării au luat loc următorii 7 avocați, apărători din oficiu ai acuzaților, după cum urmează:

1. Tov. av. Max Fröhlich, președinte al Colegiului Avocaților din Sibiu și membru P.M.R., ca apărător al acuzaților: Dabija Nicolae, Scridon Ioan și Opreța Gheorghe.

2. Tov. av. Ilie Vasile, membru P.M.R., ca apărător al acuzaților: Nițescu Nicolae, Angheluță Mihai, Carra Ioan și Ceaușu Titus.

3. Tov. av. Andrei Găvozdea, membru P.M.R., ca apărător al acuzaților: Balea Gheorghe, Cătălina Alexandru și Bara Gheorghe.

4. D-I av. Mânzăraru Vasile, neîncadrat politicește, simpatizant P.M.R., ca apărător al acuzaților: Onea Titus, Pop Alexandra, Rațiu Augustin și Mihălțan Traian.

5. D-I av. Stăngu Aurel, neîncadrat politicește, ca apărător al acuzaților: Bolfea Silvestru, Moldovan Simion, Bucea Nicolae și Bucea Constanța.

6. D-I av. Rebegea Virgil, neîncadrat politicește, ca apărător al acuzaților: Oargă Ioan, Măgureanu Dumitru, Boia Ioan și Buțuțui Viorica.

7. D-I av. Borodi Iuliu, neîncadrat politicește, ca apărător al acuzaților: Ihuț Avram, Căbulea Petru și Țălnaru Iosif.

La masa presei au luat loc:

1. Tov. Keregi Ion, ca reprezentant al ziarului „Lupta Sibiului” din Sibiu.

2. Tov. Murgu Mihail, ca reprezentant al ziarului „Steagul Roșu” din Petroșani.

La deschiderea dezbaterilor acestui proces au asistat circa 90-100 persoane, muncitori ai diferitelor întreprinderi din Sibiu, țărani săraci și mijlocași din satele din regiune, precum și activul de partid al Județenei P.M.R. Sibiu.

După ce s-a făcut apelul acuzaților și al martorilor și după ce președintele Tribunalului a luat jurământul celor trei asesori ofițeri combatanți membri ai completului de

judecată, primul grefier a dat citire actului de acuzare și ordonanței de trimitere în judecată, citire ce a luat sfârșit la orele 9⁴⁵, când ședința a fost suspendată.

După o scurtă pauză de 15 minute, dezbaterile au fost redeschise la orele 10, trecându-se la luarea interogatoriilor primilor 10 acuzați, în ordinea următoare:

Scridon Ioan, Opreța Gheorghe, Nițescu Nicolae, Angheluță Mihai, Dabija Nicolae, Rațiu Augustin, Țălnaru Iosif, Măgureanu Dumitru, Moldovan Simion și Oargă Ioan.

Toate aceste interogatorii au decurs în cele mai bune condițiuni, acuzații recunoscându-și în întregime faptele lor criminale. Este de menționat însă că acuzatul Scridon Ioan, deși a recunoscut la interogatoriu întreaga sa activitate teroristă, a refuzat totuși cu încăpățănare să recunoască faptul că a tras și el cu arma în Trupele de Securitate în ziua de 4 martie 1949, când banda lui Dabija Nicolae a fost capturată.

Este de asemenea de menționat că interogatoriul principalului acuzat, Dabija Nicolae, s-a desfășurat în cele mai bune condițiuni, el recunoscându-și în mod amănunțit toată activitatea sa criminală.

După interogatoriile acestor 10 acuzați, ședința a fost suspendată la orele 14.

Cea de a doua ședință a acestui proces s-a deschis în după amiaza aceleiași zile, la orele 16⁴⁵, când s-a continuat cu luarea interogatoriilor, fiind interogați următorii 11 acuzați, în ordinea arătată mai jos:

Onea Titus, Bucea Nicolae, Bucea Constanța, Ceaușu Titus, Ihuț Avram, Bara Gheorghe, Boia Ioan, Bolfea Silvestru, Buțuțui Viorica, Căbulea Petru și Pop Alexandra.

Și aceste interogatorii s-au desfășurat în bune condițiuni, acuzații menținându-și declarațiile date în timpul anchetei.

Este de menționat însă faptul că acuzatul Onea Titus a răspuns nesincer la unele întrebări ale președintelui și procurorului, astfel încât a fost necesară toată stăruința și abilitatea acestora pentru ca, în cele din urmă, Onea Titus să-și recunoască în întregime activitatea sa teroristă.

În schimb, acuzatul Bolfea Silvestru a răspuns cu multă precizie la întrebările puse, recunoscând în amănunt toate faptele sale.

De asemenea, s-a remarcat sinceritatea la interogatoriu a acuzatei Pop Alexandra, care și-a arătat în mod foarte amănunțit întreaga ei activitate criminală, precum și activitatea lui Dabija Nicolae, ca și a celorlalți membri ai bandei teroriste.

După aceste interogatorii, ședința a fost ridicată la orele 20²⁰.

A doua zi, sâmbătă 1 octombrie 1949, s-a deschis la orele 9³⁰, cea de a treia ședință a procesului, procedându-se la luarea interogatoriilor ultimilor 4 acuzați, în ordinea următoare:

Balea Gheorghe, Carra Ioan, Cătălina Alexandru și Mihălțan Traian.

Interogatoriile acestor ultimi 4 acuzați s-au desfășurat de asemenea în bune condițiuni, remarcându-se în mod deosebit răspunsurile date la întrebările președintelui de către ultimul interogat, acuzatul Mihălțan Traian, care și-a recunoscut amănunțit și în mod deschis toată activitatea sa teroristă, ceea ce a produs o deosebită impresie asupra publicului din sală, în număr de circa 90 persoane, muncitori din Sibiu și țărani săraci din împrejurimi.

După luarea acestor interogatorii, ședința a fost suspendată la orele 10⁴⁵, iar la orele 12 a fost redeschisă, trecându-se la audierea primilor 7 martori ai acuzării, care și-au depus mărturiile în ordinea următoare, arătându-se în dreptul fiecăruia acuzații, contra cărora au depus:

1. Breazu Iuliu a depus contra acuzaților: Dabija Nicolae, Scridon Ioan, Onea Titus și Pop Alexandra.

2. Maria Vasuian a depus contra acuzatului Dabija Nicolae.

3. Pascu Petre a depus contra acuzaților Scridon Ioan și Bolfea Silvestru.

4. Mărgineanu Petru a depus contra acuzatului Rațiu Augustin.

5. Popa Ioan a depus contra acuzatului Mihălțan Traian.

6. Râștei Avram a depus contra acuzatului Dabija Nicolae.

7. Diniș Aron a depus contra acuzatului Dabija Nicolae.

Depozițiile acestor martori s-au desfășurat în condiții foarte bune, cu excepția martorului Mărgineanu Petru, care a adoptat o poziție negativă, arătând instanței numai o mică parte din activitatea teroristă a acuzatului Rațiu Augustin.

În schimb, depozițiile martorilor Breazu Iuliu, Maria Vasuianu, Pascu Petre și Popa Ioan au fost foarte prețioase pentru acuzare.

Martorii Râștei Avram și Diniș Aron au arătat împrejurările în care l-au capturat pe teroristul Dabija Nicolae și este de menționat deosebita impresie pe care a produs-o asupra asistenței depoziția martorului Râștei Avram, țaran sărac, din comuna Bistra, jud. Turda, care în momentul când a explicat cum l-a prins pe Dabija a stârnit aplauzele entuziaste și spontane ale publicului din sală³⁵⁰.

Cu excepția martorilor Maria Vasuianu, Râștei Avram și Diniș Aron, ceilalți 4 martori audiați în cursul acestei de a treia ședințe a procesului se află reținuți, deoarece au desfășurat activitate subversivă în complicitate cu o parte din acuzații ce se aflau în boxă.

După audierea acestor martori, ședința a fost ridicată la orele 13³⁰.

În după amiaza aceleiași zile de 1 octombrie 1949, la orele 18, s-a deschis cea de a patra ședință a procesului, în cursul căreia au fost audiați ultimii 6 martori ai acuzării, în ordinea următoare:

1. Deceanu Florian a depus contra acuzatului Mihălțan Traian.

2. Florinc Mihail a depus contra acuzatului Bolfea Silvestru.

3. Vandor Victor a depus contra acuzaților: Dabija Nicolae, Scridon Ioan, Mihălțan Traian, Onea Titus, Pop Alexandra și Oprița Gheorghe.

4. Maxim Alexandru a depus contra acuzaților: Dabija Nicolae și Bolfea Silvestru.

5. Munteanu Ana a depus contra acuzatului Dabija Nicolae.

6. Ciortea Titus a depus contra acuzatului Dabija Nicolae.

Martorii mai sus arătați au făcut depozițiuni foarte bune și foarte utile acuzării, fiind de menționat, în mod special, depozițiile martorilor Maxim Alexandru și Vandor Victor, care au arătat instanței de judecată, în mod amănunțit, activitatea teroristă a aceluiași acuzat contra cărora ei au apărut ca martori.

Ultimii doi martori, și anume: Ana Munteanu și Ciortea Titus, au făcut o impresie deosebită asupra publicului asistent, arătând împrejurările în care au fost victimele atacului terorist făptuit de acuzatul Dabija Nicolae și alți membri ai bandeii teroriste, la 22 decembrie 1948, asupra Percepției Fiscale din Teiuș.

³⁵⁰ În depoziția sa la proces, Râștei Avram a declarat că în momentul în care a participat la prinderea maiorului Nicolae Dabija a simțit cea mai mare bucurie din viața lui.

Cu excepția acestor ultimi doi martori, ceilalți patru martori audiați în cursul celei de a patra ședințe a procesului se află reținuți, întrucât au făcut și ei parte din organizația subversivă-teroristă condusă de acuzatul Dabija Nicolae.

După audierea acestor ultimi martori ai acuzării, ședința a fost ridicată la orele 20.

În ziua de luni, 3 octombrie 1949, s-a deschis a cincea ședință a procesului, la orele 9 dimineața, când reprezentantul ministerului public, procurorul militar căpitanul magistrat Teodorescu Ovidiu, și-a început dezvoltarea rechizitoriului.

Evocând puternicele ecouri ale zilei de 2 octombrie 1949, ca zi a luptei internaționale pentru pace, procurorul a arătat într-un mod impresionant contrastul puternic dintre oamenii muncii de pretutindeni și ticăloșii din boxă.

Trecând apoi la acuzați, pe rând, și la analizarea crimelor comise de către ei, procurorul a descris în rechizitoriul său în mod foarte plastic felul în care a luat ființă această bandă teroristă, precum și activitatea criminală desfășurată de către conducătorul și membrii ei.

După expunerea acestor fapte, care a durat până la orele 11³⁰, ședința a fost suspendată pentru 10 minute, după care, la redeschidere, procurorul și-a continuat rechizitoriul său, făcând în această a doua parte a rechizitoriului încadrarea juridică a fiecărui acuzat în parte.

Rechizitoriul a luat sfârșit la ora 12⁴⁵, când ședința a fost ridicată.

Întregul rechizitoriu și în special perorația, adică partea sa finală, a produs o impresie deosebit de adâncă asupra celor circa 100 de persoane ce se aflau în sală.

Procurorul și-a rostit rechizitoriul cu un ton rar, răspicat și bine modulată, fără a citi și accentuând tocmai asupra faptelor ce trebuiau accentuate, dând dovadă totodată de o cunoaștere temeinică și amănunțită a întregului dosar, precum și a faptelor comise de către fiecare dintre acuzați³⁵¹.

În după amiaza zilei de luni, 3 octombrie 1949, la orele 17¹⁵, s-a deschis ultima ședință a acestui proces, când președintele a dat cuvântul apărării, pledând toți cei 7 avocați în ordinea următoare:

1. Tov. av. Max Fröhlich, președintele Colegiului Avocaților din Sibiu, a pledat pentru acuzații: Dabija Nicolae, Scridon Ioan și Oprița Gheorghe.

2. Tov. av. Vasile Ilie a pledat pentru acuzații: Nițescu Nicolae, Angheluță Mihai, Carra Ioan și Ceaușu Titus.

3. D-I av. Mânzăraru Vasile a pledat pentru acuzații: Pop Alexandra, Onea Titus, Rațiu Augustin și Mihăițan Traian.

4. D-I av. Stângu Aurel a pledat pentru acuzații: Bolfea Silvestru, Moldovan Simion, Bucea Nicolae și Bucea Constanța.

5. D-I av. Rebegea Virgil a pledat pentru acuzații: Oargă Ioan, Măgureanu Dumitru, Boia Ioan și Buțuțui Viorica.

6. Tov. av. Găvozdea Andrei a pledat pentru acuzații: Balea Gheorghe, Cătălina Alexandru și Bara Gheorghe.

³⁵¹ Activitatea procurorului Teodorescu Ovidiu nu a scăpat neobservată de conducerea regimului, el fiind rapid promovată. În 1952 i-a fost încredințată o sarcină de mare importanță, fiind desemnat procuror în „procesul sabotajului de la Canal”.

7. D-l av. Borodi Iuliu a pledat pentru acuzații: Căbulea Petru, Ihuț Avram și Țălnaru Iosif.

Toți avocații apărării au dat dovadă în timpul pledoariilor de un deosebit tact, precum și de simț politic, arătând că au înțeles care este noua menire a apărătorilor sub regimul de democrație populară, ca slujitori și colaboratori devotați ai justiției, puse acum cu adevărat în slujba poporului muncitor, pentru a o ajuta în a face lumină și a împărți dreptatea. Este de asemenea de menționat faptul că nici unul dintre apărători nu a apărut în lumina falsă a unui al doilea procuror, ci fiecare dintre ei a analizat în mod dialectic crimele comise de către acuzați, lăsând numai la aprecierea instanței de judecată aplicarea de circumstanțe ușurătoare pentru sinceritatea și modul deschis în care acuzații și-au recunoscut activitatea lor criminală.

Pledoariile apărării au luat sfârșit la orele 18⁴⁵, când președintele Tribunalului a acordat acuzaților ultimul cuvânt.

S-au folosit de acest ultim cuvânt numai următorii acuzați, în ordinea mai jos arătată: Dabija Nicolae, Scridon Ioan, Mihălțan Traian, Onea Titus, Rațiu Augustin, Oprea Gheorghe, Bolfea Silvestru, Pop Alexandra, Bucea Nicolae, Ceaușu Titus și Carra Ioan. Toți ceilalți 14 acuzați au declarat că nu mai au de adăugat nimic.

Acest ultim cuvânt al acuzaților s-a desfășurat de asemenea în condițiuni foarte bune, nici unul dintre ei neîncercând să revină asupra celor declarate la interogatorii și exprimându-și cu toții încrederea în imparțialitatea instanței de judecată și în spiritul de echitate al justiției noi din Republica Populară Română.

Dezbaterile au fost declarate închise la orele 19, când președintele a anunțat pronunțarea verdictului pentru ziua de marți, 4 octombrie 1949, la orele 12³⁰.

În ziua de marți, 4 octombrie 1949, orele 12³⁰, președintele Tribunalului Militar Sibiu, locotenent-colonel magistrat Eftimie Călin, a dat citire sentinței pronunțate în procesul bandei teroriste a acuzatului Dabija Nicolae, precum urmează:

1. Dabija Nicolae a fost condamnat la moarte prin împușcare și confiscarea averii.
2. Scridon Ioan a fost condamnat la moarte prin împușcare și confiscarea averii.
3. Mihălțan Traian a fost condamnat la moarte prin împușcare și confiscarea averii.
4. Onea Titus a fost condamnat la moarte prin împușcare și confiscarea averii.
5. Rațiu Augustin a fost condamnat la moarte prin împușcare și confiscarea averii.
6. Oprea Gheorghe a fost condamnat la moarte prin împușcare și confiscarea averii.
7. Bolfea Silvestru a fost condamnat la moarte prin împușcare și confiscarea averii.
8. Pop Alexandra a fost condamnată la muncă silnică pe viață și confiscarea averii.
9. Angheluță Mihai a fost condamnat la muncă silnică pe viață și confiscarea averii.
10. Nițescu Nicolae a fost condamnat la muncă silnică pe viață și confiscarea averii.
11. Moldovan Simion a fost condamnat la muncă silnică pe viață și confiscarea averii.
12. Oargă Ioan a fost condamnat la 10 ani muncă silnică și confiscarea averii.
13. Ihuț Avram a fost condamnat la 10 ani muncă silnică și confiscarea averii.
14. Balea Gheorghe a fost condamnat la 10 ani muncă silnică și confiscarea averii.
15. Măgureanu Dumitru a fost condamnat la 10 ani muncă silnică și confiscarea averii.
16. Boia Ioan a fost condamnat la 8 ani muncă silnică și confiscarea averii.
17. Bucea Nicolae a fost condamnat la 10 ani temniță grea.

18. Țălnaru Iosif a fost condamnat la 8 ani închisoare corecțională.
19. Ceaușu Titus a fost condamnat la 7 ani închisoare corecțională.
20. Carra Ioan a fost condamnat la 7 ani închisoare corecțională.
21. Căbulea Petru a fost condamnat la 8 ani închisoare corecțională.
22. Cătălina Alexandru a fost condamnat la 5 ani închisoare corecțională.
23. Bara Gheorghe a fost condamnat la 5 ani închisoare corecțională.
24. Bucea Constanța a fost condamnată la 5 ani închisoare corecțională.
25. Buțuțui Viorica a fost condamnată la 1 an închisoare corecțională, cu suspendarea executării pedepsei.

La pronunțarea sentinței sala Tribunalului a fost arhiplină, participând circa 250 muncitori din Sibiu și țărani săraci și mijlocași din regiune, care au primit cu o deosebită satisfacție hotărârea justiției, izbucnind în vii aplauze, ce n-au conținut timp de câteva minute.

Este cu deosebire de menționat faptul că în tot timpul procesului președintele Tribunalului a dat dovadă de multă energie, hotărâre, abilitate și tact în conducerea dezbaterilor, arătând totodată cunoașterea perfectă și amănunțită a întregului dosar, precum și a activității criminale a fiecăruia dintre acuzați, până în cele mai mici amănunte.

Măsurile de pază exterioară și interioară ale localului în care s-au desfășurat dezbaterile acestui proces au fost pe deplin și în cele mai bune condițiuni asigurate în tot timpul procesului. De asemenea, escortarea acuzaților în tot timpul dezbaterilor procesului și transportul lor de la penitenciar până în sala de ședințe s-a făcut în condițiuni foarte bune, întrucât clădirea penitenciarului este vecină cu clădirea Palatului de Justiție din Sibiu și prin deschiderea unei porți în zidul despărțitor dintre aceste două clădiri acest transport a fost mult ușurat, facilitându-se totodată și condițiunile în care a trebuit asigurată escortarea și paza acuzaților.

În presa locală, precum și în cea din regiune, adică în ziarele „Lupta Sibiului” din Sibiu și „Steagul Roșu” din Petroșani, au apărut în tot timpul desfășurării procesului relatări succinte zilnice asupra dezbaterilor, fiind publicate la sfârșit și sentința pronunțată în acest proces.

Dezbaterile procesului au fost urmărite cu o deosebită atenție de către un număr de circa 700 muncitori din diferitele întreprinderi din Sibiu, precum și țărani săraci și mijlocași din plășile din jurul Sibiului, ca și de către activiștii de partid ai Județenei P.M.R. Sibiu, toți aceștia participând la ședințe prin rotație și pe baza unor invitațiuni speciale emise de către președintele Tribunalului Militar.

În general, oamenii muncii, atât din Sibiu, cât și din regiune, au putut trage multe învățăminte din desfășurarea acestui proces, care le-a arătat că lupta de clasă nu este nicidecum vorbă goală, ci o realitate vie, această luptă de clasă înăsprindu-se pe măsură ce clasa muncitoare din republica noastră, sub conducerea Partidului Muncitoresc Român, pășește cu pași din ce în ce mai mari și mai siguri pe drumul construirii socialismului.

Căpitan de Securitate
S. Antoniu

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 2, f. 121-131.

1949 octombrie 13. Proces-verbal întocmit de D.R.S.P. Sibiu referitor la încheierea cercetărilor asupra lotului Vasile Toma

Proces-verbal

Încheiat astăzi, treisprezece octombrie, anul una mie nouă sute patruzeci și nouă.

Noi, Călinaș Ioan, sublocotenent din Direcțiunea Regională de Securitate Sibiu.

Încheind cercetările privitoare pe numiții: Toma Vasile, Pușcaș Ștefan, Chindea Nicolae, Popa Emil, precum și ceilalți menționați mai jos în prezentul proces-verbal, care au inițiat și organizat, colaborat și participat la constituirea unei organizații subversive cu caracter terorist din foști național-țărăniști, legionari și chiaburi.

Au colaborat și condus activitatea organizației subversive.

Au inițiat acte teroriste și atentate împotriva conducătorilor politici democrați, au plănuit și inițiat ocuparea instituțiilor publice, militare și civile, cu scopul de a-și însuși armament și muniții, necesar la înarmarea membrilor din organizație.

Aveau în plan săvârșirea diferitelor acte de sabotaj, ca: aruncarea în aer a podurilor de cale ferată, distrugerea șoselelor, căilor de comunicații și alte asemănătoare acte de sabotaj.

În eventualitatea izbucnirii unui război între anglo-americani și U.R.S.S. aveau în plan de a iniția atacuri de hărțuială în spatele trupelor române și sovietice, urmărind prin aceasta ocuparea punctelor strategice, precum și aservirea teritoriului Republicii Populare Române forțelor imperialiste dușmane statului nostru.

Azi, data de mai sus, încheind cercetările, am stabilit următoarele, după cum urmează:

1. **Toma Vasile**, de ani 27, de profesiune învățător, născut în com. Cacova, jud. Alba, în anul 1922, luna iulie, ziua 25, cu ultimul domiciliu în com. Cacova, jud. Alba.

A inițiat și organizat, din foști național-țărăniști, legionari și chiaburi, dușmani ai clasei muncitoare și regimului ei de democrație populară, o organizație subversivă cu caracter terorist, cu scopul de a răsturna în mod violent actuala ordine socială existentă în stat.

A inițiat diferite acte de sabotaj, ca: aruncarea în aer a podurilor de cale ferată, distrugerea șoselelor, căilor de comunicații, ocuparea instituțiilor publice, militare și civile, pentru înarmarea membrilor din organizația subversivă cu armamentul necesar, precum și asasinarea conducătorilor politici democrați.

În vederea celor de mai sus, în toamna anului 1948 a început să recruteze din foști național-țărăniști, legionari și chiaburi, să recruteze elemente pentru organizația subversivă de prin diferite comune din județul Alba.

- A primit instrucțiuni de la banditul Popa Ștefan de felul cum să treacă la organizarea organizației subversive.

- A recrutat noi membri în organizația subversivă, cărora le-a dat instrucțiuni și i-a pus în cunoștință cu planul organizației.

- A luat parte la ședințele organizației, unde se afla și banditul Popa Ștefan, cu care avea strânse legături.

- A procurat armament și muniții pentru banda teroristă din munți.
- A posedat la domiciliul său armament și muniții, care le-a ținut pentru scopul de viitor al organizației.

- A avut cunoștință de crima săvârșită în comuna Vălișoara, jud. Alba³⁵².

- A ținut strânse legături cu membrii bandei teroriste din munți, de la care primea instrucțiuni de felul cum să se organizeze.

2. **Pușcaș Ștefan**, de ani 28, de profesiune agricultor, născut în comuna Stremț, jud. Alba, în anul 1921, luna martie, ziua 15, cu ultimul domiciliu în com. Stremț, jud. Alba.

- A inițiat și organizat, din îndemnul banditului Popa Ștefan, o organizație subversivă din com. Stremț, jud. Alba, a cărei organizație era el conducător.

- A ținut la domiciliul său mai multe ședințe de organizație cu membri, cărora le-a dat instrucțiuni și i-a pus în cunoștință cu planul organizației imediate și de viitor.

- A cunoscut componența bandei teroriste din Muntele Mare.

- A contribuit pentru susținerea bandei din Muntele Mare cu o sumă de bani, alimente și armament.

- A dat instrucțiuni membrilor pentru a se înarma în vederea scopului ce urmărea organizația.

- A dat instrucțiuni membrilor pentru a se înarma în vederea scopului ce urmărea organizația.

- A posedat asupra sa armament și muniții, acestea le-a ținut pentru scopul de viitor ce-l urmărea organizația subversivă.

3. **Chindea Nicolae**, de ani 42, de profesiune preot, născut în comuna Mirăslău, jud. Alba, în anul 1907, luna decembrie, ziua 21, cu ultimul domiciliu în com. Cacova, jud. Alba.

- A fugit de la locuința sa, fiind urmărit, stând pe la diferiți locuitori din comună.

- A cunoscut componența organizației subversive din com. Cacova, precum și pe banditul Popa Ștefan și Șușman Leon.

- A avut cunoștință de crima săvârșită în com. Vălișoara, jud. Alba.

- A cunoscut componența organizației, precum și pe conducătorul ei, tăinuind existența organizației, fiind un adept convins al ei.

4. **Popa Emil**, de ani 19, de profesiune elev, născut în comuna Cacova, jud. Alba, în anul 1930, luna iulie, ziua 4, cu ultimul domiciliu în Aiud, str. Micea Vodă, nr. 16, jud. Alba.

- A inițiat și organizat, împreună cu acuzatul Toma Vasile, o organizație subversivă în com. Cacova, jud. Alba.

- A recrutat noi membri pentru organizația subversivă și a participat la ședințele organizației subversive.

- A avut cunoștință de armamentul și munițiile ce le posedă organizația subversivă.

- A cunoscut componența organizației, precum și pe conducătorul ei, tăinuind existența organizației, fiind un convins adept al ei.

5. **Groza Vasile**, de ani 19, de profesiune elev, născut în com. Măgina, jud. Alba, în anul 1930, luna ianuarie, ziua 1, cu ultimul domiciliu în Aiud, str. Mircea Vodă, nr. 66, jud. Alba.

³⁵² Este vorba de incidentul din toamna anului 1948, când Traian Mârza și Traian Gligor au ucis un activist de partid în com. Vălișoara.

- A intrat în organizația subversivă condusă de banditul Popa Ștefan, la propunerea făcută de acuzatul Popa Emil.

- A avut cunoștință de existența organizației subversive din munți, precum și componența ei.

- A fost de acord cu planurile organizației subversive, imediate și de viitor, tăinuind existența ei, fiind un convins adept al ei.

6. **Câmpean Ambrozie**, de ani 22, de profesiune agricultor, născut în com. Rachiș, jud. Alba, în anul 1927, luna octombrie, ziua 22, cu ultimul domiciliu în com. Rachiș, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna noiembrie 1948, la propunerea făcută de banditul Șușman Leon.

- A luat parte la ședințele organizației subversive, unde a luat cunoștință de planurile organizației, imediate și de viitor, cu care a fost în totul de acord.

- A cunoscut componența organizației subversive, precum și pe șeful ei, tăinuind existența organizației, fiind un adept convins al ei.

7. **Roșu Mihail**, de ani 55, de profesiune cazangiu la C.F.R., născut în com. Doștat, jud. Sibiu, în anul 1894, luna noiembrie, ziua 15, cu ultimul domiciliu în com. Teiuș, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna septembrie 1948, la propunerea banditului Popa Ștefan, care l-a pus în cunoștință de cauză cu planul și scopul organizației, cu care a fost în totul de acord.

- A găzduit la domiciliul său pe banditul Popa Ștefan, căruia i-a dat și întreținerea cu mâncare.

- A tăinuit existența organizației, precum și pe banditul Popa Ștefan, care era șeful organizației subversive din munți.

8. **Socaciu Ioan**, de ani 39, de profesiune învățător, născut în com. Cacova, jud. Alba, în anul 1910, luna ianuarie, ziua 16, cu ultimul domiciliu în com. Mihalț, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna octombrie 1948, la propunerea făcută de banditul Popa Ștefan.

- A luat parte la ședințele organizației subversive, unde a luat cunoștință de planurile și scopurile organizației imediate și de viitor, cu care a fost în totul de acord.

- A întreținut cu alimente pe fugari, membri ai organizației.

- A cunoscut componența organizației, precum și pe șeful ei, care era banditul Popa Ștefan și de la care el primea instrucțiuni.

- A tăinuit existența organizației, fiind un convins adept al ei.

9. **Ardeu [Ardiuș – n.n.] Amos**, de ani 38, de profesiune agricultor, născut în com. Ciugudu de Sus, jud. Alba, în anul 1911, luna octombrie, ziua 6, cu ultimul domiciliu în com. Ciugudu de Sus, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna octombrie 1948, la propunerea banditului Șușman Leon.

- A luat parte la ședințele organizației subversive, unde a luat cunoștință de scopurile și planurile imediate și de viitor, cu care scopuri a fost în totul de acord.

- A avut misiunea de a colecta cereale, care misiune a dus la bun sfârșit.

- A întreținut legături cu bandiții Popa Ștefan și Șușman Leon.

- A cunoscut componența organizației, precum a știut și ce armament posedă organizația subversivă.

- A tăinuit existența organizației, fiind un convins adept al ei.

10. **Pușcaș Ioan**, de ani 27, de profesiune mecanic, născut în com. Stremț, jud. Alba, în anul 1922, luna octombrie, ziua 3, cu ultimul domiciliu în comuna Stremț, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă, prin luna septembrie 1948, la propunerea făcută de banditul Popa Ștefan.

- A luat parte la ședințele organizației, unde banditul Popa Ștefan i-a pus în cunoștință cu scopul organizației, cu care a fost în totul de acord.

- A cunoscut componența organizației subversive, tăinuind existența ei, fiind un convins adept al ei.

11. **Stan Traian**, de ani 22, de profesiune mecanic, născut în comuna Stremț, jud. Alba, în anul 1927, luna februarie, ziua 22, cu ultimul domiciliu în com. Stremț, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna februarie 1949, la propunerea acuzatului Pușcaș Ioan, care l-a pus în cunoștință cu planul organizației, cu care a fost în totul de acord.

- A plecat la banda teroristă din Muntele Mare imediat după ce a fost recrutat în organizația subversivă, unde a plecat împreună cu alți membri.

- A cunoscut componența organizației din com. Stremț, jud. Alba, precum și cea din Muntele Mare.

- A avut cunoștință de armamentul ce-l posedă banda teroristă din Muntele Mare.

- A tăinuit existența organizației, precum și cea din Muntele Mare, fiind un convins adept al ei.

12. **Tiuțiu Aurel**, de ani 48, de profesiune agricultor, născut în com. Ciumbrud, jud. Alba, în anul 1901, luna noiembrie, ziua 30, cu ultimul domiciliu în com. Ciumbrud, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna septembrie 1948.

- A luat parte la ședințele organizației subversive, unde a luat cunoștință de scopul organizației, cu care a fost în totul de acord.

- A cunoscut componența organizației, tăinuind existența ei, fiind un convins adept al ei.

13. **Lazăr Nicolae**, de ani 54, de profesiune agricultor, născut în com. Ciugudu de Sus, jud. Alba, în anul 1895, luna decembrie, ziua 26, cu ultimul domiciliu în com. Ciugudu de Sus, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna ianuarie 1949, la propunerea numitului Șușman Leon, care l-a pus în cunoștință cu scopurile organizației, imediate și de viitor, cu care a fost în totul de acord.

- A luat parte la ședințele organizației subversive care s-au ținut la domiciliul său, în prezența banditului Șușman Leon.

- A găzduit la domiciliul său pe bandiții fugari, cărora le-a dat alimente.

- A cunoscut componența organizației, tăinuind existența ei, fiind un convins adept al ei.

14. **Câmpean Vasile**, de ani 64, de profesiune agricultor, născut în com. Lopadea Veche, jud. Alba, în anul 1885, luna aprilie, ziua 12, cu ultimul domiciliu în com. Lopadea Veche, jud. Alba.

- Prin luna octombrie 1948 a găzduit la domiciliul său pe numiții Moraru Victor și Șușman Leon, care i-a spus că sunt urmăriți de Securitate.

- A mai găzduit o femeie la domiciliul său care era urmărită de Securitate pentru activitate legionară subversivă³⁵³.

- În timpul cât a găzduit pe fugari le-a dat întreținerea.

- A avut cunoștință că acei fugari sunt urmăriți de Securitate și fac parte din organizația subversivă, i-a tănuțit, fiind și el de acord cu scopurile lor.

15. **Meseșan Aurel**, de ani 41, de profesiune preot, născut în com. Hădăreni, jud. Turda, în anul 1908, luna martie, ziua 25, cu ultimul domiciliu în com. Podeni, jud. Turda.

- A intrat în organizația subversivă, prin luna noiembrie 1948, la propunerea făcută de banditul Șușman Leon.

- A luat parte la ședințele organizației subversive, care ședințe s-au ținut în locuința lui și unde li s-a explicat de către banditul Șușman Leon planul organizației, cu care a fost de acord.

- A găzduit la locuința sa membri fugari ai organizației subversive.

- A cunoscut componența organizației subversive, tănuțind existența ei, fiind un adept convins al organizației.

16. **Matei Ioan**, de ani 39, de profesiune agricultor, născut în com. Podeni, jud. Turda, în anul 1910, luna octombrie, ziua 10, cu ultimul domiciliu în com. Podeni, jud. Turda.

- A intrat în organizația subversivă, prin luna octombrie 1948, la propunerea făcută de banditul Șușman Leon.

- A luat cunoștință, de la banditul Șușman Leon, de scopul și planul organizației, cu care a fost în totul de acord.

- A luat parte la ședințele organizației subversive, dintre care una s-a ținut la domiciliul său.

- A ajutat organizația subversivă prin aceea că a găzduit la domiciliul său pe membri fugari din organizație, cărora le-a dat și întreținerea.

- A cunoscut componența organizației subversive, tănuțind existența ei, fiind un convins adept al organizației.

17. **Sava Maria**, de ani 55, de profesiune casnică, născută în com. Apoldu de Jos, jud. Alba, în anul 1894, luna iulie, ziua 26, cu ultimul domiciliu în Aiud, str. Protopop Ioan Maior, nr. 27, jud. Alba.

- A găzduit pe banditul Popa Ștefan, știind de la acesta că este urmărit de Securitate.

- A alimentat pe banditul Popa Ștefan.

- A făcut cunoștință în casa ei banditului Popa Ștefan cu acuzatul Dăian Titus.

18. **Duca Ioan**, de ani 27, de profesiune student, născut în com. Aiud, în anul 1922, luna februarie, ziua 17, cu ultimul domiciliu în Aiud, str. George Coșbuc, nr. 18, jud. Alba.

- A avut prima cunoștință de existența organizației subversive la Cluj de la numitul Croitor Ioan, care i-a dat un mesaj religios cu caracter antidemocratic.

- A intrat în organizația subversivă prin luna martie 1949, la propunerea făcută de acuzata Cordea Sabina, care l-a pus în cunoștință cu scopurile și planurile organizației, cu care a fost în totul de acord.

- A cerut acuzatei Cordea Sabina a-l pune în legătură cu membrii bandeii din munte, pentru a da în mod voluntar ajutorul lui.

³⁵³ Foarte probabil este vorba despre Alexandrina (Dina) Teglaru sau Maria Gligor.

- A avut cunoștință de existența bandei teroriste din munți, tăinuind existența ei, fiind un convins adept al ei.

19. **Stan Aurel**, de ani 47, de profesiune agricultor, născut în com. Gârbova de Jos, jud. Alba, în anul 1902, luna martie, ziua 4, cu ultimul domiciliu în com. Gârbova de Jos, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă, prin luna martie 1949, la propunerea făcută de acuzații Ștef Ioan și Țălnaru Roman.

- A luat parte la ședințele organizației subversive, unde a luat cunoștință de scopul organizației, cu care a fost în totul de acord.

- A avut misiunea în organizație de casier, făcând colectări de cereale de la membrii organizației, care misiune și-a dus la bun sfârșit.

- A contribuit pentru susținerea organizației teroriste din munți cu o cantitate de cereale.

- A cunoscut componența organizației subversive, tăinuind existența ei, fiind un adept convins al planurilor lor.

20. **Moraru Victor**, de ani 39, de profesiune preot, născut în com. Podeni, jud. Turda, în anul 1910, luna iulie, ziua 27, cu ultimul domiciliu în comuna Podeni, jud. Turda.

- A intrat în organizația subversivă prin luna iulie 1948, la propunerea făcută de banditul Șușman Leon, care l-a pus în cunoștință de cauză cu scopul organizației, cu care a fost în totul de acord.

- A luat parte la ședințele organizației subversive, dintre care una s-a ținut la domiciliul său.

- A găzduit la domiciliul său pe banditul Șușman Leon și fratele acestuia, Gheorghe, cărora le-a dat și alimente.

- A fost dispărut de la domiciliul său de teama să nu fie arestat.

- A cunoscut componența organizației, tăinuind existența ei, fiind un convins adept al organizației.

21. **Ștef Ioan**, de ani 35, de profesiune agricultor, născut în com. Cetea, jud. Alba, în anul 1914, luna martie, ziua 11, cu ultimul domiciliu în com. Gârbova de Jos, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă la propunerea acuzatului Țălnaru Roman, prin luna martie 1949.

- A luat parte la ședințele organizației subversive, unde a luat cunoștință de scopul organizației, cu care era în totul de acord.

- A contribuit pentru susținerea organizației cu o cantitate de cereale, care a predat-o acuzatului Stan Aurel.

- A cunoscut componența organizației subversive, tăinuind existența ei, fiind un convins adept al ei.

22. **Dancea Aurel**, de ani 28, de profesiune șofer, născut în com. Gârbova de Jos, jud. Alba, în anul 1921, luna februarie, ziua 17, cu ultimul domiciliu în com. Gârbova de Jos, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna martie 1949, la propunerea numitului Medrea Mihail.

- A luat parte la ședințele organizației subversive, unde a luat cunoștință de scopul organizației, cu care a fost în totul de acord.

- A contribuit la susținerea organizației subversive cu o cantitate de cereale.

- A contribuit la susținerea organizației subversive, tăinuind existența ei, fiind un adept convins al ei.

23. **Sima Ioan**, de ani 27, de profesiune agricultor, născut în com. Gârbova de Sus, jud. Alba, în anul 1922, luna septembrie, ziua 10, cu ultimul domiciliu în com. Gârbova de Sus, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă la propunerea banditului Man Cornel, prin luna ianuarie 1949, care i-a explicat scopul organizației, cu care a fost în totul de acord.

- A avut misiunea de a organiza o organizație subversivă în com. Gârbova de Sus, care misiune a îndeplinit-o în totul.

- A recrutat noi membri în organizație, cărora le-a dat instrucțiuni.

- A dat ajutor membrilor fugiți de la domiciliu, pentru a-i ascunde la membrii organizației din comună.

- A ținut strânse legături cu șefii organizațiilor din jur.

- A procurat și contribuit cu armament și muniții pentru banda teroristă din munți.

- A păstrat la domiciliul său armament și muniții, precum și material exploziv, pentru a-l întrebuița la momentul oportun ce urma.

24. **Ilea Viorel**, de ani 41, de profesiune pădurar de stat, născut în comuna Ciugudu de Sus, jud. Alba, în anul 1908, luna mai, ziua 21, cu ultimul domiciliu în com. Ciugudu de Sus, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna februarie 1949, la propunerea făcută de acuzatul Lazăr Nicolae.

- A luat parte la ședințele organizației subversive, unde a luat cunoștință de scopul organizației, cu care a fost în totul de acord.

- A cunoscut componența organizației, tăinuind existența ei, fiind un convins adept al ei.

25. **Craiu Ioan**, de ani 31, de profesiune mecanic de locomotive, în prezent agricultor, născut în com. Dumbrava, jud. Turda, în anul 1918, luna august, ziua 20, cu ultimul domiciliu în com. Ciugudu de Sus, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna septembrie 1948, la propunerea făcută de banditul Șușman Leon.

- A luat parte la ședințele organizației subversive, unde a luat cunoștință de scopul organizației, cu care a fost în totul de acord.

- A contribuit pentru susținerea organizației cu o sumă de bani.

- A posedat la domiciliul său armament și muniții, pentru a-l întrebuița în scopul celor urmărirea organizația.

- A fost fugit în munți în momentul când se făcea arestările.

- A cunoscut componența organizației, tăinuind existența ei.

26. **Mulea Gavrilă**, de ani 36, de profesiune funcționar, născut în comuna Stăjeria [Stejeriș – n.n.], jud. Turda, în anul 1913, luna aprilie, ziua 5, cu ultimul domiciliu în Aiud, Piața Cuza Vodă, nr. 17, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna ianuarie 1949, la propunerea făcută de numitul Spaniol Aron.

- A luat parte la ședința organizației, unde a luat cunoștință de scopul organizației, cu care era în totul de acord.

- A cunoscut componența organizației, tăinuind existența ei.

27. **Dăian Titus**, de ani 36, de profesiune preot, născut în com. Sângătin, jud. Sibiu, în anul 1913, luna iunie, ziua 27, cu ultimul domiciliu în Aiud, str. Avram Iancu, nr. 7, jud. Alba.

- A cunoscut pe banditul Popa Ștefan, care l-a pus în cunoștință că este urmărit de Securitate pentru activitate subversivă legionară.

- A tănuit pe banditul Popa Ștefan, pe motivul că și el este un element ostil regimului.

Drept pentru care am încheiat prezentul proces-verbal spre cele legale.

Sublocotenent de Securitate
Călinaș Ioan

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 64, vol. 1, f. 6-14.

162

1949 octombrie 15. Sentința-minută pronunțată de Tribunalul Militar Sibiu privind pedepsele la care au fost condamnați membrii lotului Ionel Robu

Republica Populară Română
Tribunalul Militar Sibiu

Dosar nr. 859/949

Proces-verbal (Sentință-minută) nr. 842

Astăzi, anul 1949, luna octombrie, ziua 15, la Sibiu.

Tribunalul Militar Sibiu, deliberând în secret, conform art. 291-295 C.J.M. și pentru motivele ce se vor arăta în corpul sentinței,

În numele legii, hotărăște:

Cu unanimitate de voturi și cu acordare de circumstanțe atenuante, condamnă pe învinuiții:

1. **Robu Ionel**, student, drept, an IV, și contabil autorizat, din București, Splaiul Unirii, nr. 191:

- La muncă silnică pe viață și confiscarea averii, pentru crima de neeltire contra ordinii sociale, aplicând art. 209 pct. III C.P., comb. cu art. 1 lit. c din Legea 16/1949, art. 157 C.P. și Legea 212/1948;

- La 15 (cincisprezece) ani muncă silnică – fără acordare de circumstanțe atenuante – și la 7 (șapte) ani degradare civică, pentru crima de înaltă trădare, aplicând art. 186 al. II C.P., comb cu art. 58 C.P.

În virtutea art. 101 C.P., execută pedeapsa cea mai grea.

2. **Ionescu I. Radu**, student, anul II, Academia Comercială, de ani 19, din București, str. Viitorului, nr. 44:

- La 25 (douăzeci și cinci) ani muncă silnică și confiscarea averii.

3. **Florinc Mihai**, plugar, de ani 44, din com. Întregalde – Alba:

- La 15 (cincisprezece) ani muncă silnică și confiscarea averii.

4. **Picoș Florian**, plugar, de 50 ani, din com. Galda de Jos – Alba:

- La 20 (douăzeci) ani muncă silnică și confiscarea averii.
- Toți trei pentru crima de uneltire contra ordinii sociale, aplicând art. 209 pct. III C.P., comb. cu art. 1 lit. c din Legea 16/1949, art. 157 C.P. și Legea 212/1948.
- 5. **Vandor Victor**, plugar, de 39 ani, din com. Întregalde – Alba:
 - La 25 (douăzeci și cinci) ani muncă silnică și confiscarea averii.
- 6. **Șonea Iulian**, plugar, de 30 ani, din com. Galda de Jos – Alba:
 - La 5 (cinci) ani muncă silnică și confiscarea averii.
- 7. **Drăgan Liviu**, plugar, de 21 ani, din com. Galda de Jos – Alba:
 - La 5 (cinci) ani muncă silnică și confiscarea averii.
- Toți trei pentru crima de uneltire contra ordinii sociale, aplicând art. 209 pct. III C.P., comb. cu art. 1 lit. c din Legea 16/1949, art. 157 C.P. și Legea 212/1948.
- Pe toți trei îi mai condamnă la câte 5 (cinci) ani închisoare corecțională și la câte 20.000 (douăzeci mii) lei amendă corecțională – fără acordare de circumstanțe atenuante – pentru delictul de înlesnirea infracțiunilor contra liniștii publice, aplicând art. 335 C.P., prin schimbare de calificare, conform art. 292 C.J.M., din delictul de deținere ilegală de arme, prev. și pen. de art. 32 și 35 din Legea 190/1947.
- În virtutea art. 101 C.P., toți trei vor executa pedeapsa cea mai grea.
- 8. **Lazăr Nicodim**, căpitan invalid pensionar, de 31 ani, din comuna Galda de Sus, jud. Alba, și
 - 9. **Giurgiu Chirion**, de 34 ani, plugar, din com. Galda de Jos, județul Alba:
 - La câte 5 (cinci) ani temniță grea și confiscarea averii, pentru crima de nedenunțarea uneltirii contra ordinii sociale, aplicând art. 4 al. II [dir] Legea 16/1949 – fără acordare de circumstanțe atenuante – combinat cu art. 209 C.P.
 - Îi mai condamnă – tot fără circumstanțe atenuante – pe ambii la câte 3 (trei) ani închisoare corecțională și la câte 10.000 (zece mii) lei amendă corecțională, pentru delictul de înlesnirea infracțiunilor contra liniștii publice, aplicând art. 335 C.P., prin schimbare de calificare, conform art. 292 C.J.M., din delictul de deținere ilegală de arme, p. și pen. de art. 32 și 35 din Legea 190/1947.
 - În virtutea art. 101 C.P., execută pedeapsa cea mai grea.
 - 10. **Fuga Dumitru**, învățător, de ani 24, din com. Întregalde, jud. Alba;
 - 11. **Gliga Traian**, plugar, de 26 ani, din com. Galda de Jos – Alba, și
 - 12. **Șelmereanu Pompiliu**, farmacist, de 25 ani, din com. Șibot, jud. Hunedoara:
 - Pe primul la 5 (cinci) ani temniță grea și confiscarea averii;
 - Pe al doilea la 5 (cinci) ani temniță grea și confiscarea averii;
 - Al treilea la 7 (șapte) ani temniță grea și confiscarea averii;
 - Toți trei pentru crima de uneltire contra ordinii sociale, aplicând art. 209 pct. III C.P., comb. cu art. 157 C.P. și Legea 212/1948.
 - Fără acordare de circumstanțe atenuante, îi mai condamnă:
 - Pe Fuga Dumitru la 7 (șapte) ani muncă silnică;
 - Pe Gliga Traian la 5 (cinci) ani muncă silnică și
 - Pe Șelmereanu Pompiliu la 8 (opt) ani muncă silnică.
 - Toți trei pentru crima de nedenunțarea uneltirii contra ordinii sociale, aplicând art. 4 al. II [dir] Legea 16/1949, comb. cu art. 209 C.P.
 - Conform art. 101 C.P., execută pedeapsa cea mai grea.

13. **Drăgan Emil**, profesor de 29 ani, din com. Galda de Jos – Alba, fără acordare de circumstanțe atenuante, îl condamnă:

- La 5 (cinci) ani muncă silnică și confiscarea averii, pentru crima de nedenuțarea uneltirii contra ordinii sociale, aplicând art. 4 al. II din Legea 16/1949, comb. cu art. 209 C.P.

În virtutea art. 463 C.J.M., se compută detenția preventivă pentru toți condamnații de la pct. 1-13, inclusiv.

Conform art. 304 C.J.M., se confiscă corpurile delictive.

Data și citită în ședință publică, azi 15 octombrie 1949.

Drept care am încheiat acest proces-verbal, conform art. 295 C.J.M.

Președinte
Locotenent-colonel magistrat
Eftimie Călin

A.M.J., D.I.M., fond Penal, dosar nr. 232, vol. 3, f. 86-87.

163

1949 octombrie 18. Sentința-minută emisă de Tribunalului Militar Sibiu cuprinzând pedepsele la care au fost condamnate persoanele din lotul Alexandru Maxim

Republica Populară Română
Tribunalul Militar Sibiu

Proces-verbal (sentință-minută) nr. 843

Astăzi, anul 1949, luna octombrie, ziua 18.

Tribunalul Militar Sibiu, deliberând în secret, conform art. 291-295 C.J.M., pentru motivele care se vor arăta în corpul sentinței,

În numele legii hotărăște:

Cu unanimitate de voturi și cu acordare de circumstanțe atenuante, condamnă pe învinuiții:

1) **Maxim Alexandru**, fără profesie, de ani 23, din comuna Sălciile, județul Prahova:

- La muncă silnică pe viață și confiscarea averii, pentru crima de uneltire contra ordinii sociale, aplicând art. 209 pct. III C.P., comb. cu art. 1 litera c din Legea 16/1949, comb. cu art. 157 C.P. și Legea 212/1948.

Fără acordare de circumstanțe atenuante, îl mai condamnă:

- La 12 (doisprezece) ani muncă silnică și la 8 (opt) ani degradare civică, pentru crima de tâlhărie, aplicând art. 529, 531 pct. 3 și 532 pct. 2 C.P.;

- La 5 (cinci) ani închisoare corecțională și la 20.000 (douăzeci mii) lei amendă corecțională, pentru delictul de înlesnirea infracțiunilor contra liniștii publice, aplicând art. 335 C.P., prin schimbare de calificare, conform art. 292 C.J.M., din delictul de deținere ilegală de arme, prev. și pen. de art. 32, 33 și 35 din Legea 190/1947.

În virtutea art. 101 C.P., execută pedeapsa cea mai grea.

428

În virtutea art. 463 C.J.M., se compută detenția preventivă începând din 8 martie 1949.

Conform art. 304 C.J.M., se confiscă corpurile delictive.

Cu circumstanțe atenuante, pe:

2) **Dalea Emil**, plugar, de 32 ani, din com. Galda de Jos, jud. Alba,

3) **Olteanu Emil**, plugar, de 27 ani, din Galda de Jos, jud. Alba, și

4) **Bedeleanu Ioan**, pantofar, de 29 ani, din com. Mihalt, jud. Alba, pe toți trei îi condamnă:

- La câte 20 (douăzeci) ani muncă silnică și confiscarea averii, pentru crima de uneltire contra ordinii sociale, aplicând art. 209 pct. III C.P., comb. cu art. 1 lit. c din Legea 16/1949 și art. 157 C.P., comb. cu Legea 212/1948.

Și fără acordare de circumstanțe atenuante:

- La câte 5 (cinci) ani închisoare corecțională și la 20.000 (douăzeci mii) lei amendă corecțională, pentru delictul de înlesnirea infracțiunilor contra liniștii publice, aplicând art. 335 C.P., prin schimbare de calificare, conform art. 292 C.J.M., din delictul de deținere ilegală de armament și muniții, prev. și pen. de art. 32, 33 și 35 lit. a din Legea 190/1947.

În virtutea art. 101 C.P., vor executa pedeapsa cea mai grea.

În virtutea art. 463 C.J.M., se compută arestul preventiv pentru Dalea Emil din 9 martie 1949, Olteanu Emil din 28 martie 1949 și Bedeleanu Ioan din 5 martie 1949.

Conform art. 304 C.J.M., se confiscă corpurile delictive.

5) **Trif Liviu Valer**, plugar, de 28 ani, din Galda de Jos – Alba, cu acordare de circumstanțe atenuante, îl condamnă:

- La 8 (opt) ani muncă silnică și confiscarea averii, pentru crima de uneltire contra ordinii sociale, aplicând art. 209 pct. IV C.P., comb. cu art. 4 pct. 2 din Legea 16/1949, comb. cu art. 157 C.P. și Legea 212/1948, și fără circumstanțe atenuante:

- La 5 (cinci) ani închisoare corecțională și la 20.000 (douăzeci mii) lei amendă corecțională, pentru delictul de înlesnirea infracțiunilor contra liniștii publice, aplicând art. 335 C.P., prin schimbare de calificare, conform art. 292 C.J.M., din delictul de deținere ilegală de muniții, p. și p. de art. 31 lit. a și 35 lit. a din Legea 190/1947.

În virtutea art. 101 C.P., execută pedeapsa cea mai grea.

În virtutea art. 463 C.J.M., se compută prevenția din 18 martie 1949.

Conform art. 304 C.J.M., se confiscă corpurile delictive.

Fără acordare de circumstanțe atenuante:

6) **Crișan Vasile**, de ani 25, desenator tehnic, din Galda de Jos – Alba,

7) **Ordeanu Simion**, de 22 ani, lăcătuș, din com. Mihalt, jud. Alba,

- Pe ambii la câte 5 (cinci) ani muncă silnică și confiscarea averii pentru crima de uneltire contra ordinii sociale, aplicând art. 209 pct. IV C.P., comb. cu art. 4, al. II [din] Legea 16/1949, comb. cu Legea 212/1948.

Conform art. 463 C.J.M., se compută prevenția pentru Crișan V. de la 26 martie 1949, iar [pentru] Ordeanu de la 2 mai 1949.

Cu acordare de circumstanțe atenuante, pe:

8) **Fleșeriu Vasile**, plugar, de 52 ani, din com. Oiejdea, jud. Alba,

9) **Nicoară Virgil**, preot, de 48 ani, din com. Ocna Mureș, satul Ciunga, jud. Alba,

- Pe ambii la câte 3 (trei) ani temniță grea și confiscarea averii, pentru crima de uneltire contra ordinii sociale, aplicând art. 209 pct. IV C.P., comb. cu art. 4 al. II Legea

16/1949, art. 157 C.P. și Legea 212/1948. Conform art. 463 C.J.M., se compută arestul preventiv pentru Fleșeriu Vasile din 11 martie 1949 și Nicoară Virgil din 11 martie 1949.

10) Crișan Laurean, de 48 ani, scriitor vagoane C.F.R., din Galda de Jos, jud. Alba,

11) Udrea Iuliu, plugar, de 27 ani, din Galda de Jos – Alba,

12) Breazu Iuliu, fără profesie, de ani 21, din Teiuș, jud. Alba,

13) Deceanu Florian, plugar, de 49 ani, din Mihalț – Alba,

14) Fleșeriu Partenie, plugar, de 50 ani, din com. Sântimbru – Alba,

15) Popa Ioan, plugar, de 42 ani, din Teiuș, str. Bisericii, [nr.] 29, jud. Alba,

16) Hațegan Ioan, plugar, de 51 ani, din com. Mihalț, jud. Alba,

- Pe toți șapte la câte 3 (trei) ani închisoare corecțională și la câte 3.000 (trei mii) lei cheltuieli de judecată, pentru crima de uneltire contra ordinii sociale, aplicând art. 209 pct. IV C.P., comb. cu art. 4 al. II Legea 16/1949, comb. cu art. 157 C.P. și 304 C.J.M.

În virtutea art. 463 C.J.M., se compută prevenția pentru Crișan Laurean din 25 martie 1949, pentru Udrea Iuliu din 18 martie 1949, pentru Breazu Iuliu din 2 mai 1949, pentru Deceanu Fl. din 12 mai 1949, pentru Fleșeriu Partenie din 12 martie 1949, iar pentru ultimii doi din 5 mai 1949.

Data și citită în ședință publică, astăzi 18 octombrie 1949. Drept care s-a încheiat acest proces-verbal, conform art. 295 C.J.M.

Președinte
locotenent-colonel magistrat
Călin Eftimie
Grefier șef
I. Tănăsescu

[Judecător]

maior magistrat Liviu Bica
căpitan comb. Andrei Emil
căpitan comb. Moldoveanu
căpitan comb. [indescifrabil]

A.M.J., D.I.M., fond Penal, dosar nr. 328, vol. 3, f. 67.

164

1949 octombrie 18. Proces-verbal întocmit de D.R.S.P. Sibiu referitor la încheierea cercetărilor asupra lotului format din persoanele de sprijin de pe Valea Gâlzii

Proces-verbal

Încheiat astăzi, optsprezece octombrie, anul una mie nouă sute patruzeci și nouă, la Sibiu.

Noi, Călinaș Ioan, sublocotenent din Direcțiunea Generală a Securității Poporului.

Încheind cercetările privitoare pe numiții: Crișan Nicolae [Vasile – n.n.], Bogdan Nicolae, Cuptor Ioan, Miclea Remus și alții, menționați mai jos în prezentul proces-verbal, care au inițiat și organizat, colaborat și participat la constituirea unei organizații subversive cu caracter terorist din foști național-țărăniști, legionari și chiaburi.

Au colaborat și condus activitatea organizației subversive.

Au inițiat acte teroriste și atentate împotriva conducătorilor politici democrați, au plănuit și inițiat ocuparea instituțiilor publice, militare și civile, cu scopul de ași* însuși armament și munițiuni necesar la înarmarea membrilor din organizație.

Aveau în plan săvârșirea actelor de sabotaj, ca: aruncarea în aer a podurilor de cale ferată, distrugerea șoselelor, căilor de comunicație și alte asemănătoare acte de sabotaj.

În eventualitatea izbucnirii unui război între anglo-americani și U.R.S.S. aveau în plan de a iniția atacuri de hărțuială în spatele trupelor române și sovietice, urmărind prin aceasta ocuparea punctelor strategice, precum și aservirea teritoriului Republicii Populare Române forțelor imperialiste dușmane statului nostru.

Azi, data de mai sus, încheind cercetările, am stabilit următoarele, după cum urmează:

1. **Crișan Vasile**, de ani 46, de profesiune agricultor, născut în com. Mogoș, jud. Alba, în anul 1903, luna martie, ziua 25, cu ultimul domiciliu în com. Mogoș, jud. Alba.

A inițiat și organizat, din foști național-țărăniști, legionari și chiaburi, dușmani ai clasei muncitoare și regimului de democrație populară, o organizație subversivă cu caracter terorist, cu scopul de a răsturna în mod violent actuala ordine socială existentă în stat.

Au inițiat diferite acte de sabotaj, ca: aruncare în aer a podurilor de cale ferată, distrugerea șoselelor, căilor de comunicare, ocuparea instituțiilor publice, militare și civile, pentru înarmarea membrilor din organizația subversivă cu armament necesar, precum și arestarea conducătorilor politici democrați.

În vederea celor de mai sus, în toamna anului 1948 au început să recruteze, din foști național-țărăniști, legionari și chiaburi, să recruteze elemente pentru organizația subversivă, de prin diferite comune din jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă în toamna anului 1948, la propunerea numitului Marian Simion.

- A luat cunoștință de toate scopurile și planurile organizației subversive, cu care a fost în totul de acord.

- A găzduit la domiciliul său pe banditul Pascu Cornel, precum și pe alți bandiți din banda teroristă din Muntele Mare, cărora le-a dat întreținerea cu alimente.

- A recrutat noi membri pentru organizația subversivă, precum și pentru banda din Muntele Mare.

- A luat parte la ședințele organizației subversive care s-au ținut la domiciliul său, în prezența banditului Dabija Nicolae.

- A contribuit pentru susținerea bandei teroriste din Muntele Mare cu o sumă de bani, precum și cu armament.

- A cunoscut componența organizației subversive, precum și pe conducătorul bandei teroriste din Muntele Mare, care era banditul Dabija Nicolae.

2. **Bogdan Nicolae**, de ani 31, de profesiune tâmplar, născut în com. Mogoș, jud. Alba, în anul 1918, luna octombrie, ziua 5, cu ultimul domiciliu în com. Mogoș, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna iunie 1948, la propunerea făcută de numitul Marian Simion.

- A luat parte la mai multe ședințe ale organizației subversive, dintre care 3 s-au ținut în cadrul bandei teroriste din Muntele Mare.

* În întreg documentul s-a păstrat neschimbată „ortografia” ofițerului de Securitate.

- A cunoscut pe banditul Maxim Alexandru, căruia ia procurat 3 buletine în alb, pe care i le-a dat [pentru] a se putea masca sub alt nume banditul Maxim Alexandru.
- A cunoscut și pe banditul Popa Ștefan, cu care a avut legături de organizație.
- A contribuit pentru susținerea bandei teroriste din Muntele Mare cu o sumă mare de bani.
- A avut misiunea în organizație ca șef de organizație în cătunul Valea Barnei, com. Mogoș, jud. Alba, și aținut ședințe la domiciliul său cu membrii organizației, cărora le-a dat instrucțiuni.

3. **Cuptor Ioan**, de ani 49, de profesiune agricultor, născut în com. Mogoș, jud. Alba, în anul 1900, luna aprilie, ziua 14, cu ultimul domiciliu în com. Mogoș, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna septembrie 1948, la propunerea numitului Marian Simion.

- A luat parte la ședințele organizației subversive care s-au ținut la domiciliul său.
- A avut misiunea de a procura armament și munițiuni pentru înzestrarea organizației cu armament.

- A contribuit pentru susținerea organizației subversive cu o sumă de bani.

- A cunoscut scopul organizației subversive, cu care scopuri era în totul de acord.

- A tănuit existența organizației subversive, fiind un adept convins al ei.

4. **Miclea Remus**, de ani 33, de profesie agricultor, născut în com. Mogoș, jud. Alba, în anul 1916, luna august, ziua 13, cu ultimul domiciliu în com. Mogoș, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna septembrie 1948, la propunerea făcută de numitul Marian Simion.

- A luat parte la ședințele organizației subversive, unde a luat cunoștință de scopul și planul organizației, cu care a fost în totul de acord.

- A contribuit pentru susținerea organizației subversive cu o sumă de bani.

- A cunoscut componența organizației subversive, tănuind existența ei, fiind un adept convins al ei.

5. **Bogdan Pamfil**, de ai 47, de profesiune agricultor, născut în com. Mogoș, jud. Alba, în anul 1902, luna februarie, ziua 16, cu ultimul domiciliu în com. Mogoș, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna decembrie 1948, la propunerea numitului Marian Simion.

- A luat parte la ședințele organizației subversive, în prezența a 5 bandiți din Muntele Mare.

- A luat cunoștință de scopul și planul organizației de la numitul Marian Simion, cu care a fost în totul de acord.

- A posedat la domiciliul său o armă, precum a și avut sarcina de a procura armament și munițiuni pentru organizație în scopul cel urmărea.

- A contribuit pentru susținerea organizației subversive cu o cantitate de alimente și o sumă de bani, drept cotizații.

- A cunoscut componența organizației, tănuind existența ei.

6. **Gheorghiu Iosif**, de ani 56, de profesiune agricultor, născut în com. Mogoș, jud. Alba, în anul 1893, luna aprilie, ziua 3, cu ultimul domiciliu în com. Miclești, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna octombrie 1948, la propunerea făcută de numitul Marian Simion.

- A luat parte la ședințele organizației subversive, în prezența bandiților din banda teroristă din Muntele Mare.

- A luat cunoștință de scopul și planul organizației subversive, cu care a fost în totul de acord.

- A contribuit pentru susținerea organizației cu o sumă de bani.

- A cunoscut componența organizației subversive, tăinuind existența ei, fiind un adept convins al ei.

7. **Dan Pamfil**, de ani 52, de profesiune agricultor, născut în com. Mogoș, jud. Alba, în anul 1897, luna februarie, ziua 7, cu ultimul domiciliu în comuna Mogoș, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna ianuarie, la propunerea făcută de numitul Sularea Victor.

- A luat parte la ședințele organizației subversive, în prezența banditului Traian Macavei.

- A cunoscut scopul și planul organizației, cu care a fost în totul de acord.

- A primit misiunea de a procura armament pentru organizație, în scopul terorist cel urmărea.

- A cunoscut componența organizației, tăinuind existența ei, fiind un adept convins al ei.

8. **Dărămuș Vasile**, de ani 43, de profesiune agricultor, născut în comuna Benic, jud. Alba, în anul 1906, luna ianuarie, ziua 15, cu ultimul domiciliu în comuna Benic, județul Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna octombrie 1948, la propunerea făcută de banditul Pascu Cornel.

- A luat parte la ședințele organizației subversive, unde se găseau și membrii organizației subversive din Muntele Mare.

- A cunoscut scopul și planul organizației subversive, imediate și de viitor, cu care a fost în totul de acord.

- A contribuit pentru susținerea organizației subversive cu o cantitate de cereale și o sumă de bani.

- A cunoscut componența organizației subversive, tăinuind existența ei, fiind un adept convins al scopului cel urmărea.

9. **Preja Nicolae**, de ani 35, de profesiune agricultor, născut în com. Benic, în anul 1914, luna aprilie, ziua 7, cu ultimul domiciliu în comuna Benic, județul Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna octombrie 1948, la propunerea făcută de banditul Pascu Cornel.

- A luat parte la ședințele organizației subversive, care s-au ținut în prezența banditului Maxim Alexandru.

- A luat cunoștință de scopul și planul organizației, imediate și de viitor, cu care a fost în totul de acord.

- A contribuit cu o sumă de bani pentru susținerea organizației, în scopul terorist cel urmărea.

- A cunoscut componența organizației subversive, tăinuind existența ei, fiind un adept convins al ei.

10. **Pascu Gheorghe**, de ani 26, de profesie agricultor, născut în com. Benic, jud. Alba, în anul 1923, luna noiembrie, ziua 15, cu ultimul domiciliu în com. Benic, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna octombrie 1948, la propunerea făcută de banditul Pascu Cornel.

- A luat parte la ședințele organizației subversive, unde a luat cunoștință de scopul și planul organizației, cu care a fost în totul de acord.

- A contribuit pentru susținerea organizației subversive cu o cantitate de cereale și o sumă de bani.

- A cunoscut componența organizației subversive, tăinuind existența ei, fiind un adept convins al ei.

11. **Cârnaț Șofron**, de ani 37, de profesiune morar, născut în comuna Stremț, jud. Alba, în anul 1912, luna februarie, ziua 28, cu ultimul domiciliu în com. Lopadea Nouă, jud. Alba.

- Prin luna septembrie 1948, având o discuție cu banditul Spaniol Aron, ia declarat că el și împreună cu țărani din sat sunt contra regimului actual și el personal ar lupta contra regimului.

- A aflat de la banditul Spaniol Aron că în curând se va începe război, la care el a răspuns că deabea așteaptă acest eveniment pentru a lupta contra regimului actual.

12. **Frâncu Vasile**, de ani 55, de profesiune agricultor, născut în com. Benic, jud. Alba, în anul 1894, luna decembrie, ziua 25, cu ultimul domiciliu în com. Benic, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna octombrie 1948, la propunerea numiților Preja Ștefan și Duma Anghel.

- A luat parte la ședințele organizației subversive, unde a luat cunoștință de scopul organizației, imediate și de viitor, cu care a fost în totul de acord.

- A contribuit pentru susținerea organizației subversive cu o cantitate de cereale și o sumă de bani.

- A cunoscut componența organizației, tăinuind existența ei, fiind un adept convins al planului cel urmărea organizația.

13. **Vandor Valentin**, de ani 16, de profesiune agricultor, născut în com. Întregalde, jud. Alba, în anul 1933, luna mai, cu ultimul domiciliu în com. Întregalde, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna octombrie 1948, pe motivul că și tatăl lui, Vandor Sabin, făcea parte din organizație.

- A luat parte la mai multe ședințe ale organizației subversive, unde a luat cunoștință despre scopul și planul organizației, cu care a fost în totul de acord.

- A cunoscut pe conducătorii bandeii din Muntele Mare, precum și activitatea tatălui său.

- A avut misiune în organizație de a încunoștința pe membrii bandeii din Muntele Mare în momentul când va apărea Securitatea în comună, care misiune a îndeplinit-o în totul.

- A cunoscut componența organizației subversive, precum și pe membrii din Muntele Mare, tăinuind existența lor.

14. **Doia Sabin**, de ani 36, de profesiune agricultor, născut în com. Galda de Sus, jud. Alba, în anul 1913, luna aprilie, ziua 20, cu ultimul domiciliu în com. Galda de Sus, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna decembrie 1948, la propunerea numitului Micu Petru.

- A luat parte la ședințele organizației subversive, unde a luat cunoștință de scopul și planul organizației, cu care a fost în totul de acord.

- A contribuit pentru susținerea organizației subversive cu o sumă de bani.
- A cunoscut componența organizației subversive, tăinuind existența ei, fiind un adept convins al ei.

15. **Duca Anghel**, de ani 59, de profesiune agricultor, născut în com. Benic, jud. Alba, în anul 1890, luna decembrie, ziua 20, cu ultimul domiciliu în com. Benic, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna octombrie 1948, la propunerea făcută de banditul Pascu Cornel.

- A luat parte la ședințele organizației subversive, unde a luat cunoștință de scopul și planul ei, fiind în totul de acord.

- A contribuit pentru susținerea organizației subversive cu o cantitate de cereale și o sumă de bani.

- A cunoscut componența organizației subversive, tăinuind existența ei, fiind un adept convins al ei.

16. **Lupșan Simion**, de ani 53, de profesiune agricultor, născut în com. Galda de Sus, jud. Alba, în anul 1896, luna mai, ziua 15, cu ultimul domiciliu în com. Galda de Sus, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna ianuarie 1948, la propunerea făcută de numitul Micu Petru.

- A luat parte la ședințele organizației subversive care s-au ținut la domiciliul său.

- A luat cunoștință de scopul și planul organizației, cu care a fost în totul de acord.

- A cunoscut componența organizației subversive, tăinuind existența ei, fiind un convins adept al ei.

17. **Bulgarea Iosif**, de ani 49, de profesiune agricultor, născut în com. Galda de Sus, jud. Alba, în anul 1900, luna mai, ziua 4, cu ultimul domiciliu în com. Galda de Sus, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna octombrie 1948, la propunerea făcută de banditul Pascu Cornel.

- A luat parte la ședințele organizației subversive, unde a luat cunoștință de scopul și planul ei, cu care a fost în totul de acord.

- A avut misiunea în organizație de a face noi recrutări de membri și de a colecta cereale de la membri organizației, care misiune a dus-o la bun sfârșit.

- A mai avut misiune în organizație de șef de organizație în com. Galda de Sus, care misiune ia fost încredințată de banditul Pascu Cornel.

- A contribuit pentru susținerea organizației cu o cantitate de cereale și o sumă de bani.

- A avut strânse legături cu bandiții din Muntele Mare.

18. **Goia Augustin**, de ani 49, de profesiune agricultor, născut în com. Galda de Sus, jud. Alba, în anul 1900, luna august, ziua 15, cu ultimul domiciliu în com. Galda de Sus, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna octombrie 1948, la propunerea făcută de numitul Micu Petru.

- A avut cunoștință de scopul organizației subversive, care ia fost explicat de numitul Micu Petru, cu care a fost în totul de acord.

- A avut cunoștință de existența bandei din Muntele Mare.

- A cunoscut componența organizației, tăinuind existența ei.

19. **Doia Simion**, de ani 38, de profesiune agricultor, născut în com. Galda de Sus, jud. Alba, în anul 1911, luna iunie, ziua 7, cu ultimul domiciliu în com. Galda de Sus, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna octombrie 1948, la propunerea făcută de numitul Micu Petru.

- A luat parte la ședințele organizației, unde a luat cunoștință de scopul și planul organizației, cu care a fost în totul de acord.

- A contribuit pentru susținerea organizației cu o cantitate de cereale și cu o sumă de bani.

- A cunoscut componența organizației subversive, tăinuind existența lor, fiind un convins adept al planului cel urmărea organizația.

20. **Comșa Axente**, de ani 25, de profesiune lăcătuș mecanic, născut în com. Crăciunelu de Jos, jud. Târnava Mică, în anul 1924, luna februarie, ziua 27, cu ultimul domiciliu în com. Crăciunelu de Jos, jud. Târnava Mică.

- A intrat în organizația subversivă prin luna noiembrie 1948, la propunerea făcută de banditul Mărgineanu Petru, care ia explicat scopul organizației, cu care a fost în totul de acord.

- A avut misiunea de a organiza organizații subversive în jud. Târnava Mică, care misiune a îndeplinit-o.

- A recruta noi membri în organizație, cărora le-a dat instrucțiuni și explicat scopul cel urmărește organizația.

- A avut legături cu banditul Maxim Alexandru, precum a știut de existența bandei teroriste din Muntele Mare.

Drept pentru care am încheiat prezentul proces-verbal spre cele legale.

Sublocotenent de Securitate
Călinaș Ioan

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 957, vol. 1, f. 2-9.

165

1949 octombrie 19. Declarație dată în anchetă la D.R.S.P. Sibiu de Traian Macavei privind legăturile sale cu Nicolae Dabija

Declarație

Subsemnatul Macavei Traian, de profesie conductor industrial, născut în anul 1910, luna iulie, ziua 28, în comuna Bucium Montari, jud. Alba, fiul lui Alexandru și Terezia Macavei, agricultori, domiciliați în comuna Bucium Montari, jud. Alba, declar următoarele:

Prin anul 1947, prin luna iulie sau august, aflându-mă în Arad la vărul meu maior deblocat Opreanu Ioan, împreună cu acest văr ducându-mă în oraș, în fața Teatrului Național mi-a fost prezentat d-l maior deblocat Dabija Nicolae.

La prima vedere, d-l Dabija s-a adresat către vărul meu Opreanu cu următoarele cuvinte: „Măi, când începem ceva?”. Din aceste cuvinte eu am înțeles pentru moment că ar fi

vorba de a se întreprinde ceva împotriva actualului regim. Menționez că la acea întâlnire eu nu mă aflam fugit de acasă și nici nu eram urmărit. După circa o lună și jumătate de la această întâlnire, aflându-mă din nou la Arad, în casa familiei Opreanu, aici m-am întâlnit din nou cu d-l Dabija și, printre alte discuții, dânsul a adus din nou vorba despre o eventuală organizare împotriva actualului regim. În linii generale, d-l Dabija arăta cum ar vedea această organizare, prin recrutarea de elemente dușmănoase regimului actual și de a se trece astfel la acte de sabotaj, prin aruncarea în aer a podurilor, trenurilor etc. Eu am participat la aceste discuții, însă fără un miez precis. În aceste discuții era antrenat și vărul meu Opreanu Ioan.

După această întâlnire, m-am despărțit de d-l Dabija fără a fi stabilit ceva și fără a mai hotărî o altă întâlnire.

După cât îmi amintesc, prin toamna anului 1947, d-l Dabija a plecat din Arad la București și nu ne-am mai revăzut până prin lunile mai sau iunie 1948, când ne-am întâlnit din nou la familia Opreanu cu d-l Dabija, care de altfel era un prieten al lui Opreanu. Cu această ocazie s-a discutat cam în același fel, adică metodele ce s-ar putea întrebuința într-o eventuală acțiune împotriva regimului. D-l Dabija vedea o eventuală schimbare a regimului actual prin război între U.R.S.S., pe de o parte, și anglo-americani, pe de o altă parte. Nici e data aceasta nu s-a stabilit nimic precis.

Prin 28-29 august 1948, subsemnatul fiind fugit de acasă în urma conflictului avut cu organele Securității, m-am dus la Timișoara, iar în drum m-am oprit pe la Arad. Trecând pe la vărul meu Opreanu l-am întâlnit din nou pe Dabija acolo.

Eu am povestit lui Dabija conflictul meu cu Securitatea și la care Dabija a zis satisfăcut „Acum ești al meu”. Cu această ocazie am discutat chestiuni în legătură cu eventuala organizare, deoarece pe mine mă preocupa eventuala trecere a frontierei în Iugoslavia.

Menționez că în drumul meu de la București [*Bucium* – n.n.] la Timișoara trecusem pe la Vădor Victor, din com. Întregalde, cu care apoi m-am dus la Sandu Maxim, care locuia la preotul Suci, care mi-a făcut cunoscut că au o organizație subversivă și că au legături cu Bucureștiul și că au armament. Aceste lucruri eu le-am povestit lui Dabija în cele câteva zile în care am stat la Arad.

Prin septembrie 1948, venind fratele meu Alexandru la Arad, eu i-am făcut cunoștință cu d-l Dabija.

Iar după această întrevvedere cu Dabija, fratele meu s-a întors la Bucium, unde fiind surprins de jandarmi în casa mea proprie a împușcat mortal doi plutonieri majori și a rănit un soldat. După aceste întâmplări a venit la Arad, unde toți trei, adică Dabija, eu și fratele meu Alexandru, după discuții de circa douăzeci de zile, ne-am hotărât să mergem în Munții Apuseni, unde să organizăm oameni în vederea acțiunilor subversive împreună cu organizațiile existente deja a lui Sandu Maxim și Pascu Cornel.

În ziua de 17 decembrie 1948 am plecat toți trei în comuna Întregalde, la Bolfea Silvestru, unde am găsit pe Sandu Maxim, Pascu Cornel și Clamba Iosif, fugiți. Împreună cu aceștia ne-am instalat în Muntele Mare, după ce în prealabil dădusem atacul de la Teiuș sub comanda lui Dabija.

În pădure, grupul nostru de 6 oameni, sub comanda lui Dabija, formasem grupa de comandă, prin exercițiile militare ce le făceam pregăteam acești oameni pentru calitatea de viitori comandanți de grupe.

Totodată, pregăteam materialul de propagandă subversivă, manifeste concepute și lucrate de Dabija, pregăteam de asemenea material de minare a terenului din jurul nostru.

Pe la data de 15 februarie 1949 s-a început organizarea de membri în această organizație și colectarea de armament și muniție. În acest scop, subsemnatul, fratele meu Alexandru, Pascu Cornel și Clamba Iosif, ne-am deplasat de două ori în comuna Întregalde, la Bolfea Silvestru, de unde aduceam membrii recrutați la Muntele Mare.

În ziua de 4 martie 1949, când am fost surprinși de armată, Dabija, în calitate de comandant, a comandat deschiderea focului, la care subsemnatul, cu pistolul mitralieră pe care îl aveam, eu am ieșit ultimul din cabană și am tras asupra unui soldat pe care-l zărisem după un brad, întrucât pe alți soldați nu i-am văzut. Asupra acestui soldat am tras împreună cu Dabija. În momentul ieșirii din cabană am tras o rafală fără a ochi.

De aici m-am deplasat în partea de răsărit, unde de altfel era sectorul meu de luptă repartizat de Dabija și unde lupta continua. Ajuns acolo, sub un brad, am observat doi civili, asupra cărora vroind să trag am observat că pistolul nu funcționează. Atunci am fugit în jos în pădure, scăpând astfel din încercuire. De la fuga mea nu m-am mai întâlnit cu Dabija și nici nu am auzit pe unde ar fi umblat.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau și semnez propriu.

Sibiu, la 19 octombrie 1949

Macavei Traian

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 3, f. 10-12.

166

1949 octombrie 20. Sentința-minută pronunțată de Tribunalul Militar Sibiu
în procesul lotului Petru Mărgineanu

Republica Populară Română
Tribunalul Militar Sibiu

Dosar nr. 875/1949

Proces-verbal (Sentința-minută) nr. 848

Astăzi, anul 1949, luna octombrie, ziua 20.

Tribunalul Militar Sibiu, deliberând în secret, conform art. 291-295 C.J.M., pentru motivele ce se arată în corpul sentinței,

În numele legii hotărăște:

Cu unanimitate de voturi și cu aplicare de circumstanțe atenuante, condamnă pe învinuiții:

1. **Mărgineanu Petru**, plugar, de 46 ani, din com. Obreja, jud. Alba.

- La 20 (douăzeci) ani muncă silnică și confiscarea averii, pentru crima de uneltire contra ordinii sociale și împotriva securității poporului, pe baza art. 209 pct. III C.P., comb. cu art. 1 lit. c din Legea 16/1949, cu aplicarea art. 157 și a Decretului 212/1948.

Fără acordare de circumstanțe atenuante și prin schimbare de calificare din delictul de deținere ilegală de armament, prev. și pen. de art. 32, 33 și 35 lit. a din Legea 190/1947, în delictul de înlesnirea infracțiunilor contra liniștii publice, prev. și pen. de art. 335 C.P.

- La 5 (cinci) ani închisoare corecțională, aplicând art. 335 C.P. și la 20.000 (douăzeci mii) lei amendă corecțională.

În baza art. 463 C.J.M., compută deținerea preventivă de la 16 martie 1949.

Cu aplicarea de circumstanțe atenuante, pe:

2. **Cerghidean Virgil**, plugar, de 31 ani, din com. Mihalț, jud. Alba.

- La 7 (șapte) ani muncă silnică și confiscarea averii, pentru crima de uneltire contra ordinii sociale, aplicând art. 209 pct. IV C.P., comb. cu art. 4 al. 2 din Legea 16/1949 și Decretul 212/1948 și art. 137 C.P.

Fără acordare de circumstanțe atenuante:

- La 5 (cinci) ani închisoare corecțională, aplicând art. 335 C.P., și la 20.000 (douăzeci mii) lei amendă corecțională, pentru delictul de înlesnire a infracțiunilor contra liniștii publice, aplicând art. 335 C.P., prin schimbare de calificare, conform art. 292 C.J.M., din delictul de deținere ilegală de armament și muniții, prev. și pen. de art. 31 lit. a, 32, 33 și 35 lit. a din Legea 190/1947.

În baza art. 101 C.P., va executa pedeapsa cea mai grea, adică pedeapsa de 7 ani muncă silnică.

În baza art. 463 C.J.M., compută deținerea preventivă de la 5 mai 1949.

Fără acordare de circumstanțe atenuante, pe:

3. **Hațeganu Gheorghe**, ajustor mecanic, de 25 ani, din com. Mihalț, județul Alba:

- La 6 (șase) ani muncă silnică și confiscarea averii, pentru crima de uneltire contra ordinii sociale și securității poporului, pe baza art. 209 pct. IV C.P., comb. cu art. 4 al. 2 din Legea 16/1949 și Decretul 212/1948, cu computarea arestului preventiv de la 2 mai 1949.

4. **Câmpeanu Traian**, morar, de 26 ani, din Teiuș, str. Traian, [nr.] 64, și

5. **Avrămuț Dumitru**, plugar, de 41 ani, din Întregalde, jud. Alba:

- Pe ambii la câte 5 (cinci) ani muncă silnică și confiscarea averii, pentru crima de uneltire contra ordinii sociale și securității poporului, pe baza art. 209 pct. IV C.P., comb. cu art. 4 al. 2 din Legea 16/1949 și Decretul 212/1948, cu computarea arestului preventiv pentru Câmpeanu Traian de la 18 aprilie 1949, iar pentru Avrămuț Dumitru de la 5 aprilie 1949.

6. **Gherman Victor**, plugar, de ani 49, din com. Mihalț, jud. Alba, la:

- La 5 (cinci) ani închisoare corecțională și 20.000 (douăzeci mii) lei amendă corecțională, 2 ani interdicție corecțională și confiscarea averii, pentru delictul de uneltire contra ordinii sociale și securității poporului, pe baza art. 209 pct. IV C.P., comb. cu art. 4 al. 2 din Legea 16/1949 și Decretul 212/1948 și cu aplicarea art. 59 C.P. și 58 pct. 1 și 2 C.P.

În baza art. 463 C.J.M., compută arestul preventiv de la 8 aprilie 1949.

7. **Cioară Rozalia Constantina**, călugăriță, de 35 ani, din comuna Obreja, județul Alba, la 6 (șase) luni închisoare corecțională și 2.000 (două mii) lei amendă corecțională, pentru crima de uneltire contra ordinii sociale și împotriva securității poporului, aplicând art. 209 pct. IV C.P., comb. cu art. 4 al. 2 din Legea 16/1949 și art. 157 C.P., cu computarea arestului preventiv de la 5 mai 1949, obligând-o să plătească 3.00 lei cheltuieli de judecată, potrivit art. 304 C.J.M.

Fără acordare de circumstanțe atenuante, pe:

8. **Micu Petru**, plugar, de 43 ani, din com. Galda de sus, jud. Alba,

- La 5 (cinci) ani închisoare corecțională, 4.000 (patru mii) lei amendă corecțională, 1 (un) an interdicție corecțională și 3.000 (trei mii) lei cheltuieli de judecată, aplicând art. 209

pct. IV C.P., 304, 463 C.J.M., 59 C.P. și 58 pct. 1 și 2 C.P., cu computarea arestului preventiv de la 16 martie 1949.

9. **Toporeț Ioan**, plugar, de 45 ani, din Obreja, jud. Alba, și

10. **Albu Iacob**, plugar de 55 ani, din Geoagiu de Sus, jud. Alba,

- Pe ambii la câte 3 (trei) ani închisoare corecțională și câte 3.000 (trei mii) lei cheltuieli de judecată, cu computarea arestului preventiv de la 28 martie 1949 pentru Toporeț Ioan și de la 5 mai 1949 pentru Albu Iacob, aplicând art. 209 pct. IV C.P., comb. cu art. 304 și 463 C.J.M., 59 C.P. și 58 pct. 1 și 2 C.P., pentru delictul de uneltire contra ordinii sociale.

Cu acordare de circumstanțe atenuante, pe:

11. **Lazăr Victor**, preot, de 37 ani, din com. Benic, jud. Alba, și

12. **Mărgineanu Eugen**, student, de 23 ani, din com. Obreja, jud. Alba,

- Pe ambii la câte 3 (trei) ani închisoare corecțională și 3.000 (trei mii) lei cheltuieli de judecată, cu computarea arestului preventiv pentru Lazăr Victor de la 28 martie 1949, iar pentru Mărgineanu Eugen de la 30 aprilie 1949, pentru crima de uneltire contra ordinii sociale și împotriva securității poporului, aplicând art. 209 pct. IV C.P., comb. cu art. 4 al. 2 din Legea 16/1949 și art. 157 C.P., 304 și 463 C.J.M.

13. **Repede Gheorghe**, plugar, de 50 ani, din Geoagiu de Sus, jud. Alba,

14. **Moraru Emil**, plugar, de 38 ani, din Benic, jud. Alba,

15. **Man Ștefan**, plugar, de 32 ani, din Benic, jud. Alba,

- Pe toți trei la câte 2 (doi) ani închisoare corecțională, câte 3.000 (trei mii) lei amendă corecțională, câte 1 (un) an interdicție corecțională, câte 3.000 (trei mii) lei cheltuieli de judecată, pentru delictul de uneltire contra ordinii sociale, aplicând art. 209 pct. IV C.P., comb. cu art. 157 C.P., 304 și 463 C.J.M. și 59, 58 pct. 1 și 2 C.P., cu computarea arestului preventiv de la 16 martie 1949 pentru Moraru Emil și Man Ștefan și de la 5 mai 1949 pentru Repede Gheorghe.

16. **Voicu Vasile**, perceptor, de ani 36, din Băgău, jud. Alba,

17. **Radu Dumitru**, student, de 25 ani, din Rădești, jud. Alba,

18. **Totoianu Simion**, plugar, de 45 ani, din com. Obreja, jud. Alba,

19. **Man Candin**, plugar, de 60 ani, din Galda de Sus, jud. Alba,

- Pe toți la câte 1 (un) an închisoare corecțională, câte 3.000 (trei mii) lei amendă corecțională, câte 1 (un) an interdicție corecțională și câte 3.000 (trei mii) lei cheltuieli de judecată, cu computarea arestului preventiv de la 28 martie 1949 pentru Voicu Vasile, Totoianu Simion și Man Candin și de la 25 martie 1949 pentru Radu Dumitru, pentru delictul de uneltire contra ordinii sociale, aplicând art. 209 pct. IV C.P., comb. cu art. 157 C.P., 304, 463 C.J.M., 59, 58 pct. 1 și 2 C.P.

20. **Lupea Sebastian**, plugar, de 64 ani, din Obreja, jud. Alba, și

21. **Marian Bazil**, plugar, de 44 ani, din Meșcreac, jud. Alba,

- Pe ambii la câte 8 (opt) luni închisoare corecțională, câte 3.000 (trei mii) lei amendă corecțională, câte 1 (un) an interdicție corecțională și câte 3.000 (trei mii) lei cheltuieli de judecată, cu computarea arestului preventiv de la 19 martie 1949 pentru Marian Bazil și de la 28 martie 1949 pentru Lupea Sebastian, pentru delictul de uneltire contra ordinii sociale, aplicând art. 209 pct. IV C.P., comb. cu art. 157 C.P., 304, 463 C.J.M., 59 și 58 pct. 1 și 2 C.P.

În baza art. 304 C.J.M., confiscă corpurile delictive.

Dată și citită în ședință publică astăzi 20 octombrie 1949.

Președinte
Locotenent-colonel magistrat
Eftimie Călin
Grefier
Olaru

Judecători
Maior magistrat [*indescifrabil*]
Căpitan combatant [*indescifrabil*]
Căpitan combatant [*indescifrabil*]
Căpitan combatant [*indescifrabil*]

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 3, f. 4-6.

167

1949 octombrie 21. Sentința-minută pronunțată de Tribunalul Militar Sibiu privind pedepsele la care au fost condamnate persoanele din lotul Petre Pascu

Republica Populară Română
Tribunalul Militar Sibiu

Dosar nr. 874/949

Proces-verbal (Sentință-minută) nr. 854

Astăzi, anul 1949, luna octombrie, ziua 21, la Sibiu.

Tribunalul Militar Sibiu, deliberând în secret, conform art. 291-295 C.J.M. și pentru motivele ce se vor arăta în corpul sentinței,

În numele legii hotărăște:

Cu majoritate de voturi și cu acordare de circumstanțe atenuante, condamnă pe învinuiții:

1. **Pascu Petre**, plugar, de ani 44, din com. Benic, jud. Alba:

- La 10 (zece) ani muncă silnică și la 4 (patru) ani degradare civică și confiscarea averii;

2. **Marian Simion**, plugar, de 51 ani, din com. Mogoș, jud. Alba:

- La 7 (șapte) ani muncă silnică, la 4 (patru) ani degradare civică și confiscarea averii;

3. **Sularea Victor**, plugar, de ani 41, din com. Mogoș, jud. Alba:

- La 5 (cinci) ani muncă silnică, la 3 (trei) ani degradare civică și confiscarea averii;

Toți trei pentru crima de uneltire contra ordinii sociale, aplicând art. 209 pct. III din C.P., comb. cu art. 157 C.P. și Legea 212/1948.

4. **Laslo Aron**, plugar, din com. Benic, jud. Alba, fără acordare de circumstanțe atenuante:

- La 5 (cinci) ani închisoare corecțională, la 20.000 (douăzeci mii) lei amendă corecțională, la 1 (un) an interdicție corecțională, constând în pierderea drepturilor prevăzute de art. 58 pct. 1-2 C.P., și la confiscarea averii, pentru delictul de uneltire contra ordinii sociale, aplicând art. 209 pct. IV C.P., comb. cu art. 59 și 58 pct. 1-2 C.P. și Legea 212/1948.

Apoi, cu circumstanțe atenuante, pe:

5. **Costinaș Nicolae**, plugar, de 48 ani, din com. Mogoș – Alba și

6. **Costea Victor**, plugar, de ani 43, din com. Mogoș, jud. Alba:

- Pe ambii la câte 2 (doi) ani închisoare corecțională, la câte 3.000 (trei mii) lei amendă corecțională și la câte 1 (un) an interdicție corecțională, constând în pierderea drepturilor prevăzute de art. 58 pct. 1-2 C.P., și la confiscarea averii, pentru delictul de uneltire contra ordinii sociale, aplicând art. 209 pct. IV C.P., comb. cu art. 157 C.P., 59 și 58 pct. 1-2 C.P.

Pe toți șase învinuiți de mai sus, fără acordare de circumstanțe atenuante, îi mai condamnă, și anume pe:

Pascu Petre, Marian Simion și Sularea Victor:

- La câte 5 (cinci) ani închisoare corecțională și la câte 10.000 (zece mii) lei amendă corecțională;

- Pe Laslo Aron la 4 (patru) ani închisoare corecțională și la 15.000 (cincisprezece mii) lei amendă corecțională, iar pe:

- Costinaș Nicolae și Costea Victor pe ambii la câte 1 (un) an închisoare corecțională și la câte 2.000 (două mii) lei amendă corecțională;

Pe toți șase pentru delictul de înlesnirea infracțiunilor contra liniștii publice, aplicând art. 335 C.P., prin schimbarea calificării din deținere de arme, p. și p. de art. 32, 35 [*din*] Legea 190/1947, conform [*art.*] 292 C.J.M.

În virtutea art. 101 și 104 C.P., condamnații de mai sus vor executa pedeapsa cea mai grea, iar amenda corecțională se totalizează.

- Pe următorii, cu acordare de circumstanțe atenuante:

7. **Marinescu Remus**, plugar, din com. Mogoș, jud. Alba;

8. **Nistor Zaharia**, plugar, din com. Galda de Sus, jud. Alba;

9. **Preja Dominic**, plugar, de 27 ani, din com. Benic, jud. Alba;

10. **Preja Alexe**, plugar, de 30 ani, din com. Benic, jud. Alba;

11. **Preja Ștefan**, plugar, de ani 54, din com. Benic, jud. Alba;

12. **Prața Traian**, plugar, de 35 ani, din com. Mogoș, jud. Alba;

13. **Sularea Vasile**, plugar, de ani 38, din com. Mogoș, jud. Alba;

- Pe toți șapte la câte 2 (doi) ani închisoare corecțională, la câte 3.000 (trei mii) lei amendă corecțională, plus la câte 1 (un) an interdicție corecțională, constând și în pierderea drepturilor prevăzute de art. 58 pct. 1-2 C.P.;

14. **Sularea Ioan**, plugar, de 43 ani, din com. Mogoș, jud. Alba, și

15. **Iancu Victor**, plugar, de ani 30, din com. Mogoș, jud. Alba;

- Pe ambii la câte 1 (un) an închisoare corecțională, la câte 20.000 (douăzeci mii) lei amendă corecțională, la câte 1 (un) an interdicție corecțională, pierzând drepturile de la art. 58 pct. 1-2 C.P.

Toți nouă pentru delictul de uneltire contra ordinii sociale, aplicând art. 209 pct. IV C.P., comb. cu art. 157 C.P., 59 și 58 pct. 1-2 C.P.

Apoi, fără circumstanțe atenuante, pe:

16. **Marian Horia**, plugar, de ani 31, din com. Mogoș, jud. Alba:

- La 4 (patru) ani închisoare corecțională, la 15.000 (cincisprezece mii) lei amendă corecțională și la 1 (un) an interdicție corecțională, pentru delictul de uneltire contra ordinii sociale, aplicând art. 209 pct. IV C.P., interdicția constând în pierderea drepturilor prev. de art. 59 și 58 pct. 1-2 C.P.

Și cu acordare de circumstanțe atenuante, pe învinuiții:

17. **Polhac Aurel**, plugar, de ani 41, din com. Mogoș, jud. Alba, și

18. **Sântu Teodor**, plugar, de 47 ani, din com. Meșcreac, jud. Alba:

- Pe ambii la câte 8 (opt) luni închisoare corecțională și câte 2.000 (două mii) lei amendă corecțională, pentru delictul de uneltire contra ordinii sociale, aplicând art. 209 pct. IV C.P., comb. cu art. 157 C.P.

În baza art. 463 C.J.M., se compută arestul preventiv pentru Pascu Petre, Preja Dominic, Preja Alexe și Preja Ștefan din 11 martie 1949;

Pentru Marian Simion și Marian Horia din 18 martie 1949;

Pentru Sularea Victor, Prața Traian și Polhac Aurel din 28 martie 1949; pentru Sularea Vasile tot din 28 martie 1949;

Pentru Costinaș Nicolae din 8 mai 1949; pentru Laslo Aron din 8 martie 1949; Marinescu Remus din 10 aprilie 1949; Nistor Zaharia din 16 martie 1949; Costea Victor din 4 aprilie 1949; pentru Sântu Teodor, Sularea Ioan și Iancu Victor din 2 aprilie 1949.

În virtutea art. 304 C.J.M., obligă la plata sumei de câte 3.000 (trei mii) lei cheltuieli de judecată pe următorii condamnați: Costinaș Nicolae, Costea Victor, Marian Horia, Marinescu Remus, Nistor Zaharia, Preja Dominic, Preja Alexe, Preja Ștefan, Prața Traian, Sularea Vasile, Sularea Ioan, Iancu Victor, Polhac Aurel și Sântu Teodor și totodată dispune confiscarea corpurilor delictive.

Data și citită în ședință publică, azi 21 octombrie 1949.

Președinte
Locotenent-colonel magistrat
Eftimie Călin

A.M.J., D.I.M., fond Penal, dosar nr. 275, vol. 3, f. 74.

168

1949 octombrie 22. Declarație dată în anchetă la D.R.S.P. Sibiu de Traian Macavei privind persoanele care l-au ajutat sau care i-au cunoscut activitatea

Declarație

Subsemnatul Macavei Traian, de profesie conductor industrial, născut în anul 1910, luna iulie, ziua 28, în com. Bucium Montari, jud. Alba, fiul lui Alexandru și Terezia Macavei, domiciliat în comuna Bucium Montari – Alba, declar următoarele:

După dispariția mea de acasă, fiind urmărit, m-am dus la Vandor Victor, [nr.] comuna Întregalde, jud. Alba, căruia i-am spus că sunt urmărit și care la rândul său mi-a făcut legătura cu organizația subversivă Sandu Maxim, Pascu Cornel și Suci.

De la Vandor Victor m-am dus la Arad, unde obișnuit trăgeam la vărul meu Opreanu Ioan, str. Episcopiei, [nr.] 1. Acestuia i-am povestit de asemenea situația mea de fugar. Opreanu știa, de asemenea, de plecarea mea, a fratelui meu și Dabija spre munte și cunoștea și scopul plecării noastre, adică de a forma o organizație înarmată împotriva actualului regim. La Timișoara am stat la cumnata mea, Rozalia Macavei, care locuia cu chirie la d-na Pop, str. Verde, [nr.] 38, lângă uzina de apă. D-na Pop, fiind o femeie bătrână, știa în linii generale că fratele meu este urmărit, dar nu știa nimic precis, noi evitam ca ea să

știe ceva. În ceea ce privește sora mea Oprișa Terezia, avea cunoștință că fratele meu împușcase doi [*plutonier*] majori de jandarmi, dar pe la ea pe acasă din acest moment n-a mai dat. La data de 17 decembrie 1948 plecasem toți trei, cu fratele meu Alexandru și d-l Dabija, spre Teiuș [ș] com. Întregalde, jud. Alba. Menționez că prin luna noiembrie 1948 am stat câteva zile la Silvestru a Culutoaiei, care avea cunoștință de faptul că suntem urmăriți și despre organizație.

În continuarea drumului, am stat circa cinci zile la Bolfea Silvestru, în com. Întregalde, care cunoștea scopul venirii noastre, care a cooperat de asemenea la atacul nostru de la Percepția Teiuș.

De aici am plecat în com. Mogoș, jud. Alba, unde am fost găzduiți la Crișan Vasile, care de asemenea știa scopul nostru și care de asemenea era înscris în organizația Pascu și Maxim. Aici am luat contact cu mai mulți membri din organizație, printre care Tapu Victor și un anume Marian³⁵⁴, numele celălalt nu-l cunosc. De aici am plecat spre Bucium Montari, unde ne-am oprit la Cosma Petru, căruia i-am spus de scopurile noastre și la care l-am chemat pe vărul meu Macavei Traian, de la care am luat din trotilul meu 10 kg, care le-am transportat spre munte. De aici am trecut în comuna Cărpiniș, jud. Turda, la Ghiuri lui Iacob³⁵⁵, unde am stat o zi și unde am luat contact cu un anume Ioan, ginerele lui, Cutea³⁵⁶, din comuna Lupșa, jud. Turda, care ne-a dus la șura lui din Muntele Mare, de unde după câteva zile am fost duși de lhuț Traian, din comuna Bistra, jud. Turda, care era de asemenea fugit. Ghiuri lui Iacob avea cunoștință de faptul că suntem fugiți și i-am povestit de faptul că suntem fugiți și i-am povestit despre planurile noastre. Ginerele lui, Cutea Ioan, din Lupșa, cunoștea de asemenea scopurile noastre.

După 4 martie 1949, când eu și fratele meu am reușit să scăpăm din încercuire, ne-am retras în regiunea Bucium Montari unde am trecut pe la Achim Alexandru, din Bucium Montari, care cunoștea situația noastră și care de bună voie ne-a ajutat cu alimente în mai multe rânduri.

La fel, am mai primit alimente de la Romul Ionuț și Ciama Nicolae, care de asemenea cunoștea situația noastră.

În comuna Cărpiniș, jud. Alba, am stat o zi la Gheorghe al lui Bustan, iar [ii] repetate rânduri la Bar Traian, din aceeași comună, ambii aveau cunoștință de situația noastră și de bună voie ne-au ajutat cu alimente.

Prin luna mai 1949, aflându-ne pe marginea comunei Mușca, jud. Turda, ne-am întâlnit cu d-l Alexandru Lazăr, funcționar la Industria Sârmei Turda, care după ce noi ne-am declarat numele ne-a arătat un manifest program al organizației subversive „Liga Ardeleană a Moșilor” și ne-a solicitat să ne încadrăm și noi în această organizație. Noi am povestit întreaga noastră situație și inutilitatea încercărilor lui, el a spus că noi am fost diplomați și că va reuși. Acest Lazăr Alexandru ne-a condus la mătușa lui, Sofica lui Tomeleu, din comuna Mușca, jud. Turda, căreia i-am povestit situația noastră și de la care apoi am cumpărat alimente tot timpul lunilor mai, iunie și iulie.

Tot la Mușca am luat legătură cu familia Fonoage Salvina și Valeria și soții lor, care locuiau împreună, dar cărora numele nu-l cunoșteam, doar Alexandru și Pamfil, de la ei de

³⁵⁴ Simion Marian.

³⁵⁵ Gheorghe Bara.

³⁵⁶ Ioan Boia.

asemenea am primit alimente de două ori, după cât știu eu aceștia ambii erau în organizația lui Alexandru Lazăr.

Acestea sunt persoanele la care am fost găzduit și care ne-au ajutat cu alimente.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau și o semnez propriu.

Sibiu, la 22 octombrie 1949.

Traian Macavei

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 3, f. 13-14.

169

1949 octombrie 22. Telegramă adresată de D.R.S.P. Sibiu către D.R.S.P. Timișoara prin care se cere supravegherea averii lui Nicolae Dabija în vederea confiscării

Direcțiunea Regională de Securitate Sibiu

Telegramă

Către

D.R.S.P. Timișoara

(spre știința D.G.S.P.)

Rugăm să binevoiți a da dispozițiuni organelor din subordinea dvs. pentru a lua măsuri prin organele competente de a supraveghea să nu se înstrăineze nimic din averea numitului Dabija Nicolae, domiciliat în Aradul nou, str. Ana Ipătescu, nr. 25, întrucât prin Sentința nr. 816 din 4 octombrie a.c. a Tribunalului Militar Sibiu i s-a confiscat întreaga avere.

Nr. 8.599 din 22 octombrie 1949³⁵⁷.

Dir. Reg. Sec. Sibiu

Locotenent-colonel

Gheorghe Crăciun

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 1, f. 4.

³⁵⁷ În aceeași zi, prin telegrama cu nr. 8.589, D.R.S.P. Sibiu cerea D.R.S.P. Cluj luarea unor măsuri similare în cazul averilor lui Augustin Rațiu, Alexandra Pop, Avram Ihuț, Gheorghe Balea și Ioan Boia, confiscate de asemenea de către Tribunalul Militar Sibiu prin Sentința nr. 816 (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 1, f. 5).

1949 octombrie 26. Proces-verbal întocmit de D.R.S.P. Sibiu referitor la încheierea cercetărilor asupra lotului Simion Bulbucan

Proces-verbal

Încheiat astăzi, douăzeci și șase octombrie, una mie nouă sute patruzeci și nouă, la Sibiu.

Noi, Călinaș Ioan, sublocotenent de Securitate din Direcțiunea Generală a Securității Poporului.

Încheind cercetările privitoare pe numiții: Bulbucan Simion, Nistor Ioan, Crișan Petru, Florean Cornel, precum și ceilalți menționați mai jos în prezentul proces-verbal, care au inițiat și organizat, colaborat și participat la constituirea unei organizații subversive cu caracter terorist din foști național-țărăniști, legionari și chiaburi.

Au colaborat și condus activitatea organizației subversive.

Au inițiat acte teroriste și atentate împotriva conducătorilor politici democrați, au plănit și inițiat ocuparea instituțiilor publice, militare și civile, cu scopul de ași* însuși armament și muniții, necesar la înarmarea membrilor din organizație.

Aveau în plan săvârșirea diferitelor acte de sabotaj, ca: aruncarea în aer a podurilor de cale ferată, distrugerea șoselelor, căilor de comunicații și alte asemenea acte de sabotaj.

În eventualitatea izbucnirii unui război între anglo-americani și U.R.S.S., aveau în plan de a iniția atacuri de hărțuială în spatele trupelor române și sovietice, urmărind prin aceasta ocuparea punctelor strategice, precum și aservirea teritoriului Republicii Populare Române forțelor imperialiste dușmane statului nostru.

Azi, data de mai sus, încheind cercetările, am stabilit următoarele, după cum urmează:

1. **Bulbucan Simion**, de ani 44, de profesie agricultor, născut în comuna Benic, jud. Alba, în anul 1905, luna septembrie, ziua 15, cu ultimul domiciliu în comuna Benic, jud. Alba.

- A inițiat și organizat, din foști național-țărăniști, legionari și chiaburi, dușmani ai clasei muncitoare și ai regimului de democrație populară, a organizat o organizație subversivă cu caracter terorist, cu scopul de a răsturna în mod violent actuala ordine socială existentă în stat.

- A inițiat acte de sabotaj, ca: ocuparea instituțiilor publice, militare și civile, pentru înarmarea membrilor din organizația subversivă cu armamentul necesar, precum și arestarea conducătorilor politici democrați.

- În vederea celor de mai sus, în toamna anului 1948 a început să recruteze, din foști național-țărăniști, legionari și chiaburi, elemente pentru organizația subversivă, de prin diferite comune din jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna octombrie 1948, la propunerea făcută de numitul Pascu Cornel.

- A luat parte la ședințele organizației subversive, unde a luat cunoștință de scopul și planul organizației, cu care a fost în totul de acord.

* În întreg documentul s-a păstrat neschimbată ortografia ofițerului de Securitate.

- A contribuit pentru susținerea organizației subversive cu o cantitate de cereale și cu o sumă de bani.

- A cunoscut componența organizației subversive, tăinuind existența ei, fiind un adept convins al ei.

2. **Nistor Ioan**, de ani 51, de profesie agricultor, născut în comuna Întregalde, jud. Alba, în anul 1898, luna februarie, ziua 15, cu ultimul domiciliu în comuna Întregalde, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna septembrie 1948, la propunerea numitului Florinc Mihai.

- A luat parte la ședințele organizației subversive, unde a luat cunoștință de scopul și planul organizației subversive.

- A ținut la domiciliul său mai multe ședințe de organizație subversivă.

- A cunoscut componența organizației subversive, tăinuind existența ei, fiind un adept convins al ei.

3. **Crișan Petru**, de ani 34, de profesie agricultor, născut în comuna Galda de Sus, jud. Alba, în anul 1914, luna octombrie, ziua 20, cu ultimul domiciliu în comuna Galda de Sus, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna octombrie 1948, la propunerea făcută de numitul Micu Petru.

- A luat cunoștință de scopurile organizației subversive de la numitul Micu Petru, cu care scopuri era în totul de acord.

- A cunoscut componența organizației subversive, tăinuind existența ei.

4. **Florea Cornel**, de ani 49, de profesie agricultor, născut în comuna Obreja, jud. Alba, în anul 1900, luna august, ziua 6, cu ultimul domiciliu în comuna Obreja, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna octombrie 1948, la propunerea făcută de numitul Mărginean Petru.

- A luat parte la ședințele organizației subversive, unde a luat cunoștință de scopurile și planurile organizației subversive, cu care era în totul de acord.

- A avut misiunea în organizație de curier, ducându-i cu căruța pe membrii organizației dintr-o comună în alta.

- A cunoscut componența organizației subversive, tăinuind existența ei, fiind un adept convins al ei.

5. **Nistor Izidor**, de ani 28, de profesie agricultor, născut în comuna Galda de Sus, jud. Alba, în anul 1921, luna aprilie, ziua 17, cu ultimul domiciliu în comuna Galda de Sus, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă în luna octombrie 1948, la propunerea făcută de numitul Micu Petru.

- A contribuit pentru susținerea organizației subversive cu o cantitate de cereale și cu o sumă de bani.

- A cunoscut componența organizației subversive, tăinuind existența ei, fiind un adept convins al ei.

- A luat parte la ședințele organizației subversive, unde a luat cunoștință de scopul organizației, cu care a fost în totul de acord.

- A avut misiunea în organizație de curier, care misiune a dus-o la bun sfârșit.

6. **Crișan Gligor**, de profesie croitor, născut în Teiuș, jud. Alba, cu ultimul [domiciliu] în Teiuș, str. Avram Iancu, nr. 34, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna noiembrie 1948, la propunerea făcută de numitul Mihăița Traian.

- A luat parte la mai multe ședințe ale organizației subversive, unde a luat cunoștință de scopul organizației, cu care a fost în totul de acord.

- A cunoscut componența organizației subversive, tăinuind existența ei, fiind un adept convins al ei.

7. **Popa Romul**, de ani 25, de profesie tipograf, născut în comuna Rădești, jud. Alba, în anul 1924, luna august, ziua 22, cu ultimul domiciliu în comuna Aiud, str. Voluntarilor, nr. 22, jud. Alba.

- Prin luna februarie 1947, a ținut la domiciliul său un geamantan cu cărți legionare ale lui Spaniol Aron, care era legionar.

- A intrat în organizația subversivă prin luna februarie 1949, la propunerea făcută de numitul Spaniol Aron.

- A luat cunoștință de la numitul Spaniol Aron de scopul organizației, cu care a fost de acord.

- A primit misiunea în organizație de a furniza date de prețurile cereale din jud. Alba, pentru a cumpăra alimente pentru organizația subversivă din munți.

- A tănuit existența organizației subversive, fiind un adept convins al ei.

8. **Lupșan Ștefan**, de ani 53, de profesie agricultor, născut în comuna Galda de Sus, jud. Alba, în anul 1897, luna septembrie, ziua 23, cu ultimul domiciliu în comuna Galda de Sus, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna septembrie 1948, la propunerea numitului Micu Petru.

- A luat parte la ședințele organizației subversive, unde a luat cunoștință de scopul organizației, cu care era în totul de acord.

- S-au ținut la domiciliul său mai multe ședințe de organizație subversivă.

- A contribuit pentru susținerea organizației subversive cu o sumă de bani.

- A cunoscut componența organizației subversive, tăinuind existența ei, fiind un adept convins al ei.

9. **Chenți Ioan**, de ani 27, de profesie agricultor, născut în comuna Galda de Sus, jud. Alba, în anul 1922, luna ianuarie, ziua 25, cu ultimul domiciliu în comuna Galda de Sus, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna ianuarie 1949, la propunerea făcută de numitul Micu Petru.

- A luat parte la ședințele organizației subversive, unde a luat cunoștință de scopul organizației, cu care a fost în totul de acord.

- A contribuit pentru susținerea organizației cu o sumă de bani.

- A cunoscut componența organizației subversive, tăinuind existența ei, fiind un adept convins al ei.

10. **Pascu Ion**, zis **Ionuț**, de ani 45, de profesie agricultor, născut în comuna Benic, jud. Alba, în anul 1904, luna decembrie, ziua 2, cu ultimul domiciliu în comuna Benic, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna octombrie 1948, la propunerea făcută de numitul Pascu Cornel.

- A luat parte la ședințele organizației subversive, care s-au ținut în prezența banditului Maxim Alexandru, de la care a luat cunoștință de scopul organizației, cu care a fost în totul de acord.

- A contribuit la susținerea organizației cu o cantitate de cereale și o sumă de bani.

- A cunoscut componența organizației subversive, tăinuind existența ei, fiind un adept convins al ei.

11. **Pascu Ioan**, de ani 40, de profesie agricultor, născut în comuna Benic, jud. Alba, în anul 1909, luna aprilie, ziua 10, cu ultimul domiciliu în comuna Benic, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna ianuarie 1949, la propunerea făcută de banditul Pascu Cornel, care i-a explicat scopul organizației subversive, cu care a fost în totul de acord.

- A primit misiunea de a îndruma pe cei care se prezintă la el cu parola „131” la banditul Bolfea Silvestru, ca de acolo să fie trimiși la banda din Muntele Mare, care misiune a îndeplinit-o în totul.

- A avut cunoștință de banda din Muntele Mare, tăinuind existența ei.

12. **Ihuț Petru**, de ani 66, de profesie agricultor, născut în comuna Bistra, jud. Turda, în anul 1883, luna februarie, ziua 22, cu ultimul domiciliu în comuna Bistra, jud. Turda.

- A avut cunoștință că feciorul său, Ihuț Traian, face parte din organizația subversivă, fiind și el de acord cu scopul ce-l urmărea organizația.

- A procurat alimente pentru banda din Muntele Mare.

- A avut misiunea, de la feciorul său, de curier pentru banda din Muntele Mare, care misiune a dus-o la bun sfârșit.

- A tăinuit existența bandei din Muntele Mare.

13. **Bucea Rafila**, de ani 62, de profesie casnică, născută în comuna Bistra, jud. Turda, în anul 1887, luna februarie, ziua 5, cu ultimul domiciliu în comuna Bistra, jud. Turda.

- A găzduit la domiciliul său pe bandiții din Muntele Mare.

- A primit misiunea de a convoca la domiciliul său pe 2 membri ai organizației din comună, care misiune a îndeplinit-o.

- S-a ținut la locuința ei o ședință de organizație subversivă.

- A tăinuit pe cei care au fost la domiciliul ei, fără a-i denunța autorităților competente.

14. **Ihuț Ana**, de ani 62, de profesie casnică, născută în comuna Bistra, jud. Turda, în anul 1887, luna octombrie, cu ultimul domiciliu în comuna Bistra, jud. Turda.

- A avut cunoștință că feciorul ei este în organizația subversivă ca membru.

- A cunoscut pe șefii bandei din Muntele Mare, pe care i-a susținut, dându-le alimente.

- A procurat pentru banda din Muntele Mare o cantitate mare de cereale.

- A contribuit la susținerea organizației cu o cantitate de cereale.

- A fost și ea de acord cu scopul organizației, tăinuind existența ei.

15. **Balea Maria**, de ani 45, de profesie casnică, născută în comuna Bistra, jud. Turda, în anul 1904, luna noiembrie, ziua 13, cu ultimul domiciliu în comuna Bistra, jud. Turda.

- A avut cunoștință că fiica ei, Sanda, face parte din organizația subversivă și că este urmărită de Securitate.

- A știut și de soțul ei că susține organizația subversivă, prin procurarea de alimente pentru banda din Muntele Mare.

- Cu toate că a avut cunoștință de banda din Muntele Mare, a tănuit existența ei, fiind de acord cu scopul ce-l urmărea.

16. **Gâscă Viorica**, de ani 29, de profesie medic urban, născută în comuna Bistra, jud. Turda, în anul 1920, luna noiembrie, ziua 8, cu ultimul domiciliu în comuna Baia de Arieș, jud. Turda.

- A avut cunoștință de existența organizației subversive de la numita Pop Alexandra, fiind de acord cu scopul ei.

- A contribuit la susținerea organizației subversive cu mai multe materiale medicale, pe care le-a dat numitei Pop Alexandra.

- A tănuit existența organizației subversive.

17. **Urs Teodor**, de ani 51, de profesie agricultor, născut în comuna Cărpiniș, jud. Alba, în anul 1898, luna martie, ziua 15, cu ultimul domiciliu în comuna Cărpiniș, jud. Alba.

- A cunoscut pe bandiții din Muntele Mare, pe care i-a văzut înarmați la numitul Bara Gheorghe.

- A primit de la aceștia sarcina de a-l convoca pe numitul Boia Ioan la numitul Bara Gheorghe, unde se găseau bandiții din Muntele Mare.

- A avut cunoștință de faptele înlăptuite de bandiții Macavei.

- A tănuit pe aceștia, fără a-i denunța autorităților competente.

18. **Bârzog Victor**, de ani 26, de profesie agricultor, născut în comuna Mogoș, jud. Alba, în anul 1923, luna noiembrie, ziua 19, cu ultimul domiciliu în comuna Mogoș, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna august 1948, la propunerea făcută de numitul Stanc Victor, care l-a pus în cunoștință cu scopul organizației, cu care a fost în totul de acord.

- A găzduit la domiciliul său pe numita fugară Dina Teglaru.

- A avut legătură cu banditul Popa Ștefan.

- A contribuit la susținerea organizației subversive cu o sumă de bani.

19. **Gligor Maria**, de ani 27, de profesie casnică, născută în comuna Brașov, în anul 1922, luna ianuarie, ziua 8, cu ultimul domiciliu în comuna Aiud, str. Axente Sever, nr. 196, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna ianuarie 1949, la propunerea făcută de numitul Popa Ștefan.

- A găzduit la domiciliul său pe fugara politică Dina Teglaru.

- A avut legătură cu bandiții Popa Ștefan, Maxim Alexandru și Șușman Leon.

- A dispărut de la domiciliul său, stând ascunsă pe la diferiți membri de prin comunele din jud. Alba.

- A luat parte la ședințele organizației subversive de prin diferite comune din jud. Alba, unde a dat instrucțiuni membrilor din organizația subversivă de felul cum să [se] organizeze.

- A fugit și din jud. Alba, la Brașov, pentru a nu fi prinsă de organele Securității.

- A cunoscut întreaga componență [a] organizației subversive din jud. Alba, precum și pe conducătorii ei.

20. **Cristea Ovidiu**, de ani 37, de profesie agent de percepție, născut în comuna Benic, jud. Alba, în anul 1912, luna aprilie, ziua 5, cu ultimul domiciliu în comuna Benic, jud. Alba.

- A intrat în organizația subversivă prin luna august 1948, la propunerea banditului Maxim Alexandru, care l-a pus în cunoștință cu scopul organizației subversive, cu care a fost în totul de acord.

- A avut legătură cu bandiții din Muntele Mare.

- A cunoscut componența organizației subversive, tăinuind existența ei, fiind un adept convins al ei.

21. **Oțoiu Victor**, de ani 45, de profesie preot, născut în comuna Mesentea, jud. Alba, în anul 1904, luna februarie, ziua 1, cu ultimul domiciliu în comuna Mesentea, jud. Alba.

- A avut cunoștință de existența organizației subversive din munți și din jud. Alba de la banditul Popa Ștefan.

- A avut legătură cu bandiții Popa Ștefan și Maxim Alexandru, precum și cu fugarii politici din munți.

- A dispărut de la domiciliul său, pe motiv că să nu fie arestat pentru activitatea subversivă pe care a dus-o.

- A sustras un buletin în alb de la Primăria comunei Mesentea, falsificându-și numele pentru a nu fi identificat de organele de Securitate.

- A cunoscut scopul organizației subversive, precum și organizația și a tănuit existența ei, fiind un adept convins al ei.

22. **Ivan Constanța**, de ani 48, născută în comuna Brăilița, jud. Brăila, de profesie casnică, cu ultimul domiciliu în comuna Brașov, str. Tocilei, nr. 57.

- A găzduit la domiciliul ei pe fugara politică Maria Gligor.

- A avut cunoștință că aceasta este urmărită de Securitate.

- A tănuit-o pe aceasta fără a o denunța autorităților competente.

23. **Hanu Nicodim**, de ani 38, de profesie pantofar, născut în comuna Cacova, jud. Alba, în anul 1911, luna ianuarie, ziua 28, cu ultimul domiciliu în comuna București, str. Magnetului, nr. 15.

- A întreținut legătura cu țărănistul Bărbuși Gheorghe [*Bărbuș Ion* – n.n.] din București.

- A avut cunoștință de acesta că are o mașină de multiplicat pe care o întrebuința la multiplicat manifeste antidemocratice.

- A făcut cunoștință banditului Popa Ștefan cu țărănistul Bărbuși Gheorghe [*Bărbuș Ion* – n.n.], care au discutat referitor la organizația subversivă din jud. Alba.

- A tănuit existența organizației subversive, de care a știut de la banditul Popa Ștefan.

24. **Cerghidean Aurel**, de ani 33, de profesie student, născut în comuna Mihalț, jud. Alba, în anul 1916, luna mai, ziua 27, cu ultimul domiciliu în comuna Mihalț, jud. Alba.

- A avut cunoștință de existența organizației subversive de la numitul Deceanu Petru, de la care a aflat scopul organizației, cu care a fost în totul de acord.

- A posedat 2 pistoale în mod ilegal la domiciliul său, marca „Browning”.

- A tănuit existența organizației subversive din jud. Alba, fiind un adept convins al ei.

Drept pentru care am încheiat prezentul proces-verbal spre cele legale.

Sublocotenent de securitate
Călinaș Ioan

A.M.J., D.I.M., fond Penal, dosar nr. 350, vol. 6, f. 91-98.

171

1949 octombrie 28. Ordin al D.G.S.P. prin care se cere D.R.S.P. Sibiu să obțină de la Traian Macavei declarații referitoare la fiecare din persoanele care l-au găzduit

Direcțiunea Generală a Securității Poporului
Nr. 522/128.557
28 octombrie 1949

[Către]
Direcțiunea Regională de Securitate Sibiu

Cu adresa nr. 5/40.177 din 19 octombrie 1949 ați cerut D.R.S. Cluj să aresteze și să cerceteze pe numiții Sofica lui Tomeleu, familia Fonoage Silviana [*Sabina* – n.n.] și ceilalți în legătură cu Macavei Traian.

Vă rugăm să luați declarații aparte despre fiecare lui Macavei Traian, care să cuprindă următoarele:

- Dacă cei care l-au găzduit au știut că este urmărit.
- De când și până când l-au găzduit.
- Ce persoane îl vizitau.
- Dacă aceste gazde au știut de existența și scopul organizației.
- Dacă l-au găzduit de bună voie.
- Dacă l-au ajutat cu alimente, de când și până când.
- Dacă i-au procurat armament.

O declarație mai concretă despre Lazăr Alexandru, șeful bandei „Liga Ardeleană a Moșilor”, care i-a propus lui Macavei Traian să intre în banda condusă de el.

Câte o copie după aceste declarații vor fi trimise D.R.S. Cluj.

La fel veți trimite și la D.R.S. Timișoara declarații despre numiții Opreanu Ioan, Pop și Oprișa Terezia.

De asemenea, veți trimite de urgență câte o copie după aceste declarații și acestei Direcțiuni Generale, Direcția a V-a, pentru a aviza asupra arestărilor³⁵⁸.

³⁵⁸ La 31 octombrie 1949, D.R.S.P. Sibiu a trimis către D.G.S.P. raportul nr. 5/40.177, semnat de locotenent-colonelul Gheorghe Crăciun și locotenentul Nistor Victor, în care se arătau următoarele: „Raportăm că conform ordinului dvs. cu numărul de mai sus am luat declarații banditului Macavei aparte despre fiecare gazdă a susnumitului, din care rezultă că toți cei propuși de noi pentru reținere au avut cunoștință de el că este urmărit de autorități și au cunoscut planurile lor de acțiune, iar unii din ei au avut cunoștință de existența organizației subversive din a cărei conducere Macavei Traian făcea parte” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 3, f. 21). Anexat acestui raport, D.R.S.P. Sibiu a trimis un număr de 15 declarații date în anchetă de Traian Macavei, referitoare la fiecare persoană în

Căpitan de Securitate
Andreescu Matusei

Căpitan de Securitate
Dumitrescu Nicolae

[Rezoluție:]

Termen 5 zile.

Este important să se execute fără întârziere de către tov. Nistor sau Călinaș.

Gheorghe Crăciun

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 3, f. 16.

172

1949 octombrie 29. Raport al D.R.S.P. Sibiu privind desfășurarea execuției persoanelor condamnate la moarte din lotul Dabija

Direcțiunea Regională a Securității Poporului Sibiu
Nr. 5/8.589
29 octombrie 1949

Către
Direcțiunea Generală a Securității Poporului

București

(Tov. colonel Dulgheru)

Obiect:

Se raportează executarea condamnării la moarte a celor 7 condamnați din lotul Dabija.

Raportăm că în dimineața zilei de 28 octombrie 1949, în urma respingerii cererilor de grațiere a celor 7 condamnați la moarte din lotul Dabija, și anume: Dabija Nicolae, Onea Titus, Scridon Ioan, Oprița Gheorghe, Mihălțan Traian, Rațiu Augustin și Bolfea Silvestru, susnumiții au fost ridicați din penitenciar la 4³⁰, fără a li se spune motivul, și au fost transferați de organele noastre la locul execuției.

La orele 5 au fost așezați în linie condamnații Dabija Nicolae și Scridon Ioan, cărora li s-a citit degradarea, primul din gradul de maior de rezervă, iar al doilea din gradul de plutonier de rezervă.

După aceea au fost așezați în linie și ceilalți condamnați, iar procurorul militar le-a făcut cunoscută respingerea cererii de grațiere și că, în consecință, condamnarea lor la moarte a rămas definitivă.

După aceasta condamnații au fost legați la ochi, în care moment Dabija s-a exprimat că el nu vrea să fie legat la ochi, fără a i se îndeplini această dorință. Au fost așezați pe locul execuției și înainte de deschiderea focului condamnații au început pe rând să se manifeste

parte. La 10 noiembrie 1949, colonelul Mișu Dulgheru a aprobat propunerile D.R.S.P. Sibiu privind arestarea și cercetarea tuturor acestor persoane (vezi și Documentul nr. 175).

prin anumite exprimări, astfel: condamnatul Mihălțan Traian a spus: „Cu aceeași monetă vă vom plăti”, Bolfea Silvestru a spus: „Doamne ajută”, iar Dabija Nicolae a strigat „Trăiască România!”.

A urmat apoi împușcarea lor, după care doctorul legist a confirmat moartea tuturor celor 7 executați.

Atât tov. locotenent-colonel care a citit degradarea celor doi condamnați, cât și procurorul, au avut o atitudine demnă.

Plutonul de execuție s-a comportat conform instrucțiunilor primite de la comandantul de pluton, care după execuție a spus tovarășilor: „Tovarășii, ne-am îndeplinit datoria față de clasa muncitoare”.

Cadavrele celor 7 au fost transportate de la locul execuției și au fost îngropate de către organele de Miliție și Securitate, sub supravegherea directă a noastră.

Execuția celor 7 a decurs în ordine, asistenții fiind comandanți militari din Sibiu, avocații apărători și membrii din Biroul județenei P.M.R. Sibiu.

Paza a fost în tot timpul asigurată de către organele de Miliție.

Locotenent-colonel de Securitate
Gh. Crăciun

Locotenent de Securitate
V. Nistor

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 1, f. 2-3.

173

[1949 octombrie]. Declarație dată în anchetă de Traian Macavei asupra relațiilor cu Alexandru Lazăr, conducătorul organizației L.A.M.

Declarație

Subsemnatul Traian Macavei, de profesie conductor industrial, domiciliat în comuna Bucium Montari, jud. Alba, declar următoarele:

În luna mai 1949, nu știu data precis, mă găseam împreună cu fratele meu Alexandru pe marginea comunei Mușca, jud. Turda, în raza comunei Bucium, jud. Alba. La un moment dat iese un om care se îndreaptă spre noi, el căutând să-și continue drumul, dar noi l-am oprit și l-am întrebat ce caută pe acolo, el spunea că este funcționar la Fabrica de Sărmă din Câmpia Turzii și se numește Alexandru Lazăr. El ne-a întrebat cine suntem noi, iar noi am spus numele nostru, la auzul căruia a fost foarte bucuros și imediat a scos din buzunar un manifest subversiv scris cu mâna și al cărui conținut nu mi-l reamintesc. Totodată, cu această citire a manifestului ne-a făcut propunerea să aderăm și noi la organizația subversivă a lui și dacă eventual mai avem și ceva oameni. Noi la rândul nostru am încercat să-l facem să înțeleagă că sortii unei astfel de organizații nu pot fi decât un eșec și am început să-i povestim noi despre toate încercările și întâmplările noastre din ultimele luni, dar la toate insistențele lui și la propunerile lui de a merge la Mușca, unde ne va prezenta unei mătuși a lui și de unde noi vom putea primi alimente și altele, noi am acceptat și astfel am plecat imediat spre comuna Mușca. Am primit de la el un binoclu și o busolă. În aceeași noapte el a plecat la Turda, unde spunea că va sta o zi și apoi va merge la Cluj, unde

va lua contact cu cineva de la Consulatul francez. După circa 20 zile, el s-a reîntors din nou la mătușa lui, Sofica lui Tomeleu, din comuna Mușca, noi ne-am întâlnit din nou, de data asta am primit propunerea de la el ca în fiecare lună să ne întâlnim la fiecare 1 ale lunii pentru a primi informații cu privire la mersul organizației, pe de altă parte noi l-am anunțat că noi totuși renunțăm la continuarea activității noastre subversive și că suntem hotărâți să ne refugiem în Serbia-Iugoslavia. La toate insistențele, noi am hotărât totuși plecarea pentru 1 august 1949. La data de 1 iulie el a trimis-o pe soția lui să ia contact cu noi și ne-a adus doar o scrisoare din partea lui Alexandru Lazăr, cu informații fără nici o valoare. La plecarea soției lui, noi am rugat-o să-i spună lui să ne trimită circa 2.000 lei. Aceasta mai mult pentru faptul că el ne oferise la ultima noastră întâlnire bani, dar noi am refuzat. Menționez că el spunea că are în organizație circa 800-1.000 oameni. La data de 31 iulie vine a doua oară la noi în comuna Mușca, jud. Turda, la mătușa lui acasă și ne-a adus 2.000 lei și o scrisoare fără nici o valoare. La 31 iulie, fratele meu fiind grav rănit se sinucide, iar eu fiind de asemenea rănit grav reușesc să scap³⁵⁹, astfel nu am mai avut nici un fel de legătură cu Alexandru Lazăr.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu, nesilit de nimeni.

Traian Macavei

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 3, f. 26-27.

174

[1949 octombrie]. Declarație dată în anchetă de Traian Macavei referitoare la „planurile de atac” ale grupului

Dată în fața noastră și vizată
de noi spre neschimbare.
Locotenent major **Nistor Victor**

Declarație

Subsemnatul Macavei Traian, de profesie conductor industrial, domiciliat în com. Bucium Montari, jud. Alba.

Declar următoarele:

După plecarea mea și a fratelui meu Alexandru Macavei de la Muntele Mare, după o lună de zile am luat contact cu Vandor Sabin, din comuna Întregalde, unde ne-am deplasat pentru a lua legătura cu ceilalți membri din organizație care eventual mai erau liberi, însă n-am mai găsit decât pe Vandor Sabin, împreună cu care am stat cca 25 zile, timp în care n-am proiectat nimic, întrucât noi, frații Macavei, nu vedeam posibilitatea de a mai face ceva și că

³⁵⁹ După uciderea fratelui său, Traian Macavei a stat ascuns în com. Cărpiniș, la Traian Bar până la 20 septembrie 1949, dată când a luat hotărârea de a pleca spre Timișoara, cu intenția de a trece clandestin în Iugoslavia. Pentru a nu da de bănuț nu a luat cu el pistolul mitralieră, fiind probabil înarmat doar cu un pistol. A fost arestat însă imediat după ce a plecat de la Traian Bar.

în cazul când situația politică nu va suferi vreo schimbare oareșicare până în luna iulie-august, noi hotărâsem să părăsim munții și eventual să trecem frontiera. Cu privire la proiectele noastre de a ataca mașina care transporta aurul de la minele Roșia Montană la Brad, declar că astfel de proiecte n-au existat, ci doar discuții, că ce anume s-ar putea face dacă ar fi oameni, la fel au fost discuțiile cu privire la mașina care transporta mărfurile cooperativei din com. Roșia Montană, la fel s-a discutat de a ataca diferite cooperative și cu scop represiv s-a discutat despre eventuale atacuri asupra mașinilor de Securitate, dar toate aceste discuții se discuta la foc și nicidecât nu aveau un caracter de planuri definitive sau hotărâte spre a fi aplicate.

Menționez că chiar existând aceste discuții sau planuri, ele aparțineau fratelui meu Alexandru, împotriva căruia am luptat tot timpul spre a-l determina să renunțe la astfel de idei, întrucât din lipsa de interes practic astfel de practici nu vor putea duce decât a un sfârșit prost, dată fiind lipsa unor oameni hotărâți și care de altfel trebuiau să aibă același interes ca noi, întrucât eu n-am înțeles să fac banditism organizat, despre toate aceste certuri dintre mine și fratele meu știe și Vandor Sabin.

Toate aceste discuții s-au petrecut în intervalul de timp cât am stat împreună cu Vandor Sabin, adică de la data de 1-22 aprilie 1949, dată la care ne-am despărțit de Vandor și cu care nu ne-am mai întâlnit.

După această dată, eu și cu fratele meu Alexandru ne-am deplasat în regiunea comunelor Mușca-Bucium-Vârtope, unde am rămas tot timpul, fără a mai întreprinde nimic, până la data de 31 iulie 1949, când am fost surprinși de organele Miliției în com. Mușca, de unde după ce fratele meu Alexandru trage două focuri de armă după Miliție noi am fugit, în fuga noastră noi ne-am despărțit cu fratele meu, pe care din acel moment nu l-am mai văzut. În fuga mea, eu fiind rănit, m-am refugiat la Bar Traian, în comuna Vârtope, unde am stat cele două luni până la arestarea mea.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu.

Traian Macavei

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 795, vol. 1, f. 26.

175

1949 noiembrie 3. Notă a Direcției a V-a referitoare la aprobarea propunerii D.R.S.P. Sibiu de arestare a persoanelor care l-au găzduit pe Traian Macavei

522³⁶⁰

3 noiembrie 1949

Notă

Direcția Regională de Securitate Sibiu, cu raportul nr. 5/40.177 din 31 octombrie 1949, ne face cunoscut că din cercetările efectuate asupra numitului Macavei Traian rezultă

³⁶⁰ Direcția a V-a, Serviciul II, Biroul 2.

că acesta a avut legături cu mai multe persoane, pentru care propune identificarea și arestarea lor.

Din studierea declarațiilor rezultă că banditul Macavei Traian a fost găzduit și a primit alimente de la următorii:

1. Oprean Ioan Maior, domiciliat în Arad, str. Episcopiei, nr. 1.
A găzduit succesiv pe Macavei Traian din martie 1947, păstrând legătura cu acesta prin Cosma Petru până la 4 martie 1949; a știut că este urmărit și de existența organizației din Munții Apuseni.
2. Oprișa Terezia Casnică, domiciliată în com. Sat-Chinez, jud. Timiș.
A găzduit pe Macavei Traian de la 30 august 1948 până la 10 octombrie 1948. I-a dat alimente, știa că este urmărit de autorități.
3. D-na Pop Casnică, domiciliată în Timișoara, str. Verde, nr. 38.
A locuit la susnumita împreună cu fratele său Alexandru – după ce acesta din urmă a comis crimele de la Bucium Montari, jud. Alba, din octombrie 1948 până la decembrie, în care timp a locuit și soția lui Alexandru, anume Rozalia.
4. Gheorghe al lui Plugar, domiciliat în comuna Cărpiniș, jud. Alba.
Bustan
L-a găzduit pe Macavei, i-a dat alimente, știa că este urmărit și de acțiunile bandei de la Muntele Mare.
5. Bar Traian Plugar, domiciliat în comuna Vârtop, jud. Turda.
Știe de acțiunile întreprinse de bandă, știe de Macavei că este urmărit. I-a dat alimente de mai multe ori; l-a găzduit de la data de 31 iulie 1949 până la 20 septembrie 1949, iar la plecarea lui Macavei i-a lăsat un pistol mitralieră cu 40 cartușe.
6. Bar Ioan Plugar, din comuna Vârtop, jud. Turda.
Știe de acțiunile bandei de la Muntele Mare; știe că Macavei este urmărit și i-a dat alimente.
7. Ghiuri lui Iacob³⁶¹ Plugar, din comuna Cărpiniș, jud. Turda.
L-a găzduit pe Macavei de la 27 septembrie 1948 până la 27 decembrie 1948. I-a făcut cunoscut scopurile organizației. A luat legătura acasă la el numitul Macavei cu numitul Ioan, ginerele lui Cutea. A știut că este urmărit ca făcând parte dintr-o organizație subversivă. I-a dat alimente.

³⁶¹ Gheorghe Bara, care la acea dată era deja condamnat în lotul principal.

8. Sofica Tomeleu Casnică, din comuna Mușca, jud. Turda.
A știut că Macavei este urmărit; a avut cunoștință de activitatea lui. L-a găzduit și i-a dat alimente. A păstrat legătura cu el până la 31 iulie 1949.
9. Fonoage Salvina Casnică, din comuna Mușca, jud. Turda.
A cunoscut acțiunile bandei; știe că sunt urmăriți; i-a dat alimente.
10. Silvestru a Culutoaei³⁶² Plugar, domiciliat în comuna Întregalde, jud. Alba.
Știa că Macavei Traian este urmărit; l-a găzduit; știe că face parte din organizația subversivă, a avut în repetate rânduri întâlniri în pădure, unde le ducea alimente. A păstrat legătura cu ei de la 1 aprilie 1949 până la 29 aprilie 1949.
11. Cosma Petru Miner, domiciliat în com. Bucium Montari, jud. Alba; știe că este urmărit; știe de scopurile organizației. l-a făcut cunoscut de crimele comise de Alexandru, fratele lui. A fost trimis de Macavei la București, de unde i-a adus două mașini de scris și material subversiv pentru propagandă, iar de la Arad i-a adus un percutor pentru mine.
12. Romul Ionuț Plugar, domiciliat în comuna Bucium Montari, jud. Alba; a știut că e urmărit; știe de acțiunile întreprinse de banda de la Muntele Mare; i-a aprovizionat cu alimente, a găzduit pe Macavei și fratele lui Alexandru; a ținut legătura cu ei de la 7 martie 1949 până la arestarea lui Macavei.
13. Alexandru Lazăr Funcționar, domiciliat în com. Câmpia Turzii.
l-a propus lui Macavei Traian să intre în organizația subversivă „Liga Ardelenilor Moți”, totodată spunându-i că această organizație este condusă de el și este compusă din circa 800-1.000 persoane. A avut mai multe întâlniri cu Macavei.

Față de cele de mai sus, propunem să se aprobe:

1. Identificarea și arestarea susnumiților.

2. Să fie ținut sub strictă supraveghere, pentru depistarea întregii bande, numitul Alexandru Lazăr³⁶³, care i-a propus lui Macavei Traian să intre în banda „Liga Ardelenilor Moți”, condusă de el.

Căpitan de Securitate
N. Dumitrescu

³⁶² Silvestru Crucița.

³⁶³ Adnotare: „Se află arestat la Cluj, care a comunicat Sibiului cu nr. 5/49.187 din 4 noiembrie 1949”. Alexandru Lazăr (născut la 3 mart. 1914 în com. Mușca) a fost arestat la Turda la 28 iulie 1949, după ce împărțise mai multe manifeste la Fabrica de Industria Sârmei din Câmpia Turzii, unde era magazier (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 956, vol. 1, f. 1). A fost condamnat de Tribunalul Militar Cluj, prin Sentința nr. 21 din 25 ian. 1950, la 10 ani temniță grea.

[Rezoluții]
3 noiembrie 1949
Propun să se aprobe reținerea lor.
Căpitan de Securitate
Matusei Andreescu

10 noiembrie 1949
Vor fi arestați și cercetați.
Mișu Dulgheru

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 3, f. 37-39.

176

1949 noiembrie 4. Adresă a D.R.S.P. Cluj către D.R.S.P. Sibiu referitoare
la persoanele care i-au găzduit pe frații Macavei

Direcțiunea Generală a Securității Poporului Cluj
Nr. 5/49.187
4 noiembrie 1949

Către
Direcțiunea Regională a Securității Poporului Sibiu
-spre știința D.G.S.P.-

La adresa dvs. nr. 5/40.177 din 19 octombrie 1949, referitor la banditul Macavei Traian, care în prezent se află reținut la dvs., vă facem cunoscut că din cercetările efectuate asupra individului Lazăr Alexandru, șeful organizației subversive L.A.M., am stabilit următoarele:

Lazăr Alexandru, la data de 26 aprilie 1949, a avut o întâlnire cu frații Macavei într-o pădure din jurul comunei Mușca, jud. Turda, unde își aveau adăpostul, luându-i de acolo și i-a dus la individa David Sofia, din Mușca, jud. Turda, care i-a găzduit și alimentat din luna aprilie 1949 până la luna iulie 1949, cu întreruperi, ei plecând și în alte părți de acolo.

Lazăr Alexandru a avut cu susnumiții 3 întâlniri și anume la 4 mai 1949 și 21 mai 1949, în casa lui David Sofia, și la 11 iulie 1949, la individul David Pamfil, agricultor, din comuna Lupșa, jud. Turda, membru în organizația L.A.M.

În cadrul întâlnirilor dintre Lazăr Alexandru și frații Macavei, Lazăr le-a făcut cunoscut acestora că el are o organizație subversivă denumită „L.A.M.”, care are ca scop crearea unei răscoale în rândul moșilor din Munții Apuseni cu ajutor primit din partea americanilor în armament și materiale. Totodată, le-a dat acestora număr de ordine înscriindu-i ca membri în organizație și le-a arătat și manifestul organizației conceput de el.

La propunerea individului Lazăr Alexandru de a trimite manifestul în America pentru a fi difuzat prin presă și radio, Macavei Traian le-a dat sugestia că pentru acest scop ar trebui

utilizat Cârja Ioan³⁶⁴, doctor în drept, din comuna Mihai Viteazul, jud. Turda, care este cetățean american și care ar putea interveni la Legația Americană din București în acest scop.

Macavei Traian și Macavei Alexandru, la data de 11 iunie 1949, au trimis pe David Pamfil, din comuna Lupșa, jud. Turda, în comuna Roșia Montană, jud. Alba, la individul Gheorghe a Straiței acasă și la individul zis Bogoi, pe care David Pamfil negăsindu-i acasă nu se știe ce legături a avut cu aceștia.

Frații Macavei, împreună cu un număr de încă 4 indivizi, printre care era și maiorul Dabija Nicolae, la data de 26 decembrie 1948 au mers la individul Bara Gheorghe, din comuna Sohodol – Vârși, județul Turda, unde au fost găzduiți și alimentați de către acesta și de către numitul Urs Teodor, din aceeași comună. La data de 27 decembrie 1948 au fost aduși de către Boia Ioan, din comuna Mușca – Turda, la un sălaș al acestuia din comuna Bistra, cătunul Gârde – Turda. Cât timp au stat la acest sălaș – circa 6 zile – au fost alimentați de către Boia Ioan și Căbulea Petru, ambii din comuna Mușca – Turda, de unde, prin ianuarie 1949, frații Macavei împreună cu cei 4 bandiți au plecat în Muntele Mare, unde și-au construit adăpostul, au organizat organizația subversivă F.A.N.³⁶⁵, care a fost descoperită la 4 martie 1949, când frații Macavei au reușit să evadeze din acțiune și după care dată s-au stabilit în comuna Mușca – Turda și au luat legătura cu Lazăr Alexandru, după cum am arătat mai sus.

Indivizii Lazăr Alexandru, David Sofia, Cârjă Ioan și David Pamfil în prezent se găsesc la Serviciul Securității Turda, fiind implicați în organizația L.A.M., iar indivizii Boia Ioan, Căbulea Petru și Urs Teodor au fost înaintați dvs. la data de 7 iulie 1949, fiind implicați în banda teroristă Dabija Nicolae de la Muntele Mare – Turda.

În ceea ce privește legăturile pe care banditul Macavei Traian le-a avut în comuna Cărpiniș, jud. Alba, nu le-am putut verifica deoarece nu este în sectorul nostru, urmând ca dvs. să luați măsuri în consecință.

Colonel de Securitate
Patriciu Mihai

Locotenent de Securitate
Stănescu Aurel

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 3, f. 44-45.

³⁶⁴ Ioan Cârja, născut la 25 mart. 1922 în localitatea Withman, statul Virginia, S.U.A., fiul lui Iov și Iudita. Doctor în drept la Cluj (1948). Necăsătorit. Domicilia în com. Mihai Viteazu, jud. Alba. Arestat la 29 iul. 1949 de Securitatea din Turda. Condamnat de Tribunalul Militar Cluj, prin Sentința nr. 21 din 25 ian. 1950, la 5 ani închisoare corecțională. Închis la Canal.

³⁶⁵ Frontul Apărării Naționale.

1949 noiembrie 30. Raport al D.R.S.P. Cluj către D.G.S.P. referitor la arestarea și cercetarea persoanelor care i-au găzduit pe frații Macavei

Direcțiunea Regională a Securității Poporului Sibiu
Nr. 51/40.177
30 noiembrie 1949

Către
Direcțiunea Generală a Securității Poporului

București

Obiect:

Se raportează reținerea gazdelor bandiților Macavei.

La ordinul dvs. nr. 522/134.244 din 11 noiembrie 1949 și urmare la raportul nostru cu numărul de mai sus din 31 octombrie 1949, referitor la reținerea și cercetarea gazdelor bandei Macavei:

Raportăm că la această Direcțiune de Securitate, până în prezent, au fost reținuți și cercetați următorii:

1. **Opreanu A. Ion**, de profesie maior deblocat, născut în anul 1906, luna noiembrie, ziua 25, în comuna Poiana, județul Sibiu, fiul lui Aron și Maria, de profesie cizmar. Căsătorit, are un copil, cu serviciul militar satisfăcut, condamnat de justiție nu a mai fost, studii posedă 8 clase de liceu, are 2 surori, avere personală nu posedă, în trecut nu a făcut politică, în prezent membru în Frontul Plugarilor, cu ultimul domiciliu în Arad, str. Episcopiei, nr. 1.

Declară:

A cunoscut pe Macavei Traian din anul 1948, luna martie, iar pe maiorul Dabija din anul 1928, din școala militară, unde erau camarazi de pluton. Tot în primăvara lui 1948, luna aprilie, a făcut cunoștință banditului Macavei Traian cu maiorul Dabija. După câțva timp, maiorul Dabija a dispărut la București. La câțva timp a venit la locuința lui din nou Macavei Traian și la spusele că Dabija a plecat la București Macavei Traian și-a exprimat regretul că a pierdut un om pe care putea conta, căci el de astfel de oameni va avea nevoie, care sunt certați cu autoritățile, pentru a merge în munți unde să se constituie în bandă. Am văzut, de data aceasta, la el atitudine ostilă față de actualul regim, aflând astfel și scopurile și planurile lui Macavei Traian.

Opreanu Ioan a mai sfătuit pe soția maiorului Dabija să ia contact cu șeful Securității din Arad și cu prefectul județului în scopul de a pipăi situația soțului ei, fapt ce aceasta l-a făcut, iar după câțva timp maiorul Dabija a fost chemat de la București de către soția sa la Arad. Maiorul C.D. Opreanu a dus apoi pe Macavei Traian la locuința lui Dabija – la cererea acestuia – nu știe ce a discutat de data aceasta, întrucât el a plecat. După 2 săptămâni, Traian Macavei, împreună cu fratele său Alexandru Macavei și cu maiorul Dabija, au mers la domiciliul lui Opreanu Ioan, unde au discutat chestiuni în legătură cu plecarea lor la munte. Tot la această adunare s-a discutat că ei se vor constitui în apărători ai celor certați cu autoritățile și ai celor ce poartă ură regimului actual, reușind prin aceasta să câștige simpatie în regiune, înconjurându-se astfel de un cerc care le vor servi a se aproviziona, informa și

chiar la apărare în contra autorităților, când acestea vor deschide acțiune contra lor. Maiorul Dabija a lansat ideea de a răspândi manifeste trase la șapirograf, pentru a fi lansate între populație. Macavei Traian a spus că-i mai bun sistemul atacurilor banditești, căci cu acest sistem se duce faima mai repede. Punând problema Opreanu Ioan a aprovizionării, frații Macavei au spus că vor ataca persoane oficiale și autorități de stat: agenți ai COMCAR-ului, cooperative, agenții de bănci și percepții. Opreanu Ioan a primit rolul de a rămâne cu femeile (adică soțiile bandiților). A mai primit sarcina din partea maiorului Dabija să repare un percutor de mină, care urma apoi să-i trimită sus la munte, când bandiții trimiteau un curier.

La data de 6 ianuarie 1949, Opreanu Ioan a primit de la Dabija, prin curierul bandiților, Cosma Petru, o scrisoare adresată lui și o scrisoare adresată plutonierului C.D. Iancu, din comuna Chișineu-Criș – Arad, precum și suma de lei 60.000, din care susnumitul a oprit numai 17.000 lei, iar restul l-a dat curierului pentru a-l duce înapoi. A mai dat bandiților Macavei, înainte de a pleca în munte, o hartă și 2 planșe cu regiunea dintre Brad și Arad.

A cunoscut planurile lor de acțiune de la a doua adunare a lor, care a avut loc în casa lui, și nu i-a denunțat autorităților, fiindu-i teamă să nu fie și el arestat.

2. **Oprișa Terezia**, născută Macavei, în anul 1901, luna aprilie, ziua 28, în comuna Bucium Montari, județul Alba, de profesie casnică, fiica lui Alexandru și Terezia Macavei, agricultori. Căsătorită cu Oprișa Sabin, notar în comuna Sat-Chinez, județul Timiș, posedă 5 jugăre pământ, condamnată de justiție nu a mai fost, știe 4 clase primare, cu domiciliul în comuna Sat-Chinez, județul Timiș, declară următoarele:

A găzduit pe fratele ei Macavei Traian de la data de 30 august până la data de 10 octombrie 1948, însă cu întreruperi. Cât timp a stat la ea i-a dat și de mâncare. A avut cunoștință de crimele săvârșite de frații ei. A avut cunoștință de frații ei că sunt urmăriți de autorități.

3. **Pop Elisabeta**, de profesie casnică, născută în anul 1895, în 10 februarie, în comuna Lovrin, județul Timiș-Torontal, fiica lui Iosif și Terezia, de profesie negustori de lemne, posedă patru clase secundare. Căsătorită, copii nu are, în trecut nu a făcut politică și nici în prezent nu este încadrată în nici o organizație de masă, cu domiciliul în Timișoara, str. Verde, nr. 38, declară:

A găzduit pe soția banditului Macavei Alexandru din toamna anului 1948, luna septembrie, până în septembrie 1949. În timpul cât a găzduit pe aceasta au mers în mai multe rânduri și frații Macavei pe la domiciliul ei, care însă nu stăteau permanent. Plecau și veneau cam din 2 în 2 săptămâni la dânsa. A știut că sunt urmăriți de autorități.

4. **Bar Traian**, de profesie agricultor, născut în anul 1923, luna martie, ziua 22, în comuna Cărpiniș, județul Alba, fiul lui Nicolae și Ana, de profesie agricultori, necăsătorit, serviciul militar satisfăcut la Batalionul 5 V[ânători] Munte, cu gradul de soldat, condamnat nu a fost, avere personală nu posedă, în trecut nu a făcut politică, în prezent membru în Frontul Plugarilor, cu domiciliul stabil în comuna Cărpiniș, județul Alba, declară:

A cunoscut pe Macavei Traian și Macavei Alexandru în primăvara anului 1949, luna martie, prin Bustan Gheorghe, care într-o seară a mers la locuința lui împreună cu frații Macavei. Au fost găzduiți de acesta 3 zile și 3 nopți, în care timp le-a dat și de mâncare. În acest timp bandiții Macavei i-au vorbit de acțiunile lor, de Percepția din Teiuș, atacul de la Muntele Mare. A cunoscut, de asemenea, că planul lor era de a răsturna guvernul prin forță. De asemenea, a avut cunoștință de aceștia că sunt urmăriți de autorități.

Apoi la data de 31 iulie 1949 a mers apoi la domiciliul lui din nou Macavei Traian, de data aceasta singur, fiind rănit în acțiunea de la Mușca, județul Turda, găzduindu-l până la data de 20 septembrie 1949 și l-a ascuns într-o căpiță de fân, cumpărându-i în acest timp medicamente, iar la plecarea acestuia, la data arătată mai sus, a lăsat la Bar Traian un pistol marca M.P. mitralior german cu 40 cartușe.

5. **Achim Alexandru**, de profesie plugar, născut în anul 1892, luna septembrie, în comuna Bucium Montari – Alba, fiul lui Nicolae și Terezia, agricultori, căsătorit, are trei copii, carte nu știe, serviciul militar nesatisfăcut, condamnat de justiție nu a fost, avere personală posedă 5 jugăre pământ. În trecut fost membru P.N.L. Brătianu, în prezent încadrat în Frontul Plugarilor, domiciliat în comuna Bucium Montari, județul Alba, declară următoarele:

A cunoscut pe frații Macavei din copilărie, fiind consăteni. În anul 1948 știe că frații Macavei au împușcat doi plutonieri de miliție mortal și au rănit grav un soldat, după aceasta au fugit în munți, fiind urmăriți de autorități. În luna martie 1949, într-una din zile, la orele 10 seara, a mers la domiciliul lui din comuna Bucium Montari cu Macavei Traian înarmat cu un pistol automat cu mai multe încărcătoare și cu un pistol de buzunar, pe care îl purta la curea. După câteva minute, din discuție, a cerut de mâncare, iar după mâncare i-a dat și 2 pâini și 2 kg lapte, pe care le-a luat în rucsac. În timpul cât a stat la el, Macavei Traian i-a vorbit de acțiunea de la Muntele Mare, cum a tras cu pistoalele automate în armată. La plecare a lăsat la locuința acestuia o armă militară și 10 cartușe. A avut cunoștința de planurile acestuia și a știut că este urmărit de autorități.

6. **Romulus Ionuț**, de profesie agricultor, născut în anul 1913, luna noiembrie, ziua 25, în comuna Bucium Montari, județul Alba. Fiul lui Moise și Maria, de profesie agricultori, căsătorit, copii nu are, de justiție nu a fost condamnat, serviciul militar satisfăcut, avere personală posedă 3 jugăre pământ, carte știe, 5 clase primare, în trecut nu a făcut politică, în prezent neîncadrat. Cu domiciliul în comuna Bucium Montari, declară următoarele:

A cunoscut pe frații Macavei din copilărie, a știut de ei că sunt urmăriți de autorități, a știut că sunt organizați într-o bandă pe Muntele Mare și au avut ciocnire cu armata.

Prin luna martie 1949, Macavei Traian a mers la el acasă și i-a spus că a tras cu pistolul automat după soldați până i-a împrăștiat de acolo. L-a găzduit 2 zile cu mâncare, după care a plecat și pe la sfârșitul lui iulie a venit din nou pe la el și i-a cerut să-i ducă ceva de mâncare, fixându-i ca loc Dealul Murgăului. A ținut legătura cu el din luna martie până la sfârșitul lui iulie 1949, ajutându-l cu alimente, parte cu bani, parte fără bani.

7. **Crucița Silvestru**, de profesie plugar, născut în anul 1927, luna februarie, ziua 7, în comuna Întregalde, județul Alba, fiul lui Laurențiu și Maria, de profesie plugari, necăsătorit, avere nu are, serviciul militar nesatisfăcut, în trecut nu a făcut politică și nici în prezent nu este încadrat. Cu domiciliul în comuna Întregalde, județul Alba, declară următoarele:

A cunoscut pe Macavei Traian în luna noiembrie 1948, când l-a adus la el în casă Vandor Victor, locuitor din comuna Întregalde – Alba. A fost găzduit de acesta 3 zile și trei nopți, după care a plecat. La câteva zile după aceasta, Vandor Victor i-a spus că aceștia sunt urmăriți de autorități. Apoi în primăvara anului 1949, cam prin luna aprilie, a venit din nou la el acasă Macavei Traian cu fratele lui Alexandru, de data aceasta știa că sunt urmăriți, și i-au povestit acestuia despre atacul de la Muntele Mare, spunându-i că au tras cu armele după soldații de la Siguranță. Tot atunci i-au dat acestuia și suma de lei 500 să le cumpere grâu, fapt ce acesta a acceptat, cumpărând grâu și l-a măcinat la moară, a făcut pâine din el, pe care a dus-o în pădure, la coliba pe care aceștia au fixat-o, apoi încă o dată a mai făcut

aceeași operație. A ajutat pe bandiții Macavei Traian și Alexandru cu alimente, deși știa că aceștia sunt urmăriți. La fel, i-a găzduit trei zile și trei nopți și nu i-a denunțat autorităților, că așa s-a înțeles cu ei.

Raportăm că Direcțiunea Regională de Securitate Timișoara a trimis acestei Direcțiuni și pe numitul Macavei Viorel, de profesie fost avocat, născut în anul 1900, februarie, 13, în comuna Bucium Montari, județul Alba, fiul lui Alexandru Macavei, de profesie agricultor. Necăsătorit, avere personală nu are, serviciul militar satisfăcut la C.T.³⁶⁶ Timișoara cu gradul de sergent, studii posedă diploma de avocat, în trecut nu a făcut politică, cu ultimul domiciliu stabil în Timișoara, str. Matei Corvin, nr. 1.

Susnumitul este frate cu bandiții Macavei.

Până în prezent nu recunoaște să fi avut nici un fel de legătură cu frații lui și nici nu au fost pe la domiciliul lui niciodată.

Vom raporta de urmare noile constatări.

Locotenent-colonel de Securitate
Gh. Crăciun

Locotenent de Securitate
Nistor Victor

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 3, f. 63-67.

178

1949 decembrie 8. Sentința-minută nr. 982 pronunțată de Tribunalul Militar Sibiu privind condamnarea persoanelor din lotul Vasile Toma

Republica Populară Română
Tribunalul Militar Sibiu

Dosar nr. 951/949

Proces-verbal (Sentința-minută) nr. 962

Astăzi, 8 (opt) decembrie, anul 1949;

Tribunalul Militar Sibiu, compus, conform art. 9-10 C.J.M., din tov. lt.-col. magistrat Eftimie Călin, președinte, și maior mag. Bica Liviu, căpitani Găman Ioan, Andrei Emil și Crăioveanu Ioan, judecători, deliberând în secret, conform art. 291-295 C.J.M., pentru motivele care se vor arăta în corpul sentinței,

În nume legii hotărăște:

Cu majoritate de voturi și fără acordare de circumstanțe atenuante, condamnă pe acuzații:

1. **Toma Vasile**, învățător, de ani 27, din com. Cacova, jud. Alba:

- La 15 (cincisprezece) ani muncă silnică, la 5 (cinci) ani degradare civică și confiscarea averii;

apoi cu acordare de circumstanțe atenuante pe:

2. **Pușcaș Ștefan**, plugar, de 28 ani, din com. Stremț, jud. Alba:

³⁶⁶ Centrul Teritorial.

- La 10 (zece) ani muncă silnică, la 5 (cinci) ani degradare civică și confiscarea averii;

Pe ambii pentru crima de uneltire contra ordinii sociale, aplicând art. 209 pct. III C.P., comb. cu Legea 212/1948, iar pentru al doilea și art. 157 C.P.

Fără circumstanțe atenuante, pe ambii îi mai condamnă:

- La câte 5 (cinci) ani închisoare corecțională și la câte 20.000 (douăzeci mii) lei amendă corecțională, pentru delictul de înlesnirea infracțiunilor contra liniștii publice, aplicând art. 335 C.P.

În virtutea art. 101 C.P., 463 și 304 al. II C.J.M., execută pedeapsa cea mai grea, cu computarea prevenției pentru primul de la 15 martie 1949 și secundul din 12 aprilie 1949, iar corpurile delictive se confiscă.

Cu acordare de circumstanțe atenuante, pe:

3. **Câmpean Ambrozie**, plugar, de 22 ani, din com. Rachiș – Alba:

- La 2 (doi) ani închisoare corecțională, la 2.000 (două mii) lei amendă și 1 (un) an interdicție corecțională, cu computarea prevenției din 10 martie 1949 și la 3.000 (trei mii) lei cheltuieli de judecată.

4. **Moraru Victor**, preot, de 39 ani, din Podeni, jud. Turda, și

5. **Ștef Ioan**, plugar, de 35 ani, din Gârbova de Jos – Alba:

- Pe ambii la câte 2 (doi) ani închisoare corecțională, la 2.000 (câte două mii) lei amendă, la câte 1 (un) an interdicție corecțională și confiscarea averilor, cu computarea prevenției din 14 martie 1949 pentru Moraru Victor și din 20 mai 1949 pentru Ștef Ioan.

6. **Dancea Aurel**, șofer, de 28 ani, din Gârbova de Jos – Alba, și

7. **Craiu Ioan**, mecanic, de 31 ani, din com. Ciugudu de Sus – Alba:

- Pe ambii la câte 1 (un) an închisoare corecțională, la câte 2.000 (două mii) lei amendă corecțională și la câte 1 (un) an interdicție corecțională și la câte 3.000 (trei mii) lei cheltuieli de judecată, cu computarea prevenției [pentru] Dancea Aurel din 18 mai 1949, iar pentru Craiu Ioan din 15 iulie 1949.

Apoi fără acordare de circumstanțe atenuante, pe:

8. **Socaciu Ioan**, învățător, de ani 39, din com. Cacova, jud. Alba:

- La 5 (cinci) ani închisoare corecțională, la 8.000 (opt mii) lei amendă corecțională, la 2 (doi) ani interdicție corecțională și la 3.000 (trei mii) lei cheltuieli de judecată, cu computarea prevenției din 2 iulie 1949.

9. **Tiuțiu Aurel**, plugar, de 48 ani, din com. Ciumbrud, jud. Alba:

- La 5 (cinci) ani închisoare corecțională, la 10.000 (zece mii) lei amendă corecțională, la 2 (doi) ani interdicție corecțională și confiscarea averii, cu computarea prevenției din 30 iunie 1949.

10. **Ardiuș Amos**, croitor, de ani 38, din com. Ciugudu de Sus, jud. Alba, și

11. **Lazăr Nicolae**, plugar, de 54 ani, din com. Ciugudu de Sus, jud. Alba:

- Pe ambii la câte 4 (patru) ani închisoare corecțională, la câte 8.000 (opt mii) lei amendă corecțională, la câte 2 (doi) ani interdicție corecțională și la câte 3.000 (trei mii) lei cheltuieli de judecată, cu computarea prevenției din 2 iulie 1949 pentru Ardiuș Amos și din 16 aprilie 1949 pentru Lazăr Nicolae.

12. **Pușcaș Ioan**, mecanic, de 27 ani, din com. Stremț, jud. Alba;

13. **Stan Traian**, mecanic, de 22 ani, din com. Stremț, jud. Alba

14. **Meseșan Aurel**, preot, de 41 ani, din com. Podeni, jud. Turda;

15. **Matei Ioan**, plugar, de ani 39, din com. Podeni, jud. Turda, și

16. **Sima Ioan**, plugar, de 27 ani, din Gârbova de Jos, jud. Alba:

- Pe toți cinci la câte 3 (trei) ani închisoare corecțională, la câte 4.000 (patru mii) lei amendă corecțională, la câte 1 (un) an interdicție corecțională și la câte 3.000 (trei mii) lei cheltuieli de judecată, cu computarea arestului preventiv pentru Pușcaș Ioan din 4 iulie 1949, pentru Stan Traian din 17 martie 1949, pentru Meseșan Aurel din 12 iunie 1949, pentru Matei Ioan din 16 iunie 1949, iar pentru Sima Toma [*Ioan* – n.n.] din 20 mai 1949.

Toți 14, de la pct. 3-16 inclusiv, pentru delictul de uneltire contra ordinii sociale, aplicând art. 209 pct. IV C.P., comb. cu art. 463 C.J.M. pentru cei de la pct. 3, 4, 5, 6, 7 și art. 157 C.P. pentru toți, comb. cu art. 59 și 58 pct. 1-2 C.P.; pentru Tiutiu Aurel, Moraru Victor și Ștef Ioan, comb. și cu Legea 212/1948, iar pentru restul comb. cu art. 304 C.J.M., prin schimbare de calificare, conform art. 292 C.J.M., din crima de uneltire contra ordinii sociale, p. și p. de art. art. 209 pct. III C.P.

Pe învinuiții de la pct. 7 și 16 îi mai condamnă:

- Pe Sima Ioan – fără circumstanțe atenuante – la 1 (un) an închisoare corecțională și la 4.000 (patru mii) lei amendă corecțională;

- Pe Craiu Ioan, cu circumstanțe atenuante, la 8 (opt) luni închisoare corecțională și la 2.000 (două mii) lei amendă corecțională, pentru delictul de înlesnirea infracțiunilor contra liniștii publice, aplicând art. 335 C.P. comb. și cu art. 157 C.P. în ce privește pe Craiu Ioan;

În virtutea art. 101 C.P. și 104 C.P., execută pedeapsa cea mai grea, iar amenzile se totalizează. Conform art. 304 al. II C.J.M., se confiscă corpurile delictive.

Cu acordare de circumstanțe atenuante, pe învinuiții:

17. **Popa Emil**, elev, de 19 ani, din com. Cacova, jud. Alba;

18. **Groza Vasile**, elev, de ani 19, din com. Măgina, jud. Alba;

19. **Ilea Viorel**, pădurar, de 41 ani, din Ciugudu de Sus – Alba;

20. **Mulea Gavrilă**, funcționar, de 36 ani, din Aiud, str. Piața Cuza Vodă, nr. 17, jud. Alba, și

21. **Câmpean Vasile**, plugar, de 64 ani, din Rateș [*Rachis* – n.n.], jud. Alba:

- Pe toți cinci la câte 2 (doi) ani închisoare corecțională, la câte 2.000 (două mii) lei amendă corecțională, la câte 1 (un) an interdicție corecțională și la câte 3.000 (trei mii) lei cheltuieli de judecată, cu computarea prevenției: pentru Popa Emil din 4 aprilie 1949, pentru Groza Vasile din 30 aprilie 1949, pentru Ilea Viorel din 11 iulie 1949, pentru Mulea Gavrilă din 11 martie 1949 și Câmpean Vasile din 13 iunie 1949.

22. **Chindea Nicolae**, preot, de 42 ani, din Cacova, jud. Alba, și

23. **Duca Ioan**, student, de 27 ani, din Aiud, str. George Coșbuc, [*nr.*] 18:

- Pe ambii la câte 1 (un) an închisoare corecțională, la câte 2.000 (două mii) lei amendă corecțională și la câte 1 (un) an interdicție corecțională și câte 3.000 (trei mii) lei cheltuieli de judecată, cu computarea prevenției pentru Chindea Nicolae din 4 iulie 1949, iar pentru Duca Ioan din 1 martie 1949.

24. **Stan Aurel**, plugar, de 47 ani, din Ciugudu de Sus, jud. Alba:

- La 6 (șase) luni închisoare corecțională, la 2.000 (două mii) lei amendă și la 3.000 (trei mii) lei cheltuieli de judecată, cu computarea prevenției din 20 mai 1949.

Pe toți opt de la pct. 17-24 pentru delictul de uneltire contra ordinii sociale, aplicând art. 209 pct. IV C.P., comb. cu art. 157 C.P., 304 și 463 C.J.M., iar pentru cei de la pct. 17-23 și art. 59 și 58 pct. 1-2 C.P.

Fără acordare de circumstanțe, pe:

25. **Roșu Mihai**, cazangiu C.F.R., de ani 55, din Teiuș, jud. Alba;

26. **Sava Maria**, casnică, de 55 ani, din Aiud, str. Protopop Maior, [nr.] 27;

27. **Dăian Titus**, preot, de 36 ani, din Aiud, str. Avram Iancu, [nr.] 7:

- Pe toți trei la câte 2 (doi) ani închisoare corecțională, la câte 2.000 (două mii) lei amendă corecțională și la câte 3.000 (trei mii) lei cheltuieli de judecată, cu computarea prevenției din: 2 iulie 1949 pentru Roșu Mihai și din 11 martie 1949 pentru ultimii doi, pentru favorizarea infractorilor, aplicând art. 284 C.P., art. 304 și 463 C.J.M.

Pentru condamnații: Popa Emil, Groza Vasile, Ilea Viorel, Mulea Gavrilă, Câmpean Vasile, Roșu Mihai, Sava Maria și Dăian Titus, Tribunalul dispune suspendarea executării pedepselor pentru încarcerare pe timp de trei ani plus durata pedepselor, în condițiile fixate de art. 65 C.P., text ce li s-a citit și explicat în ședință, atrăgându-le atenția asupra consecințelor la care se expun dacă ar săvârși noi infracțiuni.

Data și citită în ședință publică, azi opt decembrie anul 1949.

Președinte Tribunalului
Locotenent-colonel magistrat
Eftimie Călin
Grefier șef I
Tănăsescu Ioan

Judecători

Maior magistrat Bica Liviu
Căpitan comb. Crăioveanu Ioan
Căpitan comb. Andrei Emil
Căpitan comb. Găman Ioan

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 64, vol. 3, f. 109-110.

179

1949 decembrie 22. Raport al D.R.S.P. Sibiu referitor la arestarea și anchetarea unor persoane care i-au ajutat pe frații Macavei

Direcțiunea Regională a Securității Poporului Sibiu
Nr. 51/40.177
22 decembrie 1949

Către
Direcțiunea Generală a Securității Poporului

București

Obiect: Se raportează reținerea numiților Szekely Iosif, Szekely Carol și David Nicolae.

Urmare la raportul nostru nr. 51/40.177 din 11 decembrie 1949 referitor la reținerea și cercetarea gazdelor bandei Macavei.

Raportăm că la această Direcțiune de Securitate au mai fost reținuți și cercetați următorii:

1) **Szekely Iosif**, de profesie miner, născut în anul 1917, în luna septembrie, ziua 19, în comuna Roșia Montană, jud. Alba, fiul lui Alexe și Berta, de profesie mineri, căsătorit, are un copil, serviciul militar satisfăcut la Regimentul 6 Artilerie Grea cu gradul de

soldat, condamnat în justiție a mai fost la 1^{1/2} an ca complice la furt de aur în anul 1946, carte știe 4 clase primare, avere nu are, în trecut nu a făcut politică, nici în prezent nu face politică, cu domiciliul în comuna Roșia Montană, jud. Alba, declară:

Cunoaște pe frații Macavei din anul 1943-1944, pe Alexandru îl cunoștea că avea prăvălie în comuna Roșia Montană. În anul acesta, în ziua de Paști, pe când se găsea la pădure, el împreună cu Szekely Carol, la marginea pădurii „Zada” s-a întâlnit cu frații Macavei, aci a avut loc prima întâlnire la care le-a dat de mâncare și rachiu, după care au discutat cu ei mai multe lucruri Szekely Iosif a ajuns la înțelegerea cu Macavei Alexandru ca să-i dea un pistol de buzunar pe care Szekely Iosif îl avea acasă, nu-i mai ține minte marca, îl avea de la un plutonier al cărui nume nu-l știe, dar era cantonat la el din timpul războiului din 1945, știe că făcea parte din Batalionul 5 Motorizat.

Tot aci, la prima întâlnire, au fixat locul pentru a doua întâlnire, care a avut loc la locul numit „Tăul cel Mare”. În seara aceleiași zile le-a dus pistolul și 2 bucăți de salam, iar Szekely Carol le-a dus iar un pachet cu alimente, iar a treia întâlnire a avut loc la „Tăul Brazilor”. La a treia întâlnire le-a dus un kg de lapte și 2.000 lei și un pachet l-a trimis Szekely Carol.

A știut că frații Macavei sunt urmăriți încă din toamna anului 1948 fiindcă au împușcat 2 plutonieri de jandarmi, a știut de ei că au fost în Muntele Mare și că au organizat acolo, a auzit că au avut acolo ciocnire cu armata.

2) **Szekely Carol**, de profesiune comerciant, născut în anul 1913, în comuna Roșia Montană, jud. Alba, fiul lui Ștefan și Elena, de profesiune comercianți, știe 4 clase primare și 3 ucenicie, avere personală are o casă de locuit în comuna Roșia Montană, condamnat a mai fost 8 luni la Legea metalelor prețioase, din care a executat 4 luni în anul 1949, serviciul militar nesatisfăcut, fiind scutit ca susținător de familie, e căsătorit, are 2 copii, în trecut a fost membru în Grupul Etnic German, în prezent membru U.P.M.³⁶⁷, cu domiciliul în Roșia Montană, jud. Alba, declară că cunoaște pe bandiții Macavei Alexandru și Traian, pe Alexandru din 1939, cu care în anul 1946-1947 au avut împreună o prăvălie de manufactură în comuna Roșia Montană.

Apoi în anul 1949, de Paști, pe când era la pădurea numită „Zada”, împreună cu Szekely Iosif, s-a întâlnit cu Macavei Alexandru, care le-a spus că și fratele lui Macavei Traian este în pădure și că să mergem și noi acolo, fapt ce au făcut, aci le-a dat de mâncare și au băut și 1 kg de monopol. Aci, printre alte vorbe, i-a rugat să le dea ajutor în alimente și bani, bani nu le-a dat, dar cu alimente i-a ajutat în 3 rânduri, primul ajutor l-a dat în seara aceleiași zile, le-a dus plăcintă cu caș și carne cu pâine, iar de 2 ori a trimis prin Szekely Iosif.

A știut de ei că sunt urmăriți de autorități, a avut cunoștință de ei că au fost la o cabană în Muntele Mare, de asemenea a știut și de Alexandru că a împușcat 2 plutonieri de jandarmi. A știu, de asemenea, că bandiții Macavei urmăreau schimbarea regimului de astăzi.

3) **David Nicolae**, de profesiune fost avocat, fost notar public, născut în anul 1900, luna august, ziua 21, în comuna Bucium Sasa, jud. Alba, fiul lui Nicolae și Maria, de profesiune agricultori. Căsătorit, are 3 copii, studii posedă o licență și doctoratul în drept, serviciul militar satisfăcut, ultima unitate unde a fost este Batalionul Fix Arieș, condamnat de justiție nu a fost, în trecut a făcut politică național liberală, în prezent nu este încadrat în nici un partid politic, cu domiciliul stabil în comuna Bucium Sasa, jud. Alba, declară că în vara

³⁶⁷ Uniunea Populară a Maghiarilor.

anului 1948 se afla la Arad în unele chestiuni personale, ajuns la Arad dimineața s-a dus la locuința maiorului deblocat Opreanu Ionel (care este în prezent reținut la această Direcțiune), unde și-a lăsat un geamantan, iar pe la ora 1 s-a întors din oraș și pe când sta la masă cu vărul său Opreanu a venit un domn pe care el nu-l cunoaște, s-a prezentat, dar el declară că nu-i reține numele, acolo a scris o scrisoare și a plecat, după plecarea acestuia, la câteva minute a venit și banditul Macavei Traian, vărul său, care a fost reținut și el la masă de către Opreanu. După masă, printre alte discuții, Macavei Traian, referindu-se la situația externă, a afirmat că un conflict între Rusia și statele de răsărit pe de o parte și Anglia și America pe de altă parte este eminent [*sic!*] și că nici ei n-ar trebui să stea cu mâinile în sân, ci ar trebui să se organizeze pentru a nu fi distruși.

Din spusele lui Macavei, David Nicolae a înțeles că prin această organizare el vrea să evite distrugerea elementelor intelectuale, distrugere care ar face-o comuniștii în caz de izbucnire a conflictului.

Tot aci la masă, Macavei Traian a spus că el cu Dabija s-a hotărât să plece la munte. S-a întâlnit în aceeași zi înainte de masă și cu Macavei Alexandru, însă cu acesta nu a avut nici un fel de discuție în legătură cu organizația subversivă.

Propunem trimiterea lor în judecată împreună cu întregul lot. Cercetările fiind definitive pentru toți cei raportați până în prezent, așteptăm ordinul dvs. de trimiterea în judecată.

Locotenent-colonel de Securitate
Gheorghe Crăciun

Locotenent de Securitate
Victor Nistor

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 795, vol. 4, f. 290-292.

180

1950 ianuarie 7. Notă întocmită de Serviciul II din Direcția a V-a referitoare la uciderea lui Nicolae Macavei

D.G.S.P.
520

7 ianuarie 1950

Notă

Din cercetarea, în cursul lunii martie 1948 [1949 – n.n.], a unor elemente reținute din banda teroristă Dabija-Macavei, ce acționa în Munții Apuseni, a reieșit că această bandă avea legătura cu unul din frații Macavei, anume fostul comisar Nicolae Macavei, ce domiciliu în București, str. Cornățel.

Nicolae Macavei era cunoscut în evidențele noastre ca un fost comisar de poliție, nepot al lui Ștefan Cicio-Pop, simpatizant P.N.Ț., care se ocupa cu contrabanda cu aur, ca și frații săi de altminteri, și care a fost condamnat pentru nepredarea armei ce o poseda.

În ziua de 13 martie 1949, o echipă sub conducerea tov. locotenent Aron Octavian s-a deplasat în str. Cornățel pentru a aresta pe susnumitul Nicolae Macavei.

Acesta a refuzat să se predea, a tras focuri de armă împotriva echipei noastre, care a ripostat.

Văzând că-și termină muniția și nevrând să se predea, Nicolae Macavei a împușcat mortal fetița sa în vârstă de 6 ani și apoi s-a sinucis³⁶⁸.

La percheziția domiciliară efectuată ulterior s-a descoperit un memorial în care Nicolae Macavei, printre altele, arăta că a fost întâmplător în Gara de Nord în momentul în care sosea de la Moscova delegația guvernamentală română în frunte cu tov. Gheorghiu-Dej și că deși era înarmat cu 2 pistoale și la o distanță de câțiva metri, totuși nu a tras, lucru pe care-l regretă.

Acest material a fost predat chiar la amiaza zilei de 13 martie 1949 Cabinetului.

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 3, f. 75.

181

1950 ianuarie 17. Sentința-minută pronunțată de Tribunalul Militar Sibiu privind condamnarea persoanelor de sprijin de pe Valea Gălzii

Republica Populară Română
Tribunalul Militar Sibiu

Dosar nr. 4/1950

Proces-verbal (Sentință-minută) nr. 22

Astăzi, anul 1950, luna ianuarie, ziua 17.

Tribunalul Militar Stalin, compus, conform art. 9-10 C.J.M., din tov. locotenent-colonel magistrat Eftimie Călin, președinte, și căpitan combatant Găman Ioan și Andrei Emil, judecători, deliberând în secret, conform art. 291-295 C.J.M., pentru motivele ce se vor arăta în corpul sentinței, asupra culpabilității și aplicațiunea pedepselor,

În numele legii

Cu unanimitate de voturi și fără acordare de circumstanțe atenuante, condamnă pe învinuiții:

1) **Crișan Vasile**, plugar, de 46 ani, din com. Mogoș, jud. Alba, și

2) **Bogdan Nicolae**, tâmplar, de 32 ani, din com. Mogoș – Alba,

- Pe ambii la câte 5 (cinci) ani închisoare corecțională, la câte 10.000 (zece mii) lei amendă corecțională și la câte 2 (doi) ani interdicție corecțională și la câte 3.000 (trei mii) lei cheltuieli de judecată, pentru delictul de uneltire contra ordinii sociale, aplicând art. 209 pct. IV C.P., comb. cu art. 59 și 58 pct. 1-2 și art. 304 C.J.M.

- Pe primul (Crișan Vasile) îl mai condamnă și la 2 (doi) ani interdicție corecțională și la 5.000 (cinci mii) lei amendă corecțională, pentru delictul de înlesnirea infracțiunilor contra liniștii publice, aplicând art. 335 C.P.

În baza art. 101 și 104 C.P. și 304 C.J.M., va executa pedeapsa cea mai grea, iar amenzile se totalizează. Se confiscă corpul delict – armamentul, munițiunea.

³⁶⁸ În realitate Nicolae Macavei și fetița sa au fost uciși de Securitate (vezi Documentul nr. 41).

Cu unanimitate de voturi și cu acordare de circumstanțe atenuante, condamnă pe învinuiții:

- 3) **Gheorghiu Iosif**, plugar, de 56 ani, din Mogoș – Alba;
- 4) **Dan Pamfil**, plugar, de 52 ani, din Mogoș, jud. Alba;
- 5) **Cuptor Ioan**, plugar, de 40 ani, din Mogoș, jud. Alba;
- 6) **Miclea Remus**, plugar, de ani 33, din Mogoș, jud. Alba;
- 7) **Dărămuș Vasile**, plugar, de 43 ani, din Benic, jud. Alba;
- 8) **Preja Nicolae**, plugar, de 35 ani, din com. Benic, jud. Alba;
- 9) **Pascu Gheorghe**, plugar, de 27 ani, din Benic, jud. Alba;
- 10) **Frâncu Vasile**, plugar, de ani 56, din com. Benic, jud. Alba;
- 11) **Doia Sabin**, plugar, de ani 37, din com. Galda de Sus – Alba;
- 12) **Duca Anghel**, plugar, de 60 ani, din com. Benic – Alba;
- 13) **Doia Simion**, plugar, de 38 ani, din com. Galda de Sus, jud. Alba;
- 14) **Comșa Axente**, lăcătuș mecanic, de ani 25, din Crăciunelu de Jos, jud.

Târnavă Mică,

-Pe toți doisprezece la câte 2 (doi) ani închisoare corecțională, la câte 3.000 (trei mii) lei amendă corecțională, la câte 1 (un) an interdicție corecțională; apoi pe cei de la pct. 3-4 (Gheorghiu Iosif și Dan Pamfil) li se confiscă și averea, în baza Decretului 212/1948, iar pentru restul îi obligă la câte 3.000 (trei mii) lei cheltuieli de judecată către stat.

- 15) **Cârnaț Șofron**, morar, de ani 37, din com. Lopadea Nouă, jud. Alba;
- 16) **Lupșan Simion**, plugar, de 53 ani, din com. Galda de Sus – Alba;
- 17) **Bulgarea Iosif**, fierar, de 49 ani, din Galda de Sus – Alba;
- 18) **Goia Augustin**, plugar, de 49 ani, din Galda de Sus – Alba, și
- 19) **Bogdan Pamfil**, plugar, de ani 47, din com. Mogoș, jud. Alba,

- Pe toți cinci la câte 1 (un) an închisoare corecțională, la câte 2.000 (două mii) lei amendă corecțională, la câte 1 (un) an interdicție corecțională și la câte 3.000 (trei mii) lei cheltuieli de judecată.

- Pe toți șaptesprezece de la pct. 3-19, inclusiv, pentru delictul de uneltire contra ordinii sociale, aplicând art. 209 pct. IV C.P., comb. cu art. 157 C.P., art. 59 și 58 pct. 1-2 C.P., art. 304 C.J.M.

20) **Vandor Valentin**, plugar, de ani 16, din com. Întregalde, jud. Alba, la 10 (zece) luni închisoare corecțională, pentru delictul de uneltire contra ordinii sociale, aplicând art. 209 pct. IV C.P., comb. cu art. 157 C.P., art. 144-145 pct. 2 al. ultim C.P.

În virtutea art. 463 C.J.M., se compută arestul preventiv pentru toți condamnații, și anume:

Pentru Vandor Valentin de la 8 martie 1949. Pentru Frâncu Vasile și Cârnaț Șofron de la 10 martie 1949. Preja Nicolae, Pascu Gheorghe, Bogdan Pamfil de la 11 martie 1949. Dărămuș Vasile, Doia Sabin, Duca Anghel, Lupșan Simion, Goia Augustin și Doia Sabin de la 16 martie 1949. Miclea Remus de la 18 martie 1949. Comșa Axente de la 20 martie 1949. Bulgarea Iosif de la 24 martie 1949. Crișan Vasile de la 26 martie 1949. Cuptor Ioan de la 4 aprilie 1949. Gheorghiu Iosif de la 8 aprilie 1949. Bogdan Nicolae de la 11 aprilie 1949. Dan Pamfil de la 11 august 1949.

Dată și citită în ședință publică azi, 17 ianuarie, anul 1950, la Sibiu.

Președinte

Judecători: Căpitan comb. Găman Ioan

Locotenent-colonel magistrat
Eftimie Călin

Căpitan comb. Andrei Emil

Grefier șef I
Stelian Ōlaru

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 957, vol. 3, f. 78.

182

1950 ianuarie 20. Adresă a D.R.S.P. Sibiu către Parchetul Tribunalului
Militar Sibiu prin care cere eliberarea mandatelor de deținere
pentru persoane reținute ilegal în penitenciar

Diracțiunea Regională a Securității Poporului Sibiu
Nr. 40.177
20 ianuarie 1950

Parchetul Tribunalului Militar Sibiu

Vă rugăm a ne elibera mandate de deținere pentru indivizii specificați în tabelul
anexat.

Data reținerii sau data expirării mandatului este specificată în dreptul fiecărui.

Locotenent-colonel de Securitate
Gheorghe Crăciun

Sublocotenent de Securitate
Florian Nistorescu

Tabel

Nr. crt.	Numele și prenumele	Data reținerii	Obs.
1.	Oprean Ioan	23 martie 1949	
2.	Bar Ioan	1 decembrie 1949	
3.	Bustan Gheorghe	1 decembrie 1949	
4.	Szekely Iosif	14 decembrie 1949	
5.	Szekely Carol	14 decembrie 1949	
6.	Terezia Oprișă	4 noiembrie 1949	
7.	Pop Elisabeta	24 noiembrie 1949	
8.	David Nicolae	16 decembrie 1949	
9.	Crucița Silvestru	23 noiembrie 1949	
10.	Bumbaș Eugenia	6 februarie 1949	
		Data expirării mandatului	
11	Bar Traian	7 decembrie 1949	
12.	Romulus Ionuț	6 decembrie 1949	
13.	Achim Alexandru	7 decembrie 1949	

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 795, vol. 4, f. 301-302.

1950 ianuarie 23. Ordin al D.R.S.P. Sibiu către S.J.S.P. Alba prin care se cerea trimiterea unui anchetator la Penitenciarul Aiud spre a obține declarații de la deținuți referitoare la Traian Macavei

Direcțiunea Regională a Securității Poporului Sibiu
Nr. 5/40.177
23 ianuarie 1950

Serviciul Județean de Securitate Alba

Rugăm a dispune ca tov. plutonier major Dăian Nicolae să se deplaseze la Penitenciarul Aiud, unde va ancheta după chestionarul anexat pe numiții Maxim Alexandru, Moldovan Simion, Breazu Iuliu, Florinc Mihai, Ihuț Avram, Vandor Victor, Oargă Ioan.

Sub stare de libertate li se va lua o declarație și numiților Buțuțui Viorica, tot după chestionarul anexat, și Ciortea Titus, Munteanu Ana, care va arăta în declarațiile lor felul cum a decurs atacul.

Întrucât declarațiile ne sunt necesare pentru a forma dosarul martorilor acuzării contra banditului Macavei Traian, vă rugăm a da importanță acestei lucrări, iar declarațiile în original ne vor fi înaintate cât mai urgent posibil.

Declarațiile nu vor fi vizate de tov. anchetator.

[p. șeful Direcției Regionale]
Locotenent major
Nistor Victor

[p. șeful Secției Anchete]
Plutonier [*indescifrabil*]

Chestionar

1. Când și în ce împrejurări ați cunoscut pe Macavei Traian?
2. Ce funcție îndeplinea Macavei Traian în cadrul bandei de la Muntele Mare?
3. Ce contribuție a adus Macavei Traian la redactarea manifestului întocmit la Muntele Mare?
4. Ce instrucțiuni dădea Macavei Traian membrilor bandei de la Muntele Mare?
5. Ce armament avea asupra lui și ce armament a procurat pentru ceilalți membri ai bandei?
6. Ce planuri de atac a conceput Macavei Traian în timpul ce se afla la Muntele Mare?
7. Ce activitate a depus în recrutarea de elemente pe care le ducea la munte (va arăta deplasările ce le-a făcut în diferite comune pentru a conduce elemente recrutate de Macavei la Muntele Mare)?
8. Cum a acționat Macavei Traian în Muntele Mare în momentul în care cabana a fost împresurată de trupe (se va arăta cum a tras, de unde a tras și asupra cui a tras)?
9. Ce a făcut Macavei Traian după atacul de la Muntele Mare?

10. Ce cunoaște în general despre Macavei Traian?

Maxim Alexandru va da o declarație separată privitor la atacul de la Percepția din Teiuș, unde va arăta activitatea numitului Macavei Traian la acest atac și contribuția ce a avut-o la planul de atac al percepției.

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 795, vol. 4, f. 299-300.

184

1950 ianuarie 26. Sentința-minută pronunțată de Tribunalul Militar Sibiu privind condamnarea persoanelor din lotul Simion Bulbucan

Republica Populară Română
Tribunalul Militar Sibiu

Dos. nr. 12/950

Proces-verbal (sentință-minută) nr. 42

Astăzi, anul 1950, luna ianuarie, ziua 26.

Tribunalul Militar Sibiu, compus, conform art. 9-10 C.J.M., din locotenent-colonel magistrat Eftimie Călin, președinte, căpitan combatant Andrei Emil și căpitan combatant Găman Ioan, judecători, deliberând în secret, conform art. 291-295 C.J.M., pentru motivele ce se vor arăta în corpul sentinței asupra culpabilității și aplicării pedepselor,

În numele legii:

Cu unanimitate de voturi și fără acordare de circumstanțe atenuante, condamnă pe învinuiții:

1. **Nistor Izidor**, plugar, de 29 ani, din Galda de Sus, jud. Alba, la 4 (patru) ani închisoare corecțională, 6.000 lei (șase mii) amendă corecțională, 2 (doi) ani interdicție corecțională și 2.000 lei (două mii) cheltuieli de judecată, cu computarea detenției preventive de la 20 martie 1949, pentru delictul de uneltire contra ordinii sociale, aplicând art. 209 pct. IV C.P., 59 și 58 pct. 1-2 C.P., 304 și 463 C.J.M.

2. **Oțoiu Victor**, preot, de 45 ani, din Mesentea, jud. Alba, la 3 (trei) ani închisoare corecțională, 4.000 lei (patru mii) amendă corecțională, 1 (un) an interdicție corecțională și 2.000 lei (două mii) cheltuieli de judecată, cu computarea detenției preventive de la 22 septembrie 1949, pentru delictul de uneltire contra ordinii sociale, aplicând art. 209 pct. IV C.P., 59 și 58 pct. 1-2 C.P., 304 și 463 C.J.M.

Cu unanimitate de voturi și cu acordare de circumstanțe atenuante, condamnă pe învinuiții:

3. **Bulbucan Simion**, plugar, de 45 ani, din Benic, jud. Alba,

4. **Nistor Ioan**, plugar, de 52 ani, din Întregalde, jud. Alba,

5. **Crișan Gligor**, croitor, de 27 ani, din Teiuș, jud. Alba,

6. **Chenți Ioan**, plugar, de 28 ani, din Galda de Sus, jud. Alba,

7. **Bârzog Victor**, plugar, de 26 ani, din Mogoș, jud. Alba

- pe toți 5 (cinci) la câte 2 (doi) ani închisoare corecțională, câte 2.000 lei (două mii) amendă corecțională, câte 1 (un) an interdicție corecțională, câte 2.000 lei (două mii) cheltuieli de judecată, cu computarea detenției preventive de la 17 martie 1949 pentru

Bulbucan Simion, de la 28 martie 1949 pentru Nistor Ioan, de la 18 aprilie 1949 pentru Crișan Gligor, de la 26 martie 1949 pentru Chenți Ioan și de la 28 martie 1949 pentru Bârzog Victor, aplicând art. 209 pct. IV C.P., 59 și 58 pct. 1-2 C.P., 304 și 463 C.J.M., pentru delictul de uneltire contra ordinii sociale.

8. **Cristea Ovidiu**, funcționar, de 37 ani, din Benic, jud. Alba, la 2 (doi) ani închisoare corecțională, 3.000 lei (trei mii) amendă corecțională, 2 (doi) ani interdicție corecțională și 2.000 lei (două mii) cheltuieli de judecată, pentru delictul de uneltire contra ordinii sociale, aplicând art. 209 pct. IV C.P., 59 și 58 pct. 1-2 C.P., 304 C.J.M., iar pe baza art. 463 C.J.M. îi compută detenția preventivă de la 25 martie 1949.

9. **Crișan Petru**, plugar, de 35 ani, din Galda de Sus, jud. Alba,

10. **Florea Cornel**, plugar, de 49 ani, din Obreja, jud. Alba,

11. **Popa Romul**, tipograf, de 25 ani, din Aiud,

12. **Lupșan Ștefan**, plugar, de 55 ani, din Galda de Sus, jud. Alba,

13. **Pascu Ion**, zis Ionuț, plugar, de 45 ani, din Benic – Alba,

14. **Gâscă Viorica**, medic, de 29 ani, din Bistra, jud. Turda,

15. **Urs Teodor**, plugar, de 51 ani, din Cărpiniș – Alba,

16. **Gligor Maria**, casnică, de 28 ani, din Aiud – Alba,

17. **Ivan Constanța**, casnică, de 48 ani, din Brașov,

18. **Hanu Nicodim**, cizmar, de 39 ani, din București

- pe toți zece la câte 1 (un) an închisoare corecțională, câte 2.000 lei (două mii) amendă corecțională, câte 1 (un) an interdicție corecțională, câte 2.000 lei (două mii) cheltuieli de judecată, cu computarea deținerii preventive de la 26 martie 1949 pentru Crișan Petru, de la 28 martie 1949 pentru Florea Cornel, de la 20 aprilie 1949 pentru Popa Romul, de la 28 martie 1949 pentru Lupșan Ștefan, de la 11 martie 1949 pentru Pascu Ion, zis Ionuț, de la 28 martie 1949 pentru Gâscă Viorica, de la 25 martie 1949 pentru Urs Teodor, de la 19 august 1949 pentru Gligor Maria, de la 19 august 1949 pentru Ivan Constanța și de la 24 iulie 1949 pentru Hanu Nicodim, pentru delictul de uneltire contra ordinii sociale, aplicând art. 209 pct. IV C.P., 59 și 58 pct. 1-2 C.P., 304 și 463 C.J.M.

19. **Cerghidean Aurel**, student, de 33 ani, din Mihalț – Alba, la 1 (un) an închisoare corecțională, 2.000 lei (două mii) amendă corecțională și 1 (un) an interdicție corecțională, pentru delictul de uneltire contra ordinii sociale, aplicând art. 209 pct. IV C.P., 59 și 58 pct. 1-2 C.P.

- la 2 (doi) ani închisoare corecțională și 5.000 lei (cinci mii) amendă corecțională, pentru delictul de deținere ilegală de armament, aplicând art. 32 și 35 lit. a din Legea 190/1947. Îl obligă a plăti 2.000 lei (două mii) cheltuieli de judecată. Compută deținerea preventivă de la 29 iulie 1949.

Confiscă armamentul corp delict.

În baza art. 101 C.P., va executa pedeapsa cea mai gravă.

20. **Pascu Ion II**, plugar, de 41 ani, din Benic, jud. Alba,

21. **Ihuț Petru**, plugar, de 66 ani, din Bistra, jud. Turda,

22. **Ihuț Ana**, casnică, de 62 ani, din Bistra, jud. Alba,

23. **Balea Maria**, casnică, de 45 ani, din Bistra, jud. Turda

- pe toți patru la câte 10 (zece) luni închisoare corecțională, câte 1.000 lei (una mie) amendă corecțională, câte 1 (un) an interdicție corecțională și câte 2.000 lei (două mii)

cheltuieli de judecată, pentru delictul de uneltire contra ordinii sociale, aplicând art. 209 pct. IV C.P., 59 și 58 pct. 1-2 C.P., 304 C.J.M.

În baza art. 463 C.J.M., compută deținerea preventivă de la 11 martie 1949 pentru Pascu Ion II, de la 4 martie 1949 pentru Ihuț Petru și de la 28 martie 1949 pentru Ihuț Ana și Balea Maria.

În baza art. 65 C.P., suspendă executarea pedepsei inculpatelor Gâscă Viorica și Ivan Constanța, atrăgându-li-se atenția asupra consecințelor ce decurg în cazul comiterii de noi infracțiuni.

Data și citită în ședință publică azi, 26 ianuarie 1950, la Tribunalul Militar din Sibiu.

Președinte
Locotenent-colonel magistrat
Eftimie Călin

Judecători
Căpitan combatant Andrei Emil
Căpitan combatant Găman Ioan

A.M.J., D.I.M., fond Penal, dosar nr. 274, vol. 2, f. 120.

185

1950 februarie 17. Raport al D.R.S.P. Sibiu către D.G.S.P. privind activitatea „subversivă” a lui Sabin Vandor și arestarea acestuia de către Securitate

Direcțiunea Regională a Securității Poporului Sibiu
Nr. 51/40.177
17 februarie 1950

Către
Direcțiunea Generală a Securității Poporului

București

Obiect:

Se raportează reținerea numitului Vandor Sabin.

Urmare raportului nostru nr. de mai sus din 19 ianuarie 1950, referitor la gazdele bandei Macavei, raportăm:

La această Direcțiune de Securitate se mai află reținut numitul Vandor Sabin, care a avut legătură atât cu bandiții Macavei, cât și cu alți bandiți de la Muntele Mare, la care le-a adus servicii, i-a alimentat și găzduit.

Este de profesie agricultor, născut la data de 1 mai 1909, în com. Întregalde, jud. Alba, fiul lui Izidor și Paraschiva, este căsătorit și are patru copii, cu serviciul militar satisfăcut la Regimentul 7 Jandarmi cu gradul de sergent, condamnat de justiție nu a mai fost, avere personală posedă 14 jugăre pădure și 10 ha pământ, studii posedă 4 clase primare, în trecut nu a făcut politică, în prezent este înscris în Frontul Plugarilor, cu ultimul domiciliu în com. Întregalde, jud. Alba, fiind cercetat, declară:

În luna august 1948 a venit la domiciliul său preotul Suciș și Maxim Alexandru, care i-au propus să înjghebeze o organizație subversivă în comună. La sfârșitul lunii august 1948 l-au căutat doi indivizi pe care nu-i cunoștea și negăsindu-l acasă soția i-a îndreptat la fratele

său Vandor Victor. Tot în această zi declară că ieșind din casă să meargă spre primărie în drum l-a oprit un individ pe care nu l-a mai cunoscut până atunci, care s-a recomandat Traian Macavei, de la Montari. A stat puțin de vorbă cu acesta și, întrebându-l de fratele său Vandor Victor, numitul Vandor Sabin l-a condus la locuința fratelui său Vandor Victor.

După 2 sau 3 săptămâni a venit la el banditul Pascu Cornel, care i-a dat un pistol tip sovietic, spunându-i să-l păstreze. A primit acest pistol de la Pascu Cornel, iar după câteva zile au venit la susnumitul bandiții Macavei Alexandru și Macavei Traian cerându-i pistolul primit de la Pascu, spunând că în schimb îi dau un pistol de buzunar. A dat pistolul ce l-a primit de la Pascu Cornel, iar Macavei Alexandru i-a dat un pistol de buzunar. După o lună de zile declară că a venit din nou Pascu Cornel și i-a cerut pistolul ce i l-a dat Macavei Alexandru. A predat acest pistol lui Pascu Cornel.

În luna noiembrie 1948 au venit din nou la domiciliul său frații Macavei, împreună cu Pascu Cornel și un individ pe care nu l-a cunoscut, care s-a recomandat Iliuță³⁶⁹. Aceștia i-au cerut de mâncare, le-a dat de mâncare, iar după ce au mâncat au plecat, fără să-i spună unde.

În ziua de 6 martie 1949 au venit la domiciliul său numitul Cristea Ovidiu și Florinc Mihai, care trebuiau să se întâlnească în casa sa cu Alexandru Maxim și alții din banda Dabija. Cei de mai sus s-au întâlnit cu Alexandru Maxim și încă 2 indivizi pe care susnumitul nu-i cunoaște, care au venit la cca. 10 minute. Unul dintre indivizii necunoscuți i s-a recomandat Moldovan, spunându-i că el este acela care a împușcat cei 3 comuniști la Teiuș. Au mai discutat despre organizația subversivă din regiunea Alba și la fel au mai discutat despre felul cum va trebui ca prin Bolfea Silvestru să meargă la Muntele Mare, unde se va întâlni cu Dabija. Florinc Mihai și Cristea Ovidiu i-au făcut cunoscut că și el este urmărit de Securitate, spunându-i să nu se predea când va fi arestat.

Le-a dat acestora de mâncare și după ce au mâncat le-a arătat drumul care merge spre Muntele Capra. În drum aceștia au trecut pe la fratele său Vandor Victor. Văzând că aceștia se opresc la locuința fratelui său s-a dus și susnumitul, unde a mai găsit pe numiții: Vandor Victor, Scridon Ioan și Pascu Cornel. Aceștia au discutat despre atacul de la Muntele Mare, spunând cum au fost împrăștiați de acolo și ei au reușit să fugă. Plecând de la fratele său să vină acasă, pe drum s-a întâlnit cu un băiat care i-a spus că din vale vine armata. S-a dus acasă, și-a anunțat soția că el pleacă în munte și împreună cu Cristea Ovidiu, în ziua de 8 martie 1949, au fugit în pădure pentru a nu fi prinși de organele competente. A stat cu Cristea Ovidiu o zi, iar acesta a venit în sat și el a rămas mai departe în pădure, stând ascuns prin diferite colibe. După trei săptămâni s-a întâlnit cu bandiții Macavei Alexandru și Macavei Traian, stând cu aceștia până în vinerea Paștilor din 1949, când s-a despărțit de ei. În timp cât a stat cu bandiții Macavei, aceștia i-au făcut diferite propuneri de a ataca mașina care transporta aurul de la Roșia la Brad, la fel de a ataca mașina când duce stofă și bocanci la muncitorii din Roșia.

Despărțindu-se de bandiții Macavei, a venit la locuința sa în com. Întregalde, unde a fost identificat și arestat de către organele noastre. A fost pus în libertate și întrebuințat în munca informativă pentru a putea fi prinși bandiții Macavei. În munca informativă, până în prezent, nu a dat nici un rezultat, astfel că a fost din nou reținut și urmează a fi încadrat în același dosar cu banditul Macavei Traian, care-l vom înainta de urmare.

³⁶⁹ Iosif Clamba.

Locotenent-colonel de Securitate
Gh. Crăciun

Locotenent major de Securitate
Nistor Victor

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 3, f. 98-100.

186

1950 februarie 20. Raport al D.R.S.P. Oradea către D.G.S.P. cuprinzând pedepsele la care au fost condamnate persoanele judecate în lotul sergentului Ioan Popa

Direcțiunea Regională de Securitate Oradea
Nr. 5/3.870 din 20 februarie 1950

Către
Direcțiunea Generală a Securității Poporului

București

La ordinul dvs. nr. 513/51.411 din 6 mai 1949 și urmare raportului nostru nr. 5/524 din 3 mai 1949, raportăm că Tribunalul Militar Cluj, cu procesul-verbal nr. 1.041 din 24 iunie 1949, a condamnat pe membrii organizației subversive Vulturul Negru după cum urmează:

- 1) Popa Ioan, la 10 ani temniță grea.
- 2) Cucui Octavian, 3) Ioniga Ioan, la câte 6 ani temniță grea.
- 4) Câmpeanu Traian, 5) Brândaș Iosif, 6) Maxim Gheorghe, la câte 5 ani închisoare corecțională.
- 7) Comșulea Alexandru, la 2 ani închisoare corecțională.
- 8) Boescu Ilisie, la 3 ani închisoare corecțională.
- 9) Teodorescu Nicolae, la 2 ani închisoare corecțională.
- 10) Gorgan Nicolae, 11) Zimbru Ioan, 12) Buium Ioan, la 1 an și 6 luni.
- 13) Coza Ioan, 14) Rusu Ilie și 15) Zdrâncu Adrian, au fost achitați.

Căpitan de Securitate
Palcovici Iosif

Căpitan de Securitate
Retezar Ioan

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 530, vol. 1, f. 164.

1950 februarie 21. Declarație dată în anchetă de Dumitru Fuga referitoare la activitatea lui Sabin Vandor

Dată în fața noastră.
Plutonier major **Dăian Nicolae**

Declarație

Subsemnatul Fuga Dumitru, născut la data de 15 martie 1925, în comuna Benic, jud. Alba, în prezent condamnat la 7 ani temniță grea pentru activitate subversivă, deținut în Penitenciarul Aiud, declar următoarele:

Îl cunosc pe Vandor Sabin, din comuna Întregalde, jud. Alba, din anul 1946, știu că era un element chiabur și împotriva regimului actual din R.P.R. Știu că în anul 1948 s-a încadrat în organizația subversivă teroristă condusă de Dabija, având strânse legături cu Sandu Maxim și frații Macavei.

Pe la Vandor Sabin mergea foarte des Sandu Maxim în scopul de a duce la îndeplinire misiunea organizației. Prin luna noiembrie 1948, ducându-mă la Vandor Sabin am găsit acolo pe Sandu Maxim și am auzit discutând pe Sandu Maxim cu alți membri ai organizației de scopul ei, la care discuție a asistat și Vandor Sabin, care era cu totul de acord cu scopul organizației și lupta ei împotriva actualului regim.

Aceasta declar, susțin și semnez nesilit de nimeni.

Aiud, la 21 februarie 1950.

Fuga Dumitru

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 795, vol. 2, f. 38.

1950 martie 2. Ordin al Serviciului II din Direcția a V-a prin care se respinge cererea înaintată de D.R.S.P. Sibiu referitoare la punerea în libertate a lui Viorel Macavei

Direcțiunea Generală a Securității Poporului
Nr. 522/118.383
2 martie 1950

Direcțiunea Regională de Securitate Sibiu

La raportul dvs. nr. 5/40.177/1950;

Vă facem cunoscut că nu se aprobă punerea în libertate a numitului Macavei Viorel și va fi cercetat din nou în legătură cu activitatea fraților săi. Este exclus ca el să nu fi știut nimic despre frații săi și de aceea vă rugăm să insistați mai mult asupra sa.

Raportul dvs. trebuie să cuprindă rezultatul ultimelor cercetări și propuneri concrete.

D.O.
Maior de Securitate
M. Andreescu

Căpitan de Securitate
N. Dumitrescu

[Rezoluții]
Și eu cred că este exclus să nu fi știut nimic.
Gheorghe Crăciun

6 martie 1950
B I^{B70}
Conformare și cercetare mai temeinică.
Victor Nistor

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 795, vol. 4, f. 281.

189

1950 martie 10. Raport al S.J.S.P. Turda către D.R.S.P. Cluj referitor la
„punerea sub strictă supraveghere” a doctoriței Viorica Gâscă

Serviciul Securității Poporului Județul Turda
[Nr.] 14/3.910
10 martie 1950

Către
Direcțiunea Regională a Securității Poporului Cluj

Vă rugăm ca prin Direcțiunea Generală a Securității Poporului numita dr. Gâscă Viorica să fie ținută în strictă supraveghere, care se stabilește cu domiciliul la soțul ei în București, str. Sandu Aldea, nr. 52.

Susnumita a fost implicată într-o organizație subversivă, dând un ajutor organizației subversive prin ridicarea unei cantități de medicamente pe care le-a dus la locul destinat, luând asupra dânzei că medicamentele au fost ridicate în numele ei, după care nu a căutat să anunțe autoritățile, ci din contră a cerut relații despre această organizație, fiind astfel [arestată] ca tăinuitoare a acelei organizații subversive.

Susnumita a fost închisă până la judecarea cazului circa 1 an și jumătate, după care a fost pusă în libertate fără să fie condamnată. Soțul ei domiciliază pe adresa mai sus menționată, în persoana numitului Eugen Gâscă, de profesie artist pictor, încadrat în Sindicatul Artiștilor Plastici din București.

Datele personale: dr. Gâscă Viorica, născută în anul 1920, com. Bistra, jud. Turda, având ca studii dr. în medicină, căsătorită, fiica lui Visalon și Aurelia, cunoscând limba română și franceză. Atât în trecut, cât și în prezent nu a fost încadrată în nici o organizație, nici subversivă, nici democratică.

³⁷⁰ Biroul II din Secțiua Anchete a D.R.S.P. Sibiu.

Maior de Securitate
Kovács Mihai

Locotenent de Securitate
Schwartz Andrei

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 22, f. 444.

190

1950 martie 16. Proces-verbal de anchetă referitor la încheierea cercetărilor asupra lui Traian Macavei și Sabin Vandor

Proces-verbal

Încheiat azi, anul una mie nouă sute cincizeci, luna martie, ziua șasesprezece, la Sibiu.

Noi, Nistor Victor, locotenent major de Securitate, din Direcțiunea Generală a Securității Poporului.

Încheind cercetările privitoare pe numiții Macavei Traian și Vandor Sabin, care împreună cu banditul Dabija Nicolae au inițiat și organizat, colaborat și participat la constituirea unei bande subversive teroriste, politică și paramilitară, au colaborat și condus activitatea subversivă a bandeii, au intrat în legătură împreună cu banditul Dabija Nicolae, cu membrii oficiali ai Misiunii Turciei pentru stabilirea de legături cu membrii autorizați ai Ambasadei Americane, pentru a le solicitat sprijinul acestora în vederea declanșării unei insurecții armate contra noii orânduiri sociale din Republica Populară Română.

Au inițiat și întreprins acțiuni teroriste și atentate împotriva conducătorilor politici, a instituțiilor de stat, precum și a funcționarilor acestora. Au inițiat acte de sabotaj, precum și atacuri armate asupra instituțiilor militare, pentru a-și însuși armament necesar înarmării bandeii.

Au lansat zvonuri tendențioase în rândurile populației, cu scopul de a forma o stare de spirit agitată, creând astfel o psihoză specială în rândurile populației în legătură cu declanșarea unui nou război între anglo-americani și U.R.S.S.

Aveau în program a organiza atentate de cale ferată, aruncarea podurilor în aer, distrugerea șoselelor și alte acte banditiste asemănătoare celor de mai sus, ce ar fi constituit un sabotaj în bunul celor de muncesc din R.P.R.

În eventualitatea izbucnirii unui nou război între anglo-americani și U.R.S.S. au stabilit organizarea unor atacuri de hărțuire în spatele trupelor române și sovietice, precum și ocuparea punctelor strategice, urmărind prin aceasta aservirea teritoriului R.P.R. forțelor imperialiste dușmănoase U.R.S.S. și țărilor cu democrație populară.

Înarmați, s-au opus și au tras în autoritățile de stat legale în ziua de 4 martie 1949, când au fost încercuți, unde au fost 3 morți și 6 răniți.

Banditul Macavei Traian reușind să fugă de la Muntele Mare împreună cu fratele său Macavei Alexandru și găsindu-se cu Vandor Sabin, au căutat să regrupeze din nou în bandă elementele rămase de la Muntele Mare și la fel au inițiat acte banditești, ca atacarea mașinii ce transporta aurul de la Bucium Montari la Roșia și la fel de a ataca mașina ce transporta alimente și îmbrăcăminte muncitorilor de la Roșia și de a ataca și mașina

organelor de Securitate ce circula pe acele drumuri, azi, data de mai sus, definitivându-se cercetările, am stabilit următoarele:

1. **Macavei Traian**, de profesie conductor industrial, născut la data de 28 iulie 1910, [în] comuna Bucium Montari, jud. Alba, fiul lui Alexandru și Terezia, cu ultimul domiciliu în comuna Bucium Montari, jud. Alba, fost legionar.

Împreună cu banditul Dabija Nicolae și fratele său Macavei Alexandru, a inițiat și organizat o bandă subversivă teroristă din foști legionari, P.N.Ț.-iști, militari deblocați și elemente chiabure dușmănoase regimului de democrație populară ce s-a instaurat în țara noastră după 23 August 1944, cu scopul de a ataca instituțiile publice și militare, de a asasina conducătorii politici democrați, de a săvârși acte de sabotaj, ca: aruncarea în aer a podurilor, șoselelor și nodurilor de cale ferată, de a lansa zvonuri tendențioase pentru a produce panică în rândurile populației, toate acestea în vederea declanșării unei insurecții armate în scopul răsturnării prin violență a actualului regim.

În vederea celor de mai sus, începând din primăvara anului 1948, împreună cu Dabija Nicolae, au redactat un manifest cu caracter antidemocratic, terorist și monarhist, care a fost răspândit prin rândurile elementelor dușmănoase din București și alte părți ale țării.

A recrutat și grupat în jurul său și a lui Dabija Nicolae elemente neîmpăcate cu noua orânduire socială existentă în statul nostru de democrație populară, ca: Scridon Ioan, Mihălțan Traian, Onea Titus, Rațiu Augustin, Bolfea Silvestru și alții, care la data de 17 decembrie 1948 s-au instalat în Muntele Mare din regiunea Turzii, pentru a-și putea pune mai ușor în practică planurile lor criminale.

La Muntele Mare, fiind în conducerea bandei teroriste, a recrutat noi membri în bandă, a procurat armament pentru înarmarea bandei, a împărțit armament pe oameni și a instruit membrii bandei cum să mănuiască și să întrebuințeze armamentul.

Pentru procurarea de fonduri bănești necesare bandei, împreună cu Dabija Nicolae, a condus un grup înarmat care a atacat și jefuit Percepția din Teiuș, de unde au jefuit suma de 310.000 lei, din care sumă au procurat armament, muniție, alimente și alte materiale ce erau necesare bandei. La acest atac au fost împușcați grav percepătorul Ciorțea Titus, care s-a opus jafului.

Tot împreună cu banditul Dabija Nicolae, a redactat un al doilea manifest, intitulat „Proclamația” și semnat „Frontul Apărării Naționale”, cu conținut antisovietic și antidemocratic, care multiplicat urma să fie împrăștiat în centrele populate ale țării, de asemenea au redactat Statutul bandei și formula de jurământ pe care membrii bandei îl depuneau la încadrarea lor.

În vederea realizării planurilor criminale teroriste, s-a înarmat cu un pistol mitralieră, 150 cartușe și un pistol de buzunar „Browning”, cal. 7,35, iar în ziua de 4 martie 1949, când au fost descoperiți și împresurați de trupe, a condus banda teroristă înarmată, dând ordin de a se trage asupra trupelor. A tras și el însuși cu pistolul mitralieră asupra autorităților legale, cauzând pierderi: 3 morți și 6 răniți.

De la acest atac, împreună cu fratele său Alexandru Macavei, reușind să fugă, s-au întâlnit în pădure cu numitul Vandor Sabin, care și acesta făcea parte din banda pe care o conducea, a căutat din nou să regroupeze elementele rămase de la Muntele Mare, cu care din nou să pună baza unei bande teroriste cu care să dea atacuri diferitelor mașini ce transportau bunurile muncitorilor pe acele șosele și la fel să atace autoritățile legale ce circulau în acele direcții.

Fiind surprins în mai multe rânduri de către autoritățile legale, a deschis foc cu arma asupra acestora, reușind apoi să dispară.

2. **Vandor Sabin**, țăran chiabur, născut la data de 1 martie 1909, în comuna Întregalde, jud. Alba, fiul lui Gligor și Paraschiva, cu ultimul domiciliu în comuna Întregalde, jud. Alba.

Prin poziția sa socială, având 35 ha pământ, nu era de acord cu noile reforme sociale ce se fac în țară și astfel, în luna aprilie 1948, la propunerea lui Maxim Alexandru și preotul Suciu Ioan [*Nicolae* – n.n.], a acceptat să facă parte din organizația subversivă pe care aceștia o conduceau și la fel a acceptat să fie șeful nucleului subversiv din comună.

În luna august 1948, întâlnindu-se cu Macavei Traian, de la care a aflat că face parte din organizația subversivă, l-a condus de fratele său Vandor Victor. După câteva zile a primit de la banditul Pascu Cornel un pistol mitralieră cu 72 focuri, tip sovietic, un pistol mitralieră „Orița”, un pistol mitralieră german și o armă Z.B. pentru a le păstra. La cererea lui Macavei Alexandru i-a dat pistolul mitralieră cu 72 focuri în schimbul unui pistol, de 6,35 pe care mai târziu l-a dat lui Pascu Cornel. La fel a dat lui Macavei Traian cel două pistoale mitralieră ce i-au mai rămas și arma Z.B.

A găzduit și alimentat pe banditul Macavei Traian și Macavei Alexandru și alți bandiți ce făceau parte din banda teroristă de la Muntele Mare.

În ziua de 6 martie 1949 au venit la domiciliul său Nistor Ioan, Cristea Ovidiu și Florinc Mihail, care trebuiau să se întâlnească la locuința sa cu alți bandiți ce făceau parte din banda teroristă condusă de Dabija Nicolae și Macavei Traian. Cei de mai sus s-au întâlnit la locuința sa cu Maxim Alexandru, Popa Ștefan și Moldovan Simion [*Nicolae* – n.n.]. Aici Popa Ștefan le-a făcut cunoscut de cazul întâmplat la Teiuș, unde acesta a tras cu pistolul asupra organelor de Securitate. Le-a dat celor de mai sus de mâncare, iar după ce au plecat i-a condus pe aceștia pentru a le arata drumul spre Muntele Capra, trecând prin fața casei lui Pascu Cornel au intrat la acesta, unde au găsit pe bandiții Scridon Ioan și Pascu Cornel, care au reușit să fugă din acțiunea ce s-a întreprins contra lor la Muntele Mare. La fel, aceștia le-au făcut cunoscut cum s-a petrecut atacul de la Muntele Mare, unde au acționat contra trupelor de Securitate.

Tot aici, Vandor Sabin, aflând că este și el urmărit de autorități și ieșind din casa lui Pascu Cornel a aflat că în sat este armata, și-a luat de la domiciliul său arma pe care o mai avea din timpul când a fost pădurar și cele 130 cartușe și împreună cu Cristea Ovidiu au dispărut de la domiciliul lor, retrăgându-se în pădure.

A stat împreună cu Cristea Ovidiu cca 2-3 zile, după care timp Cristea Ovidiu s-a întors în comună, iar susnumitul a rămas singur, stând circa 4 săptămâni, după care timp s-a întâlnit cu bandiții Macavei Traian și Macavei Alexandru, care au reușit să fugă de la Muntele Mare.

Cu bandiții Macavei a stat ascuns prin pădure timp de 3 săptămâni, iar în acest timp au făcut planuri pentru a ataca și jefui mașina ce ducea aurul de la Roșia Montană la Brad, mașina ce aducea alimente și îmbrăcăminte muncitorilor de la Roșia, să atace milițieni și să-i dezbrace și în sfârșit să pună din nou bazele unei bande teroriste din elementele rămase de la Muntele Mare și să caute să recruteze din nou elemente dușmănoase și neîmpăcate cu noua orânduire socialistă din Republica Populară Română.

Declară că într-o zi, despărțindu-se de bandiții Macavei și stând pe marginea unui lac, a aruncat arma pe care o avea asupra sa împreună cu cartușele în lac și s-a reîntors la domiciliul său.

Din cele declarate de Macavei și alți bandiți din banda teroristă condusă de Dabija Nicolae și Macavei, rezultă că Vandor Sabin era curierul și omul de încredere atât al bandei teroriste, cât și a organizației subversive legionare condusă de Popa Ștefan.

Drept pentru care am încheiat prezentul proces-verbal spre cele legale.

Locotenent major de Securitate
Nistor Victor

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 795, vol. 1, f. 2-9.

191

1950 aprilie 2. Adresă a D.R.S.P. Cluj prin care se cerea Penitenciarului Tribunal Cluj predarea a șapte deținuți condamnați în lotul Dabija, care apoi au fost asasinați

Copie

Înregistrată la Penitenciarul Cluj Tribunal
sub nr. 2.704 din 2 aprilie 1950

Direcția Regională a Securității Poporului Cluj
Nr. 17.007 din 2 aprilie 1950

Către
Penitenciarul Tribunal Cluj

Rugăm a preda delegatului nostru pe următorii deținuți se află încarcerați în penitenciarul dvs. și care ne sunt necesari pentru cercetări³⁷¹:

1. Maxim Alexandru
2. Pop Alexandra
3. Angheluță Mihai
4. Nițescu Nicolae
5. Robu Ioan
6. Vandor Victor
7. Moldovan Simion

2 aprilie 1950

Colonel de Securitate
Mihai Patriciu

Locotenent major de Securitate
[indescifrabil]

³⁷¹ În realitate, toți cei șapte deținuți menționați au fost asasinați în aceeași zi, pe certificatele de deces menționându-se drept cauză a morții „TBC” sau „pneumonie”.

Pentru conformitate
Colonel Nedelcu Mihail
11 mai 1956

A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 73, vol. 1, f. 13.

192

1950 aprilie 5. Adresă a D.R.S.P. Cluj prin care se cerea Penitenciarului
Tribunal Cluj predarea a șase deținuți condamnați în lotul Dabija,
care apoi au fost asasinați

Copie

Înregistrată la Penitenciarul Cluj Tribunal
sub nr. 2.764 din 5 aprilie 1950

Direcția Regională a Securității Poporului Cluj
Nr. 17.007 din 5 aprilie 1950

Către
Penitenciarul Tribunal Cluj

Rugăm a preda delegatului nostru pe următorii deținuți se află încarcerați în
penitenciarul dvs. și care ne sunt necesari pentru cercetări³⁷²:

1. Picoș Florian
2. Florinc Mihai
3. Dalea Emil
4. Olteanu Emil
5. Bedeleanu Ioan
6. Mărgineanu Petru

5 aprilie 1950

Colonel de Securitate
Mihai Patriciu

Locotenent major de Securitate
[*indescifrabil*]

Pentru conformitate
Colonel Nedelcu Mihail
11 mai 1956

A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 73, vol. 1, f. 12.

³⁷² Situația s-a repetat identic cu a celorlați șapte.

1950 iunie 7. Raport al D.R.S.P. Sibiu către D.G.S.P. referitor la condamnările pronunțate de Tribunalul Militar Sibiu în cazul persoanelor care l-au ajutat pe Traian Macavei (lotul Ioan Oprean)

Direcția Regională a Securității Poporului Sibiu
Nr. 51/40.177
7 iunie 1950

Către,
Direcțiunea Generală a Securității Poporului

București

Obiect:

Se raportează hotărârea justiției dată în cauza lotului de favorizatori ai banditului Macavei Traian.

La ordinul dvs. nr. 5-R/106.940 din 17 aprilie a.c. și urmare raportului nostru nr. de mai sus din 20 martie a.c. cu privire la gazdele banditului Macavei Traian, raportăm că azi, data de mai sus, s-a judecat la Tribunalul Militar Sibiu susamintitul lot, în frunte cu Oprean Ioan.

Ședința a început la orele 10¹⁵, iar completul de judecată a fost compus din președinte maior magistrat Bica Ioan, prim-procuror Stoica I., căpitan combatant Găman I., locotenent major Cristache Ion, locotenent Chiriceanu Ilie și locotenent Gheorghită Ioan.

Indivizii în general și-au recunoscut și menținut declarațiile date la primele cercetări.

Ședința a luat sfârșit la orele 20³⁵, când tribunalul, prin sentința nr. 258/1950, a condamnat pe:

1. **Oprean Ioan**, la 2 ani închisoare corecțională, un an interdicție corecțională, 5.000 lei amendă și 2.000 lei cheltuieli de judecată.
2. **Bar Traian**, la 4 ani închisoare corecțională, 2 ani interdicție corecțională, 4.000 lei amendă și 2.000 lei cheltuieli de judecată.
3. **Bar Ioan**, la un an închisoare corecțională și 2.000 lei cheltuieli de judecată.
4. **Romulus Ionuț**, la 2 ani închisoare corecțională, 5.000 lei amendă și 3.000 lei cheltuieli de judecată.
5. **Achim Alexandru**, la un an închisoare corecțională, 5.000 lei amendă.
6. **Bustan Gheorghe**, la un an și șase luni închisoare corecțională, un an interdicție corecțională și 2.000 lei amendă.
7. **Szekely Iosif**, la 3 ani închisoare corecțională, 4.000 lei amendă, 2.000 lei cheltuieli de judecată și un an interdicție.
8. **Szekely Carol**, la un an închisoare corecțională și 2.000 lei cheltuieli de judecată.
9. **Crucița Silvestru**, la un an interdicție și 2.000 lei cheltuieli de judecată.
10. **David Nicolae**, la un an închisoare corecțională, 5.000 lei amendă, 2.000 lei cheltuieli de judecată, cu aplicarea art. 65.
11. **Pop Elisabeta**, la un an închisoare corecțională, 2.000 lei cheltuieli de judecată, cu aplicarea art. 65.

12. **Opriș**a Terezia, la 8 luni închisoare corecțională, 5.000 lei amendă, 2.000 lei cheltuieli de judecată.

La toți cei de mai sus li se compută detenția preventivă de la data eliberării și au drept de recurs.

Locotenent-colonel de Securitate
Gh. Crăciun

Locotenent major de Securitate
V. Nistor

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 3, f. 150-151.

194

1950 iunie 16. Ordin al Direcției a V-a către D.R.S.P. Sibiu privind trimiterea în judecată a lui Traian Macavei cu aplicarea Legii 16/1949

5 R.
Nr. 298.505

16 iunie 1950

Direcțiunea Regională de Securitate Sibiu

La nr. 51/40.177/950 luați măsuri ca numiții: Macavei Traian și Vador Sabin, care se fac vinovați de activitate în cadrul bandei Dabija, să fie de îndată înaintați Tribunalului Militar pentru judecare, potrivit Legii 16 și ca urmare lotului Dabija Nicolae.

Veți comunica din timp termenul de judecată, luând în același timp măsuri ca procesul să fie de aproape urmărit de dvs. Hotărârea Tribunalului o veți raporta chiar în ziua pronunțării.

Colonel de Securitate
M. Dulgheru

Căpitan de Securitate
T. Fiambolli

[Rezoluție:]

17 iunie 1950.

B J⁷³

Executare și îmi veți da mie dosarul spre a-l duce personal la Tribunalul Militar.

Victor Nistor

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 795, vol. 4, f. 271.

³⁷³ Biroul 2 din cadrul Secției Anchete a D.R.S.P. Sibiu.

195

1950 iunie 23. Adresă a D.R.S.P. Sibiu către Parchetul Tribunalului Militar Sibiu
prin care se cere emiterea mandatelor de deținere pentru Traian Macavei
și Sabin Vandor, deținuți în mod ilegal

Direcțiunea Regională a Securității Poporului Sibiu
Nr. 40.177
23 iunie 1950

Parchetul Tribunalului Militar Sibiu

Vă rugăm a elibera mandate de deținere pentru numitul Vandor Sabin, reținut la
data de 8 februarie 1950, și a prelungi mandatele de deținere a numitului Macavei Traian,
cărui a s-a expirat la data de 23 noiembrie 1949.

Locotenent-colonel de Securitate
Gheorghe Crăciun

Locotenent de Securitate
[*indescifrabil*]

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 795, vol. 4, f. 311.

196

1950 iulie 17. Raport al D.R.S.P. Sibiu către D.G.S.P. referitor la
desfășurarea procesului lui Traian Macavei

Direcția Regională a Securității Poporului Sibiu
Teleimprimator

Către
Direcțiunea Generală a Securității Poporului

București

(a se preda tov. colonel Dulgheru)

Urmare raportului nostru nr. 51/40.177 din 17 iulie a.c. referitor la procesul
banditului Macavei Traian și Vandor Sabin, ce s-a judecat azi 17 iulie a.c. la Tribunalul Militar,
raportăm:

În completul de judecată a fost președinte maior magistrat Bica Ioan, prim procuror
căpitan Stoica I. [*Grigore* – n.n.], prim grefier Lupu Manole.

Atât banditul Macavei Traian, cât și Vandor Sabin și-au recunoscut și menținut
declarațiile date la primele cercetări. Macavei Traian și-a arătat cu multă sinceritate faptele ce
le-a săvârșit.

Ședința a fost anunțată că se va da la orele 20, fiind timp prea scurt s-a amănat și s-
a anunțat că se va pronunța mâine, 18 iulie a.c., la orele 16.

Vom raporta de urmare sentința ce se va da.

488

Locotenent-colonel de Securitate
Gheorghe Crăciun

Nr. 51/40.177 din 17 iulie 1950

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 795, vol. 4, f. 267.

197

1950 iulie 18. Sentința nr. 312 pronunțată de Tribunalul Militar Sibiu prin care
sunt condamnați Traian Macavei și Sabin Vandor

Republica Populară Română
Tribunalul Militar Sibiu

Dosar 411/1950

Sentința nr. 312

Prezidiumul Republicii Populare Române

Astăzi, 17 (șaptesprezece) iulie, anul una mie nouă sute cincizeci
Tribunalul Militar Sibiu, compus, conform art. 9-10 C.J.M., din tov.:

Președinte: Maiorul magistrat Bica Liviu
Maior magistrat Pasăre Teodor
Judecători: Maior combatant Mageriu Ioan
Căpitan combatant Făgurel Gheorghe
Locotenent combatant Dragu Dumitru
Procuror militar: Căpitan magistrat Stoica Grigore
Greier șef I-a: Lupu Manole

S-au întrunit în ședință publică, cu respectarea dispozițiilor prevăzute de art. 19-
22 C.J.M. și având jurământul depus în forma prevăzută de lege, în scopul de a judeca pe
acuzatul:

- 1) **Macavei Traian**, din comuna Bucium Montari, jud. Alba, pentru faptele de:
 - Delictul de port ilegal de arme, prev. și penat. de art. 32, 33 și 35 din Legea 190/1947;
 - Crima de tâlhărie, prev. și penat. de art. 529, 531 pt. 3 și 5 și 532 pt. 2 C.P.;
 - Crima de omor, prev. și penat. de art. 463, 464 pt. 2 C.P., comb. cu Legea 16/1949; și
 - Crima de uneltire contra ordinii sociale și împotriva securității poporului, prev. și penat. de art. 209 pt. III C.P., comb. cu art. 1 lit. c din Legea 16/1949;
- 2) **Vandor Sabin**, din com. Întregalde, jud. Alba, pentru crima de uneltire contra ordinii sociale și împotriva securității poporului, prev. și penat. de art. 209 pt. III C.P., comb. cu art. 1 lit. c din Legea 16/1949;

Acuzații s-au prezentat în ședință asistați de apărătorii lor numiți din oficiu, avocații Frölich Max³⁷⁴ și Găvozdea Andrei, din Colegiul Sibiu;

Președintele, conformându-se dispozițiilor art. 265 C.J.M., a stabilit identitatea acuzaților, care declară că se numesc:

1) Macavei Traian, subinginer electro, de ani 40, născut și domiciliat în com. Bucium Montari, jud. Alba, necondamnat;

2) Vandor Sabin, plugar, de ani 41, născut și domiciliat în com. Întregalde, jud. Alba, necondamnat;

Grefierul a făcut apelul martorilor și cu această ocazie s-a constatat că acuzarea are propuși 11 martori, dintre care sunt prezenți: Ciorța Titus, Munteanu Ana și Buțuțui Viorica, iar martorii: Maxim Alexandru, Breazu Iuliu, Moldovan Simion, Ihuț Aron [*Avram* – n.n.], Florinc Mihail, Vandor Victor, Cristea Ovidiu și Fuga Dumitru sunt absenți³⁷⁵. Apărarea nu era martori propuși.

Procurorul militar, având cuvântul, cere ținerea dezbaterilor, declarând că renunță la audierea orală a martorilor absenți, iar apărarea declară că nu are nimic de obiectat.

Tribunalul deliberând în secret:

Având în vedere absența de la dezbateri a celor opt martori ai acuzații notați mai sus, la care acuzarea renunță, iar apărarea nu și-i însușește.

Ținând seama de concluziunile procurorului militar și având în vedere că față de actele de la dosar nici instanța nu găsește necesar a-și însuși martorii absenți;

În virtutea art. 285 C.J.M. și de acord cu concluziunile părților, cu unanimitate de voturi, hotărăște continuarea dezbaterilor, renunțându-se la audierea orală a martorilor absenți.

Data și citită în ședință publică, azi 17 iulie 1950.

După aceasta s-a dat citire de către grefier a actului de acuzare și a pieselor de la dosar, iar președintele a încunostințat pe acuzați despre faptele ce li se impută și a procedat la luarea interogatoriilor lor, cu respectarea dispozițiilor art. 269 C.J.M., arătându-le dovezile și cerându-le să spună tot ceea ce este util apărării lor, interogatorii ce s-au anexat la dosarul cauzei, vol. III, filele 15-28.

S-a procedat apoi la audierea martorilor prezenți: Ciorța Titus, Munteanu Ana și Buțuțui Viorica, care au fost ascultați pe rând, separat, cu respectarea dispozițiilor art. 179, 182, 276 și 279 C.J.M., ale căror depoziții s-au anexat la dosarul cauzei la filele 29, 30 și 31 vol. III.

S-a dat apoi cuvântul procurorului militar, care în rechizitoriul său a susținut condamnarea acuzaților, cu aplicarea în totul a textelor de lege arătate în dreptul fiecăruia în ordinul de dare în judecată nr. 6.207 din 11 iulie 1950, de la dosar, vol. III, fila 8.

³⁷⁴ Avocatul Max Frölich îl „apărare” anterior din oficiu și pe Nicolae Dabija și pe alți inculpați din lotul principal în timpul procesului acestora de la Sibiu. Pentru „meritele” sale, în scurt timp a fost numit președinte al Colegiului de Avocați Sibiu. Prezența sa în această funcție este consemnată și de Onisifor Ghibu, care arată că în iunie 1953, în timpul unui proces avut cu un muncitor sas care-l lovise cu bicicleta, acesta a fost apărut cu succes de „evreul Max Frölich – președintele colectivului de avocați” (Onisifor Ghibu, *Pagini de jurnal (1935-1963)*, vol. I, Editura Albatros, București, 1996, p. 318)

³⁷⁵ Alexandru Maxim, Simion Moldovan și Victor Vandor fuseseră uciși de Securitatea din Cluj în perioada 2-5 aprilie 1950, iar restul se aflau încarcerați la Canal sau în diferite penitenciare.

Apărarea, prin avocații numiți din oficiu: Frölich Max și Găvozdea Andrei, pentru acuzatul Macavei Traian, au susținut condamnarea acuzatului, dar cu aplicare de circumstanțe atenuante.

Avocatul Găvozdea Andrei, pentru acuzatul Vandor Sabin, a susținut de asemenea condamnarea acestuia, cu aplicarea art. 209 pt. III C.P. cu acordare de circumstanțe atenuante, înlăturând agravanta prevăzută de Legea 16/1949.

După ce apărarea a avut ultimul cuvânt, președintele a întrebat pe acuzați dacă mai au ceva de adăugat în apărare și după răspunsul lor negativ a declarat:

- Tribunalul deliberând în secret;

- Având în vedere că dezbaterile procesului s-au terminat și urmează a se pronunța sentința;

- Văzând însă că pentru pronunțarea sentinței judecătorilor le necesită un timp mai îndelungat, în vederea studierii amănunțită a pieselor de la dosar și a textelor de lege ce urmează a se aplica în cauză și în consecință

În virtutea art. 295 C.J.M., cu unanimitate de voturi, hotărăște amânarea pronunțării sentinței până mâine, 18 iulie 1950, orele 16.

Dată și citită în ședință publică astăzi, 17 iulie 1950, după care președintele declară dezbaterile închise și ordonă retragerea acuzaților din sala de ședințe, iar tribunalul se retrage în camera de deliberare.

Astăzi, 18 iulie 1950, orele 16:

Tribunalul Militar Sibiu, în aceeași compunere așa cum am arătat mai sus la începutul dezbaterilor, deliberând în secret asupra culpabilității și aplicațiunea pedepselor, președintele, conform art. 291-295 C.J.M., a luat opiniunea judecătorilor, începând cu cel mai mic și nou în grad, după care,

Tribunalul:

Având în vedere ordinul nr. 6.207 din 11 iulie 1950 (dos. vol. III fila 8), prin care acuzații 1) Macavei Traian din comuna Bucium Montari, jud. Alba, și 2) Vandor Sabin, din com. Întregalde, jud. Alba, au fost trimiși în judecată pentru crima de uneltire contra ordinii sociale și împotriva securității poporului, prev. și pen. de art. 209 pt. III C.P., comb. cu art. 1 litera c din Legea 16/949, iar în ce privește pe acuzatul Macavei Traian și pentru faptele de:

- Delictul de port ilegal de arme, p. și p. de art. 32, 33 și 35 din Legea 190/947;

- Crima de tâlhărie, p. și p. de art. 529, 531 pt. 3 și 5 și art. 532 pt. 2 C.P.;

- Crima de omor, prev. și pen. de art. 463-464 pt. 2 C.P.

Având în vedere concluziunile orale ale procurorului militar, precum și susținerile acuzaților făcute personal, ca și prin apărătorii lor numiți din oficiu, în fața instanței, în ședință publică;

Având în vedere că din instrucția orală urmată în cauză în ședință publică, cât și din actele de la dosar, care au fost puse în discuția părților în ședință publică, conform art. 131 pr. penală, se stabilește următoarele:

În fapt:

Elemente dușmănoase actualului regim de democrație populară, refractare transformărilor structurale sociale din țară, cu educația urei, răzbnării și mentalitatea vechilor regimuri dictatoriale și burgheze de exploatare, jaf și corupție, au inițiat, organizat și participat la constituirea unei bande subversive teroristă politico-militară, cu scopul ca prin propagandă și prin acțiuni violente întreprinse împotriva orânduirii actuale să producă teroare și dezordine

publică, cu scopul de a răsturna guvernul legal al țării și a schimba ordinea economică și socială din R.P.R.

Aceste elemente dușmănoase păcii, resturi legionare, ofițeri deblocați, dezertori, foști politicieni ai trecutului, chiaburi, oameni certați cu odinea și munca în stat, unelte docile în slujba imperialiștilor atâtațatori la război, constituite în bande subversive, înarmate cu armament și muniții, programaseră întreprinderea de atentate în contra conducătorilor politici, atacarea instituțiilor publice, a unităților militare, sabotarea economiei naționale, distrugerea căilor de comunicații și a mijloacelor de transport, lansarea de manifeste antidemocratice, zvonuri tendențioase, acte de teroare de natură să producă panică în rândurile populației pașnice și să determine declanșarea unei insurecții armate, care cu ajutorul imperialiștilor anglo-americani să reinstaleze regimul dictatorial burghezo-moșieresc pentru a readuce clasa muncitoare și pătura țărănească la robia capitalistă din trecut.

Dintre aceste elemente dușmănoase poporului muncitor au făcut parte și acuzații din acest proces, care au activat în banda teroristă a acuzatului maior Dabija Nicolae, al cărui proces a fost soluționat prin Sentința nr. 816 din 4 octombrie 1949 (vezi dos. nr. 828/949), astfel:

1) Acuzatul **Macavei Traian**, fost legionar:

Încă din anul 1947 acuzatul a luat contact, la Arad, în două rânduri, cu fostul maior deblocat Dabija Nicolae și au discutat despre o acțiune de regroupare a elementelor potrivnice regimului într-o organizație subversivă îndreptată contra ordinii în stat.

În anul 1948, cu ocazia altor întâlniri avute – tot la Arad – în urma discuțiilor avute împreună, acești doi se hotărăsc să plece în Munții Apuseni, pentru a se alătura unei organizații deja existente, din care făceau parte: Macavei [*Maxim* – n.n.] Alexandru, preotul Suciu, Preda Victor și alții.

Apoi, tot în anul 1948, acuzații au ținut o ședință subversivă în comuna Întregalde, jud. Alba, la care au luat parte: maiorul deblocat Dabija, acuzatul de mai sus Macavei Traian, Sandu Maxim, Pascu Petre, Clamba Iosif, Pascu Cornel, Man Candin și Laslo Aron. Cu această ocazie, maiorul Dabija a fost ales șeful organizației subversive din munți, denumită „Corpul de Haiduci”.

- La 24-25 decembrie 1948, acuzatul Macavei Traian pleacă cu banda din care făcea parte în Muntele Mare, loc ferit de organele de urmărire, de unde banda să-și poată desfășura planurile activității subversive de uneltire contra ordinii democratice din stat.

- Odată stabilită în Muntele Mare, banda cu denumirea „Corpul de Haiduci” este organizată în stil militar: Dabija Nicolae este numit comandant, acuzatul Macavei Traian gestionar, Macavei Alexandru cu armătura, Alexandra Pop secretară, Ihuț Traian, Ihuț Aron [*Avram* – n.n.], Pascu Cornel și Clamba Iosif membri supleanți cu drepturi egale la vot, iar șef de gardă permanent a fost numit Scridon Leon [*Ioan* – n.n.].

- Membrii bandei, împreună cu acuzatul Macavei Traian, trec apoi la depunerea jurământului de credință față de organizația subversivă și aprobă și Statutul, pe care le redactase comandantul lor, Dabija.

În vederea recrutării de noi membri în bandă și întreprinderea de propagandă antidemocratică, precum și de a se crea o stare de agitație în sânul populației, comandantul lor, maiorul Dabija Nicolae a redactat apoi un manifest, intitulat „Proclamație”, cu care atât acuzatul Macavei Traian, ca și ceilalți membri din bandă au fost de acord. Manifestul

proclamație a fost publicat în aproximativ 30 exemplare, spre a fi răspândit în țară, în special în masele mari, capitale de județ, prin curieri speciali.

Acuzatul Macavei Traian astfel grupează în jurul său și a lui Dabija elemente neîmpăcate cu noua ordine socială existentă în stat, recrutând pe Scridon Leon [Ioan – n.n.], Mihălțan Traian, Onea Titus, Rațiu Augustin, Bolfea Silvestru și alții, pe care i-a dus la Muntele Mare spre a le ajuta și pune în practică planurile lor criminale.

În colaborare cu ceilalți membri din bandă, acuzatul Macavei Traian a procurat armament necesar bandei: patru pistoale mitralieră, zece arme militare, cinci pistoale de buzunar și circa 40 kg material exploziv; iar ca armament personal pe care acuzatul Macavei Traian îl avea asupra sa a fost: un pistol automat, două pistoale de mână, plus o armă militară ce o avea la Romul Ionuț din com. Bucium.

Pentru procurarea de fonduri bănești necesare bandei, la sfârșitul lunii decembrie 1948, acuzatul Macavei Traian, împreună cu Dabija Nicolae și un grup din banda lor, au atacat Percepția din Teiuș, jud. Alba. Bandiții fiind înarmați, au întreprins acte de violență asupra persoanelor percepției, iar pe receptorul Ciortea Titus, care s-a opus jafului, l-au împușcat, rănindu-l grav, și în acest mod au reușit să ia din casa percepției suma de lei 310.000.

Din această sumă, fiecare bandit care a luat parte a primit câte 5.000 lei, afară de Bolfea Silvestru, care a primit 15.000 lei, pentru că el este acela care a făcut recunoașterea percepției înainte de atac, apoi restul sumei a rămas la acuzatul Macavei Traian, în calitate de casier al organizației subversive, și din care a procurat pentru organizație: echipament, bocanci, alimente, rechizite de birou și mașină de scris etc.

După acest atac banditesc, acuzatul Macavei Traian a trecut pe la șefii de organizații locale din comunele: Întregalde, Mogoș, Bucium și Vârtop, unde a luat contact și discutat cu Bolfea Silvestru, Crișan Vasile, Cosma Petru, Man Candin și alte persoane în legătură cu organizația subversivă, apoi a urcat la sediul bandei din Muntele Mare.

Pentru adăpostirea bandei, membri ei, împreună cu acuzatul Macavei Traian, au construit în Muntele Mare două cabane, în luna ianuarie 1949, la 50 m departe una de alta, și avea în plan procurarea pe orice cale de armament necesar pentru un efectiv de cel puțin 100 oameni din organizație.

În acest scop, acuzatul, ca și ceilalți bandiți din Muntele Mare, coborau prin rotație, în mod obișnuit câte 4, la Întregalde, spre a se informa de la Bolfea Silvestru cum sunt organizate posturile de Miliție, cum se mișcă Miliția pe teren, cum sunt organizate organele de Securitate, informații de care banda avea nevoie în vederea viitoarelor atacuri pe care le plănuiau să le dea împotriva autorităților.

La cabanele din munte, unde era sediul bandei, bandiții au organizat serviciul de pază după sistemul militar, în care scop membrii erau instruiți cum să manuiască armele, iar santinelele cum să dea alarma când ar fi încercuți de autorități. Totodată, au proiectat și minarea terenului din jurul cabanelor.

În ziua de 4 martie 1949, banda subversivă din Muntele Mare fiind împresurată și somată să se predea autorităților, membrii bandei s-au opus și la ordinul dat de Dabija și de acuzatul Macavei Traian au tras în trupele organelor forței publice, omorând trei ostași și rănind pe alți șase ostași. Însăși acuzatul Macavei Traian a tras în organele Securității cu pistolul mitralieră german și 130 cartușe ce le avea asupra sa, omorând un soldat.

Acuzatul Macavei Traian, reușind să dispară din încercuirea din 4 martie 1949, se întâlnește în pădure cu fratele său Macavei Alexandru și cu Vandor Sabin și încearcă să regrupeze elementele rămase de la Muntele Mare și să pună din nou bazele unei organizații subversive teroriste, ce urma să dea atacuri diferite în regiunile de munte, atacând în acest scop mașinile ce transportau aur și alimente pentru muncitorii de la minele de aur, ca și mașinile cu autoritățile legale ce circulau prin acele direcții. Fiind surprinși în mai multe rânduri, Macavei Traian a deschis foc asupra autorităților de urmărire, reușind în acest mod să dispară și așa a stat ascuns până la data când a fost prins, în septembrie 1949.

Faptele sunt recunoscute în totul de acuzat, prin răspunsurile sale consemnate în rezumat în interogatoriul de la ședință, filele 15-25 vol. III, ca și la cercetările preliminare, filele 13-28 vol. I, și ele se mai dovedesc și cu declarațiile martorilor Ciortea Titus, Munteanu Ana și Buțuțui Viorica, audiați sub jurământ la ședință, filele 29-31 vol. III și ale martorilor audiați la cercetările preliminare cuprinse în dos. vol. II la filele 4-37.

2) Acuzatul **Vandor Sabin**:

În luna august 1948, la propunerea lui Sandu Maxim și a preotului Suciu Ioan [*Nicolae* – n.n.], acuzatul a acceptat să facă parte din organizația subversivă a acestora, admitând să fie șeful nucleului din comuna Întregalde, jud. Alba.

În luna august 1948 se întâlnește cu acuzatul Macavei Traian, care era însoțit de un individ îmbrăcat în haine militare, care era maiorul deblocat Dabija. Acuzatul îi conduce pe aceștia la fratele său Vandor Victor.

După câteva zile, acuzatul primește de la Pascu Cornel un pistol cu 72 focuri sovietic, un pistol mitralieră „Orița”, un pistol mitralieră german și una armă Z.B. și 130 cartușe. Pistoalele le-a dat mai târziu lui Pascu Cornel, iar restul armamentului, adică două pistoale și arma Z.B., le-a dat lui Macavei Traian.

- A găzduit în mai multe rânduri și alimentat pe frații Macavei și alți bandiți din organizația de la Muntele Mare.

- În 6 martie 1949 primește în casa sa pe Nistor Ioan, Cristea Ovidiu și Florinc Mihai, care se întâlnesc cu Maxim Alexandru și discută aci despre atacul de la Percepția din Teiuș. Cu această ocazie, dă mâncare bandiților, apoi pleacă împreună cu ei pentru a le indica drumul spre Muntele Capra. Trecând apoi pe la casa lui Pascu Cornel, se întâlnește și cu bandiții Scridon Leon [*Ioan* – n.n.] și Pascu Cornel, de la care află despre acțiunea din 4 martie 1949 întreprinsă de bandă în Muntele Mare contra autorităților de urmărire. Iar ca urmare, acuzatul își ia arma cu cele 130 cartușe și împreună cu Cristea Ovidiu dispore de la domiciliu, retrăgându-se în pădure.

Acuzatul stă astfel ascuns în pădure circa 4 săptămâni, în care timp se întâlnește cu acuzatul Macavei Traian și fratele acestuia Macavei Alexandru și împreună fac anumite planuri, de a ataca mașina ce transporta aurul de la Roșia Montană la Brad, mașina ce ducea alimente și alte materiale de consum pentru muncitorii din regiunea minieră, să atace de asemenea organele de Miliție și Securitate care îi urmăreau, iar în cele din urmă să pună bazele unei noi organizații teroriste, compusă din elementele rămase de la Muntele Mare și altele din cei ostili regimului și neîmpăcate cu orânduirea socialistă din R.P.R.

Acuzatul recunoaște în totul faptele, atât la ședință (filele 26-28 vol. III), ca și la cercetările preliminare, filele 45-53 vol. I, recunoașteri care se coroborează și cu cele declarate de coacuzatul Macavei Traian și informatorii audiați la primele cercetări: Florinc

Mihai, Vandor Victor, Cristea Ovidiu și Fuga Dumitru, prin declarațiile acestora de la dos. vol. II.

În drept:

Având în vedere că acuzatul Macavei Traian a fost trimis în judecată pentru faptele de: „Delictul de port ilegal de arme”, prev. și pen. de art. 32, 33, 35 Legea 190/947; „Crima de tâlhărie”, prev. și pen. de art. 529, 531 pt. 3 și 5 și 532 pt. 2 C.P.; „Crima de omor”, prev. și pen. de art. 463, 464 pt. 2 C.P. și „Crima de uneltire contra ordinii sociale și împotriva securității poporului”, prev. și pen. de art. 209 pt. III C.P., comb. cu art. 1 lit. c Legea 16/949;

Având în vedere că întrucât din starea de fapt reținută în sarcina acuzatului, așa cum s-a precizat mai sus, rezultă: că acuzatul a săvârșit crima de uneltire contra ordinii sociale și a securității poporului, prin: inițiere, organizare și activare în organizație de tip fascist, prin constituire în bandă în scop terorist și prin săvârșire de tâlhărie și omor, în care scop a deținut armament și muniții.

- Că pentru realizarea unui singur fapt material, acela de uneltire contra ordinii sociale și împotriva securității poporului, cu scopul de a răsturna prin violență ordinea existentă în stat, acuzatul a violat în același timp mai multe texte ale legii penale, adică: „Portul ilegal de armament”, p. și p. de art. 32, 33, 35 Legea 190/947, tâlhărie, p. și pen. de art. 529, 531 și 532 C.P. și crima de omor, prev. și pen. de art. 463, 464 C.P., comb. cu Legea 16/949;

Așa fiind, instanța aplicând sistemul absorbției sau al necumulului, în baza art. 103 C.P. – în ceea ce privește motivarea sancționării – reține în sarcina acuzatului „Crima de uneltire contra ordinii sociale și împotriva securității poporului”, prev. și pen. de art. 209 pt. III C.P., comb. cu art. 1 Legea 16/949, prin absorbirea în acest fapt a delictului de port ilegal de arme, tâlhărie și omor;

Având în vedere că din expunerea faptelor săvârșite de acuzat rezultă că sunt întrunite elementele constitutive ale crimei de uneltire contra ordinii sociale și împotriva securității poporului, p. și p. de art. 209, pt. III C.P., comb. cu art. 1, lit. c Legea 16/1949, deoarece:

- Există elementul material al infracțiunii, adică organizarea și activarea în cadrul unei organizații de tip fascist-politice, cu scopul răsturnării prin violență a actualei ordini sociale din Republica Populară Română; în speță: acuzatul a inițiat, organizat și activat în acea organizație subversivă de tip fascist politică paramilitară din Muntele Mare, în modul și împrejurările descrise în starea de fapt precizată mai sus, cu scopul de a răsturna prin violență ordinea socială din stat, primejduind astfel securitatea Republicii Populare Române.

- Există și elementul intențional al infracțiunii, el rezultând din însăși împrejurarea că acuzatul în mod voit a trecut – împreună cu fostul condamnat maior Dabija Nicolae – la inițierea, constituirea și organizarea acelei organizații subversive din Muntele Mare, a procurat armament și materiale pentru organizație, a luat parte la jaful de la Percepția din Teiuș spre a strâng în acest mod bani necesari organizației, a recrutat membri și a luat parte la atacul din 4 martie 1949 îndreptat contra trupelor Securității, trăgând cu armele în aceste trupe împreună cu membrii din organizația sa, de pe urma căreia au rezultat 3 morți și 6 răniți [din] trupă, apoi, reușind să dispară, și-a continuat activitatea subversivă în mod voit și conștient până în septembrie 1949, când a fost prins, știind că prin aceasta lucrează contra îndatoririi sale de cetățean al R.P.R.

Având în vedere că o mare parte din activitatea acuzatului în cadrul organizației subversive, ca și atacul din 4 martie 1949 împotriva trupelor autorităților și celelalte activități desfășurate după această dată, până la prinderea sa, s-au săvârșit sub imperiul Legii 16/1949, urmează a se aplica și agravanta prevăzută de această lege.

2) Considerând că sub raport penal faptele acuzatului Vandor Sabin întrunesc în totul elementele crimei de uneltire contra ordinii sociale și împotriva securității poporului, p. și p. de art. 209 pt. III C.P., comb. cu art. 1 lit. c din Legea 16/1949, deoarece, așa cum s-a precizat în starea de fapt, acuzatul în mod voit și conștient s-a încadrat în organizația subversivă specificată mai sus, fiind șeful nucleului subversiv din comuna sa și ajutând membrii organizației cu arme și muniții, prin găzduirea și alimentarea acestora, activitate ce și-a desfășurat-o în cea mai mare parte după punerea în aplicare a Legii 16 din ianuarie 1949, el știind că lucrează împotriva îndatoririi sale de cetățean al Republicii Populare Române.

Pentru aceste motive, Tribunalul în parte în unire cu concluziile procurorului militar, cu unanimitate de voturi, declară culpabili pe acuzații: 1) Macavei Traian, din com. Bucium Montari, jud. Alba, și 2) Vandor Sabin, din com. Întregalde, jud. Alba, pentru crima de uneltire contra ordinii sociale și împotriva securității poporului, prev. și penat. de art. 209 pt. III C.P., comb. cu art. 1 lit. c din legea 16/1949, prin absorbirea, în ce privește pe Macavei Traian, și a delictului de port ilegal de arme, p. și p. de art. 32, 33, 35 Legea 190/947, a crimei de tâlhărie, p. și pen. de art. 529, 531 și 532 C.P. și a crimei de omor, p. și p. de art. 463, 464 pt. 2 C.P.

Cu unanimitate de voturi declară că sunt circumstanțe atenuante în ce privește pe Vandor Sabin și nu sunt circumstanțe atenuate în ce privește pe Macavei Traian; aceasta întrucât Vandor Sabin fiind țaran simplu, cu trecut nepătat și fără posibilitatea de a-și ridica nivelul politic și cultural, în activitatea sa a fost mai mult influențat de adevărații dușmani ai poporului care mișunau în regiune pentru a captura elemente inconștiente în organizații îndreptate contra statului.

În consecință:

Tribunalul, în numele legii, hotărăște

Cu unanimitate de voturi, făcând aplicațiunea art. 209 pt. III C.P., comb. cu art. 1 lit. c din Legea 16/1949, art. 304 și 463 C.J.M. și Legea 212/1948, iar pentru Vandor Sabin și art. 157 C.P., îi condamnă:

1) Pe Macavei Traian: la moarte prin împușcare și confiscarea averii;

2) Pe Vandor Sabin: la muncă silnică pe viață, la 10 (zece) ani degradare civică și confiscarea averii*.

Se confiscă corpurile delictive în cauză.

Se socotește detențiunea preventivă cu începere de la 20 septembrie 1949 pentru Macavei Traian și din 8 februarie 1950 pentru Vandor Sabin.

* Adnotare: „Prin Decretul nr. 5/3 ianuarie 1963 a Consiliului de Stat a R.P.R. a fost grațiat de restul pedepsei. Prin Decretul 4/1965 se grațiază și pedeapsa complementară presupusă de art. 58 pct. 1 C.P.". În fapt, Decretul nr. 5/3 ianuarie 1963 prevedea doar comutarea pedepsei în 25 de ani muncă silnică. Se stipula însă și restituirea averii confiscate. A fost eliberat din penitenciar la 24 iunie 1964, în baza Decretului nr. 310/10 iunie 1964 (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 795, vol. 5, nenumerotat).

Tribunalul, reintrând apoi în ședință publică, președintele, conform art. 299 C.J.M., a dat citire dispozitivului de mai sus. Cu drept de recurs în termen de 4 zile la Curtea Militară de Casare și Justiție.

Data și citită în ședință publică astăzi, 18 iulie 1950.

Dăm putere și ordonăm tuturor agenților forței publice de a executa această sentință, tuturor procurorilor pentru aducerea ei la îndeplinire, comandanților și ofițerilor forței publice de a da ajutorul legalmente cerut.

Prezenta sentință s-a semnat de noi

Președinte
Maior magistrat
Bica Liviu
Grefier Șef I-a
Lupu Manole

Membri:
Maior magistrat Pasăre Teodor
Maior combatant Mageriu Ioan
Căpitan combatant Făgurel Gheorghe
Locotenent combatant Dragu Dumitru

Proces-verbal

Astăzi, 18 luna iulie anul 1950.

Sentința de față s-a citit condamnatului de noi, grefierul tribunalului, în prezența domnului procuror militar, care l-a încunostințat că are drept de recurs la Curtea Militară de Casare și Justiție, conform art. 349-351 C.J.M., în termen de 2 zile, art. 405 C.J.M.

Această citire s-a făcut în prezența gărzii sub arme.

Procuror militar
Căpitan magistrat
Stoica Grigore

Grefier Șef I-a
Lupu Manole

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 795, vol. 3, f. 33-36.

198

1950 iulie 18. Sinteza întocmită de șeful Biroului Securității Poporului
Câmpeni referitoare la acțiunile întreprinse pentru prinderea lui
Traian Ihuț, Nicolae Salagea și Leon Șuşman

Biroul Securității Poporului Câmpeni

Sinteza

Problemei bande din munți, în perioada de la 18 iunie 1950 până la 18 iulie 1950.

La ceea ce privește pe Ihuț Traian și Salagea Nicolae „Mișu”, până la 16 iunie 1950 au circulat pe Valea Dobrei – Bistra, întâlnindu-se cu numita Prigoană Fica și Dura Ana, stând cu ele de vorbă, dându-le țuică să bea, pentru care fapt au fost aduse la Miliție, cercetate de către Securitate, recunoscând că într-adevăr s-au întâlnit și au vorbit cu acești

fugari, au fost instruite în această problemă și puse în libertate. Cazul de mai sus a fost raportat de către noi cu nr. 1.202 din 15 iunie 1950.

Între 15 și 20 iunie 1950 susnumiții au trecut Arieșul în locul numit Vârșii Mici – Bistra, în teren păduros favorabil pentru ei, unde ușor se pot deplasa și înspre Roșia Montană – Alba, unde au fost semnalți și de Biroul de Securitate Abrud, jud. Alba. În acest loc s-au instalat posturi fixe pentru prinderea lor, însă nu au dat rezultate, posturile fiind descoperite din cauza milițienilor, care s-au demascat ieșind din pădure, intrând pe la diferite case. Fugarii de mai sus au diferite costume de haine cu care se îmbracă când circulă dintr-un loc într-altul. În ziua de 21 iunie 1950, fugarii de mai sus, precum încă unul care avea o barbă mare, au fost la femeia Teoc Lina, din comuna Certege, în timpul nopții, cerându-i să-i lase în casă. Cel care avea barbă se presupune că ar fi Bodea Teodor, zis Barna. Cazul a fost raportat de către noi cu raportul nr. 1.245 din 21 iunie 1950.

În ziua de 26 iunie 1950, susnumiții fugari au fost văzuți de către pădurarul Boncuț Nicolae, care a fost în serviciu la Vârșii Mici, locul numit Dealul Bistreanului, unde pădurarul l-a recunoscut pe cel cu barbă că era numitul Barna, ei erau la o distanță de 30-40 m, într-un desiș, de unde l-au pândit pe acesta până a trecut de ei. Acestea ne-au fost aduse la cunoștință de susnumitul pădurar, care a fost instruit de noi de a urmări îndeaproape acești fugari, însă cu toate măsurile luate rezultatul a fost negativ, cazul a fost raportat cu raportul nostru nr. 1.283 din 29 iunie 1950.

În ziua de 30 iunie 1950, la orele 20 și 21 minute, femeia lui Paven Dumitru „Toneu”, din Sohodol – Vârși, pe când stătea cu vaca la pășune, a fost somată de către un individ care declară că era cu barbă mare, în același timp femeia a mai văzut încă 4 indivizi care stăteau jos la marginea pădurii. Măsurile de urmărire și posturi fixe s-a luat, însă rezultatul a fost negativ. Cazul a fost raportat de noi cu raportul nr. 1.338 din 5 iulie 1950.

Din informațiile primite până la data de 11 iulie 1950, [șim] de fugarii de mai sus că în momentul când noi căutăm prin aceste locuri ei se retrag în Muntele Mare, sub Vânătu, la locul numit Măruntul și că acolo ar mai fi fugari ofițeri deblocați din armată.

În ziua de 16 iulie 1950, la locul numit Bogdan, lângă Muntele Tina, în timp de numitul Bota Nicolae, în etate de 62 ani, venea de la Valea Ierii prin pădure, a fost somat de către un individ, după descrierea lui cum era îmbrăcat și statura ce avea se presupune că era lhuț Traian, unde i-a luat la acest cetățean suma de lei 7.800, l-a lovit cu pumnul în piept spunându-i să plece, iar acel individ a dispărut în pădure.

Acțiunea informativă continuă pentru prinderea lor, fiind întrebuințate toate mijlocele care ne stau la îndemână.

În ceea ce privește banda lui Șușman Leon, după cum suntem informați că în prezent Șușman nu se află în această regiune, este plecat în regiunea Cluj sau Turda, unde această informație a fost dată de către susnumitul Petre a Bitușii, din Beleş – Cluj, care susnumitul a fost un an de zile în banda lui Șușman, garantând că în termen de două luni are să ni-l dea pe mână pe Șușman dacă nu i se va lua un firez de tăiat scânduri pe care îl are în locul numit Bortița (Apa Caldă), Beleş – Cluj, care păduri sunt administrate de către Ocolul Silvic Albac, fiind situate pe teritoriul județului Cluj. Cazul de mai sus a fost raportat de către noi cu raportul nr. 1.343 din 11 iulie 1950, în această problemă, unde sunt indicate o serie de persoane cunoscute că ar avea legătură și ar alimenta pe Șușman. Pentru clarificarea și verificarea acestor informații a plecat tov. locotenent Sabău Florea împreună cu informatorul nostru, sub titlul de inspector silvic, în pădure, unde rezultatul îl vom raporta.

În afară de banda Șușman și fugarii Ihuț și Mișu, alte bande nu ni s-au semnalat, iar în ceea ce privește cei rămași din U.M. nu s-au prezentat nici unul, stau fugiți prin diferite locuri izolați, unde suntem în curs pentru prinderea lor.

Sublocotenent de Securitate
Vociu Octavian

A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 44, f. 74-75.

199

[1950 august]. Memoriul Eugeniei Bumbaș (sora lui Traian Macavei) adresat Prezidiului M.A.N. prin care cerea comutarea pedepsei fratelui său

Înalt Prezidiu

Subsemnata Eugenia Bumbaș, domiciliată în orașul Baia Mare (jud. Satu Mare), Colonia 23 August, sora condamnatului Macavei Traian, cu profund respect vă rog să binevoiți a dispune comutarea pedepsei cu moartea la care a fost condamnat fratele meu, prin Sentința nr. 312/1950, pronunțată de Tribunalul Militar Sibiu, la muncă silnică pe viață.

Sentința a rămas definitivă prin respingerea recursului de Curtea Militară de Casare și Justiție.

Apelez la clemența Înaltului Prezidiu în numele meu personal și în numele mamei condamnatului, în vârstă astăzi de 78 ani, în speranța că strigătul nostru de durere va fi ascultat. Avem convingerea nestrămutată că gestul de clemență al Înaltului Prezidiu va avea darul să readucă pe drumul drept al muncii fratele meu Macavei Traian, specialist conductor industrial, cu studii speciale făcute în străinătate. Chiar în închisoare fiind, va ști să se facă util țării spre a se reabilita ca să fie, în viitor, un element folositor Republicii Populare Române.

Trăiască Republica Populară Română!

Bumbaș Eugenia

Înaltului Prezidiu al Republicii Populare Române.

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 795, vol. 3, f. 56.

200

1950 septembrie 3. Raport al D.R.S.P Cluj către D.G.S.P. referitor la uciderea lui Nicolae Salagea (Mișu)

Directia Regională a Securității Poporului Cluj
[Nr.] 52/48.215
3 septembrie 1950

499

Către
Direcția Generală a Securității Poporului

București

Raportăm că în ziua de 2 septembrie 1950, orele 8³⁰, s-a prezentat la Biroul Securității Poporului Câmpeni informatorul Salagea Iosif, văr cu fugarul Salagea Nicolae, zis Mișu, care ne-a informat că în noaptea de 1 spre 2 septembrie a.c. fugarul Salagea Nicolae a luat legătura cu soția sa Elena, căreia i-a dat bani pentru a face diferite cumpărături din Câmpeni, unde era târg săptămânal, iar cele cumpărate să le ducă la șura părăsită a lui Ancău Sofica, situată în Dealul Capsei, regiunea Muntele Mare, din raza comunei Bistra, la o distanță de cca 14 km de comună, unde va aștepta fugarul Salagea.

Soția fugarului Salagea a fost instruită de către Serviciul Securității Turda ca atunci când va apare fugarul să anunțe Securitatea, fapt ce a și făcut, întrucât în cursul zilei de 2 septembrie aceasta s-a dus la informatorul Salagea Iosif spunându-i să meargă de urgență la Securitatea Câmpeni și să anunțe că Mișu se află în șura arătată mai sus.

Informatorul a anunțat Biroul Securității Câmpeni după care s-a format o echipă compusă din 6 tov. de Securitate și 6 de Miliție, care sub conducerea tov. maior Kovács s-a deplasat la fața locului înconjurând obiectivul, iar o echipă formată din 3 organe de Securitate și 2 de Miliție s-au apropiat de șură.

Tov. locotenent Vociu Octavian a spart ușa intrând în șură, dar nu a găsit pe nimeni, după care a intrat în grajd însoțit de sublocotenentul de Miliție Nagy Ștefan, însă după verificarea minuțioasă a șurii și a grajdului nu s-a găsit fugarul, după care s-a trecut la verificarea podului trimițând sus pe sora banditului, care a anunțat că în pod nu este nimeni. Pentru a verifica acest lucru, sergentul de Securitate Crișan D. Gavrilă s-a urcat în pod și la un moment dat banditul Salagea, care era bine camuflat într-un colț întunecos al podului, a tras un foc de armă împușcând mortal pe sergentul Crișan D. Gavrilă, iar cu al doilea foc a rănit pe plutonierul major de Miliție Șandor Vasile, șeful Postului de Miliție Bistra, în obrazul drept.

După aceasta, fugarul a sărit din pod și a fugit înspre pădure, însă tovarășii care erau postați în jurul obiectivului au deschis foc asupra banditului, iar la cca 50 metri distanță de grajd a fost împușcat mortal de organele noastre de Securitate, căzând jos.

Pentru a-l prinde viu pe bandit, un organ de-al nostru s-a dus la el, dar acesta a scos baioneta ce o avea asupra lui cu scopul de a străpunge organul nostru, dar nu a reușit întrucât era slăbit de puteri și a încetat din viață.

După terminarea acțiunii, plutonierul major de Miliție Șandor Vasile a fost transportat la Spitalul din Câmpeni, unde după afirmațiile medicilor este în afară de orice pericol.

De asemenea, a fost transportat la Spitalul din Câmpeni tov. sergent de Securitate Crișan D. Gavrilă, luându-se măsurile necesare în vederea înmormântării lui.

Arma Z.B. cu 37 cartușe cu care a acționat banditul se găsește la Serviciul de Securitate Turda, precum și cei 9.960 lei găsiți asupra banditului și care bani au rezultat din jefuirea cetățenilor la locul numit Daniș.

Colonel de Securitate
Patriciu Mihai

Locotenent major de Securitate
Beiner Sigy

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 24, f. 204-205.

201

1950 octombrie 4. Adresă a D.R.S.P. Sibiu către D.R.S.P. Cluj
privind sinuciderea lui Iosif Clamba

Direcțiunea Regională a Securității Poporului Sibiu
Nr. 116/21.610 din 4 octombrie 1950

Către
Direcțiunea Regională a Securității Poporului Cluj
– Spre știința D.G.S.P. –

La adresa dvs. nr. 116/50.577 din 15 septembrie 1950 privitor la numitul Clamba Iosif, vă comunicăm următoarele:

Susnumitul, într-adevăr a făcut parte din banda lui Dabija Nicolae și nu a fost prins cu ocazia depistării bandei, reușind să fugă.

Identificarea locului unde se ascundea a fost făcută de noi informativ, iar în ziua de 23/24 septembrie 1949, în urma unei acțiuni de încercuire efectuată de organele de Miliție, cel în cauză a fost găsit mort (prin sinucidere) pe teritoriul Postului de Miliție Ponor, jud. Alba.

Menționăm că încercuirea s-a făcut pentru prinderea lui.

Căpitan de Securitate
Moldor Lucian

Locotenent major de Securitate
Mathe Emeric

A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 2.323, vol. 4, f. 85.

202

1950 octombrie 23. Raport al D.R.S.P. Sibiu către D.G.S.P. referitor
la desfășurarea execuției lui Traian Macavei

Direcția Regională a Securității Poporului Sibiu
Nr. 51/40.177 din 23 octombrie 1950

Către
Direcțiunea Generală a Securității Poporului

București

(Tov. colonel Dulgheru)

Urmare raportului nostru numărul de mai sus, din 28 septembrie 1950, referitor la banditul Macavei Traian, care a fost condamnat de Tribunalul Militar Sibiu, prin Sentința nr. 312/1950, la moarte prin împușcare, raportăm:

501

Întrucât prin respingerea cererii de grațiere ce susnumitul a făcut-o, sentința rămânându-i executorie, în seara zilei de 11 octombrie 1950, la orele 23³⁰, a fost ridicat din Penitenciarul Civil Sibiu și fără a i se spune motivul pentru care a fost scos din penitenciar a fost transportat de către organele noastre la locul execuției.

La locul execuției a fost așezat în fața tov. procuror și grefier al Tribunalului Militar Sibiu, care i-a făcut cunoscut că i s-a respins cererea de grațiere și astfel sentința îi va rămâne executorie. Din partea autorităților cerându-i-se ultima dorință, a spus că vrea să i se arate fotografia cu soția și copiii și întrucât la Penitenciarul Civil Sibiu i se găsesc bijuteriile ce le-a avut asupra lui acestea să fie împărțite în părți egale copiilor. Dându-i-se voie să scrie o scrisoare către familie, a scris următoarea scrisoare: „11 octombrie 1950. Scumpii mei și micuța mea dulce, din fața mormântului meu. Vă cer iertare și vă trimit ultimul meu salut, de asemenea tuturor ce mă cunosc. «Trăiască Patria!». Traian”.

După aceasta a fost condus în fața plutonului de execuție, legat la ochi și în momentul când tov. nostru îl lega s-a exprimat că nu e nevoie să-l lege la ochi, fără a i se îndeplini această dorință. Plutonul de execuție a deschis foc, după care doctorul legist a confirmat moartea celui executat.

Plutonul de execuție a fost format din 10 milițieni elevi, care terminaseră cursurile de pregătire de subofițeri de Miliție. Comanda acestui pluton de execuție a avut-o tov. locotenent de Miliție Ciotai.

Cadavrul a fost transportat de la locul execuției și îngropat de către organele de Miliție și Securitate, sub supravegherea directă a noastră.

Execuția a decurs în ordine, asistenți fiind organele competente ale Tribunalului Militar Sibiu și Tribunalului Civil Sibiu, precum și medicul legist.

Paza, atât la locul execuției, cât și la locul unde a fost înmormântat cadavrul, a fost asigurată de către organele noastre, care au fost ajutate de către organele de Miliție.

Locotenent-colonel de Securitate
Gheorghe Crăciun

Locotenent major de Securitate
Nistor Victor

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 3, f. 156-157.

203

1951 iulie 16. Proces-verbal de confiscare a averii lui Sabin Vandor

Republica Populară Română
Corpul Portăreilor Tribunalului Alba
Nr. Dos. 61/1951

Proces-verbal nr. 60

Astăzi, anul 1951, luna iulie, ziua 16, la orele 13³⁵.
Noi, Ioan I. Zaița, portărel principal pe lângă Tribunalul Alba, domiciliat în Alba Iulia, strada București, nr. 5.

502

Având în vedere adresa Tribunalului Alba cu nr. Div. 1.426/1951, cu care ne trimite spre executare sentința cu nr. 312/1950, în extras, a Tribunalului Militar Sibiu, prin care s-a dispus confiscarea averii condamnatului Vandor Sabin, plugar, din comuna Întregalde.

Astăzi, data și ora sus arătată, ne-am transportat în comuna Întregalde, asistat fiind de tovarășul Simescu Gheorghe, șeful Secției comerciale de la Sfatul popular al raionului Alba, la Sfatul popular al comunei respective, unde în asistența tovarășului președinte al Sfatului popular, Hațegan Mafteiu, și șeful Postului de Miliție al comunei Întregalde, am procedat la inventarierea averii numitului condamnat, după cum urmează:

Avere imobiliară:

a) teren arabil în suprafață de 7 hectare, b) fâneațe naturale la 6,70 ha, c) pășuni-islaz de 11,80 ha, d) livezi cu pomi de 0,25 ha, e) pădure de 15,50 ha, f) teren neproductiv de 1,50 ha.

Una casă construită din lemn, acoperită cu șindrilă, compusă din trei camere și una cameră de alimente, pivniță sub casă, una bucătărie pentru vară din lemn acoperită cu șindrilă, un coteț pentru porci din lemn acoperit cu șindrilă, un grajd din lemn acoperit cu paie cu două încăperi, apoi una șură acoperită cu paie la locul numit „Trăuas” și una șură la Fântânele în 1/4 parte din lemn acoperită cu paie, conform Foaiei Cadastrale n. 689, a casei cu nr. 211.

Inventar agricol

Un plug de lemn uzat, un motor Deutz 8 H putere, una tobă pentru treierat și un ciur în stare de funcționare, un trior în stare de funcționare, un cazan pentru fiert rachiu cu o capacitate de 80 litri în stare de funcționare și doi stupi cu albine primitivi.

Toată această avere mai sus arătată, după cererea reprezentantului Sfatului popular al raionului Alba, s-a predat în administrarea Sfatului popular al comunei Întregalde, conform Decretului nr. 405 din anul 1950.

Numitul condamnat Vandor Sabin, prin sentința mai sus arătată, pe lângă condamnarea la muncă silnică pe viață, a fost condamnat și la confiscarea averii ce o posedă, care astăzi a fost confiscată de noi.

Drept care s-a dresat acest proces-verbal semnat de noi și de părțile care au fost de față, care se va înainta Tribunalului Alba, pentru a fi înaintat Tribunalului Militar Sibiu, două exemplare se va trimite Sfatului popular al raionului Alba, iar unul se va păstra la dosarul cauzei.

Operațiune care a luat sfârșit la orele 16.

Portărel principal
Ioan I. Zaița
Președintele Sfatului popular
al comunei Întregalde
Hațegan Mafteiu

Delegatul Sfatului popular al raionului Alba
Simescu Gheorghe
Șeful Postului de Miliție Întregalde
Sergent de Miliție
Enășescu Constantin

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 795, vol. 3, f. 77.

1952 august 7. Raport al Serviciului Raional Turda privind
descoperirea și asasinarea lui Traian Ihuț

Serviciul Securității Statului Turda

Nr. 314/35.126

7 august 1952

Către

Direcțiunea Regională a Securității Statului Cluj

Conform ordinului dvs. nr. 314/86.784 din 11 iunie 1952, pentru a întocmi și înainta un plan de muncă în vederea depistării banditului Ihuț Traian, de la Bistra Câmpeni, care plan a fost întocmit și înaintat cu raportul nostru nr. 314/34.032 din 19 iunie a.c., care sa făcut³⁷⁶ o eșire în teren în regiunea Muntelui Mare, Muntele Băișori, recrutându-se un număr de 11 informatori din ciobani dela oi, muncitori de pădure și pădurari, cu scopul prinderii banditului Ihuț, astfel sa îndreptat atenția mai mare și sa luat măsurile conform ordinului dvs.

Urmare raportului nostru nr. 314/35.126 din 1 august a.c. cu privire la banditul Ihuț, în care în ziua de 3 august a.c. am fost sesizați de către Miliția Turda că la ei sa prezentat ciobanul Munteanu Dumitru, aducând la cunoștință că în anul trecut când a fost la munte a fost jefuit luându-se un cias de buzunar de către banditul Ihuț Traian, iar în data de mai sus a venit dela munte ciobanul Dobrotă Victor, după alimente la stăpânul lor Ghișa Gheorghe, din Turda, unde acest Dobrotă ia spus lui Munteanu că dacăi dă 400 lei dânsul îi face rost de ciasul furat de către bandit anul trecut, fapt ce sau înțeles, Munteanu ia dat suma de 200 lei urmând ca restul săi dea bani sau una oie cu un miel, unde Dobrotă a scos ciasul din curea și la dat lui Munteanu, unde în acel moment ia spus lui Munteanu că el în scurt timp va prinde banditul viu sau mort unde îl va preda pe mâna organelor de Securitate.

În urma celor semnalate de către Munteanu, la Miliție a fost adus de către Miliție ciobanul Dobrotă și anchetat, însă în urma anchetei făcute de către ei nu a recunoscut nimic, dând și o declarație în acest sens.

Ne recunoscând la Miliție cele de mai sus, susnumitul cioban Dobrotă a fost adus la Securitate și anchetat, în urma cărui fapt a recunoscut și a declarat că întradevăr îl cunoaște pe banditul Ihuț Traian, întrucât de 4 ori a fost în luna iunie și iulie la coliba lui, unde în cele din urmă a cumpărat ciasul lui Munteanu dela bandit cu 400 lei, în care ia dat 350, urmând ca restul săi dea în luna aceasta când se va întâlni.

Find cercetat amănunțit de ce nu a denunțat acest fapt, a declarat și susține că dânsul merge la Securitate să denunțe pentru a nu intra în situații neplăcute, unde stăpâni lui, Ghișa Gheorghe și Dăncilă Nicolae, la sfătuit ca să nu anunțe, întrucât au să cadă ei la apă, însă să facă în așa fel ca săl omoare, săi dea cu bota în cap, să nu mai știe nimenea.

În urma anchetei ciobanului Dobrotă, care era și recrutat ca informatori când am ieșit în teren, și față de greșala lui că nu a adus la cunoștință că dânsul știe de bandit, ci a vrut ca săl prindă, el arătându-i marea greșală și fapta ce a comis, și luat angajament dacă

³⁷⁶ Documentul respectă întocmai ortografia textului original.

va fi ertat și lăsat liber, săși mai vadă cei 4 copii, întrucât este sărac, dânsul își va da tot interesul și ne va pune în mână pe bandit, întrucât așteaptă ca să vie săi dea restul de bani.

În urma acestora, tov. locotenent major Pușcași, locțiitorul politic al Miliției Turda, în care am lucrat împreună cele de mai sus, nu a fost de acord, dând ordin să fie arestați toți ciobanii și anchetați, pentru ca în felul acesta să prindem legăturile și pe urmă banditul, în care scop a și dat ordin ca o parte din ciobani să fie arestați pentru cercetări, iar ciobanul Dobrotă să nu ise mai dea drumul.

Văzând aceste, deși susținem punctul nostru de vedere, ne fiind aici nici tov. comandant al Serviciului Turda și nici locțiitorul dânsului ca să mă pot consfătu, ce este de făcut imediat, am telefonat la D.R.S.S. Cluj, ca să raportez tov. colonel sau tov. căpitan sau tov. Vancea, ne găsind nici acolo pe nimenea, am raportat tov. locotenent Sechei³⁷⁷, dela Secția Politică, cele raportate mai sus, cât și felul în care Miliția intenționa să facă, cât și punctul nostru de vedere, de a nu aresta ciobani, ci să acționăm, astfel tov. locotenent Sechei mia dat ordin ca să nu arestăm nici un cioban, ci să stăm bine de vorbă cu ciobanul Dobrotă Victor și dacă vom constata că este sincer și ne va pune în mână pe banditul lhuțu, atunci să formăm o echipă și chiar în aceia noapte să plecăm în munte să facem un post capcană însă cu multă atenție ca să nu fim trădați de către ciobani.

În urma celor spuse de tov. locotenent Sechei, iam inpus punctul de vedere al nostru tov. locotenent major Pușcași de la Miliție, unde la urmă a rămas așa cum noi am hotărât, fără ca ciobani să fie arestați.

Ajuns imediat la această concluzie asupra felului de acțiune, a venit din teren și tov. sublocotenent Tăuțan, locțiitorul tov. comandant, unde am hotărât împreună pe cine să fie trimis în această misiune, unde și dânsul a fost de acord să formăm o echipă de 3 persoane, din tov. milițian Trifu Iacob, sergent din Miliția Turda, șeful Postului de Miliție din com. Muntele Băișorii, sergent major Cosac Stelian, iar șeful echipei un tovarăș locotenent de la noi, astfel echipa sa pregătit, înarmându-se cu pistoale automate și grenade, îmbrăcați ciobani cu cojoace și haine țărănești, care în noaptea de 2 august 1952, împreună cu ciobanul Dobrotă Victor, neam deplasat în Muntele Mare, locul numit Vânățul, la o distanță de 15-20 km de comuna Muntele Băișori, la o distanță de 4 km de locul Prislop, între terenurile raionului Câmpeni și Turda, a cărui loc aparține de comuna Valea Ierii Turda, unde odată ajunși la stâna de oi, la colibă, acolo mai era încă 3 ciobani, Bogdanu Ioan, Iancu Gheorghe și Bara Ioan, adunându-i pe toți în colibă, leam spus scopul venirii noastre acolo, instruindu-i pe toți de anu spune la nimeni cine este în colibă și tot odată a fost instruiți ce au de făcut, iar în caz că nu vor fi sinceri și nu ne vor ajuta în vederea prinderii banditului, atunci toți vor fi arestați și se vor lua cele mai aspre măsuri contra lor, în urma cărui fapt ciobani de mai sus șiau luat angajamente și toți neau asigurat că ei au să ne ajute săl prindem.

După ce am făcut planul în colibă, a doua zi ciobani au fost împărțiți cu oile în diferite direcții prin locurile unde ei a declarat că umblă banditul, iar unul din ciobani a rămas permanent cu noi la colibă, întrucât noi neam postat în colibă ne eșind afară chiar nici pentru nevoile noastre pentru a nu ne vedea cineva, mai bun după indicațiile ciobanilor banditul când venea la colibă stătea între margine de pădure oare întregi și pândea dacă este ceva mișcare la colibă sau este cineva străin, astfel că am păstrat această conspirativitate.

³⁷⁷ Este vorba de lt. Székely Martin, locțiitor politic al D.R.S. Cluj.

După instalarea noastră în colibă zi și noapte am făcut de rând de planton cu armele încărcate, așteptând în fiecare zi rezultatele ciobanilor când se întorceau seara cu oile de prin pădure și din munte, însă în zilele de 2-3-4 și 5 august a.c. nu a fost rezultate sau informații asupra banditului.

Astfel că în ziua de 5 august a.c. la orele 9 seara când au venit ciobani cu oile, făcând mâncare și mâncau în fața colibei, sa auzit lătrând câini dela oi deasupra colbei unde eram noi postaji atunci iam spus lui Dobrotă să meargă să vadă cine este acolo de așa bat câini, sa dus și nu a venit cca 15 minute, după care vine și mi spune tov. locotenent banditul este aici sus, a venit la noi și mia spus că cine este la colibă, iam spus că numai noi ciobani mâncăm, unde banditul ia spus să lege câini, iar ciobani săi facă vânt să meargă la oi și să rămâie numai el singur și după aceasta săl aștepte că vine la colibă.

După care ciobanul Dobrotă așa a făcut a aranjat toate, iar după vreo câteva minute, circa iar la 15 minute, unde noi deja eram pregătiți în colibă, pistoalele încărcate cu grijă și astam ca să vie banditul. După care am văzut la lună cum banditul vine dela deal în dreptul colibei la 30 de metri lângă staoul de oi și a început ca să vorbească cu ciobanul Dobrotă, în acel timp am văzut la bandit arma după mână, ranița în spate și după felul cum era s-a putut constata că întradevăr este banditul.

În urma discuțiilor care lea avut cu banditul ciobanul văd că vine în stână și în șoapte îmi spune că banditul a cerut ca săi dea să mănânce zăr, lapte acru dintrun burduf de oie, iam spus să fie atent și săl atragă mai aproape de colibă, astfel între timp banditul sa apropiat cca 5 metri de stână și iar sa întors la staoul de oi la o distanță de 20 de metri în dreapta colibei unde eram noi. În momentul când ciobanul a eșit afară cu burduful cu zăr și se necăjea ca săl desfacă să ia zărul, banditul sa apropiat de colibă, dar foarte încet, cu arma în mână, venit până la 2 metri în colțul colibei unde noi eram pregătiți, astfel în acel moment, fiind în poziție de tragere gata pregătiți în colibă, am deschis foc automat asupra lui³⁷⁸, care la primele lovituri a și căzut jos, în urma cărui fapt am mai tras câteva rafale și focuri de arme, unde noi am eșit afară și lam găsit culcat jos cu fața la pământ chiar în acel loc, ne având timp ca să mai facă nici un pas, am stat lângă el însă era în nesimțire, mort, iar arma lângă el.

Verificând din nou dacă este banditul sau nu și întradevăr am constatat că este banditul Ihuț Traian.

Cercetând lucrurile ce are leam găsit următoarele: una armă militară Z.B. serie 12.561, încărcată cu 5 cartușe, unde 1 cartuș era pe țeavă, iar 12 cartușe într-o geantă mică sub formă de port hart de piele, bani 840, dintre care s-au dat 200 lei ciobanului Dobrotă

³⁷⁸ Într-un raport ulterior al Secției Raionale Turda, momentul este redat puțin diferit, organele de Securitate încercând să ascundă crima pe casre au comis-o: „banditul a încercat de două ori să plece, însă cu ajutorul ciobanului a mai fost reținut să rămână, iar echipa ce se afla în colibă neavând altă posibilitate a deschis foc și din prima rafală banditul a căzut mortal, fiind lovit de 3 cartușe în regiunea inimii” (A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 2.323, vol. 4, f. 24). Uciderea lui Traian Ihuț este prezentată astfel ca fiind sigura soluție posibilă, deși este evident faptul că el putea fi foarte ușor capturat, acesta fiind la doar doi metri de atacatori. De altfel, echipa condusă de locotenentul Vociu a tras direct în zona inimii lui Traian Ihuț (fapt confirmat și de raportul medico-legal), neîncercând nici măcar să-l rănească pentru a fi siguri că-l pot aresta. Trebuie amintit și faptul că Traian Ihuț nu se făcea vinovat de nici o infracțiune majoră, astfel încât dacă era arestat el ar fi scăpat cu câțiva ani de detenție.

Victor³⁷⁹, una 100 lei ciobanului Ianc Gheorghe și una sută ciobanului Bara Iancu, care nea dat tot concursul și ajutorul în vederea prinderii banditului Ihuț, sa mai găsit un pormoneu de piele, una raniță sport, una pătură, un cias de buzunar, însă a fost perforat de către cartușe care a trecut prin el, una carte de rugăciuni, un brici de bărberit, un port briceag și briceag, una perie de dinți, un sac cu 2 kg făină de mămligă, una pensulă de bărberit, 200 grame deteteu, una tigaie de făcut mâncare, un diob de brânză.

Astfel că după operația de mai sus raportată care sa întâmplat între orele 21³⁰ și 22 seara, am luat măsuri de pază atât dintre noi cât și ciobani, în vederea dacă nu cumva să mai fie bandiți să fim atacați, iar tov. locotenent împreună cu ciobanul Dobrotă au venit la Sfatul Popular al comunei Muntele Băișori, unde am raportat cele întâmplare Serviciul Raional de Securitate Turda, ca și Miliției locale, pentru a trimite o comisie și fotograf ca să constate cele de mai sus arătate.

Astfel că a venit în ziua de 6 august 1952 tovarăși din partea Securității și Miliției, unde sa constatat cele raportate mai sus, a fost fotografiat în toate pozițiile.

În urma celor de mai sus, sa stat din nou cu ciobani și sa luat măsuri pentru a identifica legături, ca elementele de sprijin sau alți bandiți care eventual sar interesa de soarta banditului Ihuț.

Locotenent major de Securitate
Moraru Ioan

Locotenent de Securitate
Vociu Octavian

[Rezoluție:]

3. Raport D.G.S.S. (Buletin) și apoi detaliat. Se va continua acțiunea informativă pentru identificarea gazdelor și a elementelor de sprijin.

[indescifrabil]

A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 2.323, vol. 4, f. 18-20.

³⁷⁹ Pe lângă această recompensă de sânge, Dobrotă Victor avea să se bucure și de bunăvoința conducătorilor Securității. Într-un ordin adresat D.R.S.S. Cluj la 27 aug. 1952, col. Gavrilă Birtaş preciza următoarele: „cu privire la Dobrotă Victor, care a avut legături cu fugarul Ihuț Traian, ținând seamă de poziția lui pe care a avut-o ulterior, colaborând în mod cinstit cu organele noastre, în cazul că a fost reținut de dvs. se vor lua măsuri de punerea în libertate și folosirea lui” (A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 2.323, vol. 4, f. 22).

1954 martie 17. Cerere adresată comandantului Penitenciarului Sibiu de Titus Ceaușu, deținut la Formațiunea 0606 Gherla, prin care solicită restituirea obiectelor de valoare „depuse” la acel penitenciar

Ministerul Afacerilor Interne
Formațiunea nr. 0606 Gherla
Nr. 2.659 din 25 martie 1954

Către
Penitenciarul Sibiu

Vă înaintăm alăturat cererea deținutului Ceaușu M. Titus de la această Formațiune, prin care solicită a i se trimite obiectele ce i-au fost depuse la dvs. când a fost arestat.

Comandantul Formațiunii 0606
Locotenent major
Mihalcea Aurel

Șef Biroul Evidență și Repartizare
Plutonier Ionaș Ioan

Domnule comandant

Subsemnatul Ceaușu M. Titus, deținut în Penitenciarul Gherla, cu respect vă rog să binevoiți a dispune ca toate obiectele de valoare ale subsemnatului, cu care am fost arestat, și care au fost depuse în luna septembrie 1949 la Penitenciarul Sibiu, să-mi fie trimise la acest penitenciar (Gherla), unde execut pedeapsa. În acest sens am mai făcut până în prezent patru cereri, fără nici un rezultat însă³⁸⁰. Obiectele de valoare depuse sunt:

- una verighetă de aur, având gravat pe dos „Gigi 28 IV 1941”
 - un ceas cronometru de mână marca „Universal Geneva”
 - un stilou marca „Parker” cu garnitură de aur, peniță [de] 18 carate
 - una brichetă de argint marca „Dunhill”
 - un port-monedă de piele neagră
 - un portchei de piele neagră
 - una pereche mănuși, din piele de porc, maro
 - una cravată
 - un carnet de buzunar
- Trăiască R.P.R.!

Titus Ceaușu

17 martie 1954.

³⁸⁰ Rezultatul acestei cereri a fost însă de asemenea nefavorabil, deoarece la 15 septembrie 1954, prin adresa nr. 1.530, Penitenciarul Sibiu a făcut cunoscut Formațiunii 0606 Gherla faptul că „verificând scriptele contabile din 1949, nu se găsesc înregistrate obiectele de valoare ale susnumitului” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 16, f. 11). Foarte probabil ele au fost însușite de un ofițer de Securitate.

D-sale D-lui comandant al Penitenciarul Sibiu

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 16, f. 12-13.

206

1954 noiembrie 9. Memoriu înaintat de mama lui Radu Anton Ionescu către președintele Tribunalului de Casare prin care cere eliberarea fiului său din penitenciar, deoarece „în urma regimului la care a fost supus a suferit un șoc mintal”

Domnule Președinte,

Sunt mama deținutului Radu Anton Ionescu. Tribunalul Militar Sibiu, în anul 1949, octombrie, ziua 15, cu sentința nr. 842, ce formează dosarul nr. 859/949, l-a condamnat [a] 25 ani muncă silnică, recurs în 1950, februarie 13, decizia nr. 367, respins.

Vă expun cu durere următoarele fapte:

Fiul meu după condamnare a fost trimis Penitenciarului Pitești, iar de acolo transferat la Penitenciarul Gherla.

În urma regimului la care a fost supus, fiul meu a suferit un șoc mintal, fiind transportat la spitalul Văcărești, care spital neavând secție de boli mintale l-a trimis la Spitalul unificat nr. 9 (Central), unde se află actualmente.

Fiul meu când a fost arestat și judecat avea 19 ani, era student la Facultatea de Litere și la Academia Comercială.

Presupusa vină este că a vrut să înființeze în ilegalitate Partidul Național Țărănesc în trei comune din fostul județ Alba.

La procesul de fond, cât și în recurs, procurorii militari au cerut în instanță schimbarea calificativului, cerând pentru fiul meu pedeapsă corecțională, cerere de care nu s-a ținut socoteală.

Mă adresez dumneavoastră, domnule Președinte, și vă rog insistent să luați în considerare această plângere a mea, încercând ca cel puțin după aproape 6 ani de suferințe ale fiului meu să găsiți o soluție echitabilă, ca om de drept pentru a putea fi re judecat printr-o cerere de îndreptare.

Vă rog să apreciați că este unicul meu fiu, tatăl său a decedat pe frontul de Vest.

În speranța de a găsi la dumneavoastră înțelegere și de a curma suferințele fiului meu, vă adresez mulțumirile mele.

Maria D. Georgescu
Str. Vasile Lascăr, nr. 1, Raion 1 Mai

Domnului Președinte al Tribunalului de Casare.

[Rezoluție:]

*Curtea cere dosarul*³⁸¹.

[indescifrabil]

A.M.J., D.I.M., fond Penal, dosar nr. 232, vol. 4, f. 1.

207

[1955 decembrie]. Referat de anchetă întocmit de locotenentul Miron Crăciunescu, loctiitor al comandantului pentru pază și regim la Formațiunea 0627 Baia Sprie, referitor la „abaterile” deținutului Iosif Țălnaru

Ministerul Afacerilor Interne
Formațiunea nr. 0627
Baia Sprie
Reg. Baia Mare

Referat de anchetă

Asupra deținutului Țălnaru Iosif, care în noaptea zilei de 21 decembrie 1955 a calomniat pe maistrul de revir, sublocotenentul Rusu Ilie.

Deținutul Țălnaru Iosif, născut la 10 noiembrie 1918, în comuna Gârbova, raionul Aiud, reg. Cluj, fiul lui Ilarie și Raveca, de profesie radiofonist, condamnat la 8 ani corecție pentru crima de uneltire.

Pedeapsa începe la data de 26 mai 1947 [1949 – n.n.] și

Expiră la data de 23 mai 1957.

Din raportul sublocotenentului Rusu Ilie, de la fila nr. ...*, reiese că în noaptea de 21 decembrie 1955, la ieșirea din mină a schimbului, deținutul Țălnaru Iosif a sărit asupra lui să-l lovească, dar nu a îndrăznit, și pe urmă a început să-l calomnieze, injurându-l și făcându-l bandit, calic, nenorocit și criminal, pentru faptul că de ce mai înainte sublocotenentul Rusu Ilie i-a făcut raport de pedepsire și a primit 20 zile de carceră.

Din raportul caporalului Bârsan Ștefan, de la fila nr. ...*, reiese că acest deținut a calomniat pe sublocotenentul Rusu Ilie, nu a executat ordinul caporalului Bârsan Ștefan (supraveghetor la punctul de lucru), când i-a dat ordin să plece de acolo și a amenințat că o să-l omoare pe sublocotenentul Rusu Ilie dacă mai intră în mină.

Din raportul caporalului Tifrac Nicolae, de la fila nr. ...*, reiese că deținutul Țălnaru Iosif s-a afirmat față de sublocotenentul Rusu Ilie că așa cum i-a mâncat lui viața, așa o să ți-o mănânc și eu ție.

Mai reiese faptul că într-adevăr acest deținut a calomniat pe sublocotenentul Rusu Ilie, făcându-l bandit, hoț, criminal, bestie etc. și mai reiese faptul că deținutul a avut intenția să-l lovească nu numai pe sublocotenentul Rusu Ilie, dar chiar și pe caporalul Bârsan Ștefan, care a sărit să-l apere pe sublocotenentul Rusu Ilie.

³⁸¹ Radu Ionescu a fost eliberat din penitenciar la 31 mai 1955, dar deja era bolnav de schizofrenie ca urmare a maltratărilor la care a fost supus în timpul reeducărilor de la Pitești și Gherla.

* Lipsă în textul original.

Din raportul sergentului major Mariaș Alexandru, de la fila nr. ...³⁸², reiese că deținutul Țălnaru Iosif a făcut pe sublocotenentul Rusu Ilie bandit, criminal, iar atunci când i-a cerut deținutului să fie disciplinat, i-a răspuns sublocotenentului Rusu Ilie că pe un călău ca tine nu-l respect.

Din declarația sergentului major Trif Vasile, de la fila nr. ...³⁸², reiese că sublocotenentul Rusu Ilie i-a vorbi destul de frumos deținutului Țălnaru, însă acesta l-a făcut bandit, călău și criminal.

Deținutul Țălnaru Iosif, prin declarația sa de la fila nr. ...³⁸², recunoaște într-adevăr că i-a spus sublocotenentului Rusu Ilie că este un criminal și că din cauza lui, că nu a măsurat corect la preluare, el a făcut 20 zile de carceră și că și-a distrus sănătatea.

Concluzii

La data de 1 septembrie 1955, deținutul Țălnaru Iosif a fost pedepsit cu 20 zile de carceră pentru motivul că a înjurat și l-a făcut bou și criminal pe sublocotenentul Csiki Iosif, care împreună cu sublocotenentul Rusu Ilie făceau recepția lucrărilor. Raportul de pedepsire a fost făcut de sublocotenentul Rusu Ilie.

Deținutul Țălnaru Iosif este un element recalcitrant și nu este la prima abatere de acest fel. În noaptea de 23 ianuarie 1955, împreună cu alți 5 deținuți, a bătut pe un deținut în mină în mod grav³⁸², fapt care a fost pedepsit cu 30 zile de carceră.

Deținutul Țălnaru Iosif se face vinovat de insultă gravă, tendințe de lovire a sublocotenentului Rusu Ilie, care era în timpul executării funcției.

Deținutul se face vinovat de neexecutarea ordinului și indisciplină față de caporalul Bârsan Ștefan, care era în timpul serviciului său, ca supraveghetor punct de lucru, și, mai mult, se face vinovat de tendință de lovire și a caporalului Bârsan Ștefan.

Deținutul se face vinovat de amenințarea cu moartea a sublocotenentului Rusu Ilie.

Având în vedere comportarea anterioară a deținutului, ca organizarea unei bande de terorizare și bătaie a unui deținut în luna ianuarie 1955, grave insulte aduse sublocotenentului Csiki Iosif în luna septembrie 1955, prin aceea că a insultat în mod grav pe sublocotenentul Rusu Ilie și l-a amenințat cu moartea și ținând cont și de faptul că invinuitul este în executarea unui mandat și toate acestea le-a făcut tocmai în timpul detenției, cerem justiției să aplice cu severitate pedeapsa ce se încadrează în Codul penal pentru abaterile de mai sus săvârșite de deținutul Țălnaru Iosif³⁸³.

Ofițer anchetator
Locotenent Crăciunescu Miron

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 18, f. 93-94.

³⁸² Este foarte posibil ca deținutul bătut să fi fost un informator al Securității.

³⁸³ În final, s-a renunțat la trimiterea lui Iosif Țălnaru în judecată, acesta fiind pedepsit cu 10 zile de carceră (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 18, f. 142).

1957 februarie 3. Notă informativă referitoare la atitudinea
din Penitenciarul Aiud a lui Ioan Carra

321³⁸⁴/3 februarie 1957

Nota a fost primită de locotenentul
Dumitru Vasile de la agentul „Paul”
în ziua de 1 februarie 1957, în casa nr. 1.

Notă informativă

În septembrie 1952, sursa a lucrat pe șantierul „Hala Turnătoriei” de pe lângă fabrica Penitenciarului Aiud, unde l-a cunoscut pe Carra Ioan.

Dat fiind specialitățile diferite în care lucrau, apropierea nu a fost posibilă. Mai târziu, sursa a stat cu Carra Ioan pe același etaj și culoar și la baia săptămânală se întâlneau. Deja se considerau cunoștințe. La sfârșit, adică în anul 1954, luna septembrie, când s-au introdus din nou oamenii în fabrică, sursa a căzut în același grup cu el și au fost trimiși la lucru. Deși și de data aceasta lucrau la puncte de lucru diferite, totuși de câte ori se vedeau se salutau și își comunicau ce mai știau nou, adică știri sau zvonuri ce circulau prin lumea deținuților. Se subliniază că sursa l-a cunoscut numai acolo, în detenție. Sursa știe despre el că este din București, nu cunoaște nimic din familia lui. Că a fost comandor în aviație. A fost arestat într-o organizație, deoarece a stat, cum s-a mai spus, pe același etaj cu sursa (despre acest lucru nu a vorbit sursei niciodată).

După prietenii pe care sursa a observat că le întreține, crede că este țărănist sau numai are tendințe să devină. Aceste prietenii sunt: Criveanu Mircea, Ion Diaconescu, Vețeleanu Ion și de asemenea cu foști militari: Mircea Ionescu, Boldur, comandor (restul numelui sursa nu-l cunoaște), Țurcanu Aurel.

Sursa nu a putut spune nimic despre el ca om, diferența de vârstă fiind mare între sursă și el nu au fost relații mai strânse. Era considerat un om serios, căruia puteai să-i spui o noutate sau să-l întrebi de așa ceva. În lumea deținuților era suficient pentru ca un om să fie serios să nu umble cu rapoarte.

În august 1956, când sursa aștepta să intre la examen, el trecea spre serviciu. Acesta a întrebat sursa ce face, i-a urât succes și a răspuns la întrebarea sursei că lucrează pe un șantier, după care a plecat grăbit să nu întârzie la lucru.

„Paul”

N.B.³⁸⁵:

Carra Ioan ne este semnalat de agentul „Pop” al Direcției a II-a că împreună cu alte elemente – prietenii ai lui Netea Vasile – a trecut la constituirea unei „asociații a foștilor deținuți politici”, cu scopul de a desfășura activitate contrarevoluționară.

³⁸⁴ Direcția a III-a, Serviciul II, Biroul 1.

³⁸⁵ Nota biroului.

Locotenent Dumitru Vasile

A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 4986, vol. 1, f. 159-160.

209

1957 iulie 20. Referat întocmit de Serviciul „C” din M.A.I. prin care se respinge eliberarea înainte de termen a lui Dumitru Măgureanu, deoarece „nu a dovedit completă reeducare”

Ministerul Afacerilor Interne
Serviciul „C”

Strict secret

Nr. 13/0068812 din 20 iulie 1957

Se aprobă propunerea

Referat
cuprinzând date asupra numitului Măgureanu Dumitru, deținut în
Penitenciarul Gherla, care este propus pentru aplicarea D.L. 72/1950³⁸⁶

Măgureanu Dumitru este născut la 1 martie 1930 în comuna Miclăușeni, fiul lui Gheorghe și Ana, fost cu domiciliul în Alba Iulia, str. Horia, Cloșca și Crișan, nr. 8.

Din materialul ce-l deținem asupra sa reiese că în anul 1949, la propunerea numitului Nicoară Titus, a acceptat să intre în organizația subversivă condusă de Dabija Nicolae.

Ca membru al organizației a primit misiunea de a recruta noi elemente, lucru pe care Măgureanu îl face, recrutând doi noi membri.

Susnumitul a avut cunoștință de faptul că membrii bandei au atacat Percepția din Teiuș și că au pus la cale un atac împotriva mașinii de la Uzinele Cugir, care urma să ridice salariile muncitorilor de la Banca R.P.R. Alba.

De asemenea, a avut cunoștință de actul petrecut în comuna Mesentea, unde membrii bandei au deschis foc asupra organelor de Securitate.

Pentru aceste fapte a fost trimis în justiție și condamnat la 10 ani muncă silnică.

În prezent se află în Penitenciarul Gherla în executarea pedepsei, care expiră la 25 martie 1959.

În timpul detenției a fost pedepsit cu pierderea dreptului de a primi pachet pe timp de 3 luni, fără a se specifica motivele³⁸⁷.

³⁸⁶ Decretul Lege nr. 72/1950 prevedea reducerea pedepsei în raport cu numărul de zile pe care deținutul le-a muncit în penitenciar.

³⁸⁷ Comandantul Formațiunii 0606 Gherla, maiorul Goiciu Petrache, menționa într-o *Notă-raport* faptul că Dumitru Măgureanu a fost pedepsit la 13 iunie 1956 deoarece „a făcut semne la alți deținuți”. (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 5, f. 10).

Întrucât numitul Măgureanu Dumitru nu a dovedit completă reeducare în timpul detenției, fiind pedepsit disciplinar;

Propunem:

Să i se avizeze negativ aplicarea D.L. 72/1950³⁸⁸.

p. șeful Serviciului „C”
Locotenent-colonel
Nicolae Mateescu

[Rezoluții]

11 august 1957.

48 luni D.O.³⁸⁹

Gheorghe Pintilie

Luat nota pe fișa C.R., după eliberare să i se fixeze D.O. pe 48 luni, conform ordinului tovarășului ministru.

12 august 1957

Locotenent major [indescifrabil]

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 5, f. 8.

210

1958 august 4. Referat al Comisiei de fixare și ridicare a locului de muncă referitor la stabilirea domiciliului obligatoriu pe timp de 48 de luni preotului Nicolae Bucea în com. Rubla

Ministerul Afacerilor Interne
4 august 1958

Strict secret

Referat cuprinzând date asupra numitului Bucea Nicolae

Bucea Nicolae este născut la 20 noiembrie 1910, în comuna Bistra, raionul Turda, regiunea Cluj, fiul lui Nicolae și Maria, preot, legionar, cu D.O. în comuna Rubla, raionul Călmățui, regiunea Galați.

³⁸⁸ Cererea de reduce a pedepsei a fost înaintată Serviciului „C” de către Direcția Generală a Penitenciarelor și Coloniilor de Muncă la 21 mai 1957, prin adresa nr. B.C. 192246, probabil în urma unei solicitări similare din partea conducerii Penitenciarului Gherla (*Ibidem*, f. 9).

³⁸⁹ La 12 ianuarie 1959, generalul-locotenent Gheorghe Pintilie a semnat Decizia nr. 15.306, prin care lui Dumitru Măgureanu i s-a fixat domiciliu obligatoriu pe timp de 48 de luni în comuna Fundata, raionul Slobozia. La 6 martie 1963, generalul-locotenent Negrea Vasile, adjunct al ministrului Afacerilor Interne, a semnat Decizia nr. 6.047, prin care domiciliul obligatoriu i-a fost prelungit cu alte 12 luni, fiind eliberat abia la 12 martie 1964 (*Ibidem*, f. 17, 55, 70).

Din materialul ce-l deținem, rezultă că în primăvara anului 1949 a luat legătură cu banda teroristă condusă de Dabija Nicolae, căruia i-a furnizat diferite informații.

Pentru acest motiv a fost arestat și condamnat la 10 ani temniță grea. La eliberare³⁹⁰, prin Decizia M.A.I. nr. 6.864 din 1 iulie 1957, i s-a fixat D.O. pe timp de 36 luni în comuna Rubla, raionul Călmățui, regiunea Galați, unde se află și în prezent³⁹¹.

Față de cele de mai sus, comisia:

Propune:

- Să i se fixeze loc de muncă pe timp de 48 luni³⁹².

Membrii comisiei
-Locțiitor procuror general
 general-maior
 Bucșan Gheorghe
-Secretar general M.A.I.
 general-maior
 Nicoltschi Alexandru
-Secretar general M.A.I.
 colonel Negrea Vasile

Secretarul comisiei
colonel Nedelcu Mihail

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 4, f. 25.

³⁹⁰ A fost eliberat la 17 iulie 1957 din Penitenciarul Aiud, înainte de termen (pedeapsa expira la 2 martie 1959), prin aplicarea Decretului Lege nr. 72/1950.

³⁹¹ Revenirea asupra deciziei din 1 iulie 1957 a lui Gheorghe Pintilie s-a făcut în urma unei adrese înaintate de Departamentul Cultelor către M.A.I. la 20 ianuarie 1958, pe baza unei cereri a Episcopiei Ortodoxe Române din Cluj, prin care se solicita schimbarea D.O. pentru preotul Nicolae Bucea (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 4, f. 23). După cum se poate observa, rezultatul cererii a fost exact contrar, comisia hotărând majorarea pedepsei aplicate lui Nicolae Bucea.

³⁹² Referatul a fost aprobat de ministrul Alexandru Drăghici, care a emis în acest sens Ordinul nr. 10.031 din 28 august 1958. Ca atare, Nicolae Bucea a fost eliberat din D.O. la 12 septembrie 1962, prin ordinul nr. E/10.107 din 31 august 1962 al ministrului Afacerilor Interne (*Ibidem*, f. 38).

1959 noiembrie 25. Referat întocmit de Serviciul „C” din M.A.I. referitor la restricțiile domiciliare impuse lui Ioan Oargă

Ministerul Afacerilor Interne
Serviciul „C”

Strict secret

Nr. 1400102042 din 25 noiembrie 1959.

Nu se aprobă propunerea

Referat

cuprinzând date asupra numitului Oargă Ioan, cu D.O. în comuna Lățești, regiunea Constanța, căruia îi expiră restricțiile domiciliare la 23 ianuarie 1960

Oargă Ioan este născut la 9 martie 1926, în comuna Șeușa, raionul Alba Iulia, regiunea Hunedoara, fiul lui Dumitru și Ana, de naționalitate și cetățenie română, fost student, în prezent cu domiciliu obligatoriu în comuna Lățești, raionul Fetești, regiunea Constanța.

În evidența Serviciului „C” este cunoscut că în cursul anului 1949 a fost recrutat în banda teroristă condusă de Dabija Nicolae. După ce a luat contact cu conducătorii bandei și a cunoscut scopurile pe care aceasta le urmărea, a primit suma de 2.000 lei pentru a procura armament.

De asemenea, a recrutat ca membrii în organizație pe numiții Purcariu Ioan, Purcariu Ovidiu și Turcu Ion, pe care i-a predat organelor superioare.

Pentru aceste fapte a fost condamnat la 10 ani muncă silnică.

Prin aplicarea prevederilor D.L. 720/1956, Oargă Ioan a fost eliberat la 23 ianuarie 1958 în loc de 25 martie 1959 și prin Decizia M.A.I. nr. 7.218 din 19 decembrie 1957 i s-a fixat domiciliu obligatoriu pe timp de 24 luni în comuna Lățești.

Cu raportul nr. C11/26.424 din 11 noiembrie 1959 (pe care-l anexăm*), Direcția Regională Constanța ne face cunoscut că la D.O. numitul nu a fost semnalat cu activitate dușmănoasă. Ținând însă cont de faptul că în trecut a activat într-o organizație subversivă, opinează a i se prelungi restricțiile cu 24 luni.

Deoarece numitul Oargă Ioan a fost membru al bandei teroriste condusă de Dabija Nicolae;

Propunem:

Să i se fixeze domiciliu obligatoriu – în continuare – pe timp de 24 luni în comuna Lățești, raionul Fetești, regiunea Constanța.

Șeful Serviciului „C”
Colonel Nedelcu Mihail

[Rezoluție:]

* Nu se publică.

Se ridică D.O. și va fi lucrat informativ de regiunea unde se stabilește. Nu se aprobă să domicilieze în București.

Vasile Negrea

A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 4, f. 125.

212

[1966-1967]. Situație întocmită de Secția Raională Alba referitoare la încadrarea informativă a foștilor membri ai grupului Dabija

Ministerul Afacerilor Interne
Secția Raională Alba

Strict secret

Situație

Privește situația bandei „Dabija” ce a activat pe raza raionului Alba

- | | | |
|----|-----------------------|--|
| 0) | Dabija Nicolae | Fost șef de bandă, condamnat la moarte |
| 1) | Bulgarea Iosif | Născut la 4 mai 1900, fiul lui Nicolae și Veronica, domiciliază Benic-Galda de Sus, fost șef de cuib legionar, fost condamnat un an închisoare corecțională, a făcut parte din banda Dabija. Este încadrat informativ cu agenții: „Cindea Nicolae” și „Dan Ioan” |
| 2) | Dărămuș Vasile | Născut la 25 ianuarie 1906 în Benic, neîncadrat politic, fost condamnat 2 ani închisoare corecțională, a făcut parte din banda Dabija. Este încadrat cu agenții: „Stoica Amos” și „Bucur Vasile” |
| 3) | Doia Sabin | Născut la 20 aprilie 1913 în Benic-Galda de Sus, fiul lui Ioan și Veronica, neîncadrat politic, a fost condamnat 2 ani închisoare corecțională, a făcut parte din banda Dabija. Este încadrat informativ cu agenții: „Frățilă Nicolae” și „Cindea Nicolae” |
| 4) | Doia Simion | Născut la 7 iunie 1911, fiul lui Nicolae și Raveca, neîncadrat politic, domiciliul Benic-Galda de Sus, a fost condamnat la 2 ani închisoare corecțională, a făcut parte din banda Dabija. Este încadrat cu agenții „Frățilă Nicolae” și „Dan Ioan” |
| 5) | Duca Anghel | Născut la 15 decembrie 1890, fiul lui Partenie și Veronica, domiciliază în Benic, este neîncadrat politic, a fost condamnat la 2 ani închisoare corecțională, a făcut parte din banda Dabija. Este încadrat politic cu agenții: „Hațegan” și „Bucur Vasile” |
| 6) | Fuga Dumitru | Născut la 15 martie 1915 în Benic, fiul lui Silvestru și Maria, neîncadrat politic, a făcut parte din banda Dabija. |

- A fost condamnat la 5 ani³⁹³, încadrat informativ cu agentul „Frățilă Nicolae”
- 7) **Frâncu Vasile** Născut la 25 decembrie 1894 în Benic, fiul lui Nicolae și Dochia, fost membru P.N.Ț., fost condamnat 3 ani închisoare³⁹⁴, a făcut parte din banda Dabija. Este încadrat informativ cu „Bucur Vasile” și „Hațegan Ioan”
- 8) **Goia Augustin** Născut la 15 august 1900, fiul lui Florea și Raveca, domiciliul Benic, fost membru P.N.Ț., fost condamnat un an închisoare, a făcut parte din banda Dabija. Încadrat informativ cu agenții „Frățilă Nicolae” și „Cindea Nicolae”
- 9) **Laslo Aron** Născut la 14 ianuarie 1908, fiul lui Ioan și Ludovica, domiciliul Benic, fost membru P.N.Ț., fost condamnat 5 ani închisoare, a făcut parte din banda Dabija. Este încadrat informativ cu agenții „Bucur Aurel” și „Hațegan Ioan”
- 10) **Lupșan Simion** Născut [la] 15 mai 1896, fiul lui Ștefan și Florica, domiciliul Benic-Galda de Sus, fost membru P.N.Ț., fost condamnat un an închisoare, a făcut parte din banda Dabija. Este încadrat informativ cu agenții „Cindea Nicolae” și „Frățilă Nicolae”
- 11) **Lupșan Ștefan** Născut la 23 septembrie 1896 [1897 – n.n.], fiul lui Ștefan și Florica, domiciliul Benic-Galda de Sus, neîncadrat politic, fost condamnat un an închisoare, a făcut parte din banda Dabija. Este încadrat informativ cu agenții: „Dan Ioan” și „Cindea Nicolae”
- 12) **Man Candin** Născut la 1 august 1889, fiul lui Vian și Maria, domiciliul Benic, fost membru P.N.Ț., fost condamnat la 1 an închisoare, a făcut parte din banda Dabija. Este încadrat informativ cu agenții: „Frățilă Nicolae” și „Hațegan Nicolae”
- 13) **Man Ștefan** Născut la 26 decembrie 1916, fiului Simion și Saveta, domiciliul Benic-Galda de Sus, neîncadrat politic, fost condamnat 2 ani închisoare, a făcut parte din banda Dabija. Este încadrat informativ cu agenții: „Hațegan Ioan” și „Stoica Amos”
- 14) **Nistor Izidor** Născut la 17 aprilie 1921, fiul lui Alexandru și Saveta, domiciliul Benic-Galda de Sus, neîncadrat politic, fost condamnat 2 ani închisoare³⁹⁵, a făcut parte din banda

³⁹³ În realitate, Dumitru Fuga a fost condamnat la 7 ani temniță grea, pedeapsă pe care a executat-o în întregime. A se vedea D. Fuga, *op. cit.*

³⁹⁴ Vasile Frâncu a fost condamnat de fapt la 2 ani închisoare corecțională și a fost eliberat din penitenciar în anul 1951 (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 957, vol. 3, f. 78).

³⁹⁵ Izidor Nistor a fost condamnat la 4 ani închisoare corecțională, pe care i-a executat integral (A.M.J., D.I.M., fond Penal, dosar nr. 274, vol. 2, f. 120.).

- Dabija. Este încadrat informativ cu agenții: „Dan Ioan” și „Frățilă Nicolae”
- 15) **Preja Dominic** Născut la 14 aprilie 1922, fiul lui Zaharie și Ludovica, domiciliul Benic, neîncadrat politic, fost condamnat 2 ani închisoare, a făcut parte din banda Dabija. Este încadrat informativ cu agenții: „Hațegan Ioan” și „Stoica Amos”
- 16) **Preja Nicolae** Născut la 27 aprilie 1914, fiul lui Zaharie și Ludovica, domiciliul Benic, neîncadrat politic, fost condamnat 2 ani, a făcut parte din banda Dabija. Este încadrat informativ cu agenții: „Beniceanu Ioan” și „Bucur Vasile”
- 17) **Cuptor Ioan** Născut la 26 martie 1909, fiul lui Alexandru și Maria, în Livezeni, Petroșani, domiciliul Benic, neîncadrat politic, a fost condamnat 2 ani închisoare, a făcut parte din banda Dabija, neîncadrat informativ.
- 18) **Crișan Gligor** Născut la 18 [75 – n.n.] aprilie 1923, fiul lui Ioan și Paraschiva, în Teiuș, neîncadrat politic, a făcut parte din banda Dabija, a fost condamnat la 2 ani închisoare, domiciliul Teiuș. Este încadrat informativ cu agenții: „Anghel Vasile” și „Roșu Ioan”
- 19) **Popa Ioan** A făcut parte din banda Dabija, fost cu domiciliul în Teiuș, în prezent decedat³⁹⁶.
- 20) **Pascu Ioan** Fost membru în banda Dabija, fost cu domiciliul în Benic, decedat³⁹⁷.
- 21) **Preja Ștefan** Fost membru în banda Dabija, fost cu domiciliul în Teiuș, decedat.
- 22) **Nistor Zaharie** Fost membru în banda Dabija, fost cu domiciliul în Teiuș, decedat.
- 23) **Pascu Ioan** Fost membru în banda Dabija, fost cu domiciliul în Teiuș, decedat.
- 24) **Vandor Victor** Fost membru în banda Dabija, fost cu domiciliul în Întregalde, decedat.
- 25) **Florinc Mihai** Fost membru în banda Dabija, fost cu domiciliul în Întregalde, decedat.
- 26) **Avrămuț Dumitru** Născut la 8 noiembrie 1907, com. Întregalde, fiul lui Nicolae și Maria, neîncadrat politic, domiciliul Întregalde, fost condamnat 5 ani, a făcut parte din banda Dabija, încadrat informativ cu agenții: „Petrașcu Vasile” și „Florea Constantin”
- 27) **Trifa Nicolae** Născut la 14 iunie 1907, fiul lui Gheorghe și Valeria, neîncadrat politic, domiciliul în Întregalde, fost condamnat 2 ani închisoare, a făcut parte din banda Dabija. Este încadrat informativ cu agenții: „Petrașcu

³⁹⁶ Ioan Popa a decedat la 13 ian. 1962.

³⁹⁷ Ioan Pascu, domiciliat în Benic, a decedat la 10 febr. 1966.

- Vasile" și „Florea Constantin”
- 28) **Drăgan Emil** Născut la 10 noiembrie 1920, în comuna Benic, fiul lui Aron și Elisabeta, neîncadrat politic, fost condamnat la 5 ani muncă zilnică [*silnică* – n.n.], a făcut parte din banda Dabija. Neîncadrat informativ. Domiciliul Galda de Jos.
- 29) **Drăgan Liviu** Născut la 21 septembrie 1928, în Galda de Jos, fiul lui Aron și Saveta, neîncadrat politic, a fost condamnat 5 ani la muncă zilnică [*silnică* – n.n.], a făcut parte din banda Dabija, neîncadrat informativ.
- 30) **Giurgiu Chirion** Născut la 25 octombrie 1915, în Galda de Jos, fiul lui Simion și Lucreția, neîncadrat politic, domiciliat în Galda de Jos, fost condamnat 5 ani temniță grea, a făcut parte din banda Dabija, încadrat cu agentul „Vilcu Virgil”
- 31) **Gliga Traian** Născut la 23 august 1923, în Galda de Jos, fiul lui Aurel și Victoria, neîncadrat politic, fost condamnat 5 ani temniță grea, a făcut parte din banda Dabija, încadrat cu agentul „Vilcu Virgil”
- 32) **Șonea Iulian** Născut la 9 [11 – n.n.] august 1919, în Galda de Jos, fiul lui Filip și Paraschiva, neîncadrat politic, fost condamnat 5 ani muncă zilnică, a făcut parte din banda Dabija, încadrat cu agentul „Vilcu Virgil”
- 33) **Trif Liviu-Valer** Născut la 21 mai 1921 în Galda de Jos, fiul lui Milinton și Maria, neîncadrat politic, domiciliul Galda de Jos, fost condamnat 8 ani muncă zilnică, a făcut parte din banda Dabija, încadrat cu agentul „Vilcu Virgil”
- 34) **Udrea Iulian [Iuliu – n.n.]** Născut la 22 [12 – n.n.] octombrie 1922 în Galda de Jos, fiul lui Iulian și Lucreția, neîncadrat politic, fost condamnat la 3 ani închisoare corecțională, a făcut parte din banda Dabija, încadrat cu agentul „Vilcu Virgil”

Șeful Secției
Căpitan Rotariu Iulian

A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 399, f. 46-49.

[1967]. Extras dintr-un tabel nominal întocmit de Serviciul „C” din Consiliul Securității Statului referitor la deținuții decedați în penitenciarele și aresturile Securității

Consiliul Securității Statului
Serviciul „C”

Strict secret

**Tabel-nominal
privind deținuții decedați pentru care Direcția Generală a Penitenciarelor
a făcut comunicările necesare înregistrării lor**

Nr. crt.	Numele, prenumele și date de stare civilă	Durata condamnării	Date privind decesul		
			Data	Motivul	Nr. certif.
(...)					
Direcția Regională M.A.I. Cluj					
44.	Moldovan Simion născut 15.9.1929 în Teiuș, fiul lui Simion și Aneta, elev, Blaj, str. Calea Clujului, [nr.] 100	m.s.v. ³⁹⁸	2.4.1950	deces natural ³⁹⁹	370.602
45.	Maxim Alexandru născut 22.3.1926 în Ulmeni – Ilfov, fiul lui Constantin și Alexandrina	---	2.4.1950	---	370.603
46.	Nițescu Nicolae Născut 30.1.1908 în Căndești, fiul lui Marin și Maria	---	2.4.1950	---	370-604
47.	Pop Alexandra născută la 4.2.1927 în Bistra – Turda, fiica lui Teofil și Maria	---	2.4.1950	---	-
48.	Robu Ioan născut la 22.3.1922 în Timișoara, fiul lui Constantin și Elena	---	2.4.1950	---	-

³⁹⁸ Muncă silnică pe viață.

³⁹⁹ Adnotare: „Anchetă 7.212 la Cluj”. Menționăm faptul că toate persoanele în dreptul cărora se precizează „deces natural” au fost în realitate asasinat de Securitate.

49.	Angheluță Mihai născut 4.10.1920 în București, fiul lui Dumitru și Elena	- - -	2.4.1950	- - -	-
50.	Bedeleanu Ioan născut 6.12.1919 în Mihalț – Alba Iulia, fiul lui Mihai și Maria	20 ani m.s. ⁴⁰⁰	5.4.1950	- - -	-
51.	Dalea Emil născut 20.8.1917 în Galda de Jos – Alba Iulia, fiul lui Gheorghe și Paraschiva	20 ani m.s.	5.4.1950	deces natural	-
52.	Florinc Mihai născut 17.9.1905 în Întregalde – Alba Iulia, fiul lui Ion și Floarea	15 ani m.s.	5.4.1950	- - -	-
53.	Mărgineanu Petru născut 7.2.1903 în Obreja – Alba Iulia, fiul lui Simion și Rozalia	20 ani m.s.	5.4.1950	- - -	-
54.	Olteanu Emil născut 11.11.1922 în Galda de Jos – Alba Iulia, fiul lui Toma și Sabina	20 ani m.s.	5.4.1950	- - -	M.C. 370.612
55.	Picoș Florian născut 15.10.1899 în Galda de Jos, fiul lui Ion și Nastasia	20 ani m.s.	5.4.1950	- - -	-
56.	Vandor Victor ⁴⁰¹	-	16.1.1953	- - -	M.C.

⁴⁰⁰ Muncă silnică.

⁴⁰¹ În cazul lui Victor Vandor a avut loc o eroare evidentă de identificare, fiind inserate datele unei alte persoane, care posibil purta același nume. Probabil greșeala s-a produs în momentul centralizării tuturor datelor primite de la direcțiile regionale de securitate și de la penitenciare. Victor Vandor s-a născut la 29 august 1910 în com. Întregalde, jud. Alba, fiind fiul lui Izidor și Paraschiva. A fost arestat la 18 aprilie 1949, iar prin Sentința nr. 842 din 15 octombrie 1949 a fost condamnat de Tribunalul Militar Cluj la 25 ani muncă silnică și confiscarea averii, pentru uneltire contra ordinii sociale. La 2 aprilie 1950 a fost transferat de la Penitenciarul Tribunal Cluj la D.R.S.P. Cluj, iar peste trei zile Sfatul Popular al Orașului Cluj a emis certificatul de deces seria M.C., nr. 370.614, specificându-se faptul că a decedat la 5 aprilie 1950, cauza morții fiind „TBC pulmonar” (A.M.J., D.I.M., fond Penal, dosar nr. 232, vol. 6,

	născut 12.6.1869 în Smulți – Galați, fiul lui Ion și Anița				370.614
--	--	--	--	--	---------

A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 73, vol. 1, f. 26-27.

214

1998 septembrie 25. Memoriu înaintat de Valeria Vandor, soția lui Sabin Vandor, pentru admiterea recursului în anulare contra Sentinței nr. 312/1950, prin care a fost condamnată

Către
Curtea Supremă de Justiție

București
Calea Rahovei nr. 4 sector 4

Dosar nr. 2.122/1998
Termen la 14 octombrie 1998

Subsemnata Vandor Valeria, născută Bucur, domiciliată în comuna Întregalde, satul Ghioncani, nr. 16, jud. Alba, intimată în Recursul în anulare, respectuos înaintez prezentul:

Memoriu

Prin care rog să admiteți recursul în anulare și în fond, să fiu achitată de orice penalitate pentru următoarele:

Motive

În anul 1949, luna martie, ziua 7, am fost arestată în Penitenciarul Sibiu, unde am executat o pedeapsă de 10 luni închisoare în baza unei condamnări de către Tribunalul Militar Sibiu, pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 209 Cod Penal din acea vreme.

Subsemnata am fost soția condamnatului politic Vandor Sabin, care a fost condamnat în anul 1950, prin Sentința nr. 312/1950 a Tribunalului Militar Sibiu, în Dosarul nr. 411/1950, la muncă silnică pe viață și la confiscarea averii.

Socotesc că am ajuns să execut această pedeapsă privată de libertate numai datorită abuzului și injustiției manifestate atât de organele de Securitate din acea vreme, cât și de instanțele de judecată.

Numai datorită regimului comunist instalat după anul 1945 s-au putut întâmpla atâtea crime și atrocități, cărora le-au căzut victime oameni care nu au avut altă vină decât aceea de a-și fi iubit țara și neamul din care făceau parte.

Am procedat la vremea aceea așa cum am crezut că trebuie să procedeze un om normal, de altfel s-a dovedit destul de târziu că tot ceea ce s-a întreprins împotriva mea a fost un abuz caracteristic regimului comunist de la acea dată.

filă fără număr). În realitate, Victor Vandor a fost asasinat de Securitate în împrejurări încă necunoscute.

Consider că, deși foarte târziu, adică la vârsta de 93 de ani, totuși dreptatea a triumfat și măsura întreprinsă de Procurorul General este binevenită.

Credincioasă fiind, mă rog bunului Dumnezeu să vegheze asupra neamului românesc și să nu se mai întâmple niciodată ceea ce s-a întâmplat în perioada respectivă.

Sunt de acord cu admiterea recursului în anulare și cer absolvirea mea de orice pedeapsă.

Întregalde la 25 septembrie 1998

Vandor Valeria

A.M.J., D.I.M., fond Penal, dosar nr. 350, vol. 11, f. 58-59.

**Date biografice ale persoanelor implicate
în activitatea grupurilor de rezistență**

Albini Aurel: născut la 2 ian. 1891 în Zlatna, fiul lui Luliu și Elena. Provenea dintr-o veche și bogată familie românească din zonă, care deținea un castel în com. Galda de Jos, jud. Alba. A urmat Facultatea de Drept, fost avocat, în 1949 era pensionar. Timp de 20 de ani a fost primar al orașului Aiud din partea P.N.Ț. Arestat în mai 1949 și anchetat la Alba Iulia⁴⁰². A fost acuzat de nedenunțare, deși nu cunoștea nimic concret despre organizație, regimul dorind practic închiderea sa datorită originii și poziției sociale și a atitudinii sale politice. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 45/31 ian. 1950, la 2 ani î.c. Închis la Canal, de unde a fost eliberat la 11 mai 1951. S-a stabilit cu domiciliul în orașul Cluj, fiind urmărit în forme organizate de către Securitate până la 21 apr. 1967, când a fost trecut în evidența pasivă.

Albu Iacob: născut la 14 oct. 1894 în satul Geoagiu de Sus, com. Stremț, jud. Alba, fiul lui Ioan și Ana. Agricultor. Căsătorit. Fost simpatizant P.N.Ț., apoi membru în Frontul Plugarilor. Suferise anterior o condamnare de 2 luni pentru sabotaj⁴⁰³. Era șeful organizației din comună. Arestat la 11 apr. 1949 de S.J.S.P. Alba. Anchetat la Alba Iulia (plt. maj. șef Groza Vasile). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 848/20 oct. 1949, la 3 ani î.c. Închis la Colonia Poarta Albă, de unde a fost eliberat la 19 febr. 1953.

Angheluță Mihai: născut la 4 oct. 1920 în orașul Galați, fiul lui Dumitru (funcționar comercial) și Elena. Era rudă prin alianță cu Nicolae Dabija. Domicilia în București. Necăsătorit, nu a satisfăcut stagiul militar. A absolvit Liceul „Vasile Alecsandri” din Galați (1930-1939) și Facultatea de Drept din București (1939-1943). De profesie diplomat. Din 1941 a fost membru al grupării „Gândul nostru”, condusă de Mihail Ralea, care s-a transformat după 23 aug. 1944 în Partidul Socialist Țărănist, iar în nov. 1944 a fuzionat cu Frontul Plugarilor. După fuziune a devenit șef al organizației de tineret a Frontului Plugarilor pe întreaga țară. La 8 nov. 1944 a fost numit șef al cabinetului personal al lui Petru Groza, poziție în care a rămas până la 1 iun. 1945, când a demisionat „nefiind de acord cu o serie întreagă de idei politice propuse de organizație”⁴⁰⁴. Activitate profesională: șef de birou la Ministerul Afacerilor Externe (din 1943 până la 1 sept. 1944, când a demisionat), avocat în contenciosul Societății Malaxa (după 1 iun. 1945), apoi diplomat în Ministerul Afacerilor Externe, de unde a fost comprimat la 1 sept. 1947. După comprimare s-a angajat ca funcționar contabil la magazinul „Winter” din București. Arestat la 19 mart. 1949. Caracterizat de slt. Șandru Ioan, din D.R.S.P. Sibiu, drept „inteligent, sincer, nu a opus rezistență la cercetări”⁴⁰⁵. Anchetat la București și Sibiu (cpt. Cosma Alexandru și slt. Moldovan Ioan). Prin St. nr. 816/30 sept. 1949 a fost condamnat de T.M. Sibiu la muncă silnică pe viață. Închis la Penitenciarul Aiud, de unde a fost transferat la Penitenciarul Tribunal Cluj, la 10 mart. 1950. A

⁴⁰² Conform mărturiei lui Traian Socaciu, pe Aurel Albini „Îl ducea zilnic la anchetă. Întotdeauna îl aduceau doi călăi, care îl aruncau în beci înjurându-l. Noi îl ridicam, îl puneam pe prici și îl înveleam cu haina. Nu mai putea sta de dureri, era tot vânăt, pe tot corpul. Tălpile picioarelor erau umflate de nu mai putea sta pe ele” (***) *Noi nu am avut tinerețe. Cronica rezistenței anticomuniste. 1945-1989*, ediția a II-a, Editura „Altip”, Alba Iulia, 2005, p. 182).

⁴⁰³ Fusese condamnat de Parchetul Tribunalului Alba, prin Sentința nr. 91 din 15 febr. 1949, la 2 luni î.c. și 5.000 lei amendă pentru sabotaj, pe care a executat-o la Penitenciarul din Alba Iulia (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 3, f. 79).

⁴⁰⁴ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 259.

⁴⁰⁵ *Ibidem*, f. 254.

fost luat din penitenciar și executat la 2 apr. 1950 de Securitatea din Cluj, unde fusese „transferat pentru cercetări”. Nu se cunoaște locul unde a fost ucis și îngropat.

Avram Horea: născut la 27 iul. 1928 în satul Săcărămb, com. Certeju de Sus, jud. Hunedoara, fiul lui Septimiu (preot greco-catolic) și Silvia. Domicilia în Cugir. Absolvisc liceul la Orăștie și era student la Facultatea de Medicină din Cluj. Fost greco-catolic. Membru P.N.Ț. în perioada 1944-1947, apoi membru U.T.M. Datorită activității politice din trecut în favoarea P.N.Ț. era urmărit de Securitate. Pentru a se ascunde, a luat legătura cu Ioan Oargă și Dumitru Măgureanu, împreună cu care intenționa să plece spre Muntele Mare. În mart. 1949, alături de alți elevi, a plecat spre Apuseni, dar în com. Meteș, jud. Alba, grupul a fost întâmpinat cu focuri de armă de Miliție. Reușind să scape, s-a întors acasă la Cugir. Arestat la 1 apr. 1949 de S.J.S.P. Hunedoara. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 45/31 ian. 1950, la 4 ani î.c. Închis la Colonia Peninsula. După eliberare s-a angajat ca tehnician agricol la Sfatul popular orășenesc Cugir. La 8 iun. 1955 a fost trecut în evidența dosarului de obiectiv. La 16 febr. 1962 a fost luat iarăși în evidență, fiind urmărit organizat până la 10 mart. 1964, când a fost trecut în evidența pasivă.

Avrămuț Dumitru: născut la 8 nov. 1907 în com. Întregalde, jud. Alba, fiul lui Nicolae și Maria. Agricultor, cu 2 jugăre de pământ. Văduv, avea 4 copii. Membru în Frontul Plugarilor din 1947. Atras în organizația de rezistență de Sabin Vandor și Nicolae Suciuc. A transportat alimente cu carul din com. Benic spre munte. Arestat la 5 apr. 1949 și anchetat la Sibiu (slt. Pastii Pompiliu, plt. Ciurdărescu Nicolae). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 848/20 oct. 1949, la 5 ani î.c. Închis în coloniile Poarta Albă (până la 13 mai 1951) și Peninsula (13 mai 1951-6 apr. 1954).

Balea Gheorghe: născut la 12 nov. 1902 în com. Bistra, jud. Alba, fiul lui Petru și Sofia. Era tatăl vitreg al Alexandrei Pop. Căsătorit, avea patru copii, toți fiind apoi deportați în Bărăgan⁴⁰⁶. Fost greco-catolic, la percheziția domiciliară efectuată de Miliția Câmpeni la locuința sa s-au găsit două circulare greco-catolice. Agricultor, cu o avere de 11 ha. Deținuse în comună o prăvălie, o cârciumă și un depozit de lemne și scândură (împreună cu socrul său, Ioan Andreșel), unde lucrau zilnic 10-15 oameni. Membru al P.N.Ț., fost primar al comunei în timpul guvernării P.N.Ț. Membru în Frontul Plugarilor (exclus în 1949, după arestare). Arestat la 8 mart. 1949 și anchetat la Turda (slt. Herța Vasile) și Alba Iulia (plt. maj. Staicu Ioan). Caracterizat de cpt. Cosma Alexandru ca fiind „Încrezut și inchipuit, aceasta mai mult din cauza situației sale materiale bune, posedând 11 ha pământ. Se manifestă pe față ostil actualului regim. Nutrește sentimente maniste. Element periculos regimului popular”⁴⁰⁷. Prin St. nr. 816/30 sept. 1949 a fost condamnat de T.M. Sibiu la 10 ani muncă silnică și confiscarea averii. Închis la Penitenciarul Aiud (12 oct. 1949-15 mai 1950), Colonia Peninsula (15 mai 1950-20 iul. 1953) și penitenciarele Gherla (22 iul. 1953-11 dec. 1954), Oradea (11 dec. 1954-3 nov. 1956), Aiud (din 4 nov. 1956) și Galați. Eliberat la 20 sept. 1957 din Penitenciarul Galați, prin transformarea zilelor de muncă în zile de detenție, în baza Deciziei din 17 sept. 1957 a Tribunalului popular al orașului Galați. Conform informatorului „Pamfil”, „la început, la reîntoarcerea sa și a familiei, nu avea nimic, însă nu mult după aceasta a avut o

⁴⁰⁶ Decizia a fost luată la 8 iunie 1952, iar regimul nu a ținut cont de vârsta copiilor strămutați: Sofia (17 ani), Carolina (13 ani), Laura (10 ani) și Liviu (7 ani). Vezi A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 55, vol. 47, f. 856.

⁴⁰⁷ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 406.

vacă, porc, păsări, ca la anul să aibă 2-3 vaci cu lapte, porci, boi cu car etc.". În 1962 dorea însă să plece în Banat la fiica sa Maria, declarând că „nu aş mai vrea să stau că nu pot suferi să-mi văd gospodăria mea lucrând alții pe ea”⁴⁰⁸. În 1965 s-a deplasat personal la București la diferite ministere și a obținut ca întreaga avere care i-a fost confiscată și dată Sfatului popular raional Câmpeni (în localul fostei sale cărciumi se mutase poșta) să-i fie restituită, în afară de pădure, hotărâre pusă în practică la 5 iun. 1965 de secretarul Sfatului regional popular Cluj. A fost urmărit informativ la categoria „activi”, ca fost condamnat și fost membru P.N.Ț., de șeful Postului de Miliție Bistra, plt. Coc Vasile (1961-1967). Supravegherea sa informativă a fost coordonată de cpt. Muntean Teodor (1961), cpt. Moraru Moise (1964) și lt. Ioniță Paul (1965). A decedat în anul 1981.

Balea Maria: născută la 6 nov. 1904 în com. Bistra. Mama Alexandrei Pop. Recăsătorită cu Gheorghe Balea. Tatăl său, Ioan Andreșel, a fost executat de Securitate la 16 aug. 1950 la marginea com. Bistra. De confesiune greco-catolică. Deținea o avere de 8 jugăre. Arestată la 8 mart. 1949 și acuzată de nedenunțarea organizației Dabija. Condamnată de T.M. Sibiu, prin St. nr. 42/26 ian. 1950, la 10 luni î.c. Eliberată de la Securitatea Sibiu la 28 ian. 1950. La 2 iun. 1952 a fost strămutată, împreună cu copiii, în com. Schei, regiunea Galați, reîntorcându-se la domiciliu abia la 19 ian. 1956⁴⁰⁹.

Bar Ioan: născut la 8 nov. 1926 în satul Vârși, com. Bistra. Absolvent de liceu. L-a ajutat cu alimente pe Traian Macavei. Arestat la 1 dec. 1949. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 258/7 iun. 1950, la 1 an î.c. Închis la Cluj și Târgșor.

Bar Traian: născut la 22 mart. 1923 în satul Vârtop, com. Cărpiniș, jud. Alba, fiul lui Nicolae și Ana. Plugar, fără avere. Necăsătorit. Membru în Frontul Plugarilor. L-a găzduit pe Traian Macavei până când acesta s-a însănătoșit, după ce a fost împușcat de Securitate în confruntarea de la Mușca. Arestat la 26 sept. 1949. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 258/7 iun. 1950, la 4 ani î.c. Eliberat din penitenciar la 23 dec. 1953.

Bara Gheorghe („Ghiuri”): născut la 15 apr. 1900 în com. Sohodol, jud. Alba, fiul lui Iacob și Maria. Agricultor, cu o avere de 5 jugăre. Arestat la 30 mart. 1949. Anchetat la Turda (slt. Herța Vasile) și Alba Iulia (lt. Rușeș Vasile și slt. Sebeși Ludovic). Prin St. nr. 816/30 sept. 1949 a fost condamnat de T.M. Sibiu la 5 ani î.c. Închis la Penitenciarul Aiud (17 oct. 1949-1950) și Colonia Peninsula (din 1950). La 2 ian. 1953, la Colonia Peninsula, a fost pedepsit cu 3 zile de carceră deoarece a încercat să facă un foc pentru a se încălzi. Eliberat la 11 mai 1954. La 14 ian. 1956, la propunerea lt. Nicoară Ioan, a fost trecut în evidența dosarului de obiectiv. În 1966 a fost luat din nou în evidență, la propunerea lt. maj. Suărășan Alexandru. În 1966 era supravegheat informativ de plt. Pașca Petru, șeful Postului de Miliție Lupșa, coordonat de lt. maj. Suărășan Alexandru⁴¹⁰.

Bărzog (Boca) Victor: născut la 19 nov. 1923 în satul Cojocani, com. Mogoș, jud. Alba, fiul lui Iosif și Valeria. Agricultor. Fost greco-catolic. Fost membru al Mișcării Legionare, apoi membru al Frontului Plugarilor. A găzduit-o pe Alexandrina Teglaru și a contribuit cu o sumă de bani. Arestat la 28 mart. 1949. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 42/26 ian. 1950, la 2 ani î.c. Închis la penitenciarele Sibiu, Aiud și Gherla, apoi la Canal (28 apr. 1950-27 mart. 1951). După ce a ieșit din închisoare și-a schimbat numele în Boca. La 10 febr. 1962, la

⁴⁰⁸ A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 3.741, f. 2.

⁴⁰⁹ *** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 221.

⁴¹⁰ Vezi pe larg în A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 3.742.

propunerea lt. Florea Filimon, lucrător operativ la Secția raională Câmpeni, a fost trecut în evidența operativă la categoria „legionari”. Urmărit de șeful de post din Mogoș, plt. Pleșa Nicolae (1965-1968), coordonat de lt. maj. Briciu Remus. La 13 iun. 1968 a fost trecut în evidența pasivă, fiind scos de sub urmărire. A decedat la 30 iul. 1991 în comuna natală⁴¹¹.

Bedeleanu Ioan: născut la 6 dec. 1919 în com. Mihalț, jud. Alba, fiul lui Mihail și Maria. De profesie pantofar, deținea 1,5 jugăre de pământ. Fost greco-catolic. Căsătorit, avea doi copii. Serviciul militar satisfăcut la Regimentul 3 Vânători Motorizat, cu gradul de sergent, cu care a luat parte la campaniile din răsărit (a luptat la Cotul Donului și la Iași) și apus. Membru al P.S.D. din 1945, iar din febr. 1948 membru P.M.R., fără a depune însă vreo activitate. A făcut parte din grupul care intenționa să-l asasineze pe secretarul organizației P.M.R. din com. Mihalț. La percheziția domiciliară, în locuința sa s-au descoperit un pistol mitralieră Mauser, cal. 9 mm lung, cu 284 cartușe, 650 g trotil, 1 m fitil și 6 capse. Arestat la 5 mart. 1949 și anchetat la Sibiu (lt. Ticiu Ladislau, plt. Ciurdărescu Nicolae). Caracterizat de slt. Șandru Ioan drept: „Inteligent și îndărătnic, nu a voit să recunoască la primele cercetări faptele sale. Inteligent și hotărât în acțiunile ce și le plănuiește”⁴¹². Condamnat de T.M. Sibiu la 20 de ani muncă silnică, prin St. nr. 843/18 oct. 1949. Închis la Aiud (oct.-10 nov. 1949) și Gherla (10 nov. 1949-22 febr. 1950). La 23 febr. 1950 a fost transferat la Penitenciarul Tribunal Cluj. La 5 apr. 1950 a fost luat din penitenciar și executat de Securitatea din Cluj, unde fusese „transferat pentru cercetări”. Nu se cunoaște locul unde a fost ucis și îngropat.

Bogdan Nicolae: născut la 5 oct. 1918 în com. Mogoș, fiul lui Vasile și Ludovica. A absolvit 4 clase la Gimnaziul industrial din Blaj, unde s-a calificat în meseria de tâmplar. Poseda 4 ha pământ. Greco-catolic. A luptat pe frontul de răsărit, la Rostov și Stalingrad. Căsătorit, avea un copil. Membru în Frontul Plugarilor. Arestat la 11 apr. 1949 și anchetat la Alba Iulia (plt. maj. Dăian Nicolae, srg. maj. Sătmăreanu Ioan). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 22/17 ian. 1950, la 5 ani î.c. Închis în Penitenciarul Aiud, apoi în Penitenciarul Gherla. A decedat în Penitenciarul Gherla la 14 mai 1950⁴¹³.

Bogdan Pamfil: născut la 16 febr. 1902 în com. Mogoș, fiul lui Vasile și Sofica. Plugar, cu 4 ha. Căsătorit, avea un copil. Membru în Frontul Plugarilor. Arestat la 1 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia (srg. maj. Gălățanu Petre). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 22/17 ian. 1950, la 1 an î.c. Închis la Penitenciarul Gherla (1950).

Boia Ioan: născut la 18 mart. 1910 în com. Cărpiniș, fiul lui Constantin și Răfăla. Domiciliu în com. Lupșa, fiind cumnat cu Petru Căbulea. A deținut o moară înainte de a fi arestat. A luptat pe frontul de răsărit cu Regimentul 6 Artilerie Greă Alba Iulia. Membru în Frontul Plugarilor. Arestat inițial la 12 ian. 1949, alături de Petru Căbulea (pentru că au fost văzuți cumpărând cantități mari de alimente), dar eliberat din lipsă de probe. Arestat din nou la 30 mart. 1949 și anchetat la Turda (slt. Herța Vasile) și Alba Iulia (slt. Sebeși Ludovic și plt. maj. Stăicu Ioan). Caracterizat de cpt. Cosma Alexandru drept: „Nesincer, temperament calm, caută să tăinuiască sub orice formă complicitatea lui în această organizație”⁴¹⁴. Prin St. nr. 816/30 sept. 1949 a fost condamnat de T.M. Sibiu la 8 ani î.c. Închis la Penitenciarul Aiud (17

⁴¹¹ *** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 229.

⁴¹² A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 1, f. 82.

⁴¹³ Conform Certificatului de deces nr. 52 din 15 mai 1950, eliberat de Sfatul popular al orașului Gherla (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 957, vol. 6, f. 221).

⁴¹⁴ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 353.

oct. 1949-18 mai 1950), Colonia Peninsula (18 mai 1950), Gherla și Aiud. Eliberat la 18 ian. 1957 din Penitenciarul Aiud. La ieșirea din închisoare s-a angajat ca dulgher la Exploatarea Minieră Baia de Arieș. A fost supravegheat informativ de șefii Postului de Miliție Lupșa, plt. Săvuț Traian (1962) și plt. Pașca Petru (1964-1968).

Bolfea Silvestru: născut la 15 sept. 1899 în satul Modolești, com. Întregalde, fiul lui Ioan și Sânlora. Absolvisc școala primară din comună (1909-1913). De confesiune ortodoxă. În anchetă declara următoarele: „La 1 martie 1919 am intrat ca voluntar în armată, la Regimentul 18 Vânători, în luna aprilie 1919 am plecat pe front în Ungaria și am luptat până în anul 1920 în contra bolșevicilor”⁴¹⁵. Fost primar al comunei în perioada interbelică. Simpatizant al P.N.Ț. („începând din 1930, altă politică nu am făcut”). Arestat la 8 mart. 1949. Anchetat la București și Sibiu (slt. Șandru Ioan, slt. Faghi Emil, plt. Ciurdărescu Nicolae). Caracterizare întocmită de slt. Șandru Ioan: „Fire domolă, îi place să fie respectat, fiind primar sub regimurile reacționare. Nu are o pregătire culturală, decât cursul primar, țaran chiabur, urăște regimul actual, nefiind de acord cu reformele sociale”⁴¹⁶. Condamnat la moarte prin împușcare de T.M. Sibiu, prin St. nr. 816/30 sept. 1949. Executat la Sibiu la data de 28 oct. 1949.

Breazu Ioan: născut la 15 mart. 1930 în com. Mihalt, fiul lui Petru și Carolina. În 1949 era elev în clasa a XI-a la Liceul Teoretic din Blaj. Conform Securității, era „membru în organizația subversivă manistă-legionară din Mihalt, «Fii cerului»”. Arestat la 23 febr. 1949 de Securitatea din Blaj. Anchetat la Blaj și Alba Iulia. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 45/31 ian. 1950 la 1 an î.c. Eliberat din Penitenciarul Aiud la 22 febr. 1950. În anii '60 era contabil la Combinatul de Industrie Locală Timișoara. La 10 apr. 1965 a fost luat în evidență de Serviciul III din D.R.S. Banat, la problema „foști condamnați”. A fost urmărit în dosarul de obiectiv pe întreprindere de mr. Mortoiu Aurelian (1965) și cpt. Balasz Gheorghe (1966). În anii '80, datorită criticilor aduse regimului, era supravegheat informativ de lt.-col. Lalescu Meilă (1984-1986) și mr. Stana Liviu (1987), ambii din I.J. Timiș. În 1987, la propunerea mr. Stana Liviu, i-a fost respinsă cererea de a vizita Ungaria, deoarece „nu prezintă garanțiile necesare”, pentru că era „semnalat cu atitudini necorespunzătoare”⁴¹⁷. Începând cu data de 23 ian. 1986 și până la 22 dec. 1989, la propunerea lt.-col. Lalescu Meilă, a fost „lucrat cu prioritate la foști condamnați”.

Breazu Iuliu: născut la 29 iul. 1928 în Teiuș, fiul lui Laurean și Carolina. S-a înscris la Liceul teoretic din Blaj (1940-1944), continuându-și studiile la Liceul teoretic din Cluj (absolvit în 1947). Fost greco-catolic. Necăsătorit, fără avere. În 1946 s-a înscris în P.N.Ț., fiind membru în Comitetul județean al Tineretului Sătesc al acestui partid. La alegerile din nov. 1946 a făcut propagandă intensă în favoarea P.N.Ț. Din acest motiv era urmărit de Securitate, ceea ce l-a determinat să intre în organizația lui Dabija. Arestat de Securitate la 4 mart. 1949, în urma luptei de la Muntele Mare, când „s-a predat la somația făcută, după ce a văzut numărul celor căzuți”⁴¹⁸. Anchetat la Alba Iulia (lt. Rușeț Vasile). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 843/8 oct. 1949, la 3 ani î.c. Închis la Penitenciarul Aiud, de unde a fost eliberat în primăvara anului 1954. După eliberare s-a mutat în orașul Cluj. În 1955 a fost

⁴¹⁵ *Ibidem*, f. 174.

⁴¹⁶ *Ibidem*, f. 173.

⁴¹⁷ A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 5.509, vol. 2, f. 14.

⁴¹⁸ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 1, f. 121.

văzut de lt. maj. Chioreanu Ioan în compania lui Raul Volcinski, motiv pentru care a intrat în atenția Securității. Ofițerul a propus recrutarea sa ca informator pentru supravegherea lui Volcinski, dar șeful D.R.S. Cluj, col. Nedelcu Mihail, a respins propunerea⁴¹⁹. În febr. 1957 a fost arestat, fiind acuzat că era membru al grupului de legionari condus de Volcinski, cu toate că nu avea nici o legătură cu organizația acestuia (era în schimb implicat un văr de-al său, Ștefan Breazu, fost ofițer, deblocat). Anchetat la Cluj de lt. maj. Oprea Ioan. A fost condamnat de T.M. Cluj, prin St. nr. 59/6 febr. 1959, la 15 ani muncă silnică. Eliberat din penitenciar la 12 oct. 1963.

Bucea Constanța: născută la 16 febr. 1908 în com. Bistra, fiica lui Simion (fost notar) și Carolina. Soția preotului Nicolae Bucea. A urmat patru clase secundare la Abrud și un an curs comercial superior la Aiud. Din 1931 a fost funcționară la Primăria Bistra, până în anul 1946, când a demisionat. De confesiune greco-catolică. Membră a cetățuii legionare a intelectualilor și învățătorilor din comună (1939-1941). După război s-a înscris în P.S.D., fiind exclusă la unificarea cu P.C.R. (1948). Arestată la 11 mart. 1949 și anchetată la Alba Iulia (plt. maj. Staicu Ioan). Caracterizată de cpt. Cosma Alexandru drept „puțin sinceră, cu concepții burgheze, inteligentă, este dintr-un mediu social de funcționari mici burghezi și fiind soție de preot nu este de acord cu reformele sociale și politice ale regimului actual. Nutrește sentimente dușmănoase regimului”⁴²⁰. Prin St. nr. 816/30 sept. 1949 a fost condamnată de T.M. Sibiu la 5 ani î.c. A executat pedeapsa la Penitenciarul Mislea, fiind eliberată la 23 apr. 1954. După eliberarea din penitenciar a fost supravegheată informativ de șeful de post din com. Bistra, plt. Coc Vasile (1960-1966). Urmărită sporadic de cpt. Ianc Laurențiu (1959), în încercarea de a afla „întreaga activitate legionară” ce ar fi desfășurat-o. A decedat la 17 ian. 1981.

Bucea Nicolae: născut la 25 nov. 1910 în com. Bistra, fiul lui Nicolae și Maria. A urmat Școala Normală din Abrud (1922-1928) și Academia de Teologie din Cluj (absolvită în 1935). Preot greco-catolic în com. Bistra. Deținea 6 jugăre de pământ. Membru P.N.Ț. în perioada 1935-1946. În rapoartele Securității apare și ca fiind „simpatizant legionar”, aceasta probabil pentru a obține o condamnare mai grea. După desființarea Bisericii Greco-Catolice s-a opus trecerii la ortodoxie, îndemnând și populația din comună în acest sens, motiv pentru care a intrat în atenția Securității⁴²¹. Arestat la 8 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia (plt. maj. Staicu Ioan). Caracterizare întocmită de cpt. Cosma Alexandru: „În timpul anchetei s-a dovedit a fi un element cu idei naționaliste, capabil de a atenta contra ordinii sociale actuale

⁴¹⁹ A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 3.696, f. 20-24.

⁴²⁰ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 437.

⁴²¹ O poziție similară a avut și celălalt preot greco-catolic din comună, Traian Marcu. La 19 ian. 1949, lt. Gheorghe Coldea, șeful Biroului de Securitate Câmpeni, raporta S.J.S.P. Turda: „Deoarece ambii posedă dosare personale la acest Birou de Securitate pentru faptul că au căutat să instige populația din susnumita comună pentru a nu adera la ortodoxie, am dispus ținerea lor în strictă supraveghere și orice manifestare a lor cu caracter antidemocratic o vom raporta la timp”. Într-un alt raport întocmit de lt. Coldea se menționa faptul că „este un element ce nu prezintă încredere și nutrește sentimente antidemocratice”. De asemenea, într-o fișă personală semnată de cpt. Kovács Mihai și slt. Popa Vasile se menționează: „și în prezent nutrește sentimente antidemocratice, refuzând categoric ca să revie la ortodoxie, manifestând și agitând populația contra unificării, fiind un element foarte suspect regimului democrat, mai cu seamă cu unificarea este foarte bigot în credință, povățuind ca nici un cetățean din comună să nu se înscrie” (*Ibidem*, vol. 21, f. 105-110).

din R.P.R. Nesincer⁴²². Prin St. nr. 816/30 sept. 1949 a fost condamnat de T.M. Sibiu la 10 ani temniță grea. Închis la Penitenciarul Aiud (din 25 oct. 1949), Colonia Peninsula (1951-20 iul. 1953), Gherla (22 iul. 1953-16 mart. 1954 și 27 oct. 1954-16 febr. 1956), Cavnic (18 mart.-27 oct. 1954) și iarăși Aiud (16 febr. 1956-17 iul. 1957). Un fost preot greco-catolic, închis și el la Peninsula în 1952, preciza într-o notă informativă faptul că Nicolae Bucea „făcea în baracă serviciul de poloniar (împărțea hrana), deci avea posibilitatea ca atunci când împărțea mâncarea ne rezerva mie și la preotul Scrob Gheorghe din Săcătura. Brigada în care era numitul era brigadă fruntașă, deci avea mâncare la discreție”⁴²³. La eliberarea sa de la Peninsula a fost anchetat la București de către col. Paul. La 17 iul. 1957 a fost eliberat de la Penitenciarul Aiud, dar prin Decizia M.A.I. nr. 6.864/1 iul. 1957 i s-a fixat domiciliu obligatoriu în Bărăgan, în com. Rubla. A fost eliberat abia la 12 sept. 1962⁴²⁴. După revenirea în comuna Bistra, a fost încadrat ca preot în com. Sânpaul, raion Dej, dar nu a fost confirmat pentru că aceasta era o fostă parohie greco-catolică și acolo nu se numeau decât „preoți ortodocși vechi”. În perioada 1963-1968 a fost preot în Baia de Arieș, pentru satele Brăzăști și Sartăș. Încă din primăvara 1963 a început să fie urmărit intens de șeful de post din com. Bistra, plt. Coc Vasile (1963-1968). Șeful de post era dirijat de sit. Ioniță Paul, care răspundea de urmărirea informativă a lui Bucea Nicolae în perioada 1963-1964. În com. Bistra era urmărit și de lt. Bordea (1968). În Baia de Arieș era supravegheat de șeful de post, plt. maj. Codoreanu Ioan (1964-1967), coordonat de lt. maj. Suărășan Alexandru, care se întâlnea și el cu agenții acestuia. A fost supravegheat de mai mulți ofițeri din Secția raională de Securitate Câmpeni, inclusiv de șeful secției, cpt. Moraru Moise (1964-1968). Alți ofițeri implicați în urmărirea lui au fost: lt. maj. Scrob Dumitru (1966-1967), lt. Briciu Remus (1964-1965), lt. maj. Suărășan Alexandru. După cum reiese din unele note informative, o parte dintre informatori erau foști preoți greco-catolici trecuți la ortodoxie (precum „Straja Ioan”, „Rădescu Vasile” sau „Vasilescu Ioan”).

Bucea Rafila: născută la 5 febr. 1888 în com. Bistra, fiica lui Petru și Maria. Rudă cu preotul Nicolae Bucea și soră cu Petru Ihuț, tatăl lui Traian Ihuț (care astfel îi era nepot). Văduvă. De confesiune greco-catolică. Deținea 4 jugăre de pământ. Arestată la 11 mart. 1949 și acuzată că la domiciliul său s-au întâlnit Nicolae Bucea și Traian Ihuț. Anchetată la Turda (slt. Herța Vasile) și Alba Iulia (plt. Ciurdărescu Nicolae și plt. maj. Bakó Ladislau).

Bulbucan Simion: născut la 15 sept. 1905 în com. Benic, jud. Alba, fiul lui Samoilă și Iustina. Agricultor. Greco-catolic. Atras în organizație de Cornel Pascu. A contribuit cu cereale și bani. Arestat la 17 mart. 1949. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 42/26 ian. 1950, la 2 ani î.c. Închis la Penitenciarul Gherla (ian.-2 apr. 1950) și la Colonia Poarta Albă (din 27 apr. 1950). Eliberat din penitenciar la 1 apr. 1951⁴²⁵. Introdus în evidența activă la 5 ian. 1962, la propunerea lt. maj. Codruț Gheorghe. La 19 apr. 1966 a fost trecut în evidența pasivă, la propunerea lt. maj. Pană Ilarie și cu acordul cpt. Rotariu Iulian. Supravegheat

⁴²² *Ibidem*, vol. 1, f. 340.

⁴²³ A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 3.746, f. 40. După cum se poate observa, agentul nu ezita să informeze Securitatea despre activitatea preotului Nicolae Bucea, deși acesta îl ajutase să supraviețuiască în timpul detenției.

⁴²⁴ Conform Ordinului nr. E/10.107 din 31 aug. 1962, emis de Alexandru Drăghici (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 55, vol. 1, f. 172).

⁴²⁵ *** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 235.

informativ de cpt. Codruț Gheorghe (1963), lt. Nicolicea Gheorghe (1964), lt. Cristian Mircea (1964-1965), lt. maj. Pană Ilarie (1966) – ultimii doi coordonați de cpt. Chialda Vasile. De asemenea, a fost urmărit de către șefii de post din Benic: plt. Latiu Maftai (1961), srg. maj. Urșica Nicolae (1963), srg. maj. Burnete Ioan (1966-1967), plt. maj. Pușcaș (1983-1987) și srg. maj. Todea Ioan (1989). La 20 mart. 1989, la propunerea mr. Gherghin Simion, din Serviciul I al I.J. Alba, a fost din nou luat în supraveghere informativă, în problema „foști condamnați”, deși avea 84 de ani.

Bulgarea Iosif: născut la 4 mai 1900 în satul Galda de Sus, jud. Alba, fiul lui Nicolae și Veronica. Fierar, deținea 1 ha pământ. Fost membru în Mișcarea Legionară, P.N.Ț. și P.N.L., apoi s-a înscris în Frontul Plugarilor. Căsătorit, avea 5 copii. Arestat la 24 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia (plt. Ciurdărescu Nicolae). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 22/17 ian. 1950, la 1 an î.c. Închis la Penitenciarul Gherla (1950).

Bumbaș Eugenia: născută la 15 dec. 1903, în com. Bucium Montari, jud. Alba, fiica lui Alexandru și Terezia Macavei. Mama lui Titus Onea. Soră cu Traian și Alexandru Macavei. Domiciliu în Baia Mare și era casnică. Era căsătorită și avea patru copii. În aug. 1948 s-a întâlnit cu frații săi și a luat în îngrijire fiul lui Traian Macavei, în vârstă de 7 ani, pe care îl creștea la domiciliul său. La 1 febr. 1949 un ofițer al S.J.S.P. Alba, care îi cunoștea personal pe frații Macavei, a fost trimis la Baia Mare, bănuind că aceștia se ascund la sora lor. În colaborare cu organele locale de Securitate, el a supravegheat atât locuința acesteia, cât pe cea a soțului ei, din com. Natig, jud. Sălaj, fără a descoperi însă nimic. A fost arestată la 6 febr. 1949, fiind trimisă apoi la D.R.S.P. Sibiu. Deoarece Securitatea din Sibiu bănuia că ține legătura cu frații săi, lt.-col. Crăciun Gheorghe a propus reținerea ei ca ostatică până la arestarea acestora⁴²⁶. A fost eliberată abia în anul 1950, fără a fi judecată.

Bustan Gheorghe: născut la 8 mai 1923 în satul Vârtop, com. Cărpiniș. L-a ajutat cu alimente și l-a găzduit pe Traian Macavei. Arestat la 1 dec. 1949. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 258/7 iun. 1950, la 1 an și 6 luni î.c.

Buțuțui Viorica: născută la 20 apr. 1919 în com. Întregalde, fiica lui Iosif și Victoria. Agricultoare. A plecat în munți cu Cornel Pascu. Arestată la 4 mart. 1949 la Muntele Mare. Anchetată la Turda (slt. Herța Vasile) și Sibiu (lt. Mathe Emerich și slt. Pastii Pompiliu). Prin St. nr. 816/30 sept. 1949, a fost condamnată de T.M. Sibiu la 1 an î.c. cu suspendare. A decedat la 19 iul. 1954.

Carra Ioan: născut la 26 febr. 1901 în com. Leova, jud. Cahul, Basarabia, fiul lui Ioan și Elena. A absolvit Liceul din Ismail, Școala Militară de Aviație din București și Școala Superioară de Război (1943-iun. 1944). A luptat în cadrul Flotei a II-a Vânătoare Turda pe frontul de răsărit, apoi în Corpul I Aerian Tecuci pe frontul de vest. Datorită faptelor de luptă a fost decorat cu „Virtutea Aeronautică” clasa a II-a și a III-a, „Coroana României” cu panglică, „Virtutea Militară” și medalia „Victoria”. În aug. 1946 a fost epurat din armată cu gradul de maior, fiind avansat în 1947 la gradul de locotenent-colonel în rezervă. A fost astfel nevoit să se angajeze ca simplu casier la magazinul „Winter” din București. Arestat la 19 mart. 1949 și anchetat la București, Turda, Alba Iulia (lt. Rușeț Vasile) și Sibiu. Caracterizare întocmită de slt. Șandru Ioan: „În timpul cercetărilor s-a observat a fi un element nesincer, temperament calm”⁴²⁷. Prin St. nr. 816/30 sept. 1949 a fost condamnat de T.M. Sibiu la 7 ani î.c. Închis la

⁴²⁶ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 2, f. 358.

⁴²⁷ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 435.

Penitenciarul Aiud (26 oct. 1949-15 mai 1950 și 27 ian. 1952-16 mart. 1956) și la Canal (15 mai 1950-24 ian. 1952). La Aiud, la 5 dec. 1955, loctitorul comandantului pentru pază și regim, lt. maj. Dogaru Ilie, și șeful Biroului regim, slt. Andronache Nicolae, menționau faptul că „nu suntem de acord să beneficieze de scrisoare, pachet și vorbitor deoarece nu are o comportare bună la locul de muncă și nu îndeplinește norma”⁴²⁸. Eliberat din Penitenciarul Aiud la 16 mart. 1956. În 1957 era urmărit de Direcția a II-a, fiind semnalat de informatori că „împreună cu alte elemente – prieteni ai lui Netea Vasile – a trecut la constituirea unei «asociații a foștilor deținuți politici», cu scopul de a desfășura activitate contrarevoluționară”⁴²⁹.

Căbulea Petru: născut la 6 dec. 1921 în satul Hădărău, com. Lupșa, jud. Alba, fiul lui Ioan și Valeria. Cumnat cu Ioan Boia. Agricultor, fără avere. Era căsătorit și avea un copil. A luptat pe frontul din Moldova, apoi pe cel din apus (1944-1945). Arestat inițial la 12 ian. 1949, alături de Ioan Boia, dar a fost eliberat din lipsă de probe. Arestat la 30 mart. 1949 și anchetat la Turda (slt. Herța Vasile) și Alba Iulia (lt. Rușeț Vasile). Caracterizare întocmită de cpt. Cosma Alexandru: „În timpul anchetei s-a dovedit a fi nesincer, căutând să tăinuiască sub orice formă complicitatea lui în această organizație”⁴³⁰. Prin St. nr. 816/30 sept. 1949 a fost condamnat de T.M. Sibiu la 8 ani î.c. Închis la Penitenciarul Aiud (18 oct. 1949-18 mai 1950 și 20 iul. 1953-14 apr. 1954), Colonia Peninsula (18 mai 1950-20 iul. 1953), Colonia Nistru (18 apr. 1954-12 oct. 1955) și Baia Sprie (12 oct. 1955-12 mai 1956), de unde a fost eliberat. A decedat la domiciliu la 27 ian. 1990⁴³¹.

Căliman Cornel: născut la 26 nov. 1914 în satul Tibru, com. Cricău, jud. Alba, fiul lui Loghin și Maria. Pantofar, fără avere. Căsătorit, avea un copil. Membru al Mișcării Legionare din 1933, fost ajutor șef sector și membru în poliția legionară Lupeni în timpul regimului legionar. O scurtă perioadă a fost șef de garnizoană. În 1946 s-a înscris în P.C.R., dar a fost exclus în oct. 1947. Fost membru în Comisia de reformă agrară din comună. A devenit apoi membru în Frontul Plugarilor, fiind exclus în 1948. La 22 iul. 1948 Securitatea din Alba Iulia a încercat să-l aresteze, pentru apartenență la Mișcarea Legionară, dar a scăpat deoarece nu era acasă. În schimb Securitatea a reținut-o și anchetat-o pe soția sa timp de 36 de zile. De asemenea, au fost arestați și doi cumnați de-ai săi, tot pentru că erau membri în Mișcarea Legionară. Pentru a scăpa de arestare, s-a ascuns în pădurea de lângă Tibru, iar ulterior a revenit la domiciliu. În ian. 1949, șeful Postului de jandarmi Cricău, plf. Tastera Sebastian, menționa faptul că: „Intrucât nutrește și în prezent aceleași idei din trecut necesită o supraveghere cât mai mare, fiind capabil de acte de teroare și de orice acte de ostilitate”⁴³². În ian. 1949, la propunerea lui Ilarie Rus, s-a alăturat organizației lui Ștefan Popa, de la care a primit un pistol automat rusesc cu 20 de cartușe. A depus eforturi pentru fuziunea grupărilor Ștefan Popa, Dabija și Maxim. Arestat la 27 apr. 1949. Anchetat la Sibiu (lt. Nistor Victor). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 946/2 dec. 1949, la 10 ani muncă silnică și confiscarea averii. Închis la Penitenciarul Gherla (febr. 1950-22 apr. 1951), unde a

⁴²⁸ *Ibidem*, vol. 17, f. 9.

⁴²⁹ A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 4.986, vol. 1, f. 159-160.

⁴³⁰ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 380.

⁴³¹ *** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 237.

⁴³² A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 961, vol. 7, f. 37.

fost supus reeducării⁴³³. De asemenea, a fost închis la Colonia Nistru (26 apr. 1951-22 mart. 1954) și în penitenciarele Deva (25 oct. 1955-13 nov. 1956) și Aiud (24 mart. 1954-25 oct. 1955 și 4 dec. 1956-27 apr. 1959). În perioada 25-29 mart. 1957 a participat la greva foamei din Penitenciarul Aiud⁴³⁴. La 5 nov. 1957, colectivul de eliberare din Penitenciarul Aiud a respins eliberarea sa înainte de termen, la care avea dreptul conform Decretului 72/1950⁴³⁵. La expirarea pedepsei (27 apr. 1959) a fost încadrat în Colonia de muncă Periprava pe timp de 36 de luni (prin Ordinul nr. 10.047 din 18 mart. 1959), fiind eliberat abia la 4 apr. 1962⁴³⁶. În anii '60 era supravegheat informativ de Securitate prin intermediul agentului „Spânu Alecu”⁴³⁷.

Călin Ioan: născut la 23 apr. 1922 în satul Cicău, com. Mirăslău, jud. Alba, fiul lui Ioan și Susana. Agricultor. Fost membru al Mișcării Legionare (în oct. 1941 a fost trimis în judecată pentru că a cântat cântece legionare, dar a fost achitat). Arestat la 6 aug. 1949 și anchetat cu violență la Alba Iulia (srg. maj. Sătmăreanu Ioan, plt. maj. Dăian Nicolae și plt. maj. Stăicu Ioan)⁴³⁸. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 45/31 ian. 1950, la 1 an î.c. Eliberat din Penitenciarul Gherla la 5 aug. 1950. În 1961 muncea ca brigadier zootehnist, apoi a lucrat ca poștaş în Războieni. Supravegheat informativ de plt. Drăgan David (șeful de post din Mirăslău), coordonat de lt. maj. Covaci Ioan (1961) și de cpt. Bakó Vasile (1962-1965). A fost recrutat ca informator în iun. 1962 de către cpt. Bakó Vasile, care l-a șantajat cu trecutul său⁴³⁹. La 27 iul. 1965 a fost trecut în evidența pasivă. În perioada 1971-1974 avea numele conspirativ „Petrescu Viorel” și era dirijat de lt. maj. Leoveanu Ilie și lt. Vlad Doru Adrian. În 1971 a fost reabilitat pentru condamnarea suferită.

⁴³³ În nov. 1950, Cornel Căliman a fost transferat în camera 99, camera centrală a reeducării de la Gherla, pentru a fi demascat. Alături de el au mai fost aduși Dionisie Tiuțiu (frate cu Ioan Tiuțiu, ucis de Securitatea din Aiud în propria casă, și cu Aurel Tiuțiu, ucis la 28 dec. 1951 în timpul reeducării de la Gherla) și Ștefan Taban. Conform lui Aristotel Popescu, șefului comitetului de demascare și reeducare, acest grup era considerat „o serie grea, o piatră de încercare”. Cei trei au fost crunt bătuți și, cu toate că au sfârșit prin a-și face demascarea, torturarea lor a continuat încă 10 zile. În urma maltrătarilor, deținuții nu mai puteau mânca și dormeau cu greu. Toate aceste informații ne-au fost furnizate de d-l Mircea Stănescu, căruia îi mulțumim și pe această cale pentru amabilitate.

⁴³⁴ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 961, vol. 12, f. 29-30.

⁴³⁵ Până la acea dată Cornel Căliman executase 3.193 zile detenție. Din acestea 915 fuseseră zile de muncă, care-i aduceau, conform Decretului 70/1950, un beneficiu de 457 zile de detenție, astfel încât cele 3.650 zile de detenție la care fusese condamnat (10 ani muncă silnică) expiraseră. Cu toate acestea, colectivul de eliberare din Penitenciarul Aiud, condus de cpt. Ionițescu Alexandru, loctiitor pentru pază, a avizat „nefavorabil” punerea în libertate a lui Cornel Căliman (*Ibidem*, f. 24)

⁴³⁶ *Ibidem*, f. 20.

⁴³⁷ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 399, f. 68.

⁴³⁸ Pentru amănunte despre torturile pe care le-a îndurat în anchetă a se vedea mărturia sa din *** *Noi nu am avut tinerete...*, p. 201-203.

⁴³⁹ Raportul cu propunerea de recrutare a fost întocmit de plt. Drăgan David și aprobat de col. Corin Aurel, în el precizându-se următoarele: „Susnumitul urmează a fi recrutat pe bază de material compromițător. (...) printr-o muncă de educație, [î] vom putea determina de a colabora cinstit cu organele noastre, exploatându-se faptul că susnumitul a fost membru F.D.C., a fost condamnat la un an pentru omisiune de denunț, precum și de faptul că un copil al său este elev la școala profesională din Codlea” (A.C.N.S.A.S., fond Rețea, dosar nr. 1.216, f. 31). Foarte probabil a fost amenințat și cu faptul că fiul său va fi dat afară din școală dacă refuză să colaboreze.

Cătălina Alexandru: născut la 17 nov. 1897 în com. Bistra, fiul lui Iosif și Zamfira. Agricultor, cu o avere de 5 jugăre și 40 de stupi. Fost greco-catolic, trecut după desființarea acestui cult la „Martorii lui Iehova”. Fost simpatizant P.N.L. Arestat la 9 mart. 1949 și anchetat la Turda (slt. Herța Vasile) și Alba Iulia (lt. Rușeț Vasile). Caracterizare întocmită de slt. Șandru Ioan: „În timpul cercetărilor a dovedit sinceritate, fire calmă și moralitate bună”⁴⁴⁰. Prin St. nr. 816/30 sept. 1949 a fost condamnat de T.M. Sibiu la 5 ani î.c. Închis la Penitenciarul Gherla, de unde a fost eliberat la 2 mart. 1954. După eliberare, la 20 dec. 1954, a fost luat în evidență la categoria „activi” de lt. Molnar Alexandru. Supravegheat informativ de slt. Ardelean Ioan (1954) și plt. Coc Vasile (1962-1968), ultimul fiind coordonat de lt. Ioniță Paul. A decedat la 16 oct. 1972 în comuna natală⁴⁴¹.

Câmpeanu (Câmpean) Traian: născut la 20 mai 1923 la Aiud, fiul lui Aurel și Ana. Avea un frate, Liviu, care a fost și el condamnat politic. Nepot al lui Iosif Maier. Tatăl său deținea o moară în Teiuș. Necăsătorit. Fost membru al P.N.Ț. De confesiune greco-catolică. A luptat pe front până în Cehoslovacia, cu gradul de caporal, fiind decorat cu medalia „Victoria”. Arestat la 17 dec. 1946 deoarece „a adus ofense membrilor guvernului” și a strigat „Trăiască Iuliu Maniu!” într-un restaurant din Alba Iulia, dar cazul a fost clasat. La 6 mart. 1949 a fost prins în Munții Apuseni de un grup de locuitori și predat Securității, după ce reușise să scape din lupta de la Muntele Mare. Anchetat la Alba Iulia (lt. Rușeț Vasile, plt. maj. șef Groza Vasile, srg. maj. Sătmăreanu Ioan). Condamnat la 5 ani muncă silnică de T.M. Sibiu, prin St. nr. 848/20 oct. 1949. Închis la Penitenciarul Aiud (1949), Penitenciarul Gherla⁴⁴² (până la 16 iul. 1950 și 22 iul. 1953-28 apr. 1954) și Colonia Peninsula (16 iul. 1950-20 iul. 1953). Anchetat la 12 mai 1954 la Teiuș, de lt. Muntean Simion, referitor la activitatea sa în grupul Dabija. După eliberare a muncit la Întreprinderea Metalurgică Aiud, pensionându-se în dec. 1978. Luat în evidență la 8 ian. 1962, la propunerea lt. maj. Codruț Gheorghe, ca fost membru P.N.Ț. și fost condamnat. Supravegheat informativ de cpt. Stanciu Ioan, șeful Secției a III-a (1961) și de lt. maj. de Miliție Cristea Mihai (1963-1966). Între anii 1974-1975 și-a manifestat în repetate rânduri nemulțumirea față de regim. Conform rapoartelor Securității „a avut manifestări dușmănoase, comentând denigrator unele măsuri întreprinse pe plan intern de către partidul și statul nostru”, declarând că „regimul de azi a distrus tineretul și o parte din cei vârstnici, pe care i-a băgat în pușcării pe nedrept, iar în prezent le-a luat tot ce au”. De asemenea afirma față de colegi că „muncitorilor li s-au impus norme de muncă pe care nu le pot realiza și astfel sunt plătiți prost, iar țărani sunt robiți în C.A.P. pentru că muncesc degeaba”⁴⁴³. Până în anul 1979, deoarece lucra la I.M. Aiud, a fost urmărit de Serviciul II al I.J. Alba, în cadrul dosarului de obiectiv, iar de la 28 dec. 1978 a fost transferat la Serviciul I la dosarul de problemă, fiind supravegheat în Teiuș. Deoarece a criticat deseori regimul, la 10 apr. 1975 a început să fie lucrat informativ cu prioritate (la propunerea lt.-col. Dudaș Aurel și lt. maj. Preda Gheorghe, ambii din Serviciul I, Biroul 2), iar la 28 apr. 1975 a fost avertizat de Securitate. După avertizare a încetat cu criticile, motiv

⁴⁴⁰ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 462.

⁴⁴¹ *** *Noi nu am avut tinerțe...*, p. 237.

⁴⁴² La 8 apr. 1950, ofițerul operativ din cadrul Penitenciarului Gherla a întocmit un raport în care arăta că Traian Câmpeanu a spus că „în viața din armată se distruge religia sub actualul regim” (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 10.314, vol. 2, f. 158).

⁴⁴³ A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 5.442, vol. 1, f. 26, 56.

pentru care la 3 mart. 1979 a fost scos din baza de lucru cu prioritate, la propunerea lt. Drăgoi Dorel. În această perioadă a fost urmărit de lt.-col. Dudaș Aurel (1975-1978), lt. Drăgoi Dorel (1979-1983), cpt. Marian Ioan – responsabil de obiectivul I.M. Aiud (1975-1977) și milițienii srg. maj. Giurgiu Ilie (1979-1983), srg. maj. Deoancă Petru (1984-1986), srg. maj. Mihăilă (1986-1989). În atenția Securității s-a aflat și fiul lui Traian Câmpeanu, angajat și el la I.M. Aiud, urmărit probabil la categoria „descendenți de foști condamnați”. Astfel, la 4 febr. 1981, lt. Drăgoi Dorel pune următoarea rezoluție pe o notă informativă: „Băiatul obiectivului să fie chemat la Securitatea Aiud ca să fie în atenția acestui organ”⁴⁴⁴.

Cârnaț Șofron: născut la 28 ian. 1912 în com. Stremț, fiul lui Ioan și Amalia. Domiciliu în com. Lopadea Nouă, unde era morar. A luptat pe frontul de răsărit. Fost membru P.N.Ț. Căsătorit, avea un copil. Arestat la 10 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia (srg. maj. Sătmăreanu Ioan). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 22/17 ian. 1950, la 1 an î.c. Închis la Penitenciarul Gherla (1950).

Ceașu Titus: născut la 2 oct. 1910 în com. Botoșești-Paia, jud. Dolj, fiul lui Marin și Maria. A absolvit Liceul Militar din Iași (1921-1928), Școala pregătitoare de ofițeri de aviație din București (1929-1931), Școala specială de ofițeri de aviație (1934-1938) și Școala Superioară de Război din București (1940-1942). A participat pe front în campania din răsărit ca șef al Batalionului de Operații al Flotei a II-a Vânătoare, cu gradul de căpitan, luptând până la Stalingrad (sept. 1942-1 apr. 1943). Ofițer la Marele Stat Major al Aerului (1 apr. 1943-20 nov. 1946). Decorat cu „Steaua României” clasa a V-a cu panglică, „Virtutea militară” și „Virtutea aeronautică” de aur cu spade clasa a V-a. Scos din armată la 1 sept. 1947 cu gradul de lt.-col. Domiciliu în București, fără avere. În ian. 1948 a fost cercetat de Siguranță pentru a se vedea dacă posedă pistol. Arestat la 16 mart. 1949 la București. Anchetat la București și Alba Iulia (lt. Rușeț Vasile). Caracterizat de cpt. Cosma Alexandru drept: „Arogant, inteligent, nutrește sentimente regaliste și antidemocratice. Are adversitate pentru actualul regim și U.R.S.S. Nu are vicii, ține mult la familie”⁴⁴⁵. Prin St. nr. 816/30 sept. 1949 a fost condamnat de T.M. Sibiu la 7 ani î.c. Închis la Penitenciarul Aiud (18 oct. 1949-19 mai 1950), Colonia Peninsula (19 mai 1950-20 iul. 1953) și penitenciarele Gherla (din 22 iul. 1953) și Caransebeș (până la 17 febr. 1956). Eliberat la 13 mart. 1956 de la Penitenciarul Gherla.

Cerghidean Aurel: născut la 27 mai 1916 în com. Mihalț, fiul lui Aurel și Maria. Frate cu Virgil Cerghidean. Student în anul IV la Institutul Politehnic Iași, Facultatea de Chimie Industrială. De confesiune greco-catolică. Începând cu luna mai 1946 a deținut funcția de președinte al organizației de tineret a P.N.Ț. din jud. Alba. Din acest motiv, la care se adăugau și manifestările sale anticomuniste, era urmărit de autorități. În 1946 a fost arestat și încarcerat la închisoarea militară din Sibiu și trimis în judecată pentru faptul că a instigat populația, dar a fost achitat de Tribunalul din Alba Iulia. În iul. 1947, după arestarea lui Iuliu Maniu, a fost nevoit să plece de acasă și să se ascundă în orașul Brașov. A avut legături cu Petru Deceanu. Arestat la 29 iun. 1949 și anchetat la Sibiu (slt. Pasti Pompiliu și srg. maj. Gălățanu Petre). La 18 sept. 1949, la Sibiu, i-a descris unui informator de celulă „felul în care a fost cercetat și cum a fost bătut pentru a recunoaște învinuirile ce i se pun în sarcină”⁴⁴⁶.

⁴⁴⁴ *Ibidem*, f. 111.

⁴⁴⁵ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 149.

⁴⁴⁶ A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 5.508, f. 20.

Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 42/26 ian. 1950, la 1 an î.c. În anii '50 și-a stabilit domiciliul în Timișoara. Urmărit în primăvara anului 1956 în com. Mihalț de către lt. Suciuc Ioan, lucrător operativ la Secția raională Alba Iulia, în timp ce se afla în vizită în comună. La 26 nov. 1958 a fost luat în evidența activă ca „fost membru P.N.Ț.” de Serviciul III din D.R.S. Timișoara, măsură aprobată de șeful serviciului, mr. Sterescu Paul. La 19 mart. 1962 a fost trecut în evidența pasivă de către D.R.S. Banat, ca „fost membru P.N.Ț.” și „fost condamnat”, șeful Grupei a II-a din această direcție arătând că „nu face obiectul rămânerii în baza de lucru”⁴⁴⁷. Urmărirea a fost însă reluată la 25 sept. 1966, când șefului Grupei a II-a din Serviciul III, D.R.S. Banat, cerea ofițerilor din subordine să-l urmărească informativ la locul de muncă (Spitalul „Dr. Victor Babeș” din Timișoara, unde era magaziner). Ca atare, în oct. 1966, cpt. Guțilă a cerut informații despre el de la mr. Susta, ofițerul care răspundea informativ de spital, iar acesta a primit de la agenți o notă informativă referitoare la activitatea lui Cerghidean.

Cerghidean Virgil: născut la 29 aug. 1918 în com. Mihalț. Frate cu Aurel Cerghidean. Agricultor, cu 7 jugăre pământ. Căsătorit, avea 2 copii. Greco-catolic. Membru P.N.Ț., apoi membru în Frontul Plugarilor (în această perioadă, un timp scurt a fost primar al comunei, dar „a fost demascat și exclus”⁴⁴⁸). Arestat la 27 apr. 1949. La percheziție Securitatea a găsit trei pistoale. Anchetat la Alba Iulia (lt. Rușeț Vasile) și Sibiu. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 848/20 oct. 1949, la 7 ani î.c. Închis la Coloniile Poarta Albă (din 1950), Peninsula și Baia Sprie (6 mai 1955-2 mai 1956). La 6 dec. 1955 a participat la greva foamei de la Baia Sprie, fiind pedepsit cu 10 zile de carceră, pentru „Refuz de muncă – organizare în masă. Neexecutare de ordin”⁴⁴⁹. Eliberat la 2 mai 1956. La 10 iul. 1957, la propunerea lt. maj. Munteanu Simion, a fost luat în evidența operativă la problemele „foști membri P.N.Ț.” și „foști condamnați”. A fost apoi recrutat ca informator, cu pseudonimul „Colțan Ioan”, și a avut activitate în perioada 1961-18 iun. 1963. La 4 sept. 1972 a fost luat în S.I.G., fiind urmărit informativ în perioada 1980-mai 1989 de șefii de post din com. Mihalț: plt. Onețiu Roman (1980), plt. adjunct Albu Vasile (1981-1982), srg. maj. Deoancă Petru (1982), srg. maj. Andrei Ioan (1982-1989). Trăiește în com. Mihalț.

Chenți Ioan: născut la 25 ian. 1922 în satul Galda de Sus. Plugar. Atras în organizație în ianuarie 1949 de Petru Micu. A contribuit cu bani pentru ajutorarea organizației. Arestat la 26 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 42/26 ian. 1950, la 2 ani î.c. Închis în penitenciarele Aiud și Gherla și la Canal. Eliberat din penitenciar la 1 apr. 1951.

Chindea Nicolae: născut la 21 dec. 1907 în com. Mirăslău, fiul lui Gligor și Armeana. A urmat Academia Teologică Greco-Catolică din Blaj (1929-1932). Căsătorit, avea 3 copii. Era preot greco-catolic în com. Cacova (azi com. Livezile), jud. Alba, și deținea 2 jugăre de pământ. În 1946 a fost ales președinte al organizației P.N.Ț. din com. Cacova. În preajma alegerilor generale din mart. 1948 a fost reținut la Securitatea Aiud timp de 3 săptămâni⁴⁵⁰. Datorită activității politice, dar și pentru că nu dorea să adere la Biserica

⁴⁴⁷ *Ibidem*, f. 33.

⁴⁴⁸ A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 5.440, f. 52.

⁴⁴⁹ A.M.J., D.I.M., fond Penal, dosar nr. 627, vol. 9, f. 14.

⁴⁵⁰ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 5, f. 217.

Ortodoxă, era urmărit de Securitate⁴⁵¹. Pentru a scăpa de arestare, la 29 oct. 1948 a dispărut de la domiciliu⁴⁵² și s-a ascuns la Traian Socaciu, fiind îndemnat în acest sens și de o scrisoare a episcopului Ioan Suciu, care cerea continuarea activității greco-catolice în clandestinitate⁴⁵³. În această perioadă a spovedit mai mulți credincioși greco-catolici care au refuzat să treacă la ortodoxie, printre care și pe Leon Șușman. După ce a aflat că Traian Mârza și Traian Gligor (cărora el le oferise anterior găzduire) au ucis un activist de partid în com. Vălișoara (17 ian. 1949), a plecat de la Socaciu și s-a ascuns în com. Mirăslău. A fost arestat la 20 apr. 1949 și anchetat la Sibiu (pl. Ciurdărescu Nicolae). Caracterizare întocmită de Securitate: „Inteligent, energic, curajos, șiret, capabil de acte de violență, bun orator, cu prize la masele populare, simpatizat de credincioși, naționalist”⁴⁵⁴. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 962/8 dec. 1949, la 1 an î.c. Cu toate acestea, a fost eliberat din penitenciar abia la 20 apr. 1951, după doi ani de detenție. Închis în penitenciarele Aiud și Gherla (1950). După eliberarea din penitenciar a muncit ca funcționar la Întreprinderea de Construcții Aiud. În noaptea de 15/16 aug. 1952 a fost iarăși arestat și internat în colonia de muncă Peninsula (nov. 1952-aug. 1953)⁴⁵⁵. A fost pus în libertate din Colonia Onești la 7 mai 1954 în contextul amnistiei politice din acea perioadă. A decedat la domiciliu la 19 iun. 1988⁴⁵⁶.

Cigmăianu (Cigmănean)⁴⁵⁷ **Ioan**: născut în anul 1908 în com. Șibot, jud. Alba. Căsătorit, avea 2 copii. Era muncitor și deținea 3 jugăre de pământ. Fost membru al Mișcării Legionare. Era urmărit de autorități pentru că a evadat din arestul Securității din Cugir, unde fusese închis pentru activitatea legionară desfășurată. Ucis de Securitate la 4 mart. 1949, în lupta de la Muntele Mare.

Cioară Rozalia (maica **Maria Constantina**): născută la 11 febr. 1914 în satul Măcișu, com. Chinteni, jud. Cluj. A urmat șapte clase de liceu la Blaj (1925-1932) și un curs superior de menaj în Elveția (1933-1934). Era călugăriță la Mănăstirea greco-catolică din satul Obreja, com. Mihălț, și a refuzat să treacă la ortodoxie. Arestată la 11 apr. 1949 și

⁴⁵¹ Securitatea preciza următoarele: „Cu ocazia unificării bisericilor Greco-Catolică și Ortodoxă, a căutat pe toate căile să pună piedici unificării, instigând populația” (*Ibidem*, f. 229).

⁴⁵² Un comunist din comună a informat Securitatea că preotul Chindea, la 26 oct. 1948, de Sf. Dumitru, „a provocat o mare adunare pe podul de lângă școală și toate femeile strigau că s-au adunat acolo ca să apere pe popa. Atunci a vorbit urât de partid și guvern (...) Cred că în mod indirect aceasta este un îndemn la rebeliune” (*Ibidem*).

⁴⁵³ Preotul Nicolae Chindea a declarat în anchetă următoarele: „menționez că dacă eu personal nu vedeam scrisoarea episcopului Suciu Ioan, care a avut-o preotul Ioan Sârbu, din Poiana, jud. Alba, eu nu plecăm de acasă. Însă tocmai pe această temă, că conținutul scrisorii cuprindea că «să nu credem nimic și mai bine să ne ascundem»” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 64, vol. 1, f. 61).

⁴⁵⁴ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 5, f. 229.

⁴⁵⁵ Într-o *Notă* întocmită la 2 sept. 1952 de lt. Pangrațiu Liviu, anchetator în cadrul D.R.S. Cluj, acesta menționa faptul că a propus internarea preotului Nicolae Chindea în C.M. „pentru activitatea lui în cadrul P.N.Ț.-ului Maniu, ca fiind om de încredere a P.N.Ț., pe care se putea baza în orice ocazie, și pentru participarea în banda contrarevoluționară a lui Șușman”. Pe baza notei, col. Nedelcu Mihail a propus internarea preotului pe timp de 5 ani, ceea ce organele superioare din M.A.I. au aprobat (*Ibidem*, f. 211).

⁴⁵⁶ *** *Noi nu am avut tinerțe...*, p. 239.

⁴⁵⁷ În unele documente ale Securității apare și cu numele de Cigmean.

anchetată la Alba Iulia (lt. Rușeț Vasile). Condamnată de T.M. Sibiu, prin St. nr. 848/20 oct. 1949, la 6 luni î.c.

Ciura Iosif: născut la 25 ian. 1924 în Roșia Montană, fiul lui Ioan și Elena. Profesor în Roșia Montană. Unchiul soției lui Alexandru Macavei. Reținut de Securitate ca ostatic în perioada 11 oct. 1948-30 iun. 1949 pentru a forța predarea fraților Macavei. Închis la Penitenciarul Sibiu, la Securitatea din Abrud și la Alba Iulia.

Clamba Iosif („Iliuță”): născut la 6 febr. 1925 în com. Mogoș. Necăsătorit, fără avere. Era dezertor din armată, unde avusese gradul de sergent. A participat la atacul de la Percepția din Teiuș. În timpul luptei de la Muntele Mare era plecat după alimente împreună cu Traian Ihuț și Mișu Salagea. După acest incident el s-a despărțit de cei doi și s-a refugiat în zona comunei natale. În noaptea de 23/24 septembrie 1949, fiind încercuit de către organele de Miliție în zona com. Ponor, jud. Alba, s-a sinucis pentru a nu cădea în mâinile acestora⁴⁵⁸.

Comșa Axente: născut la 27 febr. 1924 în com. Crăciunel de Jos, jud. Alba, fiul lui Ioan și Susana. A absolvit 8 clase de liceu industrial la Blaj și Timișoara, calificându-se în meseria de lăcătuș mecanic, apoi a urmat o școală de subingineri la Cluj. Greco-catolic. Fost membru P.N.Ț. Atras în organizație de Petru Mărgineanu. Arestat la 20 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia (lt. Rușeț Vasile). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 22/17 ian. 1950, la 2 ani î.c. Închis la Penitenciarul Aiud (1950).

Cosma Petru: născut la 28 iun. 1914 în com. Bucium Montari. Era miner la minele de aur din Roșia Montană. Fusese omul de încredere al fraților Macavei la mina de aur pe care aceștia o deținuseră. A fost curierul organizației. În timpul luptei de la Muntele Mare era plecat la Timișoara, fiind trimis să achiziționeze matrițe pentru mașina de multiplicat. În febr. 1949 a fost reținut de Securitatea din Abrud, fiind bănuit că are legături cu frații Macavei, dar a fost eliberat din lipsă de dovezi⁴⁵⁹. Până în prezent nu deținem alte informații referitoare la el după această dată.

Costea Victor: născut la 21 oct. 1906 în com. Mogoș. Plugar. Atras în organizație de Traian Mihăițan. Arestat la 4 apr. 1949 pentru că a procurat arme și muniții și a cotizat o sumă de bani. Anchetat la Alba Iulia. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 854/21 oct. 1949, la 2 ani î.c. și confiscarea averii. A fost închis la Canal. Eliberat din detenție în anul 1951. La 22 febr. 1959 a fost iarăși arestat de Securitate, fiind din nou acuzat de „uneltire contra ordinii sociale”. A fost condamnat de T.M. Cluj la 5 ani și 6 luni î.c. Închis la penitenciarele Aiud și Gherla⁴⁶⁰ (1950). Eliberat din penitenciar la 26 ian. 1963. A decedat la 1 apr. 1990 în comuna natală⁴⁶¹.

Costinaș Nicolae: născut la 15 apr. 1901 în com. Mogoș. Plugar. Arestat la 8 mai 1949 pentru că a participat la o întâlnire cu Nicolae Dabija și a procurat armament și cereale. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 854/21 oct. 1949, la 2 ani î.c. și confiscarea averii.

⁴⁵⁸ A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 2.323, vol. 4, f. 85.

⁴⁵⁹ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 921, vol. 9, f. 142-148.

⁴⁶⁰ La 8 apr. 1950, ofițerul operativ din cadrul Penitenciarului Gherla a întocmit un raport în care arăta că Victor Costea „a spus că el se roagă zi și noapte ca să cadă regimul actual, pentru a nu distruge religia și așteaptă cu nerăbdare venirea americanilor pentru declanșarea unui război” (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 10.314, vol. 2, f. 158).

⁴⁶¹ *** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 245.

Cristea Ovidiu: născut la 5 apr. 1912 în com. Benic, fiul lui Remus și Aurora. Absolvent de liceu teoretic. Fost agent de percepție, cu o avere de 3 jugăre. Căsătorit, avea 2 copii. Greco-catolic. Atras în organizație în aug. 1948 de Alexandru Maxim. Arestat la 25 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 42/26 ian. 1950, la 2 ani î.c. În febr. 1984 a fost arestat și anchetat 8 zile de Securitatea din Alba Iulia pentru că a cântat „Deșteaptă-te române!” și „Treceți batalioane române Carpații”⁴⁶². A decedat la domiciliu la 7 mai 1984⁴⁶³.

Crișan Gligor: născut la 15 apr. 1923 în Teiuș, fiul lui Ioan și Paraschiva. Croitor. Greco-catolic. Arestat la 18 apr. 1949 și anchetat la Alba Iulia⁴⁶⁴. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 42/26 ian. 1950, la 2 ani î.c. Închis la Penitenciarul Gherla și la Colonia Poarta Albă, de unde a fost eliberat la 12 mai 1951. Începând cu data de 7 mai 1975 a fost lucrat în S.I.G., la propunerea cpt. Turlea M., probabil în problema „foști condamnați”. Urmărit de lt.-col. Dudaș Aurel (1975). Ulterior a fost supravegheat de mai mulți lucrători de la Postul de Miliție Teiuș: lt. maj. Cristea Mihai (1962-1966), mr. Sbera Constantin (1979-1981), plt. Luca Vasile (1975-1985), srg. maj. Boitor (1985-1986). La 28 aug. 1986 a fost scos din supravegherea informativă cu prioritate.

Crișan Laurean: născut la 15 apr. 1901 în com. Galda de Jos, fiul lui Vasile și Saveta. Era tatăl lui Vasile Crișan. Ceferist. Fost greco-catolic. Deținea 4 ha pământ. Fost simpatizant P.N.L., apoi membru P.M.R. Era văduv, cu 4 copii. A procurat arme și materiale explozive pe care le-a dat lui Alexandru Maxim. Arestat la 26 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia (lt. Rușeț Vasile). Caracterizare întocmită de lt. Rușeț: „Anchetatul este o fire dârză, nesincer, inteligent, nu recunoaște că ar fi activat, caută să impresioneze pe anchetator”⁴⁶⁵. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 843/18 oct. 1949, la 3 ani î.c. Închis la Penitenciarul Aiud și la Canal.

Crișan Nicolae: născut la 15 oct. 1877 în satul Miclești, com. Mogoș, fiul lui Macavei și Ioana. Agricultor, fără avere. Fost membru P.N.Ț. Arestat la 8 mart. 1949. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 45/31 ian. 1950, la 1 an î.c. Închis la Penitenciarul Aiud, de unde a fost eliberat în anul 1950. A decedat la 26 nov. 1952⁴⁶⁶.

Crișan Petru: născut la 21 febr. 1914 în satul Galda de Sus, fiul lui Nicolae și Gherghina. Agricultor. Fost membru P.N.Ț., partid pentru a care a depus o activitate intensă. Greco-catolic. A luptat pe frontul de răsărit, fiind luat prizonier de sovietici în 1942. Eliberat din prizonierat în 1945, când s-a reîntors în țară. A avut legături cu Petru Micu și Ștefan Lupșan. Arestat la 26 mart. 1949 deoarece nu a denunțat organizația lui Alexandru Maxim. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 42/26 ian. 1950, la 1 an î.c. Eliberat din penitenciar la 25 mart. 1950. La 5 sept. 1961 a fost recrutat ca informator de către lt. maj. Codruț Gheorghe, care l-a amenințat cu trimiterea la închisoare pentru că deținea un cazan de țuică și a făcut țuică ilegal. Avea numele conspirativ „Frățilă Nicolae”. În același timp a fost supus

⁴⁶² A fost arestat de cpt. Munteanu și srg. maj. Pușcaș Iacob (*Ibidem*, p. 168).

⁴⁶³ *Ibidem*.

⁴⁶⁴ Mărturia lui Traian Socaciu: „Pe Crișan Gligor din comuna Teiuș îl ducea la anchetă aproape zilnic, iar călăul de Staicu chema pe toți securiștii să vadă pe Crișan Gligor cum îl chinuia, iar ei râdeau și se distrau văzând cum îl chinuia” (*Ibidem*, p. 182).

⁴⁶⁵ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 1, f. 102.

⁴⁶⁶ *** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 249.

unei supravegheri active la problema „foști condamnați” (5 ian. 1962-10 mai 1963). La 1 dec. 1969 a fost trecut în legătura Miliției din com. Galda de Jos, cu pseudonimul „Păstrāv”. În perioada 1961-1979 a furnizat mai multe note informative despre foștii deținuți politici din Galda de Sus⁴⁶⁷. Supravegheat iarăși de Securitate începând din anul 1981 și până la căderea regimului.

Crișan Sabin: născut în satul Cetea, com. Benic. Conducător al nucleului din localitate. L-a atras în organizație pe Iacob Albu. Arestat în primăvara anului 1949, a fost condamnat de T.M. Sibiu la 20 ani muncă silnică. Eliberat de la Penitenciarul Aiud în anul 1964, ca urmare a amnistiei politice din acea perioadă.

Crișan Vasile: născut la 25 mart. 1903 în com. Mogoș, fiul lui Macavei și Ioana. Plugar, cu 9 jugăre. Căsătorit, avea 3 copii. Fost membru P.N.L., apoi s-a înscris în Frontul Plugarilor. Atras în organizație de Dumitru Avrămuț. La locuința sa au avut loc mai multe sedințe, la care a participat și maiorul Dabija, pe care l-a găzduit și alimentat înainte de plecarea acestuia spre Muntele Mare. A cotizat suma de 700 lei în folosul rezistenților. Arestat la 26 mart. 1949, a fost anchetat la Alba Iulia (plt. maj. Dăian Nicolae, plt. maj. șef Groza Vasile, plt. Ciurdărescu Nicolae). La percheziție s-au descoperit o armă Z.B. cu 120 cartușe și un pistol automat rusesc. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 22/17 ian. 1950, la 5 ani î.c. Închis la Penitenciarul Gherla (1950) și la coloniile Poarta Albă și Peninsula (1950). A decedat la data de 7 apr. 1960⁴⁶⁸.

Crișan Vasile: născut la 15 apr. 1924 în com. Galda de Jos, fiul lui Laurean și Ana. A urmat 8 clase la Liceul industrial din Brașov (1945), unde s-a calificat ca desenator tehnic. A urmat un an școala de subingineri electromecanici din Cluj (1947). În 1946 s-a înscris în Uniunea Studenților Socialiști din Cluj, fiind ales secretar pe școală. În 1947 a devenit membru al P.S.D., iar în 1948 al P.M.R. În 1949 s-a angajat ca desenator tehnic la Fabrica din Cugir. Fără avere, necăsătorit. Greco-catolic. Arestat la 26 mart. 1949 și anchetat la Sibiu (lt. Ticiu Ladislau, plt. Ciurdărescu Nicolae). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 843/18 oct. 1949, la 5 ani î.c. și confiscarea averii. Închis la Penitenciarul Gherla (nov. 1949-4 nov. 1950 și 22 iul. 1953-28 apr. 1954) și la Colonia Peninsula (4 nov. 1950-20 iul. 1953). Deși pedeapsa i-a expirat la 24 martie 1954, a fost ținut încă o lună la dispoziția D.G.S.S. până a fost eliberat. A decedat la domiciliu la 20 iun. 1993⁴⁶⁹.

Cucui Octavian: născut la 15 mart. 1925 în com. Cetatea de Baltă, jud. Alba. Caporal la Regimentul 9 Cavalerie Oradea. Atras în organizația „Vulturul negru” de către srg. Ioan Popa. Arestat în mart. 1949 de D.R.S.P. Oradea. Condamnat de T.M. Cluj, prin St. nr. 1.041/24 iun. 1949, la 6 ani temniță grea. Eliberat din penitenciar la 15 mart. 1955.

Cuptor Ioan: născut la 14 apr. 1909 în com. Mogoș, fiul lui Alexandru și Maria. Plugar, cu 1 jugăr pământ. Căsătorit. Arestat la 4 apr. 1949 și anchetat la Alba Iulia (srg. maj. Gălățanu Petre). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 22/17 ian. 1950, la 2 ani î.c. Închis la Colonia Poarta Albă (1950).

Dabija Nicolae: născut la 18 apr. 1907 în orașul Galați, fiul lui Dumitru și Ioana. Căsătorit cu Florica (n. Angheluță), fără copii. Avea un frate, Mircea, și el maior epurat,

⁴⁶⁷ Pentru mai multe detalii a se vedea A.C.N.S.A.S., fond Rețea, dosar nr. 1.837.

⁴⁶⁸ *** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 250.

⁴⁶⁹ *Ibidem*.

arestat la începutul anului 1948⁴⁷⁰. A absolvit Liceul „Vasile Alecsandri” Galați (1918-1922, urmat apoi în particular din lipsă de mijloace). În 1926 a intrat voluntar în armată la Regimentul 13 Infanterie Iași, completându-și studiile la Liceul Militar Iași (1926-1927). A urmat apoi Școala Pregătitoare de Ofițeri Iași (1927-1929), la absolvirea căreia a primit gradul de sublocotenent. Cariera militară: sublocotenent și locotenent la Regimentul 11 Infanterie Galați (1 iul. 1929-1 oct. 1933); locotenent Regimentul 38 Infanterie Brăila (1 oct. 1933-10 mai 1934), Regimentul 39 Infanterie Soroca (10 mai 1934-1 oct. 1936) și Liceul Militar Chișinău (1 oct. 1936-1 sept. 1939); căpitan la Regimentul 4 Grăniceri Deva (1 sept. 1939-15 oct. 1941); căpitan și maior la Regimentul 38 Infanterie, cu care a fost pe frontul de răsărit (15 oct. 1941-1 dec. 1944); maior la Regimentul 4 Grăniceri și la Regimentul 10 Grăniceri (1 dec. 1944-20 iul. 1946). La 20 iul. 1946 a demisionat din rândul cadrelor active ale armatei, înainte de a fi disponibilizat de comuniști. Pe front a condus Compania a V-a din cadrul regimentului și a participat la luptele din Peninsula Kerci (1942), Caucaz (primăvara 1943), Kuban (vara 1943) și Perikop (toamna 1943-12 apr. 1944). A fost rănit de trei ori, motiv pentru care nu a participat la campania din vest deoarece „aveam aproape trei ani neîntreruși de stagiu pe front”⁴⁷¹. În toate aceste lupte a dat dovadă de un curaj și eroism deosebit, fiind remarcat de superiorii săi. A fost citat de trei ori pe armată și o dată pe națiune și a fost înaintat la gradul de maior în mod excepțional, înaintea promoției sale. Pentru faptele sale de arme, a primit mai multe decorații românești și germane: Ordinul „Steaua României” clasa a V-a în grad de cavaler⁴⁷², „Crucea de Fier” clasa I și clasa a II-a, „Crucea Germană de Aur”. Pentru eroismul și spiritul de jertfă de care a dat dovadă în luptele de la Ozereika (febr. 1943) a fost decorat cu Ordinul „Mihai Viteazu” clasa a III-a cu spade. După ce a plecat din armată, s-a stabilit la Arad, unde deținea 5 ha pământ pe care le primise odată cu Ordinul „Mihai Viteazu”. Lipsit de alte venituri, a fost nevoit să se angajeze ca muncitor ziler pe șantierul de construcție al aeroportului din Arad, unde căra pământ cu căruța. În mai 1948 s-a certat cu câțiva învățători comuniști din Arad și „a făcut afirmații ofensatoare actualului regim”, motiv pentru care a fost chemat la Siguranță, dar a refuzat să se prezinte și a plecat la București⁴⁷³. Prins în noaptea de 21/22 mart. 1949 în locuința informatorului Diniș Aron din com. Bistra. Anchetat la București (cpt. Antoniu Samuel) și Sibiu (cpt. Cosma Alexandru, slt. Călinaș Ioan). Caracterizare întocmită de cpt. Antoniu Samuel: „Este înzestrat cu o inteligență mediocră, însă cu o mare doză de șiretenie, temperament voluntar, viu, energic, hotărât și dinamic. Fire ambițioasă, mândră, ajungând până la orgoliu. (...) Autoritar, cu spirit de comandă și încăpățânat în încercările de a-și impune voința. Este dur, chiar brutal, părând a fi un

⁴⁷⁰ Conform unei declarații a lui Nicolae Dabija, „în primăvara anului 1948, fratele meu, maior în rezervă Dabija Mircea a fost arestat și, primind o scrisoare de la el din închisoarea Jilava, mi-a spus că este acuzat pe nedrept, fiind denunțat calomnios de către un camarad de al său” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 22, f. 141). Mircea Dabija a fost condamnat de Tribunalul Militar București, Secția I, prin Sentința nr. 2.159 din 10 dec. 1948, la 1 an î.c. pentru „omisiunea denunțării unui complot”, iar în mart. 1949 era închis la Penitenciarul Aiud (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 2, f. 320).

⁴⁷¹ *Ibidem*, vol. 1, f. 42-43.

⁴⁷² Decorația a fost primită pentru „calmul și curajul cu care a condus focul subunității sale în noaptea de 9/10 iul. 1942 în încercarea de debarcare a trupelor ruse pe plaja de la Ielllingen – Crimeea” (A.M.R., fond Decorații Est, dosar nr. 338, f. 15).

⁴⁷³ A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 5.344, f. 47.

temperament sanguinar⁴⁷⁴. Condamnat la moarte prin împușcare de T.M. Sibiu, prin St. nr. 816/30 sept. 1949. Executat la Sibiu la data de 28 oct. 1949.

Dalea Emil: născut la 20 aug. 1917 în com. Galda de Jos, fiul lui Gheorghe și Paraschiva. Agricultor, cu 1 ha pământ, fost ceferist. Era căsătorit și avea doi copii. Greco-catolic. Serviciul militar satisfăcut la Regimentul 1 Călărași, ctg. 1939, cu gradul de sergent. A luptat pe front, unde a fost rănit și avea „în ambele picioare, la coapse, urme de schije”. Simpatizant P.N.Ț. Fost membru P.M.R., exclus în 1948 pentru că nu a achitat cotizația. Arestat la 9 mart. 1949 („când a fost arestat a fost prins cu o grenadă în buzunar, la locuința susnumitului s-a găsit una armă Z.B., 50 cartușe pentru arma Z.B., un pistol de buzunar, 13 cartușe pentru pistol⁴⁷⁵). Anchetat la Sibiu (slt. Șandru Ioan, lt. Ticiu Ladislau). Caracterizat de slt. Șandru drept: „Puțin sincer, a căutat să nege din faptele sale la început, îngâmfat și capabil de acte de teroare⁴⁷⁶. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 843/18 oct. 1949, la 20 de ani muncă silnică și confiscarea averii. Închis la Aiud și Gherla. În ian. 1950 a fost transferat de la Penitenciarul Gherla la Penitenciarul Sibiu, „pentru a fi pus la dispoziția Direcției Regionale de Securitate Sibiu în interesul unor chestiuni⁴⁷⁷. La 28 febr. 1950 a fost transferat la Penitenciarul Tribunal Cluj. La 5 apr. 1950 a fost luat din penitenciar și executat de Securitatea din Cluj, unde fusese „transferat pentru cercetări”. Nu se cunoaște locul unde a fost ucis și îngropat.

Dan Pamfil: născut la 17 febr. 1897 în satul Mămăligani, com. Mogoș, fiul lui Ioan și Ioana. A absolvit Școala Normală din Sibiu. Era învățător în com. Mogoș. Deținea 14 ha pământ. Căsătorit. Fost membru al Mișcării Legionare⁴⁷⁸, iar după război membru P.N.L. Ulterior s-a înscris în Frontul Plugarilor pentru a-și păstra postul. În mart. 1949 Biroul de Securitate Abrud i-a întocmit acte de trimitere în judecată ca „sabotor al planului economic de stat⁴⁷⁹. În momentul în care au început arestările în zonă a dispărut de la domiciliu, fiind reținut însă la 11 aug. 1949. A fost anchetat la Alba Iulia (plt. Ciurdărescu Nicolae). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 22/17 ian. 1950, la 2 ani î.c. și confiscarea averii. Eliberat din Penitenciarul Gherla abia la 19 sept. 1952, până atunci fiind ținut la dispoziția Securității⁴⁸⁰, deși pedeapsa îi expirase la 20 dec. 1951. Până în 1963 a lucrat ca magaziner la diferite șantiere de construcții din Câmpeni și Zlatna, apoi s-a retras în comuna natală, unde se ocupa cu agricultura. La 1 dec. 1959 s-a hotărât deschiderea D.U.I. sub numele

⁴⁷⁴ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 13, f. 65.

⁴⁷⁵ A.M.J., D.I.M., fond Penal, dosar nr. 328, vol. 6, f. 155.

⁴⁷⁶ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 1, f. 58.

⁴⁷⁷ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 232, vol. 6, f. 6.

⁴⁷⁸ La 3 apr. 1943 a fost arestat de Chestura Poliției Alba Iulia pentru că la domiciliu său s-au găsit portretele lui Codreanu, Moța și Marin, fiind cunoscut ca un „înfocat legionar” (A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 3.750, vol. 1, f. 9).

⁴⁷⁹ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 2.618, vol. 15, f. 37.

⁴⁸⁰ Într-o adresă înaintată la 30 apr. 1952 de Penitenciarul Gherla către Biroul Raional de Securitate Gherla, referitoare la deținutul Dan Pamfil, se preciza: „pedeapsa i-a expirat la data de 20 decembrie 1951, de la care dată se află reținut la dispoziția dvs.”. În aceeași zi, Biroul Raional de Securitate Gherla a trimis următorul răspuns către Penitenciarul Gherla: „Întrucât până în prezent încă nu avem avizul D.G.S.S.-ului, nu putem pune în libertate pe acest individ până ce nu vom primi dispozițiuni de a fi pus în libertate, pentru care rugăm a ține pe acesta la dispoziția Securității Statului până la noile dispozițiuni” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 957, vol. 7, f. 5, 15).

„Dridea Paul”, conform Ordinului 70/1957⁴⁸¹, în problema „legionari”. În perioada 1957-1961 a fost urmărit de lt. Stanca Ioan și cpt. Ianc Laurențiu, ofițeri la Secția raională Câmpeni. În perioada în care muncea în Zlatna (1961-1965) acțiunea de urmărire a fost efectuată de Secția raională Alba Iulia. În această perioadă era urmărit de lt. Ivanciu Leon (1961-1962), lt. Pană Ilarie (1963) și lt. Sav Nicolae (1963-1965), coordonați de șeful de zonă. În Zlatna era urmărit și de lt. maj. de Miliție Mladin Ioan (1961-1963). La Mogoș era urmărit de șeful de post, plt. Pleșa Nicolae, coordonat de lt. Grosu Nicolae (1964) și lt. maj. Briciu Remus (1965). În 1960, soției sale, Dan Elena, i-au fost interceptate scrisorile adresate rudelor din țară. D.U.I.-ul a fost închis la 1 nov. 1965. La 2 iun. 1966, Secția raională Câmpeni a deschis un Dosar de Verificare pe numele său pentru injurii aduse organelor de stat (fiind nemulțumit că nu a primit pensie și nici terenurile ce le posedase înainte de condamnare). La 2 iun. 1969, după Plenara C.C. al P.C.R. din apr. 1968, când a fost criticată activitatea organelor de Securitate, a înaintat o Cerere de revizuire a procesului, arătând faptul că fost condamnat fără motiv. Cu toate probele prezentate, care arătau abuzurile organelor de Securitate⁴⁸², cererea sa a fost respinsă de Procuratura Militară Cluj, care a considerat-o neîntemeiată.

Dancea Aurel: născut la 17 febr. 1921 în satul Gârbova de Jos, Aiud. De profesie șofer, fără avere. Era gestionar la cooperativa „Progresul plugarilor” din sat. Necăsătorit. Greco-catolic. A luptat pe front în U.R.S.S., până în Caucaz, apoi pe frontul de vest, în Ungaria și M-ții Tatra. Greco-catolic. S-a înscris în U.T.M., pentru a-și păstra locul de muncă. A fost membru al organizației din comună, condusă de Mihail Medrea, având rolul de a colecta cereale. Arestat la 18 mai 1949 și anchetat la Alba Iulia. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 962/8 dec. 1949, la 1 an î.c. Închis la penitenciarele Aiud și Gherla (1950). Eliberat din penitenciar la 17 mai 1950, prin expirarea pedepsei.

David Nicolae: născut la 21 aug. 1900 în satul Bucium Șasa, com. Bucium, fiul lui Nicolae și Maria. Văr cu frații Macavei. A absolvit Facultatea de Drept, urmând apoi și doctoratul în aceeași specializare. Fost avocat și fost notar public. Căsătorit, avea trei copii. Arestat de Securitate la 16 dec. 1949 pentru că nu i-a denunțat pe frații Macavei, cu care s-a întâlnit în 1948 la Arad, deși aceștia pe atunci nu erau urmăriți de către autorități. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 258/7 iun. 1950, la 1 an î.c.

David Pamfil: născut la 6 iul. 1912 în satul Mușca, com. Lupșa, fiul lui Simion și Sofia. Domicilia în com. Lupșa. Plugar, cu 1 ha. Căsătorit. I-a găzduit și alimentat pe frații Macavei, iar în locuința sa aceștia s-au întâlnit cu Alexandru Lazăr. Arestat la 2 aug. 1949 și condamnat la 6 ani î.c.

David Sofia („Sofia lui Tomeleu”): născută la 16 mart. 1889 în satul Mușca, fiica lui Nicolae și Paraschiva. Mama lui David Pamfil. Văduvă, avea 5 copii. Alexandru Lazăr îi era

⁴⁸¹ Ordinul 70 a fost emis la 17 ian. 1957 și prevedea „intensificarea muncii informativ operative în rândul conducătorilor clandestinității legionare și a partidelor burgheze” (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 114, f. 33).

⁴⁸² Prezentăm mai jos un pasaj din această cerere: „Faptele incriminate puse în sarcina mea prin sentința atacată sunt inexistente, iar probele testimoniale sunt mincinoase, inclusiv recunoașterea mea, care au fost smulse prin violență și amenințare cu moartea, după cum voi dovedi (...) toate declarațiile date au fost smulse de către organele de Securitate prin violență și amenințări, care puneau în primejdie nu numai sănătatea, dar chiar și viața, abuzuri care au fost condamnate public” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 957, vol. 8, f. 4-6).

nepot. I-a găzduit pe frații Macavei, care erau ascunși în șura ei când au fost încercuți de Securitate. Arestată la 2 aug. 1949. Condamnată de T.M. Cluj, prin St. nr. 21/25 ian. 1950, la 1 an și 6 luni î.c.

Dăian Titus: născut la 27 iun. 1913 în satul Sângătin, com. Apoldu de Jos, jud. Sibiu, fiu de preot. Absolvise Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cernăuți. Era preot militar la Catedrala din Alba Iulia. Căsătorit, avea 1 copil. Deținea 6 jugăre de pământ. Arestat la 11 mart. 1949 pentru nedenuțarea lui Ștefan Popa. Anchetat de plt. maj. Bakó Ladislau și srg. maj. Gălățanu Petre. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 962/8 dec. 1949, la 2 ani î.c.

Dărămuș Vasile: născut la 25 ian. 1906 în com. Benic, fiul lui Nicolae și Saveta. Plugar, cu 2 jugăre. Căsătorit, avea 2 copii. Arestat la 16 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia (plt. maj. Bakó Ladislau). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 22/17 ian. 1950, la 2 ani î.c. Închis la Penitenciarul Gherla (18 febr.-15 mai 1950) și la Colonia Poarta Albă (15 mai 1950-30 mart. 1951).

Deceanu Florian: născut la 17 apr. 1900 în com. Mihalț, fiul lui Petru și Ana. Agricultor, cu 4 ha pământ. Fost greco-catolic. Căsătorit, avea 3 copii. Fost simpatizant al P.N.Ț. și P.N.L. A cotizat cereale pentru organizație. Arestat la 11 mai 1949 și anchetat la Alba Iulia (lt. Rușeț Vasile, srg. maj. Sătmăreanu Ioan). Caracterizare întocmită de lt. Rușeț: „Element șiret, obraznic, nesincer și prefăcut, caută a se scoate în evidență în urma faptelor făcute”⁴⁸³. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 843/18 oct. 1949, la 3 ani î.c. Închis la penitenciarele Aiud și Gherla (1950) și la Canal. Eliberat din detenție la 24 nov. 1952.

Deceanu Petru: născut la 10 aug. 1926, în com. Mihalț. Fiul lui Florian Deceanu. Necăsătorit. Era student la Facultatea de Drept din Cluj. Membru al P.N.Ț. În 1946 a fost arestat timp de o lună pentru „instigare”. Fiind urmărit de Securitate, a plecat la Muntele Mare. A fost ucis de Securitate la 4 mart. 1949, în lupta de la Muntele Mare.

Doia Sabin: născut la 20 apr. 1913 în satul Galda de Sus, fiul lui Ioan și Veronica. Plugar, cu o avere de 1,5 jugăre. A luptat pe frontul de răsărit până în Caucaz. Fost greco-catolic. Căsătorit, avea un copil. Membru în Frontul Plugarilor. A cotizat suma de 100 lei pentru organizație. Arestat la 16 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia (plt. maj. Bakó Ladislau). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 22/17 ian. 1950, la 2 ani î.c. Închis la Penitenciarul Gherla (1950) și la Canal. Eliberat la 1 apr. 1951 din Colonia Poarta Albă⁴⁸⁴.

Doia Simion („Țonic”): născut la 7 iun. 1911 în satul Galda de Sus, fiul lui Nicolae și Raveca. Plugar, avea 3 jugăre pământ. Fost greco-catolic. Căsătorit, avea un copil. Membru în Frontul Plugarilor. A dat suma de 100 lei pentru organizație. În toamna anului 1948 l-a ascuns pe Petru Hălălăe, care era căutat de Securitate. Arestat la 16 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia (srg. maj. Sătmăreanu Ioan). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 22/17 ian. 1950, la 2 ani î.c. Închis la Penitenciarul Gherla (1950) și la Colonia Poarta Albă (1950-30 mart. 1951).

Drăgan Emil: născut la 10 nov. 1920 în com. Benic, fiul lui Aron și Elisabeta. Absolvise Academia Comercială din Brașov și era profesor în com. Galda de Jos. Necăsătorit. Cunoștea limbile franceză și engleză. A luptat pe frontul de apus. Suferise deja o

⁴⁸³ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 1, f. 138.

⁴⁸⁴ *** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 255.

condamnare de 3 luni pentru sabotaj, executată la Penitenciarul Alba Iulia (1947)⁴⁸⁵. A deținut un pistol mitralieră sovietic. Arestat la 11 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia (plt. maj. Staicu Ioan, plt. maj. șef Groza Vasile). Caracterizare întocmită de plt. maj. Staicu: „Anchetatul este o fire dârză, inteligent, caută să impresioneze pe anchetator, nesincer”⁴⁸⁶. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 842/15 oct. 1949, la 5 ani muncă silnică și confiscarea averii. La 23 nov. 1949 a fost închis la Penitenciarul Alba Iulia, apoi a fost deținut la Aiud, Gherla și Canal. Eliberat din detenție la 9 mart. 1954.

Drăgan Liviu: născut la 21 sept. 1928 în com. Galda de Jos, fiul lui Aron și Elisabeta. Frate cu Emil Drăgan. Ginerele lui Florian Picoș. Agricultor, cu o avere de 5 jugăre pământ. Căsătorit, avea un copil. Fost greco-catolic. Membru în Frontul Plugarilor, dar „fără activitate”. A contribuit cu alimente și bani pentru organizația de rezistență din comună. La percheziție Securitatea a descoperit un pistol. Arestat la 11 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia (lt. Rușeț Vasile, plt. maj. șef Groza Vasile). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 842/15 oct. 1949, la 5 ani muncă silnică și confiscarea averii. Închis la Penitenciarul Gherla, iar la 13 mai 1951 a fost transferat la Colonia Peninsula, de unde a fost eliberat la 11 mai 1954, după ce a trecut și prin coloniile Poarta Albă și Ovidiu⁴⁸⁷.

Duca Anghel: născut la 15 dec. 1890 în com. Benic, fiul lui Partenie și Veronica. Plugar, cu 3 jugăre. Greco-catolic. Căsătorit, avea 2 copii. Membru în Frontul Plugarilor. Atras în organizație de Cornel Pascu. A participat la ședințele ținute în com. Benic. Arestat la 16 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia (plt. maj. șef Groza Vasile, plt. Ciurdărescu Nicolae). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 22/17 ian. 1950, la 2 ani î.c. Închis la Penitenciarul Gherla, de unde a fost eliberat în mart. 1951.

Duca Ioan: născut la 17 febr. 1922 în Aiud, fiul lui Ioan (funcționar) și Silvia. Era student în anul II la Facultatea de Drept din Cluj. Greco-catolic, fără avere. Arestat în luna mart. 1949 pentru că încercase să ia legătura cu Ștefan Popa. Anchetat la Alba Iulia (srg. maj. Gălățanu Petre). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 962/8 dec. 1949, la 6 luni î.c.

Dumitraș Aurelia: născută la 12 iul. 1908 în satul Bucium Sat, com. Bucium, fiica lui Dumitru și Ana. Casnică, domiciliu în Roșia Montană, fiind vecină cu Traian Macavei. Reținută de Securitate ca ostatică în perioada 11 oct. 1948-30 iun. 1949, pentru a se forța predarea fraților Macavei.

Fleșeriu Partenie: născut la 18 febr. 1899 în com. Sântimbru, jud. Alba, fiul lui Ioan și Maria. Agricultor, deținea 13 jugăre pământ. Fost greco-catolic. Căsătorit, avea 4 copii. Fost membru P.N.Ț. și primar al comunei în perioada 1941-1945. În 1946 Jandarmeria i-a întocmit un dosar de urmărire, „deoarece este președintele Partidului Național Țărănesc Maniu din com. Sântimbru”⁴⁸⁸. Ulterior s-a înscris în Frontul Plugarilor. Numit de Alexandru Maxim drept conducător al organizației din comună. Arestat de Securitate la 14 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia (lt. Rușeț Vasile, srg. maj. Sătmăreanu Ioan). Caracterizare întocmită de lt. Rușeț: „fire dârză, inteligent, nu recunoaște toată activitatea lui, nesincer”⁴⁸⁹.

⁴⁸⁵ A fost pedepsit pentru „dosirea unei cantități de grâu din recoltă” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 2, f. 165).

⁴⁸⁶ *Ibidem*, f. 166.

⁴⁸⁷ *** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 256.

⁴⁸⁸ A.M.J., D.I.M., fond Penal, dosar nr. 328, vol. 6, f. 213.

⁴⁸⁹ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 1, f. 153.

Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 843/18 oct. 1949, la 3 ani î.c. Închis la Penitenciarul Gherla (1950).

Fleșeriu Partenie: născut la 26 dec. 1920 în com. Galda de Jos, fiul lui Ioan și Maria. Agricultor. Arestat de Securitate pentru că l-a găzduit pe Alexandru Maxim. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 45/31 ian. 1950, la 2 ani î.c. Închis la penitenciarele Aiud și Gherla și la Canal. Eliberat din detenție la 12 mai 1951⁴⁹⁰.

Fleșeriu Vasile: născut la 14 mart. 1897 în satul Oiejdea, com. Galda de Jos, fiul lui Vasile și Anica. Era agricultor și agent veterinar în comună. Deținea 4 ha pământ. Fost greco-catolic. Căsătorit, fără copii. Fost membru P.N.Ț. și primar al comunei din partea acestui partid în anul 1931, apoi în perioada 1941-1945. Ulterior s-a înscris în Frontul Plugarilor. Numit de Alexandru Maxim drept conducător al organizației din comună. Arestat la 11 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia (lt. Rușeț Vasile⁴⁹¹, srg. maj. Sătmăreanu Ioan). Caracterizat de lt. Rușeț: „Anchetatul este o fire rezistentă, capabil de organizare, nesincer, calm, inteligent, nutrește tendințe fanatice”⁴⁹². Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 843/18 oct. 1949, la 3 ani temniță grea și confiscarea averii. Închis la Penitenciarul Gherla (nov. 1949-28 apr. 1950) și Colonia Poarta Albă (28 apr. 1950-24 sept. 1952).

Florea Petru: născut la 10 oct. 1926, în București, fiul lui Adrian și Paraschiva. Domiciliu în com. Stremț, unde era lăcătuș mecanic. Arestat de Securitate la 16 iun. 1949 pentru nedenunțarea organizației lui Alexandru Maxim, care i-a cerut să adune cotizații. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 45/31 ian. 1950, la 1 an î.c. Închis în penitenciarele Aiud și Gherla. Eliberat din detenție la 17 iun. 1950. S-a mutat în Teiuș și s-a angajat la U.M. Cugir, apoi la C.F.R. La 24 ian. 1965 a fost luat în evidență la problema foști condamnați, la propunerea lt. Cristian Mircea⁴⁹³. În 1965 era urmărit de lt. major de Miliție Cristea Mihai, de la grupa de miliție Teiuș. La 16 sept. 1975 a fost recrutat ca informator de Miliția Teiuș, fiind folosit pentru a obține informații de ordin economic. În 1981 a fost transferat în legătura Securității, primind numele conspirativ „Tudor”⁴⁹⁴.

Florea Cornel: născut la 8 aug. 1900 în satul Obreja, fiul lui Mihai și Carolina. Agricultor, greco-catolic. Membru P.N.Ț., apoi membru în Frontul Plugarilor. Atras în organizație de Petru Mărgineanu, a transportat cu căruța mai multe persoane spre munte. Arestat la 28 mart. 1949. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 42/26 ian. 1950, la 1 an î.c. Eliberat din penitenciar la 27 mart. 1950. A fost urmărit informativ, în problemele „P.N.Ț.” și „foști condamnați”, de către lt. Stoicheci Constantin (1965) și de șeful de post din Mihalț, srg. maj. Stoleru Constantin (1965-1967). A decedat în anul 1978⁴⁹⁵.

Florinc Mihai: născut la 17 sept. 1905 în com. Întregalde, fiul lui Ioan și Florea. Deținea o poziție importantă în comună, fiind unul dintre gospodarii de frunte: era curatorul bisericii greco-catolice (administra averea bisericii), secretar la primărie, gestionar la

⁴⁹⁰ *** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 259.

⁴⁹¹ Ofițerului anchetator nota următoarele: „În ziua când numitului i s-a luat interogatoriu, referitor la activitatea subversivă, numitul nu a mâncat și încontinuu a formulat rugăciuni” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 1, f. 128).

⁴⁹² *Ibidem*, f. 127.

⁴⁹³ A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 5.795, f. 4.

⁴⁹⁴ Pentru detalii a se vedea A.C.N.S.A.S., fond Rețea, dosar nr. 1.836.

⁴⁹⁵ *** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 259.

cooperativa din sat, avea moară, joagăr și cârciumă. Era căsătorit și avea patru copii. Fost simpatizant P.N.Ț. În 1946 s-a înscris în Frontul Plugarilor. Înainte de 1949 a fost condamnat la 6 luni î.c., executate la Penitenciarul Alba Iulia, pentru „delictul de sabotaj”. I-a găzduit pe Ionel Robu și Alexandru Maxim. Arestat la 14 mai 1949. Anchetat la Sibiu de slt. Șandru Ioan. Caracterizare întocmită de slt. Pastii Pompiliu: „nesincer, nu a recunoscut faptele sale la primele cercetări”⁴⁹⁶. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 842/15 oct. 1949, la 15 ani muncă silnică și confiscarea averii. Închis la Penitenciarul Gherla, de unde la 23 febr. 1950 a fost transferat la Penitenciarul Tribunal Cluj. A fost luat din penitenciar și executat la 5 apr. 1950 de Securitatea din Cluj, unde fusese „transferat pentru cercetări”. Nu se cunoaște locul unde a fost ucis și îngropat. Moartea sa a fost înregistrată ulterior la Sfatul Popular Orășenesc Cluj, prin actul de deces nr. 109 din 5 iul. 1957. Fii lui, Horea și Mihai Florinc, au fost supravegheați informativ de către șefii de post din com. Întregalde, plt. maj. Burnete Ioan și srg. maj. Gheorghiu V., coordonați de mr. Gherghin Simion, fiind urmăriți între anii 1982 și 1989 în problema „descendenți de foști condamnați politici”⁴⁹⁷.

Fonoage Ioan: născut la 17 iun. 1917 în cătunul Hădărău, com. Lupșa, fiul lui Gheorghe și Valeria. Era finul lui David Pamfil. Plugar. Căsătorit, avea un copil. Fost membru P.N.Ț. Fost șef de cuib în comună în timpul guvernării legionare. Membru P.M.R. din 1946, în 1949 era delegat sătesc în comună (ajutor de primar). I-a găzduit și ajutat pe frații Macavei. La domiciliul său s-au găsit 15 cartușe și 9 grenade, pe care le-a dat fraților Macavei. Arestat la 1 aug. 1949. Condamnat de T.M. Cluj, prin St. nr. 21/25 ian. 1950, la 3 ani î.c.

Frâncu Vasile: născut la 25 dec. 1894 în com. Benic, fiul lui Nicolae și Evdochia. Agricultor, cu 2,5 jugăre. Căsătorit, avea 2 copii. Greco-catolic. Membru P.N.Ț. Atras în organizație de Cornel Pascu, a participat la ședințele din comună. Arestat la 10 mart. 1949, a fost anchetat la Alba Iulia (srg. maj. Sătmăreanu Ioan). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 22/17 ian. 1950, la 2 ani î.c. A executat pedeapsa în penitenciarele Aiud și Gherla, fiind eliberat în anul 1951. După întoarcerea din detenție a continuat însă să se manifeste împotriva regimului, nefiind de acord cu colectivizarea⁴⁹⁸.

Fuga Dumitru: născut la 15 mart. 1925 în com. Benic, fiul lui Silvestru (proprietar al unui atelier de cojocărie, motiv pentru care era considerat „mic burghez”) și Maria. A absolvit Școala Normală din Blaj (1936-1944), după care a urmat timp de 2 ani Academia de Teologie Greco-Catolică din Blaj (1946-1948). În 1949 era învățător în com. Întregalde. Era necăsătorit și nu avea avere. Simpatizant al P.N.Ț. De confesiune greco-catolică, nu a dorit să treacă la ortodoxie, refuzând să-și trădeze credința⁴⁹⁹. Arestat la 7 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia

⁴⁹⁶ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 2, f. 153.

⁴⁹⁷ A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 3.753.

⁴⁹⁸ Într-o *Sinteză anuală asupra evenimentelor petrecute în G.A.C. „Partizanul Roșu” din comuna Benic*, întocmită la 2 febr. 1955 de lt. Călin Vasile, se arăta faptul că în luna iunie 1954 Vasile Frâncu „a fost surprins pe când strica digul, fapt care ar fi făcut posibilă inundarea a 8 ha pământ” (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 372, vol. 2, f. 18).

⁴⁹⁹ În aug. 1949, la anchetă, declara că nici până la acea dată „nu am trecut la ortodoxism” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 2, f. 173). În memoriile sale, el arată că eforturile activiștilor P.C.R. și ale Securității de a-l obliga să renunțe la credința sa au fost zadarnice: „Toți știau că am refuzat categoric să semnez trecerea la ortodoxism, precum și faptul de a lămuri și pe alți locuitori ai satului să facă acel lucru. Fiind bazat, în primul rând, pe convingerile mele religioase, și în al doilea rând pe art. din constituție care garantează libertatea de conștiință și de gândire a cetățeanului

(de lt. Nistor Victor, plt. maj. Dăian Nicolae, lt. Rușeț Vasile și alți anchetatori)⁵⁰⁰. Caracterizare întocmită de lt. Rușeț: „Anchetatul este o fire calmă, energic, inteligent, nu ascunde faptele făcute de susnumitul, sincer”⁵⁰¹. Prin St. nr. 842/15 oct. 1949 a fost condamnat de T.M. Sibiu la 7 ani temniță grea și confiscarea averii. Închis la Aiud (17 oct. 1949-16 mai 1950), Cernavodă (17 mai-24 iun. 1950), Colonia Peninsula (24 iun. 1950-20 iul. 1953), Penitenciarul Gherla (22 iul. 1953-22 iul. 1954), Colonia Cavnic (23 iul. 1954-12 nov. 1955) și Colonia Baia Sprie (12 nov. 1955-6 mart. 1956). La 14 iun. 1951 a fost anchetat de D.R.S. Constanța, fiind preluat de lt. Bărbulescu de la Colonia Peninsula. A participat la grevele foamei de la Cavnic și Baia Sprie. Eliberat la 6 mart. 1956 de la Colonia Baia Sprie, după expirarea pedepsei. La 13 febr. 1984 a fost arestat și anchetat de Securitate pentru că a cântat *E jale multă în țară*, iar la 17 mai 1987 a fost anchetat la Postul de Miliție Galda de Jos în urma unei reclamații anonime⁵⁰². Trăiește la Alba Iulia și a publicat volumul de memorii *Povestea vieții mele – o poveste adevărată*, Editura Eurostampa, Timișoara, 2002, în care descrie tot calvarul prin care a trecut în timpul regimului comunist.

Găscă Viorica: născută la 8 nov. 1920 în com. Bistra. Era doctoriță în Baia de Arieș. A contribuit cu medicamente pentru organizație, pe care le-a dat Alexandrei Pop. Arestată la 28 mart. 1949. Condamnată de T.M. Sibiu, prin St. nr. 42/26 ian. 1950, la 1 an î.c.

Gheorghiu Iosif: născut la 3 apr. 1893 în com. Mogoș, fiul lui Simion și Varvara. Plugar, cu o avere de 15 jugăre. Căsătorit. Membru în Frontul Plugarilor. Arestat la 8 apr. 1949 și anchetat la Alba Iulia (plt. Ciurdărescu Nicolae). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 22/17 ian. 1950, la 2 ani î.c. și confiscarea averii. Închis la Penitenciarul Gherla (1950). Eliberat din detenție la 11 mai 1951.

Gherman Victor: născut la 8 sept. 1899 în satul Leorinț, com. Rădești, jud. Alba, fiul lui Ioan și Maria. Agricultor, cu o avere de 50 jugăre pământ. Căsătorit. Membru P.N.L. în perioada 1923-1946. Fost primar al comunei din partea P.N.L. În 1946 s-a înscris în Frontul Plugarilor, dar a fost exclus. Arestat la 8 apr. 1949 și anchetat la Sibiu (cpt. Cosma Alexandru). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 848/20 oct. 1949, la 5 ani î.c. Închis la Penitenciarul Gherla (nov. 1949-4 nov. 1950), apoi la Colonia Peninsula (4 nov. 1950-6 apr. 1954), de unde a fost eliberat. A decedat în anul 1972⁵⁰³.

Giurcă Nicolae: născut la 22 iul. 1923 în com. Ciamurlia, jud. Tulcea, fiul lui Gheorghe și Tereza. Contabil în Roșia Montană. Prieten cu frații Macavei. Reținut de

în țara noastră, precum și a cultului religios” (Dumitru Fuga, *Povestea vieții mele – o poveste adevărată*, Editura Eurostampa, Timișoara, 2002, p. 104).

⁵⁰⁰ Mărturia lui Dumitru Fuga: „În data de 7 martie 1949 am fost arestat din școală, din mijlocul elevilor, de către fostul comandant al securității Alba, Popa Iacob, sub amenințarea pistolului îndreptat spre mine. (...) după 15 zile de teroare și infern am fost dus în miezul nopții la anchetă într-un birou stropit cu sânge, unde mă așteptau «ambasadorii iadului», unde, fiind pus la curent electric și bătut în mod barbar de către lt. Nistor și Cormoș, mi-am pierdut cunoștința, fiind readus la viață aruncând peste mine o căldare cu apă rece cu sare, ca după alte 5-6 zile de chin, când nu mai puteam ține tocul în mână, cu degetele vinete și umflate, să-mi fie smulsă diabolic ultima declarație” (***) *Noi nu am avut tinerete...*, p. 164).

⁵⁰¹ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 2, f. 172.

⁵⁰² *** *Noi nu am avut tinerete...*, p. 166.

⁵⁰³ *Ibidem*, p. 264.

Securitate ca ostatic în perioada 11 oct. 1948-30 iun. 1949, pentru a se forța predarea fraților Macavei.

Giurgiu Chirion: născut la 25 oct. 1915 în com. Galda de Jos, fiul lui Simion și Lucreția. Fost gardian la Chestura Poliției Alba Iulia, trecut în cadrul disponibil în 1945. Deținea 2,5 jugăre teren arabil. Era căsătorit și avea doi copii. Membru în Frontul Plugarilor. Greco-catolic. Deținea o armă Z.B. și 18 cartușe. Arestat la 11 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia (slt. Sebeși Ludovic). Caracterizare întocmită de slt. Sebeși: „anchetatul este o fire dârză, inteligent, caută să impresioneze pe anchetator, nesincer”⁵⁰⁴. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 842/15 oct. 1949, la 5 ani temniță grea și confiscarea averii. Închis la Poarta Albă (1950-13 mai 1951) și Colonia Peninsula (din 13 mai 1951), de unde a fost eliberat la 11 mai 1954. A decedat în anul 1987⁵⁰⁵.

Gliga Traian: născut la 23 aug. 1923 în com. Galda de Jos, fiul lui Aurel și Victoria. Agricultor, fără avere. Căsătorit, fără copii. Greco-catolic. A luat parte la luptele contra nemților din Ardealul de Nord, în cadrul Regimentului 7 Grăniceri Alba Iulia, având gradul de caporal. În 1948 suferise o condamnare de 1 lună închisoare pentru sabotaj, executată la Penitenciarul din Alba Iulia. A contribuit cu alimente pentru organizație. Arestat la 11 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia (slt. Sebeși Ludovic). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 842/15 oct. 1949, la 5 ani temniță grea și confiscarea averii. Închis la Penitenciarul Gherla și la coloniile Poarta Albă (1950-13 mai 1951) și Peninsula (13 mai 1951-11 mai 1954). Trăiește în comuna natală.

Gligor Maria: născută la 22 ian. 1922 în Brașov, fiica lui Vasile și Maria Tinț. A absolvit 4 clase medii, fiind de profesie funcționară. A găzduit-o pe Alexandrina Teglaru și a avut legături cu Alexandru Maxim, Ștefan Popa și Leon Șuşman. Fiind urmărită de Securitate, s-a ascuns în Brașov. Arestată la 5 aug. 1949 de D.R.S.P. Brașov. Condamnată de T.M. Sibiu, prin St. nr. 42/26 ian. 1950, la 1 an î.c. Ulterior și-a stabilit domiciliul în Petroșani și muncit la diferite exploatare miniere (contabilă, tehnician). La 29 ian. 1962 a fost luată în evidență la Serviciul Orășenesc de Securitate Petroșani în problema „foști condamnați”. În perioada 1965-1967 a fost urmărită de cpt. Osvath Zoltan, apoi a fost trecută la categoria „pasivi”. La 18 ian. 1972 a fost trecută în S.I.G. pentru a se stabili dacă „intențiile de a rămâne singură [în locuință – n.n.] sunt de natura neînțelegerilor familiale sau în alte scopuri care ar prejudicia statul nostru”⁵⁰⁶. La 19 nov. 1974 a fost trecută în evidența generală.

Gligor Mihail: născut la 18 iul. 1893 în com. Cacova, fiul lui Ștefan și Saveta. Agricultor, cu o avere de 3 ha. Membru P.N.Ț. din 1935, fost membru al Consiliului comunal și ajutor de primar din partea acestui partid. Arestat la 28 apr. 1949 și anchetat la Alba Iulia (plt. maj. Bakó Ladislau, srg. maj. Sătmăreanu Ioan). La percheziție s-a descoperit o armă Z.B. și 156 cartușe. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 946/2 dec. 1949, la 2 ani î.c. Eliberat la 19 iul. 1951 din Penitenciarul Gherla. Supravegheat informativ de șefii de post din com. Cacova în perioada 1963-1967, când a fost trecut la „pasivi”.

Gliga Traian: născut în com. Cacova. Fost membru al Mișcării Legionare. Membru al grupului lui Ștefan Popa. La 17 ian. 1949, aflându-se în localitatea Vălișoara împreună cu Traian Mărza și Traian Socaciu, au fost urmăriți de comuniștii din localitate. Pentru a scăpa,

⁵⁰⁴ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 2, f. 184.

⁵⁰⁵ *** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 264.

⁵⁰⁶ A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 3.726, f. 28.

cei trei au tras mai multe focuri de armă, în urma cărora a fost ucis un activist de partid. La 10 mart. 1949 a fost surprins de Securitate, alături de Traian Mârza, într-o locuință de la marginea satului Mesentea. După o luptă care a durat mai multe ore, dusă în fața a peste 30 de securiști și milițieni, cei doi au fost uciși.

Gligor Vasile: născut la 2 mai 1925 în com. Cacova, fiul lui Mihai și Ana. Era sergent la Batalionul 6 Pontonieri Alba Iulia. Greco-catolic. Necăsătorit, fără avere. A sustras de la unitate 10 livrete militare în alb și o cutie de capse pirotehnice pe care le-a predat lui Ștefan Popa. A încercat să atragă mai mulți militari din unitate pentru organizație. Arestat la 9 iun. 1949 și anchetat la Alba Iulia. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 946/2 dec. 1949, la 7 ani temniță grea. Închis la penitenciarele: Alba Iulia (18 iun.-24 nov. 1949), Sibiu (24 nov.-2 dec. 1949), Aiud (2-6 dec. 1949), Gherla (6 dec. 1949-5 nov. 1950 și 20 iul. 1953-10 dec. 1954), Peninsula (5 nov. 1950-20 iul. 1953) și Oradea (10 dec. 1954-6 iun. 1956). Conform unui *Referat* întocmit la 7 iun. 1956 de lt. maj. Silișteanu Pavel, șeful Grupei „D” la Penitenciarul Oradea, „În timpul detenției a avut o comportare rea, pentru care fapt a fost pedepsit în repetate rânduri cu carceră, cu interzicerea pachetului și corespondenței, o dată pe trei luni și altă dată pe timp de 6 luni”⁵⁰⁷.

Goia Augustin: născut la 15 aug. 1900 în satul Galda de Sus, fiul lui Florean și Raveca. Plugar, avea 3 jugăre. Greco-catolic. Căsătorit, avea 3 copii. Fost membru P.N.Ț., apoi s-a înscris în Frontul Plugarilor. Arestat la 16 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia (plt. Ciurdărescu Nicolae). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 22/17 ian. 1950, la 1 an î.c. Închis la Penitenciarul Gherla, de unde a fost eliberat la 1 mart. 1950. A decedat la domiciliu în anul 1984⁵⁰⁸.

Goia Constantin Coriolan: născut la 22 iul. 1930 la Alba Iulia, fiul lui Constantin și Maria. În 1949 era elev la Liceul Comercial din Alba Iulia. A fost condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 45/31 ian. 1950, la 1 an î.c. După eliberarea din penitenciar a fost contabil la Fabrica „Ardeleana” din Alba Iulia, apoi la un șantier din Cugir. Supravegheat informativ de lt. Nicolicea Gheorghe (1965-1967).

Groza Vasile: născut la 1 ian. 1930 în com. Măgina, jud. Alba, fiul lui Nicolae și Iustina. Era elev în clasa a VII-a la Liceul „Titu Maiorescu” din Aiud. Prin anii 1946-1947 a avut un conflict cu primarul satului. Atras în organizația lui Ștefan Popa de Traian Socaciu și Emil Popa. Arestat la 13 febr. 1949 și anchetat la Oradea⁵⁰⁹, apoi la Alba Iulia (plt. maj. Bakó Ladislau și srg. maj. Sătmăreanu Ioan). În timpul anchetei a fost internat la infirmeria penitenciarului⁵¹⁰. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 962/8 dec. 1949, la 2 ani î.c. După eliberarea din detenția s-a stabilit la Turda, unde a fost profesor. A decedat în anul 1982⁵¹¹.

⁵⁰⁷ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 961, vol. 7, f. 211.

⁵⁰⁸ *** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 266.

⁵⁰⁹ Până în prezent nu deținem informații referitoare la motivul arestării și anchetării sale la Oradea. Cunoaștem doar faptul că în timpul acestei dețineri își exprima speranța că va izbucni un conflict internațional și toți deținuții politici vor fi eliberați, el afirmând față de un informator de celulă următoarele: „acum în aprilie, sunt alegeri în Anglia, dacă iese Churchill războiul este inevitabil și scăpăm” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 961, vol. 7, f. 11). Este posibil ca după această anchetă el să fi fost eliberat, pentru a fi apoi din nou arestat, la 30 apr. 1949.

⁵¹⁰ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 64, vol. 7, f. 8.

⁵¹¹ *** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 267.

Hanu Nicodim: născut în com. Cacova, fiul lui Iacob și Pelagia. Frate cu Vasile, Traian, Nicolae și Gheorghe Hanu (primii doi deja deținuți la Penitenciarul Aiud, iar ultimii doi arestați la Securitate). Era pantofar în București. Deținea 8 jugăre pământ arabil. La locuința sa din București i-a făcut legătura lui Ștefan Popa cu Ion Bărbuș, fost șef al T.U.N.Ț. Arestat la 24 iul. 1949. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 45/31 ian. 1950, la 1 an î.c.

Hanu Nicolae: născut la 11 dec. 1907 în com. Cacova. Frate cu Vasile și Traian Hanu. Membru al Mișcării Legionare din 1933. Arestat la 26 mai 1949. Condamnat de T.M. Sibiu la 10 luni î.c. După eliberarea din detenție a fost profesor în Meșcreac. La 8 iun. 1954, Comisia Centrală din M.A.I. a hotărât reanchetarea sa de către organele de Securitate⁵¹². Urmărit informativ în perioada 1963-1967 de șeful de post din comună, srg. maj. Bălan Vasile, ca fost membru al Mișcării Legionare. A decedat în anul 1990⁵¹³.

Hațegan Ioan: născut la 5 aug. 1899 în com. Mihaiț, fiul lui Vianu și Maria. Agricultor, cu 6 ha de pământ. Căsătorit, avea 5 copii. Fost membru P.N.Ț. Greco-catolic. Arestat la 22 nov. 1948, apoi eliberat. Arestat din nou la 11 mart. 1949 pentru că a transportat alimente la Traian Câmpeanu. Anchetat la Alba Iulia (srg. maj. Sătmăreanu Ioan). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 843/18 oct. 1949, la 3 ani î.c. La 20 nov. 1951 a fost eliberat din Penitenciarul Gherla, dar „a fost trecut la dispoziția D.G.S.S.”⁵¹⁴.

Hațegan Nicolae: născut la 14 iun. 1930 în satul Șeușa, com. Ciugud, jud. Alba, fiul lui Toma și Ana. Era elev la Liceul Comercial din Alba Iulia. Fost greco-catolic. Membru U.T.M., exclus după arestare. Arestat la 2 apr. 1949 și condamnat la 1 an î.c. de T.M. Sibiu, prin St. nr. 45/31 ian. 1950. Închis în penitenciarele Aiud, Târgșor și Văcărești. Eliberat din detenție la 1 apr. 1950. S-a angajat ca zilier la o întreprindere de construcții din Zlatna. A fost arestat din nou la 9 mart. 1951, din ordinul mr. Simion F., ofițer din D.G.S.S., pentru „manifestări șovine” (acuzat de antisemitism, deoarece a adus insulte evreilor). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 350/7 iun. 1951, la 3 luni î.c. La 24 apr. 1952 a fost din nou arestat, fiind acuzat că ar fi avut legături cu Liga Anticomunistă din Alba Iulia, deși a auzit despre această organizație doar la proces. În timpul anchetei, pentru a recunoaște învinuirile aduse, a fost maltratat de mr. Iordache Ioan și lt.-col. Olteanu Emil⁵¹⁵. A fost condamnat la 20 ani muncă silnică de T.M. Brașov, prin St. nr. 89/11 mart. 1953, pedeapsă redusă apoi la 10 ani muncă silnică (prin Decizia nr. 449/1953). Închis la Aiud, Gherla, Grîndu și Periprava. Eliberat din penitenciar la 25 apr. 1962. S-a stabilit în Alba Iulia. Urmărit informativ în D.U.I. „Șeușean” în perioada 27 iul. 1971-17 iul. 1973, la problema „foști condamnați”. Supravegheat de cpt. Chealdea Vasile (1967), cpt. Nicolicea Gheorghe (1967-1974), lt. Călin Ion (1968), mr. Cojocaru Dănilă (1971-1972), lt.-col. Dudaș Aurel (1972-1973), mr. Indreica Ioan (1972-1973) și lt. maj. Marian Ioan (1973). Totodată, la ordinul lt.-col. Dudaș Aurel s-au luat măsuri pentru filaj, interceptarea corespondenței și introducerea în locuință a mijloacelor de ascultare T.O. de tip D.E.S. – șipcă. De asemenea, a fost deseori contactat public de același ofițer, pentru a-l compromite și izola în cadrul cercului de cunoștințe, operațiune care a dat rezultate⁵¹⁶. În 1972 a fost retrogradat din funcția de șef echipă deoarece „colegii” de muncă de la IJCOOP

⁵¹² A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 55, vol. 18, f. 60.

⁵¹³ *** *Noi nu am avut tinerțe...*, p. 268.

⁵¹⁴ A.M.J., D.I.M., fond Penal, dosar nr. 328, vol. 7, f. 148.

⁵¹⁵ A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 5.423, vol. 2, f. 92.

⁵¹⁶ *Ibidem*, f. 10.

Alba au protestat la conducerea întreprinderii și la Securitate pentru faptul că erau conduși de un fost deținut politic. A decedat la 20 mart. 1974, la vârsta de numai 44 de ani, probabil crunt dezamăgit de șicanele continue la care era supus de către Securitate, dar și de egoismul celor din jurul său.

Hațeganu Gheorghe: născut la 27 apr. 1924 în satul Coșlariu, com. Mihalt, fiul lui Octavian și Maria. A urmat școala de ucenici la I.A.R. Brașov, calificându-se ca ajustor mecanic. Greco-catolic. Necăsătorit. Arestat la 27 apr. 1949 și anchetat la Alba Iulia (lt. Rușeț Vasile, srg. maj. Sătmăreanu Ioan). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 848/20 oct. 1949, la 6 ani î.c. Închis la Arad și Gherla și în coloniile Saligny, Peninsula (16 iul. 1950-7 dec. 1954) și Poarta Albă (7 dec. 1954-30 apr. 1955). La Peninsula a declarat greva foamei în perioada 29 sept.-2 oct. 1954. Eliberat la 30 apr. 1955 de la Colonia Poarta Albă.

Hălălae Petru: născut la 8 nov. 1908 în satul Cetea, fiul lui Nicolae și Elisabeta. Absolvise o școală de ucenici lăcătuși. Domiciliu în Câmpia Turzii, unde muncea ca lăcătuș mecanic. Fost șef de cuib în Mișcarea Legionară. Suferise o condamnare în 1938 la 1 an î.c. pentru răspândire de manifeste legionare, fiind închis la Penitenciarul Turda. În iun. 1948, fiind urmărit de Securitate, și-a părăsit domiciliul și s-a ascuns la diverse rude din Teiuș și Galda de Sus (la Simion Doia). În oct. 1948 a fost atras în organizație de Ștefan Popa, împreună cu care se ascundea în Teiuș. L-a ajutat pe Ștefan Popa să scape din mâinile Securității după incidentul de la Teiuș, i-a pansat mână și l-a ascuns în locuința sa. La 3 mart. 1949 a fost condamnat în contumacie de T.M. Cluj la 10 ani î.c. Pentru a scăpa de arestare intenționa să treacă clandestin în Iugoslavia. Arestat la 5 iul. 1949 și anchetat la Alba Iulia. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 946/2 dec. 1949, la 5 ani î.c., iar la 18 iul. 1952 a fost condamnat de T.M. Cluj la 6 ani î.c., pentru aceleași fapte, fiind menținută pedeapsa cea mai mare. Închis la Gherla (1949-4 nov. 1950), Poarta Albă (4 nov. 1950-12 iun. 1951), Aiud (14 iun. 1951-6 iul. 1952 și 16 mart. 1954-5 iun. 1955), Jilava (9 aug.-6 sept. 1952) și Baia Sprie (6 sept. 1952-15 mart. 1954). A fost eliberat din detenție la 5 iun. 1955.

Iancu Victor: născut la 16 apr. 1919 în com. Mogoș. Plugar. Arestat la 2 apr. 1949 pentru că a contribuit cu bani pentru organizație. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 854/21 oct. 1949, la 1 an î.c. Închis la Gherla și Jilava. A fost eliberat din detenție la 1 apr. 1950. A decedat în anul 1992⁵¹⁷.

Ihuț Ana: născută la 2 ian. 1890 în com. Bistra. Mama lui Traian Ihuț. De confesiune greco-catolică. Arestată la 5 mart. 1949. În această perioadă a fost anchetată la Securitatea din Turda (slt. Herța Vasile). Condamnată de T.M. Sibiu, prin St. nr. 42/26 ian. 1950, la 10 luni î.c. Eliberată din penitenciar la 28 ian. 1950.

Ihuț Avram: născut la 15 mart. 1949 în com. Bistra, fiul lui Ioan și Sofia. Văr cu Traian Ihuț. Agricultor, fără avere. Fost greco-catolic. Necăsătorit. Arestat la 3 mart. 1949. A fost anchetat cu violență și obligat să arate locul unde se ascundea organizația lui Dabija. Anchetat apoi la Turda (slt. Herța Vasile) și Alba Iulia (lt. Rușeț Vasile și slt. Sebeși Ludovic). Prin St. nr. 816/30 sept. 1949 a fost condamnat de T.M. Sibiu la 10 ani muncă silnică și confiscarea averii. Închis la Penitenciarul Aiud (18 oct. 1949-18 mai 1950, 20 iul. 1953-14 apr. 1954 și 29 aug. 1956-3 aug. 1957), coloniile Peninsula (18 mai 1950-20 iul. 1953), Nistru (18 apr. 1954-12 oct. 1955) și Baia Sprie (12 oct. 1955-29 aug. 1956) și la Penitenciarul Galați (3 aug.-27 nov. 1957). La 14 apr. 1956 a fost pedepsit cu 7 zile izolare cu regim sever pentru

⁵¹⁷ *** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 273.

„Neexecutare de ordin (Obrăznicie în fașa cadre)”⁵¹⁸. În mai 1956 a participat la greva de la Baia Sprie, motiv pentru care a suferit o pedeapsă de 10 zile de carceră (pentru „refuz de muncă organizat în masă”). A fost eliberat la 27 nov. 1957 din Penitenciarul Galați, dar prin Decizia M.A.I. nr. 7.110 i s-a fixat domiciliu obligatoriu în Bărăgan, com. Răchitoasa, până la 29 nov. 1959. După eliberare a rămas o perioadă în Bărăgan, unde a muncit ca ziler la G.A.S. Luciu – Giurgeni și G.A.S. Perieți. Tot aici s-a căsătorit cu Evdochia Bicuț, dislocată și ea în această comună (fiind fosta soție a lui Ioan Bicuț, din Poșaga, condamnat în lotul Leon Șuşman). În Fundata era urmărit de șefii de post din comună (srg. maj. Bratu Nicolae și plt. maj. Chifor C.), coordonați de lt. Buzdugă Gheorghe, lt. Luca Teodor și lt. Feraru Ion. În nov. 1966, cei doi soți s-au mutat în com. Poșaga, satul Belioara, iar Avram Ihuț s-a angajat la Întreprinderea Forestieră Câmpeni, ca muncitor la exploatarea pădurii. În satul Belioara era urmărit de șeful de post din comună, srg. maj. Mureșan Ioan (1966-1967), coordonat de lt. Radu. Era conștient că se afla în atenția organelor de represiune și de faptul că acestea foloseau informatori pentru supravegherea lui⁵¹⁹.

Ihuț Petru: născut la 22 febr. 1884 în com. Bistra. Tatăl lui Traian Ihuț. Agricultor, cu o avere de 6-8 jugăre, casă, vite și oi. De confesiune greco-catolică. Fost membru P.N.Ț., apoi membru în Frontul Plugarilor. A ajutat organizația, cumpărând cereale cu bani primiți de la fiul său. Arestat la 5 mart. 1949 și anchetat la Turda (slt. Herța Vasile). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 42/26 ian. 1950, la 10 luni î.c. Eliberat la 28 ian. 1950.

Ihuț Traian: născut la 18 nov. 1917 în cătunul Aronești, com. Bistra. Poseda o avere de 30 jugăre. Era căsătorit și avea un copil. Serviciul militar satisfăcut, cu gradul de sergent. Fost membru P.N.Ț. De confesiune greco-catolică. A dispărut de la domiciliu în luna aug. 1948. Era urmărit de Securitate din toamna anului 1948, deoarece fusese condamnat pentru port ilegal de armament. În timpul luptei de la Muntele Mare era plecat după alimente. Ulterior, împreună cu Mișu Salagea, a continuat să se ascundă în munții din jurul Câmpeniului. Din sept. 1950, când Salagea a fost ucis de Securitate, o perioadă a rămas singur, rapoartele Securității menționându-l drept „fugar răzleț”⁵²⁰. I s-au alăturat doi veri

⁵¹⁸ „Ortografia” este identică cu originalul. Pedeapsa a survenit în urma raportului srg. maj. Drincal Mihai: „În seara zilei de 8 apr. 1956 la Baraca 5 dormitorul 3 I.A. a deschis geamul spre secția 3 și a strigat la alt deținut eu am oprit să discute am închis geamul el iar l-a deschis și a început să strige că dice nu punem și un ochelar negru pe ochi lui și el are voie să vorbească cu orcine și că numai eu am cu geamul lor când ei mătură în dormitor, eu am cerut să-mi spuie numele el nu a vrut să spună la număr când am întrebat pe șeful de dormitor la urmă a venit că noi așa le pedepsim degeaba pe ei și mințim, a fost foarte obraznic merită să fie pedepsit” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 17, f. 120-121).

⁵¹⁹ Într-un raport din 12 nov. 1967, srg. maj. Mureșan Ioan prezenta următorul conținut al unei discuții avute cu Avram Ihuț: „Acesta îmi spunea că eu ce cred că el nu știe că de când a venit din închisoare este urmărit pas cu pas și organele au nevoie de oameni care să-i ajute la munca lor. Eu i-am spus acestuia că eu nu știu cine i-ar putea urmări deoarece nu am văzut prin comună alte organe, acesta a spus că nu trebuie să vină ei că au oameni care îi informează despre toate” (A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 3.776, vol. 2, f. 12).

⁵²⁰ Într-o notă a Biroului 4 din Serviciul I al Direcția a III-a, datată 25 febr. 1951, se precizează: „pe raza D.R.S. Cluj sunt urmăriți 35 fugari răzleți, dintre care cel mai cunoscut este Ihuț Traian. (...) În septembrie 1950, fiind împușcat banditul Salagea Nicolae, zis Mișu, cu care era împreună, a dispărut” (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar 36, f. 315).

dispăruți și ei de la domiciliu, Gherasim Ihuț și Ioan Ihuț⁵²¹. În tot acest timp a fost ajutat cu alimente de soția sa și de ciobanii din zonă, dar și de alte persoane. Rudele acestuia (soția, părinții, socrii etc.) au fost deseori arestate și anchetate de S.J.S.P. Turda în încercarea de a afla informații despre el. În anul 1952 Securitatea a reușit însă să recruteze una din persoanele care-l ajutau, iar aceasta l-a trădat, el fiind asasinat pe loc de organele de represiune⁵²². Acțiunea a avut loc în ziua de 5 aug. 1952⁵²³.

Ionescu Anton Radu: născut la 2 ian. 1930 în București, fiul lui Ion și Maria. Absolvise 8 clase de liceu teoretic. Student la Facultatea de Litere și la Academia Comercială din București (anul I). Membru P.N.Ț., în cadrul T.U.N.Ț. București. Necăsătorit, fără avere. A făcut legătura dintre Ionel Robu și organizația lui Alexandru Maxim. Arestat la 16 mart. 1949 și anchetat la Sibiu (lt. Nistor Victor, lt. Ticiu Ladislau și slt. Kălinaș Ioan). Caracterizat de lt. Ticiu Ladislau: „Inteligent, nu a vrut să recunoască de la început faptele sale, fricos, încarnat reacționar, urăște de moarte regimul actual și reformele sale”⁵²⁴. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 842/15 oct. 1949, la 25 ani muncă silnică și confiscarea averii. Închis la Penitenciarul Pitești (14 nov. 1949-30 aug. 1951), apoi la Penitenciarul Gherla (30 aug. 1951-1954). A fost o victimă a reeducărilor din cele două penitenciare⁵²⁵, în urma cărora s-a îmbolnăvit psihic. La 27 mart. 1955 fost internat la Penitenciarul spital Văcărești cu diagnosticul „schizofrenie”, medicii de aici încercând să demonstreze, fără succes, că boala ar fi debutat înainte de arestare. La 31 mai 1955, după ce starea de sănătate i se agravase, a fost pus în libertate, dar în momentul eliberării era deja internat la Spitalul de boli nervoase nr. 9 din București.

Ivan Constanța: născută în anul 1901 în satul Brăilița, com. Vlădeni, jud. Ialomița. Domicilia în orașul Brașov. A găzduit-o pe Maria Gligor, deși știa că aceasta este urmărită de

⁵²¹ Gherasim Ihuț (n. 24 sept. 1909, com. Bistra), care era dispărut de la domiciliu din vara anului 1950, a fost arestat în noaptea de 7/8 iul. 1951 de o echipă de trei milițieni. În timpul confruntării, care a avut loc pe Muntele Mare („în locul numit Snise”) se pare că Traian Ihuț a fost rănit: „Banditul Ihuț Traian a reușit să fugă, cu toate că a fost atins de un cartuș”. În scurt timp, Ioan Ihuț (n. 14 sept. 1911, com. Bistra) s-a predat de bunăvoie la Postul de Miliție Bistra, în seara de 1 aug. 1951, aducând și arma rețezată Manlicher și cartușele pe care le deținea (A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 2.323, vol. 4, f. 52-54).

⁵²² Într-o sinteză întocmită la 13 aug. 1952 de Direcția a III-a, Serviciul I, Biroul 4, referitoare la situația în „problema bande”, se precizează: „D.R.S.S. Cluj, luând în obiectiv pe fugarul Ihuț Traian, ce acționa în partea muntoasă a raionului Câmpeni, a reușit să identifice un element de legătură al acestuia, pe care, recrutându-l, l-a predat organelor noastre, care în timpul acțiunii a fost împușcat mortal” (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 36, f. 238-239). Pentru amănunte vezi și A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 2.323, vol. 4, f. 18-20. Conform unui localnic, un informator a anunțat Securitatea din Turda de faptul că într-un restaurant se aflau mai mulți ciobani care se lăudau că-l cunosc pe Ihuț. Aceștia au fost imediat arestați și obligați să dezvăluie faptul că cel urmărit se aprovizionează uneori de la stâna lor. În consecință, Securitatea a organizat o pândă la stâna respectivă, iar în momentul în care Traian Ihuț a trecut pe acolo acesta a fost executat imediat. Vezi mărturia lui Ioan Gligor, *Evenimentele dramatice din comuna Bistra (1946-1953)*, în „Memoria”, nr. 39, p. 120.

⁵²³ A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 2.323, vol. 4, f. 1.

⁵²⁴ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 2, f. 119.

⁵²⁵ În Penitenciarul Pitești a fost torturat în Camera 3 subsol, de către un comitet de demascare format din Constantin Juberian, Nicolae Zaharia și Eugen Măgirescu (informații furnizate prin amabilitatea d-lui Mircea Stănescu, căruia îi mulțumim și pe această cale).

Securitate. Arestată la 19 aug. 1949. Condamnată de T.M. Sibiu, prin St. nr. 42/26 ian. 1950, la 1 an î.c.

Laslo Aron: născut la 14 ian. 1908 în com. Benic, fiul lui Ioan și Ludovica. Plugar, cu o avere de 7 jugăre. Căsătorit, avea 2 copii. Greco-catolic. Membru P.N.Ț. Atras în organizație de Cornel Pascu. A procurat arme și muniții. Arestat la 8 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia (srg. maj. Sătmăreanu Ioan). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 854/21 oct. 1949, la 5 ani î.c. și confiscarea averii. Închis la Colonia Peninsula, de unde a fost eliberat la 6 mart. 1954.

Laslo Aurora (n. Macavei): născută la 28 apr. 1912, în com. Bucium Montari, fiica lui Alexandru și Tereza Macavei. Învățătoare în Alba Iulia. Soră cu frații Macavei. Reținută de Securitate ca ostatică în perioada 11 oct. 1948-30 iun. 1949, pentru a se forța predarea fraților Macavei.

Lazăr Alexandru: născut la 3 mart. 1914 în satul Mușca, fiul lui Nicolae și Raveca. Tatăl său a murit în primul război mondial, astfel încât el a făcut școala la Orfelinatul din Abrud. Căsătorit, avea un copil. A luptat pe frontul de vest. Era magaziner la Fabrica de Sărmă din Câmpia Turzii. În primăvara anului 1949 a înființat Liga Ardeleană a Motiilor. A răspândit mai multe manifeste anticomuniste în Munții Apuseni și Câmpia Turzii (printre colegii de fabrică). S-a întâlnit cu frații Macavei, pe care i-a ajutat cu alimente și i-a adăpostit la mai multe persoane de încredere din organizația sa. Arestat de Miliția din Turda la 28 iul. 1949, după ce a fost trădat de unul dintre muncitorii cărora le împărțise manifeste. Condamnat de T.M. Cluj, prin St. nr. 21/25 ian. 1950, la 10 ani temniță grea. A decedat la 11 aug. 1955 în minele de plumb de la Cavnic⁵²⁶.

Lazăr Nicodim: născut la 1 aug. 1918 în satul Mușca, fiul lui Constantin și Ana. Absolvise opt clase la Liceul teoretic din Turda. Fost ofițer, pensionat cu gradul de căpitan, fiind invalid de război (avea brațul drept anchilozat în urma unei răni primite pe frontul de răsărit). Nu deținea avere. Era căsătorit și avea o fetiță. Domicilia la socrii săi (fam. preotului Adrian Nistor⁵²⁷), în satul Galda de Sus, fiind profesor suplinitor în com. Galda de Jos. Membru P.N.Ț., apoi membru P.C.R. (din 30 aug. 1947). Fost greco-catolic. Atras în organizație de Cornel Pascu în sept. 1948. S-a întâlnit cu Ionel Robu și Radu Ionescu la Benic, care i-au cerut să formeze o organizație P.N.Ț. în comuna sa natală⁵²⁸. Arestat la 16 mart. 1949. La percheziția domiciliară a fost descoperit un pistol Beretta. Anchetat la Sibiu (lt. Ticiu Ladislau) și Alba Iulia (plt. maj. Dăian Nicolae). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 842/15 oct. 1949, la 5 ani muncă silnică și confiscarea averii. Închis la Penitenciarul Aiud (23 nov. 1949-16 mai 1950) și în Colonia Peninsula (din 16 mai 1950). În perioada ian.-febr. 1954 a stat în izolare la Secția B. Eliberat la 16 mart. 1954 din Colonia Peninsula. A revenit în satul Galda de Sus.

⁵²⁶ *** *Noi nu am avut tinerete...*, p. 276.

⁵²⁷ Preotul Adrian Nistor a fost și el arestat de Securitate și anchetat, pentru a declara unde a ascuns pistolul trimis de Nicodim Lazăr, pe care însă îl aruncase în râul Galda.

⁵²⁸ Căpitanul Nicodim Lazăr declara în anchetă următoarele: „mi s-au dat instrucțiuni ca organizația să se compună din circa treizeci de persoane, membrii să fi făcut în trecut parte din Partidul Național Țărănesc Maniu, să fie oameni cu stare, pentru a putea plăti suma de 100 lei lunar și câte o ferdelă de grâu și una de porumb” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 64, vol. 7, f. 130-131).

Lazăr Victor: născut la 31 dec. 1911 în satul Leorinț, fiul lui Nicolae și Elisabeta. Domicilia în com. Benic. A absolvit Liceul Teoretic din Aiud (1924-1931), Academia Teologică din Blaj (1931-1935) și Facultatea de Drept din Cluj (1943-1947). Fost preot greco-catolic în satul Bucerdea Vinoasă, com. Ighiu, jud. Alba. Căsătorit, avea 2 copii. Simpatizant P.N.Ț. După desființarea Bisericii Greco-Catolice a refuzat să treacă la ortodoxie, iar în aug. 1949 „îndemna și pe credincioși de a nu trece la ortodoxism”⁵²⁹. Arestat la 28 mart. 1949, fiind acuzat că nu a denunțat grupurile de rezistență. Motivul real l-a reprezentat însă faptul că nu dorea să renunțe la credința greco-catolică. Anchetat la Alba Iulia (lt. Rușeț Vasile). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 848/20 oct. 1949, la 3 ani î.c. Închis la Penitenciarul Aiud (1949-1950) și la Canal. Eliberat din detenție la 12 mart. 1954. A decedat în com. Benic în anul 1982⁵³⁰.

Lupea Sebastian: născut la 5 ian. 1885 în satul Obreja, fiul lui Petru și Maria. Agricultor, cu o avere de 12 jugăre. Căsătorit, avea 5 copii. Fost greco-catolic. Închis anterior 14 zile la Penitenciarul Alba Iulia „pentru faptul că nu a executat planul de însămânțare, fără mandat de arestare”⁵³¹. Arestat la 28 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia (srg. maj. Sătmăreanu Ioan). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 848/20 oct. 1949, la 8 luni î.c. Eliberat din detenție abia în oct. 1950. A decedat în anul 1977⁵³².

Lupea Traian: născut la 27 apr. 1913 în satul Obreja. Plugar. Arestat de Securitate la 27 mart. 1949. Anchetat cu violență la Securitatea din Alba Iulia⁵³³, a decedat în arest la 11 apr. 1949⁵³⁴.

Lupșan Simion: născut la 15 mai 1896 în satul Galda de Sus, fiul lui Ștefan și Florica. Plugar, fără avere. Fost simpatizant P.N.Ț., apoi s-a înscris în Frontul Plugarilor. Greco-catolic. Arestat la 16 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia (srg. maj. Sătmăreanu Ioan). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 22/17 ian. 1950, la 1 an î.c. Închis la Penitenciarul Gherla (1950).

Lupșan Ștefan: născut la 23 sept. 1897 în satul Galda de Sus, fiul lui Ștefan și Florica. Plugar. Atras în organizație în septembrie 1948 de Petru Micu. A contribuit cu bani pentru ajutorarea organizației. Arestat la 28 mart. 1949. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 42/26 ian. 1950, la 1 an î.c.

Macavei Alexandru: născut la 15 iul. 1915 în com. Bucium Montari, fiul lui Alexandru și Terezia. Părinții săi au deținut o mină de aur în Munții Apuseni, care a fost naționalizată în 1948. Fost sublocotenent în armată, comprimat, după care s-a retras la Roșia Montană, unde a deschis un restaurant. Fost membru P.N.Ț. Urmărit de autorități din 7 iul. 1948, când împreună cu frații săi Nicolae și Traian au criticat guvernul și Partidul Comunist. În

⁵²⁹ A.M.J., D.I.M., fond Penal, dosar nr. 362, vol. 1, f. 183.

⁵³⁰ *** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 276.

⁵³¹ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 3, f. 85.

⁵³² *** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 278.

⁵³³ Dumitru Fuga: „Cam în același timp s-a întâmplat și cazul trist și regretabil cu domnul Lupea Traian, din comuna Obreja, jud. Alba, tată a patru copii. Care fiind chinuit în mod barbar prin curent electric, i-a fost ars cerul gurii și faringele, nemaiputând astfel ca să înghită nici un fel de mâncare. (...) În urma protestului nostru, a venit medicul noaptea și l-a dus de la Penitenciar la spital imediat. De atunci până în ziua de azi nu mai știe nimeni ce s-a mai întâmplat cu această persoană, inclusiv familia” (D. Fuga, *Povestea vieții mele...*, p. 121).

⁵³⁴ *** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 278.

momentul în care s-a încercat arestarea lor, cei trei frați au ripostat și au rănit patru subofițeri de jandarmi. Din acest moment au fugit de la domiciliu și au stat ascunși. În oct. 1948, în timp ce se întorcea acasă, a fost surprins de doi plutonieri de jandarmi, pe care i-a împușcat mortal. Pentru această faptă, a fost condamnat în contumacie de Judecătoria din Deva la muncă silnică pe viață (prin Decizia penală nr. 351/19 mai 1949). A participat la atacul de la Percepția din Teiuș. În timpul luptei de la Muntele Mare a reușit să scape din încercuirea Securității. Împreună cu fratele său Traian, a stat ascuns în pădurile din jurul comunelor Bucium și Bistra până la 31 iul. 1949, când s-a sinucis la marginea com. Mușca pentru a nu fi prins de Securitate.

Macavei Mariana (n. **Sosanski**): născută la 4 dec. 1912 în Galați, fiica lui Anton și Maria. Domiciliată în Bucium Montari. Era soția lui Traian Macavei. Reținută de Securitate ca ostatică în perioada 29 iul. 1948-30 iun. 1949, pentru a se forța predarea fraților Macavei.

Macavei Nicolae: născut la 1 iul. 1902 în com. Bucium Montari. A avut gradul de comisar ajutor în cadrul Siguranței București, motiv pentru care a fost epurat în 1945. În vara anului 1948 a trebuit să fugă de acasă, după ce împreună cu frații săi Alexandru și Traian au împușcat patru subofițeri de jandarmi. A fost ucis de Securitate la 13 mart. 1949 în București. Alături de el a fost ucisă și fiica sa, în vârstă de doar șase ani.

Macavei Terezia: născută la 2 dec. 1873 în com. Bucium Montari, fiica lui Gheorghe și Maria. Mama fraților Macavei. Deși era în vârstă de 75 de ani, a fost reținută de Securitate ca ostatică în perioada 11 oct. 1948-30 iun. 1949, pentru a se forța predarea fraților Macavei.

Macavei Terezia: născută în com. Bucium Montari, fiica lui Nicolae și Veronica. A fost femeie de serviciu la Traian Macavei. Deși era bolnavă psihic, a fost reținută de Securitate ca ostatică în perioada 11 oct. 1948-30 iun. 1949, pentru a se forța predarea fraților Macavei.

Macavei Traian: născut la 28 iun. 1910 în com. Bucium Montari. A absolvit Gimnaziul „Petru Șpan” din Baia de Arieș. De profesie subinginer conductor industrial și expert tehnic în prelucrarea aurului. Pentru completarea studiilor a urmat mai multe stagii de perfecționare în străinătate: 6 luni la Milano, 2 luni la Viena, 2 luni la Frankfurt pe Main și 2 luni la Berlin. Era căsătorit și avea doi copii. Fost membru al Mișcării Legionare – șef de cuib în comuna natală. A satisfăcut serviciul militar în Marina Regală Română, ctg. 1932, cu gradul de sergent major. În anul 1937 a deschis o întreprindere de cherestea în comuna sa natală. A lucrat la Malaxa (1935-1937) și la Radio România, postul Bod, de unde a fost comprimat, motiv pentru care s-a întors în Bucium și a lucrat la restaurantul fratelui său, Alexandru. A participat la atacul de la Percepția din Teiuș. În timpul luptei de la Muntele Mare a reușit să scape din încercuirea Securității. Arestat la 20 sept. 1949 în com. Tomești, jud. Hunedoara, în timp ce încerca să ajungă cu trenul la Arad, cu intenția de a trece în Iugoslavia⁵³⁵. Anchetat la Sibiu. Caracterizare întocmită de lt. maj. Nistor Victor: „urâște de moarte regimul democrat și U.R.S.S., nutrește idei naționaliste, capabil de acte de teroare, foarte periculos”⁵³⁶. Condamnat la moarte prin împușcare de T.M. Cluj, prin St. nr. 312/17 iul. 1950. Executat la Cluj la 11 oct. 1950.

⁵³⁵ În alte documente ale Securității se precizează însă faptul că ar fi fost prins în tren în stația C.F.R. Hălmașiu (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 79, vol. 3, f. 24).

⁵³⁶ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 795, vol. 1, f. 10.

Macavei Victor: născut la 6 febr. 1898 în com. Bucium Montari, fiul lui Ion și Elena. Agricultor. Vâr cu frații Macavei. Reținut de Securitate ca ostatic în perioada 11 oct. 1948-30 iun. 1949, pentru a se forța predarea fraților Macavei.

Macavei Viorel: născut la 13 febr. 1900 în com. Bucium Montari. Frate cu Alexandru, Traian și Nicolae Macavei. A urmat Facultatea de Drept din Cluj, după absolvirea căreia a profesat ca avocat la Jimbolia (1927-1935) și Timișoara (din 1935). A fost comprimat din barou în mai 1948. A fost arestat la 3 nov. 1949 pentru activitatea fraților săi, fiind eliberat la 5 mai 1950 deoarece Securitatea s-a convins că el nu a avut nici o legătură cu aceștia. După eliberare a lucrat ca hamal în gara Timișoara. A fost arestat la 19 iul. 1950 în timp ce încerca să fugă în Iugoslavia. A fost condamnat și închis la Canal, unde a decedat într-o colonie de muncă⁵³⁷.

Mai Gheorghe: născut la 10 oct. 1925, satul Ungurei, com. Roșia de Secaș, jud. Alba, fiul lui Adam și Maria. Domicilia în com. Petrești, jud. Alba, având profesia de tricoter. De naționalitate germană și confesiune romano-catolică. În 1943 s-a înscris în Grupul Etnic German, iar în timpul războiului a fost încorporat în armata germană, în trupele S.S. A fost luat prizonier de ruși pe frontul din Cehoslovacia și dus în U.R.S.S., de unde s-a întors în 1946. La 15 mart. 1949, în timp ce încerca să ajungă la Muntele Mare, a fost prins de câțiva locuitori din comuna Bistra și predat Securității. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 45/31 ian. 1950, la 3 ani î.c. Eliberat din Penitenciarul Tg. Ocna la 8 aug. 1953, fiind bolnav de TBC. A decedat la 5 iul. 1959 la Sanatoriul TBC Geoagiu.

Maier Elena: născută în anul 1908 la Brașov. Domicilia în Teiuș, fiind soția lui Iosif Maier. A fost ucisă de Emil Oniga, informator al Securității, la 4 mart. 1949, în timpul luptei de la Muntele Mare. Oniga nu a ezitat să o împuște cu sânge rece în ceafă, deși era însărcinată și neînarmată⁵³⁸, probabil din dorința de a nu rămâne martori la trădarea sa.

Maier Iosif: născut în anul 1905 la Blaj. De profesie mecanic. Domicilia în Teiuș, unde avea 3 case, mașină etc. Satisfăcuse serviciul militar, cu gradul de sergent. L-a ascuns de mai multe ori pe Ștefan Popa, motiv pentru care era căutat de Securitate. Spre începutul lunii febr. 1949, după trădarea maiorului Oniga și incidentul de la Teiuș cu Ștefan Popa, a plecat, împreună cu soția sa, în Munții Apuseni și s-a alăturat organizației lui Dabija. S-a sinucis cu ultimul glonț la 4 mart. 1949, în timpul luptei de la Muntele Mare, după moartea soției sale.

Man Candin: născut la 15 aug. 1889 în satul Galda de Sus, fiul lui Vian și Maria. Agricultor, cu 2 ha pământ. Căsătorit, avea 10 copii. Greco-catolic. Membru P.N.Ț. Arestat la 22 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia (plt. maj. șef Groza Vasile, srg. maj. Sătmăreanu Ioan). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 848/20 oct. 1949, la 1 an î.c.

Man Ștefan: născut la 26 dec. 1916 în satul Galda de Sus, fiul lui Simion și Saveta. Domicilia în Benic. Agricultor, cu 1,5 jugăre. Căsătorit, avea un copil. Greco-catolic. A luptat pe ambele fronturi până la sfârșitul războiului. Arestat la 16 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia (srg. maj. Sătmăreanu Ioan). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 848/20 oct. 1949, la 2 ani î.c. Închis la Penitenciarul Gherla (nov. 1949-1950) și Colonia Poarta Albă (1950-6 nov. 1951). Deși trebuia eliberat la 15 mart. 1951, a fost trecut în categoria „internați D.G.S.S.”, fiind pus în libertate abia la 6 nov. 1951.

⁵³⁷ Informație furnizată de Ion Gavrilă-Ogoranu. Vezi și *** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 280.

⁵³⁸ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 24, f. 303-308.

Marian Bazil: născut la 8 nov. 1904 în satul Meșcreac, com. Rădești, fiul lui Ioan și Ana. Căsătorit, avea 3 copii. A muncit la C.F.R. Teiuș până în 1948, când a fost concediat. Deținea 10 jugăre pământ. Fost greco-catolic. Membru P.M.R. din 1945. Arestat la 19 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia (srg. maj. Sătmăreanu Ioan). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 848/20 oct. 1949, la 8 luni î.c.

Marian Horia: născut la 16 oct. 1918 în com. Mogoș, fiul lui Iosif și Ioana. Agricultor. Membru în Frontul Plugarilor. Arestat la 18 mart. 1949 pentru că a adunat cotizații pentru organizație. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 854/21 oct. 1949, la 4 ani î.c. Închis la Penitenciarul Gherla și în Coloniile Peninsula și Galeșul, de unde a fost eliberat la 21 mai 1953.

Marian Simion: născut la 26 febr. 1898 în com. Mogoș, fiul lui Ioan și Floarea. Plugar, cu o avere de 5 ha. Membru P.N.Ț. Era conducătorul organizației anticomuniste din com. Mogoș. Arestat la 18 mart. 1949. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 854/21 oct. 1949, la 7 ani muncă silnică și confiscarea averii. Închis la penitenciarele Gherla și Jilava, în Colonia Peninsula (1952-9 dec. 1954) și în Penitenciarul Oradea (9 dec. 1954-28 febr. 1956). A decedat la 19 dec. 1975⁵³⁹.

Marinescu Remus: născut la 18 nov. 1896 în com. Mogoș. Plugar. Arestat la 10 apr. 1949 pentru că a cotizat o sumă de bani și a luat parte la mai multe ședințe ale organizației. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 854/21 oct. 1949, la 2 ani î.c. Închis la Penitenciarul Gherla, de unde a fost eliberat în anul 1951.

Matei Corvin: arestat în primăvara anului 1949 și anchetat la Alba Iulia. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 45/31 ian. 1950, la 3 ani î.c. În 1951 era închis la Penitenciarul de la Tg. Ocna, unde a fost supus reeducării.

Maxim Alexandru: născut la 22 mart. 1926 în satul Ulmeni-Pământeni, com. Ulmeni, jud. Ilfov, fiul lui Constantin și Alexandrina. Domicilia în com. Sălciile, jud. Prahova. Necăsătorit. Absolvise 2 clase la Liceul Comercial din Mizil. Condamnat în contumacie la 2 luni închisoare pentru deținere de material exploziv. Avea un frate, Virgil Maxim, care deținuse o poziție importantă în cadrul Mișcării Legionare, fiind condamnat în 1942 la 25 ani muncă silnică și deținut la Penitenciarul Aiud. Pentru a-și vizita fratele, s-a stabilit în Galda de Jos, unde acesta era scos la muncă. La 10 iul. 1948 a adus 7,5 kg trotil în com. Galda de Jos, pe care i l-a dat lui Trif Liviu Valer. Arestat de la 8 mart. 1949, după ce a fost rănit în lupta din Valea Tibrului. Anchetat la București (slt. Manu Aurel) și Sibiu (slt. Șandru Ioan, slt. Pastii Pompiliu, plt. maj. Dăian Nicolae, plt. maj. Bakó Ladislau, srg. maj. Gălățanu Petru). Caracterizare întocmită de slt. Șandru Ioan: „Inteligent, nesincer. Nu a recunoscut totul la primele cercetări, s-a arătat în timpul cercetărilor că ideile contrare regimului sunt înrădăcinate, fanatic, capabil de orice acte teroriste asemănătoare celor săvârșite”⁵⁴⁰. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 843/18 oct. 1949, la muncă silnică pe viață și confiscarea averii. Închis la Aiud (5 dec. 1949-12 febr. 1950), apoi a fost transferat la Penitenciarul Tribunal Cluj. A fost luat din penitenciar și executat la 2 apr. 1950 de Securitatea din Cluj, unde fusese „transferat pentru cercetări”. Nu se cunoaște locul unde a fost ucis și îngropat. Sfatul Popular al Orașului Cluj a emis ulterior un certificat de deces precizând drept cauză a morții: „TBC pulmonar”. Într-o adresă din 26 apr. 1956 a D.R.S. Cluj

⁵³⁹ *** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 282.

⁵⁴⁰ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 1, f. 32.

se precizează faptul că: „Susnumitul [Alexandru Maxim – n.n.] împreună cu alți deținuți, a fost pus la dispoziția unor tovarăși de la M.A.I. București pentru a fi duși la București, iar în timpul transportării acestora, susnumitul, încercând să fugă de sub escortă, a fost împușcat”⁵⁴¹.

Măgureanu Dumitru: născut la 1 mart. 1930 în satul Miclăușeni, com. Butea, jud. Iași. Tatăl său, Gheorghe Măgureanu, era maistru militar la Batalionul Pontonieri Râuri din Alba Iulia. A absolvit 3 clase la Liceul Comercial din Roman, continuat la Școala Tehnică de Administrație Economică din Alba Iulia, unde în 1949 urma clasa a VIII-a. A încercat să procure armament pentru organizația din munți. Arestat la 28 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia (slt. Sebeși Ludovic și plt. maj. Dăian Nicolae). Caracterizat de cpt. Cosma Alexandru drept: „Inteligent, temperament sincer, a recunoscut faptele de la primele cercetări”⁵⁴². Prin St. nr. 816/30 sept. 1949 a fost condamnat de T.M. Sibiu la 10 ani muncă silnică și confiscarea averii. Închis la Penitenciarul Aiud (18 oct. 1949-19 mai 1950 și 20 iul. 1953-18 apr. 1954), coloniile Peninsula (19 mai 1950-20 iul. 1953), Nistru (18 apr. 1954-12 oct. 1955) și Baia Sprie (12 oct. 1955-14 febr. 1956) și Penitenciarul Gherla (14 febr. 1956-25 mart. 1959). În ian. 1951 a fost anchetat din nou la D.R.S. Constanța. La Penitenciarul Gherla a fost pedepsit cu pierderea dreptului de a primi pachet pe timp de 3 luni⁵⁴³. La 20 iul. 1957 i s-a respins cererea de eliberarea înainte de termen (în raport cu zilele muncite), deoarece „nu a dovedit completă reeducare în timpul detenției, fiind pedepsit disciplinar”⁵⁴⁴. În timpul detenției s-a îmbolnăvit de TBC pulmonar, iar în ian. 1956 a fost declarat inapt pentru muncă din cauza debilității fizice. În perioada 3 mai 1957-14 mart. 1959 a fost internat în infirmeria Penitenciarului Gherla, la Secția TBC. A fost eliberat la 25 mart. 1959 de la Penitenciarul Gherla, dar i s-a fixat domiciliu obligatoriu în Bărăgan, com. Fundata (prin Decizia M.A.I. nr. 15.306 din 12 ian. 1959), restricție ridicată abia la 12 mart. 1961. A rămas însă în Bărăgan, unde a muncit ca și contabil în Slobozia. După ce a urmat cursurile de operator chimist s-a transferat la Combinatul Petrochimic Pitești (1974-1981), pensionându-se pe caz de boală. În perioada 1979-1981 era supravegheat informativ în cadrul dosarelor de obiectiv de la locurile sale de muncă, de către ofițerii lt. maj. Petrescu Petre (responsabil de Combinatul Petrochimic Pitești) și maior Penescu Gheorghe (responsabil de C.A.T.C. Pitești). A decedat în anul 1982 în orașul Pitești.

Mărgineanu Eugen: născut la 23 iun. 1926 în satul Obreja, fiul lui Petru Mărgineanu. Student în anul IV la Facultatea de Medicină din Cluj. Necăsătorit. Greco-catolic. Arestat la 28 mart. 1949 și anchetat la Cluj și Alba Iulia (plt. maj. șef Groza Vasile). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 848/20 oct. 1949, la 3 ani i.c. Pentru executarea pedepsei a fost trimis la Penitenciarul Pitești, unde a fost supus reeducării. A condus apoi el însuși un comitet de reeducare a altor studenți închiși la Pitești. Tragedia situației este întregită de faptul că exact în acea perioadă tatăl său era executat de către Securitate. La 27 mai 1950 a fost transferat la Colonia Peninsula, unde a continuat reeducarea celorlalți

⁵⁴¹ A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 3.727, f. 119.

⁵⁴² A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 313.

⁵⁴³ Comandantul Formațiunii 0606 Gherla, maiorul Goiciu Petrache, menționa într-o *Notă raport* faptul că Dumitru Măgureanu a fost pedepsit la 13 iunie 1956 deoarece „a făcut semne la alți deținuți” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 5, f. 10).

⁵⁴⁴ Pe referatul de respingere a propunerii, Gheorghe Pintilie a ordonat trimiterea în D.O. pe 48 luni după expirarea pedepsei (*Ibidem*, f. 8).

deținuți⁵⁴⁵, fiind eliberat la 17 mai 1952⁵⁴⁶. Ulterior a muncit ca felcer în com. Bârghiș, jud. Sibiu, apoi în comuna natală. La 1 febr. 1965 a fost recrutat ca informator de către Secția raională Alba Iulia, având numele conspirativ „Manea Enăchescu”⁵⁴⁷. În 1965 a cerut anularea pedepsei din 1949 și reabilitarea sa judecătorească. La 27 iul. 1965, cpt. Rotariu Iulian, șeful Secției raionale Alba Iulia, a aprobat scoaterea sa din evidența problemei „305” (probabil „foști condamnați”) și trecerea în evidența pasivă. A decedat în anul 2003⁵⁴⁸.

Mărgineanu Petru: născut la 7 febr. 1903 în satul Obreja, fiul lui Simion și Rozica. Frate cu Nicolae Mărgineanu, profesor universitar la Cluj, arestat și condamnat în 1948 în procesul Popp-Bujoiu. Greco-catolic. Căsătorit, avea 3 copii. Agricultor, deținea 10 jugăre pământ. Membru P.N.L. din 1929, fost primar al comunei din partea acestui partid timp de 14 ani (1931-1945). La alegerile din 1946 a fost reprezentant al P.N.L. în Comisia de votare din Teiuș. Nu s-a împăcat niciodată cu noul regim, având deseori atitudini anticomuniste⁵⁴⁹. La 22 febr. 1948 a fost arestat și înaintat Securității din Alba Iulia, pentru că „a adus ofensă la adresa tov. Ana Pauker”⁵⁵⁰. Arestat la 16 mart. 1949. La percheziție Securitatea a găsit la domiciliul său un pistol automat Beretta, o armă Z.B., o armă de vânătoare și cartușe. Anchetat la Cluj, București (cpt. Dumitrescu Nicolae) și Sibiu (cpt. Cosma Alexandru, lt. Ticiu Ladislau, slt. Călinaș Ioan, plt. maj. Bakó Ladislau). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr.

⁵⁴⁵ Activitatea lui Eugen Mărgineanu este amintită și de un fost deținut din Colonia Peninsula, Traian Gliga, care prezintă și modul cum se desfășura reeducarea la Canal: „Cei considerați drept instigatori erau crunt persecutați de către această brigadă: în patru colțuri ale barăcii erau patru dintre ei, cântând din acordeoane, în timp ce deținutului vizat i se puneau un cearșaf pe cap pentru a nu-i recunoaște pe bătași și era lovit cu sete până ce medicul aflat de față spunea că ajunge”. După căderea regimului comunist, Traian Gliga solicita o mărturisire completă „mai ales din partea unuia dintre acești călai, fiul lui Mărgineanu Ion [Petru – n.n.], fost țăran înstărit din Obreja, condamnat la 25 ani muncă silnică”, mărturisire care însă nu a venit niciodată (***) *Noi nu am avut tinerete...*, p. 150).

⁵⁴⁶ Implicarea în campania de reeducare a fost recunoscută chiar de Eugen Mărgineanu, într-o declarație ulterioară dată Securității: „Trimis în penitenciarul Pitești pentru executarea sentinței, am luat parte în comitetul de reeducare a studenților și am condus acțiunea de demascare a studenților și recrutare de elemente care urmau să conducă pe Canal aceeași operă inițiată de regim. Recunoscător mâinii de ajutor pe care regimul ne-a întins-o, am plecat pe Canal, unde am format brigăzile 13 și 14 la colonia de muncă Peninsula, de la Valea Neagră, unde sub directivele tov. colonel Albon de la M.A.I. am continuat această acțiune până în 1952, mai 17, când m-am eliberat. De atitudinea mea din această perioadă poate da referință tov. Lazăr Ioan, comandantul coloniei Peninsula. Tovarășii cu care am lucrat în colonie au fost tov. Steier Ion [Iosif – n.n.], tov. Fuchs Iosif [Coloman – n.n.], tov. Bogdănescu Ion, tov. Lupașcu Ion, tov. Roseanu Ștefan, tov. Boholma (?) Nicolae, a căror loc de muncă în prezent nu-l cunosc” (A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 14.568, f. 2).

⁵⁴⁷ *Ibidem*, f. 11.

⁵⁴⁸ Pentru date suplimentare privind biografia lui Eugen Mărgineanu a se consulta și Cristina Anisescu, *Nicolae Mărgineanu. Un psiholog în temnițele comuniste*, Editura Polirom, Iași, 2006, p. 403-408. În lucrarea menționată însă informațiile referitoare la compromisurile făcute de către Eugen Mărgineanu nu doar că nu sunt menționate, dar chiar se precizează faptul că acesta ar fi „unul dintre semnificanții mișcării de rezistență din județul Alba” (p. 403).

⁵⁴⁹ Într-un *Proces-verbal* întocmit la 6 sept. 1947 de șeful Postului de Jandarmi Mihalț, plt. Gavrilă Adrian, se preciza faptul că „reacționarul Mărgineanu Petru (...) își aducea mereu aminte de Iuliu Maniu că a fost mare român” (*Ibidem*, p. 411).

⁵⁵⁰ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 604, vol. 6, f. 185.

848/20 oct. 1949, la 20 de ani muncă silnică și confiscarea averii. Închis la Penitenciarul Sibiu, de unde a fost transferat la 22 febr. 1950 la Penitenciarul Tribunalului Cluj. A fost luat din penitenciar și executat la 5 apr. 1950 de Securitatea din Cluj, unde fusese „transferat pentru cercetări”⁵⁵¹. Nu se cunoaște locul unde a fost ucis și îngropat.

Mârza Traian: născut în anul 1926 în satul Galtiu, com. Sântimbru. Fost membru al Mișcării Legionare. Fost sergent în armată, a dezertat în oct. 1948 și s-a alăturat grupului lui Ștefan Popa⁵⁵². La 17 ian. 1949, aflându-se în localitatea Vălișoara împreună cu Traian Gligor și Traian Socaciu, au fost urmăriți de comuniștii din localitate. Pentru a scăpa, cei trei au tras mai multe focuri, în urma cărora a fost ucis un activist de partid. La 10 mart. 1949 a fost surprins de Securitate, alături de Traian Gligor, într-o locuință de la marginea satului Mesentea. După o luptă care a durat mai multe ore, dusă în fața a peste 30 de securiști și milițieni, cei doi au fost uciși.

Medrea Mihail: născut la 13 nov. 1910 în satul Gârbova de Jos. Tâmplar. Fost membru al Mișcării Legionare. Era conducătorul organizației de sprijin din comuna Gârbova, aflându-se în legătură cu Ștefan Popa și Leon Șuşman. În mai 1948, când a început arestarea legionarilor, a dispărut împreună cu soția de la domiciliu, fiind arestat abia la 16 apr. 1951. A fost condamnat de T.M. Cluj la 15 ani muncă silnică. Închis la Jilava, Poarta Albă și Aiud. Eliberat din detenție la 1 aug. 1964. A decedat în mai 1993⁵⁵³.

Medrea Sofia: născută la 25 apr. 1914 în satul Gârbova de Jos. Soția lui Mihail Medrea. Croitoreasă. În vara anului 1949 s-a alăturat soțului său în pădurile din zonă, fiind arestată alături de el la 16 apr. 1951. Condamnată de T.M. Cluj la 4 ani î.c. Închisă în Penitenciarul Mislea, de unde a fost eliberată în anul 1953. A decedat la data de 12 iul. 1986⁵⁵⁴.

Miclea Remus: născut la 12 aug. 1916 în com. Mogoș, fiul lui Ioan și Valeria. Plugar, cu 1 ha pământ. A luptat pe frontul din Basarabia. Căsătorit, avea un copil. Membru în Frontul Plugarilor. Arestat la 18 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia (srg. maj. Sătmăreanu Ioan). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 22/17 ian. 1950, la 2 ani î.c. Închis la Penitenciarul Gherla și la Colonia Poarta Albă (1950).

Micu Petru: născut la 26 ian. 1906 în satul Galda de Sus, fiul lui Ioan și Ana. Agricultor, cu 2 jugăre pământ. Căsătorit, avea 3 copii. De confesiune greco-catolică. Simpatizant P.N.L. Era conducătorul organizației anticomuniste din satul Galda de Sus⁵⁵⁵. Arestat la 16 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia (lt. Rușeț Vasile). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 848/20 oct. 1949, la 5 ani î.c. Închis la penitenciarele Aiud și Gherla. La 13 mai 1951 a fost închis la Colonia Peninsula, de unde a fost eliberat la 23 mart. 1954.

⁵⁵¹ Pentru informații suplimentare, cu documente și alte detalii provenite din arhivele fostei Securități, a se vedea C. Anisescu, *op.cit.*, p. 389-398.

⁵⁵² *** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 286.

⁵⁵³ *Ibidem*.

⁵⁵⁴ *Ibidem*, p. 286-287.

⁵⁵⁵ Simion Doia declara la Securitate că Petru Micu era casierul grupului de rezistență din sat și că „el a înființat această organizație la noi în comună și a recrutat pe toți oamenii din această organizație subversivă, el a agitat prin comună că trebuie să se organizeze că regimul actual nu e bun și să ne organizăm și să luptăm împotriva lui” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 3, f. 197).

Mihălțan Traian: născut la 13 iun. 1914 în com. Stremț, fiul lui Simion și Ana. Domicilia în Teiuș. Era căsătorit și avea trei copii. Își satisfăcuse stagiul militar la Batalionul 10 Vânători de Munte din Sighet (1936-1938). Muncea ca lăcătuș mecanic la Uzinele Cugir și nu avea avere. Fost membru P.N.Ț. În vara anului 1946 (25 iul.-4 aug.) a fost arestat de Siguranța din București pentru că strigase „Trăiască lului Maniu!” în timpul unei călătorii cu trenul. A fost eliberat fără a fi judecat, dar a fost dat afară din fabrică. Pentru a-și putea găsi un loc de muncă, s-a înscris în P.C.R., fiind exclus însă în 1947, deoarece fusese țărănist. Arestat de Securitate la 4 mart. 1949 în timpul acțiunii de la Muntele Mare. Anchetat la Turda (slt. Herța Vasile și plt. maj. Cazacu Dumitru), București și Sibiu (lt. Ticiu Ladislau, slt. Călinaș Ioan, plt. maj. Bakó Ladislau și plt. Ciurdărescu Nicolae). Caracterizat de slt. Șandru Ioan: „Nesincer, la început a negat din faptele sale, fire nervoasă, inteligent în comparație cu pregătirea școlară pe care o are, ușor influențabil (...) ține mult la familie și în special la copii”⁵⁵⁶. Condamnat la moarte prin împușcare de T.M. Sibiu, prin St. nr. 816/30 sept. 1949. Executat la Sibiu la data de 28 oct. 1949.

Mitrofan Lucian: născut în 1929 la Alba Iulia. A absolvit liceul industrial. Era necăsătorit și cu stagiul militar nesatisfăcut. Fost membru al P.N.Ț., motiv pentru care era urmărit de Securitate. Tot datorită apartenenței politice din trecut fusese arestat o perioadă în vara anului 1948 de Securitatea din Alba Iulia⁵⁵⁷. A fost ucis de Securitate la 4 mart. 1949, în timpul luptei de la Muntele Mare, în timp ce făcea de santinelă.

Moldovan Nicolae: născut la 9 dec. 1924 la Teiuș, fiul lui Aurel și Ana. Absolvise Liceul „Titu Maiorescu” din Aiud și era student în anul III la Facultatea de Drept din Cluj. Membru al Mișcării Legionare încă din liceu, motiv pentru a care a fost închis în perioada 11 sept. 1941-1 iun. 1944 (a fost condamnat în același proces cu un frate al lui Ștefan Popa)⁵⁵⁸. Era căsătorit cu doctorița din com. Întregalde, fiind cunoscut în regiune, astfel încât l-a chemat și pe Ștefan Popa în această zonă. Pentru a scăpa de arestare, la 10 aug. 1948 a dispărut de la domiciliu, alăturându-se lui Ștefan Popa. A fost ucis de Securitate la 8 mart. 1949, în lupta din Valea Tibrului, din locul numit Bogoloaia.

Moldovan Simion: născut la 15 sept. 1929 în Teiuș, fiul lui Simion și Aneta. Domicilia în Blaj. Avea un frate, Virgil, fost militar activ, trecut apoi în cadrul disponibil, arestat de Securitate în 1948 „pentru activitate subversivă”. Alți doi frați, unul fost legionar, iar altul membru P.N.Ț., erau și ei urmăriți de Securitate. A absolvit Liceul Comercial de Băieți din Blaj (1939-1947), apoi s-a înscris la Academia Comercială din București. De confesiune greco-catolic. Era membru al U.N.S.R., aceasta fiind condiția necesară pentru a obține accesul în căminele și cantina facultății. Conform Securității, „în anul 1946 a activat într-o organizație cu caracter naționalist-religios la Blaj”. Deoarece era căutat de Securitate pentru a fi arestat, a plecat în munți și s-a alăturat grupului lui Dabija. A fost arestat la 4 mart. 1949 în timpul acțiunii de la Muntele Mare. Anchetat la Turda (slt. Herța Vasile) și Alba Iulia (lt. Rușeț Vasile, plt. maj. Staicu Ioan, srg. maj. Sătmăreanu Ioan). Prin St. nr. 816/30 sept. 1949 a fost

⁵⁵⁶ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 95-96.

⁵⁵⁷ *Declarația* lui Titus Onea (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 921, vol. 9, f. 141-148).

⁵⁵⁸ „Ca fizic era înalt, subțirel, brunet, cu ochi pătrunzători, bun la suflet, prietenos cu oamenii cinstiți și în general om de caracter. Dar foarte dur cu oamenii răufăcători și mai ales cu trădătorii. A fost arestat și a suferit pentru crezul său naționalist, fiind ferm hotărât să nu mai suporte rigorile pușcării, cu orice risc, inclusiv moartea, după cum s-a și întâmplat ulterior” (D. Fuga, *Povestea vieții mele...*, p. 106).

condamnat de T.M. Sibiu la muncă silnică pe viață. Închis la Penitenciarul Aiud (18 oct. 1949-22 febr. 1950) și Penitenciarul Tribunal Cluj (22 febr.-2 apr. 1950). A fost luat din penitenciar și executat la 2 apr. 1950 de Securitatea din Cluj, unde fusese „transferat pentru cercetări”. Nu se cunoaște locul unde a fost ucis și îngropat.

Moraru Emil: născut la 9 dec. 1910 în com. Ohaba, jud. Alba, fiul lui Alexandru și Aurelia. A absolvit 8 clase la Liceul Comercial din Alba Iulia. Domicilia în com. Benic, unde fusese notar, fiind comprimat la instaurarea regimului comunist. Greco-catolic. Căsătorit, avea 2 copii. Arestat la 16 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia (plt. maj. șef Groza Vasile). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 848/20 oct. 1949, la 2 ani î.c. Închis în penitenciarele Aiud și Gherla. Eliberat din detenție la 31 mart. 1951. Peste mai puțin de un an, la 22 febr. 1952 a fost iarăși arestat, fiind închis administrativ la Canal până la 7 mart. 1953. A decedat la 18 aug. 1994⁵⁵⁹.

Moraru Victor: născut la 31 iul. 1908, în satul Meșcreac, fiul lui Teodor și Ileana. Domicilia în com. Cacova. În 1930 a absolvit Școala Militară din București. Fost lt.-colonel în armată. A luptat pe frontul de răsărit la Odessa și Cotul Donului, comandând Compania 60 A.C. moto. În anul 1947 a fost deblocat din armată. Era căsătorit și avea un copil. Greco-catolic. Fost simpatizant P.N.Ț. Atras în organizație de Ștefan Popa și Vasile Toma. În febr. 1949, fiind căutat de Securitate pentru a fi arestat, a dispărut de la domiciliu. Deținea un pistol Beretta și 30 cartușe. Arestat la 3 iun. 1949 și anchetat la Alba Iulia. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 946/2 dec. 1949, la 2 ani î.c. Închis la Penitenciarul Gherla. După expirarea pedepsei, a fost internat într-o unitate de muncă pe timp de 6 luni, conform Deciziei nr. 318/18 iul. 1951 semnată de Gheorghe Pintilie⁵⁶⁰. A fost eliberat la 18 ian. 1952.

Mulea Gavrilă: născut la 5 apr. 1913 în satul Stejeriș, com. Moldovenești, jud. Cluj. Absolvise Facultatea de Drept din Cluj și era secretar la Primăria din Aiud (unde era coleg de birou cu Aron Spaniol). Căsătorit, fără avere. Fost membru P.N.L. – Tătărescu, apoi membru al P.N.P. (din 1947, „dar nu a depus nici o activitate”). Greco-catolic. Era urmărit de plt. maj. Staicu Ioan, șeful Biroului de Securitate Aiud, și de srg. Gheorghe Făgărași încă din sept. 1948, când la un bal al U.F.D.R. a afirmat că „ideea mea manistă nu mi-o scoate nimeni din piept”⁵⁶¹. De asemenea, a refuzat să plece prin sate ca îndrumător cu ocazia colectărilor de cereale și a însămânțărilor. A refuzat să semneze trecerea la ortodoxie și i-a îndemnat și pe ceilalți funcționari să facă la fel, plt. maj. Staicu Ioan arătând că „din cauza influenței ce o are asupra funcționarilor de la primărie toți funcționarii au refuzat să iscălească și numai după ce pretorul plasei Aiud, Arietșan Iosif, i-a amenințat că îi scoate pe toți din primărie și va închide primăria au iscălit”⁵⁶². L-a ajutat cu mâncare pe Ștefan Popa. Arestat la 11 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia (srg. maj. Gălățanu Petre). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 962/8 dec. 1949, la 2 ani î.c.

Nicoară Titus: născut la 22 aug. 1930 în Alba Iulia, fiul lui Vasile și Zina. Absolvise 8 clase liceu. Dorea să plece la Muntele Mare alături de Ioan Oargă, Dumitru Măgureanu etc. Arestat în mart. 1949. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. 45/31 ian. 1950, la 1 an î.c., pentru

⁵⁵⁹ *** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 291.

⁵⁶⁰ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 961, vol. 1, f. 3, și fond Documentar, dosar nr. 55, vol. 11, f. 317.

⁵⁶¹ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 64, vol. 7, f. 68.

⁵⁶² *Ibidem*, f. 71.

nedenunțare. Închis la Penitenciarul Târgșor, unde a fost coleg cu Nicolae Hețegan. Ulterior s-a angajat ca normator la Combinatul Siderurgic Hunedoara. La 19 apr. 1965, la propunerea cpt. Motorga Gheorghe, lucrător operativ la Serviciul Orășenesc de Securitate Hunedoara, a fost luat în evidență la problema „foști condamnați”. Urmărit de cpt. Motorga Gheorghe (1965-1966) și lt. maj. Budriș Petru (1966). La 13 iun. 1967 a fost trecut în evidența pasivă.

Nicoară Virgil: născut la 16 aug. 1901 în com. Ciunga (azi Uioara de Jos), Ocna Mureș, jud. Alba. A absolvit liceul cu bacalaureat și Academia Teologică Greco-Catolică din Blaj. Preot greco-catolic în com. Ciunga. Deținea 16 jugăre pământ arabil, 16 jugăre pădure și 8 jugăre pășune. Căsătorit, avea 3 copii. Fost membru al P.N.Ț. (până în 1932) și P.N.L. (1932-1939). Atras în organizație de preotul Nicolae Suci în iun. 1948. L-a găzduit de mai multe ori pe Alexandru Maxim și a adunat bani pentru organizație. Arestat la 11 mart. 1949 și anchetat la Sibiu (lt. Ticiu Ladislau). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 843/18 oct. 1949, la 3 ani temniță grea și confiscarea averii. Închis la penitenciarele Aiud și Gherla. După expirarea pedepsei a fost internat 6 luni într-o unitate de muncă⁵⁶³.

Nistor Ioan: născut la 15 febr. 1898 în com. Întregalde, fiul lui Ioan și Sofia. Agricultor, cu o avere de 15 ha pământ. Era căsătorit și avea 5 copii. Fost greco-catolic. Fost membru P.N.L. După 1944 s-a înscris în Frontul Plugarilor. La domiciliul său s-au ținut mai multe ședințe ale organizației, cu participarea lui Alexandru Maxim. Arestat la 28 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia. În timpul anchetei de la Alba Iulia s-a îmbolnăvit de icter cataral⁵⁶⁴. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 42/26 ian. 1950, la 2 ani î.c. Eliberat din penitenciar la 26 aug. 1951. La nici două săptămâni de la întoarcerea în comună, la 6 sept. 1951, și-a luat viața prin spânzurare.

Nistor Izidor: născut la 17 apr. 1921 în satul Galda de Sus, fiul lui Alexandru și Saveta. Agricultor. Membru în Frontul Plugarilor. Atras în organizația lui Alexandru Maxim de Petru Micu. A contribuit pentru organizație cu cereale și bani și a avut misiunea de curier. Arestat la 20 mart. 1949. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 42/26 ian. 1950, la 4 ani î.c. Eliberat din penitenciar la 18 mart. 1953. Luat în evidența operativă la 3 febr. 1956, din ordinul lt. Călin Vasile. Urmărit de cpt. Codruț Gheorghe (1963), lt. Bota Alexandru (1967) și de șefii de post din Benic și Galda de Jos (plt. Latiu Maftei, srg. maj. Urșica Nicolae, srg. maj. Burnete Ioan, Tomuș Gheorghe). Scos din baza de lucru la 30 iun. 1968, pentru că nu mai desfășura „activitate dușmănoasă”. Lucrat în S.I.G. în perioada 19 sept. 1972-17 apr. 1973. Supravegheat și în perioada 1981-1988, prin note informative anuale.

Nistor Zaharia: născut la 18 mart. 1907 în satul Galda de Sus. Plugar. Atras în organizație de Alexandru Maxim, a primit sarcina de a înființa o grupare în satul său. Arestat la 16 mart. 1949 pentru că a participat la mai multe ședințe ale organizației. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 854/21 oct. 1949, la 2 ani î.c. Închis la Penitenciarul Gherla. Eliberat din detenție la 7 mart. 1951. După expirarea pedepsei a fost internat 6 luni într-o unitate de muncă⁵⁶⁵.

⁵⁶³ Prin Decizia nr. 340 din 13 mai 1952, semnată de Gheorghe Pintilie. Internarea începuse însă anterior, la 9 mart. 1952 (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 55, vol. 15, f. 186).

⁵⁶⁴ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 4, f. 321.

⁵⁶⁵ Prin Decizia nr. 144 din 10 mai 1951, semnată de Gheorghe Pintilie. Internarea începuse însă anterior, la 7 mart. 1951 (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 55, vol. 11, f. 144).

Nițescu Nicolae: născut la 30 ian. 1908 în com. Căndești, jud. Dâmbovița, fiul lui Marin și Maria. Domicilia în București. Căsătorit cu Elena Angheluță, sora soției lui Dabija, cu care avea un copil. A absolvit Școala de Artificieri și Școala specială de ofițeri guarzi de artilerie, activând ca ofițer. În aug. 1946 a fost trecut în cadrul disponibil, cu gradul de maior. Membru al P.N.P. (1947-mai 1948). Arestat la 12 mart. 1949 la București. Anchetat la București și Sibiu (cpt. Cosma Alexandru, slt. Moldovan Ioan și lt. Ticiu Ladislau). Caracterizare întocmită de slt. Șandru Ioan: „Nesincer, a căutat de la început să nege și să ascundă faptele sale. Foarte calm, cu memorie bună, cu apucături burgheze. Nu se împacă cu reformele regimului, mai ales de când a fost deblocat. Este periculos regimului actual”⁵⁶⁶. Prin St. nr. 816/30 sept. 1949 a fost condamnat de T.M. Sibiu la muncă silnică pe viață. Închis la Penitenciarul Aiud (18 oct. 1949-22 febr. 1950)⁵⁶⁷ și Penitenciarul Tribunal Cluj (22 febr.-2 apr. 1950). A fost luat din penitenciar și executat la 2 apr. 1950 de Securitatea din Cluj, unde fusese „transferat pentru cercetări”. Nu se cunoaște locul unde a fost ucis și îngropat.

Oargă Ioan: născut la 9 mart. 1926 în satul Șeușa, fiul lui Dumitru și Ana. Tatăl său fusese șef de cuib legionar. A absolvit Școala profesională de ucenici din Alba Iulia (1940-1942) și Liceul Comercial din Alba Iulia (1942-1947), iar în 1949 era student în anul I la Academia Comercială din Brașov. Greco-catolic. Arestat la 28 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia⁵⁶⁸ (lt. Rușeț Vasile). Caracterizare întocmită de cpt. Cosma Alexandru: „Este inteligent, a recunoscut faptele la primele cercetări”⁵⁶⁹. Prin St. nr. 816/30 sept. 1949 a fost condamnat de T.M. Sibiu la 10 ani muncă silnică și confiscarea averii. Închis la Aiud (18 oct.-12 nov. 1949 și 26 iun. 1954-23 ian. 1958), Pitești (15 nov. 1949-27 mai 1950), Poarta Albă – Colonia Columbia (din 27 mai 1950), Colonia Peninsula (1 ian. 1951-7 mart. 1954) și Penitenciarul Deva (7 mart.-24 iun. 1954). În timpul detenției de la Pitești a fost supus reeducării din acel penitenciar, fiind constrâns de grupul condus de Țurcanu să declare apartenența la

⁵⁶⁶ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 4, f. 277.

⁵⁶⁷ Un fost deținut de la Aiud, își amintește că la începutul anului 1950 a fost coleg de cameră cu Nicolae Nițescu în acest penitenciar, în celula 154 din Celularul Nou: „Primul la ușă era maiorul Nicolae Nițescu, condamnat la muncă silnică pe viață, căzut cu lotul de partizani al maiorului Dabija, de la Muntele Mare. Nu mult după cele întâmplate în această povestire, a fost luat din celulă și nimeni, niciodată, nu a mai auzit de el (...) După dispariția maiorului au mai dispărut doi din lot cu el, un economist Angheluță și un tânăr Moldovanu [Simion Moldovan – n.n.]. Nici despre aceștia doi nu s-a mai auzit nimic” (Dumitru Oniga, *Părintele Juncu*, în „Memoria”, nr. 35, p. 52).

⁵⁶⁸ Duritatea anchetei la care Ioan Oargă a fost supus la Alba Iulia reiese și din propria sa mărturie: „A doua zi a început ancheta. A început cu lovituri de pumni, picioare sau băte, când propriile membre oboseau. Dacă au văzut că aceste metode nu dau rezultatele scontate, au trecut la experimentarea altui sistem de tortură: curentul electric. Întrucât nu puteam ține firele de conductor în mână, m-au legat de mâini și de picioare pe o scară dublă, după care mi-au legat firele de conductor de degetele mari de la picioare. În timpul acestei torturi, care a durat câteva zile, din cauza convulsiilor ce mi le provoca curentul electric, când eram eu pe scară, când scara peste mine, carnea de pe degetele de care-mi erau legate firele a fost sfărtecată toată, iar firele de curent au ajuns până la os. Terminată parțial ancheta, am fost dus la penitenciar, unde au continuat-o, chiar la penitenciar sau înapoi la Securitate, de câte ori aveau impresia că nu am spus totul și că vor mai putea scoate ceva de la mine” (***) *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 197).

⁵⁶⁹ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 299.

organizația de rezistență a unor consăteni că nu aveau nici o legătură cu aceasta⁵⁷⁰. De asemenea, a trecut și prin reeducarea de la Colonia Peninsula, unde a făcut parte din brigăzile 13-14⁵⁷¹. În perioada în care se afla la Canal a fost anchetat de mai multe ori la D.R.S. Constanța (la 6 ian. 1951 și în 11-30 mai 1953). La 7 iun. 1956, la Penitenciarul Aiud, la propunerea srg. Marcu Alimpe, supraveghetor la Secția a II-a, unde era închis (în camera 145), a fost pedepsit cu „7 zile izolare cu regim sever”, pentru că „a făcut gălăgie mare”⁵⁷². Eliberat din detenție la 23 ian. 1958, dar i-a fost fixat domiciliu obligatoriu pe 24 de luni în Bărăgan, com. Lătești (prin Decizia M.A.I. nr. 7.218 din 19 dec. 1957). În 28 febr. 1960 a fost eliberat și s-a stabilit cu domiciliul în Alba Iulia⁵⁷³. Revenit din închisoare, s-a angajat ca muncitor la Cooperativa „Mureșul”, iar din 1963 a muncit ca și contabil la această cooperativă. În anii '80 a fost contabil șef la Oficiul de Îmbunătățiri Funciare (până în iul. 1986, când s-a pensionat). La 18 apr. 1968 a fost luat în evidență la problema „foști condamnați”, fiind scos din lucru la 18 sept. 1969, la propunerea mr. Bordean Traian. Supravegheat de lt. maj. Mareș Ștefan (1964), lt. Ilincuță Marin, lt. maj. Nicolicea Gheorghe (1965-1968), cpt. Costea Cornel și mr. Bordean Traian (1969). Între anii 1973 și 1978 a fost urmărit intens de mr. Nicolicea Gheorghe. Urmărit organizat în perioada 15 mai 1981-21 mart. 1987 în D.U.I. „Goran”. Dosarul a fost deschis la propunerea lt. Pavel Radu, ofițer la Serviciul I, deoarece: „A fost condamnat 10 ani pentru uneltire contra ordinii sociale participând la activitatea bandei lui Dabija Nicolae. În prezent este semnalat că ascultă și colportează știrile posturilor de radio străine, având o poziție dușmănoasă. Întreține relații cu fostul condamnat Cristian Mihail⁵⁷⁴”, la care se adăuga și faptul că era „descendent de fost șef de cuib legionar”⁵⁷⁵. În cadrul dosarului a fost urmărit de lt. Pavel Radu (1979-1983) și lt.-col. Bucico Alexandru (1985-1987). Totodată, „au fost folosite mijloace specifice compartimentului «S», «T.O.» și «T»”. Rapoartele ofițerilor consemnau faptul că „a fost contactat permanent de organele noastre pentru compromitere și izolare”. Aceste acțiuni au reușit, deoarece Ioan Oargă a întrerupt relațiile cu Cristian Mihail⁵⁷⁶. Note informative despre

⁵⁷⁰ Acesta a fost de fapt și motivul pentru care a fost adus la Penitenciarul din Deva, Securitatea dorind să afle și alte amănunte referitoare la persoanele menționate în declarația de la Pitești. Momentul este descris astfel de Ioan Oargă: „eu la Pitești dădusem o declarație care privea pe vreo 15-18 oameni din sat, cum că făcuseră parte din organizație și Securitatea a ajuns la concluzia că n-ar fi rău ca aceste persoane să fie judecate (...) În timpul anchetei, am negat cu încăpățănare să recunosc că aș fi declarat așa ceva vreodată. Atunci anchetatorul mi-a pus în față declarația dată de mine la Pitești, în fața lui Țurcanu. Cum am aruncat ochii pe declarație am recunoscut scrisul meu, deci dată de mine, dar întorcând pagina am văzut că era dată la Pitești și atunci m-am apărat și pe mine și pe cei incriminați în acea declarație, povestindu-i anchetatorului ce s-a întâmplat la Pitești, mijloacele și metodele prin care am fost constrâns să dau o astfel de declarație, de data aceasta negând cu toată convingerea” (***) *Noi nu am avut tinerete...*, p. 200).

⁵⁷¹ *Ibidem*, p. 198.

⁵⁷² A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, vol. 16, f. 79.

⁵⁷³ Pentru detalii privind desfășurarea anchetei și a locurilor de detenție pe unde a trecut, a se vedea mărturia sa din *** *Noi nu am avut tinerete...*, p.197-201.

⁵⁷⁴ Cristian Mihail era unchiul lui Ioan Oargă și fusese eliberat dintr-o unitate de muncă la 27 oct. 1952 (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 55, vol. 21, f. 207).

⁵⁷⁵ A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 3.736, vol. 2, f. 10.

⁵⁷⁶ *Ibidem*.

el au mai fost obținute și de ofițeri de la alte servicii: lt. Drăgoi Dorel (1979), lt.-col. Buda Grigore (1980), mr. Ceaușescu Ștefan, mr. Niță Mihai (1983). Pentru a-i asculta convorbirile, Securitatea a instalat în locuința sa mijloace T.O. de tip I.C.T. în mai multe perioade: 25 febr.-25 iun. 1982, 12 dec. 1984-12 ian. 1985, 15 iun.-15 iul. 1985 și 3 ian.-3 febr. 1986. În sept. 1986 s-a aflat în atenția Serviciului Special „F” (filaj). Deoarece Ioan Oargă nu înceta cu criticile la adresa regimului, în ian. 1987 Direcția I (care a analizat dosarul) a transmis următorul ordin către ofițerii de la I.J. Alba: „Urgența finalizarea dosarului și încercați temperarea lui și prin copii cei mari, la care obiectivul ține foarte mult”⁵⁷⁷.

Olteanu Emil: născut la 11 nov. 1922 în com. Galda de Jos, fiul lui Toma și Sabina. Agricultor, cu 2 jugăre pământ. Căsătorit, avea o fetiță. Greco-catolic. Membru P.C.R. din 1946, dar fără a depune activitate. A satisfăcut serviciul militar la Regimentul 9 Grăniceri și a luptat pe frontul de apus (o perioadă a fost luat prizonier de nemți, dar a evadat). Arestat la 28 mart. 1949 și anchetat la Sibiu (slt. Șandru Ioan, slt. Pastii Pompiliu, plt. maj. Bakó Ladislau). La perchezitiile, în locuința sa s-au găsit 7 grenade, 2 kg trotil și 11 capse, pe care le-a primit de la Trif Liviu Valer (iar acesta de la Alexandru Maxim) și care trebuiau duse la Muntele Mare. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 843/18 oct. 1949, la 20 de ani muncă silnică și confiscarea averii. Închis la Aiud (22 oct.-10 nov. 1949) și Gherla (din 10 nov. 1949), iar la 23 febr. 1950 a fost transferat la Penitenciarul Tribunal Cluj. A fost luat din penitenciar și executat la 5 apr. 1950 de Securitatea din Cluj, unde fusese „transferat pentru cercetări”. Nu se cunoaște locul unde a fost ucis și îngropat. Sfatul Popular al Orașului Cluj a emis ulterior un certificat de deces precizând drept cauză a morții: „pneumonie”.

Onea Titus: născut la 10 ian. 1925 în Roșia Montană. Era fiul lui Gherasim (subinginer) și Eugenia (profesoară). Era rudă cu frații Macavei. De confesiune greco-catolică. Necăsătorit. A urmat Liceul „George Barițiu” din Cluj (din 1935, clasele I-II), continuat la Liceul „Sf. Vasile” din Blaj (clasele III-VII) și la Liceul „Mihai Viteazu” din București (clasa a VIII-a, terminată la Alba Iulia, datorită războiului). Bacalaureatul l-a dat în mai 1943 la Orăștie. S-a înscris la Facultatea de Medicină Sibiu (sept. 1943-1945), mutată înapoi la Cluj (1945-1948). În 1948 era student în anul V. Începând din 1940, în timp ce era elev la liceul din Blaj, a făcut parte din Frăția de Cruce condusă de Cornel Pop, fiind implicat în procesul organizației F.D.C. din oraș (1942), dar a fost achitat⁵⁷⁸. Din 1945 a fost membru al organizației studenților legionari de la Facultatea de Medicină din Cluj. În ian. 1948 aduna alimente și bani de la studenți pentru ajutorarea legionarilor închiși⁵⁷⁹. La 25 apr. 1948, Inspectoratul Regional de Poliție Sibiu îl semnaleză Siguranței din Cluj cu mențiunea că a

⁵⁷⁷ *Ibidem*, f. 81.

⁵⁷⁸ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 921, vol. 1, f. 462.

⁵⁷⁹ Iancu Făciu, coleg cu el la Facultatea de Medicină, declara în ancheta studenților legionari din Cluj, următoarele: „Onea Titus a început să-mi spună fără a se feri de ceilalți colegi că «tot neamul suferă și singura speranță suntem noi, studenții». (...) În vacanța de Paști, când mi-a spus să le dau bani și eu i-am dat 150 lei, care mi-a spus că începe o perioadă grea, căci se pare că ne caută poliția. După vacanța a venit Onea la mine și mi-a spus să plec din Cluj că sigur mă caută poliția și pe el îl caută și acasă, dar văzându-mi ezitarea mi-a spus că acum începe lupta cea mare și că mai trebuie să fim încredințați că vom învinge, că ei studenții organizați în mișcare sunt bine pregătiți” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 58, vol. 1, f. 178-179).

fost legionar, motiv pentru a fost încadrat la categoria urmăriti pe țară⁵⁸⁰. În mai 1948, Cornel Pop i-a spus să comunice tuturor studenților legionari din Facultatea de Medicină să nu mai doarmă acasă pentru că au început să fie arestați legionarii. La 5 iun. 1948 a plecat acasă la Roșia Montană, „unde stăteam cu poarta încuiată”. Fusese însărcinat de Pop Cornel cu organizarea unui punct de refugiu în Munții Apuseni, care apoi să devină punct de rezistență⁵⁸¹. Conform declarației sale, „prin 7 sau 8 iunie a venit șeful Securității de la Abrud împreună cu plutonierul de Jandarmi, cărora mătușa mea le-a deschis poarta, eu stând în verandă am văzut arma jandarmului și am fugit prin dos”⁵⁸². Pentru a se ascunde, a luat legătura cu frații Macavei, iar după ce aceștia s-au despărțit el a plecat la Baia Mare (la mama sa, Eugenia Bumbaș), apoi la Timișoara, cu intenția de a trece în Iugoslavia⁵⁸³. În nov. 1948 s-a ascuns în București, de unde în febr. 1949 a fost adus de Petru Cosma pe Muntele Mare. Arestat la 4 mart. 1949 de pl. Vociu Octavian în timpul luptei de la Muntele Mare. A fost anchetat la Turda (slt. Herța Vasile), București (cpt. Antoniu Samuel și slt. Staicu Tudor) și Sibiu (cpt. Cosma Alexandru și pl. maj. Dăian Nicolae). Caracterizare întocmită de slt. Șandru Ioan: „Anchetatul este inteligent, încăpățânat, capabil de acte teroriste”⁵⁸⁴. Condamnat la moarte prin împușcare de T.M. Sibiu, prin St. nr. 816/30 sept. 1949. Executat la Sibiu la data de 28 oct. 1949.

Oprea Sabina: născută la 7 dec. 1931 în com. Bucium Montari, fiica lui Ion și Reghina. Soră cu frații Macavei. Reținută de Securitate ca ostatică în perioada 11 oct. 1948-30 iun. 1949, pentru a se forța predarea fraților Macavei.

Oprean Ioan: născut la 25 nov. 1906 în satul Poiana, com. Bucium. Căsătorit cu Elvira Macavei, verișoară cu frații Macavei. Ofițer. A urmat Liceul „Gheorghe Lazăr” din Sibiu (1920-1927), Școala Militară din Sibiu (1927-1929) și Școala de Transmisiuni din București (1930). A luptat pe ambele fronturi cu Regimentul 3 Grăniceri Cernăuți, având gradul de căpitan. La 1 aug. 1946 a fost trecut în cadrul disponibil, cu gradul de maior. S-a retras la Arad, unde pentru a-și găsi un post de muncitor într-o fabrică s-a înscris în Frontul Plugarilor. În locuința sa, maiorul Dabija și frații Macavei au hotărât înființarea organizației de rezistență. A fost arestat la 23 mart. 1949 și anchetat la Arad (slt. Acasandrei Teodor). Condamnat la 2 ani î.c. de T.M. Sibiu, prin St. nr. 258/7 iun. 1950, iar în urma recursului, Curtea Militară de

⁵⁸⁰ În *Procesul verbal* din 12 aug. 1948, întocmit de comisarul șef Mărdărescu Virgil, șeful Biroului I Informații interne din cadrul Inspectoratului Regional de Poliție Cluj, comisarul Breiner Gheorghe și comisarul ajutor Stănescu Aurel, ambii din Biroul I, se precizează: „în continuarea cercetărilor, în urma declarațiilor luate, am constatat că următorii studenți, care se fac vinovați pentru complicitate în organizația subversivă a studenților, au dispărut de la domiciliu, fiind dați în urmărire pe întreaga țară și urmând a fi deferiți justiției după identificarea lor, după cum urmează: (...) Pop Cornel, (...) Onea Titus” (*Ibidem*, f. 114).

⁵⁸¹ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 921, vol. 4, f. 126.

⁵⁸² A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 21, f. 593-594.

⁵⁸³ La sfârșitul lunii aug. 1948, Titus Onea a plecat la Timișoara cu intenția de a trece peste graniță, prin intermediul unui sublocotenent de la grăniceri, Teodor Pop, dar acesta l-a convins să nu o facă, arătându-i că „chiar în sectorul lui a fost împușcat un preot, numele nu îl știa” (*Ibidem*).

⁵⁸⁴ *Ibidem*, vol. 1, f. 118-119. Într-o altă caracterizare, întocmită la București, posibil de slt. Staicu Tudor, se precizează: „Inteligentă mediocră, pare să fie sincer, nu se arată fanatic, dar nici nu arată manifestări sau remușcări pentru faptele sale. Este o fire morocânoasă, întunecată, nu i se observă dinamismul” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 921, vol. 9, f. 139).

Casare și Justiție, prin Decizia nr. 2.551/25 aug. 1950, i-a majorat pedeapsa la 2 ani și 6 luni î.c. Închis la (22 sept.-1 nov. 1950) și Colonia Peninsula (1 nov. 1950-18 oct. 1951). După expirarea pedepsei, a fost reținut la Canal pe 12 luni (prin Decizia M.A.I. nr. 619 din 13 febr. 1952), fiind închis în coloniile: Peninsula (18 oct. 1951-31 dec. 1952), Capul Midia (1 ian.-14 apr. 1952), Fundulea (14 apr.-25 mai 1952), Cernavodă (25 mai-16 nov. 1952) și Coasta Galeș (17 nov. 1952-13 febr. 1953)⁵⁸⁵. A fost eliberat la 13 febr. 1953 de Comisia specială M.A.I.⁵⁸⁶, după care s-a angajat ziler la Fabrica de tutun din Arad. Pentru că anterior fusese condamnat în contumacie de T.M. Timișoara la 3 ani î.c., prin St. nr. 90/13 febr. 1950, la 30 sept. 1953 a fost arestat pentru a executa și această pedeapsă, dar a fost eliberat la 17 oct. 1953, condamnarea fiind anulată pentru că privea aceeași faptă⁵⁸⁷. În 1960 lucra ca normator la Întreprinderea Forestieră din Dobra, jud. Hunedoara. În 1964 era urmărit la Arad de mr. Domșa G. A decedat la 17 apr. 1968 la Arad.

Oprița Gheorghe: născut la 27 febr. 1927 în satul Balomiru de Câmp, com. Șibot, fiul lui Gheorghe și Dorina. Agricultor. Tatăl său era membru P.N.Ț. A absolvit Școala ortodoxă de cântăreți bisericești de la Sibiu (1942-1944). Nu a satisfăcut stagiul militar. Era membru al Frontului Plugarilor. La 8 ian. 1949 S.J.S.P. Hunedoara cerea Biroului local de Securitate Cugir arestarea sa, deoarece „este implicat în organizația subversivă legionară din com. Balomiru de Câmpie”⁵⁸⁸. Pentru a scăpa de arestare, a plecat în munți alături de Ioan Cigmăianu. A fost arestat de Securitate la 4 mart. 1949, în urma acțiunii de la Muntele Mare. Anchetat la Turda (slt. Herța Vasile) și Sibiu (cpt. Cosma Alexandru, slt. Șandru Ioan și slt. Cleju Ioan). Caracterizare întocmită de slt. Șandru Ioan: „Anchetatul este puțin inteligent, nesincer, caută să ducă în eroare organele anchetatoare”⁵⁸⁹. Condamnat la moarte prin împușcare de T.M. Sibiu, prin St. nr. 816/30 sept. 1949. Executat la Sibiu la 28 oct. 1949.

Ordeanu Simion: născut la 10 mart. 1927 în com. Mihalt, fiul lui Ioan și Virginia. A urmat Școala Tehnică Profesională din Blaj (1941-1949), unde s-a calificat ca lăcătuș. Fără avere, necăsătorit. Conform Securității, fusese „membru al organizației subversive manistă-legionară din Mihalt, cu denumirea de «Fii cerului»”⁵⁹⁰. Arestat la 24 febr. 1949 de Securitatea din Blaj. Anchetat la Blaj și Alba Iulia (lt. Rușeț Vasile). La percheziția domiciliară, în locuința sa au fost găsite un pistol automat german cu 290 cartușe, 500 g fitil și 2 capse, pe care le-a primit spre păstrare de la Ioan Bedeleanu. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 843/18 oct.

⁵⁸⁵ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 739, vol. 1, f. 316, 319.

⁵⁸⁶ A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 5.344, f. 141-142.

⁵⁸⁷ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 739, vol. 1, f. 311.

⁵⁸⁸ În ordin, semnat de mr. Mohoreanu Ioan (șeful S.J.S.P. Hunedoara) și lt. Hațeganu Ioan, se preciza faptul că Gheorghe Oprița „în prezent este ascuns în jurul Cugirului și săptămânal o dată sau de două ori vizitează părinții lui în timpul nopții, luându-și alimente și spre dimineață se întoarce înapoi la Cugir. Susnumitul umblă numai înarmat cu pistolul mitralieră fiind un element foarte periculos actualului regim. Ultima dată a fost văzut acum vreo 10 zile în comună, când a spus unui cunoscut de-al său că dacă vor veni organele Securității să le trimită la Cugir dacă au curajul”. Informația era obținută de la D.R.S.P. Sibiu. La 3 febr. 1949, Biroul local Cugir răspundea, prin slt. Kălinaș Ioan (șeful biroului), arătând că „din acțiunea informativă întreprinsă de noi, susnumitul nu ar fi în regiune” și „am recrutat un informator pentru această problemă” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 11, f. 150-155).

⁵⁸⁹ *Ibidem*, vol. 1, f. 195.

⁵⁹⁰ A.M.J., D.I.M., fond Penal, dosar nr. 328, vol. 6, f. 222.

1949, la 5 ani muncă silnică și confiscarea averii. Închis la Aiud (din 20 oct. 1949), Târgșor și Peninsula (27 oct. 1950-4 mai 1954), de unde a fost eliberat.

Oțoiu Victor: născut la 1 febr. 1904 în satul Mesentea, com. Galda de Jos. Preot greco-catolic în comună. Atras în organizație de Ștefan Popa. Avea legături cu Alexandru Maxim. Fiind urmărit de Securitate, a dispărut de la domiciliu, ascunzându-se timp de 6 luni. Arestat la 22 sept. 1949. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 42/26 ian. 1950, la 3 ani î.c. A fost închis la Penitenciarul Aiud și la Canal. După expirarea pedepsei a fost internat 24 luni într-o unitate de muncă⁵⁹¹.

Pascu Cornel: născut la 1 apr. 1923 în com. Benic. Absolvisc Școala Normală și era învățător în com. Întregalde, satul Ghioncani, fiind în același timp și student la Facultatea de Drept din Cluj. Necăsătorit. Deținea 25 jugăre de pământ. Satisfăcuse stagiul militar, cu gradul de sergent TR. Era membru al P.N.Ț. din 1939, iar după 23 aug. 1944 a încercat reorganizarea partidului în zonă, Securitatea apreciind că „a dus o vie activitate în acest scop”. Pentru a-și menține postul s-a înscris în P.C.R., dar a fost exclus din acest partid în 1946 datorită activității sale în P.N.Ț. Deoarece s-au găsit la domiciliul său materiale de propagandă ale P.N.Ț. a fost exclus din învățământ și condamnat la 3 luni închisoare, fiind închis la Penitenciarul din Alba Iulia. A participat la atacul de la Percepția din Teiuș. Într-un raport din 26 nov. 1948, plt. maj. Serghie Ion, comandantul Sectorului de jandarmi Teiuș, menționa faptul că P.C. a luat legătura cu Ieronim Coțan, fost președinte al organizației P.N.Ț. din Coșlariu, căruia i-a propus „să organizeze și el în jurul Coșlariului un grup de partizani, iar ulterior îi va aduce instrucțiuni mai precise de felul cum să se organizeze acești partizani”⁵⁹². În timpul luptei de la Muntele Mare a reușit să scape din încercuirea Securității, fugind împreună cu Ioan Scridon. Cei doi au luat legătura cu Ștefan Popa pe Vârful Capra, dar la 8 mart. 1949 au fost surprinși de Securitate pe Valea Tibrului, în locul numit Bogoloaia. În urma luptei, Cornel Pascu a fost ucis. Într-un raport din 8 nov. 1958 al Secției raionale de Securitate Alba către D.R.S. Hunedoara se precizau următoarele: „copia de pe extrasul de deces nu s-a putut obține prin faptul că nu a fost înregistrat decesul la Sfatul Popular”.

Pascu Gheorghe: născut la 15 nov. 1923 în com. Benic, fiul lui Gheorghe și Maria. Plugar, cu 2 jugăre. Căsătorit, avea 1 copil. Greco-catolic. Membru în Frontul Plugarilor. Atras în organizație de Cornel Pascu, a participat la ședințele din comună. Arestat la 11 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia (plt. Ciurdărescu Nicolae, srg. maj. Sătmăreanu Ioan). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 22/17 ian. 1950, la 2 ani î.c. Închis la Penitenciarul Gherla (1950) și la Colonia Poarta Albă. A decedat în detenție la Colonia Poarta Albă în noaptea de 28/29 mai

⁵⁹¹ Prin Decizia nr. 580 din 13 mart. 1953. Internarea începuse însă anterior, la 20 sept. 1952. A fost pus în libertate înainte de termen, la 4 mai 1954, în contextul amnistiei politice din acea perioadă, de către Comisia Centrală a M.A.I. constituită special pentru eliberări (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 55, vol. 17, f. 422, și vol. 14, f. 194).

⁵⁹² Plt. maj. Serghie Ion raporta că a luat următoarele măsuri: „S-a raportat Serviciului de Securitate Alba în ziua de 17 nov. 1948, prin curier, care a dispus să nu se înceapă nici un fel de urmărire a acestora până nu va dispune Securitatea. Am luat măsuri de filarea individului în cauză prin șeful de post și oameni din organizațiile de masă verificați” (A.M.J., D.I.M., fond Penal, dosar nr. 328, vol. 17, f. 61).

1950, Securitatea precizând că motivul l-a constituit faptul că suferea de „tuberculoză pulmonară”⁵⁹³, dar foarte probabil a decedat în urma maltratărilor la care a fost supus.

Pascu Ioan: născut la 30 mart. 1909 în com. Benic, fiul lui Simion și Maria. Frate cu Cornel și Petre Pascu. Agricultor. Asigura legătura dintre persoanele care doreau să plece la munte și Silvestru Bolfea. Arestat la 4 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia (plt. maj. Bakó Ladislau). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 42/26 ian. 1950, la 10 luni î.c., fiind pus în libertate după proces. Supravegheat informativ de lt. Cristian Mircea (1965). A decedat la 10 febr. 1966.

Pascu Ionuț: născut la 2 dec. 1904 în com. Benic, fiul lui Ioan și Maria. Fost plutonier major de jandarmi, disponibilizat la 1 sept. 1947. Greco-catolic. Atras în organizație în oct. 1948 de Cornel Pascu. A contribuit cu bani. Arestat la 11 mart. 1949. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 42/26 ian. 1950, la 1 an î.c. Eliberat la 10 mart. 1950. A decedat la 24 iun. 1963.

Pascu Petre: născut la 24 apr. 1904 în com. Benic, fiul lui Simion și Maria. Frate cu Cornel Pascu. Plugar, cu o avere de 800 stânjani. Căsătorit, avea 3 băieți. Membru P.N.Ț., apoi membru P.M.R. În anul 1946 l-a atacat pe primarul comunist al com. Benic chiar în primărie, iar la percheziția efectuată atunci la domiciliul său s-a descoperit un pistol mitralieră și muniții⁵⁹⁴. A fost imediat arestat, alături de fratele său Cornel, și închis la Penitenciarul din Alba Iulia, dar a fost eliberat în scurt timp. Avea rolul de curier în organizație, iar la locuința sa erau depozitate cerealele adunate de persoanele de sprijin. Arestat la 11 mart. 1949 și anchetat la Sibiu (slt. Călinaș Ioan și plt. maj. Bakó Ladislau). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 854/21 oct. 1949, la 10 ani muncă silnică și confiscarea averii. Închis la Aiud (22 oct.-10 nov. 1949), Gherla (10 nov. 1949-1950 și 7 sept. 1951-24 apr. 1953) și Colonia Peninsula (1950-7 sept. 1951). A încetat din viață la 24 apr. 1953 la Penitenciarul Gherla. În certificatul de deces eliberat de Sfatul Popular al Orașului Gherla se precizează drept cauză a morții „TBC pulmonar”.

Petrescu Dumitru: născut la 29 oct. 1890 în orașul Buzău. General în rezervă. Căsătorit, avea un copil adoptiv. A obținut brevetul de Stat Major la Paris. Fost profesor la Școala Superioară de Război din București. A deținut funcția de atașat militar al României în S.U.A. Până în 1944 a condus Divizia a IV-a, la început pe frontul de est, apoi până în Cehoslovacia, după care a fost chemat în guvern, fiind înlocuit la comanda diviziei de generalul Platon Chirnoagă. Numit subsecretar de stat pentru armata de uscat la Ministerul Războiului în guvernul Rădescu (6 dec. 1944-28 febr. 1945). În 1946 numele său apare pe o fișă a Siguranței cu mențiunea: „face parte din M.N.R.”⁵⁹⁵. La 31 oct. 1948, după arestarea generalului Diaconescu Nicolae, în imobilul căruia locuia, a fugit în Iugoslavia. A părăsit țara alături de amiralul Dumitrescu Gheorghe (fost atașat naval al României în Anglia), ambii fiind internați într-un lagăr de transfugi. În mai 1949, cei doi, într-un grup de 8 persoane (din care mai făceau parte alți doi generali) au fugit din lagăr în Italia, unde s-au predat autorităților britanice de la Gorizia. Aici au primit, prin intermediul lui V.V. Tilea, viză de intrare în Anglia. În toamna anului 1949 generalul Petrescu a ajuns la Paris, fiind însărcinat de Nicolae Rădescu cu misiunea de a regrupa toți militarii români ajunși în Franța. În baza acestui

⁵⁹³ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 957, vol. 7, nenumrotat.

⁵⁹⁴ *Ibidem*, vol. 6, f. 131-132.

⁵⁹⁵ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 33, f. 443.

mandat, generalul Petrescu a format Asociația Foștilor Combatanți, organizație subordonată Comitetului Național Român. În ian. 1950, după demisia lui Rădescu din fruntea C.N.R., Petrescu a fost numit de regele Mihai drept șef al sectorului militar al emigrației⁵⁹⁶. Se pare încă că a deziluzionat în funcția în care a fost numit, deoarece a organizat foarte puține acțiuni. A avut totuși inițiativa înființării unui Centru Informativ, format din militari români, care avea misiunea de a instrui ofițeri ce urmau să fie trimiși în România pentru a culege informații sau a comite acte de sabotaj și diversiune. Conform Securității, acest centru „este condus de francezi și dirijat de americani”⁵⁹⁷. Constantin Vișoianu, noul președinte al C.N.R., a încercat de mai multe ori să-l schimbe, dar nu a reușit. În 1954 regele Mihai a criticat și el activitatea asociației, Dumitru Petrescu fiind înlăturat de la conducere în mart. 1955. La începutul anului 1956 a plecat la New York, unde a devenit proprietarul unei cofetării.

Petruța Ioana: născută la 17 iun. 1922 în satul Mușca. Fiica Sofiei David. La 31 iul. 1949, când frații Macavei au fost încercuți de Securitate, s-a dus la ei și i-a anunțat de prezența trupelor, ușurându-le astfel evadarea. Arestată la 31 iul. 1949 și condamnată de T.M. Cluj, prin St. nr. 21/25 ian. 1950, la 10 luni î.c.

Picoș Florian: născut la 15 oct. 1899 în com. Galda de Jos. Agricultor, cu 6 jugăre pământ. Era căsătorit și avea 4 copii. Socrul lui Liviu Drăgan. Greco-catolic. Fost membru P.N.Ț. În perioada 1941-1942 a fost primar al comunei. Ulterior s-a înscris în P.M.R. și Frontul Plugarilor, dar a fost exclus datorită activității sale în favoarea P.N.Ț. A colectat alimente și a atras alte persoane în organizație. Era conducătorul organizației din com. Galda de Jos. Arestat la 10 mart. 1949 și anchetat la Sibiu (slt. Pastii Pompiliu, plt. maj. Bakó Ladislau). Caracterizat de slt. Pastii drept „nesincer, la primele cercetări a căutat să-și ascundă multe culpe”⁵⁹⁸. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 842/15 oct. 1949, la 20 de ani muncă silnică și confiscarea averii. Închis la Aiud, Gherla și Sibiu, iar la 28 febr. 1950 a fost transferat la Penitenciarul Tribunal Cluj. A fost luat din penitenciar și executat la 5 apr. 1950 de Securitatea din Cluj, unde fusese „transferat pentru cercetări”. Nu se cunoaște locul unde a fost ucis și îngropat.

Polhac Aurel: născut la 3 apr. 1908 în cătunul Valea Cetii, com. Mogoș. Plugar. Arestat la 28 mart. 1949 pentru că a participat la ședințele organizației. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 854/21 oct. 1949, la 8 luni î.c. A decedat în anul 1991⁵⁹⁹.

Pop Alexandra: născută la 4 febr. 1927 în com. Bistra, fiica lui Teofil (comerciant) și Maria. Ulterior, mama sa s-a recăsătorit cu Gheorghe Balea. Bunicul său, Ioan Andreșel, a fost executat de Securitate la 16 aug. 1950. Necăsătorită. A urmat Liceul Comercial din Turda, continuat la Școala Normală din Blaj și la liceul din Lugoj, revenind apoi la Turda, unde a absolvit în 1947. Deoarece avea simpatii legionare nu a mai fost primită la Școala Normală

⁵⁹⁶ Într-un material documentar din 14 mai 1951 întocmit de Securitate se preciza că Petrescu ar fi devenit rezident al Intelligente Service, cu scopul de a forma o agentură în România: „se pare că generalul Petrescu ar fi predestinat de către Statul Major Atlantic în vederea coordonării armatelor de emigrație”. Totodată, se menționa faptul că „generalul Petrescu, sfătuit de imperialiști, a trecut la organizarea unei armate naționale și a unui grup de spionaj alcătuit din foști ofițeri” (A.C.N.S.A.S., fond SIE, dosar nr. 108, f. 13-14).

⁵⁹⁷ *Ibidem*, f. 14.

⁵⁹⁸ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 2, f. 130.

⁵⁹⁹ *** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 307.

din Blaj. În timpul alegerilor din 1946 a făcut propagandă în favoarea P.N.Ț. în comuna Bistra, fără a fi însă înscrisă în acest partid. A fost arestată de Securitate la 4 mart. 1949, de plt. maj. Copilu Gavrilă, în urma acțiunii de la Muntele Mare. Anchetată la Turda (slt. Herța Vasile), Cluj, București și Sibiu (cpt. Cosma Alexandru). Caracterizare întocmită de slt. Șandru Ioan: „Este inteligentă, fanatică, puțin sinceră, caută să ducă în eroare organele anchetatoare”⁶⁰⁰. Prin St. nr. 816/30 sept. 1949 a fost condamnată de T.M. Sibiu la muncă silnică pe viață. Închisă la Penitenciarul Mislea (24 oct. 1949-21 febr. 1950) și Penitenciarul Tribunal Cluj (22 febr.-2 apr. 1950). A fost luată din penitenciar și executată la 2 apr. 1950 de Securitatea din Cluj, unde fusese „transferată pentru cercetări”. Nu se cunoaște locul unde a fost ucisă și îngropată. Într-un certificat de deces, emis ulterior de Sfatul Popular al Orașului Cluj, se precizează drept cauză a morții: „TBC pulmonar”⁶⁰¹.

Popa Emil: născut la 4 iul. 1930 în com. Cacova, fiul lui Alexandru și Elisabeta. Era elev în clasa a VII-a la Liceul teoretic „Titu Maiorescu” din Aiud. Greco-catolic. Membru în U.A.E.R., apoi în U.T.M. Atras în organizația lui Ștefan Popa de Vasile Toma. Arestat la 4 apr. 1949 și anchetat la Alba Iulia (plt. maj. Bakó Ladislau și srg. maj. Sătmăreanu Ioan). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 962/8 dec. 1949, la 2 ani î.c.

Popa Ioan: născut la 13 apr. 1907 în Teiuș, fiul lui Gligoruș și Maria. Greco-catolic, era cantor la biserica greco-catolică din comună. Agricultor, cu o avere de 5 jugăre. Căsătorit, avea 2 copii. Fost membru al P.N.Ț. și P.N.L., primar al comunei în perioada 1942-1945. A dat 1.000 lei lui Traian Mihălțan și 200 lei lui Maier Iosif pentru ajutorarea rezistenților. Arestat la 5 mai 1949 și anchetat la Alba Iulia (lt. Rușeț Vasile, srg. maj. Sătmăreanu Ioan). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 843/18 oct. 1949, la 3 ani î.c. Închis în penitenciarele Aiud și Gherla și în Colonia Poarta Albă. Eliberat din detenție abia la 21 mart. 1953⁶⁰².

Popa Ionuț: născut la 11 iun. 1925 în Teiuș, fiul lui Augustin și Maria. Era angajat ca sergent la Regimentul 9 Cavalerie Oradea. Căsătorit, avea un copil. A fost atras în organizație de Traian Mihălțan, căruia i-a promis că-i va da armament. A înființat o organizație proprie, formată din fruntași și soldați din cadrul Regimentului 9 Cavalerie Oradea, cu scopul de a-i ajuta pe cei din munți. Arestat la 11 mart. 1949 de D.R.S.P. Oradea și anchetat la Oradea de cpt. Retezar Ioan. Condamnat de T.M. Cluj, prin St. nr. 1.041/24 iun. 1949, la 10 ani temniță grea. Închis la Penitenciarul Gherla și Poarta Albă (din 28 apr. 1950). După eliberare, la 14 aug. 1960, a fost luat în evidență la problema „foști condamnați”. Supravegheat informativ de lt. maj. Codruș Gheorghe. A decedat la 13 ian. 1962, la Teiuș, în vârstă de doar 36 de ani, fiind bolnav de „meningo-encefalită TBC”.

Popa Romul: născut la 22 aug. 1924 în com. Rădești, fiul lui Vasile și Elisabeta. A urmat 3 clase de ucenici la Aiud, unde s-a calificat ca tipograf. Fără avere. Membru U.T.M. La 1 sept. 1948 a fost ales secretar al Sindicatului agricol județean Alba și trimis la o Școala medie sindicală de cadre din Deva. După ce unchiul său, Popa Augustin, fost general de jandarmi, a fost arestat, a luat legătura cu Aron Spaniol. Arestat la 4 mart. 1949 la Beiuș de D.R.S.P. Oradea, fiind predat S.J.S.P. Alba la 14 iun. 1949. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 42/26 ian. 1950, la 1 an î.c.

⁶⁰⁰ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 218.

⁶⁰¹ *Ibidem*, vol. 18, f. 218.

⁶⁰² *** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 309.

Popa Ștefan („Nuțu”): născut la 17 oct. 1920 în satul Decea, com. Mirăslău, fiul lui Ioan (preot ortodox) și Victoria. În vârstă de 29 de ani. Unul din frați, Andrei, a fost condamnat în 1941 la 5 ani î.c. pentru apartenență la Mișcarea Legionară. Un alt frate, Aurel, și el legionar, s-a refugiat în Germania după rebeliune⁶⁰³. A absolvit Liceul „Titu Maiorescu” din Aiud. În 1942 se afla pe front în zona Cernăuți, unde instruia soldații, iar în 1944 era sublocotenent la Batalionul I Pionieri de Munte din Aiud. După război s-a înscris la Facultatea de Drept din Cluj. Era membru al Mișcării Legionare, participând în 1946 la ședințele ținute de studenții legionari. Totodată, încă de la sfârșitul anului 1944 luase legătura cu fratele său Aurel și cu alți legionari sosiți din Germania cu scopul de a organiza rezistența contra regimului, cărora le-a procurat livrete militare false⁶⁰⁴. Din acest motiv, în primăvara anului 1948 (când era student în anul III), era căutat de Siguranța din Cluj, fiind dat în urmărire pe țară (la propunerea comisarului șef Mărdărescu Virgil, a comisarului Breiner Gheorghe și a comisarului ajutor Stănescu Aurel). La 3 apr. 1949, a fost condamnat în contumacie de T.M. Cluj la 15 ani muncă silnică. Pentru a scăpa de arestare s-a refugiat pe Muntele Capra, unde și-a constituit un grup de rezistență format exclusiv din legionari. La 2 febr. 1949 Securitatea a încercat să-l prindă la Teiuș cu ajutorul lui Emil Oniga, dar el și-a păstrat sângele rece și a reușit să scape după ce a rănit trei atacatori (printre care pe plt. maj. Staicu Ioan și plt. maj. Moldovan Ioan). A fost ucis de Securitate la 8 mart. 1949, în lupta din Valea Tibrului.

Popa Teodor: născut la 16 iun. 1916, în com. Gârbova de Jos, fiul lui Teodor și Paraschiva. Agricultor, cu 1 iugăr. Căsătorit, avea 2 copii. Membru al organizației din comună. I-a găzduit pe Dina Teglaru, Maria Gligor și Mihail Medrea. Arestat la 14 mai 1949 și anchetat la Alba Iulia. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 946/2 dec. 1949, la 1 an î.c.

Prața Traian: născut la 14 apr. 1914 satul Geamăna, com. Lupșa. Domicilia în com. Mogoș. Plugar. Arestat la 28 mart. 1949 pentru că a participat la câteva ședințe ale organizației. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 854/21 oct. 1949, la 2 ani î.c. Închis în Penitenciarul Gherla și în Colonia Poarta Albă. Eliberat din detenție în anul 1951⁶⁰⁵.

Prața Veturia: născută la 9 oct. 1931, com. Bucium Montari, fiica lui Ion și Aurelia. Vecină cu Traian Macavei. Reținută de Securitate ca ostatică în perioada 11 oct. 1948-30 iun. 1949, pentru a se forța predarea fraților Macavei.

Preja Alexandru: născut la 28 apr. 1919 în com. Benic. Plugar. A participat la întâlnirea cu Ioan Robu și Radu Ionescu. A contribuit cu bani și cereale. Arestat la 11 mart. 1949. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 854/21 oct. 1949, la 2 ani î.c. Închis în Penitenciarul Gherla și în Colonia Poarta Albă. Eliberat din detenție la 10 mart. 1951⁶⁰⁶.

Preja Dominic: născut la 14 apr. 1922 în com. Benic, fiul lui Zaharia și Ludovica. Plugar. A participat la întâlnirea cu Ioan Robu și Radu Ionescu, fiind adus de Cornel Pascu. A contribuit cu bani și cereale. Arestat la 11 mart. 1949. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 854/21 oct. 1949, la 2 ani î.c. Închis în Penitenciarul Gherla și în Colonia Poarta Albă. Eliberat

⁶⁰³ Aurel Popa a făcut parte din grupul lui Nicolae Petrașcu, fiind cantonat la Rostok. S-a întors în România la 29 sept. 1944, cu grupul condus de Nistor Chioreanu, având misiunea de a organiza rezistența în spatele frontului în zona Târnavei (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 913, vol. 6, f. 14-16). Pentru amănunte privind biografia sa a se consulta *** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 142-143.

⁶⁰⁴ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 913, vol. 6, f. 29.

⁶⁰⁵ *** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 312.

⁶⁰⁶ *Ibidem*, p. 313.

din detenție la 1 apr. 1951⁶⁰⁷. După ieșirea din închisoare a lucra ca factor poștal. În apr. 1977 a fost avertizat de Securitate „pentru faptul că a făcut afirmații tendențioase cu privire la activitatea politică externă desfășurată de conducerea de partid și de stat”⁶⁰⁸.

Preja Nicolae: născut la 27 apr. 1914 în com. Benic, fiul lui Zaharia și Ludovica. Plugar, cu 2 ha. Greco-catolic. Căsătorit, avea un copil. Membru în Frontul Plugarilor. Arestat la 11 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia (srg. maj. Sătmăreanu Ioan). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 22/17 ian. 1950, la 2 ani î.c. Închis la Colonia Poarta Albă (1950) și la Penitenciarul Gherla. După expirarea pedepsei a fost internat într-o colonie de muncă pe 24 de luni, până la 31 mart. 1953⁶⁰⁹.

Preja Ștefan: născut la 10 apr. 1895 în com. Benic. Plugar. A participat la întâlnirea cu Ioan Robu și Radu Ionescu. A fost casierul organizației din com. Benic și a colectat bani și cereale, contribuind și el cu anumite cantități și sume. Arestat la 11 mart. 1949. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 854/21 oct. 1949, la 2 ani î.c.

Purcar (Purcariu) Ioan: născut la 20 dec. 1929 în satul Vingard, com. Șpring, jud. Alba. Elev în clasa a XI-a la Liceul „Mihai Viteazu” din Alba Iulia. La 16 mart. 1949, în timp ce încerca să ajungă la Muntele Mare, a fost prins de câțiva locuitori din comuna Bistra și predat Securității. Anchetat la Alba Iulia. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 45/31 ian. 1950, la 3 ani î.c. A decedat în penitenciarul Târgșor la 20 iul. 1950⁶¹⁰. Tatăl său, Ioan Purcar, a fost trimis într-o unitate de muncă pe 18 luni⁶¹¹.

Purcar (Purcariu) Ovidiu: născut la 5 oct. 1929 în satul Vingard. Văr cu Ioan Purcar. Elev în clasa a XI-a la Liceul „Mihai Viteazu” din Alba Iulia. La 16 mart. 1949, în timp ce încerca să ajungă la Muntele Mare, a fost prins de câțiva locuitori din comuna Bistra și predat Securității. Anchetat la Alba Iulia. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 45/31 ian. 1950, la 3 ani î.c. Închis la Penitenciarul Târgșor (1950). A fost eliberat dintr-o unitate de muncă de la Canal la 27 oct. 1952 de către Comisia Centrală a M.A.I.⁶¹². A decedat în iarna anului 1953, în timp ce era militar în termen și participa la o acțiune de dezapezire⁶¹³.

Pușcaș Ioan: născut la 15 iun. 1923 în com. Stremț, fiul lui Ioan și Onica. De profesie mecanic, fără avere. Căsătorit. Fost legionar, apoi s-a înscris în Frontul Plugarilor. A fost pe front până în munții Tatra, ca mecanic la baza aeriană. A plecat cu grupul lui Traian Mihălțan spre Muntele Mare, dar la Întregalde s-a întors din drum. Arestat la 15 iun. 1949 și anchetat la Alba Iulia (plt. maj. Dăian Nicolae și srg. maj. Sătmăreanu Ioan). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 962/8 dec. 1949, la 3 ani î.c.

Pușcaș (Pușcașiu) Ștefan: născut la 15 mart. 1921 în com. Stremț, fiul lui Ioan și Maria (categorisiți „chiaburi”, pentru că dețineau 27 ha pământ). A urmat liceul la Aiud (unde a fost coleg cu Ștefan Popa) și Alba Iulia. Agricultor cu o avere de 2,5 ha. Căsătorit. Membru

⁶⁰⁷ *Ibidem*.

⁶⁰⁸ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 427, vol. 1, f. 264.

⁶⁰⁹ *** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 313.

⁶¹⁰ *Ibidem*, p. 315.

⁶¹¹ Internat în baza Deciziei nr. 17 din 6 mai 1950 (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 55, vol. 7, f. 14). A fost închis la Canal și în Colonia Bicaz în perioada 2 mai 1952-2 mai 1954 (*** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 315).

⁶¹² A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 55, vol. 21, f. 207.

⁶¹³ *** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 315.

al Mișcării Legionare. L-a ajutat de mai multe ori cu bani pe Ștefan Popa. Conducător al organizației din comună. Arestat la 12 apr. 1949 și anchetat la Alba Iulia (plt. maj. Dăian Nicolae și srg. maj. Sătmăreanu Ioan). La percheziția domiciliară Securitatea a găsit o armă Z.B. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 962/8 dec. 1949, la 10 ani muncă silnică și confiscarea averii. Închis la Gherla (1950-24 iul. 1955) și Aiud (24 iul. 1955-11 mart. 1958). Deși a fost eliberat din Penitenciarul Aiud, i s-a fixat loc de muncă pe 36 luni la Colonia Culmea, ca fost legionar⁶¹⁴. Eliberat la 11 mart. 1961 de la Colonia Periprava.

Radu Dumitru: născut la 15 nov. 1923 în com. Rădești, fiul lui Ioan și Elisabeta. Student în anul IV la Facultatea de Drept din Cluj. Necăsătorit. Greco-catolic. Fost membru al Mișcării Legionare, apoi membru P.N.Ț. A făcut legătura lui Augustin Rațiu cu Eugen Mărgineanu, care l-a ajutat să ajungă la Muntele Mare. Arestat la 25 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia (plt. maj. șef Groza Vasile). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 848/20 oct. 1949, la 1 an î.c. La 30 mai 1951, D.R.S. Cluj i-a respins cererea de a se muta cu domiciliul în orașul Brașov, unde dorea să se angajeze la C.F.R., „întrucât a făcut parte dintr-o organizație subversivă din jud. Alba, a fost cercetat de Serviciul Securității Alba și deci nu putem da avizul de stabilire în orașul Stalin, care este centru industrial”⁶¹⁵.

Rațiu Augustin: născut la 6 ian. 1923 în satul Sărmășel, com. Sărmașu, jud. Mureș, fiul lui Emil și Domnica. Agricultor, fără avere. Necăsătorit. A luptat pe front în campania din apus cu Regimentul 7 Artilerie Antiaeriană Ploiești, având gradul de sergent. În 1947 s-a înscris în Frontul Plugarilor, dar a fost exclus. În mai 1948 a intrat într-o organizație de rezistență din comuna natală. Urmărit de Securitate pentru activitatea desfășurată, în febr. 1949 a plecat la Cluj, la fratele său Emil (student la Facultatea de Drept). Acesta l-a pus în legătură cu Eugen Mărgineanu, care l-a trimis în com. Obreja la tatăl său, Petru Mărgineanu. De aici, cu ajutorul lui Petru Pascu și a lui Silvestru Bolfea, a plecat la Muntele Mare, la organizația lui Dabija. Arestat de Securitate la 4 mart. 1949, în urma acțiunii de la Muntele Mare. Anchetat la Turda (slt. Herța Vasile și plt. maj. Cazacu Dumitru), București și Sibiu (cpt. Cosma Alexandru, slt. Pastii Pompiliu și srg. maj. Gălățanu Petre). Caracterizat de slt. Pastii Pompiliu drept: „Fire închisă, nesinceră, caută să ocolească adevărul, iar atunci când se află în fața faptelor caută să se sustragă de răspundere”⁶¹⁶. Condamnat la moarte prin împușcare de T.M. Sibiu, prin St. nr. 816/30 sept. 1949. Executat la Sibiu la data de 28 oct. 1949.

Repede Gheorghe: născut la 13 apr. 1899 în satul Geoagiu de Sus, fiul lui Simion și Lucreția. Agricultor, cu 1 jugăr pământ. Căsătorit. Fost membru P.N.Ț. Arestat la 8 apr. 1949 și anchetat la Alba Iulia (srg. maj. Sătmăreanu Ioan). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 848/20 oct. 1949, la 2 ani î.c. Eliberat din penitenciar la 20 iul. 1951.

Robu Ionel: născut la 22 mart. 1922 în Timișoara, fiul lui Constantin și Elena. Necăsătorit. Domicilia în București, unde era student în anul IV la Facultatea de Drept. Anterior absolvise Academia Comercială din București, iar apoi a obținut și autorizația de contabil. În ian. 1946 s-a înscris în T.U.N.Ț. Fost secretar general al T.U.N.Ț. din Centrul Universitar București (din mart. 1947). Pentru activitatea sa politică a internat timp de 8 luni în

⁶¹⁴ Prin Ordinul nr. 10.001 din 15 apr. 1958, semnat de Alexandru Drăghici (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 55, vol. 2, f. 3).

⁶¹⁵ Decizia a fost semnată de lt. Vancea Emil (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 3, f. 225).

⁶¹⁶ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 149.

lagărul de la Craiova (6 mai-31 dec. 1947), fără a fi condamnat⁶¹⁷. Începând cu luna apr. 1948 a încercat reorganizarea P.N.Ț. în mai multe județe, printre care și Alba. Arestat la 13 febr. 1949⁶¹⁸ și anchetat la București și Sibiu (lt. Nistor Victor, sit. Pastii Pompiliu). Caracterizare întocmită de Securitate: „Este inteligent, are o expunere ordonată pe puncte, este sincer, nu pare a fi fanatic”⁶¹⁹. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 842/15 oct. 1949, la muncă silnică pe viață și confiscarea averii. Închis la Penitenciarul Pitești (14 nov. 1949-15 mart. 1950), dar se pare că nu a fost supus reeducării din acest penitenciar. La 15 mart. 1950 a fost transferat la Penitenciarul Tribunal Cluj. A fost luat din penitenciar și executat la 2 apr. 1950 de Securitatea din Cluj, unde fusese „transferat pentru cercetări”. Nu se cunoaște locul unde a fost ucis și îngropat.

Roșu Mihail: născut la 15 nov. 1894 în com. Doștat, jud. Alba, fiul lui Vasile și Maria. A urmat patru clase industriale la Săliște, jud. Sibiu. Era cazangiu la Depoul C.F.R. Teiuș, fără avere. Căsătorit, avea 2 copii. Greco-catolic. Fost simpatizant P.N.Ț., apoi membru P.M.R. L-a găzduit și alimentat pe Ștefan Popa. Arestat la 9 iun. 1949 și anchetat la Alba Iulia (srg. maj. Sătmăreanu Ioan). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 962/8 dec. 1949, la 2 ani i.c.

Roșu Silvia: născută la 6 febr. 1922 în Teiuș. Fiica lui Mihail Roșu. A urmat Liceul de fete din Alba Iulia (1933-1941), iar în 1948 a absolvit Facultatea de Chimie din Cluj. Necăsătorită. De confesiune greco-catolică. Simpatizantă a Mișcării Legionare. În 1946, „s-a solidarizat cu studenții greviști din Cluj, plecând acasă de la cursuri până în toamnă”⁶²⁰. L-a găzduit pe Ștefan Popa și l-a ajutat cu bani. Arestată la 12 iun. 1949 și anchetată la Alba Iulia. Condamnată de T.M. Sibiu, prin St. nr. 946/2 dec. 1949, la 1 an închisoare. Eliberată din penitenciar la 12 iun. 1950. În oct. 1950 s-a angajat ca funcționară la Serviciul Tehnic din cadrul Combinatului Siderurgic Hunedoara, fiind urmărită de slt. Iancu V. Vasile, ofițer la Biroul Special Siderurgic Hunedoara, care au aflat că aceasta afirmase că „în Sindicat și Partid sunt numai haimanale”⁶²¹.

Rus (Rusu) Ilarie: născut la 26 mart. 1899 în com. Cricău, fiul lui Dionisie și Paraschiva. Domicilia în satul Tibru. Agricultor. Membru al Mișcării Legionare („fost șef de garnizoană legionară”), a luat parte la rebeliunea din 1941 la Alba Iulia. Membru al grupului de rezistență condus de Ștefan Popa. Condamnat de T.M. Sibiu la 7 ani închisoare. Închis la penitenciarele Aiud, Gherla și Pitești, fiind eliberat în anul 1956⁶²². În anii '60 era supravegheat informativ de Securitate prin intermediul agenților „Moldovan Augustin” și „Puiu Ilie”⁶²³.

⁶¹⁷ A.M.J., D.I.M., fond Penal, dosar nr. 323, vol. 1, f. 9.

⁶¹⁸ A fost arestat în timp ce intermedia trecerea ilegală în Iugoslavia a unor persoane, filiera fiind descoperită de Securitate. Cu banii obținuți din aceste operațiuni intenționa să emigreze și el în Occident. Treplat, anchetatorii au aflat și despre rolul său în formarea organizației P.N.Ț. din jud. Alba.

⁶¹⁹ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 2, f. 272.

⁶²⁰ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 961, vol. 3, f. 8. De altfel, Silvia Roșu declara în anchetă: „În 1946, cu ocazia grevei studenților de la Cluj, nu am urmat cursurile ca toți studenții, fiind și eu de acord cu această grevă, am plecat acasă în com. Teiuș, ducându-mă în toamnă la examene” (*Ibidem*, vol. 6, f. 96).

⁶²¹ *Ibidem*, vol. 7, f. 34.

⁶²² *** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 321.

⁶²³ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 399, f. 68.

Salagea Nicolae („Mișu“): născut la 12 febr. 1908 la Câmpeni. Era căsătorit și avea 5 copii. Membru P.N.Ț. Fiind urmărit de Securitate pentru activitatea politică în favoarea P.N.Ț., a dispărut de la domiciliu în toamna anului 1948. În ian. 1949 s-a alăturat organizației lui Dabija. În timpul luptei de la Muntele Mare era plecat după alimente. Împreună cu Traian Ihuț, a continuat să se ascundă în munții din jurul Câmpenilor. La 2 sept. 1950 a fost trădat de soția sa și de un văr, Iosif Salagea, care au anunțat Securitatea. Fiind surprins într-o șură, a ripostat cu foc, împușcând mortal un sergent de Securitate și rănindu-l pe șeful Postului de Miliție Bistra. În timp ce încerca să fugă a fost însă ucis de securiștii conduși de maiorul Kovács Mihai.

Sava Maria: născută la 26 iul. 1894 în com. Apoldu de Jos. Domicilia în Aiud. A urmat două clase de gimnaziu la Sibiu. Fără avere. Văduvă, cu 2 copii. L-a găzduit o noapte pe Ștefan Popa și i-a făcut legătura cu preotul Titus Dăian. Arestată la 11 mart. 1949 și anchetată la Alba Iulia (srg. maj. Gălățanu Petre). Condamnată de T.M. Sibiu, prin St. nr. 962/8 dec. 1949, la 2 ani î.c., însă cu suspendarea executării pedepsei. Fiul său, Horia, funcționar la Banca R.P.R. din Blaj, care critica deseori noul regim, a fost arestat de Securitate și condamnat folosindu-se ca pretext tocmai faptul că mama sa l-a găzduit pe Ștefan Popa, fiind acuzat de nedenunțare.

Sântu Teodor: născut la 12 febr. 1902 în com. Rădești. Domicilia în satul Meșcreac, unde era plugar. Atras în organizație de Petru Mărgineanu. Arestat la 2 apr. 1949 pentru că nu a denunțat organizația. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 854/21 oct. 1949, la 8 luni î.c.

Scridon Ioan: născut la 22 febr. 1922 în satul Măhăceni, com. Unirea, jud. Alba, fiul lui Dumitru și Rafila. Domicilia în com. Benic. Căsătorit, avea doi copii. Fost greco-catolic. Simpatizant al P.N.Ț. După 23 aug. 1944, pentru a-și păstra postul, s-a înscris în P.C.R. Absolvisc Școala nr. 1 de Jandarmi din Timișoara (1941-1 iul. 1942) și Școala de Subofițeri din Drăgășani (1 iul. 1942-1 iul. 1943). A fost plutonier de jandarmi la Benic, Petrești, Câmpeni și Sohodol, până la 1 mart. 1948, când a fost comprimat. A luptat pe frontul din Moldova, apoi pe cel din apus, în cadrul Companiei 57 Poliție Sibiu. În timpul luptei de la Muntele Mare a reușit să scape din încercuirea Securității, fugind împreună cu Cornel Pascu. Cei doi au luat legătura cu Ștefan Popa pe Vârful Capra, dar la 8 mart. 1949 au fost surprinși de Securitate pe Valea Tibrului. În urma luptei, a fost rănit și arestat de Securitate. Anchetat la Turda (lt. Stănescu Aurel și slt. Herța Vasile), București și Sibiu (slt. Mitrici Teodor și slt. Șandru Ioan). Caracterizare întocmită de slt. Șandru Ioan: „Anchetatul prezintă dărzenie, temperament impulsiv, rezistent la cercetări, este capabil de acte teroriste”⁶²⁴. Condamnat la moarte prin împușcare de T.M. Sibiu, prin St. nr. 816/30 sept. 1949. Executat la Sibiu la data de 28 oct. 1949.

Sima Ioan: născut la 17 aug. 1922 în satul Gârbova de Sus, Aiud, fiul lui Nicolae și Iustina. Agricultor, fără avere. Necăsătorit. A luptat pe ambele fronturi, până în M-ții Tatra, având gradul de sergent. I-a găzduit pe Ștefan Popa, Alexandrina Teglaru și Maria Gligor și a furnizat armament. Arestat la 18 mai 1949 și anchetat cu violență la Alba Iulia (srg. maj. Gălățanu Petre și alți anchetatori)⁶²⁵. La percheziția domiciliară Securitatea a descoperit 2 kg

⁶²⁴ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 65.

⁶²⁵ A se vedea mărturia lui Ioan Sima din *** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 209-210.

trotii, 4 m fitil și 7 capse pirotehnice⁶²⁶. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 962/8 dec. 1949, la 3 ani î.c. Închis la penitenciarele Aiud și Gherla (1950) și la coloniile Poarta Albă (17 mai 1950-oct. 1952) și Galeș (de unde a fost eliberat la 27 nov. 1952)⁶²⁷.

Socaciu Ioan: născut la 16 ian. 1910 în com. Cacova, fiul lui Gligor și Ludovica. Frate cu Traian Socaciu. A urmat Școala Normală din Blaj. Era învățător în com. Mihalt, fără avere. Căsătorit, avea 2 copii. Greco-catolic. Fost membru al Mișcării Legionare, apoi membru P.S.D. și P.M.R. În oct. 1948 a fost însărcinat de Ștefan Popa să formeze o organizație legionară în com. Mihalt. Arestat la 2 iul. 1949 și anchetat la Alba Iulia (srg. maj. Sătmăreanu Ioan). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 962/8 dec. 1949, la 5 ani î.c. Închis în penitenciarele Aiud și Gherla și în Colonia Poarta Albă, fiind eliberat în anul 1954. A decedat în anul 1980⁶²⁸.

Socaciu Traian: născut la 20 oct. 1927 în com. Cacova, fiul lui Gligor și Ludovica. Plugar, fără avere. Greco-catolic. Una dintre principalele persoane de sprijin ale lui Ștefan Popa. În locuința sa s-au întâlnit Leon Șușman și Ștefan Popa. L-a ascuns timp de două luni pe preotul Nicolae Chindea. La 17 ian. 1949, aflându-se în localitatea Vălișoara împreună cu Traian Mărza și Traian Gligor, au fost urmăriți de comuniștii din localitate. Pentru a scăpa, cei trei au tras mai multe focuri, în urma cărora a fost ucis un activist de partid. Arestat la 13 febr. 1949 și anchetat la Alba Iulia (plt. maj. Staicu Ioan, plt. maj. Bakó Ladislau, srg. maj. Sătmăreanu Ioan). La perchezitiile, la domiciliul său s-au descoperit o armă Z.B., 20 cartușe, 2 grenade, o bucată de trotii și fitil. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 946/2 dec. 1949, la 20 ani muncă silnică. Eliberat la 30 iul. 1964 de la Penitenciarul Ostrov, prin grațierea restului de pedeapsă. În închisoare s-a îmbolnăvit de TBC. După eliberare a fost urmărit de șeful de post din com. Livezile, srg. maj. Bălan Vasile. Lucrat informativ prin D.U.I. „Sima” în perioada 18 iul. 1972-31 mart. 1977, fiind urmărit apoi la problema „foști condamnați”. Supravegheat cu prioritate în perioada 8 dec. 1978-28 aug. 1986 și apoi începând din 24 mart. 1989 până la căderea regimului.

Spaniol Aron: născut la 9 apr. 1912 în Aiud, fiul lui Aron și Ana. Era cel mai mare dintre frații Spaniol. Absolvisc Facultatea de Drept din Cluj. Funcționar la Primăria Aiud. Fără avere. Căsătorit, avea un copil. Luptase pe ambele fronturi. Arestat la 11 mart. 1949 de Securitatea Aiud și anchetat la Alba Iulia. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 946/2 dec. 1949, la 5 ani muncă silnică. Închis la Penitenciarul Gherla, Canal și la Colonia Baia Sprie (din aug. 1952). Eliberat la 9 mart. 1954 din Colonia Baia Sprie.

Stan Aurel: născut la 4 mart. 1902 în satul Gârbova de Jos, fiul lui Alimpe și Paulina. Agricultor, cu o avere de 3 jugăre. Căsătorit, avea 8 copii. Fost membru al Mișcării Legionare, după război s-a înscris în Frontul Plugarilor. A fost membru al nucleului de rezistență din comună, condusă de Mihail Medrea. Arestat la 20 mai 1949 și anchetat la Alba Iulia. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 962/8 dec. 1949, la 6 luni î.c. Eliberat din detenție a fost ulterior iarăși arestat și condamnat de T.M. București. Închis în perioada 17 dec. 1952-10 aug. 1953 în penitenciarele Cluj și Jilava și în Colonia Coasta Galeș⁶²⁹.

⁶²⁶ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 64, vol. 1, f. 378.

⁶²⁷ *** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 211-212.

⁶²⁸ *Ibidem*, p. 325.

⁶²⁹ *Ibidem*, p. 327.

Stan Traian: născut la 22 febr. 1927 în com. Stremț, fiul lui Traian și Lucreția. Mecanic, fără avere. Necăsătorit. Membru U.T.M. A plecat cu grupul lui Traian Mihălțan spre Muntele Mare, dar la Întregalde s-a întors din drum. Arestat la 17 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia (plt. maj. Bakó Ladislau și srg. maj. Sătmăreanu Ioan). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 962/8 dec. 1949, la 3 ani î.c. Închis la Gherla și la Colonia Poarta Albă (1950). A decedat la Canal în anul 1951⁶³⁰.

Suciu Nicolae: născut la 30 nov. 1921 în com. Ciunga, fiul lui Vasile și Paraschiva. A urmat Gimnaziul teoretic din Uioara, Școala Normală din Blaj (1940-1941) și Academia Teologică din Blaj (1941-1945, luându-și licența în mai 1947). Din 1945 era student la Facultatea de Litere și Filozofie din Cluj. În 1946 a participat activ la greva studenților din Cluj, fiind membru în Comitetul Central Studentesc „Petru Maior”, ca reprezentant al anului I de la Facultatea de Litere și Filozofie. Conform Siguranței, „a fost unul din capii care a instigat studențimea la grevă”⁶³¹. Datorită activității sale, la 4 iun. 1946 a fost exmatriculat de rectorul Emil Petrovici pentru „instigare la grevă”⁶³², dar în toamnă a fost reprimat în facultate. Datorită participării sale la grevă, a fost supravegheat îndeaproape de organele de Siguranță din Cluj, care semnalau reacțiile sale anticomuniste. Astfel, un raport din 3 mart. 1947, întocmit de șef al Biroului Poliției de Siguranță a municipiului Cluj, comisarul șef Gligor Viorel, se menționa: „Încă de prin luna decembrie 1946 susnumitul a început să lanseze știri false la adresa guvernului, insultând pe dl. prim ministru și acuzându-l că rușii sunt ținuți în țară de guvern ca să o sărăcească, nemaiaivând ce să mâncăm. Apoi prin localuri, printre prieteni sau colegi de-ai lui a lansat zvonul că vor fi strânși tinerii și duși în Rusia pentru a face școala și că se va începe războiul între marile puteri aliate”⁶³³. Din 1 iun. 1947 a fost preot greco-catolic în com. Întregalde, până la trecerea în ilegalitate a Bisericii Greco-Catolice (1 nov. 1948). În vara anului 1948 a fost numit de Ionel Robu la conducerea acțiunii de reconstituire în ilegalitate a P.N.Ț. în județul Alba, fiind înlocuit apoi de Alexandru Maxim. Deoarece se împotriva trecerii la ortodoxie, la 17 nov. 1948 a fost arestat de Securitatea din Blaj și dus la Alba Iulia, unde a fost forțat să semneze adeziunea la Biserica Ortodoxă⁶³⁴. În dec. 1948 s-a angajat ca funcționar la Salina din Uioara, dar în scurt timp a fost concediat, probabil ca urmare a activității sale din trecut. În ian. 1949 s-a înscris în Frontul Plugarilor („dorind să obțin un serviciu”⁶³⁵), fiind numit membru în Comisia de educație politică și trimis îndrumător la sate. Arestat la 13 mart. 1949, de slt. Sebeși Ludovic. A fost anchetat la București, Alba Iulia (slt. Malea Petru) și Sibiu. Până în prezent nu deținem alte date referitoare la soarta lui după arestare, fiind foarte probabilă asasinarea sa de către Securitate în timpul anchetei sau ulterior acesteia, mai ales că nu existau probe împotriva lui care să garanteze obținerea unei pedeapse exemplare în justiție⁶³⁶.

⁶³⁰ *Ibidem*.

⁶³¹ A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 3.692, f. 2.

⁶³² *Ibidem*, f. 16.

⁶³³ *Ibidem*, f. 3.

⁶³⁴ *Ibidem*, f. 20.

⁶³⁵ *Ibidem*, f. 55.

⁶³⁶ În dosarul informativ deschis de Securitate pe numele preotului Nicolae Suciu (I. 3.692) nu există nici un document ulterior declarațiilor din anchetă, cu excepția unei *Hotărâri pentru păstrarea în arhiva*

Sularea Ioan: născut la 8 iul. 1907 în com. Mogoș. Plugar. Arestat la 2 apr. 1949 pentru că a participat la ședințele organizației și a cotizat bani. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 854/21 oct. 1949, la 1 an î.c.

Sularea Vasile: născut la 19 apr. 1911 în com. Mogoș. Plugar. A luat parte la mai multe ședințe ale organizației, dintre care una în prezența lui Nicolae Dabija. Arestat la 28 mart. 1949 pentru că a contribuit cu arme și bani. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 854/21 oct. 1949, la 2 ani î.c. La 21 dec. 1953 Comisia specială a M.A.I. a decis eliberarea sa din detenție⁶³⁷. A decedat în anul 1959⁶³⁸.

Sularea Victor: născut la 12 dec. 1908 în com. Mogoș, fiul lui Vicență și Eudochia. Plugar, cu 4 jugăre de pământ. Membru P.N.Ț. A luat parte la mai multe ședințe ale organizației, dintre care una în prezența lui Nicolae Dabija. Arestat la 28 mart. 1949. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 854/21 oct. 1949, la 5 ani muncă silnică și confiscarea averii. Închis la Colonia Peninsula (1952-20 iul. 1953) și Penitenciarul Gherla (20 iul. 1953-26 mart. 1954).

Szekely Carol: născut în anul 1913 în Roșia Montană, fiul lui Ștefan și Elena. A absolvit 3 clase de ucenici. A deținut un magazin în Roșia Montană (împreună cu Alexandru Macavei). Căsătorit, avea doi copii. Arestat la 14 dec. 1949 pentru că i-a ajutat cu alimente pe frații Macavei. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 258/7 iun. 1950, la un an î.c.

Szekely Iosif: născut la 19 sept. 1917 în Roșia Montană, fiul lui Axente și Berta. Miner la Mina Roșia Montană, fără avere. Căsătorit, avea un copil. Arestat la 14 dec. 1949 pentru că i-a ajutat cu alimente pe frații Macavei. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 258/7 iun. 1950, la 3 ani î.c.

Șelmereanu Pompiliu: născut la 17 febr. 1924 în Deva, fiul lui Liviu și Ana. Cu domiciliul în com. Șibot. Necăsătorit. Era student la Facultatea de Farmacie din Cluj. Fost simpatizant al Mișcării Legionare. În nov. 1948 s-a înscris în U.T.M. A fost însărcinat de Radu Ionescu cu organizarea studenților P.N.Ț. din Cluj. Arestat la 4 apr. 1949 și anchetat la Alba (lt. Rușeț Vasile). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 842/15 oct. 1949, la 8 ani muncă silnică. Închis la Penitenciarul Aiud (23 nov. 1949-18 mai 1950 și 4 nov. 1956-18 ian. 1957), Colonia Peninsula (18 mai 1950-20 iul. 1953), Gherla (22 iul. 1953-13 dec. 1954) și Penitenciarul Oradea (13 dec. 1954-3 nov. 1956). La Penitenciarul Oradea a fost diagnosticat cu „hepato-colecistită”, apoi cu „hepatită și debilitate fizică”⁶³⁹. Eliberat la 18 ian. 1957 de la Penitenciarul Aiud.

Șonea Iulian: născut la 11 aug. 1919 în com. Galda de Jos. Agricultor, cu 1 ha pământ. Căsătorit. Fost greco-catolic. A luptat pe ambele fronturi, cu gradul de caporal. Membru în Frontul Plugarilor. A contribuit cu arme și alimente pentru organizație. Deținea o armă militară și 38 cartușe. Arestat în primăvara anului 1949 și anchetat la Alba Iulia (pl. maj. Staicu Ioan, srg. maj. Sătmăreanu Ioan). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 842/15 oct. 1949, la 5 ani muncă silnică și confiscarea averii. Închis la Colonia Peninsula (unde a fost

operativă a dosarului, pe motiv că preotul „a participat la greva de la Cluj și în organizația subversivă P.N.Ț.”, document datat 29 mai 1963 și întocmit de cpt. Georgescu E., din cadrul D.R.S. Cluj (f. I).

⁶³⁷ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 55, vol. 19, f. 380-384.

⁶³⁸ *** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 330.

⁶³⁹ A.M.J., D.I.M., fond Penal, dosar nr. 232, vol. 6, f. 29.

înmatriculat la 1 dec. 1953) și eliberat la expirarea pedepsei⁶⁴⁰. A decedat la data de 20 febr. 1981⁶⁴¹.

Ștef Ioan: născut la 11 mart. 1914 în satul Cetea, domiciliu în satul Gârbova de Jos. Agricultor, cu o avere de 9 ha. Căsătorit, avea 4 copii. Greco-catolic. Fost membru al Mișcării Legionare, apoi membru în Frontul Plugarilor. A contribuit cu cereale pentru organizația din comună, condusă de Mihail Medrea. Arestat la 20 mai 1949 și anchetat la Alba Iulia. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 962/8 dec. 1949, la 2 ani î.c. Închis la Canal. După eliberare a fost trimis într-o unitate de muncă pentru 18 luni, internare prelungită cu alte 6 luni prin decizia nr. 381/29 oct. 1951. A fost eliberat abia la 21 mai 1953⁶⁴².

Târziu Iacob: născut la 22 oct. 1909 în com. Turdaș, jud. Alba. Domiciliat în Ocna Mureș. Absolvisc Academia de Teologie Greco-Catolică de la Blaj și era preot greco-catolic în com. Cistei. Căsătorit, avea 3 copii. Membru P.N.Ț. În 1948 a refuzat să treacă la ortodoxie, motiv pentru care a intrat în atenția Securității. În 1948, Biroul local de Securitate Aiud a întocmit o *Fișă personală* cu următoarea caracterizare: „Inteligent, energic, fire impulsivă, cu priză la mase, bun orator, naționalist, incapabil de acte violente. Este foarte simpatizat de redincioși și capabil de a conduce oriunde masele populare”⁶⁴³. A luat legătura cu preotul Nicolae Suciu și a adunat bani (500 de lei) de la locuitorii din com. Cistei pe care i-a cotizat pentru grupul lui Alexandru Maxim. În primăvara anului 1949, după arestarea lui Alexandru Maxim, de teamă de a nu fi și el arestat, și-a părăsit domiciliul și s-a încadrat în grupul lui Leon Șușman. După plecarea lui Șușman în Munții Apuseni, a rămas cu Cornel Deac și Nicolae Moldovan în pădurea din jurul com. Cistei. La 1 iun. 1949 a părăsit acest grup și s-a ascuns la locuința fratelui său, Teodor Târziu, din com. Turdaș⁶⁴⁴. Era înarmat cu două arme Z.B. cu 70 cartușe și un pistol „Beretta”. Arestat la 4 oct. 1949⁶⁴⁵. A fost condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 477/28 nov. 1950, la 5 ani muncă silnică. Eliberat la 4 oct. 1954 din Penitenciarul Aiud. În 1951, în timp ce era închis, soția sa a primit de la protopopul greco-catolic clandestin de Uioara, Romul Cismașiu, suma de 1.000 lei drept ajutor⁶⁴⁶. După eliberarea din penitenciar s-a angajat la Șantierul de Construcții din Ocna Mureș. A fost supravegheat informativ de lt. maj. Lungu Aurel (1964-1965), cpt. Bakó Ladislau (1965), mr. Rusu Grigore (1960-1964), lt. Dumitrescu Mircea (în 1963) și cpt. Faur Ilie (1967-1968). În perioada 15 febr.-10 aug. 1965 a fost urmărit prin Mapa de verificare „Tatu Nelu” de lt. maj. Lungu Aurel⁶⁴⁷. Între anii 1973 și 1975 a fost urmărit de lt. maj. Both Nicolae, de la Securitatea din Ocna Mureș. Supravegheat intens în perioada 1979-1989 de Serviciul I al I.J. Alba pentru legături cu alți preoți greco-catolici și critici la adresa Biserica Ortodoxă Română. Unul dintre ofițerii care l-au urmărit în această perioadă a fost lt. Doboș, cel care răspundea de problema „greco-catolici”.

⁶⁴⁰ Decizia de eliberare a fost luată la 21 dec. 1953 de către Comisia specială a M.A.I. (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 55, vol. 19, f. 380-384).

⁶⁴¹ *** *Noi nu am avut tinerete...*, p. 332.

⁶⁴² A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 64, vol. 5, f. 439-440.

⁶⁴³ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 1.067, vol. 10, f. 95.

⁶⁴⁴ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 1.067, vol. 1, f. 22.

⁶⁴⁵ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 964, vol. 1, f. 20.

⁶⁴⁶ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 389, vol. 1, f. 144.

⁶⁴⁷ A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 4.677, vol. 1, f. 24-29.

Tiuțiu Aurel: născut la 30 nov. 1901 în satul Ciumbud, Aiud, fiul lui Ioan și Maria. Frate cu Ioan Tiuțiu, ucis împreună cu soția sa de Securitate la 1 febr. 1949⁶⁴⁸. Un al frate al său, Dionisie, a fost arestat și închis la Gherla⁶⁴⁹, unde a fost supus reeducării. Agricultor, cu o avere de 8 ha. Fost membru al Mișcării Legionare și primar al comunei în timpul guvernării legionare. În 1941 a fost condamnat la 2 ani î.c. pentru participare la rebeliune (a dezarmat jandarmii din comună)⁶⁵⁰. În 1949 era membru în Frontul Plugarilor. Greco-catolic. Căsătorit, avea trei copii. Atras în organizație în sept. 1948 de Ștefan Popa, prin intermediul fratelui său, Ioan Tiuțiu. Arestat la 29 mai 1949 și anchetat la Alba Iulia (plt. maj. Dăian Nicolae, srg. maj. Sătmăreanu Ioan). Caracterizat de plt. maj. Dăian Nicolae drept: „Element inteligent, vorbăreț, nesincer, caută să ducă în eroare anchetatorul, capabil de acte de teroare”⁶⁵¹. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 962/8 dec. 1949, la 5 ani î.c. și confiscarea averii. Închis la penitenciarele Aiud (26 dec. 1949-1950) și Gherla. A decedat la 28 sept. 1951 în Penitenciarul Gherla, pe certificatul de deces menționându-se drept cauză a morții „TBC pulmonar”⁶⁵². În fapt, a încetat din viață în urma maltratărilor la care a fost supus în timpul reeducării din acest penitenciar⁶⁵³.

Toma Vasile: născut la 25 iul. 1922 în com. Cacova, fiul lui Ioan și Claudia. A absolvit opt clase de liceu la Blaj și era învățător în comună. Deținea 5 ha de pământ. A luptat pe frontul din apus până în Munții Tatra, fiind trecut în rezervă cu gradul de sublocotenent. Necăsătorit. Greco-catolic. A fost numit de Ștefan Popa drept conducător al organizației din comună. Arestat la 15 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia (plt. maj. Bakó Ladislau). La percheziție Securitatea a descoperit un pistol și o cutie de capse. Caracterizat de Securitate drept: „element inteligent, nesincer, capabil de acte de teroare, caută să inducă în eroare anchetatorul, fire răzbunătoare”⁶⁵⁴. În declarațiile sale din anchetă arată că a intrat în rezistență deoarece: „nu am fost de acord cu măsurile luate de guvern, în frunte cu P.M.R.-ul, în vederea naționalizărilor făcute, reforma agrară și în special cu reforma învățământului”⁶⁵⁵.

⁶⁴⁸ Conform unui raport, la 1 februarie 1949, organele Securității au efectuat o descindere la croitorul Ioan Tiuțiu din Aiud, având informații că în locuința acestuia se adună legionari. În timp ce organele Securității se găseau în casă, dintr-o cameră s-au tras focuri de pistol, fiind rănit „un agent al Securității”. În schimbul de focuri ce a urmat Ioan Tiuțiu și soția lui au fost uciși (A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 5431, f. 52).

⁶⁴⁹ În 1941, Dionisie Tiuțiu s-a refugiat în Germania pentru a nu fi arestat și condamnat pentru participarea sa la rebeliune. A făcut parte din grupul lui Nicolae Petrașcu fiind cantonat la Rostok. S-a întors în România la 29 sept. 1944, cu grupul condus de Nistor Chioreanu, având misiunea de a organiza rezistența în spatele frontului în zona jud. Alba. Ajuns în țară, a luat legătura cu Ștefan Popa, care i-a făcut rost de un livret militar pe un nume fals. A fost arestat în mai 1948, în timpul operațiunilor de reținere a tuturor legionarilor marcanți (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 913, vol. 6, f. 14-16, 29). A fost eliberat din detenție abia la 6 mai 1964, fiind închis la Ocnele Mari, Periprava, Gherla și Aiud. A decedat în anul 1992 (***) *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 334).

⁶⁵⁰ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 913, vol. 1, f. 10.

⁶⁵¹ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 4, f. 191.

⁶⁵² Conform adeverinței nr. 98/29 sept. 1951 emisă de Sfatul popular al orașului Gherla (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 64, vol. 7, f. 243).

⁶⁵³ Informație furnizată de d-l Mircea Stănescu, căruia îi mulțumim pe această cale pentru amabilitate.

⁶⁵⁴ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 64, vol. 1, f. 17.

⁶⁵⁵ *Ibidem*, f. 19.

Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 962/8 dec. 1949, la 15 ani muncă silnică și confiscarea averii. Închis în penitenciarele Gherla (1950), Nistru (până la 22 mart. 1954), Aiud (22 mart. 1954-20 oct. 1960), Salcia (21 oct. 1960-21 iun. 1961 și din 3 dec. 1961), Giurgeni (21 iun.-3 dec. 1961). Eliberat din Colonia Ostrov la 10 mart. 1964, prin expirarea pedepsei, cu mențiunea „nu poate fi plasat la locul de muncă avut la arestare, ca învățător, și nici în alte funcții de răspundere sau în întreprinderi de importanță republicană”⁶⁵⁶.

Toporeț Ioan: născut la 1 mart. 1904 în com. Clococeni, jud. Bălți, Basarabia, fiul lui Ștefan și Domnica. În 1944 s-a refugiat în com. Obreja. Căsătorit, avea 2 copii. Agricultor, fără avere. Membru în Frontul Plugarilor. Arestat la 28 mart. 1949 și anchetat la Sibiu (lt. Ticiu Ladislau). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 848/20 oct. 1949, la 3 ani î.c. Închis la Penitenciarul Gherla⁶⁵⁷ (1950) și în Coloniile Poarta Albă (1950-5 iul. 1952) și Peninsula (5 iul.-27 nov. 1952).

Totoianu Simion: născut la 2 febr. 1904 în satul Obreja, fiul lui Ioan și Paraschiva. Agricultor, cu 3,5 jugăre. Căsătorit, avea 3 copii. Greco-catolic. Membru în Frontul Plugarilor. Arestat la 25 mart. 1949 și anchetat la Sibiu (cpt. Cosma Alexandru, slt. Pastii Pompiliu și slt. Kălinaș Ioan). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 848/20 oct. 1949, la 1 an î.c. Închis în Penitenciarul Gherla, de unde a fost eliberat la 20 mai 1950. A decedat în anul 1967⁶⁵⁸.

Trif Liviu-Valer: născut la 21 mai 1921 în com. Galda de Jos, fiul lui Milinton și Maria. Fratele său, Trif Milinton, a fost și el arestat pentru activitatea dusă în favoarea organizației lui Maxim. Agricultor, cu o avere de 10 jugăre pământ. Absolvise 4 clase de liceu teoretic la Blaj și Alba Iulia (1937). Fost greco-catolic. Fost simpatizant al P.N.L. Tătărescu. Satisfăcuse serviciul militar, dar nu a luptat pe front. Atras în organizație de Florian Picoș, căruia i-a predat 295 kg grâu, 75 kg porumb, 50 kg vin și 200 lei. Arestat la 8 mart. 1949. La percheziția domiciliară s-au descoperit 8 grenade Kissel, 2 kg trotil, 1 m fitil și 10 capse pirotehnice (trotilul îl primise de la Alexandru Maxim). Anchetat la Alba Iulia de lt. Rușeț Vasile. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 843/18 oct. 1949, la 8 ani muncă silnică și confiscarea averii. Închis la Colonia Peninsula (din 17 mai 1950), Gherla (până la 13 dec. 1954 și 15 iun.-19 sept. 1956), Oradea (13 dec. 1954-29 iun. 1955), Cavnic (30 iun.-12 nov. 1955) și Baia Sprie (12 nov. 1955-15 iun. 1956). Eliberat din Penitenciarul Gherla la 19 sept. 1956.

Trif Milinton: născut la 15 mart. 1893, în com. Galda de Jos. Tatăl lui Trif Liviu-Valer. Agricultor, cu 46 jugăre pământ. Căsătorit, avea 4 copii. Membru P.N.L., timp de 20 de ani a fost primar al comunei din partea acestui partid. Condamnat anterior la 3 luni închisoare pentru deținere de armament și muniții. Arestat în mai 1950 pentru ajutorul dat organizației lui Alexandru Maxim.

⁶⁵⁶ *Ibidem*, vol. 6, f. 4

⁶⁵⁷ La 29 mart. 1950, ofițerul operativ din cadrul Penitenciarului Gherla a întocmit un raport bazat pe mai multe note informative, în care arăta că Ioan Toporeț „a comunicat la soția sa acasă să nu-i mai trimită pachet că nu-l primește, iar dacă situația politică pentru americani este bună să-i trimită 200 lei, iar dacă este invers să-i trimită 300 lei”. La 10 apr. 1950, ofițerul nota faptul că „Toporeț Ioan își menține atitudinea ostilă față de administrație și regim” (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 10.314, vol. 2, f. 149, 151).

⁶⁵⁸ *** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 336.

Tudoruț Eugenia: născută la 7 oct. 1928, în orașul Vulcan, jud. Hunedoara, fiica lui Gheorghe și Elena. Domiciliată în com. Bucium Montari, fiind vecină cu Traian Macavei. Reținută de Securitate ca ostatică în perioada 11 oct. 1948-30 iun. 1949, pentru a se forța predarea fraților Macavei.

Turcu Dan: născut la 18 sept. 1929 în satul Vingard. Elev în clasa a XI-a la Liceul „Mihai Viteazu” din Alba Iulia. La 16 mart. 1949, în timp ce încerca să ajungă la Muntele Mare, a fost prins de câțiva locuitori din comuna Bistra și predat Securității. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 45/31 ian. 1950, la 3 ani î.c.⁶⁵⁹.

Țălnaru Iosif: născut la 10 nov. 1919 în satul Gârbova de Jos, fiul lui Ilarie și Raveca. Domicilia în Alba Iulia. Absolvise Școala de Subofițeri Activi de Geniu (1939-1940) și era plutonier la Batalionul Pontonieri Râuri din Alba Iulia. Le-a promis lui Ioan Oargă și lui Dumitru Măgureanu că le va face rost de armament. Arestat la 8 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia și Sibiu (slt. Șandru Ioan). Caracterizare întocmită de slt. Șandru Ioan: „Anchetatul este inteligent, sincer, fricos, a spus faptele de la primele cercetări”⁶⁶⁰. Prin St. nr. 816/30 sept. 1949 a fost condamnat de T.M. Sibiu la 10 ani temniță grea. Închis la Aiud (18 oct. 1949-15 mai 1950), Valea Neagră (15 mai 1950-19 iul. 1952), Baia Sprie (21 iul. 1952-25 mai 1956) și Gherla (25 mai 1956-26 ian. 1957). La Baia Sprie a participat la grevele foamei din nov. 1954 și apr. 1955. În Colonia Baia Sprie a fost pedepsit de mai multe ori: 30 de zile izolare în ian. 1955, 15 zile izolare în apr. 1955, 20 de zile carceră în sept. 1955 și 10 zile carceră în dec. 1955. În referatul prin care se cerea mutarea lui de la Baia Sprie se preciza faptul că „susnumitul este un recalitrant și un instigator în rândurile deținuților, pentru toate cele arătate se transferă disciplinar de la această Formațiune”⁶⁶¹. A fost eliberat la 26 ian. 1957 din Penitenciarul Gherla, dar i s-a fixat domiciliu obligatoriu în com. Rubla, regiunea Galați (prin Decizia M.A.I. nr. 6.603 din 14 nov. 1956⁶⁶²).

Țălnaru Roman: născut la 22 mart. 1907 în com. Gârbova de Jos, fiul lui Partenie și Frusina. Plugar, cu 4 jugăre. Căsătorit. Greco-catolic. Fost membru în Mișcarea Legionară. Un frate de-al său, Laurean Țălnaru, fusese secretar adjunct al lui Corneliu Zelea Codreanu și fugise în Germania în 1941. A luptat pe frontul de răsărit până la Odessa. Membru al organizației din comună condusă de Mihail Medrea. Le-a ajutat pe Dina Teglaru și Maria Gligor. Deținea un pistol mitralieră Beretta și 20 cartușe. Arestat la 29 apr. 1949 și anchetat la Alba Iulia. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 946/2 dec. 1949, la 5 ani muncă silnică. Închis la Colonia Peninsula, de unde a fost eliberat la 11 mai 1954.

Udrea Iuliu: născut la 12 oct. 1922 în com. Galda de Jos, fiul lui Iulian și Lucreția. Agricultor, fără avere. Căsătorit, fără copii. Greco-catolic. A luptat pe frontul de apus, în cadrul Regimentului 25 Infanterie Vaslui. A contribuit cu alimente pentru organizație. Arestat la 18 mart. 1949 și anchetat la Sibiu. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 843/18 oct. 1949, la 3 ani î.c. Închis în penitenciarele Aiud și Gherla, fiind eliberat la 27 sept. 1952. A decedat la data de 7 aug. 1994⁶⁶³.

⁶⁵⁹ A.M.J., D.I.M., fond Penal, dosar nr. 350, vol. 3, f. 127.

⁶⁶⁰ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 1, f. 451.

⁶⁶¹ *Ibidem*, vol. 18, f. 81.

⁶⁶² A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 55, vol. 50, f. 99.

⁶⁶³ *** *Noi nu am avut tinerețe...*, p. 339.

Urs Teodor: născut la 15 mart. 1898 în satul Vârtop, com. Cărpiniș, fiul lui Teodor și Raffla. Agricultor, cu o avere de 5 jugăre. Membru în Frontul Plugarilor. Arestat la 30 mart. 1949 și anchetat la Turda de slt. Herța Vasile. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 42/26 ian. 1950, la 1 an î.c.

Vandor Sabin: născut la 1 mai 1909 în com. Întregalde, fiul lui Izidor (preot greco-catolic) și Paraschiva. Frate cu Victor Vandor. Fost pădurar, apoi plugar, cu o avere de 20 hectare. Curator al bisericii greco-catolice din satul Ghioncani, com. Întregalde. Arestat în vara anului 1949, dar a fost pus în libertate, Securitatea încercând să-l folosească pentru prinderea fraților Macavei. Acțiunea nu a avut însă nici un rezultat, astfel că a fost din nou arestat la 8 febr. 1950. Anchetat la Sibiu. Caracterizare întocmită de lt. maj. Nistor Victor: „fire domoală, rezistent la cercetări. A căutat să ducă în eroare organele anchetatoare, urăște regimul actual”⁶⁶⁴. Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 312/17 iul. 1950, la muncă silnică pe viață și la confiscarea averii. În 1963, în urma Decretului nr. 5 al Consiliului de Stat, pedeapsa i-a fost transformată în 25 de ani muncă silnică. Închis la Penitenciarul Gherla (aug. 1950-1952, 21 nov. 1954-13 mart. 1956 și 18 nov. 1957-24 iun. 1964), Colonia Baia Sprie (1952-12 sept. 1954), Văcărești (12 sept.-21 nov. 1954) și Penitenciarul Aiud (13 mart. 1956-18 nov. 1957). La 26 iul. 1957, la Aiud, a fost pedepsit cu 5 zile de izolare⁶⁶⁵. Eliberat la 24 iun. 1964 din Penitenciarul Gherla, prin grațierea restului de pedeapsă.

Vandor Valentin: născut la 12 mai 1933 în com. Întregalde, fiul lui Sabin și Valeria. Greco-catolic. Arestat la 8 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia (plt. maj. Bakó Ladislau). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 22/17 ian. 1950, la 10 luni î.c. pentru simpla vină de a fi fiul lui Sabin Vandor (în momentul arestării nu împlinise 16 ani).

Vandor Valeria: născută la 18 iun. 1906 în satul Ghioncani, fiica lui Ioan și Ana. Soția lui Sabin Vandor. Arestată la 7 mart. 1949. Condamnată de T.M. Sibiu, prin St. nr. 45/31 ian. 1950, la 10 luni î.c. La 14 aug. 1960 a fost luată în evidență de Securitate, la problema „foști condamnați”. Urmărită informativ de lt. Cristian Mircea (1965) și de șefii de post din com. Întregalde: srg. maj. Buga Alexandru (1965-1966), plt. Osaion Ioan (1976-1977), plt. maj. Geamăn Iuliu (1978-1980), plt. maj. Burnete Ioan (1980-1987), srg. maj. Ghiorghiu V. (1988-1989). La 25 sept. 1998, la vârsta de 93 de ani, a cerut recurs în anulare pentru condamnarea pe care o suferise.

Vandor Victor: născut la 29 aug. 1910 în com. Întregalde, fiul lui Izidor și Paraschiva. Frate cu Sabin Vandor. Învățător în com. Întregalde, în satele Ghioncani și Sfârcea. A urmat Gimnaziul „Petru Șpan” din Baia de Arieș, unde a fost coleg cu Traian Macavei, apoi a continuat liceul la Abrud. Fost greco-catolic. Căsătorit, fără copii. Deținea 6 jugăre pământ și 12 jugăre pădure. Simpatizant P.N.Ț., ulterior, pentru a-și păstra postul, s-a înscris în Frontul Plugarilor (1946). Avea o avere de 24 jugăre pământ. A luptat pe frontul de răsărit, unde a fost rănit de schije de la o grenadă. La 2 dec. 1948 a plecat împreună cu frații Macavei la Arad, unde aceștia au vândut aur, iar cu o parte din bani au cumpărat 2 încărcătoare pentru pistol automat, 1 mașină de încărcat și 2 baterii pentru radio, materiale cu care a fost trimis Vandor să le ducă la Mogoș. Ajuns în gara din Alba Iulia a aflat de la un consătean că este urmărit de Securitate. A plecat imediat în Valea Jiului, unde s-a ascuns la diverse rude și cunoștințe din Petroșani, Petrila și Livezeni. În lunile ian. și febr. 1949 a fost

⁶⁶⁴ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 795, vol. 1, f. 44.

⁶⁶⁵ *Ibidem*, vol. 5, f. 44.

găzduit la o cunoștință din com. Bănița, jud. Hunedoara. La începutul lui febr. 1949 s-a întors acasă, unde a stat ascuns până la 26 febr. 1949, când, la solicitarea lui Traian Macavei, a plecat la Muntele Mare cu materialele cumpărate. Arestat de Securitate la 4 mart. 1949, în timpul acțiunii de la Muntele Mare, după ce a tras toate cartușele și a fost rănit în două locuri. Anchetat la Turda (slt. Herța Vasile) și Sibiu (slt. Șandru Ioan și lt. Ticiu Ladislau). Caracterizat de slt. Șandru drept „fire dârză, caută să inducă în eroare organele anchetatoare”⁶⁶⁶. Prin St. nr. 842/15 oct. 1949 a fost condamnat de T.M. Sibiu la 25 ani muncă silnică și confiscarea averii. Închis la Penitenciarul Gherla, dar la 22-23 febr. 1950 a fost transferat la Penitenciarul Tribunal Cluj. A fost luat din penitenciar și executat la 5 apr. 1950 de Securitatea din Cluj, unde fusese „transferat pentru cercetări”. Nu se cunoaște locul unde a fost ucis și îngropat. În certificatul de deces emis de Sfatul Popular al Orașului Cluj era precizată drept cauză a morții: „TBC pulmonar”.

Visea Elvira: născută la 15 oct. 1929 în com. Bucium Montari, fiica lui Ion și Elena. Avea legături de prietenie cu familia Macavei. Reținută de Securitate ca ostatică în perioada 11 oct. 1948-30 iun. 1949, pentru a se forța predarea fraților Macavei.

Vodă Constantin: născut la 4 iun. 1909 în com. Bistra, fiul lui Teodor și Maria. Era proprietar al unei cărciumi în Bistra și a 10 jugăre de pământ. Greco-catolic. Căsătorit, avea un copil. Fost primar al comunei. În 1946 s-a înscris în P.N.Ț., la alegerile parlamentare din acel an fiind numit delegat la secția de votare Bistra. La 16 febr. 1947 a adunat peste 200 de locuitori în fața primăriei din comună, care au manifestat contra comuniștilor. Pentru că se împotriva noului primar numit de P.C.R. la Bistra, a fost arestat la 12 iun. 1947, fiind închis 3 luni și jumătate la Gherla (17 iun.-11 sept. 1947)⁶⁶⁷. În iarna anului 1947, după ce a criticat public regimul („a adus insulte guvernului și a injurat pe Ana Pauker”), și-a părăsit domiciliul, stând ascuns pe la diferite sălașe și peșteri, perioadă în care a fost aprovizionat de soția sa. Datorită activității sale își câștigase în zonă renumele de „Regele Munților”. A fost căutat de membrii grupului lui Dabija, dar nu a fost găsit, Constantin Vodă activând practic izolat. A fost arestat la 29 mai 1949. Încă înainte de arestare animalele și cerealele sale au fost date unui comunist din comună (informator al Securității). Securitatea a încercat să-l folosească pentru prinderea altor grupuri, dar acțiunea a eșuat. Din acest motiv, a fost dus la Muntele Băișorii, unde activa organizația Diamandi, și executat de Securitatea din Turda în noaptea de 6/7 aug. 1949, sub pretextul că ar fi făcut și el parte din acest grup. Acțiunea a fost inițiată și condusă de cpt. Kovács Mihai⁶⁶⁸. Soția sa, Răfilla, a fost înștiințată însă că el este închis la

⁶⁶⁶ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 2, f. 145.

⁶⁶⁷ A fost internat în baza Ordinului 50.000/1947, fiind considerat „periculos pentru siguranța statului și ordinea publică”. Motivele: la alegeri „a făcut propagandă printre locuitorii com. Bistra ca să nu voteze cu guvernul și cu P.M.R.”, iar în febr. 1947 „a instigat populația com. Bistra contra autorităților comunale” (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 2.644, f. 14-15).

⁶⁶⁸ Într-o *Declarație* dată la D.G.S.P. la 6 oct. 1950, mr. Kovács recunoștea această crimă: „Primind aprobarea să fac o acțiune noaptea în com. Muntele Băișorii pentru a-l prinde sau depista pe banditul Marc Victor, care teroriza populația comunelor din jur, înainte de a merge în acțiune am primit ordin că după acțiune să-l duc acolo unde a fost acțiunea și pe teroristul Vodă Costică, poreclit regele munților, originar din Bistra, pe care-l prinsesem acum vreo trei săptămâni, și să raportez în scris că a fost împușcat în acțiune. În acea noapte banditul Marc Victor a fost atras în cursă, împușcat, după ce a tras și el, dar nu a nimerit, iar dimineață a fost adus la fața locului banditul din Bistra, Vodă Costică, împușcat, și am raportat că a murit în acțiune, deci raportul a fost denaturat, conform ordinului primit

Cluj, cerându-i-se să aducă informații despre rezistenții din zonă pentru a-i obține „eliberarea”⁶⁶⁹.

Voicu Vasile: născut la 13 mai 1912 în satul Obreja, fiul lui Ioan și Maria. A urmat 6 clase de liceu la Blaj. Greco-catolic. Fost perceptor în satul Băgău, com. Lopadea Nouă, jud. Alba. Căsătorit, avea 5 copii. Arestat la 25 mart. 1949 și anchetat la Alba Iulia (srg. maj. Sătmăreanu Ioan). Condamnat de T.M. Sibiu, prin St. nr. 848/20 oct. 1949, la 1 an î.c.

din partea tov. colonel Patriciu” (Gheorghe Iancu, Virgiliu Țărău, *Un episod din implicare Securității în colectivizarea agriculturii românești*, în „Anuarul Institutul de Istorie din Cluj”, nr. XXXVII, 1998, p. 285).

⁶⁶⁹ Pentru detalii privind activitatea lui Costică Vodă a se vedea și Liviu Pleșa, *Destine ale rezistenței din Apuseni: Constantin Vodă, „regele munților”*, în „Dosarele Istoriei”, nr. 5/2006, p. 56-60.

Date biografice ale cadrelor implicate în represiune

Acasandrei Teodor: anchetator la S.J.S.P. Arad, cu gradul de sublocotenent (1949). L-a anchetat pe maiorul Ioan Opreanu.

Albu Vasile: șef al Postului de Miliție Mihalt, cu gradul de plt. adjunct (1981-1982). L-a supravegheat informativ pe Virgil Cerghidean.

Alexandrescu Gheorghe: ofițer din cadrul Direcției Anchete/Cercetări Penale (1949-1971). A deținut funcțiile de anchetator la Serviciul I (1949), șef al Serviciului IV (1957), locțiitor al șefului direcției (1970), apoi șef al direcției (1971). A avut gradele de locotenent (1949), căpitan (1953), maior (1957) și colonel (1969-1971). În mart. 1949 a cerut arestarea generalului Dumitru Petrescu.

Andrescu Matusei: anchetator în cadrul Direcției Generale a Siguranței, Brigada Mobilă, cu gradul de comisar șef (1947-1948), apoi ofițer în cadrul Direcției Anchete (1948-1955). Șef al Serviciului II (1950-1955). A avut gradele de căpitan (1949), maior (1951-1952) și lt.-col. (1955). În oct. 1949 a trimis D.R.S.P. Sibiu un chestionar pentru anchetarea lui Traian Macavei. La 10 apr. 1951 a semnat ordinul de trimitere în justiție a lui Nicolae Hațegan, sub acuzația de antisemitism. În 1948 a participat la ancheta lotului organizației T.U.N.Ț. București⁶⁷⁰.

Andronache Nicolae: șef al Biroului Regim la Penitenciarul Aiud, cu gradul de sublocotenent (1955). La 5 dec. 1955 a semnat o adresă către Direcția Penitenciare, Lagăre și Colonii, referitoare la deținutul Ioan Carra, prin care arăta faptul că „nu suntem de acord să beneficieze de scrisoare, pachet și vorbitor deoarece nu are o comportare bună la locul de muncă și nu îndeplinește norma”⁶⁷¹.

Anghel Mircea: născut la 24 ian. 1923 în București. De profesie tipograf. Ofițer în cadrul Direcției Anchete (1948-1953). A deținut apoi funcțiile de profesor la Școala de ofițeri M.A.I. de la Băneasa (1953-1955), șef al Secției Anchete la D.R.S. Galați (1956-1957) și șef de serviciu la Direcția Cercetări Penale (1957-1964). Trecut în rezervă la 31 aug. 1964. Încadrat în Securitate cu gradul de locotenent (1948-1949), a fost ulterior avansat până la gradul de lt.-col. La 16 mai 1949 l-a însoțit pe cpt. Antoniu Samuel la D.R.S.P. Sibiu și l-a ajutat la îndrumarea anchetei desfășurate asupra lotului Dabija. A participat la anchetarea lotului Pătrășcanu.

Antoniu Samuel (Samoil): comisar șef și anchetator la Siguranță (în 1948), apoi ofițer în cadrul Direcției a V-a Anchete (1948-1952). A deținut funcțiile de șef al Serviciului I (1948-1950) și șef al Serviciului II (1950-1951). A avut gradele de căpitan (1948-1950) și maior (1950-1952). L-a anchetat personal, la București, pe Nicolae Dabija și Titus Onea. A trimis instrucțiuni și a îndrumat anchetele de la Turda și Sibiu. A condus personal prima fază a anchetelor de la Sibiu, fiind trimis în acest oraș de col. Mișu Dulgheru. A aprobat arestarea generalului Dumitru Petrescu. În apr.-mai 1948 a anchetat numeroase persoane din lotul Pop-Bujoiu⁶⁷². La 12 iul. 1950 a aprobat arestarea unor membri ai organizației Diamandi Ionescu⁶⁷³, iar la 17 dec. 1951 a cerut ținerea sub supraveghere a soției lui Diamandi⁶⁷⁴. La

⁶⁷⁰ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 348, vol. 3, f. 373.

⁶⁷¹ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 17, f. 9.

⁶⁷² Printre acestea se numără Ion Bujoiu, Gheorghe Bontilă, Alexandru Balș etc. (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 34, f. 176-188).

⁶⁷³ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 711, vol. 9, f. 43-48.

⁶⁷⁴ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 734, vol. 4, f. 104.

începutul anului 1951, a făcut parte din grupul de anchetatori din cazul Pătrășcanu⁶⁷⁵. În 1952 a fost scos din Securitate. Într-un *Referat de cercetare* privindu-l pe Mișu Dulgheru, întocmit de Comisia Controlului de Partid la 5 mart. 1959, se precizează: „În legătură cu acuzația că a divulgat lui Antoniu Samoil (fost lucrător în Direcția Cercetări M.A.I.) motivul scoaterii acestuia din cadrele M.A.I., n-am putut stabili dacă a divulgat ceva lui Antoniu. Antoniu Samoil arată că Dulgheru i-a comunicat că a fost scos din cadrele M.A.I. pentru că a divulgat verișoarei lui că nu se va face sioniștilor proces, ceea ce Dulgheru nu recunoaște. Declară că a spus lui Samoil că a fost scos «pentru pălăvrăgeală» (declarația lui Dulgheru și Antoniu)”. În același referat se preciza faptul că Dulgheru „a acordat încredere unor anchetatori, elemente mic burgheze cu mentalitate străină ca Antoniu, Răzvan și alții, care posedau pregătire juridică, dar care îl induceau în eroare”⁶⁷⁶.

Ardelean Ioan: ofițer la Secția raională Câmpeni (1954). În 1968 era șeful Serviciului Municipal de Securitate Turda, apoi a deținut funcția de șef al Serviciului II la I.J. Cluj⁶⁷⁷. Prin Ordinul nr. 1.540/18 febr. 1968 al președintelui C.S.S. a fost numit membru în colectivul de conducere al I.S.J. Cluj⁶⁷⁸. A avut gradele de sublocotenent (1954), maior (1968) și colonel. L-a urmărit pe Alexandru Cătălina. Dirija colaboratorul „Căprioara”.

Aron Octavian: ofițer din cadrul D.G.S.P., cu gradul de locotenent (1949). A condus echipa care l-a ucis pe Nicolae Macavei și pe fiica acestuia, în vârstă de doar 6 ani.

Bakó Ladislau: anchetator în cadrul S.J.S.P. Alba, cu gradul de plt. major (1948-1949). În timpul anchetei lotului Dabija a fost transferat temporar la Sibiu. L-a anchetat pe Traian Mihăițan, Alexandru Maxim, Petru Mărgineanu, Florian Picoș, Radu Ionescu, Emil Olteanu, Petre Pascu, Vasile Toma, Emil Popa, Ioan Pascu, Vasile Groza, Ambrozie Câmpeanu, Amos Ardiuș, Traian Stan, Nicolae Lazăr, Victor Moraru, Rafila Bucea. În 1965 era ofițer la Secția raională Aiud, cu gradul de căpitan. L-a supravegheat informativ pe fostul preot greco-catolic Iacob Târziu (1965).

Bakó Vasile: ofițer la Secția raională Aiud (1962-1967). În 1967 avea funcția de ofițer I. Anterior deținuse funcția de lucrător operativ prim și șef al Problemei II la Serviciul raional Turda, cu un salariu de 1.110 lei (1959-1960)⁶⁷⁹. Ulterior a fost ofițer la Securitatea Municipiului Cluj (1973-1981), activând o perioadă în cadrul Biroului 1 (1978-1981). A avut gradele de lt. major (1959-1962), căpitan (1962-1973) și maior (1974-1981). În 1962 coordona supravegherea informativă a mai multe comune, printre care și Mirăslău, jud. Alba. În această calitate, l-a recrutat pe Ioan Călin (pe care apoi l-a urmărit până în 1965), în problema „legionari”.

⁶⁷⁵ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 194, f. 311.

⁶⁷⁶ Florica Dobre (coord.), Florian Banu, Theodor Bărbulescu, Camelia Ivan-Duică, Liviu Țăranu, *Securitatea. Structuri-cadre. Obiective și metode*, vol. I (1948-1967), Editura Enciclopedică, București, 2006, p. 185-186.

⁶⁷⁷ În calitate de șef al Serviciului II (Contrainformații economice) la I.J. Cluj a propus „a se aproba punerea în discuția colectivului oamenilor muncii de la I.M.M.R. «16 Februarie» a faptelor săvârșite de Filip Iulius” (conform http://www.realitatea.net/media/dosariada/sec_1.pdf).

⁶⁷⁸ Florica Dobre (coord.), Elis Neagoe-Pleșa, Liviu Pleșa, *Securitatea. Structuri-cadre. Obiective și metode*, vol. II (1968-1989), Editura Enciclopedică, București, 2006, p. 47.

⁶⁷⁹ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 28, f. 126.

Balasz Gheorghe: ofițer la Biroul 7 din Serviciul III la D.R.S. Banat, cu gradul de căpitan (1963-1966). L-a urmărit pe Ioan Breazu în dosarul de obiectiv Combinatul de Industrie Locală Timișoara, la problema „foști condamnați” (1966).

Bădescu Mihai: comandant al Garnizoanei Sibiu, cu grad de general-maior (1950). La 10 ian. 1950 a semnat ordinul de trimitere în judecată a lotului Simion Bulbucan.

Bălan Vasile: șeful Postului de Miliție Cacova (azi Livezile), jud. Alba, cu grad de srg. major (1963-1967). L-a urmărit informativ pe Nicodim Hanu și Traian Socaciu, ca „foști legionari”.

Bărbulescu: ofițer din cadrul D.R.S. Constanța, cu gradul de locotenent (1951). La 14 iun. 1951 l-a preluat pe Dumitru Fuga de la Colonia Peninsula și l-a anchetat la sediul D.R.S. Constanța.

Beiner Sigy: născut în anul 1921 la Chișinău⁶⁸⁰. Anchetator la Siguranța din Cluj (1948), apoi la Serviciul Anchete al D.R.S. Cluj (1948-1959). A deținut funcțiile de șef al Biroului 1 (1953) și locțiitor al șefului serviciului (1958). Încadrat în Securitate cu gradul de locotenent (1948-1949), a fost apoi avansat lt. major (din 30 dec. 1949-1953), căpitan (1956) și major (1958-1959). În 1958 avea un salariu de 1.860 lei⁶⁸¹. În 1948-1949 a participat la anchetarea studenților legionari din Cluj⁶⁸². De asemenea, a luat parte la mai multe anchete: lotul organizației de rezistență condusă de Alexandru Morariu (1949)⁶⁸³, lotul de călugări greco-catolici rezistenți condus de Augustin Prunduș (1950)⁶⁸⁴, lotul organizației Diamandi Ionescu⁶⁸⁵. În febr. 1958 a anchetat-o pe Floare Florea, gazda fraților Teodor și Avisalon Șuşman, în locuința căreia au fost uciși cei doi⁶⁸⁶. Abuzurile acestuia au fost evidențiate în 1968, în timpul prelucrării la Cluj a hotărârilor Plenarei C.C. al P.C.R. din aprilie. Astfel, maiorul Ripeanu Ioan afirma: „În 1957, în grupul contrarevoluționar condus de Volcinschi Raul a fost arestat și un informator, despre care existau unele suspiciuni că este dublu. Cu toate că la scurt timp după arestare s-a stabilit că este de bună credință, iar materialele furnizate de el încă în procesul recrutării au contribuit la depistarea grupului, fără să se țină cont de propunerile pe care le-am făcut la punerea lui în libertate, la insistențele fostului mr. Gruia Manea și Beiner Sigy a fost trimis în justiție și condamnat la 8 ani închisoare”. De asemenea, maiorul Fenyés Francisc preciza: „Tot în 1959, a fost arestat (...). În timpul cercetărilor, fostul mr. Beiner Sigy, luând la cunoștință despre relațiile intime ale arestatului cu soția ofițerului, a recurs la bătaie, fracturându-i o mână. În afara bătăii în munca de anchetă, atât Gruia Manea, cât și Beiner Sigy, practicau frecvent insultele, injuriile și cuvintele de intimidare”⁶⁸⁷.

Boitor: milițian la Postul de Miliție Teiuș (din 1985-1989), cu gradul de srg. major (1985-1986), apoi plutonier (1989). L-a urmărit informativ pe Crișan Gligor (1985-1986).

⁶⁸⁰ Conform *Lista lui Secu*, nr. 3, în „Academia Cașavencu”, nr. 24 (809), 20-26 iun. 2007.

⁶⁸¹ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7369, dosar nr. 1, f. 140.

⁶⁸² A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 58, vol. 1, f. 20-23.

⁶⁸³ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 258, vol. 1, f. 89.

⁶⁸⁴ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 389, vol. 2, f. 258.

⁶⁸⁵ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 711, vol. 1, f. 76.

⁶⁸⁶ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 41, vol. 2, f. 106-107.

⁶⁸⁷ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 19, vol. 4, f. 16-17.

Bordea: ofițer la Secția raională Câmpeni, cu gradul de locotenent (1968). Dirija agentul „Părcălab”, din com. Bistra, cu ajutorul căruia îl supraveghea pe preotul Nicolae Bucea.

Bordean (Bordeanu) Traian: născut în anul 1926. Încadrat în Securitate în anul 1951⁶⁸⁸. A absolvit liceul și un curs de 6 luni de perfecționare pe linie de Securitate. Ofițer la Biroul 2 din Serviciul I la I.S.J. Alba (1969-1971). Anterior deținuse funcția de lucrător operativ la Serviciul III din D.R.S. Hunedoara (1958-1965). În 1968 activa în mediul rural în cadrul I.S.J. Alba. A avut gradele de lt. major (1958) și maior (1968-1971). În 1958 dirija 4 agenți, pe care-i folosea în 2 acțiuni informative. La 18 sept. 1969, după ce l-a supravegheat o perioadă prin agentul „Drăgan Ioan”, a cerut scoaterea lui Ioan Oargă din baza de lucru de la problema „foști condamnați”.

Bota Alexandru Nicolae: născut în anul 1941. Absolvise Școala de Securitate nr. 1 (1964-1967), iar în 1968 era student în anul IV la Facultatea de Drept. A fost încadrat în Securitate la 1 aug. 1967⁶⁸⁹, cu gradul de locotenent, ca ofițer la Serviciul I Informații Interne din Secția raională Alba Iulia. Din febr. 1968 activa în Serviciul I din cadrul I.S.J. Alba, deservind mediul rural. L-a urmărit pe Izidor Nistor (1967), din Galda de Sus.

Both Nicolae: născut în anul 1944. Absolvise Școala de ofițeri de Securitate nr. 1 (1964-1967) și Facultatea de Drept (în 1968 era student în anul IV), dar fără examen de stat. A fost încadrat în Securitate la 1 aug. 1967⁶⁹⁰, ca ofițer la Secția raională Aiud. După desființarea regiunilor, a fost numit ofițer la I.S.J./I.J. Alba (1968-1975). În 1968 activa în mediul rural, iar în 1971 avea funcția de inspector principal la Serviciul I. A avut gradele de locotenent (1967-1971) și lt. major (din 23 aug. 1971⁶⁹¹-1975). Acoperea informativ zona orașului Ocna Mureș și a comunelor limitrofe. L-a urmărit pe fostul preot greco-catolic Iacob Târziu (1973-1975).

Bratu Nicolae: șef al Postului de Miliție Fundata, jud. Ialomița, cu gradul de srg. major (1960). L-a urmărit pe Avram Ihuț, după eliberarea din D.O.

Breiner Gheorghe: fost comisar la Biroul I Informații interne din cadrul Serviciului de Siguranță din Inspectoratul Regional de Poliție Cluj (1947-1948). Șef al Secției I Informații Interne la D.R.S.P. Cluj (1948-1950). A fost numit locțiitor șef direcție la D.R.S. Hunedoara (1951-1952), urmându-l apoi pe maiorul Kovács Mihai (fostul său șef) la D.R.S. Regiunea Autonomă Maghiară, unde activa la Serviciul III, răspunzând de problema legionară (1952). Încadrat în Securitate cu gradul de locotenent (1948-1950), a fost avansat lt. major (1950-1952). În 1948 a participat la anchetarea studenților legionare din Cluj, conduse de Alexandrina Teglaru⁶⁹². În mai 1949 a contrasemnat un ordin prin care cerea S.J.S.P. Mureș

⁶⁸⁸ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 80, vol. 2, f. 8.

⁶⁸⁹ Repartizat la D.R.S. Hunedoara prin Ordinul nr. 3.641/1 aug. 1967 al președintelui C.S.S., ca absolvent al Școlii de Securitate nr. 1 (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.386, dosar nr. 16, nenumărat).

⁶⁹⁰ A fost încadrat în Securitate prin Ordinul nr. 3.637/1 aug. 1967 al președintelui C.S.S. (*Ibidem*).

⁶⁹¹ Avansat în grad prin Ordinul nr. 01.640/23 aug. 1971 al președintelui C.S.S. (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.395, dosar nr. 13, nenumărat).

⁶⁹² A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 58, vol. 1, f. 48-51.

să adune materiale compromițătoare despre activitatea preoților greco-catolici nereveniți la ortodoxie⁶⁹³.

Briciu Remus: născut la 1 nov. 1933 în com. Bistra, jud. Alba. În 1945 a absolvit 5 clase primare în comuna natală, apoi a urmat 3 clase la Gimnaziul unic Câmpeni. În 1948 s-a înscris în U.T.M. A urmat Școala medie tehnică de mecanizarea agriculturii din Câmpeni (1949-1953), calificându-se ca tehnician. După absolvirea școlii a muncit ca tehnician, apoi șef de brigadă la S.M.T. Gârbov și la S.M.T. Surduc (1953-1958). În ianuarie 1958 s-a înscris în P.M.R. La 15 oct. 1958 a fost încadrat în Securitate în funcția de lucrător operativ în Problema III la Secția raională Jibou din cadrul D.R.S. Cluj. În martie 1960 a fost mutat în funcția de ofițer I la Secția raională Câmpeni (1960-1968). Încadrat în Securitate cu gradul de sublocotenent (15 oct. 1958-1960), a fost avansat lt. major (1964-1968). În perioada 1 sept. 1967-10 febr. 1968 a urmat un curs de perfecționare pe linie informativ-operativă la Școala de ofițeri nr. 16⁹⁴. În momentul desființării raioanelor, a fost mutat la I.S.J. Sălaj, dar a refuzat postul oferit. În consecință, la 31 mart. 1968 a fost trecut în rezervă⁶⁹⁵. În perioada 1959-1960 avea un salariu de 1.040 lei⁶⁹⁶. I-a urmărit pe Nicolae Bucea, Victor Bârzog și Dan Pamfil (pe ultimii doi la problema „legionari”, coordonându-l pe șeful de post din Mogoș, plt. Pleșa Nicolae). Dirija agentul „Rădescu Vasile” (1964-1965).

Bucico Alexandru: ofițer la Serviciul I din I.J. Alba (1972-1988). A avut gradele de căpitan (1972-1975), maior (1975) și lt.-col. (1980-1988). L-a supravegheat informativ pe Ioan Oargă (1985-1987). În 1964 activa un locotenent **Bucsko A.** la Secția raională Alba Iulia, care se ocupa cu urmărirea persoanelor cu rude în străinătate și dirija agentul „Stan Amos”. Este posibil să fie vorba de același ofițer, care ulterior să-și fi „românizat” numele.

Bucșan Gheorghe: loctiitor al procurorului general al României, cu gradul de general-maior (1958). A făcut parte din comisia care a hotărât trimiterea în D.O. a lui Nicolae Bucea.

Buda Grigore: ofițer la I.S.J./I.J. Alba (1971-1989), o perioadă activând în cadrul Serviciului I (1982-1989). A avut gradele de maior (1971) și lt.-col. (1980-1989). Prin Ordinul nr. 01.350 din 8 mai 1971 al președintelui C.S.S., a fost premiat cu suma de 1.200 lei⁶⁹⁷. L-a supravegheat pe Ioan Oargă (1980).

Budriș Petru: loctiitor al șefului Biroului 3 la Serviciul orășenesc Hunedoara, cu gradul de lt. major (1964-1966). L-a urmărit pe Titus Nicoară (1966), fiind probabil unul dintre ofițerii care deserveau informativ Combinatul Siderurgic Hunedoara, unde cel de mai sus era angajat.

Buga Alexandru: șef al Postului de Miliție Întregalde, cu gradul de srg. major (1965-1966). A urmărit-o informativ pe Valeria Vador.

Burnete Ioan: șef al posturilor de Miliție Benic (1964-1967), Galda de Jos (1973) și Întregalde (din 1980-până în 1988). A avut gradele de srg. major (1964-1967), plutonier

⁶⁹³ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 390, vol. 2, f. 38.

⁶⁹⁴ A fost trimis la acest curs prin Ordinul nr. 3.840/1 sept. 1967 al președintelui C.S.S. (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.395, dosar nr. 13, nenumrotat).

⁶⁹⁵ Trecerea în rezervă s-a făcut prin Ordinul nr. 1.948/31 mart. 1968 al președintelui C.S.S. (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.388, dosar nr. 7, nenumrotat).

⁶⁹⁶ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 28, f. 135.

⁶⁹⁷ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.395, dosar nr. 13, nenumrotat.

(1973) și plt. major (1980-1988). I-a urmărit informativ pe Simion Bulbucan (1966-1967), Izidor Nistor (1964-1967 și 1973), Valeria Vandor (1980-1987) și pe fii lui Mihai Florinc (1982-1987).

Buzdugă Gheorghe: ofițer în Bărăgan, cu gradul de locotenent. Supraveghea persoanele dislocate în com. Fundata, jud. Ialomița. L-a urmărit pe Avram Ihuț după eliberarea acestuia din D.O.

Cazacu Dumitru: subofițer anchetator la S.J.S.P. Turda, cu gradul de plt. major (1948-1950). Anterior fusese agent la Chestura județeană Turda, cu atribuții pe linie de siguranță (1948). I-a anchetat la Turda pe Augustin Rațiu și Traian Mihălțan. În 1950 îl urmărea informativ pe avocatul Augustin Rațiu, fost membru P.N.L., pe motiv că „este un înfocat reacționar” și „este un dușman al clasei muncitoare și a politicii actuale”. Ca urmare a rapoartelor lui Cazacu, la 12 iun. 1950, av. Rațiu a fost arestat și trimis 12 luni în C.M., fără a fi judecat, în baza Decretului 6/14 ian. 1950⁶⁹⁸.

Călin Ion: ofițer în cadrul Secției III Contraspionaj din I.S.J./I.J. Alba (1968-1989). La 15 nov. 1971 a fost numit, prin cumul, și ofițer de contrainformații la I.S.J. Alba⁶⁹⁹. A avut gradele de locotenent (1968), lt. major (1971-1975), căpitan (1976-1978), maior (1982-1987) și lt.-col. (1989). L-a urmărit pe Nicolae Hațegan (1968). Din 1968 s-a ocupat cu supravegherea turiștilor străini care vizitau orașul Alba Iulia, având în atenție muzeul din localitate.

Călin Vasile: ofițer la Secția raională Alba Iulia, cu gradul de locotenent (1954-1956). Deservea informativ obiectivul G.A.C. Benic⁷⁰⁰. În febr. 1956 a propus luarea în evidență operativă a lui Izidor Nistor din Galda de Sus.

Ceașescu Ștefan: ofițer la Serviciul I (1972-1976), apoi șef al Serviciului II (1984-1989) la I.J. Alba. A avut gradele de lt. major (1972-1973), căpitan (1976-1980) și maior (1984-1989). L-a urmărit pe Ioan Oargă (1980).

Chialda (Chealda) Vasile: născut în anul 1937. A fost încadrat în Securitate în anul 1957. A absolvit liceul și Școala de Securitate de 2 ani. A deținut funcția de locuitor al șefului Secției raionale Alba Iulia (1964-1968). După desființarea regiunilor a fost numit șef de birou la Serviciul I Informații Interne din cadrul I.S.J. Alba (1968-1970). Ulterior a fost numit șef al Biroului 1 și adjunct al șefului Serviciului I (1970-1971), apoi șef al Serviciului I (1981-1987) la I.S.J./I.J. Alba. Anterior fusese lucrător operativ la Problema III la Secția raională Ilia, D.R.S. Hunedoara (1958-1960), cu o retribuție de 730 lei⁷⁰¹, apoi de 1.040 lei⁷⁰². În 1958 dirija 7 agenți, pe care-i folosea în 2 acțiuni informative. A avut gradele de locotenent (1958-1960), căpitan (1964-1970), maior (1971), lt.-col. (1981) și colonel (1987). A deținut și funcția de secretar al Comitetului de partid din cadrul I.S.J. Alba (1971). În mai 1970 a fost recompensat cu un aparat foto și cu suma de 850 lei și a fost decorat cu Ordinul „Tudor Vladimirescu”

⁶⁹⁸ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 482, f. 9 passim.

⁶⁹⁹ Numit în această funcție prin ordinul nr. 01.962/15 nov. 1971 al președintelui C.S.S. (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.395, dosar nr. 13, f. 135).

⁷⁰⁰ Pentru activitatea lui în acest obiectiv a se vedea A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 372, vol. 2.

⁷⁰¹ În perioada 1 febr.-1 mai 1958 (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 1, f. 353).

⁷⁰² În perioada 1 aug. 1959-1 mai 1960 (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 28, f. 284).

clasa I⁷⁰³. Prin Ordinul nr. 01.938 din 1 nov. 1971 al președintelui C.S.S., a fost pedepsit cu „mustrare severă la adunarea ofițerilor”, pentru „neexecutare întocmai și la timp a unor ordine, lipsă de exigență față de propria activitate și slabul control asupra activității subordonaților”⁷⁰⁴. Prin Ordinul nr. 02.036 din 1 dec. 1971 al președintelui C.S.S. a fost numit membru în colectivul de conducere al I.S.J. Alba⁷⁰⁵. A aprobat luarea în evidență a lui Petru Florea (ian. 1965). L-a urmărit pe Nicolae Hațegan (1967) și a coordonat ofițerii Cristian Mircea și Pană Ilarie în urmărirea lui Simion Bulbucan (1964-1966).

Chifor C.: șef al Postului de Miliție Fundata, jud. Ialomița, cu gradul de plt. major (1965). L-a urmărit pe Avram Ihuț după eliberarea din D.O.

Chioreanu Ioan: șef al Biroului 7 din Serviciul III la D.R.S. Cluj, cu gradul de lt. major (1954-1956). La 19 iul. 1955 l-a văzut în Cluj pe Iuliu Breazu (pe care-l cunoștea personal) în compania lui Raul Volcinski și de atunci a început să-i urmărească activitatea. Supravegherea s-a soldat cu arestarea și condamnarea lui Iuliu Breazu la 15 ani muncă silnică, deși acesta era complet nevinovat. În ian. 1956 a cerut recrutarea ca informator a lui Iuliu Breazu, dar șeful D.R.S. Cluj, col. Nedelcu Mihail, a respins propunerea.

Ciotai: locotenent la Direcția Regională de Miliție Sibiu (1950). A comandat plutonul care a executat condamnarea la moarte a lui Traian Macavei.

Cisteianu Gheorghe: anchetator la S.J.S.P. Târnava Mică, cu gradul de plt. major (1948-1949), apoi a fost avansat sublocotenent și numit anchetator la Secția Anchete din D.R.S. Mureș (1951-1952). L-a anchetat pe Simion Ordeanu ș.a.⁷⁰⁶. În oct. 1948 a participat la ancheta împotriva preotului greco-catolic Traian Lincariu, acuzat că a încercat să se împotrivescă unirii cu Biserica Ortodoxă⁷⁰⁷.

Ciurdărescu Nicolae: anchetator la S.J.S.P. Alba, cu gradul de plutonier (1948-1949). În timpul anchetei lotului Dabija a fost detașat temporar la Sibiu. L-a anchetat pe Traian Mihălțan, Silvestru Bolfea, Florian Picoș, Ioan Bedeleanu, Aurel Meseșan, Victor Moraru, Rafila Bucea, Vasile Crișan, Dumitru Avrămuț.

Cleju Ioan: născut la 1 aug. 1921 în com. Săliște, jud. Sibiu. Șef al Serviciului I la D.R.S. Sibiu (1948-1949), șef al S.J.S.P./Secția raională Alba (dec. 1949-1951), ulterior locțiitor al șefului D.R.S. Iași (1958-1968), adjunct al inspectorului șef și șef al Serviciului I la I.S.J. Iași (din febr. 1968)⁷⁰⁸ și șef al Securității județului Iași (1974-1980). În 1958 avea un salariu de 2.600 lei, iar în 1960 de 3.950 lei. A avut gradele de sublocotenent (1948-1949), locotenent (aug. 1949-1950), lt. major (1950), căpitan (aug. 1950-1951), maior (1958), lt.-col. (1959-1965) și colonel (1965-1980). După cum se poate observa, activitatea intensă depusă de ofițer în perioada de început i-au adus o avansare rapidă în grad și în funcție, probabil la

⁷⁰³ Recompensa a fost acordată prin Ordinul nr. 01.436/13 mai 1970 al președintelui C.S.S. (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.393, dosar nr. 3, nenumărat).

⁷⁰⁴ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.395, dosar nr. 13, f. 90-91.

⁷⁰⁵ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.395, dosar nr. 14, f. 88.

⁷⁰⁶ Pentru numeroase mărturii privind violența cu care Cisteianu Gheorghe îi ancheta pe deținuți a se vedea *** *Noi nu am avut tinerețe. Cronica rezistenței anticomuniste. 1945-1989*, ediția a II-a, Editura „Altip”, Alba Iulia, 2005.

⁷⁰⁷ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 316, vol. 2, f. 4.

⁷⁰⁸ A fost numit în cele două funcții prin Ordinul nr. 1.553 din 18 febr. 1968 al președintelui C.S.S., ordin prin care a fost numit și membru în Colectivul de conducere al I.S.J. Iași (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.388, dosar nr. 3, f. 167).

excepțional. De altfel, activitatea sa este apreciată și într-un raport al I.S.J. Alba din anul 1968: „La multe acțiuni de luptă deschisă cu dușmanul (...) a luat parte și a dovedit spirit de sacrificiu, curaj și inteligență în măsurile ce le-a întreprins. A acționat astfel împotriva bandelor conduse de: legionarul Popa Ștefan, fostul maior deblocat Dabija Nicolae, Șușman Leon, frații Macavei, frații Spaniol și altele, toate depistate de organele Securității Statului în acea perioadă de timp. Nu a fost acțiune în care să nu fi participat direct sau să fi lucrat informativ, dirijând acțiunile de prindere a elementelor ce s-au constituit în bande înarmate”⁷⁰⁹. În febr. 1949 a semnat un ordin prin care cerea S.J.S.P. Târnava Mică să nu facă cunoscută arestarea elevilor Simion Ordeanu și Ioan Breazu și să continue anchetarea acestora. Printr-o decizie a Colegiului C.N.S.A.S. s-a stabilit că a făcut poliție politică⁷¹⁰.

Coc Vasile: șef al Postului de Miliție Bistra (1960-1968). A avut gradele de srg. major (1960-1965) și plutonier (din 1965-1968). I-a supravegheat informativ pe Gheorghe Balea (1961-1967), Constanța Bucea (1960-1966), Nicolae Bucea (1962-1968), Alexandru Cătălina (1962-1968), fiind coordonat de cpt. Muntean Teodor, cpt. Moraru Moise și lt. Ioniță Paul. Dirija agenții: „Busuioc Teodor” (1960-1966), „Pamfil” (1962-1966), „Gog Mircea” (1962), „Vultur Nicolae” (1961-1965), „Mircea Crișan” (1965), „Marta Valer” (1962-1967), „Pârcălab Eugen” (1966-1968), „Mureșan Simion” (1962-1966) și „Popescu Marin” (1967).

Codoreanu Ioan: șef al Postului de Miliție Baia de Arieș, cu gradul de plt. major (1964-1967). L-a urmărit pe preotul Nicolae Bucea, prin agentul „Bufnea Vasile”, fiind coordonat de lt. major Suărășan Alexandru.

Codruț Gheorghe: născut în anul 1932. A absolvit liceul și mai multe școli de Securitate: Școala de Securitate de 3 ani, cursul de cadre de conducere de 1 an și cursul de perfecționare de 8 luni. A deținut funcțiile de lucrător operativ prim la Secția raională Alba Iulia (1961-1963), apoi șef de birou la Serviciul I din cadrul I.S.J. Alba (1971). În 1968 activa în mediul rural în cadrul I.S.J. Alba. Anterior deținuse funcțiile de lucrător operativ prim și șef al Problemei II (1958), apoi șef al Problemei III (1959-1960) la Secția raională Sebeș⁷¹¹. Fusese repartizat la D.R.S. Hunedoara la 1 nov. 1953, după ce a absolvit Școala de perfecționare a

⁷⁰⁹ Raportul a fost întocmit de șeful I.S.J. Alba, lt.-col. Târnoveanu Ioan, la 9 iul. 1968, ca răspuns la Ordinul nr. 350.067/12 iun. 1968 al președintelui C.S.S., prin care se cerea tuturor inspectoratelor județene să înainteze date despre ofițerii care s-au evidențiat în activitatea dusă contra organizațiilor de rezistență. Aceste date erau necesare pentru sărbătorirea, la 30 aug. 1968, împlinirii a 20 de ani de la înființarea Securității. În ordin se preciza faptul că: „în cadrul acțiunilor ce vor fi organizate, printre alte măsuri, se prevede și popularizarea unor figuri de eroi ai Securității căzuți la datorie, precum și a altor ofițeri și subofițeri care s-au distins în mod deosebit în lupta cu dușmanul pentru apărarea cuceririlor revoluționare ale poporului”. În consecință, șefii de unități trebuiau „să ia măsuri pentru selecționarea celor mai semnificative cazuri din rândul cadrelor, care au fost introduse în diferite acțiuni deosebit de periculoase, iar prin activitatea lor au dovedit devotament, spirit de sacrificiu și abnegație în executarea misiunilor încredințate” (Florica Dobre – coord., Florian Banu, Camelia Duică, Silviu B. Moldovan, Elis Neagoe-Pleșa, Liviu Țăranu, *„Bande, bandiți, eroi”. Grupurile de rezistență și Securitatea (1948-1968)*, Editura Enciclopedică, București, 2003, p. 317-318, 321).

⁷¹⁰ „Monitorul Oficial”, 19 mai 2004, partea a III-a.

⁷¹¹ În această perioadă avea un salariu de 780 lei (1 febr.-1 mai 1958), apoi de 1.110 lei (1 aug. 1959-1 mart. 1960). A se vedea A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 1, f. 379, respectiv Idem, dosar nr. 28, f. 288.

M.A.I. nr. 27¹². În 1958 dirija 10 agenți, pe care-i folosea în 4 acțiuni informative și 3 acțiuni de verificare. A avut gradul de sublocotenent (1953), fiind apoi avansat locotenent, lt. major (1958-1962), căpitan (1963-1968) și maior (1971). Prin Ordinul nr. 01.938 din 1 nov. 1971 al președintelui C.S.S. a fost pedepsit cu retrogradarea din funcție, pentru „neexecutare întocmai și la timp a unor ordine, lipsă de exigență față de propria activitate și slabul control asupra activității subordonaților”⁷¹³. În perioada 1961-1963 se ocupa cu urmărirea foștilor condamnați politici: Simion Bulbucan, Petru Crișan, Izidor Nistor, fostul sergent Ioan Popa etc., fiind responsabil de comunele din jurul Teiușului și de pe Valea Gălzii. În 1962 a cerut luarea în evidență a lui Nicolae Câmpean și a lui Simion Bulbucan. În 1963 l-a recrutat pe Petru Crișan în problema „foști condamnați”. Dirija agenții „Frățilă Nicolae” (recrutat pe bază de material compromițător), „Cindea Nicolae”, „Dan Ioan”.

Cojocariu Dănilă: născut în anul 1934. A fost încadrat în Securitate în anul 1957. A absolvit liceul și Școala de Securitate de 2 ani. Inspector principal la Biroul 2 din Serviciul I la I.S.J. Alba (1968-1972). Anterior deținuse funcția de lucrător operativ prim la Problema 1 („Legionari”) din cadrul Secției a III-a din D.R.S. Hunedoara, cu un salariu de 780 lei (1958)⁷¹⁴. A avut gradele de locotenent (1958), căpitan (1968-aug. 1970) și maior (aug. 1970-1972). L-a urmărit pe Nicolae Hațegan (1971-1972).

Coldea Gheorghe: comisar ajutor la Serviciul Județean de Siguranță Turda (până în iul. 1948), șef al Biroului de Siguranță Câmpeni (iul.-aug. 1948), șef al Biroului local de Securitate Câmpeni (1948-1949), apoi anchetator la S.J.S.P. Turda (din aug. 1949). A fost încadrat în Securitate cu gradul de locotenent (1948-1949). În calitate de șef al Biroului Câmpeni, a coordonat întreaga activitate de descoperire a organizației lui Dabija, dar și a altor rezistenți izolați (frații Macavei, Traian Ihuț, Nicolae Salagea, Constantin Vodă etc.), recrutând numeroși informatori în zonă, unii dintre ei prin șantaj (Diniș Aron). În primăvara anului 1948 a condus ancheta efectuată asupra organizației legionare din județul Turda, condusă de Aurel Chira⁷¹⁵. În sept. 1949 a participat la anchetă și a exploatat informativ arestații din organizația Diamandi Ionescu, aflați la Securitatea din Turda⁷¹⁶.

Copilu Gavrilă: lucrător operativ la S.J.S.P. Turda, cu gradul de plt. major (1948-1951). Se ocupa cu arestări, percheziții, alte acțiuni operative. Datorită unor abateri, la 5 ian. 1951 a fost scos din Securitate, cu pierderea gradului⁷¹⁷. A luat parte la lupta de la Muntele Mare, unde a arestat-o pe Alexandra Pop și i-a percheziționat pe Augustin Rațiu și Gheorghe Oprea. În perioada iulie-august 1949 a anchetat persoane din organizația „Liga Ardeleană a Moșilor”⁷¹⁸. La 17 iul. 1950 a participat la încheierea unui proces verbal de reconstituire a acțiunilor desfășurate de grupul Diamandi Ionescu⁷¹⁹.

⁷¹² Repartiția s-a făcut prin Ordinul nr. 2.427/1 nov. 1953 semnat de șeful Direcției Cadre a M.A.I., Demeter Alexandru (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.358, dosar nr. 15, nenumărat).

⁷¹³ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.395, dosar nr. 13, f. 90-91.

⁷¹⁴ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 1, f. 351.

⁷¹⁵ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 259, vol. 1, passim.

⁷¹⁶ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 711, vol. 11, f. 118.

⁷¹⁷ Trecerea în cadrul disponibil s-a făcut prin Decizia nr. 502.140/16 febr. 1951 semnată de gen.-lt. Gheorghe Pintilie (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.506, dosar nr. 5, f. 47-50).

⁷¹⁸ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 956, vol. 3, f. 375.

⁷¹⁹ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 711, vol. 2, f. 235.

Corin Aurel: născut la 4 oct. 1914 în com. Jebel, jud. Timiș. În 1929 a absolvit 7 clase primare, după care s-a angajat la Atelierele C.F.R. Timișoara, la început ca ucenic, apoi s-a calificat în meseria de tâmplar. În perioada 1935-1936 a satisfăcut stagiul militar, revenind apoi ca tâmplar la Atelierele C.F.R. Timișoara. În 1939 s-a înscris în U.T.C.dR., iar în 1940 în P.C.dR., „având unele sarcini de răspundere”⁷²⁰. După 23 aug. 1944 a fost numit activist la Comitetul județean U.T.C. Timiș, fiind apoi avansat activist la Comitetul județean P.C.R. Timiș, iar ulterior activist la C.C. al P.C.R. A absolvit Școala Superioară de Partid „Ștefan Gheorghiu” (prima sau a doua promoție). Ulterior a absolvit și liceul, foarte probabil prin echivalarea unor cursuri de la școala de partid. În aug. 1950, după absolvirea Școlii Superioare de Partid „Ștefan Gheorghiu”, a fost încadrat în Securitate, cu gradul de locotenent-colonel. În 1951 a semnat, alături de ministrul adjunct al M.A.I. Gheorghe Pintilie, numeroase ordine privind numirea sau revocarea din funcție a unor ofițeri de Securitate, fiind responsabil cu probleme de cadre și personal. La 25 aug. 1952 a fost numit de Alexandru Drăghici, prin Decizia nr. 744, membru al Comisiei M.S.S. care se ocupa cu trimiterea în C.M. și D.O.⁷²¹. Se face astfel vinovat de unele dintre trimerile în D.O. și C.M. din perioada 1952-1953. A deținut apoi funcția de șef al Serviciului I (1954-1955) și locțiitor șef direcție (1956) la Direcția a VI-a. A fost avansat la gradul de colonel (1956-1971). La începutul anului 1960 a fost numit în funcția de locțiitor al șefului D.R.S. Cluj, funcție deținută până la 29 febr. 1968, când a fost trecut în rezervă⁷²². În anul 1960 avea un salariu de 3.590 lei⁷²³. În mai 1971 a fost avansat la gradul de general-maior în rezervă. În iun. 1962 a aprobat raportul cu propunerea de recrutare a lui Ioan Călin pe baza de șantaj, raport în care se preciza: „Susnumitul urmează a fi recrutat pe bază de material compromițător. (...) printr-o muncă de educație, [î] vom putea determina de a colabora cinstit cu organele noastre, exploatându-se faptul că susnumitul a fost membru F.D.C., a fost condamnat la un an pentru omisiune de denunț, precum și de faptul că un copil al său este elev la școala profesională din Codlea”⁷²⁴.

Corlea Ioan: șef al secțiunii anchete la S.J.S.P. Târnava Mică, cu gradul de sublocotenent (1948-1949). În oct. 1948 a condus ancheta împotriva preotului greco-catolic Traian Lincariu, din com. Ciufud (azi Izvoarele), acuzat că a încercat să se împotrivească unirii cu Biserica Ortodoxă⁷²⁵. În apr. 1949 a întocmit procesul verbal de anchetă pentru Simion Ordeanu și Ioan Breazu⁷²⁶.

Cosma Alexandru: născut în com. Părul, jud. Severin, fiul lui Alexandru și Valeria. Anchetator în cadrul D.R.S.P. Sibiu, cu gradul de căpitan (1948-1951). A fost scos din

⁷²⁰ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.388, dosar nr. 1, f. 253.

⁷²¹ Comisia a fost înființată în baza H.C.M. 1.554/22 aug. 1952 și era condusă de Gheorghe Pintilie. Printre ceilalți membri se numărau Alexandru Nicolschi și Vladimir Mazuru (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 55, vol. 51, f. 93).

⁷²² A fost trecut în rezervă în momentul desființării regiunilor, prin Ordinul președintelui C.S.S. nr. 1.368 din 29 febr. 1968, motivul oficial constituindu-l limita de vârstă (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.388, dosar nr. 1, f. 255).

⁷²³ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 28, f. 101.

⁷²⁴ A.C.N.S.A.S., fond Rețea, dosar nr. 1.216, f. 31.

⁷²⁵ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 316, vol. 1, f. 3-4.

⁷²⁶ Pentru numeroase mărturii privind violența cu care Corlea Ioan îi ancheta pe deținuți a se vedea ***
Noi nu am avut tinerețe...

Securitate, cu pierderea gradului, la 20 mart. 1951⁷²⁷. În 1949 a fost adus de la Securitatea din Mediaș pentru a conduce anchetele privind persoanele din loturile Nicolae Dabija, Ionel Robu, Alexandru Maxim, Petru Mărgineanu. I-a anchetat personal pe Nicolae Dabija, Titus Onea, Augustin Rațiu, Gheorghe Oprea, Mihai Anghelută, Nicolae Nițescu, Alexandra Pop, Petru Mărgineanu, Titus Ceaușu, Ioan Carra, Victor Vandor, Victor Gherman, Simion Totoianu. Avea un frate, Cosma Augustin, ofițer în cadrul D.G.S.P.⁷²⁸. Celălalt frate, Valeriu, fost și el o perioadă funcționar la Siguranța București, în 1949 avea D.O. fixat în com. Hațeg, jud. Hunedoara. La 14 sept. 1949, fiind transferat la București, a afirmat că „dacă se schimbă actualul regim va fi deputatul județului Hunedoara și peste 2 luni de zile cel mult vor veni americanii și englezii cu avioane și vor acoperi pământul”⁷²⁹.

Cosman Gheorghe: lucrător operativ la S.J.S.P. Turda (1948-aug. 1949), apoi șef al Biroului local de Securitate Câmpeni (din aug. 1949-1950). A avut gradele de plt. major șef (1948-1949) și sublocotenent (de la 23 aug. 1949-1950). A luat parte la lupta de la Muntele Mare. În iul.-aug. 1949 a participat la acțiunile din Munții Apuseni desfășurate pentru prinderea membrilor organizației condusă de Diamandi Ionescu.

Costea Cornel: șef al Secției raionale Alba Iulia, cu gradul de căpitan și salariul de 1.580 lei (1959-1961)⁷³⁰. Anterior deținuse funcția de locțiitor al șefului Secției a III-a („Lupta împotriva activității politice subversive”) din cadrul D.R.S. Hunedoara, cu gradul de lt. major și salariul de 1.550 lei (1958)⁷³¹. În 1958 dirija 5 agenți, pe care-i folosea în 4 acțiuni informative. Dirija agentul „Vlaicu Gheorghe”, cu ajutorul căruia l-a supravegheat informativ pe Ioan Oargă (1960).

Covaci Ioan: ofițer în cadrul Secției raionale Aiud (1957-1967). A deținut funcțiile de lucrător operativ prim și șef al Problemei II (în mai 1958 problema s-a desființat), lucrător operativ prim la Problema III (mai 1958-1961) și locțiitor al șefului secției raionale (1963-1964). În 1958 dirija 7 agenți, pe care-i folosea în 2 acțiuni informative și o acțiune de verificare. A deținut gradele de lt. major (1958-1962) și căpitan (1963-1967). Avea un salariul de 780 lei (1958)⁷³², apoi de 1.110 lei (1959-1960)⁷³³. În 1961 l-a urmărit pe Ioan Călin, din Mirăslău.

Crăciun Gheorghe: născut la 27 iul. 1913, com. Mintiu Gherlii, jud. Cluj, într-o familie greco-catolică. A urmat Școala profesională de la Atelierele C.F.R. Cluj, unde s-a calificat în meseria de cazangiu, apoi o școală de tehnician C.F.R.⁷³⁴. A muncit la Atelierele

⁷²⁷ Trecerea în cadrul disponibil s-a făcut prin Decizia nr. 502.140/16 febr. 1951 semnată de gen.-lt. Gheorghe Pintilie (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.506, dosar nr. 5, f. 47-50).

⁷²⁸ În 1951 activa un maior Cosma Augustin în funcția de locțiitor al șefului Direcției a VII-a, despre care apoi nu am mai găsit date, existând posibilitatea ca și el să fi fost trecut în rezervă.

⁷²⁹ A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 1.405, vol. 16, f. 81.

⁷³⁰ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 28, f. 282.

⁷³¹ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 1, f. 351.

⁷³² *Ibidem*, f. 147.

⁷³³ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar n. 28, f. 141.

⁷³⁴ Pentru unele aspecte privind biografia lui Gheorghe Crăciun a se vedea și un interviu luat acestuia în preajma anului 2004 (Adriana Oprea, Marius Tucă, *Spovedania torționarului de la Aiud*, în „Jurnalul Național”, 30 ian. 2004, p. 8-11). Informațiile pe care fostul lider al Securității le furnizează în interviu cu privire la activitatea sa trebuie însă privite cu maximă circumspecție, multe dintre ele fiind minciuni crase sau fiind grav denaturate, printre care și cele privind organizația condusă de maiorul Dabija. Cu

C.F.R. din Sibiu. În mart. 1945 a fost numit chestor al Poliției Municipiului Sibiu, apoi prim chestor la Chestura Poliției Municipiului Cluj (1946-1947). În această perioadă a „gestionat” greva de la Universitatea „Ferdinand I” (mai-iun. 1946), implicându-se activ în represiunea împotriva studenților și profesorilor clujeni, cât și în supravegherea ulterioară a acestora. A deținut apoi funcțiile de șef al Inspectoratului Regional de Siguranță Sibiu (aug. 1947-1948) și șef al D.R.S.P. Sibiu (1948-ian. 1951). L-a recrutat personal ca informator pe col. Iancu Bocan, pe care l-a trimis la Muntele Mare pentru a descoperi organizația lui Dabija. A deținut funcția de șef al D.R.S. Craiova/Dolj (ian. 1951-1952). Locțiitor al șefului Centrului de Coordonare Constanța din Direcția Lagăre și Colonii de Muncă din M.A.I. (1952-1953), fiind responsabil de munca informativă la Canal. A fost destituit din această funcție prin Ordinul nr. 0021.031 din 17 iun. 1953 al ministrului Afacerilor Interne, general-maior Pavel Ștefan, în care se preciza că C.G. alături de șeful său, lt.-col. Cosmici Eftimie, „prin activitatea lor, au încurajat la acte anarhice pe unii comandanți de lagăre și colonii de muncă, nu au tras la răspundere pe aceia care nu aplică prevederile regulamentare și nu au sesizat conducerea direcției asupra situației din unitățile subordonate”⁷³⁵. Locțiitor al șefului D.R.S. Brașov (1954-1955), apoi șef al D.R.S. Brașov (1955-1958)⁷³⁶. În 1954 a fost numit la conducerea Grupului Operativ Făgăraș, care avea ca sarcină lichidarea grupului de rezistență condus de Ion Gavrilă-Ogoranu⁷³⁷. În 1958 dirija personal 4 agenți și a avut un salariu de 3.000 lei⁷³⁸. În timp de era locțiitor al șefului D.R.S. Brașov a îndeplinit ordinul lui Alexandru Drăghici de a măslui actele referitoare la executarea lui Ibrahim Sefit, zis „Turcul”, întocmind un raport fals în care se arăta că „Turcu a vrut să fugă în timp ce era transportat spre Târnăveni”⁷³⁹. Director al Penitenciarul Aiud (1959-1964), fiind cel care a inițiat și condus reeducarea politică a legionarilor din acest penitenciar⁷⁴⁰. La 18 apr. 1961 a semnat un raport referitor la Constantin Marușca, legionar, deținut în Penitenciarul Aiud, care, conform unei hotărâri a Tribunalului Militar Cluj, trebuia eliberat prin computarea detenției. Raportul a fost foarte negativ la adresa deținutului: „a avut o comportare recalcitrantă și o atitudine dușmănoasă față de organele de partid și de stat, în permanență aducând grave injurii acestora (...) fiind repartizat în fabrică

aceleași reticențe trebuie citite și documentele editate de Cristina Anisescu, *Compulsie la repetiție. Colonelul de Securitate Gheorghe Crăciun*, în „Arhivele Securității”, vol. II, Editura Nemira, București, 2006, p. 386-429.

⁷³⁵ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 198, vol. 5, f. 366.

⁷³⁶ Activitatea acestuia în fruntea D.R.S. Brașov a fost elogiată de col. Stoica Nicolae, șeful Direcției a IV-a, la Conferința M.A.I. din 16-18 sept. 1958: „La «Bela Brainer» un grup de naționaliști maghiari duc activitate legionară. Este vădită activitatea lor de diversiune, dar nu văd acest lucru nici tov. Mihaly și nici șeful de serviciu. De-abia noi am discutat cu tov. Crăciun atunci – și ce e drept a dat dovadă de multă operativitate – elementele au fost arestate imediat” (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 105, f. 50).

⁷³⁷ Pentru detalii privind activitatea sa în această funcție a se vedea Ion Gavrilă-Ogoranu, *Brazii se frâng, dar nu se îndoiesc*, vol. IV, Editura Mesagerul de Făgăraș, Făgăraș, 2004.

⁷³⁸ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 2, nenumărat.

⁷³⁹ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 19, vol. 4, f. 161-162.

⁷⁴⁰ Informația prezentată în Doina Jela, *Lexiconul negru. Unelte ale represiunii comuniste*, Editura Humanitas, București, 2001, conform căreia Gheorghe Crăciun l-a împușcat în Penitenciarul Aiud pe fratele lui Nicolae Mărgineanu și pe alți șase țărani este eronată, deoarece aceștia au fost executați de Securitatea din Cluj la 5 aprilie 1950.

pentru munci, a căutat să instige deținuții să nu lucreze pentru «regim» (...) față de munca cultural-educativă a avut o atitudine net dușmănoasă, în special atunci când a fost solicitat să scrie la gazeta de perete (...) a dus o intensă activitate de educare legionară a celor din grup, prin difuzarea de poezii, precepte etc. (...) față de conferințele, recenziile și filmele prezentate deținuților a avut de asemenea o atitudine dușmănoasă”. În final, după ce preciza că „este un element periculos și capabil de orice acțiune”, a făcut propunerea de „a fi pus în libertate prin fixarea L.M.”. Propunerea lui Crăciun a fost aprobată, prin ordinul 10.088 din apr. 1961, Alexandru Drăghici fixându-i D.O. pe 72 de luni lui Constantin Marușca⁷⁴¹. După amnistierea deținuților politici a fost numit locțiitor al șefului Direcției a III-a (1965-1967). Prin Ordinul nr. 3.824 din 1 oct. 1967 al președintelui C.S.S. a fost numit locțiitor al șefului Direcției I, cu o retribuție de 3.950 lei⁷⁴². A fost trecut în rezervă în anul 1968. Încadrat în Securitate cu gradul de locotenent-colonel, cu toată prolifică sa activitate, nu a fost avansat decât la gradul de colonel (1955-1968).

Crăciunescu Miron: locțiitor al comandantului pentru pază și regim la Formațiunea 0627 Baia Sprie, cu gradul de lt. major (dec. 1955). A întocmit un referat de anchetă privind „abaterile” lui Iosif Țălnaru, propunând trimiterea lui în justiție.

Cristea Mihai: șef al Grupei de Miliție Teiuș, cu gradul de lt. major (1962-1966). Dirija informatorul „Roșu Ioan”. I-a urmărit informativ pe Petru Florea (1965), Nicolae Câmpean (1963-1966) și Gligor Crișan (1962-1966).

Cristian Mircea: născut în 1941, a absolvit Facultatea de Drept și Școala de Securitate de 3 ani. Încadrat în Securitate în 1964, cu gradul de locotenent (1964-1968), a fost avansat lt. major (1974), căpitan (1974-1975) și maior (1986). A îndeplinit funcția de ofițer la Biroul „C” la Secția raională Alba (1964-1965). Ulterior a fost transferat ca ofițer operativ la D.R.S. Hunedoara, unde lucra în mediul rural, activând apoi la I.S.J./I.J. Hunedoara (din febr. 1968-1986). A propus luarea în evidență a lui Petru Florea, Valeria Vandor, Ioan Popa și Simion Bulbucan (1964-1965).

Cuteanu Gheorghe: la scurt timp după instaurarea regimului comunist a fost numit șef al Chesturii de Poliție Alba (apr. 1945-1946). După înființarea Securității, a deținut funcțiile de locțiitor al șefului D.R.S.P. Cluj (1948-1950), șef al D.R.S. Vâlcea (1951-1952), șef al D.R.S. Pitești (1955-1956), apoi locțiitor pentru spate al șefului D.R.S. Pitești (1958-1960). De la 1 sept. 1948 a îndeplinit și funcția de gestionar al D.R.S.P. Cluj. Încadrat în Securitate cu gradul de lt.-col. (1948-1956), a fost avansat colonel (1958-1960). În 1958 dirija 2 agenți, pe care-i folosea în 2 acțiuni informative, și avea un salariu de 2.600 lei⁷⁴³. În 1960 avea un salariu de 2.630 lei. În 1968 era pensionar și domicilia în Cluj. În 1950 a acoperit crima comisă de lt. Irimieș Pavel și slt. Mărgineanu Vasile, care la 21 iul. 1950 l-au executat pe Alexandru Grindeanu pe Dealul Sărmașului, susținând raportul fals al acestora conform căruia cel ucis ar fi fugit de sub escortă⁷⁴⁴.

Dăian Nicolae: născut în com. Daia Română, jud. Alba, zis „a lui Bostanu”⁷⁴⁵. anchetator la Serviciul județean de Siguranță Alba Iulia (1948), anchetator la S.J.S.P. Alba

⁷⁴¹ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 58, vol. 2, f. 225-229.

⁷⁴² A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.386, dosar nr. 18, nenumărotat.

⁷⁴³ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 2, nenumărotat.

⁷⁴⁴ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 19, vol. 2, f. 523-525.

⁷⁴⁵ Conform mărturiei lui Ionel Călin în *** *Noi nu am avut tinerțe...*, p. 202.

(1948-dec. 1949), apoi șef al Biroului Anchete la S.J.S.P. Alba (din dec. 1949-1950). Ulterior a fost anchetator în cadrul D.R.S. Hunedoara (1955). A avut gradele de plt. major (1948-1950), sublocotenent (1950), locotenent (din 23 aug. 1950) și lt. major (1955). A participat la anchetarea persoanelor din grupul Dabija, atât la Alba Iulia, cât și la Sibiu, unde a fost detașat temporar. I-a anchetat pe Alexandru Maxim, Titus Onea, Dumitru Măgureanu, Vasile Toma, Ștefan Pușcaș, Ioan Pușcaș ș.a.⁷⁴⁶. La 18 aug. 1950 a încheiat cercetările privind lotul preotului Iacob Târziu (persoanele de sprijin ale organizației lui Cornel Deac)⁷⁴⁷. În iulie 1948 a participat la ancheta Corpului Răzleților din Alba Iulia (lotul Bozdog Aurel)⁷⁴⁸. În 1955 a participat la anchetarea lotului de foști polițiști și inspectori de Siguranță din jud. Alba⁷⁴⁹.

Deoancă Petru: șef al Postului de Miliție Mihalț (1982), apoi milițian în orașul Aiud (1984-1986). A deținut gradele de srg. major (1982-1984) și plutonier (1986). I-a urmărit pe Virgil Cerghidean (1982) și Traian Câmpeanu (1984-1986).

Doboș: ofițer la I.J. Alba, cu gradul de locotenent (1988). Răspundea de problema „greco-catolici”. L-a urmărit pe preotul Iacob Târziu (1988).

Dogaru Ilie: loctiitor al comandantului pentru pază și regim la Penitenciarul Aiud, cu gradul de lt. major (1954-1955). Anterior deținuse funcția de director al Penitenciarului Sibiu (până la 10 iul. 1952), cu gradul de sublocotenent⁷⁵⁰. La 5 dec. 1955 a trimis un raport către Direcția Penitenciare, Lagăre și Colonii, referitor la Ioan Carra, în care arăta faptul că „nu suntem de acord să beneficieze de scrisoare, pachet și vorbitor deoarece nu are o comportare bună la locul de muncă și nu îndeplinește norma”⁷⁵¹.

Domșa Gavril: loctiitor al șefului Serviciului raional Arad (1962-1964). După desființarea regiunilor a activat ca ofițer în cadrul Serviciului II din I.S.J. Arad (din 1968). A avut gradele de căpitan (1962-1963) și maior (1964-1966). L-a supravegheat informativ pe maiorul Ioan Opreanu (1964).

Drăgan David: șef al Postului de Miliție Mirăslău, cu gradul de plutonier (1961-1962). L-a urmărit informativ pe Ioan Călin, apoi a propus recrutarea lui prin șantaj, propunere aprobată și transpusă în practică. Ca elemente de presiune s-a folosit de trecutul acestuia (fost legionar și fost condamnat), „precum și de faptul că un copil al său este elev la școala profesională din Codlea”⁷⁵².

Drăgoi Dorel: ofițer la Serviciul I din cadrul I.J. Alba, cu gradul de locotenent (1979-1983). În mart. 1979 a propus scoaterea de sub urmărirea informativă cu prioritate a lui Traian Câmpeanu, dar a continuat să-l supravegheze până în 1983. În febr. 1981 a propus începerea urmăririi fiului lui Traian Câmpeanu, la problema „descendenți de foști condamnați” (această categorie de persoane era considerată aprioric de Securitate ca fiind ostilă regimului). L-a supravegheat informativ pe Ioan Oargă (1979).

⁷⁴⁶ Pentru numeroase mărturii privind violența cu care Dăian Nicolae îi ancheta pe deținuți a se vedea *** *Noi nu am avut tinerețe...*

⁷⁴⁷ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 31, vol. 36, f. 2-9.

⁷⁴⁸ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 925, vol. 1, f. 20 passim.

⁷⁴⁹ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 920, vol. 1, f. 74.

⁷⁵⁰ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 8.859, vol. 10, f. 234.

⁷⁵¹ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 17, f. 9.

⁷⁵² A.C.N.S.A.S., fond Rețea, dosar nr. 1216, f. 31.

Drincal Mihai: gardian la Colonia de Muncă Baia Sprie, cu gradul de srg. major (1956). La 14 apr. 1956 a întocmit un raport referitor la Avram Ihuț, în urma căruia acesta a fost pedepsit cu 7 zile izolare.

Dudaș Aurel: născut în anul 1925. A fost încadrat în Securitate în anul 1950, iar în 1968 avea o vechime de 15 ani în „munca informativ-operativă”. A absolvit liceul, Școala de Securitate de 1 an și cursul de perfecționare pe linie de Securitate de 1 an. Șef al Biroului 2 din Serviciul I la I.S.J./I.J. Alba (din 1968-1978). Anterior a fost subofițer și ofițer în cadrul D.R.S. Hunedoara (1951-1965), deținând următoarele funcții: lucrător operativ prim la Problema 3 („Culte-secte”) din cadrul Secției a III-a, cu un salariu de 940 lei (până la 1 mai 1958)⁷⁵³, locțiitor al șefului Secției raionale Hațeg, cu o retribuție de 1.460 lei (1959-1960)⁷⁵⁴ și șef al Secției raionale Hațeg (1965). În 1958 dirija 2 agenți, pe care-i folosea în 2 acțiuni informative. Încadrat în Securitate cu gradul de sergent, a fost avansat sublocotenent (din 1 oct. 1951)⁷⁵⁵, iar ulterior lt. major (1957-1959), căpitan (1959-1960), maior (1965-1969) și lt.-col. (1970-1978). Prin Ordinul nr. 01.938 din 1 nov. 1971 al președintelui C.S.S. a fost pedepsit cu retrogradarea pe timp de 3 luni la un nivel inferior de soldă, de la 2.030 lei la 1.750 lei, pentru „neexecutare întocmai și la timp a unor ordine, lipsă de exigență față de propria activitate și slabul control asupra activității subordonaților”⁷⁵⁶. În perioada 1972-1973 a ordonat luarea următoarelor măsuri pentru urmărirea lui Nicolae Hațegan: filaj, interceptarea corespondenței și introducerea mijloacelor de ascultare (T.O.) în locuință (de tip D.E.S. – șipcă). De asemenea, deseori l-a contactat personal în public pe Hațegan, pentru a-l compromite și izola în cadrul cercului de cunoștințe, operațiune care a avut efectul scontat⁷⁵⁷. În apr. 1975 a propus urmărirea informativă cu prioritate a lui Traian Câmpeanu, pe care l-a supravegheat până în 1978. L-a urmărit pe Gligor Crișan (1975). În 1957 a anchetat mai mulți foști credincioși greco-catolici din com. Mihalț care participaseră la o slujbă greco-catolică clandestină ținută de preotul Iosif Bal⁷⁵⁸.

Dulgheru (Dulbergher) Mișu: născut la 4 dec. 1917 în Tecuci, de naționalitate evreiască. A absolvit 3 clase secundare și două clase comerciale, angajându-se apoi ca funcționar. În perioada 1940-1941 a lucrat ca funcționar la reprezentanța comercială sovietică, motiv pentru care în timpul războiului a fost internat în lagăr. Aici a devenit simpatizant al P.C.R., înscriindu-se în partid imediat după 23 aug. 1944. La 15 martie 1945 a fost repartizat la Corpul Detectivilor. A fost ulterior avansat de la gradul de comisar la cel de inspector și apoi de inspector general. În 1947 a fost numit membru în Comisia de Repatrieri în Germania. După înființarea Securității a deținut funcția de șef al Direcției Anchete, având gradul de colonel (30 aug. 1948-1 nov. 1952). Pe linie de partid, a absolvit Universitatea serală de marxism-leninism de doi ani la M.F.A. A fost arestat la 16 oct. 1952, „pentru

⁷⁵³ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 1, f. 351.

⁷⁵⁴ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 28, f. 289.

⁷⁵⁵ A fost înaintat la gradul de sublocotenent direct de la cel de sergent prin Decizia nr. 996 din 26 sept. 1951, semnată de gen.-mr. Alexandru Nicolschi, ministru adjunct al M.A.I. (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.506, dosar nr. 2, nenumărat).

⁷⁵⁶ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7395, dosar nr. 13, f. 90-91.

⁷⁵⁷ A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 5423, vol. 2, f. 10.

⁷⁵⁸ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 963, vol. 1, f. 192.

activitate dușmănoasă desfășurată în cadrul organelor Securității Statului⁷⁵⁹ și anchetat până în anul 1955, ancheta fiind condusă de col. Butyka Francisc. La 1 apr. 1955 a fost exclus din P.M.R. În febr. 1955 a fost trimis în judecată de către M.A.I., sub acuzația de a fi „dușman al poporului”. Tribunalul Suprem a constatat că nu există probe pentru această învinuire, dar l-a condamnat pentru „neglijență în serviciu” la 2 ani și 3 luni închisoare (exact perioada în care fusese anchetat) și l-a pus în libertate. Ulterior această condamnare a fost amnistiată⁷⁶⁰. Prin Ordinul nr. 2.385 din 5 mai 1955 a fost scos din M.A.I., cu gradul de soldat, începând cu data de 1 nov. 1952⁷⁶¹. În mart. 1959, Comisia Controlului de Partid a C.C. al P.M.R. a propus anularea excluderii sale din partid, reîncadrarea în P.M.R. cu stagiul din 1945 și sancționarea cu vot de blam⁷⁶². A transmis numeroase ordine și instrucțiuni către D.R.S.P. Sibiu și D.R.S.P. Cluj referitoare la desfășurarea anchetei asupra membrilor grupului Dabija. A ordonat supravegherea informativă a generalului Dumitru Petrescu, ca și a ostaticilor luați pentru prinderea fraților Macavei și eliberați în iul. 1949. A ordonat arestarea persoanelor care i-au sprijinit pe frații Macavei. A făcut parte din colectivul format pentru pregătirea unui proces al liderilor organizațiilor de rezistență din munți, el având sarcina de a conduce ancheta (mai 1949). În perioada 1950-1952 a condus ancheta în cazul Lucrețiu Pătrășcanu. A fost șef al grupei de anchetă în procesul „sabotorilor de la Canal”, calitate în care a făcut mai multe abuzuri, evidențiate în timpul Plenarei din apr. 1968⁷⁶³. În 1959 era responsabil cu investițiile la Fabrica Metaloglobus și la Fabrica de Foarfece și Bricage, iar în 1968 lucra la I.C.A.B. „în calitate de conducător al unei gospodării de canalizare”. În 1984 a emigrat în Israel⁷⁶⁴.

Dumitrescu Mircea: ofițer la Secția raională Aiud (1963-1964). Încadrat în Securitate în anul 1958, cu gradul de locotenent. A fost trecut în rezervă în 1967. L-a supravegheat informativ pe preotul Iacob Târziu (1963). La 8 mai 1971 a fost avansat la gradul de lt. major, prin Ordinul nr. 01.351 al președintelui C.S.S., pentru că „în prezent ajută cu rezultate bune organele de Securitate”⁷⁶⁵.

Dumitrescu Nicolae: născut la 19 mart. 1911 în București. Fost muncitor la Atelierele C.F.R. Grivița. După 6 mart. 1945 a fost angajat în Corpul Detectivilor, unde a avansat până la funcția de comisar ajutor. Anchetator la Direcția Generală a Siguranței, Brigada Mobilă, cu gradul de comisar șef (1947-1948), apoi ofițer în cadrul Direcției Anchete (1948-1967). A deținut funcțiile de șef al Biroului 2 din Serviciul II (1949-1950), adjunct al șefului Serviciului III (1950) și șef al Serviciului V (1951-mai 1953). A deținut apoi funcția de

⁷⁵⁹ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 194, f. 306.

⁷⁶⁰ F. Dobre (coord.), *Securitatea 1948-1967...*, p. 185.

⁷⁶¹ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 19, vol. 4, f. 61.

⁷⁶² Pentru detalii referitoare la abaterile lui Mișu Dulgheru și pentru alte date biografice a se vedea *Referatul de cercetare* întocmit de Comisia Controlului de Partid la 5 mart. 1959, document editat în F. Dobre (coord.), *Securitatea 1948-1967...*, p. 181-187.

⁷⁶³ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 19, vol. 4, f. 61-64.

⁷⁶⁴ Andrea Dobes, *Aspecte privind începutul acțiunii de „reeducare” în Penitenciarul Suceava (1948-1949)*, în *** *Experimentul Pitești. Grupuri înarmate de luptă împotriva bolșevizării României*, Fundația Culturală Memoria Filiala Argeș, Pitești, 2005, p. 110-111.

⁷⁶⁵ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.395, dosar nr. 13, nenumărat.

șef al Procuraturii Militare a M.A.I. (mai 1953-1 dec. 1955)⁷⁶⁶. A revenit apoi în Securitate, deținând funcția de șef al Serviciului III la Direcția a VI-a (1 dec. 1955-1956). Ulterior a fost șef al Serviciului I (1958-1966) și șef al Serviciului II (1966-1967) în cadrul Direcției Cercetări Penale. A avut gradele de căpitan (1948-1949), maior (1950-1953), lt.-col. (1954-1959) și colonel (1959-1968). În 1968 era ofițer în rezervă, cu gradul de colonel. Era cunoscut ca un alcoolic notoriu, iar în ultimii ani ai vieții a fost vânzător la un chioșc de răcoritoare din București⁷⁶⁷. În oct. 1948 a trimis către D.R.S.P. Cluj chestionarul de anchetă pentru interogarea lui Traian Macavei și a cerut arestarea persoanelor care l-au sprijinit. În mart. 1950 a respins cererea D.R.S.P. Sibiu de eliberare din arest a lui Viorel Macavei, pe considerentul că „este exclus ca el să nu fi știut nimic despre frații săi și de aceea vă rugăm să insistați mai mult asupra sa”. În ian.-febr. 1948 a luat parte la ancheta liderilor T.U.N.Ț, anchetându-l printre alții pe Cicerone Ionițoiu⁷⁶⁸, Mihai Tartția etc. În apr.-mai 1948 a participat la ancheta lotului Pop-Bujoiu⁷⁶⁹. În dec. 1948 a condus ancheta asupra studenților de la Facultatea de Teologie din București, acuzați de activitate legionară, printre cei anchetați aflându-se și viitorul mitropolit Antonie Plămădeală⁷⁷⁰. În oct. 1949-febr. 1950 a transmis indicații concrete privind anchetarea unor membri ai organizației Diamandi Ionescu⁷⁷¹. În vara anului 1952 a aprobat mai multe referate privind trimiterea în U.M. a unor foști lideri ai P.N.Ț. și P.N.L.⁷⁷². La 18 dec. 1952 a fost numit membru al unei Comisii speciale care avea rolul de a verifica situația deținuților internați la Canal⁷⁷³. A fost implicat în „procesul sabotorilor de la Canal”. Anchetator în cazul Pătrășcanu, i-a interogat pe Torossian, Anton Galopenția, Emil Calmanovici, Alexandru Ionescu, Alexandru Ștefănescu, Emanoil Rupenian.

Dumitru Vasile: ofițer în cadrul Biroului 1 al Serviciului II din Direcția a III-a (1956-1957). Ulterior a deținut funcțiile de locțiitor (1958) și șef al Biroului 2 (1961) la Serviciul I din Direcția a III-a. A avut gradele de locotenent (1956-1957), lt. major (1958-1961) și căpitan (1961). La 15 iun. 1961 dirija 7 agenți și o gazdă casă de întâlniri⁷⁷⁴. Dirija agentul „Paul”, cu care în 1957 îl urmărea pe Ioan Carra, deoarece obținuse date conform cărora acesta „împreună cu alte elemente – prieteni ai lui Netea Vasile – a trecut la constituirea unei

⁷⁶⁶ În această calitate, a fost procuror în procesul foștilor săi colegi de Securitate implicați în reeducarea de la Pitești și Gherla (lotul Sepeanu Tudor). Pentru amănunte vezi A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 1.126, vol. 1.

⁷⁶⁷ Mihai Pelin, *Un veac de spionaj, contraspionaj și poliție politică*, Editura Elion, București, 2003, p. 110-111.

⁷⁶⁸ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 348, vol. 1, f. 80.

⁷⁶⁹ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 34, f. 186-187.

⁷⁷⁰ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 905, vol. 1, f. 2-11.

⁷⁷¹ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 39, vol. 2, f. 84.

⁷⁷² La 28 iul. 1952 a aprobat trimiterea în U.M. pe 24 luni a lui Popescu Gheorghe Ceica, fost deputat P.N.Ț. și vicepreședinte al organizației județene P.N.Ț. Bihor (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 55, vol. 16, f. 131).

⁷⁷³ Din comisie mai făceau parte maiorul procuror Părvuțoiu Ilie și lt. maj. M.A.I. Brustureanu Iosif. Comisia avea în subordine 7 subcomisii, care au lucrat în 6 lagăre de muncă, iar la 23 mai 1953 a întocmit un raport despre cele constatate (*Ibidem*, vol. 5, f. 183-202);

⁷⁷⁴ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 129, vol. 1, f. 55.

«asociații a foștilor deținuți politici», cu scopul de a desfășura activitate contrarevoluționară⁷⁷⁵.

Durnea Petre: plt. major de Miliție (1949). A participat la lupta din com. Mușca contra fraților Macavei, îndemnându-i pe cei prezenți să tragă asupra acestora.

Duță Iorgu: milițian la Postul de Miliție Bistra (1949). A fost cel care la 25 mai 1949 l-a prins pe Constantin Vodă.

Enășescu Constantin: șeful Postului de Miliție Întregalde, cu gradul de sergent (1951). A semnat procesul-verbal de confiscare a averii lui Sabin Vandor.

Faghi Emil: anchetator la D.R.S.P. Sibiu, cu gradul de sublocotenent (1949). L-a anchetat pe Silvestru Bolfea.

Faur Ilie: lucrător operativ prim la Problema III la Secția raională Alba Iulia, cu un salariu de 1.110 lei (1959-1960)⁷⁷⁶. Fusesse repartizat la D.R.S. Hunedoara la 1 nov. 1953⁷⁷⁷, după ce absolvise Școala de perfecționare a M.A.I. nr. 2. În 1958 era lucrător operativ prim la D.R.S. Hunedoara și dirija 5 agenți, pe care-i folosea într-o singură acțiune informativă. A avut gradele de sublocotenent (1953) și lt. major (1958-1960). În 1967-1968 era în continuare ofițer la Secția raională Alba Iulia, cu gradul de căpitan, perioadă în care l-a supravegheat pe preotul Iacob Târziu.

Făgărași Gheorghe: subofițer la Biroul local de Securitate Aiud, cu gradul de sergent, fiind avansat apoi plt. maj. În toamna anului 1948 l-a urmărit pe Gavrilă Mulea, întocmindu-i dosar pentru comentariile lui critice la adresa regimului. În anul 1949 a fost atacat și rănit de frații Aron și Iuliu Spaniol, care i-au luat pistolul și legitimația. În anul 1951 a fost scos din Securitate pentru abateri⁷⁷⁸.

Feraru Ion: ofițer la Securitatea raionului Ialomița, cu gradul de locotenent (la mijlocul anilor '60). Era responsabil de urmărirea persoanelor aflate cu D.O. în com. Fundata. A coordonat urmărirea lui Avram Ihuț, trasând indicații șefului de post din Fundata, plt. major Chifor C.

Fiambolli T.: ofițer în cadrul Direcției a V-a Anchete, cu gradul de căpitan (1949-1950). A întocmit referatele cu propunerile de înaintare în justiție a loturilor Alexandru Maxim, Ioan Robu, Petru Mărgineanu și Traian Macavei.

Finichi Paul: magistrat la Tribunalul Militar Cluj. Președinte al Tribunalului Militar al Regiunii a 3-a Militare Cluj (1956-1964). A avut gradele de lt.-col. (1956-1957) și colonel (1958-1964). A respins marea majoritate a cererilor de recurs înaintate de condamnați, pe motiv că sunt neîntemeiate, cu toate că ulterior multe dintre pedepsele pronunțate au fost considerate ca fiind abuzive chiar de către justiția comunistă. În anul 1958 a fost președintele completelor de judecată care i-au condamnat la moarte pe mai mulți membri ai grupului de

⁷⁷⁵ A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 4.986, vol. 1, f. 159-160.

⁷⁷⁶ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 28, f. 282.

⁷⁷⁷ Prin Ordinul nr. 2.427/1 nov. 1953 semnat de șeful Direcției Cadre a M.A.I., Demeter Alexandru (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.358, dosar nr. 15, nenumărat).

⁷⁷⁸ F. Dobre (coord.), „Bande, bandiți, eroi”..., p. 323.

rezistență condus de Leon Șuşman (Gheorghe Șuşman, Vasile Crișan, Ilie Vlad și Teodor Trâncă), precum și pe Iosif Capotă și Alexandru Dejeu⁷⁷⁹.

Florea Filimon: lucrător operativ la Secția raională Câmpeni, cu gradul de locotenent (1962). La 10 febr. 1962, la propunerea sa, Victor Bârzog, din Mogoș, a fost trecut în evidența operativă la problema „legionari”.

Gălățanu Petre: anchetator în cadrul D.R.S.P. Sibiu (aug. 1948-1950). În 1950 a fost numit șef al Biroului Administrativ din cadrul S.J.S.P. Sighișoara. Încadrat în Securitate cu gradul de srg. major (1948-1949), a fost avansat plutonier (1951). A fost scos din Securitate la 30 iun. 1951 deoarece „a comis nereguli în mânăuirea banilor”, în timp ce activa la S.J.S.P. Sighișoara⁷⁸⁰. Astfel, având o lipsă în gestiune de 24.000 lei, pe care nu a putut-o justifica, a luat banii din suma depusă de un arestat. În noiembrie 1950, în momentul în care arestatul trebuia eliberat, iar banii restituiți, l-a amenințat pe acesta să nu solicite suma de bani, pentru că altfel nu va mai fi eliberat, ci trimis la Canal. Totodată, cercetările au evidențiat faptul că subofițerul a întreținut relații intime cu o arestată. A anchetat la Sibiu și la Alba Iulia, unde a fost detașat temporar în 1949, în timpul cercetărilor organizației de rezistență din jud. Alba. l-a interogată pe Alexandru Maxim, Augustin Rațiu, Aurel Cerghidean, Vasile Câmpean, Victor Moraru, Maria Sava, Ioan Duca, Ioan Sima.

Geamăn Iuliu: șef al Postului de Miliție Întregalde, cu gradul de plt. major (1978-1980). A urmărit-o informativ pe Valeria Vandor (1978-1980).

Georgescu Emil: ofițer la Secția raională Alba Iulia, cu gradul de căpitan (1963). La 29 mai 1963, a propus păstrarea în arhiva operativă a D.U.I.-ului privind-l pe Nicolae Suciu, deoarece „a participat la greva de la Cluj și în organizația subversivă P.N.Ț.”⁷⁸¹.

Gheorghiu V.: șef al Postului de Miliție Întregalde, cu gradul de srg. major (1988-22 dec. 1989). l-a urmărit informativ pe fii lui Mihai Florinc și pe Valeria Vandor.

Gherghin Simion: născut în anul 1939. A fost încadrat în Securitate în anul 1965. În 1968 era student în anul V la Facultatea de Drept și absolvise Școala de Securitate de 3 ani. Ofițer la I.S.J./I.J. Alba (1968-22 dec. 1989). În 1968 activa în mediul rural. În 1989 a lucrat la Biroul 2 din Serviciul I și a deservit informativ zona Sebeș, apoi zona Întregalde. A avut gradele de locotenent (1968), lt. major (1972), ulterior maior (1989). Între anii 1982 și 1989 i-a coordonat pe șefii de post din com. Întregalde (plt. maj. Burnete Ioan și srg. maj. Gheorghiu V.) pentru supravegherea fiilor lui Mihai Florinc. În mart. 1989 a propus luarea din nou în supraveghere informativă a lui Simion Bulbucan, la problema „foști condamnați”, deși acesta avea 84 de ani, și l-a coordonat pe șeful de post din Benic, srg. major Todea Ioan, în urmărirea acestuia.

Giurgiu Ilie: milițian în orașul Aiud, cu gradul de srg. major (1979-1983). l-a supravegheat informativ pe Traian Câmpeanu.

⁷⁷⁹ Liliana Bocu, Victor Lungu, *Transformarea adversarului politic în delincvent de drept comun la Tribunalul Militar al Regiunii a III-a Militare Cluj*, în „Analele Sighet”, nr. 8, *Anii 1949-1953: mecanismele terorii*, Fundația Academia Civică, București, 1999, p. 346-348.

⁷⁸⁰ La 8 iun. 1951, gen.-lt. Gheorghe Pintilie a emis Decizia nr. 551, conform căreia „plt. Gălățanu Petre, din D.R.S. Sibiu, se pune în disponibilitate cu pierderea gradului începând cu 30 iun. 1951, fără drept la ajutorul de asistentă” (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.506, dosar nr. 1, nenumărat).

⁷⁸¹ A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 3.692, f. I.

Gligor Viorel: șef al Biroului de Siguranță al municipiului Cluj, cu gradul de comisar șef (1946-1947), apoi șef al Biroului I Informații Interne din cadrul Inspectoratului Regional de Poliție Cluj (1948). Șef al S.J.S.P. Bistrița (din 30 aug. 1948-1950) și șef al Serviciului raional Bistrița (1950), apoi șef al D.R.S. Bârlad (1951-1955). A avut gradele de maior (1948-1954) și lt.-col. (1954-1955). În mart. 1947 l-a urmărit pe Nicolae Suciu, student la Cluj, deoarece acesta era un fost participant la greva din 1946 și avea manifestări anticomuniste. La ședința M.A.I. din 26-27 aug. 1955, Alexandru Drăghici l-a criticat și l-a sancționat cu „15 zile arest sever la garnizoană”, din următoarele motive: „dezinteres față de munca de anchetă, pentru călcarea legilor și ordinelor M.A.I. în privința arestărilor”⁷⁸².

Gore Mihail: fost șef al Secției Anchete la D.R.S.P. Sibiu, cu gradul de sublocotenent (din 30 aug. 1948-până în apr. 1949). La 12 ian. 1949 a condus o echipă care a plecat cu un arestat pentru a descoperi un depozit de arme în pădurile de lângă Sibiu, iar acesta, profitând de neatenția lor, a evadat⁷⁸³. Foarte probabil după acest incident a fost înlocuit din funcție cu lt. Nistor Victor. În mai 1949 a fost numit de către cpt. Antoniu Samuel drept responsabil cu secretariatul anchetei grupului Dabija. În iul. 1949 a întocmit referate privind rezultatul cercetărilor efectuate de D.R.S.P. Sibiu asupra celor trei loturi în care a fost împărțit grupul Ștefan Popa.

Gossler Gheorghe: ofițer din cadrul Direcției a V-a Anchete (1949-1950). A avut gradele de locotenent (1949) și lt. major (1950). Implicat în ancheta efectuată la București asupra membrilor grupului Dabija. La 6 mai 1950 a întocmit un proces-verbal de percheziție asupra istoricului Alexandru Lapedatu, în momentul în care acesta a fost arestat pentru a fi închis la Sigheț⁷⁸⁴.

Groza Vasile: anchetator în cadrul S.J.S.P. Alba, cu gradul de plt. major șef (1949). l-a anchetat pe Traian Câmpeanu, Eugen Mărgineanu, Iacob Albu, Emil Drăgan, Liviu Drăgan, Candin Man, Emil Moraru, Dumitru Radu, Anghel Duca.

Guțilă: ofițer în cadrul Grupei a II-a din Serviciul III de la D.R.S. Banat, cu gradul de căpitan (1966). L-a ordinar șefului său, l-a urmărit informativ pe Aurel Cerghidean.

Hațeganu Ioan: agent de Siguranță la Inspectoratul Regional de Poliție Alba Iulia (1945); șef al Biroului I Informații Interne din cadrul S.J.S.P. Hunedoara (1948-1950), apoi din cadrul Serviciului raional Deva (1950-1951). Ulterior a deținut funcția de șef al Secției raionale Sebeș (1956-până în primăvara anului 1958)⁷⁸⁵. În 1958 dirija 4 agenți, pe care-i folosea în 3 acțiuni informative și o acțiune de verificare. Încadrat în Securitate cu gradul de locotenent (1948-1950), a fost avansat lt. major (1950-1951), apoi căpitan (1956) și maior (1958). În ian. 1949 l-a urmărit pe Gheorghe Oprea, dispărut de la domiciliu, pentru activitatea legionară desfășurată.

Herța Vasile: anchetator la S.J.S.P. Turda (din 30 aug. 1948-1950), apoi șef al Biroului 5 Anchete la S.J.S.P. Turda (1950-oct. 1951). Transferat apoi la D.R.S.S. Rodna, în funcția de șef problemă (subșef birou) la Secția a VIII-a Anchete (din 15 oct. 1951-până la 27

⁷⁸² A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 100, f. 80.

⁷⁸³ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 921, vol. 4, f. 65-71.

⁷⁸⁴ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 9.571, f. 20.

⁷⁸⁵ În anul 1958 avea un salariu de 1.350 lei (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 1, f. 379).

sept. 1952)⁷⁸⁶. A avut gradul de sublocotenent (1948-1949), apoi de locotenent (1950-1952). A anchetat majoritatea persoanelor din grupul Dabija arestate de S.J.S.P. Turda (grupul celor prinși la Muntele Mare): Traian Mihălțan, Ioan Scridon, Gheorghe Oprea, Augustin Rațiu, Alexandra Pop, Titus Onea, Simion Moldovan, Victor Vandor, Viorica Buțuțui, Rafila Bucea, Petru Căbulea, Alexandru Cătălina, Teodor Urs, Avram Ihuț, Ana Ihuț, Petru Ihuț. În iul. 1949 a condus ancheta în lotul Ioan Gărduș, șeful organizației legionare din jud. Turda⁷⁸⁷. În perioada sept. 1949-iul. 1950 s-a implicat activ în ancheta organizației conduse de Diamandi Ionescu, anchetându-l personal pe acesta⁷⁸⁸. În oct. 1949 a finalizat ancheta organizației Liga Ardeleană a Moșilor, condusă de Alexandru Lazăr⁷⁸⁹. La 1 febr. 1950 a întocmit un plan foarte detaliat pentru arestarea persoanelor din zona în care acționase Diamandi⁷⁹⁰. La 16 aug. 1950 a participat la asasinarea lui Ioan Andreșel, Traian Pom și Iosif Trifa în com. Bistra⁷⁹¹. La D.R.S.S. Rodna a continuat să ancheteze persoane implicate în rezistența anticomunistă⁷⁹².

Huțanu Petrea (Petru): născut în anul 1934. A fost încadrat în Securitate în anul 1961. A absolvit liceul și Școala de Securitate de 2 ani. Ofițer la I.S.J. Alba, cu gradul de lt. major, activând în mediul rural (din febr. 1968). L-a dirijat pe agentul Călin Ioan, în Cicău sau Războieni, sub pseudonimul „Poștoiu Ioan” (1968).

Ianc Laurențiu: născut la 18 sept. 1930. A deținut funcția de lucrător operativ prim și șef al Problemei III la Secția raională Câmpeni (1959-1961). Anterior deținuse funcția de ofițer la Serviciul raional Sibiu (1958), apoi de lucrător operativ prim în cadrul Biroului 3 („Fugari”) din Serviciul II al D.R.S. Cluj (1958). A avut gradul de lt. major (1958-1959), apoi căpitan (1959-1961). În perioada 1 aug. 1959-1 mart. 1960 avea un salariu de 1.110 lei⁷⁹³. La

⁷⁸⁶ Mutarea s-a efectuat prin Ordinul nr. 750/13 oct. 1951, semnat de lt.-col. Corin Aurel (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.506, dosar nr. 6, f. 319).

⁷⁸⁷ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 339, vol. 1, f. 2.

⁷⁸⁸ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 710, vol. 1, f. 192.

⁷⁸⁹ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 956, vol. 1, f. 6-18.

⁷⁹⁰ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 711, vol. 10, f. 74-75.

⁷⁹¹ Marius Oprea, *Banalitatea răului. O istorie a Securității în documente, 1949-1989*, Editura Polirom, Iași, 2002, p. 223.

⁷⁹² La 9 iun. 1952 a întocmit un referat privind cercetarea lui Barcan Gheorghe, din com. Săliștea de Sus, jud. Maramureș, care în 1949 l-a ascuns pe preotul greco-catolic Kókenejdi Mihai, iar apoi, pentru a nu fi arestat, a stat și el ascuns până la 18 oct. 1951, când s-a predat Securității. Ofițerul propunea următoarele: „Întrucât Barcan Gheorghe posedă certificat medical eliberat de Comisia medicală a Spitalului de Stat din Bistrița, care se anexează la prezentul dosar, că suferă de pleurezie bazală dreaptă și nu este apt pentru a fi internat într-o unitate de muncă, iar pe de altă parte neputând fi trimis în fața justiției cu declarația numitului Trifu Vasile, fost preot, care află anexată la dosar, pe motiv că acesta este într-un obiectiv principal al D.R.S.S. Baia Mare, propunem trimiterea în libertate a numitului Barcan Gheorghe și ținerea lui pe mai departe în supravegherea noastră”. Referatul său a ajuns la Direcția a VIII-a, Serviciul V, unde s-a hotărât însă încadrarea acestuia într-o unitate de muncă pe 24 luni. Ținându-se cont de faptul că era bolnav, a fost ales Penitenciarul Târgu-Ocna, de unde a fost eliberat la 4 mart. 1954 (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 1.330, f. 31-52).

⁷⁹³ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 28, f. 141.

30 dec. 1971, când era ofițer în rezervă, a fost avansat la gradul de maior⁷⁹⁴. Dirija agentul „Busuioc Teodor”. I-a urmărit informativ pe Constanța Bucea (1959) și Dan Pamfil (1961).

Iancu V. Vasile: ofițer în cadrul Biroului Special Siderurgic Hunedoara, cu gradul de sublocotenent (1952). A urmărit-o pe Silvia Roșu, care lucra în cadrul Combinatului Siderurgic Hunedoara.

Ilincuță Marin: născut în anul 1940. A fost încadrat în Securitate în anul 1966 ca ofițer la Secția raională Alba Iulia, cu gradul de locotenent (1966-1968). În 1968 activa în mediul rural în cadrul I.S.J. Alba. În 1968 era student în anul V la Facultatea de Drept și absolvise Școala de Securitate de 3 ani. Dirija agentul „Gicu Ionescu”. L-a supravegheat informativ pe Ioan Oargă.

Indrei Ioan: șef al Postului de Miliție Mihail, cu gradul de srg. major (1982-1989). L-a urmărit pe Virgil Cerghidean (1982-1989).

Indreica Ioan: născut în anul 1925. A absolvit liceul și cursul de 1 an de perfecționare pe linie de Securitate. Ofițer la I.S.J./I.J. Alba (1968-1973), activând la început în mediul rural. A fost încadrat în Securitate la 1 dec. 1951, cu gradul de sublocotenent, după ce a absolvit Școala nr. 7 a D.G.S.S.⁷⁹⁵. A deținut funcții la mai multe colonii de muncă pentru deținuți de drept comun: lucrător operativ la Formațiunea 0871 Bicz (1953), șef al Biroului/Grupei operativ la Formațiunea 0880 Simeria (1953-1954) și loctiitor al șefului Biroului „D” la Formațiunea 0957 Dăeni (1955-1957). A îndeplinit apoi funcțiile de lucrător operativ prim la Penitenciarul Alba Iulia, cu un salariu de 780 lei (1958)⁷⁹⁶, și lucrător operativ prim la Biroul „K” din Penitenciarul Deva, cu o retribuție de 1.110 lei (1959-1960)⁷⁹⁷. În 1958 dirija 8 agenți, pe care-i folosea în 3 acțiuni de verificare. A avut gradele de sublocotenent (1951), locotenent (1956-1957), lt. major (1958-1960), căpitan (1968) și maior (1971-1973). Prin Ordinul nr. 01.350 din 8 mai 1971 al președintelui C.S.S., a fost premiat cu suma de 1.200 lei⁷⁹⁸. L-a urmărit informativ pe Nicolae Hațegan (1972-1973).

Ioniță Paul: ofițer II la Secția raională Câmpeni (1963-1965). A avut gradul de sublocotenent (1963), apoi de locotenent (1964-1965). A dirijat supravegherea informativă a lui Nicolae Bucea (1963-1964) și Gheorghe Balea (1965), coordonându-l pe șeful Postului de Miliție Bistra, plt. Coc Vasile. În apr. 1965 a trimis la C.C. al P.C.R. o scrisoare, semnată cu un nume fals, referitoare la „abaterile cpt. Moraru Moise”, șeful Secției raionale Câmpeni⁷⁹⁹.

Iordache C. Ioan: ofițer la Secția raională Alba Iulia (1952-1953). Anterior fusese subofițer la S.J.S.P. Hunedoara, cu gradul de plt. major (1949). Ulterior a ocupat funcția de ofițer în cadrul Serviciului II din I.J. Alba, cu gradul de maior (1973). Este posibil ca în 1974 să fi fost transferat la Serviciul II din cadrul I.J. Hunedoara. În 1952-1953 l-a maltratat în arest pe Nicolae Hațegan, pentru a recunoaște apartenența la Liga Anticomunistă, deși el nu a avut

⁷⁹⁴ Avansarea s-a făcut prin Ordinul nr. 02.090/30 dec. 1971 al președintelui C.S.S. (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.395, dosar nr. 14, nenumărotat).

⁷⁹⁵ Încadrarea sa în Securitate s-a făcut prin Decizia nr. 1.178/6 dec. 1951, semnată de gen.-lt. Gheorghe Pintilie (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.506, dosar nr. 3, nenumărotat).

⁷⁹⁶ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 1, f. 380.

⁷⁹⁷ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 28, f. 268.

⁷⁹⁸ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.395, dosar nr. 13, nenumărotat.

⁷⁹⁹ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.385, dosar nr. 9, f. 9.

nici un rol în cadrul acesteia. După ce Hațegan a cedat torturilor și a „recunoscut”, a fost condamnat la 20 ani muncă silnică⁸⁰⁰.

Ivancisiu Leon: ofițer la Secția raională Alba Iulia, cu gradul de locotenent (1961-1962). L-a urmărit pe Dan Pamfil în Zlatna (1961-1962).

Jitaru Vasile: șeful Postului de Miliție Bistra, cu gradul de plutonier (1949). După lupta de la Muntele Mare a fost trimis de Securitatea din Câmpeni, împreună cu un grup de comuniști din com. Bistra, să înmormânteze cadavrele celor uciși și să distrugă ultimele resturi ale cabanelor⁸⁰¹. La 25 mai 1949 a participat la prinderea lui Constantin Vodă.

Kălinaș (Călinaș) Ioan: șef al Biroului local de Securitate Cugir (1948-1949), apoi șef al Biroului local de Securitate Blaj (1949). A activat apoi ca ofițer în cadrul D.R.S.P. Sibiu (1950-1951). Încadrat în Securitate cu gradul de sublocotenent (1948-1949), a fost avansat locotenent (1950-1951). La 5 oct. 1951 a fost scos din Securitate cu pierderea gradului⁸⁰². Decizia a fost luată după ce cercetările au evidențiat faptul că ofițerul „în trecut a trăit într-un mediu nesănătos, format din elemente necorespunzătoare, bețivi și afemeiați, cu care a participat la diferite petreceri și chefuri”. Din acest motiv, după încadrarea în Securitate, „a comis o serie de abateri grave”, printre care „beții repetate” și „legături intime cu tot felul de femei dubioase”. Cu toate că a fost prelucrat după fiecare abatere, nu și-a schimbat comportamentul. Astfel, „cu ocazia arestării unei organizații subversive, a întreținut relații intime cu fiica unui arestat, promițându-i să-i facă diferite servicii”. Totodată, în notarea pe anul 1950 a fost caracterizat drept „slab”, deoarece s-a arătat „dezinteresat în munca profesională, neglijent, lipsit de spirit de răspundere, comod și superficial în executarea lucrărilor”⁸⁰³. În febr. 1949, în timp ce se afla la Cugir, a recrutat un informator pentru prinderea lui Gheorghe Oprea. A fost detașat temporar anchetator la Sibiu, unde i-a interograt pe Nicolae Dabija, Traian Mihăițan, Petru Mărgineanu, Radu Ionescu, Petru Pascu, Simion Totoianu. În oct. 1949 a condus ancheta asupra lotului Vasile Toma.

Kovács Mihai (Mihail): chestor al Serviciului județean de Siguranță Turda (1948), apoi șef al S.J.S.P. Turda (1948-dec. 1950). Numit șef al D.R.S. Hunedoara (ian. 1951-1952), apoi șef al D.R.S. Autonomă Maghiară (din sept. 1952-1960). A avut gradele de căpitan (1948-1949), maior (din 23 aug. 1949-1953), lt.-col. (1954-1958) și colonel (1959-1961). În 1958 dirija personal 3 agenți și avea un salariu de 3.000 lei⁸⁰⁴. În 1960 avea un salariu de 3.950 lei. În perioada 1949-1950 a ordonat și condus personal mai multe operațiuni de asasinare a unor persoane din rezistența anticomunistă (Constantin Vodă, Nicolae Salagea, Victor Marc, Ioan Andreșel, Traian Pom, Iosif Trifa etc.)⁸⁰⁵. În perioada oct.-dec. 1952 a aprobat numeroase măsuri împotriva preoților greco-catolici nereveniți și clandestini din zona

⁸⁰⁰ A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 5.423, vol. 2, f. 92.

⁸⁰¹ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 956, vol. 4, f. 102.

⁸⁰² A fost trecut în cadrul disponibil prin Decizia nr. 910 din 31 iul. 1951, semnată de gen.-lt. Gheorghe Pintilie, decizia fiind luată în baza materialului de anchetă nr. 49.884 din 28 mart. 1951 (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.506, dosar nr. 2, nenumărat).

⁸⁰³ *Ibidem*.

⁸⁰⁴ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 2, nenumărat.

⁸⁰⁵ Pentru amănunte a se vedea declarațiile acestuia din Gheorghe Iancu, Virgiliu Țărău, *Un episod din implicare Securității în colectivizarea agriculturii românești*, în „Anuarul Institutului de Istorie din Cluj”, nr. XXXVII, 1998, p. 276-288.

Reghinului (arestări, anchete, trimeri în justiție etc.), aceasta fiind prima problemă de care s-a ocupat după ce a fost numit șef al D.R.S. Mureș-Autonomă Maghiară⁸⁰⁶.

Lalescu Meilă: ofițer la I.S.J./I.J. Timiș (1968-1986). Anterior fusese ofițer în cadrul Biroului 6 din Serviciul III (1966-1967), apoi din Serviciul I (1968) la D.R.S. Banat. A avut gradele de lt. major (1964-1968), căpitan (1969), maior și lt.-col. (1982-1986). L-a supravegheat informativ pe Ioan Breazu (1984-1986), datorită criticilor aduse de acesta regimului.

Latiu Maftei: șef al Postului de Miliție Benic, cu gradul de plutonier (1961-1962). L-a urmărit pe Simion Bulbucan (1961) și Izidor Nistor (1962).

Leoveanu Ilie: născut în anul 1939. A fost încadrat în Securitate în anul 1964. În 1968 era student în anul V la Facultatea de Drept și absolvise Școala de Securitate de 3 ani. Ofițer la Biroul 3 din Serviciul I la I.S.J./I.J. Alba (1968-1981), activând la început în mediul rural. A avut gradele de locotenent (1968), lt. major (1969-1974), căpitan și maior (1980-1981). L-a dirijat pe Ioan Călin în Războieni, sub numele conspirativ „Petrescu Viorel” (1971-1974).

Löpprich Ștefan: locțiitor al șefului D.R.S.P. Sibiu (1948-oct. 1951). La 16 oct. 1951 a fost „mutat disciplinar” la D.R.S. Ialomița, în funcția de șef al Secției a IV-a, motivul constituindu-l numeroasele beții și scandaluri pe care le făcuse la Sibiu, conducerea Securității considerând că ofițerul s-a compromis față de locuitorii orașului⁸⁰⁷. În scurt timp a fost însă avansat locțiitor al șefului D.R.S. Ialomița (1952). Ulterior a deținut funcțiile de șef al Biroului 1 din Serviciul VII la D.R.S. București, unde conducea compartimentul de filaj și supraveghere operativă (1954), apoi șef al Secției a VII-a S.O. la D.R.S. București (1955-1956) și șef al Secției a VII-a la D.R.S. Pitești (1959-1960). Încadrat în Securitate cu gradul de locotenent (1948-1949), a fost avansat lt. major (1951-1952), căpitan (1954-1956), maior (1959-1960), apoi lt.-col. (1960).

Luca Teodor: șef al Biroului raional Slobozia, cu gradul de maior (1963). Anterior deținuse funcția de șef al Biroului raional Zimnicea, cu gradul de sublocotenent (1950-1951). Era responsabil de urmărirea persoanelor aflate cu D.O. în com. Fundata. A coordonat urmărirea lui Avram Ihuț, trasând indicații șefului de post din Fundata (1963).

Luca Vasile: ajutor al șefului Postului de Miliție Teiuș (1971-1985, când probabil a fost pensionat). A avut gradele de srg. major (1971), plutonier (1975) și plt. major (1985). L-a urmărit informativ pe Gligor Crișan (1975-1985).

Lungu Gh. Aurel: născut la 29 nov. 1932 în com. Valea Drăganului, jud. Cluj, într-o familie de părinți muncitori. A absolvit o Școală medie tehnică minieră, calificându-se tehnician minier. În 1957 a devenit membru de partid. A fost încadrat în Securitate la 1 aug.

⁸⁰⁶ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 388, vol. 2.

⁸⁰⁷ La 15 sept. 1951, probabil în baza unor sesizări, a fost întocmit referatul de anchetă nr. 520.273, în care se preciza faptul că ofițerul se înconjurase cu un anturaj de bețivi și scandalagii, comițând el însuși numeroase scandaluri în timp ce se afla în stare de ebrietate. În referat se preciza că ofițerul și-a îndeplinit sarcinile, dar din cauza abaterilor nu are autoritate asupra subalternilor. Concluzia referentului era următoarea: „este un element care, ajutat îndeaproape, are perspective de a lichida cu lipsurile”. Se propunea scoaterea sa din acest mediu, „unde este deja compromis față de cetățenii din localitate”. În consecință, prin Ordinul nr. 735/12 oct. 1951, semnat de lt.-col. Corin Aurel, a fost mutat la D.R.S. Ialomița (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.506, dosar nr. 6, f. 303-304).

1959, fiind repartizat ofițer în cadrul Grupului Operativ Aiud. În această calitate a fost implicat în reeducarea din Penitenciarul Aiud⁸⁰⁸. La 1 oct. 1964 a fost numit ofițer I la Secția raională Aiud (deservind informativ orașul Ocna Mureș), iar la 1 nov. 1966 a fost avansat locțiitor al șefului Secției raionale Aiud. A activat ulterior ca ofițer în cadrul Secției a II-a Contrainformații economice (1972-1977), apoi în cadrul Serviciului I (1978-1979) la I.J. Alba. A avut gradele de plutonier (din 1959), lt. major (1964-1967), căpitan (1971-1975), maior (din 1975-1979)⁸⁰⁹ și lt.-col. În urma unui control efectuat la Secția raională Aiud de Corpul de Inspecții al M.A.I. (3-5 apr. 1967) s-a descoperit faptul că în timp ce își desfășura activitatea în Ocna Mureș a falsificat datele întâlnirilor cu agenții „Popescu Ioan”, „Bogdan”, „Tudor Ioan” și „Alexandrescu”⁸¹⁰. Anterior ofițerul mai fusese sancționat, în martie 1956, pentru „lipsă de vigilență într-o convorbire telefonică”, și în aprilie 1965, pentru „încălcarea prevederilor Ordinului M.A.I. nr. 400”⁸¹¹. Luând în considerare și aceste antecedente, Consiliul de onoare al ofițerilor superiori din cadrul D.R.S. Cluj, condus de lt.-col. Dumitrașcu Nicolae, l-a judecat pe ofițer la 1 iun. 1967 și a propus amânarea înaintării sale la gradul următor pe timp de un an. Propunerea a fost aprobată de președintele C.S.S., prin Ordinul nr. 3.601 din 23 aug. 1967. În perioada 15 febr.-10 aug. 1965 l-a urmărit pe Iacob Târziu prin Mapă de verificare, sub numele „Tatu Nelu”⁸¹². Mapa de verificare a fost deschisă la inițiativa sa, după ce anterior îl supraveghease în decursul anului 1964.

Malea Petru: născut la 9 apr. 1921 în com. Mintia, jud. Hunedoara, fiul lui Petru și Maria. De profesie cazangiu. În 1968 era student la Facultatea de Istorie-Geografie. Membru P.C.R. din 1946. A fost încadrat în Siguranță la 1 apr. 1948, în funcția de comisar ajutor, fiind trimis de Comitetul județean P.C.R. Hunedoara. La înființarea Securității a fost numit șef al Biroului I Informativ din cadrul S.J.S.P. Alba (1948-1951). Ulterior a deținut funcțiile de ofițer la D.R.S. Severin (1 ian. 1951-sept. 1952), șef al Serviciului III din D.R.S. Arad (sept. 1952), șef al Serviciului raional Lipova (1954-1956), șef al Serviciului raional Arad (ian. 1956), apoi locțiitor al șefului D.R.S. Banat și președinte al Comisiei de eliberare a vizelor și pașapoartelor la D.R.S. Banat (1959-febr. 1968). După desființarea regiunilor a fost numit

⁸⁰⁸ Activitatea sa în cadrul Penitenciarului Aiud este amintită și de șeful Grupului Operativ Aiud, col. Crăciun Gheorghe: „În decursul anilor a crescut așa de mult prestigiul lucrătorilor noștri, încât comandanți legionari ca Mircea Nicolau, Nistor Chioreanu, sunt fericiți că se bucură de atenția plutonierilor Rădulescu Nicolae, Lungu Aurel, Suărășan Alexandru, Ciumacenco Ioan, Blăjuț Mihai și alții” (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 3.463, f. 36).

⁸⁰⁹ A absolvit examenele pentru gradul de maior la 23 iun. 1975 (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.402, dosar nr. 1, f. 91).

⁸¹⁰ Într-o *Notă-raport* întocmită în iun. 1967 de șeful Secției cadre din D.R.S. Cluj, mr. Mărginean Gavril, și aprobată de șeful Direcției Cadre a M.A.I., col. Pateșan Ioan, se menționa faptul că „în timp ce a deservit informativ orașul Ocna Mureș ca ofițer I a recurs la metode străine muncii de Securitate, falsificând datele întâlnirilor de pe materialele obținute de la un număr de patru agenți, trecând alte date, cu câte 30 la 60 zile înaintea datei reale. Nu a avut curajul să raporteze abaterile comise de el, acesta descoperindu-se în urma controlului efectuat de corpul de inspecții al ministerului” (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.386, dosar nr. 16, nenumerotat).

⁸¹¹ *Ibidem*.

⁸¹² A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 4.677, vol. 1, f. 24-29.

inspector șef al I.S.J. Caraș-Severin (din 18 febr. 1968-1972)⁸¹³. Încadrat în Securitate cu gradul de sublocotenent (1948-1949), a fost avansat lt. major (1950-1952), căpitan (1956), maior (1958-1960), lt.-col. (de la 23 aug. 1960-1969) și colonel (1971-1972). În perioada 1959-1960 avea un salariu de 3.590 lei⁸¹⁴. Într-un *Referat privind abaterile săvârșite de unele cadre din fosta Direcție regională de securitate Banat*, întocmit de C.S.S. la 8 iun. 1968, erau menționate mai multe abuzuri comise de ofițer în timp ce era locțiitor al șefului respectivei direcții. Astfel, se precizau următoarele: a făcut diverse transporturi „fără plată, cu mijloace auto luate în mod abuziv de la diferite întreprinderi”; a schimbat mai multe garnituri de mobilă fără a achita diferența de preț; „în decembrie 1967 și-a confecționat o haină – imitație de piele – la o cooperativă, pentru care a achitat numai suma de 101 lei, în loc de 844 lei, cât trebuia să plătească”; „a folosit unii ofițeri din subordine pentru a-i rezolva, atât în orele de program, cât și în timpul lor liber, diverse probleme personale”; a folosit un subofițer din subordine, cpt. Kristof Ladislau, care răspundea de problema învățământ, „pentru influențarea unor cadre didactice de la Facultatea de Electronică, atât pentru a asigura reușita fiului său la examenul de admitere, cât și la promovarea examenelor din anii de învățământ 1965/66 și 1966/67”⁸¹⁵. Prin Ordinul nr. 01.350 din 8 mai 1971 al președintelui C.S.S., a fost premiat cu suma de 2.500 lei⁸¹⁶, iar prin Ordinul nr. 02.008/1 dec. 1971 i-a fost suspendată indemnizația de conducere pe luna dec. 1971⁸¹⁷. În febr. 1972 raporta că avea trei informatori în legătură personală, lucra personal o acțiune informativă, iar alte trei D.U.I.-uri le avea în „control nemijlocit”⁸¹⁸. Activitatea sa contra organizațiilor de rezistență a fost apreciată într-un raport al I.S.J. Alba din anul 1968, precizându-se faptul că în calitate de șef al Biroului I la S.J.S.P. Alba: „a condus munca informativă în vederea depistării bandelor și organizațiilor contrarevoluționare ce activau în județ. A participat personal la unele acțiuni de luptă împotriva acestor bande, dând dovadă de spirit de sacrificiu, devotament și dragoste față de munca de Securitate, curaj și pricepere. În acțiunile din Munții Apuseni, a luptat cu arma în mână pentru depistarea bandelor, reușind să curme astfel activitatea unora dintre ele”⁸¹⁹. De asemenea, într-o *Notă* din 5 iul. 1968 a I.S.J. Caraș-Severin se preciza faptul că „a participat direct la acțiunile de prindere și lichidare a unor bande de fugari, astfel: în anul 1949 a făcut mai multe combinații și a obținut materiale informative despre bandele de fugari din satele Mesentea și Întregalde, județul Alba, din care făceau parte frații Macavei, participând direct la

⁸¹³ A fost numit în această funcție prin Ordinul nr. 1.536 din 18 febr. 1968 al președintelui C.S.S. (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.388, dosar nr. 3, f. 116).

⁸¹⁴ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 28, f. 498.

⁸¹⁵ F. Dobre (coord.), *Securitatea 1968-1989...*, p. 310.

⁸¹⁶ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.395, dosar nr. 13, nenumărat.

⁸¹⁷ Ordinul preciza că decizia a fost luată „pentru lipsurile manifestate în organizarea muncii și în urmărirea executării de către subordonați a ordinelor date, deficiențele manifestate în stilul de muncă, tărgănarea soluționării unor semnalări referitoare la abaterile săvârșite de către unele cadre și lipsă de obiectivitate și exigență în aprecierea unor ofițeri din subordine, constatate cu ocazia inspecției efectuate la I.S.J. Caraș-Severin” (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.395, dosar nr. 14, f. 32).

⁸¹⁸ Conform Raportului nr. 002.781/29 febr. 1972 trimis de col. Malea către Cancelaria C.S.S., privind activitatea I.S.J. Caraș-Severin pe luna februarie 1972 (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 2.199, f. 1).

⁸¹⁹ Raportul a fost întocmit de șeful I.S.J. Alba, lt.-col. Târnoveanu Ioan, la 9 iul. 1968. Pentru amănunte a se vedea fișa lui Cleju Ioan în F. Dobre (coord.), *„Bande, bandiți și eroi”...*, p. 321.

prinderea a două elemente din acest grup de fugari, are au fost lichidate deoarece au refuzat să se predea. A desfășurat muncă informativă și a obținut informații ce au fost exploatate despre banda de fugari Dabija (...). A dus muncă informativă pentru descoperirea bandei de fugari denumită «Frații Spaniol», din Aiud, acționând direct la operațiunea de arestare a acestora⁸²⁰. A participat la acțiuni pentru descoperirea grupurilor Pitic-Albu, Mitu, „Garda Albă”, „Îngerul Alb”, Mihuț Adrian⁸²¹.

Manu Aurel: șef al Biroului 3 din cadrul Serviciului III din Direcției a V-a Anchete, cu gradul de sublocotenent (1949). L-a anchetat la București pe Alexandru Maxim și a întocmit un referat privind întreaga activitate a acestuia. În nov. 1949 a anchetat persoane din conducerea P.S.D.I.⁸²².

Marcu Alimpe: supraveghetor la Secția a II-a la Penitenciarul Aiud, cu gradul de sergent (1956). La 7 iun. 1956, la propunerea sa, Ioan Oargă a fost pedepsit cu „7 zile izolare cu regim sever”, pentru că „a făcut gălăgie mare”⁸²³.

Mareș Ștefan: ofițer la Secția raională Alba Iulia (1961-1964). Anterior deținuse funcția de lucrător operativ la D.R.S. Hunedoara (1958). În 1958 dirija 3 agenți, pe care-i folosea în 2 acțiuni informative. A avut gradele de locotenent (1958-1961) și lt. major (1964). Dirija agentul „Vanea Gheorghe”, cu ajutorul căruia l-a supravegheat informativ pe Ioan Oargă (1964).

Marian Ioan: născut în anul 1941. A absolvit Școala de Securitate nr. 1 (1964-1967), iar în 1971 era student în anul V la Facultatea de Drept. A fost încadrat în Securitate la 1 aug. 1967⁸²⁴. Ofițer la Secția raională Alba Iulia (1 aug. 1967-febr. 1968) și apoi la I.S.J./I.J. Alba (febr. 1968-1987), activând la început în mediul rural. În 1971 avea funcția de inspector la Serviciul I, iar ulterior a activat în cadrul Serviciului II Contrainformații Economice (1973-1987), fiind responsabil o perioadă cu obiectivul Întreprinderea Metalurgică Aiud (1973-1977). A avut gradele de locotenent (1967-1971), lt. major (din 23 aug. 1971⁸²⁵-1973), căpitan (1975-1978) și maior (1985-1987). L-a urmărit pe Nicolae Hațegan (1973) și Traian Câmpeanu (1975-1977).

Mateescu Emil: ofițer din Direcția Anchete (1949-1953). A activat în cadrul Serviciului II (1949-1952), apoi în cadrul Biroului 1 din Serviciul V (1953). A avut gradele de locotenent (1949) și lt. major (1951-1953). L-a anchetat la București pe Ioan Scridon și a întocmit un referat privind întreaga sa activitate.

Mateescu Nicolae: locțiitor al șefului Serviciului „C”, cu gradul de lt.-col. (din 1957). Anterior fusese șef al Serviciului „C”, fiind însă înlocuit de col. Nedelcu Mihail. La 20 iul. 1957 a întocmit un referat privindu-l pe Dumitru Măgureanu, în care propunea ca acesta să nu

⁸²⁰ *Ibidem*, p. 356.

⁸²¹ Pentru informații detaliate a se vedea *Ibidem*, p. 357. De altfel, în *Notă* se precizează faptul că ofițerul „în nenumărate ocazii a participat la descinderi și acțiuni operative pentru depistarea unor bande de fugari și organizații subversive contrarevoluționare”.

⁸²² A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 195, vol. 2, f. 137.

⁸²³ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 16, f. 79.

⁸²⁴ Repartizat la D.R.S. Hunedoara prin Ordinul nr. 3.641/1 aug. 1967 al președintelui C.S.S. (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.386, dosar nr. 16, nenumerotat).

⁸²⁵ A fost avansat în grad prin Ordinul nr. 01.640/23 aug. 1971 al președintelui C.S.S. (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.395, dosar nr. 13, nenumerotat).

beneficieze de reducerea pedepsei în raport cu zilele de muncă (conform D.L. 72/1950), deoarece „nu a dovedit completă reeducare în timpul detenției”.

Mathe Emerich: în mart. 1945 a fost numit șef al Biroului Siguranță al Municipiului Sibiu (1945-1946), apoi șef al Serviciului județean de Siguranță Blaj (1948), șef al S.J.S.P. Târnava Mică (1948)⁸²⁶ și șef al Secției I la D.R.S.P. Sibiu (1948-1950). Ulterior a deținut funcțiile de șef al Serviciului I, șef al Serviciului V și șef al Serviciului III la D.R.S. Botoșani (1951-1952), iar după desființarea regiunii Botoșani a fost numit șef al Serviciului III și locțiitor al șefului D.R.S. Iași (din sept. 1952-1953). Încadrat în Securitate cu gradul de locotenent (1948-1949), a fost avansat lt. major (1950-1953). La Blaj a fost implicat în acțiunile de urmărire a preoților greco-catolici⁸²⁷. La ședința M.A.I. din 11 febr. 1953 a fost criticat de șeful său, col. N.V. Pandelea, pentru faptul că prezenta situația „în roz”, dezinformându-l⁸²⁸.

Mărdărescu Virgil: șef al Biroului I Informații interne din cadrul Inspectoratului Regional de Poliție Cluj, cu gradul de comisar șef (1948). În primăvara anului 1948 a condus ancheta privind studenții legionari din Cluj⁸²⁹. A propus urmărirea pe țară, pentru activitate legionară, a lui Ștefan Popa, Titus Onea, Cornel Pop etc.

Mihăilă: milițian în orașul Aiud, cu gradul de srg. major (1986-1989). L-a urmărit pe Traian Câmpeanu (1986-1989).

Mitrici Teodor: ofițer de la Securitatea din Petroșani, cu gradul de sublocotenent (1948-1949). Ulterior a activat ca ofițer la Secția T.F. Simeria, cu gradul de lt. major (1954). În timpul anchetelor asupra grupului Dabija a fost detașat temporar la Sibiu, unde i-a interogat pe Ioan Scridon, Nicolae și Constanța Bucea, Iuliu Breazu.

Mladin Ioan: ofițer la Circumscripția de Miliție Zlatna, cu gradul de lt. major (1961-1963). L-a urmărit pe Dan Pamfil, care muncea la un șantier de construcții din oraș (1961-1963).

Mohoreanu Ioan: chestor al Poliției de Reședință Deva (1946-1948), apoi șef al S.J.S.P. Hunedoara, cu gradul de maior (1948-1949). În ian. 1949 l-a urmărit pe Gheorghe Oprîța, dispărut de la domiciliu, pentru activitatea legionară desfășurată.

Moldovan Ioan: anchetator în cadrul Serviciului județean de Siguranță Alba Iulia, cu gradul de comisar ajutor (1948), apoi anchetator în cadrul S.J.S.P. Alba (1948-1949). Ulterior a activat ca ofițer la D.R.S. Mureș-Autonomă Maghiară, în funcțiile de șef al Secretariatului direcției (1951), locțiitor al șefului direcției (1951-1952), apoi locțiitor al șefului Secției raionale Reghin (1958). A avut gradele de sublocotenent (1949), lt. major (1951-1952), căpitan și maior (1958). În 1958 dirija 3 agenți și avea un salariu de 1.460 lei⁸³⁰. La 2 febr. 1949, în timp ce încerca, alături de plt. major Staicu Ioan, să-l aresteze pe Ștefan Popa la Teiuș, a fost rănit de către acesta. A fost detașat temporar la Sibiu, unde i-a anchetat pe Mihai Angheluță, Nicolae Nițescu, Alexandru Cătălina.

Molnar Alexandru: ofițer la Secția raională Câmpeni (1954). Ulterior a deținut funcția de șef al Grupei III la Secția raională Sebeș (1956). În fost încadrat în Securitate, la

⁸²⁶ Pentru alte detalii privind activitatea lui Mathe Emerich la Blaj a se vedea *** *Noi nu am avut tinerețe...*

⁸²⁷ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 806, vol. 1-5 passim.

⁸²⁸ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 97, f. 115.

⁸²⁹ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 58, vol. 1, f. 114.

⁸³⁰ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 2, nenumerotat.

D.R.S. Cluj, la 10 aug. 1951, cu gradul de plutonier⁸³¹. A fost avansat apoi la gradele de locotenent (1954) și căpitan (1956). În dec. 1954 l-a luat în evidență la categoria activi pe Alexandru Cătălina. Un locotenent Molnar Alexandru activa în anul 1951 la Secția raională Petroșani, dar foarte probabil este vorba de o altă persoană.

Moraru Moise: născut la 16 iun. 1933 în com. Sohodol, jud. Alba. A absolvit 9 clase de liceu și Școala de Securitate de 1 an. Încadrat în Securitate la 25 apr. 1953. Membru de partid din anul 1955. A deținut funcția de șef al Secției raionale Câmpeni (1963-30 iun. 1966), fiind apoi retrogradat ofițer în cadrul aceleiași secții (1966-febr. 1968). După desființarea raioanelor a activat ca ofițer în cadrul Grupei de securitate Câmpeni din I.S.J. Alba (din febr. 1968), apoi la Serviciul II din I.J. Alba (1975). Anterior deținuse funcția de lucrător operativ prim și șef al Problemei IV la Secția raională Huedin, cu un salariu de 1.110 lei (1958-1960)⁸³². A avut gradele de locotenent (1958), lt. major (1959-1960), căpitan (1963-1968) și maior (1975). În 1965, în urma unui denunț al unui subordonat⁸³³, D.R.S. Cluj a trimis o comisie la Câmpeni pentru a cerceta activitatea ofițerului. Cercetările au evidențiat faptul că acesta a săvârșit numeroase abuzuri grave: a șantajat mai multe femei, cu care a întreținut relații sexuale în biroul său; a folosit mașina unității, falsificând filele de parcurs, pentru diverse deplasări și transporturi de materiale în scop personal, și a împrumutat-o altor persoane (printre care și unor profesori cu care în perioada 1963-1964 se pregătea pentru examenele de la liceu); a pescuit clandestin, fiind prins de un milițian etc. În consecință, la 29 nov. 1965 a fost judecat de Consiliul de onoare al ofițerilor superiori din cadrul D.R.S. Cluj⁸³⁴, care a propus retrogradarea lui în funcția de ofițer I. La 15 ian. 1966, șeful D.R.S. Cluj, lt.-col. Pleșiță Nicolae, și loctiitorul Secției Cadre din D.R.S. Cluj, mr. Mărginean Gavril, au întocmit o *Notă-raport cu propunerea de retrogradare din funcție*⁸³⁵, pe care au înaintat-o șefului Direcției Cadre a M.A.I., col. Pateșan Ioan, care a aprobat-o. În consecință, gen.-lt. Negrea Vasile, adjunct al ministrului Afacerilor Interne, a emis Ordinul nr. 1.603 din 30 iun. 1966, conform căruia „cpt. Moraru Moise, din D.R.S. Cluj, se scoate din funcție și se pun la dispoziția aceleiași direcții regionale”⁸³⁶. Foarte probabil a fost retrogradat în funcția de ofițer I în cadrul Secției raionale Câmpeni, unde activa inclusiv în anul 1968, deservind informativ

⁸³¹ Încadrarea s-a făcut prin Ordinul nr. 649/11 sept. 1951 semnat de lt.-col. Corin Aurel (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7506, dosar nr. 6, f. 234).

⁸³² În această perioadă avea un salariu de 780 lei (1 febr.-1 mai 1958), apoi de 1.110 lei (1 aug. 1959-1 mart. 1960). A se vedea A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 1, f. 145, respectiv Idem, dosar nr. 28, f. 137.

⁸³³ Conform unei note-raport, cercetările au început deoarece, în aprilie 1965, lt. Ioniță Paul, ofițer la Secția raională Câmpeni, „a trimis la C.C. al P.C.R. o scrisoare în numele unui oarecare «Furdui Petru» din Sohodol, raionul Câmpeni, referitor la abaterile cpt. Moraru Moise” (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.385, dosar nr. 9, f. 10).

⁸³⁴ A fost judecat pentru „relații imorale cu diferite femei, folosirea în mod abuziv a mașinii subunității, beții și compromis în public” (*Ibidem*, f. 11).

⁸³⁵ În cuprinsul notei se preciza: „Abaterile cpt. Moraru Moise constituie un exemplu negativ pentru subordonați, care, profitând de abaterile sale, de lipsa de autoritate și control, de slaba muncă politico-educativă, au comis la rândul lor fapte grave, care s-au soldat cu scoaterea din M.A.I. a trei ofițeri (doi tineri absolvenți ai școlii), retrogradarea loctiitorului șefului de raion și mutarea unui ofițer la alt raion, ducând astfel la destrămarea colectivului” (*Ibidem*, f. 1-12).

⁸³⁶ *Ibidem*, f. 9.

comunele din zonă. Dirija agenții: „Vasilescu Ioan” (1964), „Straja Ioan” (1966-1967) și „Tomescu Vasile” (1968). A condus urmărirea lui Nicolae Bucea și Gheorghe Balea (1964), coordonându-l pe șeful Postului de Miliție Bistra.

Mortoiu Aurelian: șef al Biroului 7 din Serviciul III la D.R.S. Banat (1963-1965). Anterior fusese ofițer la Serviciul T.F. Timișoara (1956). După desființarea regiunilor a activat în cadrul I.S.J./I.J. Timiș (1968-1984), deținând funcțiile de șef al Serviciului de securitate al municipiului Reșița și adjunct al inspectorului șef (din febr. 1968)⁸³⁷ și șef al Securității din I.J. Timiș (din 1977-1984)⁸³⁸. A fost apoi numit locțiitor al șefului Direcției a II-a (1984-1985)⁸³⁹, șef al Direcției a II-a (1985) și șef al Direcției a III-a (1986-1989). A deținut gradele de locotenent (1956), căpitan (1963), maior (1964-1967), colonel (1977-1984) și general-maior (din 20 aug. 1984-1989). În 1965 răspundea de dosarul de obiectiv Combinatul de Industrie Locală Timișoara, urmărind toate persoanele suspecte din această întreprindere. Una din persoanele supravegheate a fost Ioan Breazu, la problema „foști condamnați”.

Motorga Gheorghe: lucrător operativ la Serviciul Orășenesc de Securitate Hunedoara, cu gradul de căpitan (1965-1968). Ulterior a deținut funcția de șef al Securității la I.J. Teleorman, cu gradul de colonel (1988-1989). În perioada 1 sept. 1967-10 febr. 1968 a urmat un curs de perfecționare în domeniul informativ-operativ la Școala de ofițeri nr. 1⁸⁴⁰. La 19 apr. 1965 l-a luat în evidență la problema „foști condamnați” pe Titus Nicoară, pe care l-a urmărit până în 1966.

Muntean Teodor: încadrat în Securitate la 10 iul. 1951, ca funcționar operativ la Biroul raional Aiud⁸⁴¹, a deținut apoi funcțiile de locțiitor al șefului Secției raionale Aiud (1952-1953) și șef al Secției raionale Cămpeni (1958-1962). Ulterior a fost numit șef al Biroului 1 la D.R.S. Cluj (1966), apoi a activat ca ofițer la I.J. Cluj (1978) și I.J. Bihor (din 1978). A avut gradele de plutonier (10 iul.-1 sept. 1951), sublocotenent (1 sept. 1951-1953)⁸⁴², lt. major (1958-1959), căpitan (1959-1962), maior (1966) și lt.-col. (1978). În 1958 dirija 4 agenți și avea un salariu de 1.350 lei⁸⁴³, iar în perioada 1 aug. 1959-1 mart. 1960 un salariu de 1.580 lei⁸⁴⁴. În 1961 a dirijat urmărirea informativă a lui Gheorghe Balea, coordonându-l pe pl. Coc Vasile, șeful Postului de Miliție Bistra.

⁸³⁷ A fost numit în cele două funcții prin Ordinul nr. 1.536 din 18 febr. 1968 al președintelui C.S.S., ordin prin care a fost numit și membru în Colectivul de conducere al I.S.J. Timiș (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.388, dosar nr. 3, f. 116).

⁸³⁸ Numirea ofițerului în funcția de șef al Securității județului Timiș s-a hotărât în ședința Secretariatului C.C. al P.C.R. din 31 dec. 1976 (F. Dobre – coord., *Securitatea 1967-1989...*, p. 220).

⁸³⁹ Propunerea de numire a ofițerului în funcția de locțiitor al șefului Direcției a II-a Contrainformații în sectoarele economice (contrasabotaj) a fost înaintată de Tudor Postelnicu, ministru secretar de stat la Ministerul Afacerilor Interne, la data de 5 sept. 1984 (*Ibidem*, p. 236).

⁸⁴⁰ A fost trimis la acest curs prin Ordinul nr. 3.840/1 sept. 1967 al președintelui C.S.S. (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.395, dosar nr. 13, nenumerotat).

⁸⁴¹ A fost încadrat prin Ordinul de zi nr. 574 din 25 iul. 1951, emis de lt.-col. Corin Aurel (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.506, dosar nr. 6, f. 123).

⁸⁴² A fost înaintat la gradul de sublocotenent prin Decizia nr. 966 din 30 aug. 1951 semnată de gen.-lt. Gheorghe Pintilie, ministru adjunct al M.A.I. (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.506, dosar nr. 2, nenumerotat).

⁸⁴³ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 1, f. 146.

⁸⁴⁴ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 28, f. 140.

Mureșan Ioan: șef al Postului de Miliție Poșaga, cu gradul de srg. major (1967). L-a supravegheat Avram Ihuț în satul Belloara, fiind coordonat de lt. Radu (1967).

Nagy Ștefan: sublocotenent de miliție din cadrul Direcției Regionale de Miliție Cluj (1950). A făcut parte din echipa care l-a ucis pe Mișu Salagea la 2 sept. 1950.

Nedelcu Mihail: inspector general la Inspectoratul Regional de Siguranță Pitești (1947-aug. 1948), apoi șef al D.R.S.P. Pitești (din 30 aug. 1948-ian. 1951) și șef al D.R.S. Cluj (din ian. 1951-până în iun. 1957). A fost numit șef al Serviciului „C” din M.A.I. (1957-până la 10 iul. 1967, când a fost pensionat). A îndeplinit și funcția de secretar al Comisiei M.A.I. pentru judecarea cazurilor de trimitere sau eliberare din D.O. (1958-1960). În 1960 avea un salariu de 3.520 lei. Încadrat în Securitate cu gradul de colonel (1948-1966), a fost avansat general-maior (1966-1971), apoi general-locotenent în rezervă (în mai 1971). În sept. 1952 a propus internarea preotului Nicolae Chindea într-o colonie de muncă pe timp de 5 ani⁸⁴⁵, propunere aprobată de comisie. La 4 aug. 1958 a decis fixarea D.O. pe 48 de luni, în com. Rubla, pentru preotul Nicolae Bucea. La 25 nov. 1959 a propus fixarea D.O. pe 24 luni lui Ioan Oargă în com. Lățești. În febr. 1953 avea 4 informatori în legătură⁸⁴⁶. La 9 sept. 1958 a întocmit un *Plan de acțiune* pentru arestarea legionarilor aflați cu D.O. în regiunile București, Galați și Constanța și trimiterea lor la locurile de muncă fixate. Conform planului, în regiunile Constanța și Galați urma să se deplaseze personal pentru arestarea a 126 legionari, respectiv 94 legionari, operațiune ce urma să se execute concomitent la 12 sept. 1958⁸⁴⁷. Într-un raport din 17 mai 1968, privind dezbaterea plenarei din aprilie la Cluj, mr. Rîpeanu Ioan afirma că mr. Gruia Manea, „pentru a-l discreditat pe fostul șef al regiunii M.A.I. Cluj, Nedelcu Mihail, cunoscând faptul că acesta nu citește lucrările prezentate la semnat, a completat un mandat de arestare pe numele lui Nedelcu Mihail, pe care apoi l-a introdus în corespondență, fiind semnat”⁸⁴⁸.

Negrea Vasile: secretar general al M.A.I. (1958), apoi adjunct al ministrului Afacerilor Interne (1959-28 nov. 1966). Ulterior a fost numit prim-adjunct al ministrului Afacerilor Interne (28 nov. 1966⁸⁴⁹-24 iul. 1967) și prim-vicepreședinte al Consiliului Securității Statului (24 iul. 1967-8 febr. 1968). În 1958 era membru al Comisiei de fixare și ridicare a locului de muncă. Anterior deținuse funcțiile de ofițer la Direcția a VIII-a (1952), locțiitor al șefului Direcției Anchete (1954) și șef al D.R.S. Timișoara (1954-1957). A avut gradele de maior (1952-1954), lt.-col. (1954), colonel (1955-1959), general-maior (1959) și general-locotenent (1963-1968). În anul 1968 a fost trecut în rezervă. La 4 aug. 1958 a decis fixarea D.O. pe 48 de luni, în com. Rubla, pentru preotul Nicolae Bucea. La 25 nov. 1959 a respins propunerea col. Nedelcu Mihail de a i se fixa D.O. pe 24 luni lui Ioan Oargă, dar a precizat faptul că „va fi lucrat informativ de regiunea unde se stabilește. Nu se aprobă să domicilieze în București”⁸⁵⁰.

⁸⁴⁵ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 5, f. 211.

⁸⁴⁶ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 97, f. 10.

⁸⁴⁷ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 55, vol. 2, f. 96-97.

⁸⁴⁸ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 19, vol. 4, f. 16.

⁸⁴⁹ Numit în această funcție la ședința Secretariatului C.C. al P.C.R. din 28 noiembrie 1966 (A.N.I.C., fond C.C. al P.C.R. – Cancelarie, dosar nr. 153/1966, f. 3).

⁸⁵⁰ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 4, f. 125.

Nichiforel Trifon: procuror la Parchetul Tribunalului Militar Sibiu, cu gradul de căpitan (1949). A emis și prelungit mandatele de deținere a majorității arestaților din grupul Dabija.

Nicoară Ioan: lucrător operativ (1956-1957), apoi lucrător operativ prim și șef al Problemei III (1958-până la 1 mart. 1960) la Secția raională Câmpeni. În 1958 dirija 9 agenți, pe care-i folosea în 7 acțiuni informative și o acțiune de verificare. La 1 mart. 1960 a fost „mutat la Miliție la reducere”⁸⁵¹. A avut gradele de locotenent (1956-1958) și lt. major (1959-mart. 1960). În 1958 avea un salariu de 780 lei⁸⁵², iar în perioada 1 aug. 1959-1 mart. 1960 un salariu de 1.110 lei⁸⁵³. La 14 ian. 1956 a propus trecerea în evidența dosarului de obiectiv a lui Gheorghe Bara.

Nicoară Gh. Mihai: agent la Biroul de Siguranță Câmpeni (1948), apoi subofițer la Biroul de Securitate Câmpeni, cu gradul de plt. major (30 aug. 1948-1950). Din toamna anului 1948 și până în vara anului 1950 a depus eforturi intense pentru descoperirea și arestarea rezistenților din zona com. Bistra, recrutând numeroși informatori, pe unii prin șantaj.

Nicolicea Gheorghe: ofițer la Secția raională Alba Iulia, apoi la I.S.J./I.J. Alba (1964-1978). A avut gradele de locotenent (1964-1967), lt. major (1968), căpitan (1973-1976) și maior (din 1976-1978) Dirija agenții: „Călin Oprea”, „Vanea Gheorghe”, „Vasile Ioan”, „Lupu Gheorghe”, „Mantu” și „Simu”. I-a urmărit informativ pe Simion Bulbucan (1964), Coriolan Goia (1965-1967), Nicolae Hațegan (1967-1974) și Ioan Oargă (1965-1978).

Nistor Victor: șef al Biroului Anchetă la S.J.S.P. Alba (aug. 1948-apr. 1949), apoi șef al Secției Anchetă la D.R.S. Sibiu (apr. 1949-1951). Încadrat în Securitate cu gradul de locotenent, la 30 dec. 1949 a fost avansat lt. major (1949-1951). La 30 mai 1949 a propus reținerea ca ostatică a Eugeniei Bumbaș, soră cu frații Macavei, „până când se va reuși arestarea celor doi”⁸⁵⁴. A participat la execuția lui Nicolae Dabija și a celorlalte persoane condamnate la moarte, ca și la execuția lui Traian Macavei. L-a anchetat pe Traian Macavei și a întocmit procesul verbal de anchetă asupra activității desfășurate de acesta. I-a anchetat pe Augustin Rațiu, Ionel Robu, Radu Ionescu, Iosif Țălnaru, Ioan Popa, Nicu Marin, Dumitru Fuga⁸⁵⁵ ș.a. A contrasemnat toate deciziile lui Gheorghe Crăciun referitoare la represiunea împotriva persoanelor implicate în mișcarea de rezistență. În dec. 1950 a condus ancheta în cazul unor preoți greco-catolici din Blaj (Ioan Pinca etc.)⁸⁵⁶.

Nistorescu Florian: anchetator la D.R.S.P. Sibiu (din 30 aug. 1948-1950). Ulterior a îndeplinit funcțiile de ofițer la D.R.S. Timișoara (1953) și șef al Secției „C” la D.R.S. Brașov (1954-1956). Încadrat în Securitate cu gradul de sublocotenent (1948-1950), a fost avansat locotenent (din aug. 1950), lt. major (1953-1954) și căpitan (1955-1956). I-a anchetat pe Florian Deceanu, Emil Dalea, Ioan Boia, Petru Căbulea, Avram Ihuț.

Niță Mihai: ofițer la I.S.J./I.J. Alba (1970-1983). A activat în cadrul Serviciului II (1974-1979) și Serviciului I (1981). A avut gradele de lt. major (1970-1974), căpitan (1974-

⁸⁵¹ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 28, f. 141.

⁸⁵² A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 1, f. 147.

⁸⁵³ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 28, f. 141.

⁸⁵⁴ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 761, vol. 2, f. 363.

⁸⁵⁵ Pentru violența cu care Nistor Victor îi ancheta pe cei arestați a se vedea D. Fuga, *Povestea vieții mele...*, p. 116-118.

⁸⁵⁶ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 788.

1979) și maior (1981-1983). L-a urmărit pe Ioan Oargă (1983). În perioada 1974-1977 deservea informativ Întreprinderea de Utilaje Alba Iulia⁸⁵⁷.

Olteanu Gh. Emil-Nicolae: lucrător operativ la Biroul I din S.J.S.P. Alba (1950), apoi ofițer la Secția raională Alba Iulia (1952-1953), loctiitor al șefului Secției a II-a Contraspionaj la D.R.S. Hunedoara (1958), șef al Secției raionale Sebeș (1959-1961) și șef al Secției „C” la D.R.S. Hunedoara (1961-1967). După desființarea regiunilor a fost numit șef al Secției a III-a Contraspionaj la I.S.J. Alba (febr. 1968⁸⁵⁸-1974). A avut gradele de sublocotenent (1950), lt. major (1958), căpitan (1959-1962), maior (1964-1969) și lt.-col. (1971-1974). În 1958 dirija 4 agenți, pe care-i folosea într-o singură acțiune de verificare. În 1958 avea un salariu de 1.550 lei⁸⁵⁹, iar în perioada aug. 1959-mart. 1960 un salariu de 1.580 lei⁸⁶⁰. Prin Ordinul nr. 01.938 din 1 nov. 1971 al președintelui C.S.S., a fost pedepsit cu retrogradarea pe timp de 3 luni la un nivel inferior de soldă, de la 2.300 lei la 2.150 lei, pentru „neexecutare întocmai și la timp a unor ordine, lipsă de exigență față de propria activitate și slabul control asupra activității subordonaților”⁸⁶¹. În dec. 1950 a participat la anchetarea unor foști informatori ai Siguranței din jud. Alba⁸⁶². În 1952-1953 l-a maltratat în arest pe Nicolae Hațegan, pentru a recunoaște apartenența la Liga Anticomunistă, deși acesta nu a avut nici un rol în cadrul organizației. După ce N. Hațegan a cedat torturilor și a „recunoscut”, a fost condamnat la 20 ani muncă silnică⁸⁶³.

Oneț Nicolae: ofițer la Securitatea din Abrud, cu gradul de sublocotenent (1948-1949). În mart. 1949 a condus o echipă de căutare a lui Nicolae Dabija în Munții Apuseni.

Onețiu Roman: șef al Postului de Miliție Mihail, cu gradul de plutonier (1980). L-a supravegheat pe Virgil Cerghidean (1980).

Oprea A. Ioan: anchetator (1952), anchetator prim (1959), apoi loctiitor al șefului Serviciului Anchete (1962-1963) la D.R.S. Cluj. După desființarea regiunilor a deținut funcțiile de loctiitor al șefului Secției a III-a și adjunct al inspectorului șef (1968-1972)⁸⁶⁴, șef al Serviciului III (1972-1974) și loctiitor al șefului Securității (1978-1986) la I.S.J./I.J. Cluj. A avut gradele de sublocotenent (1952), lt. major (1959), căpitan (1962-1963), lt.-col. (1969-1970) și colonel (1974-1986). În ian. 1959 l-a trimis în justiție pe Iuliu Breazu pe motiv că era membru în organizația condusă de Raul Volcinschi, deși acesta era complet nevinovat. În urma procesului, Breazu a fost condamnat la 15 ani muncă silnică. În aug. 1952 l-a anchetat pe Cornel Deac. În anii '80 s-a ocupat cu supravegherea Doinei Cornea⁸⁶⁵.

⁸⁵⁷ Pentru amănunte referitoare la activitatea sa în această perioadă a se vedea A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 349.

⁸⁵⁸ A fost numit în această funcție prin Ordinul nr. 1.542 din 18 febr. 1968 al președintelui C.S.S., ordin prin care a fost numit și membru al Colectivului de conducere al I.S.J. Alba (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.388, dosar nr. 3, f. 134).

⁸⁵⁹ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 1, f. 351.

⁸⁶⁰ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 28, f. 287.

⁸⁶¹ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.395, dosar nr. 13, f. 90-91.

⁸⁶² A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 796, vol. 2, f. 68-72.

⁸⁶³ A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 5.423, vol. 2, f. 92.

⁸⁶⁴ A fost numit în cele două funcții prin Ordinul nr. 1.559 din 18 febr. 1968 al președintelui C.S.S., ordin prin care a fost numit și membru în Colectivul de conducere al I.S.J. Cluj (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.388, dosar nr. 3, f. 186).

⁸⁶⁵ Conform http://www.realitatea.net/media/dosariada/sec_1.pdf.

Osaion Ioan: șef al Postului de Miliție Întregalde, cu gradul de plutonier (1976-1977). A urmărit-o informativ pe Valeria Vandor (1976-1977).

Osvath Zoltan: ofițer în cadrul Serviciului Orășenesc de Securitate Petroșani, cu gradul de căpitan (1965-1967). A urmărit-o pe Maria Gligor, apoi a cerut trecerea ei în evidența pasivă (1965-1967).

Palade Mihail: prim procuror pe lângă Parchetul Tribunalului Militar Sibiu, cu gradul de maior (1949-1950). A emis și prelungit mandatele de deținere a mai multor arestați din grupul Dabija.

Pană Ilarie: Absolvent de liceu. Ofițer la Secția raională Alba Iulia (1963-1968), apoi la I.S.J. Alba (1968-1971). În 1971 avea funcția de inspector principal la Grupa „A”. A avut gradele de locotenent (1963), lt. major (1966-1971) și căpitan (din 23 aug. 1971)⁸⁶⁶. L-a urmărit pe Dan Pamfil la Zlatna (1963). În 1966 l-a supravegheat pe Simion Bulbucan, coordonat de cpt. Chialda Vasile, apoi a cerut scoaterea acestuia din evidența activă.

Pangrațiu Liviu: anchetator în cadrul D.R.S. Cluj, cu gradul de locotenent (1952). În sept. 1952 l-a anchetat pe preotul Nicolae Chindea, apoi a propus internarea acestuia în C.M. „pentru activitatea lui în cadrul P.N.Ț.-ului Maniu, ca fiind om de încredere a P.N.Ț., pe care se putea baza în orice ocazie, și pentru participarea în banda contrarevoluționară a lui Șușman”, propunere aprobată⁸⁶⁷.

Pastii Pompiliu: anchetator la D.R.S.P. Sibiu, cu gradul de sublocotenent (1949). I-a anchetat pe Augustin Rațiu, Alexandru Maxim, Ionel Robu, Emil Olteanu, Florian Picoș, Viorica Buțuțui, Dumitru Avrămuț, Simion Totoianu și Aurel Cerghidean.

Pașca Petru: șef al Postului de Miliție Lupșa, cu gradul de plutonier (1964-1966). Dirija agenții: „Sârbu Nicolae”, „Jacob Petru”, „Todea Mircea”, „Corlaci Nicolae”. Era coordonat de lt. maj. Suărășan Alexandru (1966). I-a supravegheat informativ pe Ioan Boia (1964-1966) și Gheorghe Bara (1966).

Patriciu Mihai (nume real **Grünsperger Mihai**⁸⁶⁸): membru al P.C.R. din ilegalitate, a luptat ca voluntar în războiul civil din Spania, în cadrul Brigăzilor Internaționale. La sfârșitul războiului a fost internat într-un lagăr în Franța, dar a evadat și a luptat în rezistența franceză (*maquis*) contra naziștilor⁸⁶⁹. În 1944 s-a reîntors în România. Apropiat de Teohari Georgescu, a fost numit în fruntea Inspectoratului Regional de Poliție Alba Iulia (15-24 apr. 1945), apoi a Inspectoratului Regional de Poliție Cluj (25 apr. 1945-30 aug. 1948). Imediat după 6 mart. 1945, chiar înainte de a fi numit în aceste funcții, a dispus operarea mai multor arestări⁸⁷⁰. După înființarea Securității a deținut funcțiile de șef al D.R.S.P. Cluj (30 aug. 1948-ian. 1951) și șef al D.R.S. Brașov (din febr. 1951-1952). A avut gradul de colonel (1948-

⁸⁶⁶ A fost avansat în grad prin Ordinul nr. 01.640/23 aug. 1971 al președintelui C.S.S. (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.395, dosar nr. 13, nenumerotat).

⁸⁶⁷ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 5, f. 211.

⁸⁶⁸ Există și opinii conform cărora numele acestuia ar fi fost Weiss Mihai (D. Jela, *op.cit.*, p. 213).

⁸⁶⁹ Dennis Deletant, *Teroarea comunistă în România. Gheorghiu-Dej și statul polițienesc 1948-1965*, Editura Polirom, Iași, 2001, p. 27.

⁸⁷⁰ La 3 apr. 1945 Inspectoratul Regional de Poliție Alba Iulia a efectuat mai multe arestări „din ordinul verbal al domnului Patriciu”, deși nu se precizează nicăieri calitatea acestuia, instituția fiind condusă încă de inspectorul regional Ioan Stănilă, care a fost însă arestat după câteva zile (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 204, vol. 1, f. 310).

1952). După căderea lui Teohari Georgescu, a fost îndepărtat din funcție. A fost unul dintre șefii Securității cu cele mai multe asasinat la activ, fiind implicat în numeroasele crime din regiunea Cluj. A ordonat executarea mai multor rezistenți din Munții Apuseni (membri ai organizației lui Diamandi Ionescu), ca și a unor țărani care se împotriveau colectivizării. Ordinele sale au fost îndeplinite cu precădere de către cpt. Kovács Mihai și mr. Briceag Nicolae. La ordinul său, în zilele de 2 și 5 apr. 1950 au fost luați din sediul Securității din Cluj și asasinați într-un loc necunoscut mai mulți membri ai organizației lui Dabija: Mihai Angheluță, Nicolae Nițescu, Alexandru Maxim, Ioan Robu, Alexandra Pop, Simion Moldovan, Emil Dalea, Petru Mărgineanu, Emil Olteanu, Victor Vandor, Florian Picoș, Ioan Bedeleanu. A ordonat executarea lui Constantin Vodă, ucis împreună cu Victor Marc (membru al organizației Diamandi) în noaptea de 6/7 aug. 1949 de o echipă condusă de cpt. Kovács Mihai. A decedat în anul 1996 la Cluj, fără a avea cu nimic de suferit după căderea regimului comunist.

Pavel Radu: ofițer la Serviciul I din I.J. Alba (1979-1984). A avut gradele de locotenent (1979-1982) și lt. major (1982-1984). La 15 mai 1981, la propunerea lui a fost deschis D.U.I.-ul „Goran” (privindu-l pe Ioan Oargă), deoarece: „A fost condamnat 10 ani pentru uneltire contra ordinii sociale, participând la activitatea bandei lui Dabija Nicolae. În prezent este semnalat că ascultă și colportează știrile posturilor de radio străine, având o poziție dușmănoasă. Întreține relații cu fostul condamnat Cristian Mihail”, la care se adăuga și faptul că era „descendent de fost șef de cuib legionar”⁸⁷¹.

Penescu Gheorghe: ofițer în cadrul Serviciului II (1968-1982), apoi în Serviciul III (1986) la I.S.J./I.J. Argeș. Anterior fusese ofițer în cadrul D.R.S. Pitești (1960). A avut gradele de locotenent (1960), căpitan (1971-1973), maior (1974-1981) și lt.-col. (1986). În anii 1980-1981 era responsabil de obiectivul C.A.T.C. Pitești, unde muncea și Dumitru Măgureanu, pe care l-a urmărit la locul de muncă.

Petrache T. Cristian: anchetator în cadrul Direcției a V-a, Serviciul I (1948-1950). A avut gradele de locotenent (1948-1949) și lt. major (1950). L-a anchetat pe Silvestru Bolfea și a propus folosirea lui în proces doar ca martor, deoarece „nu poate fi considerat chiabur”⁸⁷². În noaptea de 5/6 mai 1950 a condus echipa care l-a arestat pe istoricul Alexandru Lapedatu⁸⁷³, trimis apoi la Penitenciarul Sighet, unde a și încetat din viață.

Petrescu Petre: ofițer în cadrul I.J. Argeș, cu gradul de lt. major (1974-1980). În această perioadă era responsabil de obiectivul Combinatul Petrochimic Pitești, unde muncea și Dumitru Măgureanu, pe care l-a urmărit la locul de muncă.

Pintilie Alexandru: subofițer la S.J.S.P. Turda (din 30 aug. 1948-1949). Ulterior a fost ofițer la Secția raională Zalău (1951-1955), o perioadă deținând funcția de șef al secției (1952-1955). Încadrat în Securitate cu gradul de plutonier (1948-1949), a fost avansat sublocotenent (1951) și locotenent (1952-1955). A participat la lupta de la Muntele Mare.

Pintilie Gheorghe (nume real **Pantelei Bodnarenko**): născut la 9 nov. 1902 în Ucraina. Trimis în România de sovietici cu misiuni de spionaj, a fost arestat și condamnat la 3

⁸⁷¹ A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 3.736, vol. 2, f. 10.

⁸⁷² A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 20, f. 9.

⁸⁷³ În nota prin care îl depunea pe Alexandru Lapedatu în arestul M.A.I. arăta faptul că istoricul „după 10 minute ne-a deschis ușa, nu s-a intimidat deloc, în tot timpul a fost calm” (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 9.571, f. 28).

ani închisoare (1928). În detenție a intrat în anturajul viitorilor lideri comuniști. Director general al D.G.S.P. (din 30 aug. 1948-1950). Adjunct al ministrului Afacerilor Interne (1951-1961). A avut gradul de general-locotenent (1948-1961). A aprobat propunerile de pedepse la care urmau să fie condamnați acuzații din lotul Dabija. A cerut selecționarea câtorva condamnați la pedepse grele „pentru a li se crea un regim mai aspru în închisoare”, ulterior toți aceștia fiind asasinați (Mihai Angheluță, Nicolae Nițescu, Alexandra Pop și Simion Moldovan).

Pleșa Nicolae: șef al Postului de Miliție Mogoș, cu gradul de plutonier (1964-1968). I-a urmărit pe Victor Bârzog și Dan Pamfil, ambii foști legionari, fiind coordonat de lt. maj. Briciu Remus.

Pop T. Ioan: subofițer la S.J.S.P. Turda, cu gradul de plt. major (30 aug. 1948-1951). A fost scos din Securitate, cu pierderea gradului, la 5 ian. 1951⁸⁷⁴. A participat la lupta de la Muntele Mare, unde a comis mai multe erori, motiv pentru care cpt. Kovács Mihai a propus sancționarea acestuia.

Popa Cornel: milițian la Postul de Miliție Lupșa (1949). A participat la lupta din com. Mușca contra fraților Macavei.

Popa Iacob: chestor și șef al Serviciului județean de Siguranță Alba (1948). La înființarea Securității a fost numit șef al S.J.S.P. Alba (30 aug. 1948-dec. 1949), apoi șef al S.J.S.P. Hunedoara (dec. 1949-sept. 1950). După desființarea județelor a deținut funcțiile de șef al Serviciului raional Deva (sept. 1950-1951), șef al Secției raionale Rădăuți (1952-1953), șef al Secției raionale Botoșani (6 nov. 1953⁸⁷⁵-1954) șef al Serviciului raional Făgăraș (1954-1956) și șef al Serviciului raional Sibiu (1956-1958). În 1958 dirija 5 agenți, pe care-i folosea într-o acțiune informativă și o acțiune de verificare, și avea un salariu de 1.800 lei⁸⁷⁶. Încadrat în Securitate cu gradul de căpitan (1948-1954), a fost avansat maior (1954-1956), apoi lt.-col. (1958). A condus operațiunile de represiune contra rezistenților din jud. Alba și a celor din Munții Făgăraș (grupul Ion Gavrilă-Ogoranu)⁸⁷⁷.

Popa Vasile: șef al Biroului I Informații la S.J.S.P. Turda, apoi la Serviciul raional Turda (din 30 aug. 1948-1951). Încadrat în Securitate cu gradul de sublocotenent (1948-1950), a fost avansat locotenent (1950-1951). A fost scos din Securitate, cu pierderea gradului, la 20 mart. 1951⁸⁷⁸. În perioada 29 iul.-1 aug. 1949 a participat la acțiuni de prindere a fraților Macavei, fiind la comanda unei echipe ce a acționat în zona com. Mușca⁸⁷⁹. Implicat în mai multe acțiuni represive contra rezistenților din Munții Apuseni.

Popescu Constantin: procuror pe lângă parchetul Tribunalului Militar Cluj, cu gradul de maior (1949). A emis mai multe mandate de deținere a unor membri ai grupului condus de Dabija (pentru persoanele arestate de către S.J.S.P. Turda).

⁸⁷⁴ Trecerea în cadrul disponibil s-a făcut prin Decizia nr. 502.140/16 febr. 1951 semnată de gen.-lt. Gheorghe Pintilie (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.506, dosar nr. 5, f. 47-50).

⁸⁷⁵ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 13.153, f. 5.

⁸⁷⁶ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 2, f. 611.

⁸⁷⁷ Pentru detalii privind activitatea sa în acțiunile contra acestui grup a se vedea I. Gavrilă-Ogoranu, *Brazii se frâng...*, vol. IV.

⁸⁷⁸ Trecerea în cadrul disponibil s-a făcut prin Decizia nr. 502.140/16 febr. 1951 semnată de gen.-lt. Gheorghe Pintilie (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.506, dosar nr. 5, f. 47-50).

⁸⁷⁹ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 711, vol. 11, f. 34.

Popescu Constantin: ofițer în cadrul Direcției Anchete (aug. 1948-1959). A deținut funcțiile de șef al Biroului 2 din Serviciul I (1949), șef al Serviciului II (1956-1957) și șef al Serviciului III (1958-1959). Încadrat în Securitate cu gradul de căpitan (30 aug. 1948-1951), a fost avansat maior (1956) și lt.-col. (1957-1959). În mart. 1949 l-a anchetat pe Nicolae Nițescu, iar în urma anchetei a întocmit o notă prin care cerea arestarea lui Mihai Angheluță, Titus Ceaușu și Ioan Carra. După ce i-a anchetat din nou pe toți patru a cerut trimiterea lor la Cluj, unde se intenționa judecarea acestora.

Preda Gheorghe: ofițer în cadrul I.J. Alba (1973-1989). A activat la Serviciul II (1973) și la Biroul 2 din Serviciul I (1975), apoi a fost numit șef al Serviciului I (1988-1989). A avut gradele de lt. major (1973-1975), căpitan (din aug. 1975), lt.-col. (1988-1989). În apr. 1975 a propus urmărirea informativă cu prioritate a lui Traian Câmpeanu.

Pușcaș: șef al Postului de Miliție Benic, cu gradul de plt. major (1983-1987). L-a urmărit pe Simion Bulbucan, deși acesta avea peste 80 de ani.

Radu: ofițer la Secția raională de Securitate Câmpeni, cu gradul de locotenent (1967). Îl coordona pe șeful Postului de Miliție Poșaga, srg. major Mureșan Ioan, în supravegherea lui Avram Ihuț în satul Belioara, jud. Alba.

Răuță G. Octavian: comandant al Garnizoanei Sibiu, cu gradul de colonel (1949-1950). A ordonat trimiterea în judecată a lotului Dabija și a lui Traian Macavei și Sabin Vador.

Răzvan Sergiu: ofițer în cadrul Direcției Anchete (30 aug. 1948-1951). Șef al Serviciului I (1949), șef al Serviciului II (1949), apoi șef al Serviciului IV (1951). A avut gradele de căpitan (1948-1949) și maior (1950-1951). La 4 mart. 1949 a ordonat D.R.S.P. Cluj să-l cerceteze cu amănunțime pe Avram Ihuț pentru a afla unde se ascunde organizația lui Dabija. În dec. 1950 s-a deplasat la D.R.S.P. Pitești pentru a coordona acțiunile de arestare și cercetare a rudelor și persoanelor de sprijin ale membrilor grupului Arnăuțoiu, ca și de „organizarea rețelei informative necesare prinderii bandiților”⁸⁸⁰.

Retezar Ioan: comisar la Inspectoratul Regional de Poliție Oradea (1945-1948)⁸⁸¹, unde a deținut funcția de șef al Biroului Informații Interne (1948). După înființarea Securității a fost numit șef al Serviciului Anchete la D.R.S.P. Oradea, cu gradul de căpitan (1948-1950). Ulterior a deținut funcția de locțiitor al șefului D.R.S. Baia Mare, cu gradul de lt.-col. și un salariu de 2.600 lei (1958-1960)⁸⁸². În 1958 dirija 2 agenți. La Oradea a anchetat grupul de militari organizat de srg. Ioan Popa în cadrul Regimentului 9 Cavalerie. A fost implicat în anchetarea rezistenților din Maramureș (organizația fraților Popșa)⁸⁸³.

Rigo Ioan: lucrător operativ la Biroul de Securitate Câmpeni (din 30 aug. 1948-1949), apoi șef al Biroului de Securitate Iara (1950-1951). Ulterior a activat în cadrul Secției raionale Dej (1956), apoi a deținut funcția de locțiitor al șefului Secției raionale Cluj, cu un

⁸⁸⁰ F. Dobre (coord.), *„Bande, bandiți și eroi”...*, p. 119.

⁸⁸¹ Într-un *Referat* întocmit la 22 iul. 1945 de Pop Antoniu, subinspector la Inspectoratul Regional de Poliție Oradea, în care prezenta abuzurile comise în arestul inspectoratului în acea perioadă, printre „schingiuitori și bătăuși” era evidențiat și comisarul Retezar (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 204, vol. 7, f. 27).

⁸⁸² A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 1, f. 353.

⁸⁸³ A se vedea Camelia Ivan Duică, *Rezistența anticomunistă din Maramureș. Gruparea Popșa (1948-1949)*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2005.

salariu de 1.460 lei (1956-până la 1 mart. 1960, când a fost „scos la reducere”)⁸⁸⁴. Încadrat în Securitate cu gradul de plt. major șef (aug. 1948-febr. 1950), a fost avansat sublocotenent (din febr. 1950), locotenent (1950-1951), lt. major (1956) și căpitan (din 1956-1960). În mart. 1949 a condus mai multe acțiuni în Munții Apuseni pentru prinderea lui Nicolae Dabija, Traian Ihuț, Nicolae Salagea, Constantin Vodă, participând și la lupta de la Muntele Mare. La 6 iun. 1950 a condus personal o acțiune de prindere a doi rezistenți din zona Iara (Teodor Feneșan și Ioan Juga). Acțiunea a avut loc la marginea com. Șchiopi, iar ofițerul relatează desfășurarea acesteia: „Subsemnatul m-am apropiat pe burtă de cabană, iar la o distanță de 5 metri, când am ajuns în fața cabanei și am observat că cei doi fugari se află în baracă și dormeau, m-am ridicat și am făcut un salt până în fața cabanei, când am somat cu «sus mâinile», iar în acel timp au ajuns și tovarășii în fața cabanei [doi securiști și un milițian – n.n.], fugarii fiind surprinși la somat și fiind somnoroși, nemaiaivând timp de a întrebuința pistolul care se afla încărcat pe țevă la capul numitului Juga Ioan, a cui proprietate a fost, amândoi au ridicat mâinile în sus, fără a mai fi nevoie de a face uz de armă din partea noastră”⁸⁸⁵. În noaptea de 30 iun./1 iul. 1950 a condus o acțiune de arestare a unui membru al organizației Diamandi⁸⁸⁶. Cu toate acestea, în dec. 1950 a fost criticat de către mr. Kovács Mihai pentru că nu dădea atenția cuvenită prinderii rezistenților⁸⁸⁷.

Rotariu M. Iulian: născut în anul 1934, în com. Stângăceaua, jud. Mehedinți. De profesie lăcătuș, s-a înscris în P.C.R. în 1954. A absolvit ulterior Facultatea de Filologie și Universitatea Politică și de Conducere. Cunoștea limba franceză. În 1978 avea o vechime de 18 ani în „munci de răspundere”⁸⁸⁸. A deținut funcțiile de lucrător operativ prim (1961-1964) și șef al Secției raionale Alba Iulia (1964-febr. 1968). După desființarea regiunilor a fost numit adjunct al inspectorului șef și șef al Serviciului I la I.S.J. Alba (18 febr. 1968⁸⁸⁹-1972). La contopirea Securității cu Miliția a fost numit șef al Securității din I.J. Alba (1972-1979), apoi șef al I.J. Sibiu al M.I. (1979-1988)⁸⁹⁰. Anterior venirii la Alba Iulia deținuse funcția de lucrător operativ prim în Problema IV la Secția raională Brad (1958-1960), cu o retribuție de 730 lei⁸⁹¹, apoi de 1.040 lei⁸⁹². În 1958 dirija 3 agenți, pe care-i folosea în 2 acțiuni informative. A avut gradele de locotenent (1958-1960), lt. major (1961-1964), căpitan (1965-1968), maior (1969-1973), lt.-col. (1973-1978) și colonel (1978-1989). În mai 1970 a fost recompensat cu un

⁸⁸⁴ În această perioadă a avut un salariu de 1.140 lei (1 febr.-1 mai 1958), apoi de 1.460 lei (1 aug. 1959-1 mart. 1960). A se vedea A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 1, f. 150, respectiv Idem, dosar nr. 28, f. 140.

⁸⁸⁵ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 711, vol. 9, f. 330.

⁸⁸⁶ *Ibidem*, f. 226.

⁸⁸⁷ *Ibidem*, f. 367.

⁸⁸⁸ F. Dobre (coord.), *Securitatea 1967-1989...*, p. 232.

⁸⁸⁹ A fost numit în cele două funcții prin Ordinul nr. 1.542 din 18 febr. 1968 al președintelui C.S.S., ordin prin care a fost numit și membru al Colectivului de conducere al I.S.J. Alba (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.388, dosar nr. 3, f. 134).

⁸⁹⁰ La ședința Biroului executiv al Consiliului de conducere al Ministerului de Interne din 11 apr. 1978 a fost propus pentru a fi numit în funcția de șef al I.J. Sibiu al M.I., propunere care la 4 sept. 1978 a fost trimisă spre avizare Secretariatului C.C. al P.C.R. (F. Dobre – coord., *Securitatea 1967-1989...*, p. 225).

⁸⁹¹ În perioada 1 febr.-1 mai 1958 (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 1, f. 353).

⁸⁹² În perioada 1 aug. 1959-1 mai 1960 (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 28, f. 286).

aparatură de filmat și cu suma de 1.500 lei⁸⁹³. Prin Ordinul nr. 01.938 din 1 nov. 1971 al președintelui C.S.S., a fost pedepsit cu retrogradarea pe timp de 3 luni la un nivel inferior de soldă, de la 3.000 lei la 2.850 lei, pentru „neexecutare întocmai și la timp a unor ordine, lipsă de exigență față de propria activitate și slabul control asupra activității subordonaților”⁸⁹⁴. În perioada 1961-1964 răspundea informativ de instituțiile de cultură și de intelectualii din orașul Alba Iulia. La 6 apr. 1966 a aprobat trecerea în evidența pasivă a lui Simion Bulbucan.

Rusu G. Grigore: lucrător operativ la S.J.S.P. Someș-Dej (din 30 aug. 1948-1949), șef al Biroului Gherla din S.J.S.P. Someș (1949-1950), șef al Secției raionale Dej (1951-1956), șef al Secției raionale Aiud (1957-1966) și șef al Serviciului raional Bistrița (1967-febr. 1968). După desființarea regiunilor a fost numit adjunct al șefului Serviciului Informații Interne din cadrul I.S.J. Bistrița-Năsăud (1968-1969)⁸⁹⁵. În 1958 dirija 4 agenți, pe care-i folosea în 3 acțiuni informative. Încadrat în Securitate cu gradul de sublocotenent (aug. 1948-1949), a fost avansat locotenent (1950-1952), căpitan (1955-1963) și maior (din 23 aug. 1963-1969). În perioada ian.-iun. 1950 a participat la un curs de perfecționare pe linie de Securitate și probabil la absolvire a fost avansat la gradul de locotenent. În 1958 avea un salariu de 1.350 lei⁸⁹⁶, iar în perioada aug. 1959-mart. 1960 un salariu de 1.580 lei⁸⁹⁷. L-a supravegheat informativ pe Iacob Târziu (1960-1964).

Rusu Ilie: maistru de revir la Colonia Baia Sprie, cu gradul de sublocotenent (1955). La 1 dec. 1955 a întocmit un raport pentru sancționarea lui Iosif Țălnaru, în urma căruia acesta a fost pedepsit cu 20 de zile de carceră. În 1951 a existat un plt. Rusu Ilie, subofițer în cadrul D.R.S. Cluj, înaintat la gradul de sublocotenent la 1 sept. 1951⁸⁹⁸.

Rușeț Vasile: anchetator în cadrul S.J.S.P. Alba, cu gradul de locotenent (1948-1949). Anterior deținuse funcția de șef al Biroului local de Siguranță Cugir (1948). I-a anchetat pe Simion Moldovan, Ioan Oargă, Iuliu Breazu, Titus Ceaușu, Ioan Carra, Florian Deceanu, Traian Câmpeanu,, Simion Ordeanu, Petru Căbulea, Avram Ihuț, Gheorghe Bara, Alexandru Cătălina, Virgil Cerghidean, Laurean Crișan, Liviu Valer Trif, Liviu Drăgan, Vasile Fleșeriu, Partenie Fleșeriu, Ioan Popa, Pompiliu Șelmerianu, Rozalia Cioară, Gheorghe Hațegan, Petru Micu, Victor Lazăr ș.a.

Sabău Florea: lucrător operativ la Biroul 4 Operativ din S.J.S.P. Turda – se ocupa cu arestări, perchezitii, obținerea de date (din 30 aug. 1948-1950), numit apoi lucrător operativ la Biroul Securității Câmpeni (în iul. 1950), iar ulterior ofițer la Serviciul raional Turda (1951). Încadrat în Securitate cu gradul de sublocotenent (aug. 1948-1949), a fost avansat locotenent (1950-1951). A condus acțiunea de la Muntele Mare din 4 mart. 1949, dar a comis

⁸⁹³ Recompensa a fost acordată prin Ordinul nr. 01.436/13 mai 1970 al președintelui C.S.S. (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.393, dosar nr. 3, nenumărat).

⁸⁹⁴ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.395, dosar nr. 13, f. 90-91. În aceeași zi, prin Ordinul nr. 01.940 al președintelui C.S.S., i-a fost suspendată indemnizația de comandă până când I.S.J. Alba nu va obține cel puțin calificativul „bine” (*Ibidem*, f. 96)

⁸⁹⁵ Numirea s-a făcut prin Ordinul nr. 1.559 din 18 febr. 1968 al președintelui C.S.S. Tot prin acest ordin, ofițerul a fost numit și membru în colectivul de conducere al I.S.J. Bistrița-Năsăud (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.388, dosar nr. 3, f. 186).

⁸⁹⁶ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 1, f. 148.

⁸⁹⁷ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 28, f. 141-142.

⁸⁹⁸ A fost înaintat la gradul de sublocotenent prin Decizia nr. 966 din 30 aug. 1951 semnată de gen.-lt. Gheorghe Pintilie (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.506, dosar nr. 2, nenumărat).

mai multe erori, motiv pentru care cpt. Kovács Mihai a propus sancționarea acestuia. A doua zi a efectuat percheziția cabanei de la Muntele Mare, pe care apoi a distrus-o. La 29 iul.-1 aug. 1949 a participat la acțiuni de prindere a fraților Macavei, fiind la comanda unei echipe ce a acționat în zona com. Mușca⁸⁹⁹. În 1949 a făcut percheziții la locuințele unor preoți greco-catolici anchetati pentru activitate clandestină (Iotul Vasile Boieru)⁹⁰⁰. În febr. 1950 s-a ocupa cu obținerea de informații despre persoanele care l-au ajutat pe Diamandi Ionescu, iar în iul. 1950 a plecat cu un informator în Munții Apuseni pentru a-l prinde pe Leon Șuşman.

Sav Nicolae: ofițer la Secția raională Alba Iulia, cu gradul de locotenent (1963-1965). L-a urmărit pe Dan Pamfil în Zlatna (1963-1965).

Sătmăreanu Ioan: născut în orașul Zlatna, jud. Alba⁹⁰¹. anchetator la S.J.S.P. Alba (din aug. 1948-până în sept. 1950), apoi șef al Biroului Anchete din Secția raională Alba Iulia (din sept. 1950-1951). A avut gradul de srg. major (aug. 1948-1951), fiind apoi avansat sublocotenent (din 1 sept. 1951)⁹⁰². I-a anchetat pe Simion Moldovan, Florian Deceanu, Traian Câmpeanu, Aron Laslo, Gheorghe Pascu, Vasile Frâncu, Ioan Popa, Ioan Hațegan, Partenie Fleșeriu, Vasile Fleșeriu, Ștefan Pușcaș, Iulian Șonea, Emil Popa, Vasile Groza, Mihail Roșu, Ioan Socaciu, Ioan Pușcaș, Traian Stan, Aurel Tiuțiu, Aurel Meseșan, Sebastian Lupea, Ștefan Man, Bazil Marian, Gheorghe Hațeganu, Candin Man, Gheorghe Repede, Vasile Voicu ș.a.⁹⁰³.

Săvuț Traian: șef al Postului de Miliție Lupșa, cu gradul de plutonier (1962). L-a urmărit pe Ioan Boia (1962).

Sbera Constantin: șef al Grupei de Miliție Teiuș (1971-1981). A avut gradele de căpitan (1971) și maior (1979-1981). L-a supravegheat informativ pe Crișan Gligor (1979-1981).

Schwartz Andrei: lucrător operativ la S.J.S.P. Turda (30 aug. 1948-1949). Șef al problemei „Categorii sociale” din cadrul Biroului 1 Informații interne la S.J.S.P. Turda (1950), ocupându-se cu coordonarea supravegherii informative a militarilor deblocați, elevilor, liber profesioniștilor, muncitorilor, țăranilor și angajaților din aparatul de stat⁹⁰⁴. Șef interimar al Biroului 1 din S.J.S.P. Turda (1950). Încadrat în Securitate cu gradul de sublocotenent (aug. 1948-dec. 1949), a fost avansat locotenent (din 30 dec. 1949-1950). La 10 mart. 1950 a semnalat D.G.S.P. faptul că doctorița Viorica Gâscă „a fost implicată într-o organizație subversivă”, cerând „să fie ținută în strictă supraveghere”⁹⁰⁵. La 6 iun. 1950 a participat la o acțiune a Biroului local de Securitate lara de prindere a doi rezistenți (Teodor Feneșan și Ioan Juga)⁹⁰⁶.

⁸⁹⁹ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 711, vol. 11, f. 34.

⁹⁰⁰ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 389, vol. 1, f. 56.

⁹⁰¹ Conform mărturiei lui Ionel Călin în *** *Noi nu am avut tinerete...*, p. 202.

⁹⁰² Pentru „meritele” sale în activitatea de anchetator, a fost înaintat la gradul de sublocotenent direct de la cel de srg. major, prin Decizia nr. 983 din 30 aug. 1951 semnată de gen.-lt. Gheorghe Pintilie (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.506, dosar nr. 2, nenumrotat).

⁹⁰³ Pentru numeroase mărturii privind violența cu care Sătmăreanu Ioan îi ancheta pe deținuți a se vedea *** *Noi nu am avut tinerete...*

⁹⁰⁴ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 195, vol. 1, f. 209-211.

⁹⁰⁵ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 141, vol. 22, f. 444.

⁹⁰⁶ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 711, vol. 9, f. 330.

Scrob Dumitru: născut la 17 apr. 1936 în com. Bistra, jud. Alba. În 1950 a absolvit 7 clase primare în comuna natală, urmând apoi Școala medie tehnică agricolă din Câmpeni (1951-1955), unde s-a calificat ca tehnician în mecanizarea agriculturii. În 1951 s-a înscris în U.T.M., fiind ales membru în Biroul organizației de bază pe școală. În 1955, la absolvire, a fost repartizat tractorist în regiunea Crișana. În perioada ian. 1956-oct. 1957 a urmat stagiul militar, în decursul căruia a fost trimis la Școala de ofițeri de rezervă din Câmpulung Muscel, fiind lăsat la vatră cu gradul de sublocotenent. În armată a fost ales secretar al organizației U.T.M. din unitate. În oct. 1957 a fost numit șef de brigadă la S.M.T. Surduc. S-a înscris în P.M.R. în august 1958. La 15 oct. 1958 a fost încadrat în Securitate la Secția raională Jibou din D.R.S. Cluj, ca lucrător la Problema „T”. În anul 1959 a urmat un curs de perfecționare în munca de Securitate cu o durată de 10 luni, după absolvirea căruia a fost numit lucrător operativ prim și șef al Problemei III în cadrul aceleiași secții raionale, cu un salariu de 1.110 lei (1959-1960)⁹⁰⁷. În 1960 a fost numit ofițer II la Serviciul III din cadrul D.R.S. Cluj, dar în scurt timp a fost mutat la Serviciul II, la „problema turiști”, unde „a obținut rezultate satisfăcătoare”⁹⁰⁸. În 1962 a fost numit ofițer I la Biroul 1 din Serviciul III din cadrul D.R.S. Cluj, unde a muncit în „problema legionară”, funcție deținută până la 30 iun. 1966. La 1 iul. 1966 a fost numit în funcția de șef al Secției raionale Câmpeni, cu o retribuție de 1.800 lei⁹⁰⁹, funcție pe care o deținea și în momentul desființării raioanelor (febr. 1968). Ulterior a deținut funcția de șef al Securității municipiului Dej (1972-1978). Încadrat în Securitate cu gradul de sublocotenent (1958), a fost avansat locotenent (din 1961-1964), lt. major (din 1964-1968), apoi căpitan (1972-1974) și maior (1976-1978). Dirija agentul „Straja Ioan”, cu ajutorul căruia l-a urmărit pe Nicolae Bucea (1966-1967).

Sebeși Ludovic: anchetator la S.J.S.P. Alba, cu gradul de sublocotenent (din aug. 1948-1949). L-a anchetat pe Dumitru Măgureanu, Ioan Boia, Avram Ihuț, Traian Gliga, Chirion Giurgiu. A condus toate perchezițiile efectuate la locuințele persoanelor din jud. Alba arestate pentru apartenența la gruparea Dabija, participând la reținerea acestora. L-a arestat pe preotul Nicolae Suciu.

Sergheie Ion: șef al Postului de jandarmi Mihalț (1946-1947), apoi comandant al Sectorului de jandarmi Teiuș (1948). A avut gradul de plt. major (1946-1948). În aug. 1946 îl supraveghea pe Aurel Cerghidean, iar în nov. 1948 l-a urmărit pe Cornel Pascu.

Siegler Simion: ofițer din cadrul Direcției a V-a Anchete (1948-1950). A avut gradele de locotenent (1948-1949) și lt. major (1950). În sept. 1949 a semnat un referat prin care cerea trimiterea în justiție a lotului Pascu Petre. Ulterior a participat la ancheta lotului Pătrășcanu, fiind „referent al problemei”⁹¹⁰. La 9 aug. 1950 a propus trimiterea în justiție a lotului Iosif Tocolianu (grup de rezistență din jud. Arad)⁹¹¹.

Simion F.: ofițer din Direcția Anchete (1949-1951), activând în cadrul Serviciului IV și Serviciului II. A avut gradele de căpitan (1949) și maior (1951). La 7 mart. 1951 a ordonat arestarea lui Hațegan Nicolae, sub acuzația de „antisemitism”.

⁹⁰⁷ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 28, f. 135.

⁹⁰⁸ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.385, dosar nr. 9, f. 18.

⁹⁰⁹ Numirea s-a făcut prin Ordinul nr. 1.604, semnat de generalul-locotenent Negrea Vasile, adjunct al ministrului Afacerilor Interne (*Ibidem*, f. 16).

⁹¹⁰ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 19, vol. 4, f. 312.

⁹¹¹ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 65, vol. 5, f. 90.

Staicu Ioan: șef al Biroului local Aiud (din 30 aug. 1948-1949), apoi șef al Serviciului raional Alba (1955-1956) și șef al Biroului „F” la D.R.S. Hunedoara (1958). A activat în cadrul D.R.S. Hunedoara până în anul 1962, când a fost scos la pensie pe caz de boală. În 1958 dirija 3 agenți. Încadrat în Securitate cu gradul de plt. major (aug. 1948-1949), a fost avansat sublocotenent (1949), lt. major (1955-1956), apoi căpitan (1958-1962). În timpul anchetei loturilor din gruparea Dabija a fost detașat temporar la Sibiu. I-a anchetat pe Titus Onea, Alexandra Pop, Simion Moldovan, Nicolae Bucea, Gheorghe Balea, Ioan Boia, Emil Drăgan, Iulian Șonea ș.a.⁹¹². Din sept. 1948 l-a urmărit pe Gavrilă Mulea, care se împotriva trecerii la ortodoxie și avea simpatii pentru P.N.Ț. La 2 febr. 1949 a fost rănit de Ștefan Popa, în timp ce încerca să-l aresteze la Teiuș. Un raport al I.S.J. Alba din 1968 prezintă desfășurarea acțiunii: „Existând informații că cel în cauză și-a făcut apariția în comuna Teiuș, subofițerul a primit ordinul să-l prindă viu, în care scop s-a deplasat în comuna Teiuș și, identificându-l în piața comunală, a intrat în luptă directă cu banditul, în timpul căreia subofițerul a fost împușcat în gură, glonțul ieșind prin partea dorsală a gâtului – sub ceafă – provocându-i o stare de inconștiență, banditul reușind să dispară, fiind împușcat ulterior de organele noastre, la care acțiune a participat și subofițerul respectiv. Pentru fapta de curaj de care a dat dovadă, subofițerul a fost decorat cu ordinul «Steaua României» clasa a V-a și citat la radio⁹¹³. Foarte probabil rapida sa avansare la gradul de sublocotenent, în primăvara anului 1949, se datorează intensei activități depuse în această perioadă.

Staicu Tudor: anchetator din cadrul Serviciului II din Direcția a V-a, cu gradul de sublocotenent (1949). În mai 1949 a întocmit un referat privind rezultatul cercetărilor efectuat asupra lui Titus Onea, pe care l-a anchetat. În nov. 1949 a anchetat persoane din conducerea P.S.D.I.⁹¹⁴.

Stana Liviu: ofițer specialist I la I.J. Timiș, cu gradul de maior (1987). La propunerea sa, lui Ioan Breazu i-a fost respinsă cererea de a vizita Ungaria, deoarece „nu prezintă garanțiile necesare”, pentru că era „semnalat cu atitudini necorespunzătoare⁹¹⁵”.

Stanca Ioan: lucrător operativ prim și șef al Problemei Gârda și Avram Iancu din cadrul Serviciului special Dr. Petru Groza din D.R.S. Oradea, cu gradul de locotenent și un salariu de 1.140 lei (1957-1958)⁹¹⁶. L-a supravegheat informativ pe Dan Pamfil.

Stanciu I. Ioan (Ionel): șef al Secției a III-a („Lupta împotriva activității politice subversive”) la D.R.S. Hunedoara (1954-1968), apoi șef al Serviciului I la I.S.J. Hunedoara (1968-1969)⁹¹⁷. În 1958 dirija 7 agenți, pe care-i folosea în 6 acțiuni informative și o acțiune de verificare, și avea un salariu de 1.700 lei⁹¹⁸. A avut gradele de lt. major (1954), căpitan

⁹¹² Pentru numeroase mărturii privind violența cu care Staicu Ioan îi ancheta pe deținuți a se vedea *** *Noi nu am avut tinerețe...*

⁹¹³ F. Dobre (coord.), *„Bande, bandiți și eroi”...*, p. 323.

⁹¹⁴ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 195, vol. 2, f. 137.

⁹¹⁵ A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 5509, vol. 2, f. 14.

⁹¹⁶ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 2, nenumărat.

⁹¹⁷ A fost numit în această funcție prin Ordinul nr. 1.550 din 18 febr. 1968 al președintelui C.S.S., ordin prin care a fost numit și membru în Colectivul de conducere al I.S.J. Hunedoara (A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.388, dosar nr. 3, f. 158).

⁹¹⁸ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 1, f. 352.

(1957-1961), maior (1963-1967) și lt.-col. (1968-1969). L-a urmărit pe Nicolae Câmpean (1961).

Stănescu Aurel: comisar ajutor la Biroul I Informații interne din cadrul Inspectoratului Regional de Poliție Cluj (1948), apoi șef al Serviciului Anchete la D.R.S.P. Cluj (din 30 aug. 1948-până în sept. 1952). Ulterior a deținut funcțiile de șef al Serviciului II (1954-1956) și șef al Biroului 3 („Fugari”) din cadrul Serviciului II (până în 1958) la D.R.S. Cluj. Încadrat în Securitate cu gradul de locotenent (aug. 1948-1950), a fost avansat lt. major (mart. 1950-1954), apoi căpitan (1955-1958). În 1958 avea un salariu de 2.300 lei⁹¹⁹. A transmis instrucțiuni către S.J.S.P. Turda privind modalitățile de anchetare a persoanelor din grupul Dabija arestate și deținute la acest serviciu. L-a anchetat personal pe Ioan Scridon. A ordonat arestarea plt. Iancu Lazăr. În perioada mai 1948-ian. 1949, ajutat de lt. Beiner Sigy, a condus ancheta în cazul studenților legionari de la Cluj⁹²⁰. În sept. 1948 a arestat și anchetat mai multe persoane din Cluj care au luat legătura cu doi studenți legionari arestați și internați în spital, acuzându-i de încercare de a le favoriza evadarea, cu toate că era vorba de un doctor care a trimis un bilet, un preot care i-a spovedit și o studentă care încerca să afle informații despre logodnicul ei, arestat și el⁹²¹. Definitiviu pentru modul în care Stănescu făcea cercetările este un memoriu înaintat la 9 oct. 1949 către Teohari Georgescu de Grigore Bădărcă, privind modul în care a fost anchetat fiul său Ioan, student la Facultatea de Medicină din Cluj, acuzat de a fi făcut politică legionară: „făcându-se cercetări destul de lungi și foarte riguroase, s-a constatat că fiul meu și alți 41 de inși au fost găsiți nevinovați. Pentru aceasta au fost reținuți pe loc în Penitenciarul Cluj pentru a li se da drumul. O parte din ei au fost eliberați. Fiul meu, care își aștepta și el rândul, a fost după 8 luni cercetat din nou de tov. locotenent Stănescu Aurel din Securitate, care văzând că dosarul nu conține probe de vinovăție i-a comunicat în timpul cercetărilor că dosarul lui trebuie numai încheiat și va fi pus imediat în libertate dacă va da o nouă declarație în care să declare că a consimțit principal de a face parte dintr-o mișcare legionară, dar că acest consimțământ n-a fost tradus în fapt. Fiul meu, nebănuind că tov. locotenent Aurel Stănescu îi întinde o cursă, a consimțit după ce a fost asigurat pe cuvânt de ofițer că această nouă declarație nu schimbă cu nimic situația nevinovăției și a dat-o în sensul cerut de tov. locotenent Aurel Stănescu. Trecând termenul fixat de tov. Aurel Stănescu pentru punerea în libertate, fiul meu a constatat că a fost dus în eroare de organul anchetator și a fost dat în judecată, unde a fost condamnat la 3 ani închisoare corecțională, pe baza noii declarații date, căci prima declarație, din care nu reieșea vinovăția, nu se mai găsește la dosarul cauzei. Probabil că tov. locotenent Aurel Stănescu dorea să facă dovadă că este un abil descoperitor de membri din organizații subversive în sensul de mai sus⁹²². Faptele au fost reale, deoarece la 15 apr. 1950 Ioan Bădărcă a fost grațiat și eliberat din Penitenciarul Pitești. Brutalitatea anchetelor ofițerului este menționată de numeroși arestați⁹²³.

⁹¹⁹ *Ibidem*, f. 136.

⁹²⁰ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 58, vol. 1, f. 20-23.

⁹²¹ *Ibidem*, vol. 3, f. 194-195.

⁹²² *Ibidem*, vol. 1, f. 281-282.

⁹²³ Spre exemplu, Vasile Botcă, arestat la 30 ian. 1949 în casa surorilor Blănaru pentru „activitate subversivă”, arăta că în timpul anchetei „mai brutal s-a purtat cu mine dl. lt. Stănescu” (A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 921, vol. 10, f. 79).

Sterescu Paul: ofițer în cadrul D.R.S. Timișoara (1953-1960). A deținut funcțiile de șef al Serviciului VII (1954) și șef al Serviciului III (1955-1960). A avut gradele de lt. major (1953), căpitan (1954-1957) și maior (1957-1960). La 26 nov. 1958 a aprobat luarea în evidența activă a lui Aurel Cerghidean, la problema „foști membri P.N.Ț.”.

Stoicheci Constantin: ofițer la Secția raională Alba Iulia, cu gradul de locotenent (1965). L-a urmărit pe Cornel Florean în com. Mihălț.

Stoleru Constantin: șef al Postului de Miliție Mihălț, cu gradul de srg. major (1965-1967). În această perioadă l-a supravegheat informativ pe Cornel Florean.

Suărășan Alexandru: fost ofițer în cadrul Grupului Operativ Aiud, fiind implicat în reeducarea din Penitenciarul Aiud⁹²⁴ (1959-1964). În 1964 a fost numit ofițer la Secția raională Câmpeni (1964-1966), apoi locțiitor al șefului Secției raionale Câmpeni (1967-1968). După desființarea regiunilor a fost numit ofițer în cadrul I.S.J./I.J. Alba, deținând funcțiile de adjunct al șefului Secției a II-a Contrainformații în sectoarele economice (1968-1971), șef al Secției a II-a (1972-1981) și șef al Serviciului I (1986-1988). La 23 aug. 1962 a fost avansat la gradul de lt. major, iar la 23 aug. 1967, prin Ordinul nr. 3.564 al președintelui C.S.S., la gradul de căpitan (1967-1973), apoi la cel de maior (1974-1975) și lt.-col. (1977-1988). Prin Ordinul nr. 01.350 din 8 mai 1971 al președintelui C.S.S. a fost premiat cu suma de 1.200 lei⁹²⁵, iar prin Ordinul nr. 02.036 din 1 dec. 1971 a fost numit membru în Colectivul de conducere al I.S.J. Alba⁹²⁶. În perioada 1964-1967 dirija urmărirea lui Nicolae Bucea, coordonându-l pe șeful Postului de Miliție Baia de Arieș, plt. major Codoreanu Ioan. În 1966 îl supraveghea informativ pe Gheorghe Bara, pentru care a cerut trecerea în evidența activă, coordonându-l pe șeful Postului de Miliție Lupșa, plt. Pașca Petru.

Suciu Ioan: lucrător operativ la Secția raională Alba Iulia, cu gradul de locotenent (1956). L-a urmărit informativ pe Aurel Cerghidean în com. Mihălț, în timp ce acesta venea aici în vizită (1956).

Susta: ofițer în cadrul D.R.S. Banat, cu gradul de maior (1966). Răspundea informativ de Spitalul „Dr. Victor Babeș” din Timișoara, motiv pentru care l-a supravegheat pe Aurel Cerghidean (1966), care era angajat al spitalului.

Șandor Vasile: șef al Postului de Miliție Bistra, cu gradul de plt. major (1950). A participat la descoperirea și uciderea lui Nicolae Salagea (2 sept. 1950), fiind rănit în obraz de către acesta⁹²⁷.

Șandru Ioan: ofițer din cadrul Securității Sighișoara, cu gradul de sublocotenent (1948-1949). În 1965 era maior și lucrător la Secția „C” la D.R.S. Mureș-Autonomă Maghiară. În 1963 exista un maior Șandru I. la D.R.S. Brașov. În timpul anchetei grupul Dabija, a fost

⁹²⁴ Activitatea sa în cadrul Penitenciarului Aiud este amintită și de șeful Grupului Operativ Aiud, col. Crăciun Gheorghe: „În decursul anilor a crescut așa de mult prestigiul lucrătorilor noștri, încât comandanți legionari ca Mircea Nicolau, Nistor Chioreanu, sunt fericiți că se bucură de atenția plutonierilor Rădulescu Nicolae, Lungu Aurel, Suărășan Alexandru, Ciumacenco Ioan, Blăjuț Mihai și alții” (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 3.463, f. 36).

⁹²⁵ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.395, dosar nr. 13, nenumerotat.

⁹²⁶ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.395, dosar nr. 14, f. 88.

⁹²⁷ Într-un *Tabel nominal cu cadrele căzute și rănite în lupta cu bandiții*, întocmit de Direcția Generală a Miliției, este menționat la răniți plt. maj. Șandor Vasile, cu precizarea „rănit în 1950 în Problema Iuhț Traian” (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 82, vol. 2, f. 39-40).

detașat temporar la Sibiu. I-a anchetat pe Alexandru Maxim, Ioan Scridon, Silvestru Bolfea, Gheorghe Oprea, Emil Dalea, Emil Olteanu, Gheorghe Balea, Gheorghe Bara, Mihai Florinc, Victor Vador, Iosif Țălnaru.

Taloș Vasile: anchetator la Secția Anchete a D.R.S.P. Cluj (aug. 1948-1951). Ulterior a îndeplinit funcțiile de locțiitor al șefului Secției Cadre (1958), șef al Biroului 1 („Măsurî contrainformative în industria metalurgică și P.T.T.R.”) din cadrul Serviciului IV Contrasabotaj (1959-1962), șef al Biroului 4 din Serviciul III Informații Interne (1963-1964) și șef al Secției Anchete (1968) la D.R.S. Cluj. Ofițer la I.S.J./I.J. Cluj (din febr. 1968-1975), unde a deținut funcția de șef al Serviciului II Contrainformații Economice (1971-1975). Încadrat în Securitate cu gradul de plt. major (aug. 1948-1949), a fost avansat sublocotenent (1950-1951), ulterior căpitan (1958-1962), maior (1963-1968) și lt.-col. (1971-1975). În perioada 1 aug. 1959-1 mart. 1960 avea un salariu de 1.580 lei⁹²⁸. Prin Ordinul nr. 01.350 din 8 mai 1971 al președintelui C.S.S. a fost premiat cu suma de 1.700 lei⁹²⁹. În mart. 1949 a transmis ordine către S.J.S.P. Turda privind desfășurarea anchetei asupra persoanelor arestate din grupul Dabija. În oct. 1951 a condus cercetările în cazul preoților și protopopilor greco-catolici clandestini din zona Cluj-Alba (Valer Boieru, Aurel Pârjol, Dumitru Crișan, Ieronim Șuşman)⁹³⁰. În mai 1968, în timpul dezbaterii la Cluj a documentelor Plenarei C.C. al P.C.R. din aprilie, a demascat abuzurile comise în cadrul D.R.S. Cluj⁹³¹.

Tastea Sebastian: șef al Postului de Jandarmi Cricău, cu gradul de plutonier (1948-până în febr. 1949). În ian. 1949 a semnat o *Notă* referitoare la Cornel Căliman, în care preciza următoarele: „Întrucât nutrește și în prezent aceleași idei din trecut necesită o supraveghere cât mai mare, fiind capabil de acte de teroare și de orice acte de ostilitate”⁹³².

Teodorescu Ovidiu: procuror militar (1949), apoi procuror militar șef (1950-1951) la Parchetul Militar Sibiu. A avut gradele de căpitan (1949-1951) și maior (1952). A prelungit mandatele de arestare a tuturor arestaților din gruparea Dabija, iar comportarea sa din timpul procesului, unde a citit un rechizitoriu virulent, a fost imediat remarcată de către conducerea Securității. În aug. 1952 a fost numit procuror în „procesul sabotajilor de la Canal”, dar rechizitoriul său a fost întocmit exclusiv de către Securitate, el având doar rolul de a-l citi⁹³³. Din acest motiv, imediat după proces, a fost destituit din funcție de procurorul general al R.P.R., Anton Tatu Jianu⁹³⁴.

⁹²⁸ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 28, f. 105.

⁹²⁹ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.395, dosar nr. 13, nenumerotat.

⁹³⁰ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 389, vol. 1, f. 2-10.

⁹³¹ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 19, vol. 4, f. 15-16.

⁹³² A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 961, vol. 7, f. 37.

⁹³³ Într-o *Notă sinteză cu privire la vinovăția lui Dulgheru Mișu în „pregătirea” și „organizarea” procesului de la Canalul Dunăre-Marea Neagră* întocmită în 1968 de Grigore Răduică, prim-vicepreședinte al C.S.S., se preciza „Regizarea la care a participat efectiv Dulgheru Mișu a mers până și la redactarea – după cum declară procurorul militar Ovidiu Teodorescu – a unui rechizitoriu, care i s-a impus să-l citească la proces, personal el (procurorul) neavând posibilitatea să verifice «temeinicia sau nețemeinicia actelor depuse ca probă de organele de cercetare»” (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 19, vol. 4, f. 64).

⁹³⁴ Într-o *Notă cu privire la unele aspecte referitoare la cazurile prezentate*, întocmită în 1968 și referitoare la abuzurile comise de Alexandru Drăghici, se menționa: „tovarășul Anton Tatu Jianu – în acea vreme procuror general al republicii – aflând că maiorul Teodorescu Ovidiu, fost procuror în

Ticiu Ladislau: ofițer în cadrul S.J.S.P. Hunedoara, posibil anchetator (1948-1949). A deținut apoi funcțiile de șef al Biroului de Securitate Brad (1950) și șef al Biroului raional de Securitate Orăștie (1950-1951). Încadrat în Securitate cu gradul de locotenent (1948-1949), a fost avansat lt. major (1950-1951). În timpul anchetei persoanelor din gruparea Dabija a fost detașat temporar la Sibiu. I-a interogat pe Traian Mihălțan, Titus Onea, Nicolae Nițescu, Gheorghe Oprea, Alexandra Pop, Petru Mărgineanu, Emil Dalea, Victor Vandor, Ioan Bedeleanu, Ionescu Radu, Nicodim Lazăr, Vasile Crișan, Virgil Nicoară, Ioan Toporeț ș.a.

Todea Ioan: șef al Postului de Miliție Benic, cu gradul de srg. major (1989). L-a urmărit pe Simion Bulbucan, deși acesta avea 84 de ani.

Triponescu Iuliu: șef al S.J.S.P. Târnavă Mică (din 1948-iun. 1950), apoi șef al Serviciului raional Blaj (iun. 1950-1951)⁹³⁵. Ulterior a fost mutat la D.R.S. Bacău, în funcția de șef al Serviciului III (1951-1954). A avut gradul de căpitan (1948-1954). A ordonat arestarea lui Simion Ordeanu și a lui Ioan Breazu și transferarea lor pentru anchetă la Alba Iulia (febr. 1949).

Tudor (Todor) Alexandru: anchetator în cadrul D.R.S.P. Sibiu, cu gradul de plt. major (1949). L-a anchetat pe Traian Macavei.

Turlea M.: ofițer în cadrul I.J. Alba, cu gradul de căpitan (1975). La 7 mai 1975 a propus luarea în S.I.G. a lui Gligor Crișan.

Urșica Nicolae: șef al Postului de Miliție Benic, cu gradul de srg. major (1963). I-a supravegheat informativ pe Simion Bulbucan și Izidor Nistor.

Vancea Emil: șef al Secției a III-a din D.R.S. Cluj (1951-1952). Anterior deținuse funcția de șef al Biroului 1 la S.J.S.P. Bistrița (din 15 febr. 1950). A avut gradele de locotenent (1950-1952) și lt. major (1952-1953). La 30 mai 1951 a respins cererea de stabilire a lui Radu Dumitru în orașul Brașov pentru că era fost condamnat politic (vezi biografia lui Radu Dumitru). Într-o sinteză întocmită Direcția a III-a la 27 nov. 1952, privind rezultatele obținute pe țară în „problema bande”, era aspru criticat, fiind acuzat că „nu privește cu seriozitate munca de lichidare a bandei Șușman Teodor”⁹³⁶. În mart. 1953 a cerut Biroului raional Sârmaș să aresteze un preot greco-catolic nerevenit⁹³⁷. A fost apoi îndepărtat din Securitate, arestat și trimis la Canal⁹³⁸, în primăvara anului 1953.

cadrul procesului, nu a făcut altceva, în cadrul dezbaterilor, decât să expună un rechizitoriu întocmit de organele de Securitate, l-a destituit din funcția de procuror militar. Imediat după aceasta, Drăghici Alexandru i-a dat telefon tovarășului Tatu Jianu, reproșându-i faptul că a destituit din funcția de procuror militar pe Teodorescu Ovidiu și i-a atras atenția că, în acest fel, există pericolul compromiterii întregului proces de la Canal” (*Ibidem*, f. 160).

⁹³⁵ Pentru alte detalii privind activitatea lui Triponescu Iuliu la Blaj a se vedea *** *Noi nu am avut tinerețe...*

⁹³⁶ A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 36, f. 144-145.

⁹³⁷ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 390, vol. 2, f. 42.

⁹³⁸ În mai 1968, în timpul dezbaterii la Cluj a documentelor Plenarei din apr. 1968, lt.-col. Ioana Constantin, șeful I.S.J. Cluj, evidențiind abuzurile foștilor șefi ai D.R.S. Cluj, a precizat că Vancea Emil, „fost membru de partid, a fost arestat și trimis la Canal pe timp de 12 luni, deși faptele de care a fost acuzat în general nu s-au confirmat, singura acuzație rămasă în picioare fiind aceea că întreținea relații cu o femeie ce avusese legături cu persoane compromise” (A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 19, vol. 4, f. 14-15).

Vasilescu (Vasiliu) Mihail: comandant al Garnizoanei Sibiu, cu gradul de colonel (1949). A ordonat trimiterea în judecată a loturilor Alexandru Maxim, Ionel Robu și Petru Pascu.

Vâtcă: plutonier de Miliție (1949). A participat la lupta din com. Mușca contra fraților Macavei, când s-a aflat la comanda unei echipe de acțiune.

Vlad Doru Adrian: ofițer în cadrul Serviciului I din I.S.J. Alba, cu gradul de locotenent (1970-1971). L-a dirijat pe Ioan Călin, sub numele conspirativ de „Petrescu Viorel”.

Vociu Octavian: agent la Serviciul județean de siguranță Turda (1948). După înființarea Securității a deținut funcțiile de lucrător operativ la S.J.S.P. Turda (din 30 aug. 1948-1949), șef al Biroului local Iara (oct. 1949), șef al Biroului local de Securitate Câmpeni (1950), șef al Biroului Informații Interne la Serviciul raional Turda (din mart. 1951-1953), iar ulterior șef al Secției raionale Beclean (1954-până în iul. 1955) și șef al Secției raionale Zalău (1958-până la 1 mart. 1960, când a fost „mutat la Miliție la reducere”⁹³⁹). Încadrat în Securitate cu gradul de plutonier (aug. 1948-1949), a fost rapid avansat plt. major (din 23 aug. 1949), sublocotenent (1950), locotenent (din 23 aug. 1950-1953), lt. major (1955) și căpitan (1958-1960). În 1958 avea un salariu de 1.300 lei⁹⁴⁰, iar în perioada 1 aug. 1959-1 mart. 1960 un salariu de 1.580 lei⁹⁴¹. S-a remarcat în lupta de la Muntele Mare, unde l-a prins pe Titus Onea, faptă pentru care a fost evidențiat de cpt. Kovács Mihai. La 3-5 mai 1949 a păzit-o pe Alexandra Pop în drumul de la D.R.S.P. Cluj la București, la Direcția a V-a Anchete. În perioada 29 iul.-1 aug. 1949 a participat la operațiuni împotriva grupului Diamandi Ionescu, fiind la comanda unei echipe ce a acționat în zona Șesul Cald. După terminarea acestora, a întocmit un raport detaliat în care critica acțiunile Miliției, punând eșecul în prinderea rezistenților pe seama acestora⁹⁴². La 2 sept. 1950 a făcut parte din echipa care l-a descoperit și ucis pe Mișu Salagea. La 5 aug. 1952 a condus echipa care l-a ucis pe Traian Ihuț⁹⁴³. Activitatea sa intensă și rezultatele obținute în acțiunile contra rezistenților din Munții Apuseni, i-au adus avansarea de la gradul de plutonier la cel de locotenent în decursul a numai doi ani. În perioada mart.-iun. 1951 a semnat mai multe rapoarte ale Serviciului raional Turda către D.R.S. Cluj referitoare la activitatea de supraveghere informativă a unor preoți greco-catolici din Turda care au refuzat să treacă la ortodoxie, concretizate apoi în trimiterea în instanță a lotului Aurel Pârjol⁹⁴⁴. În iun. 1951 a semnat un raport referitor la modalitățile prin care erau supravegheați legionarii din raionul Turda eliberați din penitenciar în anul 1950⁹⁴⁵.

⁹³⁹ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 28, f. 133.

⁹⁴⁰ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 1, f. 145.

⁹⁴¹ A.M.I., fond D.M.R.U., inventar nr. 7.369, dosar nr. 28, f. 133.

⁹⁴² A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 711, vol. 11, f. 34.

⁹⁴³ A.C.N.S.A.S., fond Informativ, dosar nr. 2.323, vol. 4, f. 18-20.

⁹⁴⁴ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 389, vol. 2, f. 456-458, 468.

⁹⁴⁵ A.C.N.S.A.S., fond Penal, dosar nr. 259, vol. 3, f. 645.

INDICE DE PERSOANE

A

Acasandrei, Teodor – 572, 595
Achim, Alexandru – 405, 444, 463, 472, 486
Adam, plt. maj. – 409
Adam, Domițian – 224
Adam, Nicodim – 38, 130
Adam, Petru – 224
Albini, Aurel – 47, 527
Albon, Augustin – 564
Albu, Iacob – 24, 156, 386, 440, 527, 543, 614
Albu, Vasile – 539, 595
Aldea, Aurel – 10
Aldea, Ioan – 178
Aldea, Marțian – 13
Alexandrescu, Gheorghe – 204, 312, 595
Amster, Hugo – 407
Ancău, Sofica – 500
Andreescu, Matusci – 453, 459, 480, 595
Andrei, Emil – 413, 430, 464, 467, 470, 472, 474, 476
Andreșel, Ioan – 41, 52, 136, 137, 528, 529, 576, 615, 617
Andreșel, Sofia – 52, 137
Andronache, Nicolae – 535, 595
Anghel, Avram – 223, 224, 310
Anghel, Mircea – 282, 595
Anghel, Virgil – 224
Angheluță, Elena – 569
Angheluță, Dumitru – 330
Angheluță, Mihai – 16, 18, 34, 44, 50, 51, 76, 168, 192-194, 200, 202, 217, 218, 232, 238, 239, 271, 272, 292, 293, 294, 309, 317, 318, 322, 330, 331, 335, 346, 348-350, 354, 359, 361, 363, 364, 373-375, 410, 411,

413, 414, 416, 484, 519, 527, 569, 605, 622, 629-631

Antonescu, Ion – 50
Antoniou, Samuel – 45, 47, 49, 50, 101, 162, 166, 169, 203, 204, 218, 221, 238, 240, 254, 256, 260, 263, 264, 270, 273, 282, 286, 302, 312, 412, 418, 544, 572, 595, 596, 614
Anuța, din Bistra – 159
Apolzan, Ion – 408
Ardelean, Ioan – 596
Ardiuș, Amos – 27, 421, 465, 596
Arieșan, Iosif – 567
Arnăuțoiu, frații – 29
Arnăuțoiu, Toma – 10
Aron, Ioan – 137
Aron, Octavian – 469, 596
Arsenescu, Gheorghe – 10
Avram, Horea – 528
Avrămuț, Dumitru – 342, 344, 388, 391, 404, 439, 528, 543, 601, 628

B

Badiu, Constantin – 413
Badiu, Stela – 224
Bakó, Ladislau – 390, 533, 547, 552, 553, 562, 564, 571, 575-577, 583, 584, 586, 587, 590
Balasz, Gheorghe – 531, 597
Balea, Carolina – 52
Balea, Gheorghe – 35, 52, 129, 130, 137, 159, 199, 208, 210, 318, 353, 363, 364, 371, 410, 413, 414, 416, 417, 445, 528, 529, 602, 616, 624, 639
Balea, Iosif – 190, 204-207
Balea, Laura – 52, 528
Balea, Liviu – 52, 528
Balea, Maria – 52, 129, 199, 208, 210, 449, 475, 476, 529

Balea, Sofia – 52, 528
 Balomiri, Aviron – 223
 Balș, Alexandru – 595
 Bar, Ioan – 457, 472, 486, 529
 Bar, Traian – 405, 444, 455-457, 462, 463, 472, 486, 529
 Bara, Ioan – 505, 507
 Bara, Gheorghe („Ghiuri”) – 188, 196, 204-208, 210, 308, 318, 324, 354, 363, 364, 411, 413, 414, 416, 418, 444, 450, 457, 460, 529, 576, 626, 628, 638, 639
 Barcan, Gheorghe – 615
 Barna, Ioan – 219
 Barna, Iulius – 219
 Barna, Nicolae – 13
 Bădărcă, Grigore – 637
 Bădărcă, Ioan – 637
 Bădescu, Ilie – 413
 Bădescu, Mihai – 597
 Bălan, Vasile – 554, 583, 597
 Băltan, Ionuț – 309
 Bărbulescu, It. – 551, 597
 Bărbulescu, Eugenia – 345
 Bărbuș, Ion – 19, 26, 247, 248, 258, 260, 302, 451, 554
 Bărluț, Aurel – 157,
 Bârsan, Ștefan – 510, 511
 Bârstan, Teodor – 26
 Bârzog, Victor – 450, 474, 475, 529, 599, 613, 630
 Bedeleanu, Ioan – 20, 22, 51, 135, 165, 178, 219, 285, 378, 380, 382, 429, 485, 519, 530, 573, 601, 629
 Beiner, Sigy – 236, 412, 500, 597, 637
 Beldean, Ilarie – 156
 Belea, Miron – 12
 Benig, Ioan – 250
 Berinde, Ștefan – 13
 Bertha, Iosif – 407
 Bica, Liviu – 413, 430, 464, 467, 486, 488, 489, 497
 Bicuț, Evdochia – 556
 Bicuț, Ioan – 556
 Birtaș, Gavrilă – 506
 Blăjuț, Mihai – 619, 638
 Blănaru, surori – 31, 637
 Blănaru, Adela – 96, 97
 Blănaru, Spiru – 8, 10, 46
 Blidar, Vasile – 34
 Boberco, maior – 193
 Boca, Ana – 289
 Boca, Gheorghe – 363
 Bocan, Adam – 109
 Bocan, Iancu – 37, 108, 109, 113, 119, 123, 126, 140-142, 161, 197, 370, 372, 402, 606
 Bocan, Mircea – 110
 Bocan, Simza – 109
 Boțșă, Ana – 40
 Bodea, srg. – 214
 Bodea, Teodor – 498
 Bodiu, Leonida – 10, 37, 46, 47, 49
 Bodnăraș, Emil – 37, 94, 149
 Boescu, Ilisie – 214, 215, 478
 Bogdan, plt. maj. șef – 409
 Bogdan, Achim – 224
 Bogdan, Ioan – 505
 Bogdan, Nicolae – 20, 51, 157, 430, 431, 470, 530
 Bogdan, Pamfil – 432, 471, 530
 Bogdănescu, Ion – 564
 Boholma, Nicolae – 564
 Boia, Ioan – 35, 137, 188, 204-208, 250, 308, 318, 324, 325, 353, 363, 364, 410, 413, 414, 416, 417, 444, 445, 450, 460, 530, 535, 626, 628, 634-636
 Boieru, Vasile – 634, 639
 Boitor, srg. maj. – 542, 597
 Boldur, comandor – 512

Bolfea, Silvestru – 28, 31, 37, 46, 50, 110, 111, 115, 116, 118, 128, 132, 133, 143, 145, 146, 157, 160, 165, 171, 186, 187, 225, 232, 233, 244, 250, 252, 254, 255, 266, 267, 269, 270, 280, 281, 284, 305, 308, 316, 320, 326, 332, 343, 351, 352, 356, 360-362, 364, 369, 371, 391, 403, 405, 410, 413-417, 437, 438, 444, 449, 453, 454, 477, 482, 493, 531, 575, 580, 601, 629, 639, 639
 Boncea, Maria – 221, 222
 Boncea, Petru – 38, 130
 Boncuț, Nicolae – 498
 Bontilă, Gheorghe – 595
 Borcan, Gheorghe – 225, 332
 Bordea, It. – 533, 598
 Bordean, Traian – 570, 598
 Borodi, Iuliu – 413, 417
 Borsan, Alexandru – 155
 Borsan, Maria – 154
 Bota, Alexandru Nicolae – 568, 598
 Bota, Nicolae – 498
 Botcă, Vasile – 637
 Both, Nicolae – 586, 598
 Bourceanu, Vasile – 258, 259, 285
 Bratu, Nicolae – 556, 598
 Brândaș, Iosif – 214, 220, 478
 Breaz, Elena – 289
 Breaz, Iacob – 289
 Breazu, cpt. – 149
 Breazu, activist P.C.R. – 165
 Breazu, Ioan – 90, 177, 178, 219, 531, 602, 618, 624, 633, 640
 Breazu, Iuliu – 32, 108, 120, 126, 140, 142, 146, 160, 161, 171, 197, 208, 209, 211, 212, 274, 275, 290, 326, 364, 370-372, 381, 415, 430, 473, 490, 531, 601, 622, 633
 Breazu, Petru – 382
 Breazu, Ștefan – 532
 Breiner, Gheorghe – 201, 572, 598
 Briciu, Remus – 530, 533, 599, 630
 Brucan, Silviu – 8
 Brustureanu, Iosif – 611
 Bucea, Constanța – 138, 199, 208, 210, 318, 354, 362, 411, 413, 414, 416, 418, 532, 602, 616, 622
 Bucea, Gheorghe („Băcu”) – 79, 96,
 Bucea, Nicolae – 14, 33, 76, 130, 138, 143, 158, 188, 196, 198, 208, 210, 308, 318, 328, 353, 362, 364, 410, 413, 414, 416, 417, 514, 515, 532, 533, 598, 599, 602, 616, 622, 624, 625, 636, 638
 Bucea, Rafila – 136, 188, 196, 199, 208, 210, 308, 362, 364, 449, 533, 596, 601, 615
 Bucerzan, Constantin – 408
 Bucico, Alexandru – 570, 599
 Bucșan, Gheorghe – 515, 599
 Bucur, Dănilă – 408
 Buda, Grigore – 571, 599
 Budriș, Petru – 599
 Buga, Alexandru – 590, 599
 Buium, Ioan – 214, 220, 478
 Bujoiu, Ion – 595
 Bukovski, Vladimir – 48
 Bulbucan, Simion – 53, 164, 446, 474, 475, 533, 597, 600, 601, 603, 607, 618, 626, 628, 631, 633, 640
 Bulgarea, Iosif – 435, 471, 517,
 Bumbaș, Eugenia – 39, 298, 299, 472, 499, 534, 572
 Bunaciu, Avram – 225, 226
 Bura, muncitor Cugir – 224
 Burdeț, Ioan – 47
 Burnete, Ioan – 534, 549, 568, 590, 599, 613
 Bustan, Gheorghe – 462, 472, 486, 534
 Bustan, Ioan – 296, 297
 Butyka, Francisc – 610

- Buțuțui, Viorica – 108, 112, 119, 120, 126, 140, 143, 146, 160, 161, 196-198, 208, 209, 245, 275, 287, 317, 332, 353, 362, 364, 370-372, 411, 413, 414, 416, 418, 473, 490, 534, 615, 628
- Buzdugă, Gheorghe – 556, 600
- C**
- Calmanovici, Emil – 611
- Capotă, Iosif – 613
- Cara, lt.-col. – 149
- Caracaș, Sava – 229
- Carra, Alexandra – 334
- Carra, Alexandrina – 334
- Carra, Anton – 334
- Carra, Eufrosina – 334
- Carra, Ioan – 18, 44, 168, 217, 218, 318, 321, 334, 335, 346, 348, 349, 352, 354, 363, 364, 411, 413, 414, 416-418, 512, 534, 595, 605, 608, 611, 631, 633
- Carra, Maria – 334
- Cautil, Ștefan – 408
- Cazacu, Dumitru – 566, 580, 600
- Căbulea, Ioan – 204, 205, 207, 364,
- Căbulea, Petru – 137, 188, 196, 204, 205, 207, 208, 210, 308, 318, 353, 363, 402, 411, 413, 414, 417, 418, 460, 530, 535, 615, 626
- Căbulea, Sava – 324
- Căliman, Cornel – 21, 25, 32, 51, 114, 115, 250, 284, 285, 304, 535, 536, 639
- Călin, Ioan – 54, 156, 536, 596, 604, 605, 607, 608, 615, 618, 641
- Călin, Ion, lt. – 554, 600
- Călin, Vasile – 600
- Călinaș (Kălinaș), Ioan – 78, 391, 396, 402, 408, 419, 426, 430, 436, 446, 452, 453, 544, 557, 564, 566, 573, 575, 617
- Cămărășan, Gligor – 287
- Cătălina, Alexandru – 35, 143, 173, 199, 208, 210, 318, 323, 324, 354, 363, 364, 403, 411, 413, 414, 416, 537, 596, 602, 615, 622, 623, 633
- Cătălina, Ioan – 323
- Cătălina, Simion – 323
- Cătălina, Nițu – 138, 143, 188
- Câmpean, Ambrozie – 421, 465, 596
- Câmpean, Nicolae – 603, 607, 637
- Câmpean, Vasile – 421, 466, 467, 613
- Câmpeanu, Constantin – 43
- Câmpeanu, Traian, din Teiuș – 32, 33, 38, 42, 53, 108, 118, 121, 126, 130, 140, 143, 145, 146, 160, 161, 170, 172, 197, 208, 210-213, 274, 275, 287, 290, 364, 370-372, 381, 383, 387, 388, 439, 537, 538, 608, 609, 613, 614, 621, 622, 631, 633
- Câmpeanu, Traian, fruntaș – 214, 220, 478
- Cârja, Ioan – 460
- Cârnaț, Șofron – 434, 471, 538
- Cărstianu, Constantin – 408
- Ceașescu, Ștefan – 571, 600
- Ceașu, Eufrosina – 345
- Ceașu, Eugenia – 345
- Ceașu, Gheorghe – 345
- Ceașu, Titus – 18, 44, 168, 217, 218, 321, 335, 345, 346, 348, 349, 352, 354, 364, 411, 413, 414, 416-418, 508, 605, 631, 633
- Celacu, prefect de Craiova – 109
- Cerghidean, Aurel – 75, 451, 475, 538, 539, 613, 614, 628, 635, 638
- Cerghidean, Virgil – 145, 170, 309, 439, 538, 539, 595, 608, 616, 627, 633
- Cernescu, activist P.C.R. – 46
- Ceuca, Achim – 175, 176

Chenți, Ioan – 448, 474, 475, 539
 Chialda (Chealda), Vasile – 534, 554, 600, 628
 Chifor, C. – 556, 601, 612
 Chimiș, Ioan – 223, 224
 Chindea, Nicolae – 22, 28, 419, 420, 466, 539, 540, 583, 625, 628
 Chioreanu, Ioan – 532, 601
 Chioreanu, Nistor – 25, 578, 587, 619
 Chira, Aurel – 603
 Chiriceanu, Ilie – 486
 Chirnoagă, Platon – 575
 Chirtop, Nelu – 33, 362,
 Chișinevschi, Liuba – 94
 Chitulie, din Teiuș – 116
 Ciama, Nicolae – 405, 444,
 Cicio-Pop, Ștefan – 17, 469
 Cigmăianu, Ioan – 30, 36, 38, 108, 111, 120, 126, 127, 140, 141, 159-161, 197, 208, 210-212, 224, 225, 268, 274, 275, 287, 319, 326, 332, 352, 362, 364, 370-372, 402, 540, 573
 Cioară, Rozalia – 385, 439, 540, 633
 Cioban, plt. maj. – 135
 Ciontea, Ironim – 75
 Ciortea, Titus – 28, 285, 316, 375, 376, 415, 490, 493
 Ciotai, plt. – 502, 601
 Ciru, Ion – 191
 Cismașiu, Romul – 586
 Cisteianu, Gheorghe – 13, 178, 601
 Ciumacenco, Ioan – 619, 638
 Ciupercă, Mihai – 53
 Ciura, Iosif – 311, 312
 Ciurdărescu, Nicolae – 528, 530, 531, 533, 534, 540, 543, 545, 551, 553, 566, 574, 601
 Clamba, Iosif – 28, 29, 39, 108, 120, 121, 127, 138-141, 157, 159, 160, 171, 172, 186, 187, 189, 190, 195, 196, 232, 233, 244, 247, 253, 255, 266, 274, 275, 287, 356, 369, 403, 437, 438, 477, 492, 501, 541
 Cleju, Ioan – 91, 573, 601, 620
 Coardoș, Gligor – 116
 Cobliș, Ioan – 118
 Coc, Vasile – 529, 532, 533, 537, 602, 616, 624
 Codoreanu, Ioan – 533, 602
 Codruț, Gheorghe – 533, 534, 537, 542, 568, 577, 602
 Cojocar, Dănilă – 554, 603
 Colda, Teodor – 100, 101, 119, 128, 307-309
 Coldea, Gheorghe – 39, 42, 76, 80, 82, 131, 132, 167, 180-182, 190, 200, 205, 207, 221, 222, 298, 327, 361, 532, 603
 Coliu, Dumitru – 9
 Coloman, Ambruș – 236
 Coman, ofițer Securitate Blaj – 13
 Comșa, Axente – 436, 471, 541
 Comșa, I. – 165
 Comșulea, Alexandru – 214, 215, 478
 Condoș, Nicolae – 140
 Constantinescu, Miron – 94
 Conțan, Ieronim – 574
 Copilu, Gavrilă – 38, 105, 106, 184, 577, 603
 Cordea, Sabina – 423
 Corin, Aurel – 536, 604, 618, 623, 624
 Corlea, Ioan – 13, 218, 219, 604
 Cormoș, anchetator Alba Iulia – 551
 Cornea, Doina – 627
 Cosac, Stelian – 505
 Cosma, Alexandru – 231, 236, 241, 315, 319, 327, 330, 331, 348, 349, 355, 357, 365, 369, 374, 378, 383, 384, 390, 409, 527, 528, 530, 532, 535, 538, 544, 563, 564, 569, 572, 573, 577, 580, 588, 604
 Cosma, Augustin – 605

- Cosma, Petru – 31, 34, 35, 128, 139, 143-145, 147, 150, 151, 158, 159, 168, 187, 188, 191, 192, 196, 205, 216-218, 235, 237, 246, 247, 256, 262, 263, 265, 277, 278, 292, 293, 294, 308, 318, 321, 322, 340, 341, 352, 354, 356, 361, 370-374, 402, 444, 457, 458, 462, 493, 541, 572
 Cosma, Valeriu – 605
 Cosman, Gheorghe – 104, 112, 124, 605
 Costea, Cornel – 570, 605
 Costea, Victor – 396, 406, 441-443, 541
 Costinaș, Nicolae – 391, 392, 406, 441-443, 541
 Costișel, Nicolae – 166
 Covaci, Ioan – 536, 605
 Coza, Ioan – 478
 Cozma, Cornel – 409
 Crai, Cornel – 11
 Craiu, Ioan – 425, 465, 466
 Crăciun, Gheorghe – 32, 37, 39, 41, 49, 91, 97, 110, 112, 133, 135, 136, 166, 282, 283, 299, 306, 307, 312, 315, 401, 405, 409, 445, 452, 454, 464, 469, 472, 478, 480, 487-489, 502, 534, 605-607, 619, 626
 Crăciun, Vasile – 408
 Crăciunescu, Miron – 510, 511, 607
 Crăioveanu, Ioan – 464, 467
 Creț, Simion – 173
 Crețu, Iustin – 51
 Cristache, Ion – 486
 Cristea, Mihai – 542, 549, 607
 Cristea, Mircea – 537
 Cristea, Ovidiu – 115, 386, 451, 475, 477, 483, 490, 494, 495, 542
 Cristian, Mihai – 225, 308, 570, 629
 Cristian, Mircea – 534, 549, 590, 607
 Cristu, Victor – 180
 Crișan, din Teiuș – 116
 Crișan, col. – 158
 Crișan, Alexandru – 170
 Crișan, Anuța – 170
 Crișan, Dumitru – 639
 Crișan, Gavrilă – 500
 Crișan, Gligor – 448, 474, 475, 518, 597, 607, 609, 618, 640
 Crișan, Ion – 145, 308
 Crișan, Iuliu – 40
 Crișan, Laurean – 381, 430, 542, 633
 Crișan, Nicolae – 542
 Crișan, Petru – 376, 446, 447, 475, 542, 603
 Crișan, Sabin – 20, 250, 386, 543
 Crișan, Vasile, din Galda de Jos – 20, 22, 164, 380, 381, 429, 542, 543
 Crișan, Vasile, din Mogoș – 157, 159, 187, 190, 196, 270, 280, 308, 392, 430, 431, 444, 470, 493, 601, 613
 Criveanu, Mircea – 512
 Croitor, Ioan – 423
 Cruceanu, Dan – 248
 Crucia, Silvestru – 458, 463, 472, 486
 Csiki, Iosif – 511
 Cucui, Octavian – 214, 220, 478, 543
 Cuptor, Ioan – 430, 432, 471, 518, 543
 Cuteanu, Gheorghe – 81, 607
 Czeller, Ludovic – 213

D

- Dabija, Florica – 16
 Dabija, Mircea – 16, 194, 355, 543, 544
 Dabija, Nicolae – 7, 9-11, 15-18, 21, 25, 27-39, 41-43, 45-47, 49-51, 53, 76, 83-87, 91, 95, 96, 98, 100, 103, 108, 109, 111-114, 120-122, 124, 126, 127, 132, 135, 137, 139-144, 147, 148, 150, 151, 157-160, 168, 169, 171, 172, 176, 180-185, 190, 193-197, 200-204, 206, 208, 210, 211, 215-218, 223, 225, 226, 228-231,

233-240, 242, 244, 246, 247, 250, 251, 253, 254, 256, 258-260, 262-268, 270, 272-275, 277, 278, 281, 282, 284-290, 292-295, 301, 302, 306-308, 315-318, 320-322, 325-331, 333, 340, 341, 349-357, 359-364, 367, 369, 370, 373-375, 377, 379, 382, 386, 392, 393, 395, 398, 402-406, 410, 412-417, 431, 436-438, 445, 453, 454, 460-462, 469, 477, 479, 481-484, 487, 492-495, 501, 513, 515-517, 527, 531, 535, 543, 544, 566, 569, 570, 572, 580, 582, 585, 595, 602, 605, 606, 617, 626, 627, 629, 632

Daina, Dumitru – 326

Dalea, Emil – 51, 164, 165, 284, 285, 291, 292, 305, 368, 378-381, 429, 485, 519, 545, 626, 629

Dan, Aurel – 47

Dan, Elena – 546

Dan, Pamfil – 433, 471, 545, 599, 616, 617, 622, 628, 630

Dancea, Aurel – 424, 465, 546

David, Nicolae – 468, 472, 486, 546

David, Pamfil – 459, 460, 546, 549

David, Sofia – 336, 339, 405, 444, 452, 455, 458-460, 546, 576

David, Virgil – 290

Dăian, Nicolae – 45, 473, 479, 530, 536, 543, 547, 551, 558, 562, 563, 572, 579, 580, 587, 607

Dăian, Titus – 423, 426, 467

Dăncilă, Nicolae – 504,

Dărămuș, Vasile – 155, 164, 285, 433, 471, 517, 547

Deac, Cornel – 27, 141, 586, 608, 627

Deceanu, Dănilă – 219

Deceanu, Florian – 145, 382, 415, 430, 626, 633

Deceanu, Petru – 32, 38, 108, 111, 112, 115, 120, 126, 127, 140-142, 145, 146, 160, 161, 171, 197, 208, 211, 212, 268, 274, 275, 287, 290, 370-372, 402, 451, 538

Dejanu, lider P.N.Ț. Constanța – 289

Dejeu, Alexandru – 613

Demeter, Alexandru – 48, 603, 612

Deoancă, Petru – 538, 539, 608

Diaconescu, Ion – 512

Diaconescu, Nicolae – 300, 575

Diaconescu, Zoe – 300

Diniș, Aron – 39, 42, 180, 182, 183, 200, 285, 287, 377, 415, 544, 603

Doboș, It. – 586, 608

Dobre, Florica – 230

Dobrescu, Aurel – 19, 260

Dobrotă, Victor – 504-507

Dogaru, Ilie – 535, 608

Doia, Sabin – 434, 471, 517, 547

Doia, Simion – 20, 436, 471, 517, 547, 555, 565

Domășneanu, Petru – 10, 46

Domșa, Gavril – 573, 608

Donea, Ioan – 296, 297

Doncea, Silviu – 342, 344

Dordea, Ion – 408

Dordea, Traian – 408

Dragalina, Corneliu – 43, 192, 235

Dragu, Dumitru – 489, 497

Drăgan, David – 536, 608

Drăgan, Emil – 24, 367, 428, 518, 547, 548, 614, 636

Drăgan, Liviu – 48, 367, 427, 518, 548, 576, 614, 633

Drăghici, Alexandru – 9, 177, 515, 533, 580, 604, 607, 614, 639

Drăgoi, Dorel – 538, 571, 608

Drăgulescu, Alexandru – 258

Drâmbărean, Cornel – 178, 219

Drincal, Mihai – 556, 609

- Duca, Anghel – 164, 435, 471, 517, 548, 614
 Duca, Ioan – 423, 466, 548, 613
 Dudaș, Aurel – 537, 538, 542, 554, 609
 Dulgheru, Mișu – 45, 47, 50, 107, 134, 161, 169, 200, 204, 209, 218, 221, 225, 226, 282, 300, 302, 306, 310, 312, 397-399, 411, 453, 487, 488, 501, 595, 596, 609, 639
 Duma, ofițer Miliția Someș – 14
 Dumitraș, Aurelia – 311, 313, 548
 Dumitrașcu, Nicolae – 619
 Dumitrescu, Gheorghe – 18, 575
 Dumitrescu, Mircea – 586, 610
 Dumitrescu, Nicolae – 45, 453, 458, 480, 564, 610
 Dumitru, Radu – 52,
 Dumitru, Vasile – 512, 513, 611
 Dunca, Ioan Joldea – 13
 Dura, Ana – 128, 497
 Durnea, Petre – 338, 612
 Duță, Iorgu – 297, 298, 612
- E**
- Eftimie, Călin – 413, 417, 428, 430, 441, 443, 467, 470, 472, 474, 476
 Enășescu, Constantin – 503, 612
 Evulescu, Gheorghe – 37
- F**
- Faghi, Emil – 531, 612
 Faloba, plt. maj. – 409
 Faur, Ilie – 586, 612
 Făciu, Iancu – 571
 Făgărași, Gheorghe – 567, 612
 Făgurel, Gheorghe – 489, 497
 Feneșan, Teodor – 634
 Fenyés, Francisc – 597
 Feraru, Ion – 556, 612
- Fiambolli, T. – 397-399, 487, 612
 Filip, Iulius – 596
 Finichi, Paul – 612
 Fleșeriu, Adrian – 223, 224
 Fleșeriu, Partenie – 20, 383, 430, 548, 549, 633
 Fleșeriu, Vasile – 20, 155, 382, 429, 549, 633
 Fleșeriu, Victor – 250,
 Florea, Filimon – 530, 613
 Florea, Floare – 597
 Florea, Petru – 549, 601, 607
 Florean, Cornel – 446, 447, 475, 549, 638
 Florinc, Mihai – 20, 51, 53, 114, 115, 159, 196, 249, 250, 308, 342-344, 366, 367, 415, 426, 447, 473, 477, 483, 485, 490, 494, 518, 519, 549, 600, 613
 Fonoage, Ioan – 22, 339, 549
 Fonoage, Sabina (Salvina) – 405, 444, 452, 458
 Fonoage, Valeria – 444
 Frâncu, Vasile – 155, 164, 434, 471, 518, 549
 Frölich, Max – 413, 416, 490, 491
 Fuchs, Coloman – 564
 Fuga, Dumitru – 11, 45, 50, 341, 343, 368, 427, 479, 490, 495, 517, 518, 549, 551, 597, 626
- G**
- Galopenția, Anton – 611
 Ganea, Alexandru – 41
 Gavrilă, Adrian – 564
 Gavrilă-Ogoranu, Ion – 8, 29, 43, 561, 605, 630
 Gălățanu, Petre – 530, 538, 543, 548, 562, 567, 580, 582, 613
 Gălbează, Simion – 41

- Găman, Ioan – 467, 470, 471, 474, 476, 486
 Gărduș, Ioan – 31, 615
 Găvozdea, Andrei – 413, 416, 490, 491,
 Gâscă, Eugen – 480
 Gâscă, Viorica – 138, 207, 308, 450,
 475, 476, 480, 551, 634
 Geamăn, Iuliu – 590, 613
 Geleru, Ion – 408
 Georgescu, Emil – 585, 613
 Georgescu, Maria – 509
 Georgescu, Teohari – 7, 8, 17, 36, 38,
 46, 94, 109, 177, 303, 629, 637
 Gheorghită, Ioan – 486
 Gheorghiu, Iosif – 432, 471, 551
 Gheorghiu, V. – 549, 590, 613
 Gheorghiu-Dej, Gheorghe – 11, 14, 15,
 17, 22, 47, 144, 176, 177, 470
 Gheorghiu-Mărășești, Gheorghe – 46
 Gherghin, Simion – 534, 549, 613
 Gherman, Victor – 384, 385, 439, 551,
 605
 Ghilezan, Emil – 179
 Ghișa, Gheorghe – 504
 Giurcă, Nicolae – 311, 313, 551
 Giurgiu, Chirion – 368, 427, 518, 552,
 635
 Giurgiu, Ilie – 538, 613
 Giurgiu, Silvia – 165,
 Gliga, activist P.C.R. Teiuș – 116
 Gliga, Traian – 164, 368, 420, 427, 518,
 552, 564, 635
 Gligor, Maria – 28, 400, 423, 450, 451,
 475, 552, 578, 582, 589, 628
 Gligor, Mihail – 552
 Gligor, Traian – 25, 26, 41, 51, 148, 149,
 250, 400, 540, 552, 565, 583
 Gligor, Vasile – 553
 Gligor, Viorel – 584, 614
 Gluvcov, Andrei – 19
 Goia, Alexandru – 180, 200, 377,
 Goia, Augustin – 435, 471, 518, 553
 Goia, Constantin Coriolan – 553
 Goiciu, Petrache – 513, 563
 Goma, Paul – 23
 Gore, Mihai – 166, 283, 614
 Gorea, Romi – 137, 138
 Gorgan, Nicolae – 214, 220, 478
 Gossler, Gheorghe – 614
 Goțoiu, din Abrud – 129
 Grindeanu, Alexandru – 607
 Grosu, Nicolae – 546
 Groza, Petru – 93, 330, 527
 Groza, Vasile, plt. maj. șef – 537, 548,
 561, 563, 580, 614
 Groza, Vasile, din Măgina – 45, 420,
 466, 467, 553, 596
 Gruber, Alexandru – 237
 Gruia, Manea – 597, 625
 Gruită, Victor – 26
 Guțilă, cpt. – 539, 614
- H**
- Hanu, frații – 26
 Hanu, Gheorghe – 554
 Hanu, Nicodim – 451, 475, 554, 597
 Hanu, Nicolae – 554
 Hanu, Traian – 554
 Hanusek, Victor – 247
 Hațegan, Ioan – 290, 383, 430
 Hațegan, Mafteiu – 503
 Hațegan, Nicolae – 44, 53, 568, 595,
 600, 601, 603, 609, 616, 617, 621,
 626, 627, 635
 Hațegan, Simion – 20, 135, 165, 219,
 250
 Hațeganu, Gheorghe – 135, 219, 388,
 439, 555, 633
 Hațeganu, Ioan, cpt. – 78, 573, 614
 Hațegan, Varvara – 269
 Hălălae, Petre – 25, 44, 156, 547, 555

- Hărdăuți, srg. – 214
Hârstei, Petru – 120
Hegheduș, plt. maj. șef – 409
Herman, Gheorghe – 155
Herman, Valeria – 155
Herța, Vasile – 44, 84, 86, 91, 95, 100, 116, 154, 170, 185, 209, 223, 311, 528-530, 533-535, 537, 555, 556, 566, 572, 573, 577, 580, 582, 590, 591, 614
Heul, Emanoil – 19, 247, 258-260
Hodișan, Gheorghe – 408
Hulea, Aurel – 249
Huțanu, Petrea – 615
- I**
- Ianc, Laurențiu – 532, 546, 615
Iancu, Gheorghe – 505, 507
Iancu, Vasile – 581, 616
Iancu, Victor – 396, 406, 555
Ihuț, Ana – 146, 198, 208, 210, 221, 449, 475, 476, 555, 615
Ihuț, Avram – 29, 37, 42, 82, 100, 101, 103-105, 108, 120, 122, 125, 126, 128, 129, 137, 140, 143, 146, 157, 159, 160, 188, 189, 198, 208, 209, 247, 253, 274, 286-288, 307, 308, 318, 353, 363, 364, 370, 372, 410, 413, 414, 417, 445, 490, 492, 555, 556, 598, 600, 609, 612, 615, 618, 626, 631, 633, 635
Ihuț, Gherasim – 557
Ihuț, Ioan – 557
Ihuț, Maria, soția lui Traian Ihuț – 128
Ihuț, Maria, din Bistra – 128
Ihuț, Petru – 129, 137, 146, 188, 196, 198, 208, 210, 221, 308, 449, 475, 476, 533, 556, 615
Ihuț, Traian – 29, 32, 39-42, 79, 80, 82, 96, 108, 120, 127-131, 136-138, 140, 141, 143, 146, 147, 157, 159, 160, 166, 167, 171, 173-175, 181, 188-191, 196, 206, 221, 247, 253, 274-276, 278, 286-288, 296, 297, 308, 320, 323, 327, 353, 361-363, 370-372, 444, 449, 492, 497-499, 504, 506, 507, 533, 541, 555-557, 582, 603, 632, 641
Ilea, Viorel – 425, 466, 467
Ilie, Simion – 165, 244, 245, 269
Ilie, Vasile – 413, 416
Ilincuță, Marin – 570, 616
Indrei, Ioan – 616
Indreica, Ioan – 554, 616
Ioanette, Sabin – 129, 130
Ionaș, Ioan – 508
Ionescu, Alexandru – 611
Ionescu, Diamandi – 10, 21, 41, 357, 358, 412, 591, 595, 603, 605, 611, 615, 634
Ionescu, Mircea – 512
Ionescu, Olimpia – 375
Ionescu, Radu Anton – 19, 20, 23, 24, 27, 51, 155, 164, 166, 241, 242, 248-251, 259, 260, 303, 315, 344, 365-367, 369, 389, 398, 399, 426, 509, 510, 557, 558, 578, 579, 596, 626, 629
Ioniga, Ioan – 214, 220, 478
Ioniță, Paul – 529, 533, 537, 616, 623
Ionițescu, Alexandru – 536
Ionițoiu, Cicerone – 611
Iordache, Ioan – 44, 616
Iordănescu, Maria – 331
Irimieș, Pavel – 607
Ivan, Constanța – 451, 475, 476, 557
Ivancisiu, Leon – 546, 617
- J**
- Jaflea, Grigore – 13, 24, 43

Jianu-Tatu, Anton – 639
Jianu, Marin – 225, 226
Jitaru, Vasile – 183, 298, 617
Juberian, Constantin – 557
Juga, Ioan – 634
Jugureanu, Constantin – 298

K

Keregi, Ion – 413
Kovács, Mihai – 38, 41, 44, 81, 83, 105,
121, 124, 130, 167, 176, 183, 200,
207, 209, 211, 212, 287, 288, 311,
337, 340, 358, 359, 481, 532, 582,
591, 598, 617, 629, 630, 632, 634,
641
Kökenejdi, Mihai – 615
Kristof, Ladislau – 620

L

Lalescu, Meilă – 531, 618
Lapedatu, Alexandru – 614, 629
Laslo, Aron – 20, 24, 31, 155, 156, 164,
196, 225, 308, 320, 332, 390, 391,
393, 406, 441, 442, 492, 518, 558
Laslo, Aurora – 311, 313, 558
Latiu, Maftei – 534, 568, 618
Lazăr, Alexandru – 40, 336, 444, 445,
452, 454, 455, 458-460, 546, 558,
615
Lazăr, Bogdan – 309
Lazăr, Iacob – 309
Lazăr, Iancu – 157, 191, 195, 196, 234-
236, 309, 462, 637
Lazăr, Ioan – 564
Lazăr, Maria – 336
Lazăr, Nicodim – 309, 365, 366, 427,
558
Lazăr, Nicolae – 421, 425, 465, 596
Lazăr, Victor – 386, 440, 559, 633

Leluțiu, Aurel – 23, 280, 385, 387
Lenin, Vladimir Ilici – 91, 92
Leoveanu, Ilie – 536, 618
Lincariu, Traian – 604
Löpprich, Ștefan – 409, 618
Luca, Teodor – 556, 618
Luca, Vasile – 94
Luca, Vasile, plt. – 542, 618
Lungu, Aurel – 586, 618, 619, 638
Lupașcu, Ion – 564
Lupea, Sebastian – 24, 386, 440, 559
Lupea, Traian – 44, 559
Lupșan, Simion – 435, 471, 518, 559
Lupșan, Ștefan – 448, 475, 518, 542,
559
Lupu, Horia – 249
Lupu, Manole – 488, 489, 497

M

Macavei, frații – 18, 29, 30, 32, 38-41,
103, 110, 115, 120, 122, 124, 132,
135, 141, 142, 144, 145, 159, 160,
165, 172, 186-191, 193, 196, 206,
239, 242, 244, 245, 248, 253, 257,
270, 272, 275, 287, 298, 299, 301,
306, 311-314, 318, 327, 328, 333,
336, 338, 361, 369-372, 402, 404,
459-462, 467, 468, 476, 477, 479,
484, 534, 541, 546-549, 551, 552,
558, 561, 571, 572, 578, 585, 589-
591, 602, 603, 610, 612, 620, 630,
641
Macavei, Alexandru – 17, 28, 40, 108,
111, 112, 120, 126, 128, 137, 139,
141, 143, 157, 158, 160, 180, 185,
187-189, 191, 194-196, 204-206,
209, 211, 212, 231-233, 238, 240,
245-247, 249, 253, 255, 257, 260,
263, 266-268, 270, 274, 275, 278,
287, 299, 312-314, 324, 325, 327,

328, 338-340, 356, 362, 363, 369-372, 403, 404, 437, 438, 455-458, 460-462, 464, 468, 477, 481-483, 494, 534, 541, 559, 561, 585, 612
 Macavei, Elvira – 572
 Macavei, Mariana – 39, 311, 313, 560
 Macavei, Nicolae – 17, 44, 151, 161, 162, 176, 177, 192, 196, 216, 265, 322, 469, 470, 560, 561, 596
 Macavei, Rozalia – 443
 Macavei, Terezia, mama fraților Macavei – 311, 314, 436, 462, 534, 560
 Macavei, Terezia, femeie de serviciu – 311, 313, 560
 Macavei, Traian – 17, 28, 31, 33, 38-40, 50, 51, 80, 108, 111, 114, 115, 118-121, 126-128, 132, 133, 138, 139, 141, 143, 144, 146-148, 150, 157, 160, 168, 169, 171, 172, 179, 180, 185, 187-189, 191, 192, 194-196, 205, 206, 211, 216, 225, 231-233, 237, 238, 240, 245-247, 250, 253, 255, 257, 260, 263, 265-268, 270, 274-276, 278, 279, 281, 285, 287, 290, 299, 313, 314, 320, 332, 333, 338-340, 351, 354, 356, 360, 362, 363, 367, 369-373, 398, 401, 403-405, 412, 433, 436, 438, 443-445, 452, 454-462, 464, 468, 469, 473, 474, 477, 481-483, 486-496, 499, 501, 529, 534, 548, 560, 561, 578, 590, 591, 595, 601, 611, 626, 631, 640
 Macavei, Victor – 311, 313, 464, 561
 Macavei, Viorel – 17, 464, 479, 561, 611
 Macsim, D. – 300
 Mageriu, Ioan – 489, 497
 Mai, Gheorghe – 42, 172, 173, 175, 199, 208, 210
 Maier, soții – 32, 98, 139, 140, 160, 171, 189, 247, 370, 371, 399, 402
 Maier, Elena – 38, 108, 115, 120, 126, 127, 140, 142, 143, 160, 172, 196, 209, 211, 275, 287, 371, 400, 561
 Maier, Iosif, mecanic – 38, 96-98, 108, 111, 115, 116, 118-120, 126, 127, 139, 141-145, 147, 160, 171, 172, 196, 208, 211, 212, 225, 245, 274, 275, 287, 328, 370-372, 400, 537, 561, 577
 Maier, Iosif, funcționar – 376
 Malea, Petru – 377, 584, 619, 620
 Man, Candin – 196, 308, 389, 440, 492, 493, 518, 561, 614
 Man, Cornel – 425
 Man, Ștefan – 164, 389, 440, 518, 561
 Maniu, Iuliu – 7, 8, 12, 34, 116, 244, 252, 537, 538, 564, 566
 Manoliu, general – 192
 Manu, Aurel – 251, 265, 562, 621
 Marc, Victor – 357-359, 591, 617, 629
 Marcu, Alimpe – 570, 621
 Marcu, Traian – 14, 532
 Mareș, Ștefan – 570, 621
 Mareș, Teofil – 408
 Marian, Bazil – 387, 440, 562
 Marian, Horia – 393, 406, 442, 443, 562
 Marian, Ioan – 538, 554, 621
 Marian, Simion – 20, 252, 391, 393-396, 406, 431, 432, 441-444, 562
 Marian, Victor – 165, 244, 245, 269
 Mariaș, Alexandru – 511
 Marin, Nicu – 241, 249, 285, 626
 Marinescu, Remus – 394, 406, 442, 443, 562
 Marușca, Constantin – 605, 607
 Mateescu, Emil – 243, 621
 Mateescu, Nicolae – 514, 621
 Matei, Alexandru – 155
 Matei, Ana – 155
 Matei, Corvin – 562
 Matei, Ioan – 423, 466

Mateș, Gheorghe – 127,
 Mathé, Emeric – 408, 409, 501, 534, 622
 Maurer, Ion Gheorghe – 33, 94
 Maxim, Alexandru (Sandu) – 18-20, 22-28, 32, 34, 35, 41, 46, 48, 49, 51, 111, 115, 135, 136, 142, 143, 148, 149, 155, 156, 163-166, 186, 187, 193, 195, 196, 232, 233, 241-244, 248, 249, 251-253, 255, 256, 259, 262, 265, 267, 276, 277, 279, 280, 284, 285, 291, 302, 303, 342-344, 356, 360, 361, 367-371, 378-383, 387-390, 392, 394, 397, 398, 403-406, 415, 428, 432, 433, 436, 437, 443, 444, 449-451, 473, 474, 476, 477, 479, 483, 484, 490, 492, 494, 519, 535, 542, 549, 550, 552, 557, 562, 563, 568, 571, 574, 584, 586, 596, 605, 608, 612, 613, 621, 628, 629, 641
 Maxim, Gheorghe – 214, 215, 220, 478
 Maxim, Virgil – 19, 241, 562
 Mazuru, Vladimir – 604
 Măgirescu, Eugen – 557
 Măgureanu, Dumitru – 175, 176, 317, 320, 347, 352, 354, 362, 364, 410, 413, 414, 416, 417, 513, 514, 528, 563, 567, 589, 608, 621, 635
 Măgureanu, Gheorghe – 347, 563
 Mărdărescu, Virgil – 578, 622
 Mărginean, Gavril – 623
 Mărginean, Gheorghe – 116
 Mărgineanu, Elena – 44
 Mărgineanu, Eugen – 23, 44, 285, 387, 440, 563, 564, 580, 614
 Mărgineanu, Ioan – 27
 Mărgineanu, Marin – 127
 Mărgineanu, Nicolae – 44, 564
 Mărgineanu, Petru – 20, 23, 27, 44, 46, 49, 51, 135, 159, 165, 219, 250, 280, 281, 284, 285, 305, 309, 360, 384-389, 396-398, 415, 436, 438, 447, 485, 519, 541, 549, 564, 596, 605, 605, 612, 617, 629
 Mărgineanu, Vasile – 607
 Mânzăraru, Vasile – 413, 416
 Mârza, Pavel – 26
 Mârza, Traian – 25, 26, 41, 51, 148, 149, 250, 400, 420, 540, 552, 553, 565, 583
 Medrea, Mihail – 400, 424, 546, 565, 578, 583, 586, 589
 Medrea, Sofia – 565
 Mera, Agafia – 324
 Meseșan, Aurel – 22, 423, 465, 466, 601
 Miclea, Remus – 430, 432, 471, 565
 Micu, Petru – 20, 196, 308, 389, 434-436, 439, 447, 448, 542, 559, 565, 568, 633
 Mihai I, regele României – 576
 Mihalcea, Aurel – 508
 Mihaly, Alexandru – 605
 Mihăilă, srg. maj. – 538, 622
 Mihăițan, Ana – 116, 289
 Mihăițan, Elena – 116
 Mihăițan, Simion – 116, 289
 Mihăițan, Traian – 22, 32, 33, 36-38, 46, 50, 98, 99, 108, 111, 112, 114, 116, 119, 120, 126, 140-144, 147, 160, 161, 165, 170, 171, 197, 208, 209, 213-215, 270, 274, 275, 284, 287, 289, 290, 293, 294, 305, 316, 326, 328, 329, 332, 349, 351, 353, 360, 361, 364, 370-372, 382, 383, 391, 392, 399, 400, 402, 410, 412-417, 448, 453, 454, 482, 493, 566, 577, 579, 584, 596, 600, 601, 615, 617
 Mihăițan, Vianu – 178, 219
 Mihuț, Adrian – 621
 Mitrici, Teodor – 274, 276, 582, 622
 Mitrofan, Lucian – 32, 38, 108, 112, 120, 126, 128, 140, 142, 161, 197, 208,

- 211, 268, 274, 275, 287, 290, 333, 370-372, 566
- Mladin, Ioan – 546, 622
- Mociulschi, Leonard – 43, 99, 113, 114, 118, 156, 157, 174, 214, 294, 302, 347, 348
- Moga, Nicodim – 155
- Moga, Susana – 155
- Mohoreanu, Ioan – 573, 622
- Moiș, Aurel – 236
- Moldor, Lucian – 501
- Moldovan, Alexandru – 116, 145
- Moldovan Firuța – 326
- Moldovan, Ioan – 48, 135, 294, 409, 527, 569, 578, 622
- Moldovan, Nicolae, din Teiuș – 25, 32, 41, 114, 115, 135, 136, 243, 251, 253, 276, 483, 566
- Moldovan, Nicolae, din Uioara de Sus – 27, 586
- Moldovan, Simion, din Teiuș – 32, 36, 50, 51, 108, 120, 126, 140, 142, 146, 160, 161, 171, 172, 197, 208, 209, 225, 274, 275, 287, 318, 319, 325, 326, 353, 362, 364, 370-372, 410, 411, 413, 414, 416, 417, 473, 484, 490, 519, 566, 569, 615, 629, 630, 633, 636
- Moldovan, Simion, din Alba Iulia – 174-176
- Moldoveanu, cpt. – 430
- Molnar, Alexandru – 537, 622, 623
- Molnar, Emil – 409
- Morariu, Alexandru – 146, 597
- Moraru, Emil – 10, 386, 440, 567, 614
- Moraru, Ioan – 507
- Moraru, Ion – 164
- Moraru, Moise – 529, 533, 602, 616, 623
- Moraru (Morariu), Victor, preot – 22, 421, 424, 465, 466
- Moraru, Victor, lt.-col. – 567, 596, 601, 613
- Mortoiu, Aurelian – 531, 624
- Motorga, Gheorghe – 568, 624
- Mulea, Gavrilă – 425, 466, 467, 567, 612, 636
- Muntean, Simion – 537, 539
- Muntean, Teodor – 529, 602, 624
- Munteanu, cpt. – 542
- Munteanu, Ana – 376, 415, 473, 490, 494
- Munteanu, Dumitru – 504
- Mureșan, Ioan – 556, 625, 631
- Murgu, Mihail – 413

N

- Nagy, Ștefan – 500, 625
- Nedelcu, Mihail – 485, 515, 516, 532, 540, 601, 621, 625
- Negrea, Vasile – 514, 515, 517, 625
- Negru, Ioan – 47
- Nestor, Veturia – 269
- Netea, Vasile – 512, 535, 611
- Nichiforel, Trifon – 626
- Nicoară, Ioan – 529, 626
- Nicoară, Mihai – 14, 76, 130, 137, 181-183, 327, 361, 626
- Nicoară, Titus – 175, 176, 352, 362, 513, 567, 599, 624
- Nicoară, Virgil – 20, 22, 250, 383, 429, 568
- Nicolau, Mircea – 619
- Nicolicea, Gheorghe – 534, 554, 626
- Nicolschi, Alexandru – 116, 200, 225, 515, 604
- Nicula, Ioan – 26
- Nicolescu, Constantin – 201, 272
- Nicolicea, Gheorghe – 553, 570
- Niculescu-Buzești, Grigore – 247, 260
- Nistor, Adrian – 558

- Nistor, Ioan – 53, 343, 446, 447, 474, 483, 494, 568
- Nistor, Izidor – 447, 474, 518, 568, 598, 600, 603, 618, 640
- Nistor, Victor – 49, 282, 299, 306, 307, 312, 314, 405, 408, 452-455, 464, 469, 473, 478, 480, 481, 484, 487, 502, 535, 551, 557, 560, 581, 590, 614, 626
- Nistor, Zaharia – 20, 394, 406, 442, 443, 518, 568
- Nistorescu, Florian – 291, 472, 626
- Niță, Mihai – 571, 626
- Nițescu, Nicolae – 18, 29, 34, 35, 44, 50, 51, 77, 150, 151, 157, 168, 194-196, 202, 203, 216, 217, 227, 238-240, 256, 262, 265, 266, 277, 292-295, 309, 316-318, 321, 331, 335, 340, 346, 348, 349, 352, 354, 356, 361, 364, 371-375, 410, 411, 413, 414, 416, 417, 484, 519, 569, 605, 622, 629-631
- O**
- Oană, Traian – 127
- Oargă, Ioan – 30, 37, 42, 45, 52, 111, 146, 173-176, 208, 210, 225, 308, 317, 319, 320, 332, 347, 348, 352, 354, 362, 364, 413, 414, 416, 417, 473, 516, 528, 567, 569-571, 589, 598-600, 605, 608, 616, 621, 625-627, 629, 633
- Olaru, Stelian – 441, 472
- Olteanu, Emil, din Galda de Jos – 31, 51, 164, 225, 267, 291, 308, 319, 320, 332, 362, 378-380, 429, 519, 571, 596, 628, 629
- Olteanu, Emil, lt.-col. – 554, 627
- Onea, Florian – 165, 244, 245, 269
- Onea, Titus – 29, 31, 32, 39, 46, 50, 103, 105, 108, 120, 123, 126, 128, 139-141, 143-145, 151, 159, 171, 172, 189, 196, 198, 208-211, 216, 236, 238, 246, 263, 265, 268, 274, 275, 277, 279, 281, 284, 287, 304, 316, 322, 328, 329, 333, 349, 351, 360, 364, 370-373, 402, 410, 412-417, 453, 482, 493, 534, 566, 571, 572, 595, 605, 608, 615, 622, 636, 641
- Oneț, Nicolae – 132, 627
- Oneț, Solomon – 122
- Onețiu, Roman – 539, 627
- Oniga, Atanasie – 14
- Oniga, Emil – 31, 32, 37, 38, 96, 98, 99, 104, 111-113, 118, 119, 123, 126, 140-143, 161, 171, 189, 275, 290, 328, 370-373, 402, 561, 578
- Oprea, Ioan – 532, 627
- Oprea, Sabina – 311, 314, 572
- Opreanu (Oprean), Ioan – 17, 31, 35, 157, 185, 194-196, 231, 232, 234-236, 261, 309, 436, 437, 443, 452, 457, 461, 462, 469, 472, 486, 572, 595, 608
- Oprișa, Ovidiu – 277
- Oprișa, Sabin – 462
- Oprișa, Terezia – 444, 452, 457, 462, 472, 487,
- Oprița, Gheorghe – 30, 39, 50, 78, 106, 108, 111, 120, 126, 140, 141, 146, 159, 161, 171, 197, 208, 209, 211, 212, 223, 225, 274, 275, 287, 309, 310, 317, 319, 326, 332, 333, 351, 352, 362, 364, 370-372, 402, 410, 413-417, 453, 573, 603, 614, 615, 617
- Ordeanu, Simion – 90, 177, 218, 219, 380, 382, 429, 573, 602, 604, 633, 640
- Osaion, Ioan – 590, 628

Osvath, Zoltan – 552, 628
Oțoiu, Victor – 22, 451, 474, 574
Ovac, Ioan – 376

P

Palade, Mihai – 628
Palcovici, Iosif – 478
Pamfil, Dan – 11, 159,
Pană, Ilarie – 533, 534, 546, 601, 628
Pandelea, N.V. – 622
Pangrațiu, Liviu – 540, 628
Pasăre, Teodor – 489, 497
Pascu, Cornel – 11, 22, 23, 28, 29, 34,
38, 41, 108, 110-112, 114, 116, 118,
120, 121, 126, 128, 135, 136, 139,
141-145, 147, 155-157, 160, 161,
163-165, 170-172, 186-189, 195,
196, 225, 232, 233, 242-245, 247,
250-255, 266, 267, 269, 270, 274-
276, 279, 280, 284, 287, 289, 317,
320, 329, 332, 333, 342, 343, 353,
356, 360-362, 369-372, 386, 389-
394, 402, 403, 405, 431, 433-435,
437, 438, 443, 444, 446, 449, 477,
483, 492, 494, 533, 534, 548, 549,
558, 574, 575, 578, 635
Pascu, Gheorghe – 52, 146, 156, 164,
281, 433, 471, 574
Pascu, Ioan – 110, 449, 475, 476, 518,
575, 596
Pascu, Ionuț – 155, 164, 390, 448, 475,
575
Pascu, Petre (Petru) – 20, 31, 34, 49, 51,
110, 116, 118, 145, 146, 155, 156,
160, 164, 171, 196, 250, 252, 281,
285, 290, 308, 360, 390-392, 406,
415, 441-443, 492, 575, 596, 617,
635, 641
Pasor, Ioan – 184
Pasti, Pompiliu – 280, 528, 534, 538,
549, 562, 571, 576, 580, 581, 588,
628
Pașca, Petru – 529, 531, 628, 638
Pateșan, Ioan – 619, 623
Patriciu, Mihai – 51, 101, 107, 109, 113,
134, 161, 170, 176, 200, 201, 211,
298, 359, 412, 460, 484, 485, 500,
592, 628
Patriciu, Palade – 190, 191
Pauker, Ana – 33, 34, 94, 176, 177, 564,
591
Pavel, Radu – 570, 629
Paven, Dumitru – 498
Părduțiu, Simion – 27, 156
Pătrășcanu, Lucrețiu – 610
Pătruț, Remus – 223, 224
Pârjol, Aurel – 639, 641
Pârvoțoiu, Ilie – 611
Penescu, Gheorghe – 563, 629
Petrache, Cristian T. – 46, 244, 246, 629
Petrașcu, Nicolae – 25, 192, 193, 239,
578, 587
Petre, plutonier Miliția Teiuș – 113
Petre, Zoe – 55
Petrescu, Dumitru – 17, 18, 158, 185,
193-195, 200, 201, 203, 204, 232,
238, 239, 272, 299, 300, 309, 575,
576, 595, 610
Petrescu, Petre – 563, 629
Petrovici, Emil – 584
Petruța, Ioana – 336, 576
Pețelcan, Gheorghe – 116
Picoș, Florian – 20, 27, 51, 156, 164,
249, 250, 280, 291, 365, 366, 368,
380, 381, 426, 485, 519, 548, 576,
596, 628, 629
Pintilie, Alexandru – 124, 629
Pintilie, Gheorghe – 50, 52, 225, 359,
365, 410, 411, 514, 515, 563, 567,

568, 603-605, 616, 617, 624, 629, 630, 633
Plămădeală, Antonie – 611
Pleșa, Iosif – 165
Pleșa, Nicolae – 530, 546, 599, 630
Pleșiță, Nicolae – 623
Polhac, Aurel – 395, 406, 442, 443, 576
Pom, Traian – 41, 137, 615, 617
Pop, Alexandra – 7, 33, 35, 36, 46, 50, 51, 108, 114, 120, 126, 129, 130, 136, 142-144, 146, 158, 159, 171, 172, 188, 189, 196, 198, 208, 209, 237, 247, 263, 274, 275, 281, 287, 290, 317, 318, 327, 329, 333, 352, 353, 356, 360-362, 364, 370-373, 410, 411, 413-417, 445, 450, 484, 492, 519, 528, 529, 551, 576, 603, 605, 615, 629, 630, 636, 641
Pop, Antoniu – 631
Pop, Cornel („Puiu”) – 25, 31, 96, 97, 141, 143, 145, 147, 237, 572, 622
Pop, Elisabeta – 443, 452, 457, 472, 486,
Pop, Ioan T. – 38, 104, 105, 124, 630
Pop, Nicolae – 14
Pop, Teodor – 572
Popa, director Penitenciarul Sibiu – 283
Popa, Alexandru – 204-207,
Popa, Andrei – 578
Popa, Augustin – 577
Popa, Aurel – 25, 578
Popa, Cornel – 337, 338, 630
Popa, Elvira – 326
Popa, Emil – 419-421, 466, 467, 553, 577, 596
Popa, Gheorghe – 156
Popa, Iacob, cpt. – 110, 112, 630
Popa, Iacob, din Teiuș – 290
Popa, Ioan, sergent – 33, 145, 160, 212, 213, 215, 220, 290, 309, 361, 478, 543, 577, 603, 607, 626, 631, 633
Popa, Ionuț (Ioan), din Teiuș – 98, 116, 145, 290, 383, 415, 430, 518, 577
Popa, Petru – 115, 133
Popa, Romul – 22, 448, 475, 577
Popa, Ștefan („Nuțu”) – 18, 20, 22, 25-28, 31-33, 37, 41, 44, 96-99, 111, 113, 115, 118, 119, 132, 133, 135, 136, 140, 141, 143, 147-149, 157, 160, 163, 166, 170, 172, 189, 213, 233, 242, 243, 250, 251, 253, 267, 276, 277, 285, 309, 328, 329, 360, 371, 373, 400, 419-423, 432, 450, 451, 483, 484, 535, 547, 548, 552-555, 561, 565-567, 574, 577-583, 587, 602, 614, 622, 636
Popa, Teodor – 116, 578
Popa, Vasile – 81, 121, 124, 176, 288, 298, 336-338, 359, 532, 630
Popescu, Constantin – 168, 202, 203, 218, 311, 312, 630, 631
Popescu-Ceica, Gheorghe – 611
Popescu, N.I. – 12
Popică, Ioan – 408
Popovici, din Teiuș – 309
Popșa, frații – 9, 14, 49, 631
Popșa, Vasile – 8
Postelnicu, Tudor – 624
Poșogan, Alexandru – 323
Poșogan, Ana – 323
Povicescu, Felix – 235, 236
Prața, Traian – 395, 406, 442, 443, 578
Prața, Veturia – 311, 314, 578
Preda, Gheorghe – 537, 631
Preda, Victor – 492
Preja, Alexe (Alexandru) – 155, 164, 285, 390, 394, 406, 442, 443, 578
Preja, Dominic – 155, 164, 225, 285, 394, 406, 442, 443, 518, 578
Preja, Nicolae – 155, 164, 390, 433, 471, 518, 579

- Preja, Ștefan – 155, 164, 394, 406, 442, 443, 518, 579
 Prigoană, Fica – 497
 Prodea, Ion – 409
 Prunduș, Augustin – 597
 Pruteanu, Vasile – 162
 Purcariu, Ioan – 42, 51, 172-175, 199, 208, 210, 320, 362, 516, 579
 Purcariu, Ovidiu – 42, 172-175, 199, 208, 210, 320, 362, 516, 579
 Pușcaș, plt. maj. – 534, 631
 Pușcaș, Iacob – 542
 Pușcaș, Ioan – 421, 465, 466, 579, 608
 Pușcaș, Ștefan – 145, 171, 309, 399, 405, 419, 420, 464, 579, 608
 Pușcași, lt. maj. – 505
 Pușchiță, Petre – 46
- R**
- Radu, lt. – 556, 625, 631
 Radu, Dumitru – 387, 440, 614
 Ralea, Mihail – 330
 Rațiu, Augustin – 30, 38, 50, 105, 106, 108, 120, 126, 140, 141, 146, 159, 161, 172, 197, 208-211, 274, 276, 284, 285, 287, 303, 304, 316, 329, 332, 349, 351, 360, 364, 370-372, 387, 410, 413-417, 445, 453, 482, 493, 580, 600, 603, 605, 613, 615, 626, 628
 Rațiu, Emil – 281, 580
 Rațiu, Ilie – 326
 Rădăceanu, Lothar – 94
 Rădescu, Nicolae – 575, 576
 Rădulescu, Nicolae – 619, 638
 Răgușitu, Petre – 363
 Răuță, Octavian – 631
 Răzvan, Sergiu – 101, 248, 596, 631
 Râștei, Aron, din Bistra – 182, 200, 377
 Râștei, Aron, din Vârșii Mari – 204-207
 Râștei, Augustin – 37, 42, 286, 288
 Râștei, Avram – 42, 49, 182, 200, 285, 287, 377, 415
 Râștei, Elena – 323
 Râștei, Gheorghe – 181, 200,
 Rebega, Virgil – 413, 416
 Repede, Gheorghe – 386, 440, 580
 Retezar, Ioan – 25, 212, 215, 478, 577, 631
 Rigo, Ioan – 167, 182, 631
 Rișa, Emil – 116
 Rîpeanu, Ioan – 13, 597
 Robu, Ioan (Ionel) – 19, 20, 22-24, 46, 48, 49, 51, 166, 241, 242, 247-250, 258, 260, 284, 301-303, 365-367, 398, 399, 426, 484, 519, 549, 557, 558, 578-580, 584, 605, 612, 626, 628, 629, 641
 Rociu, plt. maj. șef – 409
 Romul (Romulus), Ionuț – 405, 444, 458, 463, 472, 486, 493
 Romulus, Iosif – 170
 Roseanu, Ștefan – 564
 Roșă, Simion – 13, 24, 43
 Roșu, Ioan – 196, 308
 Roșu, Mihail – 421, 467, 581
 Roșu, Silvia – 45, 581, 616
 Rotariu, Iulian – 518, 533, 564, 632
 Roxin, Teodor – 19
 Rupenian, Emanoil – 611
 Rus, Ilarie – 25, 250, 581
 Rus, Nicolae – 32,
 Rusu, Grigore – 586, 633
 Rusu, Ilie – 478
 Rusu, Ilie, slt. – 510, 511, 633
 Rusu, Octavian – 146, 309
 Rușeț, Vasile – 319, 323, 334, 341, 344, 345, 529, 531, 534, 535, 537, 538, 541, 547-549, 551, 555, 559, 565, 566, 569, 573, 577, 585, 588, 633

S

- Sabău, Florea – 38, 104, 105, 124, 336-338, 498, 633
 Sabău, Simion – 178, 219
 Sabău, Viorel – 219
 Salagea, Alexandru – 79, 122,
 Salagea, Ileana – 130,
 Salagea, Iosif – 500, 582
 Salagea, Nicolae („Mișu”) – 29, 32, 39, 41, 79, 80, 82, 108, 120, 127, 141, 158, 160, 166, 189, 190, 274, 275, 287, 288, 296, 297, 372, 497, 499, 500, 541, 556, 582, 603, 617, 625, 632, 638
 Sav, Nicolae – 546, 634
 Sava, Horia – 47, 582
 Sava, Maria – 423, 467, 582
 Sava, Stejărel – 258
 Saxu, Elena – 330
 Săbăduș, Petru – 26
 Sălcudeanu, secretar P.C.R. Teiuș – 116
 Săndulescu, Alexandra – 334
 Sătmăreanu, Ioan – 45, 399, 530, 536-538, 547-549, 552-555, 558, 559, 561, 562, 566, 574, 577, 579-581, 583-585, 587, 592, 634
 Săvuț, Traian – 531, 634
 Sântu, Teodor – 396, 406, 443, 582
 Sârbu, Ioan – 540
 Sbera, Constantin – 542, 634
 Schwartz, Andrei – 481, 634
 Scridon, Ioan – 22, 29, 32, 33, 38, 41, 46, 50, 108, 114, 115, 118, 120, 121, 127, 135, 136, 138, 139, 141-145, 147, 154, 161, 164, 165, 171, 172, 189, 196, 197, 208, 210, 215, 225, 242, 243, 245, 247, 251, 253, 254, 267, 268, 274-278, 281, 284, 285, 287, 303, 316, 326, 329, 332, 333, 349, 350, 360, 362, 370-372, 402, 410, 412-417, 453, 477, 482, 492-494, 574, 582, 615, 621, 637
 Scrob, Dumitru – 533, 635
 Scrob, Gheorghe – 533
 Sebeși, Ludovic – 45, 324, 529, 530, 552, 555, 563, 584, 635
 Sechereș, Aurel – 116
 Secu, Șerban – 25, 26, 400
 Sefit, Ibrahim – 605
 Seleș, Paul – 409
 Sepeanu, Tudor – 300, 611
 Serghie, Ion – 75, 574, 635
 Siegler, Simion – 406, 635
 Silișteanu, Pavel – 553
 Sima, Horia – 25
 Sima, Ioan – 425, 466, 582, 613
 Simescu, Gheorghe – 503
 Simion, F. – 554, 635
 Simionescu, Cezar – 19, 260
 Simoiu, Ion – 413
 Sîntion, Nicolae – 408
 Socaciu, Ioan – 11, 421, 465, 583
 Socaciu, Traian – 25, 26, 28, 527, 540, 542, 552, 565, 583, 597
 Spaniol, frații – 22, 26, 583, 602, 621
 Spaniol, Aron – 26, 425, 434, 448, 567, 577, 583, 612
 Spaniol, Iuliu – 612
 Spiridonescu, Nicolae – 341, 344
 Staicu, Gheorghe – 19, 247, 259, 260, 302
 Staicu, Ioan – 45, 135, 268, 325, 528, 530, 532, 536, 542, 548, 566, 567, 578, 583, 585, 636
 Staicu, Tudor – 247, 572, 636
 Stalin, Iosif Visarionovici – 11, 91, 92, 303
 Stan, Aurel – 424, 466, 583
 Stan, Ion – 407
 Stan, Partenie – 45
 Stan, Traian – 421, 465, 466, 584, 596

Stana, Liviu – 531, 636
 Stanc, Victor – 450
 Stanca, Ioan – 546, 636
 Stanciu, Ioan – 537, 636
 Stancu, Ion – 409
 Stănescu, Aurel – 44, 134, 170, 200,
 211, 236, 460, 572, 578, 582, 637
 Stănescu, Mircea – 51, 536, 587
 Stângu, Aurel – 413, 416
 Steier, Iosif – 564
 Sterescu, Paul – 539, 638
 Stoica, Grigore – 486, 488, 489, 497
 Stoica, Nicolae – 605
 Stoicheci, Constantin – 549, 638
 Stoleru, Constantin – 549, 638
 Suărășan, Alexandru – 529, 533, 602,
 619, 628, 638
 Suci, Ioan, episcop – 13, 45, 540
 Suci, Ioan, lt. – 539, 638
 Suci, Nicolae – 19, 20, 22, 23, 26, 46,
 156, 157, 242, 248, 249, 259, 265,
 266, 284, 342-344, 366, 404, 437,
 443, 476, 483, 492, 494, 528, 568,
 584, 613, 614, 635
 Sularea, Ioan – 396, 406, 442, 443, 585
 Sularea, Vasile – 395, 406, 442, 443,
 585
 Sularea, Victor – 157, 159, 395, 406,
 433, 441-443, 585
 Surduc, Ludovic – 165
 Susta, mr. – 539, 638
 Suvorov, Victor – 40
 Szabo, Adalberth – 408
 Szekely, Carol – 468, 472, 486, 585
 Szekely, Iosif – 467, 468, 472, 486, 585
 Szekely, Martin – 505

Ș

Șandor, Vasile – 500, 638

Șandru, Ioan – 251, 269, 275, 332, 347,
 375, 530, 531, 534, 537, 545, 549,
 562, 566, 569, 571, 572, 582, 589,
 591, 638
 Șelmereanu, Pompiliu – 242, 248, 249,
 369, 427, 585, 633
 Șonea, Iulian – 164, 165, 291, 368, 427,
 518, 585, 636
 Ștef, Ioan – 424, 465, 466, 586
 Ștefan, pl. maj. – 135
 Ștefan, Pavel – 605
 Ștefănescu, Alexandru – 611
 Șușman, Avisalon – 597
 Șușman, Gheorghe – 27, 43, 424, 613
 Șușman, Ieronim – 13, 27, 639
 Șușman, Leon – 8, 11, 13, 18, 22, 24,
 27-29, 32, 43, 49, 80, 115, 132, 140,
 156, 243, 420-425, 450, 497-499,
 540, 552, 556, 565, 586, 602, 613
 Șușman, Teodor – 29, 597, 640

T

Taban, Ștefan – 536
 Talos, Vasile – 639
 Tapu, Victor – 444
 Târția, Mihai – 611
 Tăstă, Sebastian – 535, 639
 Tănase, Evghenie – 52
 Tănăsescu, Ioan – 430, 467,
 Tăușan, Valentin – 505
 Târnoveau, Ioan – 602, 620
 Târziu, Iacob – 22, 27, 586, 596, 598,
 608, 610, 612, 619, 633
 Târziu, Teodor – 586
 Teglaru, Alexandrina – 28, 31, 140, 148,
 149, 400, 423, 450, 529, 552, 578,
 582, 589, 598
 Teleoca, Iordache – 344
 Teoc, Lina – 498
 Teodorescu, Jandarm – 111-112

Teodorescu, Ovidiu – 413, 416, 639

Teodorescu, Nicolae – 214, 478

Ticiu, Ladislau – 289, 293, 321, 340,
530, 543, 545, 557, 558, 564, 566,
568, 569, 588, 591, 640

Tifrac, Nicolae – 510

Tilea, Viorel V. – 575

Timoc, Mihai – 408

Tiușiu, Aurel – 51, 422, 465, 466, 536,
587

Tiușiu, Dionisie – 536, 587

Tiușiu, Ioan – 31, 536, 587

Toader, Dumitru – 47

Tocoianu, Iosif – 47, 635

Todea, Ioan – 534, 613, 640

Toma, Vasile – 11, 52, 419, 420, 464,
567, 577, 587, 596, 608, 617

Tomescu, Costică – 116

Tomuș, Gheorghe – 568

Toporeț, Ioan – 384, 385, 440, 588, 640

Totoianu, Simion – 389, 440, 588, 605,
617, 628

Trâncă, Teodor – 613

Trif, Liviu Valer – 381, 429, 518, 562,
571, 588, 633

Trif, Milinton – 249, 588

Trif, Vasile – 511

Trifa, Nicolae – 518

Trifa, Iosif – 41, 137, 615, 617

Trifu, Iacob – 505

Trifu, Ioan – 223

Trifu, Vasile – 615

Triponescu, Iuliu – 178, 219, 640

Tudor, Alexandru – 409, 640

Tudoruț, Eugenia – 311, 314, 589

Tupu, Victor – 405

Turcu, Ioan – 42, 172-175, 199, 208,
210, 320, 362, 516, 589

Turcu, Ion – 165, 290

Turlea, M. – 542, 640

Ț

Țălnaru, Iosif – 318, 320, 347, 348, 352-
354, 362, 364, 410, 413, 414, 417,
418, 510, 511, 589, 633

Țălnaru, Roman – 424, 589

Țăranu-Mărgineanu, Daniela – 44

Țirleanu, social-democrat – 116

Țocu, Victor – 187, 190, 191

Țurcanu, Aurel – 512

Țurcanu, Eugen – 25, 223, 569, 570

U

Udrea, Iuliu – 164, 381, 430, 518, 589

Ungureanu, Teodor – 235, 236

Urs, Teodor – 204, 206-208, 210, 308,
324, 363, 450, 475, 590, 615

Urșica, Nicolae – 534, 568, 640

Urzică, Traian – 409

Uscă, Nicolae – 135, 165, 178, 219, 242,

Uță, Ioan – 10, 34

V

Vaida, Vasile – 94

Vancea, Emil – 52, 505, 640

Vandor, Sabin – 20, 24, 47, 115, 133,
157, 159, 186, 195, 196, 250, 253,
266, 267, 285, 308, 343, 370, 373,
388, 404, 405, 434, 455, 456, 476,
477, 479, 481-484, 487-491, 494,
496, 502, 503, 520, 528, 590, 612,
631

Vandor, Valentin – 47, 434, 471, 590

Vandor, Valeria – 285, 520, 521, 590,
599, 600, 607, 628

Vandor, Victor – 11, 38, 51, 108, 116,
118, 120, 126, 140, 141, 143, 146,
157, 160, 161, 171, 197, 198, 208,
209, 212, 265, 266, 274, 275, 287,

332, 343, 367, 370-372, 398, 399, Zevonian, Petre – 202, 271
402, 404, 415, 427, 437, 443, 463, Zimbru, Ioan – 214
473, 477, 484, 490, 495, 518-520, Zuga, Niculaie – 116
590, 605, 615, 629
Vancea, Emil – 580
Vasilescu, Mihail – 641
Vasilichi, Gheorghe – 15
Vasuian, Maria – 271, 415
Vâtcă, plt. Miliție – 336, 338, 641
Vereș, plt. maj. – 409
Vețeleanu, Ion – 512
Vincze, Ion – 94
Visea, Elvira – 311, 314, 591
Vișa, Augustin – 19
Vișoianu, Constantin – 576
Vlad, Doru Adrian – 536, 641
Vlad, Ilie – 613
Vociu, Octavian – 38, 41, 105, 112, 123,
499, 500, 506, 507, 572, 641
Vodă, Constantin – 29, 32, 79, 80, 82,
120, 129, 141, 158, 206, 287, 288,
296-298, 310, 311, 323, 357, 363,
591, 592, 603, 612, 617, 632
Vodă, Rafila – 297, 591
Voicu, Vasile – 10, 20, 285, 384, 385,
440, 592
Volcinschi, Raul – 532, 597, 601, 627
Vornic, Dinu – 198
Vulturar, Doina – 106, 184,

W

Wuc, Liviu – 29

Z

Zaharia, Nicolae – 557
Zaița, Ioan – 502, 503
Zdrâncu, Adrian – 478
Zeigher, Simion – 94
Zelea Codreanu, Corneliu – 589

În cadrul colecției *Documente* a Editurii C.N.S.A.S., a apărut:

1. *Organizația de rezistență condusă de maiorul Nicolae Dabija (1948-1949)*, documente editate, studiu introductiv și note de Liviu Pleșa

În pregătire:

Afacerea „Evanghelistul”. Vizita lui Billy Graham în România (1985), documente editate de Denisa Bodeanu și Valentin Vasile, studiu introductiv de Denisa Bodeanu